

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को
वार्षिक विकास कार्यक्रम

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोग

२०७२

भूमिका

२०७२ वैशाख १२ मा गएको विनाशकारी भूकम्प र त्यसपछिका लगातार गएका पराकम्पनहरूले नेपालको ऋण्डै एक तिहाई भू-भागमा मानवीय, आर्थिक तथा भौतिक क्षति भएको र यस विपद्को अनुभवबाट पाठ सिक्दै आगामी दिनमा पहिलेको भन्दा अरु राम्रो संरचना बनाउने (Build Back Better) अवधारणा अनुरूप आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ।

भूकम्प पश्चात राष्ट्रिय योजना आयोगको अगुवाई एवम् नेपाल सरकार र दातृ निकायहरूको सहभागितामा विपद् पश्चातको क्षति र आवश्यकता मूल्याङ्कन (Post Disaster Needs Assessment) गर्ने काम भइसकेको र नेपालको पुनस्थापना, पुनर्निर्माण र नवनिर्माण गर्ने कार्यका लागि आन्तरिक स्रोतले मात्रै नपुग्ने भएकोले वैदेशिक सहायता परिचालन गर्ने उद्देश्यले अन्तर्राष्ट्रिय दातृ मुलुक तथा संस्थाहरूको सहभागितामा नेपालको पुनर्निर्माण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन (International Conference on Nepal's Reconstruction) समेत सम्पन्न गरिएको छ।

यस पृष्ठभूमिमा आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रमले पुनर्निर्माणका साथै तेह्रौं योजनाले निर्धारण गरेको दीर्घकालीन सोच, रणनीति, कार्यनीति तथा प्राथमिकतालाई उच्च महत्त्व दिई त्यसै अनुरूपको नतिजा हासिल गर्ने उद्देश्य राखेको छ। व्यवस्थापिका-संसदबाट पारित २७ बुँदे संकल्प प्रस्ताव, सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूबाट व्यवस्थापिका संसदमा प्रस्तुत भएको नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रमका अतिरिक्त राष्ट्रिय योजना आयोगबाट भूकम्प पश्चात् तयार गरिएको मार्गदर्शनलाई समेत आधार बनाई यो कार्यक्रम तयार गरिएको हो। यस कार्यक्रमले नेपाललाई सन् २०२२ सम्म अति कम विकसित राष्ट्रबाट विकासशील राष्ट्रमा स्तरोन्नति गर्ने दीर्घकालीन सोचलाई केन्द्रविन्दुमा राख्दै यसको पुनरावलोकन गर्ने लक्ष्य राखेको छ।

तेह्रौं योजना अवधिको प्रथम र दोस्रो आर्थिक वर्षमा आर्थिक वृद्धिदरको लक्ष्य क्रमशः ५.५ प्रतिशत र ६ प्रतिशत राखिएकोमा पहिलो वर्ष ५.१ प्रतिशतको वृद्धिदर हासिल भएको थियो। तर दोस्रो वर्षमा कृषि उत्पादनमा आएको कमी र भूकम्पबाट सिर्जित जटिलताले गर्दा आर्थिक वृद्धिदरमा संकुचन आई आधारभूत मूल्यमा ३.०४ प्रतिशत वृद्धिदर मात्र हासिल हुने अनुमान गरिएको छ। आगामी आर्थिक वर्षमा संविधान जारी हुने, स्थानीय निकायको निर्वाचन सम्पन्न हुने, पुनर्निर्माण र नवनिर्माणमा ठूलो साधन श्रोत लगानी हुने, नीति तथा कानूनमा गरिने सुधार समेतका कारण पूँजीगत खर्च गर्ने क्षमतामा अभिवृद्धि भई नेपालको अर्थतन्त्र र शासकीय प्रणालीमा नयाँ रक्तसंचारको प्रवाह हुने हुँदा ६ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धिदर कायम हुने लक्ष्य निर्धारण गरिएको छ।

उपरोक्त पृष्ठभूमिमा साधनको प्रभावकारीताको लागि विकास कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयनको सन्दर्भमा अबलम्बन गर्नुपर्ने आवश्यक निर्देशन समेत दिइएको छ। अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रणालीलाई बढी सवल र प्रभावकारी बनाउन अपरिहार्य हुने हुँदा यसको निमित्त सम्बन्धित निकायहरूबाट हुने नियमित अनुगमनका साथै आगामी दिनमा अनुगमन एवम् मूल्याङ्कनबाट प्राप्त सुझाव र पृष्ठपोषणलाई उपयोग गरिने व्यवस्था समेत गरिएको छ।

अन्त्यमा, यो प्रकाशन तयार गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने सबैलाई राष्ट्रिय योजना आयोग हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछ।

राष्ट्रिय योजना आयोग

२०७२ आषाढ २९
सिंहदरबार, काठमाडौं।

विषय-सूची

क्र. स.	विषय	पृष्ठ
१.	आर्थिक वर्ष २०७२/७३को विकास लक्ष्य, कार्यक्रम तथा बजेट	१
	१.१ पृष्ठभूमि	१
	१.२ आर्थिक वृद्धिदर	२
	१.३ विकास आयोजनाहरूको क्षेत्र/उपक्षेत्र अनुसारको संख्या	३
	१.४ आ.व. २०७२/७३ को विकास कार्यक्रम बजेटको क्षेत्रगत बाँडफाँड	५
२.	कृषि, सिंचाइ, वन र भूमिसुधार तथा व्यवस्था	७
	२.१ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	७
	२.२ सिंचाइ	५५
	२.२.१ जल उत्पन्न प्रकोप	७७
	२.३ भूमिसुधार तथा व्यवस्था	८५
	२.४ वन तथा भू-संरक्षण	९९
३.	उद्योग, वाणिज्य, आपूर्ति र पर्यटन	१२०
	३.१ उद्योग	१२०
	३.२ वाणिज्य तथा आपूर्ति	१२८
	३.३ संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	१३७
	३.४ अन्य आर्थिक	१५५
४.	सामाजिक सेवा	१५८
	४.१ शिक्षा	१५८
	४.२ स्वास्थ्य पोषण तथा जनसंख्या	१७४
	४.३ खानेपानी तथा सरसफाई	१९७
	४.४ युवा तथा खेलकुद	२२६
५.	पूर्वाधार विकास	२३५
	५.१ विद्युत् तथा उर्जा	२३५
	५.२ यातायात	२५२
	५.२.१ सडक	२५२
	५.२.२ रेल तथा अन्य यातायात	३६१
	५.२.३ यातायात व्यवस्था	३६५
	५.३ सूचना तथा सञ्चार	३६९
	५.४ भवन आवास तथा सहरी विकास	३७४
६.	अन्तर सम्बन्धित क्षेत्र	४०५
	६.१ सहकारी तथा गरिवी निवारण	४०५
	६.२ श्रम तथा रोजगार	४१२
	६.३ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास, समावेशीकरण र निक्षेपण	४२३
	६.४ विज्ञान प्रविधि तथा वातावरण	४५५
	६.५ लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण	४६९
	६.६ अन्य	४८९
	६.६.१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद	४८९
	६.६.२ गृह	४९८
	६.६.३ रक्षा	५०३
	६.६.४ परराष्ट्र	५०५
७.	शान्ति, पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र पुनर्एकीकरण	५२१
८.	साधारण प्रशासन	५२७
	८.१ सामान्य प्रशासन	५२७

८.२	कानून न्याय संविधान सभा तथा संसदीय मामिला	५३१
८.३	राजस्व तथा आर्थिक प्रशासन	५३६
८.४	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	५४३
८.४.१	योजना	५४३
८.४.२	अनुगमन तथा मूल्यांकन	५४३
८.४.३	तथ्याङ्क	५४४
९	संवैधानिक अंगहरू	५५४
९.१	राष्ट्रपतिको कार्यालय	५५४
९.२	उपराष्ट्रपतिको कार्यालय	५५७
९.३	संविधानसभा/व्यवस्थापिका संसद	५६०
९.४	सर्वोच्च अदालत	५६३
९.५	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	५६६
९.६	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	५७०
९.७	लोक सेवा आयोग	५७३
९.८	निर्वाचन आयोग	५७६
९.९	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	५८०
९.१०	राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग	५८१
१०	विविध	५८४
१०.१	अर्थ मन्त्रालय-कर्मचारी सुविधा तथा सेवा निवृत्त सुविधा (६०१)	५८४
१०.२	अर्थ मन्त्रालय-विविध (६०२)	५८५

तालिकाहरू :

- १.१ तेह्रौं योजनाको लक्ष्य र आ.व. २०७०/७१ को लक्ष्य र प्रगती तथा आ.व. २०७२/७३ को लक्ष्य २
- १.२ क्षेत्र तथा उपक्षेत्र अनुसार विकास कार्यक्रम/आयोजनाहरूको प्राथमिकताक्रम, रणनीतिक स्तम्भ, गरीबी निवारणउन्मुख संकेत, लैंगिक संकेत र जलवायु संकेत अनुसारको आयोजना विवरण ४

अनुसूचिहरू:

१	आ.व. २०७२/७३ को क्षेत्रगत व्यय अनुमान र आ.व. २०७३/७४ तथा २०७४/७५ को प्रक्षेपित बजेट	५८६
२	आ.व. २०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको प्राथमिकता अनुसारको व्यय अनुमान	५८८
३	आ.व. २०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान	५८९
४	आ.व. २०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको गरिबी संकेत अनुसारको व्यय अनुमान	५९०
५	आ.व. २०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको लैङ्गिक संकेत अनुसारको व्यय अनुमान	५९१
६	आ.व. २०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको जलवायु संकेत अनुसारको व्यय अनुमान	५९२
७	आ.व. २०७२/७३ को जिल्लागत बजेट सीमा	५९३
८	ब.उ.सि.नं. ३३७१२३-४ को क्र.सं. ९८८ संग सम्बन्धित सडकहरू	६०१

१. आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को विकास लक्ष्य, कार्यक्रम तथा बजेट

१.१ पृष्ठभूमि

२०७२ वैशाख १२ मा गएको विनाशकारी भूकम्प र त्यसपछिका लगातार गएका पराकम्पनहरूले नेपालको ठूलो भू-भागमा भएको आर्थिक, भौतिक एवम् मानवीय क्षतिको आकलन गर्न राष्ट्रिय योजना आयोगको अगुवाईमा नेपाल सरकार र दातृ निकायहरूको सहभागितामा विपद् पश्चातको क्षति तथा आवश्यकता आकलन (Post Disaster Needs Assessment) तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य सम्पन्न हुनासाथ २०७२ आषाढ १० गते अन्तर्राष्ट्रिय दातृ मुलुक र संस्थाहरू समेतको सहभागितामा नेपालको पुनर्निर्माण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन (International Conference on Nepal's Reconstruction) सम्पन्न भयो ।

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ चालु तेह्रौं योजना (२०७०/७१-२०७२/७३) अवधिको अन्तिम वर्ष हो। यस योजनाले नेपाललाई वि.सं. २०७५ (सन् २०२२) सम्ममा अति कम विकसित राष्ट्रबाट विकासशील राष्ट्रमा स्तरोन्नति गर्ने दीर्घकालीन सोच निर्धारण गरेको र यही सोचलाई मूर्तरूप दिने गरी यस आर्थिक वर्षको लागि साविकका प्राथमिकता र कार्यक्रमलाई यथावत राखी पुनःनिर्माण र नव निर्माण समेतका कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएका छन्। विकासका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्दा भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त क्षेत्रको पुनःनिर्माण र नव निर्माणलाई उच्च महत्व दिँदै अत्यावश्यक अवस्थामा बाहेक नयाँ आयोजना नथप्ने तर आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा सञ्चालन भई सम्पन्न हुन बाँकी आयोजनाहरूलाई निरन्तरता दिइने सिद्धान्त लिइएको छ। साथै, वार्षिक विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनका क्रममा विगतमा देखिएका अनुभवहरूलाई आत्मसात गरिने र विगतका कमी कमजोरीहरूलाई आगामी दिनमा दोहोरिन नदिन विशेष ध्यान पुःयाइने छ। यसको लागि अनुगमन र मूल्याङ्कनलाई प्रभावकारी बनाउँदै कार्यान्वयनमा देखिएका समस्याहरूलाई समेत तत्काल सम्बोधन गर्दै अगाडि बढ्ने प्रतिबद्धताका साथ वार्षिक कार्यक्रम तयार गरिएको छ।

वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा मुख्यतः नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ ले निर्दिष्ट गरेका राज्यका निर्देशक सिद्धान्त रणनीतिहरूका साथै तेह्रौं योजनाले निर्धारण गरेको दीर्घकालीन सोच, उद्देश्य, लक्ष्य तथा रणनीतिहरूलाई आधार मानिएको छ। नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा गरेका प्रतिबद्धताहरू तथा यसले आफैँ महसुस र पहिचान गरिएका आवश्यकताहरूलाई समायोजन गरी विकासका कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएका छन्। राष्ट्रिय योजना आयोगको आफ्नो सोच तथा सम्बन्धित मन्त्रालयहरूसंगको छलफल, अन्तर्कृया तथा उपलब्ध स्रोत, साधन समेतको समन्वयन हुने गरी पनि कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएका छन्।

चालु तेह्रौं योजनाले प्राथमिकता दिएका क्षेत्रहरू जलविद्युत तथा अन्य उर्जा विकास, यातायात समेतका भौतिक पूर्वाधार विकास, पर्यटन, कृषि क्षेत्रको उत्पादकत्व वृद्धि, विविधिकरण र व्यावसायिकरण, आधारभूत शिक्षा तथा स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको विकास, सुशासन प्रबर्द्धन, उद्योग र व्यापार क्षेत्रको विकास, प्राकृतिक श्रोत र वातावरण संरक्षणलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी विकास कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएका छन्।

त्यसैगरी, आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा सामाजिक, आर्थिक विकासका विभिन्न पक्षलाई समानुपातिक र समावेशी विकासको परिप्रेक्ष्यबाट समूहीकृत (Clustering) गर्नका अतिरिक्त तराई-मधेशको विकासको आवश्यकतालाई ध्यान दिँदै दुर्गम, ग्रामीण र शहरी क्षेत्र बीचको विकासलाई सन्तुलित बनाउने प्रयत्न समेत गरिएको छ।

१.२ आर्थिक वृद्धिदर

(क) तेह्रौं योजनाको लक्ष्य

तेह्रौं योजनाले कृषि तथा गैहकृषि क्षेत्रको वृद्धिदरको लक्ष्य क्रमशः ४.५ प्रतिशत र ६.७ प्रतिशत तथा वार्षिक औसत वृद्धिदरको लक्ष्य ६.० प्रतिशत निर्धारण गरेको छ। गैहकृषि क्षेत्रमध्ये उद्योग क्षेत्रमा ५.४ प्रतिशत र सेवा क्षेत्रमा ७.१ प्रतिशतले वृद्धि हुने लक्ष्य राखिएको छ।

(ख) आ.व.२०७०/७१ र २०७१/७२ को लक्ष्य एवम् प्रगति

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा कृषि तथा गैह कृषि क्षेत्रको वृद्धिदरको लक्ष्य क्रमशः ४.३ प्रतिशत र ६.१ प्रतिशत तथा वार्षिक औसत वृद्धिदर ५.५ प्रतिशत हुने लक्ष्य निर्धारण भएकोमा कृषि तथा गैह कृषि तर्फ २.८७ प्रतिशत र ६.३१ प्रतिशत वृद्धि हुन गई वार्षिक औसत ५.१३ प्रतिशतको वृद्धिदर हासिल हुन गएको छ। गैह कृषि क्षेत्र मध्ये उद्योग क्षेत्रमा ४.८ प्रतिशत र सेवा क्षेत्रमा ६.४ प्रतिशतको लक्ष्य राखिएकोमा ६.१८ प्रतिशत र ६.३५ प्रतिशत प्रगति हासिल हुन गएको छ।

त्यसै गरी आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा कृषि तथा गैह कृषि क्षेत्रको वृद्धिदरको लक्ष्य क्रमशः ४.५ प्रतिशत र ६.७ प्रतिशत तथा वार्षिक औसत वृद्धिदर ६ प्रतिशत हुने लक्ष्य निर्धारण भएकोमा कृषि तथा गैह कृषि तर्फ १.८७ प्रतिशत र ३.५७ प्रतिशत वृद्धि हुन गई वार्षिक औसत ३.०१ (FISIM समेत) प्रतिशतको वृद्धिदर हासिल हुन जाने प्रारम्भिक अनुमान गरिएको छ। गैह कृषि क्षेत्र मध्ये उद्योग क्षेत्रमा ५.३ प्रतिशत र सेवा क्षेत्रमा ७.१ प्रतिशतको लक्ष्य राखिएकोमा क्रमशः २.६५ प्रतिशत र ३.८६ प्रतिशत प्रगति हासिल हुन सक्ने प्रारम्भिक अनुमान छ।

(ग) आ.व.२०७२/७३ को आर्थिक वृद्धिदरको लक्ष्य

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा कृषि तथा गैह कृषि क्षेत्रको वृद्धिदरको लक्ष्य क्रमशः ३.५ प्रतिशत र ७.२३ प्रतिशत तथा वार्षिक औसत वृद्धिदर ६ प्रतिशत हुने लक्ष्य निर्धारण गरिएको छ। गैह कृषि क्षेत्र मध्ये उद्योग तर्फ ८.३५ प्रतिशत र सेवा तर्फ ६.८ प्रतिशत वृद्धि हुने लक्ष्य राखिएको छ।

तेह्रौं योजनाको लक्ष्य, आर्थिक वर्ष २०७०/७१ र २०७१/७२ लक्ष्य एवम् प्रगति तथा आ.व.२०७२/७३ को प्रक्षेपित लक्ष्य तालिका नं १.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १.१

तेह्रौं योजनाको लक्ष्य, आर्थिक वर्ष २०७०/७१ तथा आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को लक्ष्य तथा प्रगति र आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को लक्ष्य

(प्रतिशतमा)

क्षेत्र	तेह्रौं योजना २०७०/७१- २०७२/७३ को लक्ष्य	आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को		आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को		आर्थिक वर्ष २०७२/७३ लक्ष्य
		लक्ष्य	प्रगति	लक्ष्य	प्रगति	
१. कृषि	४.५	४.३	२.८७	४.५	१.८७	३.५०
१.१ कृषि तथा वन	४.५	४.३	२.८४	४.५	१.७९	३.५०
१.२ मत्स्यपालन	४.५	४.३	४.९०	४.५	६.३१	३.५०
२. गैर कृषि क्षेत्र	६.७	६.१	६.३१	६.७	३.५७	७.२३
२.१ उद्योग	५.४	४.९	६.१९	५.३	२.६५	८.३५
२.१.१ खानी तथा उत्खनन्	४.७	४.३	५.३८	४.६	०.८६	४.००

क्षेत्र	तेह्रौं योजना २०७०/७१- २०७२/७३ को लक्ष्य	आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को		आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को		आर्थिक वर्ष २०७२/७३ लक्ष्य
		लक्ष्य	प्रगति	लक्ष्य	प्रगति	
२.१.२ उत्पादनमूलक उद्योग	४.७	४.३	६.२८	४.६	२.३५	७.००
२.१.३ विद्युत ग्याँस तथा पानी	८.२	७.७	३.५१	८.१	१.१६	९.००
२.१.४ निर्माण	५.५	४.९	७.१३	५.५	३.५६	१०.००
२.२ सेवा	७.१	६.४	६.३५	७.१	३.८६	६.९०
२.२.१ थोक तथा खुद्रा व्यापार	५.६	४.५	९.०१	५.६	३.४३	७.५०
२.२.२ होटल तथा रेष्टुराँ	८.६	८.३	६.७७	८.७	३.९८	७.००
२.२.३ यातायात, भण्डारण तथा संचार	८.४	७.९१	८.२९	८.४	५.२३	७.००
२.२.४ वित्तीय मध्यस्थता	६.२	५.७	३.७०	६.१	१.३७	६.८०
२.२.५ घरजग्गा बहाल तथा व्यापारिक क्रियाकलाप	६.७	६.०	३.६४	६.८	०.७७	५.००
२.२.६ सामान्य प्रशासन तथा रक्षा	५.९	५.५	५.०४	५.९	५.७६	७.००
२.२.७ शिक्षा	८.२	७.८	४.८१	८.३	४.९७	७.६०
२.२.८ स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	७.७	७.५	४.५०	७.९	१०.०४	९.००
२.२.९ अन्य सामुदायिक, सामाजिक र सेवाका क्रियाकलापहरू	९.५	९.३	४.७७	९.४	५.३३	६.३०
कुल मूल्य अभिवृद्धि (FISIM समेत)	६.०	५.५	५.१३	६.०	३.०१	६.००

१.३ विकास आयोजनाहरूको क्षेत्र/उपक्षेत्र अनुसारको संख्या

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा विभिन्न मन्त्रालय सचिवालय, विभाग, कार्यालय तथा निकायहरू अन्तर्गत कुल ४६८ विकास कार्यक्रम/आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन्। कुल आयोजनाहरूमध्ये पहिलो प्राथमिकतामा ३२६ आयोजनाहरू, दोश्रो प्राथमिकतामा १२० आयोजनाहरू र तेश्रो प्राथमिकतामा २२ आयोजनाहरू रहेका छन्। तेह्रौं योजनाको रणनीतिक स्तम्भ अनुसार विकास प्रक्रियामा निजी, सरकारी र सहकारी क्षेत्रको योगदान अभिवृद्धि गरी समावेशी, फराकिलो र दीगो आर्थिक वृद्धि गर्ने ८१ आयोजनाहरू, भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्ने १७१ आयोजनाहरू, सामाजिक सेवाका क्षेत्रहरूमा पहुँच, उपयोग र गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने १०५ आयोजनाहरू, सार्वजनिक तथा अन्य क्षेत्रहरूमा सुशासन अभिवृद्धि गर्ने ४६ आयोजनाहरू, लक्षित वर्ग, क्षेत्र र समूहको आर्थिक र सामाजिक सशक्तिकरणमा अभिवृद्धि गर्ने ४८ आयोजनाहरू र जलवायु परिवर्तनसँग अनुकूलित हुने गरी विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने १७ आयोजनाहरू संचालन गरिने छन्।

त्यसै गरी कूल आयोजनाहरू मध्ये ३१२ आयोजनाहरूले गरिवी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने छन् भने १५६ आयोजनाहरूको गरिवी निवारणमा योगदान तटस्थ रहनेछ। कूल मध्ये लैङ्गिक समानताका लागि ११६ आयोजनाहरूले प्रत्यक्ष रूपमा र २७१ आयोजनाहरूले अप्रत्यक्ष रूपमा योगदान पुऱ्याउने छन् भने ८१ आयोजनाहरू लैङ्गिक रूपमा तटस्थ रहने छन्। ६८ आयोजनाहरू जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक असरहरू कम गर्न अत्यन्त सान्दर्भिक, ५८ आयोजनाहरू सान्दर्भिक र ३४२ आयोजनाहरू तटस्थ रहने छन्।

तालिका नं . १.२

क्षेत्र तथा उपक्षेत्र अनुसार विकास कार्यक्रम/आयोजनाहरूको प्राथमिकताक्रम, रणनीतिक स्तम्भ, गरीबी निवारणउन्मुख संकेत, लैंगिक संकेत र जलवायु संकेत अनुसारको आयोजना संख्या

सि.नं.	शिर्षक	आयोजनाको प्राथमिकता क्रम			रणनीतिक स्तम्भ *						गरीबी संकेत **		लैंगिक संकेत ***			जलवायु संकेत ****			जम्मा	
		१	२	३	१	२	३	४	५	६	१	२	१	२	३	१	२	३		
१	सर्वोच्च अदालत	१	१					२				२			१	१			२	२
२	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	१						१				१			१				१	१
३	महालेखापरीक्षकको कार्यालय	२						२				२			२				२	२
४	लोकसेवा आयोग	१						१				१			१				१	१
५	निर्वाचन आयोग	१						१				१			१				१	१
६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	१						१				१			१				१	१
७	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्	४			१			१	२		१	३		२	२				४	४
८	राजस्व तथा आर्थिक प्रशासन	६	१		३			४			१	६		४	३				७	७
९	अन्य आर्थिक	२	४		५			१			५	१	१	४	१				६	६
१०	उद्योग	८	३	३	६	२		५	१	१०	४	६	२	६	१	१	१	१	१२	१४
११	उर्जा	२८	२	२	५	२४		३			२३	९	३	२१	८	९	८	१५	३२	३२
१२	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	३६	८		३१	१	४		६	२	४२	२	१७	२६	१	४	१४	२६	४४	४४
१३	गृह	३	१					२	२		१	३	१	१	२			४	४	४
१४	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	८	९	२	२	६	११				९	१०		६	१३		१	१८	१९	१९
१५	वन तथा भू-संरक्षण	१५	५		८	३		१	५	३	१३	७	७	१०	३	१०	७	३	२०	२०
१६	वाणिज्य तथा आपूर्ति	४	२		४		१	१			४	२	१	५				६	६	६
१७	विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण	९	३	१		३		१		९	४	९	४	३	६	१०		३	१३	१३
१८	भूमिसुधार तथा व्यवस्था	६	१		१			५	१		४	३	१	४	२			७	७	७
१९	सडक	५४	११	१		६३		३			५३	१३	७	४९	१०	१	४	६१	६६	६६
२०	रेल्वे तथा अन्य यातायात	१	१			२					२		१	१				२	२	२
२१	यातायात व्यवस्था	२				१			१		१	१	१	१		१	१	२	२	२
२२	लैंगिक समानता तथा समावेशीकरण	५	१	१					७		७		४	३				७	७	७
२३	युवा तथा खेलकूद	२							२		१	१		२				२	२	२
२४	भवन, आवास तथा शहरी विकास	१४	१०	१		१४	९	१	१		६	१९	५	१४	६	०	२	२३	२५	२५
२५	खानेपानी तथा सरसफाई	२०	५	२	१	२	२१	२		१	१२	१५	१०	१५	२	१७	१	९	२७	२७
२६	शान्ति, पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र पुनर्एकीकरण	३	१			१			३		२	२	२	२				४	४	४
२७	शिक्षा	५	९	१	१		१४				१३	२	१३	२		१		१४	१५	१५
२८	सहकारी तथा गरीबी निवारण	३			३						३		२	१				३	३	३
२९	सामान्य प्रशासन		१				१					१		१				१	१	१
३०	सिंचाई	२१	६	१		२४		४			२६	२	२	२४	२	८	१३	७	२८	२८
३१	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण	३	१			३		१			४			४		२	१	१	४	४
३२	सूचना तथा सञ्चार	४				४					३	१	२	२				४	४	४
३३	संघीय मामीला तथा स्थानीय विकास, समावेशीकरण र निक्षेपण	२९	१०	१	६	१७	४	२	१०	१	३५	५	११	२६	३	५	४	३१	४०	४०
३४	स्वास्थ्य, पोषण तथा जनसंख्या	१६	२०	५			३९		२		१८	२३	१३	२८				४१	४१	४१
३५	श्रम तथा रोजगार	४	१		२					३		५		१	४			५	५	५
३६	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	२	२		१			३			१	३		२	२			४	४	४

सि.नं.	शिरांक	आयोजनाको प्राथमिकता क्रम			रणनीतिक स्तम्भ *						गरिबी संकेत **		लैङ्गिक संकेत ***			जलवायु संकेत ****			जम्मा
		१	२	३	१	२	३	४	५	६	१	२	१	२	३	१	२	३	
३७	अर्थ मन्त्रालय- विविध	२	१	१	१	१	१	१			३	१	१	१	२		१	३	४
	जम्मा	३२६	१२०	२२	८१	१७१	१०५	४६	४८	१७	३१२	१५६	११६	२७१	८१	६८	५८	३४२	४६८

* (१) विकास प्रक्रियामा निजी, सरकारी र सहकारी क्षेत्रको योगदान अभिवृद्धि गरी दिगो, फराकिलो र समावेशी आर्थिक वृद्धि गर्ने ।

(२) भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्ने ।

(३) सामाजिक सेवाका क्षेत्रहरूमा पहुँच, उपयोग र गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने ।

(४) सार्वजनिक तथा अन्य क्षेत्रहरूमा सुशासन अभिवृद्धि गर्ने ।

(५) लक्षित वर्ग, क्षेत्र र समूहको आर्थिक र सामाजिक सशक्तीकरणमा अभिवृद्धि गर्ने ।

(६) जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक असरहरू कम गर्ने

** (१) गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने, (२) गरिबी निवारणमा तटस्थ योगदान पुऱ्याउने ।

*** (१) लैङ्गिक समानताका लागि प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने, (२) लैङ्गिक समानताका लागि अप्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने । (३) तटस्थ ।

**** (१) जलवायु बजेट कोड (१) अत्यन्त सान्दर्भिक (२) सान्दर्भिक (३) तटस्थ ।

१.४ आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को विकास कार्यक्रम/बजेटको क्षेत्रगत बाँडफाँड

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने विकास आयोजना र कार्यक्रमहरूको बजेट रकमको क्षेत्रगत बाँडफाँड देहाय बमोजिम भएको छ :

(क) चालु, पूँजीगत र वित्तीयतर्फ खर्च रकमको विनियोजन

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा सञ्चालन गरिने विकास आयोजनाहरूमा कूल रू. ८ खर्ब १९ अर्ब ४६ करोड ८८ लाख ८४ हजार विनियोजन गरिएको छ । त्यसमध्ये चालुतर्फ रू. ४ खर्ब ८४ अर्ब २६ करोड ६३ लाख ७५ हजार, पूँजीगततर्फ रू. २ खर्ब ८ अर्ब ८७ करोड ७२ लाख ४२ हजार र वित्तीय व्यवस्थातर्फ जम्मा रू. १ खर्ब २६ अर्ब ३२ करोड ५२ लाख ६७ हजार बजेट विनियोजन गरिएको छ । (अनुसूचि १)

(ख) प्राथमिकताक्रमका आधारमा खर्च रकमको विनियोजन

कूल विनियोजित बजेट मध्ये प्राथमिकताक्रमका आधारमा पहिलो प्राथमिकताक्रम (P1) मा परेका आयोजनाहरूका लागि रू. ३ खर्ब ७६ अर्ब ४५ करोड २० लाख ९ हजार (८४.४ प्रतिशत), दोश्रो प्राथमिकताक्रम (P2) मा परेका आयोजनाहरूका लागि रू. ६६ अर्ब ६६ करोड ८८ लाख ८६ हजार (१५ प्रतिशत) र तेश्रो प्राथमिकताक्रम (P3) मा परेका आयोजनाहरूका लागि रू. २ अर्ब ७५ करोड ३१ लाख १ हजार (१.३ प्रतिशत) रकम विनियोजन गरिएको छ (अनुसूचि २)।

(ग) रणनीतिक स्तम्भका आधारमा खर्च रकमको विनियोजन

कूल खर्चमध्ये तेह्रौँ योजनाको रणनीतिक स्तम्भ (१) विकास प्रक्रियामा निजी, सरकारी र सहकारी क्षेत्रको योगदान अभिवृद्धि गरी दिगो, फराकिलो र समावेशी आर्थिक वृद्धि गर्नेतर्फ रू. १ खर्ब १९ अर्ब २० करोड ६२ लाख ६७ हजार (२६.७४ प्रतिशत), (२) भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्नेतर्फ रू. १ खर्ब ८५ अर्ब ७२ करोड १८ लाख ८७ हजार (४१.६५ प्रतिशत), (३) सामाजिक सेवाका क्षेत्रहरूमा पहुँच, उपयोग र गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नेतर्फ रू. ९४ अर्ब ६७ करोड १५ लाख ४७ हजार (२१.२३ प्रतिशत) (४) सार्वजनिक तथा अन्य क्षेत्रहरूमा सुशासन अभिवृद्धि गर्ने तर्फ रू. १६ अर्ब ७३ करोड ७५ लाख ५० हजार (३.७५ प्रतिशत), (५) लक्षित वर्ग, क्षेत्र र समूहको आर्थिक र सामाजिक सशक्तीकरणमा अभिवृद्धि गर्ने तर्फ रू. १७ अर्ब ६६ करोड ११ लाख ७१ हजार (३.९६ प्रतिशत) र (६) जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक असरहरू कम गर्नेतर्फ रू. ११ अर्ब ८७ करोड ५५ लाख ७४ हजार (२.६६ प्रतिशत) रकम विनियोजन गरिएको छ (अनुसूचि ३) ।

(घ) गरिवोन्मुख संकेतका आधारमा खर्च रकमको विनियोजन

कूल बजेट विनियोजनलाई गरिबी निवारणउन्मुख संकेतका आधारमा विश्लेषण गर्दा गरिबी निवारणलाई प्रत्यक्षतः योगदान गर्ने बजेटको अंश (गरिबीउन्मुख बजेट संकेत ०१) मा रू. ३ खर्ब ६० अर्ब १९ करोड ७ लाख ७ हजार (८०.७८ प्रतिशत), तथा गरिबी निवारणमा तटस्थ रूपमा योगदान पुऱ्याउने बजेटको अंश (गरिबीउन्मुख बजेट संकेत ०२) मा रू. ८५ अर्ब ६८ करोड ३२ लाख ८९ हजार (१९.२२ प्रतिशत) रकम विनियोजन गरिएको छ (अनुसूचि ४) ।

(ङ) लैङ्गिक बजेट संकेतका आधारमा खर्च रकमको विनियोजन

त्यसैगरी, प्रत्यक्षरूपमा लैङ्गिक समानताको लागि योगदान गर्ने विकास आयोजनामा विनियोजित बजेटको अंश (लैङ्गिक बजेट संकेत ०१) मा रू. १ खर्ब ३८ अर्ब ९६ करोड ४३ लाख ८५ हजार (३१.१७ प्रतिशत), अप्रत्यक्षरूपमा योगदान गर्ने (

०२) मा रू.२ खर्व ६३ अर्व ९३ करोड ५७ लाख ७७ हजार (५९.२० प्रतिशत) र तटस्थमा (०३) मा रू.४२ अर्व ९७ करोड ३८ लाख ३४ हजार (९.६४ प्रतिशत) रकम विनियोजन गरिएको छ (अनुसूचि ५) ।

(च) जलवायु परिवर्तन संकेतका आधारमा खर्च रकमको विनियोजन

त्यसैगरी, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन गर्ने तर्फ अत्यन्त सान्दर्भिक (जलवायु बजेट संकेत १) मा रू. ४६ अर्व ३६ करोड ६२ लाख २८ हजार (१०.४० प्रतिशत), सान्दर्भिक (जलवायु बजेट संकेत २) मा रू.१ खर्व १२ अर्व ९८ करोड ५ लाख १ हजार (२५.३४ प्रतिशत) र तटस्थमा (जलवायु बजेट संकेत ३) मा रू. २ खर्व ८६ अर्व ५२ करोड ७२ लाख ६७ हजार (६४.२६ प्रतिशत) रकम विनियोजन गरिएको छ (अनुसूची ६) ।

(छ) वार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धी विशेष निर्देशन

१. आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को कार्यक्रममा समावेश भएका तर भूल वा अन्य कुनै कारणवश कार्यक्रम/आयोजना को नाम, ठेगाना, विनियोजन छुट हुन गएमा सम्बन्धित बजेट उप-शीर्षकमा नै समावेश गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ।
२. कुनै आयोजना/ कार्यक्रममा एकभन्दा बढी निकायबाट विनियोजन हुन गएको वा दोहोरो पर्न गएको अवस्थामा कुनै एक निकायबाट मात्र निकास दिनुपर्नेछ।
३. दोहोरो परेको कारणले निकास नभएको आयोजना/कार्यक्रमको सट्टा अर्को आयोजना/ कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न पाइने छैन।
४. कुनै पनि पूर्वाधारका आयोजना विस्तृत ईन्जिनियरिङ्ग, सर्वेक्षण र डिजाईन गरे पछि मात्र कार्यान्वयन प्रक्रियामा ल्याउनु पर्नेछ।
५. जिल्लास्तरीय कार्यक्रमका हकमा स्थानीय निकायसँग सम्बन्धी ऐन तथा नियम अनुसार योजना तर्जुमा भई जिल्ला विकास परिषद्बाट पारित भएका आयोजना एवम् कार्यक्रमलाई मात्र प्राथमिकताका साथ समावेश गर्नु पर्नेछ।

२. कृषि, सिंचाइ, वन र भूमिसुधार तथा व्यवस्था

२.१ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा

(क) पृष्ठभूमि

देशको भौगोलिक परिवेशले उपलब्ध गराएको अवसर र कृषकहरूको अनुभव तथा आधुनिक कृषि प्रविधिहरूको सदुपयोगबाट दिगो आर्थिक वृद्धि तथा खाद्य सुरक्षा सुनिश्चित गर्न सकिने सम्भावना विद्यमान रहेको छ। एकातिर निर्वाहमुखि तथा छरिएर रहेको कृषि उत्पादन प्रणालीलाई आधुनिक, सघन, प्रतिस्पर्धी एवं व्यवसायमुखि बनाउन आवश्यक भएको छ भने अर्कोतिर कृषि भूमिको गैर कृषि क्षेत्रमा भएको प्रयोग एवं विभिन्न प्रकोपहरूका कारण उर्वर कृषि भूमिको हास हुँदै जानु कृषिमा श्रम र शीप हुनेहरूमा कृषि भूमिको पहुँच नपुग्नु र पहुँच पुग्नेहरूको पनि आधुनिक प्रविधिहरूको प्रयोग गरी पर्याप्त मात्रामा व्यवसायिक रूपमा उपभोग गर्न नसक्नु र गैर कृषि क्षेत्रको विकासको आधारको रूपमा रहेको कृषि क्षेत्रको विकासको पूर्वाधार (सिंचाई, कृषि सडक, विजुली सञ्चार, कृषिजन्य उद्योग, बजार, व्यवसाय, कृषि ऋण, कृषि अनुसन्धान, कृषि बीमा, उन्नत प्रविधिहरू) मा पर्याप्त लगानी आकृष्ट हुन नसक्नु कृषि क्षेत्रको विकासको मूल समस्याको रूपमा रहेका छन्।

कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रमुख हिस्सेदारका रूपमा रहेको कृषि क्षेत्रको उत्पादन तथा उत्पादकत्वको वृद्धिले नै राष्ट्रिय गार्हस्थ्य उत्पादनको आयतनमा प्रभावकारी र दीर्घकालीन असर पार्न सक्ने तथ्यलाई मनन गर्दै कृषि विकासका कार्यक्रमहरूलाई विशेष रूपमा उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गरी खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सुनिश्चित गर्न, कृषि उपजहरूको आयात प्रतिस्थापन तथा निर्यात प्रवर्द्धन गर्न तथा जैविक विविधता संरक्षण गर्न सामुहिक, सहकारी तथा व्यवसायिक खेतीका साथै भण्डारण, प्रशोधन र बजारीकरणका कृयाकलापहरूमा परिलक्षित गरिएको छ। प्रस्तुत कार्यक्रमहरूबाट ग्रामिण रोजगारीको श्रृजना, गरीबी न्यूनीकरण, कृषि उपजहरूको गुणस्तर प्रवर्द्धन तथा कृषि मुल्य श्रृंखला विकास भई देशको आर्थिक स्थितिलाई सबलीकरण गर्दै निर्यात योग्य उपजहरूको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गरी व्यापार सन्तुलनमा टेवा पुर्‍याउन मद्दत पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ।

कृषि अनुसन्धानलाई वस्तुपरक तथा समस्यामा आधारित बनाउन अनुसन्धान कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिईने कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको छ। यसको लागि सम्भाव्यताको आधारमा अनुसन्धान केन्द्रहरूको स्थानान्तरण गर्ने गरी कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ। साथै मकैवाली अनुसन्धान केन्द्र, रामपुर र क्षेत्रीय कृषि अनुसन्धान केन्द्र, खजुरा, बाँकेलाई नमूनाको रूपमा सुविधा सम्पन्न अनुसन्धान केन्द्रको रूपमा विकास गर्नेगरी कार्यक्रम तर्जुमा भएको छ। यसका साथै, विभिन्न वैदेशिक सहायतामा संचालित आयोजनाहरूबाट समेत अनुसन्धान कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन सहकार्यमा संचालन गर्ने गरी कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ।

तेलको बढ्दो आयात प्रतिस्थापन गर्न २२ वटा जिल्लामा अभियानमुखी तेलहन बाली उत्पादन आयोजना कार्यक्रमको क्षेत्रविस्तार गरी ति जिल्लाहरूमा उन्नत तेलहन बाली उत्पादन क्षेत्र ६,५६० हेक्टर पुर्‍याइने गरी कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ। साथै, उक्त क्षेत्रको लागि आवश्यक पर्ने बीउको व्यवस्थाको लागि ४०० हेक्टरमा श्रोत बीउ उत्पादन गर्न बीउ उत्पादन कार्यक्रम संचालन गर्ने कृयाकलाप सञ्चालन गरिने छ। तेल तथा पशु आहारमा अत्यधिक खपत हुने भई आयात गर्नु परेको वर्तमान अवस्थामा आ.व. २०७१/७२ बाट मध्यपहाडका १० जिल्लामा संचालित भटमास उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई ३,०७० हेक्टर क्षेत्रफलमा विस्तार गर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

नेपाली आँपको गुणस्तरीयताको कारण माग बढ्दै गएको परिप्रेक्ष्यमा सरकारी-निजी साझेदारीमा सप्तरी जिल्लामा संचालित व्यवसायिक आँप उत्पादन कार्यक्रमलाई विस्तार गर्ने गरी कार्यक्रम तर्जुमा भएको छ। साथै, तराई जिल्लामा आँपको उत्पादन पकेट क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने गरी साझेदारी कै अवधारणामा सिराहा, महोत्तरी र धनुषा जिल्लामा व्यवसायिक आँप उत्पादन तथा क्षेत्र विस्तार गर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइने छ।

कृषि विकास मन्त्रालय अन्तर्गत रहेका विभिन्न खाद्य, पशु तथा कृषि क्वारेन्टाईन तथा प्रयोगशालाहरू सुदृढीकरणका कार्यक्रमहरू प्रस्ताव गरिएको छ। जस्को लागि प्रयोगशालाको भौतिक पूर्वाधार तथा मेशिनरी औजार उपकरण सुदृढीकरण गर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ।

कृषि प्रविधिका सेवाहरू विस्तार गर्ने उद्देश्यले विद्यमान सरकारी-निजी/सहकारी साझेदारी प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरू विस्तार गर्ने गरी आगामी आ.व.को कार्यक्रम तर्जुमा भएको छ। विद्यमान ३२ जिल्लामा संचालित "एक गाउँ एक उत्पादन" कार्यक्रमलाई ४२ जिल्लामा विस्तार गरिनेछ भने १४ जिल्लामा संचालित "एक जिल्ला एक उत्पादन कार्यक्रम" लाई ३० जिल्लामा विस्तार गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। पुष्प व्यवसायलाई साझेदारी कै अवधारणामा विस्तार गर्ने कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइने छ।

स्थानीयस्तरमा प्राङ्गारिक मल उत्पादन गरी माटोको उर्वराशक्ति सुधार गर्न १२८५० भकारो सुधार कार्यक्रम र समूह/सहकारीमा आधारित भर्मिकम्पोष्ट उत्पादन कार्यक्रम विस्तारको प्रस्ताव गरिएको छ।

दूध तथा मासुको उत्पादन तथा गुणस्तर अभिवृद्धिको लागि कम उत्पादनशील पशु वस्तुमा कृत्रिम गर्भाधान गरी पशु नश्व सुधार कार्यक्रम विस्तार गर्ने गरी कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ। यस अन्तर्गत आ.व. २०७२/७३ मा ५ लाख गाई/भैंसीमा कृत्रिम गर्भाधान गराइनेछ। उन्नत गाईबाट बाच्छी मात्र जन्माउने व्यवस्थाको लागि सेक्स्ड सिमेन वितरण गर्ने कार्यक्रम तर्जुमा भएको छ।

आ.व. २०७२/७३ को कार्यक्रम तर्जुमाका लागि तेह्रौँ योजना बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन हालै आएको भूकम्पको क्षतिको पुनर्निर्माण व्यवस्थापिका संसदले पारित गरेको संकल्प प्रस्ताव र नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रमलाई आधार मानिएको छ ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को उत्पादन र २०७२/७३ को उत्पादन प्रक्षेपण

(ईकाइ : ००० मेट्रिक टन)

सि.नं.	विवरण	२०७१/७२ को उत्पादन	२०७२/७३ को प्रक्षेपण
१	खाद्यान्न वाली	८२६६	१०५२३
२	आलु	२८४२	२८७०
३	तेलहन	१८४	२०७
४	दलहन	३५३.५	४२७
५	उँखु	३०६३	३०८२
६	फलफुल	११८६	११८७
७	तरकारी	३६२८	३७२०
८	चिया	२२.५	२५.८
९	माछा	६८.४	७८.८
१०	दूध	१७२४	१७४८
११	मासु	३००.८	३१७

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
राष्ट्रिय कृषि अनुसन्धान तथा विकास कोष (३१२१०१-३/४)	सालबसाली लागत नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> सञ्चालन हुने आयोजनाहरूबाट कृषि प्रविधिको विकास तथा कृषि उत्पादन र व्यवसायिकरणमा सहयोग पुगेको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> हालसम्म ३६ वटा वाली र वस्तुमा २१० वटा मोडेल र परियोजनाहरूलाई अनुसन्धान तथा विकासको लागि अनुदान उपलब्ध गराईएको। कृषि तथा पशु विज्ञानसम्बन्धी स्नातकोत्तर र विद्यावारिधिको लागि २१३ जनालाई सोधकार्य अनुदान दिईएको। 	<ul style="list-style-type: none"> नयाँ ४० सहित १३० वटा आयोजना संचालनका लागि पूरक अनुदान दिइने। कृषि तथा पशु विज्ञान सम्बन्धी स्नातकोत्तर र विद्यावारिधिको लागि ५८ जनालाई सोध कार्यका लागि अनुदान दिइने।
दीर्घकालीन कृषि योजना अनुगमन तथा समन्वय कार्यक्रम (३१२१०२-३/४)	आ.व. २०५४/५५ देखि सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> वाली तथा पशु पंक्षी वीमा कार्यक्रमबाट कृषक तथा कृषि उद्यमीहरू लाभान्वित भएको हुने। विभिन्न जिल्लाहरूमा आवश्यकता अनुसार राहत कार्यक्रम सञ्चालन भई सार्वजनिक सेवामा सहयोग पुगेको हुने ५ उत्कृष्ट कृषि तथा पशु फार्महरूको विस्तार भएको हुने। १०० मुक्त कमैया, कमलरी, हलिया, २५ चेपाङ्ग, राउटे र २५ मुसहर मार्फत व्यवसायिक तरकारी खेती भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> कृषि क्षेत्रमा विभिन्न समयमा हुने महामारी अनावृष्टि र अतिवृष्टिबाट क्षति पुगेका कृषकहरूलाई राहत उपलब्ध गराईएको। ३२ जिल्लामा "एक गाउँ एक उत्पादन" तथा १४ "एक जिल्ला एक उत्पादन कार्यक्रम" सञ्चालन गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> विपद्बाट क्षति पुगेको स्थानहरूमा राहत कार्यक्रम संचालन। ५ उत्कृष्ट कृषि तथा पशु फार्महरूको प्रवर्द्धन गर्ने। १०० मुक्त कमैया, कमलरी, हलिया, २५ चेपाङ्ग, राउटे र २५ मुसहरलाई व्यवसायिक तरकारी खेतीमा सहयोग गर्ने। राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कारमार्फत कृषकहरूलाई सम्मान गर्ने। ४२ जिल्लामा सार्वजनिक निजी साझेदारीमा "एक गाँउ एक उत्पादन कार्यक्रम" संचालन गर्ने। ३० जिल्लामा सार्वजनिक निजी साझेदारीमा "एक जिल्ला एक उत्पादन कार्यक्रम" सञ्चालन गर्ने।

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
विशेष कृषि उत्पादन कार्यक्रम (३१२१०३-३/४)	आ.व. २०५७/५८ देखि सालबसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> • २ लाख ७० हजार मे.टन. रसायनिक मल वितरण भएको हुने। • १० हजार मे.टन प्राङ्गारिक मल अनुदानमा विक्री वितरण भएको हुने। • १२००० मे.ट. मुख्य खाद्यान्न बालीहरूको उन्नत बीउ अनुदानमा विक्री वितरण भै खाद्यान्न बालीहरूको उत्पादन वृद्धि भएको हुने। • थप १२ हजार ८ सय ५० भकारो सुधार भई कृषकस्तरमा गुणस्तरीय प्राङ्गारिक मल उत्पादन तथा प्रयोगमा वृद्धि भई माटोको गुणस्तर सुधार भएको हुने। • ८५० कृषकहरूमाफत भर्मिकम्पोष्ट मल उत्पादन प्रवर्द्धन भई खाद्यतत्वमा परनिर्भरतामा कमी आउने। 	<ul style="list-style-type: none"> • २ लाख ८१ हजार मे.टन रसायनिक मल आयात गरी विक्री वितरण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा हालसम्म २ लाख ८१ हजार मे.टन आयात भई २ लाख ८७ हजार मे.टन देश भरका सहकारी संघ संस्थाहरू मार्फत कृषकस्तरमा विक्री वितरण भैसकेको। • १० हजार मे.टन प्राङ्गारिक मल विक्री वितरण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा २१४ मे.टन कृषकस्तरमा विक्री वितरण भएको • गहुँ र धानको गरी जम्मा ८४५२ मे.टन उन्नत बीउ विक्री वितरण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा गहुँको ७८२० मे.टन विक्री वितरण भईसकेको एवं धानको बीउ विक्री शुरु भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • २ लाख ७० हजार मे.टन रसायनिक मल र १० हजार मे.टन प्राङ्गारिक मल लागत सहभागिताका आधारमा कृषकहरूलाई अनुदानमा विक्री वितरणको व्यवस्था मिलाउने। • ५८ जिल्लामा १२८५० वटा भकारो सुधार संचालन गर्ने। • सबै क्षेत्रको प्रतिनिधित्व हुने गरी कृषक समूह/सहकारीलाई भर्मिकम्पोष्ट लगायतका प्राङ्गारिक मल उत्पादनमा प्रोत्साहन गर्न उत्पादनमा लाग्ने लागतमा ५० प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराउने। • १२००० मे.टन उन्नत बीउ लागत सहभागिताको आधारमा अनुदानमा उपलब्ध गराउने।
साना तथा मझौला कृषक आयस्तर वृद्धि आयोजना (३१२१०४-३/४)	आ.व. ०६७/६८ देखि २०७३/७४ सम्म कुल लागत:	<ul style="list-style-type: none"> • उच्च मूल्य जाने वस्तु उत्पादन प्रशोधन तथा बजार प्रवर्द्धन सम्बन्धी थप २०० उप आयोजनाहरूले अनुदान प्राप्त गरी कार्यक्रम सञ्चालन 	<ul style="list-style-type: none"> • हालसम्म कृषक समूह ८७ उद्यमीहरू ४० र कृषक समूह समन्वय बजार विकास समितिहरू ७५ गरी जम्मा २०४ वटा उप आयोजनाहरू सम्पन्न भई 	<ul style="list-style-type: none"> • मागमा आधारित उच्च मूल्य जाने वस्तु उत्पादन प्रशोधन तथा बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने। • १० जिल्लाको आधारभूत सर्भेक्षण

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	३३.५४ मिलियन अमेरिकी डलर	<p>भएको हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> आयोजना लागु भएका जिल्लाहरूको आधारभुत तथ्यांक अध्यावधिक भएको हुने। १० कृषि वस्तुहरूको मूल्य श्रृंखला विकास सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन प्राप्त भएको हुने। कृषि उद्यम केन्द्र मार्फत कृषि बजार सूचना प्रणाली स्थापना भई कृषि बजार सूचना सहज भएको हुने। राष्ट्रियस्तर १ र क्षेत्रीयस्तर २ र जिल्लास्तर १० वटा गैर सरकारी संस्थाहरू मार्फत अनुदान प्रवाहका लागि कृषक समूह/सहकारी उद्यमीहरूको सशक्तिकरण उत्पादित वस्तुहरूको बजार सुनिश्चितता आवश्यक कृषि सामग्रीहरूको सहज आपूर्तिको लागि सहजिकरण भएको हुने। 	<p>सन्चालनमा रहेका। जसबाट जम्मा २८८४ घर परिवार प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने, २६८.३ हेक्टरमा उच्च मूल्य वस्तुहरूको थप क्षेत्र विस्तार हुने, ३०६० मौरीघारहरू वाट थप ३३.३ मे.टन मह उत्पादन भई बजारीकरण हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रियस्तर १, क्षेत्रीयस्तर २ र जिल्लास्तर १० वटा गैर सरकारी संस्था मार्फत पिछडिएका समूह तथा सहकारीहरूलाई अभिमुखिकरण र क्षमता अभिवृद्धिका कृषाकलापहरू सन्चालन भई विभिन्न विषयहरूमा २७४८ जनाको प्राविधिक क्षमता विकास साथै २५ वटा जिल्लास्तर अभिमुखिकरण तालिम मार्फत १८५४ जना सरोकारवालाहरूको क्षमता विकासमा सहयोग पुगेको छ। 	<p>(Baseline Survey) गराउने (दाङ्ग, बर्दिया, दैलेख, डडेल्धुरा, डोटी, दार्चुला, सुर्खेत, बाँके, बैतडी, कैलाली) विभिन्न १० वटा कृषि वस्तुहरूको मूल्य श्रृंखला अध्ययन गर्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> बजार सन्जाल स्थापना तथा कृषि बजार सूचना प्रणाली स्थापनाका लागि कृषि उद्यम केन्द्रलाई सहयोग गर्ने पछाडी परेका वर्गको लागि निजी संस्थामार्फत कार्यक्रम संचालन तथा भुक्तानी दिने सामाजिक परिचालनको लागि जिल्ला स्तरीय गैर सरकारी संस्था (सुदूर पश्चिम ५, मध्य पश्चिम ५ जिल्ला) मार्फत कार्यक्रम संचालन तथा भुक्तानी दिने।
कृषि विकास योजना जनकपुर (३१२१०५-३/४)	आ.व.२०२८/२९ देखि सालवसाली कुल लागत:	<ul style="list-style-type: none"> ४०० हेक्टरमा सिचाइ पूर्वाधार विकास .१२ वटा मर्मत रिहैववाट अवरोध 	<ul style="list-style-type: none"> २८६ वटा डीप ट्यूबवेल तथा ६३१० वटा स्यालो ट्यूबवेल जडान भएको। यसबाट ३७३१० 	<ul style="list-style-type: none"> डिप ट्यूबवेल जडान - १० वटा डिप ट्यूबवेलमा पम्पहाउस निर्माण - ६ वटा

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	नखुल्ने	<p>भएको सिंचाई सुविधा पुनःउपलब्ध हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • ६ वटा पम्प हाउस निर्माणवाट करीब २४० हे।मा सिंचाई सुविधा उपलब्ध हुने। • कृषक स्तरमा १६० मे.ट. प्रमाणिक स्तरको बिउ उत्पादन भई बिउ प्रतिस्थापनमा २० प्रतिशतले सहयोग पुग्ने • फलफूल विरुवा ११००० गोटा उत्पादन हुने 	<p>हे।मा सिंचाइको लागि पूर्वाधार विकास भै करीब २७८३० हे।मा सिंचाइ उपलब्ध भएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> • गहु बिउ १०३ मे.टन.धान बिउ २१५ मे.टन र दलहन र तेलहन ३ मे.टन गरी जम्मा ३०२ मे. टन बिउ उत्पादन तथा विक्री वितरण हुनुको साथै फलफूल तथा आलंकारिक विरुवा २६३५३० उत्पादन तथा विक्री वितरण भएको • योजनाको कार्यक्रमहरूवाट हालसम्म २८८२०० जना कृषकहरू लाभान्वित भएका। • ट्युबवेल कमाण्ड क्षेत्रमा वाली सघनता १५०/१६० वाट २०० देखि २०५ प्रतिशत पुगेको र उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा ५० देखि ७५ प्रतिशत सम्म वृद्धि भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • डिप ट्युबवेलमा विद्युतीकरण - १२ वटा • स्यालो ट्युबवेल जडान - ६०० सेट • मूल बिउ उत्पादन धान १० मे.ट. गहुँ ६ मे. ट. • व्यावसायिक बगैचा स्थापना २० हे।
रेशमखेती विकास कार्यक्रम (३१२१०६-३/४)	आ.व. २०३४/३५ देखि सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने साल बसाली	<ul style="list-style-type: none"> • रेशम खेती अन्तर्गत किम्बु खेती र रेशम कीरा पालन गरी दुइवटा वालीहरूको मिश्रण कार्यक्रमको प्रत्यक्ष रुपमा प्रभाव देखिनको लागि ३ वर्ष कुर्नुपर्ने भएवाट आगामी आ.व.को कार्यक्रमले ३ वर्ष 	<ul style="list-style-type: none"> • १४८० हेक्टर क्षेत्रफलमा किम्बु खेती विस्तार भएको। • रेशम कीरा पालनको लागि ८०० हेक्टर बगैचा प्रयोगमा आएको। • रेशम कोया उत्पादन १५ के जी प्रति बक्सवाट १८ के.जी पुगेको। • वार्षिक रुपमा कृषकस्तरमा 	<ul style="list-style-type: none"> • कीम्बु क्षेत्र विस्तार कार्यक्रम १८७ हे.। • कोया उत्पादन ५७ मे.ट। • किम्बु विरुवा उत्पादन सरकारी फर्म केन्द्रमा १४ लाख ८० हजार र निजी १४ नर्सरीहरूवाट ३५०००० विरुवा उत्पादन निजी स्तरलाई कोया

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>पछि मात्र प्रभाव देखिने कीम्बुले ढाकेको क्षेत्रफल १७२७ हे ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • रेशम कीरापालनमा प्रयोग भएको अनुमानित किम्बु क्षेत्रफल ५०० हे बाट ५५० हे पुऱ्याउने। • कोयाको उत्पादकत्व १८ के.जी प्रति बक्स रहेकोमा आगामी आ.व.मा प्रति बक्स २० के.जी पु-र्याई हालको उत्पादन ४५ मे.ट वाट वृद्धि गरी आगामी बर्षमा ५७ मे.ट. पु-र्याइने छ। • रेशमबीज (फुल) उत्पादनमा हालको ४३०० बक्सवाट ५००० बक्स पुऱ्याई रेशम फुल उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुने। 	उत्पादित ४५ मे.टन रेशम कोया खरिद गरी महिला तथा सीमान्तकृत कृषकहरूको आयस्तरमा सुधार भएको।	<p>खरिद तथा धागो उत्पादनमा संलग्न गराउने रेशम विज उत्पादन ५००० बक्स।</p> <ul style="list-style-type: none"> • ३५ जातका रेशम किरा मातृ श्रोत संरक्षण • विजकोया उत्पादन १५०० के.जी। • चौकी कीरा पालन तथा कृषकहरालई वितरण २३०० बक्स। • नमूना बगैचा स्थापना ५ वटा। • सेरी एण्ड डेरी अवधारणा अनुसारका कीम्बु बगैचा स्थापना २० वटा।
वागवानी विकास कार्यक्रम (३१२१०७-३/४)	कलु लागतः सालवसाली खुल्न नसक्ने नियमित कार्यक्रम सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • फलफूलको कुल क्षेत्रफल, उत्पादन तथा उत्पादकत्व क्रमश १७७३२२ हे., १२६००००. मे.टन तथा ११.७ मे.टन/हे. हुनेछ र फलफूलको प्रति व्यक्ति उपलब्धता ३६.१ के.जी. 	<ul style="list-style-type: none"> • फलफूल विरुवा विक्री वितरण २२२२०० गोटा भएको। • फलफूल विरुवा उत्पादन २५२५०० गोटा भएको • फलफूल स्टस्टक उत्पादन, ६६५५०० गोटा भएको • आलंकारिक विरुवा उत्पादन तथा 	<ul style="list-style-type: none"> • फार्म केन्द्रहरूवाट २११२०० फलफूल विरुवा विक्री वितरण, २५५००० फलफूल विरुवा उत्पादन, ६१५५०० फलफूल स्टस्टक उत्पादन, ५४४०० आलंकारिक विरुवा उत्पादन, तरकारी विद्या उत्पादन २१६१ के.जी., ८३३०२ हजार तरकारी वेर्ना उत्पादन तथा विक्री वितरण गर्ने

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>हुनेछ।</p> <ul style="list-style-type: none"> नयाँ लगाइएको बगैँचाले लगाएको ८ वर्ष पछि प्रति हेक्टर ५ मे.ट.का दरले दिने उत्पादनवाट आ.व. ०७५/८० सम्म थप ४०००० मे.टन/वर्ष स्याउ उत्पादन हुनेछ र यसको बजार मूल्य हालको बजार मूल्य अनुसार २० करोड अनुमान गरिएको छ पुराना सुन्तला बगैँचा सुदृढीकरण हुँदै जाने र कार्यक्रम संचालन हुने ८ जिल्लावाट ४० पकेट क्षेत्रमा करिव १५०० बगैँचा धनी कृषकहरू प्रत्यक्ष लाभान्वित हुनेछन्। कफी सम्भावित जिल्लाहरू काभ्रे, नुवाकोट, कास्की, स्याङ्गजा, पाल्पा र गुल्मी गरी ६ वटा जिल्लाका २५०० कृषकहरूले व्यवसायिक कफी उत्पादन गर्नेछन्। उन्नत जैतुन उत्पादन तर्फ कृषकहरू आकर्षित हुने र 	<ul style="list-style-type: none"> वितरण ४२७०० गोटा भएको तरकारी वाली बिउ उत्पादन प्रजनन् २० केजी श्रोत बिउ २२२६ के.जी. भएको तरकारी वेर्ना उत्पादन ८३.२५७ गोटा भएको फार्मको फलफुल बगैँचा स्याहार, सम्भार १५१ हे. भएको फलफुल प्रशोधन तथा विक्री (जाम, सुकुटी १७० किलो, ब्रान्डी २५०० लि.) स्याउ आत्मनिर्भर कार्यक्रम - ५०० हेक्टर सुन्तला बगैँचा सुदृढीकरण कार्यक्रम - १६० हेक्टर अनार जर्म प्लाज्म संरक्षण - १ हेक्टर जैतुन नर्सरी तथा बगैँचा व्यवस्थापनका लागि शर्सत अनुदान ३ पटक पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम - १०० हेक्टर किवी प्रवर्द्धन कार्यक्रम (किवी माउवोट बगैँचा स्याहार) १६ हेक्टर कफी क्षेत्र विस्तार कार्यक्रम - 	<p>कार्यक्रम राखिएको छ भने फलफूल माउवोट बगैँचा स्याहार सम्भार (२०२.६ हे.) १६०० वटा जातिय जर्मप्लाज्म संरक्षण तथा सम्बर्धन, स्कुल हर्टिकल्चर कार्यक्रम (४७), अगुवा कृषक तालिम (२८) तथा ४७ पटक कृषकहरूलाई प्राविधिक सेवा पु-याउने।</p> <ul style="list-style-type: none"> यसैगरी स्याउ प्याकेजिङ्गको लागी कार्टुन वितरण २८०००, स्याउ चाना बनाउने मेशिन ७०, सोलार ड्रायर १४, बगैँचे तालिम १३ वटा संचालन हुने। कर्णालीका ५ जिल्लाहरू (जुम्ला, हुम्ला, मुगु, डोल्पा, कालीकोट) र मनाङ्ग तथा मुस्ताङ्गमा सञ्चालन हुँदै आईरहेको स्याउ आत्मनिर्भर कार्यक्रम यस वर्ष थप रकुममा संचालन हुने छ। हास हुँदै जान थालेका ४८० हेक्टर बगैँचाहरूमा क्रमशः सुधार हुनेछ। यसका साथ साथै घुम्ती तालिम ८८ पटक संचालन गरिने नयाँ कफी व्यवसायिक बगैँचा स्थापना १३० हे. मा र छहारी व्यवस्थापन पनि १३० हे. मा नै विस्तार गरिने छ। त्यस्तै औजार उपकरण ५० प्रतिशत अनुदानमा वितरण गरिने छ, कफी मास पल्पिङ्ग सेन्टर गुल्मीमा

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		क्रमश संभावित १० जिल्लाहरू (थप ५ जिल्लाहरू डोल्पा, मुगु, हुम्ला, कालिकोट, जुम्ला) जिल्लाहरूमा विस्तार गरिनेछ।	१६० हेक्टर भएको।	स्थापना गरिने छ। कार्यक्रमलाई सपोर्ट गर्ने खालका अगुवा कृषक तालिम ६ पटक स्थलगत घुम्ती तालिम १८ पटक संचालन हुने छन्।
आलु तरकारी तथा मसला विकास कार्यक्रम (३१२१०८-३/४)	आ.व. २०५८/०५८ सालबसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> • ७१२२० के.जी तरकारीको उन्नत बिउ उत्पादन भई तरकारीको क्षेत्रफल विस्तारमा मद्दत पुग्ने। • ३६ लाख विभिन्न तरकारीका बेर्नाहरू विक्रि वितरण भई १२० हे. तरकारीको क्षेत्रफल विस्तारमा मद्दत पुग्ने। • ४० के.जी टि.पि.एस विँया विक्रि वितरणबाट करीव २००० हे. क्षेत्रफलमा आलु खेती विस्तार भई करीव ३०,००० मे.ट. खायन आलु उत्पादन हुने। • अलैंचीका विरुवा विक्रि वितरणले प्रतिवर्ष ४० हेक्टरका दरले आगामी २ वर्षमा ८० हे. अलैंचीको क्षेत्र विस्तारमा मद्दत पुग्ने। • मसलाबालीको बिउ आपूर्ती तथा क्षेत्रफल विस्तार (८ हे.) 	<ul style="list-style-type: none"> • चालु आ.व.मा हालसम्म ११७५.१६ के.जी तरकारी बिउ उत्पादन भएको। • चालु आ.व.मा हालसम्म ४१ लख तरकारीका बेर्ना उत्पादन एवं विक्रि वितरण भएको। • १०७ पटक कृषकहरूमा प्राविधिक सेवा उपदब्ध गराईएको। • चालु आ.व.मा हालसम्म ४४.३६ मे.ट. आलु बिउ विक्रि वितरण भएको। • आ.व. २०७०/७१ म १७५४ जना युवा कृषकहरूले प्रत्यक्ष रोजगारी पाई करिव ७४२ हे. तरकारीको क्षेत्रफल विस्तार भएको थियो। आ.व. २०७१/७२ मा ७५ जिल्लामा सूचना आव्हान कृषक छनौट एवं तालिम कार्यक्रम सम्पन्न भएको। ३८६० जना युवा कृषकहरूले प्रथम किस्ताको अनुदान रकम भुक्तानी पाएको र दोस्रो 	<ul style="list-style-type: none"> • ३५६१ के.जी तरकारीको मूल बिउ र ८० के.जी. उन्नत बिउ उत्पादन तथा विक्रि • ३६ लाख विभिन्न तरकारीका बेर्नाहरू उत्पादन तथा विक्रि • ४६५ मे.ट बेसिक बिउ आलु उत्पादन तथा विक्रि • ४० के.जी टि.पि.एस विँया उत्पादन तथा विक्रि वितरण • ४ लाख अलैंचीको पहिलो वर्ष र ४ लाख दोस्रो वर्ष विरुवा उत्पादन तथा विक्रि वितरण • १६८ के.जी मसला बालीको बिउ उत्पादन तथा वितरण • ३५६१ के.जी तरकारीको मूल बिउ र ८० के.जी. उन्नत बिउ उत्पादन तथा विक्रि • ३६ लाख विभिन्न तरकारीका बेर्नाहरू उत्पादन तथा विक्रि • ४६५ मे.ट बेसिक बिउ आलु उत्पादन तथा विक्रि

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>मा मद्धत पुग्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • पि.बि.एस दाना बाट करीब १५००० के.जी. विउ आलु उत्पादन हुने। • टि.पि.एस विँया अनुदानमा वितरण भई करीब १००० हे. क्षेत्रफल विस्तार र १५००० मे.ट खायन आलु उत्पादनमा सहयोग हुने। • रष्टिक स्टोर निर्माण जिर्ण रष्टिक स्टोर पुनर्निर्माण र - याकमा अनुदान कार्यक्रमले ८०० टन आलुको मूल विउ. प्रमाणित प्रथम तथा दोस्रो पुस्ता विउ भण्डारण हुने। • शित भण्डारणमा अनुदान दिई प्रति के.जी. १ रुपैया ८० पैसाका दरमा कृषकहरूले १०००० मे.टन. विउ आलुलाई भण्डार गर्न सक्ने। • ३८६० जना विदेशबाट फर्केका तथा स्थानीय बेरोजगार युवाहरूलाई प्रत्यक्ष रोजगारीको श्रृजना हुने। • तरकारीको २८३८ हे. थप क्षेत्रफल विस्तार हुने। 	<p>किस्ता भुक्तानीको प्रकृत्यामा रहेको।</p> <ul style="list-style-type: none"> • १८ वटा रष्टिक स्टोर निर्माण १४ वटा जिर्ण रष्टिक स्टोर पुनर्निर्माणमा सहयोग र २७ वटा आलु राख्ने -याकमा अनुदान कार्य सम्पन्न भएको र ११ के.जी. टि.पि.एस विँया अनुदानमा वितरण भएको। • १०८ वटा नर्सरी स्थापना भई १ करोड ८ लाख अलैचीका स्वस्थ विरुवा उत्पादन भईसकेको। • हाल सम्म १२७ हे. अलैचीको नयाँ क्षेत्र विस्तार भएको। • हालसम्ममा ११५ हे. रोगग्रस्त बगैँचा प्रतिस्थापन भईसकेको। • जम्मा ४ वटा प्राविधिक तालिम तथा ३७० वटा केन्द्रिय, क्षेत्रीय, जिल्लास्तरीय तथा घुम्ती तालिम संचालन भई ८२५० जना कृषकले प्राविधिक ज्ञान पाई लाभान्वित भएका। 	<ul style="list-style-type: none"> • ४० के.जी टि.पि.एस विँया उत्पादन तथा विक्रि वितरण • ४ लाख अलैचीको पहिलो वर्षे र ४ लाख दोस्रो वर्षे विरुवा उत्पादन तथा विक्रि वितरण • १६८ के.जी मसला वालीको विउ उत्पादन तथा वितरण • कार्यक्रम बारे एफ.एम.पत्र पत्रिकामा सूचना दिई प्रस्ताव आव्हान गर्ने। • व्यवसायिक तरकारी खेती क्षेत्र विस्तार • तरकारी खेती उन्नत प्रविधि सम्बन्धी कृषक तालिम • अलैचीको निजी नर्सरी स्थापना (पहिलो तथा दोस्रो नर्सरी) • अलैचीको नयाँ क्षेत्र विस्तार • अलैचीको बगान सुदृढीकरण कार्यक्रम • प्राविधिक तथा कृषक तालिम संचालन (केन्द्रिय, क्षेत्रीय, जिल्लास्तरीय तथा घुम्ती तालिम समेत)

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<ul style="list-style-type: none"> • करीब ३७४५५ मे.टन ताजा तरकारी उत्पादन भई ५६ करोड • अलैंचीको नर्सरी स्थापना कार्यक्रमबाट रोग मुक्त विरुवा उत्पादन भई क्षेत्र विस्तार एवं बगैंचा पुनस्थापना हुने। • प्राविधिक तथा कृषकहरू विच आधुनिक अलैंची खेती प्रविधिको ज्ञान शिप र दक्षता अभिवृद्धि हुने। 		
विउ प्रवर्द्धन तथा गुण नियन्त्रण कार्यक्रम (३१२१०५-३/४)	आ.व. २०५८/०५८ देखि सालबसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> • ५ पटक बीउ विजन माग तथा आपूर्ति अन्तर्क्रिया र गोष्ठी संचालन गरी देशभरिमा बीउको माग तथा आपूर्तिमा सघाउ पु-याउने। • ISTA बाट Accreditate भएको प्रयोगशालाको नवीकरण हुने। • बीउ विजन क्षेत्रको दीर्घकालीन सोंच (National Seed Vision 2013- 2025) कार्यान्वयनमा आउने। • National Seed Vision 2013-25 ले zoning गरे अनुसार प्रमाणीकरणको लागी तरकारी धान, गहुँका बीउ वाली खेत 	<ul style="list-style-type: none"> • प्रयोगशालाहरूबाट क्रसचेक परीक्षण, अन्तर्राष्ट्रिय बीउ परीक्षण आदिमा ७४२ विउ नमूना परीक्षण, • १६५२ मे.ट. बीउ प्रमाणीकरण, • ६१५३ वटा बीउ नमूना परीक्षण, • ४०७५ हे. विउ वाली निरीक्षण • २३ बीउ विजन कम्पनीहरूको निरीक्षण, • मकै र गहुँवालीमा २ पटक DUS Test परीक्षण भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • बीउ विजन माग तथा आपूर्ति अन्तर्क्रिया र गोष्ठी संचालन • ISTA बाट Accreditate भएको प्रयोगशालाको नवीकरण • National Seed Vision 2013-25 ले zoning गरे अनुसार प्रमाणीकरणको लागी तरकारी धान, गहुँका बीउ वाली अनुगमन • गहुँ र मकैवालीको Promising लाइनहरूमा DUS परीक्षण। • बीउ नमूना परीक्षण • उन्नत जातहरूको पुस्तिका तथा देशका विउ व्यवसायीहरूको प्रोफाइल प्रकाशन

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>अनुगमन भएको हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रयोगशालाहरूबाट क्रसचेक परीक्षण अन्तर्राष्ट्रिय बीउ परीक्षण र अन्य बीउ गरी ७५० वटा बीउ नमूना परीक्षण गरी बीउको गुणस्तर एकित गरिने। 		
मत्स्य विकास कार्यक्रम (३१२११०-३/४)	आ.व. २०५८/०५८ देखि सालवसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> • निजीक्षेत्रका थप ८ हजार जनाले रोजगारी पाई ८.६७० मे.टन मत्स्य उत्पादन तथा ०.३२ मे.टन उत्पादकत्व वृद्धि भई खाद्य सुरक्षा तथा आयात प्रतिस्थापनमा सघाउ पुग्ने। • १०३०० हे. का लागि मत्स्यविज आपूर्ती व्यवस्थाबाट मत्स्यपालन व्यवसायमा सघाउ पुगी कुल ७७.६७० मे.टन मत्स्य उत्पादन हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • तराईमा ४०० हे. अभियानमुखी मत्स्य उत्पादन तथा मध्यपहाडी जिल्लामा १०० हे. मत्स्य पालन क्षेत्र विस्तार कार्यक्रम सन्चालन। • विभिन्न साईजका २१ दशमलव ५ करोड मत्स्य विज उत्पादन वितरण कार्यक्रम सन्चालन। • मध्यपहाडि क्षेत्रमा २ वटा नमूना निजी स्रोतकेन्द्र स्थापना • महिला एवं लक्षित समुदायलाई ११७ वटा साना पोखरी तथा घोलमा मत्स्य पालन कार्यक्रम सन्चालन। • २०० जना युवाहरूलाई मत्स्य पालन व्यवसायमा संलग्न गराई युवा लक्षित कार्यक्रम सन्चालन। 	<ul style="list-style-type: none"> • तराईमा १०५० र मध्यपहाडमा १०० हे. मा विशेष मत्स्य उत्पादन तथा मत्स्यपालन क्षेत्र विस्तार एवं उत्पादकत्व वृद्धि सम्बद्ध कार्यक्रम • विभिन्न साईजका २३ दशमलव ५ करोड मत्स्य विज उत्पादन/वितरण • मध्यपहाडि क्षेत्रमा ५ वटा नमूना निजी स्रोतकेन्द्र स्थापना गर्ने • महिला एवं लक्षित समुदायलाई समूहमा आवद्ध गरी घोल तथा साना पोखरीमा मत्स्यपालन गर्ने • सहभागितात्मक ट्राउट विकास कार्यक्रम सन्चालन गर्ने।
खाद्य पोषण तथा प्रविधि कार्यक्रम (३१२१११-३/४)	आ.व. २०२७/२८ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • खाद्य वस्तुहरूको उत्पादनस्तरदेखि विक्रि वितरण एवं आयात/निर्यातसम्म 	<ul style="list-style-type: none"> • उद्योग एवं वजार निरीक्षण वाट २२८४ नमूना संकलन • खाद्य तथा दाना उद्योगको खाद्य 	<ul style="list-style-type: none"> • खाद्य स्वच्छता तथा गुण नियन्त्रण कार्यक्रम • प्रयोगशाला विश्लेषण सेवा - १६०००

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>शुद्धता कायम भएको हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> आम उपभोक्ताहरूको हक हित एवं स्वास्थ्य संरक्षणमा मद्दत पुगेको हुने। प्रमाणीकृत एवं भरपर्दो विश्लेषण सेवा प्रदान भई निर्यात प्रवर्द्धनमा समेत टेवा पुगेको हुने। संभाव्य खाद्य प्रशोधन उद्यमी/व्यवसायी विकास भई स्वरोजगार सिर्जनामा टेवा पुगेको हुने। उपयुक्त खाद्य पोषण कार्यक्रम मार्फत कुपोषण न्यूनीकरण र खाद्य पोषण सुरक्षामा सघाउ पुगेको हुने कृषि एवं पशुजन्य खाद्य उत्पादनमा विषादि, Antibiotics, Hormones को अवशेष पहिचान एवं विश्लेषण गरी उपभोक्ता सचेतना कार्यक्रमहरू सन्चालन भएको हुने। 	<p>स्वच्छता सम्बन्धी ५८८ पटक निरीक्षण</p> <ul style="list-style-type: none"> होटेल, रेष्टुरेन्ट तथा मिठाई पसलहरूको ५५१ पटक अनुगमन र स्तरीकरण खाद्य ऐन अनुसार २६३ मुद्दा दायर गरिएको खाद्य नमूना परीक्षण २७१५१ १५७२ उद्योगलाई अनुज्ञा पत्र जारी एवं नवीकरण गरिएको खाद्य क्वारेन्टाईन तथा भन्सार वाट १८६३० खाद्य वस्तुहरूको लट प्रमाणीकरण गरिएको। भारतको एन ए वि एल वाट २७ बटा केमिकल प्यारामिटरहरूमा केन्द्रीय खाद्य प्रयोगशालाले एक्रिडिटेशनको सर्टिफिकेट प्राप्त गरेको। 	<p>नमूना</p> <ul style="list-style-type: none"> आयात निर्यात गुणस्तर प्रमाणीकरण - ६००० खाद्य पोषण सुरक्षा कार्यक्रम डब्लु.टि.ओ. को एस.पि.एस. को प्रावधान कार्यान्वयन गर्ने उपभोक्ता सचेतना कार्यक्रमहरू सन्चालन खाद्य प्रविधि विकास तथा प्रसार कार्यक्रम- Pilot Plant स्थापना
वाली संरक्षण कार्यक्रम (३१२११२-३/४)	आ.व. २०४५/५० देखि सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> हानिकारक रोग कीरा शरपात आदिबाट वालीनालीमा हुने नोक्सानीको 	<ul style="list-style-type: none"> ३८४७ वटा आई.पि.एम. कृषक पाठशाला संचालन भई कार्यक्रम संचालन भएका जिल्लाहरूमा 	<ul style="list-style-type: none"> आई.पी.एम. उत्पादन बजारीकरण सहयोग कार्यक्रम ५ वटा प्रस्तावनामा आधारित आई.पी.एम.

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	कुल लागत: नखुल्ने	<p>स्तर हालको २५ प्रतिशतबाट ५ प्रतिशत कम गरी लक्षित क्षेत्रमा १५ प्रतिशत उत्पादन वृद्धिमा सहयोग पुग्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> सिन्धुली र स्याङ्जा जिल्लामा शुत्रुजीव मुक्त पकेट क्षेत्रहरू घोषणा कार्यक्रमले निरन्तरता पाई जुनार तथा सुन्तलाको निर्यात प्रवर्द्धनमा सहयोग पुग्ने छ। नेपालमा हाल विषादीको कारोबार गरी राखेका ७५५३ जना व्यक्तिहरूमध्ये १०० जनालाई जैविक विषादी प्रवर्द्धन सम्बन्धमा र थप ४०० जनालाई विषादीको सुरक्षित प्रयोग तथा व्यवस्थापन विषयमा तालिम प्रदान गरिने छ। थप २५ क्विण्टल जैविक विषादी र २००० लिटर बानस्पतिक विषादीको उत्पादन हुनेछ। पोष्ट हार्भेष्ट व्यवस्थापन क्रियाकलापहरूको कारण उत्पादित खाद्यान्न तरकारी 	<p>रसायनिक विषादीको प्रयोगमा ४० प्रतिशतले कमि आएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> २८८ जना अधिकृत, ८८२ जना प्रा.स.रना.प्रा.स. र १६५६ जना कृषक आई.पि.एम. सहजकर्ताहरूले तालिम प्राप्त गरी देशभरी कृषक पाठशाला संचालनमा आएको। चालु आवमा १४ क्विण्टल जैविक विषादी ३० लिटर खोल विषादी र ३००० लिटर बानस्पतिक विषादी उत्पादन तथा वितरण भएको पोष्ट हार्भेष्ट व्यवस्थापन क्रियाकलापहरूको कारण उत्पादित खाद्यान्न तरकारी तथा फलफुलको ३-५ प्रतिशत पोष्टहार्भेष्ट क्षति कम भएको छ रासायनिक विषादीको प्रयोगलाई व्यवस्थित गर्न चालु आ.व. सम्म १५६१ प्रकारका विषादीहरूको अध्ययन गरी पञ्जीकरण गरिएको छ भने हालसम्म कुल १०३८६ जनालाई विषादी खुद्रा विक्रेता ईजाजत पत्र प्रदान गरिएको छ। त्यस्तै ८३४८ जनाले विषादीको सुरक्षित भण्डारण तथा प्रयोगको 	<p>प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन ३० वटा</p> <ul style="list-style-type: none"> कृषक सहजकर्ताबाट आई.पी.एम. कृषक पाठशाला संचालन २० वटा र अन्य आई.पी.एम. प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू संचालन राष्ट्रिय स्तरमा विषादीको प्रयोग मुक्त सप्ताह मनाउने १ पटक स्थानीय एफ.एम. तथा टेलिभिजनमामा नियमित रूपमा जनचेतना मुलक कार्यक्रम प्रसारण विषादीसम्बन्धी जनचेतनामूलक सडक नाटक प्रदर्शन सुन्तला तथा जुनार उत्पादन पकेट क्षेत्रमा रोगकीरा मुक्तक्षेत्र विकास सहयोग कार्यक्रमको निरन्तरता (सिन्धुली र स्याङ्जा) अधिकृतस्तर प्लाण्ट क्लिनिक तालिम २० जना विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण तालिम १५ जना प्लाण्ट वायोसेक्युरिटी व्यवस्थापन तालिम २० जना सर्भे सर्भेलेन्स तालिम २० जना विरुवाको स्वस्थता प्रमाणपत्र वितरण ८००० वटा तथा आयात इजाजत पत्र वितरण ३५००० वटा विषादी पञ्जीकरण प्रमाणपत्र वितरण १२०० विषादी खुद्रा विक्रेता तालिम

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>तथा फलफूलको ३-५ प्रतिशत पोष्टहार्भेष्ट क्षति कम गर्न सकिने अनुमान गरिएको छ</p> <ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रम प्रभावित क्षेत्रका कृषकहरूले सहि तरिकाले पोष्ट हार्भेष्ट ह्याण्डलिङ्ग गरेबाट बिक्रि गरिने वस्तुहरूको १० प्रतिशतले मूल्यअभिवृद्धि हुने छ। विनाशकारी भूकम्पबाट प्रभावित जिल्लाहरूमा रोगकीराबाट बिउ संरक्षणका लागि निशुल्क सुपरग्रेन व्याग वितरण भई १३३७ टन बिउ रोगकीराबाट सुरक्षित हुने छ। निर्यात योग्य बालीहरूको गुणस्तर सुधार तथा व्यापार प्रवद्र्धनको लागि अलैची ड्रायर वितरण भई सुधारिएको अलैची ड्रायरबाट १०% ले अलैचीको मूल्य अभिवृद्धि हुने 	<p>तालिम प्राप्त गरी प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ। त्यस्तै ८३४८ जनाले विषादीको विषादीको सुरक्षित भण्डारण तथा प्रयोगको तालिम प्रयोगको तालिम प्राप्त गरी प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ। त्यस्तै हालसम्म ५ जनाले विषादी संश्लेषणकर्ताको इजाजत लिएका छन्। १५ जनाले विषादी छर्ने व्यवसायीहरूको प्रमाणपत्र पाएका छन् र १६० जनाले विषादी आयातकर्ताको अनुमति पाएका छन्।</p> <ul style="list-style-type: none"> प्लाण्ट क्वारेण्टिन कार्यक्रमलाई व्यवस्थित गर्न ईप्रमाणीकरण प्रणालि विकास गरिएको छ। २०७२ जेठ मसान्तसम्म १६०६ तरकारी तथा फलफुलहरूको नमूनामा विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण गरिएको छ। ४ जिल्लाका ६० हे जग्गामा सुन्तलाजात फलफुल बगैचाको सम्बर्द्धन भई २० प्रतिशत उत्पादन बढेको छ। 	<p>प्रमाणपत्र वितरण ५०० तथा विषादी खुद्रा विक्रेता प्रमाणपत्र नवीकरण ८००</p> <ul style="list-style-type: none"> नियमित तथा घुम्ती वाली उपचार शिविर १६० पटक ५ वटै क्षेत्रमा समस्याग्रस्त क्षेत्रमा अभियानमूलक वाली संरक्षण कार्यक्रम संचालन ६ जिल्लामा सुन्तलाजात फलफुल बगैचा हास रोग व्यवस्थापन ६० लाख ट्राइकोग्रामा तथा १२ क्वीन्टल ट्राइकोडर्मा ६० लि एनपीभी जस्ता जैविक विषादी र ४५०० हजार आई।जे। इण्टोमोपाथोजेनिक निमाटोड जैविक विषादीको उत्पादन च्याउको बिउ उत्पादन ८००० बोतल प्याक हाउस निर्माण-१ विनाशकारी भूकम्पबाट प्रभावित समस्याग्रस्त क्षेत्रमा वाली संरक्षणका लागि २२२८७ थान निशुल्क सुपरग्रेन व्याग वितरण गरिने छ। विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण कार्यक्रम
व्यवसायीक कीट विकास	आ.व. २०५२/५३	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०७२/७३ को कृषकस्तरमा ३५०० मे.टन 	<ul style="list-style-type: none"> च्याउमा २००० र मौरीपालनमा १००० गरी ३००० जना 	<ul style="list-style-type: none"> मौरी श्रोतकेन्द्रहरूको व्यवस्थापन सेवा तथा संरक्षण व्यवस्थापनमा सेवा पु-

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
कार्यक्रम(३१२११३ -३/४)	देखि सालवसाली कुल लागत: नखुल्ने साल वसाली	मह र च्याउ २६०० मे.ट उत्पादन हुने • मह व्यापारीहरूले मह स.कलन तथा गुणस्तर मह उत्पादन गरी निकासी गर्न सक्षम हुने छन्। • मौरी श्रोत तथा पकेट क्षेत्रको तथ्याक अद्यावधिक हुनेछ। • च्याउमा ५०० र मौरीमा २०० जना थप युवा कृषकहरूले च्याउ तथा मौरी मौरीपालन व्यावसाय शुरु गर्ने छन्। जसबाट च्याउमा २५०० र मौरीमा १२०० जना युवाहरू व्यवसायी बन्ने छन्। • च्युरी क्षेत्रको विकास हुनेछ। • मौरी बी क्लीनीक सञ्चालन हुने।	युवाहरूले च्याउ र मौरीपालन व्यवसाय सञ्चालन शुरु गरेका • आ.व. २०७०/७१ मा व्यावसायिक कीट विकास कार्यक्रम संचालन गरी २०५० मे.टन मह र १९०० मे.ट च्याउ उत्पादन भएको • आ.व. २०७१/०७२ को अन्त्य सम्म २६०० मे.टन मह र २५०० मे.टन च्याउ उत्पादन हुने अनुमान गरिएको छ। • मौरी श्रोतकेन्द्रहरूको व्यवस्थापन तथा संरक्षणमा सेवा पुर्‍याईएको छ • दुई वटा मौरीपालन श्रोतकेन्द्र स्थापना भएका छन्।	याउने • च्युरीको १० नर्सरी स्थापना गर्ने • च्युरी विरुवा वितरण ५०००० • चितवनमा मेलीफेरा जातको मौरीको १६०० गोला सहित घर वितरण गर्ने। • कृषक तथा प्राविधिक कर्मचारीहरूका लागि मौरीपालन सम्बन्धी तालिम कृषक व्यवसायीका लागि घर निर्माण तालिम • १० मौरी कृषक पाठशाला सञ्चालन गर्ने • बी क्लीनीक १० वटा सञ्चालन गर्ने • च्याउमा २५ र मौरीमा १० वटा युवा क्लष्टर सञ्चालन गर्ने।
वाली विकास कार्यक्रम (३१२११४-३/४)	आ.व. ०५७/५८ देखि सालवसाली कुल लागत: नखुल्ने	• ४२ जिल्लामा करीव ८८२५० मे.टन मकै उत्पादन भएको हुने। • २५० थान पावरटिलर वितरण भएको हुने। • बृहत्तर धानवाली उत्पादन	• ४२ जिल्लामा २५५०० हे. क्षेत्रफलमा उन्नत मकै क्षेत्र विस्तार भएको। • पावरटिलर वितरण भइरहेको। • २० जिल्लामा ७५०० हे. क्षेत्रफलमा उन्नत धान क्षेत्र	• ३०६५० हे.मा उन्नत क्षेत्र विस्तार र ३५० हे. मा बीउ उत्पादन यसका लागि पचहत्तर प्रतिशत अनुदानमा उन्नत बीउ वितरण.शतप्रतिशत अनुदानमा बीउ ढुवानी.पचास प्रतिशत अनुदानमा पावर/मिनी टिलर वितरण.पचास

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>कार्यक्रम-१२ जिल्ला</p> <ul style="list-style-type: none"> • २० जिल्लामा करीव ३०००० मे.टन धान उत्पादन भएको हुने। • माटोमा प्राङ्गारिक पदार्थ वृद्धि • १० जिल्लामा २६६० मे.टन भटमास उत्पादन भएको हुने। • १४ जिल्लामा ६.४ मे.टन प्रति हे.का दरले ७२३५६ मे.टन मकै उत्पादन भएको हुने • १६०० मे. टन उन्नत तेलबाली उत्पादन भएको। • २६० हे मा २५० मे.टन बीउ उत्पादन भएको। • विभिन्न बालीका ३०० मे.टन उन्नत बीउ संरक्षण हुने • श्रोत बीउ उत्पादन कार्यक्रम: सुन्दरपुर र चन्द्रडाँगी • ४६०० बीउ बाली निरीक्षण भै विभिन्न बालीको बीउ प्रमाणीकरण हुन 	<p>विस्तार भएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> • हरियोमलको रुपमा ढैचाको प्रयोग गरी धानको रोपाइ कार्य भै रहेको। • १० जिल्लामा २४०० हे. क्षेत्रफलमा उन्नत भटमास क्षेत्र विस्तार भएको। • १२० के.जी राइजोवियम वितरण भएको • २२ जिल्लामा २००० हे. मा क्षेत्रफलमा तेलहन क्षेत्र विस्तार भएको। • २६० हे. मा बीउ बीउ उत्पादन भएको। • ६ वटा दुर्गम पहाडी जिल्लामा विभिन्न बालीका स्थानीय जातहरूको संरक्षण भएको • ३७२६ वटा बीउ बाली निरीक्षण भएको • ३५ हे. मा ३० मे.टन बीउ उत्पादन भएको र ६६० हे.मा ७६० मे.टन उन्नत मुसुरो उत्पादन भएको 	<p>प्रतिशत अनुदानमा पावर/मिनी टिलरका एसेसोरिज वितरण</p> <ul style="list-style-type: none"> • चैते धानको खेती ५००० हे.मा विस्तारको लागि रु ५००० प्रति हे. प्रोत्साहन ५ हे. नमूना धान उत्पादन ब्लक प्रदर्शन • मसिना तथा वासनादार धानको खेती १०००० हे.मा विस्तारको श्रोत बीउमा ५० प्रतिशत अनुदान.स्थानीय जातका बीउमा ७५ प्रतिशत अनुदान.हरियो मलको प्रयोग प्रोत्साहान स्वरुप बीउमा १०० प्रतिशत अनुदान.कृषक समूह.सहकारी तथा बीउ कम्पनीहरूलाई मसिना धानको बीउ भण्डारण उपचार.प्याकेजिङ्ग सहित यथार्थ संकेतपत्र लगाउन सहयोग • २६७० हे.मा उन्नत क्षेत्र विस्तारको लागि श्रोत बीउमा ५० प्रतिशत अनुदान.स्थानीय जातका बीउमा ७५ प्रतिशत अनुदान.राइजोवियम जापोनिकममा १०० प्रतिशत अनुदान. • खाद्यान्न.तेलहन.दलहन बाली एवम् ढैचाको श्रोत बीउ उत्पादन: ४७ हे धान.१६ हे.गहुँ.३ हे. मकै.२ हे. तोरी २ हे मुसुरो र १ हे मा ढैचाको बीउ उत्पादन हुने।

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न वालीका ३०० मे.टन उन्नत बीउ उत्पादन लागि बीउ घुम्तीकोष तथा भण्डारघर निर्माण सुधार सहयोग. बीउ उत्पादन सहयोग. गुणस्तरीय बीउ सम्बन्धी प्रचार प्रसार • ६१४७ हे.मा उन्नत क्षेत्र विस्तारको लागि उन्नत तथा हाईब्रिड बिउमा ३३ % मूल्य अनुदान. सामग्री तथा उपकरण सहयोग. तालिम • उन्नत क्षेत्रविस्तार तथा उन्नत बीउ प्रतिस्थापन ६५८० हेक्टर. बीउ उत्पादन क्षेत्रफल ४०० हेक्टर लागि तोरीको श्रोत बीउ उत्पादन. क्षेत्र विस्तारको लागि उन्नत तोरी बीउमा ५० प्रतिशत अनुदान. तोरीको उन्नत बीउ उत्पादन. तोरीको बीउ प्रतिस्थापन. प्रशोधन सहयोग. सहभागितामूलक जातीय छनौट. तालिम
कृषि सूचना तथा संचार केन्द्र (३१२११५-३/४)	आ.व.२०६०/६१ देखि सालवसाली कूल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> • कृषि सूचना सामग्री प्रकाशन र वितरणबाट कृषक समुदाय लगायत सरोकारवाला सबैको कृषि प्रकाशन सामग्रीमा पहुँच वृद्धि भई ज्ञान. सीप र व्यवहारमा सुधार आएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • नियमित रूपमा कृषि द्वैमासिक पत्रिका. फोल्डर. पुस्तिका. कृषि डायरी र क्यालेन्डर प्रकाशन गरी केन्द्र क्षेत्र र जिल्लास्तरका निकायहरूमा ६५ हजार प्रति वितरण गरिएको • नेपाल टेलिभिजन सँगको सहकार्यमा ३४५ दिन कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • कृषि द्वैमासिक ३६००० प्रति. पुस्तिका ३६००० प्रति. कृषि क्यालेन्डर १५००० प्रति. कृषि डायरी २०००० प्रति छपाई तथा वितरण • नेपाल टेलिभिजन सँगको सहकार्यमा प्रत्येक दिन कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण गर्ने। • रेडियो नेपाल सँगको सहकार्यमा ३६५

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<ul style="list-style-type: none"> १५० ओटा एफ.एम.सँगको सहकार्यमा कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण भएको। हालसम्म करिव २५५ वटा कृषि प्रविधि र अन्य जानकारीमूलक डकुमेन्टीहरू तयार भएको 	<p>पटक कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण, २६० पटक क्षेत्रीय कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण, २६० पटक १४ स्थानीय भाषामा कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण गर्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> १८ स्थानीय एफ.एम. बाट कृषि कार्यक्रम प्रसारण। निजीक्षेत्र सँगको सहकार्यमा मोवाईल एप्स मार्फत कृषि प्रविधि तथा सूचना प्रसारण।
कृषि प्रसार तथा तालीम कार्यक्रम (३१२११६-३/४)	आ.व. २०४४/४५ देखि सालवसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> १५० प्रति बालीनाली स्थिति प्रतिवेदन प्रकाशन एवं वितरण भइ सम्बन्धित सरोकारवालाहरू लाभान्वित हुने। ५०० प्रति कृषि प्रसार कार्यक्रम संचालन नर्मस् प्रकाशन एवं वितरण भइ कृषि प्रसार कार्यक्रम संचालनमा सहजता आउने। ग्रामीण कृषि कार्यकर्ताहरूको कृषि प्रसार कार्यक्रममा सहभागिता तथा कृषि प्रविधि प्रसारमा प्रभावकारिता अध्ययन भइ यस कार्यक्रमको प्रभावकारिता जानकारी हुने। १ पटक उत्कृष्ट कृषक समूह 	<ul style="list-style-type: none"> हालसम्म १००० प्रति बालीनाली स्थिति प्रतिवेदन प्रकाशन एवं वितरण भएको। हालसम्म २१२५ प्रति कृषि प्रसार कार्यक्रम संचालन नर्मस् प्रकाशन एवं वितरण भएको। हालसम्म १५०० प्रति कृषि प्रविधि प्याकेजिंग पुस्तक प्रकाशन एवं वितरण भएको। हालसम्म ५पटक उत्कृष्ट कृषक समूह पुरस्कृत गरिएको। हालसम्म ८५० वटा बालीनाली स्थिती तथा मौसमी प्रतिवेदन प्रकाशन हालसम्म २१२५ वटा नर्मस्/निर्देशिका प्रकाशन भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> १५० प्रति बालीनाली स्थिति प्रतिवेदन प्रकाशन एवं वितरण ५०० प्रति कृषि प्रसार कार्यक्रम संचालन नर्मस् प्रकाशन एवं वितरण १ पटक ग्रामीण कृषि कार्यकर्ताहरूको कृषि प्रसार कार्यक्रममा सहभागिता तथा कृषि प्रविधि प्रसारमा प्रभावकारिता अध्ययन १ पटक उत्कृष्ट कृषक समूहलाई पुरस्कृत गर्ने ३०० प्रति कृषि प्रविधि प्याकेजिंग पुस्तक प्रकाशन एवं वितरण विभिन्न विषयमा २८० जना अधिकृत कर्मचारीहरूले तालिम प्रदान गर्ने। १६० जना प्रा.स. र ना.प्रा.स.हरू लाभान्वित भई नविनतम प्रविधि तथा

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>पुरस्कृत हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ३०० प्रति कृषि प्रविधि प्याकेजिंग पुस्तक प्रकाशन एवं वितरण भइ सम्बन्धित सरोकारवालाहरू लाभान्वित हुने। २८० जना अधिकृत कर्मचारीहरूले तालिम प्राप्त गर्ने। १६० जना प्राप्त र नाप्राप्त हरू लावान्वित। भूकम्प प्रभावित क्षेत्रका कृषक मुक्त हलिया तथा अन्य कृषक गरी ६०० जनाले तालिम प्राप्त गर्ने र ३७५ जना ग्रा. कृ. का तयार भई स्थानीय कृषि प्रसार तथा स्वरोजगारीमा टेवा पुग्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> यस आ व मा हालसम्म ८२ जना अधिकृतहरू १८५ जना प्रा.स./ना.प्रा.स. ८८ जना अगुवा कृषकहरूले कृषि सम्बन्धी विभिन्न विषयमा तालिम प्राप्त गरेका। यस आ व मा हालसम्म ८२० जना कृषकहरूले ५१ दिने ग्रामिण कृषि कार्यकर्ता तालिम प्राप्त गरेका। 	<p>साना सिंचाई सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> भूकम्प प्रभावित क्षेत्रका कृषक मुक्त हलिया तथा अन्य कृषक गरी ६०० जनाले कृषकलाई विभिन्न आयमुलक तथा व्यवसायिक कृषि सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने। ३७५ जना कृषकलाई ग्रा. कृ. का. तालिम प्रदान गर्ने
समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र कार्यक्रम (कृषि) (३१२११७-३/४)	आ.व.२०६२/०६३ ८ जनवरी २००६) २०७०/०७१ ८ सेप्टेम्बर २०१३) १.४६ मिलियन अमेरिकी डलर	<ul style="list-style-type: none"> ३३ जिल्लाको करिव ७७ वटा सिंचाई उप-आयोजनाहरूबाट कृषक व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्रको सुधार गर्ने। बाली सघनता तथा बाली उत्पादकत्व ३० प्रतिशतले वृद्धि हुने 	<ul style="list-style-type: none"> आयोजना संचालन भएको उप आयोजना क्षेत्रमा ३ पटक संयुक्त अनुगमन भ्रमण भएको। आयोजनासँग सम्बन्धित प्राविधिकहरूका लागि २ पटक जि.आइ.एस. तालिम संचालन भएको क्षे.कृ.नि. मध्यमाञ्चल र 	<ul style="list-style-type: none"> सिंचाई उप आयोजनाहरूमा सयुक्त अनुगमन भ्रमण ३ पटक। सिंचाई उप आयोजनाहरूसँग सम्बन्धित ज.उ.स अगुवा कृषकहरूका लागि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम ८१ हप्ते २ पटक। सि.एम.आइ.ए.एस.पी. ए.एफ. सम्बन्धी २ दिने प्रगति समीक्षा गोष्ठी २ पटक।

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	अवधि थप भई आ.व. २०७६/७७ सम्म विस्तार भएको कुल लागत कृषि तर्फ रु. ३.१६१ मिलियन अमेरिकी डलर भएको	<ul style="list-style-type: none"> सन् २०२० सम्ममा थप १०.२३० हे। सिंचित क्षेत्र विस्तार गर्ने लक्ष्य रहेको। प्रत्येक उप आयोजना क्षेत्रमा कमसेकम एक जना तालिम प्राप्त सक्षम अगुवा कृषक तयार गर्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> पूर्वाञ्चलबाट सी.एम.आइ.ए.एस.पी.ए.एफ सम्बन्धी प्रगति समीक्षा गोष्ठी र ३ पटक संयुक्त अनुगमन भ्रमण भएको। २ पटक संयुक्त अनुगमन भ्रमण भएको। सिंचाइ उप आयोजनाको कमाण्ड क्षेत्रमा कृषि विकास योजना अन्तर्गत धान, मकै, गहुँमा विज वृद्धि कार्यक्रम, उन्नत किट वितरण, वाली प्रणाली प्रदर्शन, कृषक पाठशाला आदि क्रियाकलापहरू संचालन भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला स्तरमा कृषि विकास कार्यक्रम जिल्ला स्तरमा संचालित कृषि कार्यक्रमको अनुगमन तथा निरीक्षण ३० पटक।
माटो परीक्षण तथा सुधार सेवा कार्यक्रम ३१२११८-३/४	सालबसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> माटोको उर्वराशक्ति परीक्षणको लागि माटोको नमूनाहरू संकलन तथा प्रयोगशालामा विश्लेषण गरी कृषकहरूलाई नतिजा उपलब्ध हुने माटो परीक्षण शिविर संचालन मार्फत नमूनाहरूको स्थलगत परीक्षण गरी कृषकलाई जाँचको नतिजा उपलब्ध गराइने गरेको। रसायनिक मल तथा प्राङ्गारिक मलको गुणस्तर विश्लेषण कार्य हरेक वर्ष ७०० देखि 	<ul style="list-style-type: none"> ३५०० माटो नमूना विश्लेषण २३३ स्थानमा माटो परीक्षण शिविर संचालन ७५५ वटा मल नमूनाको गुणस्तर विश्लेषण ३०० माटो र विरुवाको नमूना संकलन तथा सुक्ष्मतत्व विश्लेषण ६ स्थानमा एकीकृत खाद्यतत्व व्यवस्थापन कृषक पाठशाला संचालन। ७ पटक विरुवाको खाद्यतत्व समस्या अध्ययन हालसम्म ४२ जिल्लाको माटोको 	<ul style="list-style-type: none"> ३५ जिल्लाका जिल्ला कृषि विकास कार्यालयमा माटो परीक्षण प्रयोगशाला स्थापनामा सहयोग। माटो परीक्षण शिविर संचालन १६४ वटा माटोको उर्वराशक्ति नक्शा तयार ४ जिल्ला कम्पोष्ट मल प्रदर्शन ३५ वटा कृषि चुन प्रदर्शन ६० वटा मलखादको गुणस्तर विश्लेषण ६२० वटा माटो र विरुवाको नमूना संकलन तथा सुक्ष्म तत्व विश्लेषण ३६० वटा

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>१००० नमूना सम्म हुने गरेको</p> <ul style="list-style-type: none"> २ जिल्लाको माटोको उर्वरा शक्तिको नक्सा तयार गर्ने प्रकृत्यामा रहेको र सो बाट जिल्लाको माटो अनुसारका बालि छनौट गर्ने कार्यमा तथा माटो सुधारका कार्यमा सहयोग पुग्ने। 	<p>उर्वराशक्ति नक्सा तयार भएको।</p>	<ul style="list-style-type: none"> हरियो मल प्रदर्शन ४० वटा एकीकृत खाद्य तत्व व्यवस्थापन कृषक पाठशाला संचालन ६ वटा विरुवाको खाद्यतत्व समस्या अध्ययन ४ पटक पकेटक्षेत्र विशेष माटो परीक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम १८ वटा निजी प्रयोगशालालाई रसायन तथा उपकरण सहयोग ३ वटा नेपालमा कम्तीमा एउटा कृषि चुन कारखाना स्थापना गर्ने।
<p>कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा बजार विकास कार्यक्रम ३१२११८ - ३/४</p>		<ul style="list-style-type: none"> ५ वटा क्षेत्रीय कृषि थोक बजारहरूको पूर्वाधार निर्माण, सुदृढ र विस्तार हुने। ईनोटेस बोर्ड (सोलारसहित) ५ वटा कृषि बजारमा स्थापना हुने। नेपालमा कृषि बजारहरूको गुरु योजना तर्जुमा २ क्षेत्रमा (म.वि.क्षेत्र र प.वि.क्षे.) हुने। शीत भण्डार निर्माण अनुदान ८ वटामा सहयोग हुने। १०० जना बजार संचालक, कृषक, व्यवसायी तथा कर्मचारीहरूमा कृषि बजार संचालन, व्यवस्थापन तथा बेच 	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०७१/७२ सम्ममा कूल २२ वटा थोक बजार, ४४५ वटा संकलन केन्द्र, ८५३ वटा हाट र २२० वटा खुद्रा बजार गरी कूल १६४० वटा बजार पूर्वाधारहरू स्थापना/सुदृढीकरण गरी बजार संचालन भएको। ७१ वटा कृषि बजारहरूमा बजार सूचना केन्द्रहरू स्थापना गरी कृषि उपजको बजार सम्बन्धी विस्तृत विवरण उत्पादक, व्यवसायी र उपभोक्तामा बजार सूचना इनेटर्विर्कडद्वारा प्रवाह भएको। १५० जना बजार संचालक, व्यवसायी तथा कर्मचारीहरूले कृषि 	<ul style="list-style-type: none"> ५ वटा क्षेत्रीय कृषि थोक बजारहरूको पूर्वाधार निर्माण र सुदृढ गर्ने। ईनोटेस बोर्ड (सोलारसहित) ५ वटा कृषि बजारमा स्थापना गर्ने। नेपालमा कृषि बजारहरूको गुरु योजना तर्जुमा २ क्षेत्रमा (म.वि.क्षेत्र र प.वि.क्षे.) हुने। शीत भण्डार निर्माण अनुदान ८ वटा मा सहयोग हुने। ७५ जना बजार संचालक, कृषक, व्यवसायी तथा कर्मचारीहरूमा कृषि बजार संचालन, व्यवस्थापन तथा बेच विखनसम्बन्धी क्षमता विकास हुने। कृषि व्यवसायीकरणका लागि व्यवसाय

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>विखन सम्बन्धी क्षमता विकास भएको हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • कृषि वस्तु निर्यात प्रवर्द्धनका लागि सःशर्त व्याज अनुदान उपलब्ध गराउने • अदुवामा उत्पादन उपरान्तका प्रशोधन कृयाकलापहरूको सम्भाव्यता अध्ययन 	<p>बजार संचालन कार्यक्रम तर्जुमा तथा बेच विखन सम्बन्धी क्षमता विकास भएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> • कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन स्कीम तयारी र प्रकाशन भएको। • वार्षिक ५ वटा मेला प्रदर्शनी भएको। • प्रमुख खाद्यान्न तरकारी मसला तथा नगदे बालीहरूको खेती खर्च र बजार लाभ लागत अध्ययन भएको हुने। 	<p>योजना तर्जुमामा सेवा पु-याउने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • कृषि मेला प्रदर्शनी मार्फत प्राङ्गारिक तथा उच्च मोलका व्यवसाय प्रदर्शन गर्ने। • प्रमुख खाद्यान्न तरकारी मसला तथा नगदे बालीहरूको खेती खर्च र बजार लाभ लागत अध्ययन भएको हुने। • कृषि वस्तु निर्यात गर्न क्षमता वृद्धि गर्ने। • कृषि वस्तु निर्यात प्रवर्द्धनका लागि सःशर्त व्याज अनुदान उपलब्ध गराउने • अदुवामा उत्पादन उपरान्तका प्रशोधन कृयाकलापहरूको सम्भाव्यता अध्ययन
<p>सहकारी खेती, साना सिंचाई तथा मल बीउ दुवानी कार्यक्रम (कृषि ईन्जिनियरिङ्ग निर्देशनालय समेत) (३१२१२०-३/४)</p>	<p>आ.व.२०६१ देखि सालबसाली ४१६२.७३</p>	<ul style="list-style-type: none"> • २००० मे.ट. उन्नत बीउ उत्पादन हुने • करिब ५००० कृषकलाई रोजगारी प्राप्त हुने। • ५० वटा सामुदायिक विउ बैंक निर्माण हुने। • नाशवान् (Perishable) कृषि उपजको नोक्सानी कम गरी उपभोग्य उत्पादन बढाउने। • २०००-४००० क्षमता मे.ट.को शित भण्डार निर्माण हुने। • २ वटा एग्रीमार्टको स्थापना 	<ul style="list-style-type: none"> • गाई हाउस गोदाम घर निर्माण कार्य सम्पन्न भएको। • प्रस्ताव आव्हान भै मिति २०७२२२३२ सम्ममा ८ वटा आपूर्तिकर्ताहरू छनौट भै ब्रान्ड-मोडेल र क्षमताको आधारमा अनुदान रकम तोकिएको। ३८ वटा जिलाहरूबाट कृषि यन्त्र औजार उपकरणहरूको माग प्राप्त भएको। ८ वटा आपूर्तिकर्ताहरूसँग सम्झौता भै भुक्तानी प्रक्रियामा रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> • कृ.ई.नि. वित्तिय संस्था र कम्पनी, सहकारीको त्रिपक्षिय साझेदारीमा व्याज अनुदानवाट सामुदायिक पोष्ट हार्भेष्ट सेवा केन्द्र विस्तारको हुने। • कृषि यन्त्र औजार उपकरणहरूमा अनुदान (भूकम्प प्रभावित २४ जिल्ला बृहत्तर धान उत्पादन कार्यक्रम तथा विशेष मत्स्य उत्पादन पोखरी निर्माण कार्यक्रम लागु भएका जिल्लामा • सामुदायिक विउ तथा साद्यान्न बैंक तथा भण्डार निर्माण –भूकम्प प्रभावित २४ जिल्ला)

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> १८४८ वटा उत्पादन प्रदर्शन प्लटहरू ४४ जिल्लाका Cluster हरूमा सन्चालन भई उन्नत प्रविधि विस्तार हुने ५७५ हे. मा ब्लकमा विजवृद्धि कार्यक्रम सन्चालन भई करिब ११५० मे.टन उन्नत बिउ उत्पादन हुने। युवा लक्षित कार्यक्रम मार्फत १६५ युवाले रोजगारी पाउने। मौरीपालन च्याउ खेती र तरकारी खेतीमा अनुदान प्राप्त गरी ७४ विपन्न समुदायका किसानहरूको आयआर्जन मा वृद्धि हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> टंकीसिनवारी कृषि उपज बजार व्यवस्थापन सहकारी संस्था लि टंकी सिनवारी (१मोरङ्गमा मिति २०७२/२/१७ मा सम्झौता भई कम्पाउण्ड वाल निर्माण सम्पन्न भएको साना किसान कृषि सहकारी संस्था डुमरवाना- वारा मा पनि कम्पाउण्ड वाल निर्माण कार्य सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> शित भण्डार निर्माण तथा मेशिनरी औजार स्थापना (११० जिल्ला) काठमाण्डौं उपत्यकामा एग्रीमार्ट स्थापना २ वटा तराईमा ३ वटा सामुदायिक कृषि यन्त्र औजार र उपकरण सेवा केन्द्र विकास हुने। मेशिनरी सेड मर्मत तथा संचालन वर्कशप निर्माण हुने। कृषि औजार खरिद गरी भाडामा यन्त्रद्वारा कृषि कार्य गर्न मद्दत मिल्ने।
व्यावसायिक कृषि तथा व्यापार आयोजना (३१२१२२-३/४)	आ.व.२०६६/६७ देखि २०७४/७५ सम्म कुल लागत: ८१.८५ मिलियन अमेरिकी डलर	<ul style="list-style-type: none"> कृषि व्यवसाय तथा विभिन्न कृषि वस्तुहरूको मूल्य श्रृंखला अभिवृद्धि भएको हुने। खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग तथा क्षेत्रीय प्रयोगशालाहरूको गुणस्तरमा वृद्धि भई सेवा प्रवाह तथा अनुगमन र नियमन कार्यमा सहयोग पुगेको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> पहिलो आव्हान अन्तर्गत ४८ र दोश्रो आव्हान अन्तर्गत १५८ उप आयोजनाहरू सम्पन्न भएको। विश्व व्यापार सँगठनको शर्त पुरा गर्ने उद्देश्यले केन्द्रिय तथा क्षेत्रीयस्तरका खाद्य प्रयोगशालाहरूको सुदृढीकरण गरिएको। तेश्रो आव्हान अन्तर्गतको प्राप्त २६७ आवेदकहरू सँग सम्झौता 	<ul style="list-style-type: none"> केन्द्रीय तथा क्षेत्रीय थोकबजार निर्माण कालीमाटी फलफूल तथा तरकारी थोकबजारको पुर्ननिर्माण र Fumigation chamber को निर्माण Agri-business Innovation Center को स्थापना र निरन्तरता चौथो आव्हान अन्तर्गतका करिब ३०० उप आयोजनाहरू संचालन र लघु अनुदान २५ जिल्लामा ५००

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<ul style="list-style-type: none"> • बजार पूर्वाधार विकास भई उत्पादक कृषकहरू तथा व्यवसायीहरू लाभान्वित भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • भई कार्यान्वयन अवस्थामा रहेको • चौथो आव्हान अन्तर्गत मूल्य श्रृंखलामा आवद्ध आवेदकहरूको स्थलगत प्रमाणिकरण सम्पन्न भई पूर्ण प्रस्ताव प्राप्त भई सकेको। 	उप आयोजनाहरू संचालन
एकीकृत जलस्रोत व्यवस्थापन व्यवस्थापन आयोजना) (३१२१२४-३/४)	२०७१/७२ देख २०७४/७५ कुल ६.२ मिलियन डलर	<ul style="list-style-type: none"> • १५४८ वटा उत्पादन प्रदर्शन प्लटहरू ४४ जिल्लाका Cluster हरूमा सन्चालन भई उन्नत प्रविधि विस्तार हुने। • ५७५ हे. मा ब्लकमा विजवृद्धि कार्यक्रम सन्चालन भई करीव ११५० मे.ट. उन्नत बिउ उत्पादन हुने। • युवा लक्षित कार्यक्रम मार्फत १६५ युवाले रोजगारी पाउने। • मौरीपालन, च्याउ खेती र तरकारी खेतीमा अनुदान प्राप्त गरी ७४ विपन्न समुदायका किसानहरूको आयआर्जनमा वृद्धि हुने। • ६० सामाजिक परिचालकको नियुक्ति भई रोजगारीको श्रृजना हुने र जिल्लामा कार्यक्रम सन्चालन गर्न सहज हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • १४८ वटा समूहले लगानी सहयोग अनुदान प्राप्त गरी लाभान्वित भएको। • कृषकहरूलाई १५८५ वटा फार्म मेशिनरी वितरण भई व्यवसायिकरणमा सहयोग पुगेको। • ३४४ वटा आई.सि.एम. कृषक पाठशाला संचालन भई रसायनिक विषादीको प्रयोगमा कमी आएको। • ३३७३ वटा उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन भई उन्नत प्रविधि अनुसरणमा सहयोग पुगेको। 	<ul style="list-style-type: none"> • cluster मा उत्पादन प्रदर्शन • ब्लकमा विजवृद्धि कार्यक्रम धान, मकै, गहुँ, स्थानीय अन्नवाली समेत। • युवा लक्षित कार्यक्रम - मागको आधारमा प्रस्तावना माग गरी उत्पादन कार्यक्रम छनौट गर्ने • विपन्न समुदाय लक्षित आय आर्जन कार्यक्रम सामग्री वितरण समेत (मौरीपालन सहयोग, च्याउ खेती सहयोग, तरकारी खेती कार्यक्रम) • सामाजिक परिचालकको नियुक्ति १० महिनाको लागि • बिउ उत्पादन तथा बजारिकरण परामर्श सेवा ४ जना • ३ जिल्लामा नमूना कार्यक्रम (Pilot program) सन्चालन • आधुनिक पोलिहाउसमा नमूना खेती प्रदर्शन

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<ul style="list-style-type: none"> ३ जिल्लामा नमूना कार्यक्रम सन्चालन भई उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने। आधुनिक पोलिहाउसमा नमूना खेती प्रदर्शन गरी उन्नत प्रविधि विस्तार हुने 		
पशु स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम (३१२१२५-३/४)	आ.व. २०५२/५३ देखि सालबसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> माग अनुरूप खोप उत्पादन तथा वितरण गरी पशु स्वास्थ्यमा सुधार भई उत्पादन वृद्धि भएको हुने। पशुपंक्षीवाट मानिसमा सर्न सक्ने रोग र महामारीको नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न १४ प्रकारका २ करोड १२ लाख ८० हजार मात्रा पशुपंक्षीका खोप उत्पादन तथा निशुल्क वितरण भएको। २५ लाख भेडा वाखालाई पि.पि.आर. रोगवाट सुरक्षित गर्न खोप कार्यक्रम संचालन गरिएको। रेविज रोग विरुद्ध १५ हजार मात्रा खोप उत्पादन तथा क्षेत्रीय बैंक परिचालन गरी प्राणघातक रेविज रोगको शीघ्र नियन्त्रण गरिएको। खोरेत रोग नियन्त्रण गर्न हालसम्म १० लाख पशुवस्तुमा खोप लगाइएको। स्वाइन फिभर नियन्त्रण गर्न ३ लाख डोज खोप लगाइएको। कुखुराको रानिखेत रोग नियन्त्रण गर्न ३ लाख स्थानीय कुखुरामा खोप लगाइएको। 	<ul style="list-style-type: none"> पशुपंक्षीमा लाग्ने रोगहरूको नियन्त्रण गर्न विभिन्न १४ प्रकारका २ करोड ५६ लाख २ हजार डोज खोप उत्पादन गरी ४६ लाख ५० हजार डोज खोप निशुल्क वितरण गरिने। उत्पादित खोपवाट दूध तथा मासुको उत्पादनमा असर पार्ने प्रमुख पशु रोग खोरेत, पीपीआर तथा स्वाइन फिभर विरुद्ध अभियानको रूपमा खोप कार्यक्रम संचालन गरी क्रमशः गाई भैंसीमा १२ लाख, भेडा वाखामा ३५ लाख र बंगुरमा ३ लाख खोप दिने। रेविज रोग विरुद्ध ५० हजार मात्रा खोप उत्पादन गरी विक्रि वितरण गर्ने तथा क्षेत्रीय स्तरमा खोप बैंक परिचालन गर्ने स्थानीय कुखुरामा प्रकोपको रूपमा देखा पर्ने रानिखेत रोग विरुद्ध अभियानको रूपमा ५ लाख मात्रा

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<ul style="list-style-type: none"> पशु वधशाला तथा मासु जाँच ऐन, २०५५ कार्यान्वयन हुने वातावरण तयार भई स्वस्थ मासु उत्पादन हुने वातावरण तयार हुँदै गएको। 	<ul style="list-style-type: none"> खोप निशुल्क वितरण गर्ने राष्ट्रिय एच एस वि क्यू रोग नियन्त्रण कार्यक्रम संचालन मार्फत ३ लाख ५० हजार पशुवस्तुमा एच.एस.वि.क्यू. खोप लगाइने पशुपक्षीका रोग रोकथाम, नियन्त्रण तथा उन्मूलन गर्न पशु स्वास्थ्य आपत्कालीन व्यवस्थापन, HPED (Highly Pathogenic Emergign Disease) नियन्त्रण तयारी तथा व्यवस्थापन जस्ता कार्यक्रम संचालन गर्ने
पशु विकास सेवा कार्यक्रम (गाई, भैंसी बाख्रा र अन्य समेत) (३१२१२६-३/४)	आ.व. २०५२/५३ देखि सालबसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम मार्फत पशुवस्तुको नश्व सुधार भई उत्पादन वृद्धि मार्फत आयात प्रतस्थापन तथा निर्यात प्रवर्द्धनमा सहयोग पुग्ने। तरल नाईट्रोजन उत्पादन प्लान्टको स्थापना भई कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा संचालन भएको हुने। मुलुक भित्रै उन्नत वर्णशंकर गाई भैंसीको संख्या तथा स्रोत केन्द्र विस्तार भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> १५ लाख २५ हजार गाईवस्तुमा कृत्रिम गर्भाधान गरिएको। जसबाट करिव १ लाख ग्रामीण कृषक परिवार लाभान्वित भएको। युवालक्षित कार्यक्रम संचालन मार्फत गाई भैंसीका ७०५, बाख्राका १७५ र वंगुरका १०० वटा नयाँ फार्म स्थापना। ७४०० हेक्टरमा हिँउदे, वर्षे र बहुवर्षे घाँसको क्षेत्रफल विस्तार भएको २५० वटा सामुदायिक पशु प्रजनन केन्द्रको स्थापना ५ विकास क्षेत्रका १० 	<ul style="list-style-type: none"> पशु नश्व सुधार अभियान कार्यक्रम अन्तर्गत ५ लाख गाईभैंसीमा कृत्रिम गर्भाधान गराउने। कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न सार्वजनिक-निजी साझेदारी अवधारणामा तरल नाईट्रोजन उत्पादन प्लान्टको संचालनका साथै तरल नाईट्रोजन खरिद तथा वितरण फोरेज मिसन अन्तर्गत ७४०० हे. घाँसको क्षेत्र विस्तार २००० हे.मा साना सिंचाई सुविधा, ३२ Hydroponics Fodder Machine वितरण तथा १०० श्रोत केन्द्र स्थापना

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<ul style="list-style-type: none"> फोरेज मिसन कार्यक्रम मार्फत घाँसको उत्पादन भई पशु वस्तुमा सुलभ रूपमा खाद्य वस्तुको उपलब्धता हुने तथा उन्न प्रविधवाट सुख्खा समयमा हरियो घाँसको आपूर्ति हुने। जसवाट उत्पादन लागत कमी भई प्रतिस्पर्धात्मक क्षमतामा सुधार आउने। स्थानीय जातका पशुवस्तुहरू जस्तै: लिमे, पार्कोटे, गड्डी, अछामी, लुलु, खरी, हुर्पा, लामपुच्छुरे आदि को संरक्षण भएको हुने। पाडा हुर्काउने कार्यक्रम संचालनवाट थप ६०० मे.टन मासु उत्पादन हुने। बाखा तथा बंगुर मुल्य श्रृंखला विकासका माध्यमवाट गुणस्तरीय खसि तथा बंगुरको मासु उपलब्ध भएको हुने। 	<p>जिल्लाहरूमा गाइ र भैसीको श्रोत केन्द्र स्थापना कार्य भैरहेको।</p> <ul style="list-style-type: none"> १७ जिल्लाका २६ स्थानीय जातका पशु पंक्षि अनुवाँसिक श्रोत संरक्षणमा १५२६ कृषक परिवारमा संलग्न 	<ul style="list-style-type: none"> युवाहरूलाई पशुपालनमा आकर्षण गराउन तथा दूध र मासुको उत्पादन बढाउन ७६० वटा फार्महरूको स्थापनामा अनुदानको व्यवस्था गरिने। थप ५ वटा गाइको श्रोत केन्द्र स्थापना गरिने थप ४५० भैसी संरक्षण कार्यक्रम संचालन गरिने। २२ जिल्लामा ३३०० पाडाहरू हुर्काउने कार्यक्रम ३० जिल्लामा अभियानमुखी बाख्र पालन तथा १० जिल्लामा अभियानमुखी बंगुर पालन कार्यक्रम सन्चालन १२५० कृषक परिवारमा खाद्य पोषण सुरक्षा कार्यक्रम सन्चालन १० एकीकृत दुग्ध विकास कार्यक्रम सन्चालन ३ जिल्लामा चौरी विकास तथा संरक्षण कार्यक्रम १५२६ कृषक परिवारमा पशु पंछि अनुवाँसिक श्रोत शंरक्षण कार्यक्रम सन्चालन १० जिल्लामा कवुलियति बन तथा पशु विकास कार्यक्रम सन्चालन
पशुपंक्षी बजार	आ व	<ul style="list-style-type: none"> स्वच्छ स्वस्थ र गुणस्तरीय 	<ul style="list-style-type: none"> पशुहाँट बजार ४६ वटा 	<ul style="list-style-type: none"> पशु हाट बजार स्थापना तथा सुधार -२

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
प्रवर्द्धन कार्यक्रम (३१२१२७-३/४)	२०७२/७३ सालबसाली	पशुजन्य पदार्थको उपलब्धता र वातावरण प्रदुषण नियन्त्रण हुने • प्रतिस्प्रधात्मक बजार मुखी उत्पादनमा सहयोग	<ul style="list-style-type: none"> • पशु संकलन केन्द्र स्थापना ८७, नगरोन्मुख वस्तिहरूमा सांकेदारीमा पशुवधस्थल स्थापना ५२ • ५५वटा अटोमेटिक मिल्क एनालाईजर वितरण • ७४ जना वेरोजगार युवाहरूलाई व्यवसाय संचालनमा अनुदान • ३०२ चिलिड्भ्याट स्थापना • ४२८ वटा मासुपसल सुधार • २१८ वटा डेरीपसल सुधार 	<ul style="list-style-type: none"> • पशु वधस्थल स्थापना तथा सुधार २५ • पशु संकलन केन्द्र स्थापना- २ • साना डेरी उद्योग प्रवर्द्धन -५, • मासु चिस्यान केन्द्र स्थापना -५, • मासुजन्य उद्योग प्रवर्द्धन-२, • जनचेतनामुलक होडिंगवोर्ड खरिद गरी जडान समेत गर्ने -१५ • मासुका लागि ढुवानी साधन २ • युवावेरोजगार लक्षित वजार प्रवर्द्धन २४२
पशु विकास फार्महरू (३१२१२८-३/४)	आ.व. २०२१/२२ देखि सालबसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> • गुणस्तरीय पशु पंछि तथा पशु पंछिजन्यपदार्थको उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि भएकोहुने। • मासु, दूध र फुल उत्पादनमा वृद्धि भई कृषकहरूको आय वृद्धिमा सहयोग पुगेको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • उन्नत पशुपंक्षीहरू उत्पादन गरी हुर्काउनु का साथै प्रजनन योग्य याक ३० वटा, राँगो १५ वटा, साँढे १५ वटा, बोका/थुमा १४० वटा र बंगुरका पाठा पाठी ८५० वटा विभिन्न जिल्लाहरूमा बिक्री वितरण भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • ८३६ संख्यामा याक/नाक, चौरी, मुर्दा भैसी, जर्सी, होल्सटीन र क्रस गाई, भेडा, बाख्रा र बंगुरहरूका न्युक्लियस बथानको व्यवस्थापन गरी ४० वटा याक नाक, २५ वटा बाच्छा बाच्छी, ४० वटा मुर्दा नक्षका पाडापाडी, १०० वटा भेडाका पाठा पाठी, ४०० वटा बाख्राका पाठापाठी, १३०० वटा बंगुरका पाठा पाठी उत्पादन गर्ने। • न्यूह्याम्पशायर र अष्टोर्प नक्षका कुखुराका ४५०० माउ प्यारेण्टस्टक पालन पोषण गरी ३ लाख कुखुराका चल्ला उत्पादन गर्ने। • प्रजनन योग्य याक १० वटा, राँगो १५ वटा, बाख्रा पाठा/पाठी ४०० वटा र बंगुरका पाठा पाठी १००० वटा

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				विभिन्न जिल्लाहरूमा बिक्री वितरण गर्ने। • ५० म्.ट. जै, २० मे.ट वर्षिम, ३० मे.ट टिवसिन्टे र ५ मे.ट भेच घाँसको बिउ उत्पादन
पशुसेवा तालिम तथा प्रसार कार्यक्रम (३१२१३०-३/४)	२०५७देखी नियमित रुपमा सालवसाली।	<ul style="list-style-type: none"> • कर्मचारी कृषक तथा उद्यमीहरूको क्षमता विकास भएको हुने जसबाट पशु सेवा प्रसार प्रभावकारी भई कृषकस्तरमा प्रवृद्धि हस्तान्तरणमा सहयोग पुग्ने 	<ul style="list-style-type: none"> • अधिकृत स्तर ५२८ जना, सहायक स्तर १८६५ जना, र कृषक र उद्यमी २७८६ जना तालिम प्राप्त • पशु सेवा सम्बन्धी प्रसार सामाग्री प्रकाशन तथा वितरण • नर्मस निर्देशिका तयार गरी वितरण 	<ul style="list-style-type: none"> • अधिकृत स्तर २८४ जना, सहायक स्तर ५६४ जनालाई तालिम दिई कर्मचारी हरको दक्षता वृद्धि • कृषक र उद्यमी गरी १३७६ जनालाई तालिम दिने • नर्मस निर्देशिका २५० वटा तयार गरी वितरण • विपद व्यवस्थापन तालिम ८ वटा संचालन गर्ने
बर्डफ्लु नियन्त्रण आयोजना (३१२१३२-३/४)	आ.व. २०६३/६४ देखि २०७०/७१ सम्म	<ul style="list-style-type: none"> • बर्डफ्लु रोगबाट हुने आर्थिक क्षति तथा मानवमा हुन सक्ने संक्रमण न्युन भएको हुने। • पिडितहरूले यथोचित क्षतिपूर्ति पाएको हुने। 	• जिल्लाहरूमा देखा परेको रोग नियन्त्रणमा रहेको।	<ul style="list-style-type: none"> • बर्डफ्लु रोग सर्भिलेन्स संचालन • भेटेरिनरी प्रयोगशालाहरूको सुदृढीकरण • रोग भित्रिन नदिन पशु क्वारेन्टाइन कार्यालयहरूको समन्वयमा पंछी तथा पंछी वस्तुहरूको निगरानी • कुखुरापालक कृषकहरूका लागि जैविक सुरक्षा सम्बन्धी तालिम संचालन • स्टाम्पीङ्ग आउट अपरेशन कार्यक्रम संचालन
नेपाल कृषि अनुसन्धान कार्यक्रम (३१२१३६-३/४)	आ.व. २०४८/४९ देखि सालवसाली कुल लागत:	<ul style="list-style-type: none"> • सिंचित तथा असिंचित क्षेत्रका लागि धानको एक एक जात सिफारिश हुने • मसिनो (सुगन्धित) धान र चैते 	<ul style="list-style-type: none"> • धानमा सिंचित क्षेत्रको लागि IR77721-93 र पाखोको लागि UPLRI-5 र NR 1190-असिंचित क्षेत्रको लागि) उन्मोचनको लागि 	<ul style="list-style-type: none"> • धान, गहुँ, मकै, दलहन, तेलहन, कोदो, फापर, उखु, जुट बालीको जातिय विकास, रोग किरा तथा फार व्यवस्थापन

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	नखुल्ने	<p>धानको एक एक जात सिफारिश हुने</p> <ul style="list-style-type: none"> • धानमा डडुवा, मरुवा र खैरो थोप्ले रोग अवरोधक जात पहिचान हुने • तराई तथा टार क्षेत्रको लागि गहुँको उपयुक्त एक जातको उन्मोचन हुने। • पहाडको लागि उपयुक्त गहुँको एक जातको उन्मोचन गरिने। • सिन्दुरे रोग, पात डडुवा, सेतो पिठे दुसी सहन सक्ने गहुँको जातको पहिचान हुने। • वर्णशंकर मकैको २ जात विकास हुने • खैरो ध्वांसे थोप्लेरोग, पात दडुवा रोग र गवारो किरा सहन सक्ने २ दुई उन्नत जातको मकै पहिचान हुने। • कोदोको एक र फापरको १ वटा जातको उन्मोचन हुने। • रोगमूक्त उच्च गुणस्तरको आलुको विभिन्न जातको पूर्व मूल बीउ (PBS) १,७५,००० दाना उत्पादन हुनेछ। • अधिक उत्पादन क्षमता भएको डडुवा एवं ऐजेरु रोग अवरोधी 	<p>प्रस्ताव पेश भएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> • मकैको वर्णशंकर जातको लागि (RML 4 X RML 17, RML 32 X RML 17 सिफारिसको लागि प्रस्तावना तयार भएको। • किविको लागि Hayward, Bruno र Red Kiwi जात सिफारिस योग्य पाइएको। • पंगास (बैखी) माछाको भुरा हुर्काउने प्रविधि विकास भएको। • लुलु र अछामी गाईको संरक्षण हुनुको साथै दूध उत्पादन क्षमता राम्रो पाइएको। • बंगुरमा कृतिम गर्भाधानका लागि पाठापाठी छनौट गरी कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको। • कृषकस्तरमा बोयर बाखाको ऋसिड गरी स्रोत केन्द्र स्थापना गरिएको। • नासपातीबाट वाईन तयार गर्ने प्रविधिको विकास। • कम्बाईन्ड हार्भेस्टरले खेतमा छोडेको पराल संकलन गर्न बेलर मेशिनको कृषकस्तरमा प्रमाणीकरण भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • आलु, तरकारी, अदुवा, अलैंची तथा फलफुलको जातीय विकास, शत्रुजीव व्यवस्थापन • पशुपंछी/घाँसको जातीय संरक्षण तथा जातीय विकास, पशुमा लाग्ने रोगहरूको नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रविधि विकास • माछाको जातीय संरक्षण तथा प्रविधि विकास, माछामा लाग्ने रोगहरूको नियन्त्रण प्रविधि विकास • कृषि यान्त्रिकीकरण/ माटो विज्ञान/ कीट विज्ञान/ खाद्य/ कृषि वातावरण सम्बन्धी प्रविधि विकास कार्यक्रम • स्रोत बीउ, पशु वस्तुको पाठापाठी, चल्ला तथा माछाको भुरा उत्पादन

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>आलुको एउटा जात सिफारिस हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> •किवि फलको जातिय छनौट हुने। •रायो, तनेबोडि, हिंडदे सिमि तथा लसुनको एक जातको पहिचान हुने •स्पर टाइपका स्याउका जातहरूको चारित्रिक गुणको प्रोफाईल तयार हुने •ओखर बालीमा कम्तीमा एउटा उपयुक्त बानस्पतिक प्रसारण विधि पहिचान हुनेछ। •अलैचीमा लाग्ने गानो कुहिने रोगको एकीकृत प्रविधिको विकास हुने। •बाखाको जमेको वीर्य प्रशोधन तथा उत्पादन गर्ने प्रभावकारी प्रविधि विकास हुने। •जिउंदो माछा बजारको लागि ढुवानी सम्बन्धी उपयुक्त २ वटा प्रविधिहरूको विकास हुने। •ट्राउट र असला माछाका लागि उपयुक्त दाना फर्मुलेसन प्रविधि विकास हुने। •ट्राउट माछामा कक्सीडीयोसिस नियन्त्रणको लागि कम्तीमा २ 	<ul style="list-style-type: none"> • आलु रोप्ने मेशिन तथा उखु रोप्ने मेशिनको कृषकस्तरमा प्रमाणीकरण भएको। 	

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>वटा औषधीको सिफारिस हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> •पंगास माछाको Mass scale मा भुरा उत्पादन गर्ने प्रविधिको प्रमाणिकरण हुने •पावर टिलरबाट संचालित मकै रोप्ने मेशिन विकास हुने। चार पाङ्ग्रे ट्रयाक्टरबाट चल्ने कल्टीभेटरलाई सुधार गरी गोडमेल गर्ने तथा उकेरा लगाउने औजारको विकास हुने। •चार पाङ्ग्रे ट्रयाक्टरबाट संचालित उखु रोप्ने मेशिन, आलू रोप्ने मेशिन, आलू खन्ने मेशिन, मकै रोप्ने प्लान्टर, बेलर मेशिन (Combined harvester ले छोडेको पराल मुट्टो पार्ने यन्त्र) को परीक्षण एवं मुल्यांकन भई कृषि यान्त्रीकरणमा टेवा पुग्ने। •स्रोत बीउ उत्पादन- १००० मे.ट. •बंगुरको पाठापाठी - ११०० •भेडाको पाठापाठी- १५० •वाख्राको पाठापाठी - ५०० •चल्ला उत्पादन - ११०००० • माछाभुरा उत्पादन -१२०००००० 		
राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्ड (३१२१३७-३/४)	आ.व. २०४६/५० देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • दुग्ध पदार्थ विविधिकरण तालिम सञ्चालनबाट व्यवसाय विकास तथा रोजगारको 	<ul style="list-style-type: none"> • दूध तथा दुग्ध पदार्थ विविधिकरण सम्बन्धी तालिम प्रदान भएको। • महिला, दलित तथा पिछडिएका 	<ul style="list-style-type: none"> • दूध तथा दुग्ध पदार्थ विविधिकरण सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरिने। • व्यवसायिक फार्म व्यवस्थापनका लागि

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	कुल लागत: नखुल्ने	अवसर सिर्जना भएको हुने। • दूध तथा दुग्ध पदार्थ प्रशोधन तथा बजारीकरणमा दुग्ध सहकारीहरूलाई सहयोग पुगेको हुने।	वर्गको लागि पशुपालन तालिम प्रदान गरिएको। • व्यवसायिक फार्म व्यवस्थापनका लागि अनुदान उपलब्ध गराएको। • १५ Milk Analyser, १२ Chilling Vat वितरण गरेको। • १००० हजार डोज Sexed Semen वितरण	अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गरिने। • २० Milk Analyser खरिद तथा वितरण गर्ने। • पहाडी १० जिल्लामा दुग्ध सम्बन्धी मेशिनरी औजार वितरण। • ६००० डोज Sexed Semen वितरण • Quality Assessment of Raw Milk सम्बन्धी अध्ययन गर्ने। • ५ उत्कृष्ट पशु पालन फार्म विस्तार • सचेतनामूलक सन्देश प्रचार प्रसार गर्ने।
खाद्यसंकट सम्बोधन कार्यक्रम (ब.उ.शी.नं. ३१२१४१-३/४)	आ.व. २०६५/६६ देखि २०७१/७२ सम्म (Additional Financing)	• भूकम्प प्रभावित ४ जिल्लामा कृषि पूर्वाधार निर्माण • कृषकको क्षमता अभिवृद्धि	• ४ वटा विउ प्रशोधन तथा भण्डारण केन्द्र निर्माण भएको	• ६००० गोठ निर्माण • १० समुदायिक विउ बैंक निर्माण • फार्म मेशिनरी वितरण
चिनी तथा उखु विकास समिति (३१२१४३-३/४)	आ.व. २०६७/६८ देखि सालबसाली कुल लागत: नखुल्ने	• उपयुक्त प्रविधि प्रसार भई उखु उत्पादन वृद्धि भएको हुने।	• उखु उत्पादक कृषकहरूका लागि तालिम २ पटक • उखु उत्पादन गर्ने उत्कृष्ट कृषक, उत्कृष्ट क्रसिङ्ग उद्योगहरू, मिठा उत्पादन गर्ने उद्योगहरूलाई पुरस्कृत भएको • २ वटा उखु नर्सरी स्थापना • १० वटा उन्नत प्रविधि प्रदर्शन • १ पटक उखु उत्पादन गर्ने कृषकहरूलाई अवलोकन भ्रमण भएको	• उखु उत्पादक कृषकहरूका लागि तालिम २ पटक • उखु उत्पादन गर्ने उत्कृष्ट कृषक, उत्कृष्ट क्रसिङ्ग उद्योगहरू, मिठा उत्पादन गर्ने उद्योगहरूलाई पुरस्कृत भएको • उखु उत्पादन कृषकहरूका लागि मेशिनरी वितरण • उखु उन्नत प्रविधि प्रदर्शन

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<ul style="list-style-type: none"> १५ वटा स्प्रेयर र १५ वटा रेजर ट्रेन्चर वितरण भएको 	
उच्च मूल्य कृषि वस्तु विकास आयोजना (३१२१५३-३/४)	आ.व. २०६७/६८ देखि २०७३/७४ सम्म) कुल लागत १८.८७ मिलियन अमेरिकी डलर	<ul style="list-style-type: none"> उच्च मूल्यका कृषि वस्तुहरूको उत्पादन, बजारीकरण तथा व्यवसायीकरणको माध्यमबाट जनताको आयवृद्धिमा सहयोग पुगेको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> ६ वटा मूल्यशृंखलाहरूमा व्यवसायी र उत्पादकबीच ७५ वटा सम्झौता सहजीकरण भएको (तरकारीविउमा ८, टिमुरमा ८, अदुवामा १२, वेसारमा ६ वटा, वेमौसमी तरकारीमा १६ र स्याउमा २३ वटा) ८ कृषि व्यवसायीलाई प्रशोधन र बजारीकरणमा, २०६ समूह/सहकारीलाई मूल्य शृंखला कोष मार्फत व्यवसायीक उत्पादनका लागि, ८४ समूह/सहकारीलाई गरीबी समावेशीकरण कोष मार्फत उत्पादन तथा पोष्टहाभेष्ट सहयोग, भौगोलिक समावेशीकरण कोष मार्फत २ वटा संरचनामा (ग्रेभिटी रोपवे र झोलुंगे पुल मर्मत), १० वटा एक्सन रिसर्च र प्रदर्शन र क्षेत्रगत विकास कोष अन्तर्गत २ वटा संरचना (क्षेत्रीय कृषि बजार र टिमुर नर्सरी) गरी जम्मा ३२२ वटा उपआयोजनामा लगानी सहयोग गरिएको। यी लगानी 	<p><u>सम्भाग १</u></p> <ul style="list-style-type: none"> मूल्य शृंखला कोष मार्फत लगानी सहयोग (१२०) क्षेत्रगत विकास कोष मार्फत लगानी सहयोग (२०) गरीबी समावेशीकरण कोष मार्फत सहयोग (२०) भौगोलिक समावेशीकरण कोष मार्फत (३) लगानी सहयोग बहुसरोकारवाला गोष्ठी सञ्चालन तथा संस्थागत कार्य सात मूल्य शृंखलामा (१५) व्यवसायी र उत्पादक बीच बजार व्यवस्थापनको लागि करार सम्झौता (५०) स्थानीय स्तरमा कृषि व्यवसाय विकासका लागि उद्योग वाणिज्य संघहरूको क्षमता अभिवृद्धि (७) समूह तथा सहकारीको क्षमता अभिवृद्धि कार्य: बजार, नेतृत्व तथा संगठन व्यवस्थापन (४५) लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण सचेतना अभिवृद्धि (१००) व्यवसाय साक्षरता कक्षा सञ्चालन

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<p>सहयोगवाट हालसम्म १०४२५ घरधूरी प्रत्यक्ष रुपमा लाभान्वित भएका।</p> <ul style="list-style-type: none"> ७ वटै जिल्लामा सामाजिक परिचालन, समूह सहकारीको क्षमता अभिवृद्धि, लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्य नियमित भैरहेको, ७८ समूह सहकारीमा व्यवसायीक साक्षरता कक्षा सम्पन्न भएको, प्राविधिक तर्फ ४७ वटा तालिम र सामाजिक परिचालन तर्फ २५७ वटा तालिम संचालन भई ८५८२ जना कृषकहरू लाभान्वित भएको ७ वटा जि.उ.वा.संहरूको क्षमता अभिवृद्धि, कृषि मूल्य सूचना संकलन, प्रेषण, व्यवसायीक सम्बन्ध सुधार कार्यक्रम नियमित रुपमा संचालन गरिएको 	<p>(७५) सम्भाग २</p> <ul style="list-style-type: none"> जिल्ला लाइन एजेन्सी तथा निजी सेवा प्रदायकहरूको प्राविधिक तथा व्यवसायिक क्षमता अभिवृद्धि उच्च मूल्य कृषि वस्तुका बजार मूल्य सूचना मोवाइल मेसेज वाट प्रवाह कार्य एग्रोभेट, पाराभेटहरूको क्षमता अभिवृद्धि वित्तीय सेवा प्रदायक र कृषक तथा व्यवसायीहरू बीच साझेदारी विकास कार्यहरू आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्य <p>सम्भाग ३</p> <ul style="list-style-type: none"> सूचना व्यवस्थापन प्रणाली सशक्तीकरण अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यहरू (उपलब्धी सर्भे) ज्ञान व्यवस्थापन तथा प्रकाशन समग्र आयोजना व्यवस्थापन कार्यहरू
उच्च पहाड कृषि व्यवसाय तथा जिवीकोपार्जन सुधार आयोजना (३१२१५४-३/४)	शुरु वर्ष २०६८/६९ अन्तिम वर्ष २०७४ असार मसान्त लागत ३०.२३	<ul style="list-style-type: none"> ३२५ व्यवसायहरू स्थापना। उप आयोजनाहरूमा ५ करोड ४३ लाख बारबरको उत्पादन। भौतिक पूर्वाधार निर्माणले क्षमता अभिवृद्धि। 	<ul style="list-style-type: none"> हालसम्म २४८७ वटा आयोजनाहरू प्राप्त भई ८०६ वटा व्यवसाय योजनाको प्रथम मूल्यांकन गरिएको। ३०८ वटा उप आयोजनासँग सम्झौता भई कार्य संचालन भएको र हाल सम्म उप आयोजनाले २० करोड 	<p>क) पूर्वाधार विकास तर्फ क्रमागतमा रहेका भवनहरू सम्पन्न गर्ने।</p> <p>ख) कृषि व्यवसाय अनुदान ३०० वटा (१५० वटा व्यवसाय सँग सम्झौता र १५० वटा उप आयोजनाहरूलाई अनुदान वितरण गर्ने।</p>

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	मिलियन डलर	<ul style="list-style-type: none"> • ADB REVIEW MISSIONको मूल्यांकनमा आयोजनामा शुरुदेखि हाल सम्म ON TRACK रहेको र २०१४ मा पुरुष्कृत भएको। 	<p>२२लाख ४८ हजार अनुदान समेत भुक्तानी गरिएको।</p> <p>पशु सेवा विभाग अन्तरगत (निर्माण सम्पन्न)</p> <ul style="list-style-type: none"> •पशु सेवा विभागको भवनमा तथा थप। •जि.प.से.का.जुम्ला र हुम्लाको कार्यालय भवन। •याक विकास फार्म स्याडवोचेमा चरन क्षेत्रमा गोठ, अफिस भवन र कम्पाउण्डवाल •जि.प.से.का.डोल्पा र संखुवासभामा प्रयोगशाला तथा तालीम घर •जि.प.से.का.मुगुमा कम्पाउण्डवाल। <p>कृषि विभाग अन्तरगत(निर्माण सम्पन्न)</p> <ul style="list-style-type: none"> •जिल्ला कृषि विकास कार्यालय संखुवासभाको कार्यालय भवन। •शितोष्ण वागवानी केन्द्र मार्फाको तालिम घर, वीऊ भण्डारण, पाउना घर, आवास गृह र श्रेसिडफ्लोर, स्टाफ क्वाटर र कम्पाउण्डवाल •जिल्ला कृषि विकास कार्यालय मुगु र दोलखाको कार्यालय भवन मर्मत। •जिल्ला कृषि विकास कार्यालय हुम्लामा कम्पाउण्डवाल। <p>नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद अन्तर्गत</p>	ग) उप आयोजनाका व्यवसायहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालीमको आयोजना गरिने।

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<p>(निर्माण सम्पन्न)</p> <ul style="list-style-type: none"> •राजिकोट जुम्लामा कुलो निर्माण भएको र कम्पाउण्डवाल तथा बाटो मर्मत सुधार। •विऊ प्रशोधन भवन •आलुको विऊ भण्डारण •औजार खरीद सम्पन्न •भेडा बाख्रा अनुसन्धान कार्यक्रम गुठिचौर फार्ममा तालीम तथा छात्रावास भवन दुइ तले <p>सेवा केन्द्र निर्माण सम्पन्न</p> <ul style="list-style-type: none"> •संखुवासभा, रसुवा र दोलखामा एक एक संयुक्त (कृषि र पशु सेवा) सेवा केन्द्र •मुगु, हुम्ला र जुम्लामा एक पशु सेवा र एक कृषि सेवा केन्द्र •मुस्ताङमा एक पशु सेवा केन्द्र •मनाङ र डोल्पामा कृषि सेवा केन्द्र <p>खाद्य प्रविधि विभाग अन्तर्गत (सम्पन्न)</p> <ul style="list-style-type: none"> •स्याऊ प्रशोधन भवन निर्माण •औजार खरीद सम्पन्न <p>तालीम सम्पन्न कार्यक्रम</p> <ul style="list-style-type: none"> •इलाका स्तरीय गोष्ठी २०२ पटक सहभागी संख्या ७७८८ •जिल्ला स्तरीय तालीम २७४ पटक सहभागी संख्या ५७३४ •स्थलगत तालीम ८१ पटक सहभागी 	

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<p>संख्या २२०७</p> <ul style="list-style-type: none"> •अधिकृत स्तर तालिमि ६ पटक सहभागी संख्या १२३ उच्च शिक्षा अध्ययन तर्फ •पशु सेवा तर्फ स्नातक २ जना, स्नातकोत्तर ५ जना गरी जम्मा ७ जना •कृषि तर्फ स्नातक ५ जना, स्नातकोत्तर ४ जना गरी जम्मा ९ जना •खाद्य प्रविधि तर्फ स्नातकोत्तर १ जना गरी जम्मा १ जना 	
रानी जमरा कुलेरिया सिंचाई स्किम (३१२१५६-३/४)	आ.व.२०६८/६९ देखि आ.व.२०७३/७४ सम्म लागत: २६ करोड	<ul style="list-style-type: none"> • अन्न वालीको ब्लक प्रदर्शनबाट ८०० मे.ट अन्न उत्पादन हुनेछ। • वीज वृद्धि कार्यक्रमबाट ८०० मे.ट उन्नत विउ उत्पादन हुनेछ। • तरकारी ब्लक प्रदर्शनबाट १२६० मे.ट. ताज तरकारी उत्पादन हुनेछ। • केरा, आँप, लिची, कागतीको क्षेत्र विस्तार भई फलफूलको उपलब्धतामा वृद्धि हुने। • ५०० जना कृषकहरू आई.पिं एम प्रविधिमा प्रशिक्षित भई विषादीको प्रयोगमा कमी 	<ul style="list-style-type: none"> •हालसम्म ४५१ हेक्टरमा अन्न वालीको क्षेत्र विस्तार भई ६८२ मे.ट अन्न उत्पादन भएको। •हालसम्म २२० हेक्टरमा अन्न वालीको वीज वृद्धि विस्तार भई हालसम्म ६८० मे.ट उन्नत विउ उत्पादन भएको। •हालसम्म २२० हेक्टरमा ताजा तरकारीको क्षेत्र विस्तार भई २६४० मे.ट तरकारी उत्पादन भएको। •५५ हेक्टर क्षेत्रफलमा केराको क्षेत्रफल विस्तार भई ५०० मे.ट ताजा केरा उत्पादन भएको। •५० वटा कृषक पाठशाला संचलन सम्पन्न भई १२५० जना कृषकहरू आ.ई. एम प्रविधिमा प्रशिक्षित भई 	<ul style="list-style-type: none"> • ३०० हेक्टर क्षेत्रफलमा अन्न वाली (धान, गहुँ, मकै, तोरी र मुसरो) को ब्लक प्रदर्शन संचालन हुने। • २०० हेक्टरमा धान र गहुँको वीज वृद्धि कार्यक्रम संचालन हुने। • १६० हेक्टरमा तरकारी वालीको ब्लक प्रदर्शन कार्यक्रम संचालन हुने। • ७० हेक्टरमा फलफूलको ब्लक प्रदर्शन कार्यक्रम संचालन हुने।

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		आउने।	विषादीको प्रयोगमा कमी आएको।	
जलवायु प्रकोप समुत्थान निर्माण आयोजना (कृषि व्यवस्थापन सूचना प्रणाली) (३१२१५७ - ३/४)	आयोजना शुरु: सन २०१३, आव ०६८ ७०/ सम्पन्न हुने सन २०१८, लागत: अनुदान ६ मिलियन युकर) यस डलर. (रकम बाहेक	<ul style="list-style-type: none"> • कृषि व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको वेबपोर्टल स्थापना भएको हुने। • जिल्लास्तरमा Climate Vulnerable Area Mapping तथा मुख्य मुख्य वालीहरूको उन्नत प्रविधि र वाली पात्रोको तयारी तथा Agro infocall center को स्थापना भएको हुने। • जलवायु प्रकोपबाट हुने क्षतिहरू पुर्व जानकारी प्रणाली (Early Warning System) स्थापना भएको हुने। • कृषि व्यवस्थापन सूचना प्रणालीबाट कृषिसँग सम्बन्धित प्रविधि, विषयवस्तुहरू, मौसम, जलवायुजन्य सूचनाहरूमा जिल्ला तथा समुदायस्तरमा कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने। • जलवायु परिवर्तनबाट कृषि क्षेत्रमा पर्ने असर र प्रभाव तथा न्युनिकरणका उपायहरू समेटिएको जलवायु तथा 	<ul style="list-style-type: none"> • ८ जिल्लाका कृषक समूह तथा सहकारीहरूलाई वितरण गर्न रेनगज, थर्मोमिटर खरिद गरी वितरण गरिएको, A dedicated web server to create an AMIS Internet portal माइक्रोसफ्ट अफिस प्रोफेशनल, RDBMS सफ्टवेयर तथा अन्य आवश्यक सफ्टवेयर खरिद भइ कार्य प्रारम्भ गरिएको। • आयोजनाको Baseline survey को कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको, Detail Design of AMIS को कार्यको लागि सम्झौता भइ कार्य भैरहेको, आयोजनाको प्रचारात्मक सामाग्रीहरू प्रकाशित गरी जिल्लास्तरमा वितरण भएको तथा कृषि सूचना तथा संचार केन्द्रलाई टि भि, रेडियो प्रसारण कार्यक्रम संचालन गर्न सहयोग गरिएको। • जिल्लास्तरमा आयोजना Implementation Workshop संचालन भएको, वैदेशिक तथा स्थानीय स्तरमा आयोजनामा कार्यरत कर्मचारीको लागि Data Analysis , आयोजनालागु हुने क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीको लागि जिआईएस तथा रिमोट सेन्सिग 	<ul style="list-style-type: none"> • आयोजना कार्यान्वयन हुने २५ जिल्लाहरूमध्ये जम्मा १६ जिल्लामा कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्ताव गरिएको छ। • शक्तिशालि सर्भर (Powerful Server) सहित कृषि व्यवस्थापन सूचना प्रणाली निर्माण (एमिस पोर्टल)गरिनेछ। • पुराना कृषि तथा जलवायूसँग सम्बन्धित तथ्यांक, अनुसन्धानात्मक लेख, आशय, तथा जानकारीहरूलाई विद्युतिय माध्यममा ल्याइ (Agricultural Data Digitization and Archiving) कृषि व्यवस्थापन सूचना प्रणाली)एमिस पोर्टलमा सवैले (जानकारी प्राप्त गर्ने तरिकाले राखिने कार्यक्रम • कृषक उपयोगी एग्रो एडभाइजरी तयारी, किसानका लागि अत्यन्त उपयोगी Frequently Asked Questions and Answer को तयारी, SMS र mobile application तयारी • जिल्लास्तरमा Climate vulnerable area mapping, • १६ जिल्लामा Agro Info call centre को स्थापना

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>मौसम जडित कृषि सूचनाहरू र Agroadvisory package को विकास भएकव हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • AMIS को केन्द्र देखि स्थानीयस्तरसम्म पूर्वाधारको विकास हुने। 	<p>तालिम,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Insurance सम्बन्धी विस्तृत अध्ययन तथा एग्रो एडभाइजरी तयारी कार्य प्रारम्भ भएको। • वातावरणीय परिवर्तनले जोखिम रहेको जिल्लाको श्रोत व्यवस्थापन सम्बन्धी अध्ययन, Climate Vulnerable area study and mapping), Climate vulnerable area mapping को म्यानअुल तयार भएको। • आयोजनाको विविध कार्यक्रमहरू सम्पन्न गर्न खरिद विशेषज्ञ, कृषि मौसम विज्ञ (Agro meteorologist), सामाजिक तथा सञ्चार विशेषज्ञ, अनुगमन तथा मूल्यांकन विशेषज्ञको सेवा खरिद भई आवश्यक कार्य गरीरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> • एग्रो कल सेन्टरहरूलाई सहज हुने तरिकाले मुख्य मुख्य बालीहरूको उन्नत उत्पादन प्रविधि र Eco-Zone अनरुप बाली पात्रो प्रकाशन जस्ता कार्यक्रमहरू प्रस्ताव गरिएको छ, • कृषकहरूलाई Rainingage, Thermometer / Mobile phone र Simcard वितरणको कार्यक्रम प्रस्तावित गरिएको छ।
कृषि तथा खाद्य सुरक्षा आयोजना (३१२१५८-३/४)	आ.व. २०६८/७० देखि २०७३/७४ सम्म कुल लागत: ५ करोड ८० लाख अमेरिकी डलर	<ul style="list-style-type: none"> • बाली, पशु पालन तथा पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी ८ सुधारिएका वा आधुनिक प्रविधि तथा अभ्यासहरूको सिफारिस भएको हुने। • ५४० मे.टन विभिन्न बालीको श्रोत वीड उत्पादन भएको हुने। • आयोजना संचालन क्षेत्रमा बाली 	<ul style="list-style-type: none"> • हाल सम्म मुख्य खाद्यान्न बालीको प्रजनन बिउ ८.२८ मे.टन, र मुख्य खाद्यान्न बालीको मुल बिउ १४०.६ मे.टन उत्पादन भएको। • मुख्य खाद्यान्न बालीमा ४३० वटा कृषक पाठशाला संचालन भै उन्नत बाली उत्पादन प्रविधि प्रसार भएको। • ३०८ वटा समूहमा बाख्रा 	<ul style="list-style-type: none"> • नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषदबाट बाली व्यवस्थापन, रोग व्यवस्थापनका विभिन्न प्रविधिहरूको प्याकेज तयार गर्न ११८० वटा परीक्षणहरू संचालन गरिने छ • १५ मे.टन प्रजनन बिउ, २२७ मे.टन मुल बिउ) उत्पादन गर्ने • कृषकहरूलाई उन्नत प्रविधि अवलम्बनका लागि ८५० वटा समूहमा साना अनुदान

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>तथा पशुजन्य पदार्थको उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि भएको हुने</p> <ul style="list-style-type: none"> खाद्य तथा पोषण सुरक्षाको दृष्टिकोणबाट लक्षित खास गरी गर्भवति तथा स्तनपान गराइरहेका महिलाहरूको Diets तथा Nutrients Intake मा सुधार भएको हुने। २४ महिना भन्दा कम उमेरका बच्चाहरूको खानपानका तौरतरिकामा (Feeding Practices) सुधार भएको हुने। 	<p>उत्पादकत्व सुधार कार्यक्रम संचालनमा रहेको।</p> <ul style="list-style-type: none"> खाद्य तथा पोषण सुरक्षाको दृष्टिकोणबाट लक्षित समूहमा पोषण व्यवहार परिवर्तनका लागि रणनीति तयार भई १५ जिल्लामा जिल्लास्तर, ईलाकास्तर र गाविसस्तरको तालिम सम्पन्न भएको 	<p>उपलब्ध गराईने छ।</p> <ul style="list-style-type: none"> मुख्य खाद्यान्न वालीमा ३५१ वटा कृषक पाठशाला संचालन गरिने छ। १४४ वटा गाँउस्तर नमूना बगैचा र २६६ वटा घरवारी बगैचा कार्यक्रम संचालन भै लक्षित वर्गमा पोषण सुधार हुने। २६६ वटा समूहमा बाख्रा उत्पादकत्व सुधार कार्यक्रम तथा १०६ वटा समूहमा बाख्रा मार्फत जीविकोपार्जन सुधार कार्यक्रमा संचालन हुने।
किसानका लागि उन्नत विउ विजन कार्यक्रम (३१२१६०/३-४)	आयोजना शुरु भएको वर्ष : ०७०/२०६५ आयोजना पुरा हुने वर्ष : ०७६/२०७५ कुल लागत : ५५.७ मिलियन अमेरिकन डलर	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रम लागु भएका ६ जिल्लाका कृषक समूह, सहकारी र वित्तीय संस्थाहरूको क्षमता विकास भई बीउ उत्पादन र पशुपालन व्यवसाय तर्फ आकर्षित भएको हुने। खाद्यान्न वालीको ३५० हे . बाट करीव ७०० मे.टन तथा तरकारी वालीको ६ हे . बाट १० मे मूल .ट .विउ उत्पादन भएको हुने। खाद्यान्न एवं तरकारीको विउ 	<ul style="list-style-type: none"> उत्पादन प्रदर्शन (Farmer Field School-FFS) कार्यक्रम सञ्चालन गर्न ६ वटै जि.कृ.वि.का.हरूलाई अख्तियारी दिएर जम्मा ४० स्थानमा कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको। Competitive and matching grant scheme अन्तर्गत बीउ उत्पादनको लागि ५४ वटा र साना पशुपालन तर्फ दुग्ध व्यवसायका ३ वटा उपआयोजनाहरू सञ्चालनका लागि सम्झौता भएको। बीउ विजन प्रयोगशाला भैरहवा 	<ul style="list-style-type: none"> सुन्दरपुर कृषि फार्ममा बीउ गोदाम घर र थ्रेसिङ फ्लोर निर्माण NARC अन्तर्गत अनुसन्धान केन्द्रहरूलाई Infrastructure and Facilities Support (पोखरा र विउ विज्ञान महाशाखा खुमलटार) खाद्यान्न एवं तरकारीको विउ उत्पादनमा संलग्न कृषक समूह सहकारीहरूलाई Matching Grant Scheme मार्फत अनुदान सहयोग खाद्यान्न तथा तरकारी वालीको विउ उत्पादन प्रशोधनमा संलग्न Seed company/seed traders/Agri business

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		<p>उत्पादनमा संलग्न ८० वटा कृषक समूह सहकारीहरूलाई Matching Grant Scheme मार्फत अनुदान प्रदान गरिएको हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ३० वटा कृषक समूह तथा सहकारीहरूलाई साना अनुदान प्रदान गरिएको हुने। २१० वटा कृषक पाठशाला कार्यक्रम संचालन गरिएको हुने। ५५ वटा सहभागितात्मक जातिय छनोट कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको हुने। पशु उत्पादन एवं व्यसायमा संलग्न २० वटा कृषक समूह सहकारीहरूलाई Matching Grant Scheme मार्फत अनुदान सहयोग प्रदान गरिएको हुने वोर बाख्राको त्रिडर फार्मको विकास भई बाख्राको नक्ष सुधारमा सहयोग पुगेको हुने। 	<p>तथा खजुरा (बाँके), ४ वटा कृषि सेवा केन्द्र क्रमशः कपुरकोट (सल्यान), हंसपुर (अर्घाखाँची), बरौला (प्युठान), पुर्कोट (गुल्मी) र २ वटा पशु सेवा उपकेन्द्रहरू क्रमशः बलेटक्सार (गुल्मी), ठाँडा (अर्घाखाँची)मा निर्माण सुरु भएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> बोयर बाख्रा तथा जर्सी गाईको फ्रोजन सिमेन तथा बोयर बाख्रा आयतको लागि सम्झौता भएको। यस वर्ष ५६ हे. मा खाद्यान्न वाली तथा ५ हे. मा तरकारी वालीको मुल बिउ उत्पादन कार्य कृषि अनुसन्धान केन्द्रका विभिन्न फार्म तथा पाल्पा र रुकुम फार्ममा सञ्चालन भैरहेको। हेफर नेपालले गुल्मी तथा अर्घाखाँचीमा १२ वटा गा.वि.स. छनोट गरी बाख्रा साटासाट कार्यक्रम र बाख्रा विकास कार्यक्रम सञ्चालन भएको। बाख्राको कृत्रिम गर्भाधान सम्बन्धी वैदेशिक तालीम (भारत) सम्पन्न भएको। गा.वि.स. सचिव स्तरीय कृषि कार्यक्रम तर्जुमा सम्बन्धी ३ वटा 	<p>लाई Competitive Grant Scheme मार्फत अनुदान सहयोग</p> <ul style="list-style-type: none"> NARC अन्तरगतको बन्दिपुर फार्ममा बाख्रा खोर निर्माणमा सहयोग कृषक सहजकर्ता मार्फत संचालन हुने बिउ उत्पादन कृषक पाठशाला प्रदर्शन कार्यक्रम जि का.का.वि.कृ. हजकर्ता मार्फत संचालन हुने बिउ उत्पादन कृषक पाठशाला प्रदर्शन कार्यक्रम पशु उत्पादन एवं व्यसायमा संलग्न कृषक समूह सहकारीहरूलाई Matching Grant Scheme मार्फत अनुदान सहयोग गाविस सचिवहरूलाई क्षेत्रीयस्तरका योजना तर्जुमा तथा अनुगमनसम्बन्धी तालिम कार्यक्रम लागु भएका जिल्लाहरूमा ग्रामिण वित्तीय संस्थाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन तथा विश्लेषण निजी लगानीकर्ता, प्रशोधनकर्ता, चिस्यान केन्द्र एवं संकलन केन्द्रहरूको लागि व्यवसायिक योजना, संचालन योजना तथा दीगो योजना तयारी। दुग्ध चिस्यान केन्द्र, बाख्रा संकलन केन्द्र, मासु पसल सुधार मार्फत पशु

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<p>तालिम सम्पन्न भएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> १७३ वटा समूह/सहकारीलाई प्रस्ताव लेखन सम्बन्धी सहजिकरण, २८ वटा कृषि बजारमा बिउ तथा मासुको बजार सूचना संकलन तथा प्रसार लगानीद्वारा मार्फत सम्पन्न भएको। साना किसान विकास बैंक/ नेपाल कृषि केन्द्रीय सहकारी संघ मार्फत १२ वटा कृषि सहकारी स्थापना भई समुदायलाई हस्तान्तरणको चरणमा रहेको र १८ वटा कृषि सहकारीको लागि गा.वि.स. छुनौट भैसकेको। 	<p>जन्य पदार्थको बजारीकरणमा टेवा पु-याउने।</p> <ul style="list-style-type: none"> पशुमा नश्व सुधार गर्ने तथा पौष्टिक आहारको लागि घाँसको प्रयास मात्रामा विकास गरी दुग्ध उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने
नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति (कृषि कार्यक्रम) (३१६१६२-३/४)	आ.व. २०७०।७१ देखि शुरु	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीतिमा उल्लेख गरीएका कृषि वाली एवं वस्तुहरूको उत्पादन प्रवर्द्धन तथा गुणस्तरसुधार भई निर्यात वृद्धि भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> यस कार्यक्रम अन्तर्गत हालसम्म अदुवा अलैची प्रशोधनको लागि सोलार ड्रायर अनुदानमा वितरण, मुसुरो मूल बिउ उत्पादन, मह प्रशोधन सम्बन्धी मेशिनरी औजार वितरण तथा क्वारेन्टाईन कार्यालयमा प्रयोगशाला उपकरण खरीद तथा जडान जस्ता कार्यहरू भएका छन् 	<ul style="list-style-type: none"> चिया अक्सन सेन्टर स्थापना भई सञ्चालनमा आउने मुसुरोको शत्रुजिवहरूको डाटावेस तयार हुने मुसुरो र अदुवाको GMP Guideline तयार हुने नेपाल कृषि अनुसन्धान मार्फत मुसुरोको मुल बीउ उत्पादन अलैची विकास केन्द्र मार्फत बिरुवा उत्पादन तथा वितरण तोकिएका वाली वस्तुहरूको गुणस्तर मापन तथा प्रयोगशाला क्षमता विकास

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				<ul style="list-style-type: none"> पश्चिमा प्रशोधन तथा ऊन संकलन अदुवा धुने मेसिन वितरण तथा अदुवा खेती सम्बन्धी तालिम र क्षेत्र विस्तार मह प्याकेजिङ हार्भेस्टिङ र लेबलिङ सम्बन्धी औजार उपकरण वितरण प्लान्ट क्वारेन्टाईन कार्यालयको प्रयोगशाला क्षमता विकास
कर्णाली अञ्चल कृषि विकास आयोजना (३१२८०१-३/४)	आ.व. २०५२/५३ देखि सालवसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> कर्णाली अञ्चल ५ जिल्ला र मनाङ्ग र मुस्ताङ्गमा कृषि उत्पादन एवं रोजगारी वृद्धिमा सहयोग पुगेको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> कर्णाली अञ्चलमा स्याउ, आलु, फलफूल, तरकारी लगायतका बालीहरूको उत्पादन कार्यक्रम, स्याउ दुवानी कार्यक्रम तथा पशु विकास कार्यक्रमहरू संचालन भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> कर्णाली अञ्चलमा दलित, जनजाति, युवा, महिला तथा पछाडि परेका समूह समेतलाई कृषि र पशु उत्पादन तथा व्यवसायमा संलग्न गराई आ-आफ्ना प्राथमिकता अनुरूप कार्यक्रम जिल्ला विकास समितिबाट स्वीकृत भई कार्यान्वयन हुने।
कृषि प्रसार कार्यक्रम (३१२८०२-३/४)	आ.व. २०५२/५३ देखि सालवसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> जिल्लाको स्थानीय आवश्यकतामा आधारित कृषि प्रसार कार्यक्रम ७५ वटै जिल्लामा संचालन भएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय आवश्यकता र सम्भाव्यताको आधारमा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी स्थानीय जिल्ला विकास समितिबाट स्वीकृत भई ७५ वटै जिल्लाहरूमा कार्यान्वयन भईरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> ७५ वटै जिल्लामा स्थानीय आवश्यकतामा आधारित कृषि प्रसार कार्यक्रम जिल्ला विकास समितिबाट स्वीकृत भई कार्यान्वयन गरिने।
पशु सेवा प्रसार कार्यक्रम (३१२८०३-३/४)	आ.व. २०५२/५३ देखि सालवसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> जिल्लाको स्थानीय आवश्यकतामा आधारित पशु सेवा प्रसार कार्यक्रम ७५ वटै जिल्लामा संचालन भएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय आवश्यकता र सम्भाव्यताको आधारमा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी स्थानीय जिल्ला विकास समितिबाट स्वीकृत भई ७५ वटै जिल्लाहरूमा कार्यान्वयन भईरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> ७५ वटै जिल्लामा स्थानीय आवश्यकतामा आधारित कृषि प्रसार कार्यक्रम जिल्ला विकास समितिबाट स्वीकृत भई कार्यान्वयन गरिने।

कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
घरबारी बगैँचा कार्यक्रम (३१२८०५-३/४)	आ.व. २०७१/७२ देखि आ.व. २०७५/७६ सम्म बजेट: CHF 3,100,000	<ul style="list-style-type: none"> घर बगैँचा कार्यक्रमबाट पोषण सुरक्षामा टेवा पुग्ने 	<ul style="list-style-type: none"> गत आ.व मा सम्पन्न भएको भएता पनि कार्यक्रम यस आ.व. बाट सञ्चालन हुने 	<ul style="list-style-type: none"> सम्बन्धित जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, जिल्ला पशुसेवा कार्यालय र गाविस कार्यालयहरू मार्फत घरबारी बगैँचा कार्यक्रम सम्बन्धी अभिमुखिकरण, अनुसन्धान र प्रसारका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने अर्धवार्षिक रूपमा सरोकारवाला निकायहरू बीच समन्वय गोष्ठी संचालन गर्ने। तालिम, उत्पादन सामग्री सहयोग र अवलोकन भ्रमण मार्फत लक्षित वर्गको क्षमता अभिवृद्धि गरिने

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गिरिवाङ्गुल संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कूल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३१२०११	कृषि विकास मन्त्रालय	४७१,४७४	२१३,८२३	२०७,८२३	६,०००		२१३,८२३			२३१,९१०	२४०,३८१	१	७	१	२	३
२	३१२०१२	कृषि विभाग	४९,६७६	२१२,७४४	१६९,५८४	४३,१६०		२१२,७४४			२२३,९०६	२२७,७६६	१	७	१	२	३
३	३१२०१३	क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालयहरु	८१,७५५	८७,०९०	७३,३८३	१३,७०७		८७,०९०			९३,०६६	९५,५६९	१	७	१	२	३
४	३१२०१४	पशु सेवा विभाग	३४,०७७	१६५,४९३	१५८,३०२	७,१९१		१६५,४९३			१७२,२६९	१७३,९४२	१	७	१	२	३
५	३१२०१५	क्षेत्रीय पशु सेवा निर्देशनालयहरु	४१,५९६	६०,२९७	४५,६२७	१४,६७०		६०,२९७			६४,३८४	६६,०५६	१	७	१	२	३
६	३१२०१६	नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्	४,२५३	३,५८४	३,५८४			३,५८४			३,८१२	३,८१६	२	७	१	२	३
७	३१२०२०	कपास विकास समिति	२८,६५५	२५,६२२	२५,६२२			२५,६२२			२७,८२७	२८,८६६	२	७	१	२	३
८	३१२०२१	घिया, कफि तथा अलैंची विकास बोर्ड	६२,०१३	११३,८२२	१०१,६१२	१२,२१०		११३,८२२			१२३,४४२	१२७,९२९	२	७	१	२	३
९	३१२०११	कृषि अनुसन्धान तथा विकास कोष	६३,६३९	७०,९१५	७०,२६५	६५०		७०,९१५			७७,६३७	८०,९४०	१	१	१	२	१
१०	३१२१०२	दीर्घकालीन कृषियोजना अनुगमन तथा समन्वय कार्यक्रम	१८७,१५७	५४५,४६६	५४५,४६६			५४५,४६६			६००,०२१	६२७,३५०	१	१	१	२	३
११	३१२१०३	विशेष कृषि उत्पादन कार्यक्रम	६,४८५,०२४	६,१०९,७६६	६,१०९,७६६			६,१०९,७६६			६,७२०,७४६	७,०२६,२३१	१	१	१	१	२
१२	३१२१०४	साना तथा मझौला कृषक आयस्तर वृद्धि आयोजना	१२०,५५५	५५१,१५९	५४४,२५९	६,९००		१२०,५५५	४३०,६०६		६०५,९६४	६३३,३१७	१	१	१	१	२
१३	३१२१०५	कृषि विकास आयोजना (जनकपुर)	७२,८०५	१०६,९६२	२७,९८७	७८,९७५		१०६,९६२			११६,५२६	१२१,१११	२	१	१	२	२
१४	३१२१०६	रेशम खेती विकास कार्यक्रम	९१,६०३	९२,१९४	७३,१५२	१९,०४२		९२,१९४			९९,५१९	१०२,८७५	२	५	१	२	२
१५	३१२१०७	बागबानी विकास कार्यक्रम	२८२,१६९	३८२,७१३	३११,८४४	७०,८६९		३८२,७१३			४१५,८६४	४३१,५६८	१	१	१	२	२
१६	३१२१०८	आलु,तरकारी तथा मसला विकास कार्यक्रम	३९४,१९३	४१०,४५०	३६४,५५०	४५,९००		४१०,४५०			४४७,७५७	४६५,७१६	१	१	१	१	२
१७	३१२१०९	बीउ प्रवर्द्धन तथा गुण नियन्त्रण कार्यक्रम	२९,२०५	२९,०३२	२७,०५७	१,९७५		२९,०३२			३१,२६४	३२,२६६	१	३	१	२	२
१८	३१२११०	मत्स्य विकास कार्यक्रम	२१४,३९३	५६५,२१३	४९९,१००	६६,११३		५६५,२१३			६१७,६११	६४३,०८६	१	१	१	२	२
१९	३१२१११	खाद्य पोषण तथा प्रविधि कार्यक्रम	१२४,१३३	२१३,९७३	१३९,९९३	७३,९८०		२१३,९७३			२२९,८४१	२३६,८५२	१	३	१	१	२
२०	३१२११२	बाली संरक्षण कार्यक्रम	१६५,५९७	२१३,६३३	१८०,०४२	३३,५९१		१९४,११५	१९,५१८		२२९,७८८	२३६,९५०	१	१	१	२	२
२१	३१२११३	व्यवसायीक कीट विकास	३४८,६८२	११७,६३२	११०,६९२	६,९४०		११७,६३२			१२८,२६३	१३३,३८१	२	१	१	२	३
२२	३१२११४	बाली विकास कार्यक्रम	२१९,६९७	३१९,२७०	२९०,८७८	२८,३९२		३१९,२७०			३४९,४१४	३६४,०८३	१	१	१	२	२
२३	३१२११५	कृषि सूचना तथा संचार केन्द्र	४२,२९९	५६,९९१	४६,२९१	१०,७००		५६,९९१			६१,८७५	६४,१६१	१	१	१	२	३
२४	३१२११६	कृषि प्रसार तथा तालिम केन्द्र	१४९,५९७	१५१,१४०	११४,२७६	३६,८६४		१५१,१४०			१६२,७९०	१६७,९९९	१	५	१	१	३
२५	३१२११७	समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र कार्यक्रम(कृषि)	३१,९६१	५७,८२२	३६,१२२	२१,७००		६,४७१	५१,३५१		६३,६०२	६६,५११	१	५	१	१	२
२६	३१२११८	माटो परीक्षण तथा सुधार सेवा कार्यक्रम	६०,४९४	९६,००८	८१,९२४	१४,०८४		९६,००८			१०३,८५५	१०७,४८८	२	५	१	२	३
२७	३१२११९	कृषि व्यावसाय प्रवर्द्धन तथा बजार विकास कार्यक्रम	१७४,६८६	१८९,५०९	१७२,६२३	१६,८८६		१८९,५०९			२०६,६५१	२१४,८९२	१	१	१	१	३
२८	३१२१२०	सहकारी खेती, साना सिचाइ तथा मल बीउ डुवानी कार्यक्रम	५२१,६८९	६५३,११६	३८७,६५६	२६५,४६०		५५६,०६६	९७,०५०		७८२,१६०	७९०,५८०	१	५	१	२	३

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७२/७३ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/महानगर संकेत	राज्य/महानगर संकेत	जलवायु संकेत
				कूल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
२९	३१२१२२	व्यावसायिक कृषि तथा व्यापार आयोजना	६३९,८७९	१,८५४,५९०	१,४३६,७२४	४१७,८६६	६९,१४९	४६,५९९	१,७३८,८४२	२,०३९,११३	२,१३१,२०५	१	१	१	१	३	
३०	३१२१२४	एकीकृत जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना	१९६,४३५	२१४,९०५	१५२,७०५	६२,२००	५,४९०	१८०,८२५	२८,५९०	२३६,११७	२४६,६४४	१	१	१	२	१	
३१	३१२१२५	पशु स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम	३३४,५१५	३९१,४०७	३४७,४०७	४४,०००	३९१,४०७			४२३,५२४	४३७,५२७	१	१	१	१	३	
३२	३१२१२६	पशु विकास सेवा कार्यक्रम(गाई, भैंसी, बाख्रा र अन्य)	४१९,१६८	८७१,०२४	७५९,४०९	१११,६१५	८७१,०२४			९५५,५८२	९९७,४३३	१	१	१	१	३	
३३	३१२१२७	पशुपन्छी बजार प्रबर्धन कार्यक्रम	६३,१५१	२२५,६३९	२२५,०४९	५९०	२२५,६३९			२४७,८३३	२५८,८२९	१	१	१	१	३	
३४	३१२१२८	पशु विकास फार्महरू	१४९,५७१	२२३,१३४	१५८,२८९	६४,८४५	२२३,१३४			२४२,०३५	२५०,८९७	१	१	१	२	३	
३५	३१२१३०	पशु सेवा तालिम केन्द्र	७१,९८८	७१,०९१	६५,०८१	६,०१०	७१,०९१			७६,६१८	७९,१२१	२	१	१	१	३	
३६	३१२१३२	बर्ड फ्ल्यू नियन्त्रण आयोजना	२१४,४५७	४१,७६०	४१,७६०		४१,७६०			४५,८६२	४७,८९८	२	२	१	३	३	
३७	३१२१३६	कृषि अनुसन्धान कार्यक्रम	१,७९,४२६	२,०८७,३९७	१,५८९,९०८	५००,४८९	२,०८७,३९७			२,२५६,३९६	२,३३३,८८१	१	६	१	२	२	
३८	३१२१३७	राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्ड(विशेष दूध उत्पादन कार्यक्रम)	४२,५०५	९४,६९३	९२,९९३	१,७००	९४,६९३			१०३,३४९	१०७,५३८	२	३	१	२	३	
३९	३१२१४१	खाद्य संकट संबोधन कार्यक्रम	९८,३१०	२०७,४९६	१७२,४९६	३५,०००	९२,४		२०६,५७२	२२८,२४८	२३८,६३०	१	३	१	१	१	
४०	३१२१४२	दिगो भू-व्यवस्थापन आयोजना	२६,०४१									२	१	१	२	१	
४१	३१२१४३	चीनी तथा उखु बिकास समिति	४,०६५	८,२६०	५,४१५	२,८४५	८,२६०			९,०६६	९,४५५	२	१	१	२	३	
४२	३१२१४३	उच्च मूल्य कृषि वस्तु बिकास आयोजना	२५६,६७०	३७७,९०५	३७७,६८५	५,२२०	२३,२९६	१७७,२३३	१७७,३७६	४१५,३५९	४३४,०३२	१	१	१	२	३	
४३	३१२१४४	उच्च पहाड कृषि व्यवसाय तथा जिविकोपार्जन सुधार आयोजना	४००,८६७	७५१,९३३	६६७,०४८	८४,८८५	१२१,५२५	६३०,४०८		८२६,७८५	८६४,१७८	१	१	१	१	१	
४४	३१२१५६	रानी जमरा कुलरिया सिचाई आयोजना-प्रणाली आधुनिकिकरण कृषि कार्यक्रम	११८,५४४	११४,८८०	९८,३५०	१६,५३०	४,७६२	९८,३७३	११,७४५	१२६,१६८	१३१,७७५	१	५	१	२	३	
४५	३१२१५७	जलवायु प्रकोप समुत्थान निर्माण आयोजना (कृषि व्यवस्थापन तथा सूचना)	९३,४५२	२१२,१५४	११८,१२०	९४,०३४	२२,६४१	१८९,५१३		२३३,२७०	२४३,८१२	१	६	२	२	३	
४६	३१२१५८	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा आयोजना	६८५,०२८	१,४८१,३६३	१,२९१,३३६	१९०,०२७	२११,४१७	१,२६९,९४६		१,६२९,२९५	१,७०३,१४८	१	१	१	२	३	
४७	३१२१६०	किसानका लागि उन्नत बीउ विजन	२४९,४२२	८४९,११४	७२२,२७३	११९,८४१	७८,९९९	४३०,००७	३३३,१०८	९२५,८४०	९६७,६५७	१	१	१	२	३	
४८	३१२१६१	पहाडी मकै बाली अनुसन्धान कार्यक्रम	३९,०४७									१	१	१	२	३	
४९	३१२१६२	नेपाल व्यापार एकिकृत रणनीति (कृषि कार्यक्रम)	३९,७७२	३९,३८७	३३,७७२	५,६१५	३९,३८७			४३,३३१	४५,३११	१	१	१	२	३	
५०	३१२८०१	कर्णाली अन्वय कृषि बिकास आयोजना	५५,५६७	५६,०००	५६,०००		५६,०००			६१,६००	६४,४००	१	१	१	१	३	
५१	३१२८०२	कृषि प्रसार कार्यक्रम	२,२६२,६०३	२,५०३,०१५	२,५०३,०१५		२,५०३,०१५			२,७५३,३२५	२,८७८,४७९	१	१	१	१	३	
५२	३१२८०३	पशु सेवा प्रसार कार्यक्रम	२,००६,४६९	२,११८,२६७	२,११८,२६७		२,११८,२६७			२,३३०,१०२	२,४३६,०१४	१	१	१	१	३	
५३	३१२८०४	घर बागैचा कार्यक्रम	१६,४६१	७८,७२७	७८,७२७		७८,७२७			८६,६०६	९०,५३०	१	१	१	२	२	
५४	५०११६६	पशुपालन (मासुजन्य र दुग्धजन्य) कर्जा तथा पशुधन कार्यक्रम	९५,३८००	१,५००,०००			१,५००,०००	१,५००,०००		१,६५०,०००	१,७२५,०००	१	१	२	२	३	
		जम्मा	२१,७८५,१२०	२८,१८२,५८०	२४,०२३,३०९	२,६५९,२७१	१,५००,०००	२१,९८६,१९१	३,६४८,८०५	२,५४७,५८५	३०,८७३,१८८	३२,१९५,१०६					

२.२ सिंचाइ

(क) पृष्ठभूमि

कृषि प्रधान मुलुक नेपालको कूल क्षेत्रफल १,४७,१८,१०० हेक्टर मध्ये करिव २६,४१,००० हेक्टर जमीन कृषि योग्य भएको र सो मध्ये करिव १७,६६,००० हेक्टर मात्र सतह र भूमिगत जलस्रोतबाट सिंचाइ सुविधा पुऱ्याउन सकिने सम्भावना रहेको छ। उपलब्ध अपार सतह तथा भूमिगत जलस्रोतको अधिकतम सदुपयोगबाट वर्षभरि सिंचाइ सुविधा पुऱ्याई कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गरी गरिबी न्यूनीकरणमा टेवा पुऱ्याउने यस क्षेत्रको सर्वोपरी चुनौती रहेको छ।

यस आ.व. ०७२/७३ को वार्षिक कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्दा चालु त्रिवर्षीय योजनाले अडिगकार गरेको लक्ष्य अनुरूप मझौला सिंचाइ आयोजना, भूमिगत स्यालो तथा डीप ट्युबेल सिंचाइ आयोजना, नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिँदै राष्ट्रिय जलस्रोत रणनीतिले निर्देशन गरे अनुसार बहुउद्देश्यीय डाइभर्सन आयोजनाहरू क्रमशः कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा भेरी बर्ई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजनाको निर्माण कार्य शुरू गरीने र अन्य यस्ता प्रकारका आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरी कार्यान्वयको लागि तयारी गरिनेछ। यस्ता आयोजनाको कार्यान्वयन भूकम्प तथा अन्य प्रकोपले पारेको प्रभावलाई समेत न्यूनीकरण गर्ने गरी गरिनेछ। सिक्टा, रानी जमरा कुलरिया, बर्ई, बागमती जस्ता ठूला सिंचाइ आयोजनाहरूको अतिरिक्त विभिन्न समयमा निर्मित आयोजनाहरूको मर्मत सम्भार कार्यलाई निरन्तरता दिँदै विद्यमान सिंचाइ प्रणालीहरूको प्रभावकारी उपयोग गरिनेछ। वैदेशिक सहयोगमा सञ्चालनमा रहेका आयोजनाहरू सिंचाइ तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना र समुदाय व्यवस्थित कृषि क्षेत्र आयोजना लाई निरन्तरता दिइने छ। यस आ.व. ०७२/७३ मा पूर्वाञ्चल तथा मध्यमाञ्चल क्षेत्रका जिल्लाहरूमा रहेका कृषक व्यवस्थित सिंचाइ प्रणालीहरूको पुर्नस्थापना तथा सुधार कार्यको लागि नयाँ सिंचाइ पुननिर्माण आयोजना (कुवेत फण्ड) को सञ्चालन गरिनेछ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

कार्यक्रमले राखेको उद्देश्यहरू हासिल गर्न त्रिवर्षीय योजना अनुसार यस आ.व. को लक्ष्य निम्न बमोजिम रहेको छ।

केही प्रमुख प्रतिफल सूचकहरूको लक्ष्य तथा प्रगति

प्रतिफल सूचकहरू	त्रिवर्षीय योजनाको लक्ष्य (हे.) (२०७०/७१-२०७२/७३)	२०७२/२०७३ को लक्ष्य (हे.)
सतह सिंचाइ आयोजनाहरूबाट सिंचित क्षेत्रफल विस्तार	१८,०००	७,४४४
भूमिगत सिंचाइ आयोजनाहरूबाट सिंचित क्षेत्रफल विस्तार	८९,८५०	१९,२००
नयाँ प्रविधि सिंचाइ कार्यक्रमबाट सिंचित क्षेत्रफल विस्तार	१,७००	६५०
कृषक कूलो सुधारबाट व्यवस्थित सिंचाइ सुविधा	४६,८००	४५,४१०
विद्यमान सरकार व्यवस्थित सिंचाइ प्रणालीहरूको सञ्चालन तथा दीगो व्यवस्थापनबाट सिंचाइ सुविधा (सालवसाली रूपमा)	३,२६,०००	३,२४,६००

यस वर्ष कूल २७ सिंचाइ विकाससम्बन्धी कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन्। यी आयोजनाहरूमध्ये प्रथम, दोश्रो र तेस्रो प्राथमिकतामा क्रमशः २०, ६ र १ आयोजनाहरू रहेका छन्।

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२र७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५७१०१-३/४ प्रणाली व्यवस्थापन तथा तालिम कार्यक्रम (SMTP)	आयोजना शुरू मिति:आ.ब. २०४७/०४८ आयोजना सम्पन्न हुने मिति:सालबसाली कुललागत: सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> मर्मत सम्भार स्तरमा रहेका सिंचाइ प्रणालीहरूमा जल उपभोक्ता संस्था गठन भई तिनीहरूको क्षमताअभिवृद्धि हुने। कृषि उत्पादकत्व बढाउने कार्यमा सहयोग पुग्ने। सिंचाइ सेवाशुल्क संकलनमा बृद्धि हुने। कार्यमूलक अध्ययन अनुसन्धानको माध्यमबाट सिंचाइ प्रणालीहरू व्यवस्थित हुँदै जाने। 	<ul style="list-style-type: none"> मर्मत सम्भार स्तरमा रहेका विभिन्न सिंचाइ प्रणालीहरूमा जलउपभोक्ता संस्थापुर्नगठन गरी संस्थाहरूलाई सक्षम बनाउने क्रममा विभिन्न तालिम तथा गोष्ठी सञ्चालन गरिएको। सिंचाइ सञ्चार सामाग्री उत्पादन, प्रचार, प्रसार र वितरण गरिएको। उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन कृषि कार्यालयसँग समन्वय गरी विभिन्न सिंचाइ प्रणालीहरूमा जलव्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यमूलक अनुसन्धान गरेको। सिंचाइ नीति/नियमावली अनुरूप सिंचाइ सेवाशुल्क संकलन कार्य जलउपभोक्ता संस्थामार्फत भइरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> जलउपभोक्ता संस्थालाई नहर मर्मत सम्भार, सञ्चालन र आयआर्जनसम्बन्धी कार्यमूलक तालिम दिने। सिंचाइसँग सम्बन्धित प्रचार प्रसार सामग्रीको प्रकाशन तथा वितरण गर्ने। मर्मत सम्भारमा रहेका सिंचाइ प्रणालीहरूमा भए गरेका कार्यहरूको अनुगमन गर्ने। जलउपभोक्ता संस्थाहरूको तालिम गोष्ठी आदिको माध्यमबाट क्षमता विकास गरी सिंचाइ सेवाशुल्क संकलनमा बृद्धि गर्ने र सो को परिचालनबाट सिंचाइ आयोजनाहरूको दिगो विकास तथा व्यवस्थापनमा सहयोग पुऱ्याउने। उत्कृष्ट जलउपभोक्ता संस्थालाई राम्रो काम गरे बापत पुरस्कृत गर्ने। प्राविधिक कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिसम्बन्धी तालिम, गोष्ठी आदि सञ्चालन गर्ने।
३५७१०२-३/४ सिंचाइ संस्थागत विकास कार्यक्रम	शुरू मिति: आ.ब. २०५९/०६० सम्पन्न हुने मिति: सालबसाली कुल लागत: सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> सिंचाइ विभागको संस्थागत विकासमा सहयोग हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> सिंचाइ मन्त्रालय र सिंचाइ विभागको भवन सुरक्षा, सरसफाई, लिफ्ट, खानेपानी, विद्युतीकरण, टेलिफोन, पुस्तकालय व्यवस्थापन, बगैचा व्यवस्थापन, भवन मर्मत सम्भार आदि कार्य गरी सिंचाइ विभागबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरू सुचारू रूपमा यथासमयमै सम्पन्न गरी संस्थागत 	<ul style="list-style-type: none"> सिंचाइ मन्त्रालयको सरसफाई, सिंचाइ विभागको भवन सुरक्षा, सरसफाई, लिफ्ट सञ्चालन, खानेपानी, विद्युतीकरण, टेलिफोन, पुस्तकालय, बगैचा आदिको व्यवस्थापन लगायत मर्मत सम्भारको कार्यहरू गर्ने। सिंचाइ कार्यालयहरूका भवनहरूको आवश्यक मर्मत सम्भार गर्ने। सिंचाइ विकास सम्बन्धी सफ्टवेयरहरू खरिद एवं बितरण गरी संस्थागत विकासमा टेवा पुऱ्याउने।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२र७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			विकासमा टेवा पुऱ्याएको ।	
३५७१०३-३/४ सिंचाइ तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना (सिंचाइ) (IWRMP-AF)	आयोजना शुरू मिति:आ.ब. २०७०/७१ आयोजना सम्पन्नहुने मिति:आ.ब. २०७३/७४, कुल लागत: ५८.१ मिलियन यू.एस.डलर	<ul style="list-style-type: none"> पश्चिमाञ्चल, मध्यपश्चिमाञ्चल र सूदुर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रका ८० योजनाहरू (FMIS ७२ र नयाँ DTW ८) पुन निर्माण तथा निर्माण भै १३३५९ हे. मा सिंचाइ सेवा व्यवस्थित तथा विस्तार हुने । ३ AMIS (महाकाली (प्रथम चरण), सुनसरी मोरङ र नारायणी सिंचाइ प्रणाली)को आवश्यक पुननिर्माण गरी करिब १६,५०० हे. को व्यवस्थापन हस्तान्तरण हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> IWRMP अन्तर्गत ४० जिल्लाका सतह सिंचाइका ११८ योजनाहरूको पुनस्थापना सम्पन्न भै करिब १५,३०१ हे.मा सिंचाइ सुविधा व्यवस्थित भएको ४ AMIS (कन्काई, महाकाली (प्रथम चरण), सुनसरी मोरङ सितागंजशाखा र नारायणी सिंचाइ प्रणाली ब्लक ८)को आवश्यक पुननिर्माण गरी करिब २३,१०० हे. को व्यवस्थापन हस्तान्तरण गर्ने कार्य भएको । सिंचाइ विभागमा GIS based MIS स्थापनाको लागि Development कार्य सम्पन्न भएको । IWRMP-AF तर्फ ८३ बटा योजनाहरू (१५८५१ हे.) को पुननिर्माण तथा निर्माण गर्ने कार्य शुरू भई ९ बटा योजनाहरू (४०८ हे.) सम्पन्नभएको । 	<ul style="list-style-type: none"> IWRMP अन्तर्गतका १६ क्रमागत योजनाहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गरिने । IWRMP-AF तर्फ ७४ योजनाको निर्माण कार्य जारी रहने । ३ बटा AMIS (कन्काई, सुनसरी, मोरङ, नारायणी र माहाकाली सिंचाइ प्रणाली) को व्यवस्थापन हस्तान्तरण का लागि अति आवश्यक संरचनाहरूको सुधार (ESI) कार्यका साथै जलउपभोक्ता संस्थाको संस्थागत विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्य शुरू हुने । IWRMP अन्तर्गत सम्पन्न योजनाहरूमा Post Project Support अन्तर्गत आवश्यक मर्मत सुधार, उपभोक्ता संस्थाको संस्थागतविकास एवं सिंचाइ प्रणालीहरूमा एकीकृत बाली तथा जल व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरू गरिने । GIS based MIS System सञ्चालनका साथै आवश्यक तालिम तथा क्षमता विकाससंबन्धि कार्यहरू गरिने ।
३५७१०५-३/४ सिंचाइ सम्भाव्यता अध्ययन तथा	आयोजना शुरू मिति: आ.ब. २०५९/६०	<ul style="list-style-type: none"> केही ठूला बहुउद्देश्यीय आयोजनाहरू निर्माणको प्रक्रियामा लैजानको लागि 	<ul style="list-style-type: none"> कालीगण्डकी-तिनाउ, कालीगण्डकी-नवलपरासी डाइभर्सन आयोजनाहरूको पूर्व-सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने कार्य 	<ul style="list-style-type: none"> सुनकोशी-मरीन डाइभर्सन आयोजनाको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययनको कार्य सम्पन्न हुने । ठूलीगाड-कैलाली बहुउद्देश्यीय आयोजनाको विस्तृत

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२र७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
निर्माण गुणस्तर कार्यक्रम	आयोजना सम्पन्न हुने मिति: सालबसाली कुल लागत: सालबसाली	<p>आवश्यक अध्ययन कार्य भएको हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> थप सिंचाइ क्षेत्र विकासको लागि सम्भाव्य योजनाहरूको पहिचान एवं विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन तयार हुने । पाँचै विकास क्षेत्रमा निर्माण सामग्री र निर्माण भएका सिंचाइ संरचनाहरूको गुणस्तर बृद्धिमा सहयोग पुग्ने । 	<p>सम्पन्न ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ७५ जिल्लाहरूको GIS Database तयारी कार्य सम्पन्न । त्रिशुली-चितवन डाइभर्सन आयोजनाको पूर्व-सम्भाव्यता अध्ययन । सुनकोशी मरिन डाइभर्सन आयोजनाको विस्तृत संभाव्यता अध्ययन गर्ने कार्य चालु रहेको । केही सिंचाइ आयोजनाहरूको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन कार्य सम्पन्न । सिंचाइ नीतिको परिमार्जन, उपभोक्ता मार्फत कार्य गराउने कार्यविधि तयार गर्ने कार्य सम्पन्न भएको, सिंचाइ ऐनको मस्यौदा तयारी कार्य भैरहेको । अनुसन्धान तथा विकासका लागि Institute of Engineering सँग MOU कार्यान्वयन भै रहेको । सिंचाइ संरचनाहरूको गुणस्तर परीक्षण गर्न स्थापित प्रयोगशालाहरू सञ्चालन भैरहेको । Survey Norms 2072 स्वीकृत भएको 	<p>संभाव्यता अध्ययन शुरू गरीने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> काली गण्डकी-तिनाउ डाईभर्सन आयोजनाको विस्तृत संभाव्यता अध्ययनको कार्य शुरू गरीने । पहिचान भएका अन्य केही जलाशययुक्त तथा बहुद्वेश्यीय योजनाहरूको प्रारम्भिक तथा पूर्व संभाव्यता अध्ययन गरीने । पोखरा उपत्यकाको ताल तलैया संरक्षण कार्यको लागि अध्ययन गरिने । सम्पन्न सिंचाइ प्रणालीहरूको GIS Database अध्यावधिक गर्ने । अनुसन्धान तथा विकासको कार्यलाई निरन्तरता दिने । आवश्यक देखिएका केही सिंचाइ आयोजनाहरूको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययनको कार्य गर्ने । निर्माण गुणस्तर परीक्षण प्रयोगशालाको लागि आवश्यक उपकरण र रसायन खरीद गर्ने । सिंचित क्षेत्र Mapping को कार्य क्रमश गर्दै जाने । बागमती सिंचाइ प्रणालीमा Telemetry System जडानको कार्य शुरू गरिने । Web based Project Report Preparation को कार्य सुरु गरीने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५७१०७-३/४ यान्त्रिक व्यवस्थापन कार्यक्रम	आयोजना शुरू मिति: आ.व. २०५९/६० आयोजना सम्पन्न हुने मिति: सालवसाली कुल लागत: सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> सिंचाइसँग सम्बन्धित यान्त्रिक उपकरणहरू मर्मत एवं सञ्चालन भई सिंचाइको लागि पानी सञ्चालनमा सहयोग पुग्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> ८९ पटक हेभी इक्वीपमेन्टको आवश्यक मर्मत संभार सहित सञ्चालन गरिएको। २५४ पटक चालू रहेका मेशिनहरू आकस्मिक तथा साधारण मर्मत गरी सञ्चालन गरिएको। हेभी मेशिनहरू १,०९,७०० घण्टा सञ्चालन गरेको। ७ थान Excavator मेशिनहरू खरीद भै सञ्चालनमा रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> १० थान हेभीइक्वीपमेन्टको मर्मत गर्ने। २० पटक चालू रहेको मेशिनहरू आकस्मिक तथा साधारण मर्मत गरी सञ्चालन गर्ने। सञ्चालनमा रहेका हेभीमेशिनहरू ८,००० घण्टा सञ्चालन गर्ने। १२ थान हल्का गाडीहरूको मेजर मर्मत गर्ने। २ थान Heavy Equipment मेशिन खरीद गर्ने।
३५७१०८-३/४ समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र आयोजना अतिरिक्त सहयोग (CMIASP-AF)	आयोजना शुरू मिति: आ.व. २०७१/७२ आयोजना सम्पन्न हुने मिति: २०७६/७७ कुल लागत: US\$ ७२.७ मिलियन	<ul style="list-style-type: none"> पूर्वाञ्चल र मध्यमाञ्चल क्षेत्रका २०,००० हे. कृषक व्यवस्थित सिंचाइ प्रणालीहरूमा आवश्यक पुनस्थापना कार्य गरी कृषकहरूलाई व्यवस्थित सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराई कृषि उत्पादनमा बृद्धि हुन गई गरिवी न्यूनीकरणमा टेवा पुग्ने। सरकार व्यवस्थित ५ सिंचाइ योजना (२,८२० हे.) को आवश्यक पुनस्थापनाको कार्य गरी कृषकहरू लाई व्यवस्थापन हस्तान्तरण गरिने। 	<ul style="list-style-type: none"> CMIASP-AF अन्तर्गत Batch I तर्फ ३२ सिंचाइ उपआयोजनाको काम शुरू गरी सिंचाइ सुविधा व्यवस्थित गर्ने क्रममा र २२२ हे सिंचित क्षेत्र विस्तार भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> CMIASP-AF अन्तर्गत Batch I तर्फका ३२ गोटा सिंचाइ उपयोजनाको कार्यलाई निरन्तरता दिइ २६ गोटा उपयोजना सम्पन्न गरी करिब ३००० हे मा सिंचाइ सुविधा व्यवस्थित गरिने र Batch I को बाँकी ४१ सिंचाइ उप-आयोजनाको पुनस्थापना गर्ने कार्य शुरू गरिने छ। CMIASP-AF अन्तर्गत Batch II तर्फका ४० उप-आयोजनाको पुनस्थापना गर्ने कार्य शुरू गरी करिब १००० हे.मा सिंचाइ सुविधा व्यवस्थित हुने CMIASP अन्तर्गतका बाकी ६ क्रमागत योजनाहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गरिने। सरकार व्यवस्थित ५ योजना (२,८२० हे) को आवश्यक पुनस्थापनाको कार्यका लागि तयारी गरिने।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२र७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५७११४-३/४ भूमिगत स्यालो तथा डीप ट्युववेल सिंचाइ आयोजना	आयोजना शुरू मिति:आवा०५४.५५ आयोजना सम्पन्नहुने मिति:आवा ०७४.७५ कुल लागत रु१५ अर्ब ५० करोड	<p>स्यालो ट्युववेलतर्फ</p> <ul style="list-style-type: none"> स्यालो ट्युववेल निर्माण गरी थप ४,४०,००० हेक्टर जमिनमा सिंचाइ सूविधा उपलब्ध हुने . <p>डीप ट्युववेल तर्फ</p> <ul style="list-style-type: none"> डीप ट्युववेल निर्माण गरी थप ४०,००० हेक्टरमा थप सिंचाइ सूविधाउ पलब्ध हुने . 	<p>स्यालो ट्युववेलतर्फ</p> <ul style="list-style-type: none"> ५९००७ गोटा स्यालो ट्युववेल निर्माण भै १४२८०६ हेक्टरमा सिंचाइ सूविधा उपलब्ध भएको। <p>डीप ट्युववेलतर्फ</p> <ul style="list-style-type: none"> २६४ गोटा डीप ट्युववेल निर्माण भै ८२३० हेक्टरमा सिंचाइ सूविधा उपलब्ध भएको। स्यालो तथा डीप ट्युववेल सिंचाइबाट कूल १५१०३६ हेक्टर जमिनमा थप सिंचाइ सूविधा पुर्याएको । 	<p>स्यालो ट्युववेल सिंचाइतर्फ</p> <ul style="list-style-type: none"> ६१०० गोटा स्यालो ट्युववेल निर्माण गरी १५२५० हेक्टर जमिनमा थप सिंचाइ सूविधा उपलब्ध गराउने । डीप ट्युववेल सिंचाइतर्फ: (स्यालो ट्युववेल संभाव्य नभएको क्षेत्रमा) ४८ गोटा नयां डीप ट्युववेलहरूको बोरीङ्ग निर्माण गर्ने । ५५ क्रमागत बोरीङ्गको पम्प घर, पम्प, विद्युतीकरण गर्ने ११०० हेक्टर जमिनमा थप सिंचाइ सूविधा पूर्याउने . ९ गोटा क्रमागत डीप ट्युववेलहरूमा वितरण प्रणाली निर्माण गरी डीप ट्युववेलमार्फत कूल १८० हेक्टर जमिनमा थप सिंचाइ सूविधा पूर्याउने । ८१ पुराना डीप ट्युववेलहरूको मर्मत गर्ने २ गोटा सिंचाइ प्रणालीको पूनर्स्थापना गरी कूल ४७० हेक्टर जमिनमा थप सिंचाइ सूविधा पूर्याउने । स्यालो तथा डीप ट्युववेल सिंचाइबाट कूल १७००० हेक्टर जमिनमा थप सिंचाइ सूविधा पूर्याउन । भूमिगत स्यालो तथा डीप ट्युववेल सिंचाइ कार्यक्रमको, नियमित अनुगमन तथा

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				<p>मुल्यांकन कार्य गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> कृषकहरू तथा संबन्धित शाखा कार्यालयहरूका कर्मचारीहरूलाई तालिम दिने तथा डीप ट्युववेलको अन्वेषण तथा अध्ययन गर्ने ।
<p>३५७११७-३/४</p> <p>सुर्खेत उपत्यका सिंचाइ आयोजना</p>	<p>शुरू मिति: आ.व. २०६४/६५</p> <p>सम्पन्न हुने मिति: शुरूको आ.व. २०७२/७३ (हालको आ.व. २०७५/७६)</p> <p>कुल लागत: अनुमानित रु. १ अर्ब</p>	<ul style="list-style-type: none"> सिंचित क्षेत्र अभिवृद्धिका साथै सुर्खेत उपत्यकाको २,००० हे. मा सिंचाइ सेवा व्यवस्थित हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> आयोजनाको विस्तृत सर्भेक्षण गरी लागत अनुमान सहितको प्रतिवेदन तयार भएकोमा थप अध्ययन भैरहेको । आयोजना बारे (आयोजना शुरू हुनु अघि नै) नागरिक सुनुवाइ भएको । स्रोतमा पानी उपलब्धता बारे सम्बन्धित सरोकार जलउपभोक्ताहरूसंग छलफल तथा अध्ययन भैरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> स्रोतमा पानी उपलब्धता एवं सिंचाइको बैकल्पिक उपायको अध्ययन गरी तदनुरूप प्रतिवेदन परिमार्जन/अद्यावधिक गरी आयोजनाको ल.ई. तथा वातावरणीय अध्ययन (EIA) समेतको स्वीकृतिको प्रकृया एवं निर्माण प्रकृया अगाडि बढाइने ।
<p>३५७११८-३/४</p> <p>मर्मत सम्भार आयोजना</p>	<p>आयोजना शुरू मिति: आ.व. २०४७/४८</p> <p>आयोजना सम्पन्न हुने मिति: सालबसाली</p> <p>कुल लागत: सालबसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> सम्पन्न भै सकेका विभिन्न सिंचाइ प्रणालीहरूको आवश्यकताअनुसार मर्मत सम्भार भई कृषकहरूलाई व्यवस्थित सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> संयुक्त व्यवस्थापनमा रहेका विभिन्न सिंचाइ प्रणालीहरूको करिब ३,२६,००० हे. कमाण्ड क्षेत्र भित्र सिंचाइ सेवा पुऱ्याउन सिंचाइ प्रणालीको नियमित मर्मत सम्भार तथा सञ्चालनगरिएको । कृषक व्यवस्थित प्रणालीहरूको मर्मत गरी सञ्चालन तथा दिगो व्यवस्थापनको कार्यमा सहयोग पुऱ्याइएको । केही पहाडी सिंचाइ प्रणालीहरूको पुर्नस्थापनाकार्य भैरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> मर्मत सम्भार कार्यक्रमअन्तर्गत संयुक्त व्यवस्थापनमा सञ्चालित सिंचाइ प्रणालीहरूको सालबसाली नियमित मर्मत सम्भार कार्य गरी सिंचाइ सेवा व्यवस्थित गर्ने । माग भै आएका र आवश्यक देखिएका कृषक व्यवस्थित सिंचाइ प्रणालीहरूको मर्मत सम्भार कार्य गरी सिंचाइ सेवा व्यवस्थित गर्ने । सिंचाइ विभागले कृषि विभाग र नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् समेतसँग समन्वय गरी एकीकृत वाली तथा जल व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । केही पहाडी सिंचाइ प्रणालीहरूको पुनर्स्थापनाको कार्य चालु रहने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<ul style="list-style-type: none"> • एकिकृत वाली तथा जल व्यवस्थापन संबन्धिकार्य कृषिसंग समन्वयात्मकरूपमा संचालन भैरहेको । 	
३५७११९-३/४ बृहत् सरकारी सिंचाइ पुनर्स्थापना तथा व्यवस्थापन हस्तान्तरण आयोजना	आयोजना शुरू मिति: आ.व. २०६१/६२ आयोजना सम्पन्न हुने मिति: २०७५/७६ कुल लागत: (करोडमा) नारायणी : ८९.९९ कमला : १८६.७९ कोशी वितरण: ११८.९२ कोशी पम्प : ४३.७६ चन्द्र नहर : १५३ नारायणी लिफ्ट: ८५	<ul style="list-style-type: none"> • बृहत् सिंचाइआयोजनाहरूको १,१८,९०० हे. पुनर्स्थापना गरी सिंचाइ सुबिधा व्यवस्थित हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • कोशीपम्प, कोशी वितरण, कमला, चन्द्र नहर र नारायणी लिफ्ट सिं. प्र. हरूको ठेक्का स्वीकृती भई निर्माण कार्य सुचारू रहेको । • नारायणी सिं. प्र. को करिब ७० भौतिक प्रगति भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • लगत अनुमान स्वीकृत भएका योजनाहरूको पुनर्निर्माण अधि बढाउने । • नेपाल गण्डक, बाणगंगा, कन्काई, सेती जलउपयोग सिंचाइ प्रणालीहरूको अध्ययन गरी निर्माण प्रकृया अधि बढाउने ।
३५७१२०-३/४ बागमती सिंचाइ आयोजना	आयोजना शुरू मिति: आ. व. २०३५/३६ आयोजना सम्पन्न हुने मिति: आ.व. २०७३/०७४	<ul style="list-style-type: none"> • सर्लाही तथा रौतहट जिल्लामा थप कमाण्ड क्षेत्र विकास हुने । • कमाण्ड क्षेत्र विकासबाट ४५,६०० हेक्टरमा व्यवस्थित सिंचाइ सेवा उपलब्ध हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • बागमती नदीमा व्यारेज निर्माण भएको । • ४५,६०० हे. का लागि करिब २८५ कि.मि. मूल नहर, शाखा नहर तथा प्रशाखा नहर निर्माण गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • जग्गा अधिग्रहण कार्य । • मूल नहरमा संरचना निर्माण २ गोटा । • ५०० हे. कमाण्ड क्षेत्र विकास गर्ने । • ४५,६०० हेक्टरमा निर्मित नहर संरचनाहरूको मर्मत गरी नहर संचालन गर्ने । • पश्चिमी मूल नहरमा सिल्ट इजेक्टर निर्माणको कार्य

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२र७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	कुल लागत: रु ८अर्ब ५३ करोड २६ लाख (संशोधित)		<ul style="list-style-type: none"> ● १०१२ कि.मि. सेकेन्डरी तथा टर्सरी नहर निर्माण गरी करीब ३७५०० हे.मा कमाण्ड क्षेत्र विकास गरिएको । ● करीब ३३० कि.मि. नहर निरीक्षण तथा लिंक सडक निर्माण गरिएको । ● ४५,६०० हे. कमाण्ड क्षेत्र संरक्षणको कार्यमध्ये ४२००० हे. कमाण्ड क्षेत्र संरक्षण कार्य सम्पन्न भएको । ● मूल नहर तथा शाखा नहरको करीब १ कि.मि. सुदृढीकरण कार्य सम्पन्न भएको । 	<p>गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● क्षतिग्रस्त नहर प्रणाली मर्मत सम्भार पुनः निर्माण विस्तार तथा बचावट कार्य । ● १,२२,००० हे. को डिजिटल टोपोग्राफिकल म्याप तयारी कार्य । ● संस्थागत विकास कार्य । ● सिंचित क्षेत्र बचाव कार्य ● कार्यालय भवन निर्माण कार्य ।
३५७१२१-३/४ बबई सिंचाइ आयोजना	आयोजना शुरू मिति: आ.व. २०४५/४६ आयोजना सम्पन्न हुने मिति: आ.व. २०७४/७५ कुललागत: रु. ७० अर्ब ६७ करोड १ लाख०९हजार (संशोधित)	<ul style="list-style-type: none"> ● बर्दिया जिल्लाको ३६,००० हे. (बबई पूर्व २१,००० हे. र पश्चिमतर्फ १५,००० हे.) जमिनमा भरपर्दो सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● हेडवर्क्स निर्माण भएको । ● मूलनहर ३३ कि.मि. सम्पन्न । ● शाखा प्रशाखा नहर १५३ कि.मि. सम्पन्न ● २२०२५ हे. (पूर्व १७०२५ हे. र पश्चिम ५,००० हे.) मा व्यवस्थित सिंचाइ सेवा उपलब्ध भएको । ● आवश्यकताअनुसार जग्गा अधिग्रहण गर्ने कार्य भईरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● हेडवर्क्स तथा मूलनहर सञ्चालन गरिने । ● पूर्व तर्फ ५ कि.मि. मूल/शाखा/प्रशाखा नहरहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गरिने, १५ कि.मि. नहर रिसेपिङ्गको कार्य गरिने । ● पश्चिम तर्फ ढोढरी मूलनहर र संरचनाहरूको निर्माण एवं रिमोडेलिङ्ग कार्य गर्ने (२०कि.मि.) । ● पश्चिमतर्फ जम्ती तथा वर्गदाहा नहर रिमोडेलिङ्ग कार्य गर्ने (१२ कि.मि.) । ● २०७१ श्रावणको बाढिले क्षतिग्रस्त तटबन्ध र साइफन पुनःनिर्माणको काम सम्पन्न गरिने ।
३५७१२२-३/४ महाकाली	आयोजना शुरू मिति:आ.व.	<ul style="list-style-type: none"> ● कैलाली र कंचनपुर जिल्लाको ३३,५२० हे. क्षेत्रमा थप सिंचाइ 	<ul style="list-style-type: none"> ● आयोजनाको पुरै ३३,५२० हे.को EIA स्वीकृत भै सकेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● ब्रम्हदेव क्षेत्र स्थित टनकपुर मूलनहरको १२.७ कि.मी. सम्मको निर्माणको लागि बांकी जग्गा अधिग्रहण गर्ने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
सिंचाइआयोजना (तेस्रो चरण)	२०६३/६४ आयोजना सम्पन्न हुने मिति:आ.व. २०७४/७५ कुललागत: रु. ११.१७ अर्ब	सुविधा उपलब्ध भै कृषि उत्पादन बढ्न गई देशको अर्थतन्त्रमाथप योगदान पुग्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> • ब्रम्हदेव क्षेत्र स्थित १२.६९ कि.मि. टनकपुर मूलनहरको निर्माणको लागि करिब ६० हे. जग्गा अधिग्रहण कार्य सम्पन्न भएको तथा करिब ११९ परिवारलाई घरटहरा र बोटबिरूवाको क्षतिपूर्ती वितरण भैसकेको । • प्रथम ३ कि.मि. मूलनहर निर्माणको माटोको काम सम्पन्न भएको । • टनकपुर मूल नहरको ३.००० भित्र पर्ने २ नहर साईफन, ५ ड्रेन साईफन र १ VRB सम्पन्न हुने क्रममा रहेको। • ३+००० देखि १२.६९० कि.मि. भित्र माटोको कामचालु रहेको । • ३.००० कि.मि. देखि १२.६९० कि.मि. भित्र पर्ने नहर संरचनाहरूको निर्माण कार्यको लागि २ गोटा प्याकेजमा टेण्डर भई आ.व. ०७१/७२ मा संभौता भै निर्माण कार्य भैरहेको । • चांदनी दोधारा क्षेत्र(३५१० हे.)को DPR तयार गर्ने कार्य सम्पन्न भैसकेको । • आयोजनाको त्रिभुवनबस्ती र मालाखेती क्षेत्रको समेत विस्तृत अध्ययन गरी 	<ul style="list-style-type: none"> • मूलनहरको ३.००० देखि १२.६९० कि.मी. भित्रको बाँकी माटोको कार्य सम्पन्न गरिने । • मूलनहरको प्रथम ३ कि.मी. भित्रका स्ट्रक्चरहरू (२ नहर साईफन, ५ ड्रेन साईफन र १ VRB) को निर्माण सम्पन्न गर्ने । • मूलनहरको ३.००० देखि १२.६९० कि.मी. भित्र पर्ने स्ट्रक्चरहरू (५ नहर साईफन, १० लोकल ड्रेन साईफन र १५ VRB) को निर्माण कार्य द्रुतगतिमा अगाडि बढाउने । • चांदनी दोधारा क्षेत्रको DPR स्वीकृत गराइनिर्माण प्रकृया शुरू गर्ने । • टनकपुर मूलनहरको चे. १२.६९० कि.मी. देखि चे. २८.१८६ कि.मी. सम्मको विस्तृत अध्ययन र DPR तयारी गर्ने कार्य सम्पन्न गर्ने । • आयोजनाको त्रिभुवनबस्ती र मालाखेती क्षेत्रको विस्तृत अध्ययन कार्यको स्थलगत सर्भेक्षण कार्यगर्ने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२र७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			DPR तयारीको लागी परामर्शदाताको सेवाखरिद प्रक्रिया अन्तिम चरणमा रहेको ।	
३५७१२३-३/४ सुनसरी मोरङ सिंचाइ आयोजना	आयोजना शुरू मिति: आ.व. २०५४/५५ आयोजना सम्पन्न हुने मिति: सालबसाली कुल लागत: सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> सुनसरी र मोरङ जिल्लाको ६८,००० हेक्टर क्षेत्रमा व्यवस्थित सिंचाइ सुविधा उपलब्ध गराउने र कृषि उत्पादनमा बृद्धि ल्याई आर्थिक स्थिति सुदृढ गरी कृषकहरूको जीवनस्तर माथि उठाउने । 	<ul style="list-style-type: none"> ५३ किलोमिटर लामो मूल नहर विकसित र अविकसित क्षेत्र (६८००० हे.) अन्तर्गत नहर नहरी तथा ड्रेजर मेसिन समेतको मर्मत सम्भार रेखदेख तथा नहर सञ्चालन गरिएको । जीर्ण भएका केही ठूला संरचनाहरूको बचावट कार्य लाई निरन्तरता दिइएको। चतरा मूल नहरको ४८, ८० आर. डि. तथा सीतगंज शाखा नहरको ३०.९ आर. डि.मा थलाहा पुलको बचावटको कार्य पूरा गरेको । बुढी खोलामा Bridge cum Aqueduct Protection को कार्य सम्पन्न भएको । मुल नहरको ८ आर. डी.मा साइफन बचावटको काम सम्पन्न गरेको । काली कोशी तथा हुतहुतीया पैनीमा Augmentation को कार्य सम्पन्न गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> सिंचाइ प्रणाली - मूल नहर, विकसित र अविकसित क्षेत्र, ६८००० हे. अन्तर्गत नहर नहरी हरूको वार्षिक मर्मत तथा सञ्चालन । जिर्ण भएका ठूला संरचनाहरूको पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण, बचावट तथा मर्मत कार्य । क्षतिग्रस्त संरचनाहरूको पुनर्निर्माण तथा बचावट कार्य। नहरमा बालुवा सफा गर्न डोजर मेशिन खरिद गर्ने कार्य । सुखसेना शाखा नहर तथा सुनसरी खोलामा Spillway निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । ज्वाला खोला हेडवर्क्स निर्माण कार्य जारी रहने । चतरा मूलनहरको ८ आर. डि.मा निर्मित साइफन बचावटको कार्य सम्पन्न गर्ने । भोटेखोल्सी Aqueduct cum weir को बचावट कार्य सम्पन्न गर्ने । कमाण्ड क्षेत्र भित्रका स—साना खोलाबाट Augmentation को कार्य गर्ने । चतरामा Barrage निर्माणको लागि अध्ययन कार्य सम्पन्न गर्ने । गयल खोलामा हेडवर्क्स निर्माण गर्ने कार्य शुरू गर्ने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२र७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५७१२४-३/४ प्रगन्ना तथा बड्कापथ सिंचाइ आयोजना	प्रगन्ना सिंचाइ आयोजना: शुरू मिति : १ जनवरी १९९९ आयोजना सम्पन्न हुने मिति : सालबसाली कुल लागत : सालबसाली बड्कापथ सिंचाइ आयोजना : शुरू मिति : आ.व. २०६८/६९ आयोजना सम्पन्न हुने मिति : आ.व. २०७५/७६ कुल लागत : रू.१ अर्ब ९४ करोड २९ लाख १३ हजार	<ul style="list-style-type: none"> दाङ्ग जिल्लाको देउखुरी उपत्यका भित्रका चैलाही, सोनपुर, सिसनिया र लालमटिया गा.वि.स. का ५,८०० हे. जग्गामा वर्षैभरि भरपर्दो सिंचाई सुविधा उपलब्ध हुने । बड्कापथ सिंचाइ आयोजनाबाट दाङ्ग जिल्लाको देउखुरी उपत्यका राप्ती पारीको गढवा, गंगापरस्पुर र गोबरडिहा गा.वि.स. का ४,००० हे जमिनमा वर्षै भरी सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> राप्ती नदीको किनारमा तीन स्थानमा Side Intake निर्माण तथा अन्य तीन ठाउँमा डाइभर्सन weir निर्माण। नहर प्रणाली (८०७ कि.मि.) मा ठूला/साना गरी ४५० वटा विभिन्न संरचना निर्माण । नदी नियन्त्रण कार्यका लागि ९.९ कि.मि. तटबन्ध निर्माण । ५६०० हे. जमीनमा वर्षैभरी भरपर्दो सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको । बड्कापथ सिंचाइ आयोजनाको EIA प्रतिवेदन स्वीकृत भएको । बड्कापथ सिंचाइ आयोजनाको Side Intake को निर्माण कार्यको ठेक्का संझौता भै निर्माण कार्य भै रहेको । मूल नहरको चेनेज ०.३७५ देखि ४.१५० सम्मको निर्माणको लागि ठेक्का सम्झौता भइ निर्माण कार्य भइरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> सिंचाइ संरचनाहरूको नियमित मर्मत सम्भार, बचावट गरी नहर सञ्चालन जारी राख्ने । केही संरचनाहरूको निर्माण गर्ने । कृषक उपभोक्ताहरूको संस्थागत विकासको कार्य गर्ने । कमाण्ड क्षेत्र संरक्षणको लागि २.५० कि.मी. तटबन्ध निर्माण गर्ने । Side Intake को निर्माण कार्य जारी राख्ने । चेनेज ०.३७५ देखि ४.१५० सम्मको मूलनहरको निर्माण कार्य जारी राख्ने । मूल नहरको चेनेज ४.१५० देखि १०.००० सम्म मूलनहर निर्माण एवम् रानसिंग खोलामा सुपरपेसेज निर्माणको लागि ठेक्का बन्दोबस्त गरी निर्माण कार्य शुरू गर्ने ।
३५७१२५-३/४ सिक्टा सिंचाई आयोजना	आयोजना शुरू मिति: २०५९/६०	<ul style="list-style-type: none"> बाँके जिल्लाको ४३,००० हेक्टर जमिनमा थप तथा व्यवस्थित सिंचाइ सुविधा उपलब्ध गराउने 	<ul style="list-style-type: none"> Head Works को निर्माण कार्य सम्पन्न (गेट बाहेक) । Head Works को गेट निर्माण कार्य 	<ul style="list-style-type: none"> मूल नहरको ३५ देखि ४५.२५० कि.मी. खण्डको निर्माण कार्य गर्ने । Head Works को गेट फिटिङसम्बन्धी कार्य सम्पन्न

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२र७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	आयोजना सम्पन्न हुने मिति: २०७०/७१: (शुरूको) २०७६/७७(संशोधित) कुल लागत: रू.१२ अर्ब ८० करोड (शुरूको) रू.२५ अर्ब ०२ करोड (संशोधित)	संरचनाहरूको निर्माण हुदै जाने ।	८५ % सम्पन्न । <ul style="list-style-type: none"> • मूल नहरको ३५ कि.मी सम्मको निर्माण कार्य सम्पन्न । • मूल नहरको चेनेज ३५ देखि ४५.२५० कि.मी. खण्डको ठेक्का बन्दोवस्त गर्ने कार्य सम्पन्न । • सिधनिया शाखानहर निर्माण कार्य १५ % सम्पन्न । 	गर्ने । <ul style="list-style-type: none"> • सिधनिया शाखा नहरको निर्माण कार्य कार्य सम्पन्न गर्ने । • डूण्डुवा शाखा नहरको निर्माणका लागि ठेक्का बन्दोवस्त गरी निर्माण कार्य शुरू गर्ने । • नदी नियन्त्रण गरी कमाण्ड क्षेत्र एवं विद्यमान नहर संरचनाहरूको संरक्षण गर्ने । • मूल नहर, सिधनिया शाखा नहर र डुण्डुवा शाखा नहरको रेखाकनमा पर्ने जग्गा अधिग्रहण गर्ने ।
३५७१२६-३/४ नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ आयोजना	आयोजना शुरू मिति: आ.व. २०६०/६१ आयोजना सम्पन्नहुने मिति: सालबसाली कुललागत: सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> • नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ प्रणालीको विकासबाट थप १०,००० हे. जमिनमा सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • नयाँप्रविधिसँग सम्बन्धित विभिन्न प्रकृतिक अध्ययन अनुसन्धान सहितका प्रतिवेदन तयार पारिएको । • विभिन्न जिल्लामा करीब ५० योजना सम्पन्न भै ५५० हेक्टर भूमिमा सिंचाइ सेवा पुगेको । • प्रविधि र सो संग सम्बन्धित तालीमहरू संचालन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • Non-Conventional सिंचाइ प्रविधिको विकासको लागि विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासँग सहकार्यको प्रयास जारी राख्ने । • कृषक उपभोक्ताबाट माग भै आएका नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ योजनाहरू (जस्तै फोहोरा, थोपा, पोखरी आदि) संभाव्यताका आधारमा निर्माण गरि सञ्चालनमाल्याउने । • क्रमागत ५० वटा आयोजना सम्पन्न गरी थप करिब ६५० हेक्टरमा सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउने । • विभिन्न क्षेत्रमा संभाव्यताका आधारमा उर्जाका विभिन्न श्रोत प्रयोग गर्ने लिफ्ट सिंचाइ योजनाहरूको निर्माण गर्ने । • कृषकहरूलाई अवलोकन भ्रमण, तालिम, प्रचार प्रसार सामाग्री वितरण आदिको माध्यमबाट सिंचाइका नयाँ प्रविधि उच्च मूल्य वाली उत्पादन वारेमा जानकारी

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				दिने र त्यसतर्फ अभिप्रेरित गर्ने
३५७१२७-३/४ मझौला सिंचाइ आयोजना	शुरू मिति: आ.व. २०६१/६२ सम्पन्न हुने मिति: सालवसाली कुल लागत: सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> मझौला सिंचाइ योजनाहरूको निर्माण सम्पन्न भई करिब ७०,००० हे. मा सिंचाइ सेवा उपलब्ध भई कृषि उत्पादनमा वृद्धि हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> हालसम्ममा कूल २३३ वटा योजनाहरू सम्पन्न भै ८,८६० हे. मा थप सिंचाइ सेवा उपलब्ध भएको तथा २३,१५५ हे. पुनर्स्थापना भएको । योजनाहरूको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> क्रमागत ३५ वटा आयोजनाहरू सम्पन्न गरी १७८० हे. जमिनमा सिंचाइ सुविधा व्यवस्थित गर्ने र बाँकी क्रमागत योजनाहरूलाई निरन्तरता दिने । अध्ययनबाट सम्भाव्य भएका केही सिंचाइ योजनाहरूको निर्माण कार्य शुरू गर्ने । नयाँ योजनाहरूको अध्ययन गर्ने ।
३५७१२८-३/४ दरौदी पालुडटार सिंचाइ (नदी नियन्त्रण) आयोजना	आयोजना शुरू मिति: आ.व. २०६५/६६ आयोजना सम्पन्न हुने मिति: आ.व. २०७५/७६ कुल लागत: रु. ८९ करोड ७३ लाख ।	<ul style="list-style-type: none"> आयोजना क्षेत्रमा सिंचाइ तथा नदी नियन्त्रणका कार्यक्रमहरूबाट उपभोक्ता किसानहरूको आयआर्जनमा वृद्धि भई गरिवी निवारणमा टेवा पुग्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> पालुडटार सिंचाइ योजनाको विस्तृत अध्ययन सम्पन्न गरेको । दरौदी नदीको जरेवर चोरकाटे, भुसुण्डी बोहोराबेसी, भोलुङ्गेफाँट र सिर्दि खोला क्षेत्रमा करिब ३००० मि. तटबन्ध निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । दरौदी बेसिनमा पर्ने १५ वटा किसान व्यवस्थित सिंचाइ प्रणालीहरूको Rehabilitation कार्य भएको । दरौदी बेसिनका २३ वटा किसान व्यवस्थित सिंचाइ प्रणालीहरूको अध्ययन कार्य सम्पन्न । 	<ul style="list-style-type: none"> पालुडटार को १५०० हेँ मा नया सिंचाइ योजना निर्माण गर्ने । दरौदी नदी नियन्त्रण कार्यलाई निरन्तरता दिई कृषिक्षेत्र संरक्षण गर्ने । किसान व्यवस्थित सिंचाइ प्रणालीहरूको मर्मत सम्भार कार्यलाई निरन्तरता दिने । अध्ययन कार्यलाई निरन्तरता दिने ।
३५७१२९-३/४ कर्णाली अंचल सिंचाइ विकास	आयोजना शुरू मिति: आ.व. २०६५/६६ आयोजना सम्पन्न हुने मिति: सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> कर्णाली क्षेत्रमा सिंचाइ सेवा विस्तार तथा व्यवस्थित भै बिपन्न उपभोक्ता किसानहरूको आयआर्जनमा वृद्धि भई गरिवी 	<ul style="list-style-type: none"> जुम्ला जिल्लाका ४ गोटा सिं.यो. सम्पन्न भै ३३५ हे. जमिनमा सिंचाइ सुविधा पुगेको । क्रमागत योजनाहरूको निर्माण कार्य 	<ul style="list-style-type: none"> क्रमागतमा रहेका आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । केही नयाँ आयोजनाहरूको निर्माण कार्य सुरु गर्ने । केही नयाँ आयोजनाहरूको अध्ययन कार्य गरिने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
कार्यक्रम	कुल लागत: सालवसाली	न्यूनीकरणमा टेवा पुग्ने ।	जारी रहेको र केही योजना सम्पन्न हुने क्रममा रहेको । ● केही आयोजनाहरूको विस्तृत अध्ययन भएको ।	
३५७१३०-३/४ सेतीमहाकाली सिंचाइविकास कार्यक्रम	आयोजना शुरू मिति: आ.व. २०६५/६६ आयोजना सम्पन्नहुने मिति: सालवसाली कुललागत: सालवसाली	● सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा सिंचाइ सेवाविस्तार तथा व्यवस्थित भै विपन्न उपभोक्ता किसानहरूको आयआर्जनमा वृद्धि भई गरिवी न्यूनीकरणमा टेवा पुग्ने ।	● क्रमागत योजनाहरूको निर्माण कार्य जारी रही २० योजनाहरू आ. व. २०७१.७२ सम्ममा सम्पन्न भएका । ● केही आयोजनाहरूको विस्तृत अध्ययन भएको ।	● क्रमागतमा रहेका योजनाहरूको निर्माण कार्य लाई निरन्तरता दिई १५ योजना सम्पन्न गरी थप ७४३ हे. जमिनमा सिंचाइ सुविधा पन्याउने । ● केही नयाँ आयोजनाहरूको निर्माण कार्य सुरु गर्ने । ● केही नयाँ योजनाहरूको अध्ययन कार्य गरिने ।
३५७१३२-३/४ रानी जमरा कुलरिया सिंचाइ आयोजना (प्रणालि आधुनिकीकरण समेत)	आयोजना शुरू मिति: आ.व.२०६६/६७ आयोजना सम्पन्न हुने मिति: आ.व. २०७५/७६ कुल लागत: रू. १२ अरब ६३ करोड	● कैलाली जिल्लाको २०,३०० हे. मा व्यवस्थित सिंचाइ सेवा उपलब्ध हुने । ● रानी, जमरा, कुलरीया नहर	● इन्टेक निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । ● मूल नहरको ०.२०० देखी ५.८०० सम्मको निर्माण कार्य ४० % सम्पन्न भएको । ● मूल नहरको ५.८०० देखी ८.८१५ सम्मको निर्माण स्थलमा रहेका रूख कटान कार्य सम्पन्न भै सो स्थानमा नहर निर्माण माटोको कार्य २५ % सम्पन्न भएको । ● कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न भएको । ● रानी जमरा कुलरीया नहर	● मूल नहर तथा फिडर नहरको बांकी निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । ● मूल नहरमा संरचनाको निर्माण (१० गोटा) सम्पन्न गर्ने । ● आवश्यक जग्गा अधिग्रहण गर्ने । ● रानी जमरा कुलरीया शाखा नहरहरूको

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२र७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		प्रणालीहरूको आधुनिकीकरण भै system efficiency मा बृद्धी हुने	<p>प्रणालीहरूको आधुनिकीकरण गर्ने कार्य ५० % सम्पन्न भएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> सिंचित क्षेत्र बचाव कार्य अन्तर्गत कर्णाली, मोहना र पथरैया नदीको विभिन्न स्थानमा १२ कि.मि.बचावट कार्य सम्पन्न । प्रणाली आधुनिकीकरण अन्तर्गत निर्मित संरचनावाट नहर संचालन गरिएको । १ वटा स्टाफ क्वार्टर भवन निर्माण सम्पन्न भएको । १ वटा जलउपभोक्ता समितिको भवन निर्माण सम्पन्न । 	<p>आधुनिकीकरणका लागि कन्ट्रोल स्ट्रक्चरसहितका वांकी निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> थप ५ किमि सिंचित क्षेत्र बचावट कार्य र थप १० कि.मि. ग्रामिण सडकको स्तरोन्नती गर्ने । ३ वटा जलउपभोक्ता समितिको भवन निर्माण गरिने थप ६००० हेक्टर सिंचित क्षेत्र विस्तार गर्न विस्तृत अध्ययन गर्ने ।
३५७१३५-३/४ भेरी-बबई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजना	<p>आयोजना शुरू मिति: आ.व.२०६८/६९</p> <p>आयोजना सम्पन्न हुने मिति: आ.व. २०७३/७४</p> <p>कुल लागत: रू. १६ अरब ४३ करोड ३० लाख</p>	<ul style="list-style-type: none"> भेरी नदीको ४० घ.मी./से. पानीलाई सुरुङ्ग मार्फत बबई नदीमा मिसाइ बाँके र बर्दिया जिल्लाका करिब ५१,००० हे. भू-भागमा बाढे महिना सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने । करिब ४८ मे.वा. जलविद्युत उत्पादन हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnel Boring Machine (TBM) को प्रयोग गरी करीव १२ कि.मि. लामो सुरुङ्ग निर्माणका लागि ठेकेदारसँग संभौता भै ठेकेदार निर्माणस्थलमा परिचालन भएको । वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA Report) प्रतिवेदन स्विकृत भएको र सो बमोजिम EMAP अन्तर्गतका गतिविधीहरू शुरु गरिएको। निर्माण सुपरभिजनका लागि 	<ul style="list-style-type: none"> सुरुङ्ग निर्माणसम्बन्धी कार्यअन्तर्गत पहुँच सडक निर्माण, साइट क्याम्प निर्माण, TBM Platform निर्माण, Segment Production Plant को स्थापना गरिने साथै TBM Design सम्पन्न गरी Fabrication प्रारम्भ हुने । वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन (EIA Report) अनुसार EMPP अन्तर्गत वातावरणीय तथा सामाजिक संरक्षण संबन्धि कार्य हुने । सुरुङ्ग निर्माणसम्बन्धी विविध कार्यका लागि अन्तर्राष्ट्रिय परामर्शदाताद्वारा सुपरभिजन कार्य गरिने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			अन्तर्राष्ट्रिय परामर्शदातासँग सम्झौता सम्पन्न भएको।	<ul style="list-style-type: none"> आयोजनाको कार्यालय भवनको निर्माण कार्य सम्पन्न गरिने।
<p>३५७१३६-३/४</p> <p>जलसाधन योजना तयारी सुबिधा आयोजना (Water Resources Project Preparation Facility-WRPPF)</p>	<p>आयोजना शुरू मिति: आ.व. २०६९/७०</p> <p>आयोजना सम्पन्न हुने मिति: आ.व. २०७२/७३</p> <p>कुल लागत: १३.८ मिलियन यू.एस.डलर</p>	<ul style="list-style-type: none"> मध्यपहाडी तथा तराईका सिंचाई आयोजनाहरूको Efficiency Improvement कार्यको लागि विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गरी योजना कार्यान्वयनको तयारीको लागि प्रतिवेदनहरू तयार हुने । सिंचाई गुरुयोजना अद्यावधिक हुने । २५ प्रमुख नदिहरूको बाढीजन्य जोखिम क्षेत्रको नक्सांकन भै केही जल उत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरण योजनाहरूको विस्तृत अध्ययन/तयारी भै कार्यान्वयनका लागि प्रतिवेदनहरू तयार हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> Facility management and Capacity Building को परामर्शदाता नियुक्त भै कार्य भैरहेको । आयोजनाको कार्यालय स्थापनाको लागि सिंचाई विभागमा तला थप्ने कार्य सम्पन्न भएको । CMIASP-AF का लागि ७७ उप योजनाहरूको तयारी कार्य सम्पन्न भएको । २५ नदिहरूको जल उत्पन्न प्रकोप नक्शाङ्कनका लागि River Cross Section Data तथा Satellite Imagery खरीद कार्य सम्पन्न भएको । सोही कार्यका लागि नियुक्त परामर्शदाता बाट करार सम्झौता बमेजिम Inception Report प्राप्त भइसकेको । सिंचाई गुरुयोजना तयार गर्ने क्रममा परामर्शदाता छनौटको लागि मूल्यान कार्य भैरहेको । सिंचाई तथा जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण विभाग अन्तर्गत क्षमता 	<ul style="list-style-type: none"> सिंचाई गुरुयोजना अद्यावधिक गर्ने कार्यका लागि परामर्श दाताको नियुक्त गरी कार्य शुरू गरिने । जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण नक्शाङ्कनको कार्य जारी रहने कर्मचारीहरूको क्षमता वृद्धि गर्न आवश्यक तालिम, सेमिनार, गोष्ठिहरूको संचालन गरिने । CMIASP-AF को लागि आयोजना प्रतिवेदन एवं कार्यान्वयनका लागि तयारी गर्ने । सिंचाई योजना/हरु तयारीको लागि परामर्शदातासँग सम्झौता गरीने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२र७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<p>अभिवृद्धि तथा संस्थागत विकाससम्बन्धि कार्य भइरहेको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • तथ्याङ्क व्यवस्थापन तथा प्रयोगका लागि EDMS सम्बन्धी कार्य आपूर्तिकर्ताबाट भइरहेको । 	
<p>३५७१३७-३/४ (अस्थायी उपशीर्षक) सिंचाइ प्रणाली पुर्नस्थापना आयोजना - (कुवेत फण्ड)</p>	<p>योजना शुरू मिति: आ.व. २०७२र७३ आयोजना सम्पन्न हुने मिति: आ.व. २०७६र०७७ कुल लागत: कुल लागत: ने.रू. २,२५,२४,८०,००० /-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • पूर्वाञ्चल तथा मध्यमाञ्चलको सामाजिक तथा आर्थिक विकासको लागि किसान व्यवस्थित सिंचाइ प्रणालीहरूको पुर्नस्थापना तथा सुधार गरी (FMIS) को २८० कि.मी. नहर पूनः निर्माण तथा थप ६० कि.मी कर्कट लाइनिङग गर्ने तथा थप क्षेत्रफल विकास गर्ने । • ७६०० हे. क्षेत्रफल कृषियोग्य भूमिमा आवश्यक पानीको सुनिश्चितता गरी कृषि उत्पादन वृद्धि गर्ने । • राष्ट्रीय खाद्य सुरक्षासहित पूर्वाञ्चल तथा मध्यमाञ्चल क्षेत्रमा गरिवी घटाउने । • सिंचाइ उपभोक्ता समूहलाई तालिमद्वारा क्षमता अभिवृद्धी 	<p>नयाँ आयोजना</p>	<ul style="list-style-type: none"> • पूर्वाञ्चल तथा मध्यमाञ्चलको क्षेत्रमा रहेको ६० वटा योजना र प्रणालीहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने । • सम्भाव्यता अध्ययनद्वारा सम्भाव्य देखिएका योजना र प्रणालीहरूमध्ये केही योजनाहरू यस आ.व. मा निर्माण प्रारम्भ गर्ने । • १० वटा उपभोक्ता समूहलाई क्षमता अभिवृद्धिको लागि तालिम प्रदान गर्ने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२र७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		गर्ने ।		
३५७११३-३/४ भूमिगत जलस्रोत विकास समिति	आयोजना शुरू मिति: आ.व. २०५९/६० आयोजना सम्पन्न हुने मिति: सावबसाली कुल लागत: सावबसाली	<ul style="list-style-type: none"> ● तराई लगायत काठमाडौं र केही भित्री मधेशका जिल्लाहरूको भूमिगत जल सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान तथा अनुगमन गर्ने । ● पहाडी तथा मध्य पहाडी उपत्यकाहरूमा भूमिगत जलको उपलब्धतासम्बन्धी जानकारी हुने । ● भूमिगत जल प्रयोगसम्बन्धी ऐन कानून तयार गर्ने । ● Assessing Groundwater Resources Using Isotope Techniques 	<ul style="list-style-type: none"> ● तराईका २० वटा जिल्ला तथा काठमाडौं उपत्यका तथा मध्य पहाडी उपत्यकाहरूमा भूमिगत जल अनुगमन कार्य गरी भूमिगत जल विकासको लागि आवश्यक तथ्याङ्क संकलन भएको । ● भूमिगत जलको विकासको लागि ल्कष्टरहरू पहिचानको लागि १२ गोटा सम्भाव्यता अध्ययन भएको । ● २३ गोटा डिप तथा ४ गोटा मेडियम डेप्ट अनुसन्धानात्मक ट्यूव्वेलहरू निर्माण भैसकेको । ● १२ जिल्लाहरूमा वाटर क्वालिटी/आर्सेनिक अध्ययन भएको । ● काठमाडौं उपत्यकामा Groundwater Resources सम्बन्धि Isotope Technique बाट अध्ययन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● पहाडी तथा मध्य पहाडी उपत्यका, काठमाडौं उपत्यका, तराई लगायत र केही भित्री मधेश एवं चुरे भावर क्षेत्रहरूमा अन्वेषणात्मक डिप तथा स्यालो ट्यूव्वेलहरू निर्माण गर्ने । ● काठमाडौं उपत्यका लगायत तराईका जिल्लाहरूमा मासिक रूपमा भूमिगत जल सतह मापन गर्ने । ● पहाडी र मध्यपहाडी क्षेत्रमा Hard Rock Aquifer को सम्भाव्यता सम्बन्धी प्रारम्भिक अध्ययन कार्य ● मध्य पहाडी उपत्यकाको Aquifer सम्बन्धी प्रारम्भिक अध्ययन कार्यका लागि Geophysical Survey गर्ने ● Isotope Techniques को माध्यमबाट Groundwater Resources को अध्ययन गर्ने । ● Groundwater Modelling Software खरिद तथा तालिम संचालन गर्ने । ● पहाडी जिल्लाहरूको Spring Resources को वाटर क्वालिटी अध्ययन गर्ने ।
३५७११६-३/४ डीप तथा स्यालो ट्यूव्वेल सिंचाइ आयोजना (राहत)	आयोजना शुरू मिति: आ.व. २०६१/६२ आयोजना सम्पन्न हुने मिति:	<ul style="list-style-type: none"> ● २२ गोटा डिप ट्यूव्वेल तथा १,३५० गोटा स्यालो ट्यूव्वेल निर्माण सम्पन्न भई ४,९३० हेक्टर जमिनमा थप सिंचाई सुविधा उपलब्ध हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● २२ वटा डिप ट्यूव्वेल निर्माण सम्पन्ना । ● धनुषा, महोत्तरी र सिराहा जिल्लाहरू मा १,२९५ गोटा स्यालो ट्यूव्वेल निर्माण सम्पन्न । ● धनुषा, महोत्तरी र सिराहा जिल्लाहरूमा 	<ul style="list-style-type: none"> ● तराईका सप्तरी, सर्लाही, रौतहट, बारा, पर्सा, चितवन, नवलपरासी, रूपन्देही, कपिलवस्तु, दाङ्ग, कैलाली र कन्चनपुर जिल्लाहरूमा १,०६६ गोटा स्यालो ट्यूव्वेलहरू निर्माण सम्पन्न भई करीब ३,२०० हेक्टर जमिनमा थप सिंचाई सुविधा उपलब्ध हुने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	२०७१/७२ कुल लागत: रु. ४२ करोड ६३ लाख ४९ हजार	<ul style="list-style-type: none"> ● तराईका ९ जिल्लामा २,७०० स्यालो ट्यूबवेल निर्माण भई ८,१०० हेक्टर जमिनमा थप सिंचाई सुविधा उपलब्ध हुने । 	<p>१२९५ गोटा स्यालो ट्यूबवेल निर्माण सम्पन्न भई ३८८५ हेक्टर जमिनमा थप सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● तराईका सप्तरी, सर्लाही, रौतहट, बारा, पर्सा, चितवन, नवलपरासी, रूपन्देही, कपिलवस्तु, दाङ्ग, कैलाली र कञ्चनपुर जिल्लाहरूमा १,६३४ गोटा स्यालो ट्यूबवेलहरू निर्माण सम्पन्न भई करीब ४,९०० हेक्टर जमिनमा थप सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको । 	

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिवार/संस्था संकेत	संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूर्वीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३५७०११	सिंचाइ मन्त्रालय	२१,८४५	३४,०४४	२८,८१२	५,२३२		३४,०४४			३६,३२६	३७,२६२	१	७	१	२	३	
२	३५७०१२	सिंचाइ विभाग	६७,२६६	१०८,१६२	१०७,२१६	९४६		१०८,१६२			११२,१३९	११२,९३२	१	७	२	२	३	
३	३५७०१३	क्षेत्रीय सिंचाइ निर्देशनालयहरू	५८,३५२	५०,७४५	५०,७४५			५०,७४५			५२,७८६	५३,२८२	१	७	२	२	३	
४	३५७०१४	सिंचाइ विकास डिभिजन-सब डिभिजन समेत	२६३,२८४	३७१,१५९	३४९,७११	२१,४४८		३७१,१५९			३९१,०९६	३९७,८०७	१	७	२	२	३	
५	३५७०१५	सिंचाइ व्यवस्थापन डिभिजन - C	४९,२२४	७४,३४१	६८,४१०	५,९३१		७४,३४१			७८,३१९	७९,६५८	१	७	२	२	३	
६	३५७०१६	यान्त्रिक कार्यालय-३	९,६७५	१५,५०२	१५,५०२			१५,५०२			१६,२३४	१६,४३८	२	७	२	३	३	
७	३५७०१७	प्रणाली व्यवस्थापन तथा तालिम कार्यक्रम	६,२४३	९,६१६	८,५३६	१,०८०		९,६१६			१०,४१५	१०,७९१	२	४	१	२	२	
८	३५७०२	सिंचाइ संस्थागत विकास कार्यक्रम	२५,५१५	९१,६५७	१२,१४०	७९,५१७		९१,६५७			१००,८२७	१०५,४०६	२	४	१	२	१	
९	३५७०३	सिंचाइ तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना (सिंचाइ)	१,१४८,६७३	१,४६१,३६१	१५८,३१६	१,३०३,०४५		२२०,४११	४००,५४४	८४०,४०६	१,६०७,१६६	१,६८०,०७४	१	२	१	२	१	
१०	३५७०४	सिंचाइ संभाव्यता अध्ययन तथा निर्माण गुणस्तर कार्यक्रम	२७,६६३	७६,१९९	३,१७६	७३,०२३		७६,१९९			८३,८२४	८७,६३८	२	२	१	२	१	
११	३५७०७	यान्त्रिक व्यवस्थापन कार्यक्रम	२४,७५३	२५,१९२	३९२	२४,८००		२५,१९२			२७,७५३	२८,९७४	२	४	१	२	३	
१२	३५७०८	समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र आयोजना	२५९,३४१	१,०३१,६२२	२१,८४०	१,००९,७८२		२२८,८३६		८०२,७८६	१,१३४,६८४	१,१८६,११२	१	२	१	१	१	
१३	३५७१३	भूमिगत जलस्रोत विकास समिति	७१,८६४	१००,७३७	५५,२६७	४५,४७०		१००,७३७			१०७,८२५	११०,८५१	३	४	१	२	२	
१४	३५७१४	भूमिगत स्यालो तथा डिप ट्युबवेल सिंचाइ आयोजना	५९२,५९९	६७४,१८२	५,२०२	६६८,९८०		६७४,१८२			७४१,२२२	७७४,६९५	१	२	१	२	१	
१५	३५७१६	डीप तथा स्यालो ट्युबवेल सिंचाइ आयोजना	८९,४१५	११८,३९०	७००	११७,६९०		१२,१९१	१०६,१९९		१३०,२३३	१३६,१५७	१	२	१	२	१	
१६	३५७१७	सुर्खेत उपत्यका सिंचाइ आयोजना	३६७	१०,०००	३८०	९,६२०		१०,०००			११,०००	११,४००	२	२	१	२	१	
१७	३५७१८	मर्मत संभार आयोजनाहरू	६५८,३७८	५६९,६५७	३१,७९३	५३७,८६४		५६९,६५७			६२६,६८५	६५५,६७३	१	२	१	२	३	
१८	३५७१९	बृहत सरकारी सिंचाइ योजनाको पुनर्स्थापना तथा व्यवस्थापन हस्तान्तरण	२८२,४५८	५२१,१०५	११,१०७	५०९,९९८		५२१,१०५			५७२,८०३	५९८,५७८	१	२	१	२	२	
१९	३५७२०	बागमती सिंचाइ आयोजना	३९२,५०२	५७०,४६३	१९,९९३	५५०,४७०		३०५,२८३		२६५,१८०	६२६,८५८	६५४,९४८	१	२	१	२	२	
२०	३५७२१	बबई सिंचाइ आयोजना	८५०,३३५	७५५,८७६	१३,१२६	७४२,७५०		७५५,८७६			८६८,९१०	८६८,९१९	१	२	१	२	१	
२१	३५७२२	महाकाली सिंचाइ आयोजना (कन्चनपुर)	२८१,६०५	३५६,३२८	१७१,२८८	३३९,२००		३५६,३२८			३९१,४४०	४०८,९०२	१	२	१	२	३	
२२	३५७२३	सुन्सरी मोरङ सिंचाइ आयोजना (तेस्रो)	४८७,६७०	४४९,५५०	२५,३३०	४२४,२२०		४४९,५५०			४९३,२८१	५१४,९३६	२	२	१	२	२	
२३	३५७२४	प्रगन्ना तथा बडकापथ सिंचाइ आयोजना, दाङ	१९५,३८२	२१९,९९३	५,४८३	२१४,५१०		२१९,९९३			२४१,७६४	२५२,६१४	१	२	१	२	२	
२४	३५७२५	सिक्टा सिंचाइ आयोजना	१,७०७,६६३	१,६९८,५००	१८,७५०	१,६७९,७५०		१,४२७,५००		२७१,०००	१,८६७,५५९	१,९५१,९४९	१	२	१	२	२	
२५	३५७२६	नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ आयोजना	१२०,३५९	३०१,८१४	३,५३९	२९८,२७५		३०१,८१४			३३१,९८९	३४७,७७०	१	२	१	२	२	
२६	३५७२७	मझौला सिंचाइ आयोजना	१,०८९,९६४	३,०४७,५१२	७,४५०	३,०४०,०६२		३,०४७,५१२			३,३५२,२९०	३,५०४,६८०	१	२	१	२	२	

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/मूख संकेत	संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
२७	३५७२८	बरोदी- पालुङटार सिंचाइ (नदी नियन्त्रण) आयोजना	१६,२१२	३०,८५८	८२८	३०,०३०		३०,८५८			३३,९४४	३५,४९०	१	२	१	२	२
२८	३५७२९	कर्णाली अंचल सिंचाइ विकास कार्यक्रम	४०,२४१	८०,०००	३९०	७९,६१०		८०,०००			८८,००१	९२,०१२	१	२	१	२	२
२९	३५७३०	सेती महाकाली सिंचाइ विकास कार्यक्रम	१०७,३११	१८०,०००	४१०	१७९,५९०		१८०,०००			१९८,००६	२०७,०१८	१	२	१	२	२
३०	३५७३२	रानी जमरा कुलरिया सिंचाइ आयोजना (प्रणाली आधुनिकीकरण समेत)	१,३५८,१०२	१,३१३,०१८	२३,८४०	१,२८९,१७८		७३५,८०१	५०,५१७	५२६,७००	१,४४३,५४२	१,५०८,६७०	१	२	१	२	३
३१	३५७३५	भेरी - ववाई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय	१,२२७,४७१	१,१९९,८७६	९,७१७	१,१९०,१५९		६९९,८७६	५००,०००		१,३१९,५८४	१,३७९,३८४	१	२	१	२	२
३२	३५७३६	जलसाधन योजना तयारी सुविधा	९५,२४३	१८७,५१८	४०,४३८	१४७,०८०		३०,९७७	१५६,५४१		२०५,९८६	२१५,१६९	१	२	१	१	३
३३	३५७३७	सिंचाइ पुनर्स्थापना आयोजना (कुवेत)		२०३,४३१	३,४३१	२००,०००		४३,४३१		१६०,०००	२२३,७७४	२३३,९४७	१	२	२	३	३
३४	३५७३८	भूमिगत जल सिंचाइ विकास डिभिजन		७५,३१९	७२,२२९	३,०९०		७५,३१९			७९,४२१	८०,९१३	१	२	२	३	३
		जम्मा	११,६२६,९७५	१६,०१३,७२७	१,१९१,३२७	१४,८२२,४००		११,९३३,८५४	१,२१३,८०१	२,८६६,०७२	१७,५६९,६४६	१८,३३९,८४९					

२.२.१ जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण

(क) पृष्ठभूमि

नेपाल मौसमी वर्षा प्रणाली भएको मुलुक हो । सालभरी हुने वर्षाको ८०% भन्दा पनि बढी तीन महिना भित्र पर्ने, विषम भू-बनावट, सक्रिय भौगर्भिक स्थिति तथा अवैज्ञानिक भू-उपयोग जस्ता कारणहरूले जल उत्पन्न प्रकोपका समस्याहरू अझ जटिल बन्न पुगेका छन् । भू-क्षय, बाढी, पहिरो, गोग्रान वहाव, नदी किनारा कटान तथा डुवान र धार परिवर्तन जस्ता प्रकोपका समस्याहरू व्यापक रूपमा भोग्नु परिरहेको छ । मूलतः वर्षायाममा यस्ता प्रकोपले सम्बन्धित जनतामा डर त्रास पैदा गरी आक्रान्त बनाउने गरेको छ । प्रत्येक वर्ष जनधन, बस्ती, कृषियोग्य जमिन तथा विकासका पूर्वाधारमा ठूलो क्षति हुने गरेको छ । यस्ता प्रकोपको न्यूनीकरण प्राथमिकताका साथ गर्न अत्यावश्यक देखिएको छ यद्यपि माग एवं आवश्यकताका तुलनामा उपलब्ध साधन श्रोत भने एकदमै न्यून रहेको छ ।

जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रणको लागि विशेष गरी नदी नियन्त्रण कार्यक्रम, जल उत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरण सहयोग कार्यक्रम (DMSP), बैदेशिक अनुदानमा संचालित केही नदी नियन्त्रण आयोजनाहरू र बस्तिरटार बजार संरक्षण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ । नदी नियन्त्रण कार्यक्रमअन्तर्गत जनसहभागितामा आधारित जनताको तटबन्ध कार्यक्रम, स्थल विशेष गरीने प्रकोप (नदी नियन्त्रण कार्यहरू तथा पहिरो व्यवस्थापन कार्यहरू), गुरुयोजनामा आधारित नदी नियन्त्रण कार्यक्रम, पहाडी तथा उच्च पहाडी नदी नियन्त्रण कार्यक्रम, महाकाली नदी नियन्त्रण (दाचुला), र कर्णाली नदी नियन्त्रण (राजापुर क्षेत्र) लाई निरन्तरता दिइएको छ । साथै भित्रि-मधेश तथा पहाडी क्षेत्रका नदी किनारामा रहेका बस्ति तथा कृषि योग्य टारहरूको संरक्षण गर्न बस्तिरटार बजार संरक्षण कार्य लगायत जोखिमयुक्त जिल्ला सदरमुकाम बचावट कार्यक्रम समेतलाई निरन्तरता दिइनेछ । त्यस्तै जलाधार तथा उप जलाधार क्षेत्रमा गरिने प्रकोप न्यूनीकरण कार्यहरू लगायत जल उत्पन्न प्रकोपबाट पूर्वाधार संरक्षण कार्यहरूलाई पनि निरन्तरता दिइनेछ । आपतकालीन प्रकोप नियन्त्रण कार्य स्थानीय निकाय एवं सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गरी परिचालन गरिने छ ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

अध्ययनबाट सम्भाव्य र अति आवश्यक ठहरिएका स्थानहरूमा गरिने प्रकोप नियन्त्रणसम्बन्धी कार्यको सूचक नदी किनार संरक्षण कार्यको लम्बाई तथा रोकथाम विधि अनुसार अन्य सूचकहरू तय गरिने छ । बस्तिरटार बजार संरक्षण कार्यको सूचक बस्ती टार बजार स्थितिलाई लिइनेछ । त्यस्तै पहिरो व्यवस्थापन कार्यहरूको सूचक भने संरक्षण भएको पहिरोको स्थितिलाई लिइनेछ । यस वर्ष कूल ४ वटा जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण कार्यक्रमहरू संचालन हुनेछन् । जसमा प्रथम प्राथमिकता (P1) मा ३ वटा र दोश्रो प्राथमिकता (P2) मा १ वटा कार्यक्रमहरू रहेका छन् ।

(घ) जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)	
३५७१०९ नदी नियन्त्रण कार्यक्रम	(१) जनसहभागीतामा आधारित जनताको तटबन्ध कार्यक्रम	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. ०६६/०६७ देखि शुरू सालबसाली 	<ul style="list-style-type: none"> करीब १३० कि.मी. तटबन्ध निर्माण सम्पन्न भएको। विभिन्न भौतिक पूर्वाधार, मानव बस्ती, कृषि योग्य जमीन लगायत अन्य संरचनाहरूको संरक्षण भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> तराई क्षेत्रको १९ वटा ठूला प्रकृतिका नदीहरूमा जनसहभागिता समेत परिचालन गरी नदी किनारमा तटबन्ध, रिभेटमेन्ट, स्पर आदी नदी नियन्त्रण संरचनाहरूको निर्माण हुने। क्षतिग्रस्त स्थानहरूको संरक्षण कार्य हुने। करीब ३८० कि.मी. नदीको किनारमा तटबन्ध, रिभेटमेन्ट तथा स्पर आदी नदी नियन्त्रण संरचनाहरूको निर्माण हुने। भौतिक पूर्वाधार, मानव बस्ती, खेती योग्य जमीनको लगायत अन्य संरचनाहरू संरक्षण हुने। जग्गाको उकास हुने। रोजगारीको अवसर बढ्ने। 	
	(२) नदी नियन्त्रण योजना (केन्द्र)	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> नदी किनाराहरूको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> नदी नियन्त्रणसम्बन्धी विभिन्न प्रविधिहरूको अनुसन्धान हुने। नदी किनाराहरूको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि नमूनाको रूपमा काम हुने। 	
	(३) स्थल विशेष गरिने प्रकोप नियन्त्रण कार्य				
	(क) नदी नियन्त्रण कार्यहरू	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> गत आ.व. मा करिब १३०० स्थानहरूमा स्थल विशेष अध्ययन गरी गरिने विभिन्न नदीहरूमा नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> स्थल विशेष अध्ययन गरी गरिने विभिन्न नदीहरूमा नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन हुने। 	

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<ul style="list-style-type: none"> भौतिक पूर्वाधार/संरचना, बस्ती, खेतीयोग्य जमिनको संरक्षण भएको । पूरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> भौतिक पूर्वाधार/संरचना, बस्ती, खेती योग्य जमिनको संरक्षण हुने । पूरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन हुने ।
	(ख) पहिरो व्यवस्थापन कार्यहरू	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> जिल्लामा रहेको पहिरोहरूको INVENTORY तयार भएको । गत आ.ब. मा करिब ३२५ स्थानहरूमा पहिरो तथा गेग्रान वहाव जस्ता समस्याहरूको स्थल विशेषमा न्यूनीकरण, नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्य भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> पहिरो तथा गेग्रान वहाव जस्ता समस्याहरूको स्थल विशेष अध्ययन गरी न्यूनीकरण, नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्य हुने । भौतिक पूर्वाधार/संरचना, बस्ती, खेती योग्य जमिनको संरक्षण हुने । पूरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन हुने ।
	(४) गुरुयोजनामा आधारित नदी नियन्त्रण कार्य	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> ५४ वटा गुरुयोजनामा आधारित नदी नियन्त्रण कार्यहरू संचालनमा रहेको सो कार्यबाट नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन भएको । पूरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन भएको । भौतिक पूर्वाधार/संरचना, बस्ती, खेतीयोग्य जमिनको संरक्षण भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> गुरुयोजनामा आधारित नदी नियन्त्रण कार्यहरू गरी नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन हुने । पूरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन हुने । भौतिक पूर्वाधार/संरचना, बस्ती, खेतीयोग्य जमिनको संरक्षण हुने ।
	(५) संस्थागत पूर्वाधार विकास कार्य	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> कार्यालय भवनहरूको मर्मत सुधार भएको । यान्त्रिक व्यवस्थापन (हेभि इक्वुपमेन्ट, सवारी साधन तथा अन्य उपकरणहरूको मर्मत, सम्भार तथा संचालन) कार्यहरू भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> कार्यालय भवनहरूको मर्मत सुधार हुने । यान्त्रिक व्यवस्थापन (हेभि इक्वुपमेन्ट, सवारी साधन तथा अन्य उपकरणहरूको मर्मत, सम्भार तथा संचालन) कार्यहरू हुने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम / आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<ul style="list-style-type: none"> नदी नियन्त्रण तथा डुवान सम्बन्धि बैठक संचालन भएको । प्रकोप व्यवस्थापन तथा न्यूनीकरण सम्बन्धि अध्ययन (प्रारम्भिक, विस्तृत, DPR) कार्यहरू भएको । बाढी पहिरो पुनस्थापना तथा आपतकालीन कार्यहरूको लागि व्यवस्थापन गरिने । 	<ul style="list-style-type: none"> नदी नियन्त्रण तथा डुवानसम्बन्धी बैठक संचालन हुने । प्रकोप व्यवस्थापन तथा न्यूनीकरण सम्बन्धी अध्ययन (प्रारम्भिक, विस्तृत, DPR) कार्यहरू हुने । कार्यालय भवन सुरक्षा, सरसफाई, बगैँचा संभार तथा अन्य कार्यहरू हुने । कम्प्युटर र इन्टरनेट अद्यावधिक हुने । संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिमा टेवा पग्ने ।
(६) महाकाली नदी नियन्त्रण, दार्चुला जिल्ला	आ.व. ०७०/७१ देखि ०७५/७६ सम्म		<ul style="list-style-type: none"> क्षति न्यूनीकरण, पुनः निर्माण तथा नदी किनाराको व्यवस्थापनको लागि DPR तयार भएको । आवश्यक स्थानहरूमा नदी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनका कार्यहरू RCC COUNTERFOOT, RETAINING WALL, BOULDER MASONRY GRAVITY WALL TYPE GABION WALL को निर्माण भैरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> दार्चुला जिल्लाको सदरमुकाम खलङ्गा बजार तथा आसपासका क्षेत्रहरूको महाकाली नदीबाट भएको र भविष्यमा हुने सक्ने क्षतिहरूको न्यूनीकरण, पुनः निर्माण तथा नदी किनाराको व्यवस्थापन हुने ।
(७) कर्णाली नदी नियन्त्रण, राजापुर क्षेत्र, बर्दिया जिल्ला	आ.व. ०७०/७१ देखि ०७५/७६ सम्म		<ul style="list-style-type: none"> क्षति न्यूनीकरण, पुनः निर्माण तथा नदी किनाराको व्यवस्थापनको लागि DPR तयार भएको । आवश्यक स्थानहरूमा नदी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनका कार्यहरू EMBANKMENT र SPUR को निर्माण भैरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> राजापुर क्षेत्रलाई (बर्दिया जिल्ला) कर्णाली तथा गेरुवा नदीबाट भैरहेको र भविष्यमा हुने सक्ने क्षतिहरूको न्यूनीकरण, पुनः निर्माण तथा नदी किनाराको व्यवस्थापन हुने ।
(८) पहाडी तथा उच्च पहाडी नदी नियन्त्रण कार्यक्रम	२०७१/७२ देखि शुरू सालबसाली		<ul style="list-style-type: none"> रावा खोला, त्रियुगा नदी, आँधी खोला, भिमरूक नदी, भेरी नदी, सेती नदी (डोटी जिल्ला) र रंगुन नदी (७ वटा नदीहरू) को DPR तयार भएको । नदी नियन्त्रण कार्यहरू संचालनमा रहेको सो कार्यबाट नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा 	<ul style="list-style-type: none"> पहाडी तथा उच्च पहाडी क्षेत्रका ठूला प्रकृतिका नदीहरूको DPR र गुरुयोजना तयार गरी सो को आधारमा नदी नियन्त्रण कार्यहरू गरी नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन हुने । पुरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			व्यवस्थापन भएको ।	हुने । • भौतिक पूर्वाधार/संरचना, बस्ती, खेती योग्य जमिनको संरक्षण हुने ।
	(९) आपतकालिन तथा बाढी पहिरो पुनः स्थापन कार्यहरू	सालबसाली	• तत्काल आपतकालीन तथा पुनः स्थापन कार्यहरू गरी धनजनको क्षति न्यूनीकरण भएको ।	• अबिरल वर्षाले देशका विभिन्न स्थानहरूमा नदी किनाराको कटान तथा पहिरोको कारण धनजनको व्यापक क्षति हुने हुनाले ती स्थानहरूमा तत्काल आपतकालीन तथा पुनः स्थापन कार्यहरू गर्नको लागि जिल्लास्तरमा निर्माण सामग्रीहरू भण्डारण तथा व्यवस्थापन गर्ने कार्य हुने ।
	(१०) बाढी पहीरो पुनः निर्माण विशेष कार्यक्रम (५ वटा जिल्लाहरूको लागि)	आ.ब. २०७१/७२ देखि	• सूर्खेत, दाङ्ग, बाँके, बर्दिया र सिन्धुपाल्चोक जिल्लाहरूको आवश्यक स्थानहरूमा नदी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनका कार्यहरू EMBANKMENT र SPURहरूको निर्माण भैरहेको ।	• २०७१ असार र श्रावण महिनामा आएको अत्यधिक वर्षाका कारण सूर्खेत, दाङ्ग, बाँके, बर्दिया र सिन्धुपाल्चोक जिल्लाहरूमा बाढी तथा पहिरोले क्षतिग्रस्त संरचनाहरू र भविष्यमा हुनसक्ने क्षतिहरूको न्यूनीकरण, पुनः निर्माण तथा नदी किनाराको व्यवस्थापन हुने ।
	(११) भूकम्पबाट प्रभावित जिल्लाहरूमा पुनः निर्माण विशेष कार्यक्रम (१४ वटा जिल्लाहरूको लागि)	आ.ब. २०७२/७३ देखि		• २०७२ को विनासकारी भूकम्पबाट प्रभावित १४ वटा जिल्लाहरूमा प्रकोपबाट क्षतिग्रस्त संरचनाहरू र अन्य भौतिक पूर्वाधारहरूको पुनः निर्माण तथा व्यवस्थापन हुने ।
३५७११०	(१) जनचेतना अभिवृद्धि,	सालबसाली	• जल उत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरण तथा	• जल उत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरण तथा

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
जल उत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरण सहयोग कार्यक्रम (DMSP)	अनुसन्धान, गोष्ठी, आदी कार्य (२) जलाधार क्षेत्रमा जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन कार्य (३) जल उत्पन्न प्रकोपबाट प्रभावित पूर्वाधार संरक्षण कार्य		नियन्त्रणसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न विभिन्न तालिम र गोष्ठीहरू सम्पन्न भएको । • साबो ड्याम, चेक ड्याम, सर्फेस तथा सब सर्फेस ड्रेनेज, बायोइन्जिनियरीङ्ग कार्य, क्यास्केड ड्रप, टोवाल, रिटेनिङ्ग वाल लगायतका विभिन्न संरचनाहरूको निर्माण भएको । • विभिन्न उप जलाधारहरूको जोखिम नक्साहरू तयार भएको । • मुग्लिणन-नारायणघाट, सिन्धुली-वर्दिवास र अरनिको राजमार्गमा ट्राफिक व्यवस्थापनलाई सहज बनाउनको लागि गेग्रान बहाव र पहिरो नियन्त्रण कार्यहरू सम्पन्न भएको ।	नियन्त्रणसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि हुने । • जल उत्पन्न प्रकोपको जोखिम नक्साहरू तयार हुने । • केही विशेष जलाधार तथा उप-जलाधार क्षेत्रबाट बगेर जाने गेग्रान बहावलाई रोकथाम हुने । • मध्यम तथा ठूला विशेष पहिरोहरूको अध्ययन प्रतिवेदन तयार हुने र नियन्त्रण कार्यहरू हुने । • जल उत्पन्न प्रकोपबाट प्रभावित पूर्वाधारहरूको संरक्षण हुने ।
३५७१२ भारतीय अनुदान सहयोगमा संचालित नदी नियन्त्रण आयोजनाहरू	बागमती, कमला, लाल बकैया, गागन र सुनसरी नदीहरू	सालबसाली	• करिब १६५ कि.मी. तटबन्ध निर्माण सम्पन्न भएको। • करिब १२० कि.मी. सडक (SERVICE ROAD) ग्राभेलिङ्ग भएको ।	• करिब १७५ कि.मी. नदी किनारको संरक्षण तथा सुदृढीकरण हुने । • भौतिक पूर्वाधार, मानव बस्ती, खेतीयोग्य जमीनको लगायत अन्य संरचनाहरू संरक्षण हुने ।
३५७१३१ बस्ति/टार बजार संरक्षण कार्यहरू	(१) बस्ति/टार बजार संरक्षण कार्यहरू	• २०६७/६८ बाट शुरू • सालबसाली	• २५० स्थानहरूमा बस्ति/टार बजारको संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यहरू भएको । • पुरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन भएको ।	• उच्च जोखिममा रहेका पहाड तथा भित्री मधेशका बस्ती र कृषियोग्य टारहरू तथा बजारको संरक्षण हुने । • पुरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन हुने ।
	(२) इन्द्रावती बगर करिडोर	• २०६७/६८ बाट शुरू	• इन्द्रावती बगर करिडोरमा रहेका (काभ्रे र सिन्धुपाल्चोक जिल्लाहरूमा) जोखिमयुक्त बस्ती तथा	• इन्द्रावती बगर करिडोरमा रहेका (काभ्रे र सिन्धुपाल्चोक जिल्लाहरूमा) जोखिमयुक्त बस्ती तथा

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	आयोजना	• सालबसाली	कृषि योग्य जमिनहरूको संरक्षण भएको ।	कृषि योग्य जमिनहरूको संरक्षण हुने ।
	(३) जोखिमयुक्त जिल्ला सदरमुकाम बचावट विशेष कार्यक्रम	• २०७१/७२ बाट शुरू • सालबसाली	• जोखिमयुक्त ५ जिल्ला सदरमुकामहरूको DPR तयार भएको । • नदी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्यहरू संचालनमा रहेको र सो कार्यबाट उपरोक्त ५ वटा जिल्ला सदरमुकामहरूको संरक्षण भैरहेको ।	• जोखिमयुक्त जिल्ला सदरमुकामहरू (बभाङ्गको चैनपुर, म्याग्दीको बेनी, खोटाङ्गको दिक्तेल, डोल्पाको दुनै र भ्वापाको भद्रपुर) को भौतिक पूर्वाधार/संरचना, बस्ती, खेतीयोग्य जमिनको संरक्षण हुने ।
	(४) अर्मला, कास्की संरक्षण कार्य	• आ.व. ०७०/०७१ देखि ०७२/७३ सम्म	• जैमुरे फाँट, अर्मला गा.वि.स., कास्कीको संरक्षणका लागि अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्य भएको । • अध्ययन तथा अनुसन्धानबाट प्राप्त नतिजाका आधारमा बचावट कार्य भैरहेको ।	• जैमुरे फाँट, अर्मला गा.वि.स., कास्कीको संरक्षण हुने।
	(५) सुस्ता क्षेत्रको संरक्षण कार्य	• आ.व. ०७१/०७२ देखि ०७३/७४ सम्म	• नवलपरासीको सुस्ता क्षेत्रको संरक्षण कार्यको DPR तयार भै सो अनुसार गुरुयोजना तयार भै स्वीकृत भएको । • नदी नियन्त्रण कार्यहरू संचालनमा रहेको सो कार्यबाट सुस्ता क्षेत्रको नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन भएको ।	• नवलपरासीको सुस्ता क्षेत्रको संरक्षण हुने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिवेष्टित संकेत	संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३५७०१७	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण विभाग	१११,९७२	१६१,६७९	१६१,६७९			१६१,६७९			१६९,८७९	१७२,६४०	१	७	१	२	३	
२	३५७१०९	नदी नियन्त्रण	२,५४३,८५०	३,१७८,६०८	६४,८६४	३,११३,७४४		३,१७८,६०८			३,४९४,०४८	३,६५१,३५१	१	२	१	२	१	
३	३५७११०	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण प्रविधि परियोजना	२११,८९७	१५३,३५८	१२,८५८	१४०,५००		१५३,३५८			१६८,६९३	१७६,३६४	२	४	१	२	१	
४	३५७११२	भारतीय अनुदान सहयोगमा संचालित नदी नियन्त्रण आयोजनाहरू (बागमती, कमला, खाँडो र लालबकैया समेत)	३५४,९५६	४२४,२८३	८,८५२	४१५,४३१		६४,२८३	३६०,०००		४६६,१८१	४८७,०२७	१	२	१	२	२	
५	३५७१३१	टार - बजार संरक्षण कार्यक्रम (इन्द्रावती बगर कोरिडोर समेत)	१३९,१३५	२९३,४८२	८८२	२९२,६००		२९३,४८२			३२२,८३१	३३७,५०८	१	२	१	२	३	
		जम्मा	३,३६१,८१०	४,२११,४१०	२४९,१३५	३,९६२,२७५		३,८५१,४१०	३६०,०००		४,६२१,६३२	४,८२४,८९०						

२.३ भूमिसुधार तथा व्यवस्था

(क) पृष्ठभूमि

भूमि दीगो प्राकृतिक स्रोत हो । भूमि र भूमिश्रोतको समुचित उपयोगले मुलुकको आर्थिक समृद्धिमा महत्वपूर्ण भूमिका राख्छ । यसबाट प्राप्त हुने लाभको समन्यायिक वितरण र उपयोग सुनिश्चित गर्न भूमि र भूमि स्रोतको दीगो उपयोग गर्ने नीतिको कार्यान्वयनलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ । विनासकारी भूकम्पले क्षति पु-याएका नियन्त्रण विन्दुहरु पुनर्स्थापना र स्तरोन्नती गरिनेछ । नवीनतम प्रविधि अवलम्बन गरी नापनक्सा कार्यमा शुध्दता वृद्धि गरिनेछ । भूमि प्रशासनसँग सम्बन्धित सेवाहरु अनलाईन प्रविधिमाफत प्रवाह गर्ने व्यवस्थाको विस्तार गरिनेछ । भूमिहीन कृषकहरुलाई भूमिस्रोत माथिको पहुँच र उपयोगको अनुकूल व्यवस्था मिलाउन प्राथमिकता दिइनेछ । सुकुम्बासी समस्या समाधानका लागि उचित व्यवस्था गरिनेछ । मुक्त कर्मैया र मुक्त हलिया पुनर्स्थापना कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । भूमिमाथिको द्वैध स्वामित्व अन्त्य गर्ने सम्बन्धमा बाँकी रहेका समस्याहरुलाई समाधान गर्न विद्यमान कानूनमा सुधार गरिनेछ । भूमि व्यवस्थापन सम्बन्धी गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्न व्यवसायिक र दक्ष जनशक्ति उत्पादन गरिनेछ साथै सेवा प्रवाहलाई छरितो बनाउन मन्त्रालय तथा मातहत निकायहरुको सँगठन संरचना परिमार्जन गरी सेवाग्राहीमैत्री बनाइनेछ ।

नाप नक्सा तथा भूमि व्यवस्थापनको क्षेत्रमा हालसम्म केही गाउँ ब्लकहरु बाहेक देशभरको कित्तानापी सम्पन्न भएको छ । १७ नापी कार्यालयहरुमा पुनः नापी चालु रहेको, द्वन्द्वबाट भूमि लगत क्षति भएका जिल्लाहरुमध्ये अछाम जिल्लाका ४२ गाविसको नापजाँच सम्पन्न भएको र अर्घाखाँची जिल्लामा २१ गाविसको फिल्ड कार्य सम्पन्न भएको छ । कित्ता नापी क्षेत्रमा डिजिटल प्रविधि अवलम्बन गरिएको, स्याटेलाईट ईमेजका आधारमा स्थलरूप नक्सा अध्यावधिक गर्न प्रारम्भ गरिएको, नियन्त्रण विन्दुहरुको सघन संजाल (Densification of Control points) स्थापनाको लागि नएक प्रविधि अवलम्बन गरिएको र अछाम बाहेक सम्पूर्ण जिल्लाका नापी तथा मालपोत कार्यालयहरुमा रहेका नक्सा तथा श्रेस्तालाई डिजिटलाइज गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । १४ वटा मालपोत कार्यालयहरुबाट प्रदान गरिने सेवालाई अनलाईनमाफत सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्थाका लागि प्रणाली विकास एवं पूर्वाधार तयार गरिएको छ । चालु आ.व.मा नाप नक्साको क्षेत्रमा ७२ जनालाई छोटो अवधिको विभिन्न तालीम, ४४ जनालाई लामो अवधिका जुनियर र सिनियर नापी तालीम र भूमि प्रशासन तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी ३४ जनालाई छोटो अवधिको तालिम प्रदान गरिएको । भूमिसम्बन्धी गुणस्तरीय सेवा प्रवाहबाट चालु आ.व. को हालसम्म ११ अर्ब राजस्व असुल भई लक्ष्यको तुलनामा १०४.८८ प्रतिशतले बढी राजस्व असुल भएको छ । सार्वजनिक जग्गाको लगत अभिलेख ६५ वटा मालपोत कार्यालयबाट प्रकाशन भएको र मालपोत कार्यालय वभाडको जग्गा खरिद गरिएको । १० वटा मालपोत कार्यालयहरुको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको र ६ वटा मालपोत कार्यालयहरुको क्षतिग्रस्त जग्गाधनी श्रेस्ता कायम गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजनातर्फ १:५०,००० मान नापमा ७५ जिल्लाको जिल्लास्तरीय भू-उपयोग नक्सा/डाटा तयार भैसकेको छ । साथै विभिन्न ४०१ नगरोन्मुख गा.वि.स./न.पा.हरुको १:१०,००० मान नापमा गा.वि.स./न.पा. स्तरीय भू-उपयोग नक्सा/डाटा तयार गर्ने कार्य समेत सम्पन्न भैसकेको छ । यसै गरी भू-उपयोग क्षेत्र नक्साका आधारमा जमीनको वर्गीकरण गर्ने कार्यका लागि विभिन्न ९५ गा.वि.स. हरूको वर्गीकरण सूची तयार गर्ने कार्य समेत सम्पन्न भै सकेको छ ।

२६००१ मुक्त कर्मैया परिवारलाई जग्गा उपलब्ध गराईएको, १८९९८ मुक्त कर्मैयालाई सीपमूलक र व्यवसायिक तालिम प्रदान गरिएको, १९०५९ मुक्त हलिया परिवारको लगत फारम छानविन गर्दा दोहोरो परी कायम हुन आएको १६९५२ परिवार मध्ये १०६२२ परिवारलाई प्रमाणीकरण गरी ७३७२ परिवारलाई परिचय पत्र वितरण गरिएको छ ।

परिचयपत्र प्राप्त मुक्त हलिया परिवारहरू मध्ये २०९ परिवारलाई जग्गा खरिद गर्न, २३५ परिवारलाई घर मर्मत गर्न र १४१ परिवारको लागि घर निर्माण गर्न अनुदान उपलब्ध गराई पुनर्स्थापन गरिएको छ । साथै ११४२ जना मुक्त हलियालाई विभिन्न प्रकारको सीपमूलक तालिम प्रदान गरिएको छ ।

भू-सूचना तथा अभिलेख कार्यक्रमतर्फ अछाम बाहेक ८२ मालपोत कार्यालयहरूको २ करोड २९ लाख ३३ हजार कित्ता जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता र २५ लाख ५५ हजार कित्ता रोक्का विवरण कम्प्युटर प्रविष्ट गरी ५५ वटा मालपोत कार्यालयबाट जग्गाधनी प्रमाण पूर्जाको कम्प्युटर प्रिन्ट उपलब्ध गराउदै आईरहेको, ७९ नापी कार्यालयमा रहेको करिब २ करोड कित्ताको डिजिटाइजेशन गरी GEO DATABASE ब्यार गरिएको छ । साथै भू-सूचना प्रणाली संचालनका लागि विभिन्न किसिमका APPLICATION SOFTWARE विकास गरिएको छ । अभिलेख व्यवस्थापनतर्फ विभिन्न समयमा अछाम बाहेक ७४ जिल्लाको एमोनिया प्रिन्टको नक्शा संकलन गरिएको छ । ७७ नापी कार्यालयहरूमा रहेको फिल्डबुक स्वक्यान गरी विभागमा सुरक्षित राखिएको छ । जनशक्ति विकासतर्फ समय समयमा नापी तथा मालपोत कार्यालयमा उपलब्ध जनशक्तिहरूलाई प्रणाली संचालनसम्बन्धी तालिम दिईदै आएको छ ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

चालु त्रिवर्षीय योजनामा उल्लेख गरिएका लक्ष्य एवं प्रमुख सूचकहरूको योजना अवधिमा प्राप्त गरिएका प्रगति तथा हालसम्मको स्थिति र आ.व. २०७२/७३ मा हासिल गरिने लक्ष्य निम्न बमोजिम रहेको छ ।

क्र.सं.	विवरण	इकाई	तेह्रौँ त्रिवर्षीय योजनाको लक्ष्य	२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ को लक्ष्य
१	मालपोत कार्यालयको भवन निर्माण गर्ने ।	कार्यालय	२१	२ वटा कार्यालयको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न । १६ वटा कार्यालयको भवन निर्माण कार्य चालु रहको ।	७ वटा कार्यालयको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । ९ वटा नयाँ कार्यालयको भवन निर्माण कार्य शुरू गरिने । २ वटा मालपोत कार्यालयहरूमा अनलाइन मार्फत सेवा प्रवाह गर्नका लागि कार्य सुरु गरिने ।
२	नापी कार्यालयहरूको भवन निर्माण गर्ने ।	कार्यालय		९ नयाँ भवन निर्माण प्रक्रिया शुरू	१४ नयाँ कार्यालयहरूको भवन निर्माण गर्ने ।
३	श्रेस्ता, लिखत वाइण्डिङ (मालपोत/भूमिसुधार)	कार्यालय	९०	३८	३६
४	गा.वि.स. स्तरीय भू-उपयोग नक्सा/डाटा तयार गर्ने ।	गा.वि.स	३५३	१४३	१४१
५	नगरोन्मुख गा.वि.स.हरूको भू-उपयोग वर्गीकरण गर्ने।	गा.वि.स	११५	७९	-
६	गाउँब्लक क्षेत्रको कित्ता नापी कार्य गर्ने।	हेक्टर	९५००	१६५५.१६	३०००
७	द्वन्द्वबाट क्षतिग्रस्त भूमिलगत पुनर्स्थापना (अछाम, अर्घाखाँची र पाल्पा)	गा.वि.स.	१०३	१५	४८००० (हेक्टर)
८	द्वन्द्वबाट क्षतिग्रस्त ज. ध. श्रेस्ता पुनर्स्थापना (टिकापुर-कैलाली, जुम्ला र चैनपुर)	कार्यालय	३	३	१
९	दूर संवेदन विधिबाट स्थलरूप नक्सा/डाटावेस अद्यावधिक गर्ने ।	सिट	३०	१०	१०

क्र.सं.	विवरण	इकाई	तेह्रौं त्रिवर्षीय योजनाको लक्ष्य	२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ को लक्ष्य
१०	जियोडेटिक सर्वे, नेटवर्क सुदृढीकरण,नष्ट भएका नियन्त्रण विन्दुहरूको पुनर्स्थापन र मर्मत संभार ।	विन्दु	२५०	८०	१२५
११	जनगणना एटलास तयार गर्ने ।	सेट	१	नक्साकन गर्ने कार्य सम्पन्न	हार्ड कपी, सि.डी भर्सन र वेब भर्सन मा एटलास तयार गर्ने
१२	समतलन सर्भेक्षण गर्ने ।	कि. मी.	१०५	२०	-
१३	सिनियर, जुनियर र डिप्लोमा तालीम	जना	३१२	८३	९६
१४	जग्गा प्रशासन विषयमा स्नातकोत्तर अध्ययन	जना	३०	१०	१०
१५	४ वर्षे BE Geomatics कोर्स सञ्चालनको निरन्तरता।	जना	६०	२०	२०
१६	मालपोत कार्यालयहरू तर्फ छुट डाटा अद्यावधिक एवं डाटा शुद्धिकरण गर्ने ।	कार्यालय	८२	२५	३७
१७	नापी कार्यालयहरूमा रहेको कित्ता नापी नक्शाको डिजिटाइज गरी Geo-database तयार गर्ने ।	कार्यालय	२८	२८	-
१८	नापी कार्यालयहरूमा डिजिटाइज गर्न छुट भएका कित्ता नापी नक्साहरू डिजिटाइज गरी तयार गर्ने, Geo-Database अद्यावधिक एवं डाटा शुद्धिकरण गर्ने ।	कार्यालय	६७	२५	२५
१९	कर्मचारीलाई प्रणाली संचालन तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक विभिन्न किसिमका कम्प्युटर प्रविधिसम्बन्धी तालिम उपलब्ध गराउने ।	जना	६००	२५०	१००

क्र.सं.	विवरण	इकाई	तेह्रौं त्रिवर्षीय योजनाको लक्ष्य	२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ को लक्ष्य
२०	स्थानीय मालपोत तथा नापी कार्यालयलाई एउटै नेटवर्कमा आवद्ध एवं विभागमा रहेको केन्द्रीय भू-सूचना प्रणालीको Central sever सँग Wide Area Network माफत Link गरी केन्द्रीय एकीकृत भू-सूचना प्रणालीको विकास, सुधार तथा स्तरन्नीती गरी एक अर्कोको सूचना हेर्न तथा परीक्षण गर्ने सकिने व्यवस्था गर्ने ।	स्थान	२५	पूर्वाधार तयार	५
२१	मुक्त कमैयाहरूलाई उच्चमी विकास तालिम प्रदान गर्ने ।	वटा	३८	४०	४०
२२	सीप विकास तथा दक्षता अभिवृद्धि तालिम संचालन गर्ने ।	वटा	१८०	४०	४०
२३	मुक्त कमैयाहरूलाई घर निर्माण सहयोग	परिवार	४६२२	१२४६	१४५२
२४	मुक्त कमैयाहरूलाई जग्गा खरिद गर्न अनुदान सहयोग।	परिवार	४६२२	८०२	१४९८
२५	मुक्त हलियालाई जग्गा खरिद अनुदान सहयोग	परिवार	४८२	१४०	३३४
२६	मुक्त हलियालाई घर मर्मत अनुदान	परिवार	४७६	१५२	३२८
२७	मुक्त हलियालाई घर निर्माण सहयोग	परिवार	३७१	१२४	२१४
२८	मुक्त हलियाहरूलाई सीप विकास तथा दक्षता अभिवृद्धि तालिम संचालन गर्ने ।	वटा	२५२	१९	-

आ.व. २०७२/७३ मा भूमिसुधार तथा व्यवस्था क्षेत्रमा कुल ८ वटा कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । यी आयोजनाहरू मध्ये पहिलो र दोस्रो प्राथमिकतामा क्रमशः ७ र १ वटा आयोजनाहरू रहेका छन् ।

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/०७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३३६०१७- ३/४ भू-सूचना तथा अभिलेख कार्यक्रम	२०५७ सालदेखि सालबसाली । कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> • नापी कार्यालयहरूमा रहेका कित्तानापी नक्साहरू डिजिटाइज भएको हुने । • नापी कार्यालयहरूमा रहेको फिल्डबुकहरू स्क्यान गरी कम्प्युटरमा प्रविष्ट भएको हुने। • नापी तथा मालपोत कार्यालयहरूका कर्मचारीहरूले सफ्टवेयर संचालन गर्न सक्षम भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • ८१ नापी कार्यालयहरूमा रहेको २ करोड ७१ लाख ४८ हजार ५६८ कित्ताको कित्ता नापी नक्शाको डिजीटाईज गरी Geo-database तयार गरिएको । • ७५ नापी कार्यालयमा रहेको ३८ लाख ५७ हजार ६५२ पाना फिल्डबुक स्क्यानइ कार्य सम्पन्न भएको । • ८२ मालपोत कार्यालयहरूको २ करोड २९ लाख ३३ हजार कित्ता जग्गाधनी दर्ता (मोठ) श्रेस्ता कम्प्युटर प्रविष्ट गरिएको । • ८२ मालपोत कार्यालयहरूका २५ लाख ५५ हजार कित्ता रोक्का विवरण कम्प्युटर प्रविष्ट गरिएको । • ७४ जिल्लाको (अछाम बाहेक) कित्ता नापी नक्शाको एमोनिया प्रिन्ट नक्सा संकलन गरी राखिएको । • नापी तथा मालपोत कार्यालयहरूमा कार्यरत २१४७ जना कर्मचारीहरूलाई कम्प्युटर प्रणाली र जग्गा प्रशासनमा प्रयोग हुने विभिन्न सफ्टवेयरहरूको 	<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न १७ जिल्लाको सरकारी जग्गाको डिजिटल अभिलेख तयार गर्ने • विभिन्न नापी कार्यालयहरूमा रहेको एमोनिया नक्शा संकलन गर्न छुट भएका तथा नयाँ नापीबाट तयार भएका कित्ता नापी नक्शा (३०००) थान एमोनिया नक्शा संकलन गरी विभागमा अभिलेखको रूपमा सुरक्षित राख्ने । • १५ वटा मालपोत कार्यालयहरूको कम्प्युटर प्रविष्ट डाटा अडिट गर्ने । • विभागमा रहेका विभिन्न जिल्लाका नापी कार्यालयहरूबाट संकलित ३ लाख पाना फिल्डबुक इमेजहरूको IRM (Image Reference Management) कम्प्युटर इन्ट्री गर्ने । • विभागको केन्द्रिय सर्भरमा कार्यालयबाट AUTO DATA BACKUP प्रणालीको विकास गरी १५ वटा नापी तथा मालपोत कार्यालयहरूमा परिक्षण गर्ने । • भू-सूचना प्रणाली लागु हुने कार्यालयहरूको लागि यन्त्र उपकरण खरिद गर्ने । • नापी तथा मालपोत कार्यालयहरूमा कार्यरत

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/०७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			तालिम दिइएको ।	थप १०० जना कर्मचारीहरूलाई कम्प्युटर प्रणाली संचालन तालिम दिने ।
३३६१०१- ३/४ मालपोत अभिलेख सुरक्षा तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम	२०५६/०५७, देखि सालबसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> • मालपोत कार्यालयहरूको आफ्नै भवन निर्माण भएको हुने । • मेशिनरी औजार तथा यन्त्रउपकरण खरिद भएको हुने । • कार्यालयहरूमा रहेका श्रेस्ता वाइन्डिड तथा तामेली व्यवस्थापन भएको हुने । • एफ.एम. रेडियोवाट जनचेतनामुलक सामाग्री प्रसारण भएको हुने । • कार्यालयमा रहेका क्षतिग्रस्त जग्गाधनी श्रेस्ता तयार हुने । • मालपोत कार्यालयहरूमा अनलाइन मार्फत सेवा प्रवाह सुरु भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • मालपोत कार्यालय वभाडको जग्गा खरिद भएको । • १० वटा मालपोत कार्यालयहरूको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको र १६ वटा चालू रहेको । • कार्यालयहरूको श्रेस्ता वाइन्डिड तथा तामेली व्यवस्थापन कार्य भैरहेको । • ६ वटा मालपोत कार्यालयहरू (पाल्पा, म्याग्दी, खोटाङ्ग, सोलुखुम्बू जुम्ला र मुगु) को क्षतिग्रस्त जग्गाधनी श्रेस्ता कायम गर्ने कार्य सम्पन्न भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • ९ वटा नयां मालपोत कार्यालयहरूको भवन निर्माण कार्य सुरु गर्ने र विगत वर्ष देखि चालु १६ वटा मालपोत कार्यालयहरूको भवन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । • अनलाइन सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक मेशिनरी औजार तथा यन्त्रउपकरण खरिद गर्ने । • ३६ वटा कार्यालयहरूमा श्रेस्ता वाइन्डिड तथा तामेली व्यवस्थापन गर्ने । • एफ.एम. रेडियोवाट जनचेतनामुलक सामाग्री प्रसारण गर्ने । • मालपोत कार्यालय स्याडजामा रहेका क्षतिग्रस्त जग्गाधनी श्रेस्ता फिल्डस्तरमा गई कायम गर्ने । • नयां २ वटा र चालु १४ वटा समेत १६ वटा मालपोत कार्यालयहरूमा अनलाइन मार्फत सेवा प्रवाह गर्ने ।
३३६१०२- ३/४	२०५७, देखि सालबसाली कुल	<ul style="list-style-type: none"> • भू-उपयोग नक्शा / डाटा तयार भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • ७५ वटै जिल्लाको सानो माननाप (१:५०,०००) का जिल्ला स्तरीय भू- 	<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न १४१ गा.वि.स./न.पा. को गा.वि.स./न.पा. स्तरीय भू-उपयोग नक्शा/

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/०७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
राष्ट्रिय भू- उपयोग आयोजना	लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> नगरोन्मुख गा.वि.स. हरुको भू-उपयोग वर्गिकरण भएको हुने । Web based dissemination प्रणाली तयार भएको हुने । जिल्ला स्तरीय भू-उपयोग Atlas तयार भएको हुने । ५ वटा हिमाली जिल्लाको जोखिमपूर्ण क्षेत्रमा वसोवास भएका वस्तीलाई सुरक्षित क्षेत्रमा स्थानान्तरण सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन तयार भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> उपयोग नक्शा/डाटा तयार भएको । ४०१ वटा गा.वि.स. / न.पा. को गा.वि.स. / न.पा. स्तरीय (१: १००००) भू-उपयोग नक्शा/डाटा तयार भएको । विभिन्न ९५ गा.वि.स. हरुलाई भू-उपयोग क्षेत्र नक्साका आधारमा जमीनको वर्गिकरण गर्ने कार्यका लागि वर्गिकरण सूची तयार गर्ने कार्य समेत सम्पन्न भैसकेको । 	<ul style="list-style-type: none"> डाटा तयार गर्ने । गा.वि.स. स्तरीय भू-उपयोग नक्सा/डाटालाई Integrate गरी web based dissemination प्रणाली बनाउने । जिल्ला स्तरीय भू-उपयोग Atlas तयार गर्ने। हिमाली जिल्ला ताप्लेजुङ्ग, सोलुखुम्बु, रसुवा र हुम्लाको जोखिमपूर्ण क्षेत्रमा वसोवास भएका वस्तीलाई सुरक्षित स्थानान्तरण सम्बन्धी अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने। जिल्ला/गा.वि.स. स्तरमा भू-उपयोग सम्बन्धी १० वटा जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम/गोष्ठी सञ्चालन गर्ने ।
३३६१०३- ३/४ भूमिसुधार कार्यक्रम, मुक्त कर्मैया र हलिया पुनःस्थापन	२०५२ सालदेखि सालबसाली । कुल लागत: नखुल्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> बाँकी रहेका मुक्त कर्मैया पुनःस्थापित भएको हुने । पुनःस्थापित मुक्त कर्मैयाहरुले घर निर्माणका लागि सहयोग प्राप्त गरेको हुने । मुक्त हलियाहरुले परिचय पत्र प्राप्त गरेको हुने । मुक्त हलियाहरुले जग्गा खरिद गरेको हुने र घर निर्माण र घर मर्मत अनुदान प्राप्त गरी घर निर्माण र मर्मत गरेको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ३७३८ अनुदान रकम समेत बाट गरी जम्मा २६१८६ मुक्त कर्मैया परिवारहरुलाई जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपूजा वितरण गरिएको । १७४०२ परिवारहरुलाई घर निर्माण सहयोग वितरण गरिएको । १०६२२ मुक्त हलियाहरुको प्रमाणिकरण भई ७३७२ परिवारलाई परिचयपत्र वितरण गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> १४२२ मुक्त कर्मैया परिवारहरुलाई जग्गा खरिद गर्न अनुदान रकम उपलब्ध गराई पुनःस्थापन गर्ने । १४९८ मुक्त कर्मैया परिवारलाई घर निर्माण खर्च प्रदान गर्ने । ३३४ मुक्त हलिया परिवारको जग्गा खरिद अनुदान उपलब्ध गराई पुनःस्थापन गर्ने । २१४ मुक्त हलिया परिवारलाई घर निर्माण अनुदान प्रदान गर्ने । ३२८ मुक्त हलिया परिवारलाई घर मर्मत अनुदान प्रदान गर्ने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२।०७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३३६१०५- ३/४ भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र	२०२५ सालदेखि साल बसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> • नाप नक्सा तथा भूमि व्यवस्थापनको क्षेत्रमा लामो अवधिको तालीम प्राप्त गरी क्षमता अभिवृद्धि भै दक्ष जनशक्ति उत्पादन भएको हुने । • ४ वर्षे B.E in Geomatics Engineering Course पूरा गरेका दक्ष जनशक्ति उत्पादन भएको हुने । • कार्यरत जनशक्तिको आधुनिक प्रविधियुक्त क्षमता अभिवृद्धि हुने तालिम जस्तै डिजिटल कित्ता नापी, GIS, Advanced GIS, Web GIS, Real Estate Valuation लगायतका क्षेत्रमा आधुनिक प्रविधिको तालीम प्राप्त गरेका दक्ष जनशक्ति उत्पादन भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • ४ वर्षे अवधिको BE in Geomatics Engineering कोर्षसमूहमा ८० जना अध्ययनरत । • ३ हप्ता अवधिको GIS तालीम २ पटक संचालन गरिएको । • ३ हप्ता अवधिको Digital Cadastre तालिम ५ पटक संचालन गरिएको । • ३ हप्ता अवधिको Advance GIS तालिम १ पटक संचालन गरिएको । • ३ हप्ता अवधिको Web GIS तालिम १ पटक र Real Estate सम्बन्धी तालीम १ पटक संचालन गरिएको । • २ हप्ता अवधिको नाप नक्शा तथा भूमि व्यवस्थापन सम्बन्धी तालीम ५ पटक संचालन गरिएको । • ३ हप्ता अवधिको अभिमुखीकरण तालीम १ पटक संचालन गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • सिनियर नापी तालीम (विभागीय) २४ जनाको १ समुह संचालन गर्ने • जुनियर नापी तालीम (विभागीय) २४ जनाको १ समुह संचालन गर्ने • Diploma In Geomatics Engineering कोर्ष ४८ जनाको १ समुह संचालन गर्ने • ३ हप्ता अवधिको GIS तालीम (१० जना) २ पटक संचालन गर्ने । • ३ हप्ता अवधिको Avance GIS तालीम (१० जना) १ पटक संचालन गर्ने । • ३ हप्ता अवधिको Digital Cadastre तालिम (१० जना) ३ पटक संचालन गर्ने । • सहायकस्तरका लागि २ हप्ता अवधिको भूमि प्रशासन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम (१० जना) ४ पटक संचालन गर्ने । • नवनि्युक्त उपसचिव तथा अधिकृतका लागि २ हप्ता अवधिको भूमि प्रशासन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम (१० जना) १ पटक संचालन गर्ने । • ३० कार्य दिन अवधिको Real Estate Valuation सम्बन्धि तालिम (१० जना) १

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/०७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				पटक संचालन गर्ने ।
३३६१०६- ३/४ क) कित्तानापी कार्यक्रम	२०२१, देखि सालबसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> गाउँब्लक तथा पुनः नापी कार्यक्रम निरन्तर रुपमा संचालन भएको हुने । द्वन्दवाट क्षति भएको अछाम, अर्घाखाँची र पाल्पा जिल्लामा नाप नक्शा कार्य सुचारु भएको हुने । झापा, सिराहा र लम्जुङ्गमा विशेष/पुनः नापी शुरु भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> गाउँ ब्लक र पुनः नापी गरी करिब ६९००० हेक्टर नाप नक्शा भएको । बनेपा र धुलिखेल नगरपालिकामा डिजिटल प्रविधिबाट नाप नक्शा सम्पन्न भई पनौती नगरपालिकामा नाप नक्शा कार्य शुरु भैरहेको । अछाम जिल्लाको विभिन्न गा.वि.स.मा नाप नक्शा भएको (४९८१०.३३५३ हेक्टर) र अर्घाखाँचीका विभिन्न गा.वि.स.मा गरी ४२४४२.६६०५ हेक्टर नाप नक्शा गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ३००० हेक्टर गाउँब्लक नापी गर्ने । १००० हेक्टर पुनः नापी गर्ने । द्वन्दवाट क्षति भएको अछाम, अर्घाखाँची र पाल्पा जिल्लाका विभिन्न गाविसमा ४८००० हेक्टर नाप नक्शा कार्य गर्ने । झापा, सिराहा र लम्जुङ्गका विभिन्न गा.वि.स.हरूमा विशेष नापी तथा पुनः नापी शुरु गर्ने । ६०० हेक्टर डिजिटल क्याडस्ट्रल नापी गर्ने । Map Library स्थापना गर्ने । गत आ.व. मा नापनक्सा सम्पन्न भएका स्थानहरूमा पूर्जा वितरण गर्ने ।
ख) नापी कार्यालय सुदृढीकरण कार्यक्रम	२०५८, देखि सालबसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> नापी कार्यालयको आफ्नै भवन निर्माण भएको हुने । नापी कार्यालयहरूको भौतिक अवस्था सुधार भएको हुने । विभिन्न नापी कार्यालयहरूका जीर्ण रहेका नक्शाहरू ट्रेस भएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> हाल सम्म जम्मा ३० नापी कार्यालयको भवन निर्माण सम्पन्न भएको । २० वटा नापी कार्यालयहरूको भवन निर्माण कार्य चालु रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> निर्माणाधीन नापी कार्यालयहरूको भवन निर्माण लाई निरन्तरता दिने । १४ वटा नयाँ नापी कार्यालयहरूको भवन निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने ।
३३६१०७- ३/४ क) स्थलरुप नापी	२०३०, देखि सालबसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> दूर सम्बेदन प्रविधिबाट नक्शा अध्यावधिक भएको हुने । स्थलरुप नक्सा, जिल्ला नक्सा लगायतका नक्सा आवश्यकतानुसार पुनः छपाई 	<ul style="list-style-type: none"> ८० सिट नक्शा अध्यावधिक भएको । Out of Stock भएका स्थलरुप नक्सा, जिल्ला नक्सा लगायतका नक्साहरू पुनः छपाई भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> १० सिट दूर सम्बेदन प्रविधिबाट नक्शा अध्यावधिक गर्ने । १० सिट स्थलरुप नक्सा फिल्ड भेरिफिकेशन गर्ने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/०७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
कार्यक्रम		<ul style="list-style-type: none"> भएको हुने । सुदूरपश्चिम विकास क्षेत्रको एक जिल्लाको प्रशासनिक सीमा निर्धारण भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> कंचनपुर जिल्लाको प्रशासनिक सिमा नक्सांकन कार्य सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ३० सिट नक्शा पुनः छपाई गर्ने । २० सिट १:१०००० माननापको नक्शा कम्पाईलेशन गर्ने । कैलाली जिल्लाको प्रशासनिक सीमा नक्सांकन गर्ने ।
ख) राष्ट्रिय भौगोलिक सूचना पूर्वाधार आयोजना	२०५५, देखि सालवसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> बृहत एटलासको लागि डाटा संकलन हुने १२ महिना मेटाडाटा Clearing house system संचालन भएको हुने । स्थलरूप आधार नक्शा डाटालाई राष्ट्रिय मापदण्डमा परिवर्तन गरिएको हुने । जनगणना एटलास २०६८ तयार भएको हुने । Interactive web mapping भएको हुने NSDI (National Spatial Data Infrastructure) Policy निर्माण भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ३९१३ गा.वि.स एवं ५८ नगरपालिका को नक्सा तथा डाटावेस पुनः सस्करण भएको हुने । ७५ जिल्लाको जिल्ला नक्सा तथा डाटावेस तयार भएको । १४ अञ्चल नक्सा तथा डाटावेस तयार भएको । ५ विकास क्षेत्रको क्षेत्रिय नक्सा तथा डाटावेस तयार भएको । १:१००००० , १:२५०००० , १:५००००० र १:१०००००० स्केलका डाटावेश परिमार्जन भएको । बृहत एटलास तयारीको लागि अध्ययन तथा अन्तरक्रिया एवं ५ फरक विषयसंग सम्बन्धित डाटा संकलन भएको । १:५,००० माननापमा १२१६ सिट तथा १:१०,००० माननापमा १००९ सिट 	<ul style="list-style-type: none"> बृहत एटलासको लागि ५ वटा विषयको डाटा संकलन गर्ने । १२ महिना मेटाडाटा Clearing house system संचालन गर्ने । नगरपालिकागत नक्सा तथा डाटावेश तयार गर्ने । जनगणना एटलास २०६८ प्रिन्ट गर्ने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/०७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<ul style="list-style-type: none"> अर्थोफोटो डाटा तयार भएको १ सेट Soil Data तयार भएको १ सेट गा. वि. स. का सीमाना सम्मको प्रशासनिक डाटा तयार भएको Interactive web map तयार भएको । NSDI (National Spatial Data Infrastructure) policy को Draft तयार भएको । नगरपालिकागत डाटावेश तयार भएको । 	
३३६१०८- ३/४ खगोल तथा भूमापन महाशाखा	२०२६, देखि सालबसाली कुल लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> देश भर जियोडेटिक नेटवर्क स्थापना भएको हुने । नाप नक्शा सम्बन्धी कार्यमा टेवा पुगेको हुने । देशको Deformation सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान कार्य हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> प्रथम दर्जाका ६८ मध्ये ६७ बिन्दुमा जिपिएस सर्वेक्षण गरिएको । जिपिएस प्रविधिबाट उच्च दर्जाका २४०४ बिन्दुहरूको स्थापना गरिएको । १४४ समतलन बिन्दुहरूमा जिपिएस सर्भेक्षण गरिएको । DBMS (Database Management System) मा हालसम्म ३०९३५ बिन्दुहरू ईन्ट्री भईसकेको । जियोडेसी बिषयमा स्नातकोत्तर तहको अध्ययनका लागि ३ जनालाई छात्रवृत्ति प्रदान गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> झापा जिल्लामा तेस्रो दर्जा नियन्त्रण बिन्दु बिस्तारका लागि पूर्वेक्षण तथा मनुमेन्टेसन गर्ने साँगा, भाते ढिकुर तथा नगरकोट स्थित Base Triangle का बिन्दुहरूमा टावर निर्माणका लागि डिजाइन तथा नक्साङ्कन गर्ने । ३० वटा तेस्रो दर्जा नियन्त्रण बिन्दु निरिक्षण गर्ने । खुर्कोट धुलिखेल सडक खण्ड -८० किमि पूर्वेक्षण तथा मनुमेन्टेसन गर्ने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/०७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<ul style="list-style-type: none"> • ६६९९ कि.मि समतलन सर्भेक्षण सम्पन्न भएको । • १:५००० तथा सो भन्दा सानो माननापका लागि ट्रान्सफर्मेसन पारामिटर परिभाषित गरिएको । • १५ वटा दोस्रो दर्जाका नियन्त्रण बिन्दुहरूमा जिपिएस प्रविधि प्रयोग गरी सर्भेक्षण भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • नगरकोट बेधशालामा चौबिसै घण्टा जि.पि.एस. सर्भेक्षण गर्ने । • दोस्रो दर्जाका ६० वटा नियन्त्रण बिन्दुहरूमा जिपिएस सर्भेक्षण गर्ने । • तेस्रो दर्जाका ३० नियन्त्रण बिन्दु तथा समतलन बिन्दु निरीक्षण तथा मर्मत संभार कार्य गर्ने । • प्रथम, दोस्रो तथा तेस्रो दर्जाका ५००० नियन्त्रण बिन्दुको विवरण कार्ड स्क्यान कार्य गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिवीमुक्त संकेत	सो.के. संकेत	जलवायु संकेत
				कूल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३३६०११	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	१९४,५६४	६२,१४१	६०,३०१	१,८४०		६२,१४१			६६,७०५	६८,७०२	१	७	२	३	३
२	३३६०१२	भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग	४२,१७४	६१,१५७	५९,४७७	१,६८०		६१,१५७			६५,७९५	६७,८५२	१	७	२	३	३
३	३३६०१३	मालपोत कार्यालयहरू	७४०,५९०	९२२,७४६	८९६,८४६	२५,९००		९२२,७४६			९६९,६४४	९८४,६८७	१	७	२	३	३
४	३३६०१४	भूमिसुधार कार्यालयहरू	९७,५८७	१३३,५८८	१३१,३२८	२,२६०		१३३,५८८			१४०,०२८	१४१,९६१	१	७	२	३	३
५	३३६०१५	नापी विभाग	२१,०२४	२७,००८	२४,४८८	२,५२०		२७,००८			२८,८५०	२९,६२४	१	७	२	३	३
६	३३६०१६	नापी कार्यालयहरू	६४०,४५४	८७८,८०७	८३६,५६७	४२,२४०		८७८,८०७			९२५,०२१	९४१,१३९	१	७	२	३	३
७	३३६०१७	भू-सूचना तथा अभिलेख विभाग	३९,६७९	४०,१९१	३१,३०१	८,८९०		४०,१९१			४३,४६९	४४,९८५	१	७	२	२	३
८	३३६१०१	मालपोत अभिलेख सुरक्षा तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम	१९३,९९०	३७७,१८५	६०,१०३	३१७,०८२		३७७,१८५			४१४,९४७	४३३,८११	१	४	२	२	३
९	३३६१०२	राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना	२१५,४२३	२५०,३५०	२४९,९५०	४००		२५०,३५०			२७५,१४५	२८७,५०१	१	१	१	२	३
१०	३३६१०३	भूमिसुधार कार्यक्रम, मुक्त कर्मैया र हलिया पुनर्स्थापन	२५८,९९८	४२०,६८१	४२०,६०१	८०		४२०,६८१			४६२,५०९	४८३,३७०	१	५	१	१	३
११	३३६१०५	भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र	६१,९१५	१३६,६००	६३,७८०	७२,८२०		१३६,६००			१४९,१८९	१५५,२९९	२	४	२	२	३
१२	३३६१०६	किता नापी कार्यक्रम	४०४,०५५	७७६,६४४	२३३,४८१	५४३,१६३		७७६,६४४			८५२,३१५	८८९,७८९	१	४	१	३	३
१३	३३६१०७	स्थलरूप नापी (भूमि स्रोत) कार्यक्रम	७६,३५४	९८,७८३	८६,९७३	११,८१०		९८,७८३			१०६,०७८	१०९,२६९	१	४	१	३	३
१४	३३६१०८	खगोल तथा भू-मापन कार्यक्रम	५३,६३२	७१,८००	४५,६२३	२६,१७७		७१,८००			७६,७९६	७८,९१३	१	४	२	२	३
		जम्मा	३,०४०,४३९	४,२५७,६८१	३,२००,८१९	१,०५६,८६२		४,२५७,६८१			४,५७६,४९१	४,७६६,९०२					

२.४ वन तथा भू-संरक्षण

(क) पृष्ठभूमि

दिगो वन व्यवस्थापन, जैविक विविधता र स्रोतको संरक्षण, जल तथा भूमिको संरक्षण एवं समुदायद्वारा व्यवस्थापन गरिएको व्यवस्थित वनहरूवाट वन क्षेत्रको संरक्षण, सम्वर्धन एवं सदुपयोगमा महत्वपूर्ण योगदान प्रदान गरेको छ । देशको आर्थिक विकासको लागि मेरूदण्ड मानिएको कृषि, जलस्रोत, उद्योग, पर्यटन आदिको विकास गर्न तथा वातावरणीय सन्तुलन जोगाई वातावरणीय सेवाहरू निरन्तर रूपमा उपलब्ध गराउन वन क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ । यसैगरी जलवायु परिवर्तनवाट पर्न गएका असरहरूको न्यूनीकरण तथा अनुकूलनमा सहयोग गर्न समेत वन क्षेत्रको प्रमुख भूमिका रहेको सन्दर्भमा यसको संरक्षण, दिगो व्यवस्थापन तथा सदुपयोग हुनु आवश्यक छ ।

यिनै कुराहरूलाई मध्यनजर गरी वन क्षेत्रलाई नेपालीको समृद्धिको आधार बनाउन “समृद्धिका लागि वन” भन्ने दीर्घकालिन सोच तय गरिएको छ । यसका लागि चालु त्रिवर्षीय योजनामा वन क्षेत्रको दिगो व्यवस्थापनद्वारा वन क्षेत्रको उत्पादकत्व र वन पैदावारको उत्पादन वृद्धि गर्ने, वनजनित कृषाकलापहरूको प्रवर्धनबाट आय आर्जन तथा रोजगारीका अवसरहरू सृजना गर्ने तथा वन, जैविक विविधता तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण एवं व्यवस्थापन गरी वातावरणीय सेवा सुनिश्चित गर्ने उद्देश्य लिइएको छ ।

उल्लेखित दीर्घकालीन सोच, त्रिवर्षीय योजनाको उद्देश्य एवम् सरकारको नीति तथा कार्यक्रमको आधारमा रही वन नीति २०७१ ले निर्दिष्ट गरे बमोजिम वन, जैविक विविधता र जलाधार क्षेत्रको दिगो व्यवस्थापनद्वारा स्थानीय र राष्ट्रिय समृद्धिमा योगदान पुरयाउने खालका कार्यक्रमहरू बृहत्तर रूपमा सञ्चालन गरीने छ । सरकारी, सामुदायिक तथा गैह्र सरकारी संस्थाबाट देशभरमा १२ करोड ३८ लाख ७ हजार विभिन्न जातका विरूवा रोपण गरिनेछ । देशको मौजुदा वन क्षेत्रलाई विस्तार गरी ४० प्रतिशत कायम गर्न वन क्षेत्रको वन सुरक्षा योजनालाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ । यस आ.व.मा थप ७९१ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरू गठन भई करिव ७३५६३ हेक्टर वन क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापन गर्दै जाने, वन अतिक्रमण नियन्त्रण रणनीति, २०६८ कार्यान्वयनमा ल्याई कम्तीमा २५०० हेक्टर वनक्षेत्र अतिक्रमण मुक्त गरी वनको पुनर्स्थापना गर्ने, गरिवीको रेखामुनी रहेका जनतालाई कबुलियती वनको रूपमा उपलब्ध गराइएको वन क्षेत्रको खाली जग्गामा जीविकोपार्जन र रोजगारीमूलक कृषाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ । वनजन्य उत्पादनलाई उच्च विकासका लागि निजी जग्गामा संलग्नतालाई प्रोत्साहन गरीने छ । सामुदायिक वन, कबुलियती वनजस्ता समुदायमा आधारित वन समूहको संस्थागत र सुशासन क्षमता अभिवृद्धि गर्दै स्थानीय स्तरमा कार्यक्रमहरू संचालन सरोकारवालाहरूको सहयोग परिचालनलाई सुदृढ गरीने छ ।

वन दशक (२०७१-२०८०) को अवधिमा वनजन्य पैदावारमा आधारित उद्योगहरूको स्थापना तथा सञ्चालनका लागि लगानीमैत्री वातावरणको सिर्जना गरिनेछ । वन दशक कार्यक्रम अन्तरगत भूकम्प प्रभावित जिल्लामा बाँसको नर्सरी निर्माण तथा बृहत वृक्षारोपणका लागि अनुदानसहित कार्यक्रम तय गरिएका छन् । राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण कार्यक्रमको गुरुयोजना निर्माण एवं नदीकटान तथा गल्छी पहिरो नियन्त्रण, हरियाली प्रवर्द्धन, ताल तलैया संरक्षण लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । वैज्ञानिक वन व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिईने छ । नेपालका वनस्पती प्रजातिहरूको विषयमा (Flora of Nepal Vol.1-10) प्रकाशनको लागि आवश्यक जनशक्ति र अन्य पूर्वाधारको विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

भौगोलिक क्षेत्र विशेषमा पाइने खास खास प्रकारका वनस्पति, जडीबूटी एवं गैरकाष्ठ वन पैदावारको उत्पादन, संरक्षण र व्यवस्थापनमा जोड दिने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरीने छ । पर्वत, बाग्लुङ्ग र म्याग्दी जिल्लामा

लप्सी; रामेछाप, काभ्रे, सिन्धुली र संखुवासभामा बोधिचित्त तथा भोजपुर, तेह्रथुम र संखुवासभामा रूद्राक्ष विरूवा उत्पादन, वृक्षारोपण र संरक्षणमा अनुदान दिई पकेट क्षेत्रको रूपमा विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

दुर्लभ वन्यजन्तुहरूको संरक्षण र व्यवस्थापन साथै टुहुरा, घाइते र समस्याग्रस्त वन्यजन्तुहरूको व्यवस्थापनको लागि काठमाण्डौ उपत्यका र प्रादेशिक तहमा प्राणी उद्यान र पुनःस्थापना केन्द्र स्थापना गरीने छ । मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष र ढोरपाटन शिकार आरक्षलाई संरक्षण कार्यक्रमसहित पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गरी स्थानीय रोजगारीका अवसरमा बृद्धि गरिनेछ । भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त संरचनाहरूको पुनर्निर्माणका लागि काठको आपूर्ति व्यवस्थालाई सरल र सहज बनाउने र भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरूमा बाढी पहिरो लगायत भू-क्षय नियन्त्रणका कार्यक्रमहरू तय गरिएका छन् । सम्भाव्यता र क्षमताको आधारमा संरक्षित क्षेत्रहरूमा पर्या-पर्यटनको विकास गरी रोजगारी सृजना तथा राजस्वमा बृद्धि गरी गरिवी निवारणमा टेवा पुऱ्याउने जस्ता वन क्षेत्रको विकास कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिने छ ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

भौतिक प्रगति खुलाउने केही प्रमुख सूचकहरूको आ.व. २०७२/७३ को लक्ष्य निम्न बमोजिम रहेको छ।

सि.नं.	सूचक	एकाइ	तेह्रौ योजनाको लक्ष्य	हालसम्मको प्रगति (जेष्ठ मसान्तसम्म)	आ व २०७२/७३ को लक्ष्य
१.	समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापनका लागि समुह गठन	गोटा	१५००	८५५	८०९
२.	समुदायमा वन हस्तान्तरण	गोटा	१५००	९६२	७९१
३.	विरूवा उत्पादन	हजार	४०३००	५२४१७	२३८०७
४.	क. सरकारद्वारा व्यवस्थित वन, सामुदायिक वन, कवुलियती वन, सार्वजनिक ऐलानी पर्ती जग्गा, नदी उकास जग्गा र संस्थागत जग्गामा बृक्षारोपण (१ करोड १८ लाख विरूवा)	हेक्टर	४६५०	५६४९	४८५३
	ख. निजी जग्गामा बृक्षारोपणका लागि उत्पादित विरूवा वितरण	हजार	२८५००	१४२३७	१३३६८
५.	वन पैदावारमा आधारित लघुउद्यम स्थापना र संचालन सहयोग	गोटा	३००	२०८	२१४
६.	वन क्षेत्रको अतिक्रमण हटाउने	हेक्टर	१३०००	८२९.७	७४०
७.	हिमाली तथा पहाडी क्षेत्रमा वनको नक्साङ्कन	भौगोलिक क्षेत्र	२	२	
८.	सामुदायिक तथा साभेदारी वनमा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन	हेक्टर	७५०००	६२८२८	२७१३
९.	चरीचरणमुक्त वन क्षेत्र घोषणा तथा कार्यक्रम संचालन	गा वि स	३	२	१
१०.	वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र स्थापना	गोटा	२		१

सि.नं.	सूचक	एकाइ	तेह्रौ योजनाको लक्ष्य	हालसम्मको प्रगति (जेष्ठ मसान्तसम्म)	आ व २०७२।७३ को लक्ष्य
११.	वन्यजन्तुको अनुगमन, सर्भेक्षण तथा गणना	प्रजाती	१५	२१	६
१२.	वन्यजन्तुको वासस्थान सुधारका लागि, घाँसे मैदान व्यवस्थापन र मिचाहा प्रजाती न्यूनीकरण	हेक्टर	१५२५	१००९	५८१
१३.	वनस्पतिको अध्ययन अनुसन्धान	प्रजाती	३९	२६	१३
१४.	उच्च जोखिमका भू-क्षय स्थल उपचार	गोटा	२१	२६	१९७
१५.	भूमि उत्पादकत्व संरक्षण	हेक्टर	३०००	२२००	१२४६
१६.	पानी मुहान, पोखरी संरक्षण र सिमसार क्षेत्र व्यवस्थापन	गोटा	९८०	७२८	४७६
१७.	प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन	गोटा	१९००	९००	५०१
१८.	उपजलाधार क्षेत्रको व्यवस्थापन योजना तयारी	उपजलाधार	५४	३२	२६
१९.	एकीकृत चुरे जलाधार संरक्षण योजना कार्यान्वयन	जिल्ला	१५	२८	३१
२०.	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना तयारी तथा कार्यान्वयन	समूह	१०००	५००	१०००

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

(रु. हजारमा)

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३२९१०१-३/४ वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण आयोजना	शुरू वर्ष: २०५४/५५ सालवसाली नेपाल सरकार: रु.१६९१०	<ul style="list-style-type: none"> वन विकासका लागि विभिन्न अध्ययन/अनुसन्धानबाट प्राप्त भएका अनुसन्धानात्मक प्रतिवेदनका नतिजाहरू उपयोग हुने । नेपालको वन क्षेत्रको अद्यावधिक तथ्याङ्क तयार भएको हुने । वनको वैज्ञानिक व्यवस्थापनको लागि वन सर्वेक्षण तथ्याङ्क प्रयोग हुने । वन अनुसन्धान तथा वन स्रोत सर्वेक्षणबाट योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा सहयोग पुगेको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> प्राकृतिक वन व्यवस्थापन, नर्सरी प्रविधि तथा वृक्षारोपण, कृषि वन प्रर्वद्धन, वन सदुपयोग, वृक्ष सुधार विकास गरिएको । तराई तथा चुरे क्षेत्रको वन क्षेत्रको तथ्यांक (सर्वेक्षण) अद्यावधिक भएको । नेपालको वन स्रोतको तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने कार्य जारी रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> संकटापन्न, लोप हुन लागेका तथा बहुउद्देश्यीय प्रमुख रूख प्रजातिहरूको बीउ उत्पादन गर्न Breeding Seed Orchard (BSO), बहुवर्षीय विरूवा उत्पादन नर्सरी प्रविधि सम्बन्धी अध्ययन/अनुसन्धान गर्ने । कम प्रयोगमा रहेको काष्ठ तथा गैह्रकाष्ठ प्रजातिको काठको गुणस्तर अभिवृद्धि सम्बन्धी अध्ययन गर्ने । मिचाहा प्रजातिको निर्मूल गर्ने सम्बन्धी रणनीति बनाउने । तराई र भित्री मधेसका प्रमुख तीन प्रजातिको स्थानीय आयतन तालिका बनाउने । विभिन्न बाँस तथा वेत प्रजातिहरूको वृद्धि तथा उत्पादन र व्यवस्थापनसम्बन्धी अध्ययन र प्रतिवेदन गर्ने ।
३२९१०२-३/४ जडीवुटी विकास कार्यक्रम	शुरू वर्ष २०६६/६७ सालवसाली कुल लागत: रु. ६४८८७	<ul style="list-style-type: none"> साभेदारीमा जडीवुटीको भण्डारण तथा प्रोसेसिङ्ग प्लाण्टको स्थापना भई रोजगारी र आय आर्जनमा वृद्धि भएको हुने । जडीवुटी नर्सरी स्थापना, मर्मत र संचालन भई आर्थिक दृष्टिबाट 	<ul style="list-style-type: none"> २२ जिल्लामा जडीवुटी विकास तथा विस्तारका लागि पकेट क्षेत्र छनौट गरि सो क्षेत्रमा नै कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । २२ जिल्लामा नर्सरी निर्माण, मर्मत तथा सञ्चालन गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> जडीवुटी संकलन/भण्डारण/ प्रशोधन केन्द्र स्थापना तथा संचालनमा सहयोग गर्ने । २२ जिल्लाका पकेट क्षेत्रमा जडीवुटी नर्सरी स्थापना, मर्मत र संचालन गर्ने । आर्थिक दृष्टिबाट महत्वपूर्ण, फोकल टिमले पहिचान गरेका र टिमुर, तेजपात, एलोवरा अमला, लप्सी, ओखर,

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		<p>महत्वपूर्ण गै.का. व. पै. प्रजातीका गरी ९९५ हजार विरूवा उत्पादने हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> सामुदायिक तथा सार्वजनिक जग्गामा संघ संस्था तथा व्यक्तिहरूको जग्गामा ७२५ हजार एवं १५ हे. वन क्षेत्रमा जडीबुटी खेती विस्तार भएको हुने । जडिबुटीसम्बन्धी सूचना आदान प्रदान भएको हुने । संकटापूर्ण अवस्थामा रहेका जडिबुटी प्रजातीको बासस्थान संरक्षण तथा व्यवस्थापन भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> १५९७ हजार विभिन्न प्रजातिका जडीबुटी विरूवाहरू उत्पादन भैरहेको । विभिन्न प्रजातिका जडीबुटी विरूवाहरू उत्पादन गरी सामुदायिक तथा सार्वजनिक जग्गा र निजी जग्गामा जडीबुटी खेती विस्तार भएको । जडिबुटी खेतीकर्ता समूह गठनका साथै जडिबुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावरको खेती, संकलन तथा व्यवसायमा संलग्न व्यक्तिहरूको संजाल निर्माण तथा सुदृढीकरण गरिएको । जडीबुटी प्रशोधन/लघु उद्यम स्थापना तथा गै. का. व. पै. मा आधारित वन उद्यम विकासको लागि सहयोग गरिएको। 	<p>रूद्राक्ष, रिठठा, लौठे सल्ला, जैतुन आदि प्रजातीका गरी ९९५ हजार विरूवा उत्पादन तथा खरीद गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> निजी कृषक/उद्यमी, गरिव तथा विपन्न वर्गलाई ढुवानी तथा वृक्षारोपण सहयोग गरि निजी, सामुदायिक र सार्वजनिक जग्गामा रोपण गर्ने । २२ वटा जडिबुटी नमूना प्लट मर्मत तथा सञ्चालन र ८ वटा जडिबुटी सुचना केन्द्र विकास गर्ने । गैर काष्ठ वन पैदावारमा आधारित वन उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालनमा सहयोग गर्ने । सामुदायिक विद्यालयहरूमा जडिबुटीको शैक्षिक वाटिका स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने । संकटापूर्ण अवस्थामा पुगेका जडिबुटी प्रजातिको बासस्थान संरक्षण गर्ने ।
३२९१०४-३/४ केन्द्रीय वन तालिम तथा प्रसार केन्द्र	शुरू वर्ष २०५५/५६ सालवसाली कुल लागत:५५३११	<ul style="list-style-type: none"> वन र वन्यजन्तु, वनस्पति, भू-संरक्षण र वन अनुसन्धान सम्बन्धमा विविध प्रचार प्रसार कार्यक्रम सञ्चालन भई वन क्षेत्रको योगदान सकारात्मक रूपमा गणना भएको हुने । कार्यरत जनशक्तिहरूको पदीय दायित्व अनुसारको, कार्य सञ्चालनमा ज्ञान, सीप, दक्षता र कार्य प्रतिको 	<ul style="list-style-type: none"> दक्ष जनशक्ति तयार भई कार्य सम्पादन क्षेत्रमा सहयोग भएको । तालिम प्राप्त जनशक्तिबाट वन, वन्यजन्तु तथा वातावरण संरक्षण कार्यमा उल्लेख्य सहयोग पुगेको । ३ वटा तालिम म्यानुअल तयार भई वनविकास फरेष्टर १ महिने तालिम म्यानुअल, सेवकालीन तालिम 	<ul style="list-style-type: none"> प्रकोप व्यवस्थापन, वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन, सेवाकालीन तालिम आदि सञ्चालन गर्ने । तालिम म्यानुअल तयारी, प्रचारप्रसारसम्बन्धी क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने । तालिम भवनको रेट्रोफिटिङ गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		<p>उत्प्रेरणामा बढोत्तरी भएको हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> केन्द्रीय वन तालिम तथा प्रसार केन्द्रको भवन रेट्रोफिटिङ भएको हुने । 	<p>म्यानूअलको रूपमा स्वीकृतसमेत भैसकेको ।</p>	
<p>३२९१०६-३/४ राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम</p>	<p>शुरू वर्ष २०६२/६३ सालवसाली कुल लागत:३७९३४९</p>	<ul style="list-style-type: none"> पूर्वाधार तथा संस्थागत सुदृढ भई वन प्रशासन र शुसासनमा टेवा पुग्ने। जिल्लामा वन व्यवस्थापन तथा संरक्षित वन व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन भई ७४ जिल्लामा वन सुरक्षा योजना कार्यान्वयन हुने । सिमसार क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापन हुने । वन पैदावारको सरल र सहज आपूर्तिमा सहयोग पुग्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> २१ वटा साभेदारी वनको कार्य योजना तयारी भई कार्यान्वयन भई रहेको । ७४ जिल्लामा आवधिक रूपमा पन्चवर्षीय वन व्यवस्थापन योजना भएको । १२ वटा संरक्षित वनको कार्य योजना कार्यान्वयन भएको । ५७ जिलामा वन सुरक्षा योजना कार्यान्वयन भएको । १६ जिल्लामा सिमसार क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापन भएको । काठ दाउरा संकलन तथा बिक्रि वितरण २ लाख १२ हजार ५ सय क्यू.फि. भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ७ वटा जिल्ला वन कार्यालय भवन निर्माण गर्ने । समुदाय स्तरमा सेवा प्रवाह गर्न १८ वटा सेक्टर र इलाका भवन कार्यालय निर्माण गर्ने । ७४ जिल्लामा जिल्ला वन सुरक्षा योजना कार्यान्वयन गर्ने । ७४ जिल्लामा जिल्ला वन क्षेत्र समन्वय समिति स्थापना र संस्थागत गर्ने । १२ वटा संरक्षित वन व्यवस्थापन कार्य योजना कार्यान्वयन गर्ने । ४० स्थानमा सिमसार क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने । २ जिल्लामा पन्चवर्षीय वन व्यवस्थापन योजना तयारी गर्ने । ६ स्थानमा वन व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन गर्ने। २ लाख ३० हजार क्यू.फि. ढलापडा काठ संकलन गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३२९१०९-३/४ बृक्षसुधार, वृक्षारोपण तथा निजी वन कार्यक्रम	शुरू वर्ष २०७१/०७२ सालवसाली कूल लागत ४२८८१७	<ul style="list-style-type: none"> ● ११ वटा उच्च प्रविधियुक्त स्थाई नर्सरी , नर्सरी मर्मत १२४ वटा, ठूलो विरूवा उत्पादन २५,००० वटा, विरूवा उत्पादन ९७,०२,००० वटा, ६४६ हेक्टरमा वृक्षारोपण हुने । ● २ वटा संकटापन्न वन प्रजाती पहिचान तथा स्थापना, ५ वटा संकटापन्न वन प्रजाती संरक्षण तथा व्यवस्थापन भएको हुने । ● तराईको नदी उकास क्षेत्रको पहिचान हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● उच्च प्रविधियुक्त स्थाई नर्सरी ११ वटा, १३ वटा नर्सरी निर्माण , १४८ वटा नर्सरी मर्मत, ठूलो विरूवा उत्पादन २५,००० वटा, विरूवा उत्पादन ५५,३५,००० वटा, विरूवा खरिद ९,८०,००० वटा, वृक्षारोपण ७०० हेक्टर भएको । ● ४७५ वटा निजी वन दर्ता, निजी वन संजाल १६ वटा भएको । ● आधारभूत र उन्नत वृक्ष सुधार कार्यक्रम सञ्चालन भएको । ● १ वटा संकटापन्न वन प्रजाती पहिचान तथा स्थापना, ५ वटा संकटापन्न वन प्रजाती संरक्षण तथा व्यवस्थापन भएको । ● १ वटा तराईको नदी उकास क्षेत्रको पहिचान भएको । ● महत्वपूर्ण ठानिएका रूख प्रजातिहरूको संरक्षण तथा आनुवांशिक सुधार गरिएको । ● स्व स्थानीय प्रजाती संरक्षण प्लट स्थापना तथा व्यवस्थापन गरीएको । ● महत्वपूर्ण प्रजातिको गुणस्तरीय विउ उपलब्ध गराउनका लागि नियमित बीउ परीक्षण प्रणाली अपनाइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● एक नगर अनेक उद्यान, एक गाँउ एक वन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । ● ११ वटा उच्च प्रविधियुक्त स्थाई नर्सरी , नर्सरी मर्मत १२४ वटा, ठूलो विरूवा उत्पादन २५,००० वटा, विरूवा उत्पादन ९७,०२,००० वटा, ६४६ हेक्टर वृक्षारोपण कार्य गर्ने । ● आधारभूत र उन्नत वृक्ष सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● २ वटा संकटापन्न वन प्रजाती पहिचान तथा स्थापना, ५ वटा संकटापन्न वन प्रजाती संरक्षण तथा व्यवस्थापन, ३ वटा तराईको नदी उकास क्षेत्रको पहिचान गर्ने । ● निजी तथा कृषि वन विकास र नर्सरी संचालनमा प्राविधिक सहयोग तथा उत्पादनका साधनमा अनुदान उपलब्ध गराउने । ● प्रचार प्रसार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● ठूलो क्षेत्रफलका निजी जग्गामा वृक्षारोपणका लागि सहजीकरण गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३२९११४-३/४ वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना	शुरू वर्ष : २०३४/३५ सालवसाली कुल लागत : ९५०४४	<ul style="list-style-type: none"> ● वन्यजन्तु संरक्षण र तिनको वासस्थान सुधार हुने । ● संरक्षण सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि भै दुर्लभ तथा अन्य प्रजातीको संरक्षणमा सघाउ पुग्ने । ● चोरी शिकार नियन्त्रण कार्यमा सहयोग पुग्ने । ● जैविक विविधता संरक्षण कार्यमा सहयोग पुग्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● १०० हेक्टर घाँसे मैदान व्यवस्थापन भएको । ● ५ पटक संचार माध्यमबाट संरक्षणसम्बन्धी प्रचार प्रसार कार्य भएको । ● २ पटक भालुको अनुगमन तथा सर्वेक्षण भएको । ● ६६ पटक चोरी शिकार नियन्त्रणका लागि स्वीप अपरेशन कार्य भएको । ● ३ वटा पोष्ट भवन निर्माण गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको । ● ९ कि.मी. तारवार मर्मत कार्य भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● १३० हेक्टर घाँसे मैदान व्यवस्थापन गर्ने । ● वन्यजन्तुका लागि ५ स्थानमा सिमसार क्षेत्रहरू व्यवस्थापन गर्ने । ● दुर्लभ २ प्रजातिको अनुगमन तथा सर्वेक्षण र १ प्रजाती (सालक) को अध्ययन गर्ने । ● ४८ पटक चोरी शिकार नियन्त्रण स्वीप अपरेशन गर्ने । ● ९ पटक टुहुरा तथा समस्याग्रस्त वन्यजन्तुको आपतकालीन उद्धार तथा व्यवस्थापन गर्ने । ● १ वटा वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने । ● ३ वटा पोष्ट भवन निर्माण गर्ने । ● ९ वटा मचान मर्मत, ७ वटा काठेपुल निर्माण जस्ता पर्यटकीय पूर्वाधारका कार्य गर्ने ।
३२९११५-३/४ राष्ट्रिय निकुन्ज आयोजना	शुरू वर्ष २०२९/३० सालवसाली कुल लागत: ३८४५९५	<ul style="list-style-type: none"> ● वन्यजन्तु संरक्षण र तिनको वासस्थानमा थप सुधार हुने । ● संरक्षणसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि भै दुर्लभ तथा अन्य प्रजातीको संरक्षणमा सघाउ पुग्ने । ● चोरी शिकार नियन्त्रण कार्यमा थप सुदृढ सहयोग पुग्ने । ● जैविक विविधता संरक्षण कार्यमा 	<ul style="list-style-type: none"> ● १०१ हेक्टर घाँसे मैदान व्यवस्थापन भएको । ● ५० स्थानमा संरक्षणसम्बन्धी दिवस समारोहका कार्यक्रम भएको । ● दुर्लभ हिमाली कालो भालुको २ पटक अनुगमन तथा ३ प्रजाति (घडियाल, कछुवा र गिद्ध) को संरक्षण भएको । ● ७६ पटक चोरी शिकार नियन्त्रणका 	<ul style="list-style-type: none"> ● ११३ हेक्टर घाँसे मैदान व्यवस्थापन तथा १५ हेक्टर मिचाहा प्रजाती नियन्त्रण कार्य गर्ने । ● ३० पटक संरक्षण सम्बन्धी स्कूल कार्यक्रम र ५४ पटक संचार माध्यमबाट प्रचार प्रसार कार्य गर्ने । ● १२० पटक चोरी शिकार नियन्त्रणका लागि स्वीप अपरेशन लगायतका कार्य गर्ने । ● १४ पटक टुहुरा तथा समस्यामूलक वन्यजन्तु व्यवस्थापनको कार्य गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		सहयोग पुग्ने ।	लागि स्वीप अपरेशन भएको । ● ९ वटा भवन निर्माण कार्य भै रहेको। ● ७ पटक टुहुरा तथा समस्याग्रस्त वन्यजन्तुको उद्धार कार्य भएको । ● १ पटक आखेटोपहार व्यवस्थापनको कार्य भएको ।	● २६ वटा पोष्ट भवन र २ वटा सुरक्षा पोष्ट निर्माण कार्य गर्ने ।
३२९१२४-३/४ राष्ट्रपति चुरे- तराई- मधेश संरक्षण विकास समिति	शुरू वर्ष : २०६७/६८ सालवसाली रु. १९६८१५१	● एकीकृतरूपमा चुरेको पारिस्थितिकीय प्रणालीको दिगो व्यवस्थापन गर्दै उपल्लो तटीय र तल्लो तटीय वातावरणीय अन्तरसम्बन्धबाट चुरे क्षेत्र तथा यसको प्रभाव क्षेत्र दून, तराई /मधेश क्षेत्रको समेत संरक्षण हुने । ● खोला किनार संरक्षण तथा जल वहाव नियन्त्रण हुने । ● क्षतिग्रस्त भूमि पुनरुत्थान हुने । ● चुरेक्षेत्र संरक्षणको सवालमा सरोकारवालाहरूबीच समन्वय र सहकार्य हुने । ● नीति, रणनीति, योजना, कार्यविधि तथा अन्य सान्दर्भिक अध्ययन तथा अनुसन्धान हुने ।	● ४१० हे.संवेदनशील वन क्षेत्र (Hot spot) को तारबारसहित पुनरुत्पादन संरक्षण भएको । ● ५२२० हजार विरूवा उत्पादन भएको । ● २० कि.मी.नदी किनारा व्यवस्थापन भएको । ● ६० हे.नदी उकास जग्गा व्यवस्थापन भएको । ● २२८ गोटा खानेपानी मुहान संरक्षण, पानी पोखरी निर्माण भएको ।	● संवेदनशीलताको आधारमा प्राथमिकता तोकिएका ७ नदी प्रणालीहरू (बलान, जलाद, रातु, लाल बकैया, बाण गंगा, जोगवुढा र रंगुन)मा सघनरूपमा नदि नियन्त्रणका लागि तटबन्ध निर्माण गर्ने । ● ९०६९ हजार विरूवा उत्पादन गर्ने । ● १८१३ हेक्टरमा वृक्षारोपण गर्ने । ● १६५ गोटा गल्छी पहिरो रोकथाम गर्ने । ● १२९ गोटा पानी मुहान संरक्षण गर्ने । ● १४४ गोटा संरक्षणमुखी वन कार्ययोजना परिमार्जन सहयोग गर्ने । ● २४ कि.मी.तटबन्ध, स्पर निर्माण, १८ हे.मा माछापोखरी निर्माण गर्ने । ● निजी जग्गामा वृक्षारोपण गर्नको लागि ६० लाख विरूवा वितरण गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३२९१२६-३।४ रेड फरेस्ट्री तथा जलवायु परिवर्तन कार्यक्रम	शुरू वर्ष : सन् २००९, मार्च देखि सन् २०१४ डिसेम्बर सम्म कुल लागत: ३४०००० यू. एस. डलर	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपालको रेड राष्ट्रिय रणनीति तयार भएको । ● वनको आर्थिक मुल्यांकन र भू-उपयोगको राजनैतिक अर्थशास्त्रीय अध्ययन र वन विनास र वनको क्षयीकरणका कारक तत्वहरू (Drivers of Deforestation and Forest Degradation) बाट हुने कार्वन उत्सर्जनसम्बन्धी अध्ययन भएको । ● वन कार्वन उत्सर्जनसम्बन्धी पुर्वानुमानको लागि आर्थिक खाका (Economic Model) तयारीसम्बन्धी अध्ययन भएको । ● नेपाल कार्वन व्यापारमा सहभागी हुन तयार हुने । ● रेड फरेस्ट्रीसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि हुने । ● रेडको राष्ट्रिय सूचना प्रणालीको विकास र विभिन्न किसिमका वन व्यवस्थान प्रणालीको Data base प्रणाली तयार गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● R-PP कार्यान्वयनको क्रममा रहेको । ● वन कार्वन उत्सर्जनसम्बन्धी आधार रेखा (Base Line/RELOसम्बन्धी विश्लेषणात्मक अध्ययनको कार्य अन्तिम अवस्थामा रहेको । ● REDD को वातावरणीय र सामाजिक प्रभाव विश्लेषण तथा वातावरणीय र सामाजिक व्यवस्थापन योजना तयारी (SESA) सम्बन्धी अध्ययन कार्य अन्तिम अवस्थामा रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपालको रेड राष्ट्रिय रणनीति तयारी गर्ने । ● रेड कार्यान्वयन खाका तयारीसम्बन्धी अध्ययन गर्ने । ● वनको आर्थिक मूल्याङ्कन र भू-उपयोगको राजनैतिक अर्थशास्त्रीय अध्ययन र वन विनास र वनको क्षयीकरणका कारक तत्वहरू (Drivers of Deforestation and Forest Degradation) बाट हुने कार्वन उत्सर्जन सम्बन्धी अध्ययन गर्ने । ● वन कार्वन उत्सर्जनसम्बन्धी पुर्वानुमानको लागि आर्थिक खाका (Economic Model) तयारीसम्बन्धी अध्ययन गर्ने । ● रेडको राष्ट्रिय सूचना प्रणालीको विकास र विभिन्न किसिमका वन व्यवस्थापन प्रणालीको Data base तयार गर्ने ।
३२९१२७-३/४	शुरू वर्ष : २०६७/६८	● मानव वन्यजन्तू द्वन्द्व न्यूनीकरण,	● बासस्थान प्रवर्द्धन हुने किसिमको वन	● मानव वन्यजन्तू द्वन्द्व व्यवस्थापन कार्यक्रम

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
वन्यजन्तु संरक्षणको लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन आयोजना	समाप्त वर्ष: २०७२/७३ कुल लागत: ३० लाख डलर	चोरी शिकार तथा अवैध व्यापार नियन्त्रण हुने । ● दूर्लभ वन्यजन्तुको वासस्थान संरक्षण, सुधार तथा व्यवस्थापनमा सहयोग पुग्ने । ● बाघ पाइने संरक्षित क्षेत्रहरूको पारिस्थितिकीय प्रणलीको अध्ययन, बाघको नियमित अनुगमन हुने ।	व्यवस्थापन र पुनरोत्पादन संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । ● अपराधी तथा सन्दिग्ध व्यक्तिहरूको विस्तृत डाटा बेस तयार भई अध्यावधिक गरिएको । ● वन तथा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको। ● २२३ हेक्टर घाँसेमैदान व्यवस्थापन भएको । ● २ पटक बाघको अनुगमन (क्यामेरा ट्र्यापिड) कार्य भएको । ● चोरी शिकार नियन्त्रणका लागि १२ जनाको र्यापिड रेस्पान्स टीम परिचालन भएको । ● ७ स्थानमा वन्यजन्तुका लागि पानी व्यवस्थापनको कार्य भएको । ● ७ वटा पोष्ट भवन निर्माणको कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको । ● २४४ कि.मी. वनपथ मर्मतको कार्य भएको ।	सञ्चालन गर्ने । ● घाइते वन्यजन्तु संरक्षण तथा पुनः स्थापना कार्यक्रम संचालन गर्ने । ● ४२५ हेक्टर घाँसेमैदान व्यवस्थापन गर्ने । ● वन्यजन्तुका लागि ९ वटा पानीपोखरी तथा सिमसार क्षेत्र व्यवस्थापन गर्ने । ● ४ स्थानमा बाघ तथा बाघको आहारा प्रजातिको नियमित अनुगमन गर्ने । ● ६० पटक चोरी शिकार नियन्त्रण स्वीप अप्रेशन कार्य गर्ने । ● ५ क्षेत्रमा बाघ संरक्षणसम्बन्धी प्रचारप्रसार सामग्री उत्पादन तथा वितरण, विभिन्न स्तरमा समन्वय बैठक तथा वन/वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी सरोकारवालाहरूको गोष्ठी सञ्चालन गर्ने । ● सुर्यविनायकमा राष्ट्रिय प्राणी उद्यान केन्द्र स्थापना कार्य गर्ने । ● मानव तथा हाती द्वन्द्व रोक्न १८ कि.मी विद्युतीय तारबार निर्माण गर्ने ।
विकास कार्यक्रम जिल्लास्तरतर्फ				
३२९८०४ - ३/४	शुरू वर्ष २०५१/५२ सालवसाली	● भू तथा जलाधार संरक्षण हुने र	● उपजलाधार योजना तर्जुमा, प्राकृतिक	● १४ जिल्लाको पहिरो संवेदनशील क्षेत्र नक्शांकन गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
जिल्ला भू संरक्षण कार्यक्रम	कुल लागत: ६९,५३,८३	<p>स्थानीय समूहहरूको जीविकोपार्जनमा सुधार हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● चुरे क्षेत्रको संरक्षणमा सहयोग पुग्ने । ● २२०० विपन्न वर्गका घरधुरी लाभान्वित भै आयआर्जनमा वृद्धि भै जीवनस्तरमा सुधार हुने । ● भूक्षय रोकथामबाट जैविक विविधताको संरक्षण हुनुका साथै क्षेत्रीय र राष्ट्रिय महत्वका तालतलैया एवं सिमसार क्षेत्रको संरक्षण हुने । ● ३०० भन्दा बढी स्थानमा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन हुने । 	<p>प्रकोप रोकथाम, विकासका पूर्वाधार संरक्षण, भूमि उत्पादकत्व संरक्षण, पानी मुहान संरक्षण, संरक्षण आयमूलक कार्यक्रम, भू-संरक्षण तालिम/भ्रमण, वायोइन्जिनियरिङ्ग खोला किनारा संरक्षण, खहरे नियन्त्रण, रनअफ हार्भेष्टिङ्ग ड्र्याम आदि कार्यहरू भएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ६१ जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालय मार्फत ७१ जिल्लामा भू -तथा जलाधार संरक्षण सेवा प्रवाह भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● उप जलाधार योजना २६ वटा । ● प्राकृतिक प्रकोप रोकथाम ३०१ गोटा । ● सिँचाइ कुलो संरक्षण ८२ कि. मि. । ● भूमि उत्पादकत्व संरक्षण ११२९ हेक्टर । ● विरूवा उत्पादन तथा वितरण २५ लाख गोटा । ● २२३५ विपन्न वर्गका परिवारमा आयमूलक भूसंरक्षण कार्यक्रम संचालन गर्ने । ● ३८६ स्थानमा साभेदारी भू-संरक्षण कार्यक्रम गर्ने ।
३२९८०५- ३/४ सामुदायिक विकास तथा वन जलाधार संरक्षण आयोजना	शुरू वर्ष २०६७/६८ सालवसाली कुल लागत: ८,२५,२९	<ul style="list-style-type: none"> ● कास्की, पर्वत, स्याङ्जा, तनहुँ, म्याग्दी, बागलुङ्ग, सिन्धुपलान्चोक र काभ्रेपलान्चोक, गुल्मी, पाल्पा, अर्घाखाँची जिल्लामा सामुदायिक वन जलाधार संरक्षण आयोजनाका सफल संरक्षण कृयाकलापको विस्तार भै भू तथा जलाधार संरक्षण एवं व्यवस्थापनमा सहयोग पुग्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● भू-उपयोग विकास, प्राकृतिक प्रकोप रोकथाम, विकासका पूर्वाधार संरक्षण, साना जलाधार संरक्षण प्रदर्शन, संरक्षण आयमूलक कार्यक्रम, सामुदायिक श्रोत व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन आदि कार्यहरू भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● प्राकृतिक प्रकोप रोकथाम १४ वटा । ● साभेदारी भूसंरक्षण कार्यक्रम २४ गोटा । ● ३४४ वडामा सामुदायिक श्रोत व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन जस्ता कार्यक्रम संचालन गर्ने । ● भूमि उत्पादकत्व संरक्षण १०० हेक्टर । ● ९४६ जनालाई प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन र कम खर्चिलो भू-संरक्षण तालिम दिने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३२९८०६-३/४ वनस्पति संरक्षण तथा उद्यान विकास कार्यक्रम	शुरू वर्ष २०५६/५७ सालवसाली कुल लागत: ८२८८७	<ul style="list-style-type: none"> ● १२ वनस्पति उद्यानहरूको संचालन तथा व्यवस्थापन हुने । ● दुर्लभ, लोपोन्मुख, वनस्पति प्रजातिको संकलन तथा संरक्षण हुने । ● विश्व शान्ति जैविक विविधता उद्यानको पूर्वाधार तयारी हुने । ● २ वनस्पति उद्यानहरूको व्यवस्थापन कार्ययोजना कार्यान्वयन हुने । ● वनस्पतिहरूको स्वस्थानीय तथा परस्थानीय संरक्षण हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● ल्याण्डस्केप तथा जाति विशेष उद्यानको संरचना नियमित स्याहार संभार गरिएको र सुरक्षा व्यवस्थापन भएको । ● दुर्लभ, लोपोन्मुख वनस्पति संरक्षण गर्न संरक्षण स्थलको खोज तथा विभिन्न २०० प्रजातिका वनस्पति संकलन गरि संरक्षण गरिएको । ● ९ प्रजातिको स्वदेशी शोभनीय फूल विरूवाहरूको अध्ययन तथा अनुसन्धान भएको । ● विश्व शान्ति जैविक विविधता उद्यानको संरचनाहरूको निर्माणकार्य भैरहेको । ● भक्तपुर, विराटनगर, नुवाकोट र ललितपुरमा नगर उद्यान स्थापनाको लागि सम्झौता गरिएको । ● विभिन्न सरकारी निकायमा ३१४५थान गमला, १९६ थान गुच्छा, १३ थान माला, २४९थान फूलदानी र १८ थान गुलदस्ता सेवा तथा सजावट प्रदान गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● ल्याण्डस्केप/जाति विशेष उद्यानहरूको व्यवस्थापन गर्ने । ● दुर्लभ, लोपोन्मुख, वनस्पति प्रजातिको संकलन तथा संरक्षण गर्ने । ● विश्वशान्ती जैविक विविधता उद्यान, रानीवन, राष्ट्रिय वनस्पति उद्यान, गोदावरी र देवरीया वनस्पति उद्यान, कैलालीको कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने । ● पुष्प खेती प्रवर्द्धनमा पुष्प कृषकलाई आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने । ● क्षमता अभिवृद्धिका लागि नर्सरी नाइके तथा वनस्पति विज्ञहरूलाई गार्डेनिङ्ग सम्बन्धी तालिम गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३२९११५- ३/४ बहुसरोकारवा ला वन कार्यक्रम	शुरू वर्ष: २०६८।०६९ समाप्त वर्ष: ०७३।०७४ कुल लागत: ने.रू. ४,४५,००,००	<ul style="list-style-type: none"> ● १७ लाख गरिब तथा पिछडिएका समुदायहरूको आयजन्य गरिबी न्यूनीकरणमा योगदान पुगेको हुने । ● कुल गार्हस्थ उत्पादनमा वन क्षेत्रको योगदानलाई ९ प्रतिशतबाट १०.४ प्रतिशत पुगेको हुने । ● वन बिनासको दरलाई १.७ प्रतिशतबाट ०.८ प्रतिशत पुगेको हुने । ● वन क्षेत्रको सुशासनमा सुधार ल्याउने र बहुसरोकार सयन्त्र स्थापना भएको हुने । ● वन क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको लगानी बृद्धि गर्ने र गरिब तथा पिछडिएका समुदायहरूको लागि ८०,००० रोजगारी सृजना हुने । ● स्थानीय वन उपभोक्ताहरूबाट व्यवस्थित हुने वनक्षेत्रमा थप एक लाख हेक्टर बृद्धि भएको हुने । ● २५ प्रतिशत क्षेत्रमा बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन भएको हुने । ● वन क्षेत्र पुनर्स्थापना हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● १० लाख गरिब तथा पिछडिएका समुदायहरूको आयजन्य गरिबी न्यूनीकरणमा योगदान पुगेको । ● ८६,७०१ घरधुरीहरूलाई जलवायु परिवर्तनको जोखिमबाट बच्न कार्ययोजना कार्यान्वयन भएको । ● वन क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको लगानी बृद्धि गरी गरिब तथा पिछडिएका समुदायहरूको लागि १३,७५५ रोजगारी सृजना भएको । ● स्थानीय वन उपभोक्ताहरूबाट ३३,३९० हेक्टर वन क्षेत्र व्यवस्थित भएको । ● १२७९३,००० विरूवा उत्पादन भई ४००० हेक्टर वन क्षेत्र पुनर्स्थापना भएका । ● कार्यक्रम संचालन हुने जिल्लाका वनहरू मध्ये ४०००० क्षेत्रमा बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्य भएको। ● ९९० स्थानीय वन समूहहरूको वन व्यवस्थापन कार्ययोजना परिमार्जन तथा पुनरावलोकन भएको । ● १३७५ जलवायु परिवर्तन अनुकुलन 	<ul style="list-style-type: none"> ● ४०,००० हे. वन क्षेत्रमा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन गर्ने । ● ४२ जिल्लामा जिल्ला वनक्षेत्र समन्वय समितिको संचालन तथा सुदृढीकरण गर्ने । ● ११९६ गोटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको कार्ययोजना नवीकरणमा सहयोग गर्ने । ● ४४४ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह गठन, दर्ता, कार्ययोजना तयारी तथा वन हस्तान्तरण प्रक्रियामा सहजीकरण गर्ने । ● १८१ वटा वन पैदावारमा आधारित लघुउद्यम स्थापनामा सहयोग गर्ने । ● १०००० हजार संख्यामा विरूवा उत्पादन गरी वृक्षारोपण गर्ने । ● २० गोटा पानी मुहान, पोखरी संरक्षण र सिमसार क्षेत्र व्यवस्थापन गर्ने । ● २१६ समूह सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको विपन्न वर्गका लागि जीविकोपार्जन सुधार योजना तयारी तथा कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने । ● १६३ गोटा कबुलियती वन समूहको विधान तथा कार्ययोजना पुनरावलोकन गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			योजना तयारी तथा कार्यान्वयन भएको।	
३२९१५४- ३/४ पर्वतीय जलाधार हरूको जलवायु परिवर्तन समानुकूलन आयोजना	शुरू वर्ष २०७०/०७१ समाप्त वर्ष: २०७५/०७६ कुल लागत अमेरिकी डलर ३०.११ मिलियन	<ul style="list-style-type: none"> नेपालका पर्वतीय जलाधारहरूमा बसोबास गरिरहेका समुदायहरूको लागि जलवायु परिवर्तन समानुकूलनको क्षेत्रमा सुधार गर्न टेवा पुगेको हुने । पानी मुहानका स्रोतहरू र जलाधार क्षेत्रहरूको समुचित संरक्षण एवं व्यवस्थापन हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> आयोजना लागु हुने १०८ गा.वि.स. मध्ये ८ गा.वि.स.मा उपआयोजना लागु भैरहेको । ८ उपआयोजना कार्यान्वयनबाट ४७४० घरधुरी लाभान्वित भएको । १४२ पानी मुहान संरक्षण, ११ गल्छी उपचार र २४ वटा सिंचाइ पोखरी आदीको निर्माण कार्य भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> २० उपआयोजना कार्यान्वयन गर्ने । ३०० वटा पानी मुहानको संरक्षण, ३० वटा गल्छी उपचार र ६० वटा सिंचाइ पोखरी निर्माण गर्ने । ७२० हे. मा वायोइन्जिनियरिङ्ग, ६८.३ हे.मा संरक्षण वृक्षारोपण, ४७ हे. मा फलफूल वृक्षारोपण कार्य गर्ने ।
३२९१०१- ३/४ वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणका लागि दक्षिण एशिया कानून कार्यान्वयनका लागि सञ्जाल सशक्तीकरण आयोजना	शुरू वर्ष २०७१/०७२ समाप्त वर्ष: २०७४/०७५ कुल लागत ४ लाख अमेरिकी डलर	<ul style="list-style-type: none"> वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणका लागि दक्षिण एशिया कानून कार्यान्वयन सञ्जाल (South Asian Wildlife Enforcement Network, SAWEN) का सदस्य राष्ट्रहरूबीच वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण गर्न समन्वय र सहकार्यमा अभिवृद्धि हुने । वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणका लागि दक्षिण एशिया कानून कार्यान्वयन सञ्जाल (South Asian Wildlife Enforcement Network, SAWEN) को सचिवालयको क्षमता अभिवृद्धि हुने । 		<ul style="list-style-type: none"> सावेनको एक वटा Operational Framework तयार हुनुका साथै आठ वटा सदस्य राष्ट्रहरूमा वन्यजन्तु सम्बन्धी विद्यमान ऐन, नीति तथा निर्देशिकाहरूको समीक्षा गर्ने । वन्यजन्तुको डाटावेस तयार गर्ने । सावेन सदस्य राष्ट्रहरूमा हुने वन्यजन्तुको अबैध चोरीशिकारलाई समेटि क्षेत्रीय अर्थ(राजनीतिक अवस्थाको विश्लेषणका आधारमा प्रतिवेदन तयार गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		<ul style="list-style-type: none"> ● वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणका लागि दक्षिण एशिया कानून कार्यान्वयन सञ्जाल (South Asian Wildlife Enforcement Network, SAWEN) सदस्य राष्ट्रहरूबीचमा सुचना र जानकारीहरू आदान प्रदान गर्ने पद्धतिको विकास भएको हुने । 		
३२९९०२-३/४ सामुदायिक तथा कबुलियती वन विकास कार्यक्रम	शुरू वर्ष २०३६/०३७ सालवसाली कुल लागत : १६९४७१	<ul style="list-style-type: none"> ● वन समूहको पहिचान र गठन भई १००० घरधुरी लाभान्वित हुने । ● सामुदायिक तथा कबुलियती वन समूहहरूको विधान तथा कार्ययोजना पुनरावलोकन भएको हुने । ● सामुदायिक वनहरूमा पनि वैज्ञानिक वन व्यवस्थापनको कार्य संचालन हुने । ● सामुदायिक वनहरूका सुशासन सुदृढ गराउन सहयोग पुग्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● ५९५४ समूह, कबुलियती वन क्षेत्र २८९०८ हेक्टर , ५२६६४ घरधुरी लाभान्वित भएको । ● ६० प्रतिशत कबुलियती वन क्षेत्रमा हरियाली बढनाले हैसियत विग्रिएको कबुलियती वनको अवस्थामा सुधार भएको । ● कबुलियती वनको खाली जग्गामा अग्निसो, नेपिएर, भूइघाँस तथा अन्य आयमूलक विरूवा रोपणबाट समूहलाई आयआर्जन तथा भू संरक्षणमा सहयोग भएको । ● कबुलियती वन समूहका सदस्यहरूको जीविकोपार्जनमा सुधार भएको । ● १८३२४ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह गठन तथा वन 	<ul style="list-style-type: none"> ● ११३ कबुलियती वन समूहको पहिचान र गठन गर्ने । ● ५५७ वटा कबुलियती वन समूहको विधान तथा कार्ययोजना पुनरावलोकन गर्ने । ● ४ जिल्लामा नविनतम कार्यक्रम अर्न्तगत कबुलियती वन समूहको सम्भावित लघुवित्त कार्यक्रम पहिचान कार्यान्वयन गर्ने । ● २३४ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह गठन तथा वन हस्तान्तरण गर्ने । ● ९८७ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको कार्ययोजना नवीकरण गर्ने । ● १० वटा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापनको अवधारणा सहित सामुदायिक वनको पुनरावलोकन र ५ वटामा कार्यान्वयन गर्ने । ● १८८२४ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको अनुगमन र निरीक्षण गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<p>कार्ययोजना तयार भई हस्तान्तरण भएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● १७१७८११ हेक्टर वन क्षेत्र सामुदायिक वनको रूपमा हस्तान्तरण भई २२६०६८८ घरधुरी लाभान्वित भएको। 	
<p>३२९९०३-३/४ वनस्पति अध्ययन, अनुसन्धान तथा बजारीकरण कार्यक्रम</p>	<p>शुरू वर्ष २०५६/५७ सालवसाली कुल लागत:२७०६३</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ७ जिल्लाका निजी तथा साना किसान समूहमा जडिबुटी खेती विस्तार गर्न कृषकहरूलाई आर्थिक तथा प्राविधिक सेवा दिने ● २२ प्रजातिका वनस्पतिहरूको जर्मप्लाज्म संरक्षण भई डेमोप्लट व्यवस्थापन हुने । ● ८०० नमूना/प्रजातिका विभिन्न जडीबुटीहरूको विश्लेषण एवम् प्रमाणिकरण, गुण नियन्त्रण तथा सिफारीसबाट Trade support मा टेवा पुगेको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● १,५०,००० हर्वेरियमका नमूनाहरूको व्यवस्थापन भएको र १९५७ वटा Specimens को Digitisaion कार्य गरिएको । ● Flora of Nepal Vol.1-10 प्रकाशनको लागि ३० जना प्रशिक्षार्थीहरूलाई तालिम प्रदान गरिएको । ● २५७ प्रजातिको फाइटोकेमिकल तथा फर्माकोलोजिकल अध्ययन गरिएको । ● हाल सम्म ११२ प्रजातिमा टिष्युकल्चर प्रविधि विकास भएको ● अनुसन्धान जर्नल, न्यूजलेटर, ब्रोशर, वार्षिक प्रतिवेदन, नेपाल फण्लोरा आदि प्रकाशन भएको । ● १८ प्रजातिमा खेति प्रविधि अनुसन्धान भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● Flora of Nepal Vol.1-10 प्रकाशनको लागि आवश्यक जनशक्ति र अन्य पूर्वाधारको विकास गर्ने । ● १३ वनस्पतिको फाइटोकेमिकल, १० फर्माकोलोजिकल, सुगन्धित तेल, विस्तृत फाइटोकेमिल र वायोकेमिकल अध्ययन गर्ने । ● राष्ट्रिय हर्वेरियममा संरक्षित वनस्पति नमूनाहरूको म्प्लष्टिषाबतष्यल कार्य गर्ने । ● टिष्युकल्चर प्रविधि विकास (पिपल/ बोधिचित्त) ● वनस्पति स्रोतको परम्परागत उपयोगी ज्ञानको अभिलेखिकरण गर्ने । ● डोमेष्टिकेशन तथा जर्मप्लाज्म संरक्षण गर्ने । ● व्यापार प्रवर्द्धनमा सहयोग (विश्लेषण, प्रमाणिकरण, गुण नियन्त्रण तथा सिफारीस) गर्ने । ● निजी तथा साना किसान समूहमा जडिबुटी खेती विस्तार गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लाग	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<ul style="list-style-type: none"> ● १०६३ जडिबुटीमा Trade support सम्बन्धी कार्यमा विभिन्न व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई सेवा प्रदान गरिएको । ● ७ जातिको वनस्पति स्रोतको परम्परागत उपयोगी ज्ञानको अभिलेखिकरण भएको । ● ८ वटा डेमोप्लट स्थापना भई ११० प्रजातिको डोमेष्टिकेशन तथा जर्मप्लाज्म संरक्षण व्यवस्थापन भएको । ● ७ जिल्लामा कृषकसँग उनीहरूको निजी जग्गामा जडिबुटी खेती गर्न आर्थिक प्राविधिक सहयोग गर्न समन्वय भई कार्य भएको । 	

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिवर्तन संकेत	संकेत	जलवायु संकेत
				कूल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३२९०११	वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	७८,२१९	८१,१९९	७९,११४	२,०८५	८१,१९९				८७,००६	८९,४९८	१	७	२	३	३
२	३२९०१२	वन विभाग	५२,२६६	८१,८७०	६६,७२०	१५,१५०	८१,८७०				८६,०९९	८७,५१९	१	७	२	२	३
३	३२९०१३	क्षेत्रीय वन कार्यालयहरू	५८,६५८	९३,३२८	७७,७२८	१५,६००	९३,३२८				१००,२६१	१०३,३०९	२	७	२	२	३
४	३२९०१४	जिल्ला वन कार्यालयहरू (वन सुरक्षा सैनिक समेत)	१,८३८,६०१	२,४२५,२२२	२,४२०,९१८	४,३०४	२,४२५,२२२				२,५३६,३८४	२,५६९,०४१	१	७	१	२	३
५	३२९०१५	वनस्पति विभाग	१०१,८२४	१३२,१८५	११२,०२६	२०,१५९	१३२,१८५				१३९,७८१	१४२,५८४	१	७	२	२	३
६	३२९०१६	भू-संरक्षण विभाग	१०६,८२५	१९३,७५९	२५,६०९	१६८,१५०	१९३,७५९				२११,९४७	२२०,८३८	१	७	२	२	३
७	३२९०१७	राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	१८२,०८२	१९९,९१८	१८९,३१७	१०,६०१	१९९,९१८				२१७,८९१	२२६,४२०	१	७	२	३	३
८	३२९०१८	राष्ट्रिय निकुन्ज (सुरक्षा टोली)	२,०३६,५९४	२,१९९,७३१	२,१२०,२४७	७९,४८४	२,१९९,७३१				२,३०७,५३९	२,३४१,८१९	२	७	२	३	३
९	३२९०१९	हात्तिसारहरू	८१,६३५	८०,२४६	७९,१८४	१,०६२	८०,२४६				८६,४९७	८९,३१०	२	७	२	३	३
१०	३२९०२०	वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभाग	२९,६८३	४०,८७१	४०,४९६	३७५	४०,८७१				४२,६९८	४३,२२०	१	७	२	२	३
११	३२९०२१	वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण आयोजना	२६,८०१	१६,९१०	१४,७१०	२,२००	१६,९१०				१८,६०१	१९,४५१	२	१	१	२	१
१२	३२९०२२	जडिबुटी विकास कार्यक्रम (कर्णाली जडीबुटी प्रशोधन समेत)	५३,६२७	६४,८८७	२४,९५१	३९,९३६	६४,८८७				७१,४१४	७४,७३६	१	५	१	२	१
१३	३२९०२४	केन्द्रीय वन तालिम तथा प्रसार केन्द्र	४८,०३७	५५,३११	४६,३८५	८,९२६	५५,३११				५९,३७५	६१,१४४	२	४	१	२	२
१४	३२९०२६	राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	२३२,७३३	३७९,३४९	१०,१७५	३६९,१७४	३५९,३४९	२०,०००			४१७,३११	४३६,३३८	१	५	१	१	१
१५	३२९०२८	कबुलियती वन तथा पशु विकास कार्यक्रम	३६,९५९										१	५	१	१	१
१६	३२९०२९	वृक्ष सुधार वृक्षारोपण तथा निजी वन कार्यक्रम	२४६,५७४	४२८,८१७	१९९,५९१	२२९,२२६	४२८,८१७				४७१,४३५	४९२,९४४	२	६	१	१	१
१७	३२९०३२	वनस्पति अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्यक्रम	१६,८४३										१	१	१	१	१
१८	३२९०३४	वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना	७४,७९६	९५,०४४	७८,५३०	१६,५१४	९५,०४४				१०२,०२०	१०५,०५३	२	१	२	१	२
१९	३२९०३५	राष्ट्रिय निकुन्ज आयोजना	२५३,८१६	३८४,५९५	२२४,५९५	१६०,०००	३८४,५९५				४१५,०४७	४२८,९०७	१	१	२	१	२
२०	३२९०३३	रेड फरेष्ट्री तथा जलवायु परिवर्तन कार्यक्रम	७४,६५२	९६,३८५	९५,९८५	४००	९६,३८५				१०५,७४६	११०,३८०	१	६	२	२	१
२१	३२९०३४	राष्ट्रपति चुरे - तराई मधेश संरक्षण विकास समिति	८७३,३५५	१,९६८,१५१	१,९९,७६७	१,७६८,३८४	१,९६८,१५१				२,१६३,९७८	२,२६१,९१८	१	१	१	१	१
२२	३२९०३७	वन्यजन्तु संरक्षणको लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्धन आयोजना	९६,७३६	१७५,५९१	७७,७२६	९७,८६५	१७५,५९१	१२०,५४०			१९३,१६०	२०१,९९७	१	१	१	२	२
२३	३२९०३८	पहाडी संरक्षित क्षेत्रहरूको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि आयोजना	६,९७७										२	४	१	२	१
२४	३२९०५२	बहु सरोकारवाला वन कार्यक्रम	९४८,५९८	२,२१६,०००		२,२१६,०००	२,२१६,०००	२,२१६,०००			२,४३७,६१३	२,५४८,४०२	१	५	२	१	२
२५	३२९०५४	पर्वतीय जलाधारहरूको जलवायु परिवर्तन समानुक्लन आयोजना	१३९,९७६	५२०,६९३	११४,०१८	४०६,६७५	४८,१३१	४७२,५६२			५७२,५९३	५९८,५३१	१	६	१	२	१

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिवर्तन संकेत	संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
२६	३२९१५५	नेपाल व्यापार एकिकृत रणनीति (वन कार्यक्रम)	२८,६४६	३८,७५१	१२,७५०	२६,००१		३८,७५१			४२,६२७	४४,५७४	१	१	१	२	३
२७	३२९१५६	पहाडी साना किसानकालागि अनुकूलन आयोजना		२१५,१४१	२५,१८९	१८९,९५२		२९,३०९	१८५,८३२		२३६,१३८	२४६,५५४	१	१	१	२	२
२८	३२९१५७	वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणका लागि दक्षिण एशिया कानून कार्यान्वयन सञ्जालको शसक्तिकरण अा		२०,३१६	१९,६३६	६८०			२०,३१६		२२,३४८	२३,३६४	१	२	२	३	३
२९	३२९८०१	सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम (हरित रोजगारी समेत)	९३,९८४										१	५	१	१	१
३०	३२९८०४	जिल्ला भू-संरक्षण कार्यक्रम	७१६,१५०	६९६,०८३	२२८,७३३	४६७,३५०		६९६,०८३			७५५,६७७	७८३,७७९	१	५	१	२	१
३१	३२९८०५	सामुदायिक विकास तथा वन / जलाधर संरक्षण आयोजना	८०,०३५	८२,५२९	१७,४८५	६५,०४४		८२,५२९			९०,८०२	९४,९३१	१	५	१	१	१
३२	३२९८०६	वनस्पति संरक्षण तथा उद्यान विकास आयोजना	४५,९२१	८२,८८७	३४,०६२	४८,८२५		८२,८८७			९१,१८२	९५,३४५	२	१	२	२	१
३३	३२९८०७	वनस्पति सदुपयोग तथा बजारीकरण कार्यक्रम	९,७२४										२	१	१	२	१
३४	३२९८०८	सामुदायिक तथा कवुलियती वन विकास कार्यक्रम		१६९,४७१	६४,५८५	१०४,८८६		१६९,४७१			१८६,७०७	१९५,२८६	१	२	१	३	२
३५	३२९८०९	वनस्पति अध्ययन अनुसन्धान तथा बजारीकरण कार्यक्रम		२७,०६३	२०,०४३	७,०२०		२७,०६३			२९,७९०	३१,१५०	१	२	२	३	३
		जम्मा	८,६७१,३२७	१३,२६२,३०३	६,७२०,२७५	६,५४२,०२८		१०,१३९,२७०	३,१२३,०३३		१४,२९९,६६७	१४,७६८,४४२					

३. उद्योग, वाणिज्य, आपूर्ति र पर्यटन

३.१ उद्योग

(क) पृष्ठभूमि

देशलाई औद्योगिकरण तर्फ उन्मुख गराई दिगो औद्योगिक विकास गर्न आवश्यक नीति, ऐन, नियम तर्जुमा गरी औद्योगिक विकासका माध्यमद्वारा रोजगारीका अवसर सिर्जना, औद्योगिक उत्पादन वृद्धि, निर्यात प्रवर्द्धन तथा विदेशी मुद्रा आर्जन गरी उच्च आर्थिक वृद्धिको लक्ष्य हासिल गर्ने दिशा तर्फ उद्योग क्षेत्रका नीति, योजना, परियोजना र कार्यक्रमहरू लक्षित रहेका छन्। कृषि क्षेत्रमा रहेको निर्भरतालाई कम गर्दै विद्यमान बेरोजगारी, अर्ध बेरोजगारी तथा गरिवी कम गर्न औद्योगिकरणको भूमिका महत्वपूर्ण रहन्छ। औद्योगिक लगानीले औद्योगिक उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि, रोजगारी सिर्जना, स्थानीय सीपको प्रयोग, स्तरीय साधनको उपयोग, आयात प्रतिस्थापन तथा निर्यात प्रवर्द्धनमा योगदान गर्नेछ। औद्योगिक क्षेत्रमा निजी, स्वदेशी तथा वैदेशिक लगानी आकर्षित गर्नको लागि औद्योगिक पूर्वाधारको निर्माण र मौजुदा पूर्वाधारहरूको प्रभावकारी उपयोग, निर्यात प्रवर्द्धनमा जोड, लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरूको प्रवर्द्धनको माध्यमबाट गरिवी न्यूनिकरण गर्दै राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको प्रवर्द्धन गर्नु आजको आवश्यकता रहेको छ।

यस क्रममा विद्यमान ऐन कानूनहरूको कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्याङ्कन र परिमार्जन गर्ने, वैदेशिक लगानीका लागि अनुकूल वातावरण सिर्जना गर्ने, खानीहरूको अन्वेषण, उत्खनन र विकास गर्ने, भौगर्भिक, भूकम्पीय तथा भूवैज्ञानिक अध्ययन/अनुसन्धान गर्ने, घरेलु तथा साना उद्योगको प्रवर्द्धन र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, व्यवसायिक तथा शिपमूलक तालिम संचालन गर्ने, गुणस्तर तथा नापतौलको मापन र क्यालिब्रेसन गर्ने, सिमेन्ट उद्योग खानी स्थलसम्म पहुँचमार्ग तथा विद्युतिकरण गर्ने, विशेष आर्थिक क्षेत्र निर्माण तथा संचालन गर्ने, तथा लघु उद्यमीहरूको सिर्जना र विकास गर्ने लगायतका कार्यक्रमहरूका लागि आवश्यक बजेटको विनियोजन सहित वार्षिक विकास कार्यक्रम तयार गरिएको छ।

(ख) नतिजा सूचक

क्र.सं.	प्रतिफल सूचकहरू	योजनाको लक्ष्य	आ.व.२०७१/७२ (प्रथम ८ महिनासम्मको) सम्मको स्थिति	आ.व. ०७२/७३ को लक्ष्य	इकाइ
१	रोजगारी सृजना (घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रमबाट)	१,५०,०००	८९४४६	५००००	जना
२	लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (क) विस्तार (ख) उद्यमी सृजना (ग) रोजगारी सृजना (घ) भैरहेका उद्यमीको स्तरोन्नती	नतोकिएको	५५ ८७,१४४ १,०२,८५८ -	६४ १६,५६० ३०,८८० १६,०७३	जिल्ला जना जना जना
३	सिमेन्ट उद्योगको लागि पहुँच मार्ग निर्माण	नतोकिएको	१६ निर्माणाधिन	१६ निर्माणाधिन	संख्या
४	सिमेन्ट उद्योगको लागि विद्युत प्रसारण लाईन तथा सबस्टेशन निर्माण	नतोकिएको	२ सम्पन्न, ९ निर्माणाधिन	१३ निर्माणाधिन	संख्या
५	विशेष आर्थिक क्षेत्र स्थापना र सञ्चालन	नतोकिएको	सञ्चालनमा	१	गोटा

क्र.सं.	प्रतिफल सूचकहरू	योजनाको लक्ष्य	आ.व.२०७१/७२ (प्रथम ढ महिनासम्मको) सम्मको स्थिति	आ.व. ०७२/७३ को लक्ष्य	इकाइ
			आउने तयारीमा		
६	उद्योग सञ्चालनका लागि स्वीकृति प्रदान (क) ठूला (ख) मझौला (ग) साना (घ) लघु		७७३ १४०० ३९०१ ३०९२६९		गोटा गोटा गोटा गोटा

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शी.नं.तथा कार्यक्रम/ आयोजनाको नाम	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
३०७०११-३/४ उद्योग मन्त्रालय	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> उद्योग सम्बन्धी नीति तथा कानुनी व्यवस्था हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> निरन्तर र आवश्यक प्रावधानहरूको व्यवस्था गरिएको 	<ul style="list-style-type: none"> उद्योग सम्बद्ध ऐन कानुनहरूको नियमित कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्यांकन र परिमार्जन गर्ने ।
३०७०१२-३/४ उद्योग विभाग	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> वैदेशिक लगानी प्रवर्द्धन र ठूला उद्योगहरूको प्रवर्द्धन हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ६०७४ उद्योगहरू दर्ता भएका ३३०५ वैदेशिक लगानीका उद्योगहरूको अनुमति प्रदान गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> वैदेशिक लगानीका तथा अन्य ठूला उद्योगहरू दर्ता गर्ने, पेटेन्ट राइट, ट्रेडमार्क सम्बन्धी कार्य गर्न, उद्योग विभागलाई विद्युतीय प्रणालीमा लैजाने, उद्योग अनुगमन गर्ने, निर्यातमा नगद अनुदान प्रदान गर्ने ।
	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> निर्यात प्रवर्द्धन हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> स्वीकृत कार्यविधि बमोजिम निर्यातमा नगद अनुदानका लागि रू.३० करोड विनियोजित भई कार्यान्वयनमा रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> निर्यात कर्ताहरूलाई अनिहरूले गरेको निर्यात र मूल्य अभिवृद्धिका आधारमा प्रोत्साहित गर्ने ।
३०७०१३-३/४ खानी तथा भूगर्भ विभाग	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> खानी र खनिजजन्य उद्योगहरूको विकास हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> हाल सम्म ७५ वटा उत्खनन र ५३४ वटा खोजतलास कार्यको प्रमाण पत्र प्रदान गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ६२ वटा खानीहरूको उत्खनन कार्य गर्ने, निर्माणमुखी खनिजको १२ वटा क्षेत्रमा ६० वटा खानी एकिन गर्ने, भवन निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्ने, रसायनिक प्रयोगशालाको लागि उपकरण खरिद गर्ने ।
३०७०१४-३/४ घरेलु तथा साना उद्योग विभाग	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> घरेलु तथा साना उद्योगहरूको नियमन हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> हाल सम्म २६१४१६ उद्योगहरू दर्ता भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> विभाग मातहतका २७ जिल्लाहरूमा रहेका घरेलु तथा साना उद्योगहरूको नियमन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने, घरेलु तथा साना उद्योगहरूको प्रवर्द्धन र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने । डाटा इन्ट्री - औद्योगिक प्रोफाइलको सफ्टवेयर निर्माण गरी जिल्ला र विभागमा तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने । लघु उद्यम

ब.उ.शी.नं.तथा कार्यक्रम/ आयोजनाको नाम	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
				कोष तथा महिला उद्यमशिलता विकास कोषको परिचालन गर्ने ।
३०७०१५-३/४ केन्द्रीय कारागार कारखाना	सालावसाली	● कैदीबन्दीहरूको उत्पादकत्व विस्तार हुने ।	● कैदीबन्दीहरूको उत्पादकत्व विस्तार भएको ।	● केन्द्रीय कारागारमा रहेका बन्दीहरूको लागि सीपमुलक तालिमहरू सञ्चालन गर्नुका साथै आधुनिक पावर लुम मेसिन खरिद र सञ्चालन गर्ने ।
३०७०१६-३/४ नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग	सालावसाली	● गुणस्तर मापदण्ड निर्धारण हुने ।	● ६० ओटा वस्तुमा गुणस्तर चिन्ह प्रयोगका लागि इजाजत प्रदान, १६ वटा उद्योगको गुणस्तर चिन्ह प्रदान, ५ वटा प्रयोगशाला सञ्चालन भएको ।	● वस्तु उत्पादक निकाय तथा बजारमा गुणस्तर तथा नापतौल मापन गर्ने, क्यालिब्रेसन गर्ने ।
३०७०१७-३/४ नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल कार्यालय	सालावसाली	● गुणस्तर नियमन र प्रशासन हुने ।	● २८७ ओटा विभिन्न व्यापारिक प्रतिष्ठान अनुगमन ।	● गुणस्तर तथा नापतौल नियमन, अनुगमन तथा मूल्यांकन ।
३०७०१८-३/४ कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय	सालावसाली	● कम्पनी प्रशासनमा सहजीकरण हुने ।	● थप १०३१७० कम्पनीहरू दर्ता भएका ।	● कम्पनी दर्ता एवं प्रशासन र नियमन गर्ने, कम्पनी ऐनलाई परिमार्जन गर्ने ।
३०७०१९-३/४ सैनिक सामग्री उत्पादन निर्देशनालय	सालावसाली	● सैन्य सामग्रीहरूको उत्पादन हुने ।	● विभिन्न सैन्य सामग्रीय उत्पादन भई आयत प्रतिस्थापन भएको ।	● सैनिकहरूका लागि आवश्यक सामग्रीहरूको उत्पादन गर्ने ।
३०७१०१-३/४ वातावरणीय क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम	सालावसाली	● दिगो विकाससँग उद्योग क्षेत्रलाई समायोजन गरिने ।	● प्रदूषित पानी शुद्धिकरण योजना सञ्चालनभई वातावरणमैत्री औद्योगिक व्यवस्थापन	● वातावरणीय प्रदूषण, न्यूनीकरण गर्ने, उर्जा उत्पादनका नविन उपाय, पहिचान र प्रयोग गर्ने । प्रदूषित पानी शुद्धिकरण योजना संचालन लगायतका नयाँ प्रविधिहरूको विकास गर्ने,

ब.उ.शी.नं.तथा कार्यक्रम/ आयोजनाको नाम	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
उर्जा कार्यक्रम समेत			भईरहेको ।	प्रविधी विकास कोषको परिचालन गर्ने ।
३०७१०२-३/४ खनिज अन्वेषण तथा विकास आयोजना	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> खनिज पदार्थहरूको उत्खननको क्षमता पहिचान हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> काठमाण्डौ प्राकृतिक ग्यासको ड्रिलिङ कार्य सम्पन्न । ९२ ओटा निर्माणमुखी खानीको अध्ययन गरी यकिन गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> निर्माणमुखी खनिजको १२ ओटा क्षेत्रमा खानी यकिन गर्ने, ६२ वटा खानी उत्खनन कार्य निजि क्षेत्रलाई दिने । यूरेनियम अध्ययन गर्ने ।
३०७१०३-३/४ पेट्रोलियम अन्वेषण परियोजना	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> पेट्रोलियम अन्वेषण हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> पेट्रोलियम अन्वेषण खण्ड ओगटी कार्य नगर्ने ४ ओटा कम्पनीको इजाजत पत्र रद्द गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यमान कानून संशोधन गरी नयाँ कम्पनीहरूसँग सम्झौता गरी पेट्रोलियम अन्वेषणको कार्य गर्ने ।
३०७१०४-३/४ भू-बैज्ञानिक सर्भेक्षण तथा अनुसन्धान आयोजना	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> जियो हार्ड र अर्वािन जियोलोजीको अध्ययन हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ३ ओटा साइटमा आकस्मिक भौगर्भिक अध्ययन कार्य सम्पन्न भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> भू-कम्प प्रभावित १४ जिल्लामा पुनर्वासको लागि विस्तृत अध्ययन गर्ने, साथै उक्त जिल्लाहरूमा पहिरोको अध्ययन गर्ने।
३०७१०५-३/४ औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> औद्योगिक व्यवसायको विकासमा अनुसन्धान र अध्ययन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न विषयमा तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> इञ्जिनियरिङ् अध्ययन संस्थान, थापाथली क्याम्पससँगको सहकार्य समेतमा औद्योगिक व्यवसाय विकास सम्बन्धी प्रशिक्षण तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
३०७१०६-३/४ घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (समिति)	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> मतहतका समितिहरूको नियमन हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> हालसम ४७८५३ उद्योग दर्ता भई १८४८२३ जनालाई विभिन्न विषयमा तालिम प्रदान । 	<ul style="list-style-type: none"> घरेलु तथा साना उद्योग व्यवसाय दर्ता गर्ने, व्यवसायिक प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने, घरेलु तथा साना उद्योगहरूको विकास, प्रवर्द्धन र स्वरोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्ने ।
३०७१०७-३/४ घरेलु तथा साना	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> रोजगारी र स्वरोजगारीका अवसरहरू विकास हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> केन्द्रस्तरमा विभिन्न विषयमा व्यावसायिक तालिम प्रदान । 	<ul style="list-style-type: none"> केन्द्रस्तरमा रही व्यवसायिक तथासीपलक तालिमहरू संचालन गर्ने ।

ब.उ.शी.नं.तथा कार्यक्रम/ आयोजनाको नाम	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
उद्योग प्रशिक्षण केन्द्र				
३०७१०८-३/४ औद्योगिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (विशेष आर्थिक क्षेत्र समेत)	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> सिमेन्ट उद्योगहरूमा सडक र विद्युत पहुँच विस्तार हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न १४ स्थानहरूमा विशेष आर्थिक क्षेत्रको कार्यहरू संचालनमा रहेको, भैरहवा विशेष आर्थिक क्षेत्र सञ्चालन मापदण्ड तयार भइ सञ्चालनको तयारीमा रहेको, १७ सिमेन्ट उद्योगहरूको पहुँच सडक निर्माण र ११ उद्योगहरूको लागि विद्युत प्रसारण लाईन निर्माण कार्यक्रम राखिएकोमा २ वटा सम्पन्न भइसकेको । 	<ul style="list-style-type: none"> भैरहवा विशेष आर्थिक क्षेत्र सञ्चालनमा ल्याउने, पाँचखालमा विशेष आर्थिक क्षेत्र स्थापनाका लागि विस्तृत अध्ययन गर्ने, सिमरा विशेष आर्थिक क्षेत्र को जग्गा संरक्षण तथा कैलालीमा प्रारम्भिक कार्य सुरु गर्ने, स्वदेशी कच्चा पदार्थमा आधारित निर्माणाधिन सिमेन्ट उद्योगहरूको लागि सडक तथा विद्युत प्रसारण लाइन विस्तारलाई निरन्तरता दिने ।
३०७१०९-३/४ औद्योगिक लगानी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> औद्योगिक क्षेत्रमा लगानी प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था तर्जुमा हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> औद्योगिक नीति, २०६७ अनुकूल हुने गरी नयाँ औद्योगिक व्यवसाय ऐन २०७१ व्यवस्थापिका संसदमा पेश भएको ॥ कम्पनी ऐन, २०६३ संशोधन विधेयक, एक्रिडिटेसन सम्बन्धी विधेयक, र गुणस्तर सम्बन्धी विधेयक मस्यौदा तर्जुमा भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> औद्योगिक लगानीको प्रवर्द्धन तर्फ विभिन्न नीतिगत अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्ने, रूग्ण उद्योगहरूको पहिचान गरी संरक्षण गर्न सिफारिस गर्ने, लगानी प्रवर्द्धनको लागि सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने ।

ब.उ.शी.नं.तथा कार्यक्रम/ आयोजनाको नाम	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
३०७११२-३/४ लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> लघु उद्यमीहरूको विकास र गरिबी न्यूनीकरणमा योगदान पुग्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> हालसम्म ८७१४४ लघु उद्यमी तयार भएका । 	<ul style="list-style-type: none"> लघु उद्यमीहरूको सिर्जना र विकास कार्यक्रमको आन्तरिकीकरण गर्ने, लघु उद्यम विकास कोषलाई संस्थागत गर्ने र १६५६० लघु उद्यमीहरू सिर्जना र विकास गर्ने ।
३०७११४-३/४ नेपाल व्यापार एकिकृत रणनीति (उद्योग कार्यक्रम)	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> प्रयोगशाला सुदृढीकरण र निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> पयोगशालाको गुणस्तर सुदृढीकरण भइरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> रत्न पत्थर स्तरवृद्धि तथा सीप अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने, रत्न पत्थर सम्बन्धि जनशक्ति विकास , रत्न पत्थर सम्बन्धि कार्यशाला भवन निर्माण गर्ने तथा उपकरण खरिद गर्ने ।
३०७११५-३/४ ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण परियोजना (समृद्धि)	सन् २०१५-२०२२	<ul style="list-style-type: none"> ग्रामीण उद्यम तथा स्वरोजगार सिर्जना गर्ने । 		<ul style="list-style-type: none"> कोशी, सगरमाथा र जनकपुर अञ्चलका १६ जिल्लामा विप्रेषण आयको माध्यम लगायतबाट ग्रामीण उद्यम तथा स्वरोजगार सिर्जना गर्ने ।
३०७८०१-३/४ घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (४८ जिल्ला)	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> घरेलु तथा साना उद्योगहरूको विकासको माध्यमबाट रोजगारीको अवसर सिर्जना हुने र औद्योगिकीकरणको गतिलाई तिब्रता दिने । 	<ul style="list-style-type: none"> नियमित रूपमा काम भइरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न ४८ जिल्लाहरूमा घरेलु तथा साना उद्योगहरूको दर्ता, नियमन र प्रशासन गर्ने । तुलनात्मक लाभयुक्त घरेलु तथा साना उद्योगहरूको प्रवर्द्धन गर्ने र रोजगारी तथा स्वरोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्ने ।
३०७८०२-३/४ घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (२७ जिल्ला)	सालावसाली	<ul style="list-style-type: none"> घरेलु तथा साना उद्योगहरूको विकासको माध्यमबाट रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना हुने र औद्योगिकीकरणको गतिलाई तिब्रता दिने । 	<ul style="list-style-type: none"> नियमित रूपमा काम भइरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न २७ जिल्लाहरूमा घरेलु तथा साना उद्योगहरूको दर्ता, नियमन र प्रशासन गर्ने । घरेलु तथा साना उद्योगहरूको प्रवर्द्धन गर्ने र रोजगारी तथा स्वरोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७२/७३ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/मन्त्रालय संकेत	संघीय संकेत	प्रदेश संकेत	जिल्ला संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३०७०११	उद्योग मन्त्रालय	५१,०४३	५२,८४०	४८,०५०	४,७९०		५२,८४०			५६,२००	५७,५४४	१	७	२	२	३	
२	३०७०१२	उद्योग विभाग	४६०,८०४	३४८,५३२	३३७,३५२	११,१८०		३४८,५३२			३८१,७४९	३९८,०६७	१	७	२	२	३	
३	३०७०१३	खानी तथा भूगर्भ विभाग	९१,५३९	९७,३९९	७०,३३९	२६,४६०		९७,३९९			१०३,४४५	१०५,८२९	१	७	२	२	३	
४	३०७०१४	घरेलु तथा साना उद्योग विभाग	४१,५३२	८४,०७५	६६,७३५	१७,३४०		८४,०७५			९१,५१७	९५,०७४	१	७	१	२	३	
५	३०७०१५	केन्द्रिय कारागार कारखाना	५,२५५	१४,२२८	४,९४८	९,२८०		१४,२२८			१५,३७३	१५,९०२	२	७	२	२	३	
६	३०७०१६	नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग	४८,६१४	८६,५८६	४६,१७६	४०,४१०		८६,५८६			९३,२९०	९६,२९७	१	७	१	३	३	
७	३०७०१७	नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल कार्यालयहरू	४४,८४८	६९,०७३	४१,५०८	२७,५६५		६९,०७३			७३,७८२	७५,७५८	१	७	१	३	३	
८	३०७०१८	कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय	४१,८९७	४२,४८२	३२,४०६	१०,०७६		४२,४८२			४५,५८२	४६,९३२	१	७	२	३	३	
९	३०७०१९	सैनिक सामग्री उत्पादन निर्देशानलय	३६०,६१२	३२०,३०३	१४९,२९६	१७१,००७		३२०,३०३			३५२,३३४	३६८,३५१	१	७	२	३	३	
१०	३०७०१	वातावरणीय क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम-उर्जा कार्यक्रम समेत	८,५४०	१६,६५१	१६,४३१	२२०		१६,६५१			१८,२८६	१९,१०२	२	६	१	१	१	
११	३०७०२	खनिज अन्वेषण तथा विकास आयोजना	२५,१६८	२०,८९२	३,६६१	१७,२३१		२०,८९२			२२,९८२	२४,०२८	३	१	२	३	३	
१२	३०७०३	पेट्रोलियम अन्वेषण परियोजना	१०,२३०	१०,४३८	८,२३९	२,१९९		१०,४३८			११,३२४	११,७४३	३	१	२	३	३	
१३	३०७०४	भू-वैज्ञानिक सर्भेक्षण तथा अनुसन्धान आयोजना	२,४६९	६४,९३३	१,३८३	६३,५५०		६४,९३३			७१,४२६	७४,६७५	३	१	२	३	३	
१४	३०७०५	औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान	३१,२५०	३४,५८४	२६,५३४	८,०५०		३४,५८४			३६,६६३	३७,४६३	२	१	२	३	३	
१५	३०७०६	घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (समिति)	८६,३०५	८८,५९९	६८,६०५	१९,९९४		८८,५९९			९५,१६९	९८,०५३	१	५	१	१	३	
१६	३०७०७	घरेलु तथा साना उद्योग प्रशिक्षण केन्द्र	३३,१२९	३३,५११	३०,३५१	३,१६०		३३,५११			३५,८२४	३६,७९८	१	५	१	१	३	
१७	३०७०८	औद्योगिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (विशेष आर्थिक क्षेत्र समेत)	३१८,०६०	१,५१४,१८८	१२,४८४	१,५०१,७०४		१,५१४,१८८			१,६६५,३२९	१,७४०,८५८	१	२	१	३	३	
१८	३०७०९	औद्योगिक लगानी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	४,५७३	९,०७१	८,५११	५६०		९,०७१			९,९७९	१०,४३४	२	१	१	२	३	
१९	३०७१२	लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	५१४,३३८	१,०६६,६८०	१,०३०,३२०	३६,३६०		१,०६६,६८०	८३५,२००		१,१७३,३८२	१,२२६,९१९	१	५	१	१	३	
२०	३०७१४	नेपाल व्यापार एकिकृत रणनीति (उद्योग कार्यक्रम)	१४,१६२	२६,०००	१०,०००	१६,०००		२६,०००			२८,६००	२९,९००	१	१	१	२	३	
२१	३०७१५	ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण परियोजना (समुद्धि)	३२६,५००	२४१,५००	८५,०००	१५६,०००		२४१,५००	१३९,०००	१८०,०००	३५९,१५०	३७५,४७५	१	२	१	३	२	
२२	३०७८०१	घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (४८ जिल्ला)	२८४,४६३	३८३,७६२	२७९,४०७	१०४,३५५		३८३,७६२			४१३,८८३	४२७,३३२	१	५	१	१	३	
२३	३०७८०२	घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (२७ जिल्ला)	२०३,७०९	२२२,६८३	१७६,४४८	४६,२३५		२२२,६८३			२३९,०४९	२४६,२०१	१	५	१	१	३	
		जम्मा	२,६८२,५४०	४,९३४,०१०	२,७११,२८४	२,२२२,७२६		४,७७९,८१०	९७४,२००	१८०,०००	५,३९४,३१८	५,६१८,७३५						

३.२ वाणिज्य तथा आपूर्ति

(क) पृष्ठभूमि

मुलुकको वाणिज्य क्षेत्रलाई सबल र सुदृढ तुल्याउँदै आन्तरिक तथा अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारको प्रवर्द्धन, सहजीकरण र नियमन गर्ने तथा देशमा अत्यावश्यक उपभोग्य वस्तु तथा सेवाको आपूर्तिलाई सहज, नियमित र चुस्त तुल्याउँदै उपभोक्ताको हक हितको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने जस्ता मुख्य कार्यमा वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय र यस मातहतका निकायहरू संलग्न रहँदै आएका छन्। यसको लागि वाणिज्य तथा आपूर्ति क्षेत्रसँग सम्बद्ध आवश्यक नीति तथा कार्यक्रमहरूको तर्जुमा गर्ने, सरोकारवाला निकायहरूसँगको समन्वयमा त्यस्ता नीति तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन गर्ने, सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने लगायतका कार्यमा वाणिज्य तथा आपूर्ति प्रशासन सक्रिय रही आएको छ।

राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा निकासी व्यापारको योगदान बढाउने दूरदृष्टि तथा निकासी प्रवर्द्धन गरि समावेशी आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने लक्ष्य प्राप्त हुने गरि नयाँ वाणिज्य नीति तयार गरिएको र अन्तिम स्वीकृतिको अवस्थामा रहेको छ। नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति, २०१० ले पहिचान गरेका वस्तुहरूको पहिचान, विकास, गुणस्तर सुधार तथा उत्पादन वृद्धिको लागि निजी क्षेत्रसँगको सहकार्यमा विगत देखि नै कार्यक्रमहरू संचालन हुँदै आएका र परिमार्जित रणनीति अन्तिम मस्यौदाको रूपमा रहेको छ। विश्व बैंकको सहयोगमा वि.सं. २०७० सालमा स्थापना भएको नेपाल भारत क्षेत्रीय व्यापार तथा पारवहन आयोजनाबाट नेपाल र भारत बीचको यातायात र पारवहन व्यवस्थालाई आधुनिकीकरण गर्ने, नेपालको व्यापारजन्य संस्थागत क्षमतालाई सबलीकरण गर्ने र व्यापारजन्य पूर्वाधारहरूको सुधार गर्ने कार्य जारी छ। व्यापार सूचना तथा निर्यात सहयोग आयोजनाबाट विगत देखि नै द्विपक्षीय, क्षेत्रीय, बहुपक्षीय व्यापार अभिवृद्धि तथा निर्यात प्रवर्द्धनको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन हुँदै आएका छन्। साथै, स्थानीय मौलिक उत्पादनलाई बजारीकरणमा सहजताको लागि प्रत्येक विकास क्षेत्रहरूमा व्यापार मेलाहरू तथा काठमाण्डौमा अन्तरराष्ट्रिय व्यापार मेला संचालन गर्ने गरिएको छ। व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्रबाट व्यापार सम्बन्धी तथ्यांक संकलन तथा प्रकाशन, निर्यात प्रवर्द्धन सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, तालिम, गोष्ठी, अन्तरक्रियाहरूको आयोजना तथा सहभागिता, स्वदेश तथा विदेशमा हुने व्यापार मेलाहरूको आयोजना तथा सहभागिता जस्ता निर्यात प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन हुँदै आएको छ।

खाद्यान्न अभाव हुने २३ दुर्गम जिल्लाहरूमा नेपाल सरकारको अनुदानमा नेपाल खाद्य संस्थान मार्फत करिब १५ हजार मेट्रिक टन खाद्यान्न ढुवानी गरि सुपथ मूल्यमा विक्री गर्ने गरिएको छ। साथै २५ हजार मेट्रिक टन खाद्यान्न राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा भण्डारमा र ८ हजार मेट्रिक टन खाद्यान्न सार्क खाद्य सुरक्षा बैंकमा मौज्दात राखे गरिएको छ। यसै गरि २२ वटा दुर्गम जिल्लाहरूमा कण्ठरोग नियन्त्रण आयोजना अन्तरगत नेपाल सरकारको अनुदानमा साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशनबाट आयोजित युक्त नुन ढुवानी गरी सुपथ मूल्यमा सर्वसाधारणहरूलाई विक्री वितरण गर्ने गरिएको छ। वाणिज्य तथा आपूर्ति व्यवस्थापन विभाग अन्तर्गत उपभोक्ता हित संरक्षणको लागि प्रभावकारी बजार अनुगमन एवं सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन हुँदै आएको छ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

क्र.सं.	प्रतिफल सूचकहरू	तेह्रौँ योजनाको लक्ष्य	आ.व.२०७१/७२ (जेठ मसान्त) सम्मको स्थिति	आ.व. २०७२/७३ को लक्ष्य
१	निकासी/कुल ग्राहस्थ उत्पादन अनुपात	<ul style="list-style-type: none"> वस्तु निकासी/कुल ग्राहस्थ उत्पादन -६% वस्तु तथा सेवा निकासी/कुल ग्राहस्थ उत्पादन -१२% व्यापार घाटा/कुल ग्राहस्थ उत्पादन \leq २०% 	<ul style="list-style-type: none"> वस्तु निकासी/कुल ग्राहस्थ उत्पादन ४% वस्तु तथा सेवा निकासी/कुल ग्राहस्थ उत्पादन १०% र व्यापार घाटा/कुल ग्राहस्थ उत्पादन \leq ३२% रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> वस्तु निकासी/कुल ग्राहस्थ उत्पादन -६% वस्तु तथा सेवा निकासी/कुल ग्राहस्थ उत्पादन -१२% व्यापार घाटा/कुल ग्राहस्थ उत्पादन \leq २०%
२	नीतिगत सुधार	<ul style="list-style-type: none"> वाणिज्य नीति, २०६५ र नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति-२०१० मा समसामयिक सुधार गर्ने आपूर्ति नीति, २०६८ को कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने 	<ul style="list-style-type: none"> नयाँ वाणिज्य नीति तर्जुमा गरी अन्तिम स्विकृतिको अवस्थामा रहेको नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति, २०१० पुनरावलोकन गरी अध्यावधिक गर्ने चरणमा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> नयाँ वाणिज्य नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याईएको हुने नयाँ नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति जारी भई कार्यान्वयन हुने
३	नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति ले पहिचान गरेका वस्तुको निर्यात	वार्षिक रु.१ अर्ब	नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति-२०१० ले पहिचान गरेका १२ वस्तुहरू मध्ये ६ वटा वस्तुहरूको निर्यात १ अर्ब नाघेको	नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति-२०१० अद्यावधिक भइ नयाँ नीति बन्दै गरेकोले लक्ष्य निर्धारण गर्न बाँकी रहेको।
४	आयात निर्यात अनुपात	नतोकिएको	८.८:१	८:१
५	राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा भण्डार	२५,००० मे.टन. (वार्षिक)	१२६६८ मे.टन. खाद्यान्न सञ्चित भएको	२५,००० मे.टन. खाद्यान्न भण्डारण भएको हुने
६	सार्क खाद्य सुरक्षा बैंक	८,००० मे.टन. (वार्षिक)	८००० मे.टन मौजात भएको	८,००० मे.टन. खाद्यान्न भण्डारण भएको हुने
७	२३ दुर्गम जिल्लामा खाद्यान्न ढुवानी (सरकारी अनुदानमा)	४५ हजार मे.टन (प्रत्येक वर्ष न्यूनतम १५ हजार मे.टन) खाद्यान्न ढुवानी भएको हुने	११८७७६ क्वीण्टल खाद्यान्न चामल ढुवानी भएको	१५३४५ मे.टन खाद्यान्न ढुवानी गर्ने
८	२२ दुर्गम जिल्लामा आयोडिनयुक्त नुन ढुवानी	१ लाख ५ हजार क्विण्टल (प्रत्येक वर्ष न्यूनतम ५० हजार क्विण्टल) आयोडिनयुक्त	५६२११ क्वीण्टल नुन ढुवानी भएको।	७०००० क्विण्टल नुन ढुवानी गर्ने

क्र.सं.	प्रतिफल सूचकहरु	तेह्रौं योजनाको लक्ष्य	आ.व.२०७१/७२ (जेठ मसान्त) सम्मको स्थिति	आ.व. २०७२/७३ को लक्ष्य
	(सरकारी अनुदानमा)	नून ढुवानी भएको हुने		
८	अन्तर्राष्ट्रियस्तरको प्रदर्शनीस्थल	अन्तर्राष्ट्रियस्तरको प्रदर्शनीस्थल निर्माण गर्ने	कन्टेनर फ्रेट स्टेशन र प्रदर्शनीस्थलको लागि चोभारस्थित हिमाल सिमेन्ट उद्योगको नाममा रहेको जग्गा प्राप्त भएको।	कन्टेनर फ्रेट स्टेशन र प्रदर्शनीस्थलको लागि विस्तृत सर्वेक्षण गर्ने।
१०	पेट्रोलियम पदार्थको पाइपलाइन निर्माण	रक्सौल-अम्लेखगञ्ज खण्डमा पेट्रोलियम पदार्थको पाइपलाइन निर्माण अघि बढाइने	रक्सौल-अम्लेखगञ्ज खण्डमा पेट्रोलियम पदार्थको पाइपलाइन निर्माण गर्नको लागि नेपाल र भारत सरकार बीच हुन लागेको समझदारी पत्रको मस्यौदा मन्त्रिपरिषदबाट स्वीकृत प्राप्त।	निर्माण सम्झौता भइ काम शुरु हुने।
११	बजार अनुगमन	नतोक्रिएको	२४४८ पटक बजार अनुगमन भएको	५००० पटक बजार अनुगमन गर्ने
१२	अलैंची सुकाउने आधुनिक डबल ड्रायर निर्माण	नतोक्रिएको	५५ वटा वितरण भएको	४० वटा डबल ड्रायर वितरण गर्ने।

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शी.नं. र कार्यक्रम/ आयोजनाको नाम	शुरू र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति (२०७२ जेठ मसान्त सम्ममा)	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३३००१५-३/४ नेपाल खाद्य संस्थान	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> २३ दुर्गम जिल्लामा खाद्यान्न ढुवानी राष्ट्रिय सुरक्षा भण्डारमा २५००० मे.टन. खाद्यान्न सञ्चित हुने सार्क खाद्य सुरक्षा बैकमा ६००० मे.टन मौजात हुने 	<ul style="list-style-type: none"> दुर्गम तथा हिमाली जिल्लाहरूमा ११६७७ मे.ट. खाद्यान्न चामल ढुवानी भएको। राष्ट्रिय सुरक्षा भण्डारमा १२६६६ मे.टन. खाद्यान्न सञ्चित भएको। सार्क खाद्य सुरक्षा बैकमा ६००० मे.टन मौजात भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> २३ दुर्गम जिल्लामा सरकारी अनुदानमा १५३४५ मे.टन खाद्यान्न ढुवानी गर्ने। कर्णाली अञ्चलका जिल्लाका कृषकहरूबाट उत्पादित विभिन्न वस्तु (फापर, सीमी, आलु, उवा, स्याउ आदि जस्ता स्थानिय उत्पादनहरू) नेपाल खाद्य संस्थानले खरिद गरी आन्तरिक बजारमा विक्री वितरण गर्ने। राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा भण्डारमा २५००० मे.टन. खाद्यान्न सञ्चित हुने सार्क खाद्य सुरक्षा बैकमा ६००० मे.टन मौजात हुने
३३०१०२-३/४ उपभोक्ता हित संरक्षणका लागि बजार अनुगमन कार्यक्रम	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> प्रभावकारी बजार अनुगमन मूल्य सूची तथा नमूना सकलन उपभोक्ता सचेतना कार्यक्रम 	<ul style="list-style-type: none"> वाणिज्य तथा आपूर्ति व्यवस्थापन विभागबाट बजार अनुगमन २४४६ पटक भएको। विभिन्न उपभोग्य वस्तुहरूको हालसम्म मूल्य सूची सकलन १२२ वटा तथा नमूना सकलन ४३ वटा गरिएको। उपभोक्ता सचेतना कार्यक्रम ६ वटा सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> बजार अनुगमन कार्यलाई तीव्रता दिई दोषी उपर कारवाई गर्ने। विभिन्न उपभोग्य वस्तुहरूको मूल्य सूची तथा नमूना सकलन गर्ने उपभोक्ता सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।
३३०१०३-३/४	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> २२ दुर्गम जिल्लामा 	<ul style="list-style-type: none"> नुन ५६२११ क्वीण्टल ढुवानी भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> २२ दुर्गम जिल्लामा आयोडिनयुक्त ७००००

ब.उ.शी.नं. र कार्यक्रम/ आयोजनाको नाम	शुरू र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति (२०७२ जेठ मसान्त सम्ममा)	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
कण्ठरोग नियन्त्रण आयोजना		आयोडिनयुक्त नुन ढुवानी		क्वीन्टल नुन ढुवानी गर्ने।
३३०१०४-३/४ व्यापार सूचना तथा निर्यात सहयोग आयोजना-बहुपक्षीय तथा क्षेत्रीय व्यापार सुदृढीकरण	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> द्विपक्षीय, क्षेत्रीय तथा बहुपक्षीय व्यापार सम्बन्धी छलफल, बैठकको आयोजना र सहभागिता गर्ने निर्यात प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य गर्ने नेपाल व्यापार एकिकृत रणनीति- २०१० ले पहिचान गरेका निर्यातजन्य वस्तुहरूको पहिचान, विकास र विस्तारमा सहयोग पुग्ने 	<ul style="list-style-type: none"> अन्तर सरकारी समिति तथा उपसमितिको र नेपाल चीन तिब्बत व्यापार सहजिकरण समितिको तयारी बैठकहरू भएको। नेपाल बंगलादेशको द्विपक्षीय बैठक आयोजना गरिएको। विश्व व्यापार सँगठन सम्पर्क विन्दुहरूको बैठक, व्यापार सम्बद्ध बौद्धिक सम्पति अधिकार समन्वय समिति बैठक र व्यापार सहजिकरण आवश्यकता आंकलन कार्यशाला सम्पन्न भएको। अदुवा अलैची, उत्पादन वृद्धि र गुणस्तर सुधारका लागि अदुवा तर्फ उन्नत बिउ वितरण तथा सुरक्षित भण्डारका लागि सेलर निर्माण र अलैची तर्फ भट्टि निर्माण कार्य गरिएको। काठमाण्डौमा अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेला, हस्तकला मेला, जडिबुटी मेला र ४ विकास क्षेत्रहरूमा क्षेत्रीय व्यापार मेला सम्पन्न गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> द्विपक्षीय, क्षेत्रीय तथा बहुपक्षीय व्यापार सम्बन्धी छलफल, बैठकको आयोजना र सहभागिता गर्ने। द्विपक्षीय, क्षेत्रीय तथा बहुपक्षीय व्यापारबाट नेपालले पाउनसक्ने लाभको बारेमा विभिन्न सरोकारवालाहरूलाई जानकारी प्रदान गर्ने। नेपाल व्यापार एकिकृत रणनीति -२०१० पुनरावलोकन गरी निर्यातजन्य वस्तुहरूको पहिचान, विकास र विस्तार गर्ने। निकासी वृद्धि गर्न वस्तु विकास, गुणस्तर सुधार र उत्पादन वृद्धिका लागि निजी क्षेत्र समेतको सहभागितामा कार्यक्रम संचालन गर्ने।
३३०१०६-३/४ व्यापार तथा	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> व्यापार सम्बन्धी तथ्यांक संकलन 	<ul style="list-style-type: none"> व्यापार तथा निर्यात प्रवर्द्धन केन्द्रबाट मासिकरूपमा व्यापार सम्बन्धी तथ्यांक संकलन 	<ul style="list-style-type: none"> व्यापार सम्बन्धि सूचना तथा तथ्याङ्क संकलन, प्रशोधन र प्रकाशन।

ब.उ.शी.नं. र कार्यक्रम/ आयोजनाको नाम	शुरू र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति (२०७२ जेठ मसान्त सम्ममा)	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र		<p>तथा प्रकाशन,</p> <ul style="list-style-type: none"> निर्यात प्रवर्द्धन सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान, तालिम, गोष्ठी, अन्तर्क्रियाहरूको आयोजना तथा सहभागिता स्वदेश तथा विदेशमा हुने व्यापार मेलाहरूको आयोजना तथा सहभागिता 	<p>तथा प्रकाशन कार्य हुँदै आएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> विभिन्न वस्तुगत संघ, जिल्ला उद्योग वाणिज्य संघ लगायतका सरोकारवाला निकायहरूको सहकार्यमा देशका विभिन्न स्थानमा सीप मूलक निर्यात मूलक तालिम, गोष्ठी, अन्तर्क्रियाहरूको आयोजना गरिएको। स्वदेशमा हुने व्यापार मेलाहरूको आयोजना गरी स्थानिय उत्पादनका सामग्रीहरूको बजारीकरण र प्रवर्द्धनमा सहयोग गरिएको तथा विदेशमा हुने व्यापार मेलाहरूमा सहभागी भई नेपालबाट उत्पादित निर्यात मूलक वस्तुहरूको प्रचार प्रसार गर्ने कार्य गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> स्वदेशी तथा विदेशी क्रेता विक्रेताको व्यापारिक मेला, गोष्ठी र वस्तु विकास तथा तालिम संचालन गर्ने। वैदेशिक व्यापार सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई सुझाव दिने।
३३०१०७-३/४ तातोपानी भन्सार निरिक्षण स्टेशन	निर्माण तथा हस्तान्तरण आयोजना	आन्तरिक कन्टेनर डिपो निर्माण	<ul style="list-style-type: none"> सिन्धुपाल्चोकको लार्चामा निर्माणाधिन सुख्खा बन्दरगाहको ८० प्रतिशत, पुलको ५५ प्रतिशत र सडकको २० प्रतिशत काम सम्पन्न भएकोमा २०७२ साल वैशाख १२ गतेको भुकम्पबाट निर्माण भएको संरचनामा थप क्षति हुनाको साथै काममा अवरोध। 	<ul style="list-style-type: none"> आन्तरिक कन्टेनर डिपो निर्माण सम्पन्न गरी संचालनमा ल्याउने।
३३०१०८-३/४ नेपाल भारत	१० सेप्टेम्बर	<ul style="list-style-type: none"> भैरहवा र विरगंज स्थित सुख्खा 	<ul style="list-style-type: none"> विरगंज सुख्खा बन्दरगाहमा रेलवे ट्रयाक रिलोकेट गर्न भारत सरकारका सम्बन्धित 	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल भारत व्यापार तथा पारवहनमा लाग्ने खर्च र समयको कटौती गर्न नेपाल भारत

ब.उ.शी.नं. र कार्यक्रम/ आयोजनाको नाम	शुरू र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति (२०७२ जेठ मसान्त सम्ममा)	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
क्षेत्रीय व्यापार तथा पारवहन आयोजना	२०१३ देखि ३१ डिसेम्बर २०१८	<p>बन्दरगाहको मर्मत तथा सुधार</p> <ul style="list-style-type: none"> • सडक सुरक्षा र पारवहन नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य • सिंगल विन्डोको विकास गर्ने • ट्रेड पोर्टलको निर्माण <p>व्यापार सहजीकरण कार्यहरूको अध्ययन तथा प्राथमिकिकरण</p>	<p>नियायहरूसँग छलफल परामर्श भैरहेको। सेड विस्तार कार्यको भइरहेको।</p> <ul style="list-style-type: none"> • भैरहवा सुख्खा बन्दरगाहको यार्ड मर्मत सुधार कार्यको लागि फुटपाथ मर्मत कार्य भैरहेको। ४०% प्रगति भैसकेको। • सडक सुरक्षा र पारवहन नियन्त्रण सम्बन्धी अध्ययन गर्न जापानी परामर्शदाता कम्पनी काताहिरा इन्जिनियरिङ्ग इन्टरनेशनल टोकियोसँग डिसेम्बर २०१४ मा सम्झौता सम्पन्न भई कार्य सम्पादन शुरू भएको। • भन्सार प्रक्रियामा सरलीकरणका लागि नेशनल सिंगल विन्डो र व्यापार सम्बन्धी सूचनाको लागि ट्रेड पोर्टल सम्बन्धी सफ्टवेयर निर्माणका निमित्त परामर्शदाताको छनौट भई कार्य आरम्भ भएको। • नेपाल व्यापार तथा पारवहन सहजीकरण समितिको बैठक दुई पटक सम्पन्न भएको र आवश्यक अध्ययन भइरहेको। 	<p>व्यापार, पारवहन रेलवे सन्धी सम्झौताको व्यवस्थामा समयानुकूल आधुनिकरण तथा प्रभावकारिता ल्याउने, व्यापारिक कुटनीति तथा वार्ताहरूलाई सुलभ गराउन अध्ययन, तालिम, परामर्शद्वारा क्षमता अभिवृद्धि गरिने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • ट्रक कन्टेनर एक्सेल लोड नियन्त्रण तथा सडक सुरक्षाका लागि आवश्यक कानून नियमका प्रावधानहरूमा अन्तर्राष्ट्रिय स्तर कायम गर्नुका साथै आधुनिकिकरण गरिने। • व्यापारसँग सम्बन्धित संस्थागत सुदृढिकरणको सन्दर्भमा भन्सार विभाग तथा व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्रद्वारा नेपालमा भन्सार प्रक्रियामा सरलीकरणको लागि नेशनल सिंगल विन्डो तथा नेपाल ट्रेड इन्फरमेशन पोर्टलको स्थापना गरी वैदेशिक व्यापार सहजीकरण अभिलेखिकरणका प्रणालीमा सुधार तथा आधुनिकरण गरिने। • व्यापार सम्बन्धित संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने। • कृषिजन्य तथा अन्य वस्तुहरूको गुणस्तर

ब.उ.शी.नं. र कार्यक्रम/ आयोजनाको नाम	शुरू र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति (२०७२ जेठ मसान्त सम्ममा)	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				<p>परिक्षण गरी सहज आयात निर्यात को लागि आवश्यक पर्ने प्रयोगशालाहरूको समयानुकूल सुधार तथा विकास गर्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • व्यापारसँग सम्बन्धित पूर्वाधारको विकासको सन्दर्भमा काठमाण्डौंको चोभारमा कण्टेनर फ्रेट स्टेशन (सि.एफ.एस.) निर्माण गर्ने तथा वीरगन्ज तथा भैरहवामा स्थापना भएका भन्सार आई.सि.डि. (सुक्खा बन्दरगाह) हरूमा आवश्यक सुधार गर्ने।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गर्विमूख संकेत	लैंगिक संकेत	वायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३३००११	वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	१९८,३४७	४०,६४०	४०,१४०	५००		४०,६४०			४२,७२२	४३,४०७	१	७	२	२	३
२	३३००१२	वाणिज्य तथा आपूर्ति व्यवस्थापन विभाग	२७,६२७	४५,०३०	४०,०३०	५,०००		४५,०३०			४७,६८२	४८,६८६	१	७	२	२	३
३	३३००१३	वाणिज्य कार्यालयहरू	२०,३९६	३०,४०३	२२,१०३	८,३००		३०,४०३			३२,३३४	३३,११९	१	७	२	२	३
४	३३००१५	नेपाल खाद्य संस्थान	३३१,८२१	५६९,९९९	५४९,९९९	२०,०००		५६९,९९९			६२६,९९९	६५५,५००	१	७	१	२	३
५	३३०१०२	उपभोक्ता हित संरक्षणका लागि बजार अनुगमन कार्यक्रम	२१,१५१	२१,६८४	२१,३८४	३००		२१,६८४			२३,८५२	२४,९४५	२	५	१	२	३
६	३३०१०३	कण्ठरोग नियन्त्रण आयोजना	१४०,२४४	१५४,००५	१५४,००५			१५४,००५			१६९,४०८	१७७,१०२	१	३	१	२	३
७	३३०१०४	व्यापार सूचना तथा निर्यात सहयोग आयोजना- बहुपक्षीय तथा क्षेत्रीय व्यापार सुदृढीकरण	४४,४०७	५१,०८९	५१,०३९	५०		५१,०८९			५६,१९९	५८,७५७	२	१	१	२	३
८	३३०१०६	व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र	४१,८०८	७५,८१२	७४,९७७	८३५		७५,८१२			८१,३१२	८३,६९७	१	१	२	२	३
९	३३०१०७	तातोपानी भंसार निरीक्षण स्टेशन	७९,४८८	२१६,०००		२१६,०००			२१६,०००		२३७,६००	२४८,४००	१	१	२	१	३
१०	३३०१०८	नेपाल भारत क्षेत्रीय व्यापार तथा पारवहन आयोजना	८८,८८४	१,१५९,८१०	१००,६८८	१,०५९,१२२			५९३,०७०	५६६,७४०	१,२७५,७९५	१,३३३,७८५	१	१	१	२	३
		जम्मा	९९४,१९३	२,३६४,४७२	१,०५४,३६५	१,३१०,१०७		९८८,६६२	८०९,०७०	५६६,७४०	२,५९३,९०३	२,७०७,३९८					

३.३ संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन

(क) पृष्ठभूमि:

मुलुकको आर्थिक विकासका लागि तुलनात्मक तथा प्रतिस्पर्धात्मक लाभको क्षेत्रको रूपमा पर्यटन क्षेत्र रहेको छ। भौगोलिक र जैविक विविधता, सामाजिक र सांस्कृतिक सद्भाव एवं जीवन्तता तथा राजनैतिक तटस्थता नेपालको पर्यटन क्षेत्रको प्रमुख आधारहरु हुन् । तर मुलुकमा पर्यटन क्षेत्रको अनन्त सम्भावनाहरु हुँदा हुँदै पनि थोरै मात्र क्षमताको उपयोग भएको र हालै आएको महाविनाशकारी भूकम्पले प्राकृतिक र सांस्कृतिक सम्पदाहरुमा पुऱ्याएको क्षतिले यसमा फनै चुनौती थपिन गएको छ ।

नेपाललाई आकर्षक, रमणीय र सुरक्षित पर्यटकिय गन्तव्य स्थलको रूपमा विकास गरी अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा पहिचान बढाइ पर्यटन क्षेत्रको राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा योगदान बढाउने र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा पर्यटन प्रवर्द्धनमार्फत सङ्ख्यात्मक तथा गुणात्मक रूपमा पर्यटक आगमनमा वृद्धि गरी प्राप्त लाभको समन्यायिक वितरण गर्ने उद्देश्य पर्यटन क्षेत्रको रहेको छ । साथै हवाई यातायात क्षेत्रको सुदृढीकरणवाट राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा आवागमन र पहुँच बढाई गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्दै नागरिक उड्डयनलाई मुलुकको विकासमा महत्वपूर्ण योगदान गर्न सक्ने आर्थिक क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने हवाई यातायातक्षेत्रको उद्देश्य रहेको छ । त्यसैगरी सांस्कृतिक सम्पदाहरु, भाषा, साहित्य, सङ्गीत र कलाको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै सांस्कृतिक पर्यटनको प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्य संस्कृति क्षेत्रमा रहेको छ । यिनै पृष्ठभूमिमा रहेर आगामी आ.व. २०७२/७३ का लागि आवश्यक कार्यक्रमहरु प्रस्ताव गरिएको छ ।

नयाँ गन्तव्यको पहिचान, स्थल तथा हवाई यातायात मार्फत सहज पहुँचको व्यवस्था, पर्यटकका लागि सेवा सुविधामा अभिवृद्धि, पर्यटन प्रवर्द्धन लगायत पूर्वाधारहरुको निर्माणमा जोड दिईएको छ । स्थानीय आर्थिक कृयाकलाप बढाउने गरी आधुनिक पर्यटकीय टावरहरु निर्माण गरिनेछ । भाषा, साहित्य, सङ्गीत, कला, पुरातात्विक स्थल सांस्कृतिक धार्मिक सम्पदाहरुको संरक्षणलाई निरन्तरता दिईएको छ । पशुपति क्षेत्र विकासकोष, लुम्बिनी विकास कोष तथा गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल भैरहवा, क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल पोखरा र दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण आयोजना राष्ट्रिय गौरवका रूपमा रहेका छन् । आ.व.२०७२/७३ मा पर्यटन क्षेत्रलाई राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको दरिलो आधार बन्न सक्ने गरी विकास गर्न राष्ट्रिय पर्यटन रणनीति योजनालाई अन्तिम रूप दिइ पहुँच (ACCESS),आतिथ्य सेवा (ACCOMMODATION) क्रियाकलापहरु (ACTIVITIES)को संयुक्त प्याकेजहरु तयार गरी निजी क्षेत्र र समुदायको संलग्नतामा समुदायले नै लाभ प्राप्त गर्ने गरी कार्यक्रमहरु गरिने छन् । साथै यस अवधीमा त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको स्तरोन्नतिका साथै दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमान स्थल निर्माण कार्य आरम्भ र आन्तरिक विमानस्थलहरुको विकास एवं सुधार गर्नेगरी विकास कार्यक्रम तयार पारिएको छ ।

(ख) नतिजा सूचकहरु

क्र.सं.	प्रतिफल सूचकहरु	तेह्रौं योजनाको लक्ष्य	आ.व.२०७१/७२ (सन् २०१४) को स्थिति	आ.व.२०७२/७३ (सन् २०१५)को लक्ष्य*
१	वार्षिक कूल पर्यटक आगमन (संख्या)	११०००००	७८०११८	११०००००
२	पर्यटक बसाई अवधि (दिन)	१४	१२.४४	१४
३	प्रति पर्यटक प्रति दिन खर्च (अमेरिकी डलर)	५०	४६.४	५०
४	कुल गार्हस्थ उत्पादनमा पर्यटन क्षेत्रको योगदान (%)	नतोकिएको	२.६	३
५	अन्तराष्ट्रीय विमान सेवा (वटा)	नतोकिएको	२६	२६
६	प्रत्यक्ष रोजगारी (संख्या)	नतोकिएको	१३८०००	१८३२००

* मिति २०७२/०१/१२ र तत्पश्चातका भूकम्प एवं पराकम्पनहरुका कारण आगामी १२ महिनासम्म पर्यटन क्षेत्रका समय गतिविधिमा ४०% नकारात्मक प्रभाव पर्ने अनुमान गरिएको ।

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
३२५०११-३/४ संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> पर्वतारोहण रोयल्टी बाडँफाँड निर्देशिका बमोजिम ३०% रकम सम्बन्धित जि.वि.स. पठाउने । आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि विदा पर्यटन कार्यक्रम संचालन हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०७०/७१ मा प्राप्त पर्वतारोहण रोयल्टीमध्ये नियमानुसार ३० प्रतिशतले रकम सम्बन्धित विभिन्न १४ जिल्ला विकास समितिलाई अख्तियारी प्रदान गरिएको । नेपाल र ओमानबीचको हवाई सेवा सम्झौता पुनरावलोकन भएको । मलेशियाको मालिन्दो एयर, चीनको सिचुआन एअरलाइन्स र बंगलादेशको रिजेण्ट एअरलाइन्सलाई नेपालमा उडान सञ्चालन अनुमति प्रदान गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि निजामती कर्मचारीहरूलाई विदा पर्यटन सहूलियत कार्यक्रम संचालन गर्ने नेपाल तिब्बत सयुक्त पर्यटन समन्वय समितिको बैठक पर्यटन तथा आतिथ्यता व्यवस्थापन सम्बन्धी उच्चशिक्षा अध्ययनमा छात्रवृत्ति कार्यक्रम ग्रामिण पर्यटन सम्बन्धी अन्तक्रिया कार्यक्रम पर्वतारोहण रोयल्टी बाडँफाँड निर्देशिका बमोजिम जि.वि.स. ३०% पठाउने
३२५०१२-३/४ पर्यटन कार्यालयहरू	सालवसाली	पर्यटन प्रवर्द्धन, पर्यटन उद्योगहरूको नियमन तथा अनुगमन पर्यटन कार्यालय नाम्चे, पोखरा र काकरभिट्टाको कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न गर्ने ।	पर्यटन उद्योगहरू दर्ता, नवीकरण तथा निरीक्षण कार्यमा निरन्तरता पर्यटन कार्यालय नाम्चे, पोखरा र काकरभिट्टाको कार्यालय भवन निर्माण कार्य निरन्तर ।	<ul style="list-style-type: none"> पर्यटन कार्यालय नाम्चेको भवन निर्माणकार्य सम्पन्न गर्ने । पर्यटन कार्यालय पोखराको भवन निर्माणकार्य सम्पन्न गर्ने । पर्यटन कार्यालय काकरभिट्टाको कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न गर्ने । पर्यटन प्रवर्द्धन, पर्यटन उद्योगहरूको नियमन, अनुगमन, लगत अद्यावधिक गर्ने ।

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
३२५०१३-३/४ पुरातत्व विभाग	सालवसाली	उपभोग खर्च र कार्य संचालन	उपभोग खर्च र कार्य संचालन लगायतका कार्यहरू निरन्तर भै रहेको।	<ul style="list-style-type: none"> ड्रइङ्ग डिजाईन तयार गरी भवन निर्माण कार्य शुरु गर्ने
३२५०१४-३/४ राष्ट्रिय अभिलेखालय	सालवसाली	माइक्रोफिल्म रिल केमिकल र कपियर मेशीन खरिद भई कार्य संचालन भएको हुने, डिजिटल अभिलेख संभारबाट भण्डारण गर्ने कार्य हुने।	आन्तरिक सुदृढीकरणको विभिन्न कार्यहरू संचालन भई रहेको। माइक्रोफिल्म रोल खरीद, हस्तलिखित ग्रन्थमा काठको गाता राखिएको, तिब्बती ग्रन्थ संरक्षण र "अभिलेख" अंक ३२ को प्रकाशन	<ul style="list-style-type: none"> माइक्रोफिल्म रिल केमिकल र कपियर मेशीन खरिद गर्ने डिजिटल अभिलेख संभार भण्डारण गर्ने।
३२५०१५-३/४ राष्ट्रिय संग्रहालय, छाउनी	सालवसाली	उपभोग खर्च र कार्यसंचालन संग्रहित एंव प्रदर्शित सामग्रीहरूको फोटोग्राफी र इन्भिन्ट्री अभिलेख र डाटावेश तयार हुने	नयाँ भवनतर्फ ल्याण्डस्केपिङ कार्य, सोलार र सी. सी. टि. भी. जडान कार्य, बुद्ध ग्यालरीको छाना मर्मत कार्य, २ कोठे आर्मी क्वार्टर निर्माण कार्य, अन्तर्राष्ट्रिय संग्रहालय दिवस मनाउने कार्य, ऐतिहासिक भवनको रंगरोगन गर्ने।	<ul style="list-style-type: none"> संग्रहित एंव प्रदर्शित सामग्रीहरूको फोटोग्राफि र इन्भिन्ट्री अभिलेख र डाटावेश तयारीको कार्य निर्माणाधिन सुरक्षाकर्म बस्ने घर पुरा गर्ने
३२५०१६-३/४ राष्ट्रिय कला संग्रहालय, भक्तपुर	सालवसाली	उपभोग खर्च, कार्य सञ्चालन, आन्तरिक सुदृढीकरणको विभिन्न कार्यहरू सञ्चालन	मूर्ति तथा काठमा केमिकल कन्जरभेस कार्य र धातुकला शाखामा सी. सी. टि. भी. जडान कार्य	<ul style="list-style-type: none"> चित्रकला, धातुकला र काष्ठकलाको पुरातात्विक वस्तुहरूको फोटो सहितको विस्तृत डिजिटल विवरण तयार गर्ने कार्य कला, धातुकला र काष्ठकलामा लेवलिङ क्याप्सन सुधार गर्ने कार्य
३२५०१७-३/४ क्षेत्रीय संग्रहालयहरू	सालवसाली	उपभोग खर्च, कार्य सञ्चालन, आन्तरिक सुदृढीकरणको विभिन्न कार्यहरू सञ्चालन	क्षेत्रीय संग्रहालय सुर्खेत, पोखरा र धनकुटामा चालु आ.व. मा तोकिएका निर्माण कार्य सम्पन्न भएको र कपिलवस्तु संग्रहालयको भवन निर्माण	<ul style="list-style-type: none"> क्षेत्रीय संग्रहालय धनकुटाको पुरानो भवन मर्मत सुधार कार्य गर्ने धनकुटा संग्रहालयमा निर्माणाधिन सेन्ट्रीपोष्टको निर्माण कार्य पुरा गर्ने

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
			कार्यको सम्पन्नता सम्पन्न भएको	<ul style="list-style-type: none"> सुर्खेत संग्रहालयस्थित नवनिर्मित भवनको विद्युतीकरण र आल्मुनियम घेरावार क्षेत्रीय संग्रहालय पोखराको निर्माणाधीन जनजाति भवनको निर्माणकार्य र आल्मुनियम घेरावारा कपिलवस्तु संग्रहालय भवन निर्माणको बाँकी कार्य गर्ने
३२५०१८-३/४ संग्रहालयहरू -जातीय संग्रहालय समेत_	सालवसाली	उपभोग खर्च, कार्य सञ्चालन, आन्तरिक सुदृढीकरणको विभिन्न कार्यहरू सञ्चालन	१० वटा जातीय संग्रहालयहरू मध्ये ८ वटा जातीय संग्रहालयको पुर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न भएको	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न स्थानहरूमा जातीय संग्रहालयहरू स्थापना गर्ने तथा स्थापित संग्रहालयहरूको संरक्षण तथा स्थापना भई रहेका संग्रहालयहरूको बाँकी निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३२५०१८-३/४ ऐतिहासिक दरवारहरू	सालवसाली	उपभोग खर्च, कार्य सञ्चालन, आन्तरिक सुदृढीकरणको विभिन्न कार्यहरू सञ्चालन	गोरखा दरवार, नुवाकोट दरवार, लम्जुङ्ग दरवारका सम्पदाहरूमा महाविनाशकारी भुकम्पका कारण क्षति पुगेकोले लक्ष्य अनुसारको कार्य हुन नसकेको	<ul style="list-style-type: none"> गोरखकाली मन्दिरमा विभिन्न पर्वपूजामा गरिने बली तथा नित्य पूजा गर्ने गोरखा दरवारस्थित वसपार्कमा पसलकवल निर्माण गर्ने गोरखनाथ मन्दिर जीर्णोद्धार गर्ने, गोरखा गोरखा दरवारको रोटपाटी जीर्णोद्धार गर्ने, दरवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा संरक्षण गर्न पर्खाल निर्मा लमजुङ्ग दरवार परिसरमा परम्परागत शैलीको कार्यालय भवन निर्माण गर्ने नुवाकोट दरवार परिसरमा रहेका नीजी

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२।७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
				घर जग्गा अधिग्रहण, साततले दरवार संग्रहालयको टिकट काउण्टरको बाँकी कार्य पुरा गर्ने, सुरक्षा पर्खाल निर्माण तथा मर्मत गर्ने
३२५०२०-३/४ केन्द्रीय सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षण प्रयोगशाला	सालवसाली	उपभोग खर्च, कार्य सञ्चालन, आन्तरिक सुदृढीकरणको विभिन्न कार्यहरू सञ्चालन	७ वटा सम्पदामा रसायन संरक्षण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको १ वटा कार्य भुक्तम्पका कारण हुन नसकेको	<ul style="list-style-type: none"> रसायन खरिद (रसायन संरक्षण र विश्लेषण तथा अनुसन्धान कार्यको लागि) पाटन दरवार, बंगलामुखी मन्दिर, भक्तपुर दरवार, राष्ट्रिय कला संग्रहालय, गोरखा दरवार र गोरखा संग्रहालय, धनकुटा संग्रहालय, राष्ट्रिय संग्रहालय छाउनी र भद्रकाली मन्दिरको धातु तथा प्रस्तरहरूको रसायन संरक्षण गर्ने प्रयोगशालाका लागि आवश्यक ग्लासवर्यर्स र अन्य उपकरणहरू खरिद गर्ने
३२५०२१-३/४ नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्टारको कार्यालय	सालवसाली	उपभोग खर्च, कार्य सञ्चालन, आन्तरिक सुदृढीकरणको विभिन्न कार्यहरू, प्रतिलिपि अधिकार सम्बन्धी अध्ययन तालिम, जनचेतनामूलक कार्यहरू	प्रतिलिपि अधिकार सम्बन्धी अध्ययन तालिम तथा जनचेतना मूलक कार्यहरू सम्पन्न	<ul style="list-style-type: none"> प्रतिलिपि अधिकार कानून कार्यान्वयन सम्बन्धमा ३ वटा एक दिवसीय तालीम प्रतिलिपि अधिकार कानून कार्यान्वयनको अवस्था र सुधारका क्षेत्रहरू सम्बन्धमा ६ वटा क्षेत्रीय गोष्ठी, प्रतिलिपि अधिकार सम्बन्धी प्रचारका लागि फ्लेक्स बोर्ड उत्पादन गरी

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
				विभिन्न निकायमा वितरण गर्ने ।
३२५०२२-३/४ नारायणहिटी दरवार संग्रहालय	सालवसाली	उपभोग खर्च, कार्य सञ्चालन, आन्तरिक सुदृढीकरणको विभिन्न कार्यहरू सञ्चालन	त्रिभुवन सदन पूनःनिर्माणको पहिलो चरणको कार्य सम्पन्न	<ul style="list-style-type: none"> संग्रहालयमा अपाग मैत्री पदमार्गहरूको निर्माण कार्य त्रिभुवन सदन पूनःनिर्माणको दोस्रो चरणको कार्य संग्रहालयको मुख्य भवनको मर्मत कार्य, स्लेट छाना मर्मत सुधार र श्रीसदनको वरिपरि सडक बत्तिको व्यवस्था गर्ने संग्रहालयको मुख्य भवनमा पानी आपूर्तिको व्यवस्था गर्ने
३२५०२३-३/४ स्मारक संरक्षण तथा दरवार हेरचाह कार्यालय, भक्तपुर	सालवसाली	उपभोग खर्च, कार्य सञ्चालन, आन्तरिक सुदृढीकरणको विभिन्न कार्यहरू सञ्चालन	आन्तरिक सुदृढीकरणका विभिन्न कार्यहरू सम्पन्न	तलव भत्ता लगायतका खर्च
३२५०२४-३/४ पर्यटन विभाग	सालवसाली	खुम्बु क्षेत्रका पर्यटन उद्योगहरूको दर्ता पर्वतीय क्षेत्रमा कार्यरत LOCAL PORTER गाईड लाई ORIENTATION कार्यक्रम आधार शिविरमा अस्थायी सम्पर्क कार्यालय स्थापना पर्यटन उद्योग सेवा प्रवाह अनलाइन मार्फत हुने	सन् २०१४ को AUTUMNमा १८३ दललाई प्रवर्तारोहणको लागि अनुमती प्रदान गरिएको सन् २०१५ SPRINGमा १०३ दललाई प्रवर्तारोहण अनुमती प्रदान गरिएको ।	<ul style="list-style-type: none"> घुम्टि सेवा संचालन (खुम्बु क्षेत्रका पर्यटन उद्योगहरूको दर्ता) पर्वतीय क्षेत्रमा कार्यरत स्थानीय व्यक्तिहरूलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम आधार शिविरमा अस्थायी सम्पर्क कार्यालय स्थापना पर्यटन विभागको भवन निर्माण पर्यटन उद्योग सेवा प्रवाह अनलाइन मार्फत गर्न यन्त्र उपकरणहरू खरिद

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
३२५१०२-३ नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान	सालवसाली	होटल तथा ट्राभल ट्रेकिङ विषयमा मध्यम तथा उच्चस्तरका जनशक्ति उत्पादन गर्ने	इलामको मिक्लाजुङ र स्याङ्जाको तुलसी भञ्ज्याङमा महिला, युवा तथा पिछ्छडिएको वर्गलाई लक्षित गरी होटल तथा लज व्यवस्थापन सम्बन्धी घुम्ती तालिम सञ्चालन गरेको ।	<ul style="list-style-type: none"> • क्षेत्रीय स्तरमा महिलालाई प्राथमिकता दिई युवा तथा पिछ्छडिएको वर्गलाई लक्षित गरी पर्यटन, होटल तथा लज व्यवस्थापन सम्बन्धी घुम्ती तालीम सञ्चालन • स्थानीय स्तरका होटल लजको स्तर वृद्धि गर्न आतिथ्यता तथा खाद्यान्न सुरक्षा मापदण्ड सम्बन्धी तालीम सञ्चालन • पर्यटन अनुसन्धान केन्द्रको विकास र विस्तार गरी कार्यक्रम संचालन
३२५१०४-३ पर्वतीय पर्यटन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन आयोजना (हवाई सुरक्षा तथा हवाई व्यवस्थापन कार्यक्रम)	सालवसाली	हवाई नीति तथा विमानस्थल नीतिको परिमार्जन, हवाई दुर्घटना छानविन, उडान सुरक्षा तथा हवाई सुरक्षा सम्बन्धमा नीतिगत अध्ययन अनुसन्धान गर्ने		<ul style="list-style-type: none"> • हवाई नीति तथा विमानस्थल नीति परिमार्जन/तर्जुमा • हवाई दुर्घटना तथा गम्भिर घटनाहरूको जाँच अनुसन्धान • केप टाउन सन्धी २००१/ मोन्ट्रिएल सन्धी (विमा तथा दायित्व) १९८८ नेपालले पनि अनुमोदन गर्न अध्ययन, अनुसन्धान र अनुमोदनको कारवाही • उडान सुरक्षा तथा हवाई सुरक्षा सम्बन्धमा नीतिगत अध्ययन अनुसन्धान
३२५१०६-३/४ पर्यटन पूर्वाधार	सालवसाली	• ग्रेट हिमालयन ट्रेल निर्माण, उक्त ट्रेलमा शौचालय सहितका सेड	• राष्ट्रिय पर्यटन रणनीतिको मस्यौदा तयार भएको ।	• ग्रेट हिमालयन ट्रेल निर्माण तथा शौचालय सहितका सेडहाउसहरू निर्माण

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२।७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
विकास कार्यक्रम		<p>हाउसहरू निर्माण,</p> <ul style="list-style-type: none"> • नमूना होमस्टे (घरबास) • पर्यटकीय स्थलहरू सम्म पुग्ने पर्यटक पदमार्ग निर्माण तथा सुधार • पर्यटकीय स्थलहरूमा विश्राम गृहहरू निर्माण तथा अन्य पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम • पर्यटन प्रवर्द्धन समिति एवं बोर्डहरूलाई निःशर्त तथा शर्त अनुदान 	<ul style="list-style-type: none"> • पर्यटन योजना तर्जुमा सम्बन्धी गोष्ठी गरिएको । • विभिन्न कार्यालय तथा समितिहरूबाट पर्यटन पूर्वाधारका कार्यक्रमहरू भएको । • पर्वतीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठानबाट साहसिक पर्यटन सीपमूलक तालिम अन्तर्गत स्की तालिम (७ जनालाई) विदेशी प्रशिक्षक (फ्रेन्च र स्वीस) बाट भारतको कुल्लु मनालीमा दिईएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • प्रत्येक विकास क्षेत्रमा १/१ वटाका दरले शौचालय तथा पार्क सहितका बहुउद्देश्यीय आधुनिक टावरहरू निर्माण • नमूना होमस्टे (घरबास) प्रवर्द्धन • पर्यटकीय स्थलहरूसम्म पुग्ने पदमार्ग निर्माण तथा सुधार • पर्यटकीय स्थलहरूमा विश्राम गृहहरू निर्माण तथा अन्य पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम • पर्यटन प्रवर्द्धन समिति एवं बोर्डहरूलाई निःशर्त तथा शर्त अनुदान
३२५१०८-३/४ दक्षिण एसिया पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	सन् २०११ - २०१५	लुम्बिनी क्षेत्र भित्र विभिन्न भौतिक संरचनाहरूको निर्माण तथा सुधार हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> • लुम्बिनीमा आगन्तुक सूचना केन्द्रको निर्माण कार्य भैरहेको । • लुम्बिनीका स्थानीय जनतालाई जनचेतना अभिवृद्धि, जीवन निर्वाह कार्यक्रम र पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> • भिजिटर इन्फर्मेशन सेन्टर, सेड, युटिलिटी ब्लक, बसपार्क निर्माण गर्ने • लुम्बिनीमा जीवन निर्वाह सम्बन्धी विभिन्न किसिमका प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरू गर्ने • पर्यटकीय आकर्षणका लागि विभिन्न किसिमका प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू गर्ने
३२५१११-३/४ पुरातात्विक स्थल संरक्षण आयोजना	२०४६/४७ सालवसाली	ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पुरातात्विक स्थलको संरक्षण सम्बर्द्धन तथा जिर्णोद्धार, पुनःनिर्माण र पुनःस्थापना हुने ।	भोजपुर जिल्ला पोखरेस्थित देवी मन्दिर संरक्षण, ललितपुरको खोकना स्थित रुद्रायणी पाटी संरक्षण, भक्तपुरको सूर्य विनायक मन्दिर र सत्तल संरक्षण, काठमाण्डौ पचली भैरव स्थित इन्द्रभक्तेश्वर सत्तल षडानन्द आश्रम	<ul style="list-style-type: none"> • पुरातात्विक जीर्णोद्धार सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, बाजुरा • विभिन्न स्थानमा रहेका पुरातात्विक स्थलहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने • सिम्रौनगढस्थित निर्माणाधिन संग्रहालय

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
			मन्दिर संरक्षण, मुस्ताङ्गको मुक्तिनाथ मन्दिर परिसर सुधार, पाल्पाको भैरवस्थान सत्तल सहित प्रांगण संरक्षण, पाल्पा ऋष्यकेश मन्दिर परिसरको ठुलोपौवा संरक्षण, सुर्खेतको काँक्रेविहारको पुनःनिर्माण कार्य शुरु भएको	भवनको बाँकी निर्माण कार्य <ul style="list-style-type: none"> विभिन्न ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पुरातत्विक स्थलहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा जिर्णोद्धार, पुननिर्माण र पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने
३२५११२-३/४ विश्व सम्पदा क्षेत्र संरक्षण आयोजना	२०५८/५९ सालवसाली	विश्वसम्पदा सूचीमा रहेका क्षेत्रहरूको संरक्षण निर्धारित मापदण्ड अनुसार संरक्षण हुने ।	विश्व सम्पदा सूचीमा परेका स्थलको संरक्षण सम्बन्धी कार्यहरू भैरहेको । महा विनाशकारी भुकम्पले क्षति पुऱ्याएका विश्व सम्पदाहरू संरक्षण गर्ने कार्य समेत भै रहेको ।	<ul style="list-style-type: none"> द्विमाजुचोक संरक्षण गर्ने, भक्तपुर बद्रीनारायण मन्दिरको पुनःनिर्माण गर्ने, इन्द्रेश्वर महादेव मन्दिर परिसरको तोला नारायण मन्दिर संरक्षण गर्ने, पनौती ब्रम्हयाणी महादेव मन्दिरदेखि उत्तर तर्फको भग्न सत्तल पुनःनिर्माण गर्ने, पनौती वालाखु गणेश मन्दिर जिर्णोद्धार गर्ने, भक्तपुर रामेश्वर मन्दिर संरक्षण गर्ने, भक्तपुर
३२५११३-३/४ संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न मठ, मन्दिर, गुम्वा, मस्जद र अन्य धार्मिक सांस्कृतिक स्थल र विभिन्न जातजातिको संस्कृति संरक्षण गर्ने, राष्ट्रिय प्रतिभाहरूको कदर गर्ने, सांस्कृतिक आदान प्रदान द्वारा सांस्कृतिक सम्बन्धको विस्तार 	७५ वटै जिल्लामा रहेका विभिन्न ११८६ वटा धार्मिक स्थलहरूको संरक्षण तथा निर्माणको लागि ७५ वटा जिल्ला विकास समिति मार्फत सम्बन्धित संस्थाले प्राप्त गर्ने गरी रु. ३३ करोड २७ लाख ५० हजारको अख्तियारी प्रदान गरिएको ।	<ul style="list-style-type: none"> मठमन्दिर संरक्षण मर्मत, अमूर्त संस्कृति संरक्षण तथा प्रचार प्रसार, धार्मिक तथा सांस्कृतिक संघ संस्था तथा प्रतिष्ठानलाई अनुदान र पुरस्कार ।

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
		हुने।		
३२५११४-३ बृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद्	सालवसाली	गुरुयोजना अनुसार जनकपुर क्षेत्रको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा विकास भई धार्मिक स्थलको विकास आन्तरिक एवं वाह्य पर्यटनमा वृद्धि हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> माध्यमिकी, पंचायणी र अन्तर्गृही परिक्रमा संचालन तथा व्यवस्थापन गरिएको । विवाह पञ्चमी, महाशिवरात्री कार्यक्रम संचालन तथा व्यवस्थापन गरिएको घोषित संरक्षित क्षेत्रमा भएका अतिक्रमण हटाउने कार्य भैरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> माध्यमिकी, पंचायणी र अन्तर्गृही परिक्रमा संचालन एवं व्यवस्थापन (१५ दिन सम्म), विवाह पंचमी, महाशिवरात्री (जलेश्वरनाथ महादेव मन्दिर) दशैं, जानकी नवमी र रामनवमी महोत्सव संचालन, मिथिला (जनकपुर) प्रवेशद्वार निर्माण (क्रमागत) विवाह मंडप निर्माण, यात्रि निवास परिसर परौल स्थानको पोखरी संरक्षण एवं सौन्दर्यीकरण कपालमोचनी र महाराजसागर पोखरी संरक्षण एवं सौन्दर्यीकरण, मटीहानीस्थान र कञ्चनवन (माध्यमिकी परिक्रमा पडावस्थल) संरक्षण कार्य, सतोपर र पर्वत्ता (माध्यमिकी परिक्रमा पडावस्थल) संरक्षण,
३२५११५-३ पशुपति क्षेत्र विकास कोष	सालवसाली	गुरुयोजना अनुरूप पूर्वाधार विकास कार्यहरू संचालन गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> तीलगंगा-ताम्रगंगा सडकमा रिटेनिड वाल एवं पैदलमार्गमा प्रस्तरफलक छाप्ने कार्य आरम्भ । चार शिवालयदेखि वाग्मतीसम्म ढल 	<ul style="list-style-type: none"> तीलगंगा-ताम्रगंगा सडकमा पर्खाल एवं रिटेनिड वाल निर्माण, पैदलमार्गमा प्रस्तरफलक छाप्ने एवं वृक्षरोपण, भण्डारखाल वगैँचाको विकास (क्रमागत)

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२।७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
			<p>निर्माण तथा वातावरण संरक्षण गर्ने कार्य भैरहेको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • विद्युतीय शवदाह गृहको निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको • गुरुयोजना अनुसारका क्रमागत कार्यक्रमहरू सञ्चालन भईरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> • हंसमण्डप प्रांगण संवर्द्धन • वनगणेशदेखि भकुण्टोलसम्म सोभनियर पसल निर्माण • वनकाली वगैजामा फुटपाथ सहित फेन्सिंग निर्माण • भुवनेश्वरीदेखि दक्षिणढोकासम्म ढल बाटो निर्माण तथा वातावरण संरक्षण (क्रमागत) • भस्मेश्वरसत्तलको संरक्षण, संवर्द्धन एवं जीर्णोद्धार कार्य (क्रमागत) • विद्युत शवदाह गृह निर्माण सम्पन्न एवं सञ्चालन • गुह्येश्वरी मन्दिर प्रांगणको धर्मशाला जीर्णोद्धार • धुनीघर तथा रक्षेश्वर सत्तल संरक्षण • बम मुक्तेश्वर सत्तल जिर्णोद्धार
३२५११६-३ लुम्बिनी विकास कोष	सालवसाली	गुरुयोजना अनुरूप लुम्बिनी क्षेत्रको संरक्षण, सम्बर्द्धन र भौतिक पूर्वाधार विकास सम्बन्धी कार्य सञ्चालन गर्ने ।	<p>कपिलवस्तुका पुरातात्विक क्षेत्र, देवदह, रामग्राम क्षेत्रमा जग्गा खरिद गर्ने कार्य प्रक्रियामा रहेको ।</p> <p>गुरुयोजना अनुसारका विभिन्न निर्माणका कार्यहरूमध्ये केही कार्यहरू भैरहेको, केही कार्यको सम्पन्नता हुने क्रममा रहेको र केही कार्यहरू ल.ई. तयार भई टेण्डरको प्रक्रियामा रहेको ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> • गुरुयोजना अनुसारको जग्गा खरिद गर्ने, प्रशासनिक भवन निर्माण गर्ने, केन्द्रीय नहर मर्मत सम्भार गर्ने, पवित्र उद्यानमा ध्यान सेड तथा प्लेटफर्म निर्माण गर्ने, उत्तरी मिड लिङ्क क्यानल र पूर्वी पोखरी निर्माण गर्ने, केन्द्रीय नहरको बीचबाट पूर्व तथा पश्चिम दुवैतर्फ लिङ्क क्यानल निर्माण

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२।७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
				<p>गर्ने, सिम्बोलिक पेभिलियन निर्माण गर्ने, पवित्र उद्यानमा ग्रिड, ड्रेनेज, एक्सेस रोड निर्माण गर्ने, वाटर टावर र वाटर सप्लाई सिष्टम निर्माण गर्ने, सडकहरूमा कर्भस्टोन, साइडमा ल्याण्डस्केपिङ्ग गरी विरुवा लगाउने,</p> <ul style="list-style-type: none"> • रामग्राममा शौचालय, सेड सहितको भौतिक पूर्वाधार निर्माण, नवलपरासी • निग्लीहवाको अशोका पिलर रहेको भवन सुधार, • कुदानमा शौचालय सहितको विश्रामस्थल र सुरक्षा पर्खाल निर्माण कार्य • कपिलवस्तुका पुरातात्विक क्षेत्र, देवदह, रामग्राम तथा सैनामैना क्षेत्रमा उत्खनन् तथा संरक्षण गर्ने • सुरक्षा संरचना अन्तर्गत गार्डपोष्ट, वाकथ्रो गेटको संरचना तथा सिसिटिभि क्यामरा थप गर्ने
३२५११७-३ सांस्कृतिक संस्थान	सालवसाली	उपभोग तथा कार्यालय सञ्चालन खर्च, विविध सांस्कृतिक कार्यक्रम, कलाकार प्रशिक्षण कार्यहरू गर्ने।	<ul style="list-style-type: none"> • २०७१ पौष २७ र २८ गते सांस्कृतिक महोत्सव सम्पन्न गरिएको। • मुनामदन गीतिनाटक १७ दिनसम्म प्रदर्शन गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • एकाङ्की नाटक प्रतियोगिता • हलको मर्मत सुधार • अन्तर्राष्ट्रिय साहित्यिक तथा सांस्कृतिक आदान प्रदान कार्यक्रम
३२५११८-३	सालवसाली	भाषा, साहित्य, संस्कृति दर्शन	नेपाली भाषा, साहित्य, संस्कृति सम्बन्धी	<ul style="list-style-type: none"> • अन्तर्राष्ट्रिय साहित्यिक तथा सांस्कृतिक

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान		आदिको अध्ययन अनुसन्धान, मौलिक सिर्जनाका माध्यमद्वारा समाजपयोग कृतिहरू तयार हुने र यस क्षेत्रका प्रतिभा र विद्वानहरूको सम्मान र कदर हुने।	विभिन्न अध्ययन अनुसन्धान कार्यहरूमध्ये १३ कार्यक्रमहरू चालू रहेको र २२ वटा कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुने अवस्थामा रहेको।	आदान प्रदान <ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय कविता महोत्सव, अन्तर्राष्ट्रिय मातृ भाषा दिवस कार्यक्रम, नेपालका विशिष्ट साहित्यकारहरूको जयन्ती तथा समारोह, प्राज्ञ सभा तथा वार्षिक दिवस कार्यक्रम, मातृभाषा सम्बन्धी गोष्ठी, सामाजिक शास्त्र सम्बन्धी गोष्ठी, सम्मेलन, कार्यशाला, नेपाली भाषा सम्बन्धी गोष्ठी, काव्य गोष्ठी लगायत अन्य कार्यक्रमहरू
३२५११५-३ नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान	सालवसाली	ललितकलाको सम्बर्द्धन, प्रवर्द्धन एवं सर्वाङ्गीण विकास गर्न, र ललितकला सम्बन्धी विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान गर्न गराउन र यस प्रतिभाहरूको सम्मान र कदर हुने।	अरनिको मूर्ति निर्माणको लागि प्रारम्भिक कार्यको थालनी गरिएको। परम्परागत कला गोष्ठी सम्पन्न गरिएको। महिला कलाकारहरूको पहलमा लैङ्गिक विषयक कार्यशाला तथा प्रदर्शन सम्पन्न गरिएको।	<ul style="list-style-type: none"> ललितकला प्रज्ञा-प्रतिष्ठान दिवस तथा राष्ट्रिय प्रदर्शनी -२०७२ अन्तर्राष्ट्रिय कला गोष्ठी सेमिनार तथा कलाकार अदान प्रदान गर्ने अनुसन्धानात्मक कार्यक्रम तथा पुस्तक प्रकाशन कार्यशाला, गोष्ठी प्रशिक्षण भ्रमण, अन्तरक्रिया र प्रदर्शनी
३२५१२०-३ नेपाल संगीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान	सालवसाली	सङ्गीत तथा नाट्यकलाको संरक्षण सम्बर्द्धन तथा यस विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रतिभाहरूको सम्मान	<ul style="list-style-type: none"> जनकपुर र लुम्बिनीमा राष्ट्रिय सांस्कृतिक मेला २०७१ सम्पन्न गरिएको। मध्ये तथा सुदुर पश्चिमाञ्चलका 	<ul style="list-style-type: none"> डबलीहरूका माध्यमद्वारा स्थानीय कला तथा संस्कृतिको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धन, गीत, सङ्गीत, नृत्य तथा नाट्य क्षेत्रका

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
			गीतकारहरूको बृहत श्रष्टा भेला दाङमा सम्पन्न ।	विद्वान्, कलाकार, श्रष्टा, रङ्गकर्मीहरूको श्रव्य दृश्यात्मक बायोग्राफि निर्माण गर्ने <ul style="list-style-type: none"> • नृत्य, संगित उत्सव आयोजना, विविध सांस्कृतिक उत्सव एवं ४ जना श्रष्टाहरूलाई पुरस्कार प्रदान गर्ने
३२५१२१-३ इच्छुक सांस्कृतिक प्रतिष्ठान	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • प्रगतिशील साहित्यकारहरूको अध्ययन, चिन्तन केन्द्र बन्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> • प्रतिष्ठानको भवन निर्माण अन्तिम चरणमा पुगेको । • इच्छुक त्रैमासिकको पहिलो अङ्क प्रकाशित भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • गोष्ठी तथा स्मृति दिवस • काठमाण्डौमा प्रतिष्ठानको भवन निर्माण
३२५१२२-३ यातायात (हवाई) आयोजना तयारी सुविधा	२०७१/०७२		<ul style="list-style-type: none"> • परामर्शदाता नियुक्तिको कार्य जारी रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> • परियोजना व्यवस्थापन परामर्शदाता (स्वदेशी) • परामर्श सेवा
५०११०१-५ विमानस्थल विकास तथा विस्तार (ने.ना.उ.प्रा.मा शेयर लगानी)	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • त्रि.अ.वि. लगायतका विमानस्थलहरूको सुधार तथा स्तरोन्नती गर्ने । • पोखरा विमानस्थलको जग्गा प्राप्ति सम्बन्धी कार्य गर्ने • दोश्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमान स्थल निजगढको जग्गा प्राप्तिको कार्य अघि बढाउने • नयाँ विमानस्थलहरूको अध्ययन कार्य गरिने । 	<ul style="list-style-type: none"> • विमानस्थलको लागि थप आवश्यक ६२५ रोपनी मध्ये प्रथम चरणको करिब ८० रोपनी जग्गा अधिग्रहण प्रकृया अगाडी बढाइएको । • फाप्लु विमानस्थल सम्पन्न भएको र रुकुम (चौरजहारी) विमानस्थल कालोपत्रे गर्ने कार्य ८० प्रतिशत सम्पन्न भएको । • ताप्लेजुङ, भोजपुर, खानिडाडा र रारा (मुगु) विमानस्थल कालोपत्रे कार्यको 	<ul style="list-style-type: none"> • पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको एप्रोन तथा टर्मिनल क्षेत्रको लागी थप जग्गा प्राप्ति • दोश्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल आयोजना निजगढ बाराको जग्गा प्राप्ति • प्यूठान चाल्नेटार एअरपोर्ट निर्माण कार्य आरम्भ गर्नुका अतिरिक्त तुल्सीपुर लगायतका अन्य विभिन्न विमानस्थलहरूको सुधार तथा स्तरोन्नती कार्यलाई निरन्तरता दिने ।

ब.उ.शि.नं., कार्यक्रम र आयोजना	शुरु र सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
			<p>लागि वेशकोर्ष कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> गुल्मी (रेसुङ्गा) र डोल्पा (मसिने चौर) विमानस्थलका कार्यहरूको ठेक्का सम्झौता सम्पन्न । लामिडाडा, थामखर्क, शितलेस्वाँरा (लमजुङ), अर्घाखाँची (अर्घाभगवती) र कालिकोट विमानस्थलको कार्य आरम्भ । 	<ul style="list-style-type: none"> पाल्पा (रामपुर), सुर्खेत (रामघाट) लगायतका ठाउँमा नयाँ विमानस्थल निर्माण सम्बन्धी विस्तृत आयोजना तयार गर्ने
५०११३६-५ हवाई यातायात क्षमता अभिवृद्धि आयोजना	सन् २०११-२०१५	त्रि.अ.वि., लुक्ला, रारा र सिमिकोट लगायतका विमानस्थलहरूको सुधार तथा स्तरोन्नती गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> त्रि.अ.वि. र लुक्ला विमानस्थलमा सी.एन.एस./ए.टी.एम. जडान कम्प्युटरकृत गर्ने र व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सुविधा सम्बन्धी सामग्री खरिद प्रक्रियामा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> एअरपोर्टको क्षमता विकास सम्बन्धी उपकरण खरिद, नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको क्षमता विकास त्रि.अ.वि. का लागि जग्गा खरिद
५०११६१ दक्षिण एसिया पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	२०७१/७२	गौतमबुद्ध विमानस्थलको स्तरोन्नती गरी अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको रूपमा विकास गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूबाट विमानस्थल निर्माण कार्यको शिलान्यास घाघरा खोला डाईभर्सनको कार्यको करिब ७५ प्रतिशत कार्य सम्पन्न भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> गौतम बुद्ध विमानस्थलको स्तरोन्नती परियोजनाको नक्साङ्कन तथा सुपरिवेक्षण परामर्श सेवा लिने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/मन्त्रालय संकेत	संघीय संकेत	प्रदेश/मन्त्रालय संकेत	जवकाय संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३२५०११	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	३८७,०२२	२०२,५२३	२००,३०३	२,२२०		२०२,५२३			२२०,४७९	२२९,०५३	१	७	२	३	३	
२	३२५०१२	पर्यटन कार्यालयहरू	५८,९७५	६३,९०७	२२,९८७	४०,९२०		६३,९०७			६९,२७१	७१,७६५	१	७	२	३	३	
३	३२५०१३	पुरात्त्व विभाग	७२,३६६	५२,०३८	३६,८०८	१५,२३०		५२,०३८			५५,०३६	५६,१४९	१	७	२	३	३	
४	३२५०१४	राष्ट्रिय अभिलेखालय	३०,८२६	३१,६१४	१४,७८९	१६,८२५		३१,६१४			३३,९८८	३५,०३७	१	७	२	३	३	
५	३२५०१५	राष्ट्रिय संग्रहालय (छाउनी)	२७,८२३	३०,१५३	२१,१५८	८,९९५		३०,१५३			३२,१६६	३२,९९४	१	७	२	३	३	
६	३२५०१६	राष्ट्रिय कला संग्रहालय (भक्तपुर)	१४,७९१	१०,७८२	८,०८२	२,७००		१०,७८२			११,५२५	११,८३७	१	७	२	३	३	
७	३२५०१७	क्षेत्रीय संग्रहालयहरू	२३,८४२	४६,७५७	३३,००७	३३,७५०		४६,७५७			५२,६३६	५२,६१२	१	७	२	३	३	
८	३२५०१८	संग्रहालयहरू (जातीय संग्रहालय समेत)	३५,६५६	४६,४१६	४३,८२८	२,५८८		४६,४१६			५०,४८३	५२,४१२	१	७	२	३	३	
९	३२५०१९	ऐतिहासिक दरबारहरू	३७,६८१	१०८,०७४	५४,८४४	५३,२३०		१०८,०७४			११५,८४१	११९,२०१	१	७	२	३	३	
१०	३२५०२०	केन्द्रीय सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षण प्रयोगशाला	१३,११२	१०,३५९	७,१४९	३,२१०		१०,३५९			१०,९६७	११,१९६	१	७	२	३	३	
११	३२५०२१	नेपाल प्रतिलिपि अधिकार राजिष्ट्रारको कार्यालय	११,२५४	९,८३२	९,२३२	६००		९,८३२			१०,६१६	१०,९७७	१	७	२	३	३	
१२	३२५०२२	नारायणहिटी दरबार संग्रहालय	९६,६११	८६,०९०	६३,३९७	२२,६९३		८६,०९०			९१,५०४	९३,६४२	१	७	२	३	३	
१३	३२५०२३	स्मारक संरक्षण तथा दरबार हेरचाह कार्यालय (भक्तपुर)	७,६०४	५,३९२	५,१६२	२३०		५,३९२			५,६५५	५,७३६	१	७	२	३	३	
१४	३२५०२४	पर्यटन विभाग		११३,३९२	९९,९९२	१३,४००		११३,३९२			११९,७८०	१२२,१११	१	२	२	३	३	
१५	३२५१०२	नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान	२९,२९९	१८,५००	१८,५००			१८,५००			२०,३५०	२१,२७५	२	१	१	२	३	
१६	३२५१०४	पर्वतीय पर्यटन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन आयोजना	३,५९६	७,५००	७,५००			७,५००			८,२५०	८,६२६	३	१	१	३	३	
१७	३२५१०६	पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	७९५,३१६	१,०१७,१०७	२७७,१५२	७३९,९५५		१,०१७,१०७			१,११८,८१९	१,१६९,६७६	१	२	१	२	३	
१८	३२५१०८	दक्षिण एशिया पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	१७७,३२०	४६४,०४७	३३३,४७७	१३०,५७०		४६६,४००	४०७,४०७		५१०,४४३	५३३,६५७	२	२	१	२	३	
१९	३२५१११	पुरातात्विक संरक्षण	७३,०२१	२७०,०११	३९,५१६	२३०,४९५		२७०,०११			२९७,०१३	३१०,५१६	१	३	२	३	३	
२०	३२५११२	विश्व सम्पदा क्षेत्र संरक्षण आयोजना	३५,५९३	१७,८६०	५,५१०	१२,३५०		१७,८६०			१९,६४६	२०,५४४	१	३	२	३	३	
२१	३२५११३	संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम	५९८,८५४	४०४,८६५	४०४,८६५			४०४,८६५			४४५,३५२	४६५,६६५	२	३	२	३	३	
२२	३२५११४	बृहतर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद्	६३,०८८	५०,०००	५०,०००			५०,०००			५५,०००	५७,५०१	१	३	२	३	३	
२३	३२५११५	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	२१०,०७२	३५०,०००	३५०,०००			३५०,०००			३८५,०००	४०२,५००	१	३	१	२	३	
२४	३२५११६	लुम्बिनी विकास कोष	४८८,५२५	५५०,०००	५५०,०००			५५०,०००			६०५,०००	६३२,५००	१	३	१	२	३	
२५	३२५११७	सांस्कृतिक संस्थान	१६,७७५	८,९००	८,९००			८,९००			९,७९०	१०,२३५	३	३	२	३	३	
२६	३२५११८	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान	१२८,३९०	९०,०००	९०,०००			९०,०००			९९,००१	१०३,५११	२	३	२	३	३	
२७	३२५११९	नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान	७५,८८२	४०,०००	४०,०००			४०,०००			४४,००२	४६,००३	२	३	२	३	३	

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/मूख्य संकेत	सामाजिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
२८	३२५१२०	नेपाल संगीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान	५६,४७२	४०,०००	४०,०००			४०,०००			४४,००१	४६,००३	२	अ	२	अ	अ
२९	३२५१२१	ईच्छुक सांस्कृतिक प्रतिष्ठान	५,२४८	३,५८९	३,५८९			३,५८९			३,९४८	४,१२८	२	अ	१	अ	अ
३०	३२५१२२	यातायात(हवाई) आयोजना तयारी सुविधा	१३५,१४६	३७४,८५०	३७४,८५०				३७४,८५०		४१२,३३५	४३१,०७८	१	२	२	अ	२
३१	५०११०१	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	२,४१४,५७९	२,२०८,५००		२,२०८,५००	२,२०८,५००	२,२०८,५००			२,४२९,३५०	२,५३९,७७५	१	२	१	अ	अ
३२	५०११३६	हवाई यातायात क्षमता अभिवृद्धि आयोजना	९६२,११३	४,६८९,७९०		४,६८९,७९०	१,७४०,०००	२११,७९०	२,७२८,०००		५,१५८,७६९	५,३९३,२५९	२	२	२	अ	अ
३३	५०११६१	दक्षिण एशिया पर्यटन पुर्वाधार विकास आयोजना	७५,४,९१२	४,५३५,८००		४,५३५,८००	१,०००,०००	१,९५९,६००	१,५७६,२००		४,९८९,३८०	५,२१६,१७०	२	२	१	२	अ
		जम्मा	७,८४१,७६४	१५,९५८,६४८	३,१९४,५९७	१,३२९,९६१	११,४३४,०९०	८,७००,८०१	२,९५३,६४७	४,३०४,२००	१७,५३३,५०६	१८,३१७,३५४					

३.४ अन्य आर्थिक

(क) पृष्ठभूमि:

अर्थ मन्त्रालय अन्तरगत विभिन्न निकायहरूबाट सञ्चालन हुने अन्य आर्थिक क्षेत्र अन्तरगत आ.व.२०७२/७३ का लागि निम्न वमोजिमको कार्यक्रमहरू रहेका छन्। उक्त कार्यक्रमहरूको बजेट सहितको विस्तृत विवरण यस प्रकार रहेको छ।

(ख) वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	ब.शि.नं.कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
१	३०५/१०३ कृषि विकास बैंक विविध	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. ०५५/५६ बाट सुरु भई सालबसाली रूपमा सञ्चालन हुदै आएको। यस आ.व.को लागि रु. १५८१२ हजार विनियोजन भएको 	<ul style="list-style-type: none"> गरिवी निवारणमा योगदान हुने कृषि क्षेत्रको समग्र विकासमा योगदान पूरण 	<ul style="list-style-type: none"> किसानहरूको आय केही हदसम्म वृद्धि भएको। कृषक समूह गठन गरी ग्रामीण लघु उद्यम विकास तालिम सञ्चालन भएको। सामाजिक तथा सामूदायिक कार्यक्रमबाट किसानहरूको क्षमता वृद्धि भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> लघु उद्यम विकास तालिम प्रदान गर्ने। सामाजिक तथा सामूदायिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने। अनुगमन, निरिक्षण कार्य गरिने।
२	३०५/१०४ साना किसान विकास बैंक (वित्तीय संस्था) विविध	<ul style="list-style-type: none"> आ.व.०६३/६४ बाट सुरु भईसालबसालीरूपमा सञ्चालन हुदैआएको। यस आ.व.को लागि रु. ७०००० हजार विनियोजन भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> लघु वित्त सेवा प्रदान हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> साना किसानहरू लाभान्वित भएको। साना किसानका लागि तालिम गोष्ठी, सामाजिक तथा सामूदायिक कार्यक्रम, साना किसान, संस्थागत विकास अनुशरण, मासुजन्य पशुपालन प्रवर्धन, पशुधन सुरक्षण 	<ul style="list-style-type: none"> क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालनहुने। सामूदायिक विकास कार्यक्रम सञ्चालन हुने। संस्थागत विकाश अनुसरण कार्यक्रम सञ्चालन हुने। पशुधन सुरक्षण कार्यक्रम संचालन गरिने।

क्र.सं.	ब.शि.नं.कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू	
				सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन भएको।		
३	३०५/१०५	लघु विमा सहयोग कार्यक्रम (पशु, बाली,स्वास्थ्य)	<ul style="list-style-type: none"> आ.व.२०४४/४५ मा सुरु भई सालवसाली रुपमा सञ्चालन हुदै आएको । यस आ.व.को लागि रु १५२४३० हजार विनियोजन भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> पशुधनको व्यवसायीक जोखिम न्यूनिकरण हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> पशुधनको मृत्युबाट कृषकलाई हानीनोक्सानी भएमा राहत दिएको। कृषकहरूको पशुधन सुरक्षित गर्ने तथा पशु विमा सम्बन्धी तालिमसञ्चालन भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> पशु तथा बाली विमा सम्बन्धी कार्य गर्ने तालिम तथा गोष्ठी सञ्चालन गर्ने। निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण सम्बन्धी कार्य गर्ने।
४	३०५/१०६	शित घर निर्माण व्याज अनुदान	<ul style="list-style-type: none"> आ.व.२०५५/५६ मा सुरु भई सालवसाली रुपमा सञ्चालन हुदै आएको। यस आ.व.को लागि रु.१३१००० हजार विनियोजन भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> अन्न बालिहरूको सुरक्षित भण्डारण भई कृषकहरूको खाद्य सुरक्षामा प्रभावकारीताआउने । 	<ul style="list-style-type: none"> अन्न बालिहरूको सुरक्षित भण्डारण भई कृषकहरूको खाद्य सुरक्षामा प्रभावकारीता आउने। हाल सञ्चालनमा रहेका शितघर केन्द्रहरूको लागि व्याज अनुदान प्रदान गर्ने कार्य भैरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> शित घर निर्माणको ऋणको व्याज अनुदान दिने।

क्र.सं.	ब.शि.नं.कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू	
५	३०५/१०९	सार्वजनिक संस्थान सुधार कार्यक्रम	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. ०६५/६६ मा सुरु भई सालबसाली रुपमा सञ्चालन हुदै आएको। यस आ.व. को लागि रु.१०००००० हजार विनियोजन भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक संस्थानहरूको व्यवस्थापन लगायत समग्र अवस्थामा सुधार हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक संस्थानलाई आवश्यकताअनुसार अनुदान प्रदान गरिएको। विभिन्न संस्थानहरूको व्यवस्थापन सुधार तथा सञ्चालन प्रक्रियामा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक संस्थान सुधार तथा निजीकरण विनिवेश भएका संस्थानहरूकोसम्पत्ति व्यवस्थापन तथा सुरक्षासम्बन्धी कार्य गर्ने।
६	३०५/१११	युवा स्वरोजगार कोष	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०६५/६६ मा सुरु भई सालबसाली रुपमा सञ्चालन हुदैआएको। यस आ.व.को लागि रु.१०२४६५ हजार विनियोजन भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> युवा स्वरोजगार कार्यक्रमको लागि रकम व्यवस्था हुने। विभिन्न तालिम प्रदानगरिने। 	<ul style="list-style-type: none"> शिप विकास तथा तालिम सञ्चालनसम्बन्धी कार्य भैरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> यूवा स्वरोजगार कार्यक्रम सञ्चालनगर्ने चालु तथा पुँजीगत अनुदानसम्बन्धी कार्य गर्ने।

४. सामाजिक सेवा

४.१ शिक्षा

(क) पृष्ठभूमि

देशबाट निरक्षरता उम्मूलन गर्ने, सबै तह एवं विधाको शिक्षामा र विशेष गरी आधारभूत तहको शिक्षामा समतामूलक पहुँच बृद्धि गर्ने, सहस्राब्दी विकास लक्ष्य हासिल गर्ने, सन् २०२२ सम्ममा नेपाललाई अल्पविकसित राष्ट्रबाट स्तरोन्नती गरी विकासशील राष्ट्रमा पुऱ्याउने लक्ष्य हासिल गर्ने, र शैक्षिक प्रशासनलाई जिम्मेवार, पारदर्शी र उत्तरदायी र नतिजामुखी बनाउनेतर्फ शिक्षाक्षेत्रका नीति तथा कार्यक्रमहरू केन्द्रित हुँदै आएका छन् ।

सरकारले शिक्षा क्षेत्रमा प्रत्येकवर्ष राष्ट्रिय बजेटको ठूलो अंश विनियोजन गर्दै आएको छ । यसबाट शिक्षाक्षेत्रका केही प्रमुख सूचकमा उल्लेखनीय प्रगति हासिल भएको छ । साक्षरताको अवस्थामा निकै सुधार भएको छ । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमका अवसर विस्तार भएको छ । बालविकासको अनुभव सहित कक्षा १ मा भर्ना हुन आउने बालबालिकाको अनुपात ५९.६ प्रतिशत पुगेको छ । विद्यार्थी सिकाइ उपलब्धि स्तर मापन गर्ने परिपाटी बसेको छ । प्राथमिक तहको खूद भर्नादर ९६.२ प्रतिशत, निमावि तहको ७४.६ प्रतिशत र माध्यमिक तहमा ५६.१ प्रतिशत पुगेको छ । विद्यालय भर्नादरमा लैगिक समानता हासिल भएको छ । प्राथमिक, निम्नमाध्यमिक र माध्यमिक तहको खूद भर्नादरमा लैगिक समता सूचक क्रमशः ०.९९, १.०२ र ०.९९ पुगेको छ । सामुदायिक विद्यालयहरूमा महिला शिक्षकको सहभागिताको अनुपातमा उल्लेख्यरूपमा वृद्धि भै प्राथमिक तहमा ३८.२ प्रतिशत, निमावि तहमा २०.८ प्रतिशत र मावि तहमा १३.९ प्रतिशत पुगेको छ ।

अभैपनि शिक्षा क्षेत्रमा थुप्रै समस्या र चुनौतिहरू रहेका छन् । विद्यालय तहमा विद्यार्थीको कक्षा छाड्ने र दोहोऱ्याउने दरमा अपेक्षितरूपमा कमी ल्याउने कार्य, विशेष गरी सामुदायीक विद्यालयहरूको उपलब्धि र गुणस्तरमा सुधार गर्ने कार्य, शिक्षकहरूले हासिल गरेको प्रशिक्षण, योग्यता र सीप कक्षा कोठाको सिकाइमा रूपान्तरण गर्ने कार्य, शिक्षकहरूको दरवन्दी वितरणलाई औचित्यपूर्ण बनाई पुनर्मिलान गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण रहदै आएको छ । त्यस्तै संस्थागत विद्यालयहरूको नियमनका लागि पर्याप्त नीतिगत, कानूनी र संस्थागत आधारहरू तयार गर्ने कार्य, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम प्रदायक संस्थाहरूको सन्तुलित भौगोलिक एवं क्षेत्रीय वितरण र अवसरहरूमा समावेशी एवं समन्यायिक पहुँच सुनिश्चित बनाई तालिमलाई बजार-सान्दर्भिक बनाउने कार्यमा थप प्रयास गर्नुपर्ने देखिएको छ । साथै, २०७२ साल बैशाख १२, १३ र २९ गते आएका विनाशकारी भूकम्पबाट शिक्षा क्षेत्रका पूर्वाधारहरू, पाठ्य सामग्री एवं उपकरणहरूको व्यापक क्षति भै शैक्षिक क्षेत्रमा हासिल भएका प्रगतिलाई कायम राख्दै अधि बढ्ने प्रयासमा ठूलै बाधाको सामना गर्नु परिरहेको छ ।

यस पृष्ठभूमिमा नेपाल सरकार, सामुदायीक क्षेत्र, निजीक्षेत्र, गैरसरकारी क्षेत्र, विकास साभेदारहरू र बृहत्तर नागरीक समाज सबैको प्रयास, सहकार्य एवं योगदानलाई परस्पर आवद्ध, एकत्रित र समन्वित गर्दै भूकम्पोत्तर पुनस्थापन, पुननिर्माण एवं नवनिर्माण प्रक्रियालाई अभियानकै रूपमा अधि बढाई विगतका उपलब्धिहरूलाई संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्नु आवश्यक भएको छ । त्यसै गरी तेह्रौँ योजना (२०७०/७१-२०७२/७३) ले निर्दिष्ट गरे बमोजिम आ.व. २०७२/७३ मा पनि प्रारम्भिक बालविकासको व्यवस्थापन गर्ने, आधारभूत शिक्षा तथा एकीकृत माध्यमिक शिक्षा (९-१२) को अझ प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई अधि बढाइनेछ । विद्यालयहरूमा न्यूनतम सिकाई वातावरण कायम गर्दै सिकाइ उपलब्धिमा सुधार ल्याउने, शिक्षामा सूचना प्रविधिको प्रयोगमा बिस्तार गर्ने, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षामा सुधार गर्दै लगानी तथा अवसर बिस्तार गर्ने, उच्च शिक्षामा नियमनका पूर्वाधारहरूको विकास र अवसरहरूको विविधीकरण गर्ने, विपन्न, सीमान्तकृत समुदाय र विशेष आवश्यकता भएका व्यक्तिहरूको शिक्षाको पहुँचमा सुधार ल्याउने, सबै तहको शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्ने, शिक्षा क्षेत्रमा भएको लगानीको प्रतिफल सुनिश्चित गर्ने जस्ता तेह्रौँ योजनाका नीति तथा कार्यनीतिहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नेतर्फ शिक्षाक्षेत्रको आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम केन्द्रीत रहेको छ ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

तेह्रौं योजनाको अन्त्यमा १५ वर्षमाथिको साक्षरता दर ७५ प्रतिशत, १५ देखि २४ वर्ष उमेर समूहको साक्षरता दर ९५ प्रतिशत, कक्षा एकमा बालविकासको अनुभवसहित भर्ना हुन आउने बालबालिका ६४ प्रतिशत र आधारभूत तहमा (कक्षा १-५) खुद भर्ना दर १०० प्रतिशत, आधारभूत तह (१-८) तहमा खुद भर्ना दर ९० प्रतिशत, माध्यमिक तह (९-१२) मा खुद भर्नादर ४० प्रतिशत पुऱ्याउने लक्ष्य रहेको छ । यी सूचक अनुसार हालसम्मको प्रगति स्थिति र आ.ब. २०७२/७३ का लागि प्रस्तावित लक्ष्यहरू तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

(ग) केही प्रमुख प्रतिफल सूचकहरूको लक्ष्य तथा प्रगति

प्रतिफल सूचकहरू	योजनाको शुरुवर्षको स्थिति	योजनाको लक्ष्य	०७१/०७२को स्थिति	०७२/०७३ को लक्ष्य
प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र (संख्या) सामुदायिक	३००३४	१५०० थप गर्ने	थप ४१४ गरी कूल ३०४४८ कक्षा सञ्चालित रहेका	हाल सञ्चालित कूल ३०४४८ को निरन्तरता
आधारभूत तहमा छात्रवृत्ति (वि.संख्या)		प्रत्येक वर्ष लक्षित विद्यार्थी सङ्ख्याको आधारमा		
दलित	११२९०२३		१०८१९६४	११११७२७
छात्रा	२०८४९४०		१९३६००८	२०७२२३१
लक्षित समूहका विद्यार्थी	१२१९१८		१२९३२१	१२७९६०
अपाङ्गताभएका विद्यार्थी	७७३४८		६४९७६	६२०००
माध्यमिक तहमा छात्रवृत्ति		प्रत्येक वर्ष लक्षित विद्यार्थी सङ्ख्याको आधारमा		
गरीव तथा जेहेन्दार (कोटा संख्या)	६००००		६००००	६००००
दलित ९-१०	८३७३३		९२४१८	८००००
लक्षित समूहका विद्यार्थी	१२९३९		१५३४५	१५७०९
अपाङ्गताभएका विद्यार्थी	६०६३		६७६०	७१८४
नयाँ कक्षा कोठा निर्माण	३५३१२	१२०००	२३००२	७५०
विद्यालय भवन निर्माण (थप)	१२९१		१७१९	५६००
छात्रा शौचालय संख्या (थप)	१०५००	८०००	१२०००	७००
वाह्य वातावरण सुधार भएको विद्यालय संख्या (थप)	९८६३	७०००	६००	७००
इन्टरनेट सेवा पुगेका विद्यालय संख्या			१५४८	२००
म.प., सु.प. का १० जिल्ला (दैलेख, रूकुम, जाजरकोट, डोटी, डडेलधुरा, अछाम, बाजुरा, बझाङ, दार्चुला र वैतडी) मा दिवा खाजा कार्यक्रमबाट लाभान्वित हुने (विद्यार्थी संख्या)	१९४०००	१९४०००	१९४०००	१९४०००
कर्णाली अञ्चलका ५ जिल्लाका विद्यार्थीका लागि र अन्य १४ जिल्ला (कैलाली, बर्दिया, रोल्पा, दाङ, प्युठान, धादिङ, कपिलवस्तु, नवलपरासी, रसुवा, सिन्धुपाल्चोक, बारा, सिराहा, सप्तरी, सुनसरी) का विद्यार्थीका लागि दिवा खाजा (राउटे, चेपाङ, वादी, मुसहर समुदायका बालबालिका समेत)	२६४५६६	३,३६,३७८	४१३०३१	कर्णाली १००९१७ र अन्य २४२९०२ गरी जम्मा ३४३८१९
एनेक्स कार्यक्रम विस्तार (जिल्ला)	३०	७५	७३	७३ निरन्तरता
सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिकधारको शिक्षा		१००	९९	९९ निरन्तरता
छोटो अवधिको व्यावसायिक तालिम CTEVT	८५००	१२०८०	३,०८०	४९८०

प्रतिफल सूचकहरू	योजनाको शुरुवर्षको स्थिति	योजनाको लक्ष्य	०७१/०७२को स्थिति	०७२/०७३ को लक्ष्य
छोटो अवधि (३ महिना) को व्यावसायिक तालिम SDP		४५,०००	९,००० CTEVT आङ्गिक संस्थाबाट १००० समेत कुल १००००	१२०००
छोटो अवधिको व्यावसायिक तालिम EVENT	४५०००	६५०००	४०,०००	२३०००
कक्षा ११ र १२ मा अध्ययनरत तराई मधेशका पिछडिएका वर्गका दलित महिला र विपन्न मुसलमान महिला तथा लोपोन्मुख जातिका छात्रालाई छात्रवृत्ति (संख्या)	५२३	१३७५	१३७५	६६५०

आ.व. २०७२/७३ मा शिक्षा क्षेत्रको विकास आयोजना तर्फ केन्द्रस्तरमा १४ र जिल्लास्तरमा १ गरी कूल १६ विकास आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । त्यसमध्ये पहिलो, दोस्रो र तेस्रो प्राथमिकतामा क्रमशः ५, ९ र १ आयोजनाहरू रहेका छन् । आ.व. २०७२/७३ का लागि शिक्षा क्षेत्रको कुल बजेट रु.९८ अर्ब ६४ करोड २८ लाख २६ हजारमध्ये चालुतर्फ रु.९८ अर्ब ४७ करोड ४० लाख ०८ हजार र पूँजीगततर्फ रु.१६ करोड ८८ लाख १८ हजार खर्च गर्ने लक्ष्य रहेको छ ।

क्र. सं.	ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	३५०१०५-३/ ३५०१२१-३/४, ३५०८०३-३/४ विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम (केन्द्र तथा जिल्लास्तर) सामुदायिक विद्यालय क्षमता विकास र सफ्ट स्किल परीक्षण समेत ।	विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम (२००९-२०१३) सातवर्षे योजना को फ्रेमवर्कभित्र पाँच वर्षे कार्यक्रमको तयार भएकोमा चालु आ.व. २०७०/७१ देखि थप २ वर्षका लागि विस्तार भएको छ ।	<ul style="list-style-type: none"> ● ऐन तथा नीतिगत रूपमा विद्यालय शिक्षाको पुनः संरचना भएको हुने । ● कक्षा १ मा भर्ना हुनेमध्ये ६६ प्रतिशत बालबालिका पूर्वप्राथमिक कक्षाको अनुभव सहित आएका हुने । ● प्राथमिक तह (कक्षा १-५) को खुद भर्नादर ९८ प्रतिशत र आधारभूत तह (कक्षा १-८) को भर्नादर ९२ प्रतिशत पुगेको हुने । साथै माध्यमिक तहको खूद भर्नादर ६२ प्रतिशत पुगेको हुने । ● ६ वर्ष माथिको साक्षरता दर ८५ प्रतिशत पुगेको हुने । ● विद्यालय शिक्षाको कक्षा ६-८ मा सफ्ट स्किलको पाठ्यक्रम कार्यान्वयन र माध्यमिकतह कक्षा ९ बाट प्राविधिक धारको शिक्षा १०० विद्यालयमा परीक्षण भएको हुने । ● शिक्षामा सूचना प्रविधिको प्रयोगका लागि १०००० शिक्षकहरूलाई सूचना प्रविधि प्रयोग सम्बन्धमा तालिम प्रदान गरिएको हुने । ● सुदृढ शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको विकास भै शिक्षक 	<ul style="list-style-type: none"> ● शिक्षा ऐन मस्यौदा तयार संशोधनको प्रक्रियामा रहेको । उक्त ऐन संशोधन पश्चात विद्यालय शिक्षाको पुनः संरचना सम्पन्न हुने । ● पूर्वप्राथमिक कक्षाको अनुभव सहित कक्षा १ मा भर्ना हुने विद्यार्थीको भर्नादर ५९.६ प्रतिशत पुगेको । ● प्राथमिक तह (कक्षा १-५) को खुद भर्नादर ९६.२ प्रतिशत र आधारभूत तह (कक्षा १-८) को भर्नादर ८७.६ प्रतिशत पुगेको छ भने माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०)को खूद भर्नादर ५६ प्रतिशत पुगेको छ । ● २०६८ सालको जनगणना अनुसार ६ वर्ष माथिको साक्षरता दर ६५.९ प्रतिशत पुगेको छ । ● प्राविधिक धार तर्फ ९९ विद्यालयहरू सञ्चालन भै २०७१ मा एस.एल.सी. परीक्षामा सहभागी भै सकेको । ● ८००० शिक्षकहरूलाई विद्यालयमा सूचना प्रविधिको प्रयोग सम्बन्धमा तालिम प्रदान भैसकेको । ● शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणालीलाई थप सुदृढ बनाई योजना निर्माण तथा स्रोत विभाजनमा यसको उपयोग गरिएको । ● विद्यालय शिक्षालाई सान्दर्भिक बनाउन नियमित रूपमा पाठ्यक्रम परिमार्जन 	<ul style="list-style-type: none"> ● ३०४४८ प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रलाई थप प्रभावकारी बनाउन सिकाइ सामग्रीको व्यवस्था, स्थानीय निकाय र गैर सरकारी संघ संस्थासंग समेत सहकार्य गरी बालविकास केन्द्रमा न्यूनतम सिकाइ वातावरण (Minimum Enabling Condition) स्थापना गर्ने । ● विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई विद्यालय शिक्षाको पहुँचमा ल्याउन निशुल्क तथा अनिवार्य आधारभूत शिक्षा कार्यक्रम र विभिन्न छात्रवृत्ति तथा प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● अनौपचारिक शिक्षा, प्रौढ (गृहणी) विद्यालय, खुला विद्यालयजस्ता हाल सञ्चालनमा रहेका वैकल्पिक शिक्षाका कार्यक्रमहरूलाई थप सुदृढीकरण गरी निरन्तरता दिने । ● मदरसा, गुम्बा, आश्रम, विहार तथा गुरुकूल शिक्षालाई मूलप्रवाहमा समायोजन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिई तिनको गुणस्तरमा अभिवृद्धि गर्ने । ● विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाका (एचआइभी/एड्स प्रभावित बालबालिका र सडक बालबालिकासमेतका) लागि शैक्षिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने र सञ्चालित विशेष तथा स्रोत कक्षाहरूलाई निरन्तरता दिने । ● सामुदायिक विद्यालयहरूको आधारभूत तहमा अध्ययनरत सबै छात्रा, सबै दलित, सबै अपाङ्गता भएका र प्राथमिकतहका सबै सीमान्तकृत बालबालिकाको छात्रवृत्तिलाई निरन्तरता दिने । ● कर्णाली अञ्चलका १ लाख ९१७ छात्रछात्रा र तोकिएका १४ जिल्ला (रोल्पा, सिराहा, सप्तरी, कपिलवस्तु, रसुवा, सिन्धुपाल्चोक, बर्दिया, कैलाली, दाङ, बारा, प्यूठान,

क्र. सं.	ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<p>व्यवस्थापनमा सुधार भएको हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> विद्यालय शिक्षामा पहुँच, गुणस्तर तथा सान्दर्भिकता अभिवृद्धि भएको हुने । 	<p>गर्दै लगिएको, विद्यालय शिक्षामा पेशा, व्यवसाय र प्रविधि विषय (सफ्ट स्क्रल) समावेश गरिएको । कक्षा ९ र १० मा प्राविधिक धारको शिक्षा सञ्चालन गरिएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> समुदायको साभेदारी समेतमा विद्यालय भौतिक तथा वातावरणीय सुधार कार्यक्रमलाई निरन्तररूपमा अघि बढाइएको । विद्यालयको भौतिक पूर्वाधारमा सुधार ल्याउन आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा थप १६५० वटा नयाँ कक्षाकोठा, ५०० वटा विद्यालय भवन, २५०० छात्रा शौचालय निर्माण र ६०० विद्यालयमा कक्षा कोठा पुनस्थापना तथा वाह्य वातावरणको सुधार गर्ने कार्य भएको । यसै गरी विगत वर्ष देखि निर्माण भैरहेको ७२० वटा विद्यालय क्रमागत भवनहरू निर्माण भएको । 	<p>धादिङ्ग, नवलपरासी, सुनसरी) लगायत सिमान्तकृत वर्गका २ लाख ४२ हजार ९०२ जना बालबालिकाहरूको लागि दिवा खाजा उपलब्ध गराउने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> सामुदायिक विद्यालयको माध्यमिकतहसम्म अध्ययनरत सबै विद्यार्थीहरू र लक्षित वर्गका विद्यार्थीका लागि कक्षा ११ र १२ सम्म निःशुल्क पाठ्यपुस्तक उपलब्ध गराउने । हाल सञ्चालनमा रहेको ३७ निमावि तथा ८४ माध्यमिक तहका खुला विद्यालय कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने । सामुदायिक विद्यालयका सम्पूर्ण दलित विद्यार्थी, कर्णाली अञ्चलका विद्यार्थी, र लोपोन्मुख र सीमान्तकृत वर्गका विद्यार्थीका लागि कक्षा ९ देखि १२ सम्म निःशुल्क शिक्षाको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिने । शिक्षकहरूको विकास तथा दक्षता अभिवृद्धि कार्यक्रम, प्रधानाध्यापकहरूको लागि नेतृत्व तथा क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । शिक्षकहरूको वितरणलाई मागसँग आवद्ध गर्ने र सबै विद्यालयहरूमा गणित विज्ञान र अंग्रेजी विषयका तालिम प्राप्त शिक्षकहरू उपलब्ध गराउने दृष्टिकोण लिई शिक्षक व्यवस्थापन र पुनमिलानका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने । भूकम्पबाट क्षति पुगेका तथा अन्य विद्यालयको भौतिक पूर्वाधारमा सुधार ल्याउने । PMEC नपुगेका विद्यालयमा ७५० नयाँ कक्षाकोठा निर्माण, २०० वटा ४ कोठे भवन निर्माण, ४४० वटा गत आवका क्रमागत ४ कोठे भवन निर्माण सम्पन्न गर्ने । ७०० वटा छात्रा शौचालय निर्माण गर्ने । भूकम्पबाट सामान्य क्षति पुगेका ७६७६ कक्षाकोठा मर्मत

क्र. सं.	ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरुहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					<p>गर्ने र भूकम्पबाट अधिक क्षति पुगेका विद्यालयहरूको मर्मत तथा Retro Maintenance गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● २ कोठे भवन ३००० वटा, ३ कोठे भवन १००० वटा र ४८० वटा ४ कोठे बहुवर्षीय भवन निर्माण, २४० वटा ६ कोठे भवन र २४० वटा ८ कोठे बहुवर्षीय भवन निर्माण गर्ने । ● ५ विकासक्षेत्रमा ५ वटा आवासीय विद्यालय भवन निर्माण गर्ने । ● WASH सुविधा भएको १००० शौचालय निर्माण गर्ने । ● १०० विद्यालयमा खानेपानी व्यवस्था, ७०० कक्षाकोठा पुनर्स्थापना, ७०० शौचालय मर्मत तथा खानेपानी व्यवस्था, र ७०० वटा विद्यालयमा बाहिरी वातावरण सुधार गर्ने । ● सबै क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय र जिल्ला शिक्षा कार्यालयहरूमा पुस्तकालय तथा सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने । ● शिक्षामा सूचना प्रविधिको प्रयोगमा अभिवृद्धि गर्न ICT based शिक्षा कार्यक्रमलाई विस्तार गर्ने र पाठ्यक्रम सुधार गर्ने । विद्यालय तहको पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक, शिक्षक निर्देशिका र तालिम सामग्रीहरू वेबसाइटमा राख्ने । ५ वटा शैक्षिक तालिम केन्द्रमा ICT Lab स्थापना गर्ने । ● २०० विद्यालयहरूमा कम्प्युटर ल्याव तथा Internet Connectivity विस्तार गर्ने । ● माध्यमिक तहदेखि प्राविधिक धारको शिक्षा प्रदान गर्ने ९९ विद्यालयमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई सञ्चालन गर्ने ।

क्र. सं.	ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					<ul style="list-style-type: none"> ● प्रति विद्यार्थी एकाइ लागतका आधारमा सबै सामुदायिक विद्यालयलाई दिने गरेको गैरतलबी सञ्चालन अनुदान र शिक्षक विद्यार्थी अनुपात हेरी दिने गरिएको अनुदानलाई निरन्तरता दिने । ● लक्षित सामुदायिक उ.मा.वि.हरू र कक्षा ११ र १२ मा विज्ञान पढाउने सामुदायिक उच्च मा.वि. लाई दिने अनुदानलाई निरन्तरता दिने । ● सेवा प्रवाह प्रभावकारी भए नभएको सूचना प्राप्त गर्न अनुगमन र मूल्याङ्कन योजना तयार गरी प्रभावकारी ढङ्गबाट कार्यान्वयन गर्ने । ● शिक्षासम्बन्धी तथ्याङ्क र शिक्षकहरूको अभिलेखलाई नियमित रूपले अद्यावधिक गर्ने र गलत नियतले तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू बङ्ग्याउने वा गलत सूचना पेश गर्नेलाई कारवाहीको दायरामा ल्याउने । ● वित्तिय अनुशासन कायम राख्न विद्यालयदेखि जिल्लातहसम्म निकाशा हुने रकम पारदर्शी र व्यवस्थित बनाउन उपयुक्त EMIS स्थापना गर्ने ।
२	३५०१०६-३ द्वन्द पीडित परिवार शिक्षा कार्यक्रम	०६५/०६६ देखि आरम्भ भै निरन्तरता दिएको ।	<ul style="list-style-type: none"> ● द्वन्द पीडित परिवारका बालबालिकाहरूलाई सहज वातावरणमा गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्त गर्ने अवसर प्राप्त भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● ५ वटै विकासक्षेत्रमा एक एकवटाका दरले कक्षा ९ सम्म द्वन्दपीडित परिवारका १४०० जना बालबालिकाहरू अध्ययन गरिरहेका ● शहीद प्रतिष्ठान मार्फत उक्त आवासीय विद्यालयहरूलाई निरन्तरता दिन अनुदान दिइएको । ● उक्त विद्यालयमा आवासीय विद्यार्थीका लागि फर्निचर, फर्निसिङ्ग, खाद्यान्न, सरसफाई सामग्रीहरू, पाठ्यपुस्तक र लक्षाकपडाहरू उपलब्ध गराइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● शहीद प्रतिष्ठान मार्फत द्वन्दपीडित परिवारका १४०० बालबालिकाहरूका लागि संचालन भैरहेका ५ वटा आवासीय विद्यालयहरूलाई अनुदान दिने । ● द्वन्दपीडित परिवारका बालबालिकाहरूका लागि आवासीय शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● ५ वटै विद्यालयमा आवश्यकतानुसार शौचालय, कम्पाउण्डवाल र खानेपानीको व्यवस्था गर्ने ।

क्र. सं.	ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
३	३५०१०८-३ उच्च माध्यमिक शिक्षा	साल वसाली निरन्तर	<ul style="list-style-type: none"> उच्च माध्यमिक तहको शैक्षिक व्यवस्थापनमा मद्दत पुगेको हुने । सामुदायिक उच्च माध्यमिक तहका लागि शिक्षकको व्यवस्था भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> कर्णाली अञ्चल र बझाङ, बाजुरा, अछाम र जाजरकोट गरी जम्मा ९ वटा जिल्लाका सामुदायिक उच्च माविमा चार/चारवटा शिक्षक अनुदान, विज्ञान विषय सन्चालन भएका सामुदायिक उमाविलाई तीन तीन वटा र अन्य सामुदायिक उच्च माविलाई दुई शिक्षक वरावरको गरी कुल ६००० शिक्षकका लागि अनुदान दिइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्का कर्मचारीको तलव भत्ताका लागि अनुदान दिने । दुर्गम ९ जिल्लाका सामुदायिक उमाविमा चार चारवटा, विज्ञान विषय सन्चालन भएका सामुदायिक उमाविलाई तीन तीन वटा र अन्य सामुदायिक उमाविमा दुई दुईवटा शिक्षक वरावरको गरी कुल ६००० शिक्षकका लागि अनुदान दिने ।
४	३५०१०९-३/४ प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद	आ.व.२०४५/४६ देखि, सालवसाली ।	<ul style="list-style-type: none"> मध्यमस्तरीय प्राविधिक तथा व्यावसायिक सीपयुक्त जनशक्ति उत्पादन गरी देशमा व्याप्त बेरोजगारी घटाउन तथा स्वरोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्न मद्दत पुगेको हुने । स्थानीय युवाहरूलाई प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम उपलब्ध गराई स्थानीय तहमा आवश्यक पर्ने सीपयुक्त जनशक्ति उत्पादन गरी उत्पादकत्व बृद्धिमा टेवा पुगेको हुने । तराई मधेशका दलित, विपन्न मुसलमानका बालिका एवं देशका लोपोन्मुख जातिका छात्रा छात्रहरूलाई प्रमाण पत्र तथा डिप्लोमा तह र प्राविधिक एस.एल.सी. तहको प्राविधिक शिक्षाको अवसर प्राप्त भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ३१ वटा आंगिक, १५ वटा सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा (टेक्स) र निजीस्तरमा ३२२ वटा गरी जम्मा ३६८ वटा डिप्लोमा कार्यक्रम सञ्चालन हुँदै आएको । १४ वटा आंगिक, ७३ वटा सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा (टेक्स) र निजीस्तरमा ४८२ वटा गरी जम्मा ५६९ वटा प्राविधिक एस.एल.सी. कार्यक्रम मार्फत जनशक्ति उत्पादन गर्ने कार्य हुँदै आएको । वार्षिक प्राविधिक विषयमा डिप्लोमा तर्फ १४५८० र प्रा.एस.एल.सी. तर्फ २२५८७ प्रशिक्षार्थी उत्पादन गर्दैछ भने नियमित तर्फ छोटो अवधिको तालिम ५००० जना र सरदर वार्षिक ५०,००० को सीप परीक्षण तथा सामुदायिक सेवा समेत प्रवाह भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> देशभरका हलिया, कमैया, चेपाङ तथा लोपोन्मुख जनजातीका छात्रछात्रा, तराई मधेशका २ जिल्लाका दलित र विपन्न मुसलमान छात्राहरू तथा सुदुर पश्चिम र मध्य पश्चिमका १० पहाडी जिल्लाहरूका दलित छात्रछात्राहरूलाई प्राविधिक डिप्लोमा तह इन्जिनियरिङ (मेकानिकल २४० कृषि ४०० इन्जिनियरिङ ८० इलेक्ट्रिकल इन्जिनियरिङ ८० र नर्सिङ २००) अध्ययन गर्न छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने । देशभरका विनाशकारी भूकम्पमा ज्यान गुमाएका तथा अशक्त घाईतेका परिवारका ५०० छात्र छात्रहरूलाई प्राविधिक डिप्लोमा तहमा अध्ययन गर्न छात्रवृत्ति दिने । नर्सिङ, सामान्य चिकित्सा, पशुस्वास्थ्य, अनामि, सिभिल डिप्लोमा, तथा कृषि जेटिए अध्ययन गर्ने १९२४ जनालाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने । १९४ जनालाई विभिन्न विषयहरूमा बजारोन्मुख छोटो अवधिका तालिमहरू प्रदान गर्ने । भुकम्पबाट प्रभावित विभिन्न प्राविधिक शिक्षालयहरू एवं पोलिटेक्निक इन्स्टिच्युटहरूलाई मर्मत, पुननिर्माण गर्ने, नयाँ संरचनाहरू निर्माण गर्ने र आवश्यक उपकरण

क्र. सं.	ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<ul style="list-style-type: none"> सामुदायिक सेवा मार्फत सिमान्तीकृत, दुर्गम क्षेत्रका जनसाधारणले स्वास्थ्य सेवा, कृषि तथा पशु स्वास्थ्य सेवाको अवसर प्राप्त गरेको हुने । 		उपलब्ध गराउने ।
५	३५०१११/३ मनमोहन स्मृति पोलीटेक्निक	सन् २००३ देखि शुरू भएको/ सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> सामुदायिक प्रणाली मार्फत प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालीमको अवसर उपलब्ध भई देशमा व्याप्त बेरोजगारी घटाउन तथा स्वरोजगारका अवसरहरू सिर्जना गर्न टेवा पुगेको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> १९४ जनालाई विभिन्न ७ वटा विषयहरूमा प्राविधिक तालिम प्रदान गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> १९४ जनालाई विभिन्न ७ विषयहरूमा बजारोन्मुख छोटो अवधिका तालिमहरू प्रदान गर्ने ।
६	३५०११३-३/४ शिक्षाका लागि खाद्य कार्यक्रम प्रा.वि.पौ. आहार	<ul style="list-style-type: none"> सन् २००२-२००६ सम्म । आयोजनाको म्याद थप हुँदै आएको । 	<ul style="list-style-type: none"> खाद्यान्न अभाव समेतका कारण आधारभूत शिक्षामा बालबालिकाको कम पहुँच भएका जिल्लाहरूमा दिवा खाजा र खाने तेलको माध्यमबाट छात्र छात्राहरूको भर्नादर, दैनिक उपस्थिति र विद्यालयमा टिकाउदर बढेको हुने । दिवाखाजा कार्यक्रमबाट लाभान्वित बालबालिकाको अध्ययन र सिक्ने क्षमता वृद्धि भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> दैलेख, रूकुम, जाजरकोट, डोटी, डडेल्धुरा, अछाम, वाजुरा, बझाङ, दार्चुला र बैतडी गरी १० जिल्लाका बालबालिकाहरूका लागि प्रति दिन ११० ग्रामको ३८० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी १ लाख ९४ हजार छात्रछात्राका लागि ४२६८ मे.टन खाद्यान्न बितरण गरी दिवाखाजा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । २२२६ विद्यालयका १/१ जना विद्यालय खाजा व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीलाई तालिम कार्यक्रम सञ्चालन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> दैलेख, रूकुम, जाजरकोट, डोटी, डडेल्धुरा, अछाम, वाजुरा, बझाङ, दार्चुला र बैतडी गरी १० जिल्लाका बालबालिकाहरूका लागि प्रति दिन ११० ग्रामको ३८० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी २२२६ विद्यालयका १ लाख ९४ हजार छात्रछात्राका लागि ४३९० मे.टन खाद्यान्न बितरण गरि दिवाखाजा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने । उपभोक्ता तथा खाद्यान्न व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूलाई तालिम सञ्चालन गर्ने ।
७	३५०११५-३ युनेस्कोका निमित्त नेपाल	साल वसाली निरन्तर	<ul style="list-style-type: none"> यूनेस्को सदस्य राष्ट्रका हैसियतले अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा नेपालको 	<ul style="list-style-type: none"> यूनेस्कोसम्बद्ध क्षेत्रहरूमा अन्तर्राष्ट्रिय क्षमता अभिवृद्धि तालिममा सहभागी 	<ul style="list-style-type: none"> यूनेस्को ASPNet परिचालनद्वारा दिगो विकास र जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी शिक्षा प्रबर्द्धन गर्न ५ वटै

क्र. सं.	ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	राष्ट्रिय आयोग		<p>सहभागिता अभिवृद्धि भएको हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● शैक्षिक र सांस्कृतिक विकासका कार्यहरूमा सरकारी र गैरसरकारी क्षेत्रको भूमिका वृद्धि भएको हुने । ● युनेस्कोको आदर्श जनमानसमा पुऱ्याउने । 	<p>भएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● शिक्षा र सांस्कृतिक विकासका लागि संस्थागत क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको । ● युनेस्को सम्बद्ध विभिन्न अन्तराष्ट्रिय मञ्चमा नेपालले सहभागिता जनाएको र युनेस्को आयोगको महाधिवेशनमा भाग लिएको । ● गैरसरकारी संस्थासंग साभेदारीमा दिगो विकास र जलवायु परिवर्तन सम्बन्धमा ११ वटा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र र १०० विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरूलाई अभिमुखिकरण गरिएको । ● समुदायमा आधारित संस्थाहरूलाई युनेस्को सम्बद्ध क्षेत्रमा परिचालन गरिएको । 	<p>विकास क्षेत्रमा लघु परियोजना (LICE Program) गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● युनेस्को आयोगको गतिविधि समेटेर अभिलेखन गर्ने (Electronic/Hardcopy) तथा नेपाली र अंग्रेजीमा डकुमेण्ट्री तयार गर्ने । ● शैक्षिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक विकासका कार्यहरूमा सरकारी तथा गैर सरकारी क्षेत्रको भूमिका प्रबर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● युनेस्को सम्बद्ध विभिन्न अन्तराष्ट्रिय स्तरका क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रममा सहभागी हुने । ● शिक्षा र सांस्कृतिक विकासका लागि संस्थागत क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
८	३५०११८ सबैका लागि शिक्षा-शिशु विकास कार्यक्रम	सालवसाली कार्यक्रम	<ul style="list-style-type: none"> ● बाल विकास केन्द्रहरूको संचालनमा सहयोग, अनौपचारिक शिक्षा, लैंगिक समविकास, विद्यालय शान्तिक्षेत्र, आपतकालीन अवस्थामा शिक्षा, बालमैत्री शिक्षा लगायतका क्षेत्रहरूमा सचेतना र क्षमता विकास भै कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा प्रभावकारीता आएको हुने । ● सचेतना कार्यक्रम संचालनमा आउने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यालय शान्ति र बालमैत्री सिकाई वातावरणसम्बन्धी निर्देशिका तयार भएको । ● बालविकास, विद्यालय शान्ति, विपद् व्यवस्थापन र अनौपचारिक शिक्षासम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन भएको । ● बालविकाससम्बन्धी तालिम प्याकेज तयार भएको र पाठ्यक्रम परिमार्जन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● २४ जिल्लामा शिशुविकास कार्यक्रम संचालन गर्ने । ● बालविकास, विद्यालय शान्ति, विपद् व्यवस्थापन र अनौपचारिक शिक्षासम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने ।

क्र. सं.	ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरुहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
९	३५०१३३-३ अनुगमन तथा मूल्यांकन	आ.ब. २०६७/०६८ देखि कार्यक्रम शुरू भएको ।	<ul style="list-style-type: none"> समग्र शैक्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता ल्याउन नतिजामा आधारित अनुगमन संयन्त्र क्रियाशील भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> केन्द्रदेखि विद्यालय तहसम्म कार्ययोजना र नतिजामा आधारित अनुगमन प्रणालीलाई सुदृढ गर्दै नियमित प्रगति समिक्षाहरूलाई उपलब्धमूलक बनाउने प्रयास भएको । अनुगमन मूल्याङ्कन कार्यमा जवाफदेही प्रणालीको विकास गर्ने प्रयास गरिएको । समग्र शैक्षिक सेवा प्रवाहमा चुस्तता र पारदर्शिता कायम गर्न नियमित अनुगमन प्रणालीलाई जिम्मेवार र प्रभावकारी बनाउने प्रयास गरिएको । बेरूजु फर्छौटलाई तदारूकता दिइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> नतिजामा आधारित अनुगमन पद्धतिलाई संस्थागत गरिने । शैक्षिक सेवा प्रवाहलाई चुस्त र पारदर्शी बनाउन नियमित अनुगमन प्रणाली विकास गरिने । प्राविधिक र उच्च शिक्षाको अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाइने । शिक्षा मन्त्रालय अन्तरगतका समग्र कार्यक्रमको अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउन एकीकृत अनुगमन योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिने । अनुगमन कार्यलाई जवाफदेही बनाई पुरस्कार र दण्डको व्यवस्था गरिने । भएका बेरूजुलाई फर्छौट गर्ने र बेरूजु हुन नदिने कार्य थालनी गरिने । लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध तथा मानव अधिकार सम्बन्धी कार्ययोजना कार्यान्वयनलाई निरन्तरता दिइने । एकीकृत सुरक्षित विद्यालय नीति कार्यान्वयनमा ल्याइने ।
१०	३५०१३५-३/४ व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम अभिवृद्धि योजना	३० जुन २०११ देखि ३० अक्टोबर २०१५ (३० अप्रिल २०१६ सम्म No Cost Extension को प्रकृया अघि बढेको)	<ul style="list-style-type: none"> नतिजामा आधारित र भौचरमा आधारित छोटो अवधिको तालिम सञ्चालन हुने । पूर्व सिकाइमा आधारित सीप परीक्षण र प्रमाणीकरण हुने । सीप परीक्षक, सीप परीक्षण व्यवस्थापक, मुख्य प्रशिक्षक, प्रशिक्षक तथा सहायक प्रशिक्षकका लागि तालिम सञ्चालन हुने । प्राविधिक शिक्षालयहरूका लागि 	<ul style="list-style-type: none"> नतिजामा आधारित छोटो अवधिको तालिम-४५,२०८ जनालाई भौचरमा आधारित छोटो अवधिको तालिम-१५,५८४ जनालाई पूर्व सिकाइमा आधारित सीप परीक्षण र प्रमाणीकरण तालिम-२२,२७७ जनालाई सीप परीक्षकका लागि तालिम-५,१०४ जनालाई सीप परीक्षण व्यवस्थापकका लागि तालिम-४०९ जनालाई 	<ul style="list-style-type: none"> २०,००० जनालाई नतिजामा आधारित छोटो अवधिको तालिम सञ्चालन गर्ने । ३,००० जनालाई भौचरमा आधारित छोटो अवधिको तालिम सञ्चालन गर्ने । ६,००० जनालाई पूर्व सिकाइमा आधारित सीप परीक्षण र प्रमाणीकरण तालिम सञ्चालन गर्ने । ३०० जना प्रशिक्षक तथा सहायक प्रशिक्षकका लागि तालिम सञ्चालन गर्ने । ८०० जना भूकम्प पिडित विद्यार्थीहरूको लागि टिएसएलसी प्राविधिक शिक्षा अध्ययनका लागि छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने ।

क्र. सं.	ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			जोडकोष अनुदान र कार्यसम्पादन अनुदान वितरण गरिने ।	<ul style="list-style-type: none"> मुख्य प्रशिक्षकका लागि तालिम-१५० जनालाई प्रशिक्षक तथा सहायक प्रशिक्षकका लागि तालिम-१,७०७ जनालाई प्रदान गरिएको । प्राविधिक शिक्षालयहरूका लागि जोडकोष अनुदान तथा कार्यसम्पादन अनुदान प्रदान गरिएको । डिप्लोमा र टिएसएलसी प्राविधिक शिक्षा अध्ययन गर्ने ४,२८४ जना विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति प्रदान गरिएको । 	
११	३५०१३६-३/४ सीपविकास परियोजना	वि.स. २०७० देखि शुरू भइ वि.स. २०७५ सम्ममा सम्पन्न हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> ४५००० जनाको लागि परियोजना अवधिभरमा ३९० घण्टाको छोटो अवधिको तालिम सञ्चालन गर्ने । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद अन्तर्गतका १० शिक्षालयको भौतिक तथा जनशक्ति क्षमता विकास गरी १५ नयाँ विषयको कार्यक्रम थप गरिने । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम क्षेत्रको विकास मार्ग चित्र तयार हुने र कार्यक्रमहरू एकद्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गर्न प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम कोष स्थापना गरिने । 	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०७१/०७२ को अन्तसम्ममा ४६८० जनालाई नीजि संस्था मार्फत र तह २ को १८२० जनालाई सामुदायिक संस्था मार्फत तालिम प्रदान गरिएको । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद अन्तर्गतका १० शिक्षालयहरू छनौट भै भौतिक पूर्वाधार विकासको कार्य अघि बढिरहेको र १५ वटा नयाँ कार्यक्रमको एकीन गरी छनौट भैसकेको । प्राविधिक तथा व्यवसायिक तालिम क्षेत्रको विकास मार्ग चित्र तयारी कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ३००० जना सामुदायिक र ९००० जना नीजि संस्थाबाट गरी १२००० जनाको लागि छोटो अवधि (३९० घण्टा) को तालिम सञ्चालन गर्ने । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद अन्तर्गतका १० शिक्षालयहरूको भौतिक पूर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने र १५ वटा नयाँ विषयको कार्यक्रमको शुरू गरी नमूनाको रूपमा विकास गर्ने । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम क्षेत्रको विकास मार्ग चित्र तयारी सम्पन्न गरी प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम कार्यक्रमहरू एकद्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गर्न प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम कोष स्थापना गर्ने ।

क्र. सं.	ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	सुरुहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१२	३५०१३८ पढाई सीप प्रवर्द्धन कार्यक्रम	आ.व. ०७१/७२ मा शुरू भै ०७२/७३ मा सम्पन्न हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> पढाई सीप प्रवर्द्धनका लागि विद्यमान पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक तथा शिक्षक निर्देशिकाहरूमा सुधार भएको हुने । शिक्षकहरूमा पढाई सीप प्रवर्द्धनका लागि क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने । कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरूको पढाई सीप विकास भै सिकाई उपलब्धिमा अभिवृद्धि भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> सन्दर्भ पाठ्यपुस्तक विकास गरिएको । शिक्षकहरूमा पढाई सीप प्रवर्द्धनका लागि तालिमा संचालन गरिएको । कक्षा कोठा व्यवस्थापन सहयोगी (बसाई, बुक कर्नर) कार्यक्रम संचालन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> थप सन्दर्भ पाठ्यपुस्तक विकास गर्ने । शिक्षकहरूलाई दिइने पढाई सीप प्रवर्द्धन तालिमलाई निरन्तरता दिने । कक्षा कोठा व्यवस्थापन सहयोगी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै विस्तार गर्ने ।
१२	३५०१३९ उच्च शिक्षा सुधार परियोजना	आ.व. ०७१/७२ मा शुरू भै ०७५/७६ मा सम्पन्न हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> उच्च शिक्षाको लगानी प्रभावकारी भएको हुने । संस्थाहरूको स्वायत्तता र विकेन्द्रीकरणमा अभिवृद्धि भएको हुने । प्रत्यायन प्रणाली संस्थागत भएको हुने । वार्षिक शैक्षिक क्यालेण्डर निर्माण भै कार्यान्वयन भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयहरूलाई कार्यसम्पादनमा आधारित अनुदान दिएको । अनुसन्धानमा आधारित अनुदान प्रदान गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> विश्वविद्यालयहरूलाई कार्यसम्पादनमा आधारित अनुदान प्रदान गर्ने । अनुसन्धानमा आधारित अनुदानलाई निरन्तरता दिने । विद्यार्थी वित्तिय कोषमार्फत ३००० विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रियस्तर संकेत	संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३५००११	शिक्षा मन्त्रालय	२३८,१३३	५५७,०३१	५५०,१९१	६,८४०		५०७,०३१	५०,०००		६०७,५८०	६३१,९५६	१	७	२	२	३	
२	३५००१२	शिक्षा विभाग	४५,१५०	५४,८८१	५४,८८१			५४,८८१			५७,७०८	५८,६५२	१	७	२	२	३	
३	३५००१३	क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालयहरू	४७,६९४	७०,५८८	७०,५८८			७०,५८८			७३,५८०	७४,३५८	२	७	२	२	३	
४	३५००१४	जिल्ला शिक्षा कार्यालयहरू	५४४,४४५	७१६,३६२	७१६,३६२			७१६,३६२			७४५,८७०	७५३,२५०	१	७	२	२	३	
५	३५००१५	परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय	३९२,४९४	४३९,९५२	४३९,९५२		५००	४३९,९५२			४८२,४३८	५०३,४२३	१	७	२	२	३	
६	३५००१६	सबैका लागि शिक्षा-प्राथमिक शिक्षा	२८,८७८,३६१	३०,७९९,६५१	३०,७९९,६५१			३०,७९९,६५१			३३,८७९,६१६	३५,४१९,५९९	१	७	१	१	३	
७	३५००१७	विभिन्न मा.बि तथा नि. मा.बि.	१४,७०८,३२४	१५,०१२,९३१	१५,०१२,९३१			१५,०१२,९३१			१६,५१४,२२४	१७,२६४,८७२	१	७	१	२	३	
८	३५००१८	पाठ्यक्रम विकास केन्द्र	२७,५२५	५०,००३	४८,००३	२,०००		५०,००३			५२,३४३	५३,०४६	२	७	१	२	३	
९	३५००१९	विश्वविद्यालय अनुदान आयोग	७,०००,२९६	७,०७६,८००	७,०७६,८००			७,०७६,८००			७,७८४,४८०	८,१३८,३२०	२	७	१	२	३	
१०	३५००२०	शिक्षक सेवा आयोग	९९,३०४	१५६,२८१	१५५,६०५	६७६		१५६,२८१			१७१,१३९	१७८,४३६	२	७	१	२	३	
११	३५००२१	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र	१२,८४२	३७८,६८१	३७८,१८१	५००		३७८,६८१			४१५,९४९	४३४,४७२	१	७	१	१	३	
१२	३५००२२	विद्यालय शिक्षक कितावखाना	८०४,८९१	२६,५७३	२५,६५३	९२०		२६,५७३			२८,३८४	२९,१४३	१	७	१	२	३	
१३	३५००२३	विशेष शिक्षा परिषद्	५४,६१०	११७,५१४	११७,५१४			११७,५१४			१२९,२६६	१३५,१४३	२	७	२	३	३	
१४	३५००२४	शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र	१०३,७६१	१४८,७५७	१४१,९५७	६,८००		१४८,७५७			१५६,१९५	१५८,६३३	२	७	१	१	३	
१५	३५००२५	पुस्तकालयहरू-३ (डिल्लीरमण, केशर, राष्ट्रिय)	१९,७६६	२३,३४६	२१,७४१	१,६०५		२३,३४६			२४,७३७	२५,२५६	२	७	१	१	३	
१६	३५००२६	शिक्षक सेवा निवृत्त सुविधा	६,४४५,८४१	८,३५५,५००	८,३५५,५००			८,३५५,५००			९,१९१,०५०	९,६०८,८२५	१	७	२	२	३	
१७	३५०१०५	सानुदायिक विद्यालय क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम	१४५,१७१	६८२,५७७	६८२,५७७			३९५,८९७	२८६,६८०		७५०,८३५	७८४,९६४	२	३	१	१	३	
१८	३५०१०६	बन्धुपीडित परिवार शिक्षा कार्यक्रम (शह्रिद प्रतिष्ठान मार्फत संचालन हुने)	८३,०१४	८०,१९९	८०,१९९			८०,१९९			८८,२१८	९२,२३३	२	३	१	१	३	
१९	३५०१०८	उच्च माध्यमिक शिक्षा	१,२४१,९१७	२,५८६,०००	२,५८६,०००			२,५८६,०००			२,८४४,६००	२,९७३,९००	२	३	२	१	३	
२०	३५०१०९	प्राथमिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद् (विशेष कार्यक्रम समेत)	१,४३०,३८९	१,६१७,७४८	१,६१७,७४८			१,६१७,७४८			१,७७९,५६५	१,८६०,४९३	२	३	१	१	३	
२१	३५०१११	मनमोहन स्मृति पोलीटेक्निक	२३,२६५	३२,०००	३२,०००			३२,०००			३५,२००	३६,८०३	२	३	१	२	३	
२२	३५०११२	अनौपचारिक शिक्षा तथा राष्ट्रिय साक्षरता अभियान	५३६,४९७										१	३	१	१	३	
२३	३५०११३	शिक्षाका लागि खाद्य कार्यक्रम (प्राथमिक विद्यालय पौष्टिक आहार)	२६२,५८०	४९६,१३९	४९४,९३९	१,२००		११९,१०४	३७७,०३५		५४३,००९	५६५,९६५	२	३	१	१	३	
२४	३५०११५	यूनेस्कोका निमित्त नेपाल राष्ट्रिय आयोग	८,७४४	१०,०८५	१०,०८५			१०,०८५			११,०९७	११,५९८	३	३	१	२	३	
२५	३५०११८	सबैका लागि शिक्षा- शिशु विकास कार्यक्रम	३४२,६६६	१६०,०००	१६०,०००				१६०,०००		१७६,०००	१८४,०००	२	३	१	१	३	

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	मल्टिमिड संकेत	संक्र. संकेत	जववापु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
२६	३५०१२१	विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	१००,४०७	४४८,२१८	४२८,२९३	१९,९२५		३३४,५३७	११३,६८१		४९१,६४८	५१३,१२४	१	अ	१	१	अ
२७	३५०१३३	अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यक्रम	१०,६४३	११,६००	११,६००			११,६००			१२,७६०	१३,३४०	२	अ	२	१	अ
२८	३५०१३५	व्यवसायिक शिक्षा तथा तालिम अभिवृद्धि योजना	१,००३,८८१	९४८,८६२	९२८,११२	२०,७५०		८,११२	४०,७५०	९००,०००	१,०४३,१८६	१,०९०,२५५	१	अ	१	१	अ
२९	३५०१३६	सीप विकास परियोजना	३२९,१९९	६६७,००९	६६६,८५१	१५८		१४५,७११	५२१,२९८		७३३,७१७	७६७,०६५	१	१	१	१	१
३०	३५०१३८	पढाई सीप प्रवर्द्धन कार्यक्रम	४९८	१४३,८०७	१४३,८०७				१४३,८०७		१५८,१८८	१६५,३८०	२	अ	१	१	अ
३१	३५०१३९	उच्च शिक्षा सुधार परियोजना		१,००२,८००	१,००२,८००					१,००२,८००	१,१०३,०८०	१,१५३,२२०	१	अ	१	१	अ
३२	३५०८०३	विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	१३,२५०,१२१	२५,७७०,९३१	२५,६६३,९८७	१०६,९४४		१४,१७९,६७५	११,५९१,२५६		२८,३४८,०२७	२९,६३६,५८१	१	अ	१	१	अ
		जम्मा	७८,१९२,४२९	९८,६४२,८२६	९८,४७४,००८	१६८,८१८		८३,४५५,५१९	१३,२८४,५०७	१,९०२,८००	१०८,४३३,६८९	११३,३१६,२८४					

४.२ स्वास्थ्य, पोषण तथा जनसंख्या

(क) पृष्ठभूमि

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ ले स्वास्थ्यलाई जनताको आधारभूत अधिकारको रूपमा स्थापित गरेको छ। यही संबैधानिक व्यवस्था एवं क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा जनाइएको प्रतिबद्धता अनुरूप गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सबै नागरिकको पहुँच सुनिश्चित गर्ने कार्यमा सरकार क्रियाशील रहदै आएको छ। कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरी स्वास्थ्य क्षेत्रको योगदानबाट आर्थिक समृद्धिमा योगदान पु-याउन विगत वर्षहरूमा सञ्चालनमा रहेका प्राथमिकताप्राप्त कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइएको छ। बालबालिका तथा आमाहरूमा न्यून पोषणको समस्यालाई घटाउने कार्यलाई तीव्रता दिनकालागि सरोकारवाला निकायहरूको संलग्नतामा तयार गरिएको बहुक्षेत्रीय पोषण योजनाको कार्यान्वयन भएको छ। कार्यक्रमहरूलाई अझ प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्नकालागि विभिन्न नीतिगत व्यवस्था समेत गरिएको छ।

विभिन्न कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनबाट सहश्राद्धी विकास लक्ष्य तथा आवधिक योजनाको लक्ष्य प्राप्तमा योगदान पुगेको छ। नेपालले बाल मृत्यु दरमा कमी ल्याएको हुँदा संयुक्त राष्ट्रसंघबाट Motivational Award, मातृ मृत्युदरमा कमी ल्याई MDG 5 Achievement Award तथा प्रजनन स्वास्थ्य क्षेत्रमा उल्लेखनीय प्रगति हासिल गरेकोमा Resolve Award प्राप्त गरेको छ। यसैगरी सन् २०१४ मा विश्व स्वास्थ्य संगठनबाट पोलियो रोगको शून्य प्रमाणीकरण प्रमाणपत्र तथा सूर्तिजन्य पदार्थको प्याकेटमा चेतावनीमूलक सन्देश चित्र ९० प्रतिशतसम्म बढाए बापत Global Bloomberg Award 2015 प्राप्त गरेको छ।

आधारभूत स्वास्थ्य सेवालार्ई परिभाषित नगरिनु, विभिन्न निकायहरूबाट सम्पादित कार्यको केन्द्रीय निकायबाट नियमित र प्रभावकारी अनुगमन गर्न नसकिनु, परिवर्तित जनसाँख्यिक संरचना अनुसार स्वास्थ्य सेवालार्ई विस्तारित र व्यवस्थित गर्न नसकिनु, आधुनिक चिकित्सा पद्धति र आयुर्वेद, आम्ची, युनानी जस्ता परम्परागत चिकित्सा पद्धतिहरूलाई एकीकृत र समन्वयात्मक रूपमा सञ्चालन गर्न नसकिनु, पर्याप्त दक्ष जनशक्तिको कमी हुनु तथा उपलब्ध जनशक्तिलार्ई सेवाको माग र आवश्यकताका आधारमा मुलुकको सबै क्षेत्रमा समान रूपले परिचालन गर्न नसकिनु जस्ता समस्याहरू विद्यमान छन्। प्रवाहित सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नु, निजी तथा सामुदायिक क्षेत्रबाट प्रदान गरिएका स्वास्थ्य सेवाको नियमन गर्नु, स्वास्थ्य सेवाको विकेन्द्रीकरण गर्नु र दक्ष जनशक्तिलार्ई सेवामा टिकाइ राख्नु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीहरू हुन्। जनसंख्या सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयनमा क्षेत्रगत निकायहरूबीच समन्वय गर्ने र बसाइ सराइलार्ई व्यवस्थित गर्ने विषय पनि चुनौतीको रूपमा रहेको छ।

स्वास्थ्य सेवाको एकीकृत र समन्वयात्मक विकासकोलागि खानेपानी तथा सरसफाई, कृषि, शिक्षा, भौतिक पूर्वाधार जस्ता अन्य क्षेत्रहरूसँग प्रभावकारी समन्वय र सहकार्य बृद्धि गर्दै जानु आवश्यक देखिएको छ। विद्यमान संरचनाहरूबाट उपलब्ध गराइने सेवाहरूको बर्गीकरण गरी विशिष्टीकृत तथा अति विशिष्टीकृत सेवालार्ई राजधानी बाहिरका निश्चित केन्द्रहरूबाट समेत उपलब्ध गराई गाउँ तथा जिल्ला स्तरीय स्वास्थ्य संस्था एवं अन्य स्थानीय अस्पतालहरूको सिफारिसमा सेवा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउनु अत्यन्त आवश्यक भएको छ। स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने कार्यमा संलग्न सरकारी, निजी र सामुदायिक तथा गैरनाफामूलक स्वास्थ्य संस्थाहरूकाबीच साभेदारी र सहकार्यमा जोड दिन पनि उत्तिकै आवश्यक छ।

उल्लिखित पृष्ठभूमिमा स्वास्थ्य जनताको आधारभूत अधिकारको विश्वव्यापी मान्यता, सहश्राद्धी विकास लक्ष्य, चालु त्रिवर्षीय योजना, राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति तथा नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र कार्यक्रम (दोस्रो)ले तय गरेका लक्ष्यहरू, नेपालले सन् २०२२ सम्ममा अति कम विकसित देशको स्थितिबाट विकासशील देशको स्थितिमा पुग्न राखेको लक्ष्य तथा २०७२ साल बैशाखमा गएको विनाशकारी भूकम्पबाट भत्के विग्रेका स्वास्थ्य संरचनाहरूको पुर्ननिर्माण गरी सेवा सुचारु गर्ने विषयलार्ई समेत दृष्टिगत गरी आर्थिक वर्ष २०७२/७३ का कार्यक्रमहरू तयार गरिएको छ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

तेह्रौ योजनाको अन्तसम्ममा मातृमृत्यु (प्रतिलाख) १३४ मा झार्ने, बाल मृत्युदर (प्रतिहजार) ३२ मा झार्ने र परिवार नियोजनको आधुनिक साधन प्रयोगकर्ता ५५ प्रतिशत पु-याउने जस्ता लक्ष्य निर्धारण गरिएका छन् । यी लक्ष्यहरू हासिल गर्ने सन्दर्भमा आ.व. २०७२/७३ को प्रस्तावित लक्ष्यहरू तलको तालिकामा दिइएको छ ।

केही प्रमुख प्रतिफल सूचकहरूको लक्ष्य तथा प्रगति

सूचकहरू	इकाइ	आ.व. ०७०/७१ को स्थिति	आ.व. ०७१/७२ को स्थिति (अनुमानित)	आ.व २०७२/७३ को लक्ष्य
परिवार नियोजनको आधुनिक साधन प्रयोग दर	प्रतिशत	४५	४६	५०
चौथो पटकसम्म गर्भवती जाँच गर्ने	प्रतिशत	५९	६०	६१
स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूति सेवाको उपलब्धता	प्रतिशत	५०	५१	५५
स्वास्थ्य कर्मीद्वारा प्रसूति सेवा प्राप्त गर्ने	प्रतिशत	५०	५२	५५
डि.पी.टी. हेप. खोप तेस्रो प्राप्त गर्ने	प्रतिशत	९२	९२	९३
पोलियो खोप प्राप्त गर्ने बालबालिका	प्रतिशत	९२	९२	९३
भिटामिन ए प्राप्त गर्ने महिला	प्रतिशत	५३	५५	६०
क्षयरोगको अनुमानित केशको आधारमा पहिचान भएको केश	प्रतिशत	८३	८४	८४
पहिचान भएका क्षयरोगीमध्ये उपचारको सफलता	प्रतिशत	९०	९०	९०
मुटु रोगीको परीक्षण	संख्या	१,२८०००	१,३२०००	१,६८,०००

* श्रोत : स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS), स्वास्थ्य सेवा विभाग ।

स्वास्थ्य, पोषण र जनसंख्या क्षेत्रको उद्देश्य हासिल गर्नका लागि आ.व. २०७२/७३ मा केन्द्रस्तरमा ३६ र जिल्लास्तरमा ५ गरी कूल ४१ वटा विकास कार्यक्रम / आयोजनाहरू सञ्चालन गरिनेछन् । त्यसमध्ये पहिलो, दोस्रो तथा तेस्रो प्राथमिकता क्रममा क्रमशः १६, २० र ५ कार्यक्रम/आयोजनाहरू रहेका छन् । यसैगरी साधारणतर्फ ११ वटा कार्यक्रमहरू सञ्चालित छन् । यी कार्यक्रम /आयोजनाहरूका लागि विनियोजित कूल रु ३६ अर्ब ७२ करोड ९५ लाख ४ हजार बजेटमध्ये चालुतर्फ रु ३३ अर्ब ४९ करोड ५३ लाख ६० हजार तथा पुँजीगततर्फ रु ३ अर्ब २३ करोड ४१ लाख ४४ हजार रहेको छ ।

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरु र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
३७०१०१ राष्ट्रिय जनसंख्या कार्यक्रम	२०५२/५३ देखि सालबसाली	सानो, सुखी, समृद्ध र गुणस्तरीय परिवारको विकासद्वारा गरिबी घटाउन सघाउ पुग्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> ▪ पाटन अस्पताल, आयुर्वेद शिक्षण अस्पताल, त्रि.वि. शिक्षण अस्पताल, भरतपुर अस्पताल, पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय अस्पताल र वी.पी.कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा जेष्ठ नागरिकको उपचारकालागि ज्यारियाट्रिक वार्डको स्थापना तथा सञ्चालन गरिएको । ▪ ८ वटा केन्द्रीय तथा अञ्चलस्तरका अस्पतालहरूमा सामाजिक सेवा इकाइ मार्फत सेवा प्रवाह गरिएको । ▪ ७५ वटै जिल्लाहरूमा “स्थानीयस्तरको जनसंख्या कार्यक्रम” सञ्चालन भएको । ▪ राष्ट्रिय जनसंख्या नीति, २०७१ स्वीकृत भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ नमुना गा.वि.स.को डिजाइन परिमार्जन गर्ने । ▪ जनसंख्या सूचना प्रणाली (PMIS) स्थापना गर्ने ▪ वृद्धवृद्धाहरूकोलागि उपचारार्थ जेरियार्टीक वार्ड सञ्चालन गर्ने । ▪ विभिन्न अस्पतालमामा One Stop Crisis Center Social service unit सञ्चालन गर्ने ▪ बसाई सराई तथा जनसांख्यिक प्रभाव सम्बन्धी अध्ययन गर्ने ।
३७०१०२ चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान (वीर अस्पताल समेत)	१९३६ देखि सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> ▪ गुणस्तरीय तथा सुलभ चिकित्सा सेवा उपलब्ध हुने तथा पोष्ट ग्रायजुयट चिकित्सकहरू उत्पादन भई स्वास्थ्य सेवाकालागि थप जनशक्ति उपलब्ध हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ रेडियोलोजी, एनेस्थेटिक आईसीयू, डेण्टल, जीआई सर्जरी जेनेरेटर, मृगौला प्रत्यारोपण, क्याथ ल्याव फर कार्डियोलोजी, रेनल ट्रान्स्प्लान्ट एण्ड यूरोलोजी, फूल इन्ड्यूरोलोजी सेट जस्ता मेशिन औजार खरिद गरिएको । ▪ असहाय विरामीलाई उपचार, फार्मसी सेवा सञ्चालन र वीर अस्पताल भवन निर्माणकोलागि गुरुयोजना तयार गरिएको । ▪ ट्रमा सेवा सञ्चालन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ नयाँ गुरुयोजना अनुसार वीर अस्पताल भवन निर्माण सुरु गर्ने । ▪ विशिष्ट तथा अति विशिष्ट कक्षहरूको सेवा सुदृढीकरण एवं विस्तार गर्ने । ▪ भौतिक संरचनाको निर्माण मर्मत सुदृढीकरण गर्ने । ▪ असहाय एवम जेष्ठ नागरिकलाई उपचार गर्ने । ▪ प्रेषण भई आएका विरामीलाई उपचार गर्ने । ▪ नियमित साधारण चिकित्सा सेवा प्रवाह गर्ने । ▪ फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने । ▪ अक्सिजन प्लाण्ट निर्माण गर्ने ।
३७०१०३ कान्ति बाल अस्पताल	२०१६ देखि सालबसाली	विशिष्टीकृत विशेषज्ञहरूबाट बालबालिकाको स्वास्थ्योपचार हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> ▪ मेशिनरी औजार, औषधि खरिद कार्य भएको, ▪ गरिब असहायको निःशुल्क उपचार भै रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ मेशिनरी औजार, औषधि खरिद गर्ने । ▪ गरिब असहायको निःशुल्क उपचार गर्ने । ▪ प्रेषण भई आएका विरामीलाई व्यवस्थित उपचार गर्ने । ▪ NICU सेवा विस्तार गर्ने । ▪ अस्पताल सेवा सुदृढीकरण एवं विस्तार गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
३७०१०४ शुक्रराज ट्रपिकल तथा सरूवा रोग अस्पताल	२०४६/४७ देखि सालबसाली	सरूवा रोग नियन्त्रण र रोकथाम गर्न सघाउ पुगी मृत्युदरमा कमी हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न सक्रमणजन्य रोगीहरूको उपचार, औषधि खरीद तथा वितरण गरिएको । विरामीको लागि रासन वितरण भएको । नयाँ भवन निर्माण भइरहेको । आइसोलेशन वार्ड निर्माण भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> मेशिनरी औजार, औषधि खरीद गर्ने । विरामीकोलागि राशन वितरण तथा निःशुल्क उपचार गर्ने । आइसोलेशन वार्ड सहित अस्पतालकोलागि मेशिन औजार तथा मर्मत सुधार गर्ने
३७०१०५ परोपकार प्रसूति गृह (थापाथली)	२०१६ देखि सालबसाली	प्रसूति सेवा तथा पोष्ट कम्प्रहेन्सिभ एवोर्शन केयर लगायत प्रजनन स्वास्थ्य सेवा जनतामा पुग्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> २१ हजार महिलाहरूलाई प्रसूति सेवा उपलब्ध गराइएको । ३८० वृहत गर्भपतन, ११८० जनाकोलागि गर्भपतन पश्चातको सेवा प्रदान गरिएको । विशिष्टीकृत बहिरङ्ग विभाग क्लिनिक, फ्याकल्टी संचालन गरिएको । अस्पताल भवन निर्माण भइरहेको । ल्याव, ब्लडबैंक रिजेन्ट, केमिकल्स, एक्सरे प्लेट, आईयूआई केमिकल्स आदि खरिद भएको । लैङ्गिक हिंसा प्रभावित महिलाहरूलाई अभिमुखीकरण तालीम दिइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> विशिष्टीकृत बहिरङ्ग/अन्तरंग विभाग फ्याकल्टी, विरामी कुरूवा घर निर्माण गर्ने । निःशुल्क प्रसूति सेवा प्रदान गर्ने । सुरक्षित गर्भपतन, लैङ्गिक हिंसा सेवा तथा दक्ष प्रसूति सेवा सम्बन्धी तालीम संचालन गर्ने । सूचना प्रविधि प्रणाली विस्तार तथा व्यवस्थापन गर्ने । अस्पतालजन्य फोहोर मैला व्यवस्थापन गर्ने । अस्पताल सेवा सुदृढीकरण गर्ने ।
३७०१०६ नेपाल आँखा अस्पताल	२०३१/३२ देखि सालबसाली	देशभित्रै सुलभ र प्रभावकारी आँखाको उपचार सेवा उपलब्ध हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> ७५६ जना गरिव विरामीको आँखा उपचार, ९ नेत्रदान शिविर सञ्चालन, करिव १४ हजार जनालाई आँखाको विस्तारित सेवा दिइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> उपकरण तथा औजार खरिद गर्ने । दुर्गम क्षेत्र तथा गरिव विरामी उपचार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने । नेत्रदान शिविर सञ्चालन गर्ने ।
३७०१०७ बी.पी. कोइराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल	२०५२/५३ देखि सालबसाली	देशभित्र सुलभ र गुणस्तरीय क्यान्सर उपचार सेवा उपलब्ध हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> २०० शैयाको अस्पताल भवन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको । क्यान्सर रोकथाम तथा अनुसन्धान कार्यक्रम एवं जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । क्यान्सर रोगीहरूको उपचार गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> १५ वर्ष मुनिका क्यान्सर पीडित बालबालिकालाई तोकिएको सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराउने । २०० शैयाको अस्पताल भवन निर्माण चालु रहने । महिलाहरूको क्यान्सर उपचार तथा नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । क्यान्सरजन्य रोगको रोकथाम र सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । पेट स्क्यान, सि.टी.स्क्यान मेशिन (६४ स्लाइस) मेशिन, मोडुलर ओ.टी खरिद गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
३७०१०८ मनमोहन कार्डियो थेरासिक भस्कुलर तथा ट्रान्सप्लान्ट केन्द्र (शिक्षण अस्पताल महाराजगञ्ज)	२०६१/६२ देखि सालबसाली	मुटुरोगीहरूलाई न्यूनतम सेवा शुल्कमा स्तरीय चिकित्सा सेवा उपलब्ध हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> इकोकार्डियाग्राफी मेसिन, क्याथलियाव मेसिन खरिद भएको । आंशिक उपकरण जडान; पन्ध्र वर्षभन्दा मुनिका १९४ मुटुरोगी र ७५ वर्ष उमेर माथिका ६१ जना गम्भीर प्रकृतिका मुटुरोगीलाई उपचार सेवा दिइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> मुटुजन्य रोगको उपचार सेवा प्रदान गर्ने । गरिव बिरामीहरूकोलागि निःशुल्क PTMC, मुटुको ठुलो धमनीको उपचार कार्यक्रम गर्ने । पन्ध्र वर्ष मुनिका र ७० वर्ष उमेर नाघेका गम्भीर प्रकृतिका मुटुरोगीहरूकालागि उपचार सेवा प्रदान गर्ने ।
३७०१०९ शहीद गंगालाल हृदय केन्द्र	२०५७ देखि सालबसाली	मुटुका रोगीहरूलाई न्यूनतम सेवा शुल्कमा स्तरीय एवं सुलभ चिकित्सा सेवा उपलब्ध हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> अस्पताल उपकरण, इको कार्डियोग्राफी उपकरण खरिद भएको । अस्पताल भवन, पन्ध्र वर्षभन्दा मुनिका ९२२ मुटुरोगी र ७५ वर्ष उमेर नाघेका गम्भीर प्रकृतिका ३३२ जना मुटुरोगीहरूकालागि मुटु भित्र प्रत्यारोपण गरिने भल्भ २००, मुटुमा प्रयोग हुने अक्सिजेनेटर, कष्टम प्याक र पेश मेकर, मुटु भित्र प्रयोग हुने पीटीएमसी बेलुन खरिद भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> अस्पताल उपकरण खरिद गर्ने । अस्पताल भवन तथा आवास गृह निर्माण कार्य चालु रहने । गरिव बिरामीहरूकोलागि निःशुल्क PTMC, मुटुको ठुलो धमनीको उपचार गर्ने । एक लाख १० हजार जना मुटुरोगीको परीक्षण गर्ने । पन्ध्र वर्षभन्दा मुनिका ६०० मुटुरोगी र ७५ वर्ष उमेर नाघेका गम्भीर प्रकृतिका २०० जना मुटुरोगीहरूकालागि २०० भल्भ प्रत्यारोपण गरिने । मुटुमा प्रयोग हुने अक्सिजेनेटर, पेश मेकर, मुटु भित्र प्रयोग हुने पीटीएमसी बेलुन गरि जम्मा ३४२९ थान खरिद गर्ने ।
३७०११० बी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	२०५० देखि सालबसाली	विभिन्नस्तरका चिकित्सा जनशक्ति उत्पादन हुने तथा आवश्यक स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> एम.बी.बी.एस., बी.एस.सी नर्सिङ कोर्स, वि.डि.एस कोर्स, वि.एस.सी. यम आइ.टि.कोर्स सञ्चालन गरिएको । औषधि उपकरण खरिद गरिएको । भौतिक पूर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> मातृ शिशु अस्पताल भवन निर्माण (४०० शैयाको) गर्ने । दुर्गम, गरीब, असहाय र पिछडिएका क्षेत्रका जनतालाई सेवा पहुँच अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । सूचनामूलक तथा विभिन्न अनुसन्धानात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । एकीकृत कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण गर्ने
३७०१११ रामवृक्ष यादव स्मृति केन्द्र (जनकपुर अंचल अस्पताल)	२०६५/६६ देखि सालबसाली	जनकपुर क्षेत्रका जनतालाई थप स्वास्थ्योपचार सेवा उपलब्ध हुने ।	जनकपुर अञ्चल अस्पतालमा सघन उपचार कक्ष निर्माण सम्पन्न भै सेवा संचालनमा आएको ।	प्रसूती सेवाकोलागि औजार उपकरण तथा सरसफाइको सामान खरिद गर्ने ।
३७०११२ सुरेश वाग्ले स्मृति क्यान्सर केन्द्र (त्रि.वि.शिक्षण अस्पताल)	२०६५/६६ देखि सालबसाली	त्रि.वि. शिक्षण अस्पतालभित्रै क्यान्सरका विरामीलाई	<ul style="list-style-type: none"> क्यान्सर रोगीहरूलाई उपचार गरिएको । भवन निर्माणको कार्य भैरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> भवनको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । अस्पतालको लागि मेसिनरी औजार तथा उपकरण (डायलासिस मेसिन समेत) खरिद गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		उपचारसेवा उपलब्ध हुने ।		
३७०११३ क्षयरोग नियन्त्रण	२०३२/३३ देखि सालबसाली	क्षयरोगसम्बन्धी सेवामा व्यापकता आई (उपचारात्मक तथा जनचेतना सम्बन्धी) क्षयरोगीहरूको संख्यामा उल्लेख्य रूपमा कमी आउने ।	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MDR TB विरामीकोलागि होस्टेलको स्थापना तथा संचालन गरिएको । ▪ स्वास्थ्यकर्मीहरूकोलागि TB आधारभूत तालीम संचालन गरिएको । ▪ ७८ प्रतिशत नयां क्षयरोगका विरामी दर्ता भई ९० प्रतिशत सफल उपचार हुन सफल भएको । ▪ १,८७,०४० जना शंकास्पद विरामीको खकार परीक्षण भएको । ▪ ५,६१,१२० वटा नयां स्लाइड खकार परीक्षण र ८३,२३३ वटा फ्लोअप खकार परीक्षण गरिएको । ▪ स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई डट्स तालीम दिइको । 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ छातीरोग अस्पतालको निर्माण गर्ने । ▪ प्रिभ्यालेन्स सर्भे गर्ने । ▪ फ्लोरोसेन्ट माईक्रोस्कोप, लाइट वाईनाकुलर, माईक्रोस्कोप, औषधि खरिद गर्ने । ▪ एमडी आर टीबी विरामीहरूकोलागि पोषण, यातायात र बसोबास खर्च तथा औषधि खरिद गर्ने । ▪ नयां खकार परीक्षण गर्ने । ▪ पीपीएम/आईएसटिसी सम्बन्धी जनचेतना तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ ५ स्थानका एमडीआर होस्टलमा टीबी एचआइभी को-इन्फेक्सन परीक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ उच्च जोखिमयुक्त वातावरण (ल्याव, कल्चर र डिएसिट) मा कार्य गर्ने स्वास्थ्यकर्मीहरूकोलागि मास्क (एन९५ अथवा एफ.एफ.पी २) खरिद गर्ने ।
३७०११४ एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण	२०४९ देखि सालबसाली	एच.आई.भी. एड्स रोगसम्बन्धमा व्यापक जनचेतना बढ्ने, प्रतिकारात्मक र उपचारात्मक विधि अपनाई यो रोगलाई महामारीको रूपमा फैलनबाट जोगाउने र पीडितको उपचार भई सहज जीवनयापन गर्न सक्ने वातावरण तयार हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> ▪ १३ स्थानमा समुदायमा आधारित CB PMTCT सेवा विस्तार गरिएको । ▪ ४ हजार २ सय पटक ARV औषधि सेवन गरिरहेका संक्रमित तथा PMTCT कार्यक्रममा आवद्ध गर्भवती महिला तथा ARV मा रहेका १५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूलाई पौष्टिक आहार वितरण गरिएको । ▪ १ सय १३ वटा ARV Center बाट औषधि वितरण र जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयमा DACC गठन गरी HIV/AIDS नियन्त्रण सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको । ▪ कैदीबन्दीहरूलाई HIV/AIDS सम्बन्धी वृहत कार्यक्रम संचालन गरिएको । ▪ पुरुष समलिङ्गीहरूकोलागि पनि HIV/AIDS सम्बन्धी वृहत कार्यक्रम संचालन गरिएको । पुरुष 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ सी.डी. फोर मसिन ४ थान खरिद गर्ने । ▪ ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रमसँग समन्वय गर्दै ७५ वटै जिल्लामा एचआइभी/एड्स सम्बन्धी कार्यक्रमलाई सामुदायिक विद्यालयमा क्रमशः विस्तार गर्दै लाने । ▪ एआरभी औषधि पहिलोपल्ट सेवन गर्न गइरहेका एच.आइ.भी./ एड्स संक्रमितहरूलाई एक पटककोलागि पौष्टिक आहार सहयोग गर्ने । ▪ सुइद्वारा लागुपदार्थ लिनेहरू, पुरुष समलिङ्गीहरू, कैदी बन्दीहरू, माइग्रेन्टसहरूकोलागि वृहत कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ यौनरोग व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ मार्प टि.आई.सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने । ▪ एआरभी औषधि सेवन गरिरहेका संक्रमितहरू तथा पिएमटिसिटि कार्यक्रममा आवद्ध गर्भवती महिला तथा

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			समलिङ्गी, यौन व्यवसायी, सुइद्वारा लागुपदार्थ लिनेहरू, माइग्रेन्टसहरू तथा कैदी बन्दीहरूकोलागि गैर सरकारी संस्थासंग सेवा करारमा लिई वृहत थप कार्यक्रम पनि सञ्चालन गरिएको ।	एआरभीमा रहेका १५ वर्ष मुनिका बालबालिकालाई पौष्टिक आहार वितरण गर्ने । ■ ए.आर.टी सेन्टरमा सामुदायिक स्याहार केन्द्र स्थापना गर्ने ।
३७०११५ एकीकृत महिला स्वास्थ्य तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम	२०२५/२६ देखि सालबसाली	परिवार नियोजनको प्रयोगदरमा बृद्धि, महिलाको आङ्ग खस्ने रोगमा कमी, गर्भवती महिलाको जांचमा बृद्धि, स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूति गराउनेको संख्यामा बृद्धि तथा सुरक्षित गर्भपतनको प्रयोगले महिलाको प्रजनन स्वास्थ्यमा सुधार आई नवजात शिशु तथा मातृ मृत्युदरमा कमी आउने ।	<ul style="list-style-type: none"> ■ नया प्रयोगकर्ता (अस्थायी साधन) प्रयोग गर्नेको संख्या ४ लाख १८ हजार ५ सय पुगेको । ■ स्थायी बन्ध्याकरण गर्ने को संख्या ३३ हजार १ सय वीस पुगेको छ । ■ दुर्गम क्षेत्रका १९४ जनालाई जटिलतायुक्त प्रसूति सेवाकालागि सुविधा सम्पन्न अस्पतालमा प्रेषण गरिएको । ■ करिब १६०० वर्धिङ्ग सेन्टरहरूवाट आमा सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । ■ २ लाख ७ हजार ३३ जनालाई यातायात खर्च वितरण गरिएको । ■ पाठेघर खस्ने रोगको स्क्रिनिङ्ग तथा रिङ्ग प्रेशरी लगाउने र अप्रेशन गर्नु पर्ने ३७ २०० को लिष्टिङ्ग गरिएको । ■ उपचार तथा शल्यक्रिया गर्नेहरूको संख्या ४ हजार ५ सय पुगेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ पाठेघर खस्ने रोगको स्क्रिनिङ्ग,१००० जनाको शल्यक्रिया र घुम्ती शिविर सञ्चालन गर्ने । ■ सीईओसी, बीईओसी र वर्थिङ्ग इकाइकोलागि औजार उपकरण, औषधी व्यवस्थापन गर्ने । ■ एम्भीए किट, गर्भपतन र परिवार नियोजन क्याम्पको लागि औजार उपकरण खरिद गर्ने । ■ परिवार नियोजनको अस्थायी साधनहरू (पिल्स, डिपो तथा इम्प्लान्ट) खरिद गर्ने । ■ किशोर किशोरी प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ■ लैङ्गिक हिंसामा आधारित प्राथमिक स्वास्थ्य प्रोटोकलको बारेमा डाक्टर र नर्सलाई जानकारी गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिने । ■ बाँभोपन निवारण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ■ महिलालाई प्रसूतिपूर्व र पश्चात रक्तसञ्चार सेवा उपलब्ध गराउने । ■ आमा सुरक्षा कार्यक्रम तथा परिवार नियोजनको व्यवस्थापन अनुगमन तथा सुरपरीवेक्षण गर्ने
३७०११६ एकीकृत बालस्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रम	२०३६/३७ देखि सालबसाली	विभिन्न खोप कार्यक्रम तथा उपचारात्मक र प्रतिकारात्मक रोग नियन्त्रणको उपायवाट पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरूमा भाडा पखाला एवम् श्वासप्रश्वास जस्ता	<ul style="list-style-type: none"> ■ १ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूमध्ये ४ लाख ४ हजार २ सय ५९ जनालाई वि.सि.जि. भ्याक्सिन प्रदान गरिएको । ■ ३ लाख ३६ हजार ९ सय ६० जनालाई डि.पि.टि., हेपाटाईटिस वि (तेश्रो मात्रा) प्रदान गरिएको, ■ २ लाख २८ हजार ९ सय ५२ जनालाई पोलियो (तेश्रो मात्रा) प्रदान गरिएको । ■ ५ लाख ९५ हजार जनालाई टिटानस खोप दिनुका साथै आइरन चक्की वितरण गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ बालस्वास्थ्य र पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ■ जापानी इन्सेफिटलाइसिस(जे.ई), दादुरा रूवेला, पोलियो खोप र विशेष पोलियो खोप अभियान सञ्चालन गर्ने । ■ राष्ट्रिय खोप अभियान कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ■ कोल्डबक्स तथा विभिन्न खोपहरू, भ्याक्सिन सूई र सेफ्टी बक्स सहित खरिद गर्ने । ■ खोप र कोल्डचेन व्यवस्थापन तालीम सञ्चालन गर्ने । ■ एआरआई टाईमर, साल्टर स्केल (बच्चा तौलने उपकरण), जिंक चक्की (७५ जिल्ला), सुत्केरीकोलागि अल्बेण्डाजोल

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		रोग नियन्त्रणमा आई बाल मृत्युदरमा कमी हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> ■ समुदायमा आधारित गम्भीर कुपोषण व्यवस्थापन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको । ■ सरकारी तथा निजी विद्यालयका कक्षा १० सम्मका विद्यार्थीहरूलाई अल्बेण्डाजोल ट्याब्लेट वितरण गरिएको । ■ ७ लाख ८९ हजार ४९२ जना भ्रूणपखालाका रोगीहरू दर्ता भएकामा ७ लाख ३६ हजार ४९२ लाई जिंक र जीवनजलबाट तथा ३६ हजार ४०२ लाई स्लाइनबाट उपचार गरिएको । ■ ७ लाख ३६ हजार १०९ जनाको श्वास प्रश्वास रोगको उपचार गरिएको । ■ विभिन्न खोप, पोषण, भ्रूण पखाला नियन्त्रण, श्वासप्रश्वास तथा पोषण कार्यक्रमहरू नियमित तथा अभियानको रूपमा संचालन गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ट्याब्लेट, आइरन चक्की, भिटामिन ए क्याप्सुल खरिद गर्ने । ■ न्यूमोकोकल, जेड, आई.पि.भि, रुवेला भ्याक्सिन खरिद तथा दातृ निकायबाट वस्तुगत सहायता प्राप्त गर्ने । ■ समुदायमा आधारित नवजात शिशु स्याहार प्याकेज कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ■ समुदायमा आधारित शिशु तथा बाल्यकालीन आहार र स्याहार प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ■ बालबालिका एवं गर्भवती महिलाकालागि पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
३७०११९ इपिडेमियोलोजी, औलो, कालाज्वर नियन्त्रण तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन	२०५० देखि सालबसाली	सर्पदंश, रेविज, कालाजार, डेंगु, मलेरिया, एभियन इन्फ्लुयन्जा जस्ता रोगको रोकथाम भई मृत्युदरमा कमी आउने ।	<ul style="list-style-type: none"> ■ ४१ जिल्लामा हात्तिपाइले रोग नियन्त्रणकालागि औषधी वितरण गरिएको । ■ चिकित्सक, नर्स तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई रेविज भ्याक्सिनको उचित प्रयोग तथा विषालु सर्पको टोकाई व्यवस्थापनसम्बन्धी अभिमुखीकरण तालीम दिइएको । ■ २००० जना रेविज रोगी र सर्पदंश पीडितलाई उपचार गरिएको । ■ हात्तीपाइले रोग निवारण अभियान संचालन भएका २० जिल्लाहरूमा माइक्रोफाइलेरिमिया अनुगमन सर्भे तथा २० जिल्लाहरूमा पोष्ट MDA सर्भे गरिएको । ■ बहुऔषधि व्यवस्थापन तथा ढुवानी गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ महामारी रोग नियन्त्रण कार्यक्रमलाई ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रमसँग आवद्ध गर्दै सबै जिल्लामा सञ्चालन गर्ने । ■ रेविजको जोखिममा पर्ने लगभग ६०००० व्यक्तिलाई टिस्सु कल्चर एआरभी भ्याक्सिनको व्यवस्था गर्ने । ■ हात्तीपाइले रोग विरुद्धको डी.ई.सी. चक्की खरिद गर्ने । ■ औलो रोग विरुद्ध विभिन्न औषधि खरिद, वितरण तथा व्यवस्थापन गर्ने । ■ इवोला, स्वाइन फ्लु, सिकलसेल, बर्ड फ्लु, औलो, तथा कालाजार नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ■ किटनाशक भूल खरिद र वितरण गर्ने । ■ खानेपानी परीक्षण तथा सुद्धीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ■ कालाजार नियन्त्रणकोलागि औषधि खरिद र वितरण गर्ने । ■ विभिन्न संक्रमणजन्य रोगको नियन्त्रण गर्न Health Desk स्थापना गर्ने । ■ डेङ्गु तथा चिकनगुनया ज्वरोको महामारी अवस्थामा टिम परिचालन निवारण अभियान सञ्चालन गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
३७०१२० कुष्ठरोग नियन्त्रण	२०१९/२० देखि सालबसाली	कुष्ठरोगीहरूले प्रभावकारी उपचार सेवा प्राप्त गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुष्ठरोग प्रभावित जिल्लाहरूमा स्थलगत अध्ययन तथा स्थानीयस्तरमा व्यवस्थापन तथा प्रशिक्षण गरिएको । ■ विरामी तथा छिमेकीको पारिवारिक परीक्षण गरिएको । ■ ७०० जना नियमित उपचार गर्ने विरामीलाई रू १,००० का दरले यातायात खर्च वितरण गरिएको । ■ २०९५ जना नयाँ विरामी पत्ता लागी हाल २१९५ जना विरामी उपचारको क्रममा रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रमसँग आवद्ध गर्दै सामुदायिक पुनःस्थापना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ■ जटिल कुष्ठरोगको उपचारकालागि औषधि खरिद र बहुऔषधि व्यवस्थापन गर्ने । ■ जटिल कुष्ठरोगीको उपचारकोलागि प्रेषण यातायात खर्च उपलब्ध गराउने । ■ शहरी सुकुम्वासी बस्तीमा कुष्ठरोगीको खोज पडताल गर्ने । ■ कुष्ठरोग निवारण कार्यक्रमको प्राविधिक रेखदेख, अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गरी नयाँ रोगी पत्ता लगाउने । ■ विनाशकारी भूकम्पबाट भएका अपाङ्गताको तथ्याङ्क संकलन तथा उपचार गर्ने ।
३७०१२१ औषधि र उपकरण आपूर्ति	२०३८/३९ देखि सालबसाली	स्वास्थ्य संस्थाहरूमा समयमा नै औषधि र उपकरणहरू उपलब्ध भई सेवा प्रभावकारी हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> ■ स्वास्थ्य संस्थाहरूकोलागि मेशिनरी औजार तथा उपकरण खरिद गरिएको । ■ दुर्गम क्षेत्र टेलीमेडीसिन कार्यक्रमकालागि औजार उपकरण खरिद गरिएको । ■ ट्रकोमाकोलागि जिथ्रोम्याक्स औषधि प्राप्त भएको । ■ बायो मेडिकल उपकरण, मेसिनरी, ढुवानी तथा सवारी साधनहरूका साथै कोल्ड चेन र अन्य मर्मत कार्य गरिएको । ■ अत्यावश्यक औषधि खरिद गरिएको र औषधि रिप्याकिङ्ग तथा ढुवानी गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ स्वास्थ्य संस्थाहरूकोलागि मेशिनरी औजार तथा उपकरण खरिद, दुर्गम क्षेत्र टेलीमेडीसिन कार्यक्रम सुदृढीकरण गर्ने । ■ औषधि र औजार उपकरण खरिद तथा ढुवानी गर्ने । ■ बायो मेडिकल उपकरण, मेसिनरी, ढुवानी तथा सवारी साधनहरू साथै कोल्डचेन र अन्य मर्मत कार्य गर्ने । ■ एल.एम्.आइ.एस् फारम तथा स्टकबुक छपाई गर्ने । ■ अत्यावश्यक औषधि खरिद गर्ने । ■ औषधि रिप्याकिङ्ग तथा ढुवानी गर्ने । ■ आपूर्ति व्यवस्थापन सम्बन्धि वेव बेस एल एम आई एस, इनभेन्ट्री सिष्टम संचालन गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
३७०१२२ अस्पताल निर्माण सुधार तथा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली	२०५७ देखि सालबसाली		<ul style="list-style-type: none"> ▪ २२०५ बटा उपस्वास्थ्य चौकीलाई स्वास्थ्य चौकीमा स्तरोन्नति गरिएको । ▪ देशभरका स्वास्थ्य संस्थाको अभिलेख GIS System मा राख्ने क्रममा जिल्लाको नक्सांकन तथ्याङ्क संकलन भएको । ▪ नेपाल स्वास्थ्य सूचनाको सिडी प्रकाशन गरिएको, १५०० जनालाई HMIS तालीम प्रदान गरिएको । ▪ जिल्लामा समुदायमा आधारित मानसिक स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन भएको । ▪ १८० जना स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई दाँत निकाल्ने आधारभूत तालीम प्रदान गरिएको । ▪ १२ बटा अस्पतालहरूमा फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धि तालीम प्रदान गरिएको । ▪ मृगौला, क्यान्सर, मुटु जस्ता कडारोगको उपचारका लागि अस्पताललाई अनुदान प्रदान गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ समुदायमा आधारित मानसिक स्वास्थ्य कार्यक्रम विस्तार गर्ने । ▪ देशभरका स्वास्थ्य संस्थाबाट पिसावद्वारा मृगौला रोगको पूर्व परीक्षण गराउने । ▪ स्वास्थ्य सम्बन्धी भौगोलिक सूचना प्रणाली तथ्याङ्क तयार गरी अनुगमन गर्ने । ▪ क्षेत्रीय तथा केन्द्रीय स्तरमा स्वास्थ्य सेवाको समिक्षा गर्ने । ▪ एप्रिसिएटिभ इन्क्वाइरी सम्बन्धी तालीम सञ्चालन गर्ने । ▪ स्वास्थ्य व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ नाक, कान, दाँत घाटी रोगको व्यवस्थापन, व्यवस्थापन सूचना शाखाको सुदृढीकरण, एकीकृत सुपरीवेक्षण गर्ने । ▪ स्वास्थ्य संस्थाहरू र अस्पतालको भौतिक अभिलेखीकरण अध्यावधिक गर्ने ।
३७०१२३ राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र	२०५१/५२ देखि सालबसाली	स्वास्थ्य विषयमा जनचेतना अभिवृद्धि भई जनस्वास्थ्यमा सुधार हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> ▪ जनस्वास्थ्य रेडियो कार्यक्रम १५६ भाग, चेतनाका श्वरहरू २६ भाग, आमा २६ र स्वास्थ्य सन्देशहरू प्रत्येक समाचार अघि ३६५० पटक ३६५ दिन प्रशारण गरिएको । ▪ स्वास्थ्य सम्बन्धी सन्देशहरू नेपाल टेलिभिजनबाट १९०० पटक र रेडियो नेपालबाट १००० पटक प्रशारण भएको । ▪ समुदाय स्तरीय सचेतना कार्यक्रमहरू ६० पटक सञ्चालन भएको । ▪ सुर्तिजन्य पदार्थको प्यकेटमा चित्र र सन्देश अंकित गर्ने कार्य भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रमसँग आवद्ध गर्दै सबै जिल्लामा स्वास्थ्य शिक्षा तथा जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ इलेक्ट्रोनिक बोर्ड मार्फत स्वास्थ्य सन्देश प्रचार प्रसार गर्ने । ▪ स्वास्थ्य प्रवर्धन तथा निरीक्षण अधिकृत करार सेवामा लिने । ▪ टिभी र रेडियोबाट स्वास्थ्यसम्बन्धी सचेतना कार्य सञ्चालन गर्ने । ▪ फोहरमैला व्यवस्थापन, तरकारी बजार, गलैचा कारखाना, होटल, रेष्टुरामा एचआईभी/ एड्स तथा यौन रोग र स्वास्थ्य सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ प्रजनन स्वास्थ्य, लैङ्गीक समानता तथा स्वास्थ्यमा महिला सशक्तीकरण, स्वास्थ्य शिक्षा प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				<ul style="list-style-type: none"> परिवार नियोजन, बाल स्वास्थ्य, कृष्णरोग, महामारी, डेडु, जुनोटिक, औलो रोग सम्बन्धमा टिभी र रेडियोबाट सचेतना कार्य संचालन गर्ने । धूमपान र नसर्ने रोगको रोकथाम सम्बन्धमा जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३७०१२४ राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम कार्यक्रम	२०५०/५१ देखि सालबसाली	विभिन्न प्रकारका तालीमबाट स्वास्थ्यकर्मीहरूको सीप तथा क्षमतामा अभिवृद्धि हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> १४४ जनालाई अधिकृत स्तरको सेवा प्रवेश तालीम, ६० जनालाई इम्प्लान्ट तालीम, ८० जनालाई सुरक्षित गर्भपतनसेवा तालिम, ९० जनालाई लेखाप्रणालीको तालीम ८० जनालाई सुशासन सम्बन्धि तालीम, ८० जनालाई प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम प्रदान गरिएको । १२३० जना स्वास्थ्य कर्मीहरूलाई दक्ष प्रसूति सेवा तालीम प्रदान गरिएको । ९० जना अ.न.मी. तथा ५५२ जना अ.हे.व लाई स्तर वृद्धि तालीम दिइएको । तालीम प्राप्त २३ जना स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई पुनर्ताजगी तालीम दिइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> सुरक्षित मातृत्व, दक्ष प्रसूति, सुरक्षित गर्भपतन तालीम सञ्चालन गर्ने । अ.हे. व. तालीम (एस.एल.सी. उत्तीर्ण पदनाम) संचालन गर्ने । अ.हे. व. तालीम (एस.एल.सी. अनुत्तीर्ण पदनाम) संचालन गर्ने । अ.न.मी. तालीम (एस.एल.सी. अनुत्तीर्ण पदनाम) संचालन गर्ने । स्तरवृद्धि तालीम (छैटौ र सातौ तहका जिल्ला सुपरभाइजर र अन्य सातौ तहलाई) संचालन गर्ने । परिवार नियोजन तालीम र स्टाफ नर्सलाई आइ.यु.डि तालीम दिने । अन्य सेवामुलक तालीम दिने ।
३७०१२५ फिटजन्य रोग नियन्त्रण अनुसन्धान तथा तालीम केन्द्र	२०४५/४६ देखि सालबसाली	मलेरिया, हात्तीपाइले, जापानिज इन्सेफलाइटिस, कालाजार लगायतका कीटजण्य रोगहरू बारे अनुसन्धान भै रोग निदानमा योगदान हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> २५० जना विभिन्न तहका स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई विभिन्न प्रकारका तालीम प्रदान गरिएको । औलो/कालाजार/जापानिज इन्सेफलाइटिस रोगको निदान तथा उपचारकोलागि आवश्यक औषधि र केमिकल्स खरिद गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> मलेरिया माइक्रोस्कोपिक तालीम दिने । कालाजार रोगबाट प्रभावित जिल्लाहरूमा कालाजार रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न एकटीभ केस डिटेक्सन र जनचेतना जगाउने । अर्लि वानिङ्ग सिस्टम सम्बन्धमा सेन्टीनल साइटहरूमा अनसाइट कोचिङ्ग दिने । औलो/कालाजार/जापानिज इन्सेफलाइटिस रोगको निदान तथा उपचारकोलागि आवश्यक औषधि र केमिकल्स खरिद गर्ने तथा अनुगमन गर्ने ।
३७०१२६ स्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवा	२०२५ देखि सालबसाली	जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाहरू सुदृढ तथा व्यवस्थित भई व्याक्टेरियोलोजी,	<ul style="list-style-type: none"> २० जना ल्याव टेक्निसियन तथा ल्याव असिष्टेण्टहरूलाई Bacterology तालीम दिइएको, ल्याव असिष्टेण्ट तथा ल्याव टेक्निसियनको लागि १५ 	<ul style="list-style-type: none"> ६८ जिल्लामा २५००० जनाको दरले मृगौला परीक्षण (स्कृनिङ्ग) गर्नकोलागि यूरिस्टीक तथा यूरिन कन्टेनर खरिद गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		वायोकेमेष्ट्रि र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरूबाट समेत प्रयोगशाला सेवा उपलब्ध हुने ।	दिने मलेरिया माइक्रोपि पुनर्ताजगी तालीम दिइएको । ■ ७ वटा जिल्लामा रक्त संचार सेवा संचालन गरिएको ।	<ul style="list-style-type: none"> ■ क्षेत्रस्तरसम्म प्रयोगशालाको सेवा विस्तार तथा सुदृढीकरण गर्ने । ■ जिल्ला अस्पताल र प्रा.स्वा.के.हरूमा रिजेन्ट्स र किट्स खरिद गरी ल्याव संचालन गर्ने । ■ सरकारी सेवामा रहेका Lab Technician लाई उच्च अध्ययनको अवसर दिई बृत्ति विकास गर्ने । ■ आवश्यक किट्स केमिकल तथा रिजेन्टहरू खरिद गरी स्पेसल टेस्ट लगायत अन्य नियमित परीक्षण गर्ने । ■ केही जिल्लाका स्वास्थ्य चौकीसम्म प्रयोगशाला सेवाको विस्तार गर्ने । ■ प्रयोगशाला मर्मत तथा उपकरण खरिद गर्ने । ■ प्रयोगशाला रसायन तथा औषधि खरिद गर्ने । ■ एड्स संक्रमित विरामीहरूको रक्त परीक्षण गर्ने । ■ नयाँ भवन निर्माण सम्पन्न गर्ने ।
३७०१२७ स्वास्थ्य करकोषबाट संचालित कार्यक्रमहरू	२०५१ देखि सालबसाली	क्यान्सर, मुटु तथा धूम्रपानजन्य अन्य रोगहरूको नियन्त्रणमा सहयोग पुग्ने ।	क्यान्सर, मुटुरोग रोकथाम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न विभिन्न अस्पताल, गैरसरकारी संघ संस्थालाई अनुदान दिइएको ।	<ul style="list-style-type: none"> ■ क्यान्सर, मुटुको रोग, टी.बी. लगायतका धूमपानजन्य रोग नियन्त्रण एवं उपचारात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ■ विरामीको उपचार तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमको संख्याको आधारमा एकाइ लागत निर्धारण गरी रकम बाँडफाँड गर्ने ।
३७०१२९ विविध कार्यक्रम (आयुर्वेद विभाग)	२०३८ देखि सालबसाली	आयुर्वेद अस्पतालहरू सुदृढ भई जनतालाई आयुर्वेद सेवा उपलब्ध हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> ■ १ सय ७५ जनालाई आयुर्वेद तथा आधुनिक चिकित्सा सम्बन्धी विभिन्न प्रकारका अभिमुखीकरण तथा तालीम प्रदान गरिएको । ■ १० जना आयुर्वेद चिकित्सकहरूलाई आयुर्वेद सम्बन्धी विविध तालीम, कविराजहरूलाई पञ्चकर्म/योगा सम्बन्धी तालीम प्रदान गरिएको । ■ परम्परागत स्वास्थ्यकर्मी, धामी, भक्ती लामा, आम्चीसंग आयुर्वेद सेवा वारेमा छलफल गरिएको । ■ ७५ जिल्लामा जिल्लास्तरबाट १/१ पटक निःशुल्क आयुर्वेद शिविर राखिएको । ■ जिल्लामा नमूना जडिवुटी उद्यान संचालन गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ कविराजलाई योग तथा पञ्चकर्मसम्बन्धी तालीम दिने । ■ आकस्मिक आयुर्वेद स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने । ■ विशेषज्ञ निशुल्क आयुर्वेद स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने । ■ वैकल्पिक चिकित्सा सुदृढीकरणकालागि होमियोप्याथि, आम्ची, प्राकृतिक, एभ्युपञ्चर सेवा सम्बन्धमा गोष्ठी सञ्चालन गर्ने । ■ चिकित्सकहरूलाई योग एवं पूर्वकर्म सम्बन्धी टि ओ टि तालीम दिने । ■ केन्द्र र जिल्लाकोलागि पञ्चकर्म/योग, चूर्ण, अत्यावश्यक औषधि खरिद गर्ने । ■ औषधि गुणस्तर व्यवस्थापन गर्न ल्याव भवन निर्माण गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<ul style="list-style-type: none"> ढाड खुस्कने र गुदाजन्य रोगकोलागि कटिस्तान, बस्ती तथा योग सम्बन्धी विशेषज्ञ शिविर एकपटक संचालन गरिएको । ४५ जिल्लामा जेष्ठ नागरिकलाई निःशुल्क स्वास्थ्य परीक्षण कार्यक्रम संचालन गरिएको । 	
३७०१३० सिंहदरवार वैद्यखाना	१९९४ देखि सालबसाली	आयुर्वेद औषधिहरू स्तरीय र सुलभ रूपमा उपलब्ध हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> आयुर्वेदिक औषधी उत्पादन तथा विक्री वितरण गरिएको । व्वाइलर, ट्युब फिलिङ्ग, मेसिन संचालन गरिएको । चन्द्रनिघण्टु प्रकाशन शुरू गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> चन्द्रनिघण्टु भाग ४ प्रकाशनको कार्यलाई निरन्तरता दिने । शिलाजित निर्माणशालाको फ्लोरिङ्ग ढलान तथा चुलो व्यवस्थित गर्ने । जि. एम. पि. स्तरोन्मुख हुन औषधि उत्पादन क्षेत्रको पुननिर्माण गर्ने ।
३७०१३१ वी.पी. कोइराला लायन्स नेत्र अध्ययन केन्द्र	२०५३ देखि सालबसाली	दक्ष नेत्र विशेषज्ञ उत्पादन भई स्तरीय नेत्र सेवा उपलब्ध हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> अपरेटिड माइक्रोस्कोप,फेकोमल्लीफिकेसन, भिट्रेक्टोमी, आईओएल् माष्टर, ओटी/ओपीडी उपकरण खरिद गरिएको । निःशुल्क आँखा शिविर कार्यक्रम सम्पन्न भएको । आकस्मिक कक्ष र आँखा वार्डको भवन निर्माण भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> निःशुल्क आँखा उपचार शिविर कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । एनेस्थेसिया मेशिन, स्ट्राइकर माइक्रो अस्कलेटरी, इन्डोस्कोपीक डिस्आर सिष्टम,एअर पफ टोनोमिटर, ओ.टी. र वार्ड सेट, अपरेशन टेबल तथा आँखा उपचारमा आवश्यक उपकरणहरू खरिद गर्ने ।
३७०१३२ नेपाल नेत्र ज्योति संघ	२०३५ देखि सालबसाली	आँखा उपचार सम्बन्धी जनचेतना जागृत भई आँखाको रोगमा कमी आउने ।	<ul style="list-style-type: none"> १५० जना गरिव विरामीको आँखाको उपचार गरिएको । कर्णाली, सुदूर तथा मध्य पश्चिमका जिल्लाहरूमा ५० वर्ष माथिका ५००० जनालाई निःशुल्क चस्मा वितरण गरिएको । दुर्गम जिल्लाहरूमा मोतिविन्दु लागेका करिव ३६०० जनाको शल्यक्रिया गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> २५ जिल्लामा प्राथमिक आँखा उपचार केन्द्र विस्तार तथा संचालन गर्ने । २५ जिल्लामा ५० वर्ष माथिका ५००० नागरिकलाई निःशुल्क चस्मा वितरणका साथै विद्यालय र समुदायमा आँखा जाँच कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । दृकोमा प्रभावित जिल्लामा जिश्रोम्याक्स औषधि वितरण गर्ने । नेत्रदान शिविर र मोतीविन्दु शल्यक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३७०१३३ नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्	२०४८ देखि सालबसाली	स्वास्थ्य क्षेत्रमा आवश्यक अनुसन्धान भई यसलाई थप प्रभावकारी बनाउने उपाय पहिचान हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> ट्रपीकल डीजीज, नसर्ने रोगहरू, परम्परागत औषधि, रोगको भार, लगायत निःशुल्क स्वास्थ्य सेवाको अवस्था जस्ता अध्ययन अनुसन्धान कार्य गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> परम्परागत चिकित्सा ज्ञान, ज्ञानको प्रयोग र यससँग सम्बन्धित श्रोत(जडिबुटि, खनिज, व्यक्ति, संस्था आदि) को विविधता बारे अध्ययन तथा सूचिकरण सम्बन्धी अनुसन्धान गर्ने । मधुमेह विरामीमा हुने अन्धोपनको समस्याबारे अनुसन्धान गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				<ul style="list-style-type: none"> निशुल्क औषधीको वितरण र उपयोगको प्रभावकारीता अध्ययन गर्ने । बजारमा उपलब्ध औषधिहरूको गुणस्तर परीक्षण गर्ने । मिरगौला लगायतका नसर्ने विभिन्न रोगहरूको रोकथाम र उपचार सम्बन्धि अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्ने
३७०१३४ अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा योजना सुदृढीकरण	२०६०/६१ देखि सालबसाली	अनुगमन, मूल्यांकन सुदृढीकरणबाट कार्यक्रम/ योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> मन्त्रालयको संक्षिप्त परिचय र प्रगति विवरण प्रकाशन गरिएको । देहायका नीति तथा निर्देशिका तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको : नयाँ स्वास्थ्य नीति, २०७१, स्वास्थ्य सस्था स्थापना,सञ्चालन तथा स्तरोन्नती मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०७० निजी तथा गैर सरकारी अस्पताल सञ्चालन मापदण्ड निर्देशिका, २०७०, मुख स्वास्थ्य नीति, २०७०, राष्ट्रिय रक्त संचार नीति, २०७१, राष्ट्रिय स्वास्थ्य बीमा नीति, २०७१, सूर्तिजन्य पदार्थ नियन्त्रण तथा नियमन निर्देशिका, २०७१, सूर्तिजन्य पदार्थको प्याकेटमा चित्र र सन्देश अंकित निर्देशिका, २०७१, विस्तारित अस्पताल सेवा सञ्चालन तथा नन प्राक्टिस भत्ता कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०७१ । 	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय स्वास्थ्य बीमा नीति अनुरूप कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । सरकारी, सामुदायिक र निजी क्षेत्रबाट प्रवाहित सेवाहरूको गुणस्तर सुधार गर्न अनुगमन तथा नियमन पद्धतिलाई कार्यमूलक बनाउने । शासकीय उत्तरदायित्व सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने । जनशक्ति अभिलेख सुदृढीकरण एवम व्यवस्थापन, कर्मचारीहरूको विवरण अध्यावधिक गर्ने विभिन्न प्रतिष्ठान तथा अस्पतालमा भौतिक पुर्वाधार निर्माणमा सहयोग गर्ने । क्षेत्रीय तथा अञ्चल अस्पतालहरूको भौतिक पुर्वाधार निर्माण तथा सुधारको लागि पुँजीगत अनुदान दिने । मिडवाइफरी शिक्षा संचालन गर्ने । सरकारी शिक्षण संस्थाहरूमा एम.डी., एम. एस.जस्ता विशेषज्ञ शिक्षा निःशुल्क गर्ने । पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रमा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान स्थापना गर्ने । मेडिकल कलेजसंगको सहकार्यमा जिल्ला अस्पतालबाट विशेषज्ञ सेवा सुदृढीकरण गर्ने । भूकम्पबाट प्रभावित जिल्लाहरूमा पुर्नस्थापन तथा पुनर्संरचनाकरण गर्ने ।
३७०१३६ प्राथमिक स्वास्थ्य पुनर्जागरण कार्यक्रम	२०६७/६८ देखि सालबसाली	निःशुल्क तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा जनताको पहुँच बृद्धि हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> जनरल सर्जिकल क्याम्प संचालन गरिएको । जिल्ला स्वास्थ्य संस्थाहरू (अस्पताल, प्रा.स्वा.के., स्वास्थ्य चौकी र उप स्वास्थ्य चौकि) कोलागि औषधि खरिद गरी पठाइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको कायविधि, निर्देशिका, परिमार्जन तथा छपाई गर्ने । निःशुल्क स्वास्थ्य सेवाकोलागि औषधि खरिद गर्ने । औषधिहरूको आपूर्ति र उपयोग सम्बन्धी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<ul style="list-style-type: none"> शहरी स्वास्थ्य एवं वातावरणीय व्यवस्थापन कार्यक्रमकोलागि सहकार्य गरिएको, अस्पताल नभएका नगरपालिकामा अस्पताल निर्माणमा सहयोग गरिएको । 	
३७०१३८ ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य, आधारभूत स्वास्थ्य तथा नमूना स्वस्थ्य गाउँ कार्यक्रम	२०६८/६९ देखि सालवसाली	ग्रामीण तथा सीमान्तकृत समुदायमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा अभिवृद्धि हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> निःशुल्क स्वास्थ्य सेवालाई विस्तार गरिएको । असहाय, अपाङ्ग स्वास्थ्य मैत्री कार्यक्रम सञ्चालन भएको । जिल्लामा एकीकृत जनस्वास्थ्य अभियान कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । जिल्लामा सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ स्थापना भएको । विभिन्न रोगहरूसँग सम्बन्धित स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई संचालन गर्ने । दुर्गम तथा पिछडिएका क्षेत्र, सेवाको पहुँच नपुगेका दलित,जनजाती र सिमान्तकृतवर्गको वसोवास भएको स्थान तथा भूकम्पबाट प्रभावित भएका क्षेत्रहरूमा एकीकृत जनस्वास्थ्य अभियान संचालन गर्ने ।
३७०१३९ कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	२०६८/६९ देखि सालवसाली	दुर्गम क्षेत्रमा स्वास्थ्य विज्ञानको उच्चस्तरीय अध्ययन र अनुसन्धानको व्यवस्थाबाट सेवाको पहुँचबाट टाढा रहेको जनतालाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> कर्णाली अंचल अस्पतालमा सेवाको विस्तार गरिएको । प्रतिष्ठानबाट विभिन्न विशेषज्ञ चिकित्सकहरूलाई अध्ययन गर्न पठाइएको । विभिन्न स्वास्थ्यकर्मी एवं चिकित्सकलाई तालीम प्रदान गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न विषयमा अध्ययन अध्यापन, तालीम तथा अनुसन्धान गर्ने । गुणस्तरीय तथा सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने । गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाकोलागि आवश्यक पर्ने जनशक्ति उत्पादन गर्ने । स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित स्वदेशी तथा विदेशी विश्व विद्यालय ,प्रतिष्ठान, अन्तराष्ट्रिय संघ सस्थसँग सम्बन्ध स्थापना गर्ने । प्रतिष्ठान भवन निर्माण गर्ने । एम्बुलेन्स खरिद गर्ने ।
३७०१४० पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	२०६८/६९ देखि सालवसाली	शहरीक्षेत्र र ग्रामीण इलाकामा बस्ने जनसमुदायको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> रेट्रोफिटिङ्ग प्रविधिबाट तल्ला थप गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको । ३०० विद्यार्थी अट्ने क्षमताको भवन निर्माण भइरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> प्रतिष्ठान भवन निर्माणलाई निरन्तरता दिने । अस्पतालकोलागि औजार उपकरण खरिद गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व. ०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
२७०१४१ राष्ट्रिय मानव अंग प्रत्यारोपण केन्द्र	२०७१/७२ देखि सालबसाली		<ul style="list-style-type: none"> फिजियोथेरापी, आइसियु लगायत अस्पताल औजार उपकरण खरिद गरिएको । डाइलासिस सेवा संचालन गरिएको । मृगौला प्रत्यारोपण सेवा संचालन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> जेष्ठ र विपन्न नागरिक, एच. आई.भी. पोर्जेटिभ, हेपाटाइटिस वी तथा हेपाटाइटिस सीका विरामीहरूको उपचार गर्ने । मोड्युलर ओटी निर्माण गर्ने । मुटु सर्जरीकोलागि आवश्यक उपकरण खरिद गर्ने । हेमोडाइलाइसिस सेवा विस्तार गर्ने ।
३७०८०२ राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा संचार सेवा	२०५० देखि सालबसाली	जनसमुदायमा स्वास्थ्यसम्बन्धी चेतना अभिवृद्धि हुने	<ul style="list-style-type: none"> पत्रकार र विद्यालयका शिक्षकहरूलाई स्वास्थ्य सम्बन्धी विषयमा अभिमुखीकरण, जीवनशैलीजन्य रोग रोकथामकालागि धूमपान विरुद्ध र क्यान्सर, मुटुरोग आदि विरुद्धका सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । सामुदायिक सहभागिता वृद्धि गर्न उपभोक्ता समूह, आमा समूह, स्थानीय स्वास्थ्य संस्था, व्यवस्थापन समिति तथा स्थानीय क्लबहरूलाई स्वास्थ्य प्रवर्द्धन लगायतका जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> वातावरणीय तथा पेशागत स्वास्थ्य र सरसफाई (स्वस्थ खान, पानी, सावुन पानीले हात धुने व्यवहार प्रवर्द्धन तथा सरसफाई सम्बन्धी समुदाय स्तरीय) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । जिल्ला अस्पतालहरूबाट सुरक्षित मातृत्व र नवजात शिशु सम्बन्धी TV Show कार्यक्रम चलाउने ।
३७०८०३ राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालीम कार्यक्रम	२०५० देखि सालबसाली	स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि भई गुणस्तरीय सेवा प्रदानमा सहयोग पुग्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई आधारभूत तालीम तथा स्वास्थ्यकर्मीकोलागि विविध तालिम सम्पन्न भएको । आमा समूहलाई अभिमुखीकरण गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> आमा समूह अभिमुखीकरण तालीम सञ्चालन गर्ने । म.स्वा.से.लाई आधारभूत तालीम दिने । संक्रमण नियन्त्रण तालीम दिने । नसर्ने रोगहरूका सम्बन्धमा जिल्ला स्तरीय तालीम सञ्चालन गर्ने ।
३७०८०४ एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम	२०५८/५९ देखि सालबसाली	आमजनताहरूको स्वास्थ्यमा सुधार हुने	<p>(क) एकीकृत महिला स्वास्थ्य तथा प्रजनन स्वास्थ्य</p> <ul style="list-style-type: none"> ४,१८५०० जना परिवार नियोजनको नयाँ प्रयोग कर्ता (अस्थायी साधन) थपिएको । ३३१२० जनाको स्थायी बन्ध्याकरण गरिएको । परिवार नियोजनको लगातार प्रयोगकर्ताको संख्या १६२०४०० पुगेको । ४७२३१ जनाले चार पटक गर्भवती जाँच सेवा लिएका । २०७०३३ जनाले तालीम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीहरूबाट प्रसूति सेवा प्राप्त गरेको । 	<p>(क) एकीकृत महिला स्वास्थ्य तथा प्रजनन स्वास्थ्य</p> <ul style="list-style-type: none"> “ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रम” सञ्चालन गर्ने । विशेष घुम्ती स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्ने । महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई दीर्घकालीन सेवा सम्मान तथा पोशाक वितरण कार्यक्रम गर्ने । २४ घण्टा Comprehensive Eemergency Obstretic Care सेवा संचालन गर्ने । अक्स्टेटिक फिस्टुला र पाठेघर खस्ने रोगीको स्क्रिनिङ्ग तथा रिङ्गपेशरी लगाउने र शल्यक्रिया गर्नुपर्नेको लिस्टिङ्ग गर्ने । आमा सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूति सेवा, गर्भवती सेवा उपलब्ध गराउने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ ७४२५० जनालाई स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सुरक्षित प्रसूति सेवा प्रदान गरिएको । ▪ १०५ जनालाई दुर्गम क्षेत्रबाट जटिलतायुक्त प्रसूति सेवाकालागि प्रेषण गरिएको । ▪ १,७९,९५० जनाले आमा सुरक्षा कार्यक्रमबाट निःशुल्क प्रसूति सेवा प्राप्त गरेको । ▪ अत्यावश्यक प्रसूति सेवा प्रदान गरिएको । ▪ २४ घण्टे प्रसूति सेवाकालागि ११०० जना अ.न.मी. र ५० जना स्टाफ नर्स करारमा नियुक्त गरिएको <p>(ख) बाल स्वास्थ्य एवं पोषण कार्यक्रम</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ४०४२५९ बालबालिकालाई बी.सी.जी. खोप दिइएको । ▪ ३३६९६० बालबालिकालाई डी.पी.टी. हेप तेस्रो खोप दिइएको । ▪ ३३५४२८ बालबालिकालाई पोलियो खोप तथा २२८९५२ बालबालिकालाई दादूरा खोप दिइएको । ▪ १७०११५१ स्वासप्रश्वासका रोगीको उपचार गरिएको । ९५५००६ जना भ्रूणपखालाका रोगीको उपचार भएको । <p>(ग) इपिडेमियोलोजी, औला नियन्त्रण, कालाज्वर तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ एभियन इन्फ्लुएन्जाको सर्भिलेन्स गरिएको १४१ जिल्लामा हात्तिपाइले रोग नियन्त्रणकालागि औषधी वितरण गरिएको । ▪ चिकित्सक, नर्स तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई रेविज भ्याक्सिनको उचित प्रयोग तथा विषालु सर्पको 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ परिवार नियोजन अस्थायी साधन वितरण तथा स्थायी बन्ध्याकरण सेवा संचालन गर्ने । ▪ स्थानीयस्तरमा जनसंख्या व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ जिल्ला जनसंख्या सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने । ▪ किशोर किशोरी लक्षित साथी शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने । <p>(ख) बाल स्वास्थ्य एवं पोषण कार्यक्रम</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ समुदायमा आधारित नवजात शिशु स्याहार प्याकेज कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ समुदायमा आधारित एकीकृत बाल रोग व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ राष्ट्रिय खोप/विशेष खोप सेवा कार्यक्रम संचालन गर्ने । ▪ पोषण तथा भिटामिन ए र जुकाको औषधि वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ भ्रूणपखाला, श्वास प्रश्वास तथा पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ आयोडिनसम्बन्धी सचेतना र पैरवी सञ्चालन गर्ने । ▪ पोषण पुर्नस्थापना गृह संचालनको लागि सहयोग कार्यक्रम (अञ्चल/क्षेत्रीय अस्पताल)सञ्चालन गर्ने । <p>(ग) इपिडेमियोलोजी, औला नियन्त्रण, कालाज्वर तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ हात्तीपाले रोग विरूद्धको औषधि वितरण गर्ने । ▪ इपिडेमियोलोजी, औलो, कालाजार नियन्त्रण तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन कार्यक्रम चलाउने । ▪ कुष्ठरोग र चर्मरोग शिविर सञ्चालन गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<p>टोकाई व्यवस्थापनसम्बन्धी अभिमुखीकरण तालीम दिइएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ हात्तीपाइले रोग निवारण अभियान सञ्चालन भएका जिल्लाहरूमा माइक्रोफाइलेरिमिया फ्लोअप सर्भे पोष्ट Mass Drug Administration सर्भे गरिएको । ▪ शंकास्पद औलो रोगी पत्ता लगाई उपचार र रक्त नमुना संकलन गरिएको । ▪ हात्ती पाइले रोग विरुद्धको डी.इ.सी. चककी खरिद गरिएको । किटनासक भ्रूल खरिद तथा वितरण गरिएको । ▪ ५ वटा शहरमा डेङ्गो ज्वरो तथा चिकेन गुनिया रोग किटको अध्ययन गरिएको । <p>(घ) औषधि तथा उपकरण आपूर्ति</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ७५ जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयहरू र क्षेत्रीय मेडिकल स्टोरहरूमा औषधिको नियमित आपूर्ति भएको । <p>(ङ) अस्पताल निर्माण, सुधार तथा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ भवन विभाग मार्फत निर्माण भैरहेको जम्मा ६०६ संस्था मध्ये ३७५ वटा टेण्डर मुल्यांकन भएको । ▪ २६३ वटा निर्माण भैरहेको । १५८ वटा सम्पन्न हुन गैरहेको । ११५ सम्पन्न भैसकेको । <p>(च) प्राथमिक स्वास्थ्य पुनर्जागरण कार्यक्रम</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ २० स्थानमा नमूना स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालन भएको । ▪ पिछडिएको क्षेत्र स्वास्थ्य सुधार कार्यक्रम संचालन भएको । 	<p>(घ)औषधि तथा उपकरण आपूर्ति</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ औषधि खरिद गर्ने । ▪ दुर्गम जिल्लारूमा टेलिमेडिसिन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ मेसिनरी औजार उपकरण र औषधि खरिद तथा वितरण गर्ने । <p>(ङ) अस्पताल निर्माण, सुधार तथा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ जिल्ला स्टोर तथा कोल्ड रूम, जिल्ला स्वास्थ्य/जनस्वास्थ्य कार्यालय, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, हेल्थ पोष्ट, शैया विस्तार, वर्थिङ सेन्टर, डाक्टर तथा स्टाफ क्वार्टर निर्माण गर्ने । ▪ निर्माण भैरहेको क्रमागत आयोजना सञ्चालन गर्ने । ▪ नयाँ निर्माण तथा अन्य भौतिक सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । <p>(च)प्राथमिक स्वास्थ्य पुनर्जागरण कार्यक्रम</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ राष्ट्रिय निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमलाई विस्तार गर्ने । ▪ पिछडिएको क्षेत्र स्वास्थ्य सुधार कार्यक्रम, सीमान्तकृत तथा ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<ul style="list-style-type: none"> ■ सीमान्तकृत तथा ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन भएको । ■ विशेष घुम्ती स्वास्थ्य सेवा र एकीकृत जनस्वास्थ्य भएको सञ्चालन गरिएको । <p>(छ) जनसंख्या कार्यक्रम</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ वैदेशिक रोजगारमा जाने युवा युवतीहरूलाई सचेतना मुलक कार्यक्रम गरिएको । ■ विधालयस्तरमा किशोरकिशोरी लक्षित साथी शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिएको । ■ स्वास्थ्यकमिलाइ लैगिकहिंसा सम्बन्धी तालीम संचालन भएको । ■ स्वास्थ्यकर्मीलाई लैगिकहिंसा सम्बन्धी तालीम संचालन गरिएको । <p>(ज) कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ विरामीको सम्पर्कमा रहनेहरूकालागि औषधीबाट बचावट कार्यक्रम संचालन भएको । ■ सक्रिय खोजपड्ताल विधीबाट कुष्ठरोग विरामी खोजपड्ताल संचालन गरिएको । ■ कुष्ठरोग प्रभावित गाविसमा नक्सांकन तथा योजना व्यवस्थापन सूचना प्रणाली तथा स्वास्थ्य भवन निर्माण कार्य भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ दुर्गम क्षेत्रमा काम गर्ने स्वास्थ्य कर्मीहरूलाई प्रोत्साहित गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ■ विशेष घुम्ती स्वास्थ्य सेवा र एकीकृत जनस्वास्थ्य अभियान सञ्चालन गर्ने । ■ अस्पतालहरूको सेवा शुल्क र सेवा प्रवाहको नियमित अनुगमन तथा नियमन गर्ने । ■ पीछडिएको क्षेत्र स्वास्थ्य सुधार कार्यक्रम, सीमान्तकृत तथा ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । <p>(छ) जनसंख्या कार्यक्रम</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ वैदेशिक रोजगारमा जाने युवा युवतीहरूलाई सचेतना मुलक कार्यक्रम गर्ने । ■ विधालयस्तरमा किशोरकिशोरी लक्षित साथी शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने । ■ स्वास्थ्यकर्मीलाई लैगिक हिंसा सम्बन्धी तालीम संचालन गर्ने । ■ स्वास्थ्यकर्मीलाई लैगिकहिंसा सम्बन्धी तालीम संचालन गर्ने । <p>(ज) कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ विरामीको सम्पर्कमा रहनेहरूकालागि औषधीबाट बचावट कार्यक्रम संचालन गर्ने । ■ सक्रिय खोजपड्ताल विधीबाट कुष्ठरोग विरामी खोजपड्ताल संचालन गर्ने । ■ कुष्ठरोग प्रभावित गाविसमा नक्सांकन तथा योजना व्यवस्थापन सूचना प्रणाली तथा स्वास्थ्य भवन निर्माण कार्य गर्ने ।
३७०८०६ क्षयरोग नियन्त्रण	२०४७/४८ देखि सालबसाली	क्षयरोग नियन्त्रणमा सहयोग पुगी विरामीहरूको स्वास्थ्यमा सुधार हुने	<ul style="list-style-type: none"> ■ १८७०४०जना शंकास्पद विरामीहरूको खकार परीक्षण गरिएको । ■ ५६०१२० स्लाइड नयाँ खकार परीक्षण भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ डट्स उपचार केन्द्र अनुगमन गर्ने । ■ शकास्पद विरामीको खकार परीक्षण गर्ने । ■ नयाँ खकार स्लाइड परीक्षण गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू र अन्त्य हुने वर्ष	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. ०७१/७२ का प्रमुख उपलब्धिहरू	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ ८३२३३ स्लाइड फ्लोअप खकार परीक्षण गरिएको । ▪ २२,२१२ स्लाइड रिचेकिङ्ग गरिएको । ▪ २५४३२ जनाको खकार कल्चर एवं सेन्सेटिभिटी परीक्षण गरिएको 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ विभिन्न सरोकारवालाहरूलाई टी.वी. रोकथाम र उपचार सम्बन्धी तालीम दिने । ▪ विद्यालय स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ शहरका सुकुम्वासी क्षेत्रमा क्षयरोगसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ अन्य अभिमुखीकरण, अनुगमन तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ पी.वि.सी बिरामीको घर परिवारका सदस्यहरूलाई महिला स्वयं सेविका र आमा समूह परिचालन गरी बिरामीको उपचार अवधि तथा वर्षमा दुई पटक अनिवार्य रूपमा स्क्रिनिंग गरी क्षयरोगका बिरामी पत्ता लगाई उपचारमा ल्याउने ।
३७०८०९ आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम	२०६१/६२ देखि सालबसाली	आमजनताहरूको वैकल्पिक स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बृद्धि हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> ▪ निशुल्क आयुर्वेद स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन भएको । ▪ ७५ जिल्लामा औषधोपयोगी जडिबुटीसम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ १६ जिल्लामा योगाभ्यास तथा पञ्चकर्म हल निर्माण गर्ने । ▪ सुत्केरी आमालाई मातृशिशु सुरक्षार्थ दूग्धवर्द्धक औषधि वितरण गर्ने । ▪ पूर्वकर्म (स्नेहन, स्वेदन) व्यवस्थापन, जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य प्रवर्द्धन, विद्यालय आयुर्वेद स्वास्थ्य शिक्षा तथा औषधि उत्पादन एवम् वितरण गर्ने । ▪ ७५ जिल्लामा औषधोपयोगी जडिबुटीसम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रियस्तर संकेत	संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३७००११	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	५९,६७४	७०,८४४	७०,८४४			७०,८४४			७४,७२८	७६,११२	१	७	२	२	३	
२	३७००१२	स्वास्थ्य सेवा विभाग	११०,८०३	१२३,८५९	१२३,८५९			१२३,८५९			१३०,६५७	१३३,०७८	१	७	२	२	३	
३	३७००१३	क्षेत्रीय स्वास्थ्य निर्देशनालयहरू	७०,५८६	९३,३९४	९३,३९४			९३,३९४			९६,७२४	९७,३३९	२	७	२	२	३	
४	३७००१४	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरू)	६,३९५,१५०	८,००५,२८२	८,००५,२८२			८,००५,२८२			८,४३०,८३५	८,५७८,००७	१	७	१	१	३	
५	३७००२१	स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (क्षेत्रीय र उपक्षेत्रीय समेत)	४४,५४१	४९,५२०	४९,५२०			४९,५२०			५१,५९३	५२,१२७	२	७	२	१	३	
६	३७००२२	क्षेत्रीय तथा अंचल अस्पताल	१,०००,६४३	८७०,०००	८७०,०००			८७०,०००			९५७,०००	१,०००,५००	१	७	१	२	३	
७	३७००२३	अस्पतालहरू	७७९,९००	९११,६४१	९११,६४१			९११,६४१			९५३,०६९	९६५,०८४	१	७	१	२	३	
८	३७००२४	औषधि व्यवस्था विभाग	७२,५१२	१३९,९५७	७७,१५७	५९,८००		१२९,७५७	७,२००		१४७,७५३	१५२,५७७	१	७	२	२	३	
९	३७००२५	आयुर्वेद विभाग	१२,०४८	१४,९११	१४,९११			१४,९११			१५,६७८	१५,९३४	२	७	२	२	३	
१०	३७००२६	आयुर्वेद चिकित्सालयहरू / औषधालयहरू	४३२,६३४	७१४,४४८	६८४,४४८	३०,०००		७१४,४४८			७४४,३०१	७५१,९५१	२	७	१	२	३	
११	३७००३०	पशुपति होमियो चिकित्सालय र युनानी औषधालय	१०,८४४	१४,११२	१२,०६२	२,०५०		१४,११२			१५,०४८	१५,४३३	२	७	१	२	३	
१२	३७०१०१	राष्ट्रिय जनसंख्या कार्यक्रम	५५,१८०	६१,०००	६०,०००	१,०००		५०,०००	११,०००		६७,१००	७०,१५१	२	३	२	१	३	
१३	३७०१०२	चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान (वीर अस्पताल समेत)	६८७,७७३	६७९,७७०	६७९,७७०			६७९,७७०			७४७,७४८	७८१,७३५	२	३	१	२	३	
१४	३७०१०३	कान्ति बाल अस्पताल	२०२,९९२	३५८,१०९	३५८,१०९			२०८,१०९	१५०,०००		३९३,९२०	४११,८२६	२	३	१	१	३	
१५	३७०१०४	सरुवा रोग अस्पताल	८८,७५९	१२७,०००	१२७,०००			१२७,०००			१३९,७००	१४६,०५०	२	३	१	२	३	
१६	३७०१०५	प्रसूति गृह- थापाथली	२७८,७७८	२७१,७००	२७१,७००			२७१,७००			२९८,८७०	३१२,४५५	२	३	१	१	३	
१७	३७०१०६	नेपाल आखाँ अस्पताल	३२,६१७	३१,०२०	३१,०२०			३१,०२०			३४,१२२	३५,६७३	२	३	१	२	३	
१८	३७०१०७	बी.पी. कोईराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल	१५९,७५३	५६३,९६०	५६३,९६०			५६३,९६०			६२०,३५६	६४८,५५४	२	३	१	२	३	
१९	३७०१०८	मनमोहन काड्योभरकुलर केन्द्र (शिक्षण अस्पताल, महाराजगंज)	१५४,६३४	६०,०००	६०,०००			६०,०००			६६,०००	६९,०००	२	३	१	२	३	
२०	३७०१०९	शहिद गंगालाल हृदय केन्द्र	४५२,४७५	४०४,२००	४०४,२००			४०४,२००			४४४,६२०	४६४,८३०	२	३	१	२	३	
२१	३७०११०	बी.पी. कोईराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	५३१,६५८	४९०,०००	४९०,०००			४९०,०००			५३९,०००	५६३,५००	२	३	१	२	३	
२२	३७०१११	रामवृक्ष यादव स्मृति केन्द्र (जनकपुर अंचल अस्पताल)	२,०२४	२,०००	२,०००			२,०००			२,२००	२,३००	२	३	२	२	३	
२३	३७०११२	त्रि. वि. शिक्षण अस्पताल (सुरेश वाग्ले स्मृति क्यान्सर केन्द्र समेत)	३३२,५६९	१६३,५००	१६३,५००			१६३,५००			१७९,८५०	१८८,०२५	२	३	२	२	३	
२४	३७०११३	क्षयरोग नियन्त्रण	५०१,०३५	१,२३३,९८२	१,०३०,४१६	२०६,५६६		६४२,७३४	५९४,२४८		१,३५८,८५४	१,४१९,४६६	१	३	१	२	३	

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिचालनीय संकेत	संकेत	जलवायु संकेत	
				कुल जम्मा	चालू	पूर्वागत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
२५	३७०११४	एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण	३३३,८७०	५२६,०१४	५२०,८१४	५,२००		८६,९७६	४३९,०३८			५७७,९२१	६०३,७५३	१	३	२	१	३
२६	३७०११५	एकीकृत महिला स्वास्थ्य तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम	१९४,१३५	३७३,५८२	३४०,१४६	३३,४३६		३२४,५१४	४९,०६८			४१०,९४१	४२९,६२०	१	३	१	१	३
२७	३७०११६	एकीकृत बाल स्वास्थ्य एवं पोषण कार्यक्रम	१,०१४,६८१	४,०२५,६०५	३,८३८,३६०	१८७,२४५		७०२,१०४	३,३२३,५०१			४,४२८,१६९	४,६२९,४५५	१	३	२	१	३
२८	३७०११९	मिडियोलोजी, औलो, कालाज्वर नियन्त्रण तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन	२५२,६२३	३६२,५७१	३५५,९७१	६,६००		२४०,५१०	१२२,०६१			३९८,८२८	४१६,९५९	१	३	१	२	३
२९	३७०१२०	कुष्ठरोग नियन्त्रण	१४,०६४	२४,६५०	२४,६५०			१२,३५०	१२,३००			२७,११५	२८,३४८	१	३	१	२	३
३०	३७०१२१	औषधि र उपकरण आपूर्ति	५३७,३४१	४८१,७१०	१३१,३२३	३५०,३८७		२१९,४२३	२६२,२८७			५२९,८८२	५५३,९६७	१	३	२	२	३
३१	३७०१२२	अस्पताल निर्माण सुधार तथा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली	५७८,८९९	९७७,६८१	९६५,६८१	१२,०००		९४७,५२४	३०,१५७			१,०७५,४५०	१,१२४,३३४	१	३	२	२	३
३२	३७०१२३	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र	१११,३१४	१२१,५७४	१२१,५७४			६८,४९४	५३,०८०			१३२,८६२	१३८,३६३	२	३	२	१	३
३३	३७०१२४	राष्ट्रिय तालिम कार्यक्रम	१४४,५८०	१८०,३७१	१६६,३७१	१४,०००		१०६,९६०	७३,४११			१९८,४११	२०७,४३०	२	३	२	२	३
३४	३७०१२५	किटजन्य रोग नियन्त्रण अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्र	१६,०८७	२१,९०१	२१,९०१			१७,८०१	४,१००			२४,०९२	२५,१८७	३	३	२	२	३
३५	३७०१२६	स्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवा	११३,१३१	२७०,०५१	१३८,४८४	१३१,५६७		२५३,२५१	१६,८००			२९५,५१७	३०७,९८८	२	३	२	२	३
३६	३७०१२७	स्वास्थ्य करकोषबाट संचालित कार्यक्रमहरू	४२४,६९४	४००,०००	४००,०००			४००,०००				४४०,०००	४६०,०००	३	३	२	२	३
३७	३७०१२९	विविध कार्यक्रम (आयुर्वेद विभाग)	४३,२२८	६१,८२५	४१,५२५	२०,३००		६१,८२५				६८,००८	७१,०९९	२	३	२	२	३
३८	३७०१३०	सिंहदरबार वैद्यखाना	६,७८७	२१,९००	२१,९००			२१,९००				२४,०९०	२५,१८५	३	३	२	२	३
३९	३७०१३१	डी.पी. कोईचाला लायन्स नेत्र अध्ययन केन्द्र	३५,३७८	२५,९६०	२५,९६०			२५,९६०				२८,५५७	२९,८५४	३	३	२	२	३
४०	३७०१३२	नेपाल नेत्र ज्योति सघ	६८,९११	५१,३६२	५१,३६२			५१,३६२				५६,४९८	५९,०६७	२	३	२	२	३
४१	३७०१३३	स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्	४४,०६०	५४,१००	५४,१००			५४,१००				६०,६१०	६३,३६५	३	३	२	२	३
४२	३७०१३४	अनुगमन,मूल्यांकन तथा योजना सुवृद्धीकरण	१,४४३,४३९	३,५६४,८६०	३,५५७,४६०	७,४००		२,५६४,३६०	१,०००,५००			३,९२१,३४६	४,०९९,५९०	१	३	१	२	३
४३	३७०१३६	प्राथमिक स्वास्थ्य पुनर्जागरण कार्यक्रम	४९,२९५	१,१०३,०००	१,१०३,०००			१,१०३,०००				१,२१३,३००	१,२६८,४५०	१	३	१	१	३
४४	३७०१३८	ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य,आधारभूत स्वास्थ्य तथा नमूना स्वस्थ गाँउ कार्यक्रम	७९,३११	१३०,२३८	१३०,२३८			१३०,२३८				१४३,२६२	१४९,७७४	१	३	१	१	३
४५	३७०१३९	कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	१६९,६७९	२५६,७१२	२५६,७१२			२५६,७१२				२८२,३८३	२९५,२१९	२	५	२	१	३
४६	३७०१४०	पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	७१,२६५	६९,३००	६९,३००			६९,३००				७६,२३०	७९,६९५	२	५	२	१	३
४७	३७०१४१	मानव अंग प्रत्यारोपण केन्द्र	१०९,५९८	१३४,०००	१३४,०००			१३४,०००				१४७,४००	१५४,१००	१	३	१	१	३
४८	३७०८०२	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र	१०४,३०२	५४,३१९	५४,३१९			५४,३१९				५९,७५२	६२,४६८	१	३	२	२	३
४९	३७०८०३	राष्ट्रिय तालिम कार्यक्रम	२१,९५६	२१,४७५	१८,४७५	३,०००		१६,६७५	४,८००			२३,६२३	२४,६९६	२	३	२	२	३

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिचाल्युक्त संकेत	संकेत	जलवायु संकेत	
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
५०	३७०८०४	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम	५,८७०,५९६	७,५२३,९६५	५,५०७,२६०	२,०१६,७०५		६,००९,८६१	१,५१४,१०४			८,२७६,३६८	८,६५२,५७०	१	३	१	१	३
५१	३७०८०६	क्षयरोग नियन्त्रण	१२६,९०१	११९,७९४	११७,१५६	२,६३८		५१,५९०	६८,२०४			१३१,७७४	१३७,७७४	१	३	२	२	३
५२	३७०८०९	आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम	२४२,२६५	३१५,७७५	१७५,२२५	१४४,२५०		३१५,७७५				३४७,३५४	३६३,१४३	१	३	२	२	३
		जम्मा	२४,६९१,९७२	३६,७२९,५०४	३३,४९५,३६०	३,२३४,१५५		२८,९८७,६५५	७,७४१,८५९			३९,९०९,५२९	४१,५१३,१५०					

४.३ खानेपानी तथा सरसफाई

(क) पृष्ठभूमि

हाल नेपालको कूल जनसंख्याको करिब ८५ प्रतिशतलाई आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा करिब ७०.२८ प्रतिशत जनसंख्यालाई सरसफाई सुविधा पुगेको छ। स्वास्थ्य क्षेत्रलाई खानेपानी तथा सरसफाई सुविधाको अभिन्न अंगका रूपमा संगसंगै लैजान सकिएको छैन। आधारभूतस्तरको खानेपानी सुविधाबाट वञ्चित रहेको जनसंख्यालाई खानेपानी पुऱ्याउन चुनौतीपूर्ण रहेको छ। खानेपानी आपूर्ति सम्बन्धी अधुरा र क्रमागत कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइ थप कार्यक्रमहरू संचालन गर्नुका साथै विद्यमान खानेपानी वितरण प्रणालीको मर्मतसंभार गर्ने, राष्ट्रिय खानेपानी गुणस्तर मापदण्डले तोके अनुसार क्रमिक रूपमा खानेपानीको गुणस्तर तथा सेवास्तर सुधार गर्ने, शहरी तथा अर्द्धशहरी खानेपानी प्रणालीको निर्माण तथा सुदृढीकरण गर्दा लागत उठती प्रणाली लागू गर्ने तथा भूमिगत जल प्रयोग हुने स्थानमा पुनःनिर्माण गर्नुका साथै सतह स्रोतबाट पानीको आपूर्ति नपुग भएको अवस्थामा वर्षातको पानी संकलन गरी थप पानी आपूर्ति गर्ने खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी दीर्घकालीन रणनीति तथा सोच अनुरूप वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ।

आधारभूतस्तरको खानेपानी सुविधा पुगेको जनसंख्यालाई सर्वसुलभ, पर्याप्त र गुणस्तरीय पानी उपलब्ध गराउनु, खानेपानी सुविधा नपुगेकालाई खानेपानीको पहुँचमा ल्याउनु अत्यन्त चुनौतीपूर्ण रहेको छ। यसका लागि उच्च लागत लाग्ने, मर्मत सम्भारमा खर्च बढ्ने समस्या देखिन्छन्। यस क्षेत्रमा निर्माणाधीन आयोजनाहरू समयमै सम्पन्न गर्न नसक्नु, जलवायु परिवर्तन तथा भूकम्पका कारण उपलब्ध मुहानहरू सुक्दै जानु, अव्यवस्थित तथा अनियन्त्रित बसाइ सराइको कारण शहरी तथा सहरोन्मुख क्षेत्रमा पानीको अत्याधिक माग रहनु, सरसफाईलाई सामाजिक मूल्यका रूपमा स्थापित गर्न नसक्नु जस्ता समस्याहरू यथावत रहेका छन्। यस क्षेत्रमा कार्यरत सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूबीच प्रभावकारी समन्वय हुन नसक्नु, पानीका मुहान अत्यन्त टाढा रहनु पनि थप चुनौतीको रूपमा रहेका छन्।

खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको सर्वाङ्गीण विकासका निम्ति बढ्दो मागलाई सम्बोधन गर्न वैकल्पिक स्रोतको खोजीका साथै आयोजनाको दिगोपनामा ध्यान दिनु, खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रलाई क्षेत्रगत अवधारणा अनुसार कार्यान्वयनमा लैजानु र खानेपानी, स्वास्थ्य र सरसफाइलाई एकीकृत दृष्टिकोणबाट हेरिनु आवश्यक देखिन्छ। साथै खानेपानीको दिगो रूपमा प्रबन्ध गर्नको निम्ति "Source & Settlement Master Plan" बनाउन आवश्यक भएको छ।

तेह्रौँ योजना (२०७०।७१-२०७२।७३) का लक्ष्य तथा प्राथमिकता, व्यवस्थापिका संसदद्वारा मिति २०७२।०१।३० मा पारित २७ बुँदे संकल्प प्रस्ताव एवम् नेपाल सरकारको आ.व. २०७२।७३ को नीति तथा कार्यक्रमलाई आत्मसात गर्दै भूकम्पका कारण क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाहरूको पुनः निर्माणमा समेत केन्द्रित भई वार्षिक विकास कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएका छन्।

(ख) नतिजा सूचकहरू

प्रतिफल सूचकहरू	त्रिवर्षीय योजना (०७०/७१-०७२/७३को लक्ष्य)	हालको स्थिति	आ.व. ०७२/०७३ को लक्ष्य
आधारभूत खानेपानी सेवाबाट लाभान्वित जनसंख्या%	८६.२५	८५	८७
सरसफाई सुविधाबाट लाभान्वित जनसंख्या (प्रतिशत)	८०.५	७०.२८	७५

खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रमा आ.व.२०७२।७३ मा कूल २८ आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन्। यी आयोजना/ कार्यक्रमहरू मध्ये पहिलो, दोश्रो र तेश्रो प्राथमिकतामा क्रमशः २१,५ र २ वटा आयोजना/ कार्यक्रमहरू रहेका छन्। यस क्षेत्रको चालु वर्षका लागि कूल विनियोजित रकम रु २२ अर्ब ५७ करोड ६२ लाख ५७ हजार मध्ये पूँजीगत तर्फ १३ अर्ब ८१ करोड ३६ लाख ८० हजार, चालु तर्फ १ अर्ब ३१ करोड ५२ लाख ७ हजार र बित्तिय व्यवस्था तर्फ ७ अर्ब ४४ करोड ७३ लाख ७० हजार रहेको छ।

(ग) खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम :

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१	३४७१६६	वातावरणीय सरसफाइ आयोजना	२०५७/५८ सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> सरोकारवाला संस्थाहरूसँगको साझेदारी र सहकार्य तथा जिल्ला/न.पा./गा.वि.स. खानेपानी, सरसफाइ तथा आरोग्य समन्वय समितिहरूको अगुवाइमा जागृतिमूलक क्रियाकलाप र सामाजिक परिचालनबाट पूर्ण सरसफाइ कार्यक्रम संचालन गरी सन् २०१७ सम्ममा सबै नेपाली जनतालाई आधारभूतस्तरको सरसफाइ सेवा उपलब्ध हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> सरोकारवालाहरू संगको सहकार्य र समन्वयमा देशका १७६५ गा.वि.स. र ७१ नगरपालिकाहरूका साथसाथै २६ जिल्लाहरू खुला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा भईसकेको। देशभर करिव ७३ प्रतिशत घरधुरीहरूमा आधारभूतस्तरको घरायसी चर्पी निर्माण भै प्रयोगमा आएको। जनचेतना अभिवृद्धि गरी सरसफाइलाई दिगो बनाउन तालिम तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइएको। 	<ul style="list-style-type: none"> सरोकारवालाहरूसँगको सहकार्य र समन्वयमा खुला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा हुन बाँकी गा.वि.स., नगरपालिका र जिल्लाहरूलाई खुला दिशामुक्त क्षेत्र बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिँदै यस वर्ष भित्र थप करिव ८०० गा.वि.स. र ५० नगरपालिकाहरूका साथसाथै १५ जिल्लाहरूलाई खुला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा गरिने। खुला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा गरिएका गा.वि.स., नगरपालिका र जिल्लाहरूमा पूर्ण सरसफाइको कार्यक्रम संचालन गरिने। जनचेतना अभिवृद्धि गरी सरसफाइलाई दिगो बनाउन तालिम तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइने।
२	३४७१६७	राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थापन तथा अनुगमन आयोजना	२०५८/६० - सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> सम्पन्न खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना/प्रणालीहरूको वर्तमान अवस्था, functional Status र खानेपानी तथा 	<ul style="list-style-type: none"> सन् २०१२ सम्म खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराइएको जनसंख्या र घरायसी चर्पी निर्माण भएको घरधुरीहरूको 	<ul style="list-style-type: none"> भूकम्पबाट क्षती भएका खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरूको यथार्थ वस्तुस्थिति सहितको अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरी सार्वजनिक गरिने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				सरसफाइ सुविधाबाट लाभान्वित जनसंख्या सम्बन्धी अद्यावधिक तथ्यांक सहित खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्र सम्बन्धित सूचना केन्द्र (Resource Center) को स्थापना तथा विकास हुने।	जिल्लागत तथ्यांक अद्यावधिक गरी सार्वजनिक गरिएको। • भूकम्पबाट क्षती भएका खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरूको स्थलगत अध्ययन गरी तथ्यांक संकलन गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको। यथार्थ वस्तुस्थिति सहितको अन्तिम प्रतिवेदन तयारीको कार्य भैरहेको।	• सन् २०१४ सम्म खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराइएको जनसंख्या र घरायसी चर्पी निर्माण भएको घरधुरीहरूको जिल्लागत तथ्यांक अद्यावधिक गरी सार्वजनिक गरिने। • तथ्यांक संकलन, प्रशोधन एवं प्रयोगमा नयाँ नयाँ प्रविधिको प्रयोग गर्दै सूचना प्रविधिको स्तरोन्नती गरिने।
३	३४७१६८	खानेपानी सेवा नियमन तथा पुनर्स्थापन कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • खानेपानी सेवा संचालन सम्बन्धी निर्देशिका २०६८ को प्रावधान अनुरूप खानेपानी उपभोक्ता तथा सरसफाइ समिति एवं तिनीहरूले उपभोक्तालाई दिँदै आएको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा सुविधाको नियमन हुने। • पुराना, जिर्ण एवं प्रकोपबाट क्षतीग्रस्त प्रणालीहरूको सुधार, नविकरण तथा पुनर्निर्माण 	• ५१४ पुराना एवं प्रकोपबाट क्षतीग्रस्त खानेपानी प्रणालीहरूको मर्मत सम्भार एवं सुधार गरी खानेपानी सेवा पुनर्स्थापन तथा नियमित गरिएको।	<ul style="list-style-type: none"> • खानेपानी सेवा संचालन निर्देशिका अनुरूप खानेपानी र सरसफाइ सेवा दिगो एवं भरपर्दो बनाउन करिब ५० उपभोक्ता समितिहरूको व्यवस्थापन, प्राविधिक एवं आर्थिक क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने। • निर्देशिका अनुरूप ५० भन्दा बढी धाराहरूबाट खानेपानी सेवा उपलब्ध गराइरहेका खानेपानी उपभोक्ता तथा सरसफाइ समितिहरूको व्यवस्थापन र प्रदान गरिएको सेवा सुविधाको नियमन गर्ने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				तथा खानेपानी सेवा पुनर्स्थापन हुने।		<ul style="list-style-type: none"> करिव २०० खानेपानी प्रणालीहरूको मर्मत सम्भार एवं सुधार गरी खानेपानी सेवा पुनर्स्थापन तथा नियमित गरिने।
४	३४७१६८	डीप ट्युबवेल आयोजना (मर्मत सुधार)	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> भूमिगत जल भण्डारणको समूचित अध्ययन, अनुगमन, पुनर्भरण हुने। पम्पिङ्ग प्रणालीका आयोजनाहरूमा विभिन्न पुराना डीप ट्युबवेलहरूको प्रतिस्थापन, थप निर्माण, पम्प तथा इलेक्ट्रो-मेकानिकल उपकरणहरूको मर्मत सुधार, प्रतिस्थापन हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> भक्तपुरको सिरुटार, मोरङको हरैचा, बाँकेको खजुरा, धनुषाको लक्ष्मीनिवास र महोत्तरीको लक्ष्मीनियाँ खानेपानी आयोजनाहरूमा एक एक वटा थप नयाँ डीप ट्युबवेल बोरिङ्ग सम्पन्न। झापाको धुलावारी, मोरङको पथरी र हरैचा, सिरहाको बस्तीपुर र सिरहा, कास्कीको लेखनाथ, तनहुँको मेवावारी लगायत विभिन्न १४ आयोजनाहरूमा पम्प, ट्रान्सफर्मर आदि इलेक्ट्रो-मेकानिकल उपकरणहरू पुनर्स्थापन गरिएको। धनकुटाको मुढेवास, तनहुँको थप्रेक, दार्चुलाको एरिछाना र मोरङको पथरी खानेपानी 	<ul style="list-style-type: none"> सप्तरीको कल्याणपुर, दाङको बेलकुण्डी लगायत विभिन्न ५ आयोजनाहरूमा पुरानो ट्युबवेल प्रतिस्थापन गर्न नयाँ डीप ट्युबवेल बोरिङ्ग गर्ने। विभिन्न ५ खानेपानी आयोजनाहरूमा सोलार पम्प जडान गर्ने। करिव १५ आयोजनाहरूमा पुराना इलेक्ट्रो-मेकानिकल उपकरण प्रतिस्थापन गर्ने वा थप नयाँ जडान गर्ने। Groundwater Drawdown सम्बन्धि अध्ययन र Water Level Monitoring, Geophysical survey को कार्यलाई निरन्तरता दिने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<p>आयोजनाहरूमा सोलार पम्प जडान गरिएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> • चुरे क्षेत्रको विभिन्न १० ठाउँमा Geophysical survey गरिएको। • सिरहाको ५ वटा डीप टयुबवेल साइटमा Groundwater Drawdown सम्बन्धि अध्ययन। • कापाको गौरादह खानेपानी आयोजनामा Energy Audit गरिएको। • भक्तपुरको कटुन्जेमा Water Level Monitoring गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको। 	
५	३४७१७०	जनसाधन विकास कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न तहका कर्मचारी तथा उपभोक्ताहरूको सीप, ज्ञान र क्षमता अभिवृद्धि हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • केन्द्रीय जनसाधन विकास इकाईबाट प्रदान गरिने तालिमहरूको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न ISO ८००१:२००८ Certification लिएको। • इकाईलाई राष्ट्रिय स्तरको क्षेत्रगत तालिम केन्द्रको रूपमा स्थापित गर्न नाम 	<ul style="list-style-type: none"> • खानेपानी वितरण तथा प्रशोधन प्रणाली र पम्पिङ्ग प्रणालीहरूको डिजाइन, व्यवसायीक योजना तयारी, फोहर मैला व्यवस्थापन जस्ता क्षेत्रगत विषयमा विभिन्न तहका करिब ३५ वटा तालिम कार्यक्रम संचालन गरी विभिन्न तहका कर्मचारी र उपभोक्ता समितिका

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					परिवर्तन गरी राष्ट्रिय खानेपानी तथा सरसफाइ प्रशिक्षण केन्द्र नामाकरण गरिएको। • प्लम्बिङ्ग, इलेक्ट्रो-मेकानिकल, खानेपानी वितरण तथा प्रशोधन प्रणालीहरूको डिजाइन, व्यवसायीक योजना तयारी, सरसफाइ जस्ता विभिन्न क्षेत्रगत विषयमा ३० वटा तालीम कार्यक्रम सन्चालन गरी इन्जिनियर, उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी एवं कर्मचारी समेत ८०० जनालाई तालिम दिइएको	पदाधिकारीहरूको सीप, ज्ञान र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने। • प्रशिक्षण केन्द्रको संरचनाहरूको समय सापेक्ष मर्मत सुधार एवं नविकरण गर्ने।
६	३४७१७१	खानेपानी गुणस्तर सुधार कार्यक्रम	२०५३/५४ सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> उच्च/मध्यमस्तरीय खानेपानी सेवा विस्तार खानेपानी प्रणालीहरूमा स्थानीय आवश्यकता अनुसार खानेपानी प्रशोधन प्रणालीहरूको निर्माण हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> ३२ वटा क्रमागत खानेपानी गुणस्तर सुधार आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई ७ आयोजना सम्पन्न गरेर ५५,७६२ जनसंख्यालाई उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी सेवा उपलब्ध गराइएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ३० वटा क्रमागत खानेपानी गुणस्तर सुधार आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई ६ आयोजना सम्पन्न गरेर ४१,२५७ जनसंख्यालाई उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी सेवा उपलब्ध गराउने। प्रत्येक जिल्लामा ३ वटाको दरले २२५ खानेपानी आयोजनाहरूमा

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<ul style="list-style-type: none"> देशका ३१२ खानेपानी आयोजनाहरूमा खानेपानी सुरक्षा योजना कार्यान्वयन गरी लागु गरिएको। नवलपरासी, धनुषा, रुपन्देही, सर्लाही, कैलाली लगायत तराईका १० जिल्लाहरूमा आर्सेनिक न्युनिकरण स्थायी प्रविधि कार्यक्रम अन्तरगत १२४६ वटा आर्सेनिक रहित ट्यूबवेल जडान गरिएको नवलपरासी र कपिलवस्तु जिल्लामा ४ वटा ओभरहेड ट्याङ्क सहितको आर्सेनिक सुरक्षित खानेपानी प्रणाली निर्माणका लागि ओभरहेड ट्याङ्क तथा डिप बोरिङ्ग निर्माण सम्पन्न गरिएको। केन्द्रीय तथा क्षेत्रीय प्रयोगशालाहरूबाट विभिन्न खानेपानी आयोजनाहरूको पानी परीक्षण गरिएको। भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरूका साथै अन्य 	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानी सुरक्षा योजना कार्यान्वयन गरी लागु गर्ने। आर्सेनिक प्रदूषणको प्रभाव कम गर्न तराईका १० जिल्लाहरूमा आर्सेनिक न्यूनीकरण एवं निराकरणको स्थायी प्रविधि कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने। उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी र टेक्निसियनहरूलाई खानेपानी प्रशोधन प्रणाली संचालन र व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम दिने। जिल्लाहरूमा संचालित खानेपानी आयोजनाहरूबाट वितरित खानेपानीको गुणस्तर परीक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					जिल्लाहरूमा खानेपानी तथा सरसफाईजन्य रोगको प्रकोपको अवस्थामा खानेपानी परीक्षण गरी प्रकोप न्यूनीकरणको प्रयास गर्दै सर्वसाधारणलाई पियूष छोल, एक्वा ट्याव र ब्लिचिङ्ग पाउडर वितरण गरिएको।	
७	३४७१७२	वाग्मती क्षेत्र भौतिक पूर्वाधार विकास आयोजना	शुरु वर्ष -- ०५३/०५४ कूल लागत रु. १४.८८ अर्ब	<ul style="list-style-type: none"> भौतिक पूर्वाधारको विकास भई वाग्मती र यसका सहायक नदीनालाहरू वरपरको प्राकृतिक, पुरातात्विक, साँस्कृतिक तथा धार्मिक सम्पदाको संरक्षण हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> वाग्मती नदीको सुन्दरीजलदेखि गोकर्णसम्म नदी तटवन्धको काम पूरै ८.२५ कि.मि. सम्पन्न भएको गोकर्ण गुह्येश्वरीखण्डमा ढल प्रशोधन केन्द्र (STP)को ढल संजाल सहित जम्मा २२ कि.मि. ढल विच्छ्याउने कार्य भएको। गुह्येश्वरी ढल प्रशोधन केन्द्र (१६.४ करोड लि. क्षमता/प्रतिदिन)को निर्माण कार्य सम्पन्न भै संचालनमा रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> गोकर्ण -गुह्येश्वरी खण्डको बाँकी पूर्वाधारहरू निर्माण गर्ने। निर्मित संरचनाहरूको मर्मत, संभार, संचालन, स्तरोन्नती गर्ने। चेतनामुलक कार्यक्रम, अध्ययन अनुसन्धान तथा प्रचारात्मक तथा प्रवर्धनात्मक कार्यहरू गर्ने। तिलगंगा-मिनभवनखण्डमा बाँकी पूर्वाधारहरू निर्माणका कार्यहरू गर्ने। शंखमुल-सुन्दरीघाटखण्डमा बाँकी पूर्वाधारहरू निर्माणका कार्यहरू गर्ने धोवीखोला कोरिडोरमा बाँकी ढल निर्माण कार्य गर्ने

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<ul style="list-style-type: none"> • गोकर्ण - गुह्येश्वरी - सिनामंगल गौरी गाउँखण्डमा ४.५ कि.मि. सडक कालो पत्रे, १३० मि. कंक्रीट सडक सम्पन्न। • तिलगंगा-मिनभवनखण्डमा ७.५ कि.मि. ढल विछ्याउने कार्य सम्पन्न। • तिलगंगा-सुन्दरीघाटखण्डमा १२.४ कि.मि. तटवन्ध निर्माण सम्पन्न भएको। • मिनभवन-सुन्दरीघाटखण्डमा ५ कि.मि. ढल निर्माण सम्पन्न भएको। • कोटेश्वर महादेवस्थान देखि मनोहरा दोभान-बुद्धनगर खण्डमा ३.३ कि.मि. सडक निर्माण सम्पन्न भएको। • धोविखोला कोरिडोरमा २.६३ कि.मी. ढल निर्माण कार्य सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • विष्णुमती, कोरिडोरमा आवश्यक भौतिक पूर्वाधार निर्माणको कार्यहरू गर्ने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
८	३४७१७३	ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ कोष	२०७१ श्रावण देखि २०७६ असार सम्म। कुल लागत करिव ८ अर्ब रुपैयाँ।	<ul style="list-style-type: none"> कार्यान्वयन चरणमा प्रवेश गरेका विभिन्न आयोजनाहरू मध्ये ५८ वटा सम्पन्न भएका छन्। यसबाट ५३५३४ जनसंख्या लाभान्वित भएका हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> १८७४ आयोजनाहरू सम्पन्न १४ लाख २६ हजार ग्रामीण जनता खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाबाट लाभान्वित। कम्तिमा ४०० गा.वि.स. खुल्ला दिसा मुक्त क्षेत्र घोषणा। आयोजना क्षेत्रका करिव ४,४७,६०० घरधुरीमा water seal चर्पी निर्माण। 	<ul style="list-style-type: none"> क्रमागत २०५ आयोजनाहरू तथा नयाँ १८० आयोजनाहरूको कार्यान्वयन चरणको कार्यक्रम संचालन गर्ने। ५०० आयोजनाहरूको विकास चरणको कार्यक्रम संचालन गर्ने। १०० गा.वि.स. लाई पूर्ण रूपले खुल्ला दिसा मुक्त क्षेत्र कायम गर्ने उद्देश्यले कार्य अघि बढाईने। ८०० आयोजनाहरूको पानीको गुणस्तर परिक्षण हुने। ५०० आयोजनाहरूको जिल्ला जलश्रोत समितिमा कानुनी रूपमा दर्ता हुने। ७०५ आयोजनाहरूको हरेक चरणमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन हुने। २०० आयोजनाहरूमा जागरण समिति गठन हुने। १८१० जनालाई आयोजना सम्बन्धी विविध तालिम दिईने।
८	३४७१७५	जलवायु परिवर्तन प्रभाव न्यूनीकरण तथा उपयुक्त प्रविधि प्रवर्द्धन कार्यक्रम	२०६५/६६ सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानीका स्रोतहरूमा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव न्यूनीकरण गर्न उपयुक्त प्रविधि प्रवर्द्धन एवं कार्यान्वयन। 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न जिल्लामा समुदायस्तरका ३४ वटा वर्षातको पानी संकलन आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई 	<ul style="list-style-type: none"> क्रमागत समुदायस्तरका २६ वर्षातको पानी संकलन आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई ८ आयोजना सम्पन्न गरेर करिव ४,०००

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				<ul style="list-style-type: none"> खानेपानीका स्रोत उपलब्ध नभएका ठाउँहरूमा वर्षातको पानी संकलन एवं उपयोग हुने। 	<p>८ आयोजना सम्पन्न गरेर करिब ४,२०० जनसंख्यालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराइएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> विभिन्न जिल्लाका १६ सरकारी स्कूलहरूमा वर्षातको पानी संकलन प्रणाली निर्माण गरी विद्यार्थीहरूलाई खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराइएको। वर्षातको पानी संकलन एवं प्रयोगलाई व्यवहारमा ल्याउन प्रचार प्रसार सामग्री उत्पादन गरी वितरण गरिएको। 	<p>जनसंख्यालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराउने।</p> <ul style="list-style-type: none"> विभिन्न २० सरकारी स्कूलका विद्यार्थीहरूलाई खानेपानी उपलब्ध गराउन वर्षातको पानी संकलन प्रणाली निर्माण गर्ने। दाङ उपत्यकामा दिगो र भरपर्दो रूपमा खानेपानीको समस्या समाधान गरी पर्याप्त खानेपानी उपलब्ध गराउन सतहगत एवं वर्षातको पानी संचय गर्ने गरी पाटु खोलामा जलाशय निर्माणको संभाव्यता अध्ययन गर्ने। खानेपानीका स्रोत र जलाधार क्षेत्रहरूमा जलवायु परिवर्तन प्रभावको अध्ययन गरी न्यूनीकरणको लागि उपयुक्त प्रविधि र सीप विकास गर्ने। वर्षातको पानी संकलन एवं प्रयोगलाई व्यवहारमा ल्याउन प्रचार प्रसार सामग्री उत्पादन गरी वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१०	३४७१७६	मेलम्ची खानेपानी आयोजना	२०५५/५६ - २०७३/७४ कूल लागत : २८७.४ मिलियन अमेरिकी डलर	<ul style="list-style-type: none"> काठमाण्डौ, भक्तपुर र ललितपुरका उपभोक्ताहरूलाई शुद्ध पिउने पानी उपलब्ध हुने। मेलम्ची उपत्यका, मण्डन उपत्यका क्षेत्रमा सामाजिक उत्थानका कार्यक्रम मार्फत आर्थिक विकास, सामाजिक विकास हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> ६६ कि.मी. सडक स्तरोन्नति निर्माण सम्पन्न भएको। १३ कि.मी. सुरुङ्ग खन्ने कार्य सम्पन्न भएको। मेलम्ची उपत्यकामा १४ गा.वि.स., मण्डन उपत्यकामा ५ गा.वि.स., याङ्ग्री लार्केमा १० गा.वि.स. र इन्द्रावति पूर्वका ६ गा.वि.स.मा शिक्षा, स्वास्थ्य आदि सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको। संचालित कार्यक्रमबाट लगभग ७०००० जनसंख्या लाभान्वित भइरहेका। (साथै चालु आ.व.को हाल सम्म ५१२४ मीटर सुरुङ्ग निर्माण कार्य सम्पन्न गरी समग्रमा १२८४४.१ मीटर सुरुङ्ग खन्ने कार्य सम्पन्न भएको र पानी प्रशोधन केन्द्रको ५०% निर्माण कार्य तथा वस्तुगत उपलब्धी मेसिन उपकरण 	<ul style="list-style-type: none"> थप ८ कि.मी. सुरुङ्ग निर्माण गर्ने। सुन्दरीजलमा पानी प्रशोधन केन्द्रको बाँकी Civil Works को २०% निर्माण कार्य सम्पन्न हुने। आयोजना प्रभावित गा.वि.स. हरूमा सञ्चालित सामाजिक उत्थान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने गरी क्रियाकलापहरू संचालन हुने। भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त भएका भौतिक संरचनाहरूको पुनस्थापना गर्ने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					समेत गरि ७५% कार्य सम्पन्न भएको।)	
११	३४७१७७	ढल निर्माण तथा प्रशोधन कार्यक्रम	२०५७/५८ - सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय निकाय तथा उपभोक्ता समुदायको सक्रिय सहभागिता र आर्थिक साहिदारीमा प्रशोधन केन्द्र सहितको ढल प्रणाली निर्माण भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> ललितपुरको ठैव र हरिसिद्धी, भक्तपुरको वालकोट र कटुन्जे, काठमाडौंको गोठाटार र हस्तिनापुर, रुपन्देहीको मुर्गिया, रामेछापको मन्थली र नुवाकोटको वेतिनीमा निर्माणाधीन प्रशोधन प्रणाली सहितको स्यानिटरी ढल निर्माण आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको। 	<ul style="list-style-type: none"> निर्माणाधीन प्रशोधन प्रणाली सहितको ८ वटा स्यानिटरी ढल निर्माण आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने। इमलिया, भालुवाङ् र लमही (कपिलवस्तु र दाङ जिल्ला) मा ढल व्यवस्थापन सम्बन्धी सम्भाव्यता अध्ययन गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने।
१२	३४७१७८	दोस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना	शुरु: २०६६/६७- सम्पन्न: २०७२/७३	<ul style="list-style-type: none"> २१ नगरोन्मुख साना शहरका २ लाख ४० हजार जनतालाई उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> करैया मक्रहर, वागलुङ, शिवनगर, इन्द्रपुर, लमही, सन्धिखर्क, दमक, शिवनगर, भासी, मेघौली, काकरभित्ता, मुकुन्दपुर र लेटाङ् लगायत १३ नगर आयोजनाहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गरी २,३३,००० जनसंख्यालाई उच्च/मध्यमस्तरको 	<ul style="list-style-type: none"> निर्माणाधीन नारायण न.पा., दुहवी, वैतडी, रामपुर पाल्पा, व्यास दमौली, फिदिम, खाँदवारी र दरख सुखड कैलालीका ८ नगर आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई आयोजनाहरू सम्पन्न गरेर १ लाख २० हजार जनतालाई उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराउने। प्रतिफलमा आधारित सहयोग (OBA) वाट १,२३६ गरिव घर

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<p>खानेपानी सेवा उपलब्ध गराएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रतिफलमा आधारित सहयोग (OBA – Output Based Aid) वाट ५,१८२ गरिव घर परिवारलाई खानेपानी र सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराउन निजी धारा वितरण गरी घरायसी चर्पी समेत निर्माण गरिएको । 	परिवारलाई निजी धारा वितरण गरी खानेपानी सेवा र घरायसी चर्पी निर्माण गरी सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराउने।
१३	३४७३१८	खानेपानी तथा सरसफाइ सहलगानी कार्यक्रम	२०७०/७१ – सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • उपभोक्ता संस्था र सरकारको ३०:७० अनुपातको संयुक्त लागत साझेदारीमा खानेपानी तथा सरसफाइको सेवा क्षेत्र तथा सेवास्तर अभिवृद्धि हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • अमरापुरी खानेपानी आयोजनाको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिदै झापा जिल्लाको चन्द्रगढी, गोरखा जिल्लाको चेपेखोला पालुंगटार र रुपन्देही जिल्लाको आनन्दवन शंकरनगर र शंकरनगर खानेपानी आयोजनाहरूको खरिद प्रकृया पुरा गरी निर्माण कार्य शुरु गरिएको। • मोरङ जिल्लाको मानगढ र उर्लावारी खानेपानी 	<ul style="list-style-type: none"> • अमरापुरी खानेपानी आयोजनाको निर्माण कार्य सम्पन्न गरी ८,७३१ उपभोक्तालाई उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी सेवा उपलब्ध गराउने। • चन्द्रगढी, चेपेखोला पालुंगटार, आनन्दवन शंकरनगर, शंकरनगर, मानगढ र उर्लावारी खानेपानी आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने। • विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयार भएका ७ वटा खानेपानी आयोजनाहरूको खरिद कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरु गर्ने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<p>आयोजनाहरूको विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयारी कार्य सम्पन्न भई खरिद प्रकृया शुरु गरिएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> जलुके गैँडाकोट, नारायणपुर, सडकपुर बौनिया, नयागाउँ रुपन्देही, बलेवा नारायणस्थान, हर्नामाडी सुकौरा र प्रगतिनगर कालिकानगर खानेपानी आयोजनाहरूको विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयारी सम्पन्न गरिएको विभिन्न ८ खानेपानी आयोजनाहरूको संभाव्यता अध्ययन गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> संभाव्यता अध्ययन गरिएका आयोजनाहरूको छनौट गरी विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयार गर्ने। माग आएका मध्यवाट विभिन्न १० खानेपानी आयोजनाहरूको छनौट गरी संभाव्यता अध्ययन गर्ने।
१४	३४७३१८	सुर्ख्वाक्षेत्र खानेपानी आयोजना (रामेछाप बृहत, पकरवास, तिमाल र यासोक)	२०७०/७१ - सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> रामेछाप जिल्लाको रामेछाप, भलुवाचौर, सुनारपानी लगायतका १६ गा.वि.स.(रामेछाप बृहत), पकरवास र भीरपानी, काभ्रेको तिमाल क्षेत्र र पाँचथरको यासोक क्षेत्रमा खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधा उपलब्ध हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> पकरवास, तिमाल र यासोक सुर्ख्वा क्षेत्र खानेपानी आयोजनाहरूको विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयार गरी खरिद प्रकृया शुरु गरिएको। रामेछाप बृहत् खानेपानी आयोजनाको appraisal हुँदै गरेको। 	<ul style="list-style-type: none"> पकरवास, तिमाल र यासोक खानेपानी आयोजनाहरूको खरिद कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरु गर्ने। रामेछाप बृहत खानेपानी आयोजनाको पूनः विस्तृत अध्ययन गरी आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<ul style="list-style-type: none"> • खोटाङ्गको हलेसी महादेवस्थान क्षेत्र र पाँचथरको आङ्गना र मौवा गा.वि.स.हरूको सुख्खा क्षेत्रको संभाव्यता अध्ययन सम्पन्न गरिएको। 	
१५	३४७३५८	तेस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना।	२०७१/७२-२०७७/७८ लागत: १०८ मिलियन अमेरिकी डलर	<ul style="list-style-type: none"> • थप २० वटा नगरोन्मुख साना शहरहरूमा उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • रुकुमको मुसिकोट, सल्यानको शितलपाटी र खलंगा, कपिलवस्तुको चन्द्रौटा, ञापाको चारआली, सुनसरीको महेन्द्रनगर, धनुषाको सखुवा महेन्द्रनगर र तनहुँको डुम्रे नगर खानेपानी आयोजनाहरूको खरिद प्रकृया सम्पन्न भै निर्माण चरणमा प्रवेश। • टिकापुर, मिर्चैया, विदुर र निर्मलपोखरीको विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयारी सम्पन्न। • टिकापुर र मिर्चैयाको खरिद प्रकृया शुरु। 	<ul style="list-style-type: none"> • निर्माण चरणमा रहेका ७, खरिद प्रकृयामा रहेको २ र डिजाइन प्रतिवेदन तयारी सम्पन्न भएको २ समेत ११ आयोजनाहरूको बाँकी खरिद कार्य समेत सम्पन्न गरी निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने। • बाँकी ८ आयोजनाहरूको पनि छनौट गरी विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयारी र खरिद कार्य सम्पन्न गरेर निर्माण कार्य शुरु गर्ने।
१६	३४७८०१	ग्रामीण खानेपानी आयोजना	२०७०/७१-२०७३/७४	<ul style="list-style-type: none"> • मध्य र सुदूर पश्चिमाञ्चलका दैलेख, जाजरकोट, कालीकोट र 	<ul style="list-style-type: none"> • हेल्भटासको जलस्रोत व्यवस्थापन कार्यक्रम अन्तर्गत जाजरकोट, दैलेख, 	<ul style="list-style-type: none"> • जाजरकोट, दैलेख, कालीकोट र अछाम जिल्लाहरूमा स्थानीयस्तरका ४७ वटा स-साना ग्रामीण

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				अछाम जिल्लामा आधारभूत खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा विस्तार हुने।	कालिकोट र अछाम जिल्लाहरूमा स्थानीयस्तरका ४६ वटा स-साना ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना र खानेपानी तथा सरसफाइसंग सम्बन्धित विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको।	खानेपानी र सरसफाइ आयोजनाहरूको कार्यान्वयन र खानेपानी तथा सरसफाइसंग सम्बन्धित विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने।
१७	३४७८०२	खानेपानी तथा सरसफाइ कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा नपुगेका स्थानहरूमा आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा विस्तार हुने। • मौजुदा खानेपानी प्रणालीहरूको पुनर्निर्माण, सुधार एवं विस्तारबाट खानेपानी सेवाको पुनर्स्थापन हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न आ.व. वाट शुरु गरिएका र निर्माणको विभिन्न चरणमा रहेका २४८३ खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिईएको। • सम्पन्न १६२ आयोजना र विभिन्न आयोजनाका सम्पन्न स्किमहरूबाट करिव ४ लाख जनतालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • क्रमागत २३२४ र नयाँ आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई करिव १३० देखि २०० आयोजना सम्पन्न गर्ने। • आयोजना/स्किमहरूको निर्माण र सुधार विस्तार सम्पन्न गरी करिव ३ देखि ४ लाख ५० हजार जनसंख्यालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी र सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराउने। • नयाँ आयोजनाहरूको संभाव्यता र विस्तृत अध्ययन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१८	३४७८०५	उच्च/मध्यमस्तरीय ठूला खानेपानी आयोजनाहरू	२०७१/७२ - सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • तुलनात्मक रूपमा ठूला खानेपानी आयोजनाहरू छिटो सम्पन्न गरी सेवाग्राहीहरूलाई लक्षित सेवा उपलब्ध हुने। • खानेपानी सेवालाई आधारभूतस्तरबाट क्रमशः उच्च/मध्यमस्तरमा स्तरोन्नती हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न जिल्लाहरूमा विगत देखि क्रमागत रूपमा कार्यान्वयन भैरहेका ८१ खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई ६ आयोजना सम्पन्न गरेर करिव ४३ हजार जनतालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • क्रमागत ७५ खानेपानी आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई १० आयोजना सम्पन्न गरेर करिव ७० हजार जनतालाई खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराउने। • हलेसी महादेवस्थान, अर्घाखाँची र आङ्गना मौवा सुब्बा क्षेत्र खानेपानी आयोजनाहरूको विस्तृत अध्ययन गरी आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने। • कालीगण्डकी - तानसेन बराडदी क्षेत्र खानेपानी आयोजनाको संभाव्यता अध्ययन गर्ने।
१९	५०११०४	नगर विकास कोष— खानेपानी क्षेत्र	शुरु: सन् २०१० सम्पन्न: सन् २०१५ लागत: एस.डि.आर. ८.५ मिलियन	<ul style="list-style-type: none"> • खानेपानी तथा ढल निकास विभागसँगको सहकार्यमा यस कार्यक्रम अन्तर्गत नेपाल सरकारले छनौट गरेको साना शहरहरूमा तोकिएको मापदण्ड अनुसारको स्वच्छ खानेपानीको सुलभ आपूर्तिको लागि खानेपानी निर्माण आयोजनामा ऋण प्रवाह भई आयोजना 	<ul style="list-style-type: none"> • दोस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना अन्तर्गत छनौट भएका साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजनाहरू कार्यान्वयनका लागि विभिन्न खानेपानी निर्माण आयोजना कार्यान्वयनका लागि मूल तथा वित्तिय सम्झौताहरू भै हालसम्म रु १ अर्ब २६ 	<ul style="list-style-type: none"> • यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्वीकृत आयोजनाहरूमा ५१ करोड १८ लाख, ४० हजार ऋण प्रवाह गर्ने लक्ष्य राखिएको।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				निर्माण थालनी भएको हुने।	करोड ७ लाख ८३ हजार लगानी गरिएको।	
२०	५०११२६	खानेपानी उत्पादन वृद्धि कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> १०MLD पानी उत्पादन, पम्प, ट्रान्सफरमर, जेनेरेटर खरिद तथा जडान र पानी प्रशोधन केन्द्रको निर्माण, उत्पादित पानी, वितरण प्रणाली सम्म लग्ने पाइपको विस्तार, सोलार जडान, मुहान तथा नदी नियन्त्रण आदि। 	<ul style="list-style-type: none"> चालु आ व को मसान्तसम्म १० वटा वेल निर्माणको क्रममा रहेको जसले थप १०MLd खानेपानी उत्पादन हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> पानी उत्पादन, नयाँ वेल निर्माण तथा संचालन, पानी प्रशोधन केन्द्रको निर्माण, पानी भण्डारण क्षमता वृद्धि, सोलारको निर्माण, मुहान बचाउने कार्य आदि।
२१	५०११२७	खानेपानी तथा ढल निकास कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> मातहतका २१ वटा नगरपालिका क्षेत्र भित्र विभिन्न साइजका पाइपलाइन खरिद तथा जडान, सफा सहर कार्यक्रम अन्तर्गत कार्यालयलाई वातावरण मैत्रीपूर्ण बनाईएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> पाइप खरिद भई जडानको प्रक्रिया अगाडी बढी रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न साइजका पाईप खरिद तथा जडान कार्य।
२२	५०११२८	काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> सम्पत्ति सुरक्षा, खानेपानी उत्पादन वितरण, गुणस्तर नियन्त्रण सुधार भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> प्रति दिन औसत १२ करोड लिटर गुणस्तरयुक्त खानेपानी उपभोक्ता समक्ष पुर्याउने कार्य भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> जग्गा तथा अन्य सम्पत्ति सुरक्षा, खानेपानी उत्पादन वितरण, गुणस्तर तथा चुहावट नियन्त्रण कार्यहरू, अध्ययन अनुसन्धान, निर्देशिका निर्माण आदी कार्यहरू।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२३	५०११३५	काठमाडौं उपत्यका खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना निर्देशनालय।	सन् २००८ - २०१७। कुल लागत ३ अर्ब २१ करोड १८ लाख २ हजार।	<ul style="list-style-type: none"> काठमाडौं उपत्यका भित्रका बासिन्दाहरूका लागि गुणस्तरीय पर्याप्त पानी समानुपातिक रूपमा वितरण गरी आर्थिक, सामाजिक स्तरोन्नतीमा सघाउ पुऱ्याउन तत्कालीन सुधार व्यवस्थापन सुधार खानेपानी गुणस्तर सुधार वितरण प्रणाली सुधार ढल सुधार कार्यक्रम तथा थोक वितरण प्रणाली निर्माण भई काठमाडौं उपत्यकाका १६ लाख जनसंख्यालाई खानेपानी सेवास्तर अभिवृद्धि हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> सुन्दरीजल देखि महाकालचौर सम्मको थोक वितरण प्रणालीको ८ कि.मि. पाइप जडान भएको। पहिलो र दोश्रो चरण २० वटा मध्ये १८ वटा डिप ट्युबवेल ड्रिलिङ्ग सम्पन्न, १० वटा संचालनमा आई १३ MLD पानी वितरण प्रणाली थप भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> सुन्दरीजल देखि महाकालचौर सम्मको थोक वितरण प्रणालीको बाँकि १.५ कि.मि. पाइप जडान हुने। पहिलो र दोश्रो चरणका सम्पूर्ण ट्युबवेल तथा पानी प्रशोधन केन्द्र निर्माण पुरा गरिने। आयोजना सम्पन्न हुने।
२४	५०११४५	काठमाडौं उपत्यका खानेपानी सुधार आयोजना	२०६८।६८ - २०७२।७३ कुल लागत: १४ अर्ब ८ करोड ८९ लाख ७८ हजार थप	<ul style="list-style-type: none"> मेलम्चीबाट प्राप्त पानी सुन्दरीजलको पानी प्रशोधन केन्द्रबाट थोक वितरण प्रणाली मार्फत काठमाडौं उपत्यकाको ८ वटा स्थानमा निर्माण गरिने पानी पोखरीमा पानी पुऱ्याउने कार्य सहज हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> वितरण प्रणालीको ३ प्याकेजको निर्माण सम्पन्न भई तिनवटै प्याकेजको कार्य शुरु भई जम्मा २५० कि.मि. पाइप जडान भइसकेको र काठमाडौं उपत्यकाका विभिन्न 	<ul style="list-style-type: none"> काठमाडौं उपत्यका भित्र मेलम्चीको पानी वितरणका लागि काठमाडौं र ललितपुरमा थोक वितरण र वितरण संजाल प्रणालीको निर्माण कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने। जम्मा ७१ कि.मि. तथा वितरण संजाल प्रणाली - जम्मा ७३० कि.मि.)

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु (लक्ष्य)
		component I	काम सहितको संसोधित लागत २० अर्ब १ करोड ६० लाख	<ul style="list-style-type: none"> वितरण प्रणाली सुधार भई पानी वितरण सहज हुने। 	<p>क्षेत्रमा कार्य संचालन भई रहेको।</p> <ul style="list-style-type: none"> दोश्रो चरणको थोक वितरण प्रणाली अन्तर्गत विभिन्न चार प्याकेजमा थोक वितरण प्रणाली तथा पानी पोखरी निर्माण गरिनेमा तिनवटा प्याकेजको निर्माण कार्य सम्पन्न भई निर्माण कार्य शुरु भई जम्मा ३ किमि. पाइप जडान भईसकेको र ५ वटा रिजरभायर निर्माण कार्य शुरु भएको। डिजाइन सुपरिवेक्षण तथा व्यवस्थापन परामर्श र सेवासामुदायिक सचेतना सम्बन्धी परामर्श सेवाका लागि परामर्शदातृ नियुक्त भई कार्य गरि रहेको। थोक वितरण प्रणालीको चौथो प्याकेजको डिजाइन तथा बोलपत्र पुस्तिका तयारी गर्ने कार्य पुरा भएको। वितरण संजाल प्रणालीको चौथो प्याकेजको 	<ul style="list-style-type: none"> पानीपोखरी निर्माण - ५ वटा मध्ये ५ वटाको निर्माण कार्य भई रहेकोमा सो कार्यहरुलाई निरन्तरता दिई थप १ वटाको निर्माण कार्य पनि शुरु गर्ने। ट्युबवेल प्याकेज अन्तर्गतको बाकी डिप ट्युबवेल ड्रिलिङ्ग कार्य लाई निरन्तरता दिने। खानेपानी व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रम, मर्मत सुधार सम्बन्धी उपकरण उपलब्धि, जगेडा पार्टपुर्जा तथा अन्य सामग्री, सेवा सुधार सम्बन्धी उपकरण उपलब्धि, गुणस्तर अनुगमन सम्बन्धी कार्य लाई निरन्तरता दिने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु (लक्ष्य)
					डिजाईन कार्य ७५ प्रतिशत पुरा भएको। • ट्युबवेल प्याकेज अन्तर्गतको २० वटा डिप ट्युबवेल मध्ये ८ स्थानमा ड्रिलिङ्ग कार्य सम्पन्न भई वागमती कोरिडोर को २ स्थानमा ड्रिलिङ्ग कार्य सुरु गर्न सहमती हुने क्रममा रहेको।	
		component II (Additional Finance)	२०७२ ७३ कुल लागत: करिब १३ अर्ब	• काठमाडौं उपत्यका खानेपानी सुधार आयोजना अन्तर्गत समावेश नभएका काठमाडौं उपत्यकाको भक्तपुर र किर्तिपुरमा थोक वितरण प्रणाली तथा वितरण सन्जाल प्रणालीको निर्माण सुधार कार्य भई पानी वितरणमा सहजीकरण हुने।	• एशियाली विकास बैंकको ऋण सहयोग सम्झौताको लागि तयारी भई रहेको।	• काठमाडौं उपत्यकाको भक्तपुर र किर्तिपुरमा थोक वितरण प्रणालीको निर्माण सुधार कार्यको लागि बोलपत्र आव्हान गरि कार्य अगाडि बढाइने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२५	३४७३५७	वाग्मती सुधार आयोजना	शुरु वर्ष : २०७०/७१ सम्पन्न हुने वर्ष : २०७५/७६ कूल लागत : रु. ३.१३ अर्व	<ul style="list-style-type: none"> सन् २०१६ सम्ममा वाग्मती नदीको १५ वर्षीय एकीकृत नदी तटीय विकास गुरुयोजना (IRBDMP) तयार हुने। सन् २०१६ सम्ममा वाग्मती नदीको तटीय क्षेत्रमा बाढी पूर्वानुमान प्रणालीको स्थापना हुने। सन् २०१७ सम्ममा गोकर्णदिखि सिनामंगल खण्डमा वाग्मती नदीको दुवै किनारामा तटवन्ध निर्माण, हरित क्षेत्र निर्माण, नदी सौन्दर्यीकरण, चेकडचाम निर्माण तथा वातावरणीय सुधार सम्बन्धी विविध कार्य हुने। सन् २०१७ सम्ममा वाग्मती मुहान क्षेत्र धापमा बाँध (डचाम) निर्माण गरी वर्षायाममा ६,५०,००० घ.मि. पानी संकलन हुने गरी 	<ul style="list-style-type: none"> आयोजनालाई प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गर्न आयोजना समन्वय तथा व्यवस्थापन इकाइको स्थापना भएको। आयोजना व्यवस्थापन डिजाइन तथा सुपरीवेक्षण (PMCDSC) परामर्शदाता परिचालन गरिएको। वाग्मती मुहान क्षेत्र धापमा बाँध निर्माण सम्बन्धी Design and Build Concept अनुसारको ठेक्का आवहान भइ सो को मूल्यांकन चरणमा रहेको। वाग्मती बाँधको Detail design estimate का लागि परामर्शदाता छनौट गर्न RFP Evaluation चरणमा रहेको। गोकर्णदिखि सिनामंगल पुल -पशुपति क्षेत्र बाहेक) ७.२ कि.मी. नदीको दुवै किनारामा River 	<ul style="list-style-type: none"> वाग्मती बाँधको विस्तृत अध्ययन तथा डिजाइनको लागि परामर्शदाता परिचालन हुने। एकीकृत नदी जलाधार व्यवस्थापन बाढी पूर्वानुमान प्रणाली तथा डिसिजन सर्पोट सिष्टम सम्बन्धी परामर्शदाता परिचालन हुने। वाग्मती मुहान क्षेत्र धापमा बाँध निर्माण सम्बन्धी ठेकेदार मोविलाइजेशन हुने। गोकर्णदिखि सिनामंगल खण्डमा वाग्मती नदीको दुवै किनारामा तटवन्ध निर्माण, हरित क्षेत्र निर्माण, नदी सौन्दर्यीकरण, चेकडचाम निर्माण तथा वातावरणीय सुधार सम्बन्धी विविध कार्य सम्बन्धमा विस्तृत डिजाइन तथा ल.इ. स्वीकृत भइ ठेक्का हुने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				<p>सुख्खायाममा नदीको वहावमा वृद्धि हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> सन् २०१७ सम्ममा वाग्मती नदीमा जलस्रोतको वहाव तथा गुणस्तर सम्बन्धी वास्तविक तथ्याङ्क संकलन गरी निर्णय प्रणालीमा सहयोग हुने। सन् २०१८ सम्ममा कानूनी रूपमा वाग्मती नदीको लागि River Basin Organization (RBO) को स्थापना हुने। सन् २०१८ सम्ममा आयोजना प्रभावित क्षेत्रबाट वाग्मती नदीमा सोछै विसर्जन गरिने ठोस फोहर नियन्त्रण तथा जनचेतना अभिवृद्धिको लागि सामुदायिक समूहहरू गठन गरिने तथा कम्तिमा ३०० घरधुरीमा सुधारिएको ठोस फोहर (Beautification कार्यको detail design estimate भइरहेको।	

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				<p>Solid Waste) व्यवस्थापन हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> सन् २०१८ सम्ममा कम्तिमा २ कि.मि. वाग्मती नदीको नदी किनारामा निजी क्षेत्रको सहयोगमा व्यवस्थापन हुने। सन् २०१८ सम्ममा १,७८,००० घ.मि. वर्षातको पानी आयोजना प्रभावित क्षेत्रका घरमा छानावाट संकलन गरी जमिनमुनी पुनर्भरण गरिने। 		
२६	५०११६७	काठमाडौं उपत्यका ढल व्यवस्थापन आयोजना	२०७०।७१ - २०७३।७४ कुल लागत: ११ अर्ब ८६ करोड २० लाख ५० हजार	<ul style="list-style-type: none"> काठमाडौं उपत्यकाको मुख्य नदी वाग्मती र यसका सहायक नदीहरूको पर्यावरणीय गुणस्तर अभिवृद्धि हुने। काठमाडौं उपत्यका भित्रको ढल व्यवस्थापनको क्षमता अभिवृद्धि हुने। काठमाडौं उपत्यका भित्र हाल मौजुदा ढल सेवा 	<ul style="list-style-type: none"> गुह्येश्वरीको ढल प्रशोधन केन्द्रको बोलपत्र प्रकृया अन्तर्गत बोलपत्र मुल्यांकन भई रहेको। सल्लाघरी, कोड्कु र धोबीघाट ढल प्रशोधन केन्द्र निर्माण कार्यको डिजाईन, लागत अनुमान तथा बोलपत्र पुस्तिका तयार गर्ने कार्य पुरा भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> गुह्येश्वरी, सल्लाघारी, कोड्कु र धोबीघाट ढल प्रशोधन केन्द्र निर्माण कार्य अगाडि बढाइने। मनोहरा, हनुमन्ते तथा गोदावरीमा इन्टरसेप्टर निर्माण कार्य अगाडि बढाइने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				<p>सम्बन्धी पूर्वाधारहरूको कार्य स्तरोन्नति गरी ढल सम्बन्धी सेवाहरूमा सुधार हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> काठमाडौं उपत्यका भित्र ढल प्रणाली तथा प्रशोधन सम्बन्धी नयाँ पूर्वाधारहरूको विकास हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> ढल प्रणालीको विस्तृत डिजाइनको लागि मौजुदा पूर्वाधारहरूको Asset Condition Survey कार्य पुरा भएको। हनुमन्तेको किनारमा इन्टरसेप्टर निर्माणको लागि डिजाईन, लागत अनुमान तथा बोलपत्र पुस्तिका तयार गर्ने कार्य पुरा भएको। मनोहराको किनारमा इन्टरसेप्टर निर्माणको लागि डिजाईन, लागत अनुमान तथा बोलपत्र पुस्तिका तयार गर्ने कार्य भई रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> काठमाडौं क्षेत्रमा ढल प्रणाली सुधारको लागि डिजाईन अगाडि बढाइने।
२७	५०११७७	ढल प्रशोधन केन्द्र	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> जग्गा प्राप्ति हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> जग्गाको सर्भे गर्ने काम भैरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> ६५५ रोपनी जग्गा प्राप्तिको कार्य प्रारम्भ हुने।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	मानविकीय संकेत	सामाजिक संकेत	जलवायु संकेत	
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३४७०१८	खानेपानी तथा ढल निकास विभाग	८९,५६९	१३७,३९८	७६,०९८	६१,३००		१३७,३९८				१४६,५४९	१५०,३२७	१	७	२	२	३
२	३४७१६६	वातावरणीय सरसफाई आयोजना	२७५,८४२	३५१,२४४	१७१,१०७	१८०,१३७		२७५,२०४	७६,०४०			३८६,३७०	४०३,९३३	१	३	२	२	१
३	३४७१६७	राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थापन तथा अनुगमन आयोजना	७,६३४	१४,२७१	१४,१७७	९४		१०,२७१	४,०००	३		१५,६९९	१६,४९६	३	४	२	२	१
४	३४७१६८	खानेपानी सेवा नियमन तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम	१८७,५६५	१७६,६३९	७,४६९	१६९,१७०		१६९,६३९	७,०००			१९४,३०३	२०३,१३८	१	३	१	२	१
५	३४७१६९	डीप टयुबवेल आयोजना (मर्मत सूधार)	३३,५०२	३६,६३७	४९९	३६,१३८		३६,६३७				४०,३०४	४२,१३४	१	३	२	२	१
६	३४७१७०	जनसाधन विकास कार्यक्रम	१९,६२३	२६,९०३	१९,३१८	७,५८५		२६,९०३				२९,३८९	३०,५८९	२	४	२	२	३
७	३४७१७१	खानेपानी तथा गुणस्तर सुधार कार्यक्रम	१३४,२७४	२२३,४००	४,३१५	२१९,०८५		२१३,४००	१०,०००			२४५,७४०	२५६,९११	१	३	१	२	१
८	३४७१७२	बागमती क्षेत्र भौतिक पूर्वाधार विकास आयोजना	१,१८०,७४३	४६८,१००	२४,६८२	४४३,४१८		४६८,१००				५१४,३१९	५३७,३२३	१	३	२	१	३
९	३४७१७३	ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई कोष	४०८,५०१	१,४३९,३१३	१२३,५३०	१,३१५,७८३		१४२,२७७	४०१,७८०	८९५,२५६		१,५८१,१६६	१,६५१,७१७	१	३	१	२	१
१०	३४७१७५	जलवायु परिवर्तन प्रभाव न्यूनिकरण तथा उपयुक्त प्रविधि प्रवर्धन कार्यक्रम	३०,३४६	४०,००५	१,३१०	३८,६९५		४०,००५				४४,००७	४६,००८	२	६	२	३	१
११	३४७१७६	मेलम्ची खानेपानी आयोजना	२,२९१,८४२	४,७५४,७६४	७०,९७०	४,६८३,७९४		१,६३९,०६४	३,११५,७००			५,२२७,४७५	५,४६३,३५०	१	३	१	२	१
१२	३४७१७७	ढल निर्माण तथा प्रशोधन कार्यक्रम	४६,९७६	४९,५०२	२,०११	४७,४९१		४९,५०२				५४,४०९	५६,८५७	२	३	२	२	२
१३	३४७१७९	दोस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	९१६,१४४	५४१,९११	४२,५६०	४९९,३५१		२०१,१२५	३४०,७८६			५९५,५६१	६२२,२९०	१	३	२	२	१
१४	३४७३१८	खानेपानी तथा सरसफाई सह लगानी कार्यक्रम	१६४,३३७	३५२,८०२	११,७०२	३४१,१००		३५२,८०२				३८७,६३२	४०४,९७१	१	३	२	१	१
१५	३४७३१९	सुख्खा क्षेत्र खानेपानी आयोजना (रामेछाप वृहत्, पकरवास, तिमाल र यासोक)	९,६५६	१०६,९०३	८,६६२	९८,२४१		१०६,९०३				११७,१८७	१२२,२४९	१	२	१	२	१
१६	३४७३५७	बागमती सुधार आयोजना	१२,३४५	४९८,३६८	४७,८८३	४५०,४८५		९९,९२०	१०३,४१९	२९५,०२९		५४७,५३३	५७१,९९१	१	२	२	२	१
१७	३४७३५९	तेस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	२२३,७०२	१,१५१,३२६	५३,०९८	१,०९८,२२८		२५३,१८३				१,२६५,८४८	१,३२३,०११	१	३	१	१	३
१८	३४७८०१	ग्रामीण खानेपानी आयोजना	८,४८०	३१,०००		३१,०००			३१,०००			३४,१००	३५,६४०	१	३	२	१	१
१९	३४७८०२	खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम	४,१७२,५९८	४,४१२,४४५	६८३,६९९	३,७२८,७४६		४,४१२,४४५				४,८१७,८१५	५,०१४,२३२	१	३	२	२	१
२०	३४७८०५	उच्च मध्यम स्तरीय ठूला खानेपानी आयोजनाहरू	६५१,०४५	८१४,३२४		८१४,३२४		८१४,३२४				८९५,७५६	९३६,४७३	१	३	२	१	१
२१	५०११०४	नगर विकास कोष - खानेपानी क्षेत्र	३७८,६५९	५११,८४०		५११,८४०			८६,६७०	४२५,१७०		५६३,०२४	५८८,६१७	१	३	१	१	३
२२	५०११२६	खानेपानी उत्पादन बृद्धि कार्यक्रम	१५१,०२५	१९३,२८२		१९३,२८२		१९३,२८२				२१२,६१०	२२२,२७४	२	३	१	२	३
२३	५०११२७	खानेपानी तथा ढल निकास कार्यक्रम	५०,०७४	७१,२८०		७१,२८०		७१,२८०				७८,४०८	८१,९७२	२	३	१	१	३
२४	५०११२८	काठमाडौं उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड	३०५,२१६	४३०,०००		४३०,०००		४३०,०००				४७३,०००	४९४,५००	१	३	१	१	३

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/मूख संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
२५	५०११३५	काठमाण्डौं उपत्यका खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना निर्देशनालय	२५१,१६७	४५०,०००			४५०,०००	१००,०००		३५०,०००	४९५,०००	५१७,५००	३	अ	१	१	३
२६	५०११४५	काठमाण्डौं उपत्यका खानेपानी सुधार आयोजना	१,४३५,१५१	५,५४०,९६८			५,५४०,९६८	४४८,९६८		५,०९२,०००	६,०९५,०६५	६,३७२,११३	१	अ	१	१	३
२७	५०११६७	काठमाण्डौं उपत्यका ढल व्यवस्थापन आयोजना	५११,८७२	२,०००,०००			२,०००,०००	२५०,०००		१,७५०,०००	२,२००,०००	२,३००,०००	१	अ	२	२	१
२८	५०११७७	ढल प्रशोधन केन्द्र	१९०,७६०	२५०,०००			२५०,०००	२५०,०००			२५०,०००	२८७,५००	१	१	२	३	१
		जम्मा	१३,६१४,४४१	२२,५७६,२५७	१,३१५,२०७	१३,८१३,६८०	७,४४७,३७०	१०,८४२,७१२	९५७,२७६	१०,७७६,४३९	२४,७८५,७३६	२५,८८२,०६५					

४.४ युवा तथा खेलकुद

(क) पृष्ठभूमि

युवा तथा खेलकुद क्षेत्रको विकास गर्ने उद्देश्यले युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयको स्थापना भएको हो। युवा र खेलकुद क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक नीति साथै ऐन, नियमावली र निर्देशिकाहरू तर्जुमा गर्ने तथा सोमा समसामयिक संशोधन गर्ने कार्यहरू यस मन्त्रालयले गर्दै आएको छ। युवा र खेलकुद क्षेत्रको विकासका लागि सम्बन्धित विषयको अध्ययन, अनुसन्धान एवं सर्वेक्षण गर्ने जस्ता कार्यहरू समेत यस मन्त्रालयबाट सम्पादन हुँदै

आएको छ। त्यस्तै खेलकुद क्षेत्रको समग्र विकासका लागि पूर्वाधार निर्माण, प्रतियोगिता सञ्चालन, खेलाडी एवं प्रशिक्षकहरूलाई प्रशिक्षण तथा प्रोत्साहनको कार्य गरिरहेको छ भने युवाको विकासका लागि उनीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी राष्ट्र निर्माणमा सहभागी हुन अभिप्रेरित गराउने उद्देश्यले ७५ वटै जिल्लामा स्थानीय युवा साभेदारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ। युवाहरूलाई सीप तथा रोजगारमुलक तालिम प्रदान गरी स्वदेशकै विभिन्न क्षेत्रमा रोजगारीका अवसरहरू श्रृजना गर्न र स्वरोजगार बन्न सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले विभिन्न प्रकारका तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ। युवाहरूको चौतर्फी विकासका लागि आवश्यक पर्ने विविध विषयका सूचनाहरू स्थानीयस्तरमै उपलब्ध गराउने अभिप्रायले सबै जिल्लाहरूमा युवा सूचना केन्द्रको स्थापना गरी तिनको सुदृढीकरण तथा स्तरोन्नतिमा विशेष जोड दिइएको छ।

सवैका लागि खेलकुद भन्ने अवधारणालाई साकार पार्नका लागि खेलकुदका गतिविधिहरू तय गरिएका छन्। खेलकुद सम्बन्धी क्रियाकलापहरू राष्ट्रिय खेलकुद परिषदमार्फत् सञ्चालन हुँदै आएको छ। खेलकुद गतिविधिहरू सञ्चालन गर्नका लागि खेलमैदान, कभर्डहल र रंगशालाका भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण तथा मर्मत सुधारका कार्यहरूलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ। खेलकुदका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगिताहरू सञ्चालन तथा सहभागितामा विशेष जोड दिँदै आइएको छ। प्रत्येक खेलका छुट्टा छुट्टै खेलकुद एकेडेमी स्थापना गरी नयाँ खेलाडीहरू उत्पादन गर्ने, खेलाडीहरूलाई बन्दसत्रमा राखेर विशेष प्रशिक्षण दिने, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगितामा पदक प्राप्त गर्ने खेलाडी तथा प्रशिक्षकहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने जस्ता कार्यलाई निरन्तरता दिँदै आएको छ।

अनुशासीत भई मन, वचन र कर्म साक्षी राखी स्वयंसेवामा सहभागी हुन युवालाई अभिप्रेरित गर्ने उद्देश्यले नेपाल स्काउटमार्फत् स्काउटका विविध क्रियाकलापहरू सञ्चालन हुँदै आएको छ। विद्यालयस्तरमा अध्ययनरत किशोर किशोरीहरूको हक, अधिकार, स्वास्थ्य आदिसँग सम्बन्धित विषयहरूमा ज्ञान प्रदान गर्न र विपद् व्यवस्थापनमा स्काउटरलाई सहभागी गराउने उद्देश्यले स्काउटका क्रियाकलापहरूलाई आगामी दिनहरूमा क्रमशः बढाउँदै लैजाने गरी कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएका छन्।

युवा तथा खेलकुदका क्षेत्रमा क्रियाशील राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूसँग सम्बन्ध विकासका लागि मन्त्रालय निरन्तर रूपमा लागि परिरहेको छ। युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरूको सञ्चालनबाट देशमा योग्य, अनुशासित, प्रशिक्षित एवम् प्रतिस्पर्धी युवा तथा खेलाडीहरू तयार पारी राष्ट्र निर्माणमा योगदान पुऱ्याउन यो मन्त्रालय क्रियाशील रहेको छ। देशमा विद्यमान रहेका युवा शक्तिको समुचित उपयोग गर्नुका साथै खेलकुद क्षेत्रको विकासबाट समेत देश निर्धारण गरेको आर्थिक, सामाजिक एवं राजनैतिक पक्षका उद्देश्य हासिल गर्न मन्त्रालयका कार्यहरू परिलक्षित रहेका छन्।

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ तथा नेपाल सरकारको कार्य विभाजन नियमावलीले यस मन्त्रालयलाई सुम्पेका विषय, त्रिवर्षीय योजनामा उल्लेखित उद्देश्य एवम् नेपाल सरकारबाट समय/समयमा भएका महत्वपूर्ण निर्णय तथा तर्जुमा भएका नीतिहरूलाई समेत आधारमानी आगामी आ.व. २०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ। तर्जुमा भएका कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयनका लागि वार्षिक कार्ययोजना तयार गरी अपेक्षित प्रतिफल हासिल गर्न मन्त्रालय प्रतिवद्ध रहनेछ। साथै चालू आ.व.मा संचालित कार्यक्रमहरूबाट अपेक्षित प्रतिफल हासिल गर्न यो मन्त्रालय निरन्तर रूपमा प्रयासरत छ। यसै परिप्रेक्षमा मन्त्रालयबाट प्रस्तावित कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयन भई निर्धारित उद्देश्य हासिल हुने अपेक्षा राखिएको छ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

क्र.सं.	सूचक	एकाई	चालू त्रिवर्षीय योजनाको लक्ष्य	आ.व. २०७१/७२ सम्म हुने प्रगति	आ.व. २०७२/७३ को लक्ष्य	कैफियत
१	युवा सूचना केन्द्रको सुदृढीकरण (स्तरोन्नती हुने युवा सूचना केन्द्र)	जिल्ला	४५	३०	१६	५ वटा युवा सूचना केन्द्रको स्तरोन्नति रेष्टलेस डेभलोपमेन्टबाट भएको ।
२	युवा साभेदारी कार्यक्रम मार्फत लाभान्वित हुने युवाहरू	(संख्या)	७१०००	४६०००	२५०००	
	क) युवा साभेदारी कार्यक्रम मार्फत विभिन्न प्रकारका तालिम प्राप्त गर्ने युवाहरू	(संख्या)	१०९५०	६७५०	४५००	
	ख) युवा साभेदारी कार्यक्रम अन्तरगतका सचेतना जगाउने कार्यक्रमहरू वाट लाभान्वित हुने युवाहरू	(संख्या)	६००५०	३९२५०	२१०००	
३	क्षमता अभिवृद्धि एवं नेतृत्व विकाससम्बन्धी तालिम प्राप्त गर्ने युवाहरू	(संख्या)	२९७५	१६८०	१०००	
४	अपांग सहयोग सामग्री प्राप्त गर्ने युवाहरू	(संख्या)	६००	४००	२००	
५	उत्कृष्ट कार्य गरे वापत सम्मानित हुने युवा तथा संस्थाहरू	(संख्या)	१५	१०	१०	
६	अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको रंगशाला निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने	(संख्या)	१	१	१	जग्गा नापजाँच लगायतका कार्य सम्पन्न भएको ।
७	राष्ट्रिय र क्षेत्रीयस्तरका रंगशालाको स्तरोन्नति गर्ने	(संख्या)	५	३	२	राजविराज, पोखरा र विराटनगर रंगशालाको स्तरोन्नति भएको । दशरथ रंगशाला र वीरगञ्ज रंगशालाको स्तरोन्नति गर्ने कार्य चालू रहेको ।
८	क्रिकेट मैदानहरूको निर्माण	(संख्या)	७	४	८	
९	जिल्लास्तरीय सेमी कभर्डहल निर्माण	(जिल्ला)	३०	२०	१०	१० वटा कभर्डहल तथा सेमीकभर्ड हलहरूको निर्माण चालू रहेको ।

क्र.सं.	सूचक	एकाई	चालू त्रिवर्षीय योजनाको लक्ष्य	आ.व. २०७१/७२ सम्म हुने प्रगति	आ.व. २०७२/७३ को लक्ष्य	कैफियत
१०	खेलकुदमा उत्कृष्ट कार्य गरे वापत सम्मान प्राप्त गर्ने खेलाडी तथा संस्थाहरूको संख्या	(संख्या)	१५	१४	१०	
११	प्रशिक्षण प्राप्त गर्ने खेलाडीहरूको संख्या	(संख्या)	३३०००	२१०००	१२०००	
१२	विभिन्न खेलका राष्ट्रिय प्रतियोगिताहरूको आयोजना	(संख्या)	१००	६७	३४	
१३	विभिन्न खेलका अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगिताहरूको आयोजना	(संख्या)	८	६	३	
१४	स्काउटिड. क्रियाकलापमा सहभागी हुने स्काउटहरूको संख्या	(संख्या)	९०००	४५००	४५००	

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	व.उ.शि.नं./ कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. २०७१/७२ मा हुने प्रगति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने मुख्य क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१	३४३१०१ राष्ट्रिय युवा परिचालन कार्यक्रम	सुरु ०६४/६५, सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय युवा साभेदारी कार्यक्रमको सञ्चालन पश्चात युवाले रोजगारमूलक, चेतनामूलक र शशक्तिकरण सम्बन्धी ज्ञान तथा सीप हासिल गरी युवाको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने । अगष्ट १२ का दिन विभिन्न क्षेत्रका युवाहरूको सहभागितामा अन्तर्राष्ट्रिय युवा दिवस भव्य रूपमा मनाइएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय युवा साभेदारी कार्यक्रम मार्फत विभिन्न प्रकारका कार्यक्रम सञ्चालन भई २३५०० जना युवा लाभान्वित भएका । अगष्ट १२ का दिन विभिन्न क्षेत्रका युवाहरूको सहभागितामा अन्तर्राष्ट्रिय युवा दिवस मनाइएको । युवा अनुभव आदान प्रदान कार्यक्रम अन्तरगत ४९ जना नेपाली युवाले भारतको र ४९ जना चिनीयाँ युवाहरूले नेपालको भ्रमण सम्पन्न गरेका । 	<ul style="list-style-type: none"> युवा नीतिले तय गरेका १८ वटा कार्य क्षेत्रहरूमा ७५ जिल्लामा स्थानीय युवा साभेदारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । युवाहरूको सहभागितामा विभिन्न क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरी अन्तर्राष्ट्रिय युवा दिवसको आयोजना गर्ने । युवा अनुभव आदान प्रदान कार्यक्रम (आन्तरिक र बाह्य) सञ्चालन गर्ने । २४० निर्वाचन क्षेत्रमा खेल प्रशिक्षणका लागि युवा स्वयंसेवक परिचालन गर्ने ।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं./ कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. २०७१/७२ मा हुने प्रगति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने मुख्य क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<ul style="list-style-type: none"> ● आन्तरिक तथा बाह्य युवा अनुभव आदान प्रदान कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने । ● युवा सूचना केन्द्रको सुदृढीकरण तथा स्तरोन्नती भई युवासम्बन्धी सूचना स्थानीयस्तरमा प्रभावकारी रूपमा प्रवाह गर्न नमूना युवा सूचना केन्द्र सक्षम हुने । ● युवासंग सम्बन्धित विषयवस्तुमा केन्द्रित रही रेडियो तथा एफ एम नेटवर्क मार्फत् सूचना/सामाग्री प्रशारण भएको हुने । ● युवाले आ-आफ्नो इच्छा, चाहना अनुसार रोजगार तथा सीपमूलक तालिम प्राप्त गरेको हुने । ● राष्ट्रियस्तरमा विशेष योगदान पुऱ्याएका युवा तथा युवाका क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरूलाई युवा प्रतिभा सम्मान प्रदान गरिएको हुने । ● अपांग युवाहरूले भौतिक सामग्री सहयोग स्वरूप प्राप्त गरी उनीहरूलाई जीवनयापनमा सहयोग पुगेको हुने । ● जिल्लास्तरका प्रतिभावान युवा तथा उद्यमीहरूको खोजी गरी तिनका नवीनतम कार्यहरूलाई प्रोत्साहनका लागि नगद पुरस्कार द्वारा सम्मान गरिएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● १० वटा युवा सूचना केन्द्रको स्तरोन्नती भएको । ● प्रत्येक हप्ताको मंगलबार रेडियो नेपालबाट युवा पुस्ता संचार कार्यक्रम प्रशारण भइरहेको । ● १००० जना युवाहरूले सीप तथा रोजगारमूलक तालिम प्राप्त गरेका । ● युवाका क्षेत्रमा उत्कृष्ट कार्य गर्ने ४ जना युवा तथा एउटा संस्थालाई राष्ट्रिय युवा प्रतिभा पुरस्कार प्रदान गरिएको । ● राष्ट्रिय युवा नीति, २०६६ को परिमार्जन तथा युथ भिजन २०२५ निर्माण प्रक्रिया अन्तिम चरणमा रहेको । ● २०० जना अपाङ्ग युवाहरूका लागि सहयोग सामग्री वितरण गरिएको । ● ३७ जना युवा प्रतिभा तथा उद्यमीहरूलाई सम्मान गर्नुका साथै तिनको कार्यलाई प्रोत्साहन गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● युवा सूचना केन्द्र सञ्चालन तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● युवासंग सम्बन्धित विषयवस्तुमा केन्द्रित रही रेडियो तथा एफ एम नेटवर्क मार्फत् सूचना/सामाग्री प्रशारण गर्ने । ● युवाहरूका लागि विभिन्न प्रकारमा सीप तथा रोजगारमूलक र नेतृत्व विकाससंग सम्बन्धित तालिम सञ्चालन गर्ने । ● युवा प्रतिभा सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● अपांग युवाहरूका लागि सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● जिल्लास्तरका प्रतिभावान युवा प्रतिभा तथा उद्यमीहरूको खोजी र तिनका नवीनतम कार्यलाई प्रोत्साहन गर्ने । ● राष्ट्रिय युवा नीति, २०६६ र Youth Vision 2025 को प्रवर्द्धनको लागि अर्न्तक्रिया तथा छलफल गर्ने । ● दुर्व्यसनमा लागेका युवाहरूलाई पुनर्स्थापना गर्ने संस्थाहरूसंग सहकार्य गरी युवालाई मनोपरामर्श दिने । ● किशोरकिशोरीहरूको विकास तथा सहभागिता बृद्धिका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● नेपाल स्काउटका युवाहरूलाई विपद् व्यवस्थापनमा परिचालन गर्न सो सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने ।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं./ कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. २०७१/७२ मा हुने प्रगति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने मुख्य क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<ul style="list-style-type: none"> ● किशोरकिशोरीहरूको विकास तथा सहभागिता बृद्धिका लागि नेपाल स्काउट मार्फत् कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने । ● दुर्व्यसनमा लागेका युवाहरूलाई पुनर्स्थापना गर्ने संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी दुर्व्यसनी युवालाई मनोपरामर्श दिइएको हुने । ● राष्ट्रिय युवा नीति, २०६६ र Youth Vision 2025 को प्रवर्द्धनको लागि सरोकारवालाहरूसँग अन्तर्क्रिया तथा छलफल गरिएको हुने । ● नेपाल स्काउटका युवाहरूले विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्राप्त गरी उनीहरू विपद्को अवस्थामा परिचालन हुन सक्षम भएका हुने । 		
२	३४३१०२ खेलकुद विकास कार्यक्रम	सुरु ०६४/६५, सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> ● राष्ट्रपति रनिङ्गशिल्ड खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन भई प्रतिभावान खेलाडीहरूको पहिचान हुनुका साथै खेलाडीहरूको खेल कौशल बृद्धि भएको हुने । ● फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूका लागि खेलकुद कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने राज्यको सामाजिक जिम्मेवारी अन्तर्गत पारा खेलकुद कार्यक्रमका विभिन्न प्रतियोगिता सञ्चालन भएको हुने । ● खेलकुद क्षेत्रमा विशेष योगदान 	<ul style="list-style-type: none"> ● निर्वाचन क्षेत्रस्तरीय, जिल्लास्तरीय, विकास क्षेत्रस्तरीय र केन्द्रस्तरीय राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड खेलकुद प्रतियोगिता सम्पन्न भएको । ● पारा खेलकुद कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न खेलकुद प्रतियोगिताहरू सम्पन्न भएको । ● खेलकुदको क्षेत्रमा विशेष योगदान पुऱ्याएका ८ जना खेलाडी र एउटा संस्थालाई खेलकुदको राष्ट्रिय प्रतिभा सम्मान पुरस्कारद्वारा सम्मान गरिएको । ● खेलकुदमा प्रतिबन्धित औषधी सेवन विरूद्धको सचेतना कार्यक्रम ३ विकास 	<ul style="list-style-type: none"> ● राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता सञ्चालन (निर्वाचन क्षेत्रस्तरीय, जिल्लास्तरीय, विकास क्षेत्रस्तरीय तथा केन्द्रस्तरीय) गर्ने । ● पारा खेलकुद कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● स्पेशल खेलकुद कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● खेलकुदका राष्ट्रिय प्रतिभालाई सम्मान गर्ने । ● खेलकुद गुरू योजना तयार गर्ने । ● खेलकुदमा प्रतिबन्धित औषधी सेवन विरूद्धको सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● परम्परागत, ग्रामीण, साहसिक, पर्यटकीय, पर्वतीय आदि खेलहरूको संभाव्यता अध्ययन

क्र.सं.	व.उ.शि.नं./ कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. २०७१/७२ मा हुने प्रगति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने मुख्य क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<p>पुन्याएका खेलाडी तथा संस्था सम्मानित भएको हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● खेलकुदमा प्रतिबन्धित औषधीको प्रयोग विरुद्धको सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरी खेलाडी, प्रशिक्षक तथा सरोकारवालाहरूलाई लाभ पुगेको हुने । ● नेपाल स्काउटको प्रशासनिक कार्य सञ्चालन तथा भौतिक पूर्वाधार निर्माण, भुकम्पबाट क्षति पुगेको संरचनाहरूको मर्मत सुधारका साथै नेपाल स्काउटका अन्य कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको हुने । 	<p>क्षेत्रमा सम्पन्न भएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल स्काउटलाई केन्द्र तथा जिल्लाको प्रशासनिक कार्य सञ्चालन गर्न, जिल्लास्तरीय भवन निर्माण तथा मर्मत सुधार गर्नका लागि अनुदान प्रदान गरिएको । 	<p>तथा प्रवर्द्धन गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● स्वीकृत मापदण्ड अनुसार राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेल प्रतियोगितामा पदक प्राप्त गर्ने खेलाडीहरूलाई पुरस्कार प्रदान गर्ने । ● नेपाल स्काउटलाई केन्द्र तथा जिल्लामा प्रशासनिक कार्य सञ्चालन गर्न, जिल्लामा स्काउटका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नका लागि भवन निर्माण तथा मर्मत सुधार गर्न र भूकम्पले क्षति पुन्याएको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय तालिम केन्द्रको मर्मत तथा सुधार कार्यका लागि अनुदान प्रदान गर्ने ।
३	३४३०१२ राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्	शुरू ०४४/४५ सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> ● विभिन्न खेलका राष्ट्रिय टिमलाई प्रशिक्षण प्रदान गरिएको हुने । ● खेलकुद क्षेत्रको समग्र विकासलाई लक्षित गरी खेलकुद प्रतिष्ठानको कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको हुने । ● राष्ट्रिय संघहरूलाई खेलकुद ● कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि ● सहयोग प्रदान गरिएको हुने । ● माउण्टेनेरिङ्ग खेलकुद प्रतियोगिताको आयोजना भई पर्यटन प्रवर्द्धन तथा खेलकुदको विकासमा समेत सहयोग पुगेको हुने । ● प्रधानमन्त्री कप महिला तथा पुरूष क्रिकेट प्रतियोगिताको आयोजना भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● राष्ट्रिय टिम तयारीका लागि विभिन्न खेलसंग सम्बन्धित १७६ जना खेलाडीहरूलाई विशेष प्रशिक्षण कार्य भईरहेको । ● खेलकुदका राष्ट्रिय संघ, क्षेत्र तथा ● जिल्ला खेलकुद विकास समितिहरूलाई खेलकुद कार्यक्रम संचालन गर्न अनुदान प्रदान गरिएको । ● माउण्टेनियरिङ्ग खेलकुदसंग सम्बद्ध १० वटा खेलकुदका प्रतियोगिताको आयोजना पोखरा र काठमाण्डौमा सम्पन्न भएको । ● प्रधानमन्त्री कप महिला क्रिकेट प्रतियोगिता आयोजना भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगितामा सहभागी हुने राष्ट्रिय टिमका खेलाडीहरूको तयारीका लागि प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● खेल तथा प्रशिक्षकहरूको क्षमता विकास तथा खेल सम्बन्धी अनुसन्धान लागि खेलकुद प्रतिष्ठानको कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । ● राष्ट्रिय संघहरूलाई खेलकुद गतिविधि सञ्चालन गर्नका लागि अनुदान प्रदान गर्ने । ● माउण्टेनेरिङ्ग खेलकुद प्रतियोगिताको आयोजना गर्ने । ● प्रधानमन्त्री कप पुरूष तथा महिला क्रिकेट प्रतियोगिताको आयोजना गर्ने । ● खेलाडीहरूलाई प्रोत्साहन पुरस्कार प्रदान गर्ने ।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं./ कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. २०७१/७२ मा हुने प्रगति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने मुख्य क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<ul style="list-style-type: none"> खेलाडी प्रोत्साहन पुरस्कारको व्यवस्थाले खेलाडीहरूलाई खेलप्रति प्रतिबद्ध हुन सहयोग पुगेको हुने । भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त भएका खेलकुद पूर्वाधारहरूको पुनःनिर्माण, मर्मत तथा स्तरोन्नति कार्यवाट नियमित रूपमा खेलकुदका गतिविधि सञ्चालन गर्न सहयोग पुगेको हुने । क्रमागत आयोजनाहरूको निर्माण कार्य चालू रहेको हुने । क्रिकेट खेलका अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका खेलमैदान र पेभिलियन निर्माण पश्चात नेपालको क्रिकेट खेलको स्तर बृद्धि भएको हुने । सातौँ राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालनका लागि पूर्वाञ्चलका विभिन्न स्थानहरूमा खेल पूर्वाधारहरू निर्माण भएको हुने । तेह्रौँ दक्षिण एशियाली खेलकुद प्रतियोगिता नेपालमा आयोजना गर्नका लागि आवश्यक खेलका पूर्वाधारहरू तयार भएको हुने । स्थानीयस्तरमा खेल पूर्वाधार निर्माण गरी खेलाडीहरूको खेल कौशलमा बृद्धि गर्नका लागि एक निर्वाचन क्षेत्र एक खेलमैदान निर्माण कार्यले सहयोग पुऱ्याएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> १३ जना अन्तर्राष्ट्रिय पदका प्राप्त खेलाडीहरूलाई प्रोत्साहनका लागि नगद पुरस्कार प्रदान गरिएको । दशरथ रंगशालाको साधारण प्यारापिटमा रेक्ट्रोफिटिड (९० वटा पिलर) सहित छाना हाल्ने कार्य चालू रहेको । धनगढी रंगशाला, नेपालगंज पौडी पोखरी, गौरीटार केन्द्रीय खेलकुद एकेडेमी, सिमरा रंगशाला, गोलढुंगा खेलमैदान, गणतान्त्रीक रंगशाला प्यूठान, चिन्टुटार फुटबल मैदान तनहुँ, माडीचौर फुटबल मैदान रोल्पामा खेलकुद पूर्वाधार निर्माण कार्य जारी रहेको । काठमाडौँको मूलपानीमा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको क्रिकेट मैदान र प्यारापिट निर्माण चालू रहेको । कीर्तिपुर क्रिकेट मैदानको स्तरोन्नती र बाउन्डीवाल निर्माण कार्य सुरू भएको । बैतडीको क्रिकेट मैदान निर्माण कार्य जारी रहेको । महेन्द्रनगर क्रिकेट मैदानमा तारवार घेर्ने कार्य भइरहेको । कोहलपुर वाँके, भैरहवा र रूपन्देहीको क्रिकेट मैदानमा माटो कटान तथा भरण गरी सम्प्राप्त कार्य जारी रहेको । धरान रंगशाला, विराटनगर शहिद मैदान र उदयपुर गाइघाट फुटबल मैदानको प्यारापिट निर्माण, इटहरी रंगशालामा ट्रयाक एण्ड फिल्ड तथा लखनपुर भापामा 	<ul style="list-style-type: none"> दशरथ रंगशालाको साधारण प्यारापिटमा रेक्ट्रोफिटिड सहित छाना हाल्ने । दशरथ रंगशाला परिसरको पुनःनिर्माण कार्य सुरू गर्ने । धनगढी रंगशाला, नेपालगंज पौडी पोखरी, गौरीटार केन्द्रीय खेलकुद एकेडेमी, सिमरा रंगशाला, गोलढुंगा खेलमैदान, गणतान्त्रीक रंगशाला प्यूठान, चिन्टुटार फुटबल मैदान तनहुँ, उदयपुर गाइघाट र माडीचौर रोल्पामा फुटबल मैदान निर्माण गर्ने । मूलपानीमा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको क्रिकेट मैदान र प्यारापिट, कीर्तिपुर क्रिकेट मैदानको स्तरोन्नती र बाउन्डीवाल निर्माण, बैतडी, धनगढी, सांफेबगर, महेन्द्रनगर, कोहलपुर, लमही, सुवर्णशम्शेर क्रिकेट मैदान काठमाडौँ, जनकपुर, हुप्राचौर मकवानपुर र निजगढ, वारामा क्रिकेट मैदान निर्माण गर्ने । विराटनगर रंगशालाको पुरानो प्यारापिट मर्मत, धरान, इटहरी र भापाको आदिवासी रंगशाला निर्माण गर्ने । सातदोबाटोमा तेक्वान्दो र करांते एकेडेमीको निर्माण सम्पन्न गर्ने । पोखरामा बहुउद्देश्यीय कभर्डहल र आर्चरी ट्रस सेडको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । ललितपुरको च्यासलमा फुटबल स्टेडियमको निर्माण कार्य सुरू गर्ने ।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं./ कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. २०७१/७२ मा हुने प्रगति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने मुख्य क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<ul style="list-style-type: none"> ● भूकम्पले क्षति पुगेका जिल्लाका १०० वटा सामुदायिक विद्यालयका खेलमैदान निर्माण तथा स्तरोन्नति कार्यले खेलकुद गतिविधि सञ्चालन गर्न सहयोग पुगेको हुने । ● क्षेत्रीय रंगशालाहरूको मर्मत सम्भार गर्ने कार्य पश्चात क्षेत्रीयस्तरका खेलकुद गतिविधि सुचारू राख्न सहयोग पुगेको हुने । ● विभिन्न खेलका खेल एकेडेमिहरूको निर्माण पश्चात सम्वन्धित खेल विधामा सघन प्रशिक्षण प्रदान गर्न र नयाँ खेलाडी उत्पादन गर्न सहयोग पुगेको हुने । ● खेलकुद पूर्वाधार निर्माणका लागि डिपिआर तयारी भई निर्माण कार्य सम्पन्न भए पश्चात खेलाडीहरूलाई अभ्यास गर्न र खेलकुद गतिविधि सञ्चालन गर्न सहयोग पुगेको हुने । 	<p>आदिवासी रंगशाला निर्माण कार्य चालू रहेको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ललितपुरको सातदोबाटोमा तेक्वान्दो र कराते एकेडेमीको निर्माण कार्य चालू रहेको । ● पोखरामा बहुउद्देश्यीय कभर्डहल र आर्चरी ट्रस सेडको निर्माण कार्य चालू रहेको । ● ७५ वटै जिल्लाका विभिन्न स्थानमा खेलमैदान निर्माण कार्य जारी रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● एक निर्वाचन क्षेत्र एक खेलमैदान निर्माण कार्य चालू राख्ने । ● भूकम्प प्रभावित क्षेत्रका १०० वटा सार्वजनिक विद्यालयमा खेलमैदान निर्माण एवं स्तरोन्नति गर्ने । ● सप्तरी , पोखरा, नेपालगंज, वुटवल र मेची रंगशालाको मर्मत तथा स्तरोन्नति गर्ने । ● ह्याण्डबल , भलिबल, बास्केटबल, व्याडमिन्टन, उसु, बक्सिड, जुडो, स्की खेलका एकेडेमी निर्माण, युवा सूचना केन्द्र तथा जिल्ला खेलकुद विकास समितिको कार्यालय भवन, विभिन्न कभर्डहल र अन्तर्राष्ट्रिय रंगशाला निर्माणको लागि डिपिआर तयार गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रियस्तर संकेत	संकेत	जववापु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३४३०११	युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	३६,७७३	२८,८०२	२६,२९६	२,५०६		२८,८०२			३०,५०३	३१,१४८	१	७	२	२	३
२	३४३०१२	राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्	१,१८९,५०५	१,४९२,८७२	१,४९२,८७२			१,४९२,८७२			१,६४२,१६१	१,७९६,८१०	१	७	२	२	३
३	३४३१०१	राष्ट्रिय युवा परिचलन कार्यक्रम	१०६,९८९	१७३,७११	१७३,७११			१६१,७११	१२,०००		१९१,०८२	१९९,७६९	१	५	२	२	३
४	३४३१०२	खेलकुद विकास कार्यक्रम	९३,९८९	१५८,४८५	१५८,४८५			१५८,४८५			१७४,३३४	१८२,२६२	१	५	१	२	३
		जम्मा	१,४२७,२५६	१,८५३,८७०	१,८५१,३६४	२,५०६		१,८५१,८७०	१२,०००		२,०३८,०८०	२,१२९,९८९					

५. पूर्वाधार विकास

५.१ विद्युत् तथा ऊर्जा

(क) पृष्ठभूमि

ऊर्जा मानव जीवनको आधारभूत आवश्यकता र आर्थिक विकासको मेरूदण्ड हो । नेपालमा जलविद्युत भरपर्दो र दिगो ऊर्जा स्रोतका रूपमा रहेको छ । जलविद्युत ऊर्जाको उत्पादन र उपयोगमा एक शताब्दी लामो अनुभव हासिल गरिसकेको भएतापनि विद्युत माग अनुरूप उत्पादन भने गर्न सकिएको छैन । हालसम्मको स्थितिमा जलविद्युततर्फ ७६५ मे.वा. र थर्मल प्लाण्टतर्फ ५३ मे.वा. गरी जम्मा ८१८ मे.वा. विद्युत ऊर्जा उत्पादन भइरहेको छ ।

तेह्रौं योजनाले जलविद्युत तथा अन्य ऊर्जा विकासलाई प्राथमिकतामा राखेकोले सोही अनुरूप पर्याप्त रकमको व्यवस्था सहित कार्यक्रम अगाडि बढाइएको भएता पनि पूर्वाधारको अभाव, जग्गा प्राप्तीमा समस्या, ठेक्कापट्टामा देखापर्ने समस्या, मजदुर आन्दोलन, स्थानीय लाभग्राहीका माग, प्राकृतिक विपत्ति लगायतका कारण अपेक्षित पूँजिगत खर्च हुन भने सकिरहेको छैन । यसर्थ चालु आर्थिक वर्षमा जलविद्युत उत्पादन, प्रसारण तथा वितरणका क्रियाकलापलाई थप प्रभावकारी बनाइने छ । यसका अतिरिक्त व्यवस्थापिका-संसदद्वारा मिति २०७२/०१/३० मा पारित २७ बुँदे संकल्प प्रस्ताव एवम् नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को नीति तथा कार्यक्रमलाई आत्मसात गर्दै भूकम्पका कारण क्षतिग्रस्त संरचनाको पुनर्निर्माणमा समेत केन्द्रित हुने गरी चालु आर्थिक वर्षको कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

यस वर्ष जलविद्युत तथा ऊर्जा क्षेत्रमा कुल ३५ विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । मध्यकालिन खर्च संरचना अनुसार प्राथमिकताका आधारमा प्रथम-३०, दोस्रो-३ र तेस्रो-२ वटा गरी जम्मा ३५ वटा आयोजनाहरू यस क्षेत्र अन्तर्गत रहेका छन् । यी आयोजनाहरू कार्यान्वयनका लागि कुल बजेट रु. ४५६९८५७६ हजार व्यवस्था गरिएको छ ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

प्रतिफल सूचक	हालसम्मको स्थिति	तेह्रौं योजनाको लक्ष्य	आ.व. २०७२/७३ को लक्ष्य
विद्युत उत्पादन (ग्रिडमा थप जडान गरिने) मे.वा.	८१८	१४२६	६००
प्रतिव्यक्ति विद्युत खपत KWh(ग्रिडमा खपतको आधारमा)	१३०	१४०	१४०
विद्युत प्रसारण लाइनको लम्वाई थप गरिने (सर्किट कि.मी.)	२६४०	४००	१००
३३ के.भी वितरण लाइन निर्माण (कि.मी.)	३८२३	१५००	५००
११ के.भी वितरण लाइन निर्माण (कि.मी.)	३२३९३	४५००	१५००

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
३०८०११-३/४ ऊर्जा मन्त्रालय	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> पुल्चोक क्याम्पसमा ट्रान्सफर्मर परीक्षण प्रयोगशाला स्थापना भएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> गत आ.व. वाट कार्य शुरु भई टेण्डरको प्रक्रियामा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> आगामी आ.व. मा ई.अ.स. पुल्चोक क्याम्पसमा ट्रान्सफर्मर परीक्षण प्रयोगशाला स्थापना गर्न आवश्यक रकम अनुदान सहयोग दिने मन्त्रालय भित्र आवश्यकता अनुसार स-साना मर्मत सम्भार तथा दैनिक कार्यालय संचालन सम्बन्धी कार्य हुने
३०८०१२-३/४ विद्युत विकास विभाग	क्रमागत	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न आयोजनाहरुको सम्भाव्यता अध्ययन र विस्तृत आयोजना अध्ययनका कार्यहरु सम्पन्न गरी निर्माणका लागि आयोजनाहरु तयार हुने 	<ul style="list-style-type: none"> २ वटा आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन र २ वटा विस्तृत आयोजना अध्ययनको कार्यहरु भैरहेको तथा तीन वटा विस्तृत आयोजना अध्ययनको कार्यहरु २०७१/०७२ वाट सम्पन्न भै कार्य अगाडि बढिरहेको त्यस्तै भवनको निर्माण कार्यहरु पनि सुचारु ढंगले अगाडि बढिरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> क्रमागत आयोजनाहरुलाई निरन्तरता दिदै इन्खु खोला जलविद्युत आयोजना (२० मेवा) र तल्लो होंगु जलविद्युत आयोजना (२४ मे.वा.) को पूर्वाधार निर्माणको कामहरु अगाडि बढाइने
३०८०१३-३/४ विद्युत महशुल निर्धारण आयोग	क्रमागत	<ul style="list-style-type: none"> विद्युत महसुल निर्धारण सम्बन्धी कार्यहरु गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> हाल सम्म विद्युत महसुल सम्बन्धी ८६ वटा बैठक बसी विभिन्न निर्णयहरु गरिएको 	<ul style="list-style-type: none"> विद्युत महसुल निर्धारण सम्बन्धी फर्मुला र सफ्टवेयर निर्माणको कार्य अगाडि बढाइने

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३०८१०१-३/४ जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> नेपालमा जलविद्युतको कुल संभाव्य उत्पादन क्षमताको मूल्याङ्कन तथा आंकलन सम्बन्धी अध्ययन कार्य सम्पन्न हुने। एकीकृत कोशी नदी वेसिन योजना तयार हुने 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न अध्ययन कार्यहरू जारी रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> नेपालमा जलविद्युतको कुल संभाव्य उत्पादन क्षमताको मूल्याङ्कन तथा आंकलन सम्बन्धी अध्ययन कार्य गर्ने एकीकृत कोशी नदी वेसिन अध्ययन कार्य गर्ने नदी प्रवाही जलविद्युत आयोजनाहरूमा सेडिमेन्टको व्यवस्थापन सम्बन्धी अध्ययन गर्ने पूर्वाधार आयोजनाहरूको Hydrological विश्लेषण सम्बन्धी Manual तयार गर्ने Energy Audit सम्बन्धी Guidelines तयार गर्ने कार्य
३०८१०२-३/४ सिंचाई तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना	शुरु : २०७१/७२ सम्पन्न : २०७४/७५	<ul style="list-style-type: none"> जलश्रोतको एकीकृत विकास एवं व्यवस्थापनका लागि कर्णाली, गण्डकी, पश्चिमराप्ती र ववई नदी वेसिनहरूको एकीकृत योजना तर्जुमा हुने 	<ul style="list-style-type: none"> प्रस्तावहरूको मूल्याङ्कनको क्रममा द्विविधा उत्पन्न भएकोले सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयमा परामर्शका लागि राय सुझाव माग भएको 	<ul style="list-style-type: none"> नदी वेसिनको योजना तयार गर्न अध्ययन कार्य गर्ने
३०८१०३-३/४ विद्युत विकासमा निजी क्षेत्रको प्रवर्द्धन	क्रमागत	<ul style="list-style-type: none"> निजी क्षेत्रको लगानि प्रवर्द्धन तथा सहजीकरण हुने 	<ul style="list-style-type: none"> GIS based Licence Management System को अध्ययन कार्यहरू भैरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> GIS based Licence Management System को अध्ययन कार्यलाई निरन्तरता दिने
३०८१०४-३/४ सप्तकोशी बहुदेशीय आयोजना	शुरु : २०५७/५८ सम्पन्न : २०७४/७५ लागत : रु. १ अर्ब ४३ करोड	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल र भारत दुवै देशलाई हुने निम्न लाभहरू मूल्यांकन भई सप्तकोशी बहुदेशीय आयोजना तथा सुनकोशी स्टोरेज कम डाईभर्सन आयोजनाको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) 	<ul style="list-style-type: none"> आयोजना संग सम्बन्धित क्षेत्रको Hydrology / Meteorology, भुकम्पीय मापन (Micro Earthquake) सम्बन्धी तथ्यांक संकलन कार्य निरन्तर रूपमा चालु रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> अध्ययन कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइने

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
		तयार भएको हुने <ul style="list-style-type: none"> • लाभहरू • १.सिंचाई • २. जलविद्युत • ३. बाढी नियन्त्रण • ४.जल परिवहन 	<ul style="list-style-type: none"> ○ कमला, सुनकोशी र सप्तकोशी गरी ३ वटा वेसिनमा हाइड्रोमेटेरियोलोजिकल तथ्यांक संकलन कार्य जारी रहेको • सिंचाई सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन अन्तर्गत नेपाली भू-भागको बांकी रहेको अध्ययन कार्यका लागि परामर्शदातृ संस्थाको छनौट गर्न EOI आव्हान भई प्राप्त प्रस्तावहरूको मूल्यांकन कार्य भईरहेको 	
३०८१०५-३/४ पञ्चेश्वर बहुदेशीय आयोजना	शुरु : २०४४/४५ लागत : रु. २ अर्ब ४८ करोड	<ul style="list-style-type: none"> ○ जग्गा खरिद गर्ने ○ साईट कार्यालय निर्माण भएको हुने ○ EIA Report प्राप्त गर्ने • DEMP Report प्राप्त गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> • जग्गा खरिदका लागि कार्य थालिएको • साईट कार्यालयमा एउटा ६ कोठे भवन निर्माण सुरु, असार मसान्त सम्ममा सम्पन्न हुने • EIA Final Report प्राप्त भएको • DEMP Draft Report प्राप्त हुने अवस्था 	<ul style="list-style-type: none"> • जग्गा खरिद र मुआब्जा वितरण गरिने • भवन निर्माण गरिने • खानेपानी तथा सरसफाई संरचना निर्माण गरिने • कम्पाउण्ड वाल निर्माण गरिने • DRRP तयार गरिने • फोलुङ्गे पुलको विस्तृत सर्वेक्षण गरिने • मेशिनरी औजार खरिद गरिने • फर्निचर फिक्स्चर्स सम्बन्धी कार्य गरिने

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३०८१०६-३/४ जलविद्युत आयोजना अध्ययन	क्रमागत आयोजनाहरू थपिदै जाने,	<ul style="list-style-type: none"> जलविद्युत आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन तयार भई विकासका लागि तयार हुने 	<ul style="list-style-type: none"> सम्भाव्यता अध्ययन: २ टुला र ४ वटा बहुउद्देशीय आयोजनाहरूको अध्ययन शुरु हुने सन्दर्भमा विभिन्न चरणमा Report प्राप्त भई Comment तथा Approve गरिएको र Eol सूचना प्रकाशित भएको विस्तृत इन्जिनियरिंग डिजाइन: २ आयोजनाहरूको अध्ययन शुरु हुने सन्दर्भमा Eol सूचना प्रकाशित भएको पहिचान र पूर्व सम्भाव्यता: २ आयोजनाहरूको पहिचान र २ वटा आयोजनाहरूको पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन हुने र तल्लो हुङ्कु जलविद्युत आयोजनाको सन्दर्भमा Eol सूचना प्रकाशित भएको 	<ul style="list-style-type: none"> सुनकोशी २ र ३, सानो भेरी, जुम्लाको जवाखोला (पाँच मे.वा.), हुम्लाका कवाडी, कन्काई बहुउद्देशीय आयोजना लगायत अन्य आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन कार्य गर्ने र क्रमागत आयोजनाहरूलाई निरन्तरता दिने ५ वटा अध्ययन कार्यहरू शुरु हुने
३०८१०७-३/४ जलविद्युत आयोजना सम्बन्धी मापदण्ड	शुरु : २०५७/५८ सम्पन्न : मिति एकिन हुन बाँकी	<ul style="list-style-type: none"> जलविद्युत आयोजना तथा विद्युत प्रणालीको अध्ययन निर्माण, सञ्चालन सम्भारमा 	<ul style="list-style-type: none"> Powerhouse Design Guidelines को सन्दर्भमा सम्श्लैता प्रक्रिया अधि 	<ul style="list-style-type: none"> अध्ययन कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइने

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
		उपयोगी हुने विभिन्न निर्देशिकाहरू तयार हुने	बढिरहेको <ul style="list-style-type: none"> • Power System Optimization Study अन्तर्गत Revised Interim Report प्राप्त गरेको • Preparation of operation and maintenance guidelines for hydropower project and transmission system सन्दर्भमा Progress Report प्राप्त हुनुको साथै Inception Report प्राप्त भई स्वीकृत भएको • Preparation of Inspection Guideline for Hydropower Projects को सन्दर्भमा सम्झौता गर्ने प्रक्रिया अघि बढिरहेको • Study of Transmission Line for Connecting Power Generated from Co-generation Plant को सन्दर्भमा सम्झौता अनुसार RFP माग गर्ने प्रक्रिया अघि बढिरहेको 	
३०८१०९-३/४ रोयल्टी व्यवस्थापन तथा वितरण	शुरु : २०५७/५८ सम्पन्न : मिति एकिन हुन बाँकी	• रोयल्टी वितरण गर्ने	• यो साल १ अरब ४० करोड रोयल्टी वितरण भएको	• रोयल्टी संकलन गरी वितरण गरिने

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
३०८११२-३/४ बुढीगंगा जलविद्युत आयोजना	शुरु : २०६८/७० सम्पन्न : २०७५/७६ लागत : एकिक हुन बाँकी	• आयोजना सम्पन्न भएपछि २० मे.वा. क्षमताको विद्युत राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमा आवद्ध हुने	• मुआब्जा निर्धारण भई जग्गा प्राप्तीको कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको ○ कार्यालय भवन तथा क्याम्प साइट निर्माणको लागि निर्माण व्यवसायी Prequalification को चरणमा रहेको ○ विद्युत गृह पहुँच मार्ग (०+७६५) को निर्माण कार्य शुरु भएको • पुल तथा अन्य पहुँच मार्ग निर्माणको डिजाइन इष्टिमेट सम्पन्न भई PQ Document तथा लागत अनुमान स्वीकृतिको अवस्थामा रहेको • विस्तृत इन्जिनियरिङ डिजाइन तथा वातावरणीय अध्ययन कार्यको लागि परामर्शदाता छनौट भई सम्झौता सम्पन्न भएको	• साइट कार्यालय निर्माण अन्तिम चरणमा पुग्ने ○ विद्युत गृह पहुँच मार्ग निर्माण (०+७६५) कार्य सम्पन्न हुने ○ पुल तथा अन्य पहुँच मार्ग निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुग्ने ○ विस्तृत इन्जिनियरिङ डिजाइन तथा वातावरणीय अध्ययन अन्तिम चरणमा पुग्ने • माथिल्लो बुढीगंगा जलविद्युत आयोजना (६.२ मे.वा) विस्तृत इन्जिनियरिङ अध्ययन कार्य अगाडि बढाइने
३०८११३-३/४ बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना विकास समिति (१२०० मे.वा.)	शुरु : २०६७/६८ सम्पन्न : २०७७/७८	• १२०० मेगावाट जडित क्षमतावाट वार्षिक ३४०० गिगावाट आवर विद्युतीय शक्ति उत्पादन भै मुलुकको	• परामर्शदातृ संस्थावाट Feasibility Study Report प्राप्त भएको	• Detail Engineering Design सम्पन्न गर्ने • Tender Document तयार भै Final Report तयार गर्ने • वातावरण अध्ययन सम्बन्धी कार्यहरु सम्पन्न भै प्रतिवेदन प्राप्त गर्ने

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
		<p>आर्थिक, सामाजिक रूपान्तरणका लागि आवश्यक विद्युतीय ऊर्जा उत्पादन हुने, विद्युत सेवालाई सर्वसुलभ तथा भरपर्दो बनाउने समग्र विद्युतीय प्रणाली एवं जडित क्षमतामा सन्तुलन (जलाशय र गैर जलाशय जलविद्युत केन्द्रहरु) कायम हुने</p>	<ul style="list-style-type: none"> • यसै आ.व. मा करिब १३३ रोपनी जग्गा आवास तथा कार्यालय भवनको लागि खरिद हुने अन्तिम चरणमा पुगेको • Hydro lab पुल्चोकमा Physical model निर्माण कार्य सम्पन्न भैसकेको र Test समेत भईरहेको • पर्यटन, वस्ती विकास, जलउपयोग सम्बन्धी अध्ययनका लागि अध्ययन भईरहेको • Transmission Line & Grid Impact सम्बन्धी अध्ययन कार्य भैरहेको • विज्ञान प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालयबाट २०७१/१२/२४ मा बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना विकास समितिको कार्य सूची तथा क्षेत्र निर्धारण प्रतिवेदन (SD/ToR) स्वीकृत भएको 	<ul style="list-style-type: none"> • पुनर्वास/पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्य योजना तयार गर्ने • संरचनाको लागि थप २५० रोपनी जग्गा खरिद गर्ने • आवास तथा कार्यालय भवन निर्माण कार्य शुरु हुने • भौगर्भिक अध्ययनको लागि Seismic Station स्थापना गरिने • Sediment सम्बन्धी अध्ययन कार्य चालु रहने • Hydrological तथा Semimetalogy कार्यहरुलाई निरन्तरता दिने • ढुवान क्षेत्रको जग्गा अधिग्रहण कार्य अगाडि बढाउने

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
			<ul style="list-style-type: none"> वातावरणीय अध्ययन तथा पुनर्वास/पुनर्स्थापना सम्बन्धी Census Survey सम्पन्न भएको स्थलगत अन्वेषण सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न भएको 	
३०८११४-३/४ नलसिंह गाड जलविद्युत आयोजना विकास समिति	शुरु : २०६४/६५ सम्पन्न : २०७६/७७	<ul style="list-style-type: none"> ४९० मेगावाट विद्युत उत्पादन मार्फत मुलुकको आर्थिक सामाजिक रुपान्तरणका लागि आवश्यक विद्युतीय उर्जा उपलब्ध हुने समग्र विद्युतीय प्रणाली एवं जडित क्षमतामा सन्तुलनको अनुपात कायम हुने 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न अध्ययन कार्यहरू जारी रहेको Hydrological Metrological आदि तथ्याङ्क संकलन कार्य भईरहेको पहुँच मार्ग तथा साइट कार्यालय निर्माण कार्य शुरु भएको विस्तृत सर्भेक्षण तथा इन्जिनियरिङ डिजाइन तथा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन कार्य गर्नको लागि परामर्शदाताबाट प्राविधिक तथा आर्थिक प्रस्ताव पेश भई मूल्याङ्कनको चरणमा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> जग्गा प्राप्ति, क्याम्प अफिस निर्माण, पहुँच सडक निर्माण, सम्भाव्यता अध्ययनको परिमार्जन, विस्तृत सर्वेक्षण तथा इन्जिनियरिङ डिजाइन तथा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गरिने
५०११०३-५ मध्य मस्युडिदी जलविद्युत आयोजना (७० मे.वा.)	शुरु : २०६९/७० सम्पन्न : २०७२/०७३	<ul style="list-style-type: none"> ७० मे.वा.(३९८ मेगावाटआवर) उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रीडमा आवद्ध भएको 	<ul style="list-style-type: none"> आयोजनको निर्माण कार्य सम्पन्न भई ७० मे.वा. विद्युत उत्पादन भईरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> विद्युत केन्द्रमा Emergency Diesel Generator खरिद तथा जडान र सिभिल संरचना मर्मत सम्भार कार्य गर्ने
५०११०५-५		<ul style="list-style-type: none"> ढल्केवर-मुजफरपुर, सोलु काबेली, कोशी करीडोर, बुटवल कोहलपुर, हेटौडा-भरतपुर- 	<ul style="list-style-type: none"> प्रशारण लाईनको EIA/IEE कार्य, बोलपत्र आव्हान, सबस्टेशन तथा लाईन निर्माण कार्य भैरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> बोलपत्र आव्हान गरी निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने, जग्गा अधिग्रहण, टावर निर्माण भैसकेका स्थानमा लाइन तान्ने, केही नयाँ आयोजनाको प्रारम्भिक अध्ययन कार्य गर्ने

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
१३२ के.भी. तथा अन्य प्रशारण लाईन बिस्तार आयोजनाहरू		वर्दघाट, खिम्ती- ढल्केवर, सिंगटी-लामोसाघु प्रशारण लाईन केन्द्रीय प्रशारण प्रणालीमा थप हुने तथा वितरण प्रणालीमा सुधार भएको हुने		
५०११०६ थानकोट-चापागाउँ-भक्तपुर १३२ के.भी. प्रशारण लाईन आयोजना (२८ कि.मि.)	शुरु : ०५५/०५६ सम्पन्न : ०७३/०७४ लागत : रु. १ अर्ब ८७ करोड ६३ लाख ६५ हजार	● दक्षिणी काठमाडौंको वितरण प्रणालीमा सुधार एवं प्राविधिक चुहावट घटाउन मद्दत पुग्ने	● प्रशारण लाईन तथा सबस्टेसन निर्माण कार्य सम्पन्न	● प्रशारण लाईनको बाँकी कार्य गर्ने
५०११०७-५ अन्य ३३ के.भी. प्रशारण लाईन तथा सबस्टेसन आयोजनाहरू	शुरु : ०५६/०५७ सम्पन्न : ०७२/०७३ वर्षै पिच्छे आयोजनाहरू थप हुँदै जाने भएकोले कुल लागत एकिकन हुन नसक्ने	● ईलाम-फिदिम, धनकुटा-हिले, खुर्कोट-नेपालथोक, ओखलढुङ्गा-सल्लेरी, उदिपुर-वेसीसहर-मनाङ, सिन्धुवेसी-लमजुङ, बोभापोखरी, नवलपरासी, गुल्मी मजुवा, भैरहवा तौलिहवा, छिन्चु राकम जाजरकोट, लमही भालुवाङ, सेरी दैलेख, साफे मान्मा जुम्ला, राजापुर, डोटीमौवा, महेन्द्रनगर, धनगढी अत्तरीया, साघुटार मन्थली, भरतपुर माडी, मातातीर्थ माखु, आदि प्रशारण लाईनको निर्माण तथा सबस्टेसनहरूको निर्माण गरी वितरण प्रणालीमा सुधार गर्ने	● पोलिङ तथा तार तान्ने, सबस्टेसनहरू निर्माण, ट्रान्सफर्मरहरू जडान गर्ने एवं बिद्युतीकरण कार्य भै रहेको	● पोलिङ तथा तार तान्ने, सबस्टेसनहरू निर्माण, ट्रान्सफर्मरहरू जडान गर्ने एवं बिद्युतीकरण कार्य जारी रहने

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
५०१११०-५ जलविद्युत केन्द्र सुदृढीकरण आयोजना	शुरु : ०६५/०६६ सम्पन्न : ०७२/०७३ लागत : रु. ४ अर्ब १५ करोड	<ul style="list-style-type: none"> कुलेखानी, देविघाट, गण्डक, त्रिशुली, सेती, सुन्दरिजल, सुनकोशी, मर्स्याडदी, मोदी, चतरा, तिनाउ आदि ज.वि. केन्द्रहरूको मर्मत संभार एवं सुदृढीकरण हुने 	<ul style="list-style-type: none"> केही ज.वि. केन्द्रहरूको मर्मत संभार एवं सुधार कार्य भएको र अन्य केन्द्रहरूमा सामान ल्याई जडान गर्ने कार्य भैरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> जलविद्युत केन्द्रहरूको सिभिल मर्मत कार्य र Electromechanical Parts को मर्मत तथा बदली गरी उत्पादन क्षमता बढाउने
५०११११-५ क)सामुदायिक तथा अन्य ग्रामिण विद्युतीकरण आयोजना	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय समुदायको १०% र नेपाल सरकारको ९०% लगानीमा समुदायको सहभागितामा संचालन हुने विद्युतीकरण कार्य संचालन हुने 	<ul style="list-style-type: none"> २६० वटा सामुदायिक संस्थामा विद्युत सेवा उपलब्ध भैसकेको र २ लाख ७५० घर परिवार लाई थप विद्युत सेवा उपलब्ध भएको 	<ul style="list-style-type: none"> थप १० वटा सामुदायिक विद्युत वितरक संस्था मार्फत १५ हजार घर धुरीलाई विद्युत सेवा पुर्याउने
ख) अन्य ग्रामिण विद्युतीकरण	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> ३३ के.भि. ११ कि.मि.तयार हुने ६/८ एम.भि.ए. सबस्टेसन १ संचालन हुने । करीव २१५ वटा ट्रान्सफरमर जडान भै २९००० घरधुरी लाभान्वित हुने 	<ul style="list-style-type: none"> चालु आ.व.को लक्ष अनुसार कार्य भइरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> वितरण प्रणाली विस्तार भई नयाँ ग्राहक थप गर्ने
ग)अधुरो ग्रामिण विद्युतीकरण	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> ११/०.४ के.भि. वितरण प्रणालीमा १९५ कि.मि. लाइन एवं १७५ वटा ट्रान्सफरमर जडान भै २५००० घरधुरी लाभान्वित हुने 	<ul style="list-style-type: none"> चालु आ.व.को लक्ष अनुसार कार्य भइरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> पुरा हुन बाकी अधुरो विद्युतीकरणको कार्य सम्पन्न हुने
५०१११४-५ कुलेखानी तेस्रो जल विद्युत आयोजना (१४ मे.वा.)	शुरु : ०६२/०६३ सम्पन्न : ०७२/०७३ लागत : रु. २ अर्ब ३३ करोड	<ul style="list-style-type: none"> १४ मे.वा. विद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रीडमा आवद्ध हुने 	<ul style="list-style-type: none"> मुख्य सिभिल निर्माण एवं विद्युत गृह निर्माण अन्तिम चरणमा पुगेको 	<ul style="list-style-type: none"> सिभिल, इलेक्ट्रोमेकानिकल तथा विद्युत गृह निर्माणको कार्य सम्पन्न गर्ने
५०१११८-५ चमेलियागाड जलविद्युत आयोजना	शुरु : ०६४/०६५ सम्पन्न : ०७२/०७३	<ul style="list-style-type: none"> ३० मे.वा. विद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रीडमा आवद्ध हुने 	<ul style="list-style-type: none"> मुख्य सिभिल निर्माण एवं विद्युत गृह निर्माण अन्तिम चरणमा पुगेको 	<ul style="list-style-type: none"> सिभिल, इलेक्ट्रोमेकानिकल तथा विद्युत गृह निर्माणको कार्य सम्पन्न गर्ने

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
(३० मे.वा.)	लागत : रु. १४ अर्व ३६ करोड			
५०१११९-५ जलाशययुक्त ज.बि.अध्ययन आयोजना , दुधकोशी ज.बि.आ.	शुरु : ०६८/०६९ सम्पन्न : ०७३/०७४ लागत : रु. १ अर्व २५ करोड	● आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन, विस्तृत डिजाईन तथा बोलपत्र तयार भएको हुने	● संभाव्यता अध्ययन कार्य भैरहेको	● Updated Feasibility Study तथा विस्तृत डिजाईन कार्यको लागी परामर्शदाता नियुक्त गर्ने
उत्तर गंगा जलाशययुक्त ज.बि.आ.	शुरु : ०६८/०६९ सम्पन्न : ०७३/०७४ लागत : रु. ७ करोड ५० लाख	● सम्भाव्यता अध्ययन पुरा भएको हुने	● सम्भाव्यता अध्ययन कार्य भैरहेको	● सम्भाव्यता अध्ययनलाई निरन्तरता दिइने
तमोर जलाशययुक्त ज.बि.आ.	शुरु : ०६४/०६५ सम्पन्न : ०७३/०७४ लागत : ९१८ मिलियन यु.एस. डलर	● सम्भाव्यता अध्ययन पुरा भएको हुने	● सम्भाव्यता अध्ययन कार्य भै रहेको	● जियोलजिकल सर्भे, EIA कार्य डिटेल डिजाइनको लागी परामर्शदाताको छनोट गर्ने
आँधिखोला जलाशययुक्त ज.बि.आ.	शुरु : ०६८/०६९ सम्पन्न : ०७२/०७३	● सम्भाव्यता अध्ययन पुरा भएको हुने	● सम्भाव्यता अध्ययन कार्य भैरहेको	● फिजिवीलिटि स्टडीको अपग्रेड गरिने
५०११२०-५ ठुला तथा मझौला ज.बि. अध्ययन आयोजना				
अपर अरुण ज.बि.आ.	शुरु : ०६६/०६७	● सम्भाव्यता अध्ययन पुरा भएको हुने	● सम्भाव्यता अध्ययन कार्य भै रहेको	● डिटेल डिजाईन तयार गरी बोलपत्र दस्तावेज तयार गरिने

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
	सम्पन्न : ०७२/०७३			
चैनपुर सेती र माथिल्लो भेरी	शुरु : ०७१/०७२ सम्पन्न : ०७३/०७४	● सम्भाव्यता अध्ययन पुरा भएको हुने	● सम्भाव्यता अध्ययन कार्य भै रहेको	● सम्भाव्यता अध्ययन पुरा गरिने
५०११२१-५ माथिल्लो तामाकोशी ज.बि.आ. (४५६ मे.वा.)	शुरु : ०६६/०६७ सम्पन्न : ०७३/०७४ लागत : रु. ३५ अर्ब २९ करोड	● ४५६ मे.वा. विद्युत उत्पादन गरी गोगर-खिम्ती प्रशारण लाईन मार्फत केन्द्रीय ग्रीडमा जोड्ने	● मुख्य सिभिल निर्माण एवं ईलेक्ट्रोमेकानिकल कार्य र प्रशारण लाईनको कार्य भईरहेको	● सिभिल निर्माण कार्यको कामलाई निरन्तरता, प्रशारण लाइन तथा अन्य निर्माण कार्यको निरन्तरता
५०११२२-५ माथिल्लो त्रिशुली थ्री ए ज.बि.आ. (६० मे.वा.)	शुरु : ०६५/०६६ सम्पन्न : ०७३/०७४ लागत : १२५ मिलियन यु.एस. डलर	● ६० मे.वा. विद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रीडमा आवद्ध हुने	● मुख्य सिभिल निर्माण एवं ईलेक्ट्रोमेकानिकल कार्य र प्रशारण लाईनको कार्य भईरहेको	● सिभिल कार्य, इलेक्ट्रोमेकानिकल तथा हाइड्रोमेकानिकल कार्य एवम् प्रशारण लाइन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने
५०११२३-५ राहुघाट ज.बि.आ. (२७ मे.वा.)	शुरु : ०६६/०६७ सम्पन्न : ०७३/०७४ लागत : ६५.५ मिलियन यु.एस. डलर	● आयोजना निर्माण भई २७ मे.वा. क्षमता बाट १६८ गि.वा. घण्टा उत्पादन हुने	● आयोजना स्थल सम्म पहुँच मार्ग निर्माण भएको ● कार्यालय भवन तथा अन्य आवासीय भवनहरू निर्माण भैरहेको	● स्वदेशी तर्फ मुख्य सिभिल संरचना, ईलेक्ट्रोमेकानिकल, हाइड्रोमेकानिकल, परामर्श सेवा, भवन निर्माण र जग्गा अधिग्रहण गर्ने कार्य गर्ने
५०११३३-५ तनहु ज.बि.आ. (१४० मे.वा.)	शुरु : ०६६/०६७ सम्पन्न : ०७६/०७७ लागत : रु. ४१ अर्ब ३९ करोड	● १४० मे.वा. विद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रीडमा आवद्ध हुने	● विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन इन्जिनियरिङ डिजाईन कार्य सम्पन्न भएको सुपरीवेक्षण परामर्शदाता नियुक्ती अन्तिम चरणमा रहको	● जग्गा खरीद, पहुँचमार्ग तथा पुल निर्माण, आयोजनाको डिजाईन तथा सुपरीवेक्षण कार्य
५०११४८-५	शुरु : ०६८/०६९	● ४२ मे.वा. विद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रीडमा आवद्ध हुने	● सम्भाव्यता अध्ययन तथा EIA कार्य पुरा भएको	● हाइड्रोलोजी तथा जियोलोजी सर्भे अपडेट गर्ने, जग्गा अधिग्रहण, सर्भे लाइसेन्स कार्य डिटेल इन्जिनियरिङ

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
अपर मोदी ज.वि.आ. (४२ मे.वा.)	सम्पन्न : ०७५/०७६ लागत : रु.७ अर्व			डिजाइनको अन्तर्राष्ट्रिय परामर्शदाताको बोलपत्र आह्वान गर्ने
५०११५०-५ नेपाल भारत विद्युत प्रशारण तथा व्यापार आयोजना	शुरु : ०६८/०६९ सम्पन्न : ०७२/०७३ लागत : रु.९ अर्व ५० करोड	● हेटौडा-दुहवी (४०० के.भी.) २२८ कि.मि. प्रशारण लाईन थप हुने	● प्रशारण लाईनको काम भैरहेको र सबस्टेसनको लागि बोलपत्रको मुल्याङ्कन भैरहेको	● प्रशारण लाईनको र सबस्टेसनको कार्यलाई निरन्तरता दिने
५०११७२-५ पुनर्निर्वाहणीय तथा क्षमता विस्तार आयोजना	शुरु : ०७१/०७२ सम्पन्न : ०७२/०७३ लागत : ५० मिलियन यु. एस. डलर	● २५ मे.वा. क्षमताको सौर्य ऊर्जा केन्द्रीय प्रणालीमा थप हुने	● २५ मे. वा. क्षमताको सौर्य ऊर्जा जडान कार्यको लागि बोलपत्र आह्वान भई सकेको	● २५ मे.वा. क्षमताको सौर्य ऊर्जा जडान कार्य शुरु गरिने
५०११७३-५ मैवाखोला जलविद्युत आयोजना (१३.५ मे.वा.)	शुरु : २०७१/७२ सम्पन्न : मिति एकिन हुन बाँकी लागत : एकिन हुन बाँकी	● १३.५ मे.वा. विद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रिडमा जोडिने	● “जनताको विद्युत जनता कै लगानीमा” अवधारणामा कम्पनी स्थापनाको लागि नियमावली र प्रवन्धपत्रको मस्यौदा तयार भएको	● “जनताको विद्युत जनता कै लगानीमा” अवधारणामा कम्पनी स्थापना गरी कम्पनी मार्फत आयोजनाको निर्माण कार्य शुरु गरिने
५०११७४-५ तामाकोशी पाचौँ ज.वि.आ.	शुरु : ०६५/०६६ सम्पन्न : ०७२/०७३ लागत : १५२ मिलियन यु.एस. डलर	● परामर्शदाता नियुक्त भै विस्तृत अध्ययन सम्पन्न हुने	● संभाव्यता अध्ययन पुरा भई विस्तृत डिजाईन भैरहेको	● EOI कार्य सम्पन्न गर्ने, RFP को आह्वान गर्ने कार्य प्रकृत्यामा रहेको ● जग्गा अधिग्रहण, तामाकोशी ज.वि.आ.संग इन्टरकनेक्सन डिजाईन तथा निर्माण कार्य गरिने
५०११७५-५ जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेड	शुरु : २०७१/७२ सम्पन्न : २०७५/७६	● निर्माणाधीन तथा नयाँ शुरु हुने जलविद्युत आयोजनाहरूको लागि आर्थिक सहयोग प्राप्त हुने	● कावेली ए जलविद्युत आयोजनामा लगानी गर्नको लागि प्रकृत्यामा रहेको	● कावेली ए जलविद्युत आयोजनामा लगानी हुने

ब.उ.शि.न+. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
५०११७६-५ माडीखोला जलविद्युत आयोजना (१२.२५ मे.वा.)	शुरु : २०७१/७२ सम्पन्न : मिति एकिन हुन बाँकी लागत : एकिन हुन बाँकी	● १२.२५ मे.वा. विद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रीडमा जोडिने	● “जनताको विद्युत जनता कै लगानीमा” अवधारणामा कम्पनी स्थापनाको लागि नियमावली र प्रवन्धपत्रको मस्यौदा तयार भएको	● “जनताको विद्युत जनता कै लगानीमा” अवधारणामा कम्पनी स्थापना गरी कम्पनी मार्फत आयोजनाको निर्माण कार्य शुरु गरिने

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रियस्तर संकेत	संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३०८०११	ऊर्जा मन्त्रालय	४७८,५५९	६८,७२६	४१,५७८	२७,१५०		६८,७२६			७४,०८८	७६,५१३	१	७	२	२	३
२	३०८०१२	विद्युत विकास विभाग	५५,७८४	२४६,८८२	७५,५६२	१७५,३२०		२४६,८८२			२६७,८९९	२७७,७७५	१	७	२	३	३
३	३०८०१३	विद्युत महशुल निर्धारण आयोग	१,१७८	७,०२०	४,११५	२,९०५		७,०२०			७,६२६	७,९०४	२	७	२	३	३
४	३०८१०१	जल तथा ऊर्जा आयोग	१७,१५४	६०,८९८	२९,०९८	३१,८००		६०,८९८			६५,६६३	६७,८१९	१	४	१	२	३
५	३०८१०२	सिंचाई तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना (जलशक्ति)	१,१२९	४३,८८७	२,८८७	४१,०००			४३,८८७		४८,२७७	५०,४७०	१	१	१	२	१
६	३०८१०३	विद्युत विकासमा निजी क्षेत्रको प्रवर्द्धन	२,९८६	९,१८७	१,२७०	७,९१७		९,१८७			१०,१०६	१०,५७०	१	१	१	२	१
७	३०८१०४	सप्तकोशी बहुउद्देश्यीय आयोजना	७९,५३४	३४६,२१५	७७,४८४	२६८,७३१		९,३६०	३३६,८५५		३७५,८६६	३८९,८१९	२	२	१	२	१
८	३०८१०५	पंचेश्वर बहुउद्देश्यीय आयोजना	१५,३३९	१८१,६८२	१६,९५६	१६४,७२६		१८१,६८२			१९९,४४३	२०८,२५३	२	२	१	२	१
९	३०८१०६	जलविद्युत आयोजना अध्ययन	१५४,४७३	६४९,५२०	३,९९९	६४५,५२१		६२२,५२०	२७,०००		७४६,४७३	७४६,९५२	१	२	१	२	१
१०	३०८१०७	जलविद्युत आयोजना सम्बन्धी मापदण्ड	७,८२५	२७,८७८	५५४	२७,३२४		२७,८७८			३०,६७०	३२,०६१	३	४	१	२	१
११	३०८१०९	रोयल्टी व्यवस्थापन तथा वितरण	१,६६४,६३१	६०३,०१९	६०२,१६९	८५०		६०३,०१९			६६३,३२४	६९३,४७३	३	४	१	२	३
१२	३०८११२	बुढीगंगा जलविद्युत आयोजना	४२,३६६	४३२,५२४	२९,००३	४०३,५२१		१७३,०९५	२५९,४२९		४७५,२८५	४९६,५८१	१	२	१	२	१
१३	३०८११३	बुढी गण्डकी जलविद्युत आयोजना विकास समिति	२७५,३५२	३,३७४,३४१	२६,३५५	३,३४७,९८६			३,३७४,३४१		३,७११,२११	३,८७९,५४३	१	१	२	३	१
१४	३०८११४	नलसिं गाड जलविद्युत आयोजना विकास समिति	६४,०९५	४७५,२९७	२०,८२२	४५४,४७५		४७५,२९७			५२२,३६२	५४५,८१७	१	१	१	२	१
१५	५०११०३	मध्य मर्स्याङ्गदी जलविद्युत आयोजना (७० मे.वा.)	३८,१५२	१५०,०००		१५०,०००		५०,०००	१००,०००		१६५,०००	१७२,५००	१	२	१	३	३
१६	५०११०५	१३२ के.भी. तथा अन्य प्रसारण लाईन विस्तार	६,२४३,५५८	१२,७३१,५८८		१२,७३१,५८८		४,०२५,०००	४८६,५८८	८,२२०,०००	१४,००४,७४७	१४,६४१,३२६	१	२	१	२	३
१७	५०११०६	थानकोट-घापागाउँ-भक्तपुर १३२ के.भी	२३,८४५	१००,०००		१००,०००		१००,०००			११०,०००	११५,०००	१	२	१	३	३
१८	५०११०७	अन्य ३३ के.भी. तथा सब-स्टेशन आयोजनाहरू	१,४५४,९५२	१,९७४,९१२		१,९७४,९१२		१,३८९,१००	५८५,४१२		२,१७२,४०३	२,२७१,१४९	१	२	१	२	३
१९	५०१११०	जलविद्युत सुदृढीकरण आयोजना	३३९,९०७	१,१४०,०००		१,१४०,०००		२२०,०००	९२०,०००		१,२५४,०००	१,३११,०००	१	२	१	१	२
२०	५०११११	सामुदायिक तथा अन्य ग्रामीण विद्युतीकरण	१,४३०,७००	२,०००,०००		२,०००,०००		२,०००,०००			२,२००,०००	२,३००,०००	१	१	१	१	२
२१	५०१११४	कुलेखानी तेस्रो जलविद्युत आयोजना (१४ मे.वा.)	४२९,२१०	२९०,०००		२९०,०००		२९०,०००			३१९,०००	३३३,५००	१	२	१	२	२
२२	५०१११८	घनेलियागाड जल विद्युत आयोजना (३० मे.वा.)	५९५,१५१	९००,०००		९००,०००		४००,०००	५००,०००		९९०,०००	१,०३५,०००	१	२	१	२	२
२३	५०१११९	जलाशययुक्त आयोजनाहरूको छनौट तथा संभाव्यता अध्ययन	१४३,०७०	५१०,०००		५१०,०००		१६०,०००	३५०,०००		५६१,०००	५८६,५००	१	२	२	२	३

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गैरवित्तीय संकेत	वित्तीय संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
२४	५०११२०	दुला तथा मझौला जलविद्युत अध्ययन आयोजना	२६७,०६४	४१५,०००			४१५,०००	६५,०००		३५०,०००	४५६,५००	४७७,२५०	१	२	१	२	३
२५	५०११२१	माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना (४५६ मे. वा.)	२,६६१,४००	२,०००,०००			२,०००,०००	२,०००,०००			२,२००,०००	२,३००,०००	१	२	२	२	३
२६	५०११२२	माथिल्लो त्रिशुली (३ए) जलविद्युत आयोजना (६० मे.वा.)	१,००१,४९०	२,५७५,०००			२,५७५,०००	३२५,०००		२,२५०,०००	२,६३२,५००	२,९६१,२५०	१	२	२	३	२
२७	५०११२३	राहुघाट जलविद्युत आयोजना (२७ मे.वा.)	३४९,७२७	८५०,०००			८५०,०००	१००,०००		७५०,०००	९३५,०००	९७७,५००	१	२	१	१	२
२८	५०११३३	तनहुँ जलविद्युत आयोजना (१४० मे.वा.)	६५०,४९२	२,२००,०००			२,२००,०००	२००,०००		२,०००,०००	२,४२०,०००	२,५३०,०००	१	२	१	२	२
२९	५०११४८	माथिल्लो मोदी जल विद्युत आयोजना	८१,०७३	९०,०००			९०,०००	९०,०००			९९,०००	१०३,५००	१	२	२	३	२
३०	५०११५०	नेपाल भारत विद्युत प्रसारण	१,६८८,२२६	४,९४५,०००			४,९४५,०००	१५०,०००	९५,०००	४,७००,०००	५,४३९,५००	५,६८६,७५०	१	२	२	३	३
३१	५०११७२	पुर्ननविकरणीय तथा क्षमता विस्तार आयोजना	७०९,६२७	५,३२०,०००			५,३२०,०००	७०,०००		५,२५०,०००	५,६५२,०००	६,११८,०००	१	२	२	२	३
३२	५०११७३	मैवा खोला जलविद्युत आयोजना (१३.५ मे.वा.)		१००,०००			१००,०००	१००,०००			११०,०००	११५,०००	१	२	१	२	३
३३	५०११७४	तामाकोशी पाचौँ जलविद्युत आयोजना	११४,४५६	१८०,०००			१८०,०००	१८०,०००			१९८,०००	२०७,०००	१	२	१	२	३
३४	५०११७५	जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेड		६००,०००			६००,०००			६००,०००	६६०,०००	६९०,०००	१	२	२	३	३
३५	५०११७६	माडि खोला जलविद्युत आयोजना (१२.२५ मे.वा.)		१००,०००			१००,०००	१००,०००			११०,०००	११५,०००	१	२	२	३	३
		जम्मा	२१,२८२,५०५	४५,६९८,५७६	९२७,८५०		५,५९९,२२६	३९,१७१,५००	१७,८७४,४०५	२,०२४,७४२	२५,७९९,४२९	५०,२५४,९४३					

५.२ यातायात

५.२.१ सडक

(क) पृष्ठभूमि

नेपालमा सडक यातायात परिवहनको प्रमुख माध्यम हो। आर्थिक विकास र सामाजिक एकीकरणका लागि सडक यातायातले महत्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउँछ। यसै कुरालाई ध्यानमा राखी सडक सञ्जाल बिस्तार तथा पुल निर्माण कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाइएको छ। हालसम्म विभिन्न स्तरका गरी जम्मा २७१७९ कि.मी.सडक निर्माण भएको छ, भने जम्मा १७०० वटा मोटरवेल् पुल निर्माण कार्य सम्पन्न भई सञ्चालनमा रहेका छन्। हुम्ला र डोल्पा जिल्लाका सदरमुकाम मात्र सडक यातायातले जोड्न सकिएको छैन। हालसम्म ६५ जिल्ला सदरमुकाम सम्म कालोपत्रे सडक संजाल पहुच भैसकेको छ। मध्यपहाडी लोकमार्ग, काठमाण्डौं तराई-मधेश जोड्ने द्रुतमार्ग, हुलाकीमार्ग तथा उत्तर-दक्षिण कोरिडोर सडकहरूलाई उच्च प्राथमिकताकासाथ राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाको रूपमा निर्माण कार्य अघि बढाइएको छ। रानी- विराटनगर-इटहरी-धरान सडक, वीरगञ्ज-पथलैया सडक, बेलहिया-बुटवल, नेपालगंज-कोहलपुर सडक र जटही-जनकपुर-ढल्केवर जस्ता व्यापारिक मार्गहरूलाई ६ लेनमा विस्तार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ।

यसै गरी काठमाण्डौं उपत्यका लगायत अन्य शहरी सडकमा सवारी आवागमनलाई सहज बनाउन सडक विस्तार कार्यलाई चालु आ.व.मा पनि निरन्तरता दिइनेछ। थानकोट नौबिसे सडक खण्डको नागढुंगामा सुरुङ्गमार्ग निर्माण शुरु गरिनेछ, भने अन्य राजमार्गहरूमा पनि सुरुङ्गमार्गको संभाव्यता अध्ययन गरिनेछ। हुम्ला र डोल्पा जोड्ने सडक निर्माण र पूर्व-पश्चिम तथा काठमाण्डौं-पोखरा बिद्युतीय रेलमार्गको निर्माण कार्यलाई महत्वकासाथ अघि बढाइनेछ। पूर्व-पश्चिम राजमार्गको संभाव्य खण्ड एवं पुलहरूलाई चार लेनमा विकसित गर्ने तथा केही सडक जंक्शनहरूको सुधार कार्यको थालनी गरिनेछ। नारायणघाट-मुग्लिङ सडक डवल लेन स्ट्यान्डर्डमा स्तरोन्नति कार्यको निरन्तरता दिईनेछ। मध्यपहाडी लोकमार्ग अर्न्तगतको कालापत्रे नभएका सडक खण्डहरूलाई क्रमशः दुई लेनको कालोपत्रे स्तरमा निर्माण गरिनेछ।

सर्वसाधारण जनताहरूलाई पहाडी क्षेत्रमा चार घण्टा र तराई क्षेत्रमा दुई घण्टाको पैदल यात्रापछि सर्वसुलभ सडक यातायातमा पहुच हुने गरी सडक सञ्जाल निर्माण गर्नुका साथै अन्य आर्थिक क्रियाकलापमा बृद्धि गरी निर्मित संरचनाहरूबाट उचित प्रतिफल प्राप्त गर्नु, सञ्चालनमा रहेका सडक तथा पुलहरूको उपयोगमा दिगोपना कायम गर्नु, सडकको पहुच विस्तारमा क्षेत्रीय सन्तुलन कायम गर्नु, जैविक विविधताको संरक्षण गर्नु, सडक निर्माणबाट हुने सम्भावित प्राकृतिक प्रकोपहरूलाई कम गर्नु, सडक तथा पुल निर्माणमा निजी क्षेत्रलाई सहभागी गराउनु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीहरूहुन्। त्यसैगरी बिद्युतीय रेलमार्ग सञ्चालनको लागि आवश्यक पर्ने उर्जा ब्यवस्था गर्नु तथा विकासका अन्य पूर्वाधारहरूसंग यस क्षेत्रको अन्तर सम्बन्ध स्थापित गर्नु अन्य चुनौतीहरू हुन्। सडक तथा पुलहरूलाई प्राथमिकताकासाथ मर्मत संभार गरि यथोचित संरक्षण गर्नुका साथै सडक सवारी सुरक्षा तर्फ विशेष कार्यक्रम लागू गरी सडक दुर्घटनाबाट हुने जनधनको क्षतिलाई उल्लेख्य रूपमा न्यूनीकरण गर्दै सडक प्रयोगकर्ताहरूलाई सर्वसुलभ तथा सुरक्षित यातायात सेवा उपलब्ध गराउने चुनौतिपूर्ण लक्ष्य लिइएको छ।

चालू आ व को बार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा तेन्ही योजनाका उद्देश्य, रणनीति तथा प्राथमिकता, मुलुकले हालै सामना गर्न परेको विपदकारी भूकम्पबाट क्षति पुगेका यातायात संरचनाको पुननिर्माण र नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रमलाई प्रमुख आधारका रूपमा लिइएको छ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

प्रतिफल सूचकहरू	हालको स्थिति	तेह्रौं योजना (२०७०/७१ (२०७२/७३) को प्रस्तावित लक्ष्य	तेह्रौं योजना (२०७०/७१ (२०७२/७३) अनुसार हालसम्मको प्रगति	आ.व. २०७२/७३ को लक्ष्य
सडक निर्माण (कि.मी.)	२७१७९	२७००	१८३१	८००
सडक स्तरोन्नति, पुनःनिर्माण र सुदृढीकरण (कि.मी.)	६५०	१८३१	१२६५	७००
आवधिक मर्मत सम्भार (किमि)	३२५	२१६७	१२००	८५०
नियमित मर्मत सम्भार (किमि)	८९०८	९२००	८९००	९२००
पुल निर्माण (संख्या)	१७००	३५५	१६३	१२५

३३७१२३ - ४: क्षेत्रीयस्तरका सडकहरू

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७१०१ - ३/४	सगरमाथा लोकमार्ग (गाईघाट-दिक्तेल खण्ड)	शुरू: २०५१/५२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: २४१ करोड	१३१ कि.मी. सडक निर्माण हुने	५ कि.मी. सडक कालोपत्रे, २० कि.मी. सडक ग्राभेल, र १३१ कि.मी. माटे सडक निर्माण।	२ कि.मी. कालोपत्रे, ४.५ कि.मी. ग्राभेल सडक सुदृढीकरण, स्ट्रक्चर, ड्रेन निर्माण तथा मर्मतसम्भार गरिने।
३३७१०२ - ३/४	विश्वेश्वरप्रसाद कोईरालामार्ग (बनेपा-सिन्धुली-बाँदीवास)	शुरू: २०५२/५३ सम्पन्न: २०७१/७२ लागत: २११७ करोड	१६० कि.मी. सडक निर्माण हुने	१६० कि.मी. सडक कालोपत्रे।	भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त भएका खण्डहरू मर्मत संभार, २० कि.मि. सडक ओभरले तथा सडकको नियमित मर्मत संभार
३३७१०५ - ३/४	महाकाली लोकमार्ग (दार्चुला-टिंकर खण्ड)	शुरू: २०४१/४२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: २१७ करोड	१३० कि.मी. सडक निर्माण	४२ कि.मी. ट्रयाक खुलेको तर विभिन्न खण्डमा गरी १ कि. मि. कडा चट्टानको भिर काट्न बाँकी।	११.५ कि.मी. ट्रयाक खोलिने तथा स्ट्रक्चरको कार्य गरिने। सुनसेरा, राप्ला, सिना गा.वि.स.मा जग्गा खरिद गर्ने।
३३७१०६ - ३/४	कान्ती लोकपथ	शुरू: २०५५/५६ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: १२७ करोड	९३ कि.मी. सडक निर्माण तथा आ.व. ०७१/७२ देखी पुरै सडकको कालोपत्रे कार्यको लागि शुरुवात	११ कि.मी. सडक कालोपत्रे, ३८ कि.मी. ग्राभेल, ९३ कि.मी. ट्रयाक,	२५ कि.मी. सडकको कालोपत्रे कार्यको लागि सववेस तयार, २५ कि.मी. सडकमा मोड तथा ग्रेड सुधार एवं सडक चौडा पार्ने कार्य गरिने।
३३७१०७ - ४	दुई जिल्ला जोड्ने सडकहरू	सालवसाली	स्थानीय स्तरमा दुई जिल्ला जोड्ने सडक संञ्जाल विकास हुने	आ.व. ०७१/७२ मा थप २५ कि.मि. ट्रयाक खुलेको, १५ कि.मी. ग्राभेल, २ कि.मी. कालोपत्रे भएको।	५ कि.मी. कालोपत्रे, १५ कि.मी. ग्राभेल, १८ कि.मी. ट्रयाक खोलिने।
३३७११० - ४	गणेशमानसिंह मार्ग (थानकोट-चित्लाड)	शुरू: २०६१/६२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: १५ करोड	२२ कि.मी. सडक निर्माण।	४.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे, ५ कि.मी. ग्राभेल, १४.५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको।	१ कि.मी. सडक कालोपत्रे, ५ कि.मी. ट्रयाक निर्माण, टेवा पखाल एवं नाली निर्माणको कार्य गरिने।
३३७१११ - ४	बाग्लुङ्ग-वेनी-जोमसोम	शुरू: २०५०/५१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: ५६ करोड	९० कि.मी. सडक निर्माण	बाग्लुङ्ग - वेनी १५ कि.मी. सडक मध्ये ६ कि.मी. कालोपत्रे सडक निर्माण भएको। वेनी जोमसोम ७५ कि.मी. माटे सडक निर्माण भएको।	५ कि.मी. सडक कालोपत्रे, ५ कि.मी. ग्राभेल कार्य गरिने।
३३७११७ - ४	गंगटे-लब्धु समुन्द्रटार-गल्फुभञ्ज्याङ सडक, नुवाकोट	शुरू: २०४८/४९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: ३१ करोड	५० कि.मी. सडक निर्माण	५० कि.मी. ट्रयाक खुलिसकेको र ३० कि.मी. कालोपत्रे सम्पन्न भएको।	११ कि.मि. सडकको ग्रेड सुधार एवं सडक चौडा पार्ने कार्य तथा ८ कि.मि. सडक ग्राभेल स्तरमा स्तरोन्ती कार्य गरिने।
३३७१२० - ३/४	सालभण्डी-सन्धीखर्क ढोरपाटन सडक, अर्घाखाँची/बाग्लुङ्ग	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	१८४ कि.मी. सडक निर्माण। सालभण्डी-अर्घाखाँची सिमानासम्मका २२.५ कि.मी. सडक खण्ड	३.५ कि.मी. कालोपत्रे १ कि.मी. ग्राभेल पुरै ट्रयाक खुलेको।	सालभण्डी अर्घाखाँची सिमानासम्म ग्राभेल गर्ने। २.५ कि.मी. कालोपत्रे, १७.५ कि.मी. ग्राभेल गर्ने।
३३७१२० -			अर्घाखाँची सिमाना-डाङ्ग-खुर्सानी -निगाली	७० कि.मी. ट्रयाक खोलिएको।	निगाली देउराली मैदान पाली -खगेडी-वेलाहा

३/४			देउराली सडक खण्ड, निगाली देउराली-पाली सडक खण्ड, पाली-खगेडी-वेलाहा- फुलवाङ्ग-सन्धिखर्क सडक खण्ड र सन्धिखर्क- हंशपुर-रतनमारे ७० कि.मी.		सडक खण्ड चौडाई गर्ने र स्ट्रकचरको काम गर्ने । वेलाहा पुलदेखि हंसपुर सम्म ग्राभेल गर्ने । ७० कि.मी. पुरै ग्राभेल हुने ।
३३७२० - ३/४			सौतामारे-पुर्कोट- बाँकटारी-सिर्सेनी-अर्खावाङ्ग-गगरे-बोहोरागाउँ-ढोरपाटन सडक निर्माण ९० कि.मी.	९० कि.मी.ट्रयाक खोलिएको ।	हंसपुर देखि गंगरे(गुल्मी र बागलुङ्गको सिमाना) सम्म सडक खण्ड चौडाई गर्ने र स्ट्रकचरको काम गर्ने र २२.५ निर्माण ग्राभेल गर्ने ।
३३७२२ - ४	ब्यास-बुद्धसिंह मार्ग तनहुँ	शुरू:२०५२/५३ सम्पन्न:२०७२/७३ लागत: ७५ करोड	ब्यास मार्ग : २९ कि.मी. सडक स्तरोन्नति बुद्धसिंह मार्ग: ३२ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	ब्यास मार्ग : २९ कि.मी. कालोपत्रे भएको बुद्धसिंह मार्ग: ३ कि.मी. कालोपत्रे, १२ कि.मी. चौडा भएको	ब्यास मार्ग : मर्मत संभार कार्य गरिने । बुद्धसिंह मार्ग: ४ कि.मी. सडक कालोपत्रे तथा मोड र ग्रेड सुधार, स्ट्रकचर निर्माण गरिने ।
३३७२३-४	क्षेत्रीयस्तरका सडकहरू		निम्नानुसारका क्र.सं. १ देखि ९८७ सम्मका सडकहरूको निर्माण तथा स्तरोन्नति (प्रत्येक सडककोलागि रु. १०,००,०००- का दरले कायम गरिएको छ)		
१.	दोभान-शानथान्का-लिङ्तेप-पाकुम, ताप्लेजुङ्ग		शुरू:२०६७/६८	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१७.५कि.मि. ट्रयाक खुलेको । १ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
२.	पाँचथर थर्पु सिनाम खान्दिम्बे वजार तेल्लोक मामाडुखे याम्फुदिन कञ्चनजंगा वेशक्याम्प सडक, ताप्लेजुङ्ग			४२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१४ कि.मी. ट्रयाक निर्माण भएको । १ कि.मी. ट्रयाक निर्माण, ग्रेड, मोड सुधार गरिने ।
३.	बरडाँडा सव्वाखु लिम्बूदिन मेहेले सुरूम्बिम कञ्चनजंगा वेशक्याम्प सडक, ताप्लेजुङ्ग		शुरू: २०७१/७२		१ कि.मी.ट्रयाक खुलेको। १.५ कि मी ट्रयाक खोलिने।
४.	गोरूवाल भञ्ज्याङ्ग सन्दकपुर च्याडथर्पु सडक, इलाम/पाँचथर		शुरू:२०६८/६९	६५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	११ कि.मी.ट्रयाक खुलेको। २ कि मी ट्रयाक खोलिने।
५.	कान्छिदोकान पाल्ते भञ्ज्याङ्ग नवमिडाँडा लुम्फाबुड सिवा दोभान सडक, पाँचथर		शुरू: २०७१/७२		०.५ कि.मी.ट्रयाक खुलेको। ०.५ कि मी ट्रयाक खोलिने।
६.	जिर्मले-सन्दकपुर-समालवुँग सीमा सडक, इलाम		शुरू:२०६७/६८	६०कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५८ कि.मी. ट्रयाक खुलेको। १ कि मी ट्रयाक खोलिने।
७.	रक्से-नेपालटार-मंगलवार, ईलाम		शुरू:२०६६/६७ सम्पन्न:२०६६/६७ लागत:१२करोड	१२.६८ कि.मी.सडक स्तरोन्नति	ट्रयाक खोल्ने काम सम्पन्न, सबवेस १४ किमि , बेस ६ किमि, कालोपत्रे ५ किमि मा निर्माण कार्य भइरहेको । सबवेस २ किमि ,बेस २ किमि, कालोपत्रे १ किमि निर्माण कार्य हुने ।
८.	रिषीमोड मकरजुंग टिमुरे मानेभञ्ज्याङ्ग सडक, ईलाम		शुरू:२०७०/७१	१५ किमि खण्डास्मित सडक निर्माण हुने	१ कि.मि. सडक खण्डास्मित सम्पन्न । १ किमि सडक खण्डमस्मित गरिने ।
९.	शान्ति इरौटार हाँसपोखरी सडक,इलाम		शुरू:२०७०/७१	२४ किमि कालोपत्रे सडक निर्माण हुने	ट्रेक खोल्ने काम सम्पन्न, २ कि.मि. कालोपत्रे सम्पन्न । कालोपत्रे ०.५ किमि निर्माण कार्य हुने ।
१०.	बरवोटे कजेनी ठुलो शिरवुड गुफापाताल, इलाम		शुरू:२०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु १ कि.मि. सडक निर्माण
११.	गौरादह-स्कूलचौर-डिल्लीबाँध- पाथिभरा चोक-दामना-चिलरा, भ्जापा		शुरू:२०६६/६७	१३ कि.मी.सडक निर्माण	५ कि.मी. सडक कालोपत्रे भएको । ०.५ कि.मी.सडक कालोपत्रे गरिने।
१२.	निगुरे साडरूम्बा गर्जुमुखी सडक इलाम		शुरू:२०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु ०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
१३.	दुर्गापुर-दानाबारी-इलाम सडक भ्जापा/इलाम		शुरू:२०७०/७१		१.५ कि मी सडक ग्राभेल भएको । ०.४ कि.मी.सडक कालोपत्रे गरिने।

१४.	शहदचन्द्रमार्ग (अनारमनी-गरामनी-हल्दीवारी- जलथल), भापा	शुरू:२०६७/६८	२१ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४.२ कि.मी. सडक कालोपत्रे भएको ।	०.३ कि.मी.सडक कालोपत्रे गरिने ।
१५.	पुल्चोक नमुना विद्यालय शान्तिपुर तिनघरे सडक, इलाम	शुरू:२०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
१६.	पासामारी बालुवारी सडक, भापा	शुरू:२०७०/७१	८ किमि खण्डास्मित सडक निर्माण	१.२ कि मी सडक गभेल भएको ।	०.५ कि.मी.सडकगभेल गरिने।
१७.	धमर्भपुर ५-मंगलवारे-वस्नेत टोल, भापा ।	शुरू:२०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
१८.	सीतापुर कृष्ण दोभान वैगुनधारा सडक कालोपत्रे, भापा	शुरू:२०७०/७१	१२ किमि कालोपत्रे सडक निर्माण	०.३ कि.मी. सडक कालोपत्रे भएको ।	०.५ कि.मी.सडककालोपत्रे गरिने ।
१९.	सगरमाथाचोक पृथ्वीनगर ५,३,३,१ सगिमारी पुल बालुवाडी ३,९ गाविस सडक, भापा	शुरू:२०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
२०.	चारआली केचना चक्रपथ, भापा	शुरू:२०७०/७१		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
२१.	दमक चक्रपथ	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
२२.	रामघाट २ सदिकोला चोक पानीट्याडकी कुगाले टोल धारिवन सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
२३.	जलथल गाविस अधिकारी चौकबाट जंगल हुँदै दल्की घेरावारी कच्ची सडक, भापा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
२४.	बाँभोगाउँ लारुम्बा रविबजार सप्तरी बजार धुवाँ वेशी खाल्ले लुमबुघाट हुँदै तेहथुम सदरमुकाम म्याङ्गलुङ्ग सडक, भापा/इलाम/पाँचथर/तेहथुम	शुरू:२०७०/७१	७५ किमि खण्डास्मित सडक निर्माण हुने ।	६९ कि.मी.सडक ट्रयाक खुलेको ।	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
२५.	सेरीगाउँ डाँडाखेत ज्यामिन डाँडा डाडडुङ्गे भण्डारीकाँडा मोटरबाटो, रूकुम	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
२६.	भोजपुर-घुर्पीसे वैदार भञ्ज्याङ्ग- दिङ्गला-तुम्लीङ्गटार, भोजपुर	शुरू:२०६६/६७	३९कि.मी. सडक निर्माण	२९ कि.मी. सडक ट्रयाक खुलेको ।	४ कि.मी.ट्रयाक खोलिने, ग्रेडसुधार, मोडसुधार र स्तरोन्नति गरिने।
२७.	हल्द्वारपुर शमशेरगञ्ज मदनचौक बनियाभार सडक, बाँके	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
२८.	सुकौरा चरकमटिया सडक, दाङ्ग	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
२९.	वाहनपाटी डाँडाको पाटो लार्चाङ सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
३०.	भुन्द्रङ बडारे यासाँ ढोका भञ्ज्याङ्ग सडक, रसुवा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
३१.	कुटीचौर हितडाँडा तुसारा देहल्लाचौर लिवाङ्ग सडक, रोल्पा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
३२.	बालिङ काफलडाँडा रोग्दी रामपुर सडक, स्याङ्गजा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
३३.	काकीनेटा खलडाँडा फलेवास सडक, पर्वत	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
३४.	टक्सार-मानेभञ्ज्याङ-बासीयू बाटो निर्माण, भोजपुर	शुरू:२०६८/६९	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२० कि.मी.सडक ट्रयाक खुलेको ।	१ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
३५.	भोजपुर मानेभञ्ज्याङ्ग वासीखोरा रानीवास हसनपुर सिम्ले सडक, भोजपुर	शुरू: २०७०/७१	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४५ कि.मी. सडक ट्रयाक खुलेको ।	ट्रयाक मर्मत, १ कि मी गभेल गरिने ।
३६.	तुर्केघाटबाट देउराली साङ्गपाङ्ग हुँदै फाली दोबाटो सम्म सडक स्तरोन्नती, भोजपुर	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

३७.	म्याङलुङ टुडिखेल तमोर राके भञ्ज्याङ, तेहथुम	शुरू: २०६८/६९	५० कि.मी. सडक निर्माण	२० कि.मी. सडक ट्रयाक खुलेको ।	३ कि.मी. ट्रयाक खोलिने, टेवा पर्खाल, नाली निर्माण, ग्रावेल तथा कालोपत्रे गरिने ।
३८.	चुलिङ्ग घयाल्चोक दवाडिघाट सडक, तेहथुम, गोर्खा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
३९.	बैकुण्ठे नागछागा पामाखामगडी सडक भोजपुर, खोटाङ्ग	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
४०.	विजुले देखि ऐसुलु खर्क र नाम्चे बजार सडक, खोटाङ्ग	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
४१.	मुडा गा. वि. स.पाखिवास ३ देखि मुगा ४ हुँदै घोडेटार भोजपुर, धनकुटा	शुरू: २०७०/७१		१३ कि.मी.सडक ट्रयाक खुलेको ।	०.५ कि.मी. ट्रयाक खोलिने
४२.	बेल्टार-मुडेशनिश्चरे सडक, धनकुटा	शुरू: २०७०/७१	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४५ कि.मी. सडक ट्रयाक खुलेको ।	ट्रयाक मर्मत, १ कि मी ग्राभेल गरिने ।
४३.	वसन्तपुर-गुफा-दोभान, धनकुटा/संखुवासभा	शुरू: २०६६/६७	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	०.५ कि.मी. ग्राभेल गरिने, नाली,कल्भर्ट र टेवापर्खाल निर्माण गरिने ॥
४४.	मुलखर्क-मंगलवारे सडक संखुवासभा	शुरू: २०६८/६९	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	१ कि.मी. ग्राभेल गरिने, नाली,कल्भर्ट र टेवापर्खाल निर्माण गरिने ।
४५.	केवावेसी-विहीवारे-फाक्सी हुँदै माम्लीङ सडक, संखुवासभा	शुरू: २०६८/६९	३०कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३.५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	०.५ कि.मी. ट्रयाक खोलिने
४६.	संखुवासभा-वसन्तपुर-गुफापोखरी सभापोखरी, संखुवासभा	शुरू: २०६७/६८	६०कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३७ कि.मी.ट्रयाक खुलेको ।	१ कि.मी. ग्राभेल गरिने नाली, कल्भर्ट र टेवापर्खाल निर्माण गरिने ।
४७.	वयरवन-मंगलवारे-हर्कपुर सडक, मोरङ	शुरू: २०६८/६९	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१.३ कि.मी. कालोपत्रे भएको	१ कि.मी.ट्रयाक खोलिन तथा डि.पि.आर. तयारी र निर्माण कार्य ।
४८.	मदन भण्डारी मार्ग (भुर्किया सिजुवा सातमेडी आमवाडी उर्लावारी मधुमल्ला रवि), मोरङ्ग	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
४९.	डाङ्गनिया वीपी सेवा केन्द्रबाट आपगछी भारतीय सीमा, मोरङ्ग	शुरू: २०७०/७१	७कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१.५ कि.मी. ग्राभेल निर्माण कार्य भएको ।	१ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
५०.	धरान मंगलवार-विष्णुपादुका सूर्य कण्ड-वराह क्षेत्र सडक, मोरङ्ग	शुरू: २०६७/६८	२५कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	९ कि.मी. ट्रयाक, ११ कि.मी. ग्राभेल निर्माण कार्य भएको ।	१ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
५१.	म.रा.मा. उर्लावारी राजघाट सिजुवा हुँदै भारत बोर्डर, मोरङ	शुरू: २०७०/७१	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१.५ कि.मी. सडक ग्राभेल भएको ।	१ कि.मी. सडक ग्राभेल गरिने
५२.	लेटाङ्ग ६ नं. बुधवारे सडक कालोपत्रे, मोरङ्ग	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
५३.	बाहुनी गा.वि.स.७ (मुलनहर हुँदै) रैभार डागीहाट गा.वि.स.सिमाना सडक, मोरङ्ग	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
५४.	सोनापुर-कदमगछी -बनरभुला-सिसौनी-बडहरा-हरैचा, सुनसरी	शुरू: २०६६/६७	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१ कि.मी. कालोपत्रे निर्माण भएको ।	०.४ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
५५.	रामनगर-भुताहा-वसन्तपुर-घुस्की सडक, सुनसरी	शुरू: २०६७/६८	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२ कि.मी कन्क्रिट पेभमेन्ट, ४ कि मी ग्राभेल कार्य सम्पन्न ।	१ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
५६.	आकाशमार्ग (वरगछी देखि भुकुटीचोक हुँदै रेडियो नेपाल टावर), मोरङ्ग	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।

५७.	इनरूवा सुनसरी-दुहवी-तेतरिया- मोतिपुर-कसेनी-दर्वेशा हसनदह-इंटरा-राजघाट-नारायण भोडा-चन्द्रगढी सडक, सुनसरी/भापा	शुरू:२०६५/६६	९० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३४ कि.मी. टयाक, २ कि.मी.कालोपत्रे, ८कि.मी.ग्राभेल, ह्यूमपाइपको कार्य भएको	२ कि.मी. ग्राभेल, ह्यूमपाइप र ग्याबीयन पर्खालका कार्य गरिने ।
५८.	तरहरा भवानीपुर कुमरखेत भलुवाचौरी नराही सडक, सुनसरी	शुरू:२०६८/६९	१५कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४.५ कि.मी कालोपत्रे निर्माण तथा ०.३ कि.मी. ड्रेन निर्माण ।	०.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
५९.	इटहरी राजघाट नारायणभोडा चन्द्रगढी सडक,सुनसरी	शुरू:२०७०/७१	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३.५ कि.मी कालोपत्रे निर्माण कार्य सम्पन्न ।	०.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
६०.	तरहराबजार-गाविस भवन-लवीपुर-उब्दी-पडरीया- वरछोवा सडक, सुनसरी	शुरू:२०६८/६९	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३.४ कि.मी कालोपत्रे निर्माण कार्य भएको ।	०.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
६१.	हरैचा-सिसवनी-बडारा-सोनापुर -चांदवेला, मोरङ्ग/सुनसरी	शुरू:२०६७/६८	२५कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१.८ कि.मी कालोपत्रे ,६ कि.मी.ग्राभेल गरिएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
६२.	धरान १५ विराजन बस्ती सेउती खोला देवीगाउँ वरगाछी पत्राङ्गवारी हर्दिया सडक, सुनसरी	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
६३.	भुटाहा बसन्तपुर धुस्की बजार सम्म सडक निर्माण, सुनसरी	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
६४.	धरान १७ रेल्वेचौक हुदै ठकुरी खोला सम्म सडक निर्माण, सुनसरी	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
६५.	भारत बोर्डर-बनिनीया-शम्भुनाथ, सप्तरी/उदयपुर	शुरू:२०६७/६८	२२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	६ कि.मि ग्राभेल भएको।	२ कि.मि ग्राभेल गरिने।
६६.	मानसिंहटार गेर्खेभञ्ज्याङ्ग तावाश्री सडक, उदयपुर २	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
६७.	डुम्रीथुम्का चौकी भन्ज्याङ्ग सडक बौता, उदयपुर	शुरू:२०७०/७१	११कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२ कि.मी टयाक खुलेको।	२ कि.मी.टयाक तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
६८.	थनहीपोखरी-गोठम-बेल्हा-वतनहा -पातो-बलान हुलाकी सडक (गंगादेवी मार्ग), सप्तरी/सिरहा	शुरू:२०६८/६९	११ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२ कि.मी.ग्राभेल गरिएको ।	२ कि.मी.ग्राभेलेगरिने ।
६९.	सप्तरी कृशाह-मौआहा वेलही-छोटी भन्सार	शुरू:२०६६/६७	१८कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१७ कि.मी.सडक ग्राभेल र ५ कि.मी. टयाक खुलेको ।	१ कि.मी.टयाक खोली ग्राभेल गरिने ।
७०.	रूपनगर कञ्चनपुर वाइपास सडक, सप्तरी	शुरू:२०७०/७१	७कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	८ कि.मि ग्राभेल भएको।	१ कि.मि कालोपत्रे गरिने ।
७१.	शम्भुनाथ बनिनीया सडकको नर्घो देखि भुटकी बोर्डर सम्म सडक, सप्तरी	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्राभेल निर्माण गरिने ।
७२.	दुधौला मौवाहा टिकुलीया पातो सडक, सप्तरी	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्राभेल निर्माण गरिने ।
७३.	चिकना देखि कल्याणपुर हुँदै नरहा (हनुमान चौक) देविपुर सडक, सिराहा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्राभेल निर्माण गरिने ।
७४.	भेडीया (सप्तरी) गजेथुम्का (उदयपुर) नाम्चेबजार (सोलुखुम्बु) सडक	शुरू:२०६८/६९	४५कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१६ कि.मी टयाक खुलेको।	२ कि.मी.टयाक तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
७५.	सल्लेरी टाक्सिन्दु नुनथला खरिखोला हुँदै चौरीखर्कको लुक्ला सडक, सोलुखुम्बु	शुरू:२०७०/७१		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
७६.	लोखिम-देउराली-करिमा-बुदेल सडक, सोलुखुम्बु ।	शुरू:२०७०/७१		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।

७७.	देउराली कुरिमा रोकखोला गुदेल मा.वि. सडक, सोलुखुम्बु	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
७८.	बुँदीडाडा सोताड बूड गुदेल मा.वि. सडक, सोलुखुम्बु	शुरू:२०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
७९.	तिङ्गला रमीतेवाट सल्यान वि.पि.स्कृत विद्या पिठ हुँदै केरावारी विहिवारे सम्म सडक, सोलुखुम्बु	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
८०.	सुनसरीको चतरा देखि धनकुटाको लेगुवा हुँदै संखुवासभाको केवावेशी तुम्लिङटार जोड्ने सडक, संखुवासभा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
८१.	फत्तेपुर बेलटार चिसापानी खोटाङ सडक, सप्तरी/उदयपुर/खोटाङ	शुरू:२०६६/६७	३३ कि.मी. सडक निर्माण	१८ कि.मी ट्रयाक खुलेको ।	१ कि.मी. ट्रयाक तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
८२.	बेलटार चिसापानी लिकुवापोखरी -ओपलुखा-कपासे-भोजपुर, उदयपुर/खोटाङ/भोजपुर	शुरू:२०६८/६९	५७कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१४ कि.मी ट्रयाक खुलेको	२ कि.मी.ट्रयाक तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
८३.	फोक्सीङटार सिमपानी उ. मा. वि. पानधारे लाप्सुधाप साल्या पोखरी उदयपुर/खोटाङ/भोजपुर	शुरू:२०७०/७१	६५कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२० कि.मी ट्रयाक खुलेको	२ कि.मी.ट्रयाक तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
८४.	रातमाटे पिखुवा पान्धारे सडक, भोजपुर	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
८५.	बल्कोट दुन्दुक पातालटुङगा गज्याङ भिरवास राड्वास सडक, अर्घाखाँची, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
८६.	गहते चिसापानी दरिगौडमा कारकेजगत सडक, लमजुङ	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
८७.	दुरसिङ्ग-मंगलटार-घोपाटार सडक, खोटाङ	शुरू:२०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
८८.	साँघुटार घोराखोरी ओखलढुंगा, रामेछाप/ओखलढुङा	शुरू:२०६६/६७	४७कि.मी. सडक निर्माण	४१ कि.मी ट्रयाक खुलेको ।	टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
८९.	मोलुङ्ग एकवार हर्कपुर पाल्ते सडक, ओखलढुङा	शुरू:२०७०/७१	५७कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको	१.५ कि.मी.ट्रयाक खोलिने तथा संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
९०.	नवलपुर पलापु कोषहाट सडक,ओखलढुङा	शुरू: २०७०/७१	२० कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	४ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको ।	१ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
९१.	बडालु-मान्खा डाँडागाउँ रातमाटे लेकखर्क, ओखलढुङा/सोलुखुम्बु	शुरू:२०६७/६८	२० कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१३ कि.मी.ट्रयाकखोलिएको	१ कि.मी.ट्रयाक खोलिने तथा संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
९२.	पोकली ककनी ओखलढुङा सडक, ओखलढुङा	शुरू:२०६८/६९	६४ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	११ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको	१ कि.मी.ट्रयाक खोलिने तथा संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
९३.	सुनकोशि जलजले रामपुरटार मोलुङ एकवार सडक, ओखलढुङा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
९४.	रुम्जाटार-चंखे-ठोटने-बेलकोट- आँपसोरा-खानीभञ्ज्याङ-कुईभिरा मोटरवाटो, ओखलढुङा	शुरू:२०६८/६९	३४ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	८ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको	१ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
९५.	ताम्सालिङ लोकमार्ग (चक्रपथ), सिन्धुपालचोक/नुवाकोट/धादिङ/मकवानपुर/काभ्रे/सिन्धुली/रामेछाप/दोलखा	शुरू:२०७०/७१		२ कि.मी सडक स्तरोन्नति ।	२ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
९६.	मधुटार रातोमाटे डाँडासिलामे सडक स्तरोन्नति, सिन्धुली	शुरू:२०६८/६९	१७ कि.मी. सडक निर्माण	६ कि.मी.माटे सडक निर्माण भएको ।	२ कि.मि सडक ग्राभेल गरिने ।
९७.	चिसापानी (धनुषा)-डक्राहा-चकमके-वाहुने तिलुङ्ग-चण्डीभञ्ज्याङ-नवलपुरघाट पलापु	शुरू:२०६८/६९	४२ कि.मी. सडक निर्माण	१४ कि.मी. ग्राभेल, १३ कि.मी. माटे सडक निर्माण	२ कि.मि सडक ग्राभेल गरिने ।

	(ओखलढुङ्गा), सिन्धुली			भएको ।	
९८.	कोलोनजोरघाट-साँघुटार-खिजी-चण्डेश्वरी-भुसिगा सडक, रामेछाप/ओखलढुङ्गा	शुरू:२०६८/६९	६२ कि.मी.सडकनिर्माण	१७.५ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको।	२ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
९९.	सित्खा भिरपानी-गागनपानी-धारापानी-फुल्या सडक, रामेछाप/सिन्धुली	शुरू:२०६८/६९	४० कि.मी. सडक निर्माण	१० कि.मी.ट्रयाक खोलिएको।	२ कि.मी.ट्रयाक खोलिने तथा विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरिने।
१००.	साँघुटार-सिरिसे-प्रिती सडक, रामेछाप	शुरू:२०७०/७१	२० कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	३ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको।	२ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
१०१.	मन्थली अर्चले कठजोर सडक, रामेछाप ।	शुरू:२०७०/७१	१० कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	१० कि.मी. ट्रयाक खोलिएको। १ कि.मि. सडक ग्रावेल सम्पन्न ।	२ कि.मि सडक ग्राभेल गरिने ।
१०२.	हलेदे धोवी तिलौरी दुरागाउँ भुजी कोलडाँडा प्रति सडक, रामेछाप	शुरू:२०६८/६९	३५कि.मी. सडक निर्माण	२७ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको।	२ कि.मि सडक ग्राभेल गरिने ।
१०३.	सेलेघाट रामेछाप धोवी-वाम्ती गुम्देल, रामेछाप	शुरू:२०७०/७१	३५ कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	२६ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको।	१.५ कि.मि सडक ग्राभेल गरिने ।
१०४.	लक्ष्मीपुर वगेवा चन्द्रपुर हुँदै क्षरेश्वरनाथ सडक, धनुषा	शुरू:२०७१/७२	१२ कि.मि. सडक स्तरोन्नती	निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
१०५.	थुमेन्द्रा हर्दिनाथ नहर छेउ हारसर सडक, धनुषा	शुरू:२०७१/७२	१५ कि.मि. सडक स्तरोन्नती	निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
१०६.	धोलीखोला राम्चे भतेरेचौर दोलखा, रामेछाप	शुरू: २०७१/७२	३३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
१०७.	खिम्ती फर्पु नमाडी बेताली रस्नालु ठोसे गर्जाङ्ग देउराली गुम्देल सडक, रामेछाप	शुरू: २०७१/७२	५५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
१०८.	जिरी-श्यामा-लप्सासडक,दोलखा	शुरू:२०६७/६८	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३५ कि.मी .ट्रयाक खोलिएको, ३ कि मी ग्राभेल कार्य गरिएको ।	१ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
१०९.	मुढे मेलुङ सडक, दोलखा	शुरू:२०६८/६९	६० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३५ कि.मी .ट्रयाक खोलिएको, २ कि मी कालोपत्रे सम्पन्न ।	३ कि.मि. सडक कालोपत्रे तथा सडक संरचना निर्माण गरिने ।
११०.	जिरी (मानेडाँडा)-पाल्जे सेराकाप्ती भोर्ले लामावगर सडक, दोलखा	शुरू:२०७०/७१	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	९ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको।	डि.पि.आर. तयारी र निर्माण कार्य । ३ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
१११.	जिरी सिक्री हावा भिरकोट किर्ने सडक, दोलखा/रामेछाप	शुरू:२०७०/७१	४२ कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	४२ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको।	डि.पि.आर. तयारी र निर्माण कार्य, स्तरोन्नति कार्य शुरु गरिने ।
११२.	दोलालघाट सिलामे रिठ्ठे सिमथली आरूगोठ सडक, काभ्रे	शुरू: २०७१/७२	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
११३.	गजुरीदह हुँदै कुशेश्वर दुम्जा बस्तीपुर सडक, सिन्धुली	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण ।
११४.	वेगाडावर ९ धनेश्वरचौक चौलिखा बजार सडक, धनुषा	शुरू:२०७०/७१	६ कि.मी.सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
११५.	मिथिलेश्वर महुवाही सिसिया भनिनया रम्दैया सपहि, धनुषा	शुरू:२०७०/७१	६ कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
११६.	जनकपुर - लोहना - भोफिकटैया भररीया सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२	१२ कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।

११७.	धनुषाधाम-पौडेश्वर-परवाहा-भरडिया भारतीय बोर्डर सम्म (म.रा.मा.) को धारापानी धनुषाधाम जोडने सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२	१८ कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
११८.	देवधा (बोर्डर) बल्हा गोठ बलहा कठाल प्रतनुका-लगमा माची फिटकैया दुवरकोट सिंग्याही मरान हरिने सम्म सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२	२२ कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
११९.	बलावाखर गा.वि.स.को बघवन देखि फटियाही गा.वि.स.को भतही सम्म सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
१२०.	महेन्द्रनगर सखुवा बजार धनुषाधाम मखतहा हुँदै सबैला सतोखर सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
१२१.	भररिया देखि देउरी पौरेश्वर हुँदै धनुषाधाम सडक कालोपत्रे, धनुषा	शुरू: २०७१/७२	१८ कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
१२२.	लक्ष्मीपुर बगेवाको निकालगाउ देखि सपही रमदैया भवाडी चन्द्रपुर हुँदै क्षिरेश्वरनाथ न पा को प्रहरीचौकी सम्मको सडक धनुषा	शुरू: २०७१/७२	२५ कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
१२३.	धनुषा लक्ष्मीपुर बगेवा -निकालगाउँ-सपही-धनकटी-रमदैया, धनुषा	शुरू: २०६६/६७	८ कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	०.५ कि.मी. कालोपत्रे, ७.६ कि.मी. ग्राभेलसडक निर्माण भएको।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने।
१२४.	देउरी परवाहा अस्पताल, धनुषा	शुरू: २०७०/७१	५ कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	१ कि.मि. ग्रावेल निर्माण भएको	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
१२५.	वालावाखर चिरेया डुमरिया हरिने दुवरकोट पतनुका बल्हाकठाल बल्हागोठ भारतसीमा सडक, धनुषा-१	शुरू: २०७१/७२		१ कि.मि. ग्रावेल निर्माण भएको	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
१२६.	पूर्व पश्चिम लोकमार्ग -लक्ष्मीनिया-कान्तीबजार- खैरवनी, महोत्तरी	शुरू: २०६६/६७	२७कि.मी. सडक निर्माण	१ कि.मी. कालोपत्रे, १० कि.मी. ग्राभेल तथा ७ कि.मी. माटेसडक निर्माण भएको।	ग्राभेल तथा स्तरोन्नति
१२७.	सोहरवा देखि मटिहानी बजार सम्म (कृष्ण पथ), महोत्तरी	शुरू: २०६८/६९	१० कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	४ कि.मी. ग्राभेल भएको।	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
१२८.	गडिगमा बढिया बन्चौरी सडक, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने।
१२९.	बर्दिवास हतिसर्वा रौजा सडक, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
१३०.	वरहथवा गैर बबरगंज श्रीनगर सडक, सर्लाही	शुरू: २०७०/७१		०.५ कि.मी. कालोपत्रे भएको।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने।
१३१.	वैरियादेखि रामनगर बहुअर्वा हुँदै खैर्वा सडक, सर्लाही	शुरू: २०७०/७१	१८ कि.मी. सडकनिर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
१३२.	भाँडसर भारतीय बोर्डर देखी - कौडेना- जानकीनगर-हरीवन हुँदै सिन्धुली काक्यानखोला सडक, सर्लाही	शुरू: २०६८/६९	३०कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२७ कि.मी. ग्राभेल, ४ कि.मी. माटे सडक।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे, १ कि.मी. ग्राभेल सडक निर्माण।
१३३.	सखुअवा नोकैलवा हुँदै चौलिखा सडक, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने।
१३४.	लामाटार वेताली सडक, रामेछाप	शुरू: २०७१/७२	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।

१३५.	पर्सि पिपरा हुँदै सागरनाथ सडक, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२	१८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने
१३६.	संग्रामपुर-जिर्गवा-धनकौल सडक, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२	१२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने
१३७.	फूलपरासी चौक देखि सिम्राको फेनहरा टोलको बोर्डर सडक, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२	२०कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने
१३८.	सिसौट नदीबाट छटौल बैरीया रामनगर बहुअर्वा सडक, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२	२१ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने
१३९.	धनकौल ९ हरकठवा मैनाथपुर सिसौट सडक, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने
१४०.	मलंगवा चक्रपथ, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने
१४१.	खैर्वा देखि रामनगर रामवन गोडैता सडक, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने
१४२.	मलंगवा गणेशिया मोतिपुर बेल्ही सडक, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२	११ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने
१४३.	डुमरिया नहरबाट मिठुअवा भटौलिया हुँदै बहादुरपुर सडक, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने
१४४.	डुमरिया हरिपूर्वा मंगरथाना सडक, सर्लाही महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गरिने
१४५.	मनकामना-काउले-भाल्चे-सोल्मे, नुवाकोट	शुरू: २०६७/६८	२४कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२४ कि.मी.ट्रयाकखोलेको, ६ कि.मी. ग्राभेल सडक ।	५ कि.मि सडक कालोपत्रेमा स्तरोन्नति गरिने ।
१४६.	काउलेथाना-छहरे-तलाखु, नुवाकोट	शुरू: २०६७/६८	३७कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३७ कि.मी.ट्रयाक खुलेको, १२ कि.मी. ग्राभेल सडक ।	२ कि.मी. ग्राभेल गरी टेवा पर्खाल निर्माण कार्य गरिने ।
१४७.	ओखरपौवा कुमारी कोल्युटार गल्छी सडक, नुवाकोट	शुरू: २०६८/६९	३५ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३५ कि.मि.ट्रयाक खुलेको, ७ कि.मी. ग्राभेल ।	टेवा पर्खाल कल्भर्ट निर्माण कार्य गरी सडक स्तरोन्नति गरिने ।
१४८.	काउले दोभान सिन्धुकोट धुसेनीतालामाराड, सिन्धुपाल्चोक/नुवाकोट	शुरू: २०६८/६९	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	११ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको	२ कि.मी.ट्रयाक खोलिने
१४९.	क्लोस्ती गजौडे विर्तासुगुरेभञ्ज्याङ्ग टुहुरेपसल अर्मले भञ्ज्याङ्ग रमघा महन्तेहते हुँदै पांससय फाँट सम्म सडक, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारु	२ कि.मि. सडक निर्माण गरिने
१५०.	गुर्जे समुद्रादेवी ५, ६ महाकाली मानेभञ्ज्याङ्ग जिम्नाङ्ग राउतवेशी सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७०/७१	३५ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३१ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको	टेवा पर्खाल कल्भर्ट निर्माण कार्य गरी सडक स्तरोन्नति गरिने ।
१५१.	बेलकोट १ मदानपुर ३ घोरघाट सूर्यमति सिङ्गफाँट सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	२ कि.मि. सडक निर्माण गरिने
१५२.	स्याउवारी लोकिल यासा गोसाइकुण्ड सडक, रसुवा	शुरू: २०६८/६९	२०कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१५ कि.मी.ट्रयाक खोलेको माटे सडक ।	५ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
१५३.	कारोस्वरी-चक्रपथ-फिकरी-गागल-नयापाटी वुढानीलकण्ठ - मुकुटभञ्ज्याङ्ग-किर्तिपुर, ललितपुर	शुरू: २०६७/६८	४० कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३.५ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	२ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
१५४.	बुंगमति चाँगनाखेलबाट ठेचो गाविस भरूवारासी हुँदै ठैव सडक, ललितपुर	शुरू: २०७१/७२	१८कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
१५५.	आसाड गिम्दी ठुलादुर्लुङ, ललितपुर	शुरू: २०७०/७१	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण कार्यसम्पन्नगरी निर्माण कार्यप्रारम्भगरिने

१५६.	सितापाईला भिमदुङ्गा-धार्के, काठमाण्डौ/धादिङ	शुरू:२०६६/६७	२.८कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३ कि.मी.कालोपत्रे, ३ कि.मि.ग्राभेल तथा अन्य मेशिनरी कार्य गरिएको ।	२ कि.मी. कालोपत्रे, टेवा पर्खाल, नाली निर्माण, ग्रावेल गरिने ।
१५७.	गल्छी तिनपिप्ले सडक, काठमाण्डौ/धादिङ	शुरू:२०७०/७१			विस्तृतसर्वेक्षणकार्यसम्पन्नगरीनिर्माण कार्य प्रारम्भगरिने
१५८.	मनमोहन मार्ग (साँखु-फट्केश्वर-चौतारा), काठमाण्डौ/सिन्धुपाल्चोक	शुरू:२०६६/६७	साँखु-फट्केश्वर-मेलम्ची खण्ड २९कि.मी.सडक स्तरोन्नति	३९ कि.मी. ट्रयाक, ३ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	३. कि.मी. ग्राभेल, टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
१५९.	फेदी बजार मसलाबोट देउकीफाट धर्मस्थली सडक, काठमाडौं	शुरू:२०७०/७१			टेवा पर्खाल, नाली निर्माण गरिने ।
१६०.	धर्मस्थली ९ देखि चोगांउ जितपुर फेदी, काठमाडौं	शुरू:२०७०/७१			टेवा पर्खाल, नाली निर्माण गरिने ।
१६१.	भिमदुङ्गा लामिडाँडा सडक कालोपत्रे, धदिङ्ग, काठमाण्डौ	शुरू: २०७१/७२			टेवा पर्खाल, नाली निर्माण गरिने ।
१६२.	चिसिनी सडक, विष्णुबुढानीलकण्ठ गा.वि.स. सडक, काठमाडौं ५	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	२ कि.मि. सडक ग्रावेल स्तरमा निर्माण गरिने
१६३.	काभ्रेस्थली-कोइराला खोला माटी कोरी मसार देवीस्थान-गुर्जे सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७०/७१	४० कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति		टेवा पर्खाल, नाली निर्माण गरिने ।
१६४.	ससाहा-अमराई-सातदोबाटो-दरबुङ्गाघाट, धादिङ्ग	शुरू:२०७०/७१	२५कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति		१ कि.मी ट्रयाक चौडाई, टेवा पर्खाल, नाली निर्माण
१६५.	धादिङवेसी किम्ताङ फेदी सडक सुधार, धादिङ	शुरू:२०६८/६९	३० कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको।	टेवा पर्खाल, कल्भर्ट निर्माण गरिने ।
१६६.	धादिङ फोश्रेटार सुनौला बजार, धादिङवेसी बजार	शुरू:२०७०/७१	२० कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५ कि.मी.ट्रयाक निर्माण भएको ।	१ कि.मी ट्रयाक, टेवा पर्खाल, नाली निर्माण
१६७.	लोथर(चितवन) स्याम्राङ स्यादुल चरौदी, धादिङ	शुरू: २०६८/६९	१९ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१६ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको ।	०.५ कि.मी. सडक ट्रयाक खोलिने ।
१६८.	पटीहानी -जगतपुर सडक, चितवन-३	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	२ कि.मि. सडक कालोपत्रे स्तरमा निर्माण गरिने
१६९.	सुन्दरीजल-थकनी-महाकाल- हेलम्बु-मेलम्ची, काठमाण्डौ/सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०६७/६८	६० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२० कि.मी. ट्रयाक खोलिएको।	१ कि.मी. ट्रयाक खोलिने, ०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
१७०.	वारविसे धुस्कनपिस्कर सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू:२०६८/६९	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२१ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको।	२.० कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
१७१.	साउनेपाटी-कुकरगाडे-सालिनी सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू:२०७०/७१		४ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
१७२.	मेलम्ची भोटाङ सडक, सिन्धुपाल्चोक	रू: २०७१/७२	३० कि.मी. सडक निर्माण	निर्माण कार्य सुचारु	२ कि.मि. सडक निर्माण गरिने
१७३.	तिम्बु स्यूगञ्जे सेमाथाङ सडक, सिन्धुपाल्चोक (नि.क्षे.३)	रू: २०७१/७२	३२ कि.मी. सडक निर्माण	निर्माण कार्य सुचारु	२ कि.मि. सडक निर्माण गरिने
१७४.	खागदल दोभांग थाटीचौर करथली दोलंगसा सडक कालोपत्रे, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने
१७५.	भदौरो ठाँडुङ्गा खनियाचौर सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण गरिने
१७६.	एक्काईस किलो वाफल सुकुटे, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०६८/६९	२४ कि.मी. सडक	२४ कि.मी.ट्रयाक	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।

			निर्माण/स्तरोन्नति	खोलिएको, १.७ कि मी कालोपत्रे सम्पन्न ।	
१७७.	टंकी सिनुवारी सशस्त्र प्रहरीवेस क्याम्प सडक, मोरङ	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
१७८.	भानुमार्ग सेपा बगैचा चन्द्रावती बजार सडक, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
१७९.	सुकुटे छापगाउँ मिलडाँडा ठोकर्पा श्रमथली, सिन्धुपाल्चोक	शुरू:२०७०/७१	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२१ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको ।	२ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
१८०.	इन्द्रावती-सिपाघाट-भिमटार-सिपा पोखरी-वाँडेगाउँ-नवलपुर सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू:२०७०/७१	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२५ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
१८१.	टौखेल वडिखेल लेले सडक, ललितपुर	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
१८२.	चिसापानी-जमुनाचौक सडक, नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
१८३.	भोरुङ्खोला-सांग्वा सडक, दोलखा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
१८४.	जिरी-कुडारा(फेदी)-खावा सडक, दोलखा ।	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
१८५.	निगालेडाँडा रेलसिंह मौवाडाँडा-मिल्चे बोरन ठुलादुलुङ्ग गिम्दी सडक, काभ्रे, ललितपुर, मकवानपुर	शुरू:२०७०/७१		१ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको ।	१ कि.मी. ग्राभेल , टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण काय गरिने ।
१८६.	पाँचखाल-बोहोरे दोभान सडक, काभ्रे	शुरू:२०७०/७१		२ कि मी ग्राभेल भएको ।	१ कि.मी. ग्राभेल , टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण काय गरिने ।
१८७.	दोलालघाट-तिमालेवेसी-अमलटारी-दुम्जा सडक, काभ्रे	शुरू:२०७०/७१		निर्माण कार्य सुचारु	टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण काय गरिने ।
१८८.	भक्तपुर-नाला-धुलिखेल, भक्तपुर/ काभ्रे	शुरू: २०६६/६७	१४कि.मी.सडकस्तरोन्नति	१३ कि.मी.सडक कालोपत्रे तथा २ कि.मी.सडक ग्राभेल भएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने तथा सडकका चौडाइ बढाउने, ग्रेड तथा मोड सुधार गरिने ।
१८९.	खोपासी दुङ्खर्क च्याम्राङ्गवेशी कालेश्वर रातोमाटे सडक, काभ्रे, ललितपुर	शुरू: २०६८/६९	१८ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	१८ कि.मी. सडक ग्राभेल भएको ।	ग्राभेल, मोड तथा ग्रेड सुधार नाली निर्माणगरिने ।
१९०.	नमोबुद्ध-पनौती-लामाटार-लुभु- ग्वाकोँ, काभ्रे/ललितपुर	शुरू: २०६६/६७	३९.१ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३ कि.मी. कालोपत्रे तथा सडक संरचनाहरू निर्माण गरिएको ।	०.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
१९१.	सिपाली-फोक्सिङ्गटार-घर्तिछाप-गोकुले सडक, काभ्रे	शुरू:२०७०/७१		०.५ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको ।	३ कि.मी. ग्राभेल , टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण काय गरिने ।
१९२.	काभ्रे भञ्ज्याङ्ग-नमोबुद्ध, काँके सडक, काभ्रे	शुरू:२०६७/६८	निर्माण/स्तरोन्नति	१.८ कि.मी. ग्राभेल निर्माण कार्य भएको ।	सडक स्तरोन्नति तथा निर्माण गरिने ।
१९३.	फोक्सिङ्गटार (ठाडे) ठूलो पोखरा घर्तिछाप (पाल्ते) गोकुले (कृपिन्टार) डाँडागाउँ सडक, काभ्रे	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	०.५ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
१९४.	पर्सा-बारा-रौतहट गण्डक नहर सडक	शुरू: २०६५/६६	८० कि.मी. सडक स्तरोन्नति	१ कि.मी.कालोपत्रे २५.५ कि.मी.ग्राभेलगरिएको ।	०.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
१९५.	गौर-बन्कुल-हिमालीवास-सन्तपुर, रौतहट	शुरू: २०६६/६७	४२ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	१ कि.मी. कालोपत्रे भएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
१९६.	गौर-पिपरा-समनपुर-सन्तपुर-नुनथर सडक, रौतहट	शुरू: २०६६/६७		१ कि.मी. कालोपत्रे भएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
१९७.	विरनगरा गरूडा सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्राभेल स्तरमा निर्माण गरिने।

१९८.	दिपही खेसरहिया सखुअवा भेल्ही एकम्मा गाछी सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल स्तरमा निर्माण गरिने।
१९९.	कटहरिया बरेरवा हुँदै जंगलसहिया धनसर सम्म सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	५ कि.मि. सडक कालोपत्रे स्तरमा निर्माण गरिने।
२००.	शुकदेवचौक कटहरिया धन्सार(मराम) सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल स्तरमा निर्माण गरिने।
२०१.	गौर कलैया वीरगंज पोखरिया ठोरी, रौतहट/पर्सा	शुरू: २०६६/६७	४२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२५ कि.मी. कालोपत्रे र १७ कि.मी. ग्राभेल गरिएको।	५ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने।
२०२.	चुटाहा मौलापुर जयनगर, बारा/रौतहट	शुरू: २०६६/६९	१६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१२ कि.मी. ग्राभेल गरिएको।	०.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने।
२०३.	ओरैया-वंकुल-हिमालीवास-निजगढ, बारा/रौतहट	शुरू: २०६६/६७	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१.५ कि.मी. कालोपत्रे र ४ कि.मी. ग्राभेल गरिएको।	०.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने।
२०४.	प्रसौनी देवी गाविस-लिपमिमाल, बारा	शुरू: २०६६/६९	९.६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१ कि.मी.कालोपत्रे, ५ कि.मी.ग्राभेल भएको।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने।
२०५.	बगही जमुनिया सन्तगंज सडक, बारा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल स्तरमा निर्माण गरिने।
२०६.	रजैया सडक निर्माण (हिमाल आडरन देखि टी. आर. पि.), पर्सा, बारा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल स्तरमा निर्माण गरिने।
२०७.	निजगढ धियाल सडक, बारा/मकवानपुर	शुरू: २०६६/६९	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१० कि.मी.कालोपत्रे भएको।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने।
२०८.	बेलवा कोल्हावी सडक र मलाही विसूनपूर्वा सडक ग्राभेल, बारा	शुरू: २०७०/७१		२ कि.मी.कालोपत्रे भएको।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने।
२०९.	निजगढ रतनपुर अमलेखगंज,बारा	शुरू: २०७०/७१		२ कि.मी. ग्राभेल गरिएको।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने।
२१०.	मिलनचौक मुसही बगही सडक, पर्सा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल स्तरमा निर्माण गरिने।
२११.	शिववरवा गोविन्दपुर निमियामाई हासवा आत्माराम ओभ्रापथ, पर्सा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल स्तरमा निर्माण गरिने।
२१२.	विरगंज पोखरीया सडक, पर्सा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्रावेल स्तरमा निर्माण गरिने।
२१३.	डाँडावास-दुम्सिखर्क-खैराड हुँदै काँकडा सडक, मकवानपुर	शुरू: २०६७/६८	७५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४० कि.मी. ट्याक खोलिएको तथा १० कि.मी. ग्राभेल भएको।	२ कि.मी.सडक ट्याक खोलिने।
२१४.	हेटौडा वाइपास, मकवानपुर	शुरू: २०७०/७१			सडक स्तरोन्नती कार्य गरिने।
२१५.	किम्डुङ मन्थली तालढुंगा सडक, मकवानपुर	शुरू: २०६६/६९	३२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१५ कि.मी.माटे सडक निर्माण भएको।	२ कि.मी.सडक ट्याक खोलिने।
२१६.	टांडी-शक्तिखोर-धादिङ्ग मार्ग, चितवन	शुरू: २०६६/६७	६५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१२ कि.मी. कालोपत्रे, १० कि.मी. ग्राभेल, ५१ कि.मी. माटे सडक निर्माण भएको।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने।
२१७.	जुगेडी-दाहाखानी-लोथार सडक, चितवन	शुरू:२०६७/६८	१२ कि.मी. सडक	४ कि.मी. ट्याक खोलिएको।	४ कि.मी. सडक ट्याक खोलिने।

			निर्माण/स्तरोन्नति		
२१८.	भण्डारा-पिटुवा-भोजाड, (उत्तराखण्ड) सडक, चितवन	शुरू: २०६७/६८	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२० कि.मी. ग्राभेल तथा १० कि.मी. माटे सडक निर्माण भएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
२१९.	शिवनगर पार्वतीपुर मेघौली, चितवन	शुरू: २०६८/६९	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१२ कि.मी. कालोपत्रे भएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
२२०.	बखान मार्ग (रामपुर शारदानगर), चितवन	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्राभेल स्तरमा निर्माण गरिने।
२२१.	भरतपुर मंगलबजार, फुलवारी शिवनगर पार्वतीपुर शुकनगर हुँदै मेघौली ९ बुद्धनगर कालिका मन्दिर हुँदै तैतौली सडक, चितवन	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्राभेल स्तरमा निर्माण गरिने।
२२२.	ठूलावेसी भिमगिठे बुर्तिवाड सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक ग्राभेल स्तरमा निर्माण गरिने।
२२३.	जिमिन्ने खोला हेल्थपोष्ट (कुँवर गाउँ) नयाँगाउँ गहते चिसापानी दारेगौडा गाउँ शहर सडक, लमजुङ्ग (नि.क्षे.२)	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
२२४.	बुर्तिवाङ्ग बोझादोभान गुर्जा म्याग्दी सडक, बाग्लुङ्ग (नि.क्षे.३)	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
२२५.	अधिकारीचौर दोगाडी मराङ्खानी ढोरपाटन हुँदै जोङ्गे सडक, बाग्लुङ्ग (नि.क्षे.३)	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
२२६.	छेपेटार सातदोवाटो लुईटेल पालुङ्गटार लम्जुङ्ग हुलाकी मार्ग, गोरखा	शुरू: २०६५/६६	१६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१६ कि.मी. यातायात संचालन रहेको, खण्डास्मिथ ११.५ कि.मी., कालोपत्रे ४.५ कि.मी.।	०.५ कि मि कालोपत्रेगरिने ।
२२७.	बेनीघाट-फुजेल-सिम्ले-तिनमाने-पोखरीथोक सडक, धादिङ्ग/गोरखा	शुरू:२०७०/७१	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३० कि.मी. सडक मध्ये जम्मा ७ कि.मी. ट्याक खुली यातायात संचालन, माटे ७ कि.मी.	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी ४ कि.मी ट्याक खोलिने ।
२२८.	फिनामटार-जौबारी-चैनपुर-भच्चेक मोटरवाटो, गोरखा	शुरू:२०७०/७१	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२० कि.मी. यातायात संचालन, माटे २० कि.मी.	३ कि.मी. सडकमा स्तरोन्नती हुने ।
२२९.	चनौटे जबकन्यादेवी मा.वि. ताकु गा.वि.स. भवन ताकु, गोर्खा	शुरू: २०७०/७१	६ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	जम्मा सडक लम्बाई ६ कि.मी मा यातायात संचालन, माटे ६ कि.मी.	सडक स्तरोन्नति गरिने।
२३०.	तुरतुरे-ठाँटीपोखरी-छापथोक- आँपपिपल-हर्मी, गोरखा	शुरू: २०६७/६८	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२५ कि.मी. ट्याक खुली यातायात संचालन माटे २१ कि.मी, खण्डास्मिथ ४ कि.मी.	३ कि.मी. सडकमा स्तरोन्नती हुने ।
२३१.	आँपपिपल थालाजुङ्ग राम्चे चिप्लेटी भच्चेक (द्रव्यशाह मार्ग) सडक, गोरखा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
२३२.	ठाँटीपोखरी भण्डाराथोक हर्मी मुगे सिंचौर बुधसिंटार दुधपोखरी सडक, गोरखा	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
२३३.	आरूघाट आरवाङ्ग थूमी लापू सडक गोरखा ३	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।

२३४.	लिंगलिंगकोट हर्मीकोट दर्मीचौर सिमपानी सडक, गोरखा-२	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
२३५.	आरूघाटभञ्ज्याङ्ग सिस्नेरी आरूपोखरी देउराली ताकुकोट मुचोक हुँदै लमजुङ्ग सडक, गोरखा ३	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
२३६.	करापुटार-नाल्मा-वेशीशहर, लमजुङ्ग	शुरू: २०६६/६७	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२४ कि.मी.सडक ट्रयाक खुलेको ।	०.५ कि.मी. ट्रयाक खोलिनो स्ट्रक्चर निर्माण गरिने ।
२३७.	तुरतुरे (तनहु)-साइलीटार-दुधपोखरी, लमजुङ्ग	शुरू: २०६८/६९	३६ कि.मी. सडक निर्माण	२२ कि.मी. सडक ट्रयाक खुलेको ।	२ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
२३८.	तार्कुघाट-वोराङ्गखोला-विचौर, लमजुङ्ग	शुरू: २०७०/७१	३५ कि.मी.सडक निर्माण	२७ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	२ कि.मी ट्रयाक खोलिनो
२३९.	बेलघारी-अर्चलवोट-हाँडीखोला-थापाखेत, श्रीमञ्ज्याङ्ग-ओखरी सडक लमजुङ्ग	शुरू:२०७०/७१	२१ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२१ कि.मि.ट्रयाक खुलेको ।	२ कि.मी. ग्रेड,मोड सुधार ,१ कि.मी. ग्राभेल गरिने
२४०.	कोहोरेपानी-पाणीनी स्कूल-तल्लो ग्राउण्ड सडक, लमजुङ्ग	शुरू: २०७०/७१	३ कि.मी. सडक निर्माण	२ कि.मी.सडक ट्रयाक खुलेको ।	१ कि.मी.ट्रयाक खोलिनो
२४१.	भोटेवडार ८ धारापानी शिखर कोलवाटो चण्डी मन्दिर जाने सडक सम्म, लमजुङ्ग	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
२४२.	मिर्मी-विर्घा- गहलाम भुष्टुङ्ग कोटाकोट रूद्रवेनी सडक, स्याङ्गजा	शुरू: २०६७/६८	२५ कि.मी. सडक स्तरोन्नति ।	२५ कि.मी.ट्रयाक, १ कि.मी. ग्राभेल कार्य भएको ।	५ कि मी ट्रयाक मर्मत, १ कि मी ग्राभेल निर्माण कार्य, नाली तथा टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
२४३.	रिङ्गदी-नरभञ्ज्याङ्ग-बुढीखोला-मुसुरावारी-दरौ सडक, स्याङ्गजा	शुरू: २०७०/७१	१० कि.मी. सडक स्तरोन्नति	४ कि.मी.ट्रयाक निर्माण ।	५ कि मी ट्रयाक मर्मत, १ कि मी ग्राभेल निर्माण कार्य, नाली तथा टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
२४४.	अर्जुनचौपारी अर्घौदी वयाले/पंचमुल सडक, स्याङ्गजा/पर्वत	शुरू: २०७०/७१	१४ कि.मी. सडक स्तरोन्नति ।	४ कि.मी.ट्रयाक निर्माण ।	१ कि. मि. ग्राभेल , नाली तथा टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
२४५.	अर्जुनचौपारी लामडाँडा ढापुक सानोभञ्ज्याङ्ग ठूलीभञ्ज्याङ्ग चरड काभ्रे धरावी कवनडाँडा पर्युहटिया सडक, स्याङ्गजा, पर्वत	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
२४६.	घिउसिङ्ग पाल्या बेलटारी स्याङ्गजा	शुरू: २०७०/७१	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४ कि मी ट्रयाक खुलेको ।	२ कि.मी. ट्रयाक निर्माण गरिने।
२४७.	माडिफाँट चक्रपथ, पाल्या	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
२४८.	दोविल्ला फलेवास सडक, पर्वत ।	शुरू: २०७०/७१	३० कि.मी. सडक स्तरोन्नति	३० कि.मी.ट्रयाक खुलेको तथा १ कि.मि ग्राभेल सम्पन्न ।	०.५ कि मी कालोपत्रे गरिने ।
२४९.	फूलवारी-आर्थर डाँडाखर्क-राप-राम्जाठाँटी-तिलाहार डिमुवा सडक, स्याङ्गजा/पर्वत	शुरू: २०६८/६९	४० कि.मी. सडक स्तरोन्नति तथा निर्माण	४० कि.मी.ट्रयाक खुलेको।	५ कि मी ट्रयाक मर्मत, १ कि मी ग्राभेल निर्माण कार्य, नाली तथा टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
२५०.	विरूवा सामडाँडा टारा चिसापानी सडक, स्याङ्गजा	शुरू:२०७०/७१			२१ कि. मि. सडक निर्माण गरिने
२५१.	डिमुवा राम्जा चिन्ने सडक, पर्वत	शुरू: २०६८/६९	१३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको तथा ३५० मिटर ग्राभेल सम्पन्न ।	५ कि.मी. ट्रयाक मर्मत, ०.५ कि.मी. ग्राभेल तथा नाली , टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।

२५२.	पातिचौर-टिमुरे-क्याङ्ग-शालिजा सडक, पर्वत	शुरू: २०७०/७१	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२१ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको ।	१ कि.मी. ट्रयाक खोलिने, ०.५ कि मी ग्रभेल तथा नाली, टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
२५३.	चाक्लेडिल कल्लेरी बाग्लुङ्ग, पर्वत	शुरू: २०७०/७१	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्न	११ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको ।	१ कि.मी. ट्रयाक खोलिने, ०.५ कि मी ग्रभेल तथा नाली, टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
२५४.	सेतीवेनी -गल्याङ- लुखु-काकीनेटा - आर्थर -राम्जा-भदौरे पोखरा, पर्वत	शुरू: २०६८/६९	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४० कि.मी. ट्रयाक खोलिएको तथा १ कि.मि ग्रभेल सम्पन्न ।	५ कि.मी. ट्रयाक मर्मत, १ कि.मी. ग्रभेल तथा नाली , टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
२५५.	छर्मके कोटगाउ वाजुङ्ग पाटीचौर सडक पर्वत	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	१ कि.मि. सडक निर्माण गरिने।
२५६.	वयरघारी ठूलो भञ्ज्याङ्ग हातेमालो चोक भोर्ले चौपारीडाँडा हिले ३ हातेमालो चोक खण्ड सडक निर्माण, पर्वत	शुरू: २०७१/७२		निर्माण कार्य सुचारु	४ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने।
२५७.	दासिङ्ग जगतपुर केगा ध्रुवदेउराली वयरघारी सडक, स्याङ्गजा, पर्वत	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
२५८.	मालीकापाली-भीमपोखरा-धम्पा- पाङगाम-फापरखेत-विहु सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०६७/६८	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	७ कि.मी.ट्रयाक खुलेको।	४ कि.मी.ट्रयाक खोलिने, ३ कल्भर्ट निर्माण ।
२५९.	कुशिमशेरा दमिक राजाखानी हृषिदसीर बरेन शान्तिपुर, बाग्लुङ	शुरू: २०६८/६९	२५ कि.मी. सडक स्तरोन्नति तथा निर्माण	१० कि.मी.ट्रयाकखुलेको।	४ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
२६०.	ग्वालीचौर १,२,३,६,७,८ खौलार-तालछहरा-भिरकटेरा खार दाङ्ग जलजला सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७०/७१	३० कि.मी. सडक स्तरोन्नति	२ कि.मी.ट्रयाक खुलेको।	४ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
२६१.	खार थानपति भिमगिद्धे जलजला रणसिंह किटेनी सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सम्भव्यता विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
२६२.	भासे (गुल्मी)-खारा गाँउ-ग्वाघा वरेङ्ग वजार, गुल्मी/बाग्लुङ	शुरू: २०६८/६९	२२ कि.मी. सडक स्तरोन्नति तथा निर्माण	११ कि.मी.ट्रयाक खुलेको।	२ कि.मी. ग्रभेल कार्य गरिने र २ कि.मी.ट्रयाकखोलिने ।
२६३.	गुल्मी (फल्दीवारी)-छापहुंगा-नयापोखरा-अर्खवाङ्ग- गंगेरी, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०६७/६८	६५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४० कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	४ कि.मी. ट्रयाक खोलिने, मोड र ग्रेड सुधार गर्ने
२६४.	बाग्लुङ्ग सालवोट निफानी भकुण्डे सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
२६५.	बाग्लुङ्ग तित्याङ्ग भकुण्डे दमेक वरेङ्ग शान्तिपुर गुल्म, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
२६६.	वेगनास ताल भोर्लेटार सडक, कास्की	शुरू: २०७०/७१			
२६७.	काँडे भदौरे सल्यान सडक, कास्की	शुरू: २०७०/७१			
२६८.	ठूलाखेत ठूलाचौर सडक, कास्की	शुरू: २०७०/७१			
२६९.	रामग्राम छपिया तिरौराकोट सडक, कपिलवस्तु, रूपन्देही	शुरू: २०७०/७१			
२७०.	भञ्ज्याङ्ग कालीमाटी चुदारीगाँउ मुसीकोट-भर्जुवावस्ती-पौदी-अरेवा मोटरवाटो निर्माण, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१			विस्तृतसर्वेक्षणकार्यसम्पन्नगरीनिर्माण कार्यप्रारम्भगरिने।
२७१.	क्षेत्रेपुल लुरूङ्ग भर्जुवा मुसीकोट देउराली तम्घास सडक, गुल्मी २	शुरू: २०७०/७१	४० ३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती		७ कि.मी. ट्रयाक खोलिने, नाली तथा ग्रभेल गरिने ।

२७२.	राकसी अमराई कल्याहारा रजस्थल फुलवारी पुर्कोट दह सडक, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१			विस्तृतसर्वेक्षणकार्यसम्पन्नगरीनिर्माण कार्यप्रारम्भगरिने।
२७३.	तम्घास - खाम्सेपानी - नयाँगाउ - नादी - सूर्यटारी गुल्मी	शुरू: २०६८/६९	४१ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४१ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	ट्याक खोल्ने, मोड तथा ग्रेड सुधार गर्ने
२७४.	तम्घास चेकमी मरेडखोला नयाँ गाउ मैदाम भुजेलधारा अरौदी कटौजे, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१			विस्तृतसर्वेक्षणकार्यसम्पन्नगरीनिर्माण कार्यप्रारम्भगरिने।
२७५.	हुङ्गा सिस्ने शान्तिपुर सडक, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१			
२७६.	खर्ज्याड चारपाल गौडाकोट जुभुङ्ग मजुवा सडक, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१			
२७७.	तम्घास बाखेसेडा भाडगाउँ वडागाउँ ढोरपाटन, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४५ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने।
२७८.	विरवास पल्लीकोट सिस्ने गुडटुड सडक, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१			
२७९.	भटुका मौलिपुर हार्दिनेटा सडक, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२			
२८०.	रानीवास रिमुवा रूद्रवेणी सडक, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२			
२८१.	रानीवास चौतारा बलेटक्सार चक्रपथ, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२			
२८२.	खरेन्द्र महाराजगञ्ज सडक, कपिलवस्तु-२	शुरू: २०७१/७२			
२८३.	भ्रिगटे आश्रड बोर्लाड महादेवटार धावा चौतारा कयापानी सडक, गोरखा-१	शुरू: २०७१/७२			
२८४.	भानुमार्ग (भन्सार चन्द्रवती पुलीमराड कुन्छा सडक), तनहुँ	शुरू:२०६४/६५	४३ कि.मी.सडक स्तरोन्नति	८ कि.मी.सडक कालोपत्रे भएको ।	०.५ कि.मी.सडक कालोपत्रे गरिने। १ कि.मी. नाला निर्माण गरिने।
२८५.	भीमकाली मार्ग (पाल्या, स्याङ्गजा, तनहुँ, लमजुङ्ग)	शुरू: २०६७/६८	४० कि.मी. सडक स्तरोन्नति	४ कि.मी. ग्राभेल भएको।	३ कि.मी. ग्राभेल गरीने, सडक चौडा, ग्रेड,मोड सुधार गरीने ।
२८६.	चुंदि भानुमार्ग, तनहुँ	शुरू: २०७०/७१	५ कि.मी.सडक स्तरोन्नति	५ कि.मी.ट्याकखुलेको ।	१ कि.मी. सडक चौडा तथा २ कि. मि. ग्राभेल गरिने।
२८७.	नमुना लोकमार्ग (ढोरफिर्दी-राइपुर-चिसापानी) सडक, तनहुँ/स्याङ्गजा	शुरू:२०७०/७१	३४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२० कि.मी. ट्याक खुलेको ।	४ कि.मी. ग्रेड,मोड सुधार, सडक चौडा गरीने ।
२८८.	दमौली सुकौरा सडक स्तरोन्ती, तनहुँ	शुरू: २०७०/७१	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१० कि.मी.ट्याकखुलेको।१ कि.मी.ग्राभेल निर्माण भएको ।	१ कि.मी. ग्रेड, मोड सुधार गरिने । ३ कि.मी. ग्राभेल तथा ड्रेन निर्माण गरिने ।
२८९.	बाड खोला देखि मोहरीया हुदै दुलेगौडा स्याङ्गजा, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
२९०.	भानुमार्ग कालोपत्रे स्याउली देखि चन्द्रवती, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
२९१.	श्रृङ्गकाली मोटर मार्ग, साबुङ्ग भगवतीपुर बाट कालिगण्डकी तिर सम्म, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
२९२.	नयाँ धिरिङ्ग सुनधारा गजरकोट राम्दी, तनहुँ/पाल्या	शुरू: २०७०/७१	२४ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	१ कि.मी. ग्राभेल भएको।	२ कि.मी. ग्रेड, मोड सुधार ,१ कि.मी. ग्राभेल गरिने
२९३.	डुप्रे चकल्डी बुढाखोला (कुसुमखोला) मैनादी सर्देवा सातमुरे (गुल्मी) सडक, पाल्या, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१		११ कि.मी.ट्याकखुलेको।	विस्तृत सर्वेक्षणकार्य सम्पन्नगरी निर्माण कार्यप्रारम्भगरिने।
२९४.	चिलाडडी -चापापानी - राम्दी मोटरवाटो, पाल्या	शुरू: २०६८/६९	१५ कि.मी. सडक	३ कि.मी. कालोपत्रे, २	३ कि.मी.ग्राभेल गरिने ।

			निर्माण/स्तरोन्नति	कि.मी. ग्राभेल तथा १० कि. मी. माटे सडक निर्माण सम्पन्न ।	
२९५.	सिस्ने भलुवान डुम्रे वन्दीपोखरा मोटरवाटो,	शुरू: २०७१/७२			
२९६.	बाजुरा कालापानी बाधपाटा पानघडारा सडक,	शुरू: २०७१/७२			
२९७.	कोलीखर्क हिरापोखरा चकली डुम्रे सडक, पाल्पा	शुरू: २०७०/७१	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१.५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य , ४ कि.मी. ट्रयाक निर्माण गरिने।
२९८.	सालभुण्डी-सुंगुरेदुङ्गा, पाल्पा	शुरू: २०६८/६९	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३ कि.मी. ग्राभेल तथा २० कि. मी. माटे सडक निर्माण सम्पन्न ।	२ कि.मी. ग्राभेल गरिने र २ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
२९९.	खालिवन रामपुर सडक, पाल्पा	शुरू: २०७०/७१			विस्तृतसर्वेक्षण कार्यसम्पन्न गरीनिर्माण कार्य प्रारम्भगरिने।
३००.	चोरमारा -भ्यालवास -पाल्पा सडक कालोपत्रे, पाल्पा/नवलपरासी	शुरू: २०७०/७१		२० कि मी ट्रयाक खुलेको ।	०.५ कि मी कालोपत्रे कार्य गरिने ।
३०१.	गण्डकी मार्ग गैडाकोट १, मिलनचोक, मिलनचोक पूर्व, नवलपरासी	शुरू: २०७०/७१			१ कि.मि सडक कालो पत्रे गरिने
३०२.	मरामा इन्द्रचोक-विहानीचोक-कैलाशचोक-टरूवा-वद्रुवा, नवलपरासी	शुरू: २०७०/७१			५ कि.मि सडक कालो पत्रे गरिने
३०३.	रामपुरटार बेलडाडा मित्याल अरूणखोला, पाल्पा	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३०४.	तानसेन वडा नं. १० बरको रूखवाट वेथल ईङ्गलिस स्कूल हुँदै मेहलधारा जोड्न सडक स्तरोन्नती कालोपत्रे, पाल्पा	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३०५.	सोइरे-बासाछेडा-कथुरे गौमुखी सडक, गुल्मी/ प्युठान	शुरू: २०७०/७१			विस्तृत सर्वेक्षणकार्य सम्पन्नगरी निर्माण कार्य प्रारम्भगरिने।
३०६.	मच्छी ओखरकोट बाँदीकोट गुल्मी सडक, प्युठान	शुरू: २०७१/७२			
३०७.	ज्यपुर उदयपुरकोट स्वर्गद्वारी सडक, प्युठान	शुरू: २०७१/७२			
३०८.	परासी भुङ्गा ललीतपुर वरवा भन्सार सडक, प्युठान	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३०९.	ठूलापोखरा छत्रगंज माडेलचौर टिकुरा सिमिचौर सडक, अर्घाखाँची	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३१०.	काक्री तकसेरा हुकाम मैकोड डोल्या सडक, रूकुम	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३११.	सुन्दरबजार - खत्रीठाँटी -पाणीनी- भोलेटार, लमजुङ/कास्की	शुरू: २०६७/६८	२६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२६ कि.मी. सडक स्तरोन्नति ।	सडक स्तरोन्नती गरिने ।
३१२.	पानीटंकी जुके भोटेपोखरी धारापानी मनियन डाँडा, कास्की	शुरू: २०६८/६९	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१० कि.मी. ट्रयाक सम्पन्न भएको ।	२ कि.मी. ट्रयाक मर्मत, ०.५ कि.मी. ग्राभेल तथा टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
३१३.	वेगनास ताल-उपल्लो नहर सडक, कास्की	शुरू: २०७०/७१	१ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	१ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको ।	०.५ कि.मी.सडक कालोपत्रे गरिने।

३१४.	चिसापानी -सिगारेवास -टक्सार, कास्की	शुरू: २०६८/६९	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२० कि.मी. ट्रयाक खोलिएको तथा ७०० मिटर ग्राभेल सम्पन्न ।	५ कि.मी. ट्रयाक मर्मत, ०.५ कि.मी. ग्राभेल तथा नाली ,टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
३१५.	सिक्लेश शिसाघाट मादी कोरिडोर सडक, कास्की	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने।
३१६.	फेवा मार्ग देखि कोइरालामार्ग डिहिकोपाटन हुदै खहरे चौक सडक, कास्की	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३१७.	थोचे तिल्वे लार्केपास सडक, मनाङ्ग	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३१८.	कालिका मार्ग कोहलपुर, बाँके	शुरू: २०७१/७२			
३१९.	शक्तिखोर उपरदाङ्गडी पर्यटन सडक, चितवन-२	शुरू: २०७१/७२			
३२०.	वेनीघाट तीनमाने पोखरीथोक पर्यटन सडक, गोरखा	शुरू: २०७१/७२			
३२१.	शान्तिबजार कठारबजार निकुञ्ज सडक, चितवन-१	शुरू: २०७१/७२			
३२२.	रत्ननगर न.पा.लौरीखडोल पुल निपेनीचौक सडक, चितवन-२	शुरू: २०७१/७२			
३२३.	धादिङ्ग बसेरी मानवु काशीगाउँ कैरीजा दोभान सडका गोरखा-३	शुरू: २०७१/७२			
३२४.	दुम्कीवास -सर्दी-मट्टेरी- रहवास भडेवा, पाल्पा/नवलपरासी	शुरू: २०६५/६६	३४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१५ कि.मी. कालोपत्रे, २६ कि.मी. ग्राभेल तथा २३ कि.मी. माटे सडक निर्माण सम्पन्न ।	४ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
३२५.	म.रा.मा.कावासोती थाना-कुशनहरी लोखानी सडक, नवलपरासी	शुरू:२०७०/७१	१० कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१० कि.मी.ट्रयाक खुलेको । १ कि.मी. ग्राभेल निर्माण भएको	२ कि.मी. ग्राभेल तथा ड्रेन निर्माण गरिने ।
३२६.	रामपुर मित्याल आरूङ्गखोला सडक, पाल्पा/नवलपरासी	शुरू: २०६७/६८	७६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१० कि.मी. ग्राभेल तथा ६६ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	३ कि.मी. ग्राभेल गरिने , मोड तथा ग्रेड सुधार, स्ट्रक्चर निर्माण गरिने ।
३२७.	रामग्राम ९ देखि सनइ वडा नं. ४ र ५ हुदै पाल्ही प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र जाने सडक, नवलपरासी	शुरू: २०७०/७१			कालोपत्रे गरिने ।
३२८.	कठहवा त्रिवेणी सडक, नवलपरासी	शुरू: २०६८/६९		६ कि.मी. सडक ग्राभेल भएको ।	कालोपत्रे कार्य गरिने ।
३२९.	अमरापुरी-बुलिङटार, नवलपरासी	शुरू:२०६८/६९	३२कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३ कि.मी. कालोपत्र तथा १ कि.मी. सडक ग्राभेल भएको ।	३ कि.मी. सडक ग्राभेल, टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
३३०.	बर्दघाटे बसहिया गुठी प्रसौनी सडक, नवलपरासी	शुरू: २०६८/६९		६.४ कि.मी. सडक ग्राभेल भएको ।	०.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
३३१.	दलदले बुलिङटार सडक, नवलपरासी	शुरू: २०६८/६९		३ कि.मी. सडक ग्राभेल भएको ।	ट्रयाक तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने
३३२.	रामग्राम स्तुप देउरवा बैकुण्ठपुर हर्कटा सडक, नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३३३.	नारायणी चोरमारा कालीगण्डकी सडक, नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी

					निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३३४.	हर्कपुर रतनपुर सडक, नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३३५.	त्रिवेणी शिवपुरगढी सडक, नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३३६.	कालीगण्डकी कोरिडोर बोभापोखरी देखि बुलिगटारसम्म सडक स्तरोन्नती नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३३७.	म.रा.मा. कालीगण्डकी अस्पताल (गणेशमन्दिर) चोकबाट दक्षिण कावासोती चर्चचोकबाट पूर्व प्रगतिटोल हुँदै स्याउली बजार (सिद्धेश्वर राधाकृष्ण मन्दिर जोड्ने) सम्मको सडक, नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२		१ कि.मी. सडक ग्राभेल भएको ।	ग्रेड सुधार गरी नाली निर्माण गर्ने तथा ३ कि.मि. सडक कालोपत्रे गर्ने ।
३३८.	पूर्व-पश्चिम लोकमार्ग-रामापुर-लुम्बिनी उद्यान सडक, रूपन्देही	शुरू: २०६५/६६	१८.५ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	८ कि.मी. सडक ग्राभेल तथा ५.५ कि मि कालोपत्रे भएको ।	३ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
३३९.	फसाटिकर बजार हुँदै मानपकडी मानमटेरीया ४ जोड्ने सडक कालोपत्रे, रूपन्देही	शुरू: २०७०/७१		०.५ कि मी कालोपत्रे सम्पन्न ।	०.५ कि मी कालोपत्रे कार्य गरिने ।
३४०.	दुधराक्ष म.रा.मा.प्रतिशालय पाल्पा अर्घाखाँची सडक, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३४१.	सालभण्डौ पानीटकी जर्लेवा सडक, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			
३४२.	दयानगर गा.वि.स.को छपियाचोकबाट हवलदारटोल हुँदै पण्डितपुर जाने सडक कालोपत्रे, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३४३.	खैरनी धकधई अमवा भन्सार सडक, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३४४.	खानीखोला मुरूगाउँ राजकोट कुरलगाउँ प्रीतिवाङ्ग सडक, रूकुम	शुरू: २०७१/७२			
३४५.	फलामेगौडा पिपलप्याड सिस्ने डोल्या सडक,	शुरू: २०७१/७२			
३४६.	साराङ्गवेसी- ढावाचौर-चौरपानी-रेजमपारी-धरमपानी, प्यूठान	शुरू: २०७०/७१		२ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी थप ३ कि मि सडक स्तरोन्नती गर्ने
३४७.	हटियागाउ-जावुने-ऐरावती, प्यूठान	शुरू:२०७०/७१		१.५ कि.मि.सडक ट्याक खोल्ने कार्य सम्पन्न	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने, ३ कि.मि.सडक ट्याक खोल्ने ।
३४८.	मच्छी-नारीकोट देउराली-पातलकटेरी-रिपुरे प्यूठान/गुल्मी	शुरू: २०७०/७१			विस्तृतसर्वेक्षणकार्यसम्पन्नगरी नारीकोटदेउरालीदेखि रिपुरेसम्म ट्याक खोल्ने ।
३४९.	ठूलावेशी-अर्खा-देवीस्थान सडक, प्यूठान/वाग्लुङ्ग	शुरू: २०६७/६८	६० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५५ कि.मी.ट्याकखुलेको ।	४ कि.मी. ट्याक ट्याक खोल्ने ।
३५०.	साङ्गला गा.वि.स. ९ मालुङ्ग चुनी जगाल गुर्जे सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७१/७२			
३५१.	गच्छे-धनचौर-भालुवाड सडक, अर्घाखाँची	शुरू: २०६८/६९	७२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५५ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	४ कि.मी. ट्याक खोल्ने ।

३५२.	भन्ज्याङ्गखर्क-साकिने-पैथापाटा-ठाल्डुङ्ग मोटरबाटो, अर्घाखाँची	शुरू:२०७०/७१	१३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	४ कि.मी. ट्याक खोल्ने ।
३५३.	अर्घाखाँची-देउराली-अर्घातोष खनदह सडक, अर्घाखाँची	शुरू:२०६८/६९	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२५ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	३ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
३५४.	घुम्ती-पाल्पा सडक स्तरोन्नति, अर्घाखाँची	शुरू: २०६८/६९	६८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२ कि.मी. कालोपत्रे सडक निर्माण भएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
३५५.	चन्द्रनिगाहपुर रिङ्गरोड, रौतहट-३	शुरू: २०७१/७२			
३५६.	सन्तपुर माथियाही सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२			
३५७.	डवरा-कोठेनदी बोर्डर कपिलवस्तु सडक, कपिलवस्तु	शुरू: २०६७/६८	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	११ कि.मी. कालोपत्रेसडक निर्माण भएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
३५८.	तिलौराकोट लक्ष्मणघाट कोइली बनगाइ सडक, कपिलवस्तु	शुरू: २०७१/७२			
३५९.	एवीसी पथ कालोपत्रे, जानकीनगर ,तिलोत्तमा -२, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			
३६०.	पिपरा-चाकरचौडा सडक, कपिलवस्तु	शुरू:२०७०/७१	२८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	०.५ कि.मी. कालोपत्रे सडक निर्माण भएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
३६१.	डुमरा महाराजगंज हदौना सडक, कपिलवस्तु	शुरू: २०६८/६९	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१८ कि.मी. कालोपत्रेसडक निर्माण भएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
३६२.	पिपरा राधाकृष्ण मन्दिर लखनपारा, कपिलवस्तु	शुरू:२०७०/७१	३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	०.५ कि.मी. कालोपत्रे सडक निर्माण भएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
३६३.	डवरा कुशहवा कडनी बोर्डर सडक, कपिलवस्तु	शुरू: २०६८/६९	११ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१ कि.मी. कालोपत्रेसडक निर्माण भएको ।	मर्मत सम्भार र सडक चौडा गर्ने कार्य ।
३६४.	बैदौली देउवापार कोपावा हर्षवा पटना सडक, कपिलवस्तु	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३६५.	गमेनताल तनहूँ बुलिनटार सडक, नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२			
३६६.	वाम्दा सुवेदीघर चालिसेडाँडा ठुलीपोखरी सडक, पर्वत	शुरू: २०७१/७२			
३६७.	फूलवारी मणिपाल काँहू धरहरा सडक, कास्की	शुरू: २०७१/७२			
३६८.	लाहाचोक घाचोक रिभा सैतीघट्ट हिलेबजार सिघड कालीमाटी घलेल लुभ्रे खोराको मुख चक्रपथ, कास्की-४	शुरू: २०७१/७२			
३६९.	ढिकुरी फोप्ली भैराम्भोर सिर्प सडक, रोल्पा	शुरू: २०७१/७२			
३७०.	दाखाक्वाडी बर्जिवाड सोते सारी खुङ्गी सडक, रोल्पा	शुरू: २०७१/७२			
३७१.	कोइला जुगा घोर्नेटा बोत जिनवाङ्ग सडक, रोल्पा-१	शुरू: २०७१/७२			
३७२.	दुईखोली -चुन्वाड-रुकुमकोट--तक-हुकाम-मैकोट-शहरतारा लोकमार्ग, रोल्पा/रुकुम/डोल्पा	शुरू: २०६७/६८	२० कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	२.५ कि.मी. ट्याक तथा २५ र.मी. सडक संरचनाहरू निर्माण गरिएको ।	१ कि.मी. ट्याक तथा २५ र.मी. सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने ।
३७३.	माभुकोट ढिकुरी गुरुङ्गाउँ फोक्ली सडक, रोल्पा-१	शुरू: २०७१/७२			
३७४.	खलङ्गा-मार्के-कालीमाटी रामपुर -काप्रेचौर हुँदै कोहलपुर, बाँके सडक, सल्यान	शुरू: २०६८/६९	१०० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४३ कि.मी. सडक ट्याक तथा ६ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	३ कि.मी. ग्राभेल तथा सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने ।
३७५.	चाकला सिद्धारा छारे सिलिङ्ग खोला लहापे सडक, अर्घाखाँची	शुरू: २०७१/७२			

३७६.	विजौरी मलवार सडक (शहिदमार्ग) कालोपत्रे, दाङ	शुरू: २०६८/६९	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१.६ कि.मी. कालोपत्रे र १२.५ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे तथा २५ र.मी. सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने ॥
३७७.	दोधरीया प्रतापकोट मखनटाकुरी सडक सल्यानको लुहाम सम्म निर्माण, दाङ	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३७८.	लालमटिया देखि सोनपुर चैलाही सडक, दाङ	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३७९.	दंगी शरण मार्ग तुलसीपुर बनगाउ सुकौरा, दाङ	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३८०.	मच्छी-ओखरकोट-सौतामारे-पुर्कोटदह (गुल्मी) सडक स्तरोन्नति, प्युठान	शुरू: २०६८/६९	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२५ कि.मी. सडक ट्रयाक खुलेको ।	३ कि.मि.सडक स्तरोन्नती (ब्याक कटिङ तथा पक्की नाली) निर्माण गर्ने लक्ष्य रहेको ।
३८१.	चुनवाङ्ग-महत-हुकाम-मैकोट - शहरतारा सडक, रूकुम	शुरू: २०६५/६६	८५ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	१६ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	१ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
३८२.	अर्मादली खदि गोताम जाजरकोट, रूकुम	शुरू: २०६८/६९	४० कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	७ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	१.५ कि.मी. ट्रयाक खोलिने तथा विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३८३.	राडीज्युला चिसापानी सडक, रूकुम	शुरू: २०७०/७१	४८कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको तथा अन्य सडक संरचना हरू निर्माण गरिएको ।	१.५ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
३८४.	मठ डिग्रे भण्डारीकोरा सडक स्तरोन्नती, रूकुम	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३८५.	देवीस्थान-घोराही सडक, प्युठान/दाङ	शुरू: २०७०/७१	३६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२ कि.मी. रोड सतह सोलिड, ७ वटा पुलेसा निर्माण तथा अन्य सडक संरचना हारू निर्माण गरिएको।	३ कि.मि.सडक स्तरोन्नती गर्ने गरिने ।
३८६.	अम्वाशा दनुवाताल भुरीगाउँ -तेलपानी सुर्खेत सडक, सुर्खेत	शुरू: २०६४/६५	५३ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	०.९ कि.मी. कालोपत्रे तथा ५ कि.मी. ग्राभेल सम्पन्न भएको ।	ट्रयाक खोल्न कार्य सम्पन्न हुने मोड सुधार र सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने।
३८७.	जम्मुफाँट पलैटे पाँचतले गुभा भक्तडी सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२			
३८८.	देवीस्थान कुमालटार स्वर्गद्वारी सडक, प्युठान-१	शुरू: २०७१/७२			
३८९.	गोजीबजार-बजेडी आली-दुनी खनीखोला सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७०/७१	२३ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति ।	सम्भाव्यता अध्ययन, विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी ११ कि.मी. सडक ट्रयाक खुलेको ।	४ कि.मी. सडक ट्रयाक खुलेको ।
३९०.	वाङ्गे सिमल चनावारी मसेरी वयलकाँडा सडक, दैलेख	शुरू: २०७१/७२			
३९१.	फड्के वाहने डाँडाकटेरी भाँत्रीडुङ्गा उँजा स्याउलीवाड सडक, प्युठान-२	शुरू: २०७१/७२			
३९२.	इवा ५ वानियाँ चौताराबाट ध्याकु ३ जिम्मा गाउँ हुँदै मौला डाँडा निगुरादिन सडक, तेह्रथुम	शुरू: २०७१/७२			

३९३.	बेलडागी चौबन्नी रामपुर बेलौरी लक्ष्मीपुर भुवनवस्ती पराशन सडक, कञ्चनपुर	शुरू: २०७१/७२			
३९४.	बटाकाचौर नयाँबजार कुडहर भलयाचौर थलुङ्ग सल्यान सुखौरा काँडेवास हटिया सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
३९५.	तिलौराकोट जगदीशपुर लक्ष्मणघाट सडक, कपिलवस्तु	शुरू: २०७१/७२			
३९६.	वाहने डम्री सिर्प रोल्या सडक, रोल्या	शुरू: २०७१/७२			
३९७.	चेरनेटा चिनाजावुने दाडबाड सडक, रोल्या	शुरू: २०७१/७२			
३९८.	चिसापानीवाट बबियाचौर हुँदै गुट्टु सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७०/७१	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती	ट्रयाक खुलेको ।	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३९९.	काल्वे मालारानी घारीवन छिन्चु सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७०/७१	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न ट्रयाक खुलेको ।	२ कि.मी. ग्राभेल गरिने सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने ।
४००.	भेडावारी सिमखोला नारंगे मसेरी डाँडाखाली सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२			
४०१.	पोखरे धारापानी सल्यान सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२			
४०२.	सुभाघाट पिपलटार लामिडाँडा टुनिखेल सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२			
४०३.	कल्याण काँध भाक्तडी सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२			
४०४.	तल्लो डुंगेश्वर-काफलपानी- दुल्लु- कुसापानी, कालीकोट/दैलेख	शुरू: २०६७/६८	८०कि.मी.सडक निर्माणएवं स्तरोन्नति	५१ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	२ कि.मी.ट्रयाक खोलिने । मोड सुधार र सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने
४०५.	खुलालु लालु भुम्रा लैफु, कालिकोट	शुरू: २०६८/६९	५० कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	सम्भाव्यता अध्ययन, विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न	०.५ कि.मी. ट्रयाक खोलिने । सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने
४०६.	दाहा पिली पाँखा छाप्रे नागम सडक, कालिकोट	शुरू: २०७१/७२			
४०७.	सिपाघाट मिटार सिपापोखरी बाडेगाउँ नवलपुर सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०७१/७२			
४०८.	गोरखा न.पा.वाट बुडकोट मैलुङ्ग सडक, गोरखा-१	शुरू: २०७१/७२			
४०९.	आदिखिन सातपाटा सडक, कालीकोट	शुरू: २०७०/७१		निर्माण कार्य प्रारम्भ ।	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी ०.५ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
४१०.	शेरी पान्तिडी सडक, जुम्ला/कालीकोट	शुरू: २०७०/७१		निर्माण कार्य प्रारम्भ ।	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी ०.५ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
४११.	महाबुलेक पादमघाट चिल्खाया घुन्खाया रतडा नाग्मा सडक, कालिकोट	शुरू: २०६८/६९	६० कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	३कि.मी.ट्रयाक खुलेको ।	३ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
४१२.	लालीघाट-सुन्तराली- विमानस्थल-त्रिवेणी बडिमालिका पर्यटन सडक, कालीकोट	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
४१३.	चितवन चनैली वसुहट्टा सोसी पर्सा ढाप देखि मेघौली सम्मको सडक, चितवन	शुरू: २०७१/७२			
४१४.	महारानी ३ स्कूलचौन चान्दु खोलाको ८ नं. बाँध सित्तचोक बाह्रघरे दमक, भ्जापा	शुरू: २०७१/७२			
४१५.	पिँडि खोला रातो छहरा वार्यखर्क टकलाक गा.वि.स. भवन सम्म सडक,, पर्वत	शुरू: २०७१/७२			

४१६.	वुर्तिवाङ्ग बोझादोभान खुङ्गखानी तमान म्याग्दी सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
४१७.	विराटनगर इनरूवा सडक, मोरङ्ग, सुनसरी	शुरू: २०७१/७२			
४१८.	बरागाछी त्रिभुनचोक सडक, सुनसरी	शुरू: २०७१/७२			
४१९.	कुसुमखोला मौनादी मुभुङ्ग सडक कालोपत्रे, पाल्पा	शुरू: २०७१/७२			
४२०.	विरौटा धैरेनी अंगाहखोला सडक, पाल्पा	शुरू: २०७१/७२			
४२१.	विन्दवासीनी-लमताँडा-चदरीबुना-त्रिपानी-कालीकोट, दैलेख/कालीकोट	शुरू: २०६८/६९	६४ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	१२.५ कि.मी.ट्रयाक खुलेको ।	१.५ कि.मी.ट्रयाक खोलिने । सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने।
४२२.	रारा लिहिन जोगिवाडा मोख्ला नराकोट थोवाघाटकनका सुन्दरी मन्दिर, जुम्ला	शुरू: २०६८/६९		७ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	डि.पि.आर. तयारी र निर्माण कार्य ।
४२३.	जुम्ला-खलंगा-चोत्रो-दुनै सडक, डोल्पा/जुम्ला	शुरू: २०६८/६९	८५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४० कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	३ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
४२४.	तिलोत्तमा न.पा. ३ सिद्धार्थ राजमार्ग दुग्ध डेरी नन्दलाल पथ, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			
४२५.	जुम्ला सदरमुकाम चेरजलजला कनक सुन्दरी सडक, जुम्ला	शुरू: २०७१/७२			
४२६.	घुमखहरे मखरे हुमराखम सुर्खेत जाजरकोट सडक, जाजरकोट	शुरू: २०६८/६९	३० कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	८ कि.मी.ट्रयाक खुलेको ।	२ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
४२७.	खलंगा थाप्ले - सिंयला -भ्यालीखेत, जाजरकोट	शुरू: २०७०/७१	१५ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	५ कि.मी.ट्रयाक खुलेको ।	२ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
४२८.	पाँचकटिया कितेनी नेतीलेक सकला लिम्सा मूलसाम सडक, जाजरकोट	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
४२९.	गंगोटे-आरुणढुगा-ढाडखेत-थलोजाजरकोट, सुर्खेत/जाजरकोट	शुरू: २०६७/६८	३० कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	१२ कि.मी.ट्रयाक खुलेको ।	२.५ कि.मी.ट्रयाक खोलिने । सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने।
४३०.	भट्टेचौर सोरूकोट भिई सडक, मुगु	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
४३१.	मौरेलेख-त्रिपुराकोट सडक, डोल्पा	शुरू: २०६८/६९	३२ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	६ कि.मी.ट्रयाक खुलेको ।	४ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
४३२.	मुस्ताङ डोल्पा सडक, मुस्ताङ/डोल्पा	शुरू: २०६८/६९	६० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१८ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको ।	४ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
४३३.	मार्तडी थामलेख सडक, बझाङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
४३४.	तमैल छान्ना बाजुरा थामलेख सडक, बझाङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
४३५.	नेपालगन्ज-होलीया - बेतहनी सडक, बाँके	शुरू: २०६७/६८	१४ कि.मी.सडकनिर्माणएवं स्तरोन्नति	८ कि.मी.कालोपत्रे, २ कि.मी. ग्राभेल कार्य गरिएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
४३६.	वैजापुर विनौना फत्तेपुर कमदी नेपालगंज, बाँके	शुरू: २०६८/६९	३६ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	३२ कि.मी.सडक ग्राभेल भएको ।	३ कि.मी.सडक ग्राभेल गरिने ।
४३७.	जमुनि-चिसापानी ग्रिनरी सडक, बाँके	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
४३८.	शाहीगाउँ परस्पर सडक, बाँके	शुरू: २०७१/७२			
४३९.	वी.पि.चोक देखि करमोहना बन्जारे गाउँ शाहदत्त सडक, बाँके	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

४४०.	राजापुर चक्रपथ वडा नं.१४ देखि भरतपुर कल्याणकारी आश्रम सडक, बर्दिया	शुरू: २०७०/७१		टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य ।	३ कि.मी.सडक ग्राभेलगरिने ।
४४१.	गोला गाविस मैनापुरपोखर बाट बन्जरिया पशुपतिनगर गाविस सडक, बर्दिया	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
४४२.	सिमिकोट देखि सर्किदेउ सडक, हुम्ला	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
४४३.	सहजपुर-वोगटान दिपायल, कैलाली/डोटी	शुरू: २०६७/६८	१०८ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	४८ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	४ कि.मी. ट्रयाक खुलिने ।
४४४.	बेलपाति पत्रनाली कोरीगाउँ धुरकोट सडक, डोटी २	शुरू: २०७१/७२			
४४५.	मौवा-नगरदह सडक, डोटी	शुरू: २०६७/६८	२५ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	२५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	३ कि.मी. सडक स्तरोन्नती गरिने ।
४४६.	बाघमारे थाप्सा सडक, डोटी	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
४४७.	डोटी खप्तड रिङ्गरोड, डोटी/अछाम/बाजुरा	शुरू: २०७०/७१	८० कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	२ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	४ कि.मी. ट्रयाक तथा स्तरोन्नती गरिने ।
४४८.	खिचोलेक-सित्तड-सलेना मोटरबाटो, बैतडी (२)	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
४४९.	विथड-बुंगल सडक, अछाम	शुरू: २०६८/६९	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५ कि.मी. ट्रयाक, ०.२ कि.मी. ग्राभेल कार्य गरिएको	३ कि.मी. ट्रयाक, ०.५ कि.मी. ग्राभेल कार्य गरिने ।
४५०.	रिङ्गपाटा सुर्मा सडक, बझाङ-१	शुरू: २०७१/७२			
४५१.	चिसापानी सोल्टा जंगलघाट मंगलसेन सडक, अछाम	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
४५२.	दैजी -जोगबुढा सडक, कंचनपुर, डडेलधुरा	शुरू: २०६७/६८	४६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४० कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
४५३.	ब्रम्हदेव जोगबुढा सलेना गोगन चिरकीट्टे सडक, डडेलधुरा	शुरू: २०६८/६९	७० कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	४.५ कि.मी. सडकको मोड तथा ग्रेड सुधार कार्य गरिएको ।	५ कि.मी. सडकको मोड तथा ग्रेड सुधार कार्य गरिने ।
४५४.	बागवजार बगरकोट भागेश्वर रूपाल सडक खण्ड, डडेलधुरा	शुरू: २०६८/६९	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	३ कि.मी. ट्रयाक तथा स्तरोन्नती गरिने ।
४५५.	फर्साटिकर मोनहियाचोक वनगाई परौहा सडक, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			
४५६.	सैनामैना चक्रपथ, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			
४५७.	रातेमाटे कालेश्वर चयामराडवेशी पनौती सडक, काभ्रे, ललितपुर	शुरू: २०७१/७२			
४५८.	आदमघाट किरानचोक थुम्की चौतारा सडक, धादिङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
४५९.	चुरलिङ घ्याल्मचोक धवादीघाट सडक, गोरखा	शुरू: २०७१/७२			
४६०.	आदमघाट पोखरीगाउँ केउरेनीटार सडक, धादिङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
४६१.	महेन्द्रनगर मझगाउँ महाकाली नदी कालोपत्रे, कञ्चनपुर	शुरू: २०७१/७२			
४६२.	बगरकोट शेराखेत देवल राजुल भण्डारी गाउ रमण, डडेलधुरा	शुरू:२०६९/७०	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	३ कि.मी. ट्रयाक तथा स्तरोन्नती गरिने ।

४६३.	गैरा गाङ्गखेत टालडोटी डडेल्धुरा सडक, डडेल्धुरा	शुरू: २०७०/७१	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१ कि.मी. सडक स्तरोन्नति ।	२ कि.मी. ट्याक तथा स्तरोन्नती गरिने ।
४६४.	मल्म रिघा शिशाखानी जलजला रणसिंह किटेनी सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
४६५.	लखौरी रेल्वे लाइन देखि कपटौल फिटकोहिया सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			
४६६.	इलाम तिक्लेनी हुँदै नामसालिङ्ग नयाँवजार सडक	शुरू: २०७१/७२			
४६७.	जमदह लग्दी गदियानी सडक सुधार तथा कालोपत्रे, सिरहा	शुरू: २०७१/७२			
४६८.	बडहरामालको बस्तीपुर देखि चिकना सम्म सडक सुधार, सिरहा	शुरू: २०७१/७२			
४६९.	हिँटिया हर्नामाडी रातामाटे डाँडा दियावती हुँदै एकलेखेल सडक, मकवानपुर	शुरू: २०७१/७२			
४७०.	दोवान ज्यामिरे गडवान छतिवन हुँदै बारा रत्नपुर जोड्ने सडक, मकवानपुर	शुरू: २०७१/७२			
४७१.	श्रीपुर मुसना विजयपुर, बारा-५	शुरू: २०७१/७२			
४७२.	बगरकोट चुल्ल सडक, डडेलधुरा	शुरू: २०६७/६८	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४ कि.मी. सडक स्तरोन्नति ।	२ कि.मी. ट्याक तथा स्तरोन्नती गरिने ।
४७३.	बलेफ-जलविरे-तेम्बाथान सडक, सिन्धुपाल्चोक ।	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
४७४.	गोठारार खहरेचोक गान्धीस्कूल विरेन्द्रचोक वडा नं. ५ पिपलबोट सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७१/७२			
४७५.	लम्की-राजकाँडा कैलाली-कुइनेघाट, कैलाली/सुर्खेत	शुरू: २०६८/६९	६५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१५ कि.मी. ट्याक खुलेको, ५ कि.मी. सडक ग्राभेल भएको ।	३ कि.मी. सडक ग्राभेल, १०० मि. टेवा पर्खाल र २०० मि नाली निर्माण गरिने ।
४७६.	नारायणी छिपेनी पचाहा चौतारी वारकोल सडक, नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२			
४७७.	महेन्द्र राजमार्ग ४० कि.मी. चिसापानी अमलटारी सडक, नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२			
४७८.	सन्दकपुर बौनिया देखि भवही थापापुर मोहना (मरियाघाट) भन्सार सडक कालोपत्रे, कैलाली	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
४७९.	कन्चनपुर-कालीकावजार-त्रिभुवनवस्ती-भानु-मोहना नदी कैलाली/कञ्चनपुर	शुरू: २०६८/६९	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४० कि.मी. ट्याक, ५ कि.मी. ग्राभेल र ४०० मि कालोपत्रे सम्पन्न ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
४८०.	कालीकोट थिन्पु बाजुरा जुकोट मुगु सुकठिक हुम्ना कर्णाली कोरिडोर, बाजुरा	शुरू: २०६८/६९	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति		३ कि.मी. ट्याक खोल्ने ।
४८१.	भूलाघाट गोकुलेश्वर लटिनाथ खण्डेश्वरी सडक, बैतडी/दार्चुला	शुरू: २०६८/६९		१.५ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	४ कि.मी. ट्याक तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
४८२.	बैतडी शोरा ढिकगाड सडक, बैतडी	शुरू: २०७०/७१			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने

४८३.	पनेवाज-वन्तोली-गोकुलेश्वर सडक, दार्चुला	शुरू: २०७०/७१		१ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको ।	३ कि.मी.ट्रयाक तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
४८४.	छेडा कचाली सडक, जाजरकोट	शुरू: २०७०/७१			
४८५.	जानकी मेडिकल कलेज बनीमिया गोपालपुर मिथिलेश्वर मौवाही कजौरामोल सवेला सडक, धनुष	शुरू: २०७०/७१			
४८६.	केशरवाग डेरीचोक सिचामाई सडक, चितवन	शुरू: २०७०/७१			
४८७.	डुमरिया भटौलिया बहादुरपुर सडक, सर्लाही	शुरू: २०७०/७१			
४८८.	श्रीकोट सिल्लेगडा कटौजपानी रुद्रेश्वर देथला खलंगा सडक, बैतडी/दार्चुला	शुरू: २०७०/७१		९ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको ।	३ कि.मी.ट्रयाक तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
४८९.	दल्लेखार भस्कु जाईभुल ऐरान गल्फै सडक (अपि नगरपालिका), दार्चुला	शुरू: २०७१/७२			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
४९०.	भतौला-जोलजिबी-शेरा सडक, दार्चुला	शुरू: २०६७/६८	३० कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	८ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको ।	३ कि.मी.ट्रयाक तथा मर्मत सम्भार, सडकका ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य गरिने ।
४९१.	कटारी मभारे पोखरीया नोचा सडक, मोरङ	शुरू: २०७१/७२			
४९२.	बालकुमारी बालकोट सडक, ललितपुर	शुरू: २०७१/७२			
४९३.	भिमफेदी कोगटे सिस्नेरी सडक, मकवानपुर	शुरू: २०७१/७२			
४९४.	बनियापथ लामाचौर १६ तुलसीघाट डिक, कास्की	शुरू: २०७१/७२			
४९५.	छेडा चाँदे जुम्ला सडक, जाजरकोट, जुम्ला	शुरू: २०७१/७२			
४९६.	स्वामी भञ्ज्याङ्ग देखि धुर्कोट वेशी चौतारी, चापाकोट ३, स्याङ्जा	शुरू: २०७१/७२			ग्रेड सुधार, नाली कल्भर्ट बनाउने
४९७.	जुवु काउले बालगंगा काउलेखर्क सडक, सोलुखुम्बु	शुरू: २०७१/७२			
४९८.	भोजपुर छिनामखु सडक, भोजपुर	शुरू: २०७१/७२			
४९९.	मुढेवजार तामाचोक जिरोप्याइन्ट चौरीखर्क जलजला सडक, संखुवासभा	शुरू: २०७१/७२			
५००.	विजयखर्क सडक विस्तार, खोटाङ	शुरू: २०७१/७२			
५०१.	धुलियाविटा बाङ्गिसिमल चारलेक सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२			
५०२.	छिन्चु मुरलीखोला दरै सडक, जाजरकोट	शुरू: २०७१/७२			
५०३.	कोहलपुर १० कालिका नगरदेखि कोहलपुर १३ मा पर्ने सिम्री जोड्ने सडक स्तरोन्नती, बाँके	शुरू: २०७१/७२			
५०४.	वारखर्क काफलकोट वादशाला जितजिवा सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२			
५०५.	घुम्ती चिसापानी सडक, स्याङ्जा, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२			
५०६.	आत्मन्नद मार्ग (लाररुम्बा महमाई), इलाम	शुरू: २०७१/७२			
५०७.	दमक तिनतले चिसापानी सडक, भ्वापा, इलाम	शुरू: २०७१/७२			
५०८.	राँके एकतप्पा गजुरमुखी महमाई भ्वापा सतासीधाम सडक, इलाम, भ्वापा	शुरू: २०७१/७२			

५०९.	फिक्कल गुम्बा छिड़ी फिक्कल ९ याङ्ग पञ्चकन्या शान्तिजुरे सडक, इलाम	शुरू: २०७१/७२			
५१०.	सि.न.पा.वडा नं. ९ गोलगढ दुमदुमवा हुँदै हाटिफ फर्साटिकर जोडने सडक, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			
५११.	विजौरी लगाम डोटी सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२			
५१२.	रानीघाट तातापानी कैलाली सडक, सुर्खेत, कैलाली	शुरू: २०७१/७२			
५१३.	घोराही फुखाली गिठेपानी हात्तिखर्क सडक,	शुरू: २०७१/७२			
५१४.	तातापानी बाबियाचौर भक्तडी जंगलघाट सडक, अछाम	शुरू: २०७१/७२			
५१५.	फुलवारी काँहु धरहरा सडक, कास्की	शुरू: २०७१/७२			
५१६.	मार्डर बजार देखि लगडी गोठ हुँदै लगडी गदियानी सडक, सिरहा	शुरू: २०७१/७२			
५१७.	इनरूवा ३ सखुवा गाछी देखि डुम्राहा हुँदै वकलौरी धरान जोडने सडक, सुनसरी	शुरू: २०७१/७२			
५१८.	मोरङ्ग उर्लावारी देखि आमवाडी बजार इटहरा भद्रचोक सडक, मोरङ्ग, सुनसरी	शुरू: २०७१/७२			
५१९.	तातापानी तरंगा रानीघाट अछाम सडक, सुर्खेत, कैलाली	शुरू: २०७१/७२			
५२०.	तालघरे दुम्सीचौर मार्ग, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२			
५२१.	जाजरकोट पाँचकटिया कयाल्दापाखा जुम्ला सडक, जाजरकोट, जुम्ला	शुरू: २०७१/७२			
५२२.	चखेली मुगु सिमिकोट मोटरबाटो, मुगु, हुम्ला	शुरू: २०७१/७२			
५२३.	परेवाडाँडा कुन्धा धिताल चौतारा जिताकोट समीभञ्ज्याङ्ग पराजुली बेसी सडक, लमजुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
५२४.	भिमदाद रिसिडपाटन पल्टयाड औरी चौतारा श्रृङ्गपथ सडक, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२			
५२५.	वैरागी ठाँटी काइयोखोला सिलिङ्ग खोलागाउँ चौरहजारी सडक, दाङ्ग, रूकुम	शुरू: २०७१/७२			
५२६.	नारायणपुर पुलिसचौकी देखि चरवयिया हापुर पतेनी विजौरीडाँडा हुँदै होलेसी सडक, दाङ्ग, रूकुम	शुरू: २०७१/७२			
५२७.	मोतीपुरको सडक देखि पश्चिम खोरिया गोयहिघाट चकघट बजार जाने सडक	शुरू: २०७१/७२			
५२८.	डुकुछाप देखि कटुवाल दह सम्म सडक, ललितपुर	शुरू: २०७१/७२			
५२९.	धर्फु न्यायोल सम्भुङ्ग जोडने सडक, मुस्ताङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
५३०.	छोसेर-कोन्ड्योलिङ्ग गुफा जोडने सडक, मुस्ताङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
५३१.	रानीपौवा फुलवारी भलाम हुँदै वाटुले चौर सडक, कास्की	शुरू: २०७१/७२			
५३२.	सिधुवा शुक्रवारे म्याडलुङ्ग सडक, तेह्रथुम	शुरू: २०७१/७२			
५३३.	धर्मस्थली देउकी दोभान काभ्रेस्थली सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७१/७२			
५३४.	चनौली बसुहृदा सोसी पर्सा धाप देखि मेघौली सम्म सडक, चितवन	शुरू: २०७१/७२			

५३५.	वरसाइन गा.वि.स.हाटवजार कुशाहा वनरभुला सडक, सप्तरी	शुरू: २०७१/७२			
५३६.	धम्पु-कोकेठाँटी-टीटी-कुञ्जो-छयो-लेते, मुस्ताङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
५३७.	विराटनगर उप महानगरपालिका चक्रपथ निर्माण, मोरङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
५३८.	धनुषाधाम देखि रघुनाथपुर चौक सम्म सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			
५३९.	लोन्याङ्ग अर्का गर्फू न्याम्डो चुडचुङ्ग जोड्ने सडक, मुस्ताङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
५४०.	जनकपुर भम्ररापुरा चौक देखि रतौलि चुमरपुरा बढिया वनचौरी पडौल बलवा इटहरवा कठी सम्सी सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			
५४१.	मोरङ्ग डग्राह सडक, मोरङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
५४२.	ध्ये ताडया सुरखाड गा.वि.स. सडक, मुस्ताङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
५४३.	ठिडकर-नाम्पोल-घर्फू छोसेर सडक, मुस्ताङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
५४४.	बुधबारेको पुल्लोक नमुना स्कूल हुँदै तिनघरे सडक, भापा	शुरू: २०७१/७२			
५४५.	जनकपुर देखि कुर्या महदैया तपनपुर वगडा मधेपुरा लोहारपट्टी हुँदै रामगोपाल सम्म सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			
५४६.	तेतरीया भम्टा लवारेको सडक, मोरङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
५४७.	नगटाभीक कृषि फारम बटेश्वर खोरिया टोल सीतापुर सम्म सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			
५४८.	सन्धिखर्क बाल्कोट तम्घास सडक, कपिलवस्तु, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२			
५४९.	सुयाही नैही सक्ती सडक, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२			
५५०.	सुकेटार - पाथीभरा सडक, ताप्लेजुङ्ग	शुरू: २०६७/६८	११ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	११ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	३ कि.मी. ग्राभेल तथा सब स्ट्रक्चर, ग्राभेलिङ्गको कार्य गरिने ।
५५१.	भारपाको सल्लेरी देखि सुभाड ९ मालबासे मोटरबाटो, पाँचथर	शुरू: २०७०/७१	१५ कि.मी.खण्डास्मित सडक निर्माण हुने ।	९ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	दुङ्गा सोलिङ्ग ०.५ कि.मी. तथा पुल पुलेसा निर्माण कार्य हुने ।
५५२.	चैनपुर-पोखरीवजार-नुनढाकी - गुफापोखरी सडक, ताप्लेजुङ्ग/तेह्रथुम/संखुवासभा	शुरू: २०६८/६९	४० कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नती	३० कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	३ कि.मी. ट्याक खोलिने ।
५५३.	फाल्गुनानन्द मार्ग स्तरोन्नती, पाँचथर	शुरू: २०७१/७२			
५५४.	स्वर्गद्वारी परिक्रमा मार्ग, प्युठान	शुरू: २०७१/७२			
५५५.	वेशी शहर बाग्लुडपानी घलेगाउँ भुजुड सडक, लमजुड	शुरू: २०७१/७२			
५५६.	खत्रीठाँटी परेवाडाँडा कुन्छा धितालचौतारा समिभञ्ज्याङ्ग पराजुलीवेसी सडक, लमजुड	शुरू: २०७१/७२			
५५७.	कोल्टी बुढीनन्दा पर्यटकीय सडक, बभ्राङ्ग, बाजुरा	शुरू: २०७१/७२			
५५८.	विक्टोर्डे माई पोखरी सडक, इलाम	शुरू: २०६७/६८	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	४० कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	बहुवर्षिय ठेक्का पट्टा गरी व्यवस्थापन गरिने तथा दुङ्गा सोलिङ्ग १ कि.मी. तथा पुल पुलेसा निर्माण कार्य हुने ।
५५९.	माई खोला बज्र देखि नामसालीङ्ग सडक, इलाम	शुरू: २०७०/७१	१५ कि.मी. खण्डास्मित सडक निर्माण हुने ।	१२ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	विस्तृत सर्भेक्षण कार्य सम्पन्न गरी दुङ्गा सोलिङ्ग ०.५ कि.मी. तथा पुल पुलेसा निर्माण कार्य हुने ।
५६०.	खेरा सानीचौर महतरा गाउँ सडक, जाजरकोट	शुरू: २०६७/६८	२१ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२१ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	दुङ्गा सोलिङ्ग १ कि.मी. तथा पुल पुलेसा निर्माण कार्य ।

५६१.	खाम्सापानी भुवनपानी तल्लाखर्क रातडाँडा सेउवा सडक, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२			
५६२.	भटकृवा सातमुरे मौलिपुर हार्दिनेटा सडक, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२			
५६३.	लुम्दी खोला पिपलडाँडा डाँडगौरा सडक, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२			
५६४.	रेगुङ्गा नगर चक्रपथ, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२			
५६५.	पाँडेथोक दाङ्गिसङ्ग दल्लका उर्लेनी सडक, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१			
५६६.	डडुवा आडचौर जाइखोर चाकाचौर मजुवा सडक, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१			
५६७.	फिक्कल वरवोटे सुंदुग माभगाउँ लालीखर्क श्रीअन्तु गुफाताल सडक, इलाम	शुरू: २०६७/६८	२१ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२१ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	ढुङ्गा सोलिङ्ग १ कि.मी. तथा पुल पुलेसा निर्माण कार्य हुने ।
५६८.	माईपोखरी सन्दकपुर सूर्योदय सडक, इलाम	शुरू: २०७१/७२			
५६९.	कुनेखोक शैलुड पर्यटकीय सडक, दोलखा-१	शुरू: २०७१/७२			
५७०.	कालिमाटी दुधेकुना मानेचौका हुँदै कुन्छा जाने सडक, लमजुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
५७१.	भिरकोट छाउडे देउराली सडक, दोलखा, रामेछाप	शुरू: २०७१/७२			
५७२.	पोखरीचौर धसेनी शिवालय सडक, काभ्रे	शुरू: २०७१/७२			
५७३.	बेल्टारे शिरकटेरी धनकुटा पर्यटकीय सडक, भोजपुर, धनकुटा	शुरू: २०७१/७२			
५७४.	सुन्दर बजार रिप मैदान सडक, स्याङ्गजा	शुरू: २०७१/७२			
५७५.	टांगडुब्बा तमुना प्रा.वि. भापा बजार सडक, भापा	शुरू: २०७०/७१		१ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	२ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
५७६.	केरखा क्याम्पस बजार सडक, कालोपत्रे, भापा	शुरू: २०७१/७२			
५७७.	सतासीधाम फिलिमिले देखि शिवगंज हल्दार चौक सडक, भापा	शुरू: २०७१/७२			
५७८.	जोगीटारी च्याङ्गली गोरीगाउँ सुन्दरनाङ्गी सडक,	शुरू: २०७१/७२			
५७९.	भुम्का प्रकाशपुर मधुवन लौकही कोशी टप्पु पर्यटन सडक, सुनसरी	शुरू: २०६७/६८	३५ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२.५ कि.मी. कालोपत्रे तथा ७ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	१.५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
५८०.	हलगडा सिमरवन खनार सडक, सुनसरी	शुरू: २०७१/७२			
५८१.	धरान चतरा बराह क्षेत्र सडक, सुनसरी	शुरू: २०७०/७१	२२ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	१ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	९ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
५८२.	सगरमाथा चौक पृथ्वीनगर सिधी.माडी बालुवारी सडक, सुनसरी	शुरू: २०७१/७२			
५८३.	सेउती पुल पानवारी चोकटी सडक, सुनसरी	शुरू: २०७१/७२			
५८४.	मंगलबारे टाँडी सडक, मोरङ्ग	शुरू: २०७०/७१	६ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	०.५ कि.मी. कालोपत्रे भएको ।	१ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
५८५.	चेरनेटा सालघारी सारी डाँडागाउँ सडक, रोल्पा, प्यूठान	शुरू: २०७१/७२			
५८६.	गुलरिया मंगरागडी रम्भापुर सडक, बर्दिया	शुरू: २०७१/७२			
५८७.	विराटनगर वडा नं. २२ बाट मभारे गा.वि.स. वडा नं. ९ को तरिगामा सम्म सडक कालोपत्रे, मोरङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
५८८.	पातो तरही स्वर्गपट्टी सिमराहा कोदारकट्टी मोगाह सडक, सप्तरी	शुरू: २०६७/६८	२१ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२ कि.मी. सडक ग्राभेल तथा माटेको कार्य सम्पन्न ।	ग्राभेल माटे तथा ट्युम पाईपको कार्य गरिने ।

५८९.	वनौली कविलासा भुतही कुशहा बोर्डर सडक, सप्तरी	शुरू: २०७१/७२			
५९०.	मार्डर सिरहा मिर्चैया सडक कालोपत्रे, सिरहा	शुरू: २०६७/६८	२६ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२ कि.मी सडक ग्राभेल भएको ।	०.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
५९१.	बाबाताल माग, बडहरमाल २ बन्दिपुर सडक, सिरहा	शुरू: २०७०/७१			
५९२.	रामपुर ठोक्सिला रातापानी (शान्तिचोक) भागलपुर (तपेश्वरी) सडक, उदयपुर	शुरू: २०७०/७१	१९ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	खण्ड खण्ड गरी सडक ग्राभेल तथा माटोको कार्य ।	ग्राभेल माटे तथा कल्भर्ट निर्माण कार्य गरिने ।
५९३.	सन्देशवा सरहवा भारतसीमा सडक, सिरहा	शुरू: २०७१/७२			
५९४.	कोट गा.वि.स. ६ देखि बालुवा गागन गा.वि.स. शिवालय हुँदै लेकखर्क ४ पान्धारे सडक, भोजपुर	शुरू: २०६८/६९	१२ कि.मी. डिक निर्माण स्तरोन्नती	५ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको ।	२ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
५९५.	चम्पा हिलेभञ्ज्याङ्ग सडक, भोजपुर	शुरू: २०७०/७१	४ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको ।	नाली कल्भर्ट र टेवा पखालल निर्माण गरिने ।
५९६.	रानीटार पान्धारे चखेवा भञ्ज्याङ्ग सडक, भोजपुर	शुरू: २०७०/७१	४० कि.मी सडक निर्माण स्तरोन्नती	२० कि.मी. ट्रयाक खोलिएको ।	२ कि.मी. ट्रयाका खोलिने, नाली कल्भर्ट, र टेवा पखाल निर्माण गरिने ।
५९७.	भोजपुर प्रस्तावीत बसपार्क बाट टक्सार जाने सडक स्तरोन्नती, भोजपुर	शुरू: २०७१/७२			
५९८.	लामीडाँडा खार्पा कुभिण्डे ऐसेलुखर्क सडक, खोटाङ्ग	शुरू: २०६८/६९		२ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको ।	२ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
५९९.	भोजपुर टक्सार मानेभञ्ज्याङ्ग मासिफोरा यु सडक निर्माण, भोजपुर-१	शुरू: २०७१/७२			
६००.	पालेखा फेदी शुक्रवारे सडक, खोटाङ्ग-१	शुरू: २०७१/७२			
६०१.	ककनी पालखर्क चुलिडिम्बा पिके दुध कुण्ड सडक, ओखलढुङ्गा	शुरू: २०६८/६९	७० कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	८.३७ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको	२ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
६०२.	चौलाखर्क किन्जा माकान्जे जुनवेशी सडक, सोलुखुम्बु	शुरू: २०६८/६९		२ कि.मी. ट्रयाक खोलिएको	२ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
६०३.	जनकपुर बृहत्तर परिक्रमा सडक, धनुषा, महोत्तरी	शुरू: २०६७/६८	१० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	०.३ कि.मी. कालोपत्रे, ६ कि.मी. ग्राभेल तथा ३.७ कि.मी. माटे गरिएको ।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे, ३ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
६०४.	धारापानी धनुषाधाम सडक, धनुषा	शुरू: २०७०/७१	१० कि.मी. सडक स्तरोन्नती		संभाव्यता अध्ययन विस्तृत सर्भेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
६०५.	सवैला देखि इनरूवा मिथिलेश्वर मयूवाही जानकी मडिकल कलेज सडक, धनुषा	शुरू: २०६८/६९	९ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१ कि.मी. ग्राभेल तथा ८ कि.मी. माटे गरिएको	१ कि.मी. कालोपत्रे, ३ कि.मी. ग्राभेल कार्य गरिने ।
६०६.	महेन्द्रनगर क्षिेश्वरनाथ मन्दिर देखि बटेश्वर शिव मन्दिर हुँदै बटेश्वर विषहारा थान सम्म सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			
६०७.	महेन्द्रनगर हनुमान मन्दिर पुर्व जाने सखुवाबजार चन्द्रपुर कुकुरवा हारसर वैरेज तारापट्टी सिरसिया पश्चिम टोल सम्म, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			
६०८.	ठेरा बगेवा लक्ष्मीनियामाई मन्दिर सिनुरजोरा बोर्डर सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			
६०९.	जनकपुर जलेश्वर सडकको वनौली चौक देखि विद्यापती डिह सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			

६१०.	यज्ञभूमि गा.वि.स. भिमान चोक देखि धनुषाधाम सम्मको सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			
६११.	सोनामाई स्थान देखि श्रीपुर कविलासी सम्मको सडक, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२			
६१२.	नैनही सुरीयाही धवौली जलेश्वरनाथ महादेव मन्दिर सडक, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२			
६१३.	मधेपुरा चौक देखि गेरूका मन्दिर हुँदै पिपराढी सडक, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२			
६१४.	म.रा.मा. टुटेश्वरनाथ महादेव मन्दिर सडक, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२			
६१५.	विसनपुर पर्सा पतौली मटिहानी हिरापुर पिपरा भम्रापुरा सडक, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२			
६१६.	पडौल डाम्ही मडै प्रकौली सडक, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२			
६१७.	भद्रकाली १ धनमना अमले सिन्धुलीगढी सडक, सिन्धुली	शुरू: २०६८/६९	१२ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१२ कि.मी. सडक ट्याक खसलिसकेको ।	डि.पि.आर. तयारी र निर्माण कार्य । ५ कि.मी. सडक ग्राभेल गरिने ।
६१८.	खनियाखर्क धापचौकी दुध भञ्ज्याङ्ग बाहुन तिल्युङ्ग सडक, सिन्धुली	शुरू: २०७१/७२			
६१९.	डाडी खहरे मभिनदमार जखानी बडीमान पन्चपोखरी चनौटे पिपलमाडी बखवर सडक, सिन्धुली	शुरू: २०७१/७२			
६२०.	चक्रघट्टा बजार सुन्दरपुर सुकचैना लक्ष्मीपुर फलपरासी वत्रौल सिमरा फेनहरा पकडि बारा उधोरन सडक, सर्लाही	शुरू: २०७०/७१	९ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती		सम्भाव्यता अध्ययन विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
६२१.	नारायणपुर पर्सा मोड धनकौल महादेव मन्दिर डुमरिया सुकनाहा बजार सागरनाथ मन्दिर फुलजोर सडक, सर्लाही	शुरू: २०७०/७१			
६२२.	संग्रामपुर बडा नं. १, ३, र ७ हुँदै बजार सम्म सडक, सर्लाही	शुरू: २०७०/७१	५ कि.मी. नाली सहित सडक स्तरोन्नती	करीब २४० मि. नाली निर्माण भई ग्राभेल स्तरमा सडक स्तरोन्नती भएको ।	४०० मि. सडकमा नाली निर्माण भई सडक स्तरोन्नती हुने ।
६२३.	शितलपुर मंगलनाथ सडक, सर्लाही, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२			
६२४.	हरिपूर्वा धनकौल मन्दिर पिपरा चन्द्रनगर सडक, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२			
६२५.	बरहथवा हजरिया पथलैया बजार सुन्दरपुर मानपुर सडक, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२			
६२६.	गरूडा बरियारपुर माधेपुर सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२			
६२७.	दुधियाभार देखि पिपरिया दोस्तीया सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२			
६२८.	सिमरा कोल्हवी सडक, बारा	शुरू: २०७१/७२			
६२९.	झार्डपोर्ट बाईपास हरपतगंज कुहरी हुँदै तिलावे वैरेज पर्यटकीय सडक, पर्सा	शुरू: २०७१/७२			
६३०.	पिप्ले मकरानचुली मकवानपुरगढी सडक, मकवानपुर	शुरू: २०६८/६९	१६ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१६ कि.मी. ट्याक खुलिसकेको तथा ०.८ कि.मी. कालोपत्रे गरिएको ।	२ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
६३१.	फाफरवाडी बेतिनि हुँदै ललितपुर गिम्दी सडक, मकवानपुर	शुरू: २०७१/७२			
६३२.	सौराहा पर्यटकीय सडक, चितवन	शुरू: २०६७/६८	८ कि.मी. सडक निर्माण	५ कि.मी. कालोपत्रे गरिएको	५०० मि. सडक कालोपत्रे गरिने ।

			स्तरोन्नती	।	
६३३.	लोथर परेवाकोट लाम्बगर पर्यटकीय मार्ग, चितवन	शुरू: २०६७/६८	१३ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	५ कि.मी. सडक ट्रयाक खोलिएको ।	१ कि.मी. सडक ट्रयाक खोलिने ।
६३४.	भरतपुर १४ कल्याणकारी आश्रम दक्षिण तर्फको सडक, चितवन	शुरू: २०७०/७१	२ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती		५०० मि. सडक कालोपत्रे गरिने ।
६३५.	भरतपुर रामपुर मेघौली सडक, चितवन	शुरू: २०६७/६८	२५ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	१६० मि. बेस कोर्स निर्माण गरिएको ।	५०० मि. सडक कालोपत्रे गरिने ।
६३६.	खैरहनी (पर्सा) कुमरोज हैरनरी हुँदै सौराहा जाने सडक, चितवन	शुरू: २०६८/६९	६ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती		४०५ मि. सडक कालोपत्रे ।
६३७.	बछ्यौली १ सौराहा बद्रहनी हात्ती प्रजनन केन्द्र सडक, चितवन	शुरू: २०७०/७१	६ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती		३०६ मि. सडक कालोपत्रे ।
६३८.	पुल्लर अमरवस्ती देवनगर गीतानगर सडक, चितवन	शुरू: २०७०/७१		कल्भर्ट निर्माण ।	
६३९.	वेनीघाट जनगाउँ लामीडाँडा सोलामाजा सडक, चितवन, धादिङ्ग	शुरू: २०६८/६९	१७.५४ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	६ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	१ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
६४०.	देवघाट ठिमुरा नारायणघाट मुग्लिङ्ग जोड्ने सडक, तनहुँ, चितवन	शुरू: २०७०/७१			१ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
६४१.	कान्छेदेवी मोटर बाटो, तनहुँ, नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२			
६४२.	ग्वास्लुड कौइदिम सुडेपुल मार्ग, तनहुँ, नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२			
६४३.	जुटपानी खोलेसिमल क्लब चौक शक्ति खोर जाने सडक कालोपत्र, चितवन	शुरू: २०७१/७२			
६४४.	चैनपुरचौक (म.रा.मा.) शिवालयचौक ककालीकोट पर्यटन सडक, चितवन	शुरू: २०७१/७२			
६४५.	चरिकोट कालिञ्चोक विगु गुम्बा सडक, दोलखा	शुरू: २०६८/६९	३१ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२२ कि.मी. सडक ट्रयाक खोलिएको ।	५ कि.मी. सडक ट्रयाक खोलिने ।
६४६.	जिरी चक्रपथ, दोलखा	शुरू: २०७०/७१	३० कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	३.५ कि.मी. सडक ट्रयाक खोलिएको ।	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य ४ कि.मी. ट्रयाक निर्माण गरिने ।
६४७.	भालुखोला तापुमहादेव भ्याकुरेदेवी गाईखुर महादेव सडक, दोलखा	शुरू: २०७०/७१	२२ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	१ कि.मी. सडक ट्रयाक खोलिएको ।	३ कि.मी. सडक ट्रयाक खोलिने ।
६४८.	यासाँ ल्होसा जटा पोखरी पाँचपोखरी सडक, दोलखा, रामेछाप	शुरू: २०७०/७१	४२ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	१.५ कि.मी. सडक ट्रयाक खोलिएको ।	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य, १ कि.मी. ट्रयाक निर्माण गरिने ।
६४९.	सित्खा साडजा गुराँसे सडक, रामेछाप, काभ्रे	शुरू: २०७१/७२			
६५०.	हिमगङ्गा चिलौनीखर्क खुर्सान्नीटार हुँदै बालौड सडक, रामेछाप	शुरू: २०७१/७२			
६५१.	जनप्रभात मा.वि. भुले हेल्यपोष्ट देवीटार सडक, दोलखा, रामेछाप	शुरू: २०७१/७२			
६५२.	चमार जन्दीपुर हुलाक मसदीड सरी सडक, दोलखा	शुरू: २०७१/७२			
६५३.	दुङ्गे भोर मनगाउँ (शैलेश्वर) पर्यटकीय सडक, दोलखा	शुरू: २०७१/७२			
६५४.	समुन्द्रटार रामावती सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२			
६५५.	बाह्रविसे भैरवकुण्ड सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०६८/६९	६० कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	३ कि.मी. कालोपत्रे तथा ३ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	२ कि.मी. ग्राभेल, १ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।

६५६.	वनदेउ भिमटार सिपाघाट मेलम्ची सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०७१/७२			
६५७.	दिलौरी धोवी सडक, रामेछाप	शुरू: २०७०/७१	६ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	६ कि.मी. सडक ट्याक खोलिएको ।	३ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
६५८.	धुलिखेल देवीस्थान सडक, काभ्रे	शुरू: २०७०/७१		०.८ कि.मी. कालोपत्रे भएको	सडक स्तरोन्नती तथा निर्माण कार्य ।
६५९.	बुडल शहिद पार्क गोसाईकुण्ड बनेपा सडक, काभ्रे	शुरू: २०७०/७१		१ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	सडक स्तरोन्नती तथा निर्माण कार्य ।
६६०.	बेशान नारायणस्थान देउराली तालढुङ्गा पर्यटकीय सडक, काभ्रे, मकवानपुर	शुरू: २०७०/७१		१ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	३ कि.मी. ट्याक खोलिने ।
६६१.	तिनपिप्ले बालुवा बोहोरे दोभान सडक, काभ्रे	शुरू: २०७०/७१	१९ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	०.८ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	१ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
६६२.	पलाञ्चोक भगवती देखि कोशिदेखा सडक, काभ्रे	शुरू: २०७१/७२			
६६३.	गेलुङ्ग चेउटी सडक, काभ्रे	शुरू: २०७१/७२			
६६४.	अ.रा.मा.सूर्यविनायक चौकबाट दक्षिण हुँदै पनौती जोड्ने सडक, काभ्रे	शुरू: २०७१/७२			
६६५.	नगरकोट साँखु खण्डको नगरकोट भट्टेडाँडा कार्तिके सडक, भक्तपुर	शुरू: २०६७/६८	१२ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२ कि.मी. कालोपत्रे भएको तथा ०.७ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	२ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
६६६.	सैनिक प्रतिष्ठान खरिपाट देखि रातोपाटी छालिङ्ग नागडोली तेलकोट (ब्रम्हकमारी मार्ग), भक्तपुर, काभ्रे	शुरू: २०७०/७१		१ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	२ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
६६७.	खरिपाटी नागवेली तेलकोट सडक, भक्तपुर	शुरू: २०७०/७१		१ कि.मी. ग्राभेल भएको	सडक स्तरोन्नती तथा निर्माण कार्य ।
६६८.	कैलाशनाथ मन्दिर सडक हुँदै चित्तपोल ५ सडक, भक्तपुर	शुरू: २०७०/७१		४० मि. आर.सि.सी. पेभमेण्ट निर्माण ।	टेवा पर्खाल, नाली निर्माण, ग्राभेल तथा कालोपत्रे ।
६६९.	बोहोरे भञ्ज्याङ्ग दनुस्वारा पार्क सडक, नुवाकोट	शुरू: २०६८/६९	१० कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	७ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	१ कि.मी. ट्याक खोली टेवा पर्खाल निर्माण कार्य ।
६७०.	चाँपको बोट बुढीसेरा घलेगाउँ सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७०/७१	२० कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२० कि.मी. ट्याक खुलेको ।	ट्याक खोली, कल्भर्ट टेवा पर्खाल निर्माण कार्य ।
६७१.	अप्राह गडखार कुने सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२			
६७२.	जोरपाटी सुन्दरीजल गोसाइकुण्ड काठमाण्डौ नुवाकोट रसुवा	शुरू: २०७१/७२			
६७३.	गौरीमुदी ३ लप्सीबोट देखि जेरमुन सम्म सडक, काठमाण्डौ-१	शुरू: २०७१/७२			
६७४.	रोङ्गा गोलुङ्ग गलाङ सोम्दाङ सडक, रसुवा	शुरू: २०६८/६९	१५ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	४ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	१ कि.मी. ट्याक खोलिने ।
६७५.	बेनावती मैलुङ्ग स्याफ्रुवेशी सडक, रसुवा	शुरू: २०७०/७१	३१ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	१४ कि.मी. ट्याक खुलेको तथा १० कि.मी. ग्राभेल सम्पन्न ।	ट्याक खोली कल्भर्ट टेवा पर्खाल निर्माण कार्य ।
६७६.	पुरानो नैकाप १ स्वीजरल्याण्ड पार्क हुँदै बलमबु सम्म सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७०/७१		१ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ,	२ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
६७७.	जितपुर काभ्रेस्थली साडला फोर मनमैजु सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७०/७१	८ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	१ कि.मी. कालोपत्रे, ०.५ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	टेवा पर्खाल नाली निर्माण ।
६७८.	जन आन्दोलन मार्ग (गणेशमान प्रतिष्ठान मार्ग) नैकाप, काठमाण्डौ	शुरू: २०७०/७१			

६७९.	गणेशचोक चपली भंगाल चुनिखेल शहिद पार्क सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७१/७२			
६८०.	चपली बृढानिलकण्ठ घुम्ती सामुदायिक मार्ग महाकाल चक्रपथ, काठमाण्डौ	शुरू: २०७१/७२			
६८१.	मनोहरा कोरिडोर सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७१/७२			
६८२.	फुलबारी गेट नागार्जु मा.वि. जितपुरफेदी सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७०/७१			
६८३.	रामकोट गा.वि.स. बालकोट दहचोक सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७०/७१			
६८४.	चाल्नाखेल बोसान चम्पादेवी सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७१/७२			
६८५.	शंखादेवी धाराचौर दुङ्गिन सडक, ललितपुर	शुरू: २०६८/६९			
६८६.	लेले मनकामना सडक, ललितपुर	शुरू: २०७१/७२			
६८७.	लाखा फेदी घाम्सा सल्लेरी सडक, धादिङ्ग	शुरू: २०६८/६९	१० कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	८ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	०.५ कि.मी. ट्याक खोलिने ।
६८८.	गजुरी (चालीसे) सुन्दरनाँगी गुम्दी सडक, धादिङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
६८९.	धादिङ्ग ओशो आश्रम मार्ग	शुरू: २०७१/७२			
६९०.	छेपेटार चोरकाटे चित्रेपोखरी भञ्जेक दूधपोखरी (मनाश्लु मार्ग), गोरखा	शुरू: २०६७/६८	६५ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	६५ कि.मी. ट्याक खुली यातायात सञ्चालन खण्डास्मिथ ७ कि.मी., माटे ५८ कि.मी. ।	सडक खण्डास्मिथ कार्य १० कि.मी. ट्याक सुधार २ कि.मी. गरिने ।
६९१.	ताकुकोट उल्ले डाँडागाउँ सडक, गोरखा	शुरू: २०७१/७२			
६९२.	दर्वुङ फुजेल कुवापानीबाट फुजेल खोला ताडप्लीचोक सडक, गोरखा	शुरू: २०७०/७१	६ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	६ कि.मी. ट्याक खुली यातायात सञ्चालन ।	२ कि.मी. सडक स्तरोन्नती कार्य हुने ।
६९३.	गोरखा बजार देखि गोरखा दरबार सडक, गोरखा	शुरू: २०७०/७१	४.५ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२.५ कि.मी. कालोपत्रे	१ कि.मी. मा सडक स्तरोन्नती कार्य हुने ।
६९४.	गोरखा नं.पा. १ सतिपिपल पोखराथोक हटियाथोक सडक निर्माण, गोरखा	शुरू: २०७१/७२			
६९५.	आँबु खैरेनी छिम्केश्वरी सडक, तनहुँ	शुरू: २०६७/६८	२७ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२५ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	२ कि.मी. ट्याक खोलिने र ३ कि.मी. ग्रेड मोड सुधार कार्य ।
६९६.	छाब्दी वाराही मोटर मार्ग, तनहुँ	शुरू: २०६७/६८	७ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	२ कि.मी. कालोपत्रे भएको	१ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
६९७.	महेन्द्र मार्ग व्यस न.पा. वडा नं. ६ स्याम्घा गा.वि.स. सडक, तनहुँ	शुरू: २०७०/७१	१० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१.५ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	३ कि.मी. सडक चौडा गर्ने कार्य ।
६९८.	भानु जन्म स्थल मार्ग, तनहुँ	शुरू: २०६८/६९	५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	२ कि.मी. ग्राभेल	१ कि.मी. ग्राभेल, ०.५ कि.मी. कालोपत्रे र १ कि.मी. नाला निर्माण गरिने ।
६९९.	बेतहनी गा.वि.स.को गन्धैली नाला कोरिडोर	शुरू: २०७१/७२			
७००.	आर्दश नगर गणेश मन्दिर देखि परस्पर सम्म सडक, बाँके	शुरू: २०७१/७२			
७०१.	पुतलीबजार न.पा. ७ को नागडाँडा ठुलीवेशी सडक, स्याङ्गजा	शुरू: २०७१/७२			
७०२.	कान्छे सडक कोट दरबार, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२			
७०३.	अँधेरी खोला गातिना फोप्ली मैरामारे रोल्या सिप सडक, रोल्या	शुरू: २०७१/७२			

७०४.	खुदि पामचोक भलामचौर घलेगाउँ सडक, लमजुङ्ग	शुरू: २०६८/६९	२३ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२३ कि.मी. ट्याक खुलेको ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य भएको ।	२ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
७०५.	पुरानकोट बागलुडपानी बाख्रे जगतभिर भुजुड, लमजुड	शुरू: २०७०/७१	२३ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२२ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	१ कि.मी. ट्याक खोलिने र ३ कि.मी. ग्रेड मोड सुधार ।
७०६.	गल्याड तीनदोवाटो पकवादी दामाचौर डुम्रेवेसी सडक, स्याङ्गजा, लमजुङ्ग	शुरू: २०७०/७१	३५ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२० कि.मी. ट्याक खुलेको ।	१५ कि.मी. ट्याक निर्माण चोडाई टेवा पर्खाल नाली निर्माण ग्राभेल गरिने ।
७०७.	पोखरा बाग्लुङ्ग बसपार्क सारङ्गकोट टिकुर पोखरी सडक, कास्की	शुरू: २०७०/७१	१७ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	१७ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	१० कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
७०८.	पोखरा सातताल पर्यटकीय सडक, कास्की	शुरू: २०६७/६८	३० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१० कि.मी. ट्याक खुलेको, ३ कि.मी. कालोपत्रे कार्य भएको ।	२ कि.मी. ट्याक, ०.५ कि.मी. ग्राभेल, टेवा पर्खाल नाली निर्माण ।
७०९.	त्रियासी रत्ने केलादी जिवनज्योति सडक, स्याङ्गजा	शुरू: २०७०/७१	२५ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	२ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	ट्याक चोडाई टेवा पर्खाल नाली तथा ग्राभेल कार्य गरिने ।
७१०.	कास्कीकोट पुम्दीमुम्दी स्याङ्गको फेदिखोला सडक, कास्की, स्याङ्गजा	शुरू: २०६८/६९	२५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती	२१ कि.मी. ट्याक १ कि.मी. ग्राभेल कार्य भएको ।	५ कि.मी. ट्याक मर्मत ०.५ कि.मी. ग्राभेल टेवा पर्खाल तथा नाला निर्माण गरिने ।
७११.	सेतीदोभान भुद्रुमपोला पञ्चमुल तमाखुवारी घण्टे देउराली सडक, स्याङ्गजा	शुरू: २०६८/६९	३० कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	३० कि.मी. ट्याक खुलेको ।	५ कि.मी. ट्याक मर्मत ट्याक चोडाई टेवा पर्खाल नाली निर्माण ग्राभेल गरिने ।
७१२.	अर्चलबोट बैरेचालीसे तमाही डुम्रेभञ्ज्याङ्ग पर्वत सडक, स्याङ्गजा	शुरू: २०६८/६९	१७ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	१७ कि.मी. ट्याक खुलेको, ०.७ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	५ कि.मी. ट्याक मर्मत ट्याक चोडाई टेवा पर्खाल नाली निर्माण ग्राभेल गरिने ।
७१३.	फेदी खोला नुवाकोट भैरवस्थान, स्याङ्गजा	शुरू: २०७०/७१	८ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	८ कि.मी. ट्याक खुलेको, ०.५ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	५ कि.मी. ट्याक मर्मत टेवा पर्खाल नाली निर्माण गरिने ।
७१४.	गल्याङ्ग पेलाकोट सेतीवेणी सडक, स्याङ्गजा-३	शुरू: २०७०/७१			
७१५.	थाउसेखोला पिपलटारी गहते लामपाटा कार्कीनेटा सडक, पर्वत-१	शुरू: २०७१/७२			
७१६.	जी.पि.मार्ग (सुमरेखोला सिरुवारी छहरिखोला लिमिठाना), स्याङ्गजा, पर्वत	शुरू: २०६७/६८	१७ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	ट्याक चोडाई टेवा पर्खाल नाली निर्माण ग्राभेल गरिने ।
७१७.	त्रिवेणी ९ अर्थुङ्ग देखि चिन्नेखर्क हुँदै नयौपानेगाउँ देविस्थान जोड्ने सडक, पर्वत	शुरू: २०७०/७१	१० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	५ कि.मी. ट्याक खुलेको	२ कि.मी. ट्याक मर्मत, टेवा पर्खाल, नाली निर्माण गरिने ।
७१८.	लुखु बान्ने भोलै लुखु सडक, पर्वत	शुरू: २०७१/७२			
७१९.	फड्को डुङ्गा थाप पिडाल्वा लेखफाँट पर्यटकीय सडक, पर्वत म्याग्दी	शुरू: २०७०/७१	२० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	२ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	५ कि.मी. ट्याक मर्मत टेवा पर्खाल नाली निर्माण गरिने ।
७२०.	गलेशवर पिप्ले दरनाम चिमखोला ध्वासीखर्क धवलागिरी वेसक्याम्प सडक, म्याग्दी-१	शुरू: २०७१/७२			
७२१.	गलेशवर नेट्टाचैर पुल आश्रम सडक, म्याग्दी	शुरू: २०७१/७२			

७२२.	तम्घास रेसुङ्गा सडक, गुल्मी	शुरू: २०६७/६८	११ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	२ कि.मी. सडक कालोपत्रे २ कि.मी. ग्राभेल, तथा ७ कि.मी. ट्याक खुलेको	१ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
७२३.	वामी अर्लाङ्गकोट काँडेबाँस सडक, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१		१० कि.मी. ट्याक खुलेको ।	२ कि.मी. व्याक कटिङ्ग, ग्रेड तथा मोड सुधार गरिने ।
७२४.	वलेटक्सार टाहाटिम उल्लीखोला सडक, गुल्मी	शुरू: २०६८/६९	१३ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१३ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	१ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
७२५.	रेसुङ्गा कोरिडोर, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१			
७२६.	कुमारी पोखरी गोवने भुवनपानी गोमुखे सडक, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१		१ कि.मी. सडक चौडाई	२ कि.मी. सडक चौडाई गरिने ।
७२७.	इस्मामैदान चेयाहुल अम्राई बाग्लुङ्ग सडक, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१			
७२८.	खैरहनी जोहांग भासै ग्वाधा सडक, गुल्मी	शुरू: २०७०/७१		३० कि.मी. ट्याक खुलेको	२ कि.मी. सडक चौडा गरिने ।
७२९.	हमचौर ठिहीड गिदुवा ठुलो लुमपेक सडक, गुल्मी, स्याङ्गजा	शुरू: २०७०/७१			
७३०.	चापाकोट न.पा. ठाँटी भन्ज्याड कण्ठदेवी हटिया रत्नपुर छिपछाप कृष्णपुर सडक, स्याङ्गजा	शुरू: २०७०/७१			कालोपत्रे गरिने ।
७३१.	तानसेन रानीघाट सडक, पाल्पा	शुरू: २०७०/७१	१३ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	१३ कि.मी. ट्याक खुलेको	१३ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
७३२.	बेलबास नुवाकोट दोभान सडक, पाल्पा	शुरू: २०७०/७१	१६ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१६ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	२ कि.मी. सडक चौडाई गरिने ।
७३३.	दरबाड देवीस्थान धारापानी ताकम ढोरपाटन सडक, म्याग्दी, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०६८/६९	६० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	६० कि.मी. ट्याक खुलेको ।	५ कि.मी. ट्याक मर्मत टेवा पर्खाल नाली निर्माण ग्राभेल गरिने ।
७३४.	पुर्तिघाट जैदी शुक्मीशेरा सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०६८/६९	२५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	४ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	१० कि.मी. ट्याक खोलिने टेवा पर्खाल नाली निर्माण ग्राभेल गरिने ।
७३५.	पागजा पैयुँपाटा अमलाचौर गिठे हुँदै कुश्मीसेरा सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
७३६.	कुश्मीसेरा सर्कुवा विनामारे अर्जेवा जैदी छिस्ती वाइनकुना धुल्लबाँस्कोट हुग्दीशिर बरेड शान्तिपुर सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
७३७.	हिला सादी घुम्ते बाग्लुङ्ग सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
७३८.	ककेराचौर कोलडाँडा अस्नेरी सडक, बर्दिया-१	शुरू: २०७१/७२			
७३९.	जोमसोम मुक्तिनाथ सडक (सिङगाडाँडा रानीपौवा), मुस्ताङ्ग	शुरू: २०७०/७१			
७४०.	लामाचौर १ कराया चौतारा पोखरा सडक, कास्की-२	शुरू: २०७१/७२			
७४१.	प्रतापपुर त्रिवेणीधाम सडक, नवलपरासी	शुरू: २०६७/६८	१३ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	३ कि.मी. कालोपत्रे तथा ११ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	२ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
७४२.	मौलाकालीका विकास चौक सडक, नवलपरासी	शुरू: २०६७/६८	७ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	५ कि.मी. कालोपत्रे गरिएको ।	नाली कल्भर्ट र टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
७४३.	वृहत कावासोती चक्रपथ (म.रा.मा. लोकाहाचोक पिठौली बजार साँढ वद्रुवा मगरकोट चिलाहा रतौल गुणहार चण्डेश्वरी स्कूल डण्डाचोक हँसौरा छिपछिपे कोइलापानी विष्णुनगर फलफुलचोक कावासोती थाना) नवलपरासी-२	शुरू: २०७१/७२			ग्रेड तथा मोड सुधार नदी कल्भर्ट बनाउने गयाविथन गर्न तथा १० कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
७४४.	भडेवा गोठादी महलपोखरी सुनवल सडक, नवलपरासी	शुरू: २०६८/६९	१३ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	२ कि.मी. कालोपत्रे तथा ३ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	नाली कल्भर्ट, र टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
७४५.	वि.पि. कृषि मार्ग गैडाकोट ७, नवलपरासी-१	शुरू: २०७१/७२			

७४६.	महेशपुर बाँसटारी भङ्गेवा खैरनी सडक, नवलपरासी-५	शुरू: २०६८/६९		१ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	नाली कल्भर्ट टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
७४७.	बर्दघाट वेदौली गुठी प्रसौनी सडक, नवलपरासी-४	शुरू: २०७०/७१			डि.पि.आर. तयारी निर्माण कार्य ।
७४८.	चोरमारा (चौरंगी) लोहसिधारा तमसरिया ५, नवलपरासी-३	शुरू: २०७०/७१		०.१५ कि.मी. कालोपत्रे गरिएको ।	कालोपत्रे गरिने ।
७४९.	गैडाकोट चक्रपथ थुम्सी ताँत्रीवास रानीताल धारापानी सम्शेर हाइस्कूल सम्म, नवलपरासी-१	शुरू: २०७०/७१		०.१२ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	ट्रयाक खोलिने तथा संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
७५०.	बौद्ध परिपथ (रामग्राम पण्डितपुर ज्यामिरे हर्कटवा) सडक, रूपन्देही, नवलपरासी	शुरू: २०६७/६८	५.५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	६ कि.मी. सडक कालोपत्रे, ४.५ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	४ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
७५१.	चिसापानी मभौनी महेशपुर सडक, नवलपरासी ४, ५	शुरू: २०७१/७२			
७५२.	वसन्तपुर फारम बाह्रकोल सडक रजहर, नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२			
७५३.	मुर्गिया लुम्बिनी सडक, रूपन्देही	शुरू: २०६८/६९	२२.५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	५.५ कि.मी. कालोपत्रे तथा ६ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	ट्रयाक टेवा पर्खाल नाली निर्माण गरिने ।
७५४.	विष्णुपुरा गिदैया पश्चिम वर्गदवा सडक, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			
७५५.	बुटवल नुवाकोट पर्यटन मार्ग (शान्ति मार्ग), रूपन्देही	शुरू: २०७०/७१		१ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	१ कि.मी. ट्रयाक तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
७५६.	बुटवल तथा सिद्धार्थनगर नगरपालिकालाई समेटेर मेट्रो सिटी निर्माण अध्ययन गुरुयोजना, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			
७५७.	सौ फसर्साटिकर गा.वि.स. वडा नं. २ र ६ यज्ञोदय कलेज हुँदै सिसई जनकपुर दोगना सडक कालोपत्रे, रूपन्देही-४	शुरू: २०७१/७२			
७५८.	क) खाचिकोट नुवाकोट अर्घाकोट सडक, अर्घाखाँची ख) छत्रगंज दरवारकोट बाल्कोट सडक, अर्घाखाँची	शुरू: २०६८/६९	८ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	८ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	१ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
७५९.	जोगिमारे अमिले १ खन ६ चौरी सडक, अर्घाखाँची	शुरू: २०७१/७२			
७६०.	गजेहडा ३ तल्ला प्रतिकालय गगालीया मुखियाचोक ववनी राजापानी सडक, कपिलवस्तु	शुरू: २०६८/६८	८ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिएको ।	६.५ कि.मी. ग्राभेल सडक कालोपत्रे गरिने ।
७६१.	पचेहरा उछिटिहवा पतरिया कोठिनदी सडक, कपिलवस्तु	शुरू: २०७१/७२			
७६२.	दरवाना फिलिवान कालीवन जामुने ऐरावती सडक, प्यूठान	शुरू: २०७०/७१			
७६३.	खलङ्गा कुम्भिण्डे दह बालुवा संग्रही हुँदै सुर्खेत सडक, सल्यान	शुरू: २०६८/६९	४० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	४० कि.मी. ट्रयाक १२ कि.मी. ग्राभेल तथा १.५ कि.मी. कालोपत्रे तथा सडक निर्माण गरिएको ।	५ कि.मी. ब्याक कटिङ्ग, २ वटा कल्भर्ट तथा ५० मि. टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
७६४.	फुलिवन थवाङ ट्रयाक खोल्ने, रोल्पा	शुरू: २०६८/६९	३० कि.मी. सडक स्तरोन्नती		२ कि.मी. सडक ट्रयाक खोल्ने लक्ष्य रहेको ।
७६५.	माथिल्लो डुङ्गेश्वर फुराखेत लालिकाँडा सडक, दैलेख	शुरू: २०७१/७२			
७६६.	धनवाङ कपुरकोट गर्पा सिमलकुना हुँदै दाङ्ग जोड्ने सडक, सल्यान	शुरू: २०७१/७२			
७६७.	देविस्थान उदरपुरकोट सडक, प्यूठान	शुरू: २०७१/७२			

७६८.	गाम सेउलीवाङ्ग अर्खा सडक, रोल्पा, प्यूठान	शुरू: २०७१/७२			
७६९.	वि.पि. मार्ग घोराही चैते सडक, दाङ्ग	शुरू: २०७०/७१	१५ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	५ कि.मी. ग्राभेल, पुलेसा तथा अन्य सडक निर्माण गरिएको ।	सम्भाव्यता अध्ययन विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
७७०.	घोराही देखि गुरूवा गाउँ हुँदै धारापानी सडक, दाङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
७७१.	बेलवा धनौरा ठाकुरद्वारा भुरीगाउँ बनियाभार सडक, बर्दिया	शुरू: २०६८/६९	४५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	३७ कि.मी. ग्राभेल कार्य गरिएको ।	८ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
७७२.	बाँसगढी मोतिपुर सरोहा मैनापोखरी जमुनि सडक, बर्दिया	शुरू: २०६८/६९		१८ कि.मी. ग्राभेल, ०.७५ कि.मी. ग्राभेल कार्य गरिएको ।	१ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
७७३.	लाठी कोइलीदेखि काक्रेविहार भग्नावेस सडक कालोपत्रे, सुर्खेत	शुरू: २०६८/६९		१.२ कि.मी. कालोपत्रे र १.५ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	१ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
७७४.	बोटेचौर धारापानी सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७०/७१	२३ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	सम्भाव्यता अध्ययन विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न ३ कि.मी. ट्याक खोलिएको	३ कि.मी. ट्याक खोलिने ।
७७५.	गुमी चुलि दह रानीवास गान्द्रा घोरेटा सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२			
७७६.	जामुने बजार बजेरीचौर देउली काफलकोट सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२			
७७७.	डाँडीमाडी बूडेली हाडाकोट मटेला ठाँटीकाँध स्याउलीकाँध राकम कर्णाली सडक, दैलेख	शुरू: २०६८/६९		१२ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	६ कि.मी ट्याक खोलिने ।
७७८.	रामगाड ठाँटीकाँध लकान्द्रा सडक, दैलेख	शुरू: २०७०/७१		ट्याक खुलेको ।	
७७९.	जाजरकोट डिमे पैक व्याउलीढुङ्गा जुम्ला सडक, जुम्ला, जाजरकोट	शुरू: २०७०/७१		४ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	३ कि.मी ट्याक खोलिने ।
७८०.	पाण्डु गुफा २, ४, ५ रातासुधा वैदारवाडा सडक, जुम्ला	शुरू: २०७१/७२			
७८१.	कुसुमुसे चाकुरे पातारासी डोल्फु रारा सिजा नाक्मा सडक, जुम्ला	शुरू: २०६८/६९		४ कि.मी. ट्याक खुलेको	संभाव्यता अध्ययन विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरिने ३ कि.मी. ट्याक खोलिने
७८२.	सेरापाटा तालाखाड पुलिपालिका सडक, कालिकोट	शुरू: २०७०/७१		निर्माण कार्य प्रारम्भ	संभाव्यता अध्ययन विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरिने २ कि.मी. ट्याक खोलिने
७८३.	दर्मा टाँके कान्तापास सडक, हुम्ला	शुरू: २०६८/६९	५० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१.३ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	संभाव्यता अध्ययन विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरिने ३ कि.मी. ट्याक खोलिने
७८४.	मोहना वाइसी विचवा त्रिभुवनवस्ती कालीकाबजार छोटीभन्सार वन्दाताल सडक, कैलाली, कञ्चनपुर	शुरू: २०६८/६९	१० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१० कि.मी. सडक ग्राभेल, ४००मि. कालोपत्रे सम्पन्न ।	१ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
७८५.	पूर्व पश्चिम राजमार्ग देखि मालाखेती गा.वि.स. भवन भएर गोदावरीको कोलमुडो फल्टुडी सडक, कैलाली	शुरू: २०७०/७१	५० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	३ कि.मी. सडक ग्राभेल	४ कि.मी. सडक ग्राभेल गरिने ।
७८६.	गेटा गा.वि.स. को आँखा अस्पताल देखि श्रीपुर गा.वि.स. को लालपुर गौदी सम्म सडक, कैलाली	शुरू: २०७१/७२			

७८७.	बेतकोट रौतेला विष्णुधाम फिलिमिले सडक, कञ्चनपुर	शुरू: २०७०/७१	३० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	२ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	२ कि.मी. ट्याक खोलिने तथा २ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
७८८.	मदन आश्रित मार्ग (कलुवापुर वेलौरी) सडक, कञ्चनपुर	शुरू: २०६८/६९	२७.५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	४ कि.मी. सडक कालोपत्रे, २७.५ कि.मी. सडक ग्राभेल भएको ।	१ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
७८९.	महेन्द्रनगर बजार एयरपोर्ट हुँदै महाकाली नदीको भोलुङ्गे पुल सम्म सडक कालोपत्रे, कञ्चनपुर	शुरू: २०७१/७२			
७९०.	घुम्ती रक्सुन आलीताल चौडवन्दली चिरकिट्टे सडक, डडेलधुरा, डोटी	शुरू: २०६८/६९	६० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	४ कि.मी. ट्याक खोलिएको	३ कि.मी. ट्याक खोलीने ।
७९१.	बगरकोट सिराड रूपाल सडक, डडेलधुरा	शुरू: २०७०/७१	२० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	५ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	५ कि.मी. ट्याक तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
७९२.	नरपानी चिरकिट्टे मन्ननकप्पडी पर्यटकीय सडक, डोटी	शुरू: २०७०/७१	२० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	३ कि.मी. ट्याक खोल्ने तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
७९३.	दह कालिका छपाली सडक, डोटी	शुरू: २०७०/७१	२० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	३ कि.मी. ट्याक खोल्ने तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
७९४.	सिन्केलेक भण्डाड हात्तिराज श्रिकोट सडक, बैतडी	शुरू: २०७०/७१		१ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	३ कि.मी. ट्याक खोल्ने तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
७९५.	सतबाँफ श्रीभावर सडक, बैतडी	शुरू: २०७०/७१		५ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	३ कि.मी. ट्याक खोल्ने तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
७९६.	त्रिपुरा शोरा ढिकगाड सडक, बैतडी	शुरू: २०७१/७२			
७९७.	ब्रम्हदेव बैतडी पञ्चेश्वर महाकाली नदी किनार हुँदै दार्चुला सदरमुकाम सडक, दार्चुला	शुरू: २०६८/६९		४ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	४ कि.मी. ट्याक खोल्ने तथा टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
७९८.	रामारोशन विनायक सडक, अछाम	शुरू: २०६७/६८	५० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१४.७५ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	३ कि.मी. ट्याक खोलिने ।
७९९.	खार नागु सिनाटिङ्गर सडक, दार्चुला	शुरू: २०७१/७२			
८००.	साँफे बुढाकोट खप्तड पर्यटकीय मार्ग, अछाम	शुरू: २०६७/६८	४५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१६।५ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	४ कि.मी. ट्याक खोलिने ।
८०१.	साँफे हात्तिकोट कुशकोट ठाँटी कृषि दह मालिका सडक, अछाम	शुरू: २०६८/६९	६० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	७.५ कि.मी. सडक मोड तथा चौडा गर्ने कार्य गरिएको ।	५ कि.मी. मोड तथा चौडा गर्ने कार्य गरिने ।
८०२.	मास्टमाण्डौ नवठाना नन्देगडा विन्दवासीनि शोडषा कृषिदह सडक, डोटी, अछाम	शुरू: २०६९/७०	४५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	३ कि.मी. ट्याक, ०.२ कि.मी. ग्राभेल कार्य गरिएको ।	३ कि.मी. ट्याक खोल्ने ।
८०३.	मेलपोखरा भालुवेला दुङ्गेचाल्ना सडक, अछाम	शुरू: २०७०/७१	२० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	२ कि.मी. ट्याक खोलिएको ।	३ कि.मी. ट्याक खोल्ने ।

८०४.	भाँडेवगर जयपृथ्वी नगर सडक, बभाङ्ग	शुरू: २०६८/६९		४ कि.मी. ट्याक खोलिएको।	३ कि.मी. ट्याक खोले तथा सम्भाव्यता अध्ययन, विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरीने।
८०५.	वित्थल बुङ्गल शाखा रोड विजगडा सम्म, बभाङ्ग	शुरू: २०७०/७१		२ कि.मी ट्याक खोलिएको।	ट्याक खोले तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने।
८०६.	वागथला विजगडा काफलेसरी गनैलेक बभाङ्ग-२	शुरू: २०७१/७२			
८०७.	वित्थड विजगडा खोनलेक रनलेक सडक, बभाङ्ग	शुरू: २०७१/७२			
८०८.	आटीचौर छेडेदह डोगटी हुँदै जयवागेश्वरी सडक, बाजुरा	शुरू: २०७०/७१		१.५ कि.मी. ट्याक खोलिएको।	२ कि.मी. ट्याक खोलिने।
८०९.	चौखुट्टे बजार देखि हाते लेख गुम्ला गाउँ सम्मको सडक, बाजुरा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८१०.	दाव खप्तड सडक, बाजुरा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८११.	मलेखु भण्डारा रोडको कालिकाटारबाट कान्दा हुँदै कान्देश्वर महादेवस्थान सम्म सडक, चितवन	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८१२.	खार्तेखोला खानी भञ्ज्याङ्ग सेर्ना सडक, ओखलढुङ्गा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८१३.	मालखोला पौवा मेलुङ पर्यटक सडक, दोलखा-१	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८१४.	हंसपुर भेडीखोर भक्तीसल्ला गहते सडक, अर्घाखाँची	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८१५.	खन जलकाँडा गुफा सडक, अर्घाखाँची	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८१६.	सल्ले भुर्सली मोटरवाटो, रूकुम	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८१७.	सल्ले लिवाङ्ग सडक, रूकुम	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८१८.	नेपाली नहर पाली भगवती मन्दिर हुँदै महेशपुर सडक, नवलपरासी	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८१९.	हाट बजार पुल देखि युनाइटेड स्कूलसम्मको कालोपत्रे, कैलाली	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८२०.	वैरागी ठाँटी काइयोखोला नुवाकोट डाँडा खोलागाउँ चौरजहारी सडक, रूकुम	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८२१.	मुलपानी कामिडाँडा मिलनचोक हुँदै चाँगु नारायण इन्जिनियर कलेज जाने सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०६९/७०	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१ कि.मी. सडक ग्राभेल गरिएको।	ह्युमपाइप, टेवा पर्खाल, ग्यावीन वाल निर्माण गरिने तथा विस्तृत सर्वेक्षण कार्य प्रारम्भ गरिने छ।
८२२.	टौदह स्कूल देखि खत्री गाँउ सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७०/७१			४ कि.मि. सडक निर्माण गरिने

८२३.	अर्गाभौजा कुलायन मार्ग सडक, कास्की	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८२४.	लामालेक बलराघाट सडक, बैतडी	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८२५.	नगरकोट गैरीविसौना सिपाघाट सडक, भक्तपुर, काभ्रे	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८२६.	देउराली लोखिम डुगाखोला सडक, सोलुखुम्बु	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८२७.	मालारानी ९ मिलन चोक दाप्नेडाँडा फलाटे शहिद स्तम्भ सडक, सुर्खेत	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८२८.	राताचौर रामघाट समौजेघाट सडक, सुर्खेत	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८२९.	नेप्टेकाँडा बेतेनी सडक, सुर्खेत	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८३०.	जामुने बजार चौर ज्यामीचौर सिमला बहुमुखी क्याम्पस हुँदै राकम पुल बजार सडक, सुर्खेत	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८३१.	बखर्क लुकई सुन्तला घोरेटा सडक, सुर्खेत	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८३२.	खुरखुर देखि कठार गा.वि.स. को पिद्रहनी चोक सम्मको सडक, चितवन	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८३३.	सौराहा कुमरोज कठार भण्डार पिप्ले सडक, चितवन	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८३४.	भरतपुर ११ भोजाड कल्भर्ट पदमपुर जुटपानी कमलचोक सडक, चितवन	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८३५.	कोचावरवारी गा.वि.स.को लोखराम टोलदेखि वीरपुर सम्म बाटो, सप्तरी	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८३६.	हर्नाक वोचपोखरी अरङ्गाखोला स्वर्गद्वारी	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८३७.	वाहनडाँडा बाङ्गे बुलिङ्गटार सडक, तनहुँ, नवलपरासी	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८३८.	जयसपुर शिवपुरी सडक, बाँके	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८३९.	नेपालगञ्ज न.पा. धोम्बोजी बानियागाउँ गुरुवागाउँ बकसपुर सडक, बाँके	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८४०.	पृथ्वी राजमार्गबाट गुवेताल जाने सहकारी मार्ग सडक, कास्की	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८४१.	खुदी सिम्पानी भलामचौर घलेगाउँ सडक, लमजुङ्ग	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने

८४२.	सल्यानटार आगिञ्चोक वेलुङ भञ्ज्याङ्ग सुक भञ्ज्याङ्ग गुम्दी रि लापा सडक, धादिङ्ग	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८४३.	गहते बस्नौटा चोरकाटे अमरपुर २, ३, ४ र ८ सडक, गुल्मी	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८४४.	अमरापुरी चोक रतनपुर भाग ६ हुँदै नगरटाँडी गौडाकोट न.पा. १४ जाने सडक, नवलपरासी	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८४५.	एरिछाना रिठाचौपाता धनथला सडक, दार्चुला	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८४६.	दमेक ९ कृष्ण प्रा.वि.बाघखोर हुँदै हुगिदशीर सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८४७.	घुम्टी लाम्पाटा हिमालय मा.वि. खुर्कोट पाङ नुवारा खनियाघाट सडक, पर्वत	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८४८.	हुलाके वस्तु विचित्र गुफा धुर्कोट सडक, गुल्मी	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८४९.	बुर्तिवाङ घोसाखानी बराहाताल अंकुरे देउराली ढोरपाटन गुर्जाखानी सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८५०.	रिघा मनेवा रहगैरा फलाँटे लाम्चे गोठलाङ सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८५१.	वैदी पद्मनाहा मगरागाडी कुसुम्बाघाट सडक, बर्दिया	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८५२.	राजुरूख देखि माथिलुम्वर आरूपोटेको घरसम्मको सडक, गुल्मी	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८५३.	राम्चे प्रा. वि.नारायणस्थान सानेपिपल थानापाठी सडक, नुवाकोट	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८५४.	पवननगर हेलपोष्ट देवीस्थान सुकेकोट मन्दिर जाने सडक,दाङ	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८५५.	बडलापुर फुर्केसल्ली मलई जाने सडक,दाङ	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८५६.	रूपनगर भुनवपुर हरमपुर, सप्तरी	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८५७.	औदाहा बर्लादचोकदेखि बोचीसम्म सडक कालोपत्रे, सप्तरी	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८५८.	मल्लाज-लेखफाँट शालिजा लोप्रे सडक,पर्वत	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८५९.	लोकतान्त्रिक सहिद मार्ग,काठमाण्डौ	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८६०.	म्यालपोखरी काफलपानी पल्लीटोल चिदिदार चौकीपाटा खाम्जा सडक गौडाकोट ८, गुल्मी	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८६१.	बुर्तिवाङ-मस्तीचौर-निम्नेचौर-ढोरपाटन हुँदै रोल्या जोङ्गे सडक,बाग्लुङ्ग	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८६२.	मर्कावाङ गा.वि.स वडा नं.४ स्थित घोरालि देवीस्थान सडकको पिपलछेडादेखि सुन्तानी आधार उच्च मा.वि.सम्मको १६ कि.मि मोटरबाटो,प्युठान	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८६३.	मल्ल-पाण्डावखानी-रणसिंहकटेनी बुर्तिवाङ सडक,बाग्लुङ्ग	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८६४.	भिमगिठे मालारानी भाज सिमलचौर बुर्तिवाङ सडक,बाग्लुङ्ग	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने

८६५.	निर्सी १ बोवाङ्ग-डोरपाटन सडक,वाग्लुङ्ग	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८६६.	सुर्खेत नेटा मजुवा च्यारकुले खोला गोगनू दह थाला जाजरकोट,सडक	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८६७.	पिपलडाडा गरगरे नलखोला पाँचथरे सडक,सुर्खेत	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८६८.	सुर्खेत लेखफार्सा जहडे मिलडाँडा गुयालाघारी लेखगाउ सिन्ध्रेढुङ्गा दह सडक	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८६९.	सुर्खेत घिउ पोखरी वीरखम्बा पाँम्का टोडकागासि सडक,सुर्खेत	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८७०.	बुकेनीडाँडा पधेरामाथी वुढी पोखरी आरूपाटाढुङ्गा खानी हुँदै धारापानी सुपा देउराली ९, गैडाकोट ८, गुल्मी	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८७१.	डल्ले पोखरी पारेगाँउ दोबिल्ला सडक,सुर्खेत	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८७२.	मटेला ठाडी बाडीकोट घौलाचाखा चिउदुवा सडक,सुर्खेत	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८७३.	सुर्खेत गर्पन भिमचुला मेहेली हे.न. लेहेडा घिउ पोखरी लालीकाडा दैलेख सडक, सुर्खेत	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८७४.	भुतचौर देखि जलुकुनी चौरासे साटाखानी सडक, सुर्खेत	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८७५.	बाघमारा पाछावाड रूकुम सडक, रोल्पा	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८७६.	सुरी मसदीड हुलाक जन्तीपुर चमार सडक, दोलखा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८७७.	पञ्चमूल गा.वि.स. सिरूवारी हुँदै पर्वत जिल्लाको भङ्गारा गा.वि.स.को सडक, स्याङ्जा, पर्वत	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८७८.	बल्खु कुमारी क्लव सडक तथा नक्षेत्र मार्ग, काठमाण्डौ	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८७९.	फैर्युपाटा गा.वि.स. वडा नं. १ को पोखरेगरा सातविसे लक्ष्मीनारायण मन्दिर हुँदै फैर्युपाटा सम्मको सडक, वाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८८०.	दह पोखरी देखि डौडाल पिपलबोट सम्म सडक गौडाकोट ५, गुल्मी	शुरू : २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८८१.	घोडघास गगुली नवटोली डेविडिया सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८८२.	फुलामा बहेडावेला ६ सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८८३.	देउरादेखि चौडाम डाफ्रु केदार पर्यटन भामचौर अपिसाइपाल दार्चुला जोड्ने सडक, बझाङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने

८८४.	मौरिवगर चौधरी मौलाली बिनायक सैनपसेला सूर्मासाइपाल पर्यटकीय मार्ग सडक, बभ्राङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८८५.	दोबिल्ला पकुवा डाँडा छाप देउराली सडक, पर्वत	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८८६.	पोखरी चौरी ७ तुसारे जुगे बहखोला चौरीखोला मालसिंगे सडक, काभ्रे	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८८७.	शरणमति ८ बेलडाँगी सानोमाई राजगढ सडक, भ्रपा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८८८.	किर्ने रिट्टवोट च्यामा जिरी दोलखा सडक, दोलखा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८८९.	मैनापोखरी ज्यामिरे हिटी खहरे पोखरे बगर कृषि फर्म, दोलखा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८९०.	गोला गा.वि.स. मैनापोखरवाट बन्जरिया पशुपतिनगर गा.वि.स. सडक, बर्दिया	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८९१.	खोले घलसा देउराली सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८९२.	भि.सी. शेरबहादुर मोटरमार्ग, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८९३.	बागेश्वरी मोटरमार्ग, रूपाकोट कुन्छा, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८९४.	आर्लिवाङ्ग खाडा रानीगौरा सडक, अर्घाखाँची	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८९५.	गाउँसेवा मार्ग, मिर्लुङ्ग ५ सडक, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८९६.	सत्रसय अर्चल्यानी चण्डीपाटा पुरानोकोट बाखे जगत सडक, लमजुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८९७.	जुगजा खोला भैसेखर्क बाहुनगाउँ धाराखर्क छापाखानी प्यूठान सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८९८.	वृर्तिवाङ्ग पुर्कोट भागी रिखुवा लुकुरवन रमुवा म्याग्दी सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
८९९.	हापे पाखापानी साल्ले लेवाङ्ग किटेनी बाहुनगाउँ बोहोरागाउँ हेंदै निसी सडक, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९००.	नाला जिरोप्याइन्ट सेरा काशी भञ्ज्याङ्ग सडक, कालोपत्रे, काभ्रेपलाञ्चोक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९०१.	व्यनदुङ्गा लामिछानेगाउँ कलमयसि नगरकोट सडक स्तारोन्नती तथा कालोपत्रे, काभ्रेपलाञ्चोक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९०२.	सुन्दरपुर डाँगी दाहालचोक खरमखोला हुँदै पाटी गा.वि.स. सडक, मोरङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने

१०३.	टौथली चक्रथाना तोम्सी सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१०४.	कामीडाँडा लसुने बतासे सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१०५.	ककलिङ दुदेशवारा सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१०६.	दुलेगौडा हर्कपुर सडक, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१०७.	देउनिया चुथाइ धौरालीचोक बुधबारे पुलचोक होक्से जयपुर सिस्ने अर्जुनधारा दहीभोडा जामुनखाँडी धनुषकोटी सुरुङ्गावजार सडक, भापा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१०८.	पुरनचौर ढाव माछापुच्छ्रे सडक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१०९.	त्रिवेणी ओख्मा हुकाम हुँदै रन्मा भैकोट सडक, रूकुम	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
११०.	पशु वृद्धाश्रमदेखि दाहसंस्कार जाने सडक, दाङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१११.	कटहरिया पोखरिया सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
११२.	बलुवा डुमरिया सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
११३.	दाङ दुईखोली मसिना घोलावाङ लिवाङ सडक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
११४.	गोरखा आरूघाट सडक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
११५.	खत्रीठाटी कुन्छा सोतीपसल सिसाघाट सडक, कालोपत्रे, लमजुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
११६.	घोराही मसिना सिउजा स्वर्गद्वारी सडक, दाङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
११७.	घोराही धर्ना धारापानी सडक, दाङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
११८.	खेरहनी गुरूङ टौला टेकावर जाने सडक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
११९.	शीशपुर थारू गाउँ र गौतमबुद्धाको मावली जोड्ने पर्यटन बाटोमा गौरी घोजामा पुल	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१२०.	बेलभुण्डी मानपुर जमुनी हुँदै टरिगाउँ एयरपोर्ट जोड्ने बाटो	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१२१.	बेलघारी ढोकेदेउराली लाँकुरीभञ्ज्याङ्ग सिरूवारी सडक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने

९२२.	अर्चलेनीबाट तिलानदी (टारी) पुरोकटि सम्मकोसडक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९२३.	डाव खप्तड पर्यटकीय मार्ग बाजुरा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९२४.	बेनीघाट तोरीस्वारा दलभञ्ज्याङ्ग तीनमाने लक्ष्मीबजार गोरखा सडक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९२५.	चिउटाहा मौलापुर जयनगर सडक, बारा, रौतहट	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९२६.	विजयपुर कुडहर (वि.पि. मार्ग) सडक, कास्की	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९२७.	भिमरूक चक्रपथ निर्माण (चेरनेटा खैरा खलंगा दोभाई कापडाडा इनद्रडाडा दैलेसिमल रामडाडा हुँदै चेरनेटा जोड्ने चक्रपथ)	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९२८.	लाहाचोक बानेटाकुरा सडक, कास्की	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९२९.	भोर्लाकोट याकु छयाङ्ग्री तिवारी भञ्ज्याङ्ग, भोजपुर	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९३०.	विरवास बजार देखि जिमी खोला सम्म सडक, विरवास ९, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९३१.	लुम्थर वडा नं. ८ मटिखान रिपान बुढार मटिखान हुँदै दुडीखोला सम्म जाने बाटो, गौडाकोट ८, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९३२.	ठूलो पोखरा बजार देखि कारपाटा रिपाहा खर्क सम्म जाने मोटरबाटो दरबार देवीस्थान ३, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९३३.	साँखे तनहुँ सालडाडा विरूवा चिन्नेवास दरसी दमाचोर सडक, तनहुँ, स्याङ्गजा, पाल्पा	शुरू: २०७१/७२			निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
९३४.	धमले निरन्जना नलगाँउ शेरा दुइपिपल सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९३५.	वाराही शक्ति मा.वि. बालुवा भन्ज्याङ्ग भो. पु. कोटर बाटो, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९३६.	लामागाँउ पुतलीचौतारा लामापाटी थानपहि फाँट, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९३७.	बेलकोट बेतिनि वन वडा नं. ६ बाघखोर, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९३८.	जागृति पथदेखि श्रृजना चोकसम्म कालो पत्रे, तिलोत्तमा ३, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९३९.	परासी भङ्गा देखि ललितपुर बरवो भन्सार सडक, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९४०.	खैरहनी गुरुङ्ग टोला ढेकावर जाने सडक, रूपन्देही	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने

९४१.	तनहुँसुर-१ चुँदी हुँदै फेदी खोला, आमडाँडा, सिम्पानी, तनहुँसुर, तनहुँ	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९४२.	महेन्द्रगुफावाट अर्मलाकोट जाने सडक, कास्की	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९४३.	छेकाटे फाँट देखि विन्दवासिनी मन्दिर सम्मको सडक, ता न.पा. वडा नं. २, काठमाडौं	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९४४.	शान्तिबजार पुरानोपसा मगनीचोक हुँदै रसौली सडक, चितवन	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९४५.	गौरादह बैगुनधारा कोरोबारी सडक, भूपा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९४६.	यादुकुवा नाथपट्टी सिघाँयी कावाहीगोथ मरान सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९४७.	सातविसे बाघमारा सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९४८.	गरामनी गोलधाप (भूटानी शरणथी शिविर) पुवातुबारी चारआली सडक, भूपा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९४९.	आश्रम स्कूलदेखि फेदीखोला गौराबारी चिसेनीहाइट मोटरवाटो, काठमाण्डौं	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९५०.	पुरैयानीया ३ क.न.पा. ११ खपरताता नगरपालिका सडक सुधार कालोपत्रे गर्ने, बारा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९५१.	धनुषाधाम १ नं. वडावाट ३ नं. वडा रामनगरा लोवाखोर परासी सडक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९५२.	लालगढदेखि तुल्सी हुँदै पुरानो वि.पि. राजमार्ग बाउनमारा सम्म, धनुषा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९५३.	शान्ति चौतरादेखि उच्च मा.वि. खलङ्गा जाजरकोटसम्म कालोपत्रे पित सडक निर्माण गर्नुपर्ने	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९५४.	मालपोत कार्यालयदेखि नयाँ सडक जाजरकोट सम्म ढलान गरी बाटो निर्माण गर्नुपर्ने	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९५५.	वैवाङ्ग पोटली हुँदै मखनटाकुरी मोटरवाटो दाङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९५६.	पन्थाविर्ता-भोटुमार्ग हुँदै बेलघारी पुल सम्मको मोटरवाटो, सुन्दरवजार-३, लम्जुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			नाली निर्माण, ग्रेड सुधार १ कि.मि. टूयाक खोल्ने, १ कि.मि. कालोपत्रे गर्ने
९५७.	सुकदेवा नयाँगाउँ हुँदै बालापुर सडक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९५८.	धारापानी लोडा गुणपाल भद्रपुर सडक, डडेल्धुरा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
९५९.	वाङ्गसिमल बस्तीपुर सडक (हट लाइन), सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने

१६०.	लाकुरीबोट सुब्बागाउँ शिउरीटार घैसाखेत कुइम बराहताल सडक बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१६१.	अस्तु घर्तिथोक नाथुरी वाहुनगाउँ बराहताल सडक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१६२.	जगात सल्लेगाँउ हुँदै ठूलोखोला सम्मको सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७१/७२			६ कि.मि. ट्याक खोल्ने तथा मोड तथा ग्रेड सुधार गरी नाली निर्माण तथा रिटेनिड वाल निर्माण गरिने
१६३.	बाराकोट द.न.पा. १०, ११ सातपाली पेउल्या सवारी सडक, बैतडी				सडक निर्माण कार्य गरिने
१६४.	लाकुरटारी घट्टेटारी काफटारी कृषि सडक, अर्घाखाँची	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१६५.	गौरगाउँ गाङ्गा राम्री ढोरेनी श्रीगाटिना तुक्ला कोजक धावाङ्ग मादी चौर लिवाङ्ग सडक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१६६.	लेवट वासामाडी सडक, मकवानपुर	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१६७.	नेवारपानी मल्लटोल सरीखेत सडक, मकवानपुर	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१६८.	भैंडिखोर ओखेनी सोड्रे अग्लुङ्ग सडक बाँभकटेरी गुल्मी	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१६९.	घोराही क्याम्पस रोड भिग्रेली चोक एकान्त टोल मानव कल्याण टोल गणेश मन्दिर क्याम्पस रोड, दाङ्ग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१७०.	लखनचोक देखी लक्ष्मी चोक सरमजुवा सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१७१.	गाँउखोला काहुखोला भन्ज्याङ अर्वा मौजा सडक, कास्की	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१७२.	मालुवेला गुलरिया रैकवार विचवा धनगढी सडक, कैलाली, कंचनपुर	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१७३.	त्रिपुराकोट गा.वि.स.का ९ वटै वडा जोड्ने त्रिपुराकोट २-९ वडा सम्मको हुमाने खोला देखि गल्ली हुँदै कोली काडासम्म मोटरबाटो, डोल्पा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१७४.	जुफाल गा.वि.स. माझपाल गा.वि.स. जोड्ने खुम्मानादेखि लागनासम्मको मोटरबाटो, डोल्पा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१७५.	सुउ गा.वि.स.को वडा नं १-९ सम्म पर्ने खोरखोला हुँदै नल्लुडाँडासम्मको मोटरबाटो, डोल्पा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१७६.	मधेपुरा गा.वि.स. वडा नं. १ डिहवारथाना देखि कुनौली सडक, सप्तरी	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१७७.	भिरघाटी दुम्सीडाँडा सडक, मकवानपुर	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने

१७८.	गुम्बा गा.वि.स.को कार्यालय गुम्बा अम्बाखर्क भैरवकुण्ड खण्ड सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१७९.	श्री मुक्तिनाथ बावा परिक्रमा मार्ग गरूडशिला सहितको सडक, बाग्लुंग	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१८०.	वडडांडा कासकोट हंसपुर एरावती सडक, प्युठान	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१८१.	मरन्ठाना खैरा धुदि खम्ची सराडवेशी, प्युठान	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१८२.	ओखरकोट-मच्छ टांड पोखरी-बोधिकोट हुँदै गुल्मीको पुर्कोटजाने बाटो, प्युठान	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१८३.	गौरादह मिलनचौक फर्केटिभ खजुरगाछी फत्तेपुर सडक, भद्रापा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१८४.	पुतलीखेत वालिङ तल्लु भुंगे आँधीखोला कोरिडोर सडक, स्याङ्जा	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१८५.	कटहरी १ आदर्शनगर माथिगंज सडक, मोरङ	शुरू: २०७१/७२			सडक निर्माण कार्य गरिने
१८६.	ठाँटीभञ्ज्याङ्ग-गलैचावारी-ठूलोपोखरा, चापाकोट ३ स्याङ्जा	शुरू: २०७०/७१			नाली निर्माण तथा ग्राभेल कालोपत्रे गर्ने
१८७.	चण्डीस्थान देखि ठूलोपोखरा धुर्कोट, रत्नपुर १ साबिक, स्याङ्जा	शुरू: २०७०/७१			नाली निर्माण तथा ग्राभेल कालोपत्रे गर्ने
१८८.	आर्थिक सामाजिकरूपले आवश्यक र प्राविधिकरूपले औचित्यपूर्ण देखिएमा क्षेत्रिय सडकको रूपमा कार्यान्वयनमा जाने सडकहरूको आयेजना वैक स्थापना गरी संभाव्यता अध्ययन, सर्वेक्षण तथा डिजाईन र कार्यान्वयनमा लैजाने (अनुसूचि-८) प्रयोजनका लागि एकमुष्ट रू. १,९६,१०,०००/- (एक करोड छैयानव्वे लाख दश हजार)				

३३७१२४-४	दमक चिसापानी-रवी सडक	शुरू: २०५९/६० सम्पन्न: २०७०/७१ लागत: २७ करोड	४४ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति ।	८ कि.मी. कालोपत्रे, १० कि.मी. ग्राभेल बाँकी माटे सडक ।	८ कि.मी.सडकका ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य , ५ कि.मि. सडक वेस कार्य तयार , १ कि.मि नाली निर्माण १५ वटा कल्भर्ट एवं स्ट्रक्चरका कार्यहरू गरिने ।
३३७१२५ - ३/४	धरान-चतरा-गाईघाट-कटारी - सिन्धुली बजार-हेटौंडा	शुरू: २०५४/५५ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: १८० करोड	३१८ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति ।	६५ कि.मी. कालोपत्रे १७९ कि.मी. ग्राभेल ।	२० कि. मी. ग्राभेल र मर्मत सम्भार, सडकका ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य गरिने, ग्यावियन, रिटेनिड वाल ३ कि.मी., पुल निर्माण १ वटा, नाली निर्माण २ कि.मी., १५ कि.मी. विस्तृत सर्वेक्षण, ५० पाइप कल्भर्ट निर्माण गरिने ।
३३७१२६ - ४	तल्लो दुङ्गेश्वर-सातखम्बा-दुल्लु - पिपलकोट- दैलेख	शुरू: २०५२/५३ सम्पन्न: २०६८/६९ लागत: नखुले	८० कि.मी. सडक निर्माण	६१ कि.मी. ट्रयाक खुलेको तथा ४ कि मी ग्राभेल भएको ।	१० कि.मी.सडकका ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य, १० कि.मि ग्रावेल एवं स्ट्रक्चरका कार्यहरू गरिने ।
३३७१२७ - ४	देवस्थल-कनैडाँडा- चौरजहारी	शुरू: २०५४/५५ सम्पन्न: २०६८/६९ लागत: नखुले	४२ कि.मी. सडक निर्माण	३० कि मी ग्राभेल भएको ।	२.५ कि.मि. सडक कालोपत्रे, ३ कि मी ग्राभेल र मर्मत सम्भार, सडकका ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य गरिने ।
३३७१२८ - ४	गुमी पातिहाल्ना चौर, सुर्खेत	शुरू: २०५०/५१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: १३ करोड	५२ कि.मी. सडक निर्माण	५२ कि.मी. ट्रयाक खुलेको तथा १२ कि मी ग्राभेल भएको ।	१० कि.मी.सडकका ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य, १३ कि.मि ग्रावेल, टेवा पर्खाल तथा पाइप कल्भर्ट निर्माण गरिने ।
३३७१२९ - ३/४	मैलुङ-स्याफुवेशी -रसुवागढी	शुरू: २०६१/६२ सम्पन्न: २०६७/६८ लागत: १६० करोड	१५.७ कि.मी. सडक निर्माण ।	२ कि.मी. कालोपत्रे, १३.७ कि.मी. ग्राभेल तथा मोड सुधार कार्य जारी, पुल निर्माण कार्य शुरू भएको ।	२ कि.मि सडक निर्माण तथा टेवा पर्खाल र सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।
३३७१३० -४	टनकपुर लिंक सडक	शुरू: २०५९/६० सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	१२ कि.मी. सडक स्तरोन्नति ।	१२ कि.मी. ट्रयाक खोलीएको ६ कि मी ग्राभेल सम्पन्न ।	६. कि.मी. सडक खण्डास्मीत, ८ वटा स्लाव कल्भर्ट, १ पुल निर्माण कार्य गरिने ।
३३७१३३ - ३/४	सडक सुधार आयोजना (RIP)	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: २०६८/६९ लागत: नखुले	एलओसी २ का ११ वटा सडकहरूको ८० किलोमिटर सडक स्तरोन्नति एवं कालोपत्रे गरिने एवं एलओसी ३ का १८ वटा सडकहरूको ७४०कि.मि. सडकको विस्तृत सर्वेक्षण डिजाईन तथा डीपीआर तयार हुने ।		
३३७१३३ - ३/४	लामोसाँघु-तामाकोशी-जीरी सडक (लामोसाँघु-चरिकोट)	शुरू: ०७२/७३ सम्पन्न: ०७४/७५ लागत : १२४ करोड	५५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति गरिने ।	ठेक्का व्यवस्थापन कार्य सम्पन्न भएको ।	५ कि.मी. कालोपत्रे । स्ट्रक्चर, ड्रेन आदि निर्माण तथा मर्मत संभार गरिने ।

३३७१३३ - ३/४	सहीद मार्ग सडक (घोराही-धर्तीगाउँ खण्ड)	शुरु: ०७१/७२ सम्पन्न: ०७४/७५ लागत : ४० करोड ५४ लाख	३१.५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	नाली, टेवा पखाल आदिको निर्माण	१० कि.मी. कालोपत्रे । स्ट्रक्चर, ड्रेन आदि निर्माण तथा मर्मत संभार गरिने ।
३३७१३३ - ३/४	लुम्बिनी बुद्धिष्ट सर्किट सडक	शुरु: ०७१/७२ सम्पन्न: ०७४/७५ लागत : ५९ करोड ८१ लाख	४५.६ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	निर्माण कार्य प्रारम्भिक रूपमा सञ्चालन भएको ।	२० कि.मी. कालोपत्रे । स्ट्रक्चर, ड्रेन आदि निर्माण तथा मर्मत संभार गरिने ।
३३७१३३ - ३/४	सांफेवगर- मार्तडी सडक (वार्जुंगाड- मार्तडी खण्ड)	शुरु: ०७१/७२ सम्पन्न: ०७४/७५ लागत : ७५ करोड ७८ लाख	२७.७ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	निर्माण कार्य प्रारम्भिक रूपमा सञ्चालन भएको ।	५ कि.मी. कालोपत्रे । स्ट्रक्चर, ड्रेन आदि निर्माण तथा मर्मत संभार गरिने ।
३३७१३३ - ३/४	वर्दघाट- पालडाडा- त्रिवेनी सडक	शुरु: ०७१/७२ सम्पन्न: ०७४/७५ लागत : १ करोड ८३ लाख	१२.५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	निर्माण कार्य प्रारम्भिक रूपमा सञ्चालन भएको ।	७ कि.मी. कालोपत्रे । स्ट्रक्चर, ड्रेन आदि निर्माण तथा मर्मत संभार गरिने ।
३३७१३३ - ३/४	बालाजु- रानीपौवा- ककनी- त्रिशुली सडक	शुरु: ०७१/७२ सम्पन्न: ०७४/७५ लागत : ३१ करोड ४३ लाख	५६ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	२ वटा ठेक्का मध्ये १ ठेक्कामा निर्माण कार्य प्रारम्भिक रूपमा सञ्चालन भएको बाँकी १ वटा ठेक्काको हालै व्यवस्थापन सकिएको ।	५ कि.मी. कालोपत्रे । स्ट्रक्चर, ड्रेन आदि निर्माण तथा मर्मत संभार गरिने ।
३३७१३३ - ३/४	छहरे- विदुर सडक	शुरु: ०७१/७२ सम्पन्न: ०७४/७५ लागत : ३२ करोड ४५ लाख	१६.४८० कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	निर्माण कार्य प्रारम्भिक रूपमा सञ्चालन भएको ।	स्ट्रक्चर, ड्रेन आदि निर्माण तथा मर्मत संभार गरिने ।
३३७१३३ - ३/४	बल्खु- दक्षिणकाली सडक	शुरु: ०७२/७३ सम्पन्न: ०७४/७५ लागत : २४ करोड ५२ लाख	११.९३ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	ठेक्का व्यवस्थापन कार्य सम्पन्न भएको ।	स्ट्रक्चर, ड्रेन आदि निर्माण तथा मर्मत संभार गरिने ।
३३७१३३ - ३/४	भक्तपुर- नगरकोट- सिपाघाट सडक	शुरु: ०७१/७२ सम्पन्न: ०७४/७५ लागत : ३१ करोड ५३ लाख	१५.६६ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	निर्माण कार्य प्रारम्भिक रूपमा सञ्चालन भएको ।	५ कि.मी. कालोपत्रे । स्ट्रक्चर, ड्रेन आदि निर्माण तथा मर्मत संभार गरिने ।
३३७१३३ - ३/४	भरतपुर- रामपुर- मेघौली सडक	शुरु: ०७१/७२ सम्पन्न: ०७४/७५ लागत : १५ करोड ८० लाख	१६ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	निर्माण कार्य प्रारम्भिक रूपमा सञ्चालन भएको ।	८ कि.मी. कालोपत्रे । स्ट्रक्चर, ड्रेन आदि निर्माण तथा मर्मत संभार गरिने ।

३३७१३३ - ३/४	जनकपुर- परिक्रमा सडक	शुरु.: ०७१/७२ सम्पन्न.: ०७४/७५ लागत : १ अरब २९ करोड	७४ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	४ वटा ठेक्का मध्ये १ ठेक्कामा निर्माण कार्य प्रारम्भिक रूपमा सञ्चालन भएको बाँकी ३ वटा ठेक्काको हालै व्यवस्थापन सकिएको ।	१० कि.मी. कालोपत्रे । स्ट्रक्चर, ड्रेन आदि निर्माण तथा मर्मत संभार गरिने ।
३३७१३३ - ३/४	राजविराज सडकहरू	शुरु.: ०६९/७० सम्पन्न.: ०७२/७३ लागत : १७ करोड ८४लाख	४१ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	३७ कि.मी. कालोपत्रे सम्पन्न । स्ट्रक्चर, ड्रेन आदि निर्माण तथा मर्मत	५ कि.मी. कालोपत्रे ।
३३७१३३ - ३/४	LOC – III अन्तर्गतका १३ वटा सडक र पुलहरू	शुरु हुने आ.व. २०७२/७३, सम्पन्न हुने आ.व. २०७७/७८ । कूल लागत यकिन हुन बाँकी / हाल अनुमान ३३ अर्व ।	कूल ७४० की.मी. सडक स्तरोन्नती गरी कालोपत्रे हुने ।	DPR तयार गर्ने र सुपरिवेक्षण गर्ने प्रयोजनको लागि परामर्शदाता छनौट प्रक्रियामा रहेको । RFP जारी गरिएको ।	सर्भे तथा डिजाइनको कार्य समाप्त गरी DPR तयार गर्ने र ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने ।
	राँके - रवी - भेडेटार सडक				
	लामोसाँगु-तामाकोशी-जिरी (चरीकोट-जिरी खण्ड) सडक				
	सेलेघाट - रामेछाप - साँघुटार सडक				
	गैडाकोट - रामपुर - राम्दी (पिपलडाँडा) सडक				
	लमही - घोराही - तुलसीपुर सडक				
	भालुबाङ - बाघदुला - भिमगीट्टे सडक				
	सहजपुर - बोक्टान - दिपायल सडक				
	बर्दिबास - जलेश्वर सडक				
	गण्डक क्यानल सडक				
	बसन्तपुर-कटाहारीया- कवाहिगोठ-पीप्रादी-पदम सडक				
	गुलरिया-म.रा.मा. सडक				
	चन्द्रौटा - कृष्णनगर सडक				
	शहरी सडकहरू : मलगाँवा सडक, सिरहा सडक, नेपालगन्ज, जलेश्वर सडक				

	महाकाली नदी पुल, कंचनपुर				
३३७१३४ - ४	मिर्दी-क्याक्मी-भिमाद	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: २१ करोड	५९ कि.मी. सडक निर्माण ।	६ कि.मी. कालोपत्रे, २५ कि.मी. ट्रयाक, ८ कि.मी. ग्राभेल कार्य भएको ।	२ कि.मी. कालोपत्रे, ३ कि.मी. ट्रयाक, ३ कि.मी. ग्राभेल कार्य भएको ।
	पुतलीखेत-कार्कीनेटा-कुभुमा	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: ४५ करोड	३५ कि.मी. सडक निर्माण ।	१८ कि.मी. ग्राभेल कार्य भएको ।	२ कि.मी. कालोपत्रे, ४ कि.मि. सडक चौडा, नाली निर्माण, मोड सुधार गर्ने तथा टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
३३७१३६ - ३/४	११ किलो-छेपेटार- भालुस्वारा- वारपाक	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०७५/७६ लागत: नखुल्ने	४८.६ कि.मी. सडक निर्माण ।	कालोपत्रे ५ कि.मी. खण्डास्मिथ २० कि.मी माटे २३ कि.मी. यातायात संचालन ४८ कि.मी. ।	१२ कि.मी. सडक कालोपत्रे, १० वटा पाइप कल्भर्ट निर्माण गरिने ।
३३७१३७ - ३/४	शहिद मार्ग (घोराही-नुवागाउँ- तिला -घर्तिगाउँ-थवाङ- मुसिकोट-मैकोट)	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१७७ कि.मी. सडक निर्माण ।	३.५ कि.मी.कालोपत्रे, ६० कि.मी.ग्राभेल, १४४ कि.मी.ट्रयाक खुलेको ।	१० कि.मी. सडक कालोपत्रे तथा ग्रेड मोड सुधार र टेवा पर्खाल निर्माण कार्य गरिने
३३७१३८ - ३/४	मध्य पहाडी (पुष्पलाल) लोकमार्ग	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	५९० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति ।	६४ कि.मी. कालोपत्रे, १२४ कि.मी. ग्राभेल, सम्पूर्ण ट्रयाक खुलेको ।	६० कि.मी. कालोपत्रे कार्य, ३० कि.मि ग्रावेल तथा १५ वटा पुल निर्माण गरिने ।
३३७१३९ - ४	नाग्मा गमगढी	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०६८/६९ लागत: एकिन नभएको	९३ कि.मी. सडक निर्माण ।	९३ कि.मी. ट्रयाक खुलेको, ३ कि.मि सडक ग्रावेल स्तरमा निर्माण भएको ।	५ कि.मि सडक कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने । ।
३३७१४० - ४	जाजरकोट-दुनै, डोल्या	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०७०/७१ लागत: एकिन नभएको	१४४ कि.मी. सडक निर्माण ।	५५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	बांकी ५० कि. मी. मध्ये २५ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
३३७१४१ - ३/४	काठमाण्डौ तराई मधेश फाष्ट ट्रयाक	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	७६ कि.मी. सडक निर्माण ।	६० कि.मी. ट्रयाक खोलीएको ।	पहिरो सफा, ग्रेड, मोड तथा सुधार कार्य गरिने । मुआब्जा वितरण
३३७१४२ - ३/४	सडक क्षेत्र विकास आयोजना	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: ०७१/७२ लागत: १५०० करोड	६८५ कि.मी. सडक स्तरोन्नति । २५५० कि.मी. सडक आवधिक मर्मत सुधार ।	५२६ कि.मी.सडक स्तरोन्नति भएको । १८०० कि.मी.सडक आवधिक मर्मत भएको ।	१६० कि.मी. सडक .स्तरोन्नति गरिने । ७५० कि.मी. सडकमा आवधिक मर्मत गरिने ।
३३७१४२ - ३/४	(क) बैतडी -दार्चुला सडक				
३३७१४२ - ३/४	गोकुलेश्वर-दार्चुला सडक	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: २०७२/७३	७२ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	७१ कि.मी. कालोपत्रे (ओटासिल स्तरमा) गरिएको ।	नियमित मर्मत संभार गर्ने तथा १ कि.मी. सडकमा मनसुनले क्षति गरेको खण्डको पुर्नस्थापना गर्ने कार्य हुने।

३३७१४२ - ३/४	(ख) खोडपे- चैनपुर सडक (कलंगागाड- चैनपुर खण्ड)	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०७१/७२	खोडपे चैनपुरको १०७ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	खोडपे चैनपुरको १०६ कि.मी. कालोपत्रे(ओटासिल) गरिएको ।	नियमित मर्मत संभार कार्य चालु रहने तथा ०.७ कि.मी. सडकमा मनसुनले क्षति गरेको खण्डको पुर्नस्थापना गर्ने कार्य हुने।
३३७१४२ - ३/४	(ग) सुर्खेत-जुम्ला सडक				
३३७१४२ - ३/४	सुर्खेत -कालिकोट -मान्म सडक सुर्खेत खिडकीज्यूला खण्ड	शुरू:२०६४/६५ सम्पन्न:२०७२/७३	१२६.४४ कि.मी.सडक स्तरोन्नति	१२३ कि.मी. सडक ओटासिल स्तरमा स्तरोन्नति भएको।	३ कि.मी.सडक ओटासिलस्तरमा स्तरोन्नति गरिने तथा मनसुनले क्षति गरेको खण्डको पुर्नस्थापना गर्ने कार्य हुने।
३३७१४२ - ३/४	खिडकीज्यूला -जुम्ला सडक	शुरू:२०६७/६८ सम्पन्न:२०७२/७३	११०.२ कि.मी.सडक स्तरोन्नति	८० कि.मी. सडक ओटासिल कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नति भएको।	३० कि.मी.सडक ओटासिलस्तरमा स्तरोन्नति गरिने ।
३३७१४२ - ३/४	तल्लो डुङ्गेश्वर-सियाकोट-दैलेख सडक	शुरू:२०६४/६५ सम्पन्न:२०७२/७३	२८ कि.मी.सडक स्तरोन्नति	२५ कि.मी.सडक ओटासिल स्तरमा स्तरोन्नति भएको ।	३ कि.मी. सडक ओटासिल स्तरमा स्तरोन्नति गरिने ।
३३७१४३ -३/४	काठमाडौं-भक्तपुर-धुलिखेल सडक विस्तार	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०६७/६८ लागत: १९६ करोड	९.१ कि.मी. सडक सुदृढिकरण एवं विस्तार, ९ वटा आकाशे पुल निर्माण,१२ वटा सर्भिस रोड निर्माण ।	९.१ कि.मी. सडक निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । सर्भिस सडकमा कालोपत्रे गरिने कार्य जारी तथा आकाशे पुल निर्माणाधिन ।	०.५ कि.मी. सर्भिस सडकमा कालोपत्रे गरिने, १ वटा आकाशे पुल निर्माण तथा ट्राफिक सेफ्टी सम्बन्धी कार्य गरिने । साथै धुलिखेल सम्मको विस्तारको लागि जग्गा अधिकरण एवं सर्वे डिजाईनको कार्य गरिने ।
३३७१४४ - ४	फिक्कल श्रीअन्तु डाँडा सडक	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: २०६७/६८ लागत: १४ करोड	१४ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	१० कि.मी. सडक कालोपत्रे एवं १ कि.मि सडक ग्रावेल स्तरमा स्तरोन्नती भएको ।	३.५ कि.मी. कालोपत्रे एवं ५वटा कल्भर्टहरु निर्माण गरिने ।
३३७१४५ - ३/४	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			
३३७१५२ - ३/४	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कर्णाली)	शुरू:२०६५/६६ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुल्ने	खुलालु-सिमिकोट (हुम्ला) खण्डमा करिव २०० कि.मी. हिल्सा -सिमिकोट खण्ड (हुम्ला) ८८कि.मी.	२५ कि.मी. खुलालु सिमिकोट ट्याक खुलेको । ६६ कि.मी. हिल्सा सिमिकोट ट्याक खुलेको ।	हिल्सा सिमिकोट सडकमा १५ कि.मी. ट्याक खोलिने । ३० कि.मी. ट्याक सुधार गर्ने । खुलालु-सिमिकोट खण्डमा नेपाली सेनावाट ट्याक खोलिने ।

३३७१४५ - ३/४	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कालीगण्डकी कोरिडोर)	शुरु: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	गैडाकोट -पिपलडाँडा- रानीघाट-अर्गली -रिडी- रुद्रवेनी-हर्मीचौर-पुर्तिघाट- बाग्लुङ बजार खण्डको २४५ कि मी ट्रयाक निर्माण एवं स्तरोन्नति ।	५ कि.मी. ग्राभेल, २३० कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	गैडाकोट पिपलगंडा खण्ड (१३० कि.मी. मध्ये) २० कि.मी. सडक खण्डको स्तरोन्नती ८ वटा पुल सर्वेक्षण तथा डिजाइन, पुर्तिघाट बाग्लुङ खण्डको २ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
			साथै मिर्मि सेती बेनी फलेवास कुशमा खण्ड (६० कि.मि)	५० कि.मि. ट्रयाक खोलिसकेको	२ कि.मि ट्रयाक खोलिने र १० कि.मि ट्रयाक चौडा पारिने ।
३३७१४५ - ३/४	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कोशी: वसन्तपुरदेखि किमाथाङ्गा)	शुरु: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	खांदवारी देखि किमाथाङ्गा सम्मका १६२ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	४७ कि.मी. ग्राभेल, ७० कि.मी. ट्रयाक, १२७ कि. मि. विस्तृत सर्वेक्षण भएको ।	२० कि.मी. ट्रयाक सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने र १२ कि.मी. सडक स्तरोन्नती गरिनेछ ।
३३७१४५ - ३/४	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (भेरी कोरीडोर)	शुरु: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	दुनै-मरिम-तिन्जे-धो सडक (डोल्पा) करिव ७० कि.मी. सडक	७.५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	४ कि.मी.ट्रयाक खोलिने ।
३३७१४५ - ३/४	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग महाकाली कोरीडोर (टनकपुर- भुलाघाट- दार्चुला)	शुरु: २०७०/७१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करिव २८० कि.मी. सडक निर्माण	१५० कि.मी. सडकको DPR तयार ।	बाँकी सडक खण्डको विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३३७१४५ - ३/४	ठोरी केरुङ (चितवन, रसुवा) सडक	शुरु: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करिव २०० कि.मी. सडक निर्माण		सम्भाव्यता अध्ययन गरी विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन तयार गर्ने ।
३३७१४६ - ४	बेनीघाट-आरूघाट-लार्के भञ्ज्याङ्ग	शुरु: २०६५/६६ सम्पन्न: २०७५/७६ लागत: नखुल्ने	१५७ कि.मी. सडक निर्माण ।	६२ कि.मी. ट्रयाक खुलेको, खण्डास्मिथ १२ कि.मी. माटे ५० कि.मी. यातायात संचालन ५८ कि.मी ।	६ कि.मी. सडक खण्डास्मिथ गरी स्तरोन्नती गरिने । ९ वटा पाइप कल्भर्ट निर्माण गरिने र ५८ कि.मी. मा नियमित मर्मत सुधार ।
३३७१४७ - ४	काठमाडौं उपत्यका सडक निर्माण तथा सुधार	सालवसाली	काठमाडौं उपत्यका भित्रका सडकका निर्माण तथा सुधार	गत आ. व.मा ३८ कि.मी. सडक कालोपत्रे भएको ।	४० कि.मी. सडक कालोपत्रे तथा ३० कि.मि. सडक ग्राभेल स्तरमा स्तरोन्नती गरिने । साभेदारी कार्यक्रमलाइ प्रोत्साहन गरिने
३३७१४८ - ४	अन्य शहरी सडक निर्माण तथा विस्तार	सालवसाली	काठमाडौं उपत्यका वाहिरका शहरी सडकका निर्माण, सुधार तथा विस्तार	गत आ.व.मा ३५ कि.मी. सडक कालोपत्रे, १५० कि.मी. मर्मत सम्भार, २५ कि.मी. नयां सडक निर्माण भएको ।	४५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने, ३४ कि.मी. सडक ग्राभेल तथा १५ कि मी माटे सडक निर्माण कार्य गरिने ।
३३७१४९ - ३/४	काठमाडौं उपत्यका सडक विस्तार आयोजना	शुरु: २०६०/६१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	काठमाडौं उपत्यकाभित्र सडक विस्तार	जम्मा १४५ कि.मि. सडक विस्तार गर्ने मध्ये झल सम्म ७५ कि.मी. सडक विस्तार भएको ।	४२ कि.मि विभिन्न सडक विस्तार फराकिलो गर्नुका साथै कालोपत्रे गर्ने कार्य सम्पन्न गरिने ।

३३७५४ - ४	वेशीशहर - चामे- मनाङ	शुरू: २०५०/५१ सम्पन्न: एकीन नभएको लागत: नखुलेको	३२ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	६ कि.मी. मोड तथा ग्रेड सुधार, २ कि.मी. ग्राभेल	८ कि.मी. मोड तथा ग्रेड सुधार, ५ कि.मी. ग्राभेल । स्ट्रक्चर निर्माण गरिने ।
३३७५७ - ४	स्थानीय सडक (LRN) पुल निर्माण	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकीन नभएको लागत: नखुलेको	निर्माणाधीन करीब ४९० पुलहरूको कार्य सम्पन्न गरिने ।		स्थानीय सडकमा रहेका ४५ वटा निर्माणाधीन पुलहरू सम्पन्न गरिने । १४ वटा पुलहरू डिजाईन विल्टमा निर्माणाधीन । अति नै महत्वपूर्ण नयां पुलहरूको निर्माण कार्य शुरू गरिने साथै स्थानिय पुलहरू मापदण्ड तयार गरि विस्तारै स्थानिय निकायलाई निर्माण एवं मर्मत संभारको लागि हस्तान्तरण गरिने ।
३३७५९ - ४	सडक तथा स्थानीय पुलहरूको(LRN)विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन	सालवसाली	प्रमुख लोकमार्ग, सहायक मार्ग तथा अन्य मार्गको तथा स्थानिय सडकमा पर्ने खोलामा पुलहरूको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन	प्रमुख लोकमार्ग, सहायक मार्ग तथा अन्य मार्गमा पर्ने खोलामा पुलहरूको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गरिएको (४५० वटा) । ६० वटा सडकहरूको करीब २५०० किमि सडकको विस्तृत सर्भेक्षण कार्य एवं १५० वटा सडकहरूको ६५०० किमि सडकको सम्भाव्यता अध्ययन भएको ।	प्रमुख लोकमार्ग, सहायक मार्ग र अन्य सडकहरू तथा पुलहरूको सम्भाव्यता अध्ययन एवं विस्तृत अध्ययन गरिने । तोकिएका सूची अनुसारका क्षेत्रीय तथा पर्यटन सडकहरू समेतका विस्तृत अध्ययन गरिने । १७५ वटा पुलहरूको अध्ययन, १२४० कि.मि सडकको विस्तृत अध्ययन एवं ११५० कि.मि. सडकको सम्भाव्यता अध्ययन सम्पन्न गरिने ।
३३७६५ - ३/४	सडक बोर्ड	शुरू: २०६०/६१ सम्पन्न: एकीन नभएको लागत: सालवसाली			
३३७६५ - ३/४	क) सामरिक सडकको आवधिक मर्मत	सालवसाली	सामरिक सडकका आवधिक मर्मत	गत आ.व.मा ३०० कि.मी.सडक आवधिक मर्मत भएको ।	५५० कि.मी. आवधिक मर्मत गरिने ।
३३७६५ - ३/४	ख) विभिन्न सडकहरूको नियमित, पटके र अन्य मर्मत संभार	सालवसाली	७७५७ कि.मी. लोकमार्ग तथा सहायक मार्गहरूमा मुख्यतः नियमित, पटके, र आकस्मिक मर्मत संभार कार्य गरी सञ्चालन योग्य बनाउने ।	८९०० कि.मी. सडकका नियमित, पटके मर्मत भएको ।	सामरिक रणनीतिक ९२०० कि.मी. सडकको नियमित, पटके र आकस्मिक मर्मत गरिने ।
३३७६५ - ३/४	ग) सामरिक सडकको पुर्नः स्थापना र पुर्नः निर्माण	सालवसाली		१५ कि.मी. सडक सामरिक सडकका पुर्नः स्थापना र पुर्नः निर्माण कार्य गरिएको ।	१० कि.मी. सामरिक सडकको पुर्नःस्थापना र पुर्नः निर्माण गरिने ।

३३७१९६ - ३/४	वाढीजन्य क्षति पुनर्निर्माण आयोजना	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: २०७१/७२ लागत: २५६ करोड	कोशी पुल (चतरा) निर्माण, सुनसरी, सुदूरपश्चिम क्षेत्रका बाढीग्रस्त सडकका पुर्न : स्थापना, क्षतिग्रस्त सिचाइ प्रणालीको पुर्न : स्थापना ।	कोशी (चतरा) पुल निर्माणमा सब स्ट्रक्चरको कार्य सम्पन्न भएको । सुदूरपश्चिमाञ्चल क्षेत्रका ६ वटा पहिरो व्यवस्थापन र सडक तर्फको क्षतिग्रस्त सडक संरचनाहरूको मर्मत/पुर्न:स्थापना सम्पन्न भएको ।	कोशी पुल (चतरा) निर्माण कार्य सम्पन्न हुने ।
३३७१९८ - ३/४	सेती लोकमार्ग (टिकापुर-लोडे-चैनपुर-ताक्लाकोट)	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२८८ कि.मी. सडक निर्माण	२ कि मी कालोपत्रे, ३० कि.मी. सडकमा ग्राभेल भएको, ४३ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	२१ कि.मी. ट्रयाक निर्माण, टेवा पर्खाल र कल्भर्ट निर्माण गरिने ।
३३७१९९ - ४	चेपाङ्ग मार्ग (ठोरी भण्डारा लोथर मलेखु)	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	६९ कि.मी. सडक निर्माण	१७ कि.मी. ग्राभेल, ६९ कि.मी. ट्रयाक निर्माण भएको तथा सडक सुधार कार्य ।	७ कि.मी. कालोपत्रे, टेवा पर्खाल, नाली निर्माण गरिने ।
३३७२२४ - ३/४	हुलाकी राजमार्ग (पुलहरू समेत)	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: करिब ३१ अर्ब	१६६३ कि.मी. कालोपत्रे सडक निर्माण, १४९ वटा पुल निर्माण	प्रथम चरणमा परेका १९ वटा सडक करिब ६०७ कि.मी. सडकहरूको निर्माण/स्तरोन्नति कार्य गर्न नेपाल सरकार तथा भारत सरकार बीच १५ जनवरी २०१० मा सहमती पत्रमा हस्ताक्षर भएकोमा हाल २ वटा सडकहरू (लम्की टिकापुर र धनगढी सती सडक) मा स्तरोन्नतिकार्य भई रहेकोमा ४० कि. मी. सडक कालोपत्रेमा र १४ कि. मी. सडक ग्राभेलमा स्तरोन्नति भई सकेको, प्रथम चरणका बांकी अन्य सडकहरूको ठेक्का TERMINATE भइसकेकोले पुनः टेण्डर प्रक्रियामा रहेको साथै जग्गा अधिग्रहण कार्य जारी रहेको ।	प्रथम चरणका तराई सडकहरूमा ४९ कि. मी. सडक कालोपत्रेमा र ७५ कि. मी. सडक ग्राभेलमा स्तरोन्नति हुने । ३५ वटा पुलहरूको निर्माण कार्य चालु रहने त्यस मध्ये करिब १८ वटा पुलहरू निर्माण सम्पन्न हुने ।
३३७२२४ - ३/४	प्रथम चरण अन्तर्गतका योजनाहरू		निम्न उल्लेखित १९ वटा सडकहरूका निर्माण एवं स्तरोन्नति गरिने । ६५ वटा पुलहरूको निर्माण गरिने ।		
	म.रा.मा. चारआली-चन्द्रगढी केचना सडक (मेची राजमार्ग), भ्र्नापा		४० कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	८ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	म.रा.मा. कानेपोखरी-रंगेली सडक, मोरङ्ग		२८ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	५ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।

	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग कल्याणपुर -सुवर्णपाण्टी सडक, सप्तरी		१८ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	५ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग बिरेन्द्रबजार-यदुकहा महिनाथपुर सडक, धनुषा		३२.३५ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	४ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	जनकपुर- यदुकहा सडक, धनुषा		१७ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	५ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	जनकपुर - भिट्टामोड सडक, धनुषा/महोत्तरी		१८.७५ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	४ लेन स्तरमा टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	६ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	जलेश्वर - हर्दी खोला हुलाकी सडक, महोत्तरी		२८ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	२ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग माईस्थान- गौशाला बजार-सम्सी सडक, महोत्तरी		२७ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	४ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग नवलपुर-मलङ्गवा सडक, सर्लाही		२६.५९ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	५ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग (नयाँ रोड) -बरहथवा-मधुवनी सडक, सर्लाही		४१ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	५ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग (तामागढी) -सिमरौनगढ सडक, बारा		४० कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	४ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग मानवत- कलैया- मटीअर्वा सडक, बारा		२७ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	६ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
३३७२२४ - ३/४	त्रिभुवन राजपथ (विरगंज- ठोरी हुलाकी सडक सडक, पर्सा		५४ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	मध्यवर्ती क्षेत्र भएर हुलाकी राजमार्गको निर्माण सम्बन्धमा निर्णय भए पछि टेण्डर हुने प्रक्रियामा जाने ।	
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग जितपुर- तौलिहवा सडक, कपिलवस्तु		२२ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	४ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग लमही - कोइलावास सडक		३४ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	२ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	नेपालगञ्ज-बघौडा सडक, बाँके		४४ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	६ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।

	पूर्व-पश्चिम राजमार्ग भुरीगाउँ-गुलरिया-मुर्गिया सडक, बर्दिया		३६ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	६ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	पूर्व-पश्चिम राजमार्ग लम्की -टिकापुर-खक्रौला सडक, कैलाली		२७.६ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	२७.६ कि.मी. सडक कालोपत्रेमा स्तरोन्नती भइसकेको ।	
	सती-भजनी-धनगढी सडक, कैलाली		६१.२ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	१२ कि.मी. सडक कालोपत्रेमा र २६ कि.मी. सडक ग्राभेल र ११२ वटा कल्भर्ट निर्माण भएको ।	४९ कि.मी. सडक कालोपत्रेमा स्तरोन्नति हुने ।
	दोश्रो चरण अन्तर्गत निर्माण गरिने सडकहरू		३२ वटा सडकहरू निर्माण तथा स्तरोन्नति तथा ८४ वटा पुल निर्माण गरिने ।	दोश्रो चरणको करिब १०३४ कि.मी. सडकहरूको मध्ये ४ वटा सडकहरू बाहेक निर्माण कार्यको लागि विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन शुरू गरिने । ८४ वटा पुल निर्माण मध्ये ७ वटा पुल निर्माण सम्पन्न ।	
	जनकपुर (कदमचोक) कपटौल तिनकौरीया सडक, धनुषा		२५ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	४ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	वरीयारपुर पटेर्वा अरूवा सडक, बारा		१८ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर हुने प्रक्रियामा रहेको ।	६ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	भद्रपुर राजगढ सडक, भ्पापा		२० कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर प्रक्रियामा भई निर्माण कार्य शुरू ।	१० कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
	गीतानगर सितारामचोक घाग्रुक सडक , चितवन		५.५ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	टेण्डर प्रक्रियामा भई निर्माण कार्य शुरू ।	२ कि.मी. सडक ग्राभेल हुने ।
३३७३०३ -३/४	काठमाण्डौ दिगो शहरी यातायात आयोजना	शुरू : २०६७/६८ सम्पन्न : २०७१/७२ लागत : २२२९९६५	काठमाण्डौका सार्वजनिक यातायात व्यवस्थामा सुधार गरि सार्वजनिक यातायातलाइ सुध्णिकरण तथा traffic conditions लाइ सुधार गर्न ।	अन्तरराष्ट्रीय तथा राष्ट्रिय परामर्श दाताको प्रारम्भिक छनोट प्रकृया सम्पन्न गरी RFP issue गर्न ADB को सहमतिको लागि पठाइएको ।	अन्तरराष्ट्रीय तथा राष्ट्रिय परामर्शदाताका छनौट पकृया सम्पन्न गरिने । अध्ययन अनुसंधान गरी प्रतिवेदन अनुसार ठेक्का पट्टा व्यवस्था गरी निर्माण कार्य आरम्भ गरिने ।
३३७३०४ ३/४	उपक्षेत्रीय यातायात अभिवृद्धि आयोजना	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न:२०७१/७२ लागत: ५ अरब ५४ करोड ७ लाख	२१६ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	२०० कि.मी. सडक कालोपत्रे ।	१० कि.मी. कालोपत्रे
३३७३०४ ३/४	चैनपुर-खाँदबारी सडक	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न:२०७१/७२ लागत: ३७ करोड ३१ लाख	४३.५६ कि.मी. निर्माण तथा स्तरोन्नति	२०.०६ कि.मी. सडक कालोपत्रे भएको ।	मर्मत संभारको कार्य हुने ।

३३७३०४ ३/४	हर्कपुर-ओखलढुङ्गा सडक	शुरु: २०६८/६९ सम्पन्न: २०७१/७२ लागत: ४८ करोड ५६ लाख	४१.२ कि.मी. निर्माण तथा स्तरोन्नति	४० कि.मी. सडक कालोपत्रे भएको	मर्मत संभारको कार्य हुने ।
३३७३०४ ३/४	ओखलढुङ्गा-सल्लेरी सडक	शुरु: २०६८/६९ सम्पन्न: २०७१/७२ लागत: ८० करोड ६८ लाख	५७.६५ कि.मी. निर्माण तथा स्तरोन्नति	४८ कि.मी. सडक कालोपत्रे भएको ।	८ कि.मी. सडक कालोपत्रे स्तरोन्नति हुने ।
३३७३०४ ३/४	नेपालगंज कोहलपुर सडक	शुरु: २०६९/७० सम्पन्न: २०७२/७३ लागत: १ अरब ३३ करोड ३५ लाख	२२ कि.मी. स्तरोन्नति	१६.० कि.मी. सडक कालोपत्रे भएको	२.० कि.मी. सडक कालोपत्रे स्तरोन्नति हुने ।
३३७३०५ - ४	दक्षिणकाली छैमले सिस्नेरी कुलेखानी सडक आयोजना	शुरु: २०६७/६८ सम्पन्न: ०७५/७६ लागत: १०० करोड	४५ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	१९ कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नति तथा ६ कि.मी. पहिरो व्यवस्थापन गरिएको, मर्मत संभार ।	२० कि.मि. सडकको ग्रेडमोड सुधार, चौडा तयार हुने एवं ५ कि.मि. सडक कालोपत्रेको लागि बेस सववेस तयार हुने साथै पटके मर्मत संभार कार्य, नाली, कल्भर्ट र टेवापर्खाल निर्माण गरिने ।
३३७३०६ - ४	जलमार्ग	शुरु: २०६७/६८ सम्पन्न: एकीन नभएको लागत: नखुलेको	जलमार्गद्वारा यातायात व्यवस्थामा विस्तार गरी स्थानीय जनतालाइ यातायातको सुविधा उपलब्ध गराउने ।	परामर्शदाताका छनौट प्रक्रिया सम्पन्न भएको ।	परामर्शदातालाइ परिचालन गरिने । परामर्शदाताका प्रतिवेदन अनुसार ठेक्का पट्टा व्यवस्था गरी निर्माण कार्य आगाडि बढाइने ।
३३७३१२ -३/४	व्यापारिक मार्ग विस्तार आयोजना	शुरु : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको	निर्माण कार्य सुचारु ।		
३३७३१२ -३/४	रानी विराटनगर ईटहरी धरान सडक		५० कि.मी. सडक ६ लेनमा विस्तार	३ कि मी सडक ६ लेनमा विस्तारको कार्य ६० प्रतिशत सम्पन्न ।	६ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने , पक्की नाली निर्माण । रिटेनिड बाल १ कि.मी. साइड ड्रेन १ कि.मी. निर्माण गरिने ।
३३७३१२ -३/४	विरगंज पथलैया सडक		२८ कि.मी. सडक ६ लेनमा विस्तार	DPR कार्य सम्पन्न भएको, IEE कार्य प्रक्रियामा रहेको ।	सडक विस्तारको लागि ठेक्का व्यवस्थापन एवं निर्माण कार्य गरिने ।
३३७३१२ -३/४	वेलहिया बुटवल सडक		२४ कि.मी. सडक ६ लेनमा विस्तार	७.० कि.मी. सडक ६ लेनमा विस्तारको कार्य सम्पन्न ।	६ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
३३७३१२ -३/४	जटही जनकपुर ढल्केवर सडक	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: ६० करोड	१३.८ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	१३.८ कि.मी. सडक स्तरोन्नतिको लागि ठेक्का प्रकृया शुरु भएको ।	ढुङ्गा, माटो कार्य १३.८ कि.मी., ड्रेनेज कार्य ६.५ कि.मी. रोड पेभमेन्ट ५.५ कि.मी. र जग्गा खरिद गरिनेछ ।

३३७३१४ - ३/४	यातायात आयोजना तयारी सहयोग	शुरु: २०६८/६९ सम्पन्न: २०७६/७७ लागत: ६२ करोड	करिब ९०० कि.मी. सडक तथा ८४ वटा पुलहरूको विस्तृत सर्भेक्षण तथा डिजाइन कार्य हुने ।	५०० कि.मी. विस्तृत सर्भेक्षण तथा डिजाइन भएको ।	करिब २०० कि.मी. सडकको विस्तृत सर्भेक्षण तथा डिजाइन कार्य हुने
३३७३२० - ४	सामरीक सडक (SRN) पुल डिजाई तथा निर्माण	सालवसाली	अधिराज्य भरी यातायात सञ्जालको विकास भई सामाजिक, आर्थिक विकास हुने ।	सामरिक र स्थानीय समेत गरी करिब १७०० वटा पुल निर्माण सम्पन्न । सामरीक सडकमा १५६ वटा पुल निर्माणाधीन, १२ वटा पुल डिजाईन एण्ड विल्डमा निर्माणाधीन ।	२५ वटा पुल निर्माण सम्पन्न हुने । ४ वटा पुल डिजाईन विल्ट को आधारमा निर्माणाधीन । साथै अन्य निर्माणाधीन पुलहरूको निर्माण कार्य चालु रहने । नयां पुलहरूको निर्माण कार्य शुरू गरिने ।
३३७३२३ - ४	तम्घास-सिमलटारी-पुर्कोटदह-सौतामारे-मछि, गुल्मी/प्युठान	शुरु: २०६८/६९ सम्पन्न: यकिन नभएको लागत: १५० करोड	६९ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती हुने	पुरै ट्रयाक निर्माण सम्पन्न ।	१० कि.मि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती, ग्रेड तथा मोड सुधार गरी स्तरोन्नति गर्ने ।
३३७३२५ - ४	सितापाईला धार्के सडक	शुरु: २०६८/६९ सम्पन्न: २०७२/७३ लागत: ३५० लाख	संभाव्यता अध्ययन गर्ने तथा सडक स्तरोन्नति गर्ने कार्यका लागि विस्तृत डिजाइन गर्ने कार्य गरिने ।	संभाव्यता अध्ययन गर्ने कार्य सम्पन्न भई विस्तृत सर्भेक्षणको काम भइरहेको ।	संभाव्यता अध्ययनको आधारमा विस्तृत सर्भेक्षण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको हुने । करिब २४ कि.मि. सडक
३३७३२६ - ४	सासेक रोड कनेक्तीभिटी प्रोजेक्ट	शुरु: २०६९/७० सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: ७ अरब २२ करोड ५० लाख	१८८ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	परामर्शदाता नियुक्ती र ठेक्का व्यवस्था भै निर्माण कार्य शुरु	
३३७३२६ - ४	नदाहा कोशीपुल, चतरा रुपनगर सडक	शुरु: २०७०/७१ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: ३ अरब ५० करोड ३८ लाख	६९.२५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति, १८ वटा पुल निर्माण	निर्माण कार्य जारी रहेको ।	ग्राभेलिङ तथा सडक संरचना र पुलको जग निर्माणको कार्य गरिने ।
३३७३२६ - ४	लेगुवाघाट भोजपुर	शुरु: २०७०/७१ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: १ अरब ८९ करोड ६८ लाख	६५.५५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	निर्माण कार्य जारी रहेको ।	ग्राभेलिङ तथा सडक संरचना निर्माणको कार्य गरिने ।
३३७३२६ - ४	हलेसी दिक्तेल	शुरु: २०७०/७१ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: १ अरब १० करोड ६६ लाख	३५.४३ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	निर्माण कार्य जारी रहेको ।	ग्राभेलिङ तथा सडक संरचना निर्माणको कार्य गरिने ।
३३७३२६ - ४	मन्थली रामेछाप	शुरु: २०७०/७१ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: ४० करोड	१३.३५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	निर्माण कार्य जारी रहेको ।	ग्राभेलिङ तथा सडक संरचना निर्माणको कार्य गरिने ।

३३७३२६ - ४	मेची पुल बिर्तामोड	शुरु: २०७०/७१ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: २६ करोड ४५ लाख	१२.१६ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	निर्माण कार्य जारी रहेको ।	ग्राभेलिङ तथा सडक संरचना निर्माणको कार्य गरिने ।
३३७३२७ - ४	चक्रपथ सडक विस्तार आयोजना	शुरु: २०७०/७१ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: ४ अरब	१०.३९ कि.मी. ८ लेन सडक विस्तार	१ कि.मि विस्तारको लागि वेस सववेस तयार एवं ३ वटा पुलहरुको सब स्ट्रक्चर तयार ।	२ कि.मि. सडक विस्तार ३ वटा आकासेपुल १ कि.मि. सर्भिस ट्रयाक निर्माण गरिने ।
३३७३२९ - ४	अन्य उत्तर दक्षिण सडकहरू				
	तामाकोशी-लामाबगर-चीन सिमाना, दोलखा	शुरु: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	३२ कि.मी. सडक निर्माण	५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	८ कि.मी. ट्रयाक खोलिने।
३३७३२९ - ४	धनकुटामूलघाट लुम्बुघाट माभीटार	शुरु: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	७५ कि.मी. सडक निर्माण	५२ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	ट्रयाक खोलिने र स्ट्रक्चरको कार्य गरिने ।
३३७३२९ - ४	दोभान-ओलाङ्गुङ्गुगोला सडक, ताप्लेजुङ्ग	शुरु: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	१२३ कि.मी. सडक निर्माण	४१ कि.मी. ट्रयाक खुलेको र १४ कि.मी. कालोपत्रे भएको।	ट्रयाक खोलिने तथा स्ट्रक्चरको कार्य गरिने ।
३३७३२९ - ४	नल्याङ्ग भञ्ज्याङ्ग-छेकम्पार-चुम्चेत-सिर्दिबास-गुम्दा गोरखा	शुरु: ०६८/६९ सम्पन्न : ०८०/८१ लागत : नखुलेको	१२० कि.मी. सडक निर्माण	१७ कि.मी. सडक ट्रयाक निर्माण भएको ।	१० कि.मी. सडक ट्रयाक खोल्ने काम गरिने।
३३७३२९ - ४	चैनपुर-ताक्लाकोट, बभाङ्ग	शुरु : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको	६० कि.मी. सडक निर्माण	९ कि.मी. सडक ट्रयाक निर्माण भएको ।	४ कि.मी. सडक ट्रयाक खोल्ने काम गरिने।
३३७३२९ - ४	जिरी-सल्लेरी-ढिङ्गी (तिब्बत सीमा), दोलखा	शुरु : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेका	८८ कि.मी. सडक निर्माण	५० कि.मी. सडक ट्रयाक निर्माण भएको ।	१० कि.मी. सडक चौडा गरी सुधार गरिने ।
३३७३२९ - ४	निजगढ पतौरा बकुल गौर सडक, रौतहट	शुरु : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको	५७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	११ कि.मी सडक कालोपत्रे भएको ।	५ कि.मी सडक कालोपत्रे गरिने।

३३७३२९ - ४	बघौडा क्षेत्र भारत सीमा, बाँके	शुरु : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेका	२३ कि.मी.सडक निर्माण	८.५ कि.मी सडक ग्राभेल तथा १५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	५ कि.मी सडक ट्रयाक खोल्ने ।
३३७३२९ - ४	न्याक्चेलाग्ना सडक तिब्बतसीमा,मुगु	शुरु:०६८/६९ सम्पन्न:एकीन नभएको लागत:नखुलेका	८५ कि.मी.सडक निर्माण	१० कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	५ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
३३७३२९ - ४	सिमिकोट लिमि लाप्चा, हुम्ला सडक	शुरु: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१०५कि.मी.सडक निर्माण	८० कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	९ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
३३७३२९ - ४	बेल्टारबजार कम्फुघाट पामाखाम भञ्ज्याङ्ग टेम्के साप्सुधाप मयुरडाँडा हुँदै साल्या पोखरीवाट गुदेल हुँदै सोलु सल्लेरी सडक	शुरु: २०७०/७१ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको	२०८ कि.मी.सडक निर्माण	२०८ कि मी विस्तृत सर्वेक्षण र डिजाइन कार्य सम्पन्न भएको ।	निर्माण कार्य गरिने ।
३३७३२९ - ४	गौर पिपरा बजार सामनपुर विश्रामपुर	शुरु : २०७१/७२ सम्पन्न : एकिन नभएको लागत नखुलेको ।	करिव ३२ कि.मी. खण्ड निर्माण	विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन तयारीको लागि परामर्शदाता छनौट भइसकेको ।	विस्तृत सर्वेक्षण डिजाइन सम्पन्न गरी निर्माण कार्य गरिने ।
३३७३२९ - ४	निजगढ फास्टट्रयाक देखि विजयपुर मेवा वकुल भन्सार सडक	शुरु : २०७१/७२ सम्पन्न : एकिन नभएको लागत नखुलेको ।	करिव १५ कि.मी. खण्ड निर्माण	विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन तयारीको लागि परामर्शदाता छनौट भइसकेको ।	
३३७३२९ - ४	दामन पाखिन मार्ग साङकोस, तिप्लिङ सडक, नुवाकोट, धादिङ	शुरु : २०७१/७२ सम्पन्न : एकिन नभएको लागत नखुलेको ।	करिव ७० कि.मी. सडक निर्माण	विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन तयारीको लागि परामर्शदाता छनौट भइसकेको ।	विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन तयारी गरी निर्माण कार्य गरिने ।
३३७३३० - ४	नेपाल भारत क्षेत्रिय व्यापार तथा यातायात आयोजना मुर्गलिङ- नारायणगढ खण्ड सडक	शुरु: २०७०/७१ सम्पन्न : २०७४/७५ लागत : ३१५ करोड	३३.२ कि.मी. सडक खण्ड Asian Highway Standard (Two Lane Asphalt Concrete स्तरमा) मा स्तरोन्नति गरिने ।	ठेक्का व्यवस्थापनको कार्य भई निर्माण कार्य शुरु भएको ।	३ वटा प्याकेजमा विस्तार कार्य सुचारु भई टेवा पर्खाल, नाली निर्माण तथा १५ कि.मी. मा सववेसको कार्य भएको हुने ।

३३७३३१ - ४	सडक तथा ट्राफिक सुरक्षा (सडक सुरक्षा सहयोग आयोजना)	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	Road safety सम्बन्धि विभिन्न अध्यन्न अनुसन्धान तथा Road safety सम्बन्धि तालिम तथा जनचेतना कार्यक्रम र सडकक्षेत्र विकास आयोजना अन्तरगत स्तरोन्नति सम्पन्न भइसकेको तथा भइरहेका सडकहरूमा तथा अन्य सडकहरूमा पनि सडक सुरक्षा सम्बन्धी भौतिक निर्माण कार्य गरिने ।	टेक्का व्यवस्थापन भएको ।	Road safety सम्बन्धि विभिन्न अध्यन्न अनुसन्धान तथा Road safety सम्बन्धि तालिम तथा जनचेतना कार्यक्रम तथा विभिन्न सडकमा सडक सुरक्षाको लागि W – Beam Crash Barrier Installation निर्माण हुने ।
३३७३३२ - ४	पाटन पञ्चेश्वर, बैतडी	शुरू: २०६७ /६८ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	६२ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	३५ कि.मी. ट्याक खुलेको ।	८ कि.मी.ट्याक, ५ कि.मि. सडक ग्रावेल स्तरमा निर्माण तथा टेवा पर्खाल निर्माण कार्य ।
३३७३३३ - ४	तुल्सीपुर पुरनधारा सुर्खेत दाङ/सुर्खेत	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकीन नभएको लागत: नखुलेको	६४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१ कि मी कालोपत्रे र ४४ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	६ कि.मी. कालोपत्रे, ५ कि.मी.सडक मोड तथा ग्रेड सुधार, टेवा पर्खाल कल्भर्ट निर्माण गरिने ।
३३७३३४ - ४	खुटीया-वि.पि. नगर- गढशेरा-दिपायल, कैलाली/डोटी	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न:एकिननभएको लागत: नखुलेको	८० कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	४९ कि.मी. ट्याक खुलेको तथा १ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	१० कि.मी.ट्याक खोल्ने, टेवा पर्खाल कल्भर्ट निर्माण गरिने ।

३३७३३५ - ३/४	सम्भावित रणनीतिक सडक (प्रत्येक सडक आयोजनाको लागि बराबर रकम कायम हुने गरी एकमुष्ट रू. १,०९,९६,१०,०००/- (एक अर्ब नौ करोड छयान्दब्बे लाख दश हजार मात्र) कायम गरिएको छ ।				
रवि मधुमल्ला उर्लावारी सडक कालोपत्रे, मोरङ/इलाम/पाँचथर	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	५० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५० कि.मी ट्रयाक तथा ८ कि.मी. कालोपत्रे भएको।	४ कि.मी. कालोपत्रे, ५ कि.मी.सडक ग्राभेल,मोड तथा ग्रेड सुधार गरिने ।	
आठराई मन्सारी थोक्लुङ्ग फेदाम एकिकृत सडक, तेह्रथुम	शुरू: २०६९/७० सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	३३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३३ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको, ३कि.मि. ग्रावेल सडक निर्माणा	कालोपत्रे स्तरोन्नति, टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।	
विराटचोक घिनाघाट सडक, मोरङ	शुरू:२०७०/७१ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	२५ कि.मी. सडक निर्माण /स्तरोन्नति	६ कि मी कालोपत्रे भएको ।	२ कि.मि. कालोपत्रे स्तरोन्नति कार्य शुरू हुने ।	
कानेपोखरी लेटाङ्ग सडक कालोपत्रे, मोरङ	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	१४ कि.मी. सडक निर्माण /स्तरोन्नति	५ कि मी कालोपत्रे भएको ।	२ कि.मि. कालोपत्रे स्तरोन्नति कार्य शुरू हुने ।	
मन्थली साँघुटार घोराखोरी सडक, रामेछाप, ओखलढुङ्गा	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	६५ कि.मी. सडक निर्माण /स्तरोन्नति	४२ कि.मी.सडक ट्रयाक खोलिएको तथा ५ कि मी ग्राभेल गरिएको ।	२ कि मी कालोपत्रे गरिने, टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।	
जिरी ठोसे शिवालय सोलु सडक, दोलखा, रामेछाप	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	१० कि.मी. सडक निर्माण /स्तरोन्नति	६ कि. मि. ग्राभेल भएको ।	कालोपत्रे तथा ग्राभेल स्तरोन्नति कार्य हुने ।	
चरिकोट कालीञ्चोक भगवती सडक, दोलखा	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	२२कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२२ कि. मी.सडक ट्रयाक खोलिएको तथा २.५ कि मी कालोपत्रे भएको ।	टेवा पर्खाल, नाली निर्माण, ग्रावेल तथा कालोपत्रे	
दोलालघाट चौरी गुरासे सडक, काभ्रे	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	८२ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	६२ कि. मी. ट्रयाक खुलेको । ६ कि मी ग्राभेल भएको ।	३ कि मी कालोपत्रे गरिने, टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।	
भकुण्डेबेसी-खरदारपाटी-कानपुर-तिमाल-याङ्गबेल-मेच्छे, काभ्रे	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	ट्रयाक खुल्ने	२७ कि मी ग्राभेल भएको ।	टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने ।	
तेलकोट पञ्चमहालक्ष्मी मन्दिर छालिग साँखु सडक, भक्तपुर	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	५ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५ कि. मि. ग्राभेल भएको । ०.५ कि.मि. कालोपत्रे निर्माण ।	टेवा पर्खाल तथा कालोपत्रे कार्य गरि स्तरोन्नति गरिने ।	
टाहाखेल टिकाभैरव कालोपत्रे, ललितपुर	शुरू:२०६९/७० सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	२.७कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१ कि. मि.कालोपत्रे(एस्फाल्ट) भएको ।	१. कि. मि.कालोपत्रे(एस्फाल्ट) गरिने ।	

ललितपुर घुम्ती लामाटार लुभु ढ गोदामचौर विसंखु नारायण गोदावरी वडिखेल लेले छम्पी वुङ्गमती, ललितपुर	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	३० कि.मी. सडक स्तरोन्नति	२९ कि.मी.ट्रयाक खुलेको । ३ कि.मि. ग्रावेल	२ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
थानकोट मातातिर्थ कल्याणपुर भैसेपाटी, काठमाण्डौ	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	१२ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	३ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिएको ।	२ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
छहरे थप्रेक आरूखर्क जिम्नाड सडक, नुवाकोट	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	४८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४० कि.मी. ट्रयाक खुलेको, तथा ५ कि.मी.ग्राभेल गरिएको ।	ट्रयाक खोल्ने कार्य, स्ट्रक्चर निर्माण र स्तरोन्नति कार्य गरिने ।
मण्डलीथान-केवरे भञ्ज्याङ-चापाकोट-गर्जरकोट सडक (किसन लोकमार्ग), स्याङजा/तनहुँ	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	२१ कि मी सडक कालोपत्रे ।	११ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिएको ।	२ कि.मी.सडक कालोपत्रे गरिने।
रूद्रवेनी-वामीटक्सार दरम खोला सडक, गुल्मी	शुरू:२०७०/७१ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४५ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको।	३ कि.मी.सडक कालोपत्रे निर्माण गरिने।
तानसेन बाइपास सडक, पाल्पा	शुरू:२०७०/७१ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	१२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	६ कि.मी.ट्रयाक खोलिएको।	२ कि.मि. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने।
कावासोती-बोभापोखरी-डेढगाऊ हुदै भिमाद खैरेनी सडक, नवलपरासी/तनहुँ	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	१०६ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१४ कि.मी.कालोपत्रे तथा ३५ कि.मी.ग्राभेल गरिएको ।	कालोपत्रे तथा ठेवा पर्खाल र अन्य संरचना निर्माण गरिने ।
गजेन्द्र मोक्ष दुम्कीवास पाल्पा, नवलपरासी	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	८६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	८६ कि.मी. सडक ट्रयाक खुलेको ।	ठेवा पर्खाल, नाली निर्माण, ग्रावेल तथा कालोपत्रे स्तरोन्नती
फलामेगौडा नदुवा खदिगोताम, रूकुम	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	७० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३५ कि.मी. सडक ट्रयाक खुलेको ।	४ कि.मी. ट्रयाक खोल्ने कार्य, स्ट्रक्चर निर्माण तथा सडक चौडा गर्ने ।
लिवाङ-दारवोट कालोपत्रे सडक , रोल्पा	शुरू: २०६९/७० सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	२० कि.मी. सडक निर्माण /स्तरोन्नति	८ कि मी कालोपत्रे ।	३ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
लिवाङ माडीचौर जिनवाङ सडक, रोल्पा	शुरू: २०६९/७० सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	६० कि.मी. सडक निर्माण /स्तरोन्नति	३२ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	५ कि.मी. सडक ट्रयाक खोल्ने र स्तरोन्नतिको कार्य गरिने ।

सुलीचौर-थवाङ्ग सडक,रोल्पा	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	६५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४२ कि.मी. सडक ट्रयाकखुलेको ।	५ कि.मी. सडक ट्रयाक खोल्ने र स्तरोन्नतिको कार्य गरिने ।
भिन्नी-स्वर्गद्वारी होल्लेरी सडक, प्युठान	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	१४ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१४ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	१४ कि मी सडक कालोपत्रे कार्य गरिने ।
खलंगा पांचकटीया जुम्ला सडक, जाजरकोट, जुम्ला	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	८४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३६ कि.मी. सडक ट्रयाक खुलेको ।	१० कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
रिडी (गुल्मी)-वाल्कोट-माडीचौर- सुलीचौर सडक), गुल्मी/प्युठान/ रोल्पा/सल्यान	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१५० कि मी सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	आंशिक ट्रयाक खुलेको ।	४ कि.मि. ट्रयाक तथा स्ट्रक्चर निर्माण कार्य गर्ने ।
भात्कांडा बडाल रेल सडक, डडेल्धुरा	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	४१ कि.मी.सडक निमाण एवं स्तरोन्नति	१८ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	५ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
कपुरकोट-जिनवाड रांक रुकुम सडक रोल्पा	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	५५ कि.मी.सडक निमाण एवं स्तरोन्नति	३५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	सडक स्तरोन्नती गरिने ।
उग्रतारा मेलौली सडक, डडेल्धुरा, बैतडी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	६५ कि.मि. सडक स्तरोन्नती	ट्रयाक खुलेको	सडक स्तरोन्नती गरिने ।
थकालीचोक मगरकोट हुँदै मेघौलीसम्मको सडक, नवलपरासी/चितवन	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			
बुडर नाईल बंक सडक, कञ्चनपुर, डोटी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४६ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती	३५ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	सडक स्तरोन्नती गरिने ।
जटही-मुसहर्निया-तुलसीयाही निकास-मटिहानी सडक (जनकपुर जटही तथा जलेश्वर मटीहानी सडकमा जोडने) धनुषा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१८ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	२ कि.मी. ग्रावेल स्तरमा स्तरोन्नती ।	३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
जनकपुर कदमचोक कपाटोल इकराही सडक, धनुषा (नि.क्षे.२)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		२ कि.मी. ग्रावेल स्तरमा स्तरोन्नती ।	सडक स्तरोन्नती गरिने ।
मटीहानी-तुलसीयाही-फेचहा- नगराईन-भररिया-ईटहर्वा-वैदेही लखौरी देउरी सडक, धनुषा, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१४ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	३ कि.मी. ग्रावेल स्तरमा स्तरोन्नती ।	३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।

पिपरा-एकरहीया-ढेकहा-वसहिया रूपैठा बहुअर्वा सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	१२ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	२ कि.मी. ग्रावेल स्तरमा स्तरोन्नती ।	३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
लक्ष्मीनिया बजार देखि बनिगमा हुदै गजरीया कंचनवन सडक कालोपत्रे, धनुषा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	१० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	३ कि.मी. ग्रावेल स्तरमा स्तरोन्नती ।	३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
महेन्द्रनगर-औरही-गौशाला-हरिपूर्वा मलंगवा सडक, धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	३२ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	२.५ कि.मी. ग्रावेल स्तरमा स्तरोन्नती ।	२ किमि सडक कालेपत्रे एवं ३ किमि ग्राभेल स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
बरहथवा समनपुर कटहरिया कलैया सडक, सर्लाही, रौतहट, बारा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	३५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	२ कि.मी. ग्रावेल स्तरमा स्तरोन्नती ।	२ किमि सडक कालेपत्रे एवं ५ किमि ग्राभेल स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
छेडा थलह माझकोट जुम्ला सडक	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले		३ कि.मि. ट्याक खुलेको ।	२ किमि सडक कालेपत्रे एवं ३ किमि ग्राभेल स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
पटौती खर्जयाङ्ग तम्घास सडक, अर्घाखाँची, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले		५ कि.मि. ट्याक खुलेको ।	५ कि.मी. ट्याक खोलिने ।
रवि राँके ६ नं. बुधबारे राजारानी सडक, धनकुटा, इलाम, पाँचथर	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले		३२ कि.मि. ट्याक खुलेको ।	२ किमि सडक कालेपत्रे एवं ३ किमि ग्राभेल स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
जरेलेक भिगंगली सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			२ कि.मी. ट्याक खोलिने ।
मेहलकुना लेखवडा खोली सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			४ कि.मी. ट्याक खोलिने ।
चारघरे खड्गभञ्ज्याङ्ग छत्रेखोला बुद्धसिंह ६ नेवारपानी सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			३ कि.मी. ट्याक खोलिने ।
बेनि दरवाङ्ग सडक, म्याग्दी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	२६ कि.मि. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती	१८ कि.मि. ट्याक खुलेको ।	५ कि.मी. ट्याक खोलिने ।
लाकुरीभञ्ज्याङ्ग पनौति नमोबुद्ध दाप्चा सडक, काभ्रे	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	२५ कि.मि. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती		२ किमि सडक कालेपत्रे एवं २ किमि ग्राभेल स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।

मच्छि टाडापोखरी ओखरकोट वादिकोट पुर्कोट गुल्मी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			
घासा जोमसोम कोरोला सडक, मुस्ताङ	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	करीव १०८ कि.मि. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती		५ कि.मी. ट्रायाक खोलिने ।
सुनाकोठी चौतारा कृष्णमन्दिर नखुखोला सडक, ललितपुर	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
सुर्खेत पोखरे बखानडांडा भारापानी सल्यान सडक, सुर्खेत र सल्यान	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
सुर्खेत गुमीचुली दह रानीवास गान्द्र घोरटा सीमा जाजरकोट, सुर्खेत र जाजरकोट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
मर्यादपुर अजगैवी बसन्तपट्टि सडक, रोतहट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
दिगला मुलपानी देखि सोमबारे नेपालीडाँडासम्मको सडक स्तरोन्नती, भोजपुर	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	करीव ३५ कि.मि. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती		विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
वाल्कर टेकानपुर टौथली सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
धोवी विलौरी सैपु रामेछाप सडक, रामेछाप	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
पारीबगर खण्डेश्वरी सडक मार्माक्षेत्र, दार्चुला	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	२५ कि.मि. सडक निर्माण		विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
साईगाउँ मनिकापुर सडक, बाँके	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	२४ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	२४ कि.मि. माटे सडक	४ कि.मि सडक कालोपत्रे गरिने
रायल उत्कडी ठिङ्ग पडेश लिङ्क सडक, बझाङ	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।

गुलरिया मगरागढी रम्भापुर सडक, बर्दिया	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	२२ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरान्नी	८ कि.मि कालोपत्रे तथा बाँकी सडक माटे	२ कि.मि सडक कालोपत्रे गरिने
सुकोरा चडकमटिया सडक, दाङ	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
सुर्खेत उपत्यका चक्रपथ सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
गंगटे आरुणटुडा ढाडखेत थला जाजरकोट सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
माडिचौर भावाड तार्केवाड आरूवा राँक पाखापानी सल्यान सडक, रोल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
सुलीचौर गाम विवाड ढारपाटन सडक, रोल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
दाङ दुईखोली मसिना धोलावाड लिवाड सडक, रोल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
बहुअर्वा देवपुर घाघर हुँदै रामजानकी पथ जोड्ने सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
कुर्या बसविट्टी हुँदै विन्ही सम्म सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
मौहअवा कनकपट्टी ओसरा रेलवे सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
बिक्री बथनहा सडक, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
तिम्बु स्युगुञ्जे सोर्माथाङ्ग सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।

चापाकोबोट बूढीशेरा थलेगाउँ सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
सराङ्गवेसी खवाङ्ग घुइवाङ्ग ढावाचौर चौरपानी रेजमपानी धरमपानी, प्युठान	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			
श्रीकोट सिल्लेगाडा कटौजपानी रुद्रेश्वर देथला खलंगा सडक, बैतडी, दार्चुला	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	६५ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती	ट्रयाक खुलेको ।	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी स्तरोन्नती कार्य शुरू गरिने ।
चाकला-जलुके-दुर्वाङ्ग-वरौला सडक, अर्घाखाँची	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
महेन्द्रधर देखी दिलिपकृच पाराकाटने हुदै पौडी सडक, वभाङ्ग	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
जुइल (सेकु) देखी टुडीखेल गण्डकी लोतु भामचौर चुवान सडक, वभाङ्ग	सशुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
बसपार्कदेखि ए.वि.सी. स्कूल सल्यानी बाग सडक, बाँके	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
कोइला जुगार हाडजावाड भिनुवा घोरनेटा राँक रूकुम मोटरबाटो रोल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
मिर्मि विर्घा रानीघाट सडक, स्याङ्गजा, पाल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
शारदानगर टाउन हुँदै सिमरी टाउन सम्म जाने बखान मार्ग सडक, चितवन	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
श्रीजुङ्ग पौठाक पोक्लाबुड सिमरा सडक, तेह्रथुम, पाँचथर	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
लिवाड धवाड धाडसी जलजला सडक, क्षेत्र नं. १, रोल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।

लिवाड माडीचौर घर्तिगांड धनवोट जिनावाङ्ग सुखाओडार पाखापानी दलसिंगे सडक, रोल्या	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
जिरी सिक्की हावा शहरे राम्चे किर्ने सडक, दोलखा, रामेछाप	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
बाघखोर -भोरमुनागाउँ -केराघारी- देवीटार सडक, रामेछाप	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
चागुनारायण दुवाकोट खडकाडील रिंगरोड सरस्वती खेल सडक, भक्तपुर	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
बेलवास बेथरी सडक, रुपन्देही	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
दहवन निगालपानी जिलावाङ्ग भोलेटा सडक, रुकुम, रोल्या, सल्यान	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
गल्याङ्ग चापाकोट सडक, स्याङ्गजा	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
दमक चक्रपथ, भापा	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
ब्रम्हदेव जोगवुडा सलेना गोगन चिरकिट्टे धटालथान डडेल्युरा सडक, कंचनपुर डडेल्युरा	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	८० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरान्ती	४५ कि.मि. सडकको ट्रायाक निर्माण	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
बेतनी खोला डवाङ्गडवाङ्ग विद्यालय सिम्ले पिप्ले डोटे सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
वालुवा तक्सेरा ढोरपाटन म्याग्दी सडक, म्याग्दी, रुकुम	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
भिमरुक चक्रपथ निर्माण, प्युठान	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न भएकोले निर्माण शुरू गरिने ।

३३७३५४-४	मिथिला क्षेत्र सडक सुधार	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	मिथिला क्षेत्र भित्रका सडकहरू कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने	प्रत्येक सडक आयोजनाको लागि बराबर रकम कायम हुने गरी एकमुष्ट रू. २५,४५,६०,०००/- (पच्चीस करोड पैतालीस लाख असी हजार हजार मात्र) कायम गरिएको छ ।
३३७३५४-४	नगराइन-लगमा -डेवडिहा - बहुअर्वा-लोहना सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	कालेपत्रे स्तरमा सडक स्तरोन्नती	विस्तृत अध्यन्न गरी ३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५४-४	जनकपुर बसहीया मटिहानी सडक रामजानकी पथ, धनुषा, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	कालेपत्रे स्तरमा सडक स्तरोन्नती	विस्तृत अध्यन्न गरी ३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५४-४	म.रा.मा. फुलकाहा - रघुनाथपुर सडक, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	कालेपत्रे स्तरमा सडक स्तरोन्नती	विस्तृत अध्यन्न गरी ३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५४-४	बलरा छतौना सुदामा खैर्वा छोटौल सिसौट सडक, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	कालेपत्रे स्तरमा सडक स्तरोन्नती	विस्तृत अध्यन्न गरी ३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५४-४	भारत बोर्डर छिनमस्ता फकिरा मलेकपुर कटैया रूपनी गाईघाट सडक, सप्तरी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	कालेपत्रे स्तरमा सडक स्तरोन्नती	विस्तृत अध्यन्न गरी ३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५४-४	बसतपुर कटहरिया कवईबोट पिपडारी पत्रहटी पदमरोड, बारा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	कालेपत्रे स्तरमा सडक स्तरोन्नती	विस्तृत अध्यन्न गरी ३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५४-४	अम्मरपट्टी बोर्डर बहुअरवा भठा एकटांगा तेलिया मनवा बजार सडक, पर्सा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	कालेपत्रे स्तरमा सडक स्तरोन्नती	विस्तृत अध्यन्न गरी ३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५४-४	लहान भगवानपुर ठाडी सडक, सिरहा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	कालेपत्रे स्तरमा सडक स्तरोन्नती	विस्तृत अध्यन्न गरी ३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५४-४	नेपाल राष्ट्रिय कु.नि.मा.वि. देखि मानराबजार हुँदै साढा जाऊख पिच सडक जोड्ने सडक, इटहर्वाकट्टी २, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले		विस्तृत अध्यन्न गरी २ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरि
३३७३५४-४	सुखदेवचौक -पिपरा बजार हुँदै सर्लाही जाने सडक, रौतहट	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	१० कि.मि. स्तरोन्नती	४ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती एवं कल्भर्ट निर्माण
३३७३५४-४	राजविराज-कुनौली सडक, सप्तरी	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले		मर्मत संभार र कालोपत्र

३३७३५५-४	सम्भावित प्रादेशिक सडकहरू	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	सम्भावित प्रादेशिक संरचनालाई सहयोग पुग्ने गरी सडक निर्माण तथा सुधार हुने।	प्रत्येक सडक आयोजनाको लागि बराबर रकम कायम हुने गरी एकमुष्ट रू. ११,४०,६४,०००/- (एघार करोड चालीस लाख चौसठ्ठी हजार मात्र) कायम गरिएको छ ।	
	मुगु सिमिकोट सडक	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	मुगु देखि हुम्लाको सिमिकोट सदरमुकाम जोडिने		सडक मर्मत संभार तथा स्तरोन्नती
	चुनवाङ्ग रूकुमकोट सिस्नेव्दारी डोल्पा सडक	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			सडक मर्मत संभार तथा स्तरोन्नती
	भगवानपुर (वलान नदी) सिराहा सडक (H17)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	करीव ३३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१९ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्राभेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
	बडेवा (कमला नदी) योगियदा जनकपुर सडक (H17)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	करीव १६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१४ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्राभेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
	कर्पुकोट दहवन स्वर्गद्वारी सडक/सल्यान/रोल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले			
	सितलपुर मलंगवा खरहियाटोल गडहिया सडक (H17)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	करीव ३६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	३० कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्राभेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
	मिर्चैया कटारी घुमि सडक (F052)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	करीव ३३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	७५ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्राभेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
	बसन्तपुर चैनपुर सडक (F053)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	करीव ५० किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	५० कि.मि. कालोपत्रे सडक	ग्राभेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
	फत्तेपुर कन्चनपुर राजविराज सखडा गोविन्दपुर सडक (F064)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	करीव ५४ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१९ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	कालोपत्रेस्तरमा पुनस्थापना गरिने ।
	कठौना पातो सडक (F065)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	करीव १६.५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१६.५ कि.मि. ग्रावेल सडक	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
	कल्याणपुर बसेन शुभरपटी सडक (F066)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुले	करीव १८ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१९ कि.मि. ग्रावेल सडक	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।

ग्वाको पनौति डाँडापरी सडक (F073)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ले	करीव ४१ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	२२ कि.मि. सडक कालोपत्रे तथा १८ कि.मि. ग्रावेल सडक	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
धारापानी धनुषाधाम सडक (F109)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ले	करीव २६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	२५ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
बर्दिबास जलेश्वर सडक (F114)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ले	करीव ४२ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	४२ कि.मि. कालोपत्रे सडक	कालोपत्रेस्तरमा पुनस्थापना गरिने
फूलजोर बयलवास त्रिभुवननगर सडक (F116)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ले	करीव २४ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	२४ कि.मि. ग्रावेल सडक	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
मेघौली जगतपुर सडक (F125)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ले	करीव ३३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१६ कि.मि. सडक कालोपत्रे तथा ९ कि.मि. ग्रावेल सडक	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
बेनी मालढुङ्गा कुशमा सडक (F131)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ले	करीव ८५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१९ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
सहजपुर बोगटान दिपायल सडक (F151)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ले	करीव १०८ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१५ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
कलुवापुर वेलौरी सडक (F150)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ले	करीव ३० किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	३ कि.मि कालोपत्रे तथा २७ कि.मि. ग्रावेल	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
दैजी जोगबुढा बुडर सडक (F151)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ले	करीव ६८.६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१६ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
ट्राफिकचौक बनिनिया सडक (F187)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ले	करीव २१ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	माटे सडक	ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
आर्यभञ्ज्याङ्ग रामपुर सडक (F197)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ले	करीव ४१ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१४ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
गान्धी मनमोहन मार्ग सडक (F199)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ले	करीव २५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।

त्रिवेणी सनई गण्डक नहर सडक (F208)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ८१ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	४५ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
खैरा सितलपुर पतौरा बंकुल गौर सडक (F205)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ५६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
गौर पिपरा समनपुर सन्तपुर नुनथर सडक (F206)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ३८ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१२ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
रौतहट बोर्डर बंकुल कोपवा सडक (F207)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
गडहिया (वाग्मती नदी) सिर्सिया गौर अरूवा नदी कटोर्वा सडक (H17)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव २२ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
निजगढ हनुमाननगर खैरा सडक (F205)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ५६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
पर्सा बोर्डर बहुअरी बारा बोर्डर गम्हरीया बनौली चोक रौतहट बोर्डर सडक (F207)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ४२ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
कोछोर्वा कलैया सडक (H17)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव २५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
पर्सा बोर्डर प्रसौनी जगन्नाथपुर बारा बोर्डर सडक (F207)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ३२ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
अनारखोली कैलपाल देवल दिव्यपुर सडक, डडेलधुरा, बैतडी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ४५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
हजमिनिया कुमालटोल देखि वसतपुर सर्लाही सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव २५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
माधोपुर देखि जयनगर सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।

सुर्खेत पोखरे बखानडाँडा धारापानी सल्यान, सुर्खेत र सल्यान	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
सुर्खेत गुमीचुली दह रानीवास गान्द्र घोरेटा सीमा जाजरकोट, सुर्खेत र जाजरकोट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
बर्तुग तम्घास वामीटक्सार सडक, पाल्पा, गुल्मी (F043)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
तम्घास सन्धिखर्क प्युठान सडक, गुल्मी, प्युठान (F134)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
नुवाकोट चिप्लेटी नाजौ सडक, रुकुम	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
रिम्ना गाराघाट भुला घेतमा सडक, रुकुम	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
मुर्गिया सुर्यपुरा लुम्बिनी सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
जयगढ रामारोशन सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
आँबु खैरेनी कान्ठार नामजुड सिलिङ्ग हुँदै मनकामना सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
पाँचखाल पलाञ्चोक भगवती (F071)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	११ कि.मि. सडक मर्मत संभार		सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
नुवाकोट दरवार पहुँच सडक (F074)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	८ कि.मि. सडक मर्मत संभार		सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
चित्रवन नयाँबजार भिमनगर स्कूल सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने

शारदानगर हेल्थपोष्ट चन्द्रनगर बगैचा हुँदै सुर्यनगर सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
सल्लाघारी दुवाकोट सडक(F093)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	५.५ कि.मि. सडक मर्मत संभार		सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
च्यामासिङ्ग नाला बनेपा (F097)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१२ कि.मि. सडक मर्मत संभार		सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
आँपटारी देवघाट सडक (F126)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४ कि.मि. सडक मर्मत संभार		सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
मालढुङ्गा बेनी सडक(F133)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१३ कि.मि. सडक मर्मत संभार		सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
बुडर जोरायल गढसेरा दिपायल सडक, डोटी	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	६५ कि.मि. सडक मर्मत सुधार		सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
ईलाम माईपोखरी सन्दकपुर (F157)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३५ कि.मि. सडक मर्मत संभार		सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
खुर्कोट रामेछाप साँघुटार ओखलढुङ्गा सडक(F159)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	९८ कि.मि. सडक मर्मत संभार		सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
दुम्कीवास त्रिवेणी (F190)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२२ कि.मि. सडक मर्मत संभार		सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
होलाङ्गदी मोड धरमपानी ढुङ्गाखानी, पाल्पा	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
विपी मार्ग , विजयपुर गौडको मुख सम्म सडक, कास्की	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
खिम्ती ठोसेवजार गर्ज्याङ्ग, रामेछाप	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने

३३७३५६-४	रणनीतिक सडक पुर्नस्थापना तथा सुधार		SRN भित्रका मुख्य मुख्य सडकहरूको पुर्नस्थापना तथा सुधार कार्य ।	निर्माण भईसकेका राजमार्गको पुर्नस्थापना तथा सुधार कार्य ।	
३३७३५६-४	त्रिभुवन राजपथको थानकोट नौविसे सडक खण्ड (H02)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत अध्यन्न गरी सडक सतह स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	सगरमाथा राजमार्गको मिचैया कटारी खण्ड (H09)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत अध्यन्न गरी ५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	मेची राजमार्गको माई खोला ईलाम खण्ड (H07)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत अध्यन्न गरी ५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	अरनिको राजमार्गको बाह्रविसे लार्चा सडक खण्ड (H03)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत अध्यन्न गरी ५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	सिदार्थ राजमार्गको सिद्धबाबा सडक खण्ड (H10)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत अध्यन्न गरी ५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	डुम्रे बेसिशहर सडक (F036)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत अध्यन्न गरी ५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	रूपनि राजविराज कुनौली सडक खण्ड (F004)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत अध्यन्न गरी ५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	जनकपुर कुर्था रामगोपालपुर सम्सी बोर्डर सम्मको सडक, धनुषा, महोत्तरी (F113)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		विस्तृत अध्यन्न गरी ५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	बाँके संग्रामपुर सडक, सर्लाही (F188)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२२ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		विस्तृत अध्यन्न गरी ५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	गढिमाई कवाहीगोठ सडक, बारा (F189)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		विस्तृत अध्यन्न गरी ५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	मरामा चौहरवा सिरहा माडर सडक, सिरहा (F005)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२६.६ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		विस्तृत अध्यन्न गरी ५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।

३३७३५६-४	म.रा.मा. (नवलपुर) मलड्वा सडक (PPN 119)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	सडकको कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने		विस्तृत अध्यन्न गरी ३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	मेची राजमार्ग चारआली केचना सडक (PPN 101)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	सडकको कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्न		विस्तृत अध्यन्न गरी ३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	कार्कीगाउँ मूलपानी गोकर्ण सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	सडकको कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्न		विस्तृत अध्यन्न गरी ३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	दम्की फ्लाँट (नुवाकोट दरबार) सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	सडकको कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्न		विस्तृत अध्यन्न गरी ४ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	पूर्व पश्चिम लोकमार्ग, लोथर नारायणगढ खण्डको रत्ननगर नगरपालिकाको निष्पनी (शुरू बिन्दु) देखि २.३२ कि.मि. खण्ड सडकको स्तरोन्नती, चितवन	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२.३२ कि.मि. सडक चार लेनमा विस्तार हुने		विस्तृत अध्यन्न गरी २.३२ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३३७३५६-४	नारायणगोपाल चौक-कलकी सडक र सुकेधारा-नारायणगोपाल चौक सडक सुधार	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	११ कि.मि. सडक मा सोल्जर स्तरोन्नती कार्य	२ कि.मि. सडकको सोल्जर निर्माण सम्पन्न	९ कि.मि. सडक मा सोल्जर स्तरोन्नती कार्य गरिने
३३७३५६-४	देउराली-मुडे-चैनपुर (२५ कि.मि.)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पुनःस्थापना (डिजाईन समेत) गरिने
३३७३५६-४	कोशी राजमार्ग (हिले-वसन्तपुर-देउराली खण्ड) ९ कि.मि.	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			स्ट्रक्चर तथा पेभमेण्ट पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	हिले-लेगुवाघाट सडक, ७ कि.मि.	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			स्ट्रक्चर तथा पेभमेण्ट पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	दुहवी-इनरूवा-कप्तानगञ्ज १० कि.मि. / घिनाहघाट-विराटचोक २ कि.मि.	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			२ कि.मि सडक पेभमेण्ट पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	सगरमाथा राजमार्ग मिर्चैया कटारी खण्ड सडक पुनः स्थापना एवं कटारी हर्कपुर (ठाँटी भञ्ज्याङ्ग) (चेनेज ५३+४००)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट पुनःस्थापना साथै पहिरो नियन्त्रण गरिने

३३७३५६-४	अरनीको राजमार्ग (जुरे सडक खण्ड, कोठे सडक खण्ड)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट पुनःस्थापना साथै पहिरो नियन्त्रण गरिने
३३७३५६-४	मिल्लीखोला-मन्थली र मन्थली- खुर्कोट सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			२ कि.मि सडक पेभमेण्ट पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	बनेपा-पनौती सडक , काभ्रे	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			६ कि.मि सडक पेभमेण्ट पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	गोकर्ण-जोरपाटी-गोठाटार सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			२ कि.मि सडक पेभमेण्ट पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	पासाङ्गल्हामुमार्ग (जुरेथुम-तादी खण्ड)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	त्रिभुवन राजपथ, भैसे- लामीडाँडा खण्ड	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	पृथ्वी राजमार्ग (ब्यास न.पा.कोत्रे खण्ड)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	डुम्रे - बेशी सहर सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	पृथ्वी राजमार्ग (कोत्रे-विजयपुर खोला)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	पोखरा बाग्लुङ्ग सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	सुनौली - परासी सडक (१ कि.मि.) र पँहेली भित्ता र विशालपथ ज्वाइँ कल्भर्ट	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	म.रा.मा.गोरूसिङ्गे-तौलीहवा सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने

३३७३५६-४	होलेरी-स्वर्गद्वारी-भिग्री सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	राप्ती राजमार्ग (अमेलिया- तुल्सीपुर-सितलपाटी खण्ड)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	नेपालगञ्ज-गुलेरिया सडक (नेपालगञ्ज-मानखोला खण्ड)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	सुर्खेत-जुम्ला (बाङ्गैसिमल-सैन खण्ड)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	रत्न राजमार्ग (हरै-नेवारी खोला सम्म) लगायत सुर्खेतका अन्य सहायक मार्गहरु	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	सेती राजमार्गको सिलगढी-साँफे सडक खण्ड (H15)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३३७३५६-४	महाकाली राजमार्ग को अतरिया फ्लटुडे एवं खोडपे पाटन खण्ड (H14)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने

३३७३५७	राजमार्ग स्तरोन्नती	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	विभिन्न महत्वपूर्ण राजमार्ग तथा सहायक राजमार्गहरु चार लेनमा विस्तार हुने	विभिन्न राजमार्ग एवं सहायक राजमार्गहरुको आवश्यकता अनुरूप दुई वा चार लेनमा स्तरोन्नती गर्ने कार्यको लागि DETAILED FEASIBILITY STUDY FOR IMPROVEMENT एवं उक्त सडकहरुको INTITAIL ENVIRONMENTAL EXAMINATION (IEE) तयार गरिने
	सिद्धार्थ राजमार्गको बूटवल - पोखरा खण्ड, H10			
	गल्छी त्रिशुली वेवावती खण्ड, F069			
	कान्ती राजपथ , हेटौडा टिकाभैरव , F120			
	म.रा.मा. पूर्व पश्चिम राजमार्ग, काकरभिट्टा बूटवल खण्ड, H01			
	मुग्लीङ्ग-पोखरा खण्ड, पृथ्वी राजमार्ग, H04			
	रत्न राजमार्ग, कोहलपुर-सुर्खेत खण्ड, H12			
३३७३५८	काठमाण्डौ-नौबिसे सुरुङ्ग मार्ग	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७५/७६ लागत: ११ अरब ९० करोड	सिस्ने खोला देखि नागढुंगा सम्म २.४५ किमी सुरुङ्ग मार्ग तथा २.६ कि.मी. APPROACH सडकको डिजाइन कार्य तथा निर्माण कार्य .	परामर्शदाता छनौट प्रक्रियामा रहेका सिस्ने खोला देखि नागढुंगा सम्म २.४५ किमी सुरुङ्ग मार्ग तथा २.६ कि.मी. APPROACH सडकको डिजाइन कार्य तथा निर्माण कार्य गरिने ।

३७३५९	निर्वाचन क्षेत्र सडक	वर्षभरि यातायात सुविधा अभाव भएका प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रमा एक सडक बहुवर्षिय ठेकामा कार्यान्वयन गर्ने गरी निर्माण कार्य अधि बढाउने अनुरूप निर्माण कार्य अगाडि बढाईने । प्रत्येक सडक आयोजनाको लागि बराबर रकम कायम हुने गरी एकमुष्ट रू. १,४०,०१,५०,०००/- (एक अर्ब चालीस करोड एक लाख पचास हजार मात्र) कायम गरिएको छ ।			
	पाँचथर थर्पु सिनाम खान्दिम्बेवजार तेल्लोक मामाङ्गे याम्फुदिन कंचनपुर वेशक्याम्प सडक, ताप्लेजुंग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	दोभान सान्थाक्रा लिङतेप थुकिमा नाल्वु पापुङ चाईना तिब्बत बोर्डर सडक, ताप्लेजुंग -२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	फिदिम नागिन सिदिन प्राङ्गबुङ्ग फालोट सडक, पाँचथर -१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	कान्छीदोकान पात्लेभन्ज्याङ्ग नवमीडाँडा आङ्गसराङ्ग मौवा ६ नं. बुधबारे सडक, पाँचथर -२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	हांसपोखरी सारूपाखा ईरोटार बहुवन सडक, ईलाम -१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	एकतप्पा जानकी मा.वि.हुँदै फाकफोक दोभान महमाई सतासीधाम (दोमुखा) सडक, ईलाम-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	विक्ल्याटे माईपोखरी सडक, इलाम-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	मे.न.पा.१ राधास्वामी भवनवाट धुलावारी उ.मा.वि.बुकुनेडाँडा भावनाचौक स्यांग्लाङ्गटार हुँदै इलाम सडक, भापा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	म.रा.मा.(धईजन मोड) दुवागढि गा.वि.स.भवन कृष्ण प्रणामी मन्दिर पाथुवारी भद्रपुर न.पा.सडक, भापा -२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

सगरमाथाचोक पृथ्वीनगर ५, ३,१ सगिमारी पुल बालुवाडी ३, ९ गाविस भापा-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
देउनीया-चुथई-धौरालीचोक- बुधबारे पुल्चोक-होक्से-जयपुर- सिस्ने-अर्जुनधारा-दहिभोडा- जामुनखाडी-धनषकोटी-सुरूङ्गा बजार सडक, भापा-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
म.रा.म.(सुरूंगा) लक्ष्मीमार्ग मदरगाछ कुमरखोद कुवाडी सडक, भापा-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
गौरादह स्कूल चौन डिल्लीबाँध पाथिभराचोक दामना चिलरा , बैगनधारा-कोरोबारी , भापा-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
दमक चक्रपथ, भापा-७	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
तुम्लिङ्गटार-मालिङ्गटार-बुधबारे सिसुवा-वाला तम्कु- याकु-पथिभारा- नुम खोकताक-माडमाया देविटार बाह्रबिसे चक्रपथ, संखुवासभा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
आंखीभुई गा.वि.स.-केवाबेसी-मुडे तामाफोक-मूलखर्क मवादिन-नूनढाकी- सिद्धपोखरी-जलजला वाना खारंग-सभा सातटारे-केवा बेसी चक्रपथ, संखुवासभा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
जिरी खिम्ती मोराहाङ्ग सम्धु संक्रान्ति सडक, तेहथुम-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
दिन्गला-बालुवा-नेपालेडाङको मझुवा- चालिसे-गोधेवजार-दोभानेफेदी-साल्पा सडक, भोजपुर-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
भोजपुर-टक्सार-मानेभंज्यांग-बैकुंठेदेखि युं हुदै बलंखा सडक, भोजपुर-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

सिम्सुवा (भेडेटार) बूढीमोरंग=खुवाफोक-मौनावुधुक कुरुले मध्य चौविसे कृषि सडक, धनकुटा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
सुंगा गा.वि.स. पाखीबास ३ देखी सुगा ४ हुदै घोडेटार सडक, भोजपुर, धनकुटा -२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
मदन मार्ग(झुक्रिया सिजुवा सात्मेडी आमबरी उर्लाबरी मधुल्ला रवी सडक, मोरंग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
बयरबन मंगलबारे हर्कपुर सडक, मोरंग-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
बाहुनी गा. वि.स. ७ (मूलनहर) हुदै रैझार डांगीहाट गा.वि.स. सडक, मोरंग-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
रंगेली (हुलाकि सडक) न. पा. २ सहुटोल देखि बनकोल हुदै श्री प्राथमिक विद्यालय ११ जाने सडक, मोरंग-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
बिराटनगर वडा न. २२ बाट मझारे गा.वि.स. ९ को तरिगामा सम्मको सडक कालोपत्रे, मोरंग-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
झापा बैजनाथपुर मिलनचोक कटहरी रंगेली आदर्शनगर भातिगंज सडक, मोरंग-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
बिराटनगर उप महानगरपालिका चक्रपथ सडक, मोरंग-७	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
सुन्दरपुर डाँगी दाहाल चौक खदमखोला पाटी सडक, मोरंग-८	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
मंगलबारे टांडी सडक, मोरंग-९	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

	धरान माथिल्लो पानवारी केरावारी सडक, सुनसरी-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	तरहरा बाजार गा.वि. स. भवन लविपुर उब्दी पडरिया वर झोवा सडक, सुनसरी-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	दुहवी ३ पचिरा फर्से गाउँ सडक, मोरंग-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	दुहवि ईनारुवा कप्तानजंग सडक, मोरंग-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	रामनगर भुताहा बसंतपुर घुसकी सडक, सुनसरी-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	झुम्का प्रकाशपुर मधुवन लौकाही कोशी टप्पू पर्यटकिय सडक, सुनसरी-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	तिगला रमिते बाट सल्यान वि.पी. संस्कृत विद्यापीठ हुदै केरावारी बिहिबारे सम्म सडक, सोलुखुम्बू-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	बिजुले बुईपा बाम्रांग दिक्तेल सडक, खोटाङ्ग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	फत्तेपुर वेल्टार चिसापानी खोटांगबजार सडक (वंशीलाघाट चिसापानी खोटांग खण्ड), खोटांग-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	मोलुंग एकवार हर्कपुर पात्ले सडक, ओखलढुंगा -१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	मन्थली साँघुटार घोराखोरी सडक, ओखलढुंगा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

सुन्दरपुर गा.वि.स.को सिवाई देखि बेल्टार सिद्धीपुर गा.वि.स. को विरेन्द्रबजार सुधाचारी छुईला हुँदै दुधकोशी बंशीलाघाट खोटांग भोजपुर जोड्ने सडक, उदयपुर-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
माझखर्क जाँते लाफागाउँ रसुवाघाट सडक, उदयपुर-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
नुनथला रुपटार ठानागाउँ थुम्की बाँसबोटे सडक, उदयपुर -३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
बरमझिया चौधरी टोल हुँदै बरहरा नहर हुँदै मैनाकडेरी भेडिया मन्ठ हुँदै कुकुरहर्का दह हुँदै लोहजरा छपकी मुस्लिम टोल हुँदै प्रसवनी सितापुर बसविट्टी सडक, सप्तरी-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
राजविराज हनुमाननगर सडकको तोप चौक देखि एकबरपुर भगवतपुर दुर्गापुर बेलहा मधवापुर डाढा बथनाहा पकरी सडक, सप्तरी-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
राजविराज कंचनपुर सडकको बिरौल चौकदेखि रा.न.पा.-१० डुमरी भरुवा चौक फसेँठ २ प्रा.वि.झलही पम्प हाउसबाट पश्चिम रन्जितपुर बोरिया छिन्नामस्ता सडकबाट राजविराज ७,६ खर्साल प्रसाही जगदरी हुँदै मलेठ चौक नहरसम्म सडक, सप्तरी-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
कठौना पातो सडक खण्डको अनार्ही गा.वि.स. को सोनमा गाउँ देखि दक्षिण पातो फत्तेपुर हुँदै भारत बोर्डर सडक, सप्तरी-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
सप्तरीको कल्याणपुर देखि उत्तर तर्फ उदयपुर जिल्लाको गाईघाट जोड्ने सडक, सप्तरी-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

ईनर्वा फुलबडीया गा.वि.स.को बेलहा देखि नेगडा सिस्वा बेलही पटेर्वा धौतीबजार हुँदै टिकुलियाको प्रमाणपुर सडक, सप्तरी-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
नेपालटार सन्धाने कभ्रेपानी लहान सडक, सिरहा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
महेन्द्र राजमार्ग भोटियाटोल चौक देखि दक्षिणसितापुर हुँदै नरगी चौक देखि बोर्डर सम्म सडक, सिरहा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
माडर बजार देइखी लंगडीगोठ हुँदै लंगडी गदियानी सम्मको सडक, सिरहा-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
कुमराहा भालुटार जिरोमाईल सुखिपुर हुँदै बरियारपट्टी सडक, सिरहा-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
जम्दह लगदी गदियानी सडक (मुसर्निया देखि बेतौली सडक खण्ड कालोपत्रे), सिरहा-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
गा.वि.स.चिकना देखि कल्याणपुर हुँदै नरहा (हनुमानचौक) देवीपुर सडक, सिरहा -६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
सूरी मासदिग हुलाक जन्तीपुर चमार सडक, दोलखा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
सुनखानी-साङ्गवा सडक, दोलखा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
खिम्ती फर्पू नामडी बेताली रस्नालू ठोसे गार्ज्यांग देउराली गुम्देल सडक, रामेछाप-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
मंथली नाटीला गेलु देउराली दोरम्बा सडक, रामेछाप-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

चिसापानी- डाकाहा-चकमके- बहुनतिल्पदी-चंडीभंज्यांग नवालपुरघाट सडक, सिन्धुली-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
खनियाखर्क धापचौकी डुडभन्ज्यांग बाहुनतिल्पुड सडक, सिन्धुली-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
डांडीखहरे-मभिनदमार-जखनी- बडीमान-पंचपोखरी-चनौटे-पिपलमाडी बखावर सडक, सिन्धुली-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
यदुकुहा गा.वि.स.को शहिदचौक देखि गोठकोयलपुर डुमरियाचोक हरिने दुवरकोट हथलेटवा हुँदै लगमा सडक, धनुषा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
लखौरी-रेल्वेलाइन-कसौल- झोझीकटैया-सुगामधुकरी-बेल्ही सडक, धनुषा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
खड्काचौक मुसहरी हासपटी नगराईन राघोपुर सडक, धनुषा-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
मानसिंहपटी नानुपटी भगवानपटी अण्डपटी ठेराबजार बगेवा सडक, धनुषा-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
जुरीबजार देखि उमरटोल हुँदै म.रा.मा. को गोदारचौक चिसापानी मैनावती घोरम सडक, धनुषा-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
नवटाञ्जिज कृषि फारम वटेश्वर बजार जमुनिवास सडक, धनुषा-७	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
बर्दिवास न.पा.बडा नं.७ लालगढबाट किसाननगर चौलिखा हुँदै भंगहा सडक, महोत्तरी-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
सहोडवाचौक रतौली रतनपुर महदैया हरिणमरी सुखनिया भिमगढ सडक, महोत्तरी-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

जलेश्वर नगरपालिका खाद्यसंस्थानचौक सारी सिमरदहि धिरापु सडक, महोत्तरी-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
धवौली सुरयाही वामसोपटी ननहि सखरी थरुवाही सडक, महोत्तरी-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
सोनौल ससौला लक्ष्मीनिया बैरगिया सम्सी खखना सोनमा सडक, महोत्तरी-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
म.रा.मा. लक्ष्मीनिया कान्तिबजार खैरवनी सडक, महोत्तरी-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
म.रा.मा.लालबन्दी बाट उत्तर पत्थरकोट नारायणखोला हुँदै सिन्धुलीको मरिन खण्ड जोड्ने सडक, सर्लाही-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
हरीपुर ९ एम जे मा स्कूल सडक, सर्लाही-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
बरहथवा हजरिया पथलैया चुहरवा मानपुर सडक, सर्लाही-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
पर्सा गा.वि.स.देखि धनकौल दुमरिया गौरी सडक र हरकठवा हुँदै म.रा.मा. सम्म ग्राभेल सडक, सर्लाही-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
मलंगवा नगरपालिका देखि गा.वि.स. सुसौली बडा नं.८ गणेशीया टोल हुँदै मोतिपुर खोरिया, सुन्दरपुर, लक्ष्मीपुर, सुकचैना, माधोपुर सिसौटिया हुँदै हरकठवा धनकौल चिनीमिललाई जोड्ने सडक, सर्लाही-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
बागदह जयपुर भगवतीपुर बहादुरपुर सडक, सर्लाही-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

	स्याऊवारी लोकिल-यासा-गोसाईकुण्ड सडक, रसुवा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	सिकटार-बुढाथुम-बसेरी-मन्बु सडक, धादिग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	ससाह-अमराई कमालावारी मैदान भेडावारी-आरूवासटार सडक, धादिग-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	जोगीटारी-च्यांगगली गोरीगाउँ सुन्दरनागी सडक, धादिग-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	गुर्जे-समुन्द्रटार-महाकाली-मानेभंज्यांग-जिमनांग राउतवेशी सडक, नुवाकोट-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	छहरे-थप्रेक-आरुखर्क जिम्दाङ्ग खण्डको (छहरे कविलाठाँटी भन्ज्याङ) सडक, नुवाकोट-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	चारघरे खडगभन्जयाङ्ग-छत्रेखोला बुद्धसि नेवार पानी तारुका हुदै धादिङ्ग जोडने सडक, नुवाकोट-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	मनकामना-फिकुरी-सातदोबाटो काउले-भाल्चे-साल्मे, नुवाकोट-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	सिद्धार्थ मार्ग बुद्धनगर र रत्न राज्य स्कूल पछाडीबाट हेम हमालको घर हुदै पाण्डेस्वोर मंदिर सम्म मेन सडक (नारायंनेश्वोर मार्ग, माता कुमारी मार्ग), काठमाडौं-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	पेप्सीकोला ब्रम्हखेल सडक, साँखु वज्रयोगिनी चौकी भन्ज्यांग सडक र धारापानी पटाप सिन्धुपाल्चोक सडक, काठमाडौं-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	लोकतान्त्रिक शहिद मार्ग, काठमाडौं-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

	सुन्दरबस्ती आदर्शनगर चुनिखेल दुपेक टुसाल जगडोल हुँदै राष्ट्रिय सहिद पार्क सडक, काठमाडौं-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	चण्डेश्वरी पासिकोट खड्का भद्रकाली माथिल्लो पासिकोट विष्णुमती घाट हुँदै विष्णुमति पुल देखि टोखा साईबाबा (हाईवे) सडक, काठमाडौं-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	धर्मस्थली ९, देखि चोगाउँ जितपुर फिदी सडक, काठमाडौं-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	दगुनेपानी बोहेरेटार धितालथोक चोगाउँ जितपुर सडक, काठमाडौं-७	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	सितापाईला १ बाफल चक्रपथ गणपति मार्वल मनमती खोला सडक, काठमाडौं-८ सितापाईला २ कम्फोर्ट हाउजिग आईतबारे मन्दिर शरणपुर चोक जाने सडक, काठमाडौं-८ ताहाचल १३ भीमसेनथापा मार्ग (दुरसंचार पछाडी) सडक, काठमाडौं- ८ काठमाडौं १९ दमाईटोल केटाहिटी मार्ग सडक, काठमाडौं-८	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	सितापाईला भिमढुङ्गा धार्के सडक, काठमाडौं-९	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	चाल्नाखेल बोसन चम्पादेवी सडक, काठमाडौं-१०	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	बोडे गांखु दुवाकोट झौखेल दुगेपाटी छालिंग नगरकोट सडक, भक्तपुर-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	हनुमन्ते पुलदेखि दधिकोट गाम्चा चोक हुँदै तर्खागाल गुण्डु पुलसम्मको मूल सडक, भक्तपुर-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

	टुगुना कोरिडोर (छवेली इकुडोल बुखेला), ललितपुर-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	कृष्णमन्दिर टिकाथली च्यांगथलि युवा क्लब हुँदै भक्तपुर सडक, ललितपुर-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	बुङ्गमति ठेचो झरुवारासी ठैव सडक, ललितपुर-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	फोक्सिगटार ठुलो पोखरा घर्तीछाप (पात्ले) गोकुले कुपिन्टार डांडा गाउँ सडक, काभ्रेपलाञ्चोक-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	पनौती मल्पी भुमेडाँडा जोरघट्टा कुशादेवी सडक, काभ्रेपलाञ्चोक-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	नगरकोट सिपाघाट सडक, काभ्रेपलाञ्चोक-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	बनेपा रबी ओपी अनैकोट पांचखाल सडक, काभ्रेपलाञ्चोक-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	खार्दल दोभान-ठाटीचौर-कर्थली-दोलासा सडक, सिन्धुपाल्चोक-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	बलेफी-जलबिरे-तेम्बथान सडक, सिन्धुपाल्चोक-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	मेलम्ची भोटांग सडक, सिन्धुपाल्चोक-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	हटिया, हर्तामाडी रातोमाटेडाँडा दियावती हुँदै एकलेखेत सडक, मकवानपुर-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	शाहिद वासुदेव मार्ग (आमभन्ज्यांग सुकौरा बुढीचौर ईपा सिस्नेरी गा.वि.स.हुँदै मदनभण्डारी मार्ग सम्म जोड्ने सडक), मकवानपुर-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

	चुरियामाई १७ रातमाटे फायरलाईन गौरिटार सडक कालोपत्रे, मकवानपुर - ३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	सिम्पानी सरिखेत कालिकाटार भार्ता खोटाङ्ग सडक, मकवानपुर - ४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	गौर पिप्रा सडक कालोपत्रे, रौतहट-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	कुडिया पुल देखि मन्सरी र खाप घिउरा हुँदै जयनगर बोर्डर सडक, रौतहट-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	चिउटह मौलापुर जयनगर सडक, रौतहट-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	बरहथवा समनपुर कटहरिया कलैया सडक, सर्लाही, रौतहट-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	कटहरिया-बरेरवा-जंगलसहिया-धनसार सडक, रौतहट-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	चन्द्रनिगापुर रिगरोड (चंद्रपुर-१ जिल्ला वन कार्यालय डावरि चोक वेलडीहि कोटीहोम बैजनाथपुर डुमरिया (म) कटरचौक चेतनगर सिन्धुरेधारी मरधर मोतिपुर थलइटोल राजपैठा चिडीयादह नयाँ बसपार्क टेकनटोल ठाडाटोल दुर्गा मा.वि.हुँदै जिल्ला वन कार्यालय), मकवानपुर, रौतहट-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	गुलरिया बेलघारी बेनौली लक्ष्मीपुर कोइलीडीह हर्निया सडक, बारा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	गंजभवानीपुर बाट बहुबन हुदै पदमरोड सडक, बारा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

	मोतिसार फेटा बजार देखि बरैनिया बजार पुल हुँदै विरगंज सडक, बारा-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	छातापिपरा-नितनपुर-बेहरा-हरपुर-ईनबर्सिया-बंजरिया हुँदै कलैया सडक, बारा-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	नरहीचोक-तेतरिया-ककड़ी सडक, बारा-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	शहिद हीरालाल मार्ग (ठाडोलाइन-बागदेव) सडक (निजगढ-दियाल सडक), बारा-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	विरगंज पोखरिया ठोरी सडक, पर्सा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	परसौनी बिर्ता देखि सर्वेदवा हुँदै मनिहारी जगन्नाथपुर सडक, पर्सा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	गण्डक नहर पञ्चरुखी बडनियार झवरहा सडक, पर्सा-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	बेलुवा (गद्दी) हुँदै देवरवाना बेलुवा महुवन सडक, पर्सा-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	भिस्वा- हरिहरपुर-जानकीटोल-लक्ष्मीपुर-जगन्नाथपुर-सुपौली-जीतपुर-ठोरी सडक, पर्सा-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	गोत्रे बोटेघाट झुवानी रत्ननगर सडक, चितवन-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	रत्न नगर पिठुवा शक्तिखोर हात्तिवाङ्ग सडक, चितवन-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	बिशालचौक - गाईखर्क सडक, चितवन-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

शिवाघाट मंगलपुर गा.वि.स.शान्ति चौक हरैया हुँदै विजयनगर सडक, चितवन-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
गोलघाट सिमारी टाउन सडक, चितवन-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
गोरखा-अरुघाट सडक, गोरखा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
अबुवा विदी शेरा पौवाटार तुरतुरे सडक, गोरखा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
छ्याम्पेसाल देउराली बाकोट स्वारा सौरपानी बारपाक सडक, गोरखा-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
थोचे लार्के तिब्बत सिमाना सडक, मनाङ्ग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
उदीपुर रिष्टेवगर भकुण्डे तिलाहार हिलेवेसी फलेनी लप्सेबोट सडक, लमजुंग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
जिमिन्ने खोला नयाँगाउँ गहते चिसापानी दारेगौडा गाउसहर सडक, लमजुंग - २	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
वेगनास-भोल्लेँटार सडक, कास्की-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
फुलवारी मणिपाल काँहु धरहरा सडक, कास्की - २	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
चिसापानी सिंगारेबास टक्सार सडक, कास्की-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
पोखरा-बागलुंग बसपार्क-सरांगकोट-डीकुरीपोखरी सडक, कास्की-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

	भानुमार्ग भन्सार-चन्द्रावती पोखरीछाप हुँदै लमजुङ जोडने सडक, तनहुँ-१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	झापुटार काहेशिवपुर भिरकोट नवलपरासी जोडने सडक, तनहुँ-२	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	भिमकाली मार्ग, तनहुँ-३	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	पुतालिबजार--७, नौडांडा टुलाबेसी हुँदै स्याङ्गजा सदमुकाम जोडने रिगरोड, स्यांगजा-१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	वयरघारी ठूली भन्ज्याङ हातेमालो चोक भोर्ले चौपारी डाँडा हिले ३ हातेमालो चोक, स्याङ्जा-२	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	गल्याङ्ग पेलाकोट सेतिवेनी सडक, स्याङ्गजा-३	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	खैरेनी जुहांग भासे पैयापाटा त्रिवेणी मवाधा सडक, गुल्मी-१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	भेडुवा- हूँगा- सिस्ने-शांतिपुर सडक, गुल्मी-२	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	रक्से आमराई-दोहली कल्यार-हाडहाडे-कृष्णनगर सडक, गुल्मी-३	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	रामपुर मित्याल अरुण खोला सडक, पाल्पा-१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	झडेवा- गोठादी महलपोखरी सुनवल सडक, पाल्पा-२	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	सालझंडी-सुगुरेढुंगा सडक, पाल्पा-३	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

	खाचिकोट नुवाकोट अर्घकोट बालकोट सडक, अर्घाखांची-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	पात्र सिमलपानी भेडामारे सिद्धारा हुँदै भालुवांग जोड्ने सडक, अर्घाखांची-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	नारायणी-छिपेनी-पचाहा-चौतारी बाह्रकोल-रजहर-५ प्राकृतिक चिकित्सालय रजहरचोक सडक, नवलपरासी-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	डण्डा थारु डण्डा बगनौली कोलुवा शेरजङ्ग गुन्द्रिय मगरकोट सडक, नवलपरासी-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	चोरमारा-झ्यालबास-पाल्पा सडक, नवलपरासी-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	रामपुरस्तुपा देउरवा बैकुण्ठपुर हरकटा सडक, नवलपरासी-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	म.रा.म. देघरीफाट बिर्ता अलाबल खानेपानी टंकी भुतहा छाप उत्तरचोक धुर्वटोल भुवाचोक भानुनगर समझानाचोक घचदबुवा मटौलीया माकरगाउँ जिमिरेभार सूर्यनगर गंगावस्ती कांग्रेसचोक चक्रपथ सडक, नवलपरासी-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	त्रिवेणी-सनई गण्डक नेपाली नहर सडक, नवलपरासी-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	बैकुण्ठपुर बर्वा (भारत सीमा) सडक, रुपन्देही-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	ईन्द्रिसपथ अशोकपथ समावेशी पथ शिवपथ होटल निर्वाणा हुँदै अमरनाथपथ (विश्वकर्मा चोक) भैरहवा, रुपन्देही-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ले		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

तिलोत्तमा चक्रपथ (शंकरनगर- करहिया-मकहर-गंगोलिया-मधवलिया- टिकुलीगढ-आनंदवन-शंकरनगर), रुपन्देही-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
बेलवासपुल मोतीपुर मैनेहिया सडक, रुपन्देही-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
सालझण्डी जलैवा वनकसिया दियो झण्डाबजार प्रगतिचोक छपालीटोल चोक रुद्रपुर उच्च मा.वि.शान्तिबजार मीनमिनवा लुम्बिनी सडक, रुपन्देही- ५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
डिहुली महदैया स्कुल ओडौलिया चोक बगौली चोक चण्डीघाट सडक, रुपन्देही-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
कम्हरिया सुकौलिचोक तिलौरीचोक गा.वि.स.चोक मित्रिहवा केनौली बर्वा बेथरी सडक, रुपन्देही-७	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
लक्ष्मणघाट-मधौलिया-गजहेडा वनकट्टी सडक, कपिलवस्तु-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
पचेहरा उचडीहवा अनराठ पतरिया कोठी नदि सडक, कपिलवस्तु-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
डवरा-कुशहवा-कडनी-बोर्डर सडक, कपिलवस्तु-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
खरिन्द्रपुर महाराजगंज सडक, कपिलवस्तु-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
कृष्णनगर प्यूठान राजमार्ग (H17), कपिलवस्तु-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
जोमसोम ढकरजुंग संता सडक, सुस्तांग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

	दरवाङ्ग देखि विम कल्लेनी (मराङ्ग गा.वि.स.) हुँदै मुदी गा.वि.स.को खाम्ला सडक, म्याग्दी-१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	मालिका पाला भिमपोखारा धम्पा पाङ्गाम फापरखेत विहु सडक, बागलुङ्ग-१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	मालढुंगा पाकजा कुशिमसेरा दमेक रडखानी हुगदीशिर बरेङ्ग, शान्तिपुर सडक, बागलुङ्ग -२	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	बुर्तिवाङ्ग बोझादोभान खुडखानी तमान म्याग्दी सडक, बागलुङ्ग-३	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	वारिवेनी मल्लाज-लेखफाट-सालिजा-लोप्रे सडक, पर्वत-१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	दोविल्ला फलेवास सडक,पर्वत -२	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	फलामेगौडा पिपलपवांग सिस्ने डोल्पा सडक, रुकुम-१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	बैरागीठाटी काईया खोला नुवाकोट डाँडा खोलागाउँ खहरे हुँदै चौरजहारी सडक, रुकुम-२	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	लिवाङ्ग धावाङ्ग हुँदै जलजला थवाङ्ग जोड्ने सडक, रोल्पा-१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	माडीचौर जंकोट कुरेली खरिवोट रुकुम सडक, रोल्पा-२	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	देवीस्थान तिराम दाङ्ग सडक, प्यूठान-१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	वाहने खवाङ्ग स्याउलीवाङ्ग, प्यूठान-२	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

	थारमारे बागचौर कोटमौला पातिहालन हुँदै रोल्पा जिनवांग सडक, सल्यान-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	सल्यान खलङ्गा मार्के हिबल्चु खैराबाड श्रीनगर सडक, सल्यान-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	चैलाही देउपुर मध्यनगर खैरी लंगडी कोलही देखि लमही बजार सडक, दांग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	वि.पी.मार्ग घोराही चैत सडक, दांग-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	घोराही गुरुवा गाउँ धर्ना धारापानी सडक, दांग-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	दंगीशरण मार्ग (तुल्सीपुर वनगाँउ सुकौरा सडक) दाङ्ग-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	सुकौरा चरकमटिया सडक, दाङ्ग-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	जुफाल माझफाल ताली सडक, डोल्पा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	सुकाढिक रारा गमगढी फिडर रोड, मुगु-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	जुम्ला सदरमुकाम पटमारा बुलबुले मुगु फिडर रोड, जुम्ला-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	रुप्सा महलमुडी कोटवाडा सिपखाना सिरना फुकोट नानिकोट लैफु सडक, कालीकोट-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	सेरा देखि मानेपामे हुँदै तिल लिमि सम्म सडक, हुम्ला-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

पांचकटिया किटेनी नेतिलेक साक्ला लिम्सा रोकायागाउँ मुलसाम सडक, जाजरकोट-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
छेडा कचाली सडक, जाजरकोट-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
दैलेख बजार महाबू कालीकोट सडक, दैलेख-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
डाडीमाडी-बुडेली-हांडाकोट-मटेला-ठाटीकांध-स्याउली कांध सडक, दैलेख-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
जामुने बाजार-बजेडी-देउली-कफलकोट सडक, सुर्खेत-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
धुलियाविट-बाँगेसिमल सडक, सुर्खेत-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
बिजौरा लगाम डोटी सडक, सुर्खेत-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
ने.रा.नि.मा.वि.सर्दी फत्तेपुर ने.रा.नि.मा.वि.पिप्रहवा देउपुरा लालपुर बघौडा जोड्ने सडक, बाँके-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
गंगापुर सोनवर्षा कुदुरवेतवा भोज भगवानपुर नवाजीगाउँ हुदै मटेहिया सडक, बाँके-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
नौबस्ता-सुतैया-बनकटवा-रंगिलाचोक-पेडाटी-बागेश्वरी ईगाउँ सितापुर सीगाउँ सडक, बाँके-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
वासगढी मैनापोखर सडक, बर्दिया-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
वैदी पद्राहा मंगरागढी कुसुम्बघाट सडक, बर्दिया-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

	घोरपिटा बनियाभारा म.रा.मा.सडक, बर्दिया-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	मानपुर टपरा पाताभार ईन्टेक सडक, बर्दिया-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	मार्तडी पाण्डुरसैन कोल्टी पिलीचौर जुकोट सापाटा हुँदै कालिकोट सडक, बाजुरा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	साँफे नवठाना नन्देगडा मेल्लेख शोइशा ऋषिदह सडक, अछाम-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	अछाम रहफ तुर्माखाँद सडक, अछाम-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	चैनपुर-दिपायल (लुयाटा-जडार-फगाली-सिरेटा-कोइरालाकोट) कि.मि. ० देखि १४ सम्म, बझांग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	पिखेत-खोली-थलारा-खौला-बिबिरलेक-छत्रा-थम्लेक-बाजुरा सडक, बझांग-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	दहकाली-छपाली सडक, डोटी-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	बुडर - जोरायल - दिपायल सडक, डोटी-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	टिकापुर मुनुवा झवाही सडक, कैलाली-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	त्रिसापानी सोल्टा जंगलघाट मंगलसेन अछाम सडक, कैलाली-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	सडकपुर बौनिया झवाही थापापुर मोहना भन्सार सम्म सडक, कैलाली-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

	मसुरिया देखि हसुलिया सडक, कैलाली-४	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	मालाखेती गोदावरी कोलमुडे फल्डुडे सडक, कैलाली-५	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	देवरिया बेहडाबावा चौमाला सडक, कैलाली-६	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	भर्तेला जौलजीवी उकु सडक, दार्चुला -१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	सतवांझ श्रीभावर सडक, बैतडी-१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	त्रिपुरा शोरा ढिकगाड सडक ,बैतडी- २	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	बगरकोट सिराड रुपाल सडक, दिपायल, डडेल्धुरा-१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
	मदन आश्रित मार्ग (कलुवापुर बेलौरी) सडक, कंचनपुर-१	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	४ कि.मि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने
	डोकेबजार बेलौरी सडक, कंचनपुर-२	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	५ कि.मि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने
	दैजी- लिप्ना जोगबुडा सडक, कंचनपुर-३	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	४ कि.मि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने
	सुखासाल तिलाचौर भम्केनी ब्रम्हदेव सडक, कंचनपुर-४	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		ठेक्का व्यवस्थापन भएको	५ कि.मि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने
३३७३६०	कुमुद बोध मार्ग (नेपालगञ्ज चक्रपथ), बाँके	शुरु: २०७१/७२ सम्पन्न : एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करिब २८ कि.मि. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती		३ कि.मि. सडक कालोपत्रे एवं ३ कि.मि. ग्राभेल स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/स्थानीय संकेत	संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३३७०११	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	५२,६०५	५४,०१२	५३,३८७	६२५		५४,०१२			५७,४५४	५८,८३६	१	७	२	३	३	
२	३३७०१२	सडक विभाग	४९२,८८०	४२५,४१२	९०,२६२	३३५,१५०		४२५,४१२			४६३,३६३	४८१,५२०	१	७	२	३	३	
३	३३७०१३	क्षेत्रीय सडक कार्यालयहरू	२०,४९७	२५,८७१	२५,८७१			२५,८७१			२७,१०२	२७,५०४	१	७	२	३	३	
४	३३७०१४	डिभिजन सडक कार्यालयहरू	२८४,५०७	३७०,६९२	३३५,५३९	३५,१५३		३७०,६९२			३८७,७१८	३९२,८४३	१	७	२	३	३	
५	३३७०१५	हेभी मिक्स्चर डिभिजनहरू(यांत्रिक कार्यालयहरू समेत)	२१७,७२३	२६२,६२१	२२५,४६२	३७,१५९		२६२,६२१			२७७,४३१	२८२,८१६	२	७	१	१	३	
६	३३७०१६	मेकानिकल तालिम	७,८२७	१५,२४७	१५,२४७			१५,२४७			१६,२३१	१६,६२९	२	७	२	३	३	
७	३३७०१७	प्रयोगशाला	१५,१६२	४९,३५५	८,५५५	४०,८००		४९,३५५			५३,८११	५५,९५९	२	७	२	३	३	
८	३३७०१	सगरमाथा लोकमार्ग(गाईघाट-पिक्तेल खण्ड)	९५,८८६	१२८,०६५	३,०६७	१२४,९९८		१२८,०६५			१४०,७३५	१४७,०५७	१	२	१	१	३	
९	३३७०२	वि.पी. लोकमार्ग(बनेपा-सिन्धुली-बर्दिबास) पहिलो रोकथाम समेत	३४२,०९७	९४८,२०१	८,७०१	९३९,५००		९४८,२०१	५०,०००		१,०४२,५८०	१,०८९,६९०	१	२	१	२	३	
१०	३३७०५	महाकाली लोकमार्ग (दार्चुला-टिडकर खण्ड)	७१,९९५	१५९,२१६	४,९९६	१५४,३००		१५९,२१६			१७४,९४४	१८२,७७४	१	२	१	२	३	
११	३३७०६	कान्ति लोकपथ	१६६,२०४	४०४,४३१	५,२०१	३९९,२३०		४०४,४३१			४४४,६२४	४६४,६८०	१	२	१	२	३	
१२	३३७०७	आर्थिक केन्द्र तथा दुई जिल्ला जोड्ने सडकहरू	८३६,३१७										२	४	१	१	३	
१३	३३७१०	गणेशमान सिंह मार्ग- (थानकोट-चित्लाङ)	२९,०५४	९५,७८७	२,७८७	९३,०००		९५,७८७			१०५,२६७	१०९,९८९	१	२	१	२	३	
१४	३३७११	बाग्लुंग-बेनी-जोमसोम	३७,८४०	११०,०००		११०,०००		११०,०००			१२१,०००	१२६,५००	१	२	१	२	३	
१५	३३७१७	गंगटे-समुन्द्रटार-गल्फुभन्ज्याङ सडक	२५,७७३	७०,०००		७०,०००		७०,०००			७७,०००	८०,५०१	१	२	१	२	३	
१६	३३७२०	सातझण्डी-सन्धिखर्क-डोरपाटन सडक	१९२,४८९	२०४,८०१	५,०६१	१९९,७४०		२०४,८०१			२२५,०४०	२३५,११८	१	२	१	२	३	
१७	३३७२२	व्यास मार्ग - बुद्धसिंह मार्ग	१८,९२३	५६,२५०		५६,२५०		५६,२५०			६१,८७६	६४,६८७	१	२	१	२	३	
१८	३३७२३	क्षेत्रीय तथा पर्यटकीय महत्त्वका सडकहरू	१,२०६,६६७	१,००६,६१०		१,००६,६१०		१,००६,६१०			१,१०७,२७१	१,१५७,६०२	१	२	१	२	३	
१९	३३७२४	दमक-चिसापानी	२६,८५९	९९,९००		९९,९००		९९,९००			१०९,८९०	११४,८८५	२	२	१	२	३	
२०	३३७२५	धरान-चतरा-गाईघाट-सिन्धुलीबजार-हेटौंडा	१११,१४४	२५७,२६५	५,०७०	२५२,१९५		२५७,२६५			२८२,७५०	२९५,४५४	१	२	१	२	३	
२१	३३७२६	तल्लो दुङ्गेधर-सातखम्बा-दुल्लु-पिपलकोट-दैलेख	१५,८१५	५०,०००		५०,०००		५०,०००			५५,०००	५७,५०१	१	२	१	२	३	
२२	३३७२७	देवस्थल-कैनडाडा-चौरजहारी-डोल्पा	११,८४५	५०,०००		५०,०००		५०,०००			५५,००१	५७,५०२	१	२	१	२	३	
२३	३३७२८	गुमी-पाटिहाल्ना चौर(सुर्खेत)	६१,७७०	१०८,५००		१०८,५००		१०८,५००			११९,३५१	१२४,७५५	२	२	१	२	३	
२४	३३७२९	मैलुङ्ग - स्यापुवेशी -रसुवागढी	७४,७२७	४९,९९०		४९,९९०		४९,९९०			५४,९८९	५७,४८९	१	२	१	२	३	
२५	३३७३०	टनकपुर लिंक सडक	१९,६४४	५०,०००		५०,०००		५०,०००			५५,०००	५७,५००	२	२	१	२	३	
२६	३३७३३	सडक सुधार आयोजना	८९८,९९८	३,४९५,०७४	२४,३८२	३,४७०,६९२		३,४७०,६९२	२,८१६,५४०		६७८,५३४	३,८३६,८४०	२	२	२	२	३	
२७	३३७३४	मिर्दि-क्याक्मी-मिमाद	५७,७३३	५०,०००		५०,०००		५०,०००			५५,०००	५७,५०१	१	२	१	२	३	
२८	३३७३५	पुतलीखेत-काकीनेटा-कुश्मा	२९,३८४	५०,०००		५०,०००		५०,०००			५५,०००	५७,५०१	२	२	१	२	३	
२९	३३७३६	११किलो छेपेटार-भालुस्वारा-बारपाक	२४,११४	१२१,८७३	५,७३३	११६,१४०		१२१,८७३			१३३,८२३	१३९,७६०	१	२	१	२	३	

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रियस्तर संकेत	संकेत	उत्पत्ति संकेत	
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
३०	३३७३७	शहिद मार्ग (तिला-घर्तिगाउ-थवाङ-रुकुमकोट)	१२५,६९१	१४२,४०३	५,४८३	१३६,९२०		१४२,४०३				१५६,४२९	१६३,४०६	१	२	१	२	३
३१	३३७३८	पुष्पलाल लोकमार्ग(मध्य पहाडी लोकमार्ग)	३,४७१,४८६	१,९५३,७७८	२९,०७९	१,९२४,६९९		१,९२४,६९९	१,०००,०००			२,९४७,६२९	२,२४४,२८६	१	२	१	२	३
३२	३३७३९	नागमा गमगढी	३१,८९९	६२,५००		६२,५००		६२,५००				६८,७५०	७१,८७५	१	२	१	२	३
३३	३३७४०	जाजरकोट-दुनै(डोल्पा)	२५५,६४५	१५४,९२५		१५४,९२५		१५४,९२५				१७०,४९८	१७८,९६४	१	२	१	२	३
३४	३३७४१	काठमाडौं-तराई मधेश फाष्ट ट्रयाक	११,९२०	१,०००,०००		७,२८७	९९२,७१३	५००,०००			५००,०००	१,०९९,७८८	१,१४९,६०९	१	२	१	१	३
३५	३३७४२	सडक क्षेत्र विकास आयोजना	१,४०२,७४९	५५४,०८०		१७,८३०	५३६,२५०	७१,२९६			४८३,८६४	६१०,०८१	६३७,४९९	१	२	१	२	३
३६	३३७४३	काठमाडौं-भक्तपुर सडक विस्तार	५७,५५१	१,०७४,३३४		४,३३४	१,०७०,०००				१,०७४,३३४	१,२३५,२१८	१,१८१,६०७	१	२	१	३	३
३७	३३७४४	फिक्कल श्री अन्तु डांडा सडक	१९,४४४	५०,०००		५०,०००		५०,०००				५५,०००	५७,५०१	२	२	१	२	३
३८	३३७४५	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग(कर्णाली, कालीगण्डकी र कोशी)	९०४,८७२	८७८,६०५		१८,६६३	८५९,९४२				८७८,६०५	९६५,७३५	१,००९,१३३	१	२	१	२	३
३९	३३७४६	बेनीघाट-आरुघाट-लाके भन्ज्याङ	२०,१५७	४९,९५०		४९,९५०		४९,९५०				५४,९४५	५७,४४३	१	२	१	२	३
४०	३३७४७	काठमाडौं उपत्यका सडक निर्माण तथा	४३१,४३०	४९६,२८०		४९६,२८०		४९६,२८०				५४५,९०८	५७०,७२३	२	२	१	२	३
४१	३३७४८	अन्य शहरी सडक	५८७,८७७	७४७,७००		७४७,७००		७४७,७००				८२२,४७०	८५९,८५५	२	२	१	२	३
४२	३३७४९	काठमाडौं उपत्यका सडक विस्तार	२,७३६,६०७	१,१५९,१९५		११,६८८	१,१४७,२०७			५००,०००	१,१४७,२०७	१,३३२,००८	१,३३२,००८	२	२	१	२	३
४३	३३७५०	बेशीशहर- चामे -मनाङ	१२,७५८	७५,५००		७५,५००		७५,५००				८३,०५०	८६,८२५	१	२	१	२	३
४४	३३७५१	स्थानिय सडक पुल निर्माण	१,९०२,३२६	१,२४९,६८९		१,२४९,६८९		१,२४९,६८९				१,३७४,६५८	१,४३७,१४२	१	२	१	२	३
४५	३३७५२	रणनीतिक सडक पुलहरूको विस्तृत संभाव्यता अध्ययन	९३,४२२	२१५,०००		२१५,०००		२१५,०००				२३६,५००	२४७,२५०	२	२	२	२	३
४६	३३७५३	सडक यातायात सुरक्षा, अतिक्रमण नियन्त्रण तथा सीमा सुरक्षा	५,३९७	२४,७५०		२४,७५०		२४,७५०				२७,२२५	२८,४६३	२	४	१	१	३
४७	३३७५४	सडक बोर्ड	४,५३०,०५३	४,३९९,१५४		४,३९९,१५४		४,३९९,१५४			२,०००,०००	४,८३९,०६९	५,०५९,०२७	१	२	१	२	३
४८	३३७५५	बाढीजन्य क्षति पुननिर्माण आयोजना	५२०,१४२	२६,४३०		२,०३०	२४,४००					२८,९९८	३०,२६७	१	२	१	२	१
४९	३३७५६	सेती लोकमार्ग(टिकापुर -लोडे-चैनपुर-ताक्लाकोट)	४९,३४२	१४३,४००		१४३,४००		१४३,४००				१५७,७४०	१६४,९१०	१	२	१	२	३
५०	३३७५७	वेपाङ मार्ग (ठोरी -भण्डारा -लोथर-मलेखु)	२४,९९६	७२,५००		७२,५००		७२,५००				७९,७५०	८३,३७६	१	२	१	२	३
५१	३३७५८	हुलाकी राजमार्ग (पुलहरु समेत)	१,०६६,०८७	३,१९१,६२१		२१,६२१	३,१७०,०००		१,१३१,१२१	२,०६०,५००		३,५०९,८१४	३,६६८,७२३	१	२	१	२	३
५२	३३७५९	काठमाण्डौ दिगो शहरी यातायात	३०३,९५९	१,२०१,५६३		३१०,०३८	८९१,५२५		२१६,४४९	५१६,७२१	४६६,२९३	१,३२१,४००	१,३६१,२६३	१	२	२	२	३
५३	३३७६०	उपक्षेत्रीय यातायात अभिवृद्धि आयोजना	९३७,३४१	५२१,८५७		२१,८५७	५००,०००		१९०,१५७	२१५,६४०	११६,०६०	५७३,४३९	५९९,१३६	१	२	१	२	३
५४	३३७६१	दक्षिणकाली-छैमले-सिस्नेरी-कुलेखानी सडक आयोजना	२६,१६१	१९०,२५०		१९०,२५०		१९०,२५०				२०९,२७५	२१८,७८८	३	२	१	२	३
५५	३३७६२	व्यापारीक मार्ग विस्तार आयोजना	१,२७९,७९८	१,२८५,१२३		८,९९१	१,२७६,१३२		१,२८५,१२३			१,४१३,२११	१,४७७,१८२	१	२	१	२	३
५६	३३७६३	यातायात आयोजना तयारी सहयोग	१८,८८९	१०९,७०८		१,३७२	१०८,३३६		१५,०६६	९४,६४२		१२०,६७९	१२६,१६७	१	२	२	३	३

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/मन्त्रालय संकेत	संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
५७	३३७३२०	रणनीतिक सडक पुल निर्माण तथा पुल पुलेसा संरक्षण	१,७४५,२५१	२,५५१,३७९	१५,५३२	२,५३५,८४७		१,५९५,०३१		९५६,३४८	२,८०५,७४०	२,९३२,७९६	१	२	१	२	३
५८	३३७३२३	तम्घास - सिमलटारी -डूला बेशी - प्युठान सडक	७२,५५९	१५४,२७४	४,२७४	१५०,०००		१५४,२७४			१६९,५०७	१७७,०९२	१	४	२	२	३
५९	३३७३२४	सितापाईला-धाके सडक आयोजना	६,११०	२२,८०७	२०७	२२,६००		२,८०७	२०,०००		२५,०८९	२६,२२९	१	२	१	२	३
६०	३३७३२६	सासेक रोड कनेक्टीभिटी प्रोजेक्ट	१,८०५,८८८	२,३४२,५१७	१९,०८२	२,३२३,४३५		५९६,८८१		१,७४५,६३६	२,५७६,३४९	२,६९३,१९०	१	२	१	१	३
६१	३३७३२७	चक्रपथ विस्तार आयोजना	४७१,९१८	१,१३४,३२९	४,३२९	१,१३०,०००		३३४,३२९	८००,०००		१,२४७,५७७	१,३०४,१६९	१	२	१	१	३
६२	३३७३२९	अन्य उत्तर दक्षिण सडकहरू	१२३,३५७	३९०,५७८	४,५५८	३८६,०२०		३९०,५७८			४२९,४२१	४४८,८०८	१	२	१	२	३
६३	३३७३३०	नेपाल भारत क्षेत्रीय व्यापार तथा यातायात आयोजना: मुग्लिङ नारायणगढ	५११,८७०	२,१२४,८८५	६,०२९	२,११८,८५६		१४९,५२९		१,९७५,३५६	२,३३७,१५४	२,४४३,२५२	१	२	२	३	३
६४	३३७३३२	पाटन पंचेश्वर	५,१८४	८३,३००		८३,३००		८३,३००			९१,६३०	९५,७९५	१	२	२	३	२
६५	३३७३३३	तुलसीपुर -पुरनधारा-बोटेचौर	६१,१११	१३०,०००		१३०,०००		१३०,०००			१४३,००१	१४९,५०१	१	२	१	१	२
६६	३३७३३४	सुटिया दिपायल	२१,०८५	५०,०००		५०,०००		५०,०००			५५,०००	५७,५००	१	२	१	३	२
६७	३३७३३५	संभावित रणनीतिक सडकहरू	५६१,७०९	१,०९९,६१०		१,०९९,६१०		१,०९९,६१०			१,२०९,५७१	१,२६४,५५२	१	२	१	१	३
६८	३३७३४४	मिथिला क्षेत्र सडक सुधार	४७,७४७	२५४,५८०		२५४,५८०		२५४,५८०			२८०,०३८	२९२,७६८	१	२	१	२	३
६९	३३७३५५	सम्भावित प्रादेशिक सडकहरू	३९,६५९	११४,०६४		११४,०६४		११४,०६४			१२५,४७१	१३१,१७४	१	२	२	३	३
७०	३३७३५६	रणनीतिक सडक पुनर्स्थापना तथा सुधार	२०४,४३२	८३७,०२२		८३७,०२२		८३७,०२२			९२०,७२५	९६२,५७६	१	२	२	२	३
७१	३३७३५७	राजमार्ग स्तरौन्ती		६३२,०५०		६३२,०५०		१३२,०५०		५००,०००	६९५,२५५	७२६,८५८	१	२	२	३	३
७२	३३७३५८	काठमाण्डौ- नौबिसे सुरङ्ग मार्ग		१,६६९,३५९		१,६६५,०००		३०९,३५९		१,३६०,०००	१,८३६,११८	१,९१९,४६८	१	२	२	३	३
७३	३३७३५९	निर्वाचन क्षेत्र सडक		१,४००,१५०		१,४००,१५०		१,४००,१५०			१,५४०,१६५	१,६१०,१७५	१	२	२	३	३
७४	३३७३६०	कुमुद बोध मार्ग (नेपालगञ्ज चक्रपथ)		५०,०००		५०,०००		५०,०००			५५,०००	५७,५००	१	४	२	३	३
		जम्मा	३१,९५२,३७८	४४,८४१,३७२	५,७३७,३३८	३९,१०४,०३४		२५,९६३,७७२	५,४५७,५०३	१३,४२०,०९७	४९,२७३,९२७	५१,४८१,३५३					

५.२.२ रेल तथा अन्य यातायात

(क) पृष्ठभूमि

रेल तथा अन्य यातायात सेवा समग्र यातायातका वैकल्पिक माध्यम हुन् । चालु तेह्रौं योजनामा रेल तथा अन्य यातायातलाई समेत प्राथमिकतामा राखी कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति लिइएको छ । तर पनि हालसम्म नेपालमा रेल सम्बन्धमा प्रारम्भिक कार्य मात्र भएको छ भने अन्य यातायातको क्षेत्रको खासै विकास भएको छैन ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाको रूपमा रहेको पूर्व पश्चिम विद्युतीय रेलमार्ग (९४५ कि.मी) को विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयारी कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । सिमरा बर्दिबास खण्डको रेलमार्ग निर्माणको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । भारतीय सहयोगमा निर्माणाधिन जयनगर–जनकपुर–बर्दिबास रेलमार्ग (६९ कि.मी) को निर्माण कार्यको निरन्तरताको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ । निर्माणाधिन कटहरी–विराटनगर (१५.३ कि.मी) रेलमार्गको सिभिल संरचनाको निर्माण कार्य पूरा हुनेछ । रेलमार्ग निर्माणको लागि मुआब्जा वितरणको कार्यलाई आगामी आ.ब. ०७२।७३ मा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३३७३०७ - ३/४	रेल्वे तथा मोनोरेल विकास आयोजना	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			मेची महाकाली, काठमाडौं पोखरा र भारतसँग जोड्ने पाँच नाकाहरूमा रेलमार्ग, रोपवे आयोजना र केबुलकार आयोजनाको अध्ययन तथा सर्वेक्षण तथा विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदनमा आधारित भई कमश निर्माण गरिने ।
	क) मेची महाकाली तथा काठमाडौं पोखरा रेलमार्ग	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	९४५ कि.मी. रेलमार्ग निर्माण हुन	<ul style="list-style-type: none"> मेची महाकाली विद्युतीय रेलमार्गको बर्दिबास- सिमारा खण्ड ,सिमारा - बिरगंज लिंक रेलमार्गको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार भई निर्माण प्रारम्भ गरिएको । सन् २०१० को सम्भाव्यता अध्ययनका आधारमा रही, सिमारा- तमसरिया रेलमार्ग (११४ कि.मी) र तमसरिया- वुटवल- भैरहवा- लुम्बिनी रेलमार्ग (१०९ कि.मी) को विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईएको । वुटवल कोहलपूर खण्ड रेलमार्गको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्य भईरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> मेची माहाकाली रेलमार्ग अर्न्तगत बाँकी खण्डको DPR तयार गर्न परामर्शदाता छनौटको कार्य अधि बढाउने । मेची माहाकाली रेलमार्ग अर्न्तगत बर्दिबास- सिमारा खण्ड ,सिमारा - बिरगंज लिंक रेलमार्ग (१३६ कि.मी) को विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन अनुरूप बहुवर्षिय खरिद योजना तयार गरी ठेक्का व्यवस्थापन भई निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइने । उपरोक्त अनुसारको कार्य अधि बढाउन जग्गा मुआब्जा बितरण कार्यलाई प्राथमिकतासाथ अधि बढाइने ।
	ख) नेपाल - भारत सिमा (पाँच स्थानमा) रेल कनेक्सन	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	११३ कि.मी. रेलमार्ग निर्माण हुने	<ul style="list-style-type: none"> विराटनगर - जोगवनी (१३.१ कि.मी.) खण्डको लागी जग्गा प्राप्ति गरी भारतीय पक्षबाट EPC Model मा 	<ul style="list-style-type: none"> विराटनगर - जोगवनी (१३.१ कि.मी.) र जयनगर - जनकपुर - बर्दिबास खण्ड (६५ कि.मी) को

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	(नेपाल खण्ड)			निर्माण प्रारम्भ भएको । • जयनगर - जनकपुर - बर्दिबास (६९ कि.मी) खण्डको जग्गा प्राप्तिको प्रक्रिया चालू रहेको ।	लागी जग्गाको मुआब्जा बितरणको कार्यलाई निरन्तरता दिइने । • भारतीय सहयोगमा विराटनगर - जोगवनी (१३.१ कि.मी.) र जयनगर -जनकपुर - बर्दिबास खण्ड (६९ कि.मी) सुरुवात निर्माणलाई निरन्तरता दिने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/मूख संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३३७०२२	रेलवे विभाग	४८,२४०	६०,१९४	९,३९४	५०,८००		६०,१९४			६५,८४४	६८,६१५	१	७	२	३	३
२	३३७३०६	जल मार्ग	२२७	२७,८५७	२,८५७	२५,०००		२७,८५७			३०,५९६	३१,९५७	२	२	१	१	३
३	३३७३०७	रेलवे तथा मोनो रेल विकास आयोजना	१,१५७,८३२	१,५५८,३८०	१३,८९३	१,५४४,४८७		१,०५८,३८०		५००,०००	१,७१३,६९३	१,७९१,२६४	१	२	१	२	३
		जम्मा	१,२०६,२९९	१,६४६,४३१	२६,१४४	१,६२०,२८७		१,१४६,४३१		५००,०००	१,६१०,१३३	१,६९१,८३६					

५.२.३ यातायात व्यवस्था

(क) पृष्ठभूमि

आम नागरिकलाई सुरक्षित भरपर्दो र पहुँचयोग्य यातायात सेवा उपलब्ध गराउनका साथै समग्र यातायात क्षेत्रको व्यवस्थापन कार्यलाई अझै प्रभावकारी बनाउन विभाग र मातहतका निकायहरूको संस्थागत सुदृढीकरणका लागि हुँदै आएका प्रयासहरूबाट यातायात प्रशासनसँग सम्बन्धित कार्यहरूमा विद्वृतिय प्रविधिको प्रयोग भई सेवा प्रवाह समेत छिटो छरितो रूपमा हुँदै आएको छ । सुधारका प्रयासहरूबाट राजश्वमा समेत उल्लेखनीय रूपमा वृद्धि हुँदै आएको छ ।

यस अर्थिक वर्षमा सवारी चालक अनुमतिपत्रलाई स्मार्ट कार्डमा वितरण गर्ने कार्य प्रारम्भ गर्नुका साथै सवारी दर्ता प्रमाणपत्रलाई स्मार्ट कार्डमा परिणत गर्नका लागि आवश्यक पूर्वाधारको स्थापना गरिनेछ । सवारी साधन दर्ता र सवारी चालक अनुमतिपत्र वितरणका लागि लिइने दरखास्त फाराम अनलाइनबाट लिने कार्य थालनी गरिनेछ । सम्बन्धित कार्यहरूलाई यातायात व्यवस्था कार्यालय मेची, लुम्बिनी र महाकालीको भवन निर्माण कार्य यस वर्ष सम्पन्न गरिनुका साथै यातायात व्यवस्था कार्यालय, बागमती मोटरसाइकल, भेरी, सेती र सेवा कार्यालय सुर्खेतको भवन निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने छ । यात्रुहरूको सुविधाका लागि नवलपरासीको कावासोतीमा रिफरेस सेन्टर निर्माणको कार्य प्रारम्भ गरिनेछ । ४ पांग्रे सवारी चालक अनुमतिपत्रको ट्रायलस्थल निर्माण हुँन बाँकी रहेका कार्यालहरू कोशी, नारायणी र धवलागिरीमा ट्रायल सेन्टर स्थापना गरी सवारी चालक अनुमतिपत्र वितरण कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ । सवारी दुर्घटना न्यूनीकरणका लागि जि.पि.एस पद्धतीको स्थापना, सार्वजनिक सवारी चालकहरूलाई तालिम, रेडियो, टेलिभिजन एवं पत्रपत्रिकाहरूबाट सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरी सार्वजनिक यातायात सेवालाई सुरक्षित र सेवाग्राहीमैत्री तुल्याइने छ ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

सि.नं.	प्रतिफल सूचकहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.व.२०७२/७३ को लक्ष्य
१	सवारी साधन कर	९ अर्ब ९६ करोड	११ अर्ब
२	कार्यालयको भवन निर्माण	७	५
५	ट्राफिक चिन्ह र संकेत राख्ने (वटा)	५५७	१३००
६	सवारी चालक अनुमतिपत्र (Smart Card) वितरण गर्ने	०	४५००००
७.	रिफरेस सेन्टर निर्माण	०	१

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७३५२-३/४	यातायात व्यवस्था सुदृढीकरण आयोजना	शुरुवात २०५७/५८ र सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> २ वटा यातायात व्यवस्था कार्यालयहरूको भवन निर्माण सम्पन्न भएको हुने तथा ४ वटा यातायात व्यवस्था कार्यालयहरूको भवन निर्माणको कार्य थालनी गरिने । यातायात व्यवस्था कार्यालयहरूमा सूचना प्रवाहको लागि डिस्प्ले बोर्ड राखिएको हुने । सवारी चालक अनुमतिपत्र विद्युतीय परिचयपत्र (Electronic Smart Card) मा परिवर्तन भएको हुने । सवारी उपयुक्तता परीक्षण कार्यालय टेकुबाट ठुला तथा साना सवारी साधनको चेकजाँच गरिएको हुने। सवारी दुर्घटना नियन्त्रणका लागि सडक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यालयहरूलाई प्रभावकारी बनाउन जि.पि.एस पध्दतीको स्थापना । ४ वटा यातायात व्यवस्था कार्यालय तथा १६ सेवा कार्यालयहरूका लागि सवारी साधन खरिद भएको हुने । यातायात व्यवस्था कार्यालयहरूमा निर्माण भएका नयाँ मापदण्डमा आधारित ट्रायल सेन्टरहरूको स्तरोन्नती भएको हुने । सार्वजनिक सवारी चालकहरूलाई तालिम, रेडियो, टेलिभिजन एवं पत्रपत्रिकाहरूबाट सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरी 	<ul style="list-style-type: none"> यातायात व्यवस्था कार्यालय, मेची, लुम्बिनी, महाकालीको भवन निर्माणको कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको । देशका विभिन्न स्थानहरूमा ५ वटा यातायात व्यवस्था कार्यालय, १ वटा सवारी परीक्षण कार्यालय र १६ वटा सेवा कार्यालय स्थापना गरी जम्मा ३७ वटा कार्यालयहरूबाट कार्य सञ्चालन भैरहेको यातायात व्यवस्था कार्यालय नारायणी, कोशी र धौलागिरीमा चार पांग्रे सवारी साधनका लागि ट्रायल सेन्टर निर्माण गर्न बाँकी रहेको रहेको बाहेक सबै अञ्चलमा नयाँ मापदण्डमा आधारित सवारी चालक अनुमतिपत्र वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइएको । यातायात व्यवस्था कार्यालयहरूबाट प्रदान गरिने सेवालाई अझै व्यवस्थित बनाउन कार्यालयको लेआउट सुधार गरिनुका साथै कार्यालयहरूका लागि आवश्यक पर्ने फर्निचर, कम्प्यूटर, प्रिन्टर, इन्भर्टर, जेनेरेटर लगायतका मेशिनरी उपकरण खरिद गरिएको । सडक दुर्घटना नियन्त्रणका लागि सडक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरूलाई प्रभावकारी 	<ul style="list-style-type: none"> सवारी चालक अनुमतिपत्र तथा सवारी दर्ता प्रमाणपत्रलाई स्मार्ट कार्डमा रूपान्तरण गर्न आवश्यक मेशिनरी उपकरण खरिद गरिने । सवारी चालक अनुमतिपत्रलाई आधुनिक प्रविधिको माध्यमबाट Smart card को रूपमा वितरण गर्ने साथै Blue Book लाई समेत यस अनुरूप वितरण गर्न आवश्यक तयारी गरिने । यातायात व्यवस्था कार्यालय, मेची, लुम्बिनी, महाकालीको भवन निर्माण सम्पन्न गरिने तथा यातायात व्यवस्था कार्यालय बागमती मोटरसाइकल, भेरी, सेती र सेवा कार्यालय सुर्खेतको भवन निर्माणको कार्य प्रारम्भ गरिने । यातायात व्यवस्था कार्यालयहरूका लागि सवारी साधन खरिद गरिने । यातायात व्यवस्था कार्यालय, कोशी, नारायणी र वाग्लुङमा चार पांग्रे सवारीको नयाँ मापदण्डमा आधारित ट्रायलसेन्टर निर्माण गर्नुका साथै अन्य कार्यालयहरूमा स्थापना भएका ट्रायलसेन्टरहरूको स्तरोन्नती गरिने । सार्वजनिक सवारीमा प्रयोग गरिने आयु नाघेका र भौतिक परिक्षणबाट अनुपयुक्त देखिएका यातायातका साधनहरूलाई विस्थापित गरिनेछ । सवारीको दुर्घटनाको न्यूनीकरणका लागि GPS System को अध्ययन एवं स्थापना गरी केहि सार्वजनिक सडकबाट प्रयोगमा ल्याई सवारी साधनको अधिकतम गति सीमा निर्धारण गरिनेछ । तेस्रो पक्ष बीमा नभएको सवारी साधन सञ्चालनमा रोक लगाइनेछ । सवारी साधनको जाँचपास प्रकृत्यालाई वैज्ञानिक र व्यवस्थित बनाउन काठमाण्डौको टेकुमा स्थापना भएको Vehicle Fitness

		<p>सार्वजनिक यातायात सेवालाई सुरक्षित र सेवाग्राहीमैत्री तुल्याइने छ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> यात्रुहरूको सुविधाका लागि नवलपरासीको कावासोतीमा रिफरेस सेन्टर निर्माणको कार्य प्रारम्भ गरिनेछ । 	<p>रूपमा अघी बढाउनुका साथै सवारीमा तोकिएको क्षमताभन्दा बढी भारवहन गर्ने सवारी साधनहरूलाई कारवाही गरिएको</p>	<p>Test Center बाट प्राविधिक रूपमा कार्य संचालन प्रारम्भ गरिनेछ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> सवारी चालक अनुमतीपत्रका लागि संचालन हुने परीक्षा प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गर्दै सूचना प्रविधिको उपयोगद्वारा आधुनिकीकरण गर्दै लगिनेछ । सवारी साधन दर्ताका लागि दिइने दरखास्त तथा सवारी चालक अनुमतिपत्रको लिखित परीक्षाका लागि दरखास्त दिन चाहने उम्मेदवारहरूलाई Online आवेदन दिने सक्ने व्यवस्थाको थालनी गरिनेछ । सवारी साधनको नम्बर प्लेटलाई इम्बोस्ड नम्बर प्लेटमा परिणत गर्ने कार्यक्रम अन्तर्गत प्लेटको डिजाईन र उपयुक्त प्रविधिको सिफारीशका लागि आवश्यक प्राविधिक कार्यको शुरुवात गरिनेछ । बढ्दो सवारी दुर्घटना न्यूनीकरण गरी यातायात सेवालाई भरपर्दो, सुरक्षित र मर्यादित तुल्याउनका लागि सडक सुरक्षा कार्ययोजना, सवारी दुर्घटना र सुरक्षित यातायातसँग सम्बन्धित सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू अभियानका रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । राजश्व संकलनका लागि बैक मार्फतको भुक्तानीलाई निरन्तरता दिँदै ई-बैकिङ्ग भुक्तानी प्रक्रिया सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
--	--	--	---	--

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गतिविधि संकेत	संकेत	जलवायु संकेत
				कूल जम्मा	चालू	पूर्वागत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३३७०२६	यातायात व्यवस्था विभाग	२८,३७७	३०,५५०	३०,५५०			३०,५५०			३२,८३०	३३,८३१	१	७	२	३	३
२	३३७०२७	अंचल यातायात व्यवस्था कार्यालयहरू	२४१,०७६	२९६,२७२	२९६,२७२			२९६,२७२			३११,४६८	३१६,५४०	१	७	२	३	३
३	३३७३३१	सडक तथा ट्राफिक सुरक्षा	८०,९१०	१,०२२,२२५	१७,४५४	१,००४,७७१		३२२,६८३	६९९,५४२		१,११४,४४९	१,१७५,५६३	१	२	२	१	२
४	३३७३५२	यातायात व्यवस्था सुदृढीकरण आयोजना	१२७,१०१	५४४,९८५	२५२,२५३	२९२,७३२		५४४,९८५			५९९,४८५	६२६,७३५	१	५	१	२	३
		जम्मा	४७७,४६४	१,८९४,०३२	५९६,५२९	१,२९७,५०३		१,१९४,४९०	६९९,५४२		२,०६८,२३२	२,१५२,६६९					

५.३ सूचना तथा सञ्चार

(क) पृष्ठभूमि:

मानव जीवनमा सूचना र प्रविधिको अत्यन्तै महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ। वर्तमान सूचना प्रविधिको युगमा सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रमा विश्वमा भएको तिब्र परिवर्तन/प्रगतिले नेपालमा पनि तदनुसृतको परिवर्तन गर्न प्रोत्साहन गरेको छ। सरकारी र निजी क्षेत्रमा भएको लगानी र त्यसबाट प्राप्त प्रतिफलले मुलुकका सबै क्षेत्रमा सकारात्मक प्रभाव परी नागरिकमा सूचनाको पहुँच बढाएको छ। यस क्षेत्रबाट प्राप्त प्रतिफललाई मुलुकको सर्वाङ्गीण विकासमा परिचालन गरी आर्थिक विकासका समग्र पक्षमा अधिकतम उपयोगको सम्भावनालाई बढाउँदै लैजानु आवश्यक देखिन्छ।

यसै पृष्ठभूमिमा तेह्रौँ योजनाको सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रमा भएका नवीन प्रविधिहरु अवलम्बन गर्दै यस क्षेत्रलाई आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक विकासको महत्वपूर्ण आधारको रूपमा स्थापित गर्ने दीर्घकालिन सोच, व्यवस्थापिका संसदद्वारा मिति २०७२/०१/३० मा पारित २७ बुँदे संकल्प प्रस्ताव एवं नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष ७२/७३ को नीति तथा कार्यक्रमलाई आत्मसात गर्दै विनाशकारी भूकम्पबाट सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रमा उत्पन्न परिस्थिति समेतलाई केन्द्रित गरी राष्ट्रिय नीति, संविधान प्रदत्त सूचनाको हक सम्बन्धी ऐनको कार्यान्वयन, राष्ट्रिय प्रसारणको अवधारणा, अप्टिकल फाईबरको सञ्जालमा क्रमशः देशव्यापी बनाई ग्रामिण दूरसञ्चार को विकास गर्ने, परम्परागत हुलाक सेवालाई आधुनिक र सूचना प्रविधिमा रुपान्तरण गर्ने, सुरक्षण मुद्रण, विद्युतीय सञ्चार माध्यम, छापा प्रकाशन तथा चलचित्र क्षेत्रको विकास र विस्तार, पूर्ण प्रेश स्वतन्त्रता, सत्यतथ्य र निष्पक्ष सूचना सम्प्रेषण, सन्तुलित विकास, समावेशीकरण जस्ता विषयलाई निरन्तरता दिदै आर्थिक वर्ष २०७२/०७३ का कार्यक्रम तयार गरिएको छ।

आ.व. २०७२/७३ मा सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रमा ४ वटा विकास कार्यक्रम सहित कुल २० वटा कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु सञ्चालन हुनेछन्। यी आयोजना हरू मध्ये पहिलो र दोश्रो प्राथमिकताका १०/१० वटा आयोजना रहेका छन्। कुल बजेट रकम रु ४४८७५६५ हजार रहेको छ।

(ख) नतीजा सुचकहरु:

- मौजुदा सूचना तथा सञ्चार सम्बन्धी ,नीतिगत कानूनी संस्थागत संरचनामा समसामयिक परिमार्जन भएको हुने
- रेडियो नेपाल र नेपाल टेलिभिजन आधुनिक प्रविधिमा आधारित भई सेवाको विस्तार तथा गुणस्तरीयता अभिवृद्धि भएको हुने
- सञ्चार ग्राम स्थापना भएको हुने
- गोरखापत्र संस्थानको सेवालाई समय सापेक्ष तथा प्रतिस्पर्धि र ग्राहक मैत्री बनाउन क्षेत्रीय स्तरमा प्रकाशन भएको हुने
- दूरसञ्चार क्षेत्रमा विकसित श्री जी र फोर जी लगायतका नवीकरणीय प्रविधि सम्बन्धी सेवाहरु विकास र विस्तार गर्दै समग्र दुरसञ्चार सेवालाई गुणस्तरीय बनाईएको हुने
- मुद्रण विभागलाई सुरक्षण मुद्रालयको रूपमा विकास गर्ने गरी क्रमशः आवश्यक पूर्वाधार तयार भएको हुने
- हुलाक सेवा आधुनिक तथा सूचना प्रविधिमा आधारित सेवा को रूपमा रुपान्तरण भएको हुने

- बनेपा, बर्दिवास, सुनसरी र मोरङ क्षेत्रमा ३० वटा र अन्य ५२ जिल्लाका ८१ स्थानमा स्थापना भएका सामुदायिक सूचना केन्द्रबाट ग्रामिण भेगसम्म सूचना प्रविधिको विस्तार भै सेवाको प्रयोगमा स्थानीय जनताको पहुँच वृद्धि भएको हुने
- मन्त्रालयगत Right To Information (RTI) Audit कार्यक्रम सञ्चलनमा आएको हुने
- सबै क्षेत्रीय तथा जिल्ला हुलाक कार्यालयबाट सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन कार्यान्वयनको अनुगमन भएको हुने
- महानगरपालिका र उपमहानगरपालिका क्षेत्रमा केवल प्रसारण एनालगावट डिजिटलमा रुपान्तरण भएको हुने

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम:

क्र.सं.	बजेट उपशिर्षक	कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रमहरू
१	३५८१०२	रेडियो नेपाल	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> प्रसारणमा पहुँच वृद्धि भएको हुने समावेशी कार्यक्रमहरू प्रसारण भएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> उपकरण खरिद तथा स्टुडियो मर्मत सुधार गरिएको 	<ul style="list-style-type: none"> रेडियो नेपालको प्रथम प्रसारण स्थान विराटनगरमा रेडियो नेपालका संस्थापक स्व. तारिणी प्रसाद कोईरालाको स्मृतिमा सञ्चार ग्राम स्थापना गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने रेडियो नेपालको VSAT Link को स्तरोन्नति गर्ने
२	३५८१०३	सासेक सूचना राजमार्ग आयोजना	२ जुलाई २००८ देखि सेप्टेम्बर २०१५ (संशोधित १५, जुलाई २०१५) कुल लागत: अमेरिकी डलर ११.२ मिलियन (ADB अनुदान ८ मिलियन र नेपाल सरकार २.२ मिलियन) संशोधित लागत ७.२ मिलियन (ADB अनुदान ५ मिलियन नेपाल सरकार २.२)	<ul style="list-style-type: none"> सार्क उपक्षेत्रीय सूचना राजमार्ग निर्माण भएको हुने अप्टिकल फाईबरको सञ्चालन स्थापना एवं विस्तार भएको हुने ३० स्थानमा सामुदायिक सूचना केन्द्र स्थापना भई सञ्चालनमा आएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> Project Management Consultant ले परामर्श प्रदान गरिरहेको Regional Network ,Village Network र अप्टिकल फाईबर विद्युत्कार्य ७० प्रतिशत सम्पन्न भएको 	<ul style="list-style-type: none"> अप्टिकल फाईबर विद्युत्कार्य उपकरण खरिद गर्ने परामर्श तथा विशेषज्ञ सेवा खरिद गर्ने ३० वटा सामुदायिक सूचना केन्द्र (CeC)को लागी भवन निर्माण भई सञ्चालनमा ल्याउने सार्क उपक्षेत्रीय Connectivity स्थापना गर्ने
३	३५८१०४	रिचिंग द अनरिचिङ	८ अक्टोबर २०१२ देखि ३० सेप्टेम्बर २०१५ सम्म	<ul style="list-style-type: none"> ८१ स्थान मा CeC स्थापना भई सञ्चालनमा आएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> उपकरण जडान भैसकेको 	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय स्तर तथा सामुदायिक स्तरको सचेतना गोष्ठी आयोजना गर्ने

क्र.सं.	बजेट उपशिर्षक	कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रमहरू
		एसडिएफ आईसिटि प्रोजेक्ट	कुल लागत: अमेरिकी डलर १.८३ मिलियन डलर (SDF अनुदान १.८३)	<ul style="list-style-type: none"> • खोटाङ, रामेछाप, स्याङजा, हुम्ला र अछाममा सामुदायिक सूचना केन्द्र भवन निर्माण भएको हुने • Digital Gap घटेको हुने • स्थानीयस्तरमा सूचना को पहुँच बढेको हुने • IT Literacy बढेको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> • भवन निर्माण कार्य ८५ प्रतिशत सम्पन्न भएको 	<ul style="list-style-type: none"> • सम्पन्न भवन र उपकरणको Verification गर्ने • CeC समुदायलाई हस्तान्तरण गर्ने
४	५०११०२	नेपाल टेलिभिजन (शेयर लगानी)	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> • प्रसारण पहुँचमा वृद्धि भएको हुने • समावेशी कार्यक्रमहरू प्रसारण भएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> • तेस्रो च्यानल सञ्चालनमा आएको • कोहलपुर प्रसारण केन्द्र लाई सञ्चालनमा ल्याउने आधार तयार भएको • ईटहरी प्रसारण केन्द्र भवन निर्माणको तयारी सम्पन्न भएको 	<ul style="list-style-type: none"> • नेपाल टेलिभिजनको सेवा ७५ वटै जिल्लामा पुग्ने गरी विस्तार गर्ने • नेपाल टेलिभिजनको कोहलपुर प्रसारण केन्द्रबाट कार्यक्रम प्रसारण शुरु हुने र ईटहरी प्रसारण केन्द्रको भवन निर्माण गर्ने

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/महानगर संकेत	संघ संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३५८०११	सूचना तथा सन्चार मन्त्रालय	१२८,१३४	२२६,४६०	१९३,०६०	३३,४००		२२६,४६०			२४७,३८९	२५७,५५४	१	७	२	२	३
२	३५८०१२	मुद्रण विभाग	७२,८८०	१३०,३६६	८६,४०३	४३,९६३		१३०,३६६			१३९,८८२	१४४,०२४	२	७	२	३	३
३	३५८०१३	सूचना विभाग	१४७,८३२	१५६,५२९	१५४,५२९	२,०००		१५६,५२९			१७१,३११	१७८,५५०	१	७	२	२	३
४	३५८०१४	संचार केन्द्रहरू	८,७४१	९,०१०	८,५६०	४५०		९,०१०			९,५५८	९,७६८	१	७	२	२	३
५	३५८०१५	राष्ट्रिय सूचना आयोग	१८,१६५	३४,६९४	३४,२७४	४२०		३४,६९४			३७,४७२	३८,७३८	२	७	२	२	३
६	३५८०१६	राष्ट्रिय समाचार समिति	८४,२२३	७९,६००	७९,६००			७९,६००			८७,५६०	९१,५४०	२	७	२	२	३
७	३५८०१७	प्रेस काउन्सिल	२५,३८३	२६,०००	२६,०००			२६,०००			२६,६००	२९,९००	२	७	२	२	३
८	३५८०१८	न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारण समिति	२,७१८	३,८४६	३,८४६			३,८४६			४,१९४	४,३५९	२	७	२	३	३
९	३५८०१९	हुलाक सेवा विभाग	८५,७११	११९,२८७	११८,४८७	८००		११९,२८७			१२९,९४९	१३५,०६१	१	७	२	३	३
१०	३५८०२०	जिल्ला हुलाक कार्यालयहरू	२,१६३,३५२	२,४५६,३२२	२,३९३,३७२	१४२,९५०		२,४५६,३२२			२,५६०,५३३	२,५८७,९०२	१	७	२	३	३
११	३५८०२१	हुलाक प्रशिक्षण केन्द्र	१४,२०३	१७,७६५	११,४००	६,३६५		१७,७६५			१९,२९१	२०,०१३	२	७	२	३	३
१२	३५८०२२	केन्द्रीय धनादेश कार्यालय	१५,४१४	१५,८७३	११,१५५	४,७१८		१५,८७३			१७,१७५	१७,७७८	२	७	२	३	३
१३	३५८०२३	नेपाल फिलाटेलिक ब्यूरो	५,०३५	५,०८७	४,२८७	८००		५,०८७			५,४७१	५,६३९	२	७	२	२	३
१४	३५८०२४	केन्द्रीय टिकट भण्डार	३०,७७६	४०,१७२	३९,५१२	६६०		४०,१७२			४३,८३७	४५,६०७	२	७	२	२	३
१५	३५८०२५	क्षेत्रीय हुलाक निर्देशनालयहरू	१८४,३७३	२२२,५९५	१९१,४४५	३१,०५०		२२२,५९५			२३३,६५२	२३७,२२३	२	७	२	३	३
१६	३५८०२६	गोष्ठारा हुलाक	१२०,१४५	१५१,५३९	१४६,४८७	५,०५२		१५१,५३९			१५८,७५२	१६०,९७३	१	७	२	३	३
१७	३५८१०२	रेडियो प्रसार सेवा विकास समिति	२०३,७०६	१६०,०००	१६०,०००			१६०,०००			१७६,०००	१८४,०००	१	२	२	२	३
१८	३५८१०३	सासक सूचना राजमार्ग आयोजना	१३९,६५१	२९९,८३०	३५,१३०	२६४,७००		६६,०००	२३३,८३०		३२९,८१४	३४४,८०४	१	२	१	१	३
१९	३५८१०४	रिचिङ्ग द अन्निवर्स एस्.डि.एफ. आर्गनाइजिङ प्रोजेक्ट	११०,६५९	६२,५९०	२२,५९०	४०,०००			६२,५९०		६८,८४९	७१,९८०	१	२	१	१	३
२०	५०११०२	नेपाल टेलीभिजन	२३८,४५०	२७०,०००			२७०,०००	२७०,०००			२९७,०००	३१०,५००	१	२	१	२	३
		जम्मा	३,७९९,८५१	४,४८७,५६५	३,६४०,२३७	५७७,३२८	२७०,०००	४,१९१,१४५	२९६,४२०		४,७६६,२८९	४,८७५,९१३					

५. ४ भवन अवास तथा सहरी विकास

(क) पृष्ठभूमि

नेपालमा स्वास्थ्य संस्थाहरु ४३८६, विद्यालयहरु ४८०७६, क्याम्पसहरु २७४४ आदि गरि सार्वजनिक सेवा सम्बद्ध संस्थाहरुको संख्या ६८०८५ रहेको देखिन्छ। यसै गरी सरकारी कार्यालयहरुको आंकडा गणना गर्दा प्रत्येक जिल्लामा करिब ३५ कार्यालय, क्षेत्रिय स्तरका प्रत्येक क्षेत्रमा करिब २५ कार्यालय र केन्द्रिय स्तरमा करिब १०० निकाय गरी ऋण्डै २८५० कार्यालय रहेका छन्। यसका अतिरिक्त विभिन्न परिषद, समिति, संस्थान, तथा संघ संस्था आदी सरकारी स्वामित्वकै संस्थाहरुको संख्या पनि यसकै हाराहारीमा ऋण्डै ३००० रहेको अनुमान गर्दा कूल सार्वजनिक निकायहरुकै संख्या मात्र ७१८३५ रहेको र यी संस्थाहरु प्रत्येकको औसतमा २ वटा मात्र भवन रहेको अनुमान गर्दा पनि यसको संख्या ऋण्डै डेढ लाख मात्र सकिन्छ। भवन निर्माण तथा मर्मत कार्यलाई व्यवस्थित गर्ने उदेश्यले सरकारी कार्यालय भवनहरुको Database तयार गर्ने कार्य भइरहेको छ भने विभिन्न कानूनी तथा नीतिगत दस्तावेजहरु कार्यान्वयनमा रहेका वा मस्यौदाको रुपमा तर्जुमा भई लागु हुने प्रकृत्यामा रहेका छन्। राष्ट्रिय भवन संहिता, २०६० को प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न भवन ऐन, २०५५ (संशोधन सहित) र भवन नियमावली, २०६६ समेत कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ। हालै गएको विनाशकारी भूकम्प र यसले पुर्याएको क्षतिलाई समेत मध्यनजर गरी भवन संहितालाई कडाइका साथ कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिएको छ। भूकम्प प्रतिरोधी विभिन्न सांस्कृतिक सम्पदाका भवनहरुको डिजाइन, निर्माण सम्बन्धी तालिम दिने, निर्माण गर्ने र अनुगमन/ सहजीकरण गर्ने जनशक्तिको तयारी, सार्वजनिक भवनहरुको पुनर्निर्माण तथा सुरक्षित वस्तीहरुको पहिचान र एकीकृत वस्ती विकास जस्ता कार्यहरु पनि अगाडि बढाउनु पर्नेछ।

आवासको क्षेत्रमा २०५३ देखि २०६३ सम्म भएको विकास र परिवर्तनको परिप्रेक्षमा देशको वर्तमान राजनीतिक तथा सामाजिक स्थितिलाई दृष्टिगत गरी सबैका लागि सुरक्षित, पर्याप्त र औकात अनुकुलको आवास उपलब्ध गराउने दुरदृष्टि सहित राष्ट्रिय आवास नीति, २०६८ कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ। राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को नतिजा अनुसार नेपालमा कूल ४७ लाख ६७ हजार घर/भवन वा आवासीय संरचना देखिएका छन्। जसमा ५४ लाख २७ हजार परिवार बसोबास गर्दछन्। आवासीय घरहरु मध्ये ३३% अस्थायी प्रकृतिका छन्। जसमध्ये ८५.२६% घर परिवार आफ्नै स्वामित्वको घरमा र १२.८१% घरपरिवार भाडामा बस्दछन्। विगत १५ वर्षमा घर भाडामा बस्नेको अंश २% बाट बढेर १२.८१% भएको छ। विजुली पुगेको परिवार १४% बाट बढेर ६७%, पानी पुगेको परिवार ३३% बाट ४७%, चर्पीको सुविधा भएको घर परिवार २२% बाट बढेर ६२% पुगेको छ। वि.सं. २०८० सम्म करिब कुल २० लाख नयाँ आवासको आवश्यकता पर्नेमा विपन्न वर्गका लागि मात्र ३ लाख आवास आवश्यक पर्ने देखिन्छ।

पूर्वाधारहरुको विकास र लगानीलाई निर्देशित गर्दै सन्तुलित राष्ट्रिय शहरी स्वरूप हासिल गर्न स्वच्छ, सुरक्षित एवं समृद्ध शहरी वातावरणको विकास गरी शहरी वासिन्दाहरुको जीवन स्तरमा सुधार ल्याउने, स्थानीय निकायहरुलाई कानूनी एवं संस्थागत रुपमा सुदृढ गर्दै शहरी विकासमा संलग्न निकायहरु बीच समन्वय र सहकार्य अभिवृद्धि गरी शहरी व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने उदेश्य रहेको राष्ट्रिय शहरी नीति, २०६४ कार्यान्वयनको क्रममा रहेको छ। दक्षिण एसियामा सबै भन्दा कम शहरीकरण भएको मुलुक भएर पनि नेपालको शहरीकरण तिब्र रुपमा वृद्धि भएको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को आधारमा शहरी जनसंख्या १७ % रहेता पनि जनगणनाले तत्कालिन ५८ वटा नगरपालिकाहरुलाई मात्र शहरी क्षेत्रको रुपमा परिभाषित गरिएकोले नयाँ घोषणा गरिएका १३३ वटा नगरपालिकाहरुको जनसंख्या समेत शहरी जनसंख्यामा थप गर्ने हो भने कुल जनसंख्याको करिब ३७ % जनसंख्या शहरी क्षेत्रमा बसोबास गरेको पाइन्छ भने कूल गाहस्थ उत्पादनमा शहरी क्षेत्रको योगदान ६०% भन्दा बढी रहेको

छ। एकातिर नवघोषित नगरपालिकाहरूको गुरु योजना (Master Plan) को तर्जुमा गरी सहरीकरणको आधार सिर्जना गर्ने दायित्व बढेको छ भने हालै तयारी गरिएको सहरी विकास रणनीतिको कार्यान्वयन पनि यसै सालदेखि थालनी गर्नुपर्नेछ।

तेह्रौँ योजना (२०७०।७१-२०७२।७३) का लक्ष्य तथा प्राथमिकता, व्यवस्थापिका संसदद्वारा मिति २०७२।०१।३० मा पारित २७ बुँदे संकल्प प्रस्ताव एवम् नेपाल सरकारको आ.व. २०७२।७३ को नीति तथा कार्यक्रमलाई आत्मसात गर्दै भूकम्पका कारण क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाहरूको पुनः निर्माणमा समेत केन्द्रित भई वार्षिक विकास कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएका छन्।

(ख) नतिजा सूचकहरू

प्रतिफल सूचकहरू	चालु त्रिवर्षीय योजना (०७०/०७१-०७२/०७३) को लक्ष	हालको स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
नगरपालिकाहरूको एकीकृत पूर्वाधार विकास गर्ने	१६ वटा नगरपालिकाहरू	<ul style="list-style-type: none"> ३ वटा नगरपालिकाहरूमा मञ्जौला शहर शहरी वातावरणीय सुधार आयोजना संचालनमा रहेको। काभ्रे भ्यालीका ३ वटा नगरपालिकामा एकीकृत खानेपानी आयोजना निर्माणाधीन। ४ वटा नगरपालिकामा एकीकृत शहरी विकास आयोजना संचालनमा रहेको। ६ वटा नगरपालिकामा सहरी शासकिय क्षमता तथा विकास कार्यक्रम संचालनमा रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> १६ वटै नगरपालिकाहरूमा कार्यक्रमहरू सुचारु रूपमा संचालन गर्ने।
नयाँ शहरहरूको निर्माण गर्ने।	कम्तिमा ५ लाख जनसंख्या बस्न योग्य १० वटा नयाँ शहरहरूको निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने।	<ul style="list-style-type: none"> १० वटा शहरहरूको संभाव्यता अध्ययन सम्पन्न। एकीकृत पूर्वाधार विकास योजना तर्जुमाका लागि परामर्शदाता नियुक्तिको क्रममा रहेको। विभिन्न पूर्वाधार निर्माण तथा जग्गा खरिद कार्य भैरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> जग्गा खरिद, पूर्वाधार विकास, एकीकृत विकास योजना तयारी, जग्गा विकास कार्यक्रम तर्जुमा तथा विभिन्न पूर्वाधारहरूको विस्तृत इन्जिनियरिङ डिजाइन तयारी सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
शहरी कोरिडोर र सो आसपासको क्षेत्रहरूमा आवश्यक भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने।	८ वटा शहरी कोरिडोरहरूको पूर्वाधार विकास	<ul style="list-style-type: none"> ८ वटा शहरी कोरिडोरहरू (१.दुहवी-इनरुवा-इटहरी-धरान, २. पाँचखाल-धुलिखेल-बनेपा-पनौती, ३. विरगंज-जितपुर-सिमरा-पथलैया, ४. पोखरा-लेखनाथ-दुलेगौडा-खैरेनीटार, ५. लुम्बिनी-भैरहवा-बुटवल, ६. लमही-घोराही- तुल्सीपुर-इमलिया, ७.नेपालगञ्ज-कोहलपुर, ८.सुर्खेत-दशरतपुर-छिन्चु, ९. धनगढी-अत्तरिया-गोदावरी) को अध्ययन भई पूर्वाधार विकास कार्य संचालन भै रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> ८ वटा शहरी कोरिडोरहरूको पूर्वाधार विकास कार्य संचालन गर्ने र बर्दिवास –ढल्केवर – जनकपुर कोरिडोरको भौतिक विकास योजना तयार गर्ने।
साना शहर नगरपालिका तथा नगरपालिका नभएका जिल्ला	८५ शहरहरू	<ul style="list-style-type: none"> ३३ वटा साना शहर, ३८ वटा नगरपालिका र २८ वटा नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ३७ वटा नगरपालिकाहरू (२०७१ मा घोषणा भएका बाहेक), २४ वटा नयाँ नगरपालिका

सदरमुकामहरूको भौतिक विकास गरिएको हुने र नगरपालिकाहरूमा सहरी पूर्वाधार निर्माण हुने।		(२८ मध्ये २२ वटा २०७१ मा न.पा. घोषणा भएका) गरी जम्मा १०० वटा साना सहर, जिल्ला सदरमुकाम र नगरपालिकाहरूको सहरी पूर्वाधार निर्माण कार्य भैरहेको।	भएका जिल्ला सदरमुकामहरू, ७ वटा नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरू, २५ वटा जिल्ला सदरमुकाम बाहेकका नयाँ नगरपालिकाहरू र १८ वटा साना सहर गरी जम्मा १११ वटा साना सहर, जिल्ला सदरमुकाम र नगरपालिकाहरूको सहरी पूर्वाधार निर्माण कार्य भैरहेको।
अव्यवस्थित बसोबास र प्रकोपका कारण विस्थापित परिवारहरूलाई आवासको व्यवस्था गर्ने।	१५०० परिवार	<ul style="list-style-type: none"> मन्त्री परिषदबाट कार्ययोजना स्वीकृत भएको। (२०७१/१२/१३ मा) घर पूर्ण क्षति भएका र अन्यत्र जग्गा भएकालाई घर निर्माण गर्न रु ७५ हजार , घर पूर्ण क्षति भएका र अन्यत्र घर जग्गा नभएकालाई घर निर्माण गर्न रु १२५ हजार , आंशिक क्षति भएका लाई घर मर्मत गर्न रु ५ हजार अनुदान उपलब्ध गराउने निर्णय भएको। चालु आव २०७१/७२ मा अनुदान उपलब्ध गराउन १३ करोड ८४ लाख ८५ हजार सम्बन्धित डिभिजन कार्यालयहरूमा पठाइएको। 	<ul style="list-style-type: none"> कुल लागत रु ८८ करोड ६४ लाख ६० हजार मध्ये बाकी रु ८५ करोड ४८ लाख ७५ हजार अनुदान वितरण गर्ने।
जनता आवास कार्यक्रम अन्तर्गत न्यून लागतका आवास भवनहरू निर्माण गर्ने।	७००० आवास इकाई	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०७०/७१ मा १०२८, आ.व. २०७१/७२ मा १६७ समेत गरी आ.व. २०६६/६७ देखि हालसम्म जम्मा ५७२८ आवास इकाईको निर्माण सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> क्रमागत १०४८ र नयाँ ११८८ वटा गरी कुल २२३७ आवास एकाईहरू निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने।
शहरी न्यून आय वर्गका लागि आवाश इकाईहरूको निर्माण गर्ने	५०० आवास इकाई	<ul style="list-style-type: none"> २३३ वटा आवास इकाई निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> २३३ वटा निर्माणाधिन आवास इकाई निर्माण सम्पन्न गर्ने ।

उच्च पदस्थ पदाधिकारी, न्यायधीश र कर्मचारीहरूका लागि आवासको व्यवस्था गर्ने।	१०० आवास इकाई	<ul style="list-style-type: none"> आवास व्यवस्थाका लागि विभिन्न विकल्पहरूमा प्रयास भैरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> निवर्तमान अति विशिष्ट व्यक्तित्व र सर्वोच्च अदालतका मा. न्यायधीशहरूलाई आवास उपलब्ध गराउन जग्गा खरिदका तथा आवास निर्माणका कार्य प्रारम्भ गरिने।
गणतन्त्र स्मारक र गणतन्त्र स्तम्भको निर्माण कार्य गर्ने।	गणतन्त्र स्मारक निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने र गणतन्त्र स्तम्भ निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने।	<ul style="list-style-type: none"> गणतन्त्र स्मारक निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेको। गणतन्त्र स्तम्भको रिप्लेका निर्माण सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> गणतन्त्र स्मारक निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने।

भवन, आवास तथा सहरी विकास क्षेत्रमा आ.व.२०७२।७३ मा कूल ३० आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन्। यी आयोजना/ कार्यक्रमहरू मध्ये पहिलो, दोश्रो र तेस्रो प्राथमिकतामा क्रमशः १८, १० र १ वटा आयोजना/ कार्यक्रमहरू रहेका छन्। यस क्षेत्रको चालु वर्षका लागि कूल विनियोजित रकम रु १२ अर्ब ८२ करोड ७७ लाख ७ हजार मध्ये पूँजीगत तर्फ रु ४ अर्ब ७८ करोड ६७ लाख ८४ हजार, चालु तर्फ ४ अर्ब ८८ करोड ५३ लाख ४३ हजार र वित्तीय व्यवस्था तर्फ ३ अर्ब ३ करोड ५५ लाख ७० हजार रहेको छ।

(ग) भवन अवास तथा सहरी विकास क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
१	३४७०२०	सहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालयहरु	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> विभाग अन्तरगत २४ डिभिजन कार्यालय, १ तालिम केन्द्र मार्फत ७५ जिल्लामा रहेका सरकारी भवनहरु तथा आवास गृह मर्मत सम्भार भई सरकारी सम्पत्तिको दिगोपनामा वृद्धि हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> करिव १७७ वटा सरकारी भवनहरुको मर्मत सम्भार सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> २४ डिभिजन कार्यालयहरु र १ तालिम केन्द्र मार्फत ७५ जिल्लामा रहेका करिव २०० सरकारी भवनहरु मर्मत सम्भार गर्ने।
२	३४७०२१	विशेष भवन निर्माण सम्भार डिभिजन कार्यालय	२०५८/८/२१ देखि सालवसाली।	<ul style="list-style-type: none"> उपत्यकाभित्रका विभिन्न सरकारी भवनहरु, ऐतिहासिक दरवार एवं स्मारकहरुको संरक्षणबाट सरकारी सम्पत्तिको दिगोपनामा वृद्धि साथै राष्ट्रका विशिष्ट महानुभावहरुको निवासमा सरकारले उपलब्ध गराउनु पर्ने सुविधाहरु प्रभावकारी ढंगले उपलब्ध हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> उपत्यकाभित्रका विभिन्न सरकारी भवनहरु, ऐतिहासिक दरवार एवं स्मारकहरुको संरक्षणबाट सरकारी सम्पत्तिको दिगोपनामा वृद्धि भईरहेको। राष्ट्रका विशिष्ट महानुभावहरुको निवासमा सरकारले उपलब्ध गराउनु पर्ने सुविधाहरु प्रभावकारी ढंगले उपलब्ध गराइएको। 	<ul style="list-style-type: none"> उपत्यकाभित्रका विभिन्न सरकारी भवनहरु, ऐतिहासिक दरवार एवं स्मारकहरुको संरक्षण गर्ने। राष्ट्रका विशिष्ट व्यक्तिहरुको आवास निर्माण/मर्मत सुधार, सुविधा उपलब्ध गराउने साथै उपत्यकाका सरकारी कार्यालय भवनहरुको माग बमोजिम निर्माण एवं मर्मत सम्भार गर्ने।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१।७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२।७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
३	३४७०२२	काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरण	शुरु भएको वर्ष : २०६८/०६८ समाप्त हुने वर्ष : २०७२/०७३	काठमाडौं उपत्यका भित्र विभिन्न स्थानमा उद्यान विकास र पोखरी संरक्षण ।	पुर्व स्यानिटरी ल्यान्ड फिल्ड साईट गोकर्ण-मूलपानीमा युवा उद्यान तथा खेलकुद पार्क निर्माणको लागि डिजाइन कम्पीटिसन माध्यमबाट प्रारूप तयार पारिएको।	<ul style="list-style-type: none"> गोकर्ण-मूलपानीमा युवा उद्यान तथा खेलकुद पार्क निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने। रानीवारीमा पार्कको डिजाइन, ड्रईङ्ग तयार गरिने। ललितपुर जिल्लामा सप्त पाताल पोखरीको निर्माण तथा संरक्षणको डिजाइन, ड्रईङ्ग तयार गरिने। विपद व्यवस्थापन र शहरी उद्यान, खुला स्थल आदी विकास गर्नको लागि काठमाण्डौं उपत्यका भित्रका खुला स्थल (सार्वजनिक, पर्ती, सरकारी गुठी जग्गाहरु) को पहिचान गरी भू-मानचित्र (OPEN SPACE ATLAS) विपद व्यवस्थापन महाशाखा तथा कित्ता नापी महाशाखा

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
						समेतको सहकार्यमा तयार गर्ने कार्य शुरु गर्ने। • काठमाडौं उपत्यका भित्रका Streetscape निर्देशिका प्रारूप तयार गर्ने।
				• House Pooling गर्ने कार्य		• House Pooling Feasibility Study गरिने।
				• प्राधिकरणको भवन निर्माण।		• प्राधिकरण भवनको विस्तृत डिजाइन गर्ने कार्य।
			निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम अन्तर्गत प्रस्तावित बाटो खोल्ने, पर्खाल सार्ने र लगाउने तथा ग्राभेल हुने।	• निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम अन्तर्गत प्रस्तावित बाटो खोल्ने, पर्खाल सार्ने र लगाउने तथा ग्राभेल भएको। काठमाडौं जिल्लामा २१५ कि.मि. ; ललितपुर जिल्लामा ८२ कि.मि. ; भक्तपुर जिल्लामा २७ कि.मि. कार्य सम्पन्न भएको।	• निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम अन्तर्गत प्रस्तावित बाटो खोल्ने, पर्खाल सार्ने र लगाउने तथा ग्राभेल गर्ने। काठमाडौं ५ कि.मि., ललितपुर ३ कि.मि. भक्तपुर २ कि.मि. कार्य सम्पन्न हुने।	
			• सहरी सडक विस्तार कार्यक्रम अन्तरगत काठमाडौं उपत्यकाको	• सहरी सडक विस्तार कार्यक्रम अन्तरगत काठमाडौं	• सहरी सडक विस्तार कार्यक्रम अन्तरगत काठमाडौं उपत्यकाको	

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
				विभिन्न भागमा सडक चौडा गर्ने पर्खाल लगाउने, सार्ने तथा सुधार हुने।	उपत्यकाको विभिन्न भागमा सडक चौडा गर्ने पर्खाल लगाउने, सार्ने तथा सुधार भएको। (क्षतिपूर्ति र योजना तयार समेत) काठमाडौं जिल्लामा १५५ कि.मि. ; ललितपुर जिल्लामा ४१ कि.मि. ; भक्तपुर जिल्लामा ७ कि.मि. कार्य सम्पन्न भएको।	विभिन्न भागमा सडक चौडा गर्ने पर्खाल लगाउने, सार्ने तथा सुधार गर्ने कार्य सम्पन्न गरिने। क्षतिपूर्ति र योजना तयार समेत काठमाडौं जिल्ला अन्तरगत १५ कि.मी., ललितपुर जिल्ला अन्तरगत ७ कि.मी. र भक्तपुर जिल्ला अन्तरगत ३ कि.मी. निर्माण कार्य गरिने।
				• सार्वजनिक जमिनको पहिचान गरी फेन्सिङ गर्ने, टेवा पर्खाल लगाउने, सिमा पर्खाल लगाउने, भुइमा ढुंगा विच्छाउने, हरियाली विकास हुने।	• सार्वजनिक जमिनको पहिचान गरी फेन्सिङ गर्ने, टेवा पर्खाल लगाउने, सिमा पर्खाल लगाउने, भुइमा ढुंगा विच्छाउने, हरियाली विकास गर्ने कार्य हालसम्म काठमाडौं जिल्लामा ४८ कि.मि. ; ललितपुर जिल्लामा ३१ कि.मि. र भक्तपुर जिल्लामा १७ कि.मि. सम्पन्न भएको।	• सार्वजनिक जमिनको पहिचान गरी फेन्सिङ गर्ने, टेवा पर्खाल लगाउने, सिमा पर्खाल लगाउने, भुइमा ढुंगा विच्छाउने, हरियाली विकास गर्ने। काठमाडौं जिल्लामा ४ कि.मि. ; ललितपुर जिल्लामा ४ कि.मि. र भक्तपुर जिल्लामा ४ कि.मि. सम्पन्न गरिने।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
				<ul style="list-style-type: none"> विपद व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षणको लागि सहरी क्षेत्रमा सार्वजनिक जग्गामा पार्क निर्माण हुने। 		<ul style="list-style-type: none"> विपद व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षणको लागि सहरी क्षेत्रमा सार्वजनिक जग्गामा पार्क निर्माण कार्य। काठमाडौं जिल्लामा ४ कि.मि. ; ललितपुर जिल्लामा ४ कि.मि. र भक्तपुर जिल्लामा ४ कि.मि. सम्पन्न गरिने।
				<ul style="list-style-type: none"> वाहिरी चक्रपथ निर्माणद्वारा काठमाडौं उपत्यकामा सहरी आवागमन व्यवस्थित हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> वाहिरी चक्रपथको वैकल्पिक नक्सा तयार भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> वाहिरी चक्रपथको चोभार सतुंगल खण्डको ५० मिटर चौडा सडक खोल्ने कार्य गरिने।
४	३४७१८०	आवास व्यवस्था कार्यक्रम	२०६८/ ०७० सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> शहरी न्यून आय वर्ग, ग्रामीण क्षेत्रमा लक्षित जात जाति तथा वर्गका समुदाय, उच्च पदस्थ पदाधिकारीहरु र कर्मचारीहरुका लागि आवास व्यवस्था भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०७०/७१ मा १०२८, आ.व. २०७१/७२ मा १६७ समेत गरी आ.व. २०६६/६७ देखि हालसम्म जम्मा ५७२८ आवास इकाईको निर्माण सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> २२३७ वटा जनता आवास एकाईहरु निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने। शहरी न्यून आय वर्गका लागि निर्माणधीन २३३ वटा आवास इकाई निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने। निवर्तमान अति विशिष्ट व्यक्तित्व र सर्वोच्च

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					<ul style="list-style-type: none"> सहरी न्यून आय वर्गका लागि २३३ आवास इकाई निर्माणाधीन रहेको। कर्मचारी आवास सोलुखुम्बु, रोल्पा र जुम्लामा निर्माण कार्य भैरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> अदालतका न्यायाधीशहरुलाई आवास उपलब्ध गराउन जग्गा खरिद तथा भवन निर्माण गर्ने। क्रमागत कर्मचारी आवास निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने।
५	५०११६८	काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरण	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न जग्गा विकास आयोजनाहरुको विकसित घडेरी तथा अन्य जग्गा खरिद गर्ने। (ल्याण्ड वैङ्किङ प्रयोजनका लागि) 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न जग्गा विकास आयोजनाहरुको विकसित घडेरी तथा अन्य जग्गा खरिद गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न जग्गा विकास आयोजनाहरुको विकसित घडेरी तथा अन्य जग्गा खरिद गर्ने। (२३करोडमा)
६	३४७१८२	सहरी विकास अध्ययन (साविक एकीकृत कार्यमूलक योजना)	२०५२/५३ देखि। सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिकाको आवधिक योजना गुरुयोजना डिजिटल म्याप तयार गर्ने। सहरी क्षेत्रहरुको भौतिक विकास योजना लगायत मुख्य मुख्य पुर्वाधारहरुको डिटेल् इन्जिनियरिङ तयार हुने। आवास तथा भवन सम्बन्धी अध्ययन परामर्श 	<ul style="list-style-type: none"> १ वटा नगरपालिकाको अर्बन म्याप तयार भएको, १२ वटा नगरपालिकाको अर्बन म्याप तयार गर्ने कार्य विभिन्न चरणमा रहेको। ४ वटा साना शहर, १ वटा बजार केन्द्र, २ वटा नमूना गाँउ, २ वटा नगर विकास समिति, 	<ul style="list-style-type: none"> संखुवासभाको किमाथांकामा शहर निर्माणका लागि विस्तृत अध्ययन, भुमि बैक संभाव्यता अध्ययन, बबरमहलमा प्रशासनिक प्लाजा निर्माणको लागि विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्ने। नेपाल चीन सिमामा एकीकृत जाँच चौकी संभाव्यता अध्ययन

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१ ७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२ ७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
				<p>र डिजाइनहरु तयार हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> डिजिटल अर्बन म्याप, आवधिक योजना तयार हुने। नगर विकास समितिहरुको भौतिक विकास योजना/गुरु योजना तयार हुने। 	<p>३ वटा जग्गा विकासका कार्यक्रम सम्बन्धी विभिन्न अध्ययन सम्पन्न भएको ।</p> <p>१२ वटा अर्बन म्याप तयारी, ३ वटा जग्गा विकास कार्यक्रमको सम्भाव्यता अध्ययन, २ वटा नगरविकास समितिको भौतिक विकास योजना तयार सम्बन्धी कार्यहरु भैरहेको। १ घनावस्ती विकासका लागि सम्भाव्यता अध्ययन भएको।</p>	<p>हिल्सा/हुम्ला र स्याफ्रुवेसी रसुवा</p> <ul style="list-style-type: none"> नयाँ घोषणा भएका १८ न.पा.हरुको GIS Digital Based map तयार गर्ने, ३ वटाठुला शहरी कोरिडोरहरुको संभाव्यता अध्ययन, १० वटा स्थानहरुको भौतिक विकास योजना तयार गर्ने। १ वटा स्थानको गुरुयोजना तयार गर्ने, ७ वटा स्थानको वस्ती विकास योजनाको संभाव्यता अध्ययन गर्ने, ४ वटा स्थानको बसपार्कको संभाव्यता अध्ययन गर्ने, ३ वटा न.पा.हरुको sanitary Land Fill Site को सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने, ४ वटा न.पा.को पोलुटर पे प्रिन्सिपलमा आधारित सहरी वातावरण सम्बन्धी

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
						जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने र ३ वटा ताल तलैया संरक्षण को लागि पूर्वाधार विकास अध्ययन गर्ने। • ५ वटा न.पाहरुको Municipal Atlas तयार गर्ने।
७	३४७१८३	विशेष भौतिक तथा पूर्वाधार क्षेत्र विकास आयोजना	२०४३/४४ देखि। सालवसाली।	<ul style="list-style-type: none"> धार्मिक, साँस्कृतिक तथा पर्यटकीय दृष्टिले महत्वपूर्ण विशेष स्थानहरुमा भौतिक विकास भई भक्तजनहरु तथा पर्यटकलाई सुविधा पुग्न जाने। दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप भौतिक विकासको माध्यमबाट स्थानीय जनताको आय वढ्न गई गरिवी निवारणको राष्ट्रिय लक्ष्य पुरा गर्ने कार्यमा टेवा पुग्ने। विभिन्न स्थानहरुमा सामुदायिक भवन, पूर्वाधार निर्माण भई सो क्षेत्र 	<ul style="list-style-type: none"> दीगो विकासको अवधारणा अनुरूप तयार भएको गुरु योजनाले निर्देशित गरेका स्थानहरुमा मठमन्दिर, मस्जिद आदिको निर्माण तथा मर्मत सम्भार गरिएको। धार्मिक, ऐतिहासिक र साँस्कृतिक महत्व भएका देशका विभिन्न भागमा अवस्थित मठमन्दिर, धर्मशाला, पाटी, मस्जिद, गुम्बा, चर्च आदि मर्मत सम्भार तथा परिसर सुधार गरिएको। विभिन्न स्थानहरुमा सामुदायिक भवन, आश्रम, स्मृति 	<ul style="list-style-type: none"> दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप तयार भएको गुरु योजनाले निर्देशित गरेका स्थानहरुमा मठमन्दिर, मस्जिद आदिको निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्ने। धार्मिक, ऐतिहासिक र साँस्कृतिक महत्व भएका देशका विभिन्न भागमा अवस्थित मठमन्दिर धर्मशाला, पाटी, मस्जिद, गुम्बा, चर्च आदि मर्मत सम्भार तथा परिसर सुधार गर्ने। विभिन्न स्थानहरुमा सामुदायिक भवन, आश्रम, स्मृति भवनहरु

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
				विकासमा टेवा पुग्ने ।	भवनहरु इत्यादि समेत गरी कूल १५२० स्थानहरुमा कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।	इत्यादि समेत गरी करिव १३६० स्थानमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
८	३४७१८५	नगर विकास कोष नगर विकास कार्यक्रम दोस्रो तथा तेस्रो चरण तथा के.एफ.डब्ल्यू.को चक्रिय कोषबाट लगानी	शुरु: सन् २००१ सम्पन्न: सन् २०१५ ।	• नगरपालिकाहरुमा सामाजिक पूर्वाधार तथा आयमूलक आयोजनाहरुमा ऋण तथा अनुदान प्रवाह गरी व्यवस्थित शहरीकरणमा सघाउ पुगेको हुने ।	• नगर विकास कार्यक्रम प्रथम तथा दोस्रो चरण अन्तर्गत विभिन्न नगरपालिकाहरुमा विभिन्न सामाजिक पूर्वाधार तथा आयमूलक आयोजनाहरुमा करिव रु ८३ करोड ५२ लाख २७ हजार लगानी गरी नगरपालिकाहरुको पूर्वाधार विकासमा सघाउ पुऱ्याएको ।	• विभिन्न नगरपालिकाहरुमा चालु अवस्थामा रहेका र नयाँ सामाजिक पूर्वाधार तथा आयमूलक आयोजनाहरुमा करिव रु. ५८ करोड ६६ लाख ऋण तथा अनुदान प्रवाह गरिने ।
९	३४७१८६	सघन शहरी विकास कार्यक्रम	२०५६/५७ देखि सालवसाली ।	• ६३ वटा नगरपालिकाहरुको आवधिक योजना/भौतिक विकास योजना कार्यान्वयन हुने, • ८ वटा ठूला सहरी कोरिडोरहरुमा भौतिक पूर्वाधार विकास हुने	• ३८ वटा नगरपालिकाहरुमा आवधिक योजनाले पहिचान गरेका पूर्वाधार विकास कार्यहरु कार्यान्वयनको विभिन्न चरणमा रहेको । • ८ वटा कोरिडोरहरुमा भौतिक	• ७ वटा नगरपालिकाहरुमा आवधिक योजनाले पहिचान गरेका पूर्वाधार विकास कार्यहरुलाई निरन्तरता दिने । • ८ वटा कोरिडोरहरुमा भौतिक पूर्वाधार विकास

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू • (लक्ष्य)
				<ul style="list-style-type: none"> ८ स्थानमा सफा सहर कार्यक्रम अन्तर्गत सहरी तथा वातावरणीय सुधार आयोजना संचालनमा ल्याउन आवश्यक पूर्वाधार निर्माण हुने। 	पूर्वाधार विकास कार्य सुरु भइरहेको।	कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने।
१०	३४७१८७	मञ्जौला शहर एकिकृत शहरी तथा वातावरणीय सुधार आयोजना।	२०६०/६१ देखि २०७२/७३ सम्म।	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न ८ वटा नगरपालिकाहरूमा वातावरण सुधार कार्यक्रम कार्यान्वयन एवं शहरी पूर्वाधारको विकास भई काठमाडौं उपत्यकामा परिरहेको जनसंख्याको अत्यधिक चाप कम गर्न सहयोग पुग्ने। ३ वटा न.पा.का जनताको जिवनस्तरमा गुणात्मक रूपले सुधार हुने र समावेशी आर्थिक समुन्नति हासिल हुनका साथै काभ्रे उपत्यकाका न.पा. हरूमा खानेपानी अपूर्तिमा सुधार हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न ८ वटा नगरपालिकाहरूमा शहरी तथा वातावरणीय सुधार आयोजना सम्पन्न भएको। बुटवल अटोभिलेज को Design तयार भई Bid document ADB द्वारा स्वीकृत भएको र IFB प्रकाशित भई Bid Evaluation भएकोमा कुनै पनि Bidder Qualify नभएकोले Rebidding मा गई ८ जुलाई २०१५ मा IFB प्रकाशित भएको। बुटवल न.पा.को एकीकृत फोहरमैला व्यवस्थापन कार्य 	<ul style="list-style-type: none"> STIUEIP अन्तर्गत विराटनगर, विरगंज र बुटवलमा ढल तथा फोहोर पानी प्रशोधनशाला तथा फोहोर व्यवस्थापन, अटोभिलेज निर्माण, खानेपानी आयोजना आदि निर्माण कार्य र काभ्रे उपत्यकाका ३ नगरपालिकाहरू (धुलिखेत, बनेपा र पनौती) मा एकीकृत खानेपानी आयोजनाको कार्यलाई निरन्तरता दिने।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१ ७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२ ७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					<p>(ISWM) ठेक्का सम्झौता भई सम्पन्न भएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> • बुटवल न.पा. वडा नं. ५ र १० मा खानेपानी प्रणालीको निर्माण सुधारको कार्य को ठेक्का सम्झौता भई contractor & consultant बीच joint survey हुँदै गरेको। • विरगंज उप.म.न.पा.मा एकिकृत फोहरमैला व्यवस्थापन (ISWM) को Re-Bidding प्रक्रियामा रहेको। • विरगंज उप.म.न.पा.मा र विराटनगर उप.म.न.पा.मा Sewerage drainage र road lane improvement को सिभिल कार्य शुचारु भएको। • काभ्रे भ्याली एकीकृत खानेपानीको 	

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					निर्माण कार्य सुचारु रहेको।	
११	३४७१८८	सिंहदरवार पुनः निर्माण समिति	२०३१ देखि २०८०	कार्यपालिका व्यवस्थापिका र न्यायपालिका र सम्बद्ध निकायहरु व्यवस्थित हुने।	सिंहदरवार भवन-मन्त्रालय-१७ र पूर्वाधारको काम सम्पन्न।	- विभिन्न मन्त्रालय भवन तलाथप गर्ने - सर्तकता, परिचयपत्र कार्यालय भवन निर्माण - परिसर पर्खाल सहित पूर्वाधार व्यवस्था हुने
१२	३४७१८०	भवन निर्माण सहिता, सरकारी भवन निर्माण	२०४८/५० देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न सरकारी भवन निर्माण हुने र सरकारी/सामुदायिक भवन प्रवलीकरणवाट भुक्म्पीय जोखिम न्यून हुन जाने। राष्ट्रिय भवन संहितामा आधारित प्राविधिक, कालीगढ, निर्माण व्यवसायी र निर्माणमा संलग्न अन्य प्राविधिकहरुलाई तालिम प्राप्त हुन गई सुरक्षित भवन निर्माणमा वल पुग्ने। 	२० वटा निर्माणाधीन सरकारी कार्यालय भवनहरु मध्ये ४ वटा भवनहरुको निर्माण कार्य सम्पन्न हुने, ७ वटा एकीकृत सरकारी कार्यालय भवनहरुको निर्माण कार्य प्रारम्भ भएको। बुटवलमा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको सभाहल र डोटी र टिकापुरमा क्षेत्रीयस्तरका सभाहलहरुको निर्माण कार्य प्रारम्भ भएको।	१६ वटा निर्माणाधीन सरकारी कार्यालय भवनहरुको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने। ७ वटा एकीकृत सरकारी कार्यालय भवनहरु र बुटवल, डोटी र टिकापुरमा निर्माणाधीन सभाहलहरुको निर्माण सुचारु राख्ने। सुर्खेत, दाङ, नेपालगञ्ज र रत्ननगरमा क्षेत्रीयस्तरका सभाहलहरुको निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
१३	३४७१८१	विराटनगर चक्रपथ आयोजना।	२०६४/६५ देखि १ अर्ब ५६ करोड	<ul style="list-style-type: none"> शहरी क्षेत्रको सवारी चाप र प्रदूषण कम गर्न सहयोग पुग्ने। व्यवस्थित शहरीकरणमा टेवा पुग्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> विराटनगर चक्रपथको कूल ४२ कि.मी. लम्बाई मध्ये जग्गा विकास कार्यक्रमको अवधारणा अनुसार ३८ कि.मी. ट्रयाक खोल्ने कार्य सम्पन्न। ३ कि.मी. लम्बाईमा जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालनका लागि रिएडजस्टमेन्ट प्लान तयार भएको र करिब ३ कि.मी. बाटोमा ग्राभेल गर्ने कार्य भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> बाँकी रहेको ३ कि.मी. लम्बाईमा ट्रयाक खोल्ने कार्य सम्पन्न गर्ने। करिब १ कि.मी. बाटोको स्तरोन्नति गर्ने र १ कि.मी. लम्बाईमा (बाटोको दुवैतर्फ २५० मीटर चौडाई) नमूनाको रूपमा जग्गा विकास कार्यक्रम प्रारम्भ गर्ने।
१४	३४७१८२	नमूना एकिकृत वस्ती विकास कार्यक्रम (तराई-मधेश-पहाड-हिमाल)	२०६५/६६ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरुको भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने र नमूना गाँउ र घनावस्तीको विकास गर्न एकिकृत पूर्वाधार विकास हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> २८ वटा नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरुको भौतिक पूर्वाधार निर्माण विभिन्न चरणमा रहेको। ८ वटा एकिकृत घनावस्तीको पूर्वाधार निर्माण कार्य संचालनमा रहेको। ७२ वटा स्थानमा एकिकृत पूर्वाधार विकास 	<ul style="list-style-type: none"> २४ वटा नयाँ नगरपालिका घोषणा भएका जिल्ला सदरमुकामहरुको एकिकृत पूर्वाधार विकास कार्य गर्ने। ७ वटा नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरुको एकिकृत पूर्वाधार विकास कार्य गर्ने। २५ वटा नयाँ नगरपालिकाहरु (जिल्ला सदरमुकाम बाहेक) को

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					कार्य विभिन्न चरणमा रहेको।	पूर्वाधार विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने। (ब.उ.शी.नं. ३४७१८१ मा रहेका कार्यक्रमहरुको निरन्तरता) • १७ वटा नगरपालिका नभएका साना शहरहरुको पूर्वाधार विकास गर्ने। (ब.उ.शी.नं. ३४७१८१ मा रहेका कार्यक्रमहरुको निरन्तरता) • ६ वटा नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरुको एकीकृत पूर्वाधार विकास कार्य गर्ने। • ३८ स्थानमा एकीकृत वस्ती विकास कार्य संचालन गर्ने।
१५	३४७१८७	गणतन्त्र स्मारक तथा गणतन्त्र स्तम्भ।	२०६५/६६ देखि २०७५/७६ रु. १ अर्ब ६६ करोड	नेपालमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना भएको ऐतिहासिक अवसरमा सर्वसाधारण जनताको चाहना र अवधारणा प्रतिविम्बित हुने	• नारायणहिटी दरवार संग्रहालयमा गणतन्त्र स्मारक निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको।	• गणतन्त्र स्मारक निर्माण कार्य सम्पन्न गरी विभिन्न प्रदर्शनी सामग्रीहरु राख्ने र फर्निसिङ्ग गर्ने।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू • (लक्ष्य)
				गणतन्त्र स्मारक तथा गणतन्त्र स्तम्भहरू निर्माण भई चीरकालसम्म प्रतिकको रूपमा रहने।	• किर्तिपुरस्थित गांखेलमा गणतन्त्र स्तम्भको रेप्लिका निर्माण गरिएको।	
१६	३४७३०८	धोविखोला कोरिडोर सुधार आयोजना	शुरु: २०६७/६८ समाप्त: २०७३/७४	कोरिडोरको दुवै तर्फ ८/८ मी. चौडा सडक तथा नदी नियन्त्रण पर्खाल, रेलिङ्ग, फुटपाथ निर्माण गरी सडक यातायातमा सहजता हुन जाने।	• चाहविल (वैजनी) दक्षिण वाग्मती दोभानसम्म सडक क्लियर गर्ने कार्य ८५%, रेलिङ्ग ५०%, फुटपाथ ७०% र सडक कालो पत्रे ५% पुरा भएको।	• मोड सुधारको लागि ४ वटा कर्नरमा जग्गा खरिद गर्ने। • सडकमा सववेस कोर्स र कालो पत्रे ६ कि.मी. तयार गर्ने। • नदी नियन्त्रण पर्खाल तथा टेवा पर्खाल ३५०० मिटर तयार गर्ने। • फुटपाथ ३ किलोमिटर निर्माण गर्ने। • रेलिङ्ग ६ किलोमिटर निर्माण गर्ने। • ह्यूम पाईपको काम ६० मीटर लेइड गर्ने।
१७	३४७३०८	नेपाल-भारत सीमा, एकीकृत जाँच चौकी विकास आयोजना।	शुरु: २०६७/०६८ सम्पन्न हुने: २०७३/०७४	नेपाल तथा भारतका जनताको व्यापार, सञ्चार तथा आवागमनमा सकारात्मक प्रभाव पर्ने।	• विरगंज र विराटनगरमा अधिग्रहण भएका जग्गाको मुआब्जा वितरण कार्य भइरहेको।	• नेपाल सरकारतर्फबाट गर्नु पर्ने जग्गा व्यवस्थापन, मुआब्जा वितरण, • बाटो स्तोरन्नति, आइसिपि भवन निर्माण, सडक, ढल

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
				• व्यवस्थित, वैज्ञानिक सीमा जाँच चौकी निर्माण हुन गई खुल्ला सीमाना केही हदसम्म नियमन भई राजस्व बृद्धि तथा सीमा सुरक्षामा योगदान पुग्ने।	• विराटनगर, विरगंजमा, भैरहवा र नेपालगंजमा सामाजिक पुर्वाधारका कामहरु भैरहेका छन्।	तथा जग्गा संरक्षण, विद्युत व्यवस्थापन आदि कार्यक्रमहरु संचालन, समन्वय तथा अनुगमनका कार्यहरु गर्ने।
१८	३४७३१६	शहरी शासकीय क्षमता विकास कार्यक्रम	शुरु: २०६८/०६८ सम्पन्न हुने: २०७३/०७४ कूल लागत: १ अर्ब ८६ करोड	• ६ वटा न.पा. (इटहरी, धनकुटा, मेचीनगर, तानसेन, लेखनाथ, बाग्लुङ्ग) हरूमा शासकीय क्षमता अभिवृद्धि तथा पूर्वाधार विकास भएको हुने।	• ६ वटा न.पा.हरुमा बाटो, नाला, सार्वजनिक पार्क आदि पूर्वाधार निर्माण कार्यहरु भैरहेको र ६ वटै न.पा.हरुको अर्बन म्याप तयार गर्ने कार्य भैरहेको।	• ६ नगरपालिकाहरुमा बाटो,नाला, सार्वजनिक पार्क आदि पूर्वाधार निर्माण कार्यहरु सुचारु गर्ने र अर्बन म्याप तयार गर्ने कार्य सम्पन्न गर्ने।
१९	३४७३२०	एकीकृत शहरी विकास आयोजना।	शुरु हुने: २०६८/०६८ सम्पन्न हुने: २०७३/०७४ कूल लागत: ८३.८७ मिलियन अमेरिकी डलर	• ४ वटा न.पा.हरुमा (नेपालगञ्ज, सिद्धार्थनगर, धरान, जनकपुर) एकीकृत शहरी पूर्वाधार विकास कार्यक्रम सञ्चालन भई नागरिकहरुको जीवनस्तरमा सुधार भएको हुने।	• नेपालगंज न.पा.मा storm drainage & road improvement को ठेक्का सम्झौता भई सिभिल कार्य हुँदै गरेको। • सिद्धार्थनगर न.पा.मा. storm drainge & road improvement को	• ४ नगरपालिकामा वातावरणीय पूर्वाधार निर्माण तथा ईन्जिनियरिङ डिजाइन तयार गर्ने। • गोष्ठी/कार्यशाला/अभिमुखिकरण/अन्तरक्रिया आदि संचालन गर्ने।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					<p>ठेक्का सम्झौता सम्पन्न भई सिभिल कार्य हुँदै गरेको।</p> <ul style="list-style-type: none"> • सिद्धार्थनगर न.पा.मा. Integrated Solid Waste Management (ISWM) को IFB(Tender Notice) जारी मई Bid Evaluation भई रहेको। • धरान खानेपानीको Bid Evaluation सम्पन्न भई ADB बाट सहमति प्राप्त भई ठेक्का सम्झौता भएको •जनकपुरमा storm Drainage & Road Improvement को Technical Evaluation हुँदै गरेको। •जनकपुरमा ISWMको लागि Transitional Plant तयार भई कार्यान्वयनको चरणमा रहेको। 	

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					<ul style="list-style-type: none"> • ISWM को दिर्घकालिन व्यवस्थाको लागि जग्गा खरीदको लागि बजेट व्यवस्थाका लागि पहल भएको । 	
२०	३४७३२१	विपद व्यवस्थापन तथा प्राकृतिक प्रकोप पुनस्थापना कार्यक्रम ।	शुरु हुने: आ.व. २०७०/७१ सालवसाली ।	<ul style="list-style-type: none"> • विपद तथा प्राकृतिक प्रकोपबाट विस्थापित परिवारहरु उचित स्थानमा पुनस्थापित हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • विपद तथा प्राकृतिक प्रकोपबाट पिडित परिवारहरुको लागि चालु अनुदान प्रदान गर्ने ।
२१	३४७३५८	नयाँ सहर आयोजना ।	आ .व. २०७१/७२ देखि सालवसाली ।	<ul style="list-style-type: none"> • पर्याप्त पूर्वाधार सहित सुरक्षित, स्वच्छ र आर्थिक रुपमा समृद्ध शहरहरुको विकास हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • नयाँ सहर विकासका लागि सम्भाव्यता अध्ययन भई १० वटा सहरहरु छनौट भएको । • १० वटै सहरमा पूर्वाधार विकासका लागि एकीकृत पूर्वाधार विकास योजना तयारीको लागि परामर्शदाता छनौट गर्ने क्रममा रहेको । • १० वटै सहरहरुमा मुख्यमुख्य 	<ul style="list-style-type: none"> • एकीकृत पूर्वाधार योजना तयारीको लागि परामर्शदाता छनौट गरी योजना तयार गर्ने । • १० वटै सहरहरुमा मुख्यमुख्य पूर्वाधार निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने र १० वटै सहरहरुमा थप जग्गा खरिद गर्ने ।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू • (लक्ष्य)
					पूर्वाधार निर्माण कार्यहरू शुरु भएको। • विभिन्न स्थानमा हालसम्म करिब ८५ रोपनी जग्गा खरिद भएको।	
२२	५०११६३	नगर विकास कोष— मझौला सहरी	शुरु: सन् २०१२ सम्पन्न: सन् २०१६ लागत: यु.एस.डलर १ करोड २७ लाख	• शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागसँगको सहकार्यमा नेपालका प्रमुख तीन क्षेत्रीय शहरहरू विराटनगर, विरगंज तथा वुटवल नगरपालिकाहरूमा विभिन्न वातावरणीय सुधार सम्बन्धी आयोजनाहरू तथा काभ्रे उपत्यका अन्तर्गत पनौती, वनेपा एवं धुलिखेल नगरपालिकाहरूमा “खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना” हरूको निर्माण भएको हुने।	• यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्वीकृत भएका आयोजना काभ्रे भ्याली खानेपानी आयोजना अन्तर्गत हालसम्म रु. २३ करोड ६५ लाख ८८ हजार लगानी प्रवाह गरिएको तथा अन्य आयोजनाहरूको छुनौट सम्बन्धी कार्य भैरहेको।	• यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्वीकृत हुने आयोजनाहरूमा करिब रु. ३२ करोड २ लाख लगानी प्रवाह गर्ने लक्ष्य राखिएको।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
२३	५०११६४	नगर विकास कोष—सहरी शासकीय सुधार	शुरु: सन् २०११ सम्पन्न: सन् २०१६ लागत: एस.डि.आर. ६.४ मिलियन ऋण, एस.डि.आर ४.०५ मिलियन अनुदान।	• शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागसँगको सहकार्यमा नेपालले शहरी विकासको क्षेत्रमा गरेका प्रयत्नहरुलाई शहरी शासकीय क्षमता तथा पूर्वाधार सेवा, सुविधाहरुको सुधारबाट दिगो विकास गर्ने उद्देश्यले प्रथम चरणमा मेचीनगर, धनकुटा, ईटहरी, तानसेन, लेखनाथ तथा वाग्लुङ्ग नगरपालिकाहरुमा भौतिक पूर्वाधारका आयोजनामा ऋण प्रवाह भई आयोजनाहरुको निर्माण भएको हुने।	• यस अन्तर्गत संचालन हुने आयोजनाहरुको छनौट सम्बन्धी कार्य भैरहेको। न.पा.हरुमा पूर्वाधार विकास सम्बन्धी विस्तृत इन्जिनियरिङ डिजाइन तथा निर्माण सुपरिभिजन, तथा कोषको संस्थागत विकास गरी जम्मा २२ करोड ७६ लाख ५८ हजार लगानी प्रवाह गरि कोषको संस्थागत विकासलाई सुदृढिकरण गरिएको। जस मध्ये नगरपालिका पूर्वाधार विकासका लागि ऋण रु ४ करोड ५७ लाख ५१ हजार, अनुदान रु १४ करोड ३५ लाख ७५ हजार र कोषको संस्थागत विकासका लागि रु ३	• यस आ.व.मा जम्मा १३ करोड ३ लाख ऋण लगानी गरिने लक्ष्य राखिएकोछ।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१ ७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२ ७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					करोड ७५ लाख ७३ हजार रहेको छ।	
२४	३४७३५६	नगरपालिका फोहोर व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रम- टिडिएफ	शुरु: सन् २०१३ सम्पन्न: सन् २०१७ लागत: यु.एस.डलर ४.३ मिलियन।	सहभागी तानसेन, पोखरा, लेखनाथ ललितपुर र धनकुटा नगरपालिकाहरु फोहरमैला व्यवस्थापनको सञ्चालन पक्ष सुदृढ हुने तथा न.पा.हरुको क्षमतामा अभिवृद्धि हुने।	आयोजना कार्यान्वयनका सम्बन्धमा दातृसंस्थासँग Grant Agreement सम्पन्न भएको तथा नेपाल सरकार तथा नगर विकास कोष विच सहायक सम्झौता सम्पन्न भै धनुकुटा, तानसेन, पोखरा, ललितपुर, र घोराही नगरपालिकामा संचालनमा रहको यस आयोजना अन्तरगत रु १ करोड २३ लाख ३५ हजार अनुदान लगानी प्रवाह गरिएको छ।	यस कार्यक्रम अन्तर्गत आयोजनाहरुमा करिव रु. ८ करोड ५६ लाख ५० हजार लगानी प्रवाह गर्ने लक्ष्य राखिएको।
२५	३४७३५२	फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रम	आ.व. ०६५ ७० देखि ०७४ ७५	<ul style="list-style-type: none"> काठमाण्डौ उपत्यकाको फोहोरमैलाको दीर्घकालीन व्यवस्थापन हुने। नगरपालिकाहरुको फोहोरमैला व्यवस्थापन 	<ul style="list-style-type: none"> बञ्जरेडाँडा ल्याण्डफिल साइट विकासका लागि कोल्पुखोला नदी नियन्त्रण तथा नदी डाइभर्सन कार्य अन्तिम चरणमा। 	<ul style="list-style-type: none"> बञ्जरेडाँडा दीर्घकालीन ल्याण्डफिल साइटको विकास :- बञ्जरेडाँडा दीर्घकालीन ल्याण्डफिल साइटको

		<p>कुल लागत : १ अर्ब ८६ करोड</p>	<p>सम्बन्धी रणनीतिक विवरणहरु तयार हुने। क्षमता विकास भई नगरपालिकाहरु फोहोमैला व्यवस्थापन गर्न सक्षम र आत्मनिर्भर हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • ऐतिहासिक, साँस्कृतिक महत्वका स्थानहरु सफा, सुगन्ध र फोहोरमुक्त हुने। • नगरपालिकाहरुमा फोहोमैला व्यवस्थापन स्थलको पहिचान हुने, नयाँ प्रविधिको पहिचान हुने, फोहोमैला व्यवस्थापनबाट कार्वन व्यापार गर्न सकिने कुराको जानकारी हुने। घरघरबाट श्रोतमै फोहोरलाई छुट्याई फोहोरलाई श्रोतको रुपमा प्रयोग गर्ने बानी विकास गर्न नगरपालिकाहरु लाई 	<ul style="list-style-type: none"> • वञ्चरेडाँडा दीर्घकालीन ल्याण्डफिल साइटको विस्तृत इञ्जिनियरिङ्ग सर्भेक्षण तथा डिजाइन कार्यका परामर्शदाताबाट अन्तिम मस्यौदा प्रतिवेदन प्राप्त भएको। • नगरपालिकामा Material Recovery Facility (MRF) प्लाण्टको स्थापना; र ललितपुर हरिसिद्धिमा कम्पोष्ट प्लाण्टको स्थापना। • Organic Waste Converter खरिद गर्न ठेक्का सम्झौता भएको। फोहोरमैला श्रोतमै पृथकीकरण, न्यूनिकरण, पुनः प्रयोग, प्रवर्धन गर्न नगरपालिकाहरुलाई बस्तुगत सहयोग। 	<p>पूर्वाधार निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • सिसडोल अल्पकालीन ल्याण्डफिल साइटको क्षमता विस्तार गर्ने। • फोहोरमैला व्यवस्थापनमा नगरपालिकाहरुलाई प्राविधिक सहयोग तथा क्षमता विकास गर्ने। • ऐतिहासिक, साँस्कृतिक महत्वका स्थानहरुमा एकिकृत फोहोरमैला व्यवस्थापन नमुना परियोजना अध्ययन निर्माण तथा सञ्चालन गर्ने। <p>अध्ययन अनुसन्धान तथा विकास:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • १३३ वटा नगरपालिकाहरुमा फोहोरमैला व्यवस्थापन
--	--	----------------------------------	---	---	---

				<p>वस्तुगत सहयोग उपलब्ध हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • फोहोमैला व्यवस्थापनमा जनचेतना अभिवृद्धि भई फोहोर कम उत्पादन हुने तथा फोहोरको पुनः प्रयोग तथा पुनःचक्रिय प्रयोग गर्ने बानीको विकास भई फोहोरमैला व्यवस्थापनमा हुने नगरपालिकाको खर्च कटौती हुने । • शहरी क्षेत्रहरु फोहोरमैला व्यवस्थापनमा आत्मनिर्भर र सक्षम हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • फोहर व्यवस्थापनमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्न आम सञ्चारका माध्यमहरुबाट सन्देश तथा सूचना प्रवाह तथा विभिन्न नगरपालिकाहरुमा जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन र वस्तुगत सहयोग, नमूना योजना संचालन तथा विस्तार। • काठमाण्डौमा दीगो फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय कार्यशाला सम्पन्न गरी १० बुँदा काठमाण्डौ घोषणा पत्र जारी भएको। 	<p>सम्बन्धी अध्ययन तथा आधारभूत सर्भेक्षण गर्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रकोपजन्य फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने। • फोहरमैला व्यवस्थापन प्रवर्धन तथा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने।
२६	५०११६८	एकीकृत सहरी विकास आयोजना।	शुरु: सन् २०१२ सम्पन्न: सन् २०१५	यस आयोजना अन्तर्गत नेपालगञ्ज, सिद्धार्थनगर, धरान तथा जनकपुर	यस कार्यत्रम अन्तर्गत रु. ८७ लाख १८ हजार खर्च भै सकेकोछ।	यस कार्यत्रम अन्तर्गत स्वीकृत हुने आयोजनाहरुमा करिब रु. ३५ करोड, ५०

			लगतः यु.एस.डलर ३८ लाख	नगरपालिकाहरुमा पूर्वाधार निर्माण गर्न ऋण लगानी भै सहरी पूर्वाधारको विकास हुने तथा नागरिकहरुको जीवन स्तरमा सुधार भएको हुने।		लाख लगानी प्रवाह गर्ने लक्ष्य राखिएको।
२७	३४७३६०	गरिबी लक्षित सहरी पुनरुत्थान कार्यक्रम	सन् २०१४ देखि २०१८ सम्म कुल लागत २.५ मिलियन डलर	सहरी क्षेत्रको गरिबी क्रमशः न्यून हुँदै जाने।	<ul style="list-style-type: none"> • सहभागिता मुलक कार्ययोजना तयारी सम्पन्न, • तीन जना Individual Consultant नियुक्त • Project support consultant को लागि EOI प्राप्त भइ Evaluation सम्पन्न गरिएको। 	सहरी गरिवोत्थानको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन हुने।
२८	३४७३५५	वाग्मती विष्णुमती करिडोर संरक्षण आयोजना (यु.एन.पार्क विकास समिति)	२०५२ साल सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> • सहरी हरियाली तथा वातावरण सम्बर्धनमा विशेष योगदान पुग्ने। • चिल्ड्रेन पार्क, प्रभातकालिन सयल, चलचित्र छायाँकन, खेलकुद आदिका लागि सुविधा सम्पन्न पार्क निर्माण भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • ४ मध्ये २ ओटा सुविधा सम्पन्न पार्क निर्माण कार्य सम्पन्न भई सकेको। 	<ul style="list-style-type: none"> • यु.एन.पिल्लरको निर्माण सम्पन्न हुने। • पार्क भित्र आकाशे पुलको निर्माण कार्य सम्पन्न हुने। • वातावरणिय सरसफाई एवं पार्क सञ्चालन ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	मूल्यांकन संकेत	संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३४७०११	शहरी विकास मन्त्रालय	१६२,६८२	३८८,९१७	८४,८९२	३०४,०२५		३८८,९१७			४२५,४२९	४४३,२७५	१	७	२	२	३	
२	३४७०१९	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग	५८,४६७	६१,६६३	६१,६६३			६१,६६३			६४,०५८	६४,५९४	१	७	२	३	३	
३	३४७०२०	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालयहरू	१८०,३९२	२६४,६२९	१९३,८२९	७०,८००		२६४,६२९			२८०,४१३	२८६,४३६	१	७	२	३	३	
४	३४७०२१	विशेष भवन निर्माण तथा सम्भार डिभिजन	४१९,०७५	१९२,१०३	९२,३९३	९९,७१०		१९२,१०३			२०९,७७५	२१८,३४०	१	७	२	३	३	
५	३४७०२२	काठमाण्डौ उपत्यका विकास प्राधिकरण	५०१,६५२	४१५,५३९	४१,२१२	३७४,३२७		४१५,५३९			४५४,२७०	४७४,८१२	१	७	२	३	३	
६	३४७०८०	आवास व्यवस्था कार्यक्रम	१७४,६९३	४३१,५८७	११,५८७	४२०,०००		४३१,५८७			४७४,७५२	४९६,३४०	२	२	२	२	३	
७	३४७०८१	साना शहर बजार विकासबाट ग्रामीण विकास	४६,५६८										१	२	२	२	३	
८	३४७०८२	एकीकृत कार्यमूलक योजना (शहरी विकास)	८,८१५	५२,८९७	५४७	५२,३५०		५२,८९७			५८,१८६	६०,८३२	२	२	१	२	३	
९	३४७०८३	विशेष भौतिक तथा पूर्वाधार क्षेत्र विकास आयोजना	१०२,८३१	३०१,५१९	६,५१९	२९५,०००		३०१,५१९			३३१,३२९	३४६,१७७	२	२	१	१	३	
१०	३४७०८५	नगर विकास कोष	२१७,३९८	५९६,६००	५९६,६००			५९६,६००	४६४,०००		६५६,२६०	६८६,०९०	२	२	२	२	३	
११	३४७०८६	सघन शहरी विकास कार्यक्रम	१९६,९६२	४००,८०७	४,२०७	३९६,६००		४००,८०७			४४०,८८९	४६०,९२९	१	२	२	२	३	
१२	३४७०८७	शहरी तथा वातावरणीय सुधार आयोजना	२,२३४,७४३	१,७८४,७२४	१,७८४,७२४	२०,१४८		३८७,४९२		१,३९७,३८०	१,९६२,९३०	२,०४१,८८१	१	३	२	२	३	
१३	३४७०८९	सिंहदरबार पुननिर्माण समिति	१०३,९९८	१४४,५४०	१३,०५९	१३१,४८१		१४४,५४०			१५८,४१६	१६५,२५४	२	२	२	३	३	
१४	३४७०९०	भवन निर्माण संहिता, सरकारी भवन निर्माण	१६५,०१६	३१८,६७३	२८,६७३	२९०,०००		३१८,६७३			३५०,५४२	३६६,४७८	१	२	२	३	३	
१५	३४७०९१	विराटनगर चक्रपथ आयोजना	३०,४०८	६३,५४३	४,०४३	५९,५००		६३,५४३			६९,८९९	७३,०७५	२	२	२	१	३	
१६	३४७०९२	नमुना एकीकृत बस्ती विकास कार्यक्रम (तराई मधेश-पहाड-हिमाल)	१७०,४४४	४६१,५०७	३,३०७	४५८,२००		४६१,५०७			५०७,६५८	५३०,७३४	१	२	२	२	३	
१७	३४७०९७	गणतन्त्र स्मारक तथा गणतन्त्र स्तम्भ	११४,९२५	११७,९००	२००	११७,७००		११७,९००			१२९,६९०	१३५,५८५	१	२	२	३	३	
१८	३४७३०८	धोविखोला कोरिडोर सुधार आयोजना	३७३,९०९	३५२,३८२	४,४७५	३४७,९०७		३५२,३८२			३८७,४२८	४०४,९१७	३	२	१	१	२	
१९	३४७३०९	नेपाल - भारत सीमा एकीकृत जाँच चौकी विकास आयोजना	१८,४६५	३०,२००	२,८००	२७,४००		३०,२००			३३,२१९	३४,७३१	२	२	२	१	३	
२०	३४७३१६	शहरी शासकीय क्षमता विकास कार्यक्रम	३४८,६५८	७५६,५७६	५१७,२९५	२३९,२८१		१९,४१५	४४४,९०७	२९२,२५४	८३२,२३५	८७०,०६६	१	४	२	२	३	
२१	३४७३२०	एकीकृत शहरी विकास आयोजना	५२५,४७६	१,३२४,६८८	१,२७९,६८८	४५,०००		२०७,४८४	२०२,२०४	९१५,०००	१,४५७,१६०	१,५२३,३९५	१	३	२	२	३	
२२	३४७३२१	विपद् व्यवस्थापन तथा प्राकृतिक प्रकोप पुनस्थापना कार्यक्रम	५३	६,०००	६,०००			६,०००			६,६००	६,९००	१	३	१	१	३	
२३	३४७३५२	फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रम	११३,०२०	२०६,२२८	६१,७८७	१४४,४४१		२०६,२२८			२२६,३९९	२३६,४०४	१	३	२	२	३	
२४	३४७३५५	बागमती विष्णुमती (कोरिडोर) संरक्षण आयोजना- संयुक्त राष्ट्र संघ पार्क विकास समिति	१६,५२६	२२,९६८	१०,२८३	१२,६८५		२२,९६८			२५,१५९	२६,२३५	२	३	२	३	२	
२५	३४७३५६	नगरपालिका फोहोर व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रम - टिडीएफ	५०,६८२	८९,६५०	८९,६५०			८९,६५०			९८,६१५	१०३,०९८	१	३	२	२	३	

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	संरचनात्मक संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
२६	३४७३५८	नयाँ सहर आयोजना	६४,९२९	४३९,७७७	३६,१८१	४०३,५९६		४३९,७७७			४८३,३४२	५०५,०५२	२	२	१	२	३
२७	३४७३६०	गरिबी लक्षित सहरी पुनर्उत्थान कार्यक्रम	१,२४८	६८,००४	३१,९०६	३६,०९८			६८,००४		७४,८०५	७८,२०७	२	५	१	२	३
२८	५०११६३	नगर विकास कोष -मझौला शहरी ३३७१८७	३१४,७५४	३२०,२००			३२०,२००			३२०,२००	३५२,२२०	३६८,२३०	१	३	२	३	३
२९	५०११६४	नगर विकास कोष - शहरी शासकीय सुधार ३३७३१६	१७०,१३५	१३०,३००			१३०,३००			१३०,३००	१४३,३३०	१४९,८४५	१	३	२	३	३
३०	५०११६८	काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरण	४०३,५४१	२३०,०००			२३०,०००	२३०,०००			२५३,०००	२६४,५००	१	२	२	२	३
३१	५०११६९	एकिकृत शहरी विकास आयोजना	९६,६२०	३५५,०७०			३५५,०७०			३५५,०७०	३९०,५७७	४०८,३३१	१	३	२	२	३
		जम्मा	७,९११,३०८	१२,८२७,७०७	४,९९५,३४३	४,७९६,७९४	३,०३५,५७०	६,०००,२९०	१,३७२,१८४	५,४५५,२३३	१४,०८७,११८	१४,७१२,७३०					

६. अन्तर सम्बन्धित क्षेत्र

६.१ सहकारी तथा गरिबी निवारण

(क) पृष्ठभूमि:

योजनाबद्ध विकासको प्रारम्भदेखि भएका प्रयासहरू र मूलतः आठौं योजनादेखि गरिबी निवारणलाई उद्देश्यकै रूपमा राखी संचालन गरिएका कार्यक्रमहरूले गर्दा गरिबी न्यूनीकरणको दिशामा उल्लेख्य प्रगति भएको छ । यसअनुसार आ. व. ०६९।७०को अन्त्यमा निरपेक्ष गरिबी २३.८ प्रतिशतमा भरेको छ । तर, १२ लाख ५० हजार घरपरिवार अर्थात् करिव ७० लाख व्यक्ति अझै गरिबीको रेखामुनि रहेको अनुमान छ । विशेषगरी महिला, दलित, अल्पसंख्यक जनजाति तथा दुर्गम क्षेत्रमा गरिबीको गहनता बढी देखिएको छ । यसैगरी जीवनस्तरमा रहेको ठूलो जोखिम तथा संवेदनशीलताका कारणले महाभूकम्प पछि यसको प्रभाव क्षेत्रका वासिन्दामा गरिबी बढ्नसक्ने स्थिति देखिएको छ । भूकम्पपछिको आवश्यकता पहिचान प्रतिवेदनले महाभूकम्पका कारणले गरिबी २.५% देखि ३% सम्म बढ्न सक्ने अर्थात् करिव ७ लाख व्यक्ति गरिबीको रेखामुनि थपिन सक्ने आंकलन गरेको छ । अतः विगतका प्रयासहरूको असर स्वरूप घट्टो दरमा रहेको गरिबीलाई समावेशी आर्थिक बृद्धि र प्रभावकारी गरिबी निवारणका कार्यक्रमहरू मार्फत अझै घटाउँदै जानुपर्ने र गरिबी निवारणका प्रयासहरूमा लक्षित वर्गको अर्थपूर्ण सहभागिता गराउनु पर्ने स्थिति छ ।

संख्यात्मक रूपमा सहकारी संघ संस्थाहरूको विकास सन्तोषजनक रहेता पनि गुणात्मक रूपमा सुधार हुन नसक्दा आम सदस्यहरूको आय आर्जन, रोजगारी, व्यावसायिक उत्पादन तथा बजारीकरणको कार्यमा बृद्धि सुस्त छ । सहकारी क्षेत्रमा स्पष्ट दीर्घकालीन योजना तयार गर्नुपर्ने, सहकारीको नियमनका लागि समय सापेक्ष ऐन, नियम तथा निर्देशिकाहरू तयार गर्ने, सहकारी सुशासन र व्यवस्थित आन्तरिक नियन्त्रण पद्धति विकास गर्ने, यस क्षेत्रको संरचनात्मक सुधार गर्ने, सहकारी सूचना संप्रेषणको व्यवस्थित प्रणाली बनाउने, संघ/संस्थाहरूमा व्यावसायिक नेतृत्व विकास तथा क्षमताको विकास गर्ने र नियमन तथा निरीक्षणको लागि क्षमता अभिवृद्धि गराउनुपर्ने स्थिति छ ।

आ.व. २०७१।७२ मा सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको सफ्टवेयर विकास भइरहेको, बचत तथा ऋण कारोबार गर्ने समस्याग्रस्त सहकारी संस्थाहरू सम्बन्धी जांचबुझ आयोगको सिफारिस समेतका आधारमा सहकारी ऐन, २०४८ मा समसामयिक संशोधनका लागि प्रक्रिया अघि बढेको र सहकारी कर्जा सूचना केन्द्र, सहकारी बचत सुरक्षण कोष, सहकारी ऋण लगानी सुरक्षण कोष व्यवस्थाका लागि कार्यविधि तयारी कार्यहरू भएका छन् । सहकारी शिक्षा तथा तालिम कार्यक्रमहरू संचालन, कार्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा उत्पादनमूलक सहकारी संघ संस्थाहरूलाई विउ पूजी तथा मेशिनरी उपकरणहरू खरीदमा अनुदान तथा छुट सुविधा प्रदान, राष्ट्रिय सहकारी संघको भवन निर्माण, राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्डको केन्द्रीय भवन निर्माण तथा निगौल गाई गौशालाका पूर्वाधारहरू निर्माण लगायतका कार्यहरू भएका छन् ।

यसैगरी गरिबी निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय नीतिको प्रारम्भिक मस्यौदा गरिएको, गरिब घरपरिवार पहिचान र परिचयपत्र वितरण तथा व्यवस्थापन समन्वय बोर्डबाट २५ जिल्लामा घरपरिवार सर्भेक्षण गरी करिव १३ लाख घरपरिवारको तथ्याङ्क प्रविष्टि भएको छ । आ.व. २०७२।७३ मा परिचयपत्र वितरण गर्ने र बाँकी जिल्लाहरूमा समेत यसलाई विस्तार गरिनेछ । पश्चिम उच्च पहाडी गरिबी निवारण आयोजना संचालन भएका आठ (रूकुम, रोल्पा, हुम्ला, कालिकोट, दैलेख, जाजरकोट, बझाङ्ग र बाजुरा) जिल्लामा १५३ वटा सामुदायिक लगानी योजनामार्फत दलित तथा अति विपन्न परिवारहरूको जीवनस्तर अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम संचालन भइरहेको छ । प्रस्तुत पृष्ठभूमिमा सहकारी पद्धतिमार्फत आम नागरिकहरूको आर्थिक एवम् सामाजिक आवश्यकताहरू पूरागर्दै जीवनस्तर अभिवृद्धि एवम् गरिबी न्यूनीकरण गर्ने तर्फ आ.व. २०७२/७३ का कार्यक्रमहरू लक्षित गरिएका छन् ।

(ख) नतिजा सूचक

सहकारीताको माध्यमबाट लक्षित कार्यक्रम संचालन गरी गरिवीलाई न्यून गर्नु प्रमुख लक्ष्य हुनेछ । देशका २५ जिल्लामा गरिव घरपरिवार पहिचानको कार्य सम्पन्न गरी तोकिएको मापदण्ड अनुरूप करिव ३ लाख ५० हजार गरिव घरपरिवारलाई परिचय पत्र वितरण गर्ने लक्ष्य रहेको छ । चालु तेन्ना योजनाले राष्ट्रिय उत्पादनमा सहकारी क्षेत्रको योगदान ४ प्रतिशत, वित्तीय क्षेत्रमा सहकारीको योगदान १८ प्रतिशत र बचत तथा ऋण प्रवाहमा ग्रामीण समुदायको पहुँच ३० प्रतिशत पुऱ्याउने लक्ष्य राखेको छ । यसैगरी जिल्ला, केन्द्रीय र राष्ट्रिय सहकारी संघहरूको संख्या २७५ र प्रारम्भिक सहकारी संस्थाहरू ३५,००० पुऱ्याउने लक्ष्य रहेकोछ । त्यसैगरी सहकारी संस्थाका सदस्यहरूको संख्या ५० लाख पुग्ने महिला सहभागिता ४६ प्रतिशत पुग्ने अनुमान छ । यी नतिजा हासिल गर्न योजना अवधिमा राखिएका भौतिक प्रगति खुलाउने केही प्रमुख सूचकहरूको स्थिति २०७२/७३ को लक्ष्य निम्न बमोजिम रहेको छ ।

सहकारी क्षेत्रका केही प्रमुख प्रतिफल सूचकहरूको स्थिति तथा लक्ष्य

	प्रतिफल सूचक	तेह्रौँ योजनाको लक्ष्य	हालसम्मको स्थिति (२०७१/७२)	आ.व. २०७२/७३ को लक्ष्य
१.	गरिव घरपरिवार पहिचानगरी गरिवीको परिचयपत्र वितरणघरपरिवार	२५ जिल्लाका १२,४०,३५०		२५जिल्लाका १२,४०,३५०
२.	सहकारी/गरिवीनिवारण कार्यालयहरूको विस्तार (जिल्ला)	५८	३८	२०
३.	प्रत्यक्ष रोजगारी (रू.हजारमा)	७५	५६	४
४.	सहकारीमा आवद्ध सदस्य संख्या (लाखमा)	५०	४७	३
५.	सरकार-सहकारी साभेदारीमा मभौला उद्योगको स्थापना	६	२	१
६.	सरकार-सहकारी साभेदारीमा साना सहकारी उद्योग संचालन	३५०	३२०	५०
७.	जिल्ला, केन्द्रीय र राष्ट्रिय सहकारी संघहरूको संख्या	२७५	३३०	५
८.	प्रारम्भिक सहकारी संस्थाहरूको गठन र संचालन (हजारमा)	३५	३२	३
९.	सहकारी संघ संस्थाको शेयरपूँजी(रू.अर्वमा)	४५	६१	१
१०.	सहकारी संघ संस्थाको बचत रकम(रू.अर्वमा)	१७०	१७३	२
११.	सहकारी संघ संस्थाको ऋण लगानी रकम(रू.अर्वमा)	१७०	१५४	५

आ.व.२०७२/७३ मा सहकारी तथा गरिवी निवारण क्षेत्रमा कूल ४ वटा कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । यी आयोजनाहरूमध्ये ३ वटा प्रथम प्राथमिकतामा र एउटा दोस्रो प्राथमिकतामा रहेका छन् ।

(ग). वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५२०११-३/४	सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> ●सहकारी तथा गरिवी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (COPOMIS) को सफ्टवेयर विकास भई कार्यान्वयनमा आउने छ । यसबाट सहकारी विभाग तथा मन्त्रालय लगायतका निकायहरूबाट सहकारी संघ /संस्थाहरूको अनलाइन अनुगमन गर्न र गरिवी निवारणसम्बन्धी कार्यक्रमसंग सम्बन्धित सूचनाहरू व्यवस्थित भएका हुनेछन् । ● गरिवी निवारणका लागि २ वटा आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरी प्रस्ताव तयार भएको हुनेछ । ● सहकारी ऐन, २०४८ र सहकारी नियमावली ,२०४९ समयसापेक्ष परिमार्जन तथा संशोधन भएका हुनेछन् । ● सहकारी सदस्यहरूले सहकारी संघ/संस्थामा बचत गरेको रकम सुरक्षण गर्न सहकारी बचत सुरक्षण कोष र संस्थाले लगानी गरेको ऋण सुरक्षाका लागि सहकारी ऋण लगानी सुरक्षण कोषको स्थापना एवम् संचालन गर्न सोसम्बन्धी निर्देशिका तथा कार्यविधि तयार भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ । ● सहकारी संघ/संस्थाहरूले आफ्ना सदस्यहरूका लागि प्रदान गरेको ऋणसम्बन्धी सूचना व्यवस्थापन प्रणाली स्थापित गर्न सहकारी ऋण लगानी सूचना केन्द्रको स्थापना भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> ● सहकारी तथा गरिवीसम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली संचालन गर्न परामर्शदाता नियुक्त भई उक्त सफ्टवेयर विकास गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको । ● सम्भाव्यता सम्बन्धी एउटा प्रस्ताव मूल्यांकनको चरणमा रहेको । ● सहकारी ऐन, २०४८ मा समसामयिक परिमार्जनका लागि मन्त्रालयमा यसको अन्तिम मस्यौदा तयार गर्ने कार्यभईरहेको ● सहकारी बचत सुरक्षण कोष र सहकारी ऋण लगानी सुरक्षण कोषको व्यवस्था गर्न सोसम्बन्धी निर्देशिकाहरू को मस्यौदा तयार भइसकेको । ● सहकारी ऋण लगानी सूचना केन्द्रको निर्देशिका स्वीकृत भई कार्यविधि तयारी गर्ने कार्य भईरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● सूचना प्रणालीको विकास तथा कार्यान्वयन गर्न सहकारी संघ संस्थाहरूको डाटा इन्ट्री,अनलाइन रजिष्ट्रेशनलगायत अनलाइन अनुगमनगर्ने कार्य प्रारम्भ गर्ने । ● गरिवी निवारणका लागि २ वटा आयोजनाहरू को सम्भाव्यता अध्ययन गरी प्रस्ताव तयार गर्ने । ● सहकारी ऐन, २०४८ र सहकारी नियमावली, २०४९, परिमार्जन गर्ने । ● सहकारी सदस्यहरूले सहकारी संघ/संस्थामा बचत गरेको रकम सुरक्षण गर्न सहकारी बचत सुरक्षण कोष तथा सहकारी संघ संस्थाले गरेको ऋण रकमको सुरक्षणका लागि सहकारी ऋण लगानी सुरक्षण कोषको स्थापना र सोसम्बन्धी निर्देशिका तथा कार्यविधि तयारी गरी कार्यान्वयन गर्ने । ● सहकारी ऋण लगानी सूचना केन्द्रको सेवा संचालन गर्ने ।

ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५२०२०-३/४	गरिव घरपरिवार सहयोग समन्वय बोर्ड	आ.व. २०६९/७० देखि सालवसालि आ.व. ०७१।७२ सम्म ३५२०११-३/४मा रहेको	<ul style="list-style-type: none"> २५ जिल्लामा गरिव पहिचान तथा बर्गीकरण गरी परिचयपत्र उपलब्ध गराईएको हुनेछ । गरिव लक्षित कार्यक्रमहरू संचालनमा सहयोग पुगेको हुने । गरिव घरपरिवार पहिचान तथा परिचयपत्र व्यवस्थापन तथा वितरण कार्यक्रमलाई विस्तार गर्न सहयोग पुगेको हुने । गरिवीको रेखामुनिको जनसंख्याको हिस्सामा कमि आएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> २५ जिल्लाका घरपरिवार सर्वेक्षण फारामको डाटा ईन्ट्रि र स्कानिङ गर्ने कार्य सकिएको । गरिव घरपरिवार पहिचानका आधारहरू तयार गरि पहिचान गर्ने कार्यलाई अन्तिमरूप दिईएको । गरिव घरपरिवार परिचयपत्र सम्बन्धी तथ्यांकलाई आधुनिक प्रविधियुक्त सूचना व्यवस्थापन प्रणालि मा राखिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> सम्बन्धित जिल्लाहरूको गुनासो सुनुवाई समितिमाफत पहिचान भएका गरिव घरपरिवारहरूको गुनासो सुनुवाईको कार्य गर्ने गराउने। २५ जिल्लामा गरिव घरपरिवार को संख्या यकिन गरी सो अनुसार परिचयपत्रको ढाँचातय गरी छपाई गर्ने। २५ जिल्लामा गरिव घरपरिवार पहिचान गर्ने कार्य सम्पन्न गरी परिचयपत्र वितरण गर्ने ।
३५२१३३-३/४	सहकारी प्रशिक्षण केन्द्र	आ.व. २०१९।२० देखि सालवसाली	सहकारीकर्मीहरूको क्षमता विकास, स्वरोजगारी सिर्जना तथा आय आर्जन र आर्थिक क्रियाकलापमा वृद्धिभई गरिवी निवारणमा सहयोग पुग्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> सहकारी प्रशिक्षणसम्बन्धी कार्यक्रम केन्द्र, क्षेत्र र जिल्लास्तरमा संचालन गरी कर्मचारी तथा सहकारीकर्मीहरूको क्षमता वृद्धि गरिएको । पाँचै विकास क्षेत्रमा तालीम कक्ष तथा छात्रावास निर्माण सम्पन्न भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> कर्मचारीहरूको लागि प्रशिक्षण प्रशिक्षण, लेखापालन, व्यावसायिक योजना तर्जुमा र अनुगमन तालीम संचालन गर्नुको साथै सहकारीकर्मीहरूका लागि सहकारी सचेतना, सहकारी व्यवस्थापन, सहकारी लेखापालन, व्यावसायिक सीप विकास, प्रशिक्षण प्रशिक्षण, व्यापार तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन, व्यवस्थापन शिप विकास, व्यावसायिक नेतृत्व विकास, रणनीतिक योजना तर्जुमा, संस्थागत क्षमता विकास, व्यवसाय अभिवृद्धि, अभिलेख व्यवस्थापन, सहभागितात्मक आधारभूत सहकारी व्यवस्थापन, सहभागितात्मक आधारभूम सहकारी लेखापालन, जस्ता तालीम कार्यक्रमहरू संचालन गरिने । तालीम कार्यक्रममा केन्द्र र क्षेत्रीयस्तरमा क्रमशः १००० र ३०००, समेत जम्मा ४००० व्यक्तिहरूलाई सहभागीगराईने । पश्चिमाञ्चलमा कास्की तथा बाँकेमा अतिथि गृह, पुस्तकालय कक्ष र छात्रावास विस्तार कार्य पूरा गरिने ।
३५२१३४-३/४	सहकारी क्षेत्र सुदृढीकरण	सालवसाली कुल लागत : नखुल्ने	सहकारी क्षेत्रको प्रवर्द्धन र विकास कार्यमा सहयोग पुग्ने । सहकारीमा लक्षित बर्ग तथा समूहको आवद्धता वृद्धि भई नागरिक सशक्तिकरण हुने । सहकारी उद्यम व्यवसाय विस्तार भई उत्पादन वृद्धि तथा रोजगारी	<ul style="list-style-type: none"> ७५ जिल्लामा सहकारी संघ संस्थाहरूको नियमन तथा व्यवस्थापन, ६,००० कृषक तथा 	<ul style="list-style-type: none"> मध्यमाञ्चलको चितवन र पश्चिमाञ्चलका स्याङजामा शीतघर निर्माण गर्ने । सरकार सहकारी साभेदारीमा २ वटा मभौला तथा

ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	आयोजना		सिर्जना हुने । सहकारी शिक्षा,सूचना र संचारको विकास हुने । सहकारी क्षेत्रमा सुशासन कायम हुने ।	अन्य समूह सहकारीकरण, ८०० निष्कृत्य सहकारी संस्थाको दर्ता खारेजी, डिभिजनस्तरबाट ३८००संघ संस्थाहरूको अनुगमन, पाँच करोड भन्दा माथिका ५०० ठूला वित्तीय सहकारीहरूको सघन अनुगमन, कार्यहरू सम्पन्न भएको । ५०,००० व्यक्तिहरूलाई छोटो समयको तालीम उपलब्ध गराईएको ● सहकारी व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्ने क्रममा विभिन्न ३२० वटा सहकारी उद्यमहरू संचालनका लागि पुँजीगत अनुदान उपलब्ध गराईएको ।	ठूला उद्योग निर्माण शुरू गर्ने र ५० वटा साना तथा मझौला सहकारी उद्योग स्थापना हुने । ● सहकारी संघ संस्थाको नियमन गर्ने । ● २७७ वटा पूर्व सहकारी शिक्षा तालीम संचालन गरी ६,०२५ व्यक्तिलाई सहकारी गठनसम्बन्धी ज्ञान प्रदान गर्ने । ● कुल ७२९ तालीम संचालन गरी १८,००० जनालाई तालीम उपलब्ध गराइने । ● सहकारी संघ संस्था मार्फत संचालित कृषिजन्य तथा प्रशोधन उद्योगको विकास, विस्तार गर्न र कृषिजन्य वस्तुहरूको वजार संचालन, व्यवस्थापन, भौतिक पूर्वाधार विकासमा अनुदान उपलब्ध गराउने । ● डिभिजन सहकारी कार्यालय दोलखा, इलाम, भूपा, नुवाकोट, बारा, बर्दिया, भक्तपुर, काभ्रे, धादिङ र सर्लाहीको कार्यालय भवन निर्माण गर्ने ।
३५२०१७-३/४	(सहकारी विभाग)	सालवसाली	सहकारी क्षेत्रको नियमनका लागि नीति कार्यक्रम तथा कानून निर्माणमा सहयोग पुग्ने ।	● सालवसाली रूपमा सहकारी कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यालय संचालन, सहकारी निर्देशिका, मापदण्ड, परिपत्र जारी तथा कार्यन्वयन ।	● कार्यक्रम तर्जुमा, बजेट अनुमान नीति निर्माण, प्रवर्द्धन सामाग्रीको निर्माण, सूचना व्यवस्थापन, मार्गदर्शन तथा परिपत्र जारी ।
३५२०१८-३/४	(डिभिजन सहकारी कार्यालय)	सालवसाली	सहकारी संघ संस्थाको दर्ता तथा अनुगमनमा सहयोग पुग्ने	● सहकारी संघ संस्था दर्ता, निष्कृत्य संस्थाहरूको दर्ता खारेजी, लिक्वीडेशन, लिखित वर्गका सहकारी संघ संस्थाका पदाधिकारीहरूलाई लेखा व्यवस्थापन तालीम उपलब्ध गराउने ।	● सहकारी संस्थाहरूको दर्ता, अनुगमन निरीक्षण, सहकारी संघ संस्थाहरूको आधारभूत तथ्यांक संकलन, अभिलेखन, प्रकाशन, तालीम संचालन, अन्तर्राष्ट्रिय सहकारी वर्ष सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन र सहकारी प्रवर्द्धनको लागि प्रचार प्रसार ।
३५२०१९-३/४	पश्चिम उच्च पहाडी गरिवी	● २००३ ● २०१६ कुल लागत	● १५३ वटा सामाजिक लगानी योजना कार्यान्वयन भई जनताको आर्थिक स्थितिमा सुधार हुने । ● १५३ वटा नेतृत्व विकास तालिम, १५३ वटा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम, १५३ गाविसहरूमा सहकारीसम्बन्धी जनचेतना अभियान	● १५३ सामुदायिक लगानी योजना तयार गरिएको । ● सामुदायिक लगानी योजना	● १५३ वटा सामाजिक लगानी योजना कार्यान्वयन गर्ने र नेतृत्व विकास तालिम संचालन गर्ने । ● १५३ वटा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम संचालन

ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	निवारण आयोजना	२५.४६ मिलियन अमेरिकी डलर ।	संचालन भएका हुने । <ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रम लागू भएका ८ जिल्लामा खाद्य पोषण सुरक्षा सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरी खाद्य पोषण सुरक्षा सम्बन्धी चेतना वृद्धि भएको हुने । ४० वटा कृषक पाठशाला (FFS) संचालन गरी कृषकहरूमा वातावरण मैत्री कृषि क्रियाकलापहरू प्रवर्द्धन भएको हुने । 	(CIP) ८ जिल्लामा सुरु गरिएको । <ul style="list-style-type: none"> सामाजिक सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको । 	गर्ने, <ul style="list-style-type: none"> १५३ गाविसहरूमा सहकारीसम्बन्धी जनचेतना अभियान संचालन गर्ने । कार्यक्रम लागू भएका ८ वटै जिल्लाहरूमा खाद्य पोषण सुरक्षा सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । ४० वटा कृषक पाठशाला (FFS) संचालन गर्ने ।
३५२०१९-३/४	राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्ड	सालवसाली कुल लागत नखुल्ले ।	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्डको कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न भएको हुने । सहकारी सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन भएको हुने । निगौल गाई गौशालाका निर्माण शुरू भएका भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न भई उक्त गौशाला सहकारीकरण भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> सहकारी जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको । केन्द्रीय कार्यालय भवन निर्माण कार्य भइरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> सहकारी जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने । कार्यालय भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । निगौल गाई गौशालाको बांकी पूर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । निगौल गाई गौशालालाई सहकारीकरण गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३५२०११	सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	५१,१४६	१२०,१९४	१०९,४९४	१०,७००		१२०,१९४			१३०,८६९	१३५,९७३	१	७	१	२	३
२	३५२०१७	सहकारी विभाग	१३,५१८	१५,७४९	१५,७४९			१५,७४९			१६,५४६	१६,८१३	१	७	२	३	३
३	३५२०१८	डिभिजन सहकारी कार्यालयहरू	१३९,३१६	१८०,५९५	१८०,५९५			१८०,५९५			१८९,०२९	१९१,६३९	१	७	२	३	३
४	३५२०१९	राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्ड	५८,७२५	१००,०००	१००,०००			१००,०००			११०,०००	११५,०००	२	७	२	३	३
५	३५२०२०	गरीब घर परिवार पहिचान तथा परिचय पत्र वितरण समन्वय बोर्डको सचिवालय		१६६,१४७	१५२,७४०	१३,४०७		१६६,१४७			१८२,४३३	१९०,५२२	१	२	२	३	३
६	३५२१३३	सहकारी प्रशिक्षण केन्द्र	४८,६६५	५८,४३०	४८,१६०	१०,२७०		५८,४३०			६३,८६४	६६,५२९	१	१	१	१	३
७	३५२१३४	सहकारी क्षेत्र सुदृढीकरण आयोजना	१५४,९२६	२०१,००५	१३६,९९५	६४,०१०		२०१,००५			२२१,१५३	२३१,२६०	१	१	१	२	३
८	३५२८१३	पश्चिम उच्च पहाडी गरिबी निवारण आयोजना	४१८,५२८	५१३,९९६	५१३,५९६	४००		२०३,१९८		३०७,७९८			१	१	१	१	३
		जम्मा	८८४,८२४	१,३५६,११६	१,२५७,३२९	९८,७८७		१,०४८,३१८		३०७,७९८	९१३,८९४	९४७,७३६					

६.२ श्रम तथा रोजगार

(क). पृष्ठभूमि

यातायातको क्षेत्र भौतिक पूर्वाधार र यातायात मन्त्रालयमा गएपछि वि.सं.२०६८/०२/०५ मा श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय नामाकरण भयो । यसबाट श्रम तथा रोजगारको क्षेत्रमा मन्त्रालयको जिम्मेवारी र दायित्वको वढोत्तरी भएको छ । तर सो अनुसारको श्रोत व्यवस्था र कार्यक्रम सञ्चालनले गति लिन सकेको अवस्था छैन । तथापि रोजगारीलाई सरकारले मुख्य केन्द्र विन्दु बनाई स्वदेशमा रोजगारी तथा स्वरोजगारका अवसरहरू सिर्जना गर्न सीप तथा व्यवसायमूलक तालिम सञ्चालन, रोजगार सूचना केन्द्रलाई रोजगार विनिमय केन्द्रको रूपमा विकास गर्दै रोजगारदाता र रोजगारी खोज्नेहरूबीचको सूचना प्रवाह गर्ने माध्यम बनाउने, वैदेशिक रोजगारलाई मर्यादित, सुरक्षित र व्यवस्थित बनाउन वैदेशिक रोजगार प्रशासनलाई प्रविधिको उपयोगबाट आधुनिकीकरण तथा सुदृढीकरण गरिने, बालश्रम निवारणका लागि स्थानीयस्तरसम्म कार्यक्रम विस्तार गर्ने, श्रम कानूनमा सुधार गर्ने र प्रवासी नेपालीहरूको सीप, प्रविधि र पूँजी उत्पादनमूलक कार्यमा उपयोग गर्न आकर्षित गर्ने, प्रतिभा पलायन रोक्न विशेष कार्यक्रम ल्याउने, वैदेशिक रोजगारीबाट प्राप्त हुने विप्रेषणलाई उत्पादनशील कार्यमा लगाउने, विदेशमा रहेका नेपाली कामदारहरू र विशेष गरी महिला कामदारहरूको हक-हित संरक्षण एवं सम्बर्द्धन गर्ने तथा कामदारहरूको लागि सामाजिक सुरक्षाका विभिन्न योजनाहरू सञ्चालन गर्ने लक्ष्य राखेको छ । राष्ट्रिय रोजगार नीति तयार गरी कार्यान्वयनमा जाने, सरोकारवाला निकायहरूबीचको समन्वयलाई प्रभावकारी बनाई रोजगार सम्बन्धी सूचना आदान प्रदान गरी रोजगार लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने वातावरणको सृजना गरिनेछ ।

श्रम तथा रोजगार क्षेत्रका नीति, योजना र कार्यक्रमहरू विशेषतः व्यवसायिक तथा सीप विकास, वैदेशिक रोजगारका लागि सहजीकरण, सामाजिक सम्बादका माध्यमबाट औद्योगिक शान्ति स्थापना, बालश्रम सुधार र निवारण तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्यमा केन्द्रित रही कार्यक्रम सञ्चालन हुदै आईरहेका छन् । संचालित कार्यक्रमहरूबाट कानूनी, संस्थागत र कार्यगत व्यवस्थामा क्रमशः सुधार हुदै आएको छ । यस क्षेत्रका विभिन्न सवालहरूलाई सम्बोधन गर्ने नीतिगत, कानूनी तथा संस्थागत प्रावधानहरू भएता पनि प्राप्त भएका उपलब्धीहरू आवश्यकता र संभावनाको अनुपातमा पर्याप्त हुन सकेका देखिदैनन् । नेपालको आन्तरिक श्रम बजारमा श्रम तथा रोजगार सम्बन्धी मुद्दाहरूको वढोत्तरी भइरहेको छ । श्रम तथा रोजगार सम्बन्धी माग तथा आपूर्तिको बीचमा निकै ठूलो खाडल रहेको छ । श्रम बजार सम्बन्धी सूचनाहरूको संकलन, विश्लेषण र प्रवाह गर्ने नीतिगत एवं संरचनागत संयन्त्रको आवश्यकता टडकारो देखिएको छ । औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूमा रोजगारदाता र कामदारहरूबीच आपसी विश्वास, सहकार्य र हितमा आधारित सुमधुर सम्बन्धको विकासका लागि सरकारले सहजकर्ता र नियामकको भूमिका खेल्नु आवश्यक हुन्छ । औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूमा कामदारहरूको निमित्त स्वस्थ एवं अनुकूल कार्य वातावरणको सुनिश्चितता पनि त्यत्तिकै महत्वपूर्ण हुन्छ । यिनै कुरालाई संवोधन गर्नका लागि यस मन्त्रालयका प्रस्तावित कार्यक्रमहरू लक्षित रहेका छन् ।

ख) नतिजा सूचकहरू:

आ.व. २०७२/७३ मा प्रस्तावित कार्यक्रमहरूको सञ्चालनबाट बेरोजगारीमा कमी आउने, असल श्रम सम्बन्धको विकास हुने, रोजगार तथा स्वरोजगारमा युवाहरूको संख्यामा वृद्धि हुने, सामाजिक सुरक्षाका विभिन्न योजनाहरू कार्यान्वयनमा ल्याई श्रमिकमा सुरक्षाको अनुभूति तथा जीवनस्तरमा सुधार हुने, कार्यस्थलमा हुने जोखिममा कमी आउने, औपचारिक माध्यमबाट आप्रवाह हुने विप्रेषणमा वृद्धि हुने, वाध्यकारी तथा निकृष्ट प्रकारको बालश्रमको प्रयोगमा कमी आउने छ । साथै देशका विभिन्न स्थानमा व्यवसायिक तथा सीप विकास तालिमहरू प्रदान गरी सीपयुक्त जनशक्तिको विकास गर्ने, न्यून आय भएका, सीमान्तकृत वर्ग तथा वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका व्यक्तिहरूलाई सामाजिक एकिकरण र रोजगारीमा प्रवर्द्धनका लागि वस्तुगत सहायता तथा प्रविधि हस्तान्तरण गर्ने, वैदेशिक रोजगारलाई मर्यादित, सुरक्षित र व्यवस्थित बनाउन सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, वैदेशिक रोजगारमा हुने

विभिन्न प्रकारका ठगीहरूलाई नियन्त्रण गर्न अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउने, औद्योगिक प्रदुषणका नमूना संकलन, विश्लेषण र मापदण्ड निर्धारण गरी कार्यान्वयनमा ल्याएर सुरक्षित कार्यवातावरणको विकास गर्ने, कार्यस्थलमा हुने हिंसा र शोषणको अन्त्य गर्ने, सरकारी निकायहरूमा तोकिएका व्यावसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी सम्पर्क व्यक्तिहरूलाई सक्रिय बनाइ सुरक्षित कार्यवातावरणमा अभिवृद्धि गरिने, औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूमा बालश्रम निरीक्षण गर्ने जस्ता लक्ष्यहरू राखिएको छ । प्रमुख कार्यक्रम सूचक/इकाई विद्यमान स्थिति र आ.व.०७२/७३ को लक्ष्यलाई देहाय अनुसार प्रक्षेपित गरिएको छ ।

कार्यक्रम	सूचक	इकाई	विद्यमान स्थिति	आ.व.०७२/७३ को लक्ष्य
श्रम सम्बन्धी कानूनको तर्जुमा र संशोधन	<ul style="list-style-type: none"> •श्रम ऐन संसदमा प्रस्तुत गरिने •वैदेशिक रोजगार ऐनको संशोधन हुने •समाजिक सुरक्षा ऐन जारी हुने 	पटक	<ul style="list-style-type: none"> • श्रम ऐनको मस्यौदा तयारी भइरहेको • वै. रो. ऐनको संशोधन खाका तयारी भएको • मस्यौदामा सहमती भइ संसदमा लाने तयारी 	•सम्बन्धित ऐनहरू कार्यान्वयन गर्ने
सीपमुलक तालीम कार्यक्रम	•१८४२२ जनालाई सीप मुलक तालीम दिने	जना	• १७१०० जनालाई तालीम प्रदान गरिदै	•१८४२२ जना सीपयुक्त श्रमशक्ति विकास गरी रोजगारी वढाउने
बालश्रम न्युनिकरण तथा निवारण	<ul style="list-style-type: none"> •५ वटा अनौपचारिक तथा दिवा शिशु केन्द्रहरू सञ्चालन हुने •बाल विकास कोष र बालश्रम निवारण कोष सञ्चालन गर्ने •बालश्रममा संलग्न ५० जना बालबालिकालाई आवासीय शिक्षा दिलाइने 	वटा जना	<ul style="list-style-type: none"> • सञ्चालनमा रहेको र निरन्तरता दिइने • कोषमा अनुदान दिइदै आएको • बालश्रमिकलाई उद्धार पछि पुनस्थापना गर्न नसिकएको । 	<ul style="list-style-type: none"> •५ वटा केन्द्रहरूमा श्रमिक बालबालिकालाई शिक्षा दिने •कोषबाट बालश्रम निवारणमा योगदान पुऱ्याउने
सुरक्षित आप्रवासनका लागि सचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन	<ul style="list-style-type: none"> •३ वटा जिल्लामा अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने •८ जिल्लामा सूचना तथा परामर्श केन्द्र स्थापना र सञ्चालन गर्ने 	संख्या	<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न माध्यमबाट चेतनामुलक सन्देश प्रसारण • ३ जिल्लामा सूचना तथा परामर्श केन्द्र स्थापना 	•१८ जिल्लामा सुरक्षित आप्रवासनका लागि सूचना तथा परामर्श केन्द्र मार्फत सचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने (खोटाङ, सर्लाही, रामेछाप, नवलपरासी, सुनसरी, कैलाली, धादिङ, धनुषा, सप्तरी/ दाङ, कास्की, नुवाकोट, सिन्धुपाल्चोक, उदयपुर, सिराहा, महोत्तरी, सिन्धुली, झापा, काठमाण्डौ)

कार्यक्रम	सूचक	इकाई	विद्यमान स्थिति	आ.व.०७२/७३ को लक्ष्य
वैदेशिक रोजगारीमा हुने ठगी नियन्त्रण	<ul style="list-style-type: none"> सफ्टवेयर विकास स्थापना र सञ्चालन गन्तव्य मुलुकसंग श्रम संझौता श्रम सहचारीको व्यवस्था सुरक्षित गृह स्थापना सञ्चालन 	वटा	<ul style="list-style-type: none"> प्रविधिको प्रयोग गरी सेवा प्रवाह भइरहेको ५ देशसंग श्रम संझौता भएको (कोरिया, जापान, कतार, वहराइन, युएइ) ८ देशमा श्रम सहचारीको दरबन्दी (मलेसीया, साउदी, युएइ, कतार, द.कोरिया, कुवेत, वहराइन, ओमन, इजरायल) दुतावासमा सुरक्षित गृहको व्यवस्था (मलेसीया, साउदी, कतार, यूएई र कुवेत) 	<ul style="list-style-type: none"> उच्चस्तरीय प्रविधिको प्रयोग गरी सेवा प्रवाह गर्ने प्रमुख गन्तव्य मुलुकसंग श्रम संझौता गर्ने (साउदी, मलेसीया, कुवेत) श्रम सहचारीको पदपूर्ति हुने
रोजगार नीतिको कार्यान्वयन	<ul style="list-style-type: none"> रोजगार नीतिको कार्ययोजना तयारी 	पटक	<ul style="list-style-type: none"> सरोकारवालाहरूसंग वसी मस्यौदाको तयारी 	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय रोजगार नीति कार्ययोजना बनाउने कार्ययोजना कार्यान्वयन शुरु गर्ने
श्रमग्राम स्थापना र सञ्चालन	<ul style="list-style-type: none"> श्रम सम्बन्धी सेवा एकै थलोबाट उपलब्ध गराउने 	प्याकेज	<ul style="list-style-type: none"> वैदेशिक रोजगार र सम्बन्धित कार्यक्रमहरू एकै स्थानमा स्थापित र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न पहल भइरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> वैदेशिक रोजगार विभाग र यस अन्तर्गतका कार्यालयहरू ताहाचलस्थित नेपाल ट्रेडको जग्गा लिजमा लिइ पूर्वाधारको विकास गर्ने
औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूमा सुरक्षित कार्यवातावरण सृजना	<ul style="list-style-type: none"> व्यावसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति निर्माणको पहल व्यावसायजन्य रोगहरूको मापदण्ड तयारी कार्यस्थल दुर्घटनाको राष्ट्रिय तथ्याङ्क तयारी स्वास्थ्य जोखिमका आधारमा उद्योग प्रतिष्ठानको वर्गीकरण 	पटक	<ul style="list-style-type: none"> व्यावसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य नीति निर्माणका लागि पहल भइरहेको व्यावसायजन्य रोग र सुरक्षा वारे तालीम भएको अनुगमन मुल्याङ्कन र श्रम निरीक्षणको काम भइरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> व्यावसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य नीति निर्माण गर्ने व्यावसायजन्य रोगहरूको मापदण्ड तयारी गर्ने कार्यस्थल दुर्घटनाको तथ्याङ्क संकलन गर्ने स्वास्थ्यको जोखिमका आधारमा उद्योगको वर्गीकरण गर्ने

ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

वउसिन	कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफल	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलाप
३७११०१	बालश्रम निवारण तथा सुधार आयोजना	वि.सं.२०५२ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> चेतनायुक्त वातावरण सृजना भइ बालश्रम न्युनिकरण तथा बालबालिकाको अवस्थामा सुधार । 	<ul style="list-style-type: none"> बालश्रम अनुगमन तथा बालश्रम न्युनिकरणका लागि ५ वटा (जोरपाटी, महाँकाल, धापासी, कटुसाल, गौरीघाट) शिशु दिवा सेवा केन्द्र सञ्चालन बालश्रम सम्बन्धी गुरुयोजना २०१५-२० तयार भइरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> श्रव्यदृश्य सम्बन्धी कार्यक्रम गुरुयोजना कार्यान्वयन समन्वय र अनुगमन बालश्रममा संलग्न बालबालिकाको शिक्षाका लागि सहकार्य बालश्रम संघन अनुगमन र प्रतिवेदन प्रकाशन न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारणको मापदण्ड तयारी बालश्रम निवारण कोष र पुनस्थापन कोषमा अनुदान
३७११०३	व्यावसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य आयोजना	वि.सं.२०५२ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> प्रतिष्ठानहरूमा सुरक्षित र स्वास्थ्यकर वातावरण कायम गर्न सघाउ पुगेको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न लक्षित समुहका व्यक्ति १५४ जनालाई OSH सम्बन्धी तालीम प्रदान । कार्यस्थलमा भएका हानीकारक तत्वको ४० नमुना संकलन भएको । सुरक्षित कार्यवातावरण सृजनाका लागि वृत्तचित्र निर्माण । २०० कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> सामाजिक साझेदारका लागि OSH सम्बन्धी प्रशिक्षण प्रतिष्ठानका कामदारका लागि OSH सम्बन्धी प्रशिक्षण प्रतिष्ठानका व्वायलर प्रेसर भेसल अप्रेटरका लागि Operation and management सम्बन्धी तालीम कार्यस्थलमा हानिकारक नमुना संकलन र विश्लेषण व्यावसायजन्य रोगहरूको अध्ययन

वर्ष	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफल	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलाप
					<ul style="list-style-type: none"> कार्यस्थलमा प्रकाश हावा हानिकारक धातु विद्युत चुम्बकीय विकिरण सम्बन्धी मापदण्डको तर्जुमा OSH सप्ताह मनाउने(केन्द्र/स्थानीयस्तर)
३७११०४	व्यावसायिक तथा सीप विकास तालीम	वि.सं.२०३४ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> १६ तालीम केन्द्रबाट १४ विषयमा आधारभुत तालीम र २० भन्दा बढी विषयमा वैदेशिक रोजगार र युवा स्वरोजगारमूलक तालीम प्रदान गरी १८२०० जना सीपयुक्त श्रमशक्ति तयार हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> आधारभुत, सीप अभिवृद्धि, आवासीय महिला सीप विकास, वैदेशिक रोजगार र युवास्वरोजगारमुखी तालीम १८२०० जनालाई सञ्चालन भइरहेको । ५२४६ जनालाई इपिएस पूर्व अभिमुखीकरण तालीम प्रदान 	<ul style="list-style-type: none"> आधारभुत ६ महिने सीपमूलक तालीम सीप अभिवृद्धि तालीम आवासीय महिला सीप विकास तालीम वैदेशिक रोजगार तथा युवा स्वरोजगारमूलक तालीम मुक्त हलिया कर्मैयाका लागि आवासीय जनरल मेकानिक्स तालीम
३७११०५	रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वि.सं.२०५५ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धनमा सघाउ पुग्ने वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित र व्यवस्थित बनाउने वातावरण सृजना हुने 	<ul style="list-style-type: none"> ३०० जना गाविस सचिव र सामाजिक परिचालकका लागि चेतनामूलक तालीम गोष्ठी प्रशिक्षण तथा अन्तरक्रिया सञ्चालन । रूपन्देही र मोरङमा ४५०० जना आप्रवासी महिला कामदारका लागि सचेतना आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धन तथा वैदेशिक रोजगारी व्यवस्थापनका लागि अनुकूल वातावरण बनाउन चेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन भइरहेका । 	<ul style="list-style-type: none"> पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श, IT System Upgrade विभिन्न सचेतनामूलक कार्यक्रम, तालीम र प्रशिक्षण सूचना तथा परामर्श सेवाकेन्द्र स्थापना चेतनामूलक अन्तरक्रिया कार्यक्रम व्यावसायिक सीपमूलक तालीम रेडियो कार्यक्रम सरकारी निकायबाट सञ्चालित सीपमूलक तालीमको अभिलेखिकरण सीप तथा प्रविधि सहितको रोजगारी

वउसिन	कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफल	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलाप
				<ul style="list-style-type: none"> • चितवनमा २०० विप्रेषण प्राप्त घरका परिवारलाई वित्तीय साक्षरता र २० रिटर्नी लाई उच्चमशिलता विकास तालीम कार्यक्रम सञ्चालन । • २७ जना वैदेशिक रोजगारसग सम्बन्धित व्यवसायीलाई चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन 	<ul style="list-style-type: none"> • सृजना • सीपमूलक तालीम प्रदायक सरकारी निकायको छाता संगठनका लागि अध्ययन • सीपमूलक तालीमको प्रभावकारीता अध्ययन • सरकारी र निजीक्षेत्रका प्रतिष्ठान तथा प्राथमिकता प्राप्त आर्थिक क्षेत्रमा आवश्यक जनशक्तिको अनुमान र विकासका लागि अध्ययन • रोजगार नीतिको कार्यान्वयन कार्ययोजना तयारी • तालीम प्राप्त दलित महिला विपन्नलाई वस्तुगत अनुदान
३७११०७	सामाजिक सुरक्षा कोष	वि.सं.२०६७ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षाका योजनाहरू कार्यान्वयनमा आउने । 	<ul style="list-style-type: none"> • ३ वटा सुरक्षा योजनाको अध्ययन भएको । • एकिकृत सामाजिक सुरक्षा ऐनको मस्यौदा तयार भएको • सुरक्षा योजना पद्धति (SOSYS) निर्माण भइरहेको । • परिचय पत्र निर्माणका लागि NID सग समन्वय भइरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> • कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि • सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी जनचेतना र प्रचार प्रसार • प्रतिवेदन तयारी र प्रकाशन • सूचना तथा सन्देश मुलक सामग्री प्रकासन र वितरण • सामाजिक सुरक्षासग सम्बन्धित विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूसंगको सहकार्य

वउसिन	कार्यक्रम/आयोजना	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफल	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलाप
३७१०११	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	वि.सं.२०५२ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • श्रम प्रशासन प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन हुने • राष्ट्रिय रोजगार नीति स्वीकृत भइ कार्यान्वयन कार्ययोजना बन्ने • प्रमुख गन्तव्य मुलुकसंग श्रम संश्लेषता हुने • असल श्रम सम्बन्ध र उच्चतम रोजगारी दिने प्रतिष्ठानलाई सम्मान गरिएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> • न्युनतम पारिश्रमिक निर्धारण भएको र यसको वैज्ञानिक मापदण्ड तयार गरिदै • राष्ट्रिय रोजगार नीति र श्रम कानूनको मस्यौदा तयारीको काम भइरहेको • श्रम संश्लेषताको मस्यौदा परराष्ट्र मार्फत साउदी अरब, मलेसीया र ओमन सरकार समक्ष पठाइएको 	<ul style="list-style-type: none"> • वैदेशिक रोजगारका लागि सचेतनामुलक कार्यक्रम • श्रम सम्बन्धी ऐन नियम परिमार्जन • वैदेशिक रोजगारसंग सम्बन्धित संस्थाहरूको अनुगमन • श्रम कुटनितिक प्रवर्द्धन • वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन बोर्ड लगायतलाई अनुदान
३७१०१२	श्रम विभाग	वि.सं.२०२८ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • बालश्रमिक उद्धार भएको हुने • श्रम विवाद समाधानको प्रयास तथा समाधान भइ असल श्रम सम्बन्ध कायम भएको हुने • श्रम वजारका संभावनाको खोजी भएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> • त्रिपक्षीय संयन्त्र गठन भइ सामुहिक रूपमा श्रम सम्बन्ध सुधारका काम भइरहेका • त्रिपक्षीय संयन्त्रको सहभागीतामा विभिन्न खालका अन्तरक्रिया गोष्ठी तथा कार्यक्रम सम्पादन हुँदै आएको । • गैर नेपाली नागरिक ८६८ जनालाई श्रम स्वीकृति प्रदान गरिएको र ८७६ जनाको नविकरण गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • बालश्रम सम्बन्धी सचेतनामुलक श्रव्यदृष्य कार्यक्रम • ट्रेड युनियन दर्ता तथा नविकरण • उद्योग प्रतिष्ठानमा बालश्रमिक निरीक्षण र अनुगमन • डष्ट एक्सपोजर सम्बन्धी मापदण्ड निर्धारण • व्यावसायजन्य रोग निर्धारण सम्बन्धी अध्ययन • गैर नेपाली कामदारहरूको तथ्याकं संकलन र अनुगमन • सामुहिक सौदावाजीको माध्यमबाट श्रम विवाद समाधान • जोखिमका आधारमा उद्योगको वर्गीकरणका लागि अध्ययन

वर्ष	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफल	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलाप
३७१०१३	श्रम कार्यालयहरू	वि.सं.२०५२ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> ५ वटा श्रम कार्यालयहरूको आफ्नै पूर्वाधार विकास हुने स्थानीय स्तरमा श्रम सम्बन्ध सुधारका लागि त्रिपक्षीय संयन्त्र विकास र व्यवस्थापन सामुहिक सौदावाजीवाट विवाद व्यवस्थापन भएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> त्रिपक्षीय संयन्त्र गठन भएको औद्योगिक प्रतिष्ठानको निरीक्षण अनुगमन भएको श्रम विवाद समाधानका लागि प्रयासहरू भएका भवन निर्माणका लागि अर्थ मन्त्रालयको सहमतिमा बहुवर्षिय ठेक्का भएको ८४५ पटक कारखाना निरीक्षण गरी अभिलेख व्यवस्थापन गरिएको 	<ul style="list-style-type: none"> श्रम सम्बन्ध सुधारका लागि त्रिपक्षीय संयन्त्रको व्यवस्थापन र सञ्चालन सामुहिक सौदावाजी सम्बन्धी गोष्ठी भवन सम्भार डिभिजन कार्यालय मार्फत सीप विकास तालीम केन्द्र र श्रम कार्यालयहरूको ४ वटा वुटवल नेपालगञ्ज पोखरा र हेटौडामा भवन निर्माण
३७१०१६	रोजगार सूचना केन्द्रहरू	वि.सं.२०६६ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> ८०८६० जना बेरोजगारहरूको सूचना संकलन भएको हुने प्रतिष्ठानहरूमा रिक्त पदको विवरण संकलन र प्रकाशन हुने सूचना केन्द्रहरूको वेबपेज अद्यावधिक भइ व्यवस्थापन भएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> बेरोजगारहरूको लगत र प्रतिष्ठानहरूमा रिक्त पदहरूको विवरण संकलन कार्य भइरहेको श्रमिक विनिमय सम्बन्धी अन्तरक्रिया भइरहेको अनुगमन मुल्याङ्कन र अभिलेखनको काम भइरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> बेरोजगार व्यक्ति र प्रतिष्ठानमा रिक्त पदको विवरण संकलन तथा प्रकाशन रोजगार विनिमय सम्बन्धी प्रचारप्रसार प्रतिवेदन तयारी र प्रकाशन अनुगमन मुल्याङ्कन र अभिलेखन क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम
३७१०१७	वैदेशिक रोजगार विभाग	वि.सं.२०६५ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> वैदेशिक रोजगार सुरक्षित मर्यादित र व्यवस्थित हुने तर्फ अगाडि वढ्ने विभिन्न प्रकारका ठगीमा नियन्त्रण भएको हुने वैदेशिक रोजगार सूचना केन्द्रवाट सूचना तथा परामर्श प्राप्त भइ 	<ul style="list-style-type: none"> श्रम स्वीकृतिको लागि डिजिटल स्टिकर प्रयोग हुने गरी प्रविधिको प्रयोग भएको २०१ पटकको अनुगमन मूल्याङ्कन तथा न्यायिक अधिकारको प्रयोगवाट ठगीमा नियन्त्रण भइरहेको एसएमएस मार्फत श्रम स्वीकृतिको 	<ul style="list-style-type: none"> अनुसन्धान र प्रवर्द्धन कार्यक्रम अनुगमन मूल्याङ्कन वैदेशिक रोजगार सूचना केन्द्र स्थापना ठगी नियन्त्रण कार्यक्रम वार्षिक प्रतिवेदन तयारी

वउसिन	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफल	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलाप
			लक्षित समूह सुरक्षित हुने	<p>जानकारी लिन सक्ने व्यवस्था भएको</p> <ul style="list-style-type: none"> • बोर्डवाट ८८७ जनालाई आर्थिक सहायता प्रदान, ५२ जनालाई उद्धार र ४६० जनाको शव स्वदेश ल्याइएको । • ८१३ जना महिला आप्रवासी कामदारको अभिमुखीकरण शुल्क फिर्ता दिएको । • महिलाहरुका लागि घरेलु कामदार सम्बन्धी तालिम ३५८७ जना लाई, रोजगारमूलक सीप विकास तालिम २००० जनालाई दिइएको । 	
३७१०१८	वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण	वि.सं.२०६६ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • वैदेशिक रोजगारीमा भएको ठगीवाट राहत प्राप्त भएको हुने • वैदेशिक रोजगारीका सन्दर्भमा भएको ठगीका उजुरी उपर कारवाही किनारा भएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> • वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणमा गत आ.व.वाट सरेर आएका मुद्दा २६१ थान, यस आ.व.सम्म परेका मुद्दा १३४ थान,जम्मा फछ्यौट मुद्दा १५१ थान,फछ्यौट हुन बाँकी २४४ थान रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> • अनुगमन मुल्याङ्कन • मेशिनरी औजार खरिद

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिवर्तनीय संकेत	सौकरिक संकेत	जालघात संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूर्जागत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३७१०११	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	१०९,५९१	७८,०३१	६१,२९१	१६,७४०		७८,०३१			८३,६९२	८६,१४६	१	७	२	२	३
२	३७१०१२	श्रम विभाग	२२,९८८	२५,३११	२४,६९०	६२१		२५,३११			२७,१२६	२७,९१०	१	७	२	२	३
३	३७१०१३	श्रम कार्यालयहरू	१००,८४४	१४४,२७५	३९,०५९	१०५,२१६		१४४,२७५			१५७,०६२	१६३,१६९	१	७	२	२	३
४	३७१०१६	रोजगार सूचना केन्द्रहरू	१९,७९१	१६,४८८	१६,०२०	४४८		१६,४८८			१८,११३	१८,९४१	१	७	२	२	३
५	३७१०१७	वैदेशिक रोजगार विभाग	११२,९७८	९७,७८४	८९,०४४	८,७४०		९७,७८४			१०३,६६८	१०५,९३३	१	७	२	२	३
६	३७१०१८	वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण	१२,१६६	९,४९८	९,२४८	२४०		९,४९८			१०,१५४	१०,४३८	२	७	२	२	३
७	३७१०१९	बालश्रम निवारण तथा बालश्रम सुधार आयोजना	४,६७३	६,२७४	६,२७४			६,२७४			६,९०२	७,२१५	१	५	१	२	३
८	३७१०२३	व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी आयोजना	१३,२२०	१२,८९८	११,७६८	१,१३०		१२,८९८			१३,८३०	१४,२३३	१	५	१	२	३
९	३७१०२४	व्यावसायिक तथा सीप विकास तालिम	२२८,८३७	२६८,३९८	२४४,०५८	२४,३४०		२६८,३९८			२८८,३३७	२९७,०५८	१	१	१	१	३
१०	३७१०२५	रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	२०४,८८५	४१५,२५४	३७८,६१०	३६,६४४		७,२००	४०८,०५४		४५६,७८४	४७७,५४७	२	१	१	२	३
११	३७१०२७	सामाजिक सुरक्षा कोष	८६,१२२	२३,४६३	२१,१९८	२,२६५		२३,४६३			२५,३९२	२६,२८०	१	५	१	२	३
		जम्मा	९१६,०९५	१,०९७,६५४	९०१,२६०	१९६,३९४		६८९,६००	४०८,०५४		१,१९१,०९०	१,२३४,८७०					

६.३ सङ्घीय मामिला, स्थानीय स्वायत्त शासन तथा स्थानीय विकास

क) पृष्ठभूमी

नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३, स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५, स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली २०५६ र अन्य प्रचलित कानून बमोजिम सार्वभौम जनतालाई सरल सहज र प्रभावकारी रूपमा सेवा उपलब्ध गराउने तथा शासन प्रक्रियामा जनतालाई अधिकाधिक मात्रामा सम्मिलित हुने अवसर प्रदान गरि लोकतन्त्रका लाभहरूको उपभोग गर्नसक्ने अवस्थाको निर्माण गर्न स्थानीय स्वायत्त शासनको परिकल्पना गरिएको छ । समावेशी एवं सहभागितामूलक योजना प्रकृयाको अवलम्बन द्वारा विकासका अवसरहरूलाई टोल, गाउँ र वस्तीस्तरसम्म पुर्याउने कार्यबाट शासन र विकास दुवै आयाममा जनताको सहभागिता, स्वामित्वबोध र लाभको उपभोग गर्ने अवसर सुनिश्चित गर्ने दिशामा नेपाल सरकारका नीति योजना र कार्यक्रम केन्द्रित रहेका छन् ।

गुणस्तरीय, भरपर्दो र दीगो स्थानीय पूर्वाधार विकास जनताको जीवनस्तरमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउने प्रमुख माध्यम हो । यसलाई मध्यनजर गर्दै स्थानीय आवश्यकता अनुरूप दीगो र वातावरण मैत्री स्थानीय पूर्वाधार विकासलाई जोड दिइएको छ । सडक पहुँच नै विकासको अनिवार्य पूर्वशर्त भन्ने मान्यतालाई हृदयंगम गर्दै सबै गाउँ विकास समितिलाई क्रमशः स्थानीय सडक सञ्जालमा जोड्ने कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइएको छ । सामाजिक समावेशीकरणको नीति अनुरूप विकास प्रक्रिया र प्रतिफलमा न्यून पहुँच पुगेका वर्ग, समुदाय र क्षेत्रलाई लक्षित गरि विशेष कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेका छन् । स्थानीय शासनमा बालबालिकाका माग एवं सवालहरूलाई सम्बोधन गर्न बालमैत्री स्थानीय शासनलाई प्रवर्द्धन गरिएको छ । यी समग्र प्रयासहरूबाट स्थानीय स्वशासनलाई अझ सक्षम र गतिशील बनाउन टेवा मिलेको छ ।

हाल मुलुक संघीय संरचनामा प्रवेश गर्ने संघारमा रहेको अवस्थामा लोकतन्त्रको सारभूत लाभांश सर्वसाधारण जनतामा अनुभूत गराउन सबै तहका सरकार उत्तिकै सक्षम र साधन स्रोत र अधिकार सम्पन्न हुनु आवश्यक छ । नागरिकको राज्यप्रतिको बढ्दो आकांक्षा र आकाशिएका मागको संबोधन गर्नका लागि स्थानीय निकाय (स्थानीय सरकार) लाई साधन स्रोत सम्पन्न बनाउनुपर्ने देखिन्छ । यसका साथै नवगठित नगरपालिकाहरूको आर्थिक सामाजिक पूर्वाधार विकासमा पर्याप्त लगानी गर्न ती निकायमा अतिरिक्त स्रोत उपलब्ध गराउनुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

ख) नतिजा सूचकहरू

विकास प्रकृतिलाई नतिजामुखी बनाउँदै राज्यको ढुकुटीलाई बढी प्रतिफलदायी क्षेत्रमा परिचालन गर्ने उद्देश्यले चालू तेह्रौँ आवधिक योजनाले नतिजा खाकाको अवधारणा विकास गरेको छ । सबै विकास कार्यक्रमलाई आवधिक योजनाको लक्ष्य हासिल गर्न सहायक हुने गरि परिचालन गर्न एवं अन्तर क्षेत्रगत र अन्तर तहगत तादत्म्यता कायम गर्न समेत उक्त सूचकहरू महत्वपूर्ण हुन्छन् । संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले आफ्ना र आफू अन्तर्गत सञ्चालित कार्यक्रमहरूलाई तेह्रौँ योजनाको नतिजा खाकामा उल्लेख भएका परिमाणात्मक एवं गुणात्मक लक्ष्य प्राप्ति तर्फ निर्देशित गरेको छ ।

तहौ योजना अनुसारको लक्ष्य एवं प्रगति (TARGETS AND ACHIEVEMENTS OF TYP PERIOD)

सि.नं	विवरण	सूचक	इकाई	आ.ब.२०७१ ७२ को प्रगति	तेहौ योजनाको लक्ष्य
१	जिल्ला सडक गुरु योजना संग समन्वय गरि नगरस्तरीय सडक गुरु योजना निर्माण	सडक गुरुयोजना	वटा	४४	७५
२	सामाजिक परिचालन मार्फत नागरिक सचेतना केन्द्र विस्तार र सुदृढिकरण (गा.वि.स.)	नागरिक सचेतना केन्द्र	संख्या	४६००	३६२५
३	स्थानीय निकायहरुमा सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता औजारहरुको प्रयोग गरि सार्वजनिक उत्तरदायित्वमा अभिवृद्धि	सामाजिक परीक्षण सार्वजनिक परीक्षण	जिविस र नपा प्रतिशत गाविस	१०० ६०	१०० १००
४	जिल्ला योजना अनुगमन तथा विश्लेषण पद्धति सघन प्रयोग	सबै जि.वि.स	जिल्ला	७	६५
५	राष्ट्रिय भवन निर्माण आचार संहिताको कार्यान्वयन	आचार संहिता	नपा	१३	१००
६	न.पा.मा एकीकृत जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालन	एकीकृत जग्गाको क्षेत्रफल	वटा	-	७०
७	एकीकृत संपत्तिकर कार्यान्वयन	सम्पती कर	वटा	४५	६० नपा
८	व्यक्तिगत घटना दर्ता	अभिलेख	प्रतिशत	८०	८०
९	वैकिङ्ग प्रणाली मार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको विवरण (प्रतिशत)	नपा गाविस	७० १५१	१०० १५००
१०	आवधिक जिल्ला विकास योजना निर्माण	योजना निर्माण	जिल्ला	१३	७५
११	आवधिक न.पा विकास योजना निर्माण	योजना निर्माण	नपा	५८	६०
१२	ग्रामीण कच्ची सडक निर्माण	सडकको लम्बाई	कि.मी	३२५	३२५०
१३	सडकको स्तरोन्नति तथा पुनःस्थापना (ग्राभेल सहित)	चालु हालतको सडक	कि.मी	१८०	४०००
१४	सडकको नियमित तथा आवधिक मर्मत सम्भार	चालु हालतको सडक	कि.मी	८२३	६०००
१५	सडक कालोपत्रे गर्ने	सडकको लम्बाई	कि.मी	२३	४५०
१६	नयाँ सडक पुल निर्माण	सडक पुल	गोटा	३२	३००
१७	जिल्लास्तरीय यातायात गुरुयोजना अध्यावधिक गर्ने	यातायात गुरुयोजना	जिल्ला	५५	७५
१८	मुख्य मार्ग र स्थानीय मार्गमा षोलुङ्गे पुल निर्माण	षोलुङ्गे पुलको संख्या	वटा	२००	१५००
१९	ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी योजना सम्पन्न	ग्रामीण खानेपानीको संख्या	वटा	१८०	८००
२०	साना सिंचाइ सुविधा पुगेको क्षेत्र	सिंचाइ पुगेको जमिन	हेक्टर	१६६	३३०००
२१	तटवन्ध, नदी नियन्त्रण तथा भुसंरक्षण	नदी नियन्त्रण भएको	कि.मी	१५०	१२५०

सि.नं	विवरण	सूचक	इकाई	आ.व.२०७१।७२ को प्रगति	तेहौ योजनाको लक्ष्य
	सम्बन्धी योजनाहरू				
२२	लघु जलविद्युत	विद्युत उत्पादन कि.वा.	कि.वा	१८	५००
२३	स्यानीटरी ल्याण्ड फिल्ड साइट निर्माण	स्यानीटरी ल्याण्ड फिल्ड साइट वटा	वटा	८	३०
२४	ग्रामीण वस्ती विकास	ग्रामीण वस्ती विकास वटा	वटा	१७ क्रमागत	५०
२५	सामाजिक पूर्वाधार (भवन निर्माण)	भवन निर्माण वटा	वटा	२ क्रमागत	३००

ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट आ.व. २०७२।७३ मा कार्यान्वयन हुने विभिन्न सालवसाली कार्यक्रम तथा आवधिक आयोजनाहरूको परिचयात्मक विवरण देहाय अनुसार छः-

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२।७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३६५०११ सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	आ.व. २०३७ देखि सालवसाली	• विकेन्द्रीकरण, सुशासन र विकास व्यवस्थापन प्रभावकारी भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> • वार्षिक तथा चौमासिक प्रगति गोष्ठी ३ पटक, वार्षिक प्रगति तथा अनुगमन गोष्ठी १ पटक सम्पन्न भएको । • योजना तयारी बैठक र नीति समन्वय समितिको बैठक सम्पन्न भएको । • मन्त्रालयको संगठन विकास सम्बन्धी अध्ययन भए अनुसार महाशाखा, शाखा कायम भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • वार्षिक तथा चौमासिक प्रगति गोष्ठी ३ पटक, वार्षिक प्रगति तथा अनुगमन गोष्ठी १ पटक सम्पन्न गर्ने । • योजना तयारी बैठक र नीति समन्वय समितिको बैठक क्रमशः १ र ३ पटक सम्पन्न गर्ने । • सबै जिल्लाको कम्तिमा पनि वर्षको १ पटक सहसचिवस्तरबाट सघन अनुगमन निरीक्षण गर्ने ।
३६५०१४ पञ्जिकरण कार्यक्रम	सालवसाली	-	-	-

<p>३६५०१५ जेष्ठ नागरिक, अशक्त, अपाङ्ग तथा विधवा सुरक्षा व्यवस्था</p>	<p>आ.ब.०५१।५ २ देखि सालवसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> आधारभूत आवश्यकता पूरा गर्न असमर्थ तथा जोखिममा परेका देहायको संख्याका नागरिकहरू लाभान्वित हुनुका साथै कर्णाली अञ्चलका तथा विपन्न दलित परिवारका देहायको संख्याका बालबालिकाको पोषणको स्थितिमा सुधार हुने अपेक्षा गरिएको छः 	<ul style="list-style-type: none"> उपरोक्त बमोजिमका लक्षित समूहमा समेटिएका नागरिकहरूले तोकिए बमोजिम भत्ता प्राप्त गर्दै आएका छन् । आ २१मा ७२।२०७१व. . लाख८४ हजार ६ सय ८४ नागरिकहरूले यो सुविधा प्राप्त गरेका छन् । 	<p>प्रत्येक जिल्लाका लक्षित वर्गको लगत राखिने छ । लगत बमोजिमका व्यक्तिहरूलाई गाविसरनगरपालिका कार्यालयहरूबाट भत्ता वितरण गरिने छ । जेष्ठनागरिक(अन्य) ७७९३०९ जेष्ठनागरिक(दलित) २२९७६३ जेष्ठनागरिक (कर्णाली) १५२२१ विधवा ४७५५२९ एकल महिला १६२१७१ पूर्णअपाङ्ग ३०१३६ अति अशक्तअपाङ्ग ३०३७९ लोपोन्मुख आदिवासी जनजाती २२८९९ बालबालिका ५०४२६३</p>
<p>३६५०१६ स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा कृषि सडक विभाग DOLIDAR</p>	<p>आ.ब.०५५।५ ६ देखि सालवसाली</p>	<p>-</p>	<ul style="list-style-type: none"> अन्तर नकाय समन्वय सुदृढ भएको । विभागबाटै सडक पुल तथा खोलुङ्गे पुल निर्माण गराईएको । पूर्वाधार विकाससम्बन्धी आयोजनाको कार्यान्वायन व्यवस्था गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त विभागको भवनको नवनिर्माण गर्ने विभाग मातहतका विभिन्न कार्यक्रम र आयोजनाका बीच समन्वय गरि प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने ।
<p>३६५०२० राष्ट्रिय मुस्लिम आयोग</p>	<p>आ.ब.०७०।७ १ देखि सालवसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> मुस्लिम समुदायमा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्रहरूको विकास प्रक्रियामा सहयोग पुगेको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> संचालित कार्यक्रमको अनुगमन भएको । सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन भएको । मुस्लिम समुदाय प्रतिको लगानी बढाउन पैरवी गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> छरिएर रहेका मुस्लिम समुदायको उत्थानका लागि जनचेतनामूल कार्यक्रम, उत्पादन वृद्धि, आय आर्जन सीप विकास तथा स्वरोजगार सामुदायिक पूर्वाधार र सामाजिक विकासको कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

<p>३६५१०१ बौद्ध दर्शन प्रवर्द्धन तथा गुम्बा विकास समिति</p>	<p>आ.व.०४५।४ ६ देखि सालवसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • धार्मिक सांस्कृतिक महत्वका प्राचीन गुम्बा, विहार, बहाल आदिहरूको महत्वको बारेमा सचेतना अभिवृद्धि भएको हुनेछ । • बौद्ध धर्मका लीपिहरूको खोज तथा संरक्षणमा थप अध्ययन अनुसन्धान भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> • १८ नमूना गुम्बा छनौट गरि विशेष संरक्षण एवं पर्यटन विकास कार्यक्रम • ३३ जिल्लामा पूंजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श: गुम्बा, विहार, बहाल, बहील, छयोर्तेन र गुफाको प्राविधिक अध्ययन तथा खोज अनुसन्धान गरिएको । • २५ जनालाई प्राचीन गुम्बाहरूको अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धी इन्टर्नशीप कार्यक्रम • १४६ वटा गुम्बालाई सोलार वितरण सम्पन्न भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • १० नमूना गुम्बा छनौट गरि विशेष संरक्षण एवं पर्यटन विकास कार्यक्रम • ४ जिल्लामा पूंजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श: गुम्बा, विहार, बहाल, बहील, छयोर्तेन र गुफाको प्राविधिक अध्ययन तथा खोज अनुसन्धान गरिएको । • १० जनालाई प्राचीन गुम्बाहरूको अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धी इन्टर्नशीप कार्यक्रम • १४ वटा गुम्बालाई सोलार वितरण
<p>३६५१०४ स्थानीय निकाय वित्तिय आयोग</p>	<p>आ.व.०५८।५ ८ देखि सालवसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • गाविस नपा र जिविसको ऋण को नतिजा प्रकाशन अन्तिम तयारी हुने । • स्थानीय निकायहरूको मौजुदा ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका आदिका प्रावधानमा ऋणउज्वलअभ को अभिवृद्धि भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> • गाविस नपा र जिविसको ऋण को नतिजा प्रकाशन अन्तिम तयारीमा पुगेको । 	<ul style="list-style-type: none"> • गाविस नपा र जिविसको MCPM को नतिजा प्रकाशन गरिनेछ । • राष्ट्रिय वित्तिय आयोग सम्बन्धी अध्ययन कार्य सम्पन्न गर्ने ।

<p>३६५१०५ आदिवासी जनजाती उत्थान प्रतिष्ठान</p>	<p>आ.व.०५३।५ ४ देखि सालवसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • आदिवासी जनजातिहरूको आर्थिक सामाजिक साथै सांस्कृतिक विकासमा सहयोग पुगेको हुने । • भूकम्पबाट क्षेतीग्रस्त स्थानका आदिवासी जनजाति समुदायहरूको १० वटा संस्थागत र सामुदायिक भवनहरूको पुनःनिर्माण कार्य भएको हुनेछ । • आदिवासी जनजातिहरूको १० स्थानमा रहेका ऐतिहासिक, साँस्कृतिक, धार्मिक, पुरातात्विक सम्पदाहरूको संरक्षण तथा जिर्णोद्धार भएको हुनेछ । • आदिवासी जनजाति महिलाहरूको क्षमता तथा सिप विकास र लघु उद्यम प्रवर्द्धन र युवा रोजगारमुलक सिप, व्यवसायिक तथा सशक्तिकरण कार्यक्रमबाट १००० जना आदिवासी जनजाति महिला तथा युवाहरूलाई स्वरोजगार सम्बन्धी प्रत्यक्ष लाभ पुगेको हुनेछ । • आदिवासी जनजातिहरूको विविध १५ वटा पक्षहरूको खोज अध्ययन अनुसन्धान भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> • आदिवासी समुदायहरूको भाषा लिपी तथा ग्रन्थहरूको खोज अध्ययन तथा संरक्षण सम्बर्द्ध गर्ने कार्य सम्पन्न भएको । • यस समुदायका नागरिकहरूलाई राज्यका संरचनामा प्रतिनिधित्व गराउन क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिएको (लोकसेवा आयोगको तयारी कक्षा) • आदिवासी जनजाती लोपोन्मुख आदिवासी समुदायको धार्मिक तथा सांस्कृत धरोहरको संरक्षण सम्बर्द्धन सम्बन्धी कार्य गरिएको । • आदिवासी जनजाती समुदायको अधिकार सम्बन्धमा विभिन्न निकाय तथा तहमा अन्तरक्रिया तथा छलफल गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • भूकम्पबाट क्षेतीग्रस्त स्थानका आदिवासी जनजाति समुदायहरूको १० वटा संस्थागत र सामुदायिक भवनहरूको पुनःनिर्माण कार्यक्रम । • १० स्थानमा ऐतिहासिक, साँस्कृतिक, धार्मिक, पुरातात्विक सम्पदाहरूको संरक्षण तथा जिर्णोद्धार कार्यक्रम । • १००० जना आदिवासी जनजातिहरूलाई युवा रोजगारमुलक सिप, व्यवसायिक तथा सशक्तिकरण कार्यक्रम । • लोपोन्मुख तथा अतिसिमान्तकृत समुदायहरूको उत्थान कार्यक्रम । • आदिवासी जनजाति १००० जना महिलाहरूको क्षमता तथा सिप विकास र लघु उद्यम प्रवर्द्धन कार्यक्रम । • व्यवसायिक, परम्परागत पेशा व्यवस्थापन सम्बन्धी आयमुलक तालिम कार्यक्रम ।
--	--	---	---	---

<p>३६५१०६ उपेक्षित उत्पिडित र दलित वर्ग उत्थान विकास समिति</p>	<p>आ.ब.०५४।५ देखि सालबसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • दलित समुदायको शिक्षा, स्वास्थ्य र रोजगारको स्तरमा वृद्धि भई आत्मनिर्भर भएको हुने । • स्वास्थ्य, सरसफाई तथा वातावरणीय क्षेत्रमा चेतना अभिवृद्धि भई स्वास्थ्य वस्तीको स्थापना हुनेछ, साथै बाल एवं मातृमृत्युदरमा कमी आउनेछ । • विभिन्न तालिम मार्फत दलित युवा-युवतीको स्वरोजगारी क्षमता अभिवृद्धि हुने । • दलित माथि हुने विभेद घटेको हुने । • उच्चशिक्षा अध्ययन गर्ने लक्षित दलित समुदायका विद्यार्थीहरूको शैक्षिक स्तरमा वृद्धि भएको हुनेछ । • लक्षित दलित समुदायका परिवारका सदस्यहरूलाई स्वरोजगारी सिर्जना भएको हुने । • लोकसेवा तयारी कक्षाको माध्यमबाट निजामति सेवामा पहुँच अभिवृद्धि भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • विपन्न दलित परिवारको आय स्तर वृद्धि हुने कार्यक्रम संचालन गरिएको । • दलित समुदायको शिक्षा र स्वरोजगारको स्तरमा वृद्धि गर्ने गरि कार्यक्रम संचालन गरिएको । • लक्षित समुदायको चेतना अभिवृद्धि हुने खालका कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको । • परम्परागत सिप तथा पेशालाई आधुनिकिकरण गरि स्वरोजगारीको अवसर सृजना गरिएको । • निजामति सेवामा दलित समुदायको पहुँचका लागि तालिमहरू संचालन गरि पहुँचमा वृद्धि गरिएको । • सिप पेशा लाई समयानुकूल रूपमा संचालन गर्न उपकरण सामग्रीहरू वितरण गरिएको । • प्रवेशिका परिक्षामा उत्कृष्ट अंक प्राप्त गर्ने दलित विद्यार्थीहरूलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गरि प्रोत्साहन वढाईएको । • चेतनामुलक गोष्ठी तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गरिएको । • खानेपानी तथा शौचालय निर्माण गरि स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाईमा पहुँच अभिवृद्धि गरिएको । • कृषि पेशामा सहभागि गराउन सामुहिक तरकारी खेति, गाई पालन, बंगुर पालन, बाख्रा पालन तर्फ आकर्षित गराउने कार्यक्रम संचालन गरिएको । • विद्यालय स्तरमा अध्ययनरत दलित बालबालिकाहरूका लागि विभिन्न शैक्षिक सामग्रीहरू वितरणगरि विद्यालय जान प्रोत्साहित गरिएको । • ७५ वटै जिल्ला विकास समितिमा रहेको दलित जिल्ला समन्वय समितिलाई आय तथा सिपविकासका लागि कार्यक्रम पठाईएको जसबाट केहि मात्रामा भएपनि दलित समुदायको आयस्तर वद्धि गराउन 	<ul style="list-style-type: none"> • २५० वटा शौचालय निर्माण गरिने • ६०० जना दलित विद्यार्थीहरूलाई उच्चशिक्षा छात्रवृत्तिमा सहयोग पुर्याउने । • १५० जना दलित विद्यार्थीहरूलाई निजामति सेवामा प्रवेशका लागि तयारी कक्षा संचालन गरिने । • २४ जना दलित विद्यार्थीलाई प्रवेशिका परिक्षामा उत्कृष्ट अंकल्याए बापत पुरस्कृत गरिने । • परम्परागत पेशालाई आधुनिकिकरण गरि आयआर्जनमा वृद्धि गरिने । • जनचेतना सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन र प्रशारण गरि चेतनाको स्तरमा वृद्धि गरिने । • कृषि तथा पशु विकासमा सहयोग पुऱ्याउने ।
--	--	--	--	--

३६५१०८ पिछडिएको समुदाय उत्थान विकास समिति	आ.व.०६४।६ ५ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • महिला उद्यमशिलता एवं सीप विकास भएको हुनेछ । • पिछडिएको समुदायको राज्यका विभिन्न संरचनामा प्रतिनिधित्व गर्न क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ । (जस्तै लो.से.आ. तयारी कक्षा) • समाजमा रहेका रुढीवादी सामाजिक संस्कृतिको न्यूनिकरण भएको हुने । 		<ul style="list-style-type: none"> • ६० जनालाई महिला सिलाई कटाई तालिम • १२० जनालाई पिछडावर्ग युवा कम्प्युटर तालिम • १२० जनालाई पिछडावर्ग लोक सेवा तयारी कक्षा सम्पन्न । • ४० जनालाई पिछडावर्ग व्यवसायक शिक्षा छात्रा छात्रवृद्धि प्रदान । • भाषा, संस्कृति संरक्षण, पुस्तक तथा व्याकरण प्रकाशन ।
३६५१३३ नेपाल खाद्य संकट सम्बोधन कार्यक्रम	आ.व.०६५।६ ६ देखि आ.व.०७१।७ २ सम्म	-	-	-

<p>३६५१४४ स्थानीय विकास प्रशिक्षण प्रतिष्ठान LDTA</p>	<p>सालवसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानीय निकायको सेवामा विस्तार भएको हुनेछ, • स्थानीय निकायहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवाहरू वढी समावेशी भएका हुनेछन्, • स्थानीय निकायको व्यवस्थापन पक्ष सुदृढ भएको हुनेछ, • विकास कार्यक्रममा लैङ्गिकताको प्रत्याभूति भएको हुनेछ, • प्रतिष्ठानको क्षमता वृद्धि भई गुणस्तरीय सेवा प्रवाह भएको हुनेछ, • राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरका मिल्दाजुल्दा प्रकृतिका संघसंस्थाहरूसँग संजालीकरणमा अभिवृद्धि भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> • ८१४५० जना प्रशिक्षित भएका । • ५५ वटा अनुसन्धान सम्पन्न । • ४० वटा निर्देशिका तयारी । • १० वटा संस्थागत संरचना अध्ययन सम्पन्न । 	<ul style="list-style-type: none"> • वातावरण मैत्री प्रतिष्ठान बनाउने (१)। • स्थानीय शासन सम्बन्धी २ वटा अनुसन्धान गर्ने। • ICT सम्बन्धी १ वटा आधारभूत प्रशिक्षण । • सेवाकालीन तालीम (५ वटा) • HLP, Internal Conference, Promotional Kits, Women Empowerment, Positive Attitude and Behaviour, IPFC Training, Training on Disaster Risk Management, Trauma Management, CDRMP Preparation, Conflict Sensitivity, National Building Code, Construction Management, कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि, गा वि स सचिव, सहायक कर्मचारी, नगरपलिका संचालन तथा व्यवस्थापन • भवन निर्माण अचारसहिता, योजना तर्जुमा तथा नागिरक अनुगमन र निगरानी, प्रकाशनहरू ।
---	-----------------	--	---	---

<p>३६५१५० वादी समुदाय उत्थान विकास समिति</p>	<p>आ.ब.०६५।७ ० देखि सालबसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • सिप विकास र जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी संचालन भएको • सार्वजनिक निर्माणका कार्यक्रम गरिएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • वादी समुदायको अवस्था तथा समस्याका बारे जानकारी लिन सुर्खेत, वझाङ्ग र काठमाण्डौमा गोष्ठी गरिएको । • कपाल काट्ने तालिम सम्पन्न भएको । • वर्कशप तालिम सम्पन्न भएको • व्यूटिपार्लर तालिम सम्पन्न भएको • स्वरोजगार मादल बनाउने तालिम सम्पन्न भएको • डाइभर तालिम सम्पन्न भएको • लोकसेवा तयारी कक्षा संचालन भएको । • पञ्चवर्ष रणनीति योजना तयार भएको • खानेपानी कार्यक्रम गरेको • विद्युत जडान कार्यक्रम गरेको • चर्पी निर्माण कार्यक्रम गरेको • महिला समुहगत आयआर्जन कार्यक्रम संचालन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • फेब्रिकेटर र वेल्डिङ तालिम • सिकर्मी, डकर्मी र प्लम्बिङ्ग तालिम • समुहगत आयआर्जन कार्यक्रम • विभिन्न सेवाका लोकसेवा तयारी कक्षा संचालन • कृषि, स्वास्थ्य र सरसफाई सचेतनामुलक गोष्ठी • चर्पी निर्माण तथा खानेपानी कार्यक्रम
--	--	---	---	---

<p>३६५१५१ साना विकास आयोजना</p>	<p>आ.व.०७१।७ २ देखि सालबसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • सामाजिक आर्थिक पूर्वाधार निर्माण भएको हुनेछ । • सेवा, सुविधा पहुँचमा वृद्धि भएको हुनेछ । • छिमेकी राष्ट्रहरुबीचको द्विपक्षीय सौहार्द सम्बन्ध नागरिकस्तरसम्म विकास भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानीय आवश्यकता अनुरूप सडक-पुल, शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी आदि क्षेत्रमा लगानी गरिएको । • चालू आ.व. मा भारतीय दूतावासको सहयोगमा सञ्चालन हुने गरि माग भएका आयोजनाको लागि स्थानीय निकायलाई पूर्व स्वीकृति दिइएको । • आयोजना सञ्चालनमा सहजीकरण गर्नका लागि छलफल र समन्वय गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानीय निकायको माग अनुरूप भारतीय दूतावासको सहयोगमा सञ्चालन हुने आयोजनाका लागि स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन तथा नियमावली बमोजिम पूर्व स्वीकृति दिने । • भारतीय सहयोग बढाउनका लागि द्विपक्षीय छलफल एवं वार्ता गर्ने (३ वटा) । • आयोजना कार्यान्वयन तथा भुक्तानीमा देखिएका समस्या समाधान गर्नका लागि त्रिपक्षीय छलफल र समन्वय गर्ने (२ वटा) ।
<p>३६५८०१ जिल्ला विकास समिति अनुदान</p>	<p>आ.व.०५५।५ ६ देखि सालबसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • मूल प्रवाहीकरण हुन नसकेको विकास पहुँच पुग्न सहयोग पुर्याउन सक्ने • सामाजिक, आर्थिक सशक्तिकरण र गरिवी निवारणमा टेवा पुगेको हुने । • स्थानीय तहको सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता वृद्धि भएको हुने । • उपभोक्ताको सीप विकास र रोजगारीमा वृद्धि भएको हुने । • पूर्वाधार विकासमा सुधार भएको हुने । • सामाजिक परिचालनको माध्यामबाट जनचेतना अभिवृद्धि भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामीण सडक, सिचाई तथा नदि नियन्त्रण, वैकल्पिक उर्जा, क्षमता विकास, लक्षित कार्यक्रम सम्पन्न भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानीय निकायको सहभागितामूलक योजना प्रकृत्यामा आवद्ध भई जिल्ला परिषद बैठकबाट स्वीकृत भएका योजना तथा कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुने ।

३६५८०२ गाउँ विकास समिति अनुदान	आ.ब.०५५।५ ६ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय सेवा प्रवह एव विकास निर्माणका कार्यक्रममा सर्वसाधारणको पहुँच वृद्धि हुने । स्थानीय शासन पद्वीको सस्थागत सुदृढिकरणद्वारा स्रोत साधन तथा अवसरहरुमा जनताको सहज पहुँच हुने । आधारभुत सेवा सुविधाहरु सुलभ रुपमा उपलब्ध हुने । उपभोक्ताको सीप विकास र रोजगारीमा वृद्धि भएको हुने । सामाजिक सशक्तिकरण र आर्थिक समृद्धि हाँसिल हुने । स्थानीय निकायका जनशक्तिहरुको व्यक्तिगत एव सस्थागत क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने । स्थानीय निकायबाट प्रवाह हुने सेवा सुविधा गुणस्तरयुक्त र दीगो भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ग्रामीण सडक, सिचाई तथा नदि नियन्त्रण, वैकल्पिक उर्जा, क्षमता विकास, लक्षित कार्यक्रम सम्पन्न भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानिय निकायको सहभागितामूलक योजना प्रकृत्यामा आवद्ध भई गाउँ परिषद बैठकबाट स्वीकृत भएका योजना तथा कार्यक्रमहरु सचालन हुने ।
३६५८०३ नगरपालिका अनुदान	आ.ब.०५५।५ ६ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिकाहरुमा सडक कालोपत्रे, पक्की नाला, खानेपानी आयोजना, भवन निर्माण लगाएतका भौतिक पूर्वाधारको निर्माण कार्य भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> नगरपरिषदद्वारा छनौट गरिएका सडक कालोपत्रे निर्माण, खानेपानी आयोजना, भवन निर्माण लगाएतका भौतिक पूर्वाधार विकास भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> निशर्त अनुदान बजेटबाट नगरपरिषद्ले नै छनौट गरेका स्थानीय पूर्वाधार विकासका आयोजना संचालन गर्ने । ससर्त अनुदानबाट नगरपालिकाको कार्यालय भवन, सडक निर्माण गरिने तथा फोहोरमैला उपकरण खरिद गरिने ।
३६५८०४ ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम RWSSP	आ.ब.०५८।५ ८ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> ३५० गोटा क्रमागत खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना निर्माण, मर्मत कार्यक्रम संचालन भएको हुने । ७५ गोटा नया खा.पा.तथा स.स. आयोजना निर्माण कार्यक्रम संचालन भएको हुने । १५५३०० जनसंख्या ODF/ Post ODF कार्यक्रमबाट लाभान्वित हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> चालु आवको हाल सम्मको प्रगति विवरण जिल्लाबाट प्राप्त भएपछि राखिने । 	<ul style="list-style-type: none"> क्रमागत खा.पा.तथा स.स.आयोजना निर्माण, मर्मत कार्यक्रम संचालन गर्ने नया खा.पा.तथा स.स. आयोजना निर्माण कार्यक्रम संचालन गर्ने ODF/ Post ODF कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

<p>३६५८०५ ग्रामीण जलस्रोत व्यवस्थापन परियोजना RVWRMP</p>	<p>दोस्रो चरण आ.व.०६७।६ ८ देखि आ.व.०७२।७ ३ सम्म</p>	<p>• अवधिसम्ममा खानेपानीका ३६८ स्किमबाट १२२१३० जना, सरसफाईका २८६ स्किमबाट ३०५७०१ जना, सिचाई ४० स्किमबाट २०४५२ जना र लघु जलविद्युत १० स्किमबाट १६८८६ जना लाभान्वित भएको हुने ।</p>	<p>• यस अवधिसम्मको भौतिक प्रगती ८६ प्रतिशत तथा वित्तीय प्रगती ७८ प्रतिशत</p>	<p>• बहुउपयोगी प्रणाली २० • खानेपानी तथा सरसफाई १०० • सरसफाई कार्यक्रम १० • लघुसिंचाई २३ लघु जलविद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा (घट्टा, सुधारिएको चुलो) २ • सुधारिएको घट्टा १२ • प्रकृतिक स्रोतमा आधारित जिविकोपार्जन (घरबारी व्यवस्थापन, आयआर्जन) • सहकारी विकास</p>
--	---	---	--	---

<p>३६५८०६ ग्रामीण पुनःनिर्माण तथा पुनःस्थापना कार्यक्रम RRRSDP</p>	<p>आ.व.२०६४। ६५ देखि आ.व.०७३।७ ४ सम्म</p>	<p>• १००३ कि.मी ग्रामीण सडक निर्माण भएको हुने ।</p>	<p>• दातृ निकायको संलग्नता रहेको यस आयोजना अन्तर्गत ८२६ कि.मी सडक (कच्ची २८८.६० कि.मी ग्राभेल ३३८.२० कि.मी र कालोपत्रे १५९.१० कि.मी), १५ सडक पुल, २८८ खो.पु.३६४ खा.पा. र २१४ वटा अन्य पुरक पूर्वाधार उप-आयोजनाहरूको निर्माण सम्पन्न भएको छ जसबाट करिब २३,४०,००० जनसंख्या लाभान्वीत भएका छन् भने करिब १,६१,१९,९३९ श्रमदिन रोजगारी सृजना भएको छ । यसको साथै २,९१२ जनाले विभिन्न शिपमुलक तालिम (जस्तै: वेमौसमी तरकारी खेती, मोबाइल मर्मत, मोटरसाइकल मर्मत, सिकर्मी, डकर्मी तालिम आदि) प्राप्त गरेका छन् ।</p> <p>• नेपाल सरकारको मात्र लगानीमा १० जिल्लाका १३ सडकको १७७ कि.मी सडक निर्माण सम्पन्न र बाँकी ४८ कि.मी सडक निर्माणाधिन। साथै २० जिल्लाका थप २० सडक ठेक्का को प्रकृत्यामा</p> <p>• RRRSDP follow on को तयारी भइरहेको जस अन्तर्गत १०१९ कि.मी सडकको विस्तृत ईनजिनियरिङ् डिजाइन प्रतिवेदन तयार भइसकेको छ।</p>	<p>आयोजना लागु भएका सबै २० जिल्लामा २० वटा सडक निर्माण कार्य शुरु गर्ने ।</p>
--	---	---	--	---

३६५८०७ ग्रामीण सामुदायिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम RCIW	सन् २०१३ (चौथो चरण) सन् २०१७	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामीण सडक -४४४ कि.मी. सडक निर्माण भएको हुने । • जीविकोपार्जन तथा आयआर्जन बृद्धिका लागि गरिने अन्य क्रियाकलापहरु -८२३ वटा सम्पन्न भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामीण सडक -१६७ कि.मी. • जीविकोपार्जन तथा आयआर्जन बृद्धिका लागि गरिने अन्य क्रियाकलापहरु - ३०५ वटा 	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामीण सडक -८८कि.मी. • जीविकोपार्जन तथा आयआर्जन बृद्धिका लागि गरिने अन्य क्रियाकलापहरु -१८५ वटा
३६५८०८ स्थानीय यातायात पूर्वाधार क्षेत्रगत कार्यक्रम RTISWAp	आ.व.०३३।३ ४ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामिण यातायात सेवाको पहुँचमा अभिवृद्धि भै आवागमनमा सुविधा पुगि गरिवी न्यूनिकरणमा सहयोग पुग्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> • सडक मर्मत ११३२१ कि.मि., कच्ची तथा टूट्याक निर्माण १२२५८ कि.मि., सडक ग्राभेल ४१३३ कि.मि., कालोपत्रे सडक ३२५ कि.मि., स-साना कल्भर्ट ५००७ गोटा, लागत सहभागितामा पुल निर्माण ४५ गोटा 	<ul style="list-style-type: none"> • सडक मर्मत ६०० कि.मि., कच्ची तथा टूट्याक निर्माण ७८० कि.मि., सडक ग्राभेल १५० कि.मि., कालोपत्रे सडक २० कि.मि., स-साना कल्भर्ट १०० गोटा, लागत सहभागितामा पुल निर्माण ७५ गोटा
३६५८०९ खोलुङ्गे पुल क्षेत्रगत कार्यक्रम	आ.व.०२०।२ १ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • ५०० गोटा खो.पु. निर्माण गरिने । • २५७ गोटा खो.पु. बृहत मर्मत गरिने । • ६१३२ खो.पु. नियमित मर्मत गरिने । 	<ul style="list-style-type: none"> • ५८३६ गोटा खो.पु. निर्माण सम्पन्न भईसकेको 	<ul style="list-style-type: none"> • नयाँ खो.पु ४०० गोटा निर्माण गर्ने • ५००० गोटा पुराना तथा जिर्ण खो.पु.हरुको नियमित मर्मत तथा पूर्णनिर्माण गर्ने । • फलामे लट्टा तथा बुल्डगप्रिप्स र फेब्रिकेशनको लागि स्टील पार्टस तथा खरीद गर्ने

३६५८१० ग्रामीण पहुँच कार्यक्रम RAP		<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामीण यातायात पूर्वाधारको दीगो व्यवस्थापन गर्ने • गरिव तथा लाभवाट वन्चित समुदायलाई रोजगारी सिर्जना गर्ने • जिल्लाको मुख्य सडक संजाल संयोजित लाई वाह्रै महिना संचालन गर्न सहयोग पुर्याउने • आर्थिक अवसरका लागि पहुँच स्थापना गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> • नयाँ ग्रामीण सडक निर्माण गरिएको । • सडक मर्मत संभार तथा स्तरोन्नति भएको । • सडकका लाभग्राहीहरूको आर्थिक उपार्जनमा सहयोग । • उपभोक्ता समितिका सदस्यको क्षमता अभिवृद्धि भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • नया सडक निर्माण • २.५ मी ट्रयाक खन्ने (५ कि मी) • ३.५ मी चौडा गर्ने (५ कि मी) • ४.५ मी चौडा गर्ने (५ कि मी) • स्थानीय सडक मर्मत सम्भार (नियमित मर्मत सम्भार)(१७०० कि मी) • सामाजिक तथा आर्थिक विकास कार्यक्रम, लाभान्वित घरधुरी (२५०००) • क्षमता विकास (तालिम प्रदान संख्या) (३३००० जना दिन)
३६५८१२ जनसहभागितामा आधारित विकास कार्यक्रम		-	-	-
३६५८१५ विकेन्द्रित ग्रामीण पूर्वाधार तथा जिविकोपार्जन आयोजना DRILP	आ.व.०६२।६ ३ देखि आ.व.०७३।७ ४ सम्म	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामिण सडक-२०० कि.मि. • सडक स्तरोन्नती-६० कि.मि. • सडक मर्मत सम्भार-१२०० कि.मि. • खोलुङ्गे पुल - ६५०० र.मि. (लक्ष्य थप गरि • सामुदायीक पूर्वाधार-२५० गोटा • सडक प्रभावित क्षेत्रमा सिपमुलक तालिम-३००० जना • स्थानीय स्तरमा रोजगारी सिर्जना- ४७ लाख श्रम दिन 	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामिण सडक-४६.६ कि.मि. • सडक स्तरोन्नती-११.६ कि.मि. • सडक फिनिसिङ्ग कार्य-११३ कि.मि. • सडक मर्मत सम्भार-५०० कि.मि. • खोलुङ्गे पुल - ६४७३ र.मि. • सामुदायीक पूर्वाधार-२७ गोटा • सडक प्रभावित क्षेत्रमा सिपमुलक तालिम- संचालन भै रहेको • स्थानीय स्तरमा रोजगारी सिर्जना- २७ लाख श्रम दिन 	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामिण सडक-५८ कि.मि. • सडक स्तरोन्नती-३७ कि.मि. • सडक मर्मत सम्भार-५१० कि.मि. • खोलुङ्गे पुल - ६५०० र.मि.(११३ गोटा) • सामुदायीक पूर्वाधार-८२ गोटा • सडक प्रभावित क्षेत्रमा सिपमुलक तालिम- १४०० जना • स्थानीय स्तरमा रोजगारी सिर्जना- १६ लाख श्रम दिन

<p>३६५८१६ दुर्गम एंव विशेष क्षेत्र विकास कार्यक्रम</p>	<p>आ.व.२०२५ देखि सालवसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • खोलुङ्गेपुल निर्माण तथा मर्मत: करिब ६८ हजार ७ सय ६८ उपभोक्ताहरु दैनिक लाभान्वित भएको हुने । • १३१ वटा विद्युतीकरण योजनाबाट १७०४ कि.वा उत्पादन भई १८८८६ घरधुरीका १ लाख ४ हजार ६ सय ५६ स्थानीय उपभोक्ताहरुले विद्युतीय सेवा उपभोग गर्न पाएको हुने । • ६५५ वटा खानेपानी योजनाबाट करिब १ लाख ८७ हजार ५ सय ४० स्थानीय उपभोक्ताहरु लाभान्वित भएको हुने । • ४२७ वटा सिंचाई योजनाबाट करिब ३ हजार ५ सय ७८ हेक्टर जमिनमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको छ । जसले १ लाख ६० हजार ६ सय ८० स्थानीय उपभोक्ताहरु लाभान्वित भएको हुने । • करिब १६८४ कि.मी. वाटो सम्पन्न भई करिब ३१ हजार ४ सय ५० स्थानीय उपभोक्ताहरु दैनिक रुपमा लाभान्वित भएको हुने । • करिब ४५ हजार ३ सय २५ बौद्ध धर्मावलम्बीहरु लाभान्वित भएको हुने । • करिब ८४ हजार ५ सय ७२ स्थानीय उपभोक्ताहरु दैनिक रुपमा लाभान्वित भएको हुने । • १४८७ जना व्यक्तिहरु (अधिकांश दलित, जनजाती एवं महिला) ले तालिम प्राप्त गरेको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • ५०८ वटा सम्पन्न • १३१ वटा विद्युतीकरण आयोजना निर्माण तथा मर्मत:(सोलार, विद्युतीकरण र आधुनिक घट्ट)सम्पन्न • खानेपानी योजना ६५५ वटा सम्पन्न • ४२७ वटा सिंचाई योजना सम्पन्न • ३७६ वटा वाटो/सडक सम्पन्न • २०१ वटा गुम्बा निर्माण एवं मर्मत सम्पन्न • ६४७ वटा सामुदायिक पूर्वाधार निर्माण तथा आयवृद्धी तालिम सम्पन्न • शीपमूलक एवं आय मूलक तालिम कार्यक्रम 	<ul style="list-style-type: none"> • आयोजना सर्भेक्षण - ८८ वटा • खानेपानी - ७ वटा • सिंचाई - २० • खो.पु./ट्रसवृज - ८३ वटा • विद्युतीकरण/टरवाइन - १७ वटा • वाटो/सडक - ३२ वटा (११८ किमि) • अन्य सामुदायिक पूर्वाधार - ४० • दु.क्षे.वि.समितिको गतिविधि सम्बन्धी बुलेटिन प्रकाशन, समितिबाट केही दुर्गम जिल्लामा भएका मुख्य मुख्य कार्यहरुको वारेमा डकुमेण्ट्री तयारी एवं प्रशारण गर्ने • प्राविधिक सामान खरिद • कार्यालयको भवन मर्मत सुधार • मेसिनरी औजार: कम्प्युटर, प्रिन्टर आदि भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरुको लागि
<p>३६५८१७ स्थानीय विकास शुल्क कोष</p>	<p>आ.व.०६५ ६ देखि सालवसाली</p>	<p>नगरपालिकाहरुमा सडक, पक्की नाला, खानेपानी आयोजना, लगायतका भौतिक पूर्वाधारका निर्माण कार्य भएको हुने ।</p>	<p>नगरपालिकाहरुको परिषदद्वारा छनौट गरिएका सडक निर्माण, खानेपानी आयोजना, नाला निर्माण, भवन निर्माण लगाएतका भौतिक पूर्वाधार विकास भएको ।</p>	<p>निशर्त अनुदान बजेटबाट नगरपरिषद्ले नै छनौट गरेका स्थानीय पूर्वाधार विकासका आयोजना संचालन गर्ने ।</p>

<p>३६५८१८ स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम LGCDP</p>	<p>दोस्रो चरण सन् २०१३ देखि २०१७ सम्म</p>	<ul style="list-style-type: none"> जनता र समुदायहरूले स्थानीय शासनका कार्यकर्ताहरूलाई उत्तरदायी बनाएका हुनेछन् । स्थानीय निकायहरू जनताका मागहरूमा उत्तरदायी हुनेछन् । सबैजनताहरूले द्रुत र प्रभावकारी स्थानीय सेवा प्राप्त गरेका हुनेछन् । निक्षेपण, स्थानीय शासन र स्थानीय सेवा प्रवाह सम्बन्धि नीति र संस्थागत कार्यसंरचना मजबुत भएको हुनेछ 	<ul style="list-style-type: none"> यस कार्यक्रमले आ.व. २०७१/७२ मा विनियोजित बजेट रु ४.४८ अरब मध्ये३.२१ अरब खर्च भै ७१.६५ प्रतिशत प्रगति हासिल गरेकोछ । महाभूकम्पका वावजुद पनि कार्यक्रमले यस आ.व. को अन्त सम्ममा८० प्रतिशत भन्दा बढी खर्चहुने देखिन्छ । स्थानीय जनता र विकासको मुलधार वाट पछाडी परेका समुदायहरूको सशक्तीकरण, सहभागिता र स्थानीय शासनमा उनीहरूको अधिकार स्थापित गर्ने, स्थानीय शासनमा उत्तरदायित्व संयन्त्र स्थापित गर्ने, सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनमा सुधार, स्थानीय शासन सुधारमा संलग्न संस्थाहरूको संस्थागत र मानवीय श्रोतको क्षमता अभिवृद्धि, र एकिकृत योजना, बजेट, अनुगमन, मुल्यांकन र स्थानीय शासनका साफेदार विचसमन्वयमा आशातिरुपमा प्रगति हासिल भइरहेको छ। तरहाल सम्मको प्रगतिलाई हेर्दा स्थानीय निकायको श्रोत पहुँचमा वृद्धि रस्थानीय निकाय मार्फत तय भएका पूर्वाधार र समाजमा आधारित आर्थिक सेवा गुणस्तरमा पहुँचमा भनेआशा गरिए भन्दा कम प्रगति भएको देखिन्छ । 	<ul style="list-style-type: none"> भूकम्प प्रभावित जिल्लामा गा.वि.स.का सबै वडाहरूमा नागरिक सचेतना केन्द्र विस्तार र सदस्यहरूको क्षमता विकास,आयआर्जन योजना कार्यान्वयन,बडा नागरिक मंचहरूको क्षमता विकास गर्ने मनासामाजिक काउंसिलिंग गर्ने, गा.वि.स. मा तल्ल्याक प्रणालीको विकास,बालवालिका शृजना केन्द्र स्थापना, गा. वि.स. र नगरपालिकाहरूलाई आवश्यक प्राविधिक जनशक्तिहरू सहयोग गर्ने, गा. वि.स. हरूलाई सोलार, कम्प्युटर, फर्निचर्स आदि सहयोग,रगा.वि.स.को कार्यालय संचालनको लागि व्यवस्था गर्ने, जनउत्तरदायी र क्षमता विकास क्रियाकलाप हुनेछन् । भूकम्प प्रभावित जिल्लाका गा.वि.स.हरूमा स्थानीय सेवाहरू सुचारु हुनेछन् । भूकम्प प्रभावित जिल्लाका सबै गा.वि.स.का सबै वडाहरूमा नागरिक सचेतना केन्द्र स्थापना हुनेछन् । अधिराज्यभरी ५००० नागरिक सचेतना केन्द्र स्थापना हुनेछन् र ४३०० परिपक्व हुनेछन् । ६० % जिल्लाहरूमाजनगुनासा सुनुवाई भै प्रतिवेदन तयार हुनेछन् । ५५% वडा नागरिक मंचहरूले स्थानीय शासनको नागरिक निगरानी गर्नेछन् । १२५६ गा.वि.स. र ६ नगरपालिकाहरूले कम्प्युटर प्राविधिको लेखा प्रणाली अवलम्बन र सार्वजनिक वित्त व्यावास्थापन गर्नेछन् । वित्तीय जंखिम घटाउने योजनाको अवलोकन र अध्याबधिक हुनेछ । बडा नागरिक मंच, एकिकृत योजना तर्जुमा समितिका सदस्यहरूस, कर्मचारीलाई योजना तर्जुमा, स्थानीय तहमा जन उत्तरदायीत्व, केटाकेटी र वातावरण प्रिय स्थानीय शासन साथै लैंगिक समानता र सामाजिक सहभागिताका लागि क्षमता विकास हुनेछन् । सबै नगरपालिकाहरूमा वेभमा आधारित प्रतिवेदन प्रणालीको विस्तार भएको हुनेछ । जिल्ला र नगरपालिकाहरूमा आन्तरिक राजस्व शाखाकोक्षमता बढेको हुनेछ । MCPM पुनरावलोकन र अध्याबधिकभै परिणाममा आधारित हुनेछ । जिल्ला आवधिक योजना र वार्षिक योजना विच सम्बन्ध भएको हुनेछ । प्रकोप घटाउने योजना मजबुत हुनेछ । खुल्ला जमिन, सार्वजनिक जमिन व्यवस्थापन र शहरी क्षेत्र विकास योजन हुनेछ ।
--	---	---	--	--

<p>३६५८२१ पश्चिम नेपाल ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम</p>	<p>आ.व.०७०।७ १ देखि आ.व.०७४।७ ५ सम्म</p>	<ul style="list-style-type: none"> • १५१ वटा खानेपानीका योजना, ४ वटा पानीपुर्णभरण पोखरी निर्माण भइ १६८३० जनस्ख्या लावान्वित, ५३ वटा सार्वजनिक र संस्थागत शौचालय निर्माण भएको, हाल सम्म सरसफाइमा ४७१८६८ जनस्ख्या लावान्वित भएको हुने । • ७१६ क्षमता विकास तालिम भइ २००८३ जनस्ख्या लावान्वित भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • कार्यक्रम लागु भएका १४ जिल्ला मध्य ८ वटा खुल्ला दिसा मुक्त घोषणा, ३८ वटा वार्ड पुर्ण सरसफाइ घोषणा, • ८ वटा जिल्ला वाश रणनिती योजना तयार भएका, ५२ वटा गविस वाश प्लान तयारीको क्रममा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> • ८८ वटा खानेपानी योजना पूरा गरि ४५००० जनस्ख्या लावान्वित गराउने • २ वटा जिल्ला र ३४ वटा गा.वि.स. खुला दिशामुक्त गराउने • पहिलो चरण र यस चरणगरि २०० उपभोक्तालाई पानी सुरक्षा योजना सम्बन्धि तालिम प्रदान गर्ने • गुल्मी, अर्घाखाँची, पाल्पा र रोल्पाको जिल्लाहरूको आवास योजना तयार गर्ने • ५८ वटा संस्थागत र सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्ने • क्षमता विकास सम्बन्धि १७२५ वटा कार्यक्रम आयोजना गरि ३७४५२ जनस्ख्या लावान्वित गराउने
<p>३६५८२२ कर्णाली रोजगार कार्यक्रम</p>	<p>आ.व.०६३।६ ४ देखि सालवसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानीयस्तरमा रोजगारी श्रृजना गरि आर्थिक समृद्धिमा टेवा पुर्‍याउने । 	<ul style="list-style-type: none"> • आ.व.०६३।६४ देखि हालसम्म १४७८३६१ कार्यदिन रोजगार श्रृजना भई करिव १६८० वटा स-साना विद्यालय भवन, लघु जलविद्युत मर्मत, गोरेटो, घोरेटो फलफुल एव् जडिवुटी खेती जस्ता योजना सम्पन्न भएको छन् । 	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामीण सडक ८४ वटा ३८ कि.मी. • लघु जलविद्युत १८ वटा • श्रममूलक कार्यवाट कुलो निर्माण • खानेपानी १० वटा १७२७८ घरधुरी लाभान्वित • सिंचाइ १३ वटा डछ हेक्टर • फलफुल खेती २ वटा • अन्य योजना तथा कार्यक्रम १३ वटा

<p>३६५८२५ स्थानीय अग्रसरतालाई नयाँ ज्ञान र सीपसँग जाड्ने कार्यक्रम L-LINK</p>		<ul style="list-style-type: none"> • दिगो प्राकृतिक व्यवस्थापन, साना भौतिक पूर्वाधार निर्माण, सीप विकास तथा रोजगारी सिर्जना भएको हुने । • मध्य तथा सुदूरपश्चिम क्षेत्रका समुदायको सामाजिक आर्थिक क्रियाकलापबाट जीवनस्तरमा सुधार भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> • ५३ वटा गा.वि.स.हरूमा आवधिक योजना निर्माणको बारेमा प्रक्रियागत तालिम सञ्चालन भएको जसबाट १,०३० जनाले तालिम प्राप्त गरेको । • ५३ वटा गा.वि.स.को गाउँ विकास आवधिक योजना निर्माण भएको । • ६० वटा उत्पादक समूहहरूको क्षमता विकास उत्पादन एवं व्यवसायिक योजना निर्माणमा सहयोग गरेको जसबाट १,५०० साना किसानहरू व्यवसायिक कृषि तर्फ उन्मुख भएको । • १,२०० साना किसानहरूको उत्पादित वस्तुहरूको बजारिकरणमा सहयोग । • ४५ वटा कृषक व्यवसाय पाठशाला सञ्चालनबाट करिब ८०० किसानहरूले कृषि व्यवसाय सम्बन्धी ज्ञान प्राप्त गरि व्यवसाय सञ्चालन गरेको । 	<ul style="list-style-type: none"> • ४६ गा.वि.स.हरूमा आवधिक योजना निर्माणको बारेमा प्रक्रियागत तालिम • ४६ गा.वि.स.हरूको आवधिक योजना निर्माणमा सहयोग एवं सहजीकरण • १०० उत्पादक समूहहरूको क्षमता विकास, उत्पादन एवं व्यवसायिक योजना निर्माणमा सहजीकरण । • ५००० साना किसानहरूको बजारमा पहुँच बढाउने । • ४५ कृषक व्यवसाय पाठशाला संचालन
<p>३६५८३१ स्थानीय स्तरका सडकपुल तथा सामुदायिक पहुँच सुधार परियोजना</p>	<p>आ.ब.०६२ ६ ३ देखि सालवसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानीय सडकहरूमा पुल निर्माण भई बाह्रै महिना यातायात संचालन भई आवगमनमा सहजता पुगेको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • ३७ पुल निर्माण सम्पन्न भई संचालनमा आएको जसबाट जिल्ला भित्र र अन्य जिल्लासँग Connectivity बढेको । • ८०० कि.मी. सडक All Weather मा परिणत भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • ६५ वटा सडक पुल निर्माण सम्पन्न गरिनेछ जसबाट जिल्ला भित्र र अन्य जिल्लासँग Connectivity बढ्नेछ । • १२०० कि.मी. सडक All Weather मा परिणत हुनेछ ।

<p>३६५८३३ सामुदायिक सिंचाइ आयोजना CIP</p>	<p>आयोजनाको अवधि:- ०६७।६८ देखि ०७३।७४ आयोजनाको शुरु मिति:- ८ फेब्रुवरी, २०११ आयोजनाको सम्पन्न हुने मिति:- २८ फेब्रुवरी, २०१७</p>	<ul style="list-style-type: none"> • हालसम्म १२८ वटा उप-आयोजनाहरू सम्पन्न भई ३३०० हेक्टरमा सिंचाई सुविधा पुगेको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • हालसम्म यस आयोजनाबाट कूल २३५ वटा उप-आयोजनाहरूको जल-उपभोक्ता सँस्थाहरूसँग सम्झौता भई निर्माण कार्य भइरहेकोमा १२८ वटा सम्पन्न भई ३३०० हेक्टरमा सिंचाइ सुविधा पुगेको तथा ५० उप-आयोजनाको निर्माण अन्तिम चरणमा पुगेको तथा अन्यको पनि निर्माण कार्य अधि बढी रहेको • १५ वटा NCB Package हरूको निर्माण कार्य अगाडी बढेको तथा थप छ वटाको E-Submission प्रकृयाबाट Bid Documents तयार भइरहेको । • २१४ वटा थप नयाँ सिंचाइ उप-आयोजनाहरूको सर्भेक्षण तथा डिजाइन कार्य नयाँ परामर्शदाताबाट भइरहेकोमा हालसम्म २१४ वटै उप-आयोजनाहरूको सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न भइसकेको छ भने १२३ वटा उप-आयोजनाहरूको Final Report तथा ७० वटा उप-आयोजनाहरूको Draft Report समेत प्राप्त भइसकेको । 	<ul style="list-style-type: none"> • ४१२ वटै सिंचाई उप-आयोजनाहरूको सम्झौता गरि निर्माण कार्य अगाडी बढाउने । • थप ५००० हेक्टर जमिनमा सिंचाइ सुविधा पुर्याउने । • उत्पादनमा ५५ ले बढोत्तरी ल्याउने । • कृषकहरूलाई सुधारिएको कृषि अवलम्बन गराउने तथा लघुवित्तमा पहुँच बढाउने । • स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा कृषि सडक विभाग अन्तर्गतका साना सिंचाइको क्षेत्रमा क्षमता अभिवृद्धि गराउने ।
---	--	---	--	--

<p>३६५८३७ साना सिंचाइ, नदि नियन्त्रण तथा अन्य पूर्वाधार</p>	<p>आ.व.०६६।६ ७ देखि सालबसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • साना सिंचाईका माध्यमबाट कृषि उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने । • लघु जलविद्युत् माध्यमबाट ग्रामीण समुदायको जीवनस्तमा सुधार भएको हुनेछ । • नदी नियन्त्रण मार्फत् बाढीबाट हुने प्रकोप नियन्त्रणमा सहयोग पुग्नेछ । • वस्ती विकास र फोहोरमैला व्यवस्थापनबाट समुदाय लाभान्वित हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • करिब ३५०० हेक्टर क्षेत्रफलमा सिंचाई सुविधा पुर्याइएको । • ५२ वटा साना सिंचाई योजनाहरूको सर्भे, डिजाईन, सम्भाव्यता अध्ययन गरिएको । • ४ जिल्लाको साना सिंचाई गुरुयोजना तयार भैरहेको । • केही जिल्लामा लघु जलविद्युत आयोजनाहरूको कार्य भैरहेको । • वस्ती विकास र फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी काम भैरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> • ४००० हेक्टर क्षेत्रफलमा सिंचाई सुविधा पुर्याइने । • साना सिंचाई योजनाहरूको सर्भे, डिजाईन, सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने । • ४ जिल्लाको साना सिंचाई गुरुयोजना सम्पन्न गर्ने । • २० वटा लघु जलविद्युत आयोजनाहरूको सञ्चालन गर्ने । • १२ जिल्लामा वस्ती विकास र फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी काम हुने । • ६० कि मी तटबन्धको निर्माण हुने ।
<p>३६५८३८ सुनौला हजार दिन</p>	<p>आ.व.०६६।७ ० देखि आ.व.०७३।७ ४ सम्म शुरु: १३ जुलाई २०१२ समाप्त: ३० जुन २०१७</p>	<ul style="list-style-type: none"> • १५ जिल्लाका २८२ गाउँ विकास समितिका समुदायहरूमा व्यक्तिगत सरसफाई गर्ने बानिमा सुधार हुने, खाना अघि र पछि हात धुने तथा चर्पिको प्रयोग भएको हुने, गर्भवती भएको अवस्थामा धुम्रपान नगर्ने, बालबालिकाहरूको पढाईमा निरन्तरता, ६ देखि २४ महिनाका बालबालिकाहरूको पोषणमा सुधार भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • आ. व. २०७०।७१ मा ८४६ वटा Rapid Result Nutrition Initiative पद्धतिमा आधारित १०० दिने पोषण कार्यक्रम सञ्चालन भएको, • ३ वटा क्लष्टरमा राष्ट्रिय सेवा प्रदायक संस्था छनौट भई २८२ गाउँ विकास समितिमा कोचहरूले Rapid Result Nutrition Initiative पद्धतिमा पोषण कार्यक्रम सञ्चालनमा सहजिकरण गरिरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> • चालु आ. व. मा ५२५६ वटा Rapid Result Nutrition Initiative पद्धतिमा आधारित १०० दिने पोषण कार्यक्रम सञ्चालन हुने ।

<p>३६५८४० पूर्वी चितवन नदि व्यवस्थापन तथा जीविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम</p>	<p>आ.ब.०७१।७ २ देखि आ.ब.०७४।७ ५ सम्म</p>	<ul style="list-style-type: none"> • बाढीको प्रकोपबाट हुने जनधनको क्षति न्यूनिकरण भएको हुनेछ । • पूर्वी चितवनको जलाधार क्षेत्रको संरक्षण भएको हुनेछ । • साना सिंचाइको माध्यमबाट जीविकोपार्जनमा सुधार भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> • नदी नियन्त्रण सम्बन्धी २२ वटा साना योजना सञ्चालनमा रहेका । 	<ul style="list-style-type: none"> • राप्ती नदीमा २ कि मी लामो DYKE निर्माण । • पूर्वी चितवनको राप्तीका सहायक नदीमा २०० वटा SPUR निर्माण । • लोथर नदी तथा पूर्वी चितवनका खोलाहरुमा १ कि मी तटवन्धन निर्माण ।
<p>३६५८४१ उन्नती-समावेशी आर्थिक विकास कार्यक्रम नेपाल</p>	<p>आ.ब.०७१।७ २ देखि आ.ब.०७४।७ ५ सम्म</p>	<ul style="list-style-type: none"> • विक्री तथा उपभोगका लागि उत्पादन हुने कृषि उपजमा १०% वृद्धि भएको हुनेछ । • आधार वर्षको तुलनामा थप ३० % जनसंख्या कालोपत्रे सडकसम्म न्यूनतम ४ घण्टाको दूरीमा पुग्न सक्नेछन् । • सार्वजनिक हाट-बजार सम्बन्धी पूर्वाधारको अवस्थामा सुधार भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> • सडक छनोट भएर मूएच् तयार हुने अन्तिम अवस्थामा 	<ul style="list-style-type: none"> • सार्वजनिक निर्माण • १.१ सडकको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने • १.२ पुल, खोलुङ्गे पुल, ग्राभेट रोपवे तथा विस्तृत सर्भे डिजाइन तथा रिपोर्ट तयार गर्ने • सडकको स्तरोन्नती गर्ने (बजार सम्बन्धि सार्वजनिकपूर्वाधार निर्माण गर्ने समेत) • १.४ ल्याब स्थापना गर्ने • क्षमता अभिवृद्धि , तालिम गोष्ठी आदी

<p>३६५८४२ राष्ट्रिय ग्रामीण यातायात सुदृढीकरण कार्यक्रम SNRTP</p>	<p>आ.व.०७१।७ २ देखि आ.व.०७४।७ ५ सम्म</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामीण सडक नियमित मर्मत सम्भार ३०६७ कि.मि., • ग्रामीण सडक आवधिक मर्मत सम्भार २३०८ कि.मि., • ग्रामीण सडक स्तरोन्नतीःपुनस्थापना २२२१ कि.मि., • नयाँ मोटर पुल निर्माणःपुनस्थापना ४५०० मिटर 	<ul style="list-style-type: none"> • नियमित मर्मत सम्भार १४०० कि.मि., • ग्रामीण सडक आवधिक मर्मत सम्भार ३६० कि.को.मि.DPR तयार भएको • ग्रामीण सडक स्तरोन्नती/पुनस्थापना कार्यको ११०० कि.को.मि.DPR तयार भएको • ग्रामीण सडक स्तरोन्नती कार्यको ३० किसम्पन्न भएको.मि. • ग्रामीण सडक पुल २ गोटा निर्माणाधिन रहेको • ग्रामीण सडक पुल १० वटाको DPR तयार भएको • १२२ Individual Consultant Procure गरिसकेको 	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामीण सडक नियमित मर्मत सम्भार १२०० कि.मि. • नदी/खोला तर्ने संरचना नियमित मर्मत सम्भार ६०० मिटर • ग्रामीण सडक आवधिक मर्मत सम्भार २५० कि.मि. • सडक पुल आवधिक मर्मत सम्भार १५० मिटर • कजवे आवधिक मर्मत सम्भार ५० मिटर • ग्रामीण सडक स्तरोन्नती/पुनस्थापना कार्य १५० कि.मि. • नयाँ सडक पुल निर्माण तथा पुरानो पुनस्थापना कार्य ४ गोटा
---	--	---	--	---

<p>३६५८४३ स्थानीय सडक सुधार कार्यक्रम</p>	<p>आ.ब.०७१।७ २ देखि आ.ब.०७४।७ ५ सम्म</p>	<ul style="list-style-type: none"> • -२ करोड ४ लाख जन श्रमदिन बराबरको रोजगारी सृजना गर्ने । (जसमा ६० प्रतिशत विपन्न वर्गलाई लक्षित गरिएको र ३५ प्रतिशत महिलालाई लक्षित गरिएको) • -४०० विपन्न वर्गलाई जिविकोपार्जनमा सुधार हुने निर्माण सम्बन्धि तालिम दिइने । • -तलम प्राप्त रेखालुहरु (मर्मत संभार गर्ने व्यक्ति) हरुलाई जिल्ला विकासमा रोजगार सिर्जना गर्ने । • -जिल्लाहरुको वार्षिक सडक मर्मत कार्यक्रम तर्जुमा गरि लागु गरिने । • -जिल्ला सडक आवधिक योजनामा मर्मत संभारहरुको आवश्यकता आवधिक गरिने । • जिल्ला विकास र जिल्ला प्राविधिक कार्यालयद्वारा सडक संभार अध्यावधिक रुपमा सुपरिवेक्षण गरिने । • -जिल्लाका सम्पूर्ण सडक मर्मत सुधार समितिहरुमा महिला तथा विपन्न वर्गहरुको समानुपातिक रुपमा समावेशिकरण गरिने । 	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामीण सडक निर्माण- • सडकको नियमित मर्मत संभार-२४६कि मि • सडक पुनः स्थापना कार्य-५कि मि 	<ul style="list-style-type: none"> • नयाँ ग्रामीण सडक निर्माण-५ कि मि • सडकको नियमितमर्मत संभार- ७१२कि मि • सडक पुनः स्थापना कार्य-५०कि मि • सामाजिक अभिवृद्धि कृयाकलाप
<p>३६५८४४ साना सिंचाइ कार्यक्रम</p>	<p>आ.ब.०७१।७ २ देखि आ.ब.०७४।७ ५ सम्म</p>	<ul style="list-style-type: none"> • योजना लागू भएका ५ जिल्लामा योजना अवधिभर १८०० स्कीमहरु सञ्चालन भएका हुनेछन् । • १५००० हेक्टरमा थप सिंचाई उपलब्ध हुने • २५००० घरधुरी सिंचाई सुविधाबाट लाभान्वित हुने 	<ul style="list-style-type: none"> • करिव २०० वटा साना सिंचाई योजना सञ्चालनमा रहेका 	<ul style="list-style-type: none"> • २७५ वटा साना सिंचाई योजनाहरुको निर्माण हुने । • २७५ वटा साना सिंचाई योजनाहरुको निर्माण भई करिव ४००० हेक्टर क्षेत्रफलमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध हुने ।

<p>३६५८४५ गरिवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम</p>	<p>आ.व.०५५।५ ६ देखि सालवसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • सामाजिक, आर्थिक, सशक्तिकरण र गरिवी निवारणमा टेवा पुगेको । • विपन्न परिवारको क्षमता अभिवृद्धि तथा स्रोत साधनमा पहुँच वृद्धि भएको हुने । • सामाजिक परिचालनका माध्यमबाट विपन्न परिवारमा चेतनस्तर वृद्धि भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • ३८२ कार्यक्षेत्रका ८० हजार लक्षित परिवारहरु पहिचान गरि समुह सस्थामा आवद्ध गराई कृयाशिल रहेका । • ६०४० समुह/सस्था गठन भएको । • १५ करोड सामुहिक वचत सकलन भई समुहमै परिचालन भएको । • ८ करोड २८ लाख ४० हजार वीउ पुँजी चालुकोष स्थापना (अक्षय कोष) भएको । • नियमित समुह बैठकबाट लक्षित परिवारहरुमा चेतनास्तर वृद्धि भएको । • विपन्न परिवारहरुमा सशक्तिकरण भई सामाजिक, आर्थिक कृयाकलापमा पहुँच अभिवृद्धि भएको । • विपन्न परिवारहरुको निर्णय क्षमतामा वृद्धि भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • ७५ वटै जिविसहरुमा स्थानिय निकायको सहभागितामूलक योजना प्रकृत्यामा आवद्ध भई लक्षित समुह मार्फत माग भई आएका कार्यक्रमहरु सचालन हुने ।
--	--	--	--	--

<p>३६५८४६ वातावरणमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम EFLG</p>	<p>आ.ब.०७१ ७ २ देखि आ.ब.०७५ ७ ६ सम्म</p>	<ul style="list-style-type: none"> • जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन तथा वातावरण व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी गराउन राष्ट्रिय तथा स्थानीय निकायहरूको, स्थानीय समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने । • वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन तथा विपद् व्यवस्थापन योजना तथा बजेटलाई स्थानीय तथा राष्ट्रिय योजना तर्जुमा प्रकृत्यामा मूलप्रवाहीकरण गर्ने । • वातावरणमैत्री स्थानीय शासन प्रारूप, २०७० वमोजिम वातावरणमैत्री स्थानीय निकाय निर्माण गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> • जलवायु परिवर्तन, अनुकुलन र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा राष्ट्रिय स्तरमा ३५० जना र १८०० जनालाई तालिम दिईएको । • ४० वटा पोखरी संरक्षण तथा सौन्दर्यकरण गरिएको । • ३० वटा उध्यानहरू निर्माण गरिएको । • ३०० वटा सोलार सडक बत्ती जडान । 	<ul style="list-style-type: none"> • ३० हजार घरधुरीलाई वातावरणमैत्री घर घोषणा गरिने । • नगरपालिकाका २० वटा र गाविसका २० वटा वडालाई वातावरणमैत्री वडा घोषणा गरिने । ४० वटा वडाहरूलाई वातावरणमैत्री वडा घोषणा गर्ने । • ३० हजार घरधुरीलाई वातावरणमैत्री घर घोषणा गर्ने । राष्ट्रिय तथा स्थानीय स्तरमा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन । • वातावरणमैत्री व्यवहार परिवर्तनका लागि अभियान सञ्चालन ।
<p>३६५८४७ वहु क्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम</p>	<p>आ.ब.०७१ ७ २ देखि सालवसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • पोषण सम्बन्धी संस्थागत संरचनाको सुधार गर्दै स्थानीय समुदायको व्यक्तिहरूमा पोषण सम्बन्धी क्षमता सुधार भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • ६ जिल्लामा बजेट निकास भई जिल्लास्तरमा कार्यक्रम कार्यान्वयन भईरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानीय स्तरमा पोषण कार्यक्रम सञ्चालन हुने ।
<p>३६५८५० निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रम</p>	<p>सालवसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानीय तहको विकास निर्माणमा सविधान सभाका सभासदहरूको सक्रिय सहभागिता र भूमिका हुने । • जिल्ला परिषद बैठकबाट निर्णय भएका तर बजेट अभावले कार्यान्वयन हुन नसकेका पूर्वाधार विकास निर्माणका कार्यहरू भई सर्वसाधारण जनताको पहुँचमा वृद्धि भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रामीण सडक, सिचाई तथा नदि नियन्त्रण, लक्षित कार्यक्रम सम्पन्न भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानिय निकायको सहभागितामूलक योजना प्रकृत्यामा आवद्ध भई जिल्ला परिषदको योजना तथा वार्षिक कार्यक्रममा समावेश भएका योजना तथा कार्यक्रमहरू सचालन हुने ।

<p>३६५८०१ केन्द्रीय पञ्जीकरण विभाग</p>	<p>आ.ब.०७१।७ २ सालवसाली</p>	<ul style="list-style-type: none"> • सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्य थप प्रभावकारी भएको हुनेछ । • सुरक्षा भत्ता वितरणमा रहेको वित्तीय जोखिम न्यूनिकरण भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> • २८ वटा जिल्लाहरूमा सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी अनलाईन सफ्टवेअरको प्रयोग शुरु भई एघार लाखभन्दा बढी व्यक्तिको विवरण केन्द्रीय सर्भरमा सुरक्षित रहेको । यीजिल्लाहरूका २८४ जनाकर्मचारीलाई अनलाईन सफ्टवेअर तालिम प्रदान गरि २४५ वटा कम्प्युटर प्रिन्टर लगायतका उपकरण समेत हस्तान्तरण गरियो । • बाँके, सुर्खेत तथा वाग्लुङ्ग जिल्लाका प्रत्येक गाउँ विकास समितिमा शाखा रहित बैकिङ विधिबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गरिएको । • केन्द्रीय तथ्यांक विभाग मार्फत व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी राष्ट्रव्यापी सर्वेक्षण शुरु भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • दशवटा नगरपालिकामा व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी पारिवारिक लगत संकलन गर्ने ।
--	---------------------------------	--	---	---

३६५८०२ सीमा क्षेत्र विकास कार्यक्रम	आ.ब.०७२।७ ३	<ul style="list-style-type: none"> • सार्वजनिक सेवामा सरल र सहज पहुँच विकास भएको हुनेछ । • स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार भएको हुनेछ । • पिछडिएको समुदायको सशक्तिकरण भएको हुनेछ । • समावेशी आर्थिक विकास भएको हुनेछ । 		<p>भौतिक पूर्वाधार, सौर्य उर्जा, साना सिंचाइ, स्थानिय सडक, आदि क्षेत्रको विकाश गर्ने।</p> <p>समाजिक पूर्वाधार, सामुदायिक भवन, विद्यालय, सौचालय, स्वास्थ्य चौकी आदिमा लगानि गर्ने।</p> <p>सामाजिक विकाश, खोप, मदरसा शिक्षा जास्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।</p> <p>आय आर्जन तथा शिप विकाश, व्यवसायिक तालिम, नगदेबालि विकाश आदि विभिन्न कार्यक्रम स.चालन गर्ने।</p> <p>सचेतना अभिवृद्धि तथा सशक्तिकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने</p>
३६५८०३ आर्थिक केन्द्र तथा दुई जिल्ला जोड्ने सडक	आ.ब.०७२।७ ३	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानीयस्तरमा सडक सञ्जाल विकास भएको हुनेछ । • स्थानीय जनताको सार्वजनिक सेवा पहुँचमा सुधार भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> • ३० कि.मी. सडक कालोपत्र गरिएको । • १२० कि.मी. सडक ग्राभेल गरिएको । • १५० कि.मी. सडक ट्रयाक खोल्ने काम गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • १५० कि.मी. सडक ग्राभेल गर्ने । • १५० कि.मी. सडक ट्रयाक खोल्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/राज्य संकेत	संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३६५०११	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१६०,६५७	२४८,५८६	२३३,८८६	१४,७००		१४५,०८६	१०३,५००		२६८,६७२	२७७,८८६	१	७	१	२	३	
२	३६५०१३	राष्ट्रिय दलित आयोग	२७,८४४	२८,३२७	२७,८३७	४९०		२८,३२७			३०,४०२	३१,३०८	१	७	१	२	३	
३	३६५०१४	पन्जिकरण कार्यक्रम	५८,५३७										२	७	२	२	३	
४	३६५०१५	जेष्टनागरिक, अशक्त, अपाङ्ग, लोपोन्मुख जाति तथा एकल महिला सुरक्षा व्यवस्था	१२,७३४,७२६	१६,४५०,४४५	१६,४५०,४४५			१६,४५०,४४५			१८,०९५,५०४	१८,९९८,०४९	१	७	१	२	३	
५	३६५०१६	स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा कृषि सडक विभाग	३३,५७४	९३,७०८	४२,३०८	५१,४००		९३,७०८			१००,७८५	१०३,९२५	१	७	१	१	३	
६	३६५०२०	राष्ट्रिय मुस्लिम आयोग	९,६९२	१३,८६७	१३,२६७	६००		१३,८६७			१५,१६३	१५,७९१	२	७	१	२	३	
७	३६५०२१	कान्छिय पिञ्जकरण विभाग		२९,१५२	२६,६५२	२,५००		२९,१५२			३१,३७०	३२,३६०	१	२	२	३	३	
८	३६५०१०	बौद्ध दर्शन प्रवर्द्धन तथा गुम्बा विकास	७९,७४३	८०,६५९	२६,४५९	५४,२००		८०,६५९			८७,८५१	९१,२९८	२	५	२	३	३	
९	३६५०१४	स्थानीय निकाय वित्तीय आयोग	४९,३५०	५५,८७७	५५,८७७			५५,८७७			६१,४६७	६४,२६३	२	४	१	१	३	
१०	३६५०१५	आदिवासि/जनजाति उत्थान राष्ट्रिय	११०,९१८	१३५,५१३	११९,९५३	१५,५६०		१३५,५१३			१४८,२११	१५४,४०६	१	५	१	२	३	
११	३६५०१६	उपेक्षित, उत्पीडित र दलितवर्ग उत्थान विकास समिति	६५,१४४	६८,२८२	५७,३६२	१०,९२०		६८,२८२			७४,५९९	७७,६२०	१	५	१	२	३	
१२	३६५०१८	पिछडिएको समुदाय उत्थान विकास	३२,०७०	२९,१६२	२८,९७३	१८९		२९,१६२			३१,९६०	३३,३३३	१	५	१	२	३	
१३	३६५१३३	नेपाल खाद्य संकट संबोधन कार्यक्रम	२४,४९८										१	३	१	१	३	
१४	३६५१४४	स्थानीय विकास प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	९१,४२६	११०,०००	७५,०००	३५,०००		११०,०००			१२१,००१	१२६,५०३	३	४	१	२	३	
१५	३६५१५०	बादी समुदाय उत्थान विकास समिति	१७,८५५	२०,३३०	१५,१३७	५,१९३		२०,३३०			२२,१७४	२३,०६४	२	५	१	१	३	
१६	३६५१५१	साना विकास आयोजना	३७,२१०	५००,०००	५००,०००				५००,०००		५५०,०००	५५५,०००	१	२	१	२	३	
१७	३६५८०१	जिल्ला विकास समिति अनुदान	४,९८३,७२२	३,६७४,६०६	३,६७४,६०६			३,६७४,६०६			४,०४२,०७३	४,२२५,७९९	२	२	१	२	३	
१८	३६५८०२	गाउँ विकास समिति अनुदान	७,३०१,२४१	८,०५१,८२७	८,०५१,८२७			८,०५१,८२७		१,०००,०००	८,८५७,०१६	९,२५९,६०१	२	२	१	२	३	
१९	३६५८०३	नगरपालिका अनुदान	४,५६०,१०६	६,२९५,७९८	६,२९५,७९८			६,२९५,७९८			६,९२५,४२२	७,२४०,१५३	२	२	१	२	३	
२०	३६५८०४	ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम	५०६,८१०	६६३,७७३	२१७,३२७	४४६,४४६		६४१,७७३	२२,०००		७२६,२५४	७५६,७९७	१	३	१	१	१	
२१	३६५८०५	ग्रामीण जलस्रोत व्यवस्थापन परियोजना	२५४,४९५	३०४,१२९	१२२,८२९	१८१,३००		१५४,१२९	१५०,०००		३३४,४१२	३४९,५२५	१	१	१	१	१	
२२	३६५८०६	ग्रामीण पुननिर्माण तथा पुनस्थापन	२७२,०३९	१,१८३,५२२	३३,५०६	१,१५०,०१६		१,१८३,५२२			१,३०१,६३८	१,३६०,७७७	१	२	१	२	३	
२३	३६५८०७	ग्रामीण सामुदायिक पूर्वाधार विकास	२४८,३४९	३२७,९६३	५१,३६७	२७६,५९६		२४८,३४९	७३,२४५		३६०,६३९	३७६,९४९	१	२	१	२	३	
२४	३६५८०८	स्थानीय यातायात पूर्वाधार क्षेत्रगत	१,३९६,४४३	१,६०१,६६२	१४,८८०	१,५८६,७८२		१,६०१,६६२			१,७६१,१४०	१,८४०,७६३	१	२	१	२	३	
२५	३६५८०९	झोलुगे पुल क्षेत्रगत कार्यक्रम	१,२९५,६३५	२,०५६,८७६	१४,०८२	२,०४२,७९४		२,०५६,८७६	२५०,०००		२,३६१,९४९	२,३६९,३७४	१	२	१	२	३	
२६	३६५८१०	ग्रामीण पहुँच कार्यक्रम	४२७,२३८	९५९,३२३	४५,०८०	९१४,२४३		९५९,३२३	७५०,०००		१,०५५,२६७	१,१०३,२३७	१	१	२	२	३	
२७	३६५८१५	विकेन्द्रीत ग्रामीण पूर्वाधार तथा जिविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम	१,४८६,४१०	२,१०६,५०४	१०५,९१८	२,०००,५८६		२,०८६,८०८	४५५,५००	१,१४४,१९६	२,३१७,०३२	२,४२३,२२१	१	२	१	१	३	
२८	३६५८१६	दुर्गम एवं विशेष क्षेत्र विकास कार्यक्रम	१३०,२४०	१७३,१५९	५९,७७९	११३,३८०		१७३,१५९			१८७,७४८	१९४,५६४	१	५	१	२	३	

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गर्बिमूख संकेत	सोचिक संकेत	अवकाश संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
२९	३६५८१७	स्थानीय विकास शुल्क कोष	२,६६९,५०४	३,४३३,७२६	१,०८७,३२९	२,३४६,३९७		३,४३३,७२६			३,७७७,१००	३,९४८,७८८	२	१	१	२	३
३०	३६५८१९	स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम	३,७७२,४०२	५,७४९,९४७	५,७०५,०२२	४४,९२५		१०६,७३३	५,६४३,२९४		६,३२४,८२६	६,६१२,२४४	१	२	१	२	३
३१	३६५८२१	पश्चिम नेपाल ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम	१९६,२४५	४३३,०२०	१८३,०२०	२५०,०००		१९०,११०	२४२,९१०		४७६,२३१	४९७,८१७	१	३	१	१	१
३२	३६५८२२	कर्णाली रोजगार कार्यक्रम	३२३,७३०	२९८,३१०	१४,११०	२८४,२००		२९८,३१०			३२७,९६६	३४२,७६६	१	५	१	१	३
३३	३६५८२५	स्थानीय अप्रसरतालाई नयाँ ज्ञान र सीपसंग जोड्ने कार्यक्रम	१४,५९१	२०,०००	५,४०८	१४,५९२			२०,०००		२२,००३	२३,००१	२	१	१	२	३
३४	३६५८३१	स्थानीय स्तरका सडकपुल तथा सामुदायिक पहुँच सुधार परियोजना	१,६२२,०१८	३,४६५,७४८	१,७४८	३,४६४,०००		२,६०५,७४८	३६०,०००	५००,०००	३,८१२,३२४	३,९८५,६१२	२	२	१	२	३
३५	३६५८३३	सामुदायिक सिंचाई आयोजना	५७२,२४९	८८४,४१४	८४,०९०	८०१,३२४		१६७,१३३	७१८,२८१		९७३,८४३	१,०१८,०१३	१	२	१	२	१
३६	३६५८३७	साना सिंचाई, नदि नियन्त्रण र अन्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	५१३,०८१	८७३,८४७	२,०३७	८७१,८१०		८७३,८४७			९६१,२३४	१,००४,९२९	१	२	१	१	१
३७	३६५८३८	सुनौला हजार दिन कार्यक्रम	५५२,६६८	३,०८३,५८७	३,०८३,८३७	४,७५०			१,७३३,६४४	१,३५४,९४३	३,३९७,४४९	३,५५१,८७८	१	३	१	१	३
३८	३६५८४०	पूर्वी चितवन नदि व्यवस्थापन तथा जीविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम	७१,०६३	२३५,७९८	५,५०६	२३०,२९२		९२,७५६	१४३,०४२		२५९,३८८	२७१,१७१	१	५	१	२	२
३९	३६५८४१	उन्नती-समावेशी आर्थिक विकास कार्यक्रम नेपाल	२२०,५४६	७००,३५६	४४,५५४	६५५,८०२			७००,३५६		७७०,३९३	८०५,४०९	१	५	१	२	३
४०	३६५८४२	राष्ट्रिय ग्रामिण यातायात सुदृढीकरण	५९९,१४२	३,३३८,३९८	१५९,७५३	३,१७८,६४५		१,०५०,७०४	२,२८७,९४४		३,६७१,७५३	३,८३८,४०७	१	२	१	२	३
४१	३६५८४३	स्थानीय सडक सुधार कार्यक्रम	३२७,६४३	९२४,५१४	१०,८१७	९१३,६९७		३१४,५१३	६१०,००१		१,०१६,९८०	१,०६३,२००	१	२	१	२	३
४२	३६५८४४	साना सिंचाई कार्यक्रम	२१०,३५०	८२१,०१५	८०,८१५	७४०,२००		२७८,३४३	५४२,६७२		९०३,१३१	९४४,१६३	१	१	१	२	२
४३	३६५८४५	गरिवसँग विवेक कार्यक्रम	६८,१८३	१५९,६९७	१५९,६९७			१५९,६९७			१७५,६०६	१८३,५७८	२	१	१	२	३
४४	३६५८४६	वातावरण मैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम	१८८,४९३	९०३,५८०	८९७,३९०	६,१९०		५,०००	८९८,५८०		९९३,९४४	१,०३९,१३६	१	६	२	२	२
४५	३६५८४७	बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम	५७,०८३	१००,०००	१००,०००			१००,०००			११०,०१७	११५,००५	१	३	१	१	२
४६	३६५८५०	निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रम	३,१६५,९२५	५,४०३,०००	५,४०३,०००			५,४०३,०००			५,९४३,३००	६,२१३,४५०	१	५	१	१	३
४७	३६५८५१	आर्थिक केन्द्र तथा दुई जिल्ला जोड्ने		९७७,१८२		९७७,१८२		९७७,१८२			१,०७४,९३४	१,१२३,८०९	१	२	२	३	३
४८	३६५८५२	सीमा क्षेत्र विकास कार्यक्रम		१६४,११९	८०,८४१	८३,२७८		१६४,११९			१८०,५३४	१८८,७४५	१	२	२	३	३
		जम्मा	५१,५४०,८८८	७७,२३९,३०८	५३,४६९,१२९	२३,७७०,१७९		५७,०३५,५३०	१६,२०४,६३९	३,९९९,१३९	८४,९४२,७०५	८८,७९०,७८७					

६.४ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण

(क). पृष्ठभूमि

राष्ट्रको सर्वाङ्गीण विकासका लागि विज्ञान तथा प्रविधिको विकास र उपयोगका साथै विकराल बन्दै गइरहेको वातावरणीय तथा जलवायु परिवर्तनको समस्यालाई सम्बोधन गर्दै विकासका कार्यक्रमलाई दिगोरूपमा निरन्तरता दिनु अपरिहार्य भएको छ।

विश्वमा विज्ञान तथा प्रविधिको क्षेत्रमा आएको नविनतम प्रविधिसँगै आफूलाई समेत सोही अनुकूल समाहित गर्दै जानु र यसबाट पर्ने वातावरणीय असरलाई कम गर्दै लैजानु विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालयको प्रमुख दायित्व हो। यसका लागि यस मन्त्रालयले वातावरण संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव अनुकूलन गर्दै समष्टिगत विकासका लक्ष्यहरू हांसिल गर्ने गरी प्राकृतिक श्रोत तथा साधनहरूको परिचालन, वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनकार्यलाई संस्थागत र परिष्कृत गर्दै लैजाने, ओजन तहलाई नाश गर्ने पदार्थहरूको पैठारीमा रोक लगाउने, वायु, जल तथा ध्वनि प्रदुषणलाई न्यूनीकरण गर्दै लैजाने, विषादिको सुरक्षित विसर्जन गर्ने एवं वातावरण तथा जलवायुपरिवर्तन सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा स्थानीय अनुकूलनका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तर रूपमा कार्यान्वयन गर्दै आईरहेको छ।

नेपालमा यस क्षेत्रको विकास एवं विस्तारका लागि विगत ३/४ दशकदेखि संस्थागत, नीतिगत एवं कार्यगत प्रयासहरू हुँदै आएका छन्। संस्थागत प्रयासका रूपमा विज्ञान प्रविधि, सूचना प्रविधि, नविकरणीय ऊर्जा, वातावरण एवं जलवायु परिवर्तन तथा वातावरण संरक्षणका क्षेत्रहरूमा विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय, विज्ञान र प्रविधिको अनुसन्धानमूलक र खोजमूलक कार्य गर्ने उद्देश्यले नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञाप्रतिष्ठान, वि.पी. कोइराला मेमोरियल प्लानेटेरियम तथा अब्जरभेटरी र विज्ञान संग्रहालय विकास समिति र राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशालाको स्थापना भएको छ। त्यसैगरी विद्युतीय सुशासनको माध्यमबाट सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सेवाग्राहीको पहुँचलाई सहज तुल्याई सुशासनको सुनिश्चितता गर्दै सुरक्षित र भरपर्दो बनाउन नेपाल प्रमाणीकरण नियन्त्रकको कार्यालय, सूचना प्रविधि विभाग र राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रको स्थापना भई कार्य संचालनमा रहेका छन्।

मुलुकको समष्टिगत दिगो विकासमा जलवायु परिवर्तनले पर्ने प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्दै वातावरण संरक्षण गर्ने कार्यमा सहयोग पुर्याउन वातावरण विभाग र वाढी तथा मौसम भविष्यवाणी प्रणालीलाई बढी भरपर्दो तथा विश्वसनीय बनाउन मन्त्रालयको अतिरिक्त कार्यविशिष्टिकृत संस्थाको रूपमा केन्द्रिकृत भइ कार्य गर्नेगरी जल तथा मौसम विज्ञान विभागको स्थापना भई कार्य संचालन भैरहेको छ। साथै, वैकल्पिक र नविकरणीय ऊर्जाको प्रवर्द्धन गरी नेपालको ग्रामीण क्षेत्रमा स्वच्छ ऊर्जाको सहज आपूर्ति गर्ने, नविकरणीय ऊर्जा प्रविधिबाट स-साना उद्योग तथा व्यवसायहरू संचालन गरी ग्रामीण जनताको आर्थिक तथा सामाजिक स्थितिमा सुधार ल्याई वातावरणमैत्री क्रियाकलापहरू संचालन गर्न वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको स्थापना भई विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन भैरहेका छन्।

नेपाल सरकारको चालु तेहौँ योजनाले लिएको उद्देश्य र लक्ष्य, क्षेत्रगत योजना र रणनीति तथा विभिन्न निकायबाट प्राप्त राय सुझाव अनुरूप चालु आ.व.मा विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका छन् भने आ.व. ०७२/७३ मा चालु तेहौँ योजना, व्यवस्थापिका संसदद्वारा मिति २०७२/०९/३० मा पारित २७ बुँदे संकल्प प्रस्ताव एवं नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को नीति तथा कार्यक्रमलाई आत्मसात गर्दै विनाशकारी भूकम्पबाट विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरणको क्षेत्रमा उत्पन्न परिस्थिति समेतलाई केन्द्रित गरी राष्ट्रिय नीति एवं प्रचलित कानून अनुरूप कार्यक्रम संचालन हुनेछन्। शिर्जनशील युवा वैज्ञानिकहरूको क्षमतालाई अभिवृद्धि गरी देशमै विज्ञान तथा प्रविधिको व्यापक प्रयोग मार्फत दिगो र वलियो अर्थतन्त्र विकास गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछन्।

आ.व. २०७२/७३ मा विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण क्षेत्रमा १३ वटा विकास कार्यक्रम सहित कुल १८ वटा कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन्। यी आयोजनाहरू मध्ये पहिलो, दोश्रो र तेश्रो प्राथमिकतामा क्रमशः १३/४/१ वटा आयोजना रहेका छन्। कूल बजेट रकम रु ८५,५१,२५२ हजार रहेके छ।

(ख). नतिजा सुचकहरू

- मन्त्रालयको O&M सर्भे भएको हुने
- ईटा उद्योगको मापदण्ड पुनरावलोकन र परिमार्जन भएको हुने
- न्यूक्लियर सम्बन्धि कानूनको मस्यौदा तयार भएको हुने
- विज्ञान प्रविधि नीति र जैविक प्रविधि नीतिको पुनरावलोकन भएको हुने
- मध्य र सुदूर पश्चिमाञ्चलका १४ वटा जिल्लाका ८० वटा गा.वि.स. र ७ वटा नगरपालिकामा लापा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा निरन्तरता हुने
- २ लाख ६५ हजार वटा सुधारिएको चुलो जडान, ५५ हजार सौर्य घरेलु विद्युत प्रणाली जडान, लघु जलविद्युत आयोजनावाट २८०० कि.वा. विद्युत उत्पादन र ३० हजार वायोग्याँस प्लान्ट जडान भएको हुने
- साईन्स पार्क गुरुयोजना तयार भएको हुने
- सिंहदरवार भित्र सुरक्षित WIFI को विस्तार भएको हुने
- GIDC मा इलेक्ट्रोनिक व्याक अप क्षमतादोब्बर हुने गरी विस्तार भएको हुने
- Government Cloud को पूर्वाधार विस्तार भएको हुने
- विनासकारी भुकम्प, त्यसपछिका पराकम्पन तथा असमान्य मौसमका कारण हिमताल लगायतका क्षेत्रमा पार्न सक्ने थप असरहरूबाट जनधनको भरपर्दो सुरक्षाका लागि निरन्तर अनुगमन तथा वाढी पूर्व सूचनाप्रणालीको सुदृढीकरण एवं विस्तार गरिएको हुने
- ३ स्थानमा वायु गुणस्तर मापन केन्द्रको स्थापना भएको हुने

(ग). वार्षिक विकास कार्यक्रम

	व.उ.शी.नं.	आयोजना कार्यक्रम	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	३३११०२	जल विज्ञान कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> हिम मौसम र हिमजल केन्द्रको स्तरोन्नति हुने जल, जलगुण, थिग्रेनी र हिमजल सम्बन्धी तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू सरोकारवालाहरूलाई समयमै उपलब्ध हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> जलवायु परिवर्तनले मुख्य नदीहरूको जलप्रवाहमा परेको असर वारे विश्लेषण भएको प्रमुख जलाधार क्षेत्रका नदी जलमापन केन्द्रहरूका स्तरोन्नति र सुदृढीकरण कार्य भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ३ वटा हिमजलकेन्द्रहरू च्छोरोल्पा, कान्जिरोवा र हुम्लाको स्तरोन्नति गर्ने कोशी, बाग्मती, नारायणी वेशिन अन्तर्गतका केन्द्रहरूको संचालन तथा मर्मत संभार गर्ने।
२	३३११०३	हावापानी विज्ञान कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> जलवायु सम्बन्धी तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू कृषि, सिंचाई लगायतका सरोकारवालाहरूलाई समयमै उपलब्ध हुने र कृषि मौसम सल्लाहका लागि तथ्याङ्क उपलब्ध भई किसानसम्म सेवा पुग्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> स्वचालित मौसमी केन्द्रहरूको स्थापना भएको कृषि मौसम सल्लाहका लागि कृषि मन्त्रालय, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद संग सहकार्यको सुरुवात गरिएको Climate Variability सम्बन्धी विश्लेषण कार्य भइरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> हावापानी केन्द्रहरू सञ्चालन गर्ने र सोको लागि उपकरण खरिद गर्ने अवलोकनकर्ताहरूलाई मौसम अवलोकन सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने स्थानीय सर्वसाधारणका प्रत्यक्ष सरोकारमा रहेको मौसमजन्य प्रकोपवारे जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने भुकम्पबाट क्षति भएका केन्द्रहरूको मर्मत गर्ने।

	व.उ.शी.नं.	आयोजना कार्यक्रम	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
३	३३११०४	मौसम पूर्वानुमान कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> सर्वसाधारणका लागि ३ दिने मौसम पूर्वानुमान सेवा कार्यान्वयन हुने पर्यटनका लागि विशेष मौसम पूर्वानुमान र पूर्व सूचना उपलब्ध हुने हवाई उडानका लागि मौसमी सूचना तथा मौसमी पूर्वानुमान प्राप्त हुने असामान्य मौसमी घटनाहरूको सम्बन्धमा पूर्व चेतावनी प्रणाली विकास हुने 	<ul style="list-style-type: none"> जनसाधारण, कृषक, हिमाली पर्यटक तथा हवाई उडानका लागि मौसमी सेवा प्रदान गर्ने सन्दर्भमा दैनिक २ पटक मौसम पूर्वानुमान कार्यको निरन्तरता र हिमाली पर्यटकका लागि मौसमी सेवा, हवाई उडानका लागि २४ सै घण्टामौसमसेवा प्रदान गरिएको पाँच विकास क्षेत्रका सदमुकामका लागि २४ घण्टे मौसम पूर्वानुमान कार्य शुरु गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> मौसम सम्बन्धी वैज्ञानिक अध्ययन कार्य गर्ने मौसमी प्रारूपहरूको सत्यता रजु कार्यलाई सम्पन्न गरी गणितीय मौसम पूर्वानुमान कार्यको थालनी गर्ने।
४	३३११०५	वाढी भविष्यवाणी कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> वाढी भविष्यवाणीको लागि आवश्यक Real time data Telemetry System वाट संकलन गरी वाढीको कारणवाट हुने जनधनको क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न तल्लो तटीय क्षेत्रका स्थानीय वासिन्दालाई सुसूचित गराउन पूर्व सूचना प्रणाली को विकास र सुदृढीकरण हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> कन्काई वेसिनमा नयाँ पुर्व सूचना प्रणालीको स्थापना कार्य भईरहेको छट्टो रोल्पामा टेलिमेट्रिक प्रणालीको स्थापना भएको टेलिमेट्रिक केन्द्रहरूको मर्मत सुधार गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ८५ वटा जलमापन र वर्षा मापन तथा संचार केन्द्रहरूलाई चुस्त दुरुस्त राखी Real Time तथ्याङ्क र सूचना सम्प्रेषण गराउने। वाढी प्रभावित क्षेत्रहरूमा पुर्व सूचना प्रणाली स्थापना एवं अध्ययन अनुसन्धान गर्ने। जुन देखि अक्टोवर सम्म निरन्तर वाढी सम्बन्धी २४ घण्टे सेवाको सञ्चालन गर्ने।

	व.उ.शी.नं.	आयोजना कार्यक्रम	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
५	३३१११०६	प्रमाणीकरण नियन्त्रकको कार्यालय	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> PKIData center मा time Stamping server प्रयोगमा आउने Cyber Forensic को कार्यमा तीव्रता आइ अरु प्रभावकारी रूपमा संचालन हुने विद्युतीय माध्यमबाट हुने अपराधहरूका न्यूनीकरण तथा सूचना सुरक्षासम्बन्धी सचेतीकरण भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> Root CA मा रहेका Software को License Renewal तथा Support खरीदको कार्य अन्तिम चरणमा रहेको PKIDatacenter को लागि DR Equipment खरीद तथा Installation को कार्य संश्लेषणको चरणमा रहेको Root CA मा रहेको समस्या समाधानको लागि IFC सँग सहकार्य गरी अगाडि बढिरहेको Cyber Crimes तथा Information Security सम्बन्धी जिल्लास्तरमा Awareness कार्यहरू संचालन गरिएको Radio Jingle, TV Advertial तथा Information Security सम्बन्धी Public Awareness कार्यहरू गरिएको Cyber Crimes सम्बन्धी हालसम्म विभिन्न प्रकृतिका ५० भन्दा बढी अपराधहरूको प्राविधिक अनुसन्धान गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> Implementation of time Stamping Server and services Implementation of Load Balancer, servers, Computers, routers etc. Implementation of Cyber Forensic Hardware and Software Awareness on information security and digital signature to different offices and different school/ colleges

	व.उ.शी.नं.	आयोजना कार्यक्रम	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
६	३३१ १०८	वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> महिला तथा बालबालिकाको स्वास्थ्य तथा शिक्षामा सुधार भएको हुने वातावरण संरक्षणमा टेवा पुग्नुका साथै रोजगारीको अवसरमा वृद्धि भई ग्रामीण जनताको आर्थिक तथा सामाजिक जीवनस्तरमा सुधार भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> वायु टर्वाइन जडान गरी १० कि वा विद्युत उत्पादन भएको वैकल्पिक/नविकरणीय ऊर्जा प्रविधिको बारेमा जनचेतना अभिवृद्धि भई मागमा वृद्धि भएको जिल्ला वातावरण, ऊर्जा तथा जलवायु परिवर्तन शाखालाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्राविधिक सहयोग भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> त्रि.वि.वि. तथा काठमाण्डौ शिक्षण अस्पताल लगायत अन्य ४ वटा अस्पतालहरूमा सौर्य ऊर्जा प्रणाली जडान गर्ने नेपालगञ्ज लगायतका १५ वटा न. पा. हरूमा सडक वक्तिको लागि सौर्य ऊर्जा विद्युत प्रणाली जडान गर्ने समुदायमा आधारित अति दुर्गम स्थान र भुकम्पबाट प्रभावित जिल्लामा रहेका तथा सम्पन्न हुन नसकेका १० किवा भन्दा टुला लघु तथा साना जलविद्युत आयोजनाहरू र विशेष धुँवामूक्त कार्यक्रम सम्पन्न गर्ने वायु ऊर्जा परियोजनाको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने नेट मिटरिङ् पाइलटिङ गर्ने ३ वटा कृषि फर्महरूमा सौर्य विद्युत ऊर्जा प्रणाली जडान गर्न शहरी क्षेत्रमा सौर्य उर्जा विद्युत प्रणाली जडान गर्ने।

	व.उ.शी.नं.	आयोजना कार्यक्रम	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
७	३३१ ११०	राष्ट्रिय ग्रामीण तथा नवीकरणीय ऊर्जा कार्यक्रम	जुलाई १६, २०१२ देखि जुलाई १५, २०१७ सम्म	<ul style="list-style-type: none"> • लघु तथा साना जलविद्युत आयोजना तथा सौर्य ऊर्जा प्रणालीबाट विद्युत सेवा उपलब्ध भई स्थानीय स्तरमा स-साना उद्योगधन्दा स्थापना मार्फत रोजगारीको अवसरमा वृद्धि भएको हुने • वायोग्यास प्रणाली जडान मार्फत खाना पकाउने स्वच्छ ईन्धन उपलब्ध भई वातावरण संरक्षण का साथै महिला तथा बालबालिकाको स्वास्थ्य तथा शिक्षामा सुधार आएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • लघु तथा साना जलविद्युत आयोजनाबाट २,२३१ कि वा विद्युत उत्पादन भई करिव २१ हजार घरधुरी लाभान्वित भएका • ८८,८८४ वटा घरेलु सौर्य विद्युत प्रणाली जडान भएको • २५,६६६ वटा घरायसी वायोग्यास प्लान्ट जडान भएको • २,३०,८६८ वटा सुधारिएको चुलो जडान भएको • २४४ वटा ऊर्जाको उत्पादनमुलक परिप्रयोग प्रवर्द्धन भएको • ६४१ वटा सुधारिएको पानीघट्ट जडान भएको 	<ul style="list-style-type: none"> • लघु तथा साना जलविद्युत आयोजनाबाट २८०० कि वा विद्युत, ५५ हजार वटा सौर्य घरेलु विद्युत प्रणाली, १०० वटा सौर्य खानेपानी तथा सिंचाई पम्प, १५,००० वटा सुधारिएको फलामे चुलो र ३०,००० वटा घरायसी वायोग्यास प्लान्ट जडान गर्ने • भुकम्पले पूर्ण रूपले क्षति भएका १,२४,००० परिवारका लागि बत्ती बाल्न तथा मोबाइल चार्ज गर्न सौर्य बत्ती, २६२ वटा लघु तथा साना जलविद्युत आयोजनाहरू र १५,००० वटा वायोग्यास प्लान्टहरूको पुनःनिर्माण गर्ने • भुकम्प प्रभावित जिल्लाहरूका २०,००० घरपरिवारहरूमा तत्काल राहतस्वरूप Portable Metallic Rocket Stoves जडान गर्ने।

	व.उ.शी.नं.	आयोजना कार्यक्रम	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
८	३३१११६	राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • पूर्वाधार विस्तार भई नेटवर्क, इलेक्ट्रिक व्याकअप, कार्यालय व्यवस्थापनको क्षमता विकास हुने • नेटवर्क सुरक्षा सुदृढीकरण भई GIDC मा होस्ट भएका सबै सरकारी डाटा, एप्लीकेशन तथा वेवसाइटहरू सुरक्षित हुने • डाटा पोर्टल र मोवाइल एप्लीकेशनहरू बनाएर विद्युतीय सुशासन कायम गर्नेतर्फ पाइला चालिएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • व्याण्डविड्थ म्यानेजर खरिद कार्य सम्पन्न भएको • इलेक्ट्रिक रुममा व्याट्री खरिद सम्झौता भई कार्य सम्पन्न हुने प्रकृत्यामा रहेको • सर्भर रुम विस्तारको लागी खरिद सम्झौता भई कार्य सम्पन्न हुने प्रकृत्यामा रहेको • RMS सफ्टवेयर खरिद कार्य प्रकृत्यामा रहेको • Airflow Management System स्थापना गर्ने कार्य प्रकृत्यामा रहेको • Secured WiFi विस्तार गर्ने कार्यको खरिद सम्झौता भई कार्य सम्पन्न हुने प्रकृत्यामा रहेको • Government Network Management र Optical Fiber Management कार्य सम्पन्न भएको • GIDC मा Redundant Bandwidth खर्चको खरिद सम्झौता भई कार्य सम्पन्न हुने प्रकृत्यामा रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> • इलेक्ट्रो मेकानिकल सिस्टम विस्तार र DWDM Network स्थापना गर्ने • इलेक्ट्रिक व्याकअप क्षमता विकास गर्ने • GIDC मा Security Strengthening System राख्ने • कोर राउटर र लेयर ३ स्वीचहरू खरिद गर्ने • डाटा पोर्टल बनाउन तयारी/निर्माण गर्ने • सरकारी सेवा प्रवाह सम्बन्धी वेव/मोवाइल एप्लीकेशन निर्माण गर्ने • GIDC मा स्पेयर रुम र शौचालय निर्माण तथा हेटौंडामा पुँजीगत सुधारका कार्य गर्ने • E-Gov Implementation Awareness कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने • सरकारी नेटवर्क र अप्टिकल फाइबर व्यवस्थापन गर्ने • सुरक्षित वाईफाई सेवा विस्तार गर्ने • डाटा सेन्टर गुणस्तर प्रमाणीकरण गर्ने ।

	व.उ.शी.नं.	आयोजना कार्यक्रम	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
८	३३१ १२२	सुधारिए को ग्रामीण ऊर्जा सेवा कार्यक्रम — कावेली प्रसारण आयोजना	अगष्ट २०११ देखि जुन ३० २०१५	<ul style="list-style-type: none"> ● नविकरणीय ऊर्जा प्रविधि जडान मार्फत कावेली प्रसारण आयोजना वरपरका जिल्लाहरूमा स्वच्छ ऊर्जाको पहुँच वृद्धि भई त्यहाँका नागरिकहरूको जीवनस्तरमा सुधार आएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> ● ४० वटा चर्पि जडित वायोग्यास जडान भएको ● १० वटा घरेलु सौर्य विद्युत प्रणाली जडान भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● ताप्लेजुङ्गमा एक मिनि ग्रिड निर्माण गर्ने ● ५० वटा चर्पि जडित वायोग्यास प्लान्ट जडान गर्ने ● ६० वटा घरेलु सौर्य विद्युत प्रणाली जडान गर्ने।

	व.उ.शी.नं.	आयोजना कार्यक्रम	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१०	३३१ १२३	जलवायु प्रकोप समुत्थान आयोजना	३० अप्रिल २०१३ देखि २५ नोभेम्बर २०१८ सम्म कूल लागत: २६ मिलियन अमेरिकी डलर	<ul style="list-style-type: none"> • ३० वटा मौसम तथा कृषि मौसम अवलोकन केन्द्रहरू, ३० वटा जल केन्द्रहरूको सुदृढीकरण, ८ वटा चट्याङ अनुगमन केन्द्रको विकास, वृहत क्षेत्रको मौसम अनुगमनका लागि १ वटा राडार केन्द्रको स्थापनार्थ पूर्वाधार विकास र उपल्लो वायुमण्डलीय अवलोकनका लागि रेडियोसोन्डको खरिद हुने • विभागको प्राविधिक कार्य सञ्चालनका लागि वातावरणमैत्री आधुनिक भवनको निर्माण हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • विभागको भवन निर्माणका लागि पुरानो भवन हटाउने कार्य अन्तिम चरणमा रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> • सुरक्षित हवाई उडानका लागि स्वचालित जलवायु मापन प्रणालीको विस्तार तथा स्तरोन्नतिको लागि उपकरण खरीद गर्ने • जल तथा मौसम विज्ञान विभागको नयाँ भवन निर्माण गर्ने • तराई क्षेत्रको उचाईको आंकिक नक्सा तयार गर्ने • राडार केन्द्रको स्थापनार्थ पूर्वाधार विकास गर्ने • रेडियोसोन्ड खरिद गर्ने • चट्याङ सञ्चाल र स्वचालित जल तथा मौसम अवलोकन केन्द्र स्थापनाका लागि आधुनिक उपकरण खरिद गरी जडान गर्ने।

	व.उ.शी.नं.	आयोजना कार्यक्रम	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
११	३३११२५	नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा-प्रतिष्ठान	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> जैविक स्रोतको दिगो उपयोग वायोटेक्नोलोजी, नेचुरल प्रोडक्ट केमेस्ट्री, वातावरणीय तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान तथा वैकल्पिक ऊर्जा, प्रविधि हस्तान्तरण जस्ता विषयहरूमा सन्चालित अध्ययन तथा अनुसन्धानमा क्षमता विकास गरी सुदृढ भएको हुने दीर्घकालीन अनुसन्धान अन्तर्गत उच्च पर्वतीय जैविक विविधताको अध्ययन अनुसन्धान हुने संयुक्त अनुसन्धान कार्यक्रमलाई सशक्त रूपमा अघि बढाई नास्ट अनुसन्धानशालालाई अत्याधुनिक उपकरणयुक्त तुल्याइ देशको उत्कृष्ट अनुसन्धान केन्द्रको रूपमा विकास हुने देशका प्रतिभावान वैज्ञानिकहरूलाई उचित कदर गरी देशमै काम गर्ने वातावरण सृजना गरी प्रतिभा पलायनलाई समेत न्यूनीकरण भएको हुने मुलुकमा छरिएर रहेका मौलिक एवं परम्परागत प्रविधिलाई जगेर्ना र सम्बर्धन गर्दै उपयुक्त प्रविधिको पहिचान गरी हस्तान्तरण गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> हुसीमलको फिल्ड ट्रायलबाट ७५ वटा वेर्नाको नमूनाहरूको विश्लेषण कार्यहरू भइरहेको Bio-technology Centre स्थापना गर्न विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालयसँग सहकार्य गरी आवश्यक पूर्वाधारहरू भइरहेको मधुमेह तथा काला ज्वर रोग निदान गर्न प्रयोग हुने चिराइतो नामक विरुवामा भएको antidiabetic यौगिक swerchin का साथै anti-malarial र anti-leishmanial गुण भएका यौगिक amarogentin प्रशोधन गरी सोको मात्राको मापन गरिएको विभिन्न ठाउँहरूमा प्राप्त ५०० वटा पानीका नमूनाहरूको भौतिक, रसायनिक र सुक्ष्म जैविक परीक्षण गरेको वायु ऊर्जा सम्बन्धी अध्ययनका लागि प्युठान, दाङ र काभ्रेपलान्चोक गरी जम्मा ३ स्थानमा मेट्रोलेजिकल टावर जडान गरी वायु ऊर्जा सम्बन्धी अध्ययन/ अनुसन्धान भइरहेको जैविक इन्धन विकास गर्नका लागि सजीवनको तेल प्रशोधन गरी वायो डिजेल उत्पादन गर्ने प्रविधिको विकास हुनुका साथै वायोजेनेटिङ्ग सम्बन्धी थप अध्ययन / अनुसन्धान भइरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> मनास्लु/चुरे/ सगरमाथाक्षेत्र मा जैविक विविधताको साथै सुक्ष्म जीवाणु सम्बन्धी अध्ययन/ अनुसन्धान गर्ने नेपालका विभिन्न भौगोलिक परिस्थितिमा पाईने बहुमूल्य औषधिजन्य वनस्पति, चिया, मिचाहा झार तथा अन्य सम्बन्धित नमूनाहरू, Crop Wild Relatives (CWR), CITES listed, नेपाल सरकारद्वारा प्राथमिकतामा राखिएका R&D and endemic वनस्पतिहरूको molecular characterization, DNA barcoding तथा biotechnological अध्ययन गर्ने PartheniumHysterphorus / Mikaniamicrantha जस्ता मिचाहा झारहरूको distribution mapping गर्ने र biocontrol agents हरूको upscaling गर्ने अध्ययनको सुरुवात गर्ने र नेपाली परम्परागत खाद्य वस्तुमा पाईने सुक्ष्म जीवाणु सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान पनि गर्ने DNA sequencing सम्बन्धित Analytical Service प्रदान गर्ने र नेपालमा पाईने विभिन्न ८ वटा जडिवुटिहरूको रसायनिक सक्रिय यौगिकहरूको विश्लेषण गर्ने विभिन्न ठाउँहरूबाट प्राप्त ६०० वटा पानीका नमूनाहरूको भौतिक, रसायनिक शुक्ष्म र जैविक परीक्षण गर्ने र सम्बन्धितलाई प्रतिवेदन उपलब्ध गराउने नेपालमा कृषि उत्पादनमा मौसमी खडेरीले ल्याउने ह्रास, त्यसका मुख्य कारणहरू, बढी प्रभावित क्षेत्र र त्यसको रोकथामका उपायहरूको विस्तृत जानकारी प्राप्त गर्ने खेर गएको प्लाष्टिकलाई पुनः परिवर्तन (Recycle) गरी डिजेलमा परिणत गर्ने र उत्पादित विभिन्न प्रकारका इन्धनहरूको उपयुक्त गाडीमा प्रयोग र परीक्षण गर्ने भुकम्पबाट क्षति भएका घरहरूको स्थानमा भुकम्प प्रतिरोधी Effective Cost House हरूको अध्ययन/ अनुसन्धान विकासबाट उपयुक्त ठहरीएका नमूना घरहरूको मोडल निर्माण गर्ने र क्षति ग्रस्त भएकाहरूलाई यस्ता घरहरू निर्माण गर्न प्रेरित गर्ने

	व.उ.शी.नं.	आयोजना कार्यक्रम	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१२	३३११२६	वी.पी. कोईराला मेमोरियल प्लानेटेरियम तथा अब्जरभेटरी रविज्ञान सङ्ग्रहालय विकास समिति	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> विज्ञान सङ्ग्रहालयमा जडित वैज्ञानिक उपकरणहरूबाट शिक्षक, विद्यार्थी, प्राध्यापक एवं अनुसन्धानकर्मीहरू लगायत विज्ञानमा अभिरुची राख्ने सबैलाई अभिप्रेरणा प्रदान हुने अन्तरिक्ष विज्ञानमा काम गर्ने नेपाली वैज्ञानिकहरूले अन्तर्राष्ट्रिय विज्ञसँग आफ्ना समस्याहरूको बारेमा छलफल गर्न पाउने देशको कुना-कानामा रहेका अन्तरिक्ष युवा वैज्ञानिकहरूलाई यस क्षेत्रमा प्रेरणा प्रदान हुने संचारका विभिन्न माध्यमबाट जनमानसमा अन्तरिक्ष विज्ञान र खगोल विज्ञानसम्बन्धी जानकारी भई यसको स्तरोन्नति हुने देशका विभिन्न भागहरूको खगोलीय अवस्थित ज्ञात हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल टेलिभिजनबाट पाक्षिक रूपमा आजको विज्ञान नामक कार्यक्रमको १७१ औं श्रृंखलासम्म प्रसारण भएको तारामण्डलको अध्ययन गर्नुका साथै वि.सं. २०७२ सालको Astronomical Almanac तयार पारिएको अन्तर्राष्ट्रिय अन्तरिक्ष विज्ञान तथा प्रविधि सम्बन्धी स्कूल कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको राष्ट्रिय स्तरको Astronomy/ Astrophysics सम्बन्धी स्कूल तथा विज्ञान प्रदर्शनी र प्रवर्धन कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको। 	<p>प्रतिभाहरूलाई देश भित्रै अध्ययन अनुसन्धानको अवसर प्रदान गर्न विद्यावारिधि फेलोसिप, रिसर्च फेलोसिप र सहायक रिसर्च फेलोसिप प्रदान गर्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> वैज्ञानिक उपकरण खरिद गर्ने कार्यालयको लागि भवन निर्माण गर्ने साइन्स पार्कको गुरुयोजना तयार गर्ने विज्ञान सङ्ग्रहालय भवनमा उपकरण स्थापनाको लागि आवश्यक फर्निचर खरिद गर्ने अन्तर्राष्ट्रिय अन्तरिक्ष विज्ञान तथा प्रविधि सम्बन्धी स्कूल कार्यक्रम संचालन गर्ने राष्ट्रिय स्तरको Astronomy/ Astrophysics सम्बन्धी स्कूल तथा विज्ञान प्रदर्शनी र प्रवर्धन कार्यक्रम संचालन गर्ने।

	व.उ.शी.नं.	आयोजना कार्यक्रम	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१३	३३११२७	नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम	२०११ जनवरी १ देखि २०१५ डिसेम्बर ३१ सम्म	<ul style="list-style-type: none"> • मध्य र सुदूर पश्चिमका १४ वटा जिल्लाहरूका ८० वटा गा.वि.स र ७ वटा नगरपालिकामा स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना(LAPA) कार्यान्वयन भई १,५०००० व्यक्तिहरूको अनुकूलन क्षमता वृद्धि भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • UNDP अन्तर्गत प्राविधिक सहायताबाट क्षमता विकास तथा प्रविधि क्षमता बढाउने कार्य जारी रहेको • ८० गा.वि.स. र ७ न.पा. अन्तर्गत गाउँ/नगर स्तरीय ऊर्जा, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन समन्वय समितिको व्यवस्था भएको • २५०० वटा लापाका कृयाकलापहरू छनौट गरी संचालनमा ल्याइएको • १४ वटा जिल्लाहरूको स्थानीय विकास अधिकारीहरूको Orientation Program सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • मध्य र सुदूरपश्चिम अंचलका १४ जिल्लामा १०० वटा LAPA कार्यक्रम सम्बन्धित जिल्ला विकास समिति मार्फत कार्यान्वयन गर्ने • केन्द्रियस्तरबाट LAPA कार्यक्रमका लागि प्राविधिक सहयोग तथा अनुगमन गर्ने • UNDP अन्तर्गत प्राविधिक सहायताबाट क्षमता विकास तथा प्रविधि क्षमता बढाउने कार्य जारी गर्ने • बाँकी रहेका स्थानीय निकायहरूमा १४ वटा जिल्ला स्तरीय कोष, ७ वटा नगर स्तरीय कोष र ४७ वटा गाउँ स्तरीय कोष स्थापना गर्ने।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/राज्य संकेत	संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३३१०११	विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	५७,२२२	१०१,१०५	९५,५३०	६,५७५		१०१,१०५			१०९,१२४	११२,७७०	१	७	२	३	३	
२	३३१०१२	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग	६६,०५४	६८,५०२	६२,४१७	६,०८५		६८,५०२			७१,९८२	७३,१३३	१	७	२	३	३	
३	३३१०१५	सूचना प्रविधि विभाग (सूचना प्रविधि पार्क समेत)	४७,२०३	९८,७५६	३९,३९२	५९,३६४		९८,७५६			१०८,०४७	११२,५९३	१	७	२	२	३	
४	३३१०१६	राष्ट्रिय विधिविज्ञान प्रयोगशाला	३०,३५४	३७,६०८	२५,९०८	११,७००		३७,६०८			४०,२१८	४१,३२१	२	७	२	३	३	
५	३३१०१७	वातावरण विभाग	५२,७१४	१२२,९५४	५४,२२९	६८,७२५		१२२,९५४			१३३,८५४	१३९,०६८	१	७	२	३	३	
६	३३१०२२	जल विज्ञान कार्यक्रम	३५,२५९	४९,६०२	३०,७४७	१८,८५५		४९,६०२			५४,०४०	५६,१६६	१	६	२	३	१	
७	३३१०३३	हावापानी विज्ञान कार्यक्रम	४७,२१७	६३,५६२	४७,५६२	१६,०००		६३,५६२			६८,४४९	७०,९७०	१	६	२	३	१	
८	३३१०४४	मौसम पूर्वानुमान कार्यक्रम	६,८६७	१७,५०७	८,२३१	९,२७६		१७,५०७			१९,२५९	२०,१३५	१	६	२	३	१	
९	३३१०५५	बाढी भविष्यवाणी	११,१७०	१८,९८५	९,९००	९,०८५		१८,९८५			२०,८८५	२१,८३५	२	६	२	३	१	
१०	३३१०६६	प्रमाणीकरण नियन्त्रकको कार्यालय	७,८५३	७,३१७	१४,२६६	५७,०५१		७,३१७			७,९२४	८,४७२	२	४	२	३	३	
११	३३१०८८	वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र	५२२,६६९	६३४,८३४	६११,३२२	२३,५१२		६३४,८३४	३,४७०		६९६,८९८	७२७,६७५	१	६	१	१	१	
१२	३३१११०	राष्ट्रिय ग्रामीण तथा नवीकरणीय उर्जा कार्यक्रम	३,४४४,९९८	४,८५६,१०१	४,८५६,१०१			२,२७१,५६९	२,५८४,५३२		५,३४९,७१२	५,५८४,५१७	१	६	१	१	१	
१३	३३१११६	राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र	६६,२२६	२०८,३१३	४५,०८६	१६३,२२७		२०८,३१३			२२८,९३२	२३९,२०८	१	२	२	१	१	
१४	३३११२२	सुधारिएको ग्रामीण उर्जा सेवा कार्यक्रम कावेली प्रशासन आयोजना	४,३६२	५५,८६७	५१,५६७	४,३००		१,५८९	५४,२७८		६१,४५४	६४,२४९	१	६	१	२	१	
१५	३३११२३	जलवायु प्रकोप समुत्थान निर्माण	३९,३३१	८४१,२५६	२९,४५१७	५४६,७३९		९३,८५९	४०८,०५४	३३९,३४३	९२५,३८४	९६७,४५०	१	६	२	२	१	
१६	३३११२५	नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठान	२६२,९६४	२२०,०००	१७६,५००	४३,५००		२२०,०००			२३६,२२२	२४३,३१९	२	२	२	१	३	
१७	३३११२६	बी.पी. को.शिला प्लानेटोरियम	१३,८६२	५२,८०५	१४,८०५	३८,०००		५२,८०५			५७,९३३	६०,४७३	३	२	२	३	३	
१८	३३११२७	नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम	७९१,६१२	१,०३२,१७८	१,०२९,५०६	२,६७२			१,०३२,१७८		१,१३५,३९८	१,१८७,००८	१	६	१	२	१	
		जम्मा	५,५०७,९३७	८,५५१,२५२	७,५६६,५८६	१,०८५,६६६		४,१२९,३९७	४,०८२,५१२	३३९,३४३	९,३८८,११५	९,८०३,३६२						

६.५ लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण

(क). पृष्ठभूमि

महिला अधिकारको संरक्षणका लागि महिला सशक्तीकरण, लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण, लैङ्गिक समानता, प्रवर्द्धन र सामाजिक सुरक्षाको अवधारणालाई आत्मसात गर्दै महिला विरुद्धका सबै विभेद र हिंसाको अन्त्य गरी महिलाको हकहित, अधिकारको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्ने, राष्ट्रिय विकासको क्षेत्रमा महिलाको श्रोत, साधन र प्रतिफलमा पहुँच, नियन्त्रण र अर्थपूर्ण सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने, अन्तर्राष्ट्रिय दायित्व कार्यान्वयन गर्ने, बालबालिकाको समग्र विकास र अधिकारलाई संरक्षण गर्ने, ज्येष्ठ नागरिकहरूको आधारभूत हकको संरक्षण गरी सम्मानपूर्वक जीवन यापन गर्न सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति दिने, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको हकहितलाई सुनिश्चित गर्दै जीवनयापनलाई सहज र सम्मानपूर्ण बनाउन नीतिगत, कानूनी एवं संस्थागत प्रयासहरू वृद्धि गर्दै लिएको छ । यसका लागि भएका सरकारी, गैर सरकारी, निजी क्षेत्र तथा नागरिक समाज र दातृ निकाय समेतको सहयोग, सहकार्य एवं समन्वयलाई सुदृढ गरिदै आएको छ । फलस्वरूप महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिकहरूको अधिकारको संरक्षण, प्रवर्द्धन र कार्यान्वयनको लागि धेरै नीतिगत, कानूनी र संस्थागत पूर्वाधारहरू तयार भएका छन् ।

सहस्राब्दी विकास लक्ष्य पूरा गर्नका लागि लैङ्गिक समता अभिवृद्धि तथा महिला सशक्तीकरण र बालमृत्युदर न्यूनीकरण गर्ने लक्ष्यहरूमा आशातीत प्रगति भएको छ । त्यसैगरी नेपाल मानव विकास सूचाङ्क २०१४ अनुसार महिला विकास सूचक (GDI) ०.५३४ रहेको छ पहाड, तराई, र हिमालमा क्रमश ०.५१५, ०.४५८ र ०.४३० रहेको देखिन्छ । हिमाली क्षेत्रमा GDI तुलनात्मक रूपमा कम भएकोले आगामी आ.व. मा GDI मा सुधार गर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै २०७२ वैशाख १२ गतेको विनाशकारी भूकम्प पश्चात तयार गरिएको Post Disaster Need Assessment Report अनुसार ४९८,८५२ घरहरू क्षति भएको देखाएको छ जसमध्ये २६ प्रतिशत घरहरूमा घरमूली महिला रहेका छन् । विपद् पश्चात तयार भएका विभिन्न देशहरूको प्रतिवेदनहरू र नेपालको प्रतिवेदनले पनि महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू सबै भन्दा बढी प्रभावित भएको देखाएको छ । तसर्थ आगामी आ.व.का कार्यक्रमहरू यी वर्गहरूलाई लक्षित गरेर सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

समष्टिगत तथा क्षेत्रगत नीति, कार्यक्रम र बजेटको लैङ्गिकीकरण गर्ने, महिला, बालबालिका, ज्येष्ठनागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको हक अधिकारको संरक्षण गर्ने, तदनुसार महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, ज्येष्ठनागरिक विरुद्धका विभेद र हिंसाका घटनामा कमी ल्याउने, महिलाको सामाजिक, आर्थिक सशक्तीकरण र प्रतिनिधित्वमा अभिवृद्धि गर्ने, विभिन्न सेवा, सुविधा र सामाजिक सुरक्षाका प्रावधानहरूको विस्तारगरी पहुँच बढाउने तर्फ केहि थप प्रयासहरू अघि बढेका छन् । । चालू तेन्हौं योजनाले सबै वर्ग र क्षेत्रका महिलाहरूको सामाजिक, आर्थिक तथा राजनैतिक सशक्तीकरण गर्दै दिगो शान्ति एवं विकासमा महिलाहरूको भूमिकालाई सशक्त बनाउने, महिला विरुद्धका सबै प्रकारका विभेदको अन्त्य गर्ने, मानव बेचबिखन तथा ओसार पसारको अन्त्य गर्ने, सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सम्मानपूर्ण, स्वतन्त्र, अवरोधमुक्त र आत्मनिर्भर जीवनयापनका लागि उपयुक्त रोजगारी सहित आवश्यक सामाजिक, आर्थिक, तथा भौतिक पूर्वाधार एवं सुविधाहरू उपलब्ध गराउने, बालबालिका र किशोर किशोरीहरूको समग्र विकासका लागि अनुकूल, सवल बालमैत्री वातावरण श्रृजना गरी उनीहरूको मौलिक हक अधिकारहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने, ज्येष्ठ नागरिकहरूको स्वास्थ्य, सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापनका लागि अनुकूल वातावरणको सिर्जना गर्न जनचेतना जागरण तथा सेवा, सुविधाहरूको विस्तार गर्ने, सेवा तथा सुविधाहरूको विस्तारमा गैरसरकारी संस्थाहरूको भूमिकालाई थप प्रभावकारी बनाउँदै लैजाने प्रयासहरू केन्द्रित हुनेछन् । यिनै प्रयासहरूलाई थप प्रभावकारी ढंगले अघि बढाउन विकास प्रक्रिया, सेवा प्रवाह र शासकीय प्रणालीका सबै क्षेत्रमा लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरणलाई सुदृढ गर्ने तर्फ २०७२/७३ को विकास कार्यक्रम केन्द्रित रहेको छ ।

(ख). नतिजा सूचकहरु

सूचकहरु	चालु त्रिवर्षीय योजना (०७१/७२ – ०७३/७४) को लक्ष्य (प्रतिशतमा)	हालको स्थिति (प्रतिशत)	आ.व.०७२/७३ को लक्ष्य (प्रतिशत)
राज्य संयन्त्रमा महिला प्रतिनिधित्व अनुपात	३३+	<ul style="list-style-type: none"> •विधायिका २९.३८ •न्यायपालिका ३.०१ •निजामती सेवा १७.५३ •स्वास्थ्य सेवा ४०.३८ 	-
लक्षित कार्यक्रममा महिला सहभागिता अनुपात	४०	<ul style="list-style-type: none"> •गरिवी निवारण कोष ७२.७ •लघुवित्त ७७.५ •लघु उद्यम आयोजना ६८.० •सहकारिता ३४.३ 	-
लैङ्गिक संवेदनशील विनियोजन अनुपात	२५	२१.७५	२२.५४
महिला विकास कार्यक्रमको फैलावट (गाविस)	३९१५	३२५९	सवै गा.वि.स
महिला विकास कार्यक्रममा लक्षित समूह सहभागिता	९५००००	९३७०००	९५००००

(ग). वार्षिक विकास कार्यक्रमहरू

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३४००१६- ३/४	राष्ट्रिय महिला आयोग	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> ● महिला लक्षित कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनबाट लैङ्गिक समता तथा समानता कायम हुने । ● महिला मैत्री कानूनहरूको तर्जुमा तथा प्रचलित कानूनमा समसामयिक सुधार भएको हुने । ● द्रुत न्याय प्रणालीले लैङ्गिक हिंसा पिडितहरूको न्यायमा सहज पहुँच भएको हुने । ● लैङ्गिक सशक्तीकरणमा सुधार भएको हुने । ● राज्यको हरेक क्षेत्र तथा तहमा महिला सहभागिता र सहज पहुँच अभिवृद्धि भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● वेइजिङ्ग घोषणाका १२ महिला सरोकारका विषयमा तयार भएका अवधारणाको विश्लेषण ● महिला सरोकारका विषयवस्तु, लैङ्गिक हिंसाका घटना आदिको अनुगमन, अवलोकन तथा निरीक्षण गरिएको, ● लैङ्गिक हिंसाका पीडितहरूलाई कानुनी सहायता दिएको, ● ५५ वटा जिल्लामा सरकारी निकायबाट प्रवाह हुने महिला लक्षित सेवा सम्बन्धी सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न ● ३६ वटा जिल्लामा महिला हक अधिकारका विभिन्न विषयमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न ● संचार माध्यमहरूमा महिला अधिकार, लैङ्गिक सशक्तीकरण तथा लैङ्गिक हिंसाका घटनाहरूका समाचारहरू प्रकाशन हुने क्रम बढेको, ● महिला अधिकार अनुगमन राष्ट्रिय संजालको माध्यमबाट विभिन्न ५० जिल्लामा संजालको विस्तार गरिएको, 	<ul style="list-style-type: none"> ● महिला सरोकारका विषयवस्तु, लैङ्गिक हिंसाका घटना आदिको अनुगमन, अवलोकन तथा निरीक्षण गर्ने, ● महिला विरुद्धको भेदभाव, प्रथा, हिंसा तथा महिला अधिकारसम्बन्धी चेतनामूलक श्रव्यदृश्य सामाग्री उत्पादन तथा प्रसारण गर्ने, ● महिला अधिकार अनुगमन राष्ट्रिय संजाल सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने,, ● महिला अधिकारसंग सम्बन्धित सार्वजनिक सुनुवाई तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रम संचालन गर्ने, ● लैङ्गिक आधारमा विभाजित तथ्याङ्क संकलन तथा प्रकाशन, ● प्रतिवेदन प्रकाशन तथा योजना तर्जुमा सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने, ● सामाजिक कुरीति, दाइजो लगायत यौनजन्य दुर्व्यवहार तथा महिला विरुद्ध हुने हिंसा तथा महिला अधिकारसंग सम्बन्धित विषयहरूमा छलफल अन्तरक्रिया गर्ने, ● सञ्चार माध्यमहरूबाट हुने प्रकाशन तथा प्रसारणमा लैङ्गिक संवेदनशिल विषयमा विभिन्न सञ्चार माध्यम आवद्ध केन्द्र तथा जिल्ला स्थित सञ्चारकर्मीहरूसंग अन्तरक्रिया, गोष्ठी गर्ने
३४०१०१-३ /४	महिला विकास कार्यक्रम, केन्द्रस्तर	०३६।३९ सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> ● महिला सशक्तीकरण, लैङ्गिक मूलप्रवाहिकरण तथा सामाजिक 	<ul style="list-style-type: none"> ● विभिन्न अनुशिक्षण, विषयगत प्रशिक्षण, पुनर्ताजगी प्रशिक्षण सम्पन्न; 	<ul style="list-style-type: none"> ● सामाजिक सुरक्षा — अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको समुदायमा

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<p>समावेशीकरणको क्षेत्रमा दक्ष जनशक्तिको विकास भएको हुने;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धी मार्गदर्शनको तर्जुमा एवं कार्यान्वयन भएको हुने ; ● परिस्कृत र परिमार्जित रूपमा महिला विकास कार्यक्रम सञ्चालन हुने ● कार्यक्रमको कार्यान्वयन अनुगमन, अभिलेखीकरण र साङ्गठनिक सिकाइको आधार तयार हुने ● मानव बेचबिखन अन्त्यका लागि समुदाय तहदेखि नै अभियान सञ्चालन भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● कार्यक्रमको नियमित अनुगमन, पुनरावलोकन, लेखाजोखा गरी परिमार्जन; ● कार्यक्रमको रणनीति-पत्रका साथै कार्यान्वयनका लागि आवश्यक निर्देशिका, सूचकाङ्कको विकास गरी उपयोग; ● राज्यको प्रशासनिक संयन्त्रमा महिला सहभागिता बढाउनका लागि नेपाल प्रशासन सेवा, राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणीको लोक सेवा आयोगको विभिन्न चरणको परीक्षा विशेष तयारी कक्षाबाट ६०२ जना महिला उम्मेदवारहरूलाई लाभ पुगेको । 	<p>आधारित पुनर्स्थापना कार्यको लेखाजोखा गर्ने(१ पटक) ।</p> <ul style="list-style-type: none"> — सार्वजनिक प्रयोजनका भौतिक संरचनाहरूको अपाङ्गताको दृष्टिले लेखाजोखा गर्ने । ● जनशक्ति विकास <ul style="list-style-type: none"> — ९० जना नयाँ कर्मचारीहरूको लागि अनुशिक्षण — ६० जना कर्मचारीहरूको लागि ग्रामीण व्यवसाय प्रवर्द्धनकर्ता प्रशिक्षण ● अनुगमन, अभिलेखीकरण तथा संस्थागत सुदृढीकरण <ul style="list-style-type: none"> — कार्यक्रम सञ्चालन मार्गदर्शन परिमार्जन र प्रकाशन , वार्षिक समीक्षा गोष्ठी — अन्तरजाल पहुँच (Internet Access) तथा आन्तरिक सञ्चार प्रणालीको सुदृढीकरण — न्यूनतम सशक्तीकरणका मापक एवं निकटवर्ती सूचकाङ्कको अनुमानयोग्यता निर्धारण अध्ययन — ‘गरिवीविरुद्ध महिला’ अभियानको कार्यगत अनुसन्धान — महिला विकास प्रशिक्षण कार्यक्रमको प्रभाव लेखाजोखा — २० जिल्लामा कार्यक्रमको सघन अनुगमन — मानव बेचबिखनविरुद्धको गाउँ समिति गठन र अभिमुखीकरण, मानव बेचबिखन अन्त्यका लागि सामुदायिक परामर्श कार्यशाला तथा कार्ययोजना तर्जुमा, सामुदायिक कार्ययोजनाअनुसारका क्रियाकलाप सञ्चालन, सुरक्षाकर्मी र सार्वजनिक

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					सवारी चालक तथा परिचालकहरूसँगको सहकार्य प्रवर्द्धन कार्यशाला, डान्सबार रेष्टुरेन्टको संयुक्त अनुगमन (काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर, पर्सा, मोरङ, कास्की, बाँके, चितवन र रूपन्देही), जिल्ला पुनर्स्थापना कोष परिचालन, पुनर्स्थापना गृहहरूको निरीक्षण ।
३४०१०२-३/४	महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम (मन्त्रालयस्तर)	२०५३/५४ साल वसाली	<ul style="list-style-type: none"> ● लैङ्गिकताका सम्बन्धमा राज्यले गरेको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनमा आउने ● महिला सशक्तिकरण र मूल प्रवाहिकरणको माध्यमबाट लैङ्गिक हिंसा र विभेदमा कमी आउने । ● महिला अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धन भएको हुने । ● राष्ट्रिय विकासको सबै क्षेत्रमा महिला सहभागिता वृद्धि हुने । ● कानून निर्माण र कार्यान्वयनबाट हिंसा पीडित महिलाहरूलाई थप राहत र सहयोग पुगेको हुने । ● सामाजिक कुरीतिजन्य हिंसा तथा अपराधहरूमा कमी भई सभ्य समाजको सिर्जना भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मुलन गर्ने सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्य योजना, २०६० र लैङ्गिक समानता र महिला सशक्तिकरण सम्बन्धी बेइजिङ राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०६१ को पुनरावलोकन गर्ने सम्बन्धमा प्रारम्भिक कार्य सम्पन्न भएको ● सामाजिक कुरीति सम्बन्धी अपराध (नियन्त्रण र सजाय) विधेयक तर्जुमाको क्रममा रहेको । ● एकल महिला सुरक्षा कोष र लैंगिक हिंसा निवारण कोष स्थापना ● लैङ्गिक सम्पर्क व्यक्तिहरूको क्षमता अभिवृद्धि तालिम तथा बैठक सम्पन्न भएको ● लैङ्गिक हिंसा निवारण विरुद्धको १६ दिने अभियान सम्पन्न भएको । ● लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषबाट ७५ जिल्लामा रु.७५,०००/- का दरले जिल्लास्थित राहत समितिमार्फत वितरण गर्ने व्यवस्था भएको । ● लैंगिक हिंसा सम्बन्धी सामग्री छपाई, तथ्यांक संकलन, टिभी, रेडियो कार्यक्रम सम्पन्न, ● मानव बेचबिखन विरुद्धको लागि स्थापना भएको राष्ट्रिय कोषबाट मानव बेचबिखनमा परेका महिलाहरूको पुनर्स्थापनाको लागि स्थापना गरिएका ८ केन्द्रलाई अनुदान 	<ul style="list-style-type: none"> ● राष्ट्रिय लैङ्गिक नीतिको तर्जुमाको कार्य सम्पन्न गरी कार्यान्वयन गर्ने, ● Database तयार गर्ने (उद्यमशीलता, रोजगारीमूलक/सशक्तिकरण/सीपमूलक तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम) ● मन्त्रालयका कार्यक्षेत्रका विषयमा रेडियो, टेलिभिजन, डिजिटल डिस्प्ले, ठूला ब्यानर मार्फत अत्यावश्यक र समकालिन सूचना दिने, ● सामाजिक विज्ञान अनुसन्धान प्रतिष्ठानको कानुनी र संस्थागत व्यवस्था गर्ने, ● एकल महिला सुरक्षा कोषमा रकम थप गरी उक्त कोषबाट एकल महिलाका लागि स्वावलम्बन र संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । ● कुरीतिजन्य कार्यबाट सिर्जना हुने अपराध नियन्त्रण गर्ने लगायतका विषयमा सरोकारवालासँग अन्तरक्रिया गरी सुझाव संकलन गर्ने

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				<p>दिईएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● मानव बेचबिखन विशेष गरी महिला तथा बालबालिकाहरूको बेचबिखन तथा ओसार पसार विरुद्धको राष्ट्रिय कार्य योजना २०६८ को कार्यान्वयन योजना तर्जुमा गर्ने सन्दर्भमा ७५ जिल्लामा कार्यशाला सम्पन्न गरी सुभावा संकलन गरिएको । ● मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार नियन्त्रण राष्ट्रिय प्रतिवेदन, २०७१ प्रकाशन तथा वितरण भएको, ● बोक्सी आरोप सम्बन्धी विधेयक तर्जुमा भई व्यवस्थापिका संसदमा विचाराधीन रहेको, ● कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार (निवारण) ऐन, २०७१ तर्जुमा भई कार्यान्वयनमा आएको । ● मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार नियन्त्रणका क्षेत्रमा विभिन्न अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न । ● यस अवधिमा पुनर्स्थापना कोषबाट पुनर्स्थापना केन्द्र संचालनमा रहेका जिल्लाहरूलाई अनुदान प्रदान गरिएको । ● मानव बेचबिखन तथा ओसारपसारको दृष्टिले जोखिम उन्मुख क्षेत्रको वेशलाईन सर्भे प्रारम्भ गरिएको । ● मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार नियन्त्रण (कसुर तथा सजाय) ऐन, २०६४ संशोधनको तयारी भएको, ● बुकलेट (मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार नियन्त्रणको क्षेत्रमा कार्यरत 	<ul style="list-style-type: none"> ● लैङ्गिक हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान संचालन गर्ने, ● लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी सामग्री छपाई, तथ्यांक संकलन, टिभी, रेडियो कार्यक्रम संचालन गर्ने, ● मानव बेचबिखन तथा ओसारपसारको दृष्टिले संवेदनशील जिल्लाहरूका गा.वि.स. तथा न.पा.मा रहेका आर्थिक सामाजिकरूपले पछि परेका वा जोखिममा रहेका तथा जोखिमउन्मुख समूह/समुदाय, महिला, बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूको पहिचानका लागि सर्भेक्षण गर्ने ● मानव बेचबिखनबाट पीडित, प्रभावितका लागि स्थापित पुनर्स्थापना गृहलाई अनुदान, ● मानव बेचबिखनबाट पीडित प्रभावितको लागि स्थापित पुनर्स्थापना कोषबाट (काठमाडौं, सिन्धुपाल्चोक, कैलाली, भापा, पर्सा, रूपन्देही, बाँके र चितवन) जिल्लामा संचालित पुनर्स्थापना केन्द्रहरूलाई निरन्तरता दिने । ● मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार विरुद्धको राष्ट्रिय समिति र उपसमितिको बैठक संचालन तथा व्यवस्थापन । ● हालसम्म संचालनमा रहेका पुनर्स्थापना केन्द्रहरू र महिला तथा बालबालिका कार्यालयहरूसँग

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				देशभरका संघसंस्थाहरूको ठेगाना, कार्यक्षेत्र र सम्पर्क नम्बर सहितको प्रकाशन गरिएको, <ul style="list-style-type: none"> पुनर्स्थापना केन्द्र संचालन निर्देशिका, २०६८ को (अनुसूची ८ पुनर्स्थापना खर्च मानक) लाई समयानुकूल संशोधन गरिएको, मन्त्रालयसँग सम्बन्धित तथ्यांकहरू अद्यावधिक गरी प्रकाशन गरिएको, लोक सेवा आयोगबाट लिइने मूल परीक्षाको लागि संचालित तयारी कक्षाको प्रभाव मूल्यांकन कार्य सम्पन्न गरिएको । 	अन्तरक्रिया गर्ने, <ul style="list-style-type: none"> जिल्ला पुर्स्थापना गृह तथा कार्यालयबाट संचालित कार्यक्रमको अनुगमन राष्ट्रिय समिति र जिल्ला समितिबीच अन्तरक्रिया कार्यक्रम मन्त्रालय र अन्तरगत निकायबाट संचालित कार्यक्रमहरूको संयुक्त र सघन अनुगमन गर्ने मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रका कानून, निर्देशिका तथा कार्यविधिका बारेमा चेतनामूलक तथा प्रभावमुखी कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
३४०१०५-३	समाजकल्याण कार्यक्रम (ज्येष्ठ नागरिक कार्यक्रम समेत)	शुरू आ.व. २०५३।५४ सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> आयमूलक तथा सीपमूलक कार्यक्रम तथा सहायक सामग्रीको उपलब्धताबाट अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको जीवनयापन सहज भएको हुने । ज्येष्ठ नागरिक ग्राम, वृद्धाश्रम र अन्य ज्येष्ठ नागरिक लक्षित कार्यक्रम संचालनबाट उनीहरूले गुणस्तरयुक्त सेवा प्राप्त गरेको र जीवनस्तर सुधार भएको हुने । ज्येष्ठ नागरिकको क्षेत्रमा काम 	<ul style="list-style-type: none"> रेडियो नेपाल तथा टेलिभिजनबाट ज्येष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूसम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिएको । दृष्टिविहीनलाई शिक्षामा पहुँच पुऱ्याउन सुन्ने सि.डि. र क्यासेट उत्पादन तथा वितरण गरिएको, ५ विकास क्षेत्रमा CBR समिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिएको, ५ विकास क्षेत्रमा महिला तथा बालबालिका कार्यालयमा अपाङ्गता सम्बन्धी हेल्पडेस्क स्थापना तथा संचालन गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> सि.वि.आर.कार्यक्रमको क्षेत्रीयस्तरमा समिक्षा गर्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि नमूनाको रूपमा मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्रमा अपाङ्गता क्षेत्रमा काम गरिसकेको अनुभवी संस्थासंग साभेदारीको अवधारणा बमोजिम आवासीय दीर्घकालिन पुनर्स्थापना कार्यक्रम संचालन गर्ने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना कार्यक्रम संचालनार्थ सी.वी.आर ७५ जिल्लाका महिला तथा बालबालिका कार्यालयलाई कार्यक्रम संचालन तथा अनुगमन गर्ने, भूकम्पबाट पूर्ण र अति अशक्त अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका घर परिवारलाई सहयोग दिने, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि १

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<p>गर्ने संस्थाहरूको संस्थागत क्षमतामा सुधार आएको हुने ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ७५ जिल्लामा अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण गरिएको । ● UNCRPD कार्यान्वयनसम्बन्धी प्रतिवेदन तयार गरी मन्त्रपरिषद्मा पेश गरिएको । ● ४ विकास क्षेत्रमा अपाङ्गता सहायक सामग्री उत्पादन केन्द्र स्थापना तथा संचालन गरिएको । ● अपाङ्गता स्रोत पुस्तिका प्रकाशन तथा वितरण गरिएको । ● अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि Talking Library स्थापना तथा संचालन । ● अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना कार्यक्रम संचालन निर्देशिका अन्तिम मस्यौदा तर्जुमा भएको । ● अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि पहुँचयुक्त भौतिक संरचना तथा संचार सेवा निर्माण निर्देशिका २०६९ नेपाल सरकारबाट पारीत भई कार्यान्वयनमा आएको । ● अपाङ्गता सम्बन्धी ऐनको मस्यौदा 	<p>महिने सी.वी.आर वर्कस तालीम सञ्चालन गर्न RCRD नेपाललाई चालू अनुदान</p> <ul style="list-style-type: none"> ● भूकम्पबाट अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई संक्रमणकालिन पुनर्स्थापना गर्ने, ● अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले प्रयोग गर्ने सहायक सामग्रीहरू स्वदेशमै उत्पादन गर्न ५ विकास क्षेत्रमा स्थापित संस्थाहरूलाई सहयोग गर्ने ● मनोसामाजिक समस्या भएका व्यक्तिहरूको उद्धार तथा पुनर्स्थापना गर्ने, ● अपाङ्गता सम्बन्धी श्रोत पुस्तिका प्रकाशन गर्ने, ● बहिराहरूका लागि दोभाषे सम्बन्धी निर्देशिका तर्जुमा गर्ने, ● सरोकारवाला संस्थाको सहकार्यमा विभिन्न ३८ जिल्लामा बहिराहरूका लागि दोभाषेको व्यवस्था गर्ने, ● अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका सम्बन्धमा एशिया ट्राई अभियान संचालन गर्ने । ● अपाङ्गता सम्बन्धी ऐन, २०७२/७३ मा पारित गरी कार्यान्वयनमा लैजाने । ● भूकम्पमा परि अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई अन्य अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूद्वारा मनोसामाजिक परामर्श ● विभिन्न जिल्लामा बहिराहरूको लागि दोभाषेको व्यवस्था ● ५ विकास क्षेत्रमा वृद्धाश्रम संचालनमा सहयोग : १) पूर्वाञ्चल विश्रान्ति मन्दिर मुलघाट, धनकुटा

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				<p>तर्जुमा भएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ पाँचै विकास क्षेत्रमा वृद्धाश्रम संचालन भई रहेको ■ ७५ जिल्लामा १५० वटा विद्यालय स्तरमा ज्येष्ठ नागरिक अन्तरपुस्तासीप हस्तान्तरण कार्यक्रम संचालन भएको ■ ३० वटा जिल्लामा ४८ वटा ज्येष्ठ नागरिक दिवासेवा केन्द्र संचालन भई रहेको ■ विभिन्न जिल्लाहरूमा गैरसरकारी संस्थाहरू मार्फत वृद्धाश्रमहरू संचालन तथा निर्माण भई रहेको । ■ पाँच विकास क्षेत्रमा २ दिने समीक्षा गोष्ठी र वृद्धावस्था व्यवस्थापन सम्बन्धी TOT तालिम संचालन भएको । ■ अनुदान वितरण निर्देशिका तयार भएको । 	<p>२) पश्चिमाञ्चल पोखरा वृद्धाश्रम,कास्की</p> <p>३) मध्यपश्चिमाञ्चल भेरी वृद्ध तथा असहाय सेवा केन्द्र बाँके</p> <p>४) सुदुरपश्चिमाञ्चल महिला तथा बुद्ध सेवा केन्द्र,कञ्चनपुर र</p> <p>५) मध्यमाञ्चल समाज कल्याणकेन्द्र,पशुपति, काठमाण्डौ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ विभिन्न स्थानमा ज्येष्ठ नागरिक दिवासेवा केन्द्र स्थापनाको लागि अनुदान सहयोग प्रदान गर्ने । ■ ७५ जिल्लामा २२५ विद्यालय स्तरमा ज्येष्ठ नागरिक अन्तरपुस्तासीप हस्तान्तरण कार्यक्रम संचालन ■ ज्येष्ठनागरिक दिवासेवा केन्द्र संचालन ■ विभिन्न जिल्लाहरूमा गैरसरकारी संस्थाहरूलाई वृद्धाश्रमहरू संचालन तथा निर्माण गर्न सहयोग, ■ ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी जिल्लातहमा काम गर्ने संस्थाहरूको अनुगमन गर्ने, ■ ४ विकास क्षेत्रमा ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी कार्यक्रमको समीक्षा गोष्ठी संचालन ■ ७५ जिल्लामा ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी तथ्यांक अद्यावधिक तथा छपाई गर्ने, ■ पाँच विकास क्षेत्रका ५ जिल्लाहरूमा सकृय ज्येष्ठ नागरिकका लागि सीपमुलक तालिम सञ्चालन ■ केन्द्रीय तथा जिल्ला ज्येष्ठ नागरिक कल्याण समितिका सदस्यहरूबीच जिल्लास्तरमा अन्तरकृया कार्यक्रम संचालन (५ विकास

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<p>क्षेत्रका ५ जिल्लाहरूमा)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ पाँचै विकासक्षेत्रलाई समेट्ने गरी १५ जिल्लामा ज्येष्ठ नागरिकको वास्तविक अवस्था वारे अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयारी तथा छपाई, ■ भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त पशुपति वृद्धाश्रममा रहेका ज्येष्ठ नागरिकहरूकोलागि सुरक्षित बसोबासका लागि वैकल्पिक व्यवस्था गर्ने, ■ १५० विद्यालयमा अन्तरपुस्ता सीप हस्तान्तरण कार्यक्रम संचालन गर्ने,
३४०१०७ - ३/४	बाल कल्याण कार्यक्रम	आ.व. ०५३/५४ बाट शुरू साल वसाली	<ul style="list-style-type: none"> ■ बाल कल्याणसंग सम्बन्धित विभिन्न क्रियाकलापबाट समग्र बालबालिकाको स्थितिमा सुधार हुने । ■ कानुनी विवादमा परेका बालबालिकाका लागि बाल सुधार गृहहरू स्थापना र संचालन भएको हुने ■ बाल अधिकार र बालबालिका उपर हुने हिंसाका विषयमा सचेतना अभिवृद्धि भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● साथै ७५ जिल्लामा आपत्कालीन कोष स्थापना भै संचालन भएको । ● सिंहदरवार भित्र दिवा शिशुस्याहार केन्द्र संचालन भएको ● कानुनी विवादमा परेका बालबालिकाहरूको लागि बाल सुधार गृह संचालन भएको । ● विभिन्न ५६ जिल्लामा बाल इजलाश गठन र संचालन भई बाल न्याय प्रणालीलाई बाल मैत्री बनाईएको । ● द्वन्दमा परेका बालबालिकाहरूलाई प्रतिव्यक्ति मासिक रू.१२००१ का दरले पुनःस्थापन खर्च उपलब्ध गराएको । ● अनाथ, असहाय बालबालिकाको लागि बाल कल्याण गृहहरू (मोरङ, सप्तरी, पर्सा, रूपन्देही) संचालनमा रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपालगञ्जमा निर्माणाधिन बालसुधार गृह र बाल कल्याण गृह मोरङको भवन निर्माण सम्पन्न गर्ने, ● दिवा शिशु स्याहार केन्द्रको सिंहदरवार परिसरमा भवन निर्माण प्रारम्भ गर्ने र सञ्चालनका लागि निजामती कर्मचारी श्रीमती संघलाई सञ्चालन खर्च अनुदान दिने, ● थप ११ जिल्लामा बाल इजलाश गठन र संचालन गरी ७५ वटै जिल्लामा पुर्‍याउने, ● सार्वजनिक निजी साभेदारीमा काठमाडौं उपत्यका सडकबालबालिका मुक्त अभियान संचालन गर्ने । ● द्वन्दमा परेका बालबालिकाहरूलाई प्रतिव्यक्ति मासिक रू.१२००१ का दरले दिदै आइएको पुनर्स्थापन खर्च महिला तथा बालबालिका

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					विभाग मार्फत नेपाल बाल संगठनलाई अनुदान दिने । ● सरकारी क्षेत्रबाट संचालित बाल कल्याण गृहहरू (मोरङ,सप्तरी,पर्सा,रूपन्देही)लाई मापदण्ड अनुकूल बनाउने ।
३४०१०८- ३/४	बाल कल्याण समिति	आ.व. २०५९/६० देखि सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका ५० बालबालिकालाई संरक्षण सहयोग भएको हुने । विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएर बालगृहमा रहेका १०० बालबालिकाको सहयोगका लागि वढीमा ५ वटा बालगृहलाई सहयोग भएको हुने । देशभरी हराएका, हराएर फेला परेका र वेवारिस फेला परेका २००० बालबालिकाको उद्धार, संरक्षण तथा पारिवारिक पुनर्स्थापना भएको हुने । जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेका ३००० बालबालिकाको आपतकालीन उद्धार, राहत, मनोविमर्श, संरक्षण र पारिवारिक तथा सामाजिक पुनर्मिलन तथा पुनर्एकीकरण र पुनर्स्थापना भएको हुने । प्रवेशिका परीक्षामा सामुदायिक विद्यालयबाट सर्वोत्कृष्ट अंक ल्याई उत्तीर्ण हुने बालक एक र बालिका 	<ul style="list-style-type: none"> विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालक ११ र बालिका ११ गरी २२ बालबालिकालाई संरक्षण सहयोग गरिएको । ५ वटा बाल गृहमा रहेका बालक ५० र बालिका ४१ गरी ९१ बालबालिकाकालागि संरक्षण सहयोग गरिएको । देशभरी हराएका ६२९ र वेवारिस फेला परेका ३१५ गरी ९४४ बालबालिका मध्ये ४०५ जना परिवारमा पुनर्मिलन गरिएको र परिवार थाहा नभएका १५५ बालबालिकालाई संरक्षणका लागि बालगृहमा राखिएको । बाल हेल्पलाइन नं. १०९८ मार्फत जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेका बालक १९०९ र बालिका १६९३ गरी ३६०२ बालबालिकाको आपतकालीन उद्धार, राहत, मनोविमर्श र पारिवारिक तथा सामाजिक पुनर्मिलन, पुनर्एकीकरण तथा पुनर्स्थापना गरिएको । राष्ट्रिय बालदिवसका दिन प्रत्येक जिल्लाका सामुदायिक विद्यालयबाट २०७० सालको एस.एल.सी. परीक्षामा सर्वोत्कृत अंक ल्याउने बालक ७८ र बालिका ७७ गरी १५५ जनालाई सम्मान पुरस्कार वितरण गरिएको । २० वटा जिल्ला तथा जिल्ला बालकल्याण समितिबाट संचालित कार्यक्रम र ३७९ वटा 	<p>देहायका कार्यक्रम मार्फत बाल संरक्षण र विकास गर्ने:</p> <ul style="list-style-type: none"> अनाथ, असहाय, टुहूरा, अपांगता भएका विपदमा परेका र कठिन अवस्थामा रहेका बालबालिकालाई संरक्षण सहयोग सुस्त मनस्थिति, मानसिक विरामी, अपांगता भएका कारण घर परिवारबाट परित्यक्त तथा बेवारिस भएका र भूकम्प लगायतका विपदका कारण आवासिय बालगृहमा रहेका बालबालिका संरक्षणका निमित्त त्यस्ता बालगृहलाई सहयोग बालबालिका खोजतलास समन्वय केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन बाल हेल्पलाइन नं. १०९८ सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सहयोग प्रत्येक जिल्लाका सामुदायिक विद्यालयबाट वि.सं. २०७१ सालको एस.एल.सी. परीक्षामा सर्वोत्कृष्ट अंक ल्याउने र बालगृहमा रही सर्वोत्कृष्ट अंक ल्याउने बालबालिकालाई राष्ट्रिय बाल दिवसका दिन सम्मान गरी पुरस्कार र प्रमाण पत्र वितरण जिल्लामा सञ्चालित कार्यक्रम, बालगृहहरू र बालअधिकार हननका घटनाहरूको अनुगमन तथा निरीक्षण प्रत्येक जिल्ला बालकल्याण समितिको बैठक,

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<p>एक तथा देशभरीकै बालगृहमा रही सर्वोत्कृष्ट अंक ल्याउने बालबालिकालाई मनोवलय उच्च पार्न सम्मान तथा पुरस्कार वितरण गरिएको हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> २५ वटा जिल्ला तथा जिल्ला बालकल्याण समितिबाट संचालित कार्यक्रम, ३३० वटा बालगृहहरू र ६ वटा बालअधिकार हननका घटनाहरूको अनुगमन तथा निरीक्षण भई आवश्यक पृष्ठपोषण भएको हुने । प्रत्येक जिल्ला बालकल्याण समितिले आ-आफ्नो जिल्लाको बालबालिकासम्बन्धी स्थिति प्रतिवेदन प्रकाशन गरेको हुने । माध्यमिक तहमा अध्ययनरत २२५ जना बालबालिकालाई बालअधिकार बारे सुसूचित गर्न विभिन्न विषय तोकिएको जिल्लास्तरीय खुला निबन्ध प्रतियोगिता सञ्चालन भै बालअधिकार प्रबर्द्धन भएको हुने । राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय बाल दिवस तथा बालअधिकार दिवस मनाइने एवम् विद्यमान कानूनी व्यवस्थाको प्रचारप्रसार, प्रकाशन र प्रसारण गरिने । भूकम्पबाट प्रभावित भएका १५०० बालबालिकालाई मानवीय संरक्षण राहत प्रदान गरिएको हुने । 	<p>बालगृह तथा बालअधिकार हननका ७ घटनाहरूको अनुगमन निरीक्षण गरी पृष्ठपोषण गरिएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> बालबालिकासम्बन्धी सूचना, जानकारी तथा तथ्यांक सहितको राष्ट्रिय स्थिति प्रतिवेदन प्रकाशन गरिएको । ४९ वटा जिल्ला बालकल्याण समितिले जिल्लाको बालबालिकाको स्थिति प्रतिवेदन प्रकाशन गरेको । माध्यमिक तहमा अध्ययनरत २२५ जना बालबालिकालाई बालअधिकार बारे सुसूचित गर्न विभिन्न २४ वटा विषय तोकिएको ७५ रै जिल्लामा जिल्लास्तरीय खुला निबन्ध प्रतियोगिता सञ्चालन भै बालअधिकार प्रबर्द्धन गरिएको । बालअधिकार सम्बन्धि विद्यमान कानूनी व्यवस्थाको प्रचारप्रसार, प्रकाशन र प्रसारण गरी बालअधिकार प्रबर्द्धन गरिएको । भूकम्पबाट प्रभावित भएका १४ जिल्लाको सूचना तथा तथ्यांक संकलन गर्ने कार्य शुरू भएको । साथै अन्य प्रभावित जिल्लाबाट पनि तथ्यांक लिने कार्य भएको । (हालसम्म भूकम्पका कारण दुबै बुवाआमा गुमाएका ११३ जना बालबालिका, बुवा वा आमा गुमाएका ६३१ र २६६१ बालबालिकाले आफ्नो ज्यान गुमाएको विवरण १४ जिल्लाबाट प्राप्त भएको) 	<p>कार्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> केन्द्रीय बालकल्याण समितिमा राष्ट्रिय बालअधिकार सूचना स्रोत केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन र राष्ट्रिय एवम् जिल्लाका बालबालिकाको स्थिति प्रतिवेदन प्रकाशन । प्रत्येक जिल्लाका माध्यमिकतहमा अध्ययनरत बालबालिकालाई बालअधिकार बारे सिर्जनात्मक सचेतना अभिवृद्धिका लागि जिल्लास्तरीय खुला निबन्ध प्रतियोगिता सञ्चालन, छनौट, पुरस्कार तथा प्रमाण पत्र वितरण । केन्द्र र ७५ जिल्लामा राष्ट्रिय बाल दिवस र अन्तर्राष्ट्रिय बालअधिकार दिवस मनाउने । राष्ट्रिय र स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट बालबालिकासम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी प्रावधान र बालअधिकारसम्बन्धी सूचना, सन्देश प्रचारप्रसार, प्रकाशन तथा प्रसारण भूकम्पका कारण बाबुआमा वा अभिभावक गुमाएका तथा अभिभावक भएपनि घर ध्वस्त भई भौतिक क्षति, शारीरिक र मानसिक क्षति भएका घर परिवारका बालबालिकालाई राहत मानवीय संरक्षण सहयोग

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३४०११२- ३/४	लैङ्गिक हिंसा निवारणका लागि महिला संस्थाहरूको एकीकृत विकास कार्यक्रम, केन्द्रस्तर	आ.व.०६९/७० देखि शुरू	<ul style="list-style-type: none"> ● लैङ्गिक हिंसांमा कमी आउनुका साथै बालसंरक्षण भएको हुने । ● महिला तथा बालबालिका सम्बन्धी विद्यमान कानुनी प्रावधान वारेमा चेतना अभिवृद्धि भएको हुने । ● लैङ्गिक हिंसाको क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरूको क्षमता अभिवृद्धि भई लैङ्गिक हिंसा रोकथाममा उल्लेखनीय योगदान हुने । ● लैङ्गिक हिंसा पिडितहरूले कानुनी लगायतका अन्य उपचार प्राप्त गरेको हुने । ● लैङ्गिक समानता तथा हिंसा रहित समाज निर्माणमा महिला, पुरुष तथा समाजका अग्रजहरूको सक्रिय सहभागिता वृद्धि भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● लैङ्गिक हिंसा निवारणका लागि महिला संस्थाहरूको एकीकृत विकास कार्यक्रमबाट ५२९ वडामा ८६७ निगरानी समूह गठन; ● बालबालिका ६६५५, महिला २९४९० र पुरुष २८४२ गरी जम्मा ४७२५४ जना कार्यक्रमबाट लाभान्वित; ● लैङ्गिक हिंसासम्बन्धी ३६९३३ घटना व्यवस्थापन भएको । ● महिला समितिका कार्यकारी सदस्य तथा निगरानी समूह सदस्यलाई आधारभूत तालिम प्रदान गरिएको । ● विद्यालयविमुख किशोरीको बहुआयामिक विकासका लागि विभिन्न तालिमहरू प्रदान गरिएको । ● महिला तथा बालबालिकामाथि हुने हिंसाविरुद्धको अभियान सञ्चालन (४३२ संस्था) गरिएको । ● लैङ्गिक हिंसाविरुद्ध १६ दिने अभियान सञ्चालन (७५ जिल्ला) गरिएको । ● महिला संस्थाका पदाधिकारीहरूलाई नेतृत्व तथा संस्थागत विकास तालिम र संस्थाको अवस्था विश्लेषण तथा रणनीति-पत्र तर्जुमा कार्यशाला सम्पन्न गरिएको । 	<p>देहायका कार्यक्रम मार्फत लैंगिक हिंसा निवारणको प्रयास गर्ने,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आपत्कालीन संरक्षण सेवामा महिला निगरानी समूह, समिति, संस्थाहरूको परिचालन <ul style="list-style-type: none"> — मनोसामाजिक विमर्श केन्द्र स्थापना (८ संस्था) — बालबालिका, किशोरी तथा महिलाको सम्भावित ओसारपसारे रोकथामका लागि निगरानी समूह, समितिको परिचालन (७८ संस्था) — विपत्पछिको परिस्थितिमा महिला, बालबालिका तथा सड्कटासन समूहको पहिचान, उद्धार, तात्कालिक संरक्षण, सम्प्रेषण र पारिवारिक पुनर्मिलनजस्ता आकस्मिक सेवा (१५ संस्था) — प्रभावित किशोरीहरूलाई जीवनोपयोगी तालिम (१२३० जना) — किशोरी सूचना तथा परामर्श केन्द्रको स्थापना (४१ संस्था) — निगरानी समूहका सदस्यहरूलाई आपत्कालीन संरक्षण सेवा कार्यगत प्रशिक्षण (९०० जना) ● महिला संस्थाहरूको साङ्गठनिक सुदृढीकरण <ul style="list-style-type: none"> — समूह गठन र परिचालन (३५४० समूह) र समिति (८९६ समिति) गठन र परिचालन — निगरानी समूह गठन र नियमित सेवा (९१५ समूह) — समूह सदस्यको अनुशिक्षण (१९०२० जना) ● महिला संस्थाको रणनीतिक अभिमुखीकरण

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<ul style="list-style-type: none"> – महिला समितिका कार्यकारी सदस्य तथा निगरानी समूह सदस्यलाई आधारभूत तालिम (३५४० जना), नेतृत्व तथा संस्थागत विकास तालिम (३३६० जना), महिला संस्थाको अवस्था विश्लेषण तथा रणनीति-पत्र तर्जुमा कार्यशाला (९३ संस्था) – लैङ्गिक हिंसा निवारणमा पुरुष सहभागिता प्रवर्धनका लागि सशक्तीकरण सहकार्य तालिम (४३८० जना), महिलासंस्थाको समग्र प्रगति स्थितिबारे गाविसस्तरीय अन्तरक्रिया (९३ संस्था) ● सामुदायिक संरक्षण एवं सम्प्रेषण (Referral) सेवा – महिला संस्थाका पदाधिकारीहरूलाई, समुदायमा आधारित संरक्षण प्रणाली र अनुगमनसम्बन्धी तालिम (७४४० जना) – महिला संस्था/समितिमाफत प्रभावितहरूलाई सहायता (१३६ संस्था) – महिला तथा बालबालिकामाथि हुने हिंसाविरुद्धको अभियान सञ्चालन (४३२ संस्था) – लैङ्गिक हिंसाविरुद्ध १६ दिने अभियान सञ्चालन (७५ जिल्ला) ● केन्द्रीय समन्वय, स्रोत सेवा तथा अनुगमन ● किशोरीहरूको बहुआयामिक विकास तथा लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा निवारण कार्यक्रम 'यूएनएफपीए' तर्फका कार्यक्रम: – मनोसामाजिक विमर्शकर्ताका, सामाजिक

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					परिचालिका /संस्थाका सदस्यहरूका लागि मनोसामाजिक विमर्शकर्ताको तालिम (भूकम्पबाट अतिप्रभावित १४ जिल्ला), प्रशिक्षण
३४०८०२-३ /४	महिला विकास कार्यक्रम, जिल्लास्तर	०३८।३९ सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> लक्षित महिलाको पहिचान र समूहीकरण गरी सामाजिक परिचालनको माध्यमबाट सशक्तीकरणको प्रक्रिया प्रारम्भ; कार्यक्रम नपुगेका विकट गाविसका वडामा कार्यक्रमको क्रमिक विस्तार भएको; व्यक्तित्व विकासका प्रारम्भिक प्रशिक्षण तथा संस्थागत विकासको माध्यमबाट लक्षित महिलाको आर्थिक-सामाजिक सशक्तीकरण भएको; व्यावसायिक सीप विकास तालिम बाट लक्षित महिलाहरूको दिगो जीविकोपार्जनको आधार निर्माण भएको हुने; विद्यालयविमुख किशोरीहरूलाई प्रदान गरिएको जीवनोपयोगी सीप बाट सुरक्षित तथा बहुआयामिक विकास भएको हुने ; लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरणमा सम्पर्क निकाय सेवा, क्षेत्रगत कार्यक्रममा स्थानीय स्तरमै लैङ्गिक मुद्दाहरूको सम्बोधन भएको हुने ; महिला संस्थाहरूको माध्यमबाट 	<ul style="list-style-type: none"> महिला विकास कार्यक्रम ३,२७६ गाविसमा विस्तार गरिएको । ९ लाख ३७ हजार विपन्न महिला समूहमा आवद्ध भएको । समूह सदस्यमा १६ प्रतिशत दलित, ३३.९९ प्रतिशत जनजाति र ५०.१० प्रतिशत अन्य समुदायका महिलाको अनुपात रहेको । महिला समूह, समिति तथा संस्थामा रू. २ अर्ब २७ करोड बचत परिचालित भएको । दिगो विकासमा योगदान पुऱ्याउन १,७६८ वटा महिला सहकारी संस्था गठन भएको । विभिन्न १७ जिल्लाका महिला संस्थाहरूको समन्वयमा सुरक्षित अल्पकालिन आश्रयसहित सेवा केन्द्र सञ्चालन भएको । विद्यालयविमुख किशोरीको बहुआयामिक सशक्तीकरणका लागि जागरण समूह तथा वृत्त गठन, जीवनपयोगी तालिम, व्यावसायिक समूह विकास, सीप विकास तालिमलगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको । विपन्न महिलालाई लक्षित गरी व्यावसायिक समूह निर्माण गरिएको । ग्रामीण महिलाहरूको वित्तमा पहुँच स्थापित गर्न चालुकोषमार्फत वीउपुँजी प्रवाह गरिएको । आधारभूत अनुशिक्षण, नेतृत्व विकास तालिम, 	<p>देहायका कार्यक्रम मार्फत महिलाहरूको समग्र उत्थान गर्ने:</p> <ul style="list-style-type: none"> लक्षित महिलाको पहिचान र समूहीकरणअन्तर्गत ५२८० समूह र २४५ समिति गठन तथा परिचालन व्यक्तित्व विकास प्रशिक्षण <ul style="list-style-type: none"> समूह सदस्यको अनुशिक्षण (२७५४० जना) आधारभूत तालिम (६४२० जना) नेतृत्व तथा संस्थागत विकास (४०७५ जना) संस्थागत विकास र सहभागिता <ul style="list-style-type: none"> मौजुदा संस्थाको साङ्गठनिक सुदृढीकरण (निष्क्रिय वा नभएका समूह (६४६८) वा समिति (१०७८) को गठन वा पुर्नगठन) महिला संस्थाको अवस्था विश्लेषण तथा रणनीति-पत्र तर्जुमा कार्यशाला (१७० संस्था) स्रोत परिचालनका लागि वीउपुँजी (रू.१२ लाख ५० हजार) महिला संस्थालाई भवन, फर्निचर, मेसिनरी औजार निर्माण तथा खरिदका लागि पुँजीगत अनुदान (११३) महिला समितिअन्तर्गत व्यावसायिक समूह विकास सीप तथा व्यावसायिक विकास तालिम <ul style="list-style-type: none"> सहभागितात्मक लेखाजोखा विधिबाट व्यवसाय छनौट तथा प्रवर्द्धन कार्ययोजना तयारी (५६२

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			स्थानीय स्रोतको जगेर्ना, ग्रामीण उत्पादनको सङ्कलन, प्रारम्भिक प्रशोधनलगायतका साभ्ना उपयोगका व्यावसायिक सुविधा विस्तार भएको हुने ;	<p>लैङ्गिक संवेदनशील प्रजनन स्वास्थ्य तालिम, संस्थागत विकास तालिम, महिला संस्थाको अवस्था विश्लेषण तथा रणनीति-पत्र तर्जुमा कार्यशाला, अन्तरजिल्ला रेखाङ्कन अभ्यास, लेखापालन तालिम, व्यावसायिकता तथा उद्यमशिलता विकास तालिमलगायतका विविध सशक्तीकरणका क्रियाकलापबाट लक्षित महिला आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तीकरण भएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> सम्पर्क निकायको रूपमा महिला तथा बालबालिका कार्यालयले स्थानीयस्तरमा लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरणमा सहजीकरण, समन्वय तथा सहकार्य गरेको । विभिन्न १५ जिल्लामा सञ्चालित नेपाल प्रशासन सेवा, राजपत्र अनङ्कित प्रथम र द्वितीय श्रेणीको लोक सेवा आयोगको परीक्षा विशेष तयारी कक्षाबाट ९०० जना महिला उम्मेदवारहरूलाई लाभ पुगेको । 	<p>पटक), सीप तथा व्यावसायिक विकास तालिम (१०९८१ जना)</p> <ul style="list-style-type: none"> साभ्ना व्यावसायिक सेवाका लागि महिला संस्थालाई बहुउपयोगी कार्यक्रम अनुदान: विरूवा ब्याड, सङ्कलन केन्द्र, प्रशोधन संयन्त्र, माछा पोखरी, किटपालन गृह, कार्यशाला, उपयुक्त शीत भण्डार, नश्ल सुधार, प्राविधिक रेखदेख, लघु सिँचाइ, इत्यादि (१५३ संस्था) 'गरिवीविरूद्ध महिला' अभियानअन्तर्गत <ul style="list-style-type: none"> सहभागितात्मक अवस्था विश्लेषण र रणनीति-पत्र तर्जुमा कार्यशाला (१८ संस्था) घरधुरीको समूहीकरण समूह गठन वा पुनर्गठन (७६२) र समिति गठन वा पुनर्गठन (१२७) समूह सदस्यको अनुशिक्षण (३८१० जना) सीप तथा व्यावसायिक विकास तालिम (७६२० जना) स्थलगत प्राविधिक निरीक्षण, परामर्श र पुनर्अभ्यास (१२७ पटक) अन्तरसंस्था रेखाङ्कन भ्रमण (२७० जना) सहजीकरण, सम्बन्धन एवं अभिलेखीकरण (३८१ जना) विद्यालयविमुख किशोरीको बहुआयामिक विकास जीवनोपयोगी सीप तालिम (१०२० जना) किशोरी सूचना तथा परामर्श केन्द्रको स्तरोन्नति (९४ केन्द्र) महिला संस्थामार्फत अतिविपन्न किशोरीका लागि शैक्षिक तथा स्वास्थ्योपचार सहयोग (९४ पटक)

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<ul style="list-style-type: none"> - सीप तथा व्यावसायिक विकास (१०२० जना) ● मुक्त कमलरी सशक्तीकरण अन्तर्गत <ul style="list-style-type: none"> - समूह गठन (४२ समूह), अनुशिक्षण (६५ समूह) - सीप तथा व्यावसायिकता विकास तालिम (२४० जना), स्थलगत प्राविधिक निरीक्षण (८ पटक), सहजीकरण एवं अनुगमन (८ पटक) ● बादी समुदायका महिलाका लागि घर विकास योजनाको अनुशरण <ul style="list-style-type: none"> - अन्तरसमिति रेखाङ्कन भ्रमण (१५ जना) - अनुशिक्षण (२ समूह) ● मूलप्रवाहीकरण सम्पर्क निकाय सेवा <ul style="list-style-type: none"> - लैङ्गिक सरोकारका विषयगत अध्ययन (४ पटक), जिल्ला लैङ्गिक विकास प्रतिवेदन तयारी र प्रकाशन (३ पटक) - स्थानीय जनप्रतिनिधि, गाविस सचिव तथा सञ्चारकर्मीलाई लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण अनुशिक्षण (६५० जना) - सञ्जाल सदस्यमाझ अन्तरक्रिया (१४६ पटक) - मूलप्रवाहीकरण समन्वय समितिको बैठक (२१४ पटक), संयुक्त स्थलगत अवलोकन (५७ पटक) - लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण तालिम (१२ समूह) - राजनीतिक दललगायतका सरोकारवालाको सहभागितामा समीक्षा (५ पटक) ● सामाजिक परिचालन <ul style="list-style-type: none"> - सामाजिक परिचालिका र महिला संस्थाका अध्यक्ष, व्यवस्थापक वा सहजकर्तालाई प्रशिक्षक प्रशिक्षण (४०० जना)

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<ul style="list-style-type: none"> ● बालअधिकारको सम्बर्धन <ul style="list-style-type: none"> — जिल्ला तथा गाविसस्तरीय बालसञ्जाल गठन (२२ सञ्जाल) र समितिका सदस्यहरूको अनुशिक्षण (२९ समूह), विपत्तमा परेका बालबालिकाहरूको उद्धार र पुनर्स्थापन (६८ जना), बालगृहहरूको संयुक्त निरीक्षण (७४ पटक), बालविवाहविरुद्धको अभियान (५९ संस्था), सजायरहित बालमैत्री सिकाइसम्बन्धी सरोकारवालामाभ अन्तरक्रिया (५ संस्था) ● लैङ्गिक हिंसा निवारण अन्तरगत <ul style="list-style-type: none"> — प्रहरी चौकीका प्रमुखहरूलाई लैङ्गिक हिंसाविरुद्ध अभिमुखीकरण (१ समूह) ● छाउपडी प्रथाविरुद्ध सामाजिक जागरण <ul style="list-style-type: none"> — किशोरीहरूका लागि प्रशिक्षक प्रशिक्षण (४० केन्द्र) ● सूचना, शिक्षा र सञ्चार अन्तरगत <ul style="list-style-type: none"> — साप्ताहिक एफएम कार्यक्रम तथा रेडियो सन्देश उत्पादन र प्रसारण, परिचय पन्ना, चित्र सन्देश प्रकाशन, दिवसीय कार्यक्रम (अन्तर्राष्ट्रिय दिवस तथा अभियान) ● कार्यक्रमको सार्वजनिक लेखापरीक्षण ● आपत्कालीन संरक्षण सेवामा महिला समूहहरूको परिचालन २५ जिल्ला <ul style="list-style-type: none"> — संरक्षण विषयगत क्षेत्रका इच्छुक निकायसँगको सहकार्यमा मनोसामाजिक विमर्श केन्द्र स्थापना (१५ केन्द्र) — निगरानी समूह, समितिको परिचालन (११० संस्था) र सदस्यहरूलाई आपत्कालीन संरक्षण

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<p>सेवा कार्यगत प्रशिक्षण (११० समूह)</p> <ul style="list-style-type: none"> – किशोरीहरूको जागरणका लागि जीवनोपयोगी सीप तालिम (४३ समूह) – सहभागितात्मक लेखाजोखा विधिबाट व्यवसाय छनौट तथा प्रवर्द्धन कार्ययोजना तयारी (३३० पटक), सीप तथा व्यावसायिकता विकास तालिम (६६०० जना) <p>● सामुदायिक रेखदेखमा सङ्गठापन्न बालबालिकाको पारिवारिक संरक्षण सेवा</p> <ul style="list-style-type: none"> – प्रत्येक अञ्चलबाट एक जिल्ला पर्ने गरी रेखदेख केन्द्र स्थापना र सेवा सञ्चालन (१४ संस्था) – महिला संस्थाका अध्यक्ष, सञ्चालक तथा कर्मचारीलाई संरक्षण सेवा सञ्चालन अनुशिक्षण (१४ पटक) – अभिभावक सम्मान भेला (५ पटक) – बालबालिकाउपर हुने शारीरिक तथा मानसिक ज्यादतीविरुद्ध अभिभावकीय उद्बोधन (२४० संस्था)

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशर्षिक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गर्बोप्लुख संकेत	सैद्धान्तिक संकेत	पाल्पा संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३४००११	महिला,बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	५२,४८९	५७,४८०	४९,६३०	७,८५०		५७,४८०			६१,०९७	६२,५३३	१	७	१	१	३
२	३४००१३	समाज कल्याण परिषद्	२१,३७५	२०,०००	२०,०००			२०,०००			२२,०००	२३,०००	२	७	२	२	३
३	३४००१४	समाज कल्याण केन्द्रहरू	२७,००२	३५,९७४	३५,२०९	७६५		३५,९७४			३८,९९४	४०,३९८	१	७	१	२	३
४	३४००१६	राष्ट्रिय महिला आयोग	२७,९७८	४१,१४६	३९,५४६	१,६००		४१,१४६			४४,४४३	४५,९५०	१	७	१	१	३
५	३४०१०१	महिला विकास कार्यक्रम	३२,१४७	५७,६८९	५७,४३९	२५०		५७,६८९			६२,१३९	६४,१३५	१	५	१	१	३
६	३४०१०२	महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम	३९,३९६	५६,८७१	५६,२७१	६००		५६,८७१			६२,५५९	६५,४१४	१	५	१	१	३
७	३४०१०५	समाज कल्याण कार्यक्रम (जेष्ठ नागरिक कार्यक्रम समेत)	१६४,७८०	१९४,१५०	१९४,१५०			१९४,१५०			२१३,५६६	२२३,२७६	३	५	१	२	३
८	३४०१०७	बाल कल्याण कार्यक्रम	७१,१३०	७३,५०२	३९,८०२	३३,७००		७३,५०२			८०,८५२	८४,५२८	१	५	१	२	३
९	३४०१०८	बाल कल्याण समिति	३८,०६६	९६,२०४	९६,२०४			६८,२४७	२७,९५७		१०५,८२९	११०,६३९	२	५	१	२	३
१०	३४०१०९	बालबालिका माथिको हिंसा अन्तका लागि राष्ट्रिय पहल	३,१७५										१	५	१	२	३
११	३४०११२	लेङ्गिक हिंसा निवारणका लागि महिला सस्थाहरूको एकीकृत विकास कार्यक्रम	११९,५२१	२१५,५४८	२१४,५४८	१,०००		२१५,५४८			२३७,१०२	२४७,८८१	१	५	१	१	३
१२	३४०८०२	महिला विकास कार्यक्रम(महिला जागृति कार्यक्रम समेत)	९७३,०३०	१,२८९,९२५	१,१९०,६४१	९९,२८४		१,२८९,९२५			१,३९१,७०७	१,४३७,३३०	१	५	१	१	३
		जम्मा	१,५७०,०९९	२,१३८,४८९	१,९९३,४४०	१४५,०४९		१,८९४,९८४	२४३,५०५		२,३२०,२८८	२,४०५,०८४					

६.६ अन्य

६.६.१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

(क) पृष्ठभूमि

विद्युतीय सुशासन कायम गर्ने उद्देश्यका साथ एशियाली विकास बैंकको अनुदान सहायतामा सञ्चालित सूचना प्रविधि विकास आयोजना सन् २००८ बाट शुरु भएको थियो। यस आयोजना अन्तर्गत हालसम्म लोक सेवा आयोगको अनलाईन दरखास्त दिने, परीक्षा प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न सूचना प्रविधिको प्रयोग लगायतका कार्य, सामान्य प्रशासन मन्त्रालय अन्तर्गत तालिम तथा कम्प्युटर ल्याब सेट-अप, भूमिसुधार विभाग अन्तर्गत भूमि पद्वतीलाई डिजिटलाईज्ड गर्ने, उताउत व्यवस्था विभाग अन्तर्गत लाईसेन्स लगायतका कार्यलाई विद्युतिकरण गर्ने, कार्यको लागि बोलपत्र पुनरावलोकन कार्य भईरहेको छ। राष्ट्रिय परिचयपत्र केन्द्र अन्तर्गत बायो म्याट्रिक स्मार्ट वितरण गर्ने र सूचना केन्द्र अन्तर्गत गभर्मेन्ट आर्किटेक्चर निर्माणको कार्य तदारुकताका साथ अगाडि बढेको छ। साथै, नेपाल सरकारको एकीकृत सूचना प्रवाह National Portal को शुरुवात गरिएको छ। सबै निकायमा उक्तानुसार सम्झौता सम्पन्न भई कार्यहरु भइरहेका छन्।

गरीबी निवारण कोष

गरिव तथा विपन्न वर्गलाई नै विकास प्रयासको नेतृत्वदायी भूमिकामा राखेर वञ्चित समुदायलाई विकासको मूल प्रवाहमा ल्याउन विशेष तथा लक्षित कार्यक्रमका रूपमा गरीबी निवारण कोष वि.स. २०६० मा अध्यादेश मार्फत स्थापना भई हाल गरीबी निवारण कोष ऐन, २०६३ अन्तर्गत सञ्चालन भईरहेको छ। नेपाल सरकारले लिएको दीर्घकालीन लक्षको सन्दर्भमा २० वर्षमा गरीबीलाई १०% मा फार्ने र सहस्राब्दी विकास लक्ष्य अनुसार २०१५ अनुसार आधा गरीबी घटाउने उद्देश्य हासिल गर्न कोषले सहयोग पुर्याइरहेको छ। आ.व. २०६६।६७ मा गरीबीको सूचकाङ्कका आधारमा २६ देखी ४० सम्म जिल्लामा कार्यक्रम विस्तार पछि आ.व ०७०।७१ बाट १५ जिल्ला थप गरी ५५ जिल्ला र ३ वटा जिल्लामा नविनतम सोचमा आधारीत कार्यक्रम सहित ५८ जिल्लामा कोषको कार्यक्रम सुचारु भएको छ। (थप १५ जिल्लामा दोलखा, म्याग्दी, गुल्मी, भोजपुर, सुर्खेत, नवलपरासी, मोरङ, लमजुङ्ग, अर्घाखाची, नुवाकोट, गोरखा, बाँके, सुनसरी, दाङ्ग र कैलाली) आयमूलक कार्यक्रम २७१८ वटा संचालन गर्ने लक्ष्य रहेकोमा २६७० वटा संचालन भएको र भौतिक पूर्वाधार तर्फ ७८६ वटा संचालन गर्ने लक्ष्य रहेकोमा ४१८ वटा संचालन भएको छ। समुदायमा जाने विनियोजित रकमको सम्बन्धमा ६७% प्रगती भएको छ। कोषका कार्यक्रमहरु संचालन गर्न नेपाल सरकारको लगानीको अतिरिक्त विश्व बैंक / अन्तराष्ट्रिय विकास संस्था (WB/IDA), कृषि विकासका लागि अन्तराष्ट्रिय कोष (IFAD) र जापान सामाजिक विकास कोष (JSDF) सहितका दाताहरुको सहयोग रहेको छ।

राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र

भ्रष्टाचारजन्य कार्यलाई प्रभावकारीरूपमा नियन्त्रण गर्ने तथा भ्रष्टाचारविरुद्ध जनचेतना अभिवृद्धि गरी सार्वजनिक सेवामा कार्यदक्षता, गुणस्तरीयता र प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्ने एवं आर्थिक तथा सामाजिक विकासलाई गतिशिलता र दिगोपना दिन भ्रष्टाचार र अनियमित कार्यका विरुद्ध प्रवर्द्धनात्मक तथा निरोधात्मक कार्यका साथै विकास आयोजनाहरुको गुणस्तर तथा दीगोपनाको अभिवृद्धिका लागि प्राविधिक परीक्षण सम्बन्धी कार्यहरु राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रबाट भैरहेका छन्। केन्द्रको निर्दिष्ट काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी प्रभावकारीरूपमा सम्पादन गर्न केन्द्रको संगठनात्मक सुदृढीकरण तथा भवन निर्माण गर्ने कार्यक्रमहरुको समेत थालनी गरिएको छ।

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शि.नं.	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष र आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलाप
३०११०१	सालवसाली सूचना प्रविधि विकास आयोजना	<ul style="list-style-type: none"> सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट सूचना प्रविधि सम्बन्धी मानव संसाधन विकास गर्ने। गृह मन्त्रालय अन्तर्गत नेपाली नागरिकलाई Smart Card सहितको राष्ट्रिय परिचयपत्र वितरण गर्ने। भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग अन्तर्गत भूमि पद्वतीको डिजिटलाईजेसन, डाटावेस पद्वतीको विकास गर्ने। यातायात व्यवस्था विभाग अन्तर्गत Smart Card ड्राईभिड लाईसेन्स वितरण गर्नका लागि तदारुकताका साथ काम भई रहेको राष्ट्र सूचना प्रविधि केन्द्रलाई Data Safety र विभिन्न आधुनिक उपकरण खरद गरिएको र Software जना गरिएको। लोकसेवा आयोग अन्तर्गत अनलाइन निवेदन लिने र परीक्षा प्रणालीमा सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्ने कामको लागि यस आयोजनाबाट सहयोग भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> करिव १७०० कर्मचारीहरूलाई ICT को विविध तालिम प्रदान गरिएको र अन्य तालिम चलिरहेको। अन्तराष्ट्रिय वोलपत्र आव्हान गरिएको। सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी जग्गाखरिद विक्रि गर्ने कार्यको लागि १४ वटा विभिन्न मालपोत कार्यालयहरूमा Data digitization र Verification र software installation को काम भई रहेको आगामी आ.व.को प्रथम चौमासिक भित्र लाइसेन्स वितरण शुरु हुने सूचना प्रविधि केन्द्र अन्तर्गत नेशनल पोर्टल, राष्ट्रिय डाटासेन्टर लगायतको विकासको काम करिव ८० प्रतिशत सम्पन्न भई सकेको छ। अनलाईन आवेदन लिने काम शुरु भई सकेको र परीक्षा प्रणालीमा समेत प्रयोग हुन थालेको 	<ul style="list-style-type: none"> 2015 को October महिनासम्मतालिम कार्यक्रम जारी रहने। November, 2015 भित्र ठेक्का सम्झौता हुने र कार्य शुरु हुने। भूकम्पले आयोजनाको काममा केही क्षति पुगेको हुँदा दातृनिकाय ADB बाट २०१६, March सम्म म्याद थप भए अनुसार काम जारी रहने। भूकम्पको कारण आयोजनाको म्याद December, 2015 सम्म थप भए अनुसार काम जारी रहने। डाटा सुरक्षा सम्बन्धी काम हुने। लोक सेवा आयोगको दरखास्त बुझाउने कामहरू अनलाईन प्रक्रियाबाट शुरु हुने र परीक्षा प्रणालीमा पनि जोड्ने
३०१०१५	गरीबी निवारण	प्रारम्भिक ६ जिल्लाहरूमा गरिएको प्रभाव	१. यस आ.व.मा संचालन भएका आयोजनामा	हाल कार्यान्वयनमा रहेको ५९ जिल्ला

ब.उ.शि.नं.	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष र आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलाप
गरीबि निवारण कोष	कार्यक्रम १ आ व देखि २०६१।६२ देखि आ व २०६६।६७ सम्म कूल लागत ४० मिलियन अमेरिकी डलर	<p>मुल्याङ्कन अध्ययन २००९ (आधारभुत सर्भेक्षण २००६) र विश्व बैंकको Implementation Completion and Results Report 2009 अनुसार,</p> <ol style="list-style-type: none"> प्रभाव मूल्यांकनले लक्षित समुदायमा पुग्न कोष कार्यक्रम सफल भएको उत्साहप्रद नतिजा देखाएको छ । आफ्नै उत्पादन वा भरोसायोग्य आम्दानीको स्रोतबाट तीन महिनाभन्दा कम खान पुग्ने घरपरिवार संख्यामा ३.२ प्रतिशतले घटेको छ । कोषको कार्यक्रमबाट लाभान्वितभएका घरपरिवारहरूमा स्वरोजगारीको दर (साप्तहिक काम गर्ने समय) मा १८ प्रतिशतले बृद्धि भएको । कोषको गतिविधि सञ्चालन भएको दुई वर्ष पुगेका क्षेत्रका घरपरिवारहरूको वास्तविक प्रतिव्यक्ति उपभोग दरमा नियन्त्रित घरपरिवारमा भन्दा ५० प्रतिशतले बढेको देखाएको छ । कोषको कार्यक्रम अन्तर्गत संचालित आयआर्जन तथा भौतिक पूर्वाधार परियोजनाहरू वित्तिय तथा आर्थिक रूपले सबल भएको देखाएको छ भने ती परियोजनाहरूको FRR २१ देखि 	<p>२०७२ अघाढ २४ सम्ममा ५९ जिल्लाहरू (नविन सोचमा आधारीत कार्यक्रम समेत) लगायत थप १५ जिल्ला अन्तर्गतका २,०२७ गा.वि.स.हरूमा २,५७५ सामुदायिक संस्थाहरूबाट कार्यक्रम कार्यान्वयन भई रहेको छ र हाल सम्ममा ४०,७८२ वटा लक्षित घरधुरी लाभान्वित हुनेछन् ।</p> <ol style="list-style-type: none"> हालसम्म ३ हजार ०६३ उपपरियोजनाहरू (२ हजार ६४५ आयआर्जन क्रियाकलापहरू र ४१८ पूर्वाधारसंग सन्बन्धित उपपरियोजनाहरू) संचालनका लागि सामुदायिक संस्थाहरूसंग कोषले सम्झौता गरेको छ । कोषको कार्यक्रमबाट लाभान्वित कूल घरपरिवार मध्ये १९ प्रतिशत दलित, ३० प्रतिशत जनजाति छन् । त्यस्तै सामुदायिक संस्थामा आवद्ध सदस्यहरूमा ८६ प्रतिशत महिला रहको छ । लाभग्राही सामुदायिक संस्थाका सदस्यमध्ये ६५ प्रतिशत अति गरिब (समुदायले निर्धारण गरेको तिन महिनालाई मात्र खान पुग्ने खाद्यान्न पर्याप्तता भएका आधारमा), २६ प्रतिशत मध्यम गरिब (समुदायले निर्धारण गरेको ३ महिनाभन्दा बढी तर ६ महिनाभन्दा कमलाई मात्र खान पुग्ने 	<p>लगायत थप १५ जिल्लामा कार्यान्वयन भइरहेको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै आगामि आ.व. २०७२/०७३ मा आयमुलक कार्यक्रम तर्फ २३६०, सामुदायिक पूर्वाधार तर्फ ८५० वटा, वस्तु विकास तथा बजार सम्बन्धन र पाइलट समेत सृजनशिल तथा च्यालेन्ज फण्ड तर्फ २३३ वटा र सामाजिक परिचालन (सहयोगी संस्था) तर्फ ५३२ वटा लक्ष्य राखिएको छ ।</p> <p>आगामी आ.व. मा करिब ६०,००० गरिब घर धुरि लाभान्वित हुने लक्ष्य समेत राखिएको छ । साथै १२० सहकारीहरूलाई सहयोग गर्न पनि आगामी बजेटमा व्यवस्था गरिएको छ ।</p> <p>IFAD सहयोग अन्तर्गत सामुदायिक संस्थाहरूको क्षमता विकास गर्ने र उनिहरूकै नेटवर्क निर्माण तथा परिचालन गर्ने र सामाजिक परिचालनमा आधारित सेवा नेटवर्कबाट नै लिने र वित्तिय श्रोतको परिचालनको लागि समुदायद्वारा नै स्थापीत सहकारीहरूलाई सुदृढ गर्ने रहेको छ ।</p>

ब.उ.शि.नं.	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष र आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलाप
		<p>८४७प्रतिशत सम्म र ERR १८ देखि ९४ प्रतिशत सम्म भएको देखाएको छ ।</p> <p>कोषको दोस्रो चरणको परियोजनामा समावेश भएका १९ जिल्लामध्ये ६ जिल्लालाई नमुना बनाएर २०० गाउँका ३ हजार घरधुरीमा गरिएको प्रभाव मुल्याङ्कन अध्ययन २०१० (आधारभूत सर्वेक्षण २००७) अनुसार,</p> <ol style="list-style-type: none"> १. घरधुरीहरूको उपभोग क्षमतामा ४४ दशमलव ४ प्रतिशतले अभिवृद्धि भएको छ । उक्त वृद्धिदर दलित तथा जनाजातिहरूमा अभै उच्च रहेको देखिन्छ । २. अध्ययनले गरिबहरूको खाद्यान्न अपर्याप्तता १० प्रतिशतले घटेको छ भने ५ देखि १५ वर्षसम्मका बालबालिकाको विद्यालय भर्ना दर ६ प्रतिशतले बढेको छ । ३. कोषको उद्देश्य अनुरूप नै प्रभाव मूल्यांकन नतिजाले गरिबतम घरधुरीलाई लक्ष्य गरेको देखाएको छ र यसले अनुगमन तथ्यांक नतिजालाई पनि पुष्टी गरेको छ । ४. सर्वेक्षण नतिजाले कोषको लाभग्राही परिवार (कोषले सहयोग गरेको आयआर्जन गतिविधिमा संलग्न) समूहमा तीन महिनाभन्दा कमलाई खाद्यान्न पर्याप्त भएका घरपरिवारको अनुपात २००७ को १३.८ प्रतिशतबाट २०१० मा ५.५ प्रतिशतमा झरेको छ । यो ६० प्रतिशतभन्दा बढी 	<p>खाद्यान्न पर्याप्तता भएका आधारमा), ९.० प्रतिशत गरिब (समुदायले निर्धारण गरेको ६ महिनाभन्दा बढी तर एक वर्षभन्दा कमलाई मात्र खान पुग्ने खाद्यान्न पर्याप्तता भएका आधारमा), ०.०४ प्रतिशत सदस्य सिमान्त गैर-गरिब वर्गमा पर्छन् ।</p> <ol style="list-style-type: none"> ५. कोषले उप-परियोजनाहरूको कुल लागतमा ६८ प्रतिशत (१ अर्ब ५० करोड ३० लाख रूपैयाँ) लगानी गरेको छ । समुदायले यसमा १९ प्रतिशत (७ प्रतिशत नगदमा- १० करोड १८ लाख रूपैयाँ, १२ प्रतिशत जिन्सी- १८ करोड ६५ लाख रूपैयाँ) योगदान गरेको छ भने गाविस र जिविस तथा अन्य साभेदार संस्था तथा निकायले ०.७३ प्रतिशत (१ करोड ९ लाख रूपैयाँ) प्रदान गरेका छन् ६. कोषको कार्यक्रममा समग्र लगानीमध्ये ६५ प्रतिशत आयआर्जनका उपपरियोजनामा खर्च भएको छ भने ३५ प्रतिशत पूर्वाधार उपपरियोजनामा भएको छ । आयआर्जन उपपरियोजनामा भएको ८७ प्रतिशत लगानीसमुदायस्तरका सामुदायिक घुम्ती कोषमा जाने गर्छ, जसको व्यवस्थापन सामुदायिक संस्थाहरूले गर्ने गरेको छ । 	

ब.उ.शि.नं.	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष र आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलाप
		<p>गिरावट हो । गैर- लाभग्राही समूहमा यस्तो गिरावट ६.८ प्रतिशतमात्र रहेको छ ।</p> <p>५. यसैगरी कोषको लाभग्राही समूहमा ६ महिना वा यसभन्दा कम समयलाई खाद्यान्न पर्याप्त भएका घरपरिवारको अनुपात २००७ को ४० प्रतिशतबाट २०१० मा ३३ प्रतिशतमा झरेको छ । यो १७.५ प्रतिशत गिरावट हो । गैर-लाभग्राही समूहमा यस्तो अनुपातमा कुनै गिरावट देखिएन बरू ती घरपरिवारको खाद्य अपर्याप्तता ९ प्रतिशतले बढेको देखियो ।</p> <p>६. कृषि सेवा केन्द्र, सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, कृषक समूहजस्ता सेवामा पहुँच एवं महिला सशक्तिकरण पनि बढेको छ ।</p> <p>७. कोषले सहयोग पुऱ्याएका घरधुरीका १ देखि २ वर्षसम्मका बालबालिकाको तौल तथा उचाई कम हुने पोषण सम्बन्धी समस्यामा पनि ह्रास आउनेजस्ता उच्च प्रभाव देखिएको छ ।</p> <p>८. यसै गरी महालेखा परीक्षकको कार्यालयले कार्यक्रम सञ्चालन गरिएका पाँच जिल्ला - सिन्धुली, रौतहट, डडेल्धुरा, प्युठान र सिरहा) का १२५ सामुदायिक संस्था र ३०० सदस्यहरूमा सन् २०१२ को गरेको कार्यसम्पादन मूल्यांकन अध्ययनले कोषले विपन्न समुदायमा कार्यक्रम सञ्चालन गरेको र सहभागिताका आधारमा यस्ता कार्यक्रमहरू छानिएको र कार्यान्वयन</p>	<p>७. आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को खर्चको सम्बन्धमा, २०७२ अषाढ २४ गते सम्ममा रू २ अर्ब ७८ लाख खर्च भएको छ । कुल खर्च मध्ये ९४.८७ प्रतिशत सामुदायिक संस्था तथा सहयोगी संस्था (सामुदायिक संस्था ६७.८८ प्रतिशत, सहयोगी संस्था २६.९८ प्रतिशत) मार्फत कार्यक्रम कार्यान्वयनमा, १.४६ प्रतिशत अनुगमन, तालिम, अनुसन्धान तथा कार्यशालामा, ०.०६ प्रतिशत कोषमा पूँजीगत लगानी, र ३.६१ प्रतिशत कोषको चालु तथा सञ्चालन खर्चमा गएको छ ।</p>	

ब.उ.शि.नं.	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष र आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलाप
		<p>गरिएको देखाएको छ । सहभागितामूलक निर्णय प्रक्रियाले समुदाय तहमा आयोजनाप्रति अपनत्व र पारदर्शितालाई बढाएको देखाएको छ भने कोषका कार्यक्रम कार्यान्वयन भएपछि समुदायका सदस्यको आम्दानी र बचत बढेको पनि देखाएको छ ।</p> <p>९. कोष आफैले गरेको सामाजिक पुनर्मूल्यांकन/लाभग्राहीहरूको मूल्यांकनको तथ्यांकले पुनःमूल्यांकन गरिएका घरधुरीमा सम्पूर्ण स्रोतबाट घरधुरी स्तरको कुल आम्दानी वास्तवित मूल्यमा ८२.५ प्रतिशतले बढेको (मुद्रास्फीति समायोजन सहित) देखिन्छ । यस्तो नतिजा तीन वर्ष वा सोभन्दा बढी कोषको सहयोग पाएका र उक्त रकम उनीहरूको इच्छानुसारको आयआर्जन क्रियाकलापमा लगानी गर्ने घरधुरीमा देखिएको थियो । नतिजाले सम्पूर्ण घरधुरीमध्ये ६८.३ प्रतिशत घरधुरीले १५ प्रतिशत वा सोभन्दा बढी आय बढाएको पनि देखाएको छ</p>		

ब.उ.शि.न.	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष र आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलाप
३०१०२५३/ ४ राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> केन्द्रको भवन निर्माण भएको हुने। भ्रष्टाचार र अनियमितता कार्य हुने संभावना भएका क्षेत्रमा स्थलगत रूपमा निगरानी तथा अनुगमन गर्ने। राष्ट्रिय गौरवका आयोजना तथा अन्य आयोजनाहरूमा प्राविधिक परीक्षण गर्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> भवन निर्माण कार्य भइरहेको। भ्रष्टाचार विरुद्ध जनचेतना अभिवृद्धिका लागि १२ जिल्लामा गोष्ठी तथा १४ वटा सामुदायिक विद्यालयमा सदाचार कार्यक्रम संचालन भएको। पत्रपत्रिका, रेडियो र टेलिभिजनबाट भ्रष्टाचार विरुद्धका चेतनामूलक सामग्री/सन्देश प्रकाशन प्रसारण भएको। भ्रष्टाचार हुन सक्ने क्षेत्र पहिचान गरी विस्तृत अध्ययन गरिएको, नियमित रूपमा सार्वजनिक निकायमा निगरानी, छड्के जाँच, स्थलगत अनुगमन गरिएको। प्राप्त उजुरीहरूको छानविन गरी ध्यानाकर्षण गर्ने, सुझाव/निर्देशन दिने वा भ्रष्टाचार भए गरेको देखिने तथ्य प्रमाणका आधारमा आवश्यक कारवाहीको लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा पठाउने गरिएको। आ.व. २०७०/७१ सम्म ४५८ वटा आयोजनाको प्राविधिक परीक्षण सम्पन्न गरिएको र आ.व. ०७१/७२ मा Road Sector Development Project का 	<ul style="list-style-type: none"> निर्माणाधीन भवन निर्माण सम्पन्न गर्ने। संस्थागत क्षमता विकास तथा संगठनात्मक सुदृढीकरणमा जोड दिने। भ्रष्टाचार नियन्त्रणका सम्बन्धमा प्रवर्द्धनात्मक तथा निरोधात्मक कार्य प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाउने। सार्वजनिक निकायबाट प्रदान हुने सेवा सुविधा चुस्त दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउन अनुगमन मूल्यांकनमा विशेष जोड दिने। आयोजनाहरूको प्राविधिक परीक्षणका लागि केन्द्रको छुट्टै सुविधासम्पन्न प्राविधिक प्रयोगशाला स्थापना गरी निर्माण कार्यको गुणस्तरीयता जाँच गर्ने। आयोजनाहरूको गुणस्तरीयता, दिगोपना, लागत प्रभावकारिता आदि कायम गर्न/गराउन तोकिएका आयोजनाहरूको प्राविधिक परीक्षण गर्ने। उजुरी व्यवस्थापनमा लगायत भ्रष्टाचार नियन्त्रण सम्बन्धी छानविन

ब.उ.शि.नं.	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष र आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलाप
			<p>१०,Strategic Road Network Bridge का ६,National Pride Project का १४,Community Irrigation Project का ४,Strengthening National Rural Transport Project का ६ र अन्य आयोजनाका ११ गरी जम्मा ५४ प्याकेजको प्राविधिक परीक्षणको कार्य भइरहेको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> केन्द्रको आफ्नै प्राविधिक प्रयोगशाला स्थापनाका लागि बोलपत्र मूल्यांकनको काम सम्पन्न भइ बोलपत्र स्वीकृतिको क्रममा रहेको । 	<p>गर्ने औजारका रूपमा कम्प्युटर प्राविधिको उपयोग गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> प्राविधिक परीक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी प्राविधिक परीक्षण कार्यको गुणस्तरियता कायम गरिनेछ ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिचालक संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कूल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३०१०११	मन्त्रिपरिषद्	१०९,५१४	१२१,३१५	१२१,३१५			१२१,३१५			१२८,५२१	१३१,२६२	१	७	२	३	३
२	३०१०१३	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	६,९०८,७५२	१८९,७९२	१६६,५५७	२३,२३५		१८९,७९२			२०४,१७२	२१०,५५९	१	७	२	३	३
३	३०१०१५	गरिबी निवारण कोष	३,०४७,२२३	३,५६८,६७५	३,५६८,६७५			९७,६००	३,४७१,०७५		३,९२५,५४८	४,१०३,९८७	१	७	१	१	३
४	३०१०२०	सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय	४१,५५८	६०,२०७	४७,८०७	१२,४००		६०,२०७			६५,०७२	६७,३०९	१	७	२	३	३
५	३०१०२२	नेपाल ट्रेडको कार्यालय	४५,००१	४३,९५८	३४,२५८	९,७००		४३,९५८			४७,८८८	४९,७७३	१	७	२	३	३
६	३०१०२५	राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र	१०३,८८२	१५३,३४५	९२,७४५	६०,६००		१५३,३४५			१६५,७२८	१७१,४१२	१	७	२	३	३
७	३०१०३०	क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालयहरू	८४,२१६	८३,६८५	७९,८९०	३,७९५		८३,६८५			८९,०८७	९१,२७३	१	७	२	३	३
८	३०१०३१	लगानी बोर्डको कार्यालय	२२,२२५	१०८,८०२	३३,४७२	७५,३३०		६८,६०२	४०,२००		११८,९३१	१२३,८६४	१	७	१	३	३
९	३०११०१	सूचना र प्रविधि विकास आयोजना	४१०,०४३	८२३,९८७	४५,५९२	७७८,३९५		१४३,९८७	६८०,०००		९०६,३८७	९४७,५८६	१	५	२	२	३
१०	३०११०२	कर्णाली विकास आयोग	१२,०३९	२१,०६४	२०,६२४	४४०		२१,०६४			२२,८५७	२३,६९९	१	५	२	३	३
११	३०११०३	सुदूर पश्चिम विकास आयोग	९,६०६	१७,५५४	१७,१४०	४१४		१७,५५४			१८,९९९	१९,६७१	१	५	२	३	३
१२	३०११०५	पुनर्निर्माण प्राधिकरण		९,२९८	८,०९८	१,२००		९,२९८			१०,०५७	१०,४०६	१	१	१	२	३
		जम्मा	१०,७९४,०५९	५,२०१,९८२	४,२३६,१७३	९६५,५०९		१,०१०,४०७	४,१९१,२७५		५,७०३,२४७	५,९५०,८०१					

६.६.२ गृह

(क) पृष्ठभूमि

मुलुकमा शान्ति सुव्यवस्था र सुरक्षा कायम गरी जनताको जीउ, धन र स्वतन्त्रताको संरक्षण एव सुरक्षा, विधिको शासन, मानव अधिकारको प्रवर्द्धन गर्दै सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाई सुशासन कायम गर्ने कार्यमा गृह प्रशासन सँधै प्रतिवद्ध रहेको छ। यस कार्यको लागि केन्द्रमा मन्त्रालयदेखि स्थानीय तहसम्म क्रियाशील रहेका विभिन्न निकाय/संरचनाहरूको क्षमता अभिवृद्धिवाट शान्ति सुव्यवस्था र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउने कार्यमा गृह प्रशासन सक्रियरूपमा लागि रहेको छ। साथै विशेष कार्यक्रमका रूपमा शान्ति सुरक्षा नीति निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्ने, सबै जिल्लाहरूमा नागरिकता वितरण कम्प्युटरवाट गर्ने तथा अभिलेख कम्प्युटरीकृत गर्ने, राष्ट्रिय परिचयपत्र वितरण गर्ने, जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूका भवनहरू क्रमशः निर्माण गर्दै जाने, क्षेत्रीयस्तरमा विपद् व्यवस्थापनका लागि वेयर हाउस निर्माण गर्ने तथा सबै खाले उपायहरूसहितको विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने एवं लागू औषध ओसार पसार एवं प्रयोगमा निरन्तर नियन्त्रण गर्ने र नुवाकोटमा केन्द्रिय कारागार निर्माण गर्ने तथा अन्य जिल्लाहरूमा बन्दी गृह, खुला कारागार निर्माण गर्ने कार्यहरू सञ्चालन गरिनेछन्।

ख) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शि.नं/कार्यक्रम	सुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफल	हालसम्मको प्रगति	०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
३४४०११/गृह मन्त्रालय (इ-गभर्नेन्स कार्यक्रम)	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • अनलाईन नागरिकता सफ्टवेयर थप जिल्लामा लागू गरिएको। • पुरानो नागरिकताको अभिलेख कम्प्युटराइज्ड गर्ने कार्य निरन्तर जारी रहेको। • जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा सञ्चालनमा रहेको VPN सेवा १० इलाका प्रशासनमा थप भएको। • प्रत्येक जिल्ला तथा इलाका प्रशासन कार्यालयको लागि निर्माण भई सञ्चालनमा रहेको वेबसाइट निरन्तर रूपमा अपडेट भइरहेको। • चिठीपत्रहरू अनलाईन गर्ने पद्धतीलाई थप कार्यालयहरूमा विस्तार गरिएको। • SMS Based System सञ्चालनमा विस्तार गरिएको। • E-Attendance System ४५ जिल्लामा लागू गरिएको • Office Automation System लाई मन्त्रालयमा लागू गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • हाल ७३ वटा जिल्ला तथा ८ वटा इलाकामा नागरिकता सफ्टवेयर मार्फत नागरिकता वितरण भई रहेको। • हालसम्म करिब १ करोड २० लाख नयाँ तथा पुराना नागरिकताको रेकर्ड मन्त्रालयको केन्द्रीय सर्भरमा आइसकेको • ७५ वटा जिल्ला प्रशासन र ८ वटा इलाका प्रशासन कार्यालयहरू र गृह मन्त्रालय बीच आन्तरिक सञ्चालन VPN निर्माण भएको। • गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूबीच चिठीपत्रहरू अनलाईन गर्ने पद्धतीको शुरूवात गरिएको। • E-Attendance System १५ जिल्लाबाट ४५ जिल्लामा पुर्याइएको • DAAS सफ्टवेर निर्माण भई ३५ जिल्लाका हातहतियार तथा संघ संस्थाको पुरानो विवरण इन्ट्री भईरहेको • महत्त्वपूर्ण विषयको जानकारी SMS 	<ul style="list-style-type: none"> • सबै जिल्ला तथा २० इलाका प्रशासन कार्यालयमा अनलाईन नागरिकता सफ्टवेयर लागू हुने। • पुरानो नागरिकताको अभिलेख कम्प्युटराइज्ड गर्ने कार्य निरन्तर हुने • नागरिकता सफ्टवेरमा Finger Print तथा Photo राखि १५ जिल्लामा सञ्चालन गर्ने। • जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा सञ्चालनमा रहेको VPN सेवा १० इलाका प्रशासनमा थप हुने। • प्रत्येक जिल्ला तथा इलाका प्रशासन कार्यालयको लागि निर्माण भई सञ्चालनमा रहेको वेबसाइट अपडेट गर्ने। • चिठीपत्रहरू अनलाईन गर्ने पद्धतीलाई थप कार्यालयहरूमा विस्तार गरिने • SMS Based System लाई थप कार्यालयमा विस्तार तथा SMSलाई Passport को जानकारी दिने कार्यमा प्रयोग गर्ने। • E-Attendance System ७५ जिल्लामा तथा १० इलाकामा पुर्याउने। • DAAS सफ्टवेयरलाई ३५ जिल्लाबाट ७५ वटै जिल्लामा विस्तार गर्ने।

ब.उ.शि.नं/कार्यक्रम	सुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफल	हालसम्मको प्रगति	०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
			Based System बाट प्र.जि.अ. तथा अन्य समूहलाई दिने प्रणाली लागु गरिएको।	• Office Automation System लाई मन्त्रालयमा पूर्ण रूपमा लागु गर्ने।
३१४०१६/जिल्ला प्रशासन कार्यालय	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूको कार्यालय भवन निर्माण हुने • विपद् व्यवस्थापनका लागि क्षेत्रीय भण्डार गृह निर्माण भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न ५ जिल्ला प्रशासन कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न भएको। • ५ मध्ये ३ क्षेत्रीय भण्डार गृह निर्माण सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • कार्यालय भवन निर्माण भैरहेका जिल्ला प्रशासन कार्यालय भवनलाई निरन्तरता दिने • २ क्षेत्रीय भण्डार गृह निर्माणलाई निरन्तरता दिने।
३१४१०१/लागू औषध नियन्त्रण कार्यक्रम	सालवसाली	लागू औषध नियन्त्रण तथा क्षती न्यूनीकरण गर्न प्रभावकारीता आउने।	लागू औषध नियन्त्रण तथा क्षती न्यूनीकरण कार्यक्रम संचालन भइरहेको।	<ul style="list-style-type: none"> • लागू औषध नियन्त्रणका माग घटाउ, आपूर्ति नियन्त्रण तथा क्षती न्यूनीकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने।
३१४०३२/ राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन केन्द्र	गत आ.व. बाट आगामी ५ वर्षसम्म संचालन हुने	राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन प्रणाली स्थापना हुने।	राष्ट्रिय परिचयपत्र निर्माण प्रयोजनार्थ अन्तराष्ट्रिय बोलपत्र आव्हानको सुचना प्रकाशन भइ बोलपत्र बिक्रि भइरहेको। राष्ट्रिय परिचयपत्र वितरणको लागि निर्वाचन आयोगले मतदाता नामावली संकलन गर्दा तयार पारेको data base लाई नै उपयोग गर्ने गरि निर्वाचन आयोगबाट data base प्राप्त भएको	राष्ट्रिय परिचयपत्र प्रणाली स्थापना सम्बन्धी बोलपत्र प्रक्रिया पुनः सुरु गरी नमूना परिक्षण चरण (Piloting phase) को १,१०,००० परिचयपत्र कार्ड वितरण प्रक्रिया अघि बढाउने।
३१४०१८४/कारागार व्यवस्थापन विभाग।	आ.व. ०७०/७१ बाट सुरु।	नुवाकोटको विदुर नगरपालिकामा ५५०० भन्दा माथी क्षमताको केन्द्रिय कारागार निर्माण हुने।	परामर्शदाताबाट डिटेल् डिजाइन तथा लागत अनुमान तयार गर्ने काम सम्पन्न भइ आवश्यक परिमार्जन,	Soil test आर्किटेक्चरल डिजाइनको कार्य सुरु गर्ने तथा कारागार ब्लक निर्माणको डिटेल् डिजाइन र

ब.उ.शि.नं/कार्यक्रम	सुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफल	हालसम्मको प्रगति	०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
३१४०१८४/कारागार व्यवस्थापन विभाग।	आ.व. ०७०/७१ वाट सुरु।	वाँकेको नौवस्ता गा.वि.स.मा गम्भिर प्रकृतिका अपराधमा संलग्न कैदीहरूलाई राख्ने बन्दी गृह निर्माण हुने।	संशोधन र राय सुझावको लागि शहरी विकाश तथा भवन निर्माण विभागमा पठाइएको। प्रशासनिक भवनको डिटेल डिजाइन तयार गरिदिनको लागि शहरी विकाश तथा भवन निर्माण विभागलाई डिभिजन कार्यालय नुवाकोटलाई अनुरोध गरि पठाइएको। जेल ब्लकको शहरी विकाश तथा भवन निर्माण विभागलाई डिभिजन कार्यालय नुवाकोटलाई अनुरोध गरि पठाइएको।	इनेजिनियरिङ्ग इस्टिमेट तयार गरी निर्माण कार्य संचालन गर्ने। डिटेल डिजाइन तयार भइ उक्त कार्यको टेण्डर आह्वान गर्ने।
३१४०१८४/कारागार व्यवस्थापन विभाग	आ.व. ०७०/७१ वाट सुरु भएको डिटेल डिजाइन हुन बाँकी।	वाँकेको मानपुरमा खुला कारागार निर्माण हुने।	लागत अनुमान तयार गर्ने कार्यको लागि परामर्शदाता नियुक्ती भै परामर्शदाताबाट लागत अनुमान पेश भइसकेको। भवन विभाग संग समन्वय गरी डिटेल डिजाइनको कार्यलाई अगाडी बढाइने। शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग र डिभिजन कार्यालय बाँकेसंग समन्वय गरि कार्य अगाडी बढाइने।	सुरक्षा व्यारेक र कम्पाउन वाल निर्माण हुने।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/राज्य संकेत	सामाजिक संकेत	व्यवस्थापन संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३१४०११	गृह मन्त्रालय	२८२,४३३	४२६,५५२	३३६,९७७	८९,५७५		४२६,५५२			४६२,१२९	४७८,६७९	१	७	१	२	३
२	३१४०१३	राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	७४६,१९७	८७८,९६२	८१५,८६६	६३,०९६		८७८,९६२			९२६,१६८	९४२,६४५	१	७	२	३	३
३	३१४०१४	समरजंग कम्पनी कार्यालय	११,३०२	१०,२६२	१०,०६६	१६६		१०,२६२			१०,७४९	१०,८९३	३	७	२	३	३
४	३१४०१६	जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू	९२९,४५५	१,३५९,१३२	१,००३,७५७	३५५,३७५		१,३५९,१३२			१,४५१,७२७	१,४९०,४४२	१	७	१	२	३
५	३१४०१७	सीमा प्रशासन कार्यालयहरू	१३,०४५	२२,४४६	२२,२६६	१८०		२२,४४६			२३,६७५	२४,१०१	१	७	१	२	३
६	३१४०१८	लामाका प्रशासन कार्यालयहरू	८५,७५९	१६५,४४१	१२५,४४१	४०,०००		१६५,४४१			१७५,५१३	१७९,४११	१	७	१	२	३
७	३१४०१९	कारागार व्यवस्थापन विभाग	५८,२४६	११४,९४१	११,५९१	१०३,३५०		११४,९४१			१२५,९८९	१३१,४२८	१	७	२	२	३
८	३१४०२०	कारागार कार्यालयहरू	१,०६७,८४७	१,०५८,४०४	९९१,०९१	६७,३१३		१,०५८,४०४			१,१५२,५७५	१,१९७,६२३	१	७	२	२	३
९	३१४०२१	अध्यागमन विभाग	९३,४१९	१२४,३४७	१००,७४७	२३,६००		१२४,३४७			१३५,५५०	१४०,७७२	१	७	२	३	३
१०	३१४०२२	अध्यागमन कार्यालयहरू	९२,७६२	१०८,५०६	१०६,२०६	२,३००		१०८,५०६			११३,२५४	११४,५६०	१	७	२	३	३
११	३१४०२३	जुद्ध वारुणयन्त्र कार्यालय	११,९३३	७,१००	६,९००	२००		७,१००			७,६८४	७,९४४	१	७	१	३	३
१२	३१४०२४	प्रहरी प्रधान कार्यालय	२,२६२,९१५	२,६४९,९५१	२,२४८,८८१	४०१,०७०		२,६४९,९५१			२,८४२,७२२	२,९२६,४६०	१	७	२	२	३
१३	३१४०२५	नेपाल प्रहरी अस्पताल	३५३,३६४	४२०,०९८	२७०,५७७	१४९,५२१		४२०,०९८			४५१,४४५	४६५,२६०	२	७	२	२	३
१४	३१४०२६	राष्ट्रिय प्रहरी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	५२१,९३१	२,६२३,३५७	३०७,५१२	२,३१५,८४५		२,३१५,८४५	२,१९७,८४५		२,८७४,०५८	२,९९७,३६९	१	७	२	२	३
१५	३१४०२७	क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालयहरू	३,५१०,८०४	३,६००,३२६	३,४४७,१८३	१५३,१४३		३,६००,३२६			३,७७५,६५३	३,८३०,९९७	१	७	२	२	३
१६	३१४०२८	जिल्ला प्रहरी कार्यालयहरू	१२,३३१,५४९	१२,२७२,३१२	११,९२९,०४८	३४३,२६४		१२,२७२,३१२			१२,८८७,१६२	१३,०८७,४४६	१	७	२	२	३
१७	३१४०२९	महानगरीय प्रहरी	३,१२२,०६७	३,४४८,८५५	३,२४१,७६०	२०७,०९५		३,४४८,८५५			३,६२३,८७९	३,६८१,६६७	१	७	२	२	३
१८	३१४०३०	सशस्त्र प्रहरी बल	१,४३७,२७५	१,४८६,६३३	१,२५२,२२२	२३४,४११		१,४८६,६३३			१,६००,६६४	१,६५१,६३०	१	७	२	२	३
१९	३१४०३१	प्रहरी किताबखाना	१५,६६६	१४,११८	१२,८६८	१,२५०		१४,११८			१४,९०४	१५,१९४	१	७	२	२	३
२०	३१४०३२	राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन केन्द्र	३२,८७७	२०,५१०	१७,४६०	३,०५०		२०,५१०			२१,९०१	२२,४८६	१	७	२	२	३
२१	३१४०३३	महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय	१,०२८,५४७	१,०३७,७१९	९९८,५३५	३९,१८४		१,०३७,७१९			१,०८६,४७७	१,१०१,२३५	१	७	२	३	३
२२	३१४०३४	सशस्त्र प्रहरी बल तालिम केन्द्रहरू	४३२,१७०	४५५,६०४	३६६,४०१	८९,२०३		४५५,६०४			४८७,३५७	५००,८१७	१	७	२	३	३
२३	३१४०३५	नेपाल ए.पी.एफ अस्पताल	२३४,०८५	१८४,३६६	१४९,५२८	३४,८३८		१८४,३६६			१९९,६७४	२०६,७७६	१	७	२	३	३
२४	३१४०३६	क्षेत्रीय सशस्त्र प्रहरी बल कार्यालय	८,००२,४६७	८,१७५,२७४	७,९९६,२८४	१७८,९९०		८,१७५,२७४			८,५५५,६२१	८,६६९,३४८	१	७	२	३	३
२५	३१४०३७	सशस्त्र प्रहरी बल राजक्ष भन्सार तथा औद्योगिक सुरक्षा बल	६४१,०१७	६९६,२०९	६६१,७५५	३४,४६४		६९६,२०९			७३०,७९८	७४१,९७२	१	७	२	३	३
२६	३१४०३८	लाग औषध नियन्त्रण कार्यक्रम	२६,३२२	३०,८४०	१९,८४०	११,०००		३०,८४०			३३,८६७	३५,३७२	१	४	२	२	३
२७	३१४०३९	सशस्त्र हिंसा नियन्त्रण तथा सामुदायिक सुरक्षा सुदृढिकरण कार्यक्रम		७७,०००	४७,०००	३०,०००			७७,०००		८४,७००	८८,५५०	१	५	२	३	३
२८	३१४०४०	महिला तथा बालबालिका सेवा केन्द्र	२,५०२	१८०,८७४	४८,४१४	१३२,४६०		२६,७९३	१५४,०८१		१९८,९६८	२०८,०१७	२	५	१	१	३
२९	३१४०४१	त्रि-वर्षिय अपराध नियन्त्रण तथा अनुसन्धान कार्यक्रम		१६३,५००	११,१२३	१५२,३७७		१६३,५००			१७९,८६१	१८८,०३९	१	७	२	३	३
		जम्मा	३७,३४७,९५६	४१,८१३,६३९	३६,५५७,३१९	५,२५६,३२०		३९,५५७,३१९	२,४२८,९२६		४४,२३४,६२४	४५,१३७,१४३					

६.६.३ रक्षा

(क) पृष्ठभूमि

राष्ट्रको परिवर्तित परिवेशअनुरूप रक्षा मन्त्रालयको विद्यमान जिम्मेवारी र कार्यमा वृद्धि हुन गएकोले केही समय पहिले यस मन्त्रालयको पुनःसंरचना भई सोअनुरूप श्रृजना भएका थप पदहरू पदपूर्ति गर्ने कार्य भैरहेको छ । यसै परिप्रेक्ष्यमा नेपाली सेनाको जिम्मेवारी र भूमिकालाई अझ सक्षम र व्यवसायिक बनाउने जिम्मेवारी यस मन्त्रालयमा रहेकोले कार्यरत जनशक्तिको क्षमता विकास पनि गर्नुपरेको छ । रक्षा मन्त्रालय र नेपाली सेनाबीचको कार्यसम्पादन प्रकृत्यामा सरलता, पारदर्शिता, सम्पर्क एवं संचार व्यवस्थापनमा छिटो तथा छरितोपन ल्याई समग्र कार्य प्रणालीमा सुमधुर सम्बन्ध कायम गराउन मन्त्रालय प्रयत्नशील रही आएको छ । राष्ट्रिय सुरक्षा तथा प्रतिरक्षाका निमित्त नेपाली सेनाले महत्वपूर्ण भूमिका खेली राष्ट्रिय सेनाका रूपमा स्थापित भएको छ । आगामी दिनमा नेपाली सेनालाई व्यवसायिकरूपमा अझ कुशल, अनुशासित, उत्प्रेरित, उच्च मनोबल र आत्मसम्मानयुक्त भएको सबल राष्ट्रिय सेनाका रूपमा विकास गरी यसलाई सधैं उच्चस्तरको तयारीमा राख्नुपर्ने चुनौति एकातर्फ छ, भने अर्कोतर्फ उपलब्ध सीमित श्रोत र साधन, प्रविधि, विकास तथा सुरक्षा आवश्यकताकाबीचमा कुशल संयोजन गर्दै अगाडि बढ्नुपर्ने बाध्यता पनि हाम्रा सामू विद्यमान छ ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय संकेत	सामाजिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३४५०११	रक्षा मन्त्रालय	३३,८५३	६१,७४२	४९,०९२	१२,६५०		६१,७४२			६५,७१३	६७,३०५	१	७	२	३	३
२	३४५०१२	राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्	२८,८०९	३३,०३४	३१,३६४	१,६७०		३३,०३४			३४,८६३	३५,५१९	१	७	२	३	३
३	३४५०१३	जंगी अड्डा	३०,१३३,६९६	३१,४८३,८४२	२८,३९९,०४२	३,०८४,८००		३१,४८३,८४२			३३,२४२,०४५	३३,८७७,९५२	१	७	२	२	३
४	३४५०१४	सैनिक हवाई महा-निर्देशनालय	४४०,३९१	४९६,३५३	४९६,३५३			४९६,३५३			५३६,८४४	५५५,४८८	१	७	२	३	३
५	३४५०१५	वीरेन्द्र अस्पताल (पोष्ट एक्सीडेन्ट सेन्टर समेत)	५२१,६९२	५३८,७७२	५३८,७७२			५३८,७७२			५६८,७२५	५७९,५२२	२	७	२	२	३
६	३४५०१६	सैनिक कमाण्ड तथा स्टाफ कलेज	४८,४०९	५१,१४१	५१,१४१			५१,१४१			५४,००२	५५,०३९	१	७	२	२	३
७	३४५०१८	राष्ट्रिय सेवा दल	२९,४५२	७७,९११	७७,९११			७७,९११			८४,८९३	८८,२५२	२	७	२	३	३
८	३४५०१९	अति विशिष्ट व्यक्तिहरूको सुरक्षा	७५७७	८,३१०	८,३१०			८,३१०			९,५४१	९,५४९	१	७	२	३	३
		जम्मा	३१,२४३,८७९	३२,७५१,१०५	२९,६५१,९८५	३,०९९,१२०		३२,७५१,१०५			३४,५९६,२२६	३५,२६८,६३६					

६.६.४ परराष्ट्र

(क) पृष्ठभूमि

नेपालको सर्वतोमुखी विकासमा अन्तर्राष्ट्रिय समुदायलाई यथोचित रूपमा परिचालित गराउनेतर्फ परराष्ट्र मन्त्रालय क्रियाशील रहिआएको छ। यसका लागि छिमेकी मुलुकहरू लगायत विश्वका सबै राष्ट्रहरूसंगको सम्बन्धलाई निरन्तर सुदृढ गर्दै लैजान, छिमेकी मुलुकहरूको उच्च आर्थिक वृद्धिले सिर्जना गरेका अवसरहरूबाट लाभ लिने वातावरण तयार गर्न, आर्थिक कूटनीति सञ्चालन गर्न, वस्तु तथा सेवाहरूको अन्तर्राष्ट्रिय बजार विस्तार र वैदेशिक रोजगारीलाई व्यवस्थित गर्ने लगायतका कार्यमा परराष्ट्र मन्त्रालय र विदेशस्थित नेपाली कूटनीतिक नियोगहरू परिचालित छन्। सीमित स्रोत, साधन र जनशक्तिका बाबजूद राहदानी वितरण, कन्सुलर सम्बन्धी सेवा प्रवाह, उच्चस्तरीय भ्रमण व्यवस्थापन, अतिथि सत्कार, वैदेशिक रोजगारीमा गएका नेपालीहरूको उद्धार, क्षतिपूर्ति, हक हित र कल्याण समेतका कामहरू भइरहेका छन्। परराष्ट्र मन्त्रालय, राहदानी विभाग र कन्सुलर सेवा विभागका भवनहरू निर्माणको लागि अर्थ मन्त्रालय र सहरी विकास मन्त्रालय समेतका प्रतिनिधि रहेको समितिले दिएको प्रतिबेदनको आधारमा पूर्व निर्माण चरणका कामहरू समेतको लागत अनुमान पेश भएको छ। विदेशस्थित नियोगहरूको भवन वा कार्यालयको निर्माण वा खरिद वा भौतिक पूर्वाधारको व्यवस्था तथा तालिम र अनुगमन समेतको लागि थप स्रोत साधनको आवश्यकता रहेको छ। राष्ट्रको सर्वतोमुखी विकासका लागि आर्थिक कूटनीतिलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूलाई स्रोत साधनको उचित प्रबन्ध गराउन जरूरी छ। प्रत्यक्ष दर्ता प्रणाली (Live Enrollment) को व्यवस्था यथाशीघ्र गरी राहदानी वितरणलाई सरलीकरण गर्न प्रयास भएको छ।

BIMSTEC को आगामी चौथौं शिखर सम्मेलन आयोजना गर्ने अवसर नेपालले प्राप्त गरेकोले उक्त शिखर सम्मेलन नेपालमा आयोजनाको तयारी एवं व्यवस्थापनको कार्यलाई प्राथमिकता दिई उक्त शिखर सम्मेलन सम्पन्न गर्न सबै क्षेत्रको सहयोगको अपेक्षा गरिएको छ।

(ख) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
<p>३२६०११३/४ परराष्ट्र मन्त्रालय</p> <p>३२६०१२३/४ नेपाली राजदूतावास हरु</p> <p>३२६०१३३/४ने पाली महावाणिज्य दूतावासहरु र स्थायी नियोगहरु</p>	<p>सालबसाली</p>	<p>नेपालको विभिन्न मुलुकहरुसंगको कूटनीतिक सम्बन्ध विस्तार । द्विपक्षीय कूटनीतिक सम्बन्ध प्रवर्द्धन ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> द्विपक्षीय सम्बन्धका विभिन्न पक्षहरूमा औपचारिक/अनौपचारिकरूपमा निरन्तर सम्पर्क/समन्वयलाई निरन्तरता दिइएको । विश्वका विभिन्न देशहरूमा कूटनीतिक सम्बन्ध विस्तार गर्ने क्रममा उज्वेकिस्तान, कजाकास्तान र जमैकासँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना गर्ने नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) बाट निर्णय भएकोमा कजाकस्तानसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना भएको । थप मुलुकहरूसँग कूटनीतिक सम्बन्ध विस्तार गर्ने र कूटनीतिक सम्बन्ध कायम भइसकेका मुलुकहरूसँगको सम्बन्ध अरु सुदृढ गर्न प्राथमिकता दिइएको । कूटनीतिक सेवा र कन्सुलर सेवालाई सुदृढ र सर्वसुलभ बनाउँदै लगिएको । कूटनीतिक दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण देखिएका मुलुकहरूमा राजदूतावास तथा विभिन्न मुलुकका शहरहरूमा कन्सुलेट अफिस स्थापना गर्ने नीतिअनुरूप ओमान र बहराइनमा राजदूतावास स्थापना भै औपचारिकरूपमा कार्य गरिरहेको । विदेशमा रहेका नेपालीहरूलाई कन्सुलर सेवा प्रदान गर्न साउदी अरेबियाको जेद्दामा कन्सुलेट स्थापना भइ कार्य संचालन भइरहेको र उक्त महावाणिज्यदूतावासलाई कार्यवाहक महावाणिज्यदूतस्तरबाट महावाणिज्यदूतस्तरमा स्तरोन्नति गरिएको राजदूतावास तथा कन्सुलेट स्थापना गर्न तत्काल संभावना नभएका मुलुक वा शहरमा बढीभन्दा बढी Honorary Consul, पर्यटन प्रतिनिधिको व्यवस्था गर्नेतर्फ काम भइरहेको । अन्तर्राष्ट्रिय एवं क्षेत्रीय संघ संस्थाहरूमा नेपालको भूमिकाको अभिवृद्धि गर्न कूटनीतिक नियोगहरूलाई परिचालन गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> छिमेकी मित्रराष्ट्र तथा अन्य मुलुकहरूसँग द्विपक्षीय हित पर्वर्द्धन हुने गरी सुमधुर सम्बन्ध कायम गर्दै जाने । अन्तर्राष्ट्रिय, द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सम्बन्धमार्फत दिगो शान्ति र राष्ट्रको समग्र विकासका लागि नेपालको परराष्ट्र नीतिलाई सशक्त माध्यमका रूपमा विकास गर्ने । आवश्यकतानुसार विभिन्न देश र शहरमा राजदूतावास तथा कन्सुलेट स्थापना गर्ने ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
			<ul style="list-style-type: none"> • आर्थिक कूटनीतिको कार्यक्रम राजदूत अन्तर्क्रिया Ambassador Talk Series शुरु गरिएको शुरु गरिएको र हालसम्म ३ वटा अन्तरक्रिया सञ्चालन गरिएको । • Ambassador Talk Series शुरु गरिएको र हालसम्म ३ वटा अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन भएको । • नवप्रवेशी कर्मचारीहरुलाई सेवा प्रवेश तालिम अन्तर्गत परराष्ट्र मामिला अध्ययन प्रतिष्ठानसँग समन्वय गरी सो कार्यक्रम संचालनमा आएर सम्पन्न भइरहेको । • आर्थिक कूटनीतिको अभिमुखिकरण कार्यक्रम अन्तर्गत शाखा अधिकृत तथा नायब सुब्बा स्तरको दुईवटा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न भइसकेको । • आर्थिक कूटनीतिक कार्य सन्चालन निर्देशिकाको मस्यौदा उपर प्राप्त हुन आएका सुझावहरु अध्ययन गरी आवश्यकता र उपयुक्तताका आधारमा परिमार्जन गरी स्वीकृत गर्ने व्यस्था अविलम्ब मिलाउने कार्य भइरहेको । • राजदूतको कार्यविवरण र देशगत नीतिपत्र (Country Specific Strategy Paper) बनाउने गृहकार्य भइरहेको । • विदेश स्थित नियोगहरुको हकमा पर्यटन पवर्द्धन, श्रम व्यवस्थापन, वैदेशिक प्रत्ययक्ष लगानी, व्यापार र वैदेशिक सहायताको पवर्द्धन गर्न अन्तरक्रिया, छलफल, मेला, प्रदर्शनी आदि क्रियाकलापहरु भएको । • आर्थिक कूटनीति पवर्द्धनका लागि अध्ययन, विश्लेषण तथा परामर्श सेवा प्रवाह गर्ने मन्त्रालयमा श्रोत केन्द्र स्थापना गर्ने सम्बन्धमा गृह कार्य भइरहेको । • विदेशस्थित कूटनीतिक नियोगहरुको सुदृढीकरणको लागि कार्यस्थलको सुधार वा व्यवस्था, थप जनशक्ति, फर्निचर, उपकरण र आवश्यकतानुसार सवारी साधनको व्यवस्था मिलाउने कार्यलाई प्राथमिकता दिइएको । • विदेश स्थित नियोगमा कार्यरत कर्मचारीलाई स्थानीय भाषाको तालिम उपलब्ध गराउन तालिमको विषय, प्रकार, अवधि, संख्या र लागत, खुलाई बजेट माग गरीएको । 	<p>राष्ट्रिय हितको निरन्तर रक्षा र प्रवर्द्धन, राष्ट्रिय विकास एवं उत्थानमा वैदेशिक सम्बन्धलाई प्रभावकारी बनाउन परराष्ट्र मन्त्रालय र विदेशस्थित कूटनीतिक नियोगहरुको सुदृढीकरण गर्ने। आर्थिक कूटनीतिक कार्यक्रमहरुलाई शसक्त ढङ्गबाट सञ्चालन गरी थप परिणाममुखी, समन्वयात्मक र प्रभावकारी बनाउने।</p>

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
			<ul style="list-style-type: none"> • भवन निर्माण कार्यमा सहयोग र समन्वय गर्न गठित समितिबाट प्रारम्भिक प्रतिवेदन प्राप्त भएको। Pre-construction Phase को कामको लागि चालु आ. व. मा करिब ४७ लाख लाग्ने भनी भवन निर्माण सम्भार डिभिजन कार्यलयको सिपारिस बमोजिम बजेट माग गरेको। आगामी आ. व. मा निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्य सहित बजेट माग गरिएको। 	नेपाल सरकारको स्वामित्वमा काठमाडौं त्रिपुरेश्वरमा अवस्थित जमिनमा राहदानी विभाग तथा कन्सुलर सेवा विभागका निमित्त उपयुक्त भवन निर्माण गर्ने।
			<ul style="list-style-type: none"> - राहदानी फारमको प्रत्यक्ष दर्ता प्रणाली (five enrollment system) को लागि राय पेश गर्न गठन भएको समितिले प्रतिवेदन पेश गरिसकेकोले उक्त प्रतिवेदनको आधारमा कार्ययोजना तयार गर्ने काम भइरहेको। - राहदानी फारम संकलन गर्न ३ वटा मात्र काउन्टर भएकोमा ६ वटा थप गरी ८ काउन्टर पुगेको। यसबाट सेवाप्रवाहमा सकारात्मक प्रभाव परेको। - पासपोर्ट छपाइको काम शीघ्र र स्तरोन्नति गर्न Technology miigration अन्तर्गत Intelligent Character Reading र Inkjet printing को Software को नया व्यवस्था गरी सोही Software को आधारमा पासपोर्ट छपाउने काम भइरहेको। - इ-पासपोर्ट जारी गर्न आवश्यक पर्ने Enrolling Equipment, Networking Equipment / Power back up system का Plan design को अध्ययन भइरहेको। 	मेशिन रिडेवल पासपोर्ट प्राप्त गर्नका लागि ७५ जिल्ला प्रशासन कार्यालय र सबै नेपाली नियोगहरुमा अनलाइन फाराम पेश गर्न मिल्ने सफ्टवयर जडान गर्ने। सन् २०१५ सम्म इ-पासपोर्ट प्रणाली लागू गरिसक्ने प्रतिवद्धता कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पुर्बाधार निर्माण गर्ने।
			<ul style="list-style-type: none"> - नतिजामा आधारित कार्यसम्पादन प्रणालीको लागि राहदानी विभागमा कर्मचारीहरुले सम्पादन गर्नुपर्ने काम, आवश्यक जनशक्ति, समयसीमा, प्राप्त हुनुपर्ने नतिजा समेतका शर्तहरु र उपलब्धीको मापन गर्ने न्यूनतम आधार वा सूचकांक बनाइ प्राप्त नतिजाको आधारमा Incentive दिने गरी नेपाल सरकार 	उच्च पदमा नतीजामा आधारित कार्य सम्पादन प्रणाली लागू गर्ने। मन्त्रालयहरुको कार्य सम्पादन सूचकहरु बनाई

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
			<p>(मन्त्रिपरिषद्) बाट निर्णय भइ कार्यान्वयन भइरहेको।</p> <p>- राजदूत पदमा नियुक्तिको लागि आधारहरु र राजदूतको कार्यविवरण Country Specific Strategy Paper तयार गर्न र सोही आधारहरु बमोजिम नेतृत्व मूल्यांकनको व्यवस्था गर्न गृहकार्य भइरहेको।</p>	कार्यान्वयन गर्ने। उच्च पदमा नेतृत्व मूल्यांकन प्रणाली शुरु गर्ने।
		आर्थिक कूटनीति प्रवर्द्धन	<ul style="list-style-type: none"> विदेशस्थित नियोगहरुको हकमा पर्यटन प्रवर्द्धन, श्रम बजारको खोजी एवं प्रवर्द्धन वैदेशिक लगानी, व्यापार र वैदेशिक सहायताको प्रवर्द्धन गर्न अन्तरक्रिया, छलफल, मेला, प्रदर्शनी आदि क्रियाकलापहरु भएको। आर्थिक कूटनीति कार्यक्रमअन्तर्गत राजदूत अन्तरक्रिया Ambassador Talk अर्थात अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गरी आर्थिक कूटनीतिको फाँटमा ठोस कार्यक्रमहरु तयार पारिएको। आर्थिक कूटनीति कार्य सञ्चालन निर्देशिका स्वीकृत भई लागू भएको। संयुक्त राज्य अमेरिका, भारत, चीन, जर्मनी, जापान, कतार, मलेसिया, जर्मनी र संयुक्त अधिराज्य, को देशगत रणनीति (Country Specific Strategy) तयार भइरहेको। 	<p>आर्थिक कूटनीतिसम्बन्धी कार्यक्रम संचालन हुने।</p> <p>निर्देशिका लागू गर्ने।</p> <p>Country Specific Strategy स्वीकृत भइ लागू गर्ने।</p>

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
		क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम ।	कूटनीतिक सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरुको दक्षता अभिवृद्धि गर्न विदेशी भाषा तालिमको विशेष कार्यक्रमका लागि पर्याप्त बजेट व्यवस्था मिलाउने ।	व्यावसायिक र कूटनीतिक क्षमताको अभिवृद्धि गर्ने । विदेशस्थित कूटनीतिक नियोगहरुको सुदृढीकरण गर्ने ।
३२६०११४ ३२६०१२४		परराष्ट्र मन्त्रालय, विभागहरु एवं विदेशस्थित कूटनीतिक नियोगहरुको भवन निर्माण वा खरिद र मर्मतसम्भार ।	परराष्ट्र मन्त्रालयको निमित्त मन्त्रालयको नाममा सिंहदरवारभित्र रहेको जमिन वा सिंहदरवारभित्र सिंहदरवारक्षेत्र पुनः निर्माण आयोजनासंग समन्वय गरी व्यवस्था हुने अन्य उपयुक्त जमिनमा भवन निर्माण कार्यको लागि ड्रइङ, डिजाइन लगायत कार्य सम्पन्न गर्ने । विदेशस्थित नियोगहरुको लागि श्रीलंकाको कोलम्बो र मलेशियाको पुत्रजयामा राजदूतावासको नाममा रहेको जग्गामा भवन ड्रइङ, डिजाइन लगायतको कार्य सम्पन्न गर्ने । नेपाल सरकारको स्वामित्वमा काठमाडौं त्रिपुरेश्वरमा अवस्थित जमिनमा राहदानी विभाग, कन्सुलर सेवा विभाग तथा अतिथी सत्कार विभागका निमित्त उपयुक्त भवन निर्माण गर्ने कार्यमा सहयोग र समन्वय गर्न गठित समितिबाट प्रारम्भिक प्रतिवेदन प्राप्त भएको । Pre-construction Phase को कामको लागि चालु आ.व.मा करिब ४७ लाख लाग्ने भनी भवन निर्माण सम्भार डिभिजन कार्यालयको सिफारिसबमोजिम अर्थ मन्त्रालयसंग बजेट माग गरेको । आगामी आ.व.मा निर्माण कार्यको शुरुवात गर्ने लक्ष्यसहित	भवन निर्माण कार्यको लागि ड्रइङ, डिजाइन लगायत कार्य सम्पन्न गर्ने । निर्माण कार्यको शुरुवात गर्ने ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
			<p>बजेट प्रस्ताव गरिएको ।</p> <p>आफ्नै स्वामित्वमा रहेका भवनहरुको मर्मत संभार, विमा र सुरक्षा समेतको व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>भवनहरुको मर्मत संभार, समेतको व्यवस्था गर्ने ।</p>
३२६०११३/४ परराष्ट्र मन्त्रालय		<p>विदेशमा रहेका नेपालीहरुको हकहितको प्रवर्द्धन र वैदेशिक रोजगारीमा विदेशमा रहेका नेपालीहरुको हकहितको संरक्षण गर्ने ।</p>	<p>नेपालको वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित तथा व्यवस्थित बनाउने सन्दर्भमा मा. परराष्ट्र मन्त्रीको संयोजकत्वमा एक उच्चस्तरीय निर्देशक समिति र सोअन्तर्गत कार्यसम्पादन समिति मार्फत नेपालको वैदेशिक रोजगारीलाई सुव्यवस्थित गर्ने कार्य भएको ।</p> <p>रोजगारीका लागि संभाव्य देखिएका मुलुकहरूसंग श्रम संझौताहरुका लागि समन्वय गरिएको ।</p> <p>विदेशमा रहेका नेपालीहरुको संरक्षण, खोजतलास, उद्धार, आपत्कालीन सेवा समेतका राहदानी र कन्सुलर सेवासंग सम्बन्धित कार्यहरु भएको । विदेशमा रोजगारीका सिलसिलामा रहेका नेपाली आफ्ना हकहितबाट बञ्चित भएको तथा दुर्घटना एवम् भवितव्यमा परेका अवस्थामा उनीहरुको हकहितको संरक्षण, खोजतलास, उद्धार, आपत्कालीन सेवा तथा शव भिकाउने व्यवस्था गरेको ।</p>	<p>अनुगमन गर्ने</p> <p>श्रम सम्झौता सम्पन्न गर्ने</p> <p>विदेशमा रहेका नेपालीहरु र वैदेशिक रोजगारीमा रहेका नेपालीहरुको संरक्षण समेतका मानवीय सेवाहरुसम्बन्धी कार्यहरु संचालन गर्ने ।</p>

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
६०२०११३	सालवसाली	उच्चस्तरीय भ्रमण व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री सुशील कोइरालाज्यूले भारतका नव निर्वाचित प्रधानमन्त्री महामहिम श्री नरेन्द्र मोदीको निमन्त्रणामा श्री मोदी तथा उहाँका मन्त्रीमण्डलका सदस्यहरुको सपथ ग्रहण समारोहमा सम्मिलित हुन २६-२८ मे २०१४ भारतको भ्रमण गर्नुभयो। त्यस अवसरमा उहाँले भारतका राष्ट्रपति महामहिम श्री प्रणव मुखर्जी, निवर्तमान प्रधानमन्त्री महामहिम डा. मनमोहन सिंह, राष्ट्रिय कांग्रेसका सभापति श्रीमती सोनिया गान्धी, भारतीय जनता पार्टीका सभापति श्री राजनाथ सिंहसँग भारतीय जनता पार्टी विशिष्ट नेता श्री लाल कृष्ण अडवाणी, भारतीय राष्ट्रिय कांग्रेसका नेता तथा पार्टीका विदेश विभागका प्रमुख डा. करण सिं तथा जनता दल संयुक्तका नेता श्री शरद यादव लगायतका भारतीय राजनेताहरूसँग समेत भेटवार्ता गर्नु भयो। भ्रमणका अवसरमा उहाँले सार्क राष्ट्रका राष्ट्राध्यक्ष र सरकारप्रमुखहरूसँग समेत भेटघाट गर्नुभयो। विकासका विशाल सम्भावना भएको दक्षिण एसियामा भारतको नयाँ नेतृत्वले लिएको पहलबाट निर्मित सकारात्मक वातावरणले सम्पूर्ण सार्क क्षेत्रलाई शान्ति, स्थायित्व र विकासमा अग्रसर हुन सहयोग पुग्ने देखिन्छ। उक्त भ्रमणका अवसरमा सार्क क्षेत्रका नेताहरू र विशेषगरी भारतीय राजनीतिक नेतृत्वसँग वर्तमान सरकारका प्राथमिकता लगायत विषयमा भएको छलफलबाट छिमेकी मुलुकहरुमाथि नेपालप्रतिको सदभाव अभिवृद्धि भएको छ। नेपाल र गणतन्त्र कोरियाबीच कूटनैतिक सम्बन्ध स्थापनाको ४० वर्ष पुगेको अवसरमा गणतन्त्र कोरियाका परराष्ट्र मन्त्रीको निमन्त्रणामा माननीय परराष्ट्र मन्त्री श्री महेन्द्रबहादुर पाण्डको नेतृत्वमा १२ देखि १६ अप्रिल २०१४ मा भएको गणतन्त्र कोरियाको भ्रमण भएको। सो भ्रमणका अवसरमा भएका द्विपक्षीय वार्ताबाट लगानीसम्बन्धी सम्मेलनबाट नेपाल र कोरियाबीचको सम्बन्ध थप सुदृढ भएको। 	उच्चस्तरीय भ्रमण व्यवस्थापने गर्ने ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
			<ul style="list-style-type: none"> मलेसियाका गृह मन्त्री Dr. Ahamad Zahid Hamidi ले सन् २०१४ को अप्रिल महिनामा गर्नु भएको नेपाल भ्रमणको व्यवस्थापन गरिएको एवं उक्त भ्रमणका सिलसिलामा मलेसियामा नेपाली कामदारका रूपमा सेक्युरिटी गार्ड पठाउनेसम्बन्धी Memorandum of Understanding मा हस्ताक्षर भएको। 	
६०२०१५३ अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्था सदस्यता शुल्क अनुदान विविध ३२६०१६३/४ सार्क तथा विमस्टेक गतिविधि	सालबसाली	अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय सभा सम्मेलनमा सहभागिता।	अन्तर्राष्ट्रिय एवं क्षेत्रीय संघ संस्थाहरुमा नेपालको भूमिकाको अभिवृद्धि गर्न कूटनीतिक नियोगहरुलाई परिचालन गरिएको। असंयुक्त राष्ट्रसंघको महासभामामा र असंलग्न राष्ट्रहरुको मन्त्रीस्तरको बैठक र BIMSTECको तेस्रो शिखर सम्मेलनसमेतमा सहभागिता रहेको। <ul style="list-style-type: none"> अल्जेरियाको अल्जियर्समा २८ देखि २९ मे २०१४ मा आयोजना भएको असंलग्न आन्दोलनको १७औं मन्त्रिस्तरीय बैठकमा माननीय परराष्ट्र मन्त्रीज्यूको नेतृत्वमा नेपाली प्रतिनिधिमण्डलले भाग लिई असंलग्नताको आदर्श र सिद्धान्तप्रति नेपालको प्रतिबद्धता तथा असंलग्न संगठनमा आवद्ध राष्ट्रहरूसँगको भाइचारा र एकता व्यक्त गरेको। आन्दोलनका सदस्य राष्ट्रहरूसँगको सम्बन्ध बलियो र सुदृढ भएको। संयुक्त अधिराज्यको लण्डनमा १० देखि १३ जुन २०१४ मा आयोजना भएको End Sexual Violence in Conflict विषयक कार्यक्रममा माननीय परराष्ट्र मन्त्रीज्यूको नेतृत्वमा नेपाली प्रतिनिधिमण्डलले भाग लिई उक्त प्रतिनिधिमण्डलले नेपालले लैङ्गिक हिंसामा शुन्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरेको तथा संयुक्त राष्ट्र संघ सुरक्षा परिषद्को प्रस्ताव नं. १३२५ र १८२० को राष्ट्रिय कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्दै आइरहेको 	असंलग्न परराष्ट्र नीतिप्रतिको प्रतिबद्धता र सक्रियता निरन्तर रहने। अन्तर्राष्ट्रिय र क्षेत्रीय संगठनहरूसँगको सम्बन्ध थप सुदृढ बनाउने। सार्कको अठारौं शिखर सम्मेलन नेपालमा सम्पन्न गर्ने।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
			<p>सिलसिलामा लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्न व्यक्त प्रतिवद्धताबाट अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको छवि उचा भएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> • अन्तर्राष्ट्रिय एवं क्षेत्रीय संघ संस्थाहरुमा नेपालको भूमिकाको अभिवृद्धि गर्न कूटनीतिक नियोगहरुलाई परिचालन गरिएको। • म्यान्मारमा सम्पन्न BIMSTEC को तेस्रो शिखर सम्मेलनमा नेपालले वर्णानुक्रमानुसार BIMSTEC को अध्यक्षता ग्रहण गरेको। BIMSTEC को आगामी चौथौं शिखर सम्मेलन आयोजना गर्ने अवसर नेपालले प्राप्त गरेको। 	
		सार्क शिखर सम्मेलनको आयोजना	<p>नेपालजस्ता अतिकम विकसित मुलुकहरुले एकलैको प्रयासबाट महत्वपूर्ण आर्थिक, सामाजिक, राजनैतिक उपलब्धी हासिल गर्न नसक्ने हुँदा अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय मञ्चहरुलाई आफ्नो हित अनुकूल प्रयोग गरी राष्ट्रको सर्वाङ्गिक विकास गर्नु पर्ने टड्कारो आवश्यकता रहेको परिप्रेक्ष्यमा सन् २०१४ को नोभेम्बर २६-२७ मा नेपालमा आयोजना भएको अठारौं सार्क शिखर सम्मेलनको तयारी एवं व्यवस्थापनका लागि नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषदको) मिति २०७०।१२।१३ को निर्णयानुसार सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री सुशील कोइरालाको अध्यक्षतामा अठारौं सार्क शिखर सम्मेलन तयारी मूल समिति सम्बन्धित मन्त्रीको अध्यक्षतामा विषयगत समिति तथा सम्बन्धित सचिवको अध्यक्षतामा उप-समितिहरु गठन भई यथासमयमै शिखर सम्मेलन सफलतापूर्वक सम्पन्न गरी नेपालले क्षेत्रीयस्तरमा आफ्नो कूटनैतिक परिपक्वता प्रमाणित गरेको। राजनैतिक संक्रमण वहाल रहेको अवस्थामा आयोजना भएको उक्त सम्मेलनले</p>	

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
			क्षेत्रीय सहयोगको क्षेत्रमा नेपालले नेतृत्व दिन सक्ने क्षमता स्थापित भएको।	
६०२०१५३	सालबसाली	राहदानी वितरण तथा कन्सुलर सेवा।	<ul style="list-style-type: none"> राहदानी प्राप्त गर्न आवेदन दिने सेवाग्राहीहरूलाई विभाग परिसरभित्र सहज पहुचको लागि विभिन्न स्थानहरूमा सार्वजनिक सूचनाहरूको व्यवस्था गरिएको। राहदानी फारमको प्रत्यक्ष दर्ता प्रणाली (Live enrollment system) को लागि राय पेश गर्न गठन भएको समितिले प्रतिवेदन पेश गरिसकेकोले उक्त प्रतिवेदनको आधारमा कार्ययोजना तयार गर्ने काम भइरहेको। - राहदानी फारम संकलन गर्न ३ वटा मात्र काउन्टर भएकोमा ६ वटा थप गरी ८ वटा काउन्टर पुगेको। यसबाट सेवाप्रवाहमा सकारात्मक प्रभाव परेको। पासपोर्ट छपाइको काम शीघ्र र स्तरोन्नति गर्न Techonology miagation अर्न्तगत Intelligent Character Reading र Inkjet printing को Software को नया व्यवस्था गरी सोहि Software को आधारमा पासपोर्ट छपाउने काम भइरहेको। 	राहदानी फारमको प्रत्यक्ष दर्ता प्रणाली (Live enrollment system) को लागि कार्ययोजना तयार गरी सोही systemको आधारमा पासपोर्ट जारी गर्ने।
		द्विपक्षीय सम्बन्ध प्रवर्द्धन	<ul style="list-style-type: none"> जनवादी गणतन्त्र चीन सरकारको निमन्त्रणामा सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री सुशील कोइरालाज्यूको नेतृत्वमा गएको नेपाली प्रतिनिधिमण्डलले ५ देखि ६ जुन २०१४ सम्म चीनको भ्रमण गरी युनान प्रान्तको कुन्मिड शहरमा आयोजना गरिएको 2nd China-South Asia Expo मा सहभागिता जनाएको। उक्त Expo मा नेपाल Theme राष्ट्रका रुपमा रहेको हुँदा नेपालको निर्यात प्रवर्द्धनमा सघाउ पुगेको। तेइस वर्षको अन्तराल पछि नेपाल र भारतका परराष्ट्र मन्त्रीहरूले 	

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
			<p>नेतृत्व गर्ने द्विपक्षीय संयन्त्र नेपाल भारत संयुक्त आयोगको तेस्रो बैठक २५ देखि २७ जुलाई २०१४ काठमाडौंमा सम्पन्न भयो। यस बैठकले नेपाल भारत सम्बन्धका विविध पक्षमा भएका विकासक्रमहरूको पुनरनवलोकन गर्नुका साथै राजनीतिक, आर्थिक, विकास, सीमा व्यवस्थापन, जलस्रोत, व्यापार वाणिज्य आदिजस्ता महत्वपूर्ण विषयहरूमा भविष्यमा द्विपक्षीय सम्बन्धलाई के कसरी अगाडी वढाउने भन्ने बारेमा दिशानिर्देश गर्‍यो। सन् १९५० को सन्धिको पुनरावलोकन गर्ने, सीमासम्बन्धी समस्या हल गर्ने जस्ता राष्ट्रिय हितको दृष्टिकोणबाट महत्वपूर्ण मुद्दा एवं विविध कारणले कार्यान्वयनमा आउन नसकेका विषयहरूलाई यथाशीघ्र अगाडि वढाउने सहमति भयो।</p>	
		क्षेत्रीय कूटनीति	<p>म्यान्मारमा सम्पन्न BIMSTEC को तेस्रो शिखर सम्मेलन (४ मार्च २०१४) मा सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री सुशील कोइरालाको नेतृत्वमा नेपालले सहभागिता जनाएको। १४ औं मन्त्रिस्तरीय बैठकमा माननीय परराष्ट्र मन्त्री श्री महेन्द्रवहादुर पाण्डेको नेतृत्वमा सहभागिता जनाइएको तथा सचिवस्तरीय बैठकमा परराष्ट्र सचिव श्री शंकरदास बैरागीको नेतृत्वमा सहभागिता जनाइएको। साथै, सो सम्मेलनमा नेपालले वर्णानुक्रमानुसार BIMSTEC को अध्यक्षता ग्रहण गरेको। BIMSTEC को आगामी चौथो शिखर सम्मेलन आयोजना गर्ने अवसर नेपालले प्राप्त गरेको। BIMSTEC को तेस्रो शिखर सम्मेलनको अवसरमा हस्ताक्षर भएका देहाय अनुसारका MOAs/MOU को सङ्कलन प्रति श्री कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय (National Depository) मा पठाइएको एवम् सो MOAs/MOU का प्रमाणित प्रतिहरु जानकारीका लागि श्री व्यवस्थापिका संसद सचिवालय र सम्बन्धित मन्त्रालयमा समेत पठाइएको।</p>	

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
			<p>Memorandum of Association among the Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation (BIMSTEC) Member Countries Concerning Establishment of a BIMSTEC Centre for Weather & Climate</p> <p>Memorandum of Association (MOA) on the Establishment of the BIMSTEC Permanent Secretariat</p> <p>Memorandum of Understanding on the Establishment of the BIMSTEC Cultural Industries Commission (BCIC) and BIMSTEC Cultural Industries Observatory (BCIO)</p>	
३२६०१२३/४	सालबसाली	नेपालको कूटनीतिक प्रतिनिधित्व विस्तार	<ul style="list-style-type: none"> नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धको विकास र विस्तारका लागि थाइल्याण्ड, स्वीट्जरल्याण्ड, फ्रान्स, दक्षिण अफ्रिका, क्यानडा, कुवेत, गणतन्त्र भारत र संयुक्त राज्य अमेरिका लागि आवासीय नेपाली राजदूत/स्थायी प्रतिनिधि नियुक्ति गरिएको। विभिन्न मुलुकका लागि नियुक्त हुनु भएका राजदूतहरूको कार्यविवरणसमेत तयार गरी आवश्यक कार्यान्वयनमा ल्याइएको। ८ अगष्ट २०१४ मा थाइल्याण्डको फुकेतमा अवैतनिक वाणिज्यराजदूतावासको स्थापना। 	
			<ul style="list-style-type: none"> बैशाख १२ गते गएको भूकम्प तथा त्यसको पराकम्पनहरूले गर्दा पुग्न गएको क्षति पश्चात् राष्ट्रको पुनःनिर्माण र नवनिर्माणका लागि आर्थिक कूटनीतिलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्ने। 	विदेशस्थित नियोगहरूबाट पर्यटन प्रवर्धन, श्रम बजारको खोजी एवं प्रवर्द्धन वैदेशिक लगानी, व्यापार र वैदेशिक सहायताको प्रवर्द्धन गर्न अन्तरक्रिया, छलफल, मेला, प्रदर्शनी आदि क्रियाकलापहरु गर्ने।
			विमस्टेकको चौथो शिखर सम्मेलनको प्रारम्भिक तयारी पूरा गर्ने।	विमस्टेक सम्मेलनका लागि आवश्यक स्टेशनरी, मसलन्द

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
				तथा सवारी साधनहरु खरिदका लागि टेन्डर गर्ने, दस्तावेजको तयारी गर्ने।
३२६०१२३/५			परराष्ट्र मन्त्रालयको जनशक्तिलाई अरु व्यवसायिक र व्यवस्थित बनाउने।	अभिमुखीकरण तालिम, छलफल, गोष्ठी, तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रमहरु आयोजना गर्ने।
			परराष्ट्र सेवाको गठन, सञ्चालन र सेवाका शर्तहरुको व्यवस्था ऐन बनाउने। तयार गर्ने गैर आवासीय नेपाली ऐन, २०६४ र गैर आवसीय नेपाली नियमावली, २०६६ लाई समयानुकूल र समसामयिक बनाउने।	ऐन र नियमावलीको संशोधनको लागि सुझाव संकलन गर्ने संशोधनको मस्यौदा तयार गर्ने। अन्तर्क्रिया छलफल र राय प्रतिक्रिया माग गर्ने। संशोधन विधेयकको मस्यौदा व्यवस्थापिका-संसदमा पेश गर्नको लागि मन्त्रिपरिषद समक्ष पेश गर्ने।
३२६०१२३	सालबसाली		सन् २०१५ नोभेम्बर भित्र सबै राहदानी यन्त्रवाचक (मेशीन रिडेवल) हुनुपर्ने भएकाले अनलाइन माध्यमबाट राहदानीको फारम भर्ने व्यवस्थामिलाई विद्युतीय राहदानी प्रणाली लागु गर्न तयार गर्ने।	Live enrollment सम्बन्धी योजना र डिजाइन तयार गर्ने। प्राविधिक संयन्त्र गठन गर्ने। बजेट व्यवस्था गर्ने। खरिद प्रकृया शुरु गर्ने। SOFTWARE, POWER BACK UP र अन्य भौतिक पूर्वाधारहरु समेतको व्यवस्था मिलाउने। LIVE ENROLLMENTमार्फत राहदानी आवेदन संकलनको कार्य शुरु

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयो जना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
				गर्ने।
३२६०१२३	सालबसाली		विदेशस्थित नेपाली राजराजदूतावासहरुका लागि आगामी आर्थिक वर्षदेखि क्रमशः भवन खरिद र निर्माण गर्ने कार्य अघि बढाउने।	संशोधनको मस्यौदा तयार गर्ने। संशोधन मस्यौदा मन्त्रिपरिषद्समक्ष पेश गर्ने।
			राहदानी विभाग र कन्सुलर सेवा विभागको लागि भवन निर्माण गर्ने।	
			कूटनीतिक आचारसंहितामा सामयिक परिवर्तन ल्याउने।	

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गिरिबालुबुढ संकेत	संकेत	संकेत	संकेत
				कूल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३२६०११	परराष्ट्र मन्त्रालय	३३७,८२९	३१७,१६०	२०४,८६१	११२,२९९		३१७,१६०			३४५,२६८	३५८,६८९	१	७	२	३	३	
२	३२६०१२	नेपाली राजदूतावासहरू, स्थायी नियोगहरू र महावाणिज्य दूतावासहरू	२,१२३,३६८	४,२३१,८३३	२,१७२,५२३	२,०५९,३१०		४,२३१,८३३			४,६४७,७४६	४,८५४,४३०	१	७	२	३	३	
३	३२६०१४	अतिथि सत्कार विभाग	९,००५										३	७	२	२	३	
४	३२६०१६	सार्क तथा बिमस्टेक गतिविधि	१२५,५१४										१	७	२	३	३	
५	३२६०१७	सीमा नापी टोली	३०,६८०	१३६,०१६	२६,४३७	१०९,५७९		१३६,०१६			१४९,६१८	१५६,४१९	२	७	२	३	३	
६	३२६०१८	राहदानी विभाग	६४५,२८१	५८०,८७७	५७५,७४२	५,१३५		५८०,८७७			६३७,७०४	६६५,८९९	२	७	२	२	३	
७	३२६०१९	कन्सुलर सेवा विभाग	१०,०३२	१२,७९२	१०,५६३	२,२२९		१२,७९२			१३,६७७	१४,०५४	१	७	२	३	३	
		जम्मा	३,२८१,७०९	५,२७८,६७८	२,९९०,१२६	२,२८८,५५२		५,२७८,६७८			५,७९४,०१३	६,०४९,४९१						

७. शान्ति, पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र पुनर्एकीकरण

(क). पृष्ठभूमि

शान्ति आर्थिक पूर्वाधार र विकास निर्माणको आधारशिला प्रदान गर्न दिगो शान्तिले अहम भूमिका खेलेको हुन्छ। विस्तृत शान्ति सम्झौता पश्चात् मुलुकमा अन्तरिम संविधान जारी हुनुका साथै सशस्त्र द्वन्द्व र ऐतिहासिक जनआन्दोलन पछि शुरू भएको शान्ति प्रक्रियालाई सार्थक निष्कर्षमा पुऱ्याउने प्रयत्न भइरहेको छ। द्वन्द्व पश्चात् राज्यका आर्थिक, सामाजिक एवं भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण, राहत तथा पुनर्स्थापना, पुनःएकीकरण, मेलमिलाप, र सङ्क्रमणकालीन न्याय प्रदान लगायतका कार्यहरू अभै पनि महत्वपूर्ण कार्यसूचीमा रहेका छन्। शान्ति कोषका स्रोतहरूलाई दिगो शान्ति हासिल गर्ने उद्देश्य बमोजिम व्यवस्थापन एवं परिचालन, द्वन्द्वका कारण क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाहरूको पुनर्निर्माण, द्वन्द्व प्रभावित व्यक्ति तथा परिवारहरूका लागि राहत, सामाजिकीकरण तथा पुनर्स्थापना, शान्ति संयन्त्रहरूको स्थानीयस्तरमा विस्तार तथा क्षमता विकास गरी शान्तिका लाभहरू नागरिकसम्म पुऱ्याउने कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन, दिगो शान्ति हासिल गर्न सघाउ पुऱ्याउने शान्तिका लागि विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन भइरहेका छन्।

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ र विस्तृत शान्ति सम्झौताको मर्म र भावनालाई आत्मसात् गरी सशस्त्र द्वन्द्वका क्रममा भएका मानव अधिकारको गम्भीर उल्लंघन तथा मानवताविरुद्धको अपराधसम्बन्धी घटना र त्यस्तो घटनामा संलग्न व्यक्तिहरूको बारेमा सत्य अन्वेषण तथा छानविन गरी वास्तविक तथ्य जनसमक्ष ल्याउन, समाजमा मेलमिलाप गराई पारस्परिक सद्भाव तथा सहिष्णुताको भावना अभिवृद्धि गर्दै दिगो शान्ति र मेलमिलापको वातावरण निर्माण गर्न तथा सो घटनाबाट पीडित व्यक्तिलाई परिपूरणको व्यवस्था लगायत त्यस्ता घटनासँग सम्बन्धित गम्भीर अपराधमा संलग्न व्यक्तिलाई कानूनी कारवाहीको लागि सिफारिश गर्नको लागि वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन आयोग तथा सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोगको गठन गरी संक्रमणकालीन न्यायलाई पूर्णता दिन वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन, सत्यनिरूपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐन, २०७१ अनुसार आयोगहरूले आफ्नो काम शुरू गरेका छन्। दिगो शान्तिका लागि समानता, भेदभावरहित व्यवहार, राज्यका सबै तह र क्षेत्रमा सबै नागरिकलाई समान अवसर उपलब्ध गराउनेतर्फ शान्ति संवेद्य विकासको अवधारणालाई पूर्णता दिनेतर्फ आगामी प्रयासहरू परिलक्षित हुने छन्।

(ख). नतिजा सूचकहरू

तेह्रौं योजनामा उल्लेख गरिएका लक्ष्य एवं प्रमुख सूचकहरूको योजना अवधिमा प्राप्त गरिएका प्रगति तथा हालसम्मको स्थिति र आ.व.२०७२/७३ मा हासिल गरिने लक्ष्य तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

सि.नं.	सूचकहरू	एकाई	तेह्रौं योजनाको लक्ष्य	आ.व.०७१/७२ को दोस्रो चौमासिक सम्मको प्रगति	आ.व. २०७२/७३ को लक्ष्य	कैफियत
१	मृतकका नजिकका हकदारलाई वेपत्ता पारिएका व्यक्तिका हकदारलाई राहत स्वरूप अधिकतम रु. ५ लाख उपलब्ध गराउने	जना	क्रमशः १७८८६ र १५३०	मृतकका नजिकका १४३९७ जनालाई रु. १ लाखका दरले र १०६७२ जनालाई थप रु. २ लाखका दरले उपलब्ध गराइएको र वेपत्ता पारिएका व्यक्तिका हकदार १५३० जनालाई रु. ३ लाख उपलब्ध गराइएको।		आ.व.२०७१/७२ मा मृतक र वेपत्ता परिवारलाई आ.स. ५ लाख पुऱ्याउन तेस्रो चौमासिकमा रकम निकास भएको हुदा प्रगति एकिन हुन नसकेको।
२	सर्व साधरण मृतकका एकल महिलालाई राहत	जना	२००	४७२८	५०	

सि.नं.	सूचकहरू	एकाई	तेह्रौं योजनाको लक्ष्य	आ.व.०७१/७२ को दोस्रो चौमासिक सम्मको प्रगति	आ.व. २०७२/७३ को लक्ष्य	कैफियत
३	वेपत्ता पारिएका व्यक्तिका एकल महिलालाई राहत	जना	३८९	६५१	२५	
४	द्वन्द्वबाट क्षतिभएका संरचनाको पुनर्निर्माण	गोटा	५४४९	२९०९	१३५	१३५३ आयोजना संचालनमा हुने
५	द्वन्द्वबाट भएको व्यक्तिगत सम्पति क्षति वापत राहत	जना	१०००	९२४९	१०	
६	अङ्गभङ्ग र अपाङ्ग भएका व्यक्तिलाई राहत	जना	२३७	८१९१	५०	
७	अपहरणमा परेको व्यक्तिलाई राहत	जना	१९५	८१९१	१०	
८	शान्ति सम्झौता पश्चात्का घटेका घटनामा परी मृत्यु भएका व्यक्तिका हकदारलाई राहत	जना		५८	५	
९	५१५ भन्दा भन्दा माथि अङ्गभङ्ग भएका व्यक्तिलाई राहत	जना	७४४	७४४	७४४	नियमित रूपमा प्रदान गर्नुपर्ने
१०	जनआन्दोलनका घाइते लाई मासिक वृत्ति	जना	२९	२९	२९	नियमित रूपमा प्रदान गर्नुपर्ने
११	जनआन्दोलनका शहिद परिवारलाई पारिवरिक वृत्ति	जना	२६	२६	२६	नियमित रूपमा प्रदान गर्नुपर्ने
१२	जनआन्दोलनका घाइतका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति	जना	३८	३८	३८	१८ वर्ष उमेर पुरा नभएसम्म नियमित रूपमा प्रदान गर्नुपर्ने
१३	द्वन्द्वका क्रममा आमाबाबु गुमाएका	जना	६२०	६२०	६२०	१८ वर्ष उमेर पूरा नभएसम्म नियमित रूपमा

सि.नं.	सूचकहरू	एकाई	तेह्रौं योजनाको लक्ष्य	आ.व.०७१/७२ को दोस्रो चौमासिक सम्मको प्रगति	आ.व. २०७२/७३ को लक्ष्य	कैफियत
	बालबालिकालाई आर्थिक सहायता					प्रदान गर्नुपर्ने
१४	शान्तिका लागि विकासबाट निर्माण हुने भौतिक संरचनाहरू	गोटा		१४५	१२६	२५१८ आयोजना संचालन हुने

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम					
व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति(२०७१/७२)	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३४९०११	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	शुरु २०६३ साल सालबसाली	दिगो शान्ति प्रवर्द्धन हुने कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुने	<ul style="list-style-type: none"> ● भ्रष्टाचार विरुद्धको रणनीति र कार्ययोजना कार्यान्वयन सम्बन्धी एक दिवसिय गोष्ठी गरिएको ● अन्तराष्ट्रिय शान्ति दिवस केन्द्र तथा ७५ जिल्लामा मनाउने काम भएको । ● मन्त्रालय स्थापना भए पश्चात् भएको वार्ता र सहमतिहरूको कार्यान्वयनको अवस्था अध्ययन गरी नेपाल सरकारलाई सुझाव दिन आयोग गठन भइ आयोगको प्रतिवेदन कार्यान्वयनको चरणमा रहेको । ● वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन आयोग र सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग गठन भइ आयोगहरूले काम शुरू गरेका । 	<ul style="list-style-type: none"> ● शान्ति प्रवर्द्धनमा सघाउ पुग्ने कार्यक्रमहरूको अनुगमन, मूल्यांकन गर्ने, वार्ता व्यवस्थापन गर्ने, शान्ति प्रवर्द्धनार्थ विभिन्न कार्यक्रम संचालन गर्ने । ● वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन आयोग र सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोगहरूलाई आवश्यक सहयोग प्रदान गर्ने ।
३४९१०१	शान्ति कोष	सन् २००८	दिगो शान्ति हासिल गर्ने उद्देश्य बमोजिम शान्ति कोषका स्रोतहरू विषयगत कार्यक्रमहरूका लागि परिचालन भएको हुने ।	<p>हालसम्म ६५ वटा आयोजना/कार्यक्रममा लगानी गरिएको छ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सम्पन्न आयोजना- ४४ वटा ● चालु आयोजना- २१ वटा 	<ul style="list-style-type: none"> ● शान्ति स्थापना एवं प्रवर्द्धन र संविधान निर्माणमा सघाउ पुग्ने किसिमका विभिन्न आयोजनाहरू संचालन गर्ने, गराउने । ● द्वन्द्व पीडितहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श र सीपमुलक तालिम प्रदान गर्ने ।
३४९१०२	पुनर्निर्माण तथा पुनस्थापन	२०६४/६५	द्वन्द्वबाट क्षतिग्रस्त भएका संरचनाहरूको पुनर्निर्माण र द्वन्द्व प्रभावित व्यक्ति तथा परिवारका लागि राहत तथा पुनस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन भएको हुने ।	<p>राहत तर्फ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● वेपत्ता परिवार- १५३० जना ● मृतकका परिवार- १४३९७ जना ● एकल महिला, टुहुरा बालबालिका, अंगभंग भएका, अपांग, अपहरणमा परेका लगायत द्वन्द्वपीडितलाई निर्देशिका अनुसार राहत उपलब्ध गराइएको । <p>पुनर्निर्माण तर्फ:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● मृतक तथा वेपत्ताका परिवारलाई राहत, एकल महिला, अपांगता भएका, अपहरणमा परेका र घाइतेलाई आर्थिक सहायता, सम्पत्ति क्षतिको राहत । १३५३ वटा भौतिक संरचनाको पुनर्निर्माण संचालन गरी १३५ वटा सम्पन्न गर्ने ।

				<ul style="list-style-type: none"> ● माग भएका आयोजना संख्या- ८९१६ वटा ● हालसम्म सम्पन्न भएका - २९०९ 	
३४९८०१	स्थानीय शान्ति समिति	२०६५/६६	शान्ति संयन्त्रहरुको स्थानीयस्तरसम्म विस्तार तथा क्षमता विकास गरी शान्तिका लाभहरु जनतासमक्ष पुऱ्याउन आवश्यक कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन भएको हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> ● ७५ जिल्ला, १९१ नगरपालिका र ३२७६ गा.वि.स.मा स्थानीय शान्ति समिति गठन भई क्रियाशील रहेकोमा क्रमशः ती समितिहरूलाई रू ५ लाख, ५० हजार र २० हजारका दरले कार्यक्रम संचालन गर्न पठाइएको छ । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय शान्ति समितिको सुदृढीकरण, तालिम संचालन, क्षमता अभिवृद्धि, अनुगमन तथा मूल्यांकन ।
३४९८०३	शान्तिको लागि विकास कार्यक्रम	२०६८/६९	दिगो शान्ति हासिल गर्न सघाउन पर्ने किसिमका कार्यहरु जस्तै सामुदायिक भवन,खानेपानी तथा सिँचाई, पार्क, बाटो , विद्यालय लगायतका संरचानहरु निर्माण हुने ।	<ul style="list-style-type: none"> ● १४५ भौतिक संरचनाहरु सम्पन्न भएका । 	<ul style="list-style-type: none"> ● शहिद गेट, शहिद पार्क, शहिद स्मृति भवन, शहिद स्तम्भ जस्ता २५१८ वटा भौतिक संरचना निर्माण गरी शान्ति प्रवर्द्धनमा सघाउ पुऱ्याउने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिवर्तनीय संकेत	संकेत	जालघात संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३४९०११	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	१३७,७०५	२२७,३२२	२०६,०१२	२१,३१०		२२७,३२२			२४४,५४९	२५२,२०७	१	७	२	२	३
२	३४९१०१	शान्ति कोष		१,०००,०००	१,०००,०००			२५०,०००	७५०,०००		१,१००,०००	१,१५०,०००	१	४	१	२	३
३	३४९१०२	पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापन कार्यक्रम	१,६७७,५०१	१,५०५,८४१	१,७७,१९१	१,३२८,६५०		१,५०५,८४१			१,६५६,१८३	१,७३१,३४९	१	२	१	१	३
४	३४९१०५	शान्ति प्रक्रिया सहयोग आयोजना (ब्रह्ममा मारिएका र बेपत्ता पारिएका व्यक्तिका परिवारलाई राहत)	३,२६३										१	५	१	२	३
५	३४९८०१	स्थानीय शान्ति समिति	२६३,७१७	१८५,९६९	१८३,९६९	२,०००		१८५,९६९			२०४,६६६	२१३,९००	१	४	२	१	३
६	३४९८०३	शान्तिको लागि विकास कार्यक्रम	४८०,६६८	५१५,५७९		५१५,५७९		५१५,५७९			५६७,१८४	५९३,०७१	२	४	२	२	३
		जम्मा	२,५६२,८५४	३,४३४,७११	१,५६७,१७२	१,८६७,५३९		२,६८४,७११	७५०,०००		३,७७२,५८२	३,९४०,५२७					

द. साधारण प्रशासन

द.१ सामान्य प्रशासन

(क) पृष्ठभूमि

सार्वजनिक प्रशासनको सबैभन्दा बृहत, फराकिलो, तथा बढी अधिकार र कर्तव्ययुक्त क्षेत्रको रूपमा निजामती प्रशासनलाई लिइने गरिन्छ। निजामती प्रशासनको संचालन एवम् व्यवस्थापन लगायत केन्द्रीय कर्मचारी निकायको रूपमा रही कार्य गर्न सामान्य प्रशासन मन्त्रालयलाई कानूनले दायित्व स्थापित गरिदिएको छ। राज्यको स्वरूपअनुसार निजामती सेवाको पुनसंरचना गरी यसलाई नागरिक र विकासमैत्री बनाई यसबाट प्रदत्त सेवालाई सरल, सुलभ, भरपर्दो, गुणस्तरयुक्त र उत्तरदायीपूर्ण बनाउनुपर्ने जिम्मेवारी पनि रहदै आएको छ।

निजामती सेवालाई स्वच्छ, पारदर्शी, प्रतिस्पर्धी, गतिशील र नैतिक बनाउदै लैजानुपर्ने वर्तमान अवस्थामा कर्मचारीको नियुक्ति, पदस्थापन, सरुवा तथा बढुवा लगायतका वृत्ति विकाससंग प्रत्यक्ष सम्बन्ध राख्ने पक्षहरूलाई बैज्ञानिक एवम् अनुमानयोग्य तुल्याई कर्मचारीको मनोबललाई उंचो बनाउने भूमिका निर्वाह गर्दै अगाडि बढ्नुपर्ने आवश्यकता महसुस गरिएको छ।

ख) वार्षिक विकास कार्यक्रम

बजेट उप शीर्षक नं कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
३५६०११ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	सालबसाली		<ul style="list-style-type: none"> ● विभिन्न १४ निकायहरूको व्यवस्थापन परीक्षण सम्पन्न गरिएको, २ जिल्लामा सेवाग्राही सन्तुष्टि सर्वेक्षण गरिएको तथा सेवाग्राही सन्तुष्टी सर्वेक्षण अभिमुखिकरण ३ जिल्लामा गरिएको ● विगत वर्षहरूदेखिनै शुरू भएको निजामती आवास भवन दार्चुला निर्माण कार्यको करीव ९० प्रतिशत कार्य सम्पन्न भएको ● निजामती आवासीय विद्यालय धनकुटा दोश्रो वर्षमा संचालनमा भइरहेको ● नवनियुक्त शाखाअधिकृतहरूलाई ६ महिने आवासीय सेवा प्रवेश तालिमको सुचारू रहेको ● प्रशासन पत्रिकाको १२५ औं अङ्क प्रकाशन गरिएको ● विभिन्न १० मन्त्रालय, सचिवालय, आयोगको इः गरिएको ● निजामती कर्मचारीका सन्ततीलाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने प्रक्रिया अघि बढाइएको । ● निजामती कर्मचारी राष्ट्रिय तालिम नीति २०७१ र सवैका लागि तालिम निर्देशिका तर्जुमा भई कार्यन्वयन क्रममा रहेको <ul style="list-style-type: none"> ● ८४ जना कर्मचारीहरूलाई अफिस अटोमेशन तालिम प्रदान गरिएको ● प्रशासन पुन संरचना सम्बन्धमा ५ वटा क्षेत्रगत (Functional 	<ul style="list-style-type: none"> ● योगदानमा आधारित निवृत्तभरण लागू गर्ने । ● निजामती आवास भवन दार्चुला निर्माण सम्पन्न गर्ने ● सवैका लागि तालीम कार्यक्रम संचालन गर्ने ● अवकाशप्राप्त पूर्व कर्मचारीहरूको सेवा उपयोग गरी नीति तथा योजना तर्जुमामा सुभाव लिन संस्थागत व्यवस्था गर्ने ● उच्चस्तरीय प्रशासन सुधार समितिको सिफारिस क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लैजाने ● उच्चस्तरका अधिकारीहरूलाई पेशागत तालीम उपलब्ध गराउने

बजेट उप शीर्षक नं कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
			Analsis) प्रतिवेदन विकास गरिएको	
३५६०१२ नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	सालबसाली		४६८ जना राजपत्रांकित कर्मचारीलाई लामो तथा छोटो तालिम प्रदान गरिएको ।	राजपत्रांकित कर्मचारीहरूलाई प्रशिक्षण दिइनेछ ।
३५६०१४ निजामती किताबखाना	सालबसाली		<ul style="list-style-type: none"> ● एक्ष्म कयातधबचभ मा थप व्यवस्था गरी २०७१ चैत्र १ गते देखि सेवा निवृत्त कर्मचारीहरूलाई औषधी उपचार सुविधा वापतको रकम किटानी गरी पठाउने गरिएको ● केन्द्रीय फाईलिङमा रहेका फाईलहरू वारकोडवाट लिने दिने कार्यको थालनी गरेको ● सम्पती विवरण दर्ता, अनिवार्य अवकाश एवं सरुवा बढुवा लगायतका विवरणहरूको क्व वाट जानकारी दिने गरिएको ● कर्मचारीहरूको सम्पती विवरण व्यवस्थित गर्न एफ्नभयल ज्यभि च्वअप मा सम्पती विवरण राख्ने कार्य जारी रहेको । ५१,००० थान राख्ने कार्य सम्पन्न भएको ● सेवा निवृत्त करिव ६८००० र वहालवाला करिव ८२००० कर्मचारीहरूको फाइल वढीमा २ मिनेट भित्र भेटाउने गरी व्यवस्थित गरी राखिएको 	Government Enterprise Architecture अनुरूप निजामती कर्मचारीहरूको विधुतीय अभिलेख प्रणालीलाई स्तरोन्नति गर्ने कार्य शुरूवात हुनेछ ।
३५६०१५ कर्मचारी प्रशिक्षण केन्द्र	सालबसाली		● १२९३ जना राजपत्र अनंकित कर्मचारीलाई तालिम प्रदान गरिएको ।	राजपत्र अनंकित कर्मचारीलाई विभिन्न तालिम प्रदान गर्ने ।
३५६१०१ निजामती कर्मचारी अस्पताल	सालबसाली		● सर्जिकल र मेडिकल आइ सिएम.आर.आई.सेवा शुरू भएको साथै म्यामोग्राफी, डिजिटल रेडियोग्राफी तथा फ्ल्युरोस्कोपी सेवा शुरू भएको	रेडियोथेरापी सेवाको शुरूवात, MRI Room तथा DR Room को निर्माण गर्ने

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिव्योन्मुख संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३५६०११	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	८३,५९७	२३७,२३२	२१९,७२७	१७,५०५		२३७,२३२			२५८,४४२	२६८,६०९	१	७	२	२	३
२	३५६०१२	नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	१०६,८११	११२,४४०	११२,४४०			११२,४४०			१२३,६८५	१२९,३०६	२	७	२	२	३
३	३५६०१३	अतिरिक्त समूह	११२,४३२	१२५,४७१	१२५,४७१			१२५,४७१			१२९,४८२	१२९,९९४	२	७	२	२	३
४	३५६०१४	निजामती किताबखाना	३०,०२१	५५,००४	३३,९०४	२१,१००		५५,००४			५९,२९०	६१,२२७	१	७	२	२	३
५	३५६०१५	कर्मचारी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	५०,१०६	५८,३२९	५८,३२९			५८,३२९			६४,१६८	६७,०८२	२	७	२	२	३
६	३५६१०१	निजामती कर्मचारी अस्पताल विकास	२२५,३८१	२२१,५००	२२१,५००			२२१,५००			२४३,६५०	२५४,७२५	२	३	२	२	३
		जम्मा	६०८,३४८	८०९,९७६	७७१,३७१	३८,६०५		८०९,९७६			८७८,७१७	९१०,९४३					

८.२ कानून न्याय संविधान सभा तथा संसदीय मामिला

(क) पृष्ठभूमि

मानव अधिकार, लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्था, समन्यायको आधारमा समानता, कानूनको सर्वोच्चता, स्वतन्त्र न्यायपालिकाका मूलभूत मान्यताहरूलाई आत्मसात गर्दै उचित, स्वच्छ, तथा उपयुक्त कानून मार्फत कानूनी शासनको प्रतिफल जनतामा पु-याउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। निरन्तर रूपमा कानूनको सुधार गरी कानूनको शासनलाई आत्मसात गरिनेछ। कानूनी शिक्षा तथा सचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमलाई थप विस्तार गरिनेछ। कानूनी सहायतालाई प्रभावकारी रूपमा विकास गर्दै लगिनेछ। मानव अधिकारका विश्वव्यापी मूल्य, मान्यता, आदर्शलाई एक संस्कृतिको रूपमा विकास गरी सबै जातजाति, धर्म, संस्कृति, वर्ण, सम्प्रदाय, लिंग र क्षेत्रका नागरिकको राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक जीवनका सबै पक्षमा सुधार ल्याउने खालका कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी रूपमा निरन्तर संचालन गरिनेछ।

(ख) नेपाल कानून आयोग ऐन

नेपाल कानून आयोग ऐन, २०६३ को मुख्य उद्देश्य भनेको कानूनको तर्जुमा,संहिताकरण तथा प्रचलित कानूनको संशोधन,एकिकरण र पुनरावलोकन गर्ने तथा कानून र न्याय सम्बन्धी विषयमा अध्ययन र अनुसन्धान गर्नु हो। ऐनको दफा १० अनुसार तोकिएका कार्यहरू सम्पन्न गर्दछ।

न्याय सेवा तालीम केन्द्र

नेपाल न्याय सेवा तथा अर्धन्यायिक निकायमा कार्यरत कर्मचारीहरूका लागि कानून र न्याय सम्बन्धी तालीम, गोष्ठी तथा अन्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्दछ।

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शी.न कार्यक्रम/आयोज ना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकपालहरू
३११०११३ कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	सालबसाली	<p>-मानव अधिकार र मानवीय कानूनको विषयमा स्थानीय तह र शैक्षिक संस्थाहरूमा सचेतना अभिवृद्धि भएको हुने।</p> <p>-जिल्ला स्थित सरकारी निकायका कर्मचारीहरू मानव अधिकारको विषयमा जानकार हुने।</p> <p>-कानूनी सहायता सम्बन्धी विषयको जानकारी भएको हुने र सो को प्रयोगमा वृद्धि हुने।</p> <p>- विश्वव्यापी आवधिक पुनरावलोकन प्रतिवेदनका विषयमा सचेतना अभिवृद्धि हुने।</p> <p>- नेपाल सरकारका विभिन्न राष्ट्रिय कार्ययोजना अन्तर्गतका जिम्मेवारीहरू पूरा भएको हुने।</p>	<p>- यस आ.व. मा स्थानीय तह (गा.वि.स.) र शैक्षिक संस्थाहरू गरी ४५ वटा सचेतना कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको।</p> <p>-मानव अधिकार, मानवीय कानून, विवाद समाधानका वैकल्पिक उपाय, भ्रष्टाचार विरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धि अन्तर्गतको कार्ययोजना कार्यान्वयन लगायतका विषयमा ८ वटा जिल्लामा जिल्लास्थित सरकारी कार्यालय लगायत विभिन्न सम्बन्धित निकायका प्रतिनिधिहरू बीच छलफल गरिएको।</p> <p>- कानून मन्त्रालय अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालन गरिएको।</p> <p>-कानूनी सहायता सम्बन्धी विभिन्न १० वटा जिल्लामा अन्तरक्रिया गरिएको।</p> <p>-विश्वव्यापी आवधिक पुनरावलोकन प्रतिवेदनका विषयमा २ वटा सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिएको।</p> <p>-नेपाल सरकारका विभिन्न राष्ट्रिय कार्ययोजना अन्तर्गत जिम्मेवारी भएका विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको।</p>	<p>-मानव अधिकार तथा कानून सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धिहरू, सिद्धान्त तथा मूल्य र मान्यताहरूको बारेमा कानून कार्यान्वयन गर्ने निकाय एवम् न्याय प्रशासनसँग सम्बन्धित सरकारी अधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम।</p> <p>-मन्त्रालय र मन्त्रालय अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि तालिम।</p> <p>-अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानूनको कार्यान्वयन सम्बन्धी केन्द्रिय तथा क्षेत्रीय तहमा अन्तर्क्रिया</p> <p>- मानव अधिकार सम्बन्धी विश्वव्यापी आवधिक पुनरावलोकन सिफारिश कार्यान्वयन सम्बन्धी गोष्ठी</p> <p>- लैंगिक हिंसा विरुद्धको राष्ट्रिय कार्ययोजना अन्तर्गत कानूनी सुधार, सचेतना।</p> <p>- भ्रष्टाचार विरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धि अन्तर्गतको कार्ययोजना कार्यान्वयन सम्बन्धी गोष्ठी</p> <p>- मानव अधिकार र मानवीय कानूनका सम्बन्धमा स्थानीय तह तथा शैक्षिक संस्थाहरूमा सचेतना अभिवृद्धि।</p>

ब.उ.शी.न कार्यक्रम/आयोज ना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकपालहरू
				<ul style="list-style-type: none"> - विवाद समाधानका वैकल्पिक उपाय खासगरी मेलमिलाप सम्बन्धी कानूनी व्यवस्थाको प्रचारप्रसार - निःशुल्क कानूनी सहायता कार्यक्रमको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न स्थलगत अनुगमन अन्तरक्रिया। - सपुर्दगी र पारस्परिक कानूनी सहायता सम्बन्धी कानूनको कार्यान्वयनमा संलग्न सरकारी अधिकारीको क्षमता अभिवृद्धि। - महत्वपूर्ण कागजातहरूको विद्युतीय संरक्षण।
३११०११३	आ.व. २०७०/७१- ७२/७३	फौजदारी संहिता तथा कार्यविधि संहितामा छलफल र परिमार्जन भई व्यवस्थापिका संसदमा पेश भएको हुने।	फौजदारी संहिता तथा कार्यविधि संहिता व्यवस्थापिका संसदमा पेश भएको।	-प्रस्तावित फौजदारी संहिताको मस्यौदा विधेयक सम्बन्धी अन्तरक्रिया।
	आ.व. २०७०/७१- ७२/७३	अपराधको वेसलाइन सर्वेक्षण भएको हुने।	अपराधको वेसलाईन सर्वेक्षणसँग सम्बन्धित विभिन्न क्रियाकलापहरू संचालन भएको।	अपराधको वेसलाईन सर्वेक्षण प्रतिवेदन सार्वजनिककरण।

ब.उ.शी.न कार्यक्रम/आयोज ना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकपालहरू
३११०११२ (नेपाल कानून आयोग) ३११०१३ न्याय सेवा तिलिम केन्द्र	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • कानूनको अध्ययन, अनुसन्धानबाट नेपाली कानूनी प्रणालीलाई परिमार्जन, पुनरावलोकन भई सशक्तीकरण गरेको हुने। • आम जनतामा कानूनको शासनप्रति सम्मान र कानून परिपालना गर्नुपर्ने मान्यता अभिवृद्धि भएको हुने र कानूनी शासनको अवधारणालाई मूर्त रूप दिन सहयोग पुग्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> • निष्कृत कानूनहरूको खारेजी, एकीकरण तथा संशोधन गर्न कानूनहरूको अध्ययन भई प्रतिवेदन तयार भएको। • विभिन्न कानूनका मस्यौदा तयार भई नेपाल सरकारमा प्रस्तुत गर्ने तयारीमा रहेको। • स्थानीय तह सम्म कानून निर्माण प्रक्रियामा सरोकारवालाको पहुँच अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम गरी अध्ययन विश्लेषण गरिएको। • स्थानीय तह सम्मका सरोकारवाला संग प्रचलित नेपाल कानूनहरूको छलफल गर्ने र पुनरावलोकन एवं परिमार्जन गर्नु पर्ने ऐनहरूको पहिचान, छनोट गरी अध्ययन अनुसन्धान गरिएको। • एकीकरण, खारेजी, संशोधन, परिमार्जन तथा पुनरावलोकन गर्नु पर्ने कानूनको पहिचान गरी अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरिएको। • सर्वोच्च अदालतका फैसला, नेपाल सरकारका नीति, अन्तराष्ट्रिय सन्धि सम्झौता आदिको कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक नयां कानूनको अध्ययन अनुसन्धान तथा मस्यौदा निर्माण गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • आवश्यक विभिन्न कानूनको तर्जुमा हुने • कानूनको शासनको मान्यता समाजको तल्लो स्तरसम्म लैजानका लागि आवश्यक विषयवस्तुको अनुसन्धान र विश्लेषण हुने। • निष्कृत कानूनहरूको खारेजी, एकीकरण तथा संशोधन गर्न कानूनहरूको अध्ययन भई प्रतिवेदन तयार हुने। • स्थानीय तह सम्मका सरोकारवाला संग प्रचलित नेपाल कानूनहरूको छलफल गर्ने र पुनरावलोकन एवं परिमार्जन गर्नु पर्ने ऐनहरूको पहिचान, छनोट गरी अध्ययन अनुसन्धान गरिने। • सर्वोच्च अदालतका फैसला, नेपाल सरकारका नीति, अन्तराष्ट्रिय सन्धि सम्झौता आदिको कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक नयां कानूनको अध्ययन अनुसन्धान तथा मस्यौदा निर्माण गरिने।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	सैद्धान्तिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३११०११	कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	६५,६९५	९७,३६७	९५,३८७	१,९८०		९७,३६७			१०५,१४०	१०८,६९०	१	७	२	३	३
२	३११०१२	नेपाल कानून आयोग	१६,५५०	२५,६१४	२४,३३८	१,२७६		२५,६१४			२७,३७७	२८,१२४	१	७	१	३	३
३	३११०१३	न्याय सेवा तालिम केन्द्र	१८,४५२	२०,२५९	१८,८३४	१,४२५		२०,२५९			२१,९१४	२२,६७४	२	७	२	२	३
		जम्मा	१००,६९७	१४३,२४०	१३८,५५९	४,६८१		१४३,२४०			१५४,४३१	१५९,४८८					

८.३ राजस्व तथा आर्थिक प्रशासन

क. पृष्ठभूमि

अर्थमन्त्रालय अन्तरगत विभिन्न निकायहरूबाट सञ्चालन हुने अन्य आर्थिक क्षेत्र अन्तरगतका कार्यक्रमहरू यस भागमा समावेस गरिएका छन्। आ.व.२०७२/७३ का लागि निम्न वमोजिमका कार्यक्रमहरू रहेका छन्। उक्त कार्यक्रमहरूको नतिजा सूचक विवरण, कार्यक्रम कार्यान्वयनको विवरण र बजेट सहितको विस्तृत विवरण तल उल्लेख गरिएको छ।

ख. वार्षिक विकास कार्यक्रम

सि.नं.	ब.सि.नं आयोजना/कार्यक्रम	शुरु तथासम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुखप्रतिफलहरू	हाल सम्मकोप्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
१	३०५-१०३ कृषिविकास बैंक विविध	<ul style="list-style-type: none"> आ.व.०५५।५६ बाट सुरु भईसालवसालीरूपमा सञ्चालन हुदैआएको । यस आ.को लागि रु.व.११५०० हजार विनियोजन भएको 	<ul style="list-style-type: none"> गरिवी निवारणमा योगदान हुने कृषि क्षेत्रको समग्र विकासमायोगदान पूरने 	<ul style="list-style-type: none"> किसानहरूको आय केही हदसम्मवृद्धि भएको । कृषक समूह गठन गरी ग्रामीण लघुउद्यम विकास तालिम सञ्चालनभएको। सामाजिक तथा सामूदायिक कार्यक्रमबाट किसानहरूको क्षमतावृद्धि भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> लघुउद्यम विकास तालिम प्रदानगर्ने सामाजिक तथा सामूदायिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने अनुगमन, निरिक्षण कार्य गरिने ।

सि.नं.	ब.सि.नं आयोजना/कार्यक्रम	शुरु तथासम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुखप्रतिफलहरु	हाल सम्मकोप्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
२	३०५-१०४ सानाकिसान बिकास बैक वित्तिय) (संस्था बिबिध	<ul style="list-style-type: none"> आ.व.०६३६४बाट सुरु भई सालवसालीरुपमा सञ्चालन हुदै आएको । यस आ.को लागि रु.६३२५० हजार विनियोजन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> लघुवित्त सेवा प्रदान हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> साना किसानहरु लाभान्वित भएको । साना किसानका लागि तालिम गोष्ठी, सामाजिक तथा सामुदायिक कार्यक्रम,साना किसान, संस्थागत विकासअनुशरण, मासुजन्य पशुपालन प्रवर्धन, पशुधन सुरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> क्षमता बिकास कार्यक्रम सञ्चालनहुने । सामुदायिक बिकास कार्यक्रम सञ्चालनहुने । संस्थागत बिकाश अनुसरण कार्यक्रमसञ्चालन हुने । पशुधन सुरक्षण कार्यक्रम संचालन गरिने
३	३०५-१०५ लघुबिमा सहयोग कार्यक्रम (पशु, बाली,स्वास्थ्य)	<ul style="list-style-type: none"> आ.व.२०४४।४५ मा सुरु भई सालवसाली रुपमा सञ्चालन हुदै आएको यस आ.व. को लागि रु ८०५०० हजार विनियोजन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> पशुधनको व्यवसायीक जोखिम न्यूनिकरण हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> पशुधनको मृत्युवाट कृषकलाई हानीनोक्सानी भएमा राहत दिएको । कृषकहरुको पशुधन सुरक्षित गर्ने तथा पशु विमा सम्बन्धी तालिमसञ्चालन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> पशु तथा बाली विमासम्बन्धी कार्य गर्ने तालिम तथा गोष्ठी सञ्चालन गर्ने । निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षणसम्बन्धीकार्य गर्ने ।

सि. नं.	ब.सि.नं आयोजना/ कार्यक्रम	शुरु तथासम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुखप्रतिफलहरु	हाल सम्मकोप्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
४	३०५-१०६ शितघर निर्माण व्याज अनुदान	<ul style="list-style-type: none"> आ.व.२०५५/५६ मा सुरु भई सालवसालीरूपमा सञ्चालन हुदै आएको । यस आ.व. को लागि रु २८७५ हजार विनियोजन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> अन्न बालिहरुको सुरक्षितभण्डारण भई कृषकहरुकोखाद्य सुरक्षामा प्रभावकारीताआउने 	<ul style="list-style-type: none"> अन्न बालिहरुको सुरक्षित भण्डारणभई कृषकहरुको खाद्य सुरक्षामा प्रभावकारीता आउने हाल सञ्चालनमा रहेका शितघरकेन्द्रहरुको लागि व्याज अनुदान प्रदान गर्ने कार्य भैरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> शित घर निर्माणको ऋणको व्याजअनुदान दिने ।
५	३०५-११३ ग्रामिणवित्त क्षेत्र बिकास कल्स्टर कार्यक्रम	<ul style="list-style-type: none"> आ .व.२०६४/६५मा सुरु भई सालवसाली रूपमा सञ्चालन हुनै आएको । यस आ.व. को लागि रु.२०४९५१ हजार विनियोजन भएको ।थप वजेट समेत जम्मा रु.४७५६५० हजार वजेट भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> Core Bankig System(CBS) लागूहुने । तालिम प्राप्त जनशक्ति तयार हुने । परियोजना व्यवस्थापन हुने । कृषिविकास बैंकको कार्यक्षमता वृद्धि हुने । साना किसान विकास बैंकले पहाड तथा हिमाली क्षेत्रमा लघु वित्त सेवा विस्तार हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> Core Banking System (CBS) जडान कार्य सम्पन्न भएको । बैंकिंग संग सम्बन्धित प्राविधिक विषयमा करीव १५०० कर्मचारीहरुलाईतालिम प्रदान भएको । NBTA वाट बैंक तथा वित्तीय संस्थाकाकरीव २००० कर्मचारीहरुलाई तालिम संचालन भएको । साना किसान विकास बैंकले थप करीव २५ हजार गरीव तथा विपन्नवर्गलाईवित्तीय सेवा विस्तार गरेको । लघुवित्त ऐन खाका तयार भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> बैंक कर्मचारीहरुलाई प्राविधिकविषय र Computer तालिम दिने तालिम सञ्चालन लाईनिरन्तरता दिने । यस कार्यक्रम अन्तरगत कृषि विकास बैंकलाई अनुदानतथा ऋण लगानी गर्ने । साना किसान विकास बैंकबाट पहाड र हिमाली जिल्लाहरुमा वित्तीय सेवा विस्तार हुने । लघुवित्त ऐन लागू गर्ने

सि.नं.	ब.सि.नं आयोजना/कार्यक्रम	शुरु तथासम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुखप्रतिफलहरु	हाल सम्मकोप्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
६	३०५-१०९ सार्वजनिकसंस्थान सुधार कार्यक्रम	<ul style="list-style-type: none"> आ.व.०६५ ६६मा सुरु भईसालवसालीरूपमा सञ्चालन हुदै आएको । यस आ.व. को लागि रु.१००००००हजार विनियोजनभएको । 	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक संस्थानहरुकोव्यवस्थापन लगायत समग्रअवस्थामा सुधार हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक संस्थानलाईआवश्यकताअनुसार अनुदान प्रदान गरिएको। विभिन्न संस्थानहरुको व्यवस्थापन सुधार तथा सञ्चालन प्रक्रियामारहेको 	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक संस्थान सुधारतथा निजीकरण निवेश भएका संस्थानहरुको सम्पत्ति व्यवस्थापन तथासुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
७	३०५-१११ युवास्वरोजगार कोष	<ul style="list-style-type: none"> आ .व.२०६५ ६६मा सुरु भई सालवसालीरूपमा सञ्चालन हुदैआएको । यस आ.व. को लागि रु.२९३२५० हजार विनियोजन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> युवा स्वरोजगार कार्यक्रमको लागि रकम व्यवस्था हुने विभिन्न तालिम प्रदान गरिने । 	<ul style="list-style-type: none"> शिप विकास तथा तालिमसञ्चालनसम्बन्धी कार्य भैरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> यूवा स्वरोजगार कार्यक्रम सञ्चालनगर्ने चालु तथापूँजीगत अनुदानसम्बन्धी कार्य गर्ने ।

सि.नं.	ब.सि.नं आयोजना/कार्यक्रम	शुरु तथासम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुखप्रतिफलहरु	हाल सम्मकोप्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
८	३०५-११७ पूँजीबजारर पूर्वाधार क्षमता सहयोग आयोजना	<ul style="list-style-type: none"> •आ.व.२०६८ ६९ मा सुरु भई सालबसालीरुपमा सञ्चालन हुदै आएको । •आयोजना संचालनको लागि ADB वाट ५० करोड अमेरिकी डलरअनुदान उपलब्ध हुने गरीसम्झौताभई कार्यान्वयनभइरहेको। •यस आ.व. को लागि रु ५०००० हजार विनियोजन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> •धितोपत्र बजार व्यवस्थापनका लागि नियामक र संस्थागत संरचना विकास गरिने । •भौतिक पूर्वाधार विकासका निमित्त सार्वजनिक, निजी साझेदारीका लागि संस्थागतसंरचना र नीति निर्माणगरिने। 	<ul style="list-style-type: none"> •सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापनकार्यालयस्थापना सम्बन्धमा अन्तराष्ट्रिय परामर्शदातावाट प्राप्त प्रतिवेदन उपरछलफल एवं अध्ययन भएको। •PPPको संभावित ५ एक परियोजना छनौट भई परामर्शदाताले सम्भाव्य अध्ययन गरिरहेको। •PPP सम्बन्धी नीति र ऐनको मस्यौदा परामर्शदातावाट प्राप्त भई अध्ययन एवं छलफल भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> •सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन कार्यालयको संरचना निर्माणगरिने •परामर्शदातावाट प्राप्त PPP सम्बन्धीनीती र ऐननियमलाई अन्तिम रुपप्रदान गरिने । •क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिने । •छनौट गरीएको एक परियोजना विस्तृत अध्ययन गरी परियोजना संचालन निजी साझेदार छनौट गर्ने । • PPP सम्बन्धी नीति र ऐन तर्जुमा गरी लागु गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिवर्तनीय संकेत	वैशेषिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	३०५०११	अर्थ मन्त्रालय	३४९,०१९	२६३,८२३	२३९,८६९	२३,९५४		२६३,८२३			२८४,२७४	२९३,४६६	१	७	२	२	३
२	३०५०१२	महालेखा नियन्त्रक कार्यालय	११०,०६६	१०३,९७६	८६,५२६	१७,४५०		१०३,९७६			११०,७२६	११३,४६७	१	७	२	३	३
३	३०५०१३	निवृत्तिभरण व्यवस्थापन कार्यालय	७६,८३०	५१,४०४	४७,३१४	४,०९०		५१,४०४			५५,३९२	५७,१८३	१	७	२	३	३
४	३०५०१४	कुमारी चोक तथा केन्द्रीय तहसिल कार्यालय	१९,५३८	१५,५१३	१४,५५३	९६०		१५,५१३			१६,६४२	१७,१३४	१	७	२	३	३
५	३०५०१५	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयहरू	७०३,७९१	६२९,३००	४८७,०००	१४२,३००		६२९,३००			६७३,८७५	६९३,१३७	१	७	२	३	३
६	३०५०१७	राजस्व प्रशासन तालिम केन्द्र	४१,४४८	७८,२६९	४५,७६९	३२,५००		७८,२६९			८५,०२९	८८,२२६	१	७	२	२	३
७	३०५०१८	भंसार विभाग (भंसार सुदृढीकरण समेत)	१००,७९७	१०७,५९३	८३,०९३	२४,५००		१०७,५९३			११४,९२५	११७,९९७	१	७	२	३	३
८	३०५०१९	भंसार कार्यालयहरू (गस्ती टोली समेत)	९४०,६६९	८७६,१३९	६९२,५८२	१८३,५५७		८७६,१३९			९३७,०१८	९६२,८४६	१	७	२	३	३
९	३०५०२०	आन्तरिक राजस्व विभाग (अन्तशुल्क सुदृढीकरण समेत)	४३०,५६८	४०५,८८२	३८४,००२	२१,८८०		४०५,८८२			४४४,०४१	४६२,७०१	१	७	२	३	३
१०	३०५०२१	आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरू	१,२८३,१५३	१,१५०,९२३	८९१,५४९	२५९,३७४		१,१५०,९२३			१,२४१,४९०	१,२८२,६१४	१	७	२	३	३
११	३०५०२२	राजस्व अनुसन्धान विभाग	८०,२५६	१७३,०११	६२,७१६	११०,२९५		१७३,०११			१८८,२२७	१९५,४७१	१	७	२	३	३
१२	३०५०२३	राजस्व अनुसन्धान ईकाई कार्यालयहरू	१०५,६९९	७२,१७७	५५,३७७	१६,८००		७२,१७७			७७,३७५	७९,६१७	१	७	२	३	३
१३	३०५०२४	ऋण असुली पुनरावेदन न्यायधिकरण	८,६२८	८,७३५	८,५८५	१५०		८,७३५			९,३३२	९,५८८	१	७	२	३	३
१४	३०५०२५	ऋण असुली न्यायधिकरण	३६,४४१	२५,७४५	२४,९९०	७५५		२५,७४५			२७,८८१	२८,८६७	१	७	२	३	३
१५	३०५०२८	सम्पत्ति शुद्धिकरण अनुसन्धान विभाग	७२,१८१	१५६,६८९	९१,६१४	६५,०७५		१५६,६८९			१७०,७७६	१७७,५४५	१	७	२	३	३
१६	३०५०२९	अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्था सदस्यता शुल्क अनुदान विविध	१४५,५२४	१,४१०,०००	१,४१०,०००			१,४१०,०००			१,५५१,०००	१,६२१,५००	१	७	२	३	३
१७	३०५११३	ग्रामीण वित्त क्षेत्र विकास क्लस्टर कार्यक्रम	१९३,४३९										१	१	१	२	३
१८	३०५११४	बजेट तथा निवृत्तिभरण सुधार आयोजना	७,३६२	२७,५००	२७,५००			२७,५००			३०,२५०	३१,६२५	२	४	२	२	३
१९	३०५११५	आर्थिक प्रशासन सुधार कार्यक्रम	१५७,०१३	४२७,२४४	१४१,६९०	२८५,५५४		१०५,३६६	३२१,८७८		४७०,०६३	४९१,४२२	१	४	२	२	३
२०	३०५११७	पूँजीबजार तथा पूर्वाधार क्षमता सहयोग आयोजना	५२,१९१	२२९,०७८	२२९,०७८			४६,०७०	१८३,००८		२५१,९८६	२६३,४४१	१	१	२	३	३
२१	३०५११९	सार्वजनिक संस्थान निर्देशन बोर्ड	१९,२०६	१४,३२५	१३,९४५	३८०		१४,३२५			१५,६७०	१६,३२९	१	४	२	२	३
२२	३०५३२०	वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि कार्यक्रम		२८,२००	२७,२००	१,०००		१०,७००	१७,५००		३१,०२०	३२,४३०	१	१	२	३	३
२३	३०५३२१	भन्सार सुधार कार्यक्रम	४३१,२९२	१,१४८,४४०	९५,१६४	१,०५३,२७६		८३,४१५	१,०६५,०२५		१,२६३,२८९	१,३२०,७१२	१	४	२	३	३
२४	३०५३२२	कृषी तथा पशुपालन ब्याज अनुदान	७७९,९०५	१,२००,०००	१,२००,०००			१,२००,०००			१,३२०,०००	१,३८०,०००	१	१	१	२	३
२५	५०११२५	लगानी -विविध	१,३८०,७८५										२	२	२	३	३
२६	५०११७०	सार्वजनिक संस्थान सुधार कार्यक्रम	२,५१८,७०३										२	४	१	१	३
२७	५०२००१	राष्ट्रिय बचत पत्र	२,४७०,९४१	१७,८४४,६८८	१,९११,३०८			१५,९३३,३८०	१७,८४४,६८८		१९,६२९,१५७	२०,५२१,३९१	१	७	२	३	३
२८	५०२००२	विकास ऋण	२३,३७६,०८१	१३,०८४,८०२	२,९१४,८०२			१०,१७०,०००	१३,०८४,८०२		१४,३९३,२८२	१५,०४७,५२१	१	७	२	३	३
२९	५०२००६	राष्ट्रिय ऋण कमिशन	५३,०९३	९,०१४१	९,०१४१			९,०१४१			९,९१५५	१०,३,६६२	१	७	२	३	३
३०	५०२००८	ट्रेजरी बिल	२७,७४५,९१०	२६,३१७,४७०	११,३१७,४७०			१५,०००,०००	२६,३१७,४७०		२८,९४९,२१७	३०,२६५,०९१	१	७	२	३	३

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिचालन संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
३१	५०३००१	एशियाली विकास बैंक	७,८३९,८५१	१२,९९१,३००	२,४०७,८९७		१०,५८३,४०३	१२,९९१,३००			१४,२९०,४३०	१४,९३९,९९५	१	७	२	५	५
३२	५०३००२	अन्तर्राष्ट्रिय विकास संस्था	७,३८७,०३१	८,५७९,२०१	१,७४६,२५४		६,८३२,९४७	८,५७९,२०१			९,४३७,१२१	९,८६६,०८१	१	७	२	५	५
३३	५०३००३	ओपेक ऋण	३०८,७३२	४०७,८४५	७०,८२३		३३७,०२२	४०७,८४५			४४८,६२९	४६९,०२१	१	७	२	५	५
३४	५०३००४	युरोपीय आर्थिक समुदाय	३०,०१०	४२,१६३	४,७८२		३७,३८१	४२,१६३			४६,३७९	४८,४८७	१	७	२	५	५
३५	५०३००५	अन्तर्राष्ट्रिय कृषि विकास कोष	३७०,८४४	५३८,८०२	११३,३८६		४२५,४१६	५३८,८०२			५९२,६८३	६१९,६२२	१	७	२	५	५
३६	५०३००६	नर्डिक विकास कोष	९७,६००	१८९,३०४	४९,६४६		१३९,६५८	१८९,३०४			२०८,२३५	२१७,७००	१	७	२	५	५
३७	५०४००२	जापानी ऋण -१९८७ सम्मको	८३९,५४८	१,१२३,००२	३३,७९०		१,०८९,२१२	१,१२३,००२			१,२३५,३०२	१,२९१,४५३	१	७	२	५	५
३८	५०४००३	जापानी ऋण -१९८८ देखिको	९२६,२८७	१,५६४,९८८	१८३,९०३		१,३८१,०८५	१,५६४,९८८			१,७२१,४८७	१,७९९,७३६	१	७	२	५	५
३९	५०४००४	कुवेती ऋण	१८,८९२	५९,९८६	११,८९४		४८,०९२	५९,९८६			६५,९८४	६८,९८४	१	७	२	५	५
४०	५०४००५	साउदी कोष	१२०,२६१	१२८,१९०	१५,२२३		११२,९६७	१२८,१९०			१४१,००९	१४७,४१८	१	७	२	५	५
४१	५०४००६	फ्रान्सेली ऋण	२८५,८३७	२५८,९४८	१३,८६६		२४५,०८२	२५८,९४८			२८४,८४३	२९७,७९०	१	७	२	५	५
४२	५०४००७	रुसी ऋण		१३८,८५४	४६,०५६		९२,७९८	१३८,८५४			१५२,७४०	१५९,६८२	१	७	२	५	५
४३	५०४००८	बेल्जियम ऋण	१०२,९१९	१४२,३१४			१४२,३१४	१४२,३१४			१५६,५४५	१६३,६६१	१	७	२	५	५
४४	५०४००९	थप व्यवस्था	८९०,९७४	१,३७०,९४६	५११,६३०		८५९,३१६	१,३७०,९४६			१,५०८,०४१	१,५७९,५८८	१	७	२	५	५
४५	५०४०१०	अष्ट्रिया	२६,८१६	३६,६६४			३६,६६४	३६,६६४			४०,३३०	४२,१६४	१	७	२	५	५
		जम्मा	८२,९३६,१३१	९३,५१३,५७४	२७,८०२,९८७		२,२४३,८५०	६३,४६६,७३७	९१,९२६,१६३	१,५८७,४११	१०२,७७०,८५०	१०७,३८३,३६६					

८.४ राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय

८.४.१ योजना

राष्ट्रिय योजना आयोगले आवधिक योजना तर्जुमाका अतिरिक्त योजना अनुरूप वार्षिक विकास कार्यक्रम र बजेट सुनिश्चित गरी योजनाले राखेको लक्ष्य हासिल गर्न प्रबल भूमिका खेल्ने गर्दछ । आयोगबाट सञ्चालित क्रियाकलापहरू र यसले खेल्नुपर्ने भूमिकाका सम्बन्धमा आयोग आफैले समीक्षा गरी यसको संस्थागत पक्ष सुधार गर्दै जानुपर्ने हुन्छ । यसै तथ्यलाई मनन गरी सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा मिति २०७१/५/२९मा बसेको आयोगको बैठकको निर्णय अनुरूप आ.व.२०७१/७२ मा एक कार्यदल गठन भई आयोगको पुनःसंरचना सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन प्रस्तुत समेत भैसकेको छ । यसैगरी यस आ.व.मै राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समितिको बैठकले आयोगले परम्परागत रूपमा तजुमा गर्ने गरेको जिल्लास्तरीय कार्यक्रम र चौमासिक विभाजन सहितको वार्षिक कार्यक्रम स्वीकृतिको प्रक्रियामा सुधार गर्ने निर्णय लिएको छ । आ.व.२०७२/७३ को वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा र स्वीकृति गर्दा देखिनै प्रारम्भ गरिएको यस सुधारले स्थानीयस्तरमा वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट सम्बन्धमा स्वामित्व ग्रहण हुने र मन्त्रालयस्तरमा कार्यक्रमप्रति जिम्मेवारीपना बोध हुनुकासाथै विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनमा शीघ्रता ल्याउने हिसावले कोशेदुङ्गाको रूप ग्रहण गर्ने अपेक्षा गरिएको छ । आयोगको पुनःसंरचना पछि, आयोग तथा सचिवालयको सांगठनिक स्वरूपमा चुस्तता आउने, आयोगले विविध विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने, राष्ट्रिय महत्वका आयोजनाहरूको स्तरीय मूल्याङ्कन गरी समग्र नीति तथा योजना प्रक्रियालाई प्रमाणमा आधारित (Evidence-based) गराउन मद्दत पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

प्रस्तुत सन्दर्भमा आ.व.२०७२/७३ मा सहभागितामूलक-प्रक्रिया अपनाई दीर्घकालिन सोच सहितको दस्तावेज तथा चौधौ योजनाको तयारी र सङ्घीय संरचना अनुरूप समग्र पूर्वाधार तथा विकास निर्माण प्रक्रियालाई निर्देशित तथा केन्द्रित गर्ने गरी कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिनेछ । यसैगरी राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाको निरन्तरता एवं प्रभावकारिता वृद्धि गर्ने, सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग तथा नेपालका लागि आवश्यक सूचना तथा तथ्याङ्कलाई भरपर्दो, स्तरीय तथा सामयिक बनाउने उद्देश्य समेटिएका कार्यक्रमलाई जोड दिई आ.व. २०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम तयार भएको छ ।

साथै नेपाललाई अतिकम विकसित राष्ट्रको सूचीबाट विकासशील राष्ट्रको सूचीमा स्तरोन्नति गर्ने तेन्ही योजनाको मूलभूत उद्देश्य हासिल गर्न रणनीतिक योजना तर्जुमा, विकाससँग सम्बन्धित विभिन्न क्षेत्रमा विज्ञहरूको परामर्श सेवा तथा आयोजनाहरूको तेस्रो पक्षबाट मूल्याङ्कन गराउने कार्यहरू गर्नेछ । योजना तर्जुमा, कार्यक्रम स्वीकृति तथा संशोधन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रक्रियालाई सूचना प्रविधिमा आवद्धित गराउने र अफिस अटोमेशन लगायत अन्य सूचना प्रणाली लागू गर्ने, सोही अनुरूप कर्मचारीहरूको पेशागत क्षमता बढाउन विभिन्न प्रकारका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछन् । योजना र विकाससँग सम्बन्धित विषयहरूमा बहस एवम् पैरवी गर्ने साभ्ना मञ्चका रूपमा प्रारम्भ गरिएको विकास बहस कार्यक्रमको प्रभावकारिता अध्ययन समेत गरी यसलाई परिमार्जन सहित निरन्तरता दिइनेछ ।

८.४.२ अनुगमन तथा मूल्यांकन

राष्ट्रिय योजना आयोगबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कनलाई नतिजामूलक तथा प्रभावकारी गराउन विभिन्न प्रयासहरू भएका छन् । यसले विकास योजना, कार्यक्रम तथा आयोजनालाई अपेक्षित समयमै लक्षित साधन प्रयोग गरी सम्पन्न गराउने र जनतालाई समयमै सेवा सुविधा पुऱ्याई योजनाले राखेका गरिबी घटाउने लगायतका लक्ष्यहरू हासिल गर्न मद्दत पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ । आयोगबाट तर्जुमा भै कार्यान्वयनमा ल्याइएको राष्ट्रिय अनुगमन तथा मूल्याङ्कन दिग्दर्शन, २०७० लाई लागू गराउने, मन्त्रालयस्तर तथा क्षेत्रीयस्तरमा समेत जनशक्तिको क्षमता विकास गर्ने, तेस्रो पक्षबाट गराइने मूल्याङ्कनलाई स्तरीय तथा संस्थागत गर्ने, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट प्राप्त सूचना तथा दिईएका सुभावहरूको कार्यान्वयन गरी निर्णय प्रक्रियालाई सूचनामा आधारित गराउन आ.व.२०७१/७२ मा विभिन्न क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिएका छन् यसैगरी देशभित्रै मूल्याङ्कनसम्बन्धी सक्षमता विकास गर्न मूल्याङ्कन संजालीकरण बैठक (Evaluation Networking Meeting) गराउने गरिएको, सचिवालय तथा अन्य सरकारी निकायका कर्मचारीहरू मात्र संलग्न गराई मध्य पहाडी राजमार्ग (पश्चिम खण्ड) को आन्तरिक मूल्याङ्कन गराईएको र अन्तर्राष्ट्रिय अनुभव तथा विशेषज्ञताबाट सिक्नका लागि समेत International Initiative for Impact Evaluation (3ie) सँग समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर गरी कार्यक्रम अघि बढाउन लागिएको छ ।

संयुक्त राष्ट्रसंघ महासभाले सन् २०१५ लाई अन्तर्राष्ट्रिय मूल्याङ्कन वर्ष (Evaluation Year, 2015) घोषणा गरेको सन्दर्भमा नेपालमा पनि आ.व.२०७२/७३ लाई मूल्याङ्कन वर्षका रूपमा विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछन् । अनुगमन तथा मूल्याङ्कन ऐनको तर्जुमा गर्ने, मूल्याङ्कनको सहजीकरण तथा मूल्याङ्कन नै गर्ने क्षमता विकास गर्ने, तेश्रो पक्ष मूल्याङ्कनलाई अभै स्तरीय गराई निरन्तरता दिने, आन्तरिक मूल्याङ्कनलाई चालू राख्ने, अनुगमनमा सूचना प्रविधिको प्रयोग अभै बढाउने र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट प्राप्त सूचना वा सुझावहरूलाई कार्ययोजना बनाई व्यवस्थित रूपमा कार्यान्वयन गर्ने/गराउने कार्यक्रम राखिएको छ । विकास कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा आइपर्ने समस्याहरूलाई समयमै पहिचान गर्ने तथा समाधान गराउने र निर्दिष्ट समय तथा लागतभित्रै सम्पन्न गर्न सघाउने हिसावले नै समग्र अनुगमन, प्रतिवेदन तथा समीक्षा प्रणालीलाई केन्द्रित गर्ने कार्यक्रम रहेको छ ।

८.४.३ तथ्याङ्क

नीति तथा विकास योजना तर्जुमा, अनुगमन र मूल्यांकनका लागि आवश्यक र भरपर्दो तथ्याङ्क संकलन गर्ने उद्देश्यले स्थापित केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग र यस अन्तर्गत ३३ तथ्याङ्क कार्यालयहरू सञ्चालनमा छन् । आवधिक तथा वार्षिकरूपमा विभिन्न गणना तथा सर्वेक्षणहरू संचालन गरी सरकारलाई नीति निर्माणको लागि आवश्यक सूचकहरू उपलब्ध गराउने यसको प्रमुख जिम्मेवारी हो । वार्षिक तथा त्रैमासिक राष्ट्रिय लेखा अनुमान गर्ने, हरेक १० वर्षमा राष्ट्रिय जनगणना तथा राष्ट्रिय कृषिगणना संचालन गरी विभिन्न नतिजाहरू प्रकाशन गर्ने, नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण, नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षण तथा वार्षिक घरपरिवार सर्वेक्षण जस्ता राष्ट्रियस्तरका सर्वेक्षणहरू संचालन गर्ने, औद्योगिक गणना, कृषिसम्बन्धी विभिन्न सर्वेक्षणहरू, विभिन्न आर्थिक सर्वेक्षणहरू संचालन लगायतका आर्थिक तथ्याङ्क सुधार तथा तथ्याङ्क सुरक्षण र भण्डारण, तथ्याङ्क क्षेत्रको विकासको लागि रणनीति तथा योजना तयार गरी लागू गर्ने र तथ्याङ्कको क्षेत्रमा समन्वय यसका प्रमुख कार्यहरू हुन् ।

यद्यपि पछिल्ला दशकहरूमा तथ्याङ्क व्यवस्थापनमा आएको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सोच तथा व्यवहारबाट हाम्रो राष्ट्रिय तथ्याङ्क प्रणालीलाई परिवर्तन गर्नुपर्ने समय चाँहि आइसकेको छ ।

व.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
३९१०११ राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> नेपाललाई अति कम विकसित मुलुकबाट विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति गर्न रणनीतिक योजना तयार हुने । राष्ट्रिय विकास योजना प्रक्रियामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणको उपागमलाई मूलप्रवाहीकरण गरिएको हुने । राष्ट्रिय योजना आयोगमा विपद् व्यवस्थापन श्रोत केन्द्र स्थापना भई सञ्चालनमा आएको हुने । २०७२/७३ को वार्षिक कार्यक्रम भाग-१ र अनुसन्धान एवम् व्यवसायिक जर्नल विकास पत्रिका प्रकाशन भएको हुने । विभिन्न विकास कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन भएको हुने । कर्मचारीहरूको क्षमता विकास भएको हुने । अफिस अटोमेशन तथा अन्य सूचना प्रविधिमा आधारित सूचना प्रणाली क्रमशः लागू भएको हुने । नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली संस्थागत भएको हुने । MTEF तर्जुमासम्बन्धी कार्य भएको हुने । विभिन्न विषयमा अध्ययन, अनुसन्धानसम्बन्धी कार्य भएको हुने । विभिन्न क्षेत्रमा परामर्श सेवा लिएको हुने । टेलिभिजनबाट विकास वहस नामक कार्यक्रम प्रशारण भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०७०/७१ देखि शुरू हुने तेह्रौं योजना (२०७०/७१-२०७२/७३) को विस्तृत दस्तावेज तयार भई प्रकाशन भएको । नेपाललाई अति कम विकसित मुलुकबाट विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति गर्न रणनीतिक योजना तयार भएको । विकास पत्रिकाको नियमित प्रकाशन गरेको, राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समितिको तीन वटा बैठक सम्पन्न भएको, छानिएका २० वटा कार्यक्रम/आयोजनाहरूको अनुगमन भएको । फर्निचर, मेशिनरी औजार लगायतका सामान खरीद भएको । कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि तालिमहरू संचालन भएको । तर्जुमासम्बन्धी कार्य भएको । पुस्तकालयको सुदृढीकरण कार्य भएको । अभिलेख सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको स्थापना भएको । विभिन्न आयोजनाहरूको तेस्रो पक्ष मूल्यांकन भएको । विभिन्न क्षेत्रमा परामर्श सेवा प्राप्त गरेको । राष्ट्रिय योजना आयोगको वार्षिक प्रगति विवरण प्रकाशन भएको । नेपाल टेलिभिजनबाट मासिकरूपमा विकास 	<ul style="list-style-type: none"> नेपाललाई अति कम विकसित मुलुकबाट विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति गर्न रणनीतिक योजना तयार गर्ने । राष्ट्रिय विकास योजना प्रक्रियामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणको उपागमलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने । राष्ट्रिय योजना आयोगमा विपद् व्यवस्थापन श्रोत केन्द्र स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याउने । २०७१/७२ को वार्षिक कार्यक्रम भाग-१ र अनुसन्धान एवम् व्यवसायिक जर्नल विकास पत्रिका प्रकाशन गर्ने । विभिन्न विकास कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने । कर्मचारीहरूको क्षमता विकाससम्बन्धी तालिम गर्ने । अफिस अटोमेशन तथा अन्य सूचना प्रविधिमा आधारित सूचना प्रणाली लागू गर्ने । नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली संस्थागत गर्न क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने । MTEF तर्जुमासम्बन्धी कार्य गर्ने । विभिन्न विषयमा अध्ययन, अनुसन्धानसम्बन्धी कार्य गर्ने । विभिन्न क्षेत्रमा परामर्श सेवा लिने । अनुगमन तथा मूल्यांकन ऐन तर्जुमा गर्ने ।

व.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
		<ul style="list-style-type: none"> • अनुगमन तथा मूल्यांकन ऐन लागू भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • वहस नामक कार्यक्रम प्रशारण भएको । • नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणाली लागू भएको । 	
३९११०२- आर्थिक तथ्यांक विकास कार्यक्रम	सालवसाली,	<ul style="list-style-type: none"> • सालवसाली राष्ट्रिय लेखा र मूल्य तथ्याङ्क प्रकाशन हुने । • राष्ट्रिय कृषिगणना, २०६८ को जिल्लास्तरीय थप नतिजाहरू प्रकाशन हुने । • राष्ट्रिय लेखा प्रणालीलाई सहयोग पुग्ने विभिन्न आर्थिक सर्वेक्षणहरू सम्पन्न हुने । • छानिएका केही जिल्लाहरूको Business Register तयार हुने र केही नयाँ जिल्लाहरूमा यस सम्बन्धी कार्य सुरु हुने । • संस्थागत कृषि चलन सर्वेक्षणको नतिजा प्रकाशन हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • दशौँ राष्ट्रिय औद्योगिक गणना, २०६९ तथा विगतका पाँच वटा औद्योगिक गणना तथ्यांकमा आधारित विश्लेषणात्मक प्रतिवेदनको तयारी तथा सार्वजनिकीकरण भएको । • औद्योगिक उत्पादनको सूचकांक निर्माण गर्ने, निर्माण सामग्रीहरूको मूल्य सूचकांक निर्माण, मासिक औद्योगिक उत्पादकको मूल्य सर्वेक्षण, मूल्य सूचकांकसम्बन्धी तालिम सञ्चालन, सूचकांक निर्माणको लागि कृषिजन्य वस्तुहरूको मूल्य संकलनका कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको । • राष्ट्रिय कृषिगणना, २०६८ को विभिन्न नतिजाहरू प्रकाशन भएको । • वार्षिक तथा त्रैमासिक राष्ट्रिय लेखा अनुमानलाई प्रारम्भिक संशोधित तथा अन्तिम अनुमानको रूपमा तयार गरिएको । • विभिन्न क्षेत्रका आर्थिक सर्वेक्षणहरू सम्पन्न भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • उद्योग प्रतिष्ठानहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूको सामाजिक आर्थिक अवस्थाको सर्वेक्षणको प्रतिवेदन तयार हुने । • औद्योगिक उत्पादनको सूचकांक निर्माण गर्ने, निर्माण सामग्रीहरूको मूल्य सूचकांक निर्माण गर्ने, मासिक औद्योगिक उत्पादकको मूल्य सर्वेक्षण गर्ने, मूल्य सूचकांकसम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने, कृषिजन्य वस्तुहरूको मूल्य संकलन कार्यक्रमहरू रहेका छन् । • राष्ट्रिय कृषिगणना, २०६८ को जिल्ला तथा भौगोलिक क्षेत्रका नतिजा प्रतिवेदन छपाई गरिने । • राष्ट्रिय कृषिगणना, २०६८ कै निरन्तरतामा व्यावसायिक कुखुरापालन सर्वेक्षण, २०७१ सञ्चालन गर्ने । Agriculture Monograph 2014 तयारी गर्ने । • मत्स्य तथ्यांक सर्वेक्षण हुने । • राष्ट्रिय लेखा तथ्यांकको Rebasng को लागि केही आधारभूत सर्वेक्षणहरू सञ्चालन गरिने • राष्ट्रिय लेखा अनुमानलाई प्रारम्भिक संशोधित तथा

व.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
				<p>अन्तिम अनुमानको रूपमा तयार गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • त्रैमासिक रा.ले. अनुमानको नियमित अनुमान गरिने । • राष्ट्रिय लेखासम्बन्धी गोष्ठी गर्ने, त्रैमासिक रा.ले. अनुमानको विधि विकासको शुरुवात गर्ने, राष्ट्रिय लेखा प्रणालीलाई सहयोग पुग्ने आधार सर्वेक्षण सञ्चालन गर्ने । • व्यावसायिक डाइरेक्टरी तयार गर्ने, आर्थिक गणनाको लागि तयारीका कार्य गर्ने । • सवारी साधनको मर्मत तथा सम्भार केन्द्रसम्बन्धी सर्वेक्षण, Supply and Use Table तयारीका लागि प्रारम्भिक कार्यहरू गर्ने ।
३९९१०३ सामाजिक तथ्यांक विकास कार्यक्रम	सालवसाली सामाजिक तथ्यांक र वार्षिक घरपरिवार सर्वेक्षण, नेपाल बहुसूचक सर्वेक्षणसमेत	<ul style="list-style-type: none"> • वार्षिक घरपरिवार सर्वेक्षण (तेस्रो) को तथ्याङ्क संकलन कार्य सम्पन्न भई प्रतिवेदन तयार हुने • नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षणको तथ्याङ्क संकलन कार्य प्रारम्भ हुने । • नेपाल बहुसूचकांक सर्वेक्षण (NMICS) को प्रतिवेदन प्राप्त हुने । • Nepal Info CD जिल्लास्तरमा तयार हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • वार्षिक घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७१/७२ को स्थलगत तथ्याङ्क कार्य गरिएको । • वार्षिक घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७०/७१ को प्रतिवेदन तयार । • जनसंख्या प्रक्षेपणसम्बन्धी कार्य सम्पन्न भएको । • Population Monograph तयार भई सार्वजनिकीकरण गरिएको । • जनसंख्या घडी तयार भएको । • सेन्सस इन्फो तयार गरी जिल्लास्तरमा सार्वजनिकीकरण गरिएको • Nepal Info CD अद्यावधिक गरी प्रकाशन, सामाजिक पक्षसँग सम्बन्धित विविध विषयहरूको तथ्याङ्कहरू संकलन तथा विश्लेषण गरी प्रकाशन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षण सञ्चालन हुने । • वार्षिक घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७२/७३ सञ्चालन हुने । • जनसंख्या घडीलाई सञ्चालनमा ल्याउने । • अन्तरगणना जनसांख्यिक सर्वेक्षणको लागि आवश्यक तयारी गर्ने । • NMICS को अन्तिम प्रतिवेदन 'ी सार्वजनिक गरिने । • Nepal Info CD अद्यावधिक गरी प्रकाशन गर्ने, सामाजिक पक्षसँग सम्बन्धित विविध विषयहरूको तथ्याङ्कहरू संकलन तथा विश्लेषण गरी प्रकाशन गर्ने । • केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग र तथ्याङ्क कार्यालयको ईन्टरनेट वेबसाइट सेवा सञ्चालन गर्ने । • गणना क्षेत्र नक्सांकन कार्य सुरु गरिने ।

व.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
			<ul style="list-style-type: none"> नेपाल बहुसूचकांक सर्वेक्षण (NMICS) को प्रारम्भिक नतिजा सार्वजनिकीकरण गरिएको । Population and Socio economic Atlas तयारी गरिएको । केन्द्रीय तथ्यांक विभागको वेबसाइट तथा नेटवर्कको सुदृढीकरण गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> २५ वटा जिल्लाको सेटलमेण्ट म्यापिंगको कार्य सञ्चालन गर्ने वातावरण परिवर्तन सम्बन्धी सर्वेक्षण सञ्चालन गर्ने । शहरी जनसंख्या सर्वेक्षण संचालन गर्ने ।
३९९९०४ योजना तथा जनशक्ति विकास कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> तथ्यांकसम्बन्धी जानकारी लक्षित सबै क्षेत्र र वर्गसम्म पुग्ने । तथ्याङ्क प्रणाली सुधारको लागि राष्ट्रिय रणनीति (NSDS) तयार हुने । विभिन्न तालिमबाट जनशक्ति विकास हुने । पुस्तकालयको सुदृढीकरण हुने, विभिन्न पुस्तक, पुस्तिकाको प्रकाशन र वितरणबाट प्रयोगकर्ताहरू लाभान्वित हुने र प्रचार प्रसार हुने । केही तथ्याङ्क कार्यालयहरूको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गरिने । 	<ul style="list-style-type: none"> वार्षिक कार्यक्रमसम्बन्धी केन्द्रीयस्तरको गोष्ठी, आगामी वर्षको वार्षिक कार्यक्रमसम्बन्धी गोष्ठी, विभिन्न त.का.हरूमा भइरहेको वार्षिक कार्यक्रमहरूको अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा मूल्यांकन, स्थानीय (जिल्ला) स्तरमा तथ्यांकीय क्रियाकलापहरूको समन्वय संभाव्यता तथा चुनौतीहरूसम्बन्धी कार्यशालाहरू सम्पन्न भएको । तथ्याङ्क विकासको लागि राष्ट्रिय रणनीति (NSDS) तयारीको लागि राष्ट्रिय तथ्यांक प्रणालीको मूल्यांकन लगायतका कार्यहरू सम्पन्न भई त्यसको महत्वपूर्ण चरण अर्थात् सबै सरोकार निकायहरूका कार्ययोजनाहरू तयारीका कार्यहरू भइरहेको । Official Statistics, अधिकृतस्तरीय SPSS तालिम तथा सामान्य तथ्याङ्क विषयक जिल्लास्तरीय प्रशिक्षण/गोष्ठी सम्पन्न भएका छन् । CBS Cell स्थापना गरी पुस्तक प्रदर्शनी तथा हस्तान्तरण कार्यक्रम, त. का., सरकारका स्थानीय निकायहरू, स्वदेशी तथा विदेशी 	<p>वार्षिक कार्यक्रमसम्बन्धी केन्द्रीयस्तरको नियमित गोष्ठी, विभिन्न त.का.हरूमा भइरहेको वार्षिक कार्यक्रमहरूको अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा मूल्यांकन, जिल्लास्तरीय तथ्यांकीय क्रियाकलापहरूको समन्वय, सम्भावना तथा चुनौती विषयक एक दिने कार्यशाला गोष्ठी, अधिकृतस्तरीय Statistical Analysis Package (SPSS) सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी, सहायकस्तरीय अफिसियल स्ट्याटिस्टिक्स विषयक प्रशिक्षण/गोष्ठी र आधारभूत कम्प्युटरसम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी सञ्चालन गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> उपलब्ध तथ्यांक, यसको वितरण र प्रयोगसम्बन्धी स्थानीयस्तरको गोष्ठी गर्ने तथा CBS CELL स्थापना गरी पुस्तक प्रदर्शनी तथा हस्तान्तरण कार्यक्रम गर्ने, त. का., सरकारका स्थानीय निकायहरू, स्वदेशी तथा विदेशी विभिन्न संघसंस्था तथा लाईब्रेरीहरूमा विभागका प्रकाशनहरू वितरण गर्ने (हुलाक, कुरियर्स, तथा कर्मचारी) विभागबाट विभिन्न स्थान तथा कार्यालयहरूमा वितरित प्रकाशनहरूको प्रयोग, उपलब्धता, पर्याप्ततासम्बन्धी अनुगमन, निरीक्षण

व.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
			<p>विभिन्न संघसंस्था तथा लाईब्रेरीहरूमा विभागका प्रकाशनहरू वितरण, विभागबाट विभिन्न स्थान तथा कार्यालयहरूमा वितरित प्रकाशनहरूको प्रयोग, उपलब्धता, पर्याप्ततासम्बन्धी अनुगमन एवं तथ्यांकको उत्पादन, प्रयोग तथा महत्वसम्बन्धी विभिन्न प्रचारात्मक एवं तथ्यांक प्रयोगको अभिमुखीकरण कार्यक्रम तथा जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू, चौमासिक तथ्याङ्क गतिविधि, Nepal in Figures 2013, नेपालको तथ्यांकीय भ्रलक २०७० प्रकाशन, SAARC in Figures 2013 प्रकाशन गर्ने कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • जिल्लास्तरमा संचालित तथ्यांक संकलन कार्यहरूको नियमित अनुगमन तथा मूल्यांकन भइरहेको । • चारवटा तथ्यांक कार्यालयहरूको नयाँ भवन निर्माण कार्य भइरहेको । • केन्द्रीय तथ्यांक विभाग परिसरको भौतिक सुधार भएको । 	<p>गर्ने एवं तथ्यांकको उत्पादन, प्रयोग तथा महत्वसम्बन्धी विभिन्न प्रचारात्मक एवं तथ्यांक प्रयोगको अभिमुखीकरण कार्यक्रम तथा जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने, चौमासिक तथ्यांक गतिविधिको प्रकाशन गर्ने, Nepal in Figures 2016 को प्रकाशन गर्ने, नेपालको तथ्यांकीय भ्रलक २०७२ प्रकाशन गर्ने, Statistical Pocket Book- 2016, SAARC in Figures 2015 को प्रकाशन गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • केही तथ्याङ्क कार्यालयहरूको नयाँ भवन निर्माणको कार्यलाई निरन्तरता दिने । केन्द्रीय तथ्यांक विभाग तथा अन्य निकायहरूबाट भविष्यमा हुने सर्वेक्षणहरूका लागि उपयोगी हुने Master Sampling Frame तयार हुने । • सर्वेक्षण अनुमति प्रणालीलाई क्रियाशील बनाउन निर्देशिका तयार हुने • ३ वटा जिल्ला तथ्यांकहरूको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न हुने । • NSDS को क्षेत्र तथा जिल्लास्तरमा पैरवी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । • NSDS तयार भई कार्यान्वयनमा आउने ।

राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवा				
व.उ.शि.न. कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफल	हाल सम्मको प्रगतिस्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३९११०५-३/४ राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाको संस्थागत विकास	२०५५/०५६ बाट (सालबसाली)	<ul style="list-style-type: none"> स्वयंसेवी भावना भएका जनशक्ति परिचालनको माध्यमबाट स्वयंसेवाको प्रवर्द्धन भएको हुने । पुरक जनशक्तिको अभाव भएका क्षेत्र(Sector)मा स्वयंसेवकहरूको परिचालन गरी सेवाप्रवाह/स्थानीय विकास निर्माणकार्यमा सहयोग पुगेको हुने । स्वयंसेवक परिचालन गर्ने राष्ट्रिय तथा अर्न्तराष्ट्रिय संस्थाहरूसँग कार्यगत सञ्जाल (Network) विस्तार भएको हुने । स्वयंसेवा सम्बन्धी नीति, तथा निर्देशिका तर्जुमा भएको हुने । राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाको प्रवर्द्धनात्मक तथा परिचालन क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने । स्वयंसेवक तथा स्वयंसेवाको क्षेत्रमा सक्रिय संस्थाहरूको अभिलेख अद्यावधिक भएको हुने । स्वयंसेवकहरूको क्रियाकलापहरूको स्थलगत अनुगमनबाट स्वयंसेवक परिचालन कार्य प्रभावकारी भएको हुने । स्वयंसेवा/स्वयंसेवक सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापन सुदृढ भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. ०७१/७२ मा स्वास्थ्य, कृषि, पशु सेवा र ईन्जिनियरिङ्ग विषय क्षेत्रमा गरी १२०० (भुकम्प प्रभावित जिल्लाहरूमा परिचालन गरिएका २०० जना स्वयंसेवक ईन्जिनियरहरू समेत) जना स्वयंसेवक परिचालित । शुरु देखि हालसम्म ११०९५ जना स्वयंसेवकहरू परिचालन भएका । परिचालित स्वयंसेवकहरूबाट कृषि, पशुसेवा, स्वास्थ्य र सार्वजनिक पूर्वाधार निर्माण र सामाजिक परिचालनमा सहयोग पुगेको । आ.व. ०७१/७२ मा स्वयंसेवाको प्रवर्द्धनका लागि २ वटा वृत्त चित्र निर्माण तथा रेडियो, टेलिभिजनबाट प्रसारण गरिएको । आ.व. ०७१/७२ मा ३ वटा स्वयंसेवी आश्रमहरूमा सहयोग गरिएको । परिचालित स्वयंसेवकहरूको लागि क्षमता विकास सम्बन्धी १७ वटा विशिष्टकृत तालिम सम्पन्न गरिएको । स्वयंसेवक परिचालन गरिएका जिल्लाहरूको स्थलगत अनुगमन गरिएको । 	<p>क. परिचालन</p> <ul style="list-style-type: none"> सबै जिल्लामा स्वास्थ्य, पशु सेवा, कृषि सेवा, सार्वजनिक निर्माण र शिक्षाका क्षेत्रमा ११०९ जना स्वयंसेवकहरू परिचालन गर्ने । हाल स्वयंसेवक परिचालन गरिएका विषय क्षेत्रका अतिरिक्त अन्य विषय क्षेत्रहरूको पहिचान गरी आवश्यकता अनुसार स्वयंसेवकहरू परिचालन गर्ने । बजेटको व्यवस्था गरी पुनर्निर्माणमा सहजीकरण गर्न थप स्वयंसेवक परिचालन गर्ने । आकस्मिक कार्यहरूमा आवश्यकता अनुसार स्वयंसेवक परिचालन गर्ने । <p>ख. प्रवर्द्धन तथा संजालीकरण</p> <ul style="list-style-type: none"> International Volunteers Day (IVD), केन्द्र तथा जिल्लास्तरमा मनाउने । स्वयंसेवा सम्बन्धी वृत्त चित्र/सन्देश तयार गर्ने तथा रेडियो र टेलिभिजनबाट प्रसारण गर्ने । शिक्षालय / संस्थाहरूमा स्वयंसेवा सम्बन्धी Talk Program संचालन गर्ने । सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी लक्षित सहयोग कार्यक्रम संचालन गर्ने । स्वयंसेवी उद्देश्यका लागि आयोजित स्वास्थ्य शिविर सहयोग कार्यक्रम संचालन गर्ने । स्वयंसेवा सम्बन्धी अर्ध वार्षिक Newsletter प्रकाशन गर्ने । राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाको परिचयात्मक Brochure अंग्रेजी तथा नेपाली भाषामा तयार गर्ने । Volunteer Exchange Program संचालन गर्ने ।

राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवा				
व.उ.शि.न. कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफल	हाल सम्मको प्रगतिस्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाको गतिविधि पुस्तिका नेपाली र अंग्रेजीमा प्रकाशन । स्वयंसेवासंग सम्बन्धी विभिन्न ६ वटा विषयमा अध्ययन अनुसन्धान कार्य सम्पन्न गरिएको । २३ वटा सामुदायिक विद्यालयहरूमा विद्यार्थी लक्षित सहयोग कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको । शिक्षालय/संस्थाहरूमा स्वयंसेवा सम्बन्धी २३ वटा Talk Program सम्पन्न गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> स्वयंसेवी संघ संस्थाहरूको उद्देश्य /कार्यक्रमलाई सहयोग पुग्ने गरी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । Voluntary Organizations सम्बन्धी प्रोफाइल प्रकाशन गर्ने Figures in NDVS प्रकाशन गर्ने । स्वयंसेवा सम्बन्धी विज्ञापन तथा प्रचार प्रसार गर्ने । <p>ग. क्षमता विकास</p> <ul style="list-style-type: none"> परिचालित स्वयंसेवकहरूको लागि विशिष्टकृत/विषयगत तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने किसिमका तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाको पुस्ताकालय सुदृढिकरण गर्ने । स्वयंसेवकहरूको परिचालन गर्ने जिल्ला स्थित कार्यालयका कर्मचारी तथा सम्पर्क व्यक्तिहरूको लागि अन्तरक्रियात्मक गोष्ठी सञ्चालन गर्ने । स्वयंसेवक संयोजकहरूको अभिमुखीकरण गोष्ठी संचालन गर्ने । <p>घ. व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाको निर्देशक समिति तथा कार्यकारी समितिको बैठकहरू आवश्यकता अनुसार आयोजना गर्ने । राष्ट्रिय स्वयंसेवा नीति, कार्ययोजना, कार्यविधि, आचार संहिता जस्ता कार्यविधिगत दस्तावेजहरू तर्जुमा गर्ने । VMIS को सुदृढिकरण गर्दै यसको उपयोग गर्ने तथा

राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवा				
व.उ.शि.न. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफल	हाल सम्मको प्रगतिस्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				<p>लेखाप्रणाली सम्बन्धी सफ्टवेयरको सुदृढिकरण गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● स्वयंसेवकहरूका लागि परिचयाक तथा विषय क्षेत्रगत रूपमा आवश्यक पर्ने सामग्रीहरूको तयारी तथा वितरण गर्ने । ● कार्यालयलाई आवश्यक पर्ने कम्प्युटर, स्क्यानर, प्रिन्टर जस्ता सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने । <p>ड. अनुगमन/मूल्यांकन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● राष्ट्रिय योजना आयोगका पदाधिकारी तथा राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाका कर्मचारीहरूद्वारा स्वयंसेवक परिचालन गरिएका जिल्लामा स्थलगत अनुगमन गर्ने । <p>च. अन्य</p> <ul style="list-style-type: none"> ● राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्वयंसेवी संस्थाहरूसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने । ● स्वयंसेवा सम्बन्धी परिचालनात्मक र प्रवर्द्धनात्मक कामहरूको प्रभाव मूल्यांकन गर्ने । ● परिचालित स्वयंसेवकहरू तथा नेपालमा क्रियाशिल स्वयंसेवा प्रवर्द्धन गर्ने राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने ● समसामयिक विभिन्न विषयहरूमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिचाल्य संकेत	संकेत	जालव्याप संकेत	
				कूल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३९१०११	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	१९९,८२८	२६१,२२७	२३७,२४६	२३,९८१		२६१,२२७			२८३,२५१	२९३,५४५	१	७	२	२	३	
२	३९१०१३	केन्द्रीय तथ्यांक विभाग	६२,९५६	६७,७०७	६७,६०७	१००		६७,७०७			७०,६०१	७१,३७२	१	७	२	३	३	
३	३९१०१४	जिल्ला तथ्यांक कार्यालयहरू	१५९,४०४	२०३,२५२	१७२,२३१	३१,०२१		२०३,२५२			२१६,१६७	२२१,३१४	१	७	२	३	३	
४	३९११०२	आर्थिक तथ्यांक विकास कार्यक्रम	२४,१७४	३१,०००	३०,५६४	४३६		३१,०००			३४,१०१	३५,६६२	२	४	२	३	३	
५	३९११०३	सामाजिक तथ्यांक विकास कार्यक्रम	२२,८५०	५८,१९३	५७,२७८	९१५		५०,७५३	७,४४०		६४,०१७	६६,९३१	१	४	१	२	३	
६	३९११०४	योजना तथा जनशक्ति विकास कार्यक्रम	१३,४१२	२६,४२३	२१,८५८	४,५६५		२६,४२३			२९,०६९	३०,३९१	२	४	२	२	३	
७	३९११०५	राष्ट्रिय स्वयंसेवक सेवाको संस्थागत	१३२,३५९	२२५,२६६	२२४,१८३	१,०८३		२२५,२६६			२४७,८०१	२५९,०६४	१	१	२	३	३	
		जम्मा	६१४,९८३	८७३,०६८	८१०,९६७	६२,१०१		८६५,६२८	७,४४०		९४५,००७	९७८,२७९						

९. संवैधानिक अंगहरू

९.१ राष्ट्रपतिको कार्यालय

(क) पृष्ठभूमि

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को भाग ४(क) मा व्यवस्था भए अनुसार नेपालमा राष्ट्रप्रमुखको रूपमा एकजना राष्ट्रपति रहने व्यवस्था रहेको छ। संवैधानिक व्यवस्था अनुसार राष्ट्रप्रमुखबाट सम्पादन हुने कार्यहरूलाई सहयोग पुऱ्याउन छुट्टै राष्ट्रपतिको कार्यालय रहने र कार्यालयको काम कारवाही संचालन गर्न आवश्यक कर्मचारी तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरू नेपाल सरकारबाट व्यवस्था हुँदै आएको छ। कार्यालयको भवन लगायत अन्य संरचनाहरू अत्यन्त पुरानो भै संस्थागत सुदृढीकरणको उद्देश्यले भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण, संभार, स्तरोन्नती लगायत विविध सालवसाली निर्माण कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइएको छ।

(ख) वार्षिक विकास कार्यक्रम २०७२/०७३

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/०७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१०१०११३/१०१०११४ राष्ट्रपतिको कार्यालय	सालवसाली एवं बहुवर्षीय	भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण, संभार एवं स्तरोन्नति कार्य हुने।	<ul style="list-style-type: none"> • राष्ट्रपति आवासको अन्तिम चरणको निर्माण कार्य प्रभावकारी रूपमा संचालन भइरहेको। • बहुउद्देशीय सभा भवन निर्माण सम्पन्न। • उत्तरतर्फको वगैँचानिर्माणको कार्य सम्पन्न। • राष्ट्रपति आवास गृहको दोस्रो प्याकेज अन्तर्गत विविध निर्माण कार्य मध्ये वाउपडीवाल, जेनेरेटर, ट्रान्सफरमर सप्लाई कार्य सम्पन्न भइ अन्य निर्माण कार्य तदारुकताका साथ संचालन भइरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> • बहुवर्षीय कार्यक्रमको रूपमा संचालित राष्ट्रपति आवासको निर्माण कार्य २०७२ आषाढमा सम्पन्न गरिने ठेक्का सम्झौता भए बमोजिम निर्माण अन्तिम चरणको कार्य भैरहेकोमा २०७२ वैशाख १२ गते गएको विनाशकारी भूकम्पको कारणले निर्माण कार्यमा प्रतिकूल असर पर्न गइ ठेक्का सम्झौताको अवधि थप भइ आगामी आ.व. २०७२/०७३ मा निर्माण कार्य सम्पन्न हुने। • राष्ट्रपति आवास गृहको दोस्रो प्याकेज अन्तर्गतका विविध निर्माण कार्यहरू सन्चालन भइरहेको। • सालवसाली विविध सम्भार,स्तरोन्नति एवं निर्माण सुधारका कार्यहरू संचालन गर्ने।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रियसुदृ संकेत	संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	१०१०११	राष्ट्रपतिको कार्यालय (प्रशासनिक खर्च समेत)	३१०,७५१	३०७,९९७	७२,५९७	२३५,४००		३०७,९९७			३३७,२०२	३५१,५३५	१	७	२	३	३	
२	१०१००१	राष्ट्रपति	५,३४७	६,४१४	६,४१४			६,४१४			६,९४२	७,१८६	१	७	२	३	३	
		जम्मा	३१६,०९८	३१४,४११	७९,०११	२३५,४००		३१४,४११			३४४,१४४	३५८,७२१						

९.२ उपराष्ट्रपतिको कार्यालय

(क) पृष्ठभूमि

नेपालमा उपराष्ट्रपतिको व्यवस्था नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को चौथो संशोधनबाट भएको हो । उपराष्ट्रपतिको कार्यलाई सहजीकरण गर्नका लागि उपराष्ट्रपतिको कार्यालय स्थापना गरी काम काज संचालन हुँदै आएको छ । यस कार्यालयले सुरक्षा व्यवस्थापन, भेटघाट व्यवस्थापन, सवारी व्यवस्थापन लगायतका कामहरू सम्पादन गर्दै दैनिक प्रशासन संचालन लगायतका विभिन्न क्षेत्र/निकाय/संस्था/नागरिक समाजसँग अन्तर्क्रिया गर्दै कार्यालयलाई थप मर्यादित र व्यवस्थित गर्दै आएको छ ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

- कार्यालयको काम कारवाहीमा शीघ्रता, चुस्तता आउने, सुरक्षा व्यवस्था थप प्रभावकारी भई मर्यादित र सम्मानित भई मर्यादा भन बढ्ने, प्रशिक्षित कर्मचारीहरूको संख्यामा वृद्धि भई कार्यालयको उत्पादकत्व बढ्ने।
- मित्र राष्ट्रहरूसँगको सम्बन्ध अझ बढी दरीलो हुने ।

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम आ.ब. ०७२/७३

ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब.२०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१०२००१३ (चालू) १०२०११३ (चालू) १०२०११४ (पूँजीगत)	संस्थागत सुदृढीकरण	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न मित्रराष्ट्रहरू सँगको सम्बन्ध अझ बढी दरिलो हुने । सम्माननीय उपराष्ट्रपतिज्यूको सुरक्षा व्यवस्था थप प्रभावकारी हुने । कार्यालयको काम कारवाही शीघ्र ,चुस्त एवं मितव्यायी हुने प्रशिक्षित कर्मचारीहरूको संख्यामा वृद्धि भई कार्यालयको उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने । कार्यालयको अभिलेख तथा सूचना प्रणाली भरपर्दो हुने । भौतिक पूर्वाधारको निर्माण राभसएवं स्तरोन्नति 	<ul style="list-style-type: none"> छठ पर्व तथा लोकतन्त्र दिवको अवसरमा कार्यालय परिषरमा भेटघाट तथा जलपान कार्यक्रमको आयोजना गरी जनसम्पर्क अभिवृद्धि गर्ने काम गरिएको । कार्यालयको भौतिक सुधार तर्फ रंग रोगन , भान्सा मर्मत कार्पेटिङ आवश्यक मेशिनरी फर्निचिङ टाल्ने औजार थप गर्न कार्य गरिएको । पार्किङ सेड थप गरिएको । कार्यालयको वेवसाइट तथा VPISS (Vice President Information Sharing System) प्रणालीलाई स्तरोन्नति गरिएको । कार्यालय परिसरको बगैँचा सुधार गरिएको सुरक्षा कायम गर्दै आगन्तुकहरूलाई स्वागत गर्न आगन्तुक कक्षमा वाक थ्रु गेट जस्ता उपकरण जडान गरिएको । कार्यालयको सोलार प्रविधिलाई स्तरोन्नति गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> पटक पटकको भुकम्पले चर्किएको कार्यालय भवनको मर्मत संभार गर्ने । कार्यालयको कार्य छिटो छरितो सम्पन्न गर्न सफ्टवेयर निर्माण गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिचालन/बु संकेत	होमिंक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	१०२०११	उपराष्ट्रपतिको कार्यालय (प्रशासनिक खर्च समेत)	२३,३४२	२४,९०९	२३,५४९	१,३६०		२४,९०९			२६,७५४	२७,५७०	१	७	२	३	३
२	१०२००१	उपराष्ट्रपति	५,१९०	५,८१४	५,८१४			५,८१४			६,३१३	६,५५१	१	७	२	३	३
		जम्मा	२८,५३२	३०,७२३	२९,३६३	१,३६०		३०,७२३			३३,०६७	३४,१२१					

९.३ संविधानसभा/व्यवस्थापिका संसद

(क) पृष्ठभूमि

नेपाली जनता आफैले आफ्नो लागि संविधान निर्माण गर्न संविधानसभाको गठन भएको हो । त्यसै गरी सरकार गठन, नियन्त्रण, निर्देशन तथा विधायिकाको कार्य समेत गर्नका लागि व्यवस्थापिका संसदको गठन भएको हो । संविधानसभा / व्यवस्थापिका संसद को काम कारवाही प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि व्यवस्थापिका संसद सचिवालय सम्बन्धी ऐनद्वारा व्यवस्थापिका संसद सचिवालयको स्थापना भएको हो र यिनै जिम्मेवारीलाई कुशलता, प्रभावकारिता र दक्षताका साथ सम्पन्न गर्न र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने तर्फ आ.व. २०७२/०७३ को वार्षिक कार्यक्रम परिलक्षित रहेको छ ।

(ख) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरु हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलाप
२०२०१२ संविधानसभा/ व्यवस्थापिका संसद	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> संसद सेवाका कर्मचारीहरुको कार्यदक्षता अभिवृद्धि भै प्रभावकारी सेवा प्रवाह भएको हुने । अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्र भवन संविधान सभाको बैठकको लागि प्रयोग हुने । भौतिक संरचनाहरुको मर्मत सम्भार हुने । फोहोरमैला व्यवस्थापन भै सचिवालय परिसर सफासुगधर हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> कर्मचारीको कार्यदक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धी विभिन्न तह र श्रेणीका लागि विभिन्न किसिमको तालिम सञ्चालन गरिएको । अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्र भवन भाडामा लिई संविधानसभा/व्यवस्थापिका संसदको बैठक सञ्चालन गर्ने गरिएको । सचिवालय परिसरभित्रका केही कार्यकक्ष, शौचालय, आदि भौतिक संरचनाहरु मर्मत र रंगरोगन भएको । सचिवालय परिसरभित्र ढलनिकास, पानी आपूर्ति नियमित रुपमा सञ्चालन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> आवश्यक विभिन्न सामग्रीहरु खरीद गरिने । संविधान सभाको बैठकका लागि अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्र विकास समितिसँग संविधान सभाको प्रयोजनका लागि भाडामा लिन सम्झौता गरी बैठक सञ्चालन गर्ने । भौतिक संरचनाहरुको निर्माण, रंगरोगन तथा मर्मतसम्भार गर्ने । मानव संसाधन विकास सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रियसूच संकेत	संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	२०२०११	संविधानसभा / व्यवस्थापिका -संसद	८४९,४४१	९११,६२३	९११,६२३			९११,६२३			९६५,७०८	९८६,२६६	१	७	२	३	३	
२	२०२०१२	संविधानसभा / व्यवस्थापिका -संसद सचिवालय	३११,०२०	४०३,२६४	३९०,३५४	१२,९१०		४०३,२६४			४३६,१०७	४५१,२१०	१	७	२	३	३	
३	२०२००१	संविधानसभा / व्यवस्थापिका संसद	९,४४४	१३,४४६	१३,४४६			१३,४४६			१४,४८४	१४,९५३	१	७	२	३	३	
		जम्मा	१,१६९,९०५	१,३२८,३३३	१,३१५,४२३	१२,९१०		१,३२८,३३३			१,४१६,२९९	१,४५२,४२९						

९.४ सर्वोच्च अदालत

(क) पृष्ठभूमि

संविधान, कानून तथा न्यायको मान्य सिद्धान्तको आधारमा स्वच्छ एवं निष्पक्ष न्याय सम्पादन गर्ने, स्वतन्त्र एवं सक्षम न्याय प्रणालीको स्थापना गरी न्यायमा सबैको पहुँच र कम खर्चिलो न्यायीक पद्धतीको विकास गर्नका लागि समग्र न्याय प्रशासन प्रतिवद्ध रहेको छ । यस क्रममा न्यायपालीका प्रतिको जनआस्थामा अभिवृद्धि गर्ने साथै विगतका उपलब्धिहरूलाई आत्मसात गर्दै न्यायपालिकाको पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजनाले निर्धारण गरेका रणनीतिक उपाय तथा क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयन गरी न्याय प्रणालीलाई अझ बढी प्रभावकारी बनाउन मुद्दा व्यवस्थापन पद्धतिमा सुधार, अदालतहरूको भौतिक पूर्वाधार सुधार, मानव संसाधनको विकास, सरोकारवालाहरूसंगको सहयोग र समन्वय विस्तार लगायतका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्नेतर्फ आ.व. २०७२/०७३ को कार्यक्रमले जोड दिएको छ ।

(ख) नतिजा सूचकहरू :

मुद्दा व्यवस्थापन पद्धतिको विकास, अभिलेख व्यवस्थापनमा सुधार, अदालतको भौतिक पूर्वाधार सुधार, न्यायिक जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि, न्याय क्षेत्रका सरोकारवालाहरूसंगको सहयोग र सम्बन्ध विस्तार, न्यायिक सूचनामा जनताको सहज पहुँच तथा न्यायमा सहज पहुँच तथा जनआस्था अभिवृद्धि ।

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजन I	शुरू हुने, समाप्त हुने र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/०७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२०४१०१-३/४ अदालत सुदृढीकरण	२०५७/५८ देखि, सालवसाली लागत: नखुल्ने	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला अदालतमा मुद्दा प्रवाह समयतालिकामा आधारित हुने । न्याय सम्पादन कार्य तोकिएको समयमा सम्पादन हुने । अदालत, न्यायिक जनशक्ति तथा अदालत प्रयोगकर्ताको सुरक्षा व्यवस्था सुदृढ हुने । सर्वोच्च अदालतमा सि सि टिभि जडान गर्न स्पेशिफिकेशन तयार गर्ने कार्य भइरहेको । अदालत भवन तथा आवास निर्माण हुने । न्यायिक जनशक्तिको क्षमता विकास हुने । व्यवस्थापकीय सुधार हुने । न्यायिक अभिलेखहरूको व्यवस्थापन तथा दीर्घकालीन संरक्षण हुने । न्यायिक अभिलेखहरू सहजरूपमा उपलब्ध हुने । फैसला कार्यान्वयन कार्यमा प्रभावकारिता आउने । न्यायिक काम कारवाहीमा प्रभावकारी आउने । न्यायिक सूचनामा सहज पहुँच हुने । सरोकारवालाहरूसंगको सहयोग र समन्वय सुदृढ भई न्यायिक काम कारवाहीमा प्रभावकारिता आउने । न्याय सम्पादनको कार्य सरल, सहज, प्रभावकारी भई न्यायमा नागरिकको सहज पहुँच अभिवृद्धि हुने । न्यायिक काम कारवाहीहरू योजनावद्धरूपमा सञ्चालन भई छिटो छरितो एवं प्रभावकारीरूपमा न्याय सम्पादन हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> छुनौट भएका अदालतहरूमा मुद्दा प्रवाहसम्बन्धी वेसलाइन सभै गरी समयतालिका निर्धारण गरिएको । हालसम्म २७ वटा अदालत भवनहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । हाल ६ अदालत भवन निर्माणाधीन रहेको । मानव संसाधन विकास योजनाको निर्माण । न्यायिक जनशक्तिलाई लक्षित गरी विभिन्न विषयका क्षमता विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको । कानून तथा न्याय प्रशासन सुधारसम्बन्धी विभिन्न विषयमा अध्ययन अनुसन्धान भएको । मेलमिलाप केन्द्रहरूको स्थापना र मेलमिलापकर्ताको लागि आधारभूत तालिम प्रदान गरिएको । न्यायपालिकाको प्रथम दोश्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना सम्पन्न भई तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना तयार भई कार्यान्वयनको अवस्थामा रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> मुद्दा व्यवस्थापन पद्धति सुधार कार्यक्रम अदालतहरूको सुरक्षा जोखिम न्यूनीकरण गर्ने अदालतको पूर्वाधार विकास- सर्वोच्च अदालत र अन्य उ वडा अदालतहरूको आधुनिक मापदण्ड बमोजिमको भवन निर्माण गर्ने, निर्माणाधीन उ वडा अदालत भवनहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने, न्यायाधीशहरूलाई आवश्यक सुरक्षाकर्मीसहितको उपयुक्त आवासगृहको मापदण्ड बनाई सोबमोजिमका भवनहरू निर्माण गर्ने न्यायिक संग्रहालय स्थापनाका लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्ने मानव संसाधन विकास - तालिम नीतिको विकास गरी न्यायिक जनशक्तिको लागि तालिम आवश्यकता पहिचान गरी तालिम योजनाको विकास गर्ने, न्याय प्रशासन, सूचना प्रविधि, सेवाग्राही मैत्री व्यवहार, लगायतका विषयसँग सम्बन्धित क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनसम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने केन्द्रिय अभिलेखालय स्थापना र विकास गर्ने फैसला कार्यान्वयन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको संस्थागत विकास गर्ने न्याय प्रणालीको सुधारसम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गर्ने न्याय क्षेत्रका सरोकारवालाहरूका बीच सहयोग र समन्वय सुदृढीकरण गर्ने न्यायमा पहुँच र जनआस्था अभिवृद्धि गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७२/७३ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गर्बोन्मुख संकेत	सोडो संकेत	मूलाधार संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	२०४०११	सर्वोच्च अदालत (प्रशासनिक खर्च समेत)	२४६,८९१	२३६,६४६	२३६,६४६			२३६,६४६			२५०,४७३	२५५,६६९	१	७	२	३	३
२	२०४०१२	पुनरावेदन अदालतहरू	४९४,१७३	५७४,६०८	५७४,६०८			५७४,६०८			६०६,४२३	६१७,८३८	१	७	२	३	३
३	२०४०१३	पुनरावेदन अदालत मुकाम	३,१९६	५,९३८	५,९३८			५,९३८			६,१९९	६,२७२	१	७	२	३	३
४	२०४०१४	विशेष अदालत	३१,६६६	३६,३४७	३४,९१७	१,४३०		३६,३४७			३८,६९६	३६,६४३	१	७	२	३	३
५	२०४०१५	जिल्ला अदालतहरू	१,१६६,२३४	१,४४४,९६८	१,४४४,९६८			१,४४४,९६८			१,५२०,९३३	१,५४६,९२५	१	७	२	३	३
६	२०४०१६	प्रशासकीय अदालत	१९,१४१	१४,४१६	१३,५५६	८६०		१४,४१६			१५,३८१	१५,७७६	१	७	२	३	३
७	२०४०१७	राजस्व न्यायाधिकरण	२२,१८९	२५,७३८	२५,७३८	२८०		२५,७३८			२७,०९६	२७,५६५	१	७	२	३	३
८	२०४०१८	श्रम अदालत	७,०३१	८,३७१	८,१५१	२२०		८,३७१			८,८७९	९,०७८	१	७	२	३	३
९	२०४०२०	फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय	१०,८९३	१०,०१६	९,८१६	२००		१०,०१६			१०,६४६	१०,८९९	१	७	२	३	३
१०	२०४०२१	अदालत सुरक्षा	२०,१६५	३१,५००	११५,०००	२०३,५००		३१,५००			३४१,९५५	३५२,२१४	१	७	२	३	३
११	२०४०२२	मेलमिलाप परिषद	१७,८६३	३१,०४२	२९,४९७	१,५४५		३१,०४२			३४,१४७	३५,६९९	२	७	२	३	३
१२	२०४०१	अदालत सुदृढीकरण	५५९,५३०	१,१९१,१९०	४५४,४९१	७३६,६९९		१,१९१,१९०			१,३१०,३११	१,३६९,८७३	१	४	२	२	३
१३	२०४१०३	राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान	५१,६००	५०,०००	५०,०००			५०,०००			५५,०००	५७,५००	२	४	२	३	३
१४	२१८०११	न्याय परिषद्	३८,४५६	५८,९६४	५८,०३९	९२५		५८,९६४			६२,८५४	६४,४४७	१	७	२	३	३
१५	२०४००१	सर्वोच्च अदालत	२६,०७५	४१,७८४	४१,७८४			४१,७८४			४४,५१८	४५,६३१	१	७	२	३	३
		जम्मा	२,७१५,१०३	४,०४८,५२८	३,१०२,८६९	९४५,६५९		४,०४८,५२८			४,३३३,५११	४,४५५,०२९					

९.५ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय

(क) पृष्ठभूमि

संवैधानिक एवं कानुनी विषयमा नेपाल सरकार र नेपाल सरकारले तोकिदिएको अन्य अधिकारीलाई राय सल्लाह दिने, नेपाल सरकारको हक, हित वा सरकार निहित मुद्दामा नेपालको जुनसुकै अदालत, कार्यालय र पदाधिकारी समक्ष उपस्थित भई नेपाल सरकारको प्रतिनिधित्व गर्ने, कुनै अदालत वा न्यायिक अधिकारी समक्ष नेपाल सरकारको तर्फबाट मुद्दा चलाउने वा नचलाउने भन्ने कुराको अन्तिम निर्णय गर्ने र प्रचलित ऐन कानून र संविधानले निर्दिष्ट गरेबमोजिम कानुनी राज्यको अवधारणा साकार पार्न प्रयत्नशील हुने जस्ता कार्यहरू महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयबाट हुदै आएको छ। यिनै जिम्मेवारीहरूलाई कुशलता, दक्षता र प्रभावकारिताको साथ सम्पन्न गर्ने र क्षमता अभिवृद्धि गर्नेतर्फ आ.व. २०७२/७३ को वार्षिक कार्यक्रम पनि परिलक्षित रहेको छ।

(ख) वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शी.नं.कार्य क्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुखप्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
२१६१०१ संस्थागत सुदृढीकरण (नियमिततर्फ)	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • सरकारी वकीलहरूको कार्यदक्षता अभिवृद्धि हुने। • कर्मचारीहरूको कार्यशैलीमा गतिशिलता आउने। • पु.स.व.का. र जि.स.व.का. बीच कम्प्युटर नेटवर्कको स्थापना र संचालन हुने। • सुचना प्रविधिको संजालिकरणमा सरकारी वकीलको सहज पहुँच हुने। • समग्र न्यायिक प्रशासनमा सुशासन कायम गरी प्रभावकारी सेवा प्रदान हुने। • सरकारी मुद्दाहरूको वहस पैरवीमा आधुनिकीकरण हुँदै जाने। • सरकारी वकीलको व्यावसायिक दक्षता अभिवृद्धि भई कानूनी शासन सबल हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • सरकारी वकीलहरूको कार्यदक्षता अभिवृद्धि तालिम/गोष्ठी संचालन। • विभिन्न १६ ठाउँमा भवन निर्माण, कम्पाउण्ड वाल निर्माण तथा कार्यालय भवन मर्मत सम्भार। • मेसिनरी औजार (फोटोकपी मेशिन, कम्प्युटर, प्रिन्टर र यू.पि.यस खरिद। • फर्निचर खरिद। 	<ul style="list-style-type: none"> • Socio Legal Research गर्ने, फौजदारी कानूनको कार्यान्वयन र फौजदारि न्याय प्रशासनसम्बन्धी विभिन्न विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने। • फर्निचर तथा फिक्चर्स खरिद गर्ने। • मेसिनरी औजार (फोटोकपी मेशिन, कम्प्युटर, प्रिन्टर, इनभटर, सोलार स्क्यानर, सर्भर र नेटवर्क मेशिनरी औजारको सामान) खरिद गर्ने। • विभिन्न १६ ठाउँमा भवन निर्माण कार्यको निरन्तरता र १० ठाउँमा नयाँ भवन निर्माण गर्ने। • विभिन्न कार्यालयहरूको कम्पाउण्ड वाल निर्माण एवं मर्मत तथा सुधार गर्ने। • विभिन्न कार्यालय भवनहरूको मर्मत तथा सम्भार गर्ने। • कम्प्युटर नेटवर्क स्थापना र संचालनको काम अगाडी बढाउने। • रणनीतिक योजनाले प्रक्षेपण गरेका क्रियाकलाप कमिकरूपमा संचालन गर्दै जाने (मुद्दाको अध्ययन र अनुसन्धान समेत) • सरकारी वकीलहरू तथा सहायक कर्मचारीहरूको दक्षता अभिवृद्धिको कार्यक्रम संचालन गर्ने। • महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयबाट खटिने टोलीले १५ वटा जिल्लामा हिरासत तथा कारागारको अनुगमन। • महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको मानविय तथा भौतिक साधनको अध्यावधिक विवरण तयार गर्ने।

व.उ.शी.नं.कार्य क्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुखप्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
२१६१०१४ संस्थागत सुदृढीकरण अर्न्तगत पन्ध्रवर्षिय रणनीतिक कार्ययपजना	२०६८/७० देखि २०७३/७४ सम्म नेपाल सरकारको श्रोतवाट चालू र पूजीगत खर्चमा विनियोजना हुने।	<ul style="list-style-type: none"> सरकारी वकीलहरूको कार्यदक्षता अभिवृद्धि गरी निजी क्षेत्रसंग व्यावसायिक प्रतिस्पर्धा गर्नसक्ने जनशक्ति तयान हुने। भौतिक पूर्वाधारको विकास हुने। सरकारी वकिलहरूलाई अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा सक्षम बनाउने। 		<ul style="list-style-type: none"> संविधान एवं कानूनद्वारा प्रदत्त कार्यादेशको कार्यान्वयनको लागि जनशक्ति परिपूर्ति। नेपाल सरकारको हित एवं सरोकार निहित रहेको मुद्दा मामिलाको प्रभावकारी प्रतिरक्षा। महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय एवं मातहतका सरकारी वकील कार्यालयका संविधान एवं कानूनद्वारा निर्धारित जिम्मेवारी कर्तव्य एवं अधिकारको नेपाल सरकारका निकायमा जानकारी अभिवृद्धि गर्ने। नेपाल सरकारका विभिन्न निकायले निर्णय गर्दा सरकारी वकीलको कानूनी सल्लाह लिनुपर्ने परिपाटीको विकास गर्ने। फौजदारी अपराधको अनुसन्धान एवं अभियोजनको वैज्ञानिकीकरण। सरकारी वकीलको व्यावसायिक सेवा सुदृढीकरण। महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय तथा मातहतको सरकारी वकील कार्यालयको बीचमा व्यावसायिक सम्पर्क तथा अनुगमन गर्ने। सेवा विशिष्टीकरण प्रशिक्षण। भौतिक संरचना एवं आधुनिक प्रविधि। पुस्ताकलय एवं अन्य आधारभूत आवश्यकताको परिपूर्ति। सहायकस्तरका कर्मचारीको कानूनी दक्षता अभिवृद्धि। सरोकारवाला निकायहरूसंग अन्तरकृया गर्ने।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गर्वात्म्य संकेत	लैङ्गिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	२१६०११	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	६७,७१६	७१,८०६	७१,८०६			७१,८०६			७६,२७९	७८,०३७	१	७	२	३	३
२	२१६०१२	पुनरावेदन सरकारी वकिल कार्यालयहरू	९६,२५९	१२०,१५९	१२०,१५९			१२०,१५९			१२६,३७३	१२८,४५८	१	७	२	३	३
३	२१६०१३	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयहरू	२१९,६१०	२५५,९३६	२५५,९३६			२५५,९३६			२६९,८६६	२७४,७८९	१	७	२	३	३
४	२१६०१४	विशेष सरकारी वकील कार्यालय	१९,८९०	२०,०५७	१९,६५७	४००		२०,०५७			२१,३६७	२१,८९९	१	७	२	३	३
५	२१६१०१	संस्थागत सुदृढीकरण	७७,८४६	१७६,१००	६,५००	१६९,६००		१७६,१००			१९३,७१०	२०२,५१५	१	४	२	३	३
		जम्मा	४८१,३२१	६४४,०५८	४७४,०५८	१७०,०००		६४४,०५८			६८७,५९५	७०५,६९८					

९.६ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग

(क) पृष्ठभूमि :

नेपालको अन्तरिम संविधान र ऐन कानूनले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई संवैधानिक निकायको रूपमा सार्वजनिक क्षेत्रको भ्रष्टाचार र अनुचित कार्यको छानविन, अनुसन्धान र तहकिकात गर्न गराउन र विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गर्ने निकायको रूपमा स्थापित गरेको छ । नेपाललाई भ्रष्टाचारमुक्त मुलुकको रूपमा स्थापित गर्ने मूल उद्देश्यका साथ आयोगले नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ तथा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०५९ लगायत अन्य प्रचलित कानूनको दायराभित्र रही आफ्नो स्थापना काल देखि नै भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने अभियानमा दण्डात्मक, निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक उपायहरू अवलम्बन गरी मुलुकमा भ्रष्टाचारमुक्त विधिको शासनको प्रत्याभूति दिन प्रयत्नशील रही आएको छ । यसै परिप्रेक्ष्यमा आयोगको भूमिकालाई थप प्रभावकारी बनाउने कार्यक्रम समावेश गरी आ.ब. २०७२।७३ को बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

भ्रष्टाचारमा उल्लेख्य रूपमा कमी आउने, आवश्यक संख्यामा कानून तर्जुमा एवं संशोधन हुने, सार्वजनिक बजेटको चुहावटमा कमी आउने, नागरिक सेवा प्रवाह सरलीकृत र छिटो छरितो हुने ।

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/अ योजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२०६१०१३ २०६१०१४	संस्थागत सुदृढीकरण	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> ● भ्रष्टाचारजन्य कार्यमा कमी आएको हुने । ● आयोगको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने । ● आयोगमा कार्यरत जनशक्तिको क्षमता विकास भएको हुने । ● सार्वजनिक श्रोतको सदुपयोग भएको हुने । ● भ्रष्टाचारको दृष्टिले जोखिमपूर्ण रहेका क्षेत्रको पहिचान भएको हुने । ● नागरिक सेवा प्रवाह सरलीकृत र समयवद्ध भएको हुने । ● भ्रष्टाचारका विरुद्धमा जनमत अभिवृद्धि भएको हुने । ● भ्रष्टाचार विरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धिअनुसारका कानूनहरू निर्माण तथा संशोधन भई कार्यान्वयन भएको हुने । ● भ्रष्टाचार विरुद्धका अन्तर्राष्ट्रिय निकायसंग सम्बन्ध र सहकार्य विस्तार भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● विशेष अदालतमा दायर भएका मुद्दामा ८२ % सफलता हासिल भएको । ● आयोगमा दर्ता भएका ६०% उजुरी फरछ्यौट भएको । ● केन्द्रिय निकायका आचार संहिता कार्यान्वयनको अनुगमन भएको । ● भ्रष्टाचार विरुद्धको जनचेतना अभिवृद्धि गर्न ७५०० व्यक्ति समेटिने गरी अन्तरकृया तथा सामाजिक शिक्षा कार्यक्रम संचालन भएको । ● भौतिक पूर्वाधार विकासका कार्यहरू भैरहेको । ● भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ मा परिमार्जन गरी स्वीकर्तीका लागि पठाईएको । ● भरपर्दो अभिलेखीकरणको लागि Software हरू विकास भैरहेको । ● भ्रष्टाचारका विरुद्ध कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसंग सम्पर्क, भ्रमण तथा अनुभव आदान प्रदान गर्ने कार्य भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● भ्रष्टाचार नियन्त्रण, सुशासन सम्बन्धमा ९१ वटा अन्तरक्रिया गोष्ठीहरू संचालन गर्ने । ● भ्रष्टाचार विरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय दिवस मनाउने । ● व्यवसायिक र संगठित क्षेत्रको आचारसंहिताको अनुगमन गर्ने । ● वुलेटिन प्रकाशन गर्ने । ● भ्रष्टाचार नियन्त्रणसम्बन्धी ब्रोसर, पम्पलेट, पोस्टरहरू तयार गरी वितरण गर्ने । ● ४ पटक प्रेस भेटघाट कार्यक्रम गर्ने । ● जिल्लास्तरमा ७५ पटक सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने । ● भ्रष्टाचारका विरुद्ध कार्यरत संघ संस्थाहरूसंग सम्पर्क, भ्रमण तथा अनुभव आदान प्रदान गर्ने । ● अनुसन्धान अधिकृतहरूको क्षमता विकासको लागि १९ पटक अनुसन्धानसम्बन्धी तालिम संचालन गर्ने । ● भ्रष्टाचारका जोखिमपूर्ण क्षेत्र पहिचानसम्बन्धी अध्ययन गर्ने । ● स्थलगत अनुसन्धानको लागि ११५ वटा टोली परिचालन गर्ने । ● सूचना संकलनका लागि सुराकी परिचालन गर्ने । ● अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तारको लागि सेमीनार, तालिम गोष्ठीमा सहभागिता जनाउने । ● भ्रष्टाचारका विरुद्ध कार्यरत संघ संस्थाहरूसंग सम्पर्क, भ्रमण तथा अनुभव आदान प्रदान गर्ने । ● पत्र पत्रिका तथा एफ. एम. बा६ सन्देश मूलक सुचनाहरू प्रसारण गर्ने । ● Office automation तयारी सम्बन्धी कार्य गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/स्थानीय संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	२०६०११	अद्वितीय दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग (प्रशासनिक खर्च समेत)	४०२,४१४	५२७,२७८	५२७,२७८			५२७,२७८			५६७,०५१	५८४,६६७	१	७	२	३	३
२	२०६१०१	संस्थागत सुदृढीकरण	२४२,४५४	४६५,२६१	२०२,७७५	२६२,४८६		४६५,२६१			५११,७८८	५२५,०५४	१	४	२	३	३
३	२०६००१	अद्वितीय दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	२,९६६	९,६४०	९,६४०			९,६४०			१०,२८४	१०,५५३	१	७	२	३	३
		जम्मा	६४७,८३४	१,००२,१७९	७३९,६९३	२६२,४८६		१,००२,१७९			१,०८९,१२३	१,१३०,२७४					

९.७ लोक सेवा आयोग

(क) पृष्ठभूमि

लोकसेवा आयोगले सरकारलाई समयमा नै दक्ष जनशक्ति उपलब्ध गराई प्रशासनिक दक्षता र योग्यता प्रणालीको संरक्षण एवं सम्वर्द्धनमार्फत सुशासन अभिवृद्धिमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ । संवैधानिक दायित्व निर्वाहका सन्दर्भमा आयोगको संस्थागत पूर्वाधारहरू सुदृढ गर्ने, परीक्षा र पाठ्यक्रममा समसामयिक सुधार, जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि, निजामती सेवामा पहुँच विस्तार गरी समावेशी बनाउने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(ख) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शी.नं.	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब.२०७२।०७३ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलामहरू
२१०१०१ संस्थागत सुदृढीकरण	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> पाठ्यक्रम निर्माण, परिमार्जन तथा अनुसन्धान, परीक्षा प्रणाली पुनरावलोकन तथा सुदृढीकरण, प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने । शैक्षिक योग्यता पुनरावलोकन तथा केही विज्ञापनहरूमा Online मार्फत दरखास्त फाराम स्विकृत गर्ने तथा परीक्षाप्रणालीका विभिन्न चरणमा सूचनाप्रविधिको प्रयोग मार्फत आयोगको काम कारवाही प्रविधि मैत्री भएको हुने । क्षमता विकासका संचालीत कार्यक्रम मार्फत कर्मचारीको क्षमता विकास भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न सेवा समूहको पाठ्यक्रम निर्माण, परिमार्जन तथा सुधार भएको । परीक्षा प्रणालीमा सुधारका लागि अध्ययन तथा छलफल भएको । परीक्षण प्रविधिमा सुधारका लागि क्षमता विकासका कार्यक्रम संचालनका लागि पूर्वाधार तयारी भएको । शैक्षिक योग्यताको पुनरावलोकनका लागि अध्ययन, छलफल तथा सुधार भएको । लोक सेवाआयोग को परीक्षाकार्यक्रम लगायतका विषयमा लक्षित समूह सम्पुग्ने गरी विभिन्न कार्यक्रम संचालनक भएको । बुलेटिन, न्यूजलेटर, निजामती पत्रिका प्रकाशन र वितरण भएको । Onlineमार्फत दरखास्त फाराम स्विकृत गर्ने लगायतका कामको लागि अञ्चल कार्यालय, क्षेत्रीय निर्देशनालय तथा केन्द्रमा सूचना प्रविधि सम्बन्धी पूर्वाधार निर्माण कार्य भएको । बढुवाउजुरी निर्णय सार संग्रह तथा आयोगको ऐन नियम र निर्देशिकाको छपाई तथा वितरण कार्य भएको । आयोगको लागि सुर्खेत तथा दिपायलमा आफ्नै परीक्षा हल निर्माण कार्य भईरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> पाठ्यक्रम निर्माण, परिमार्जन तथा अनुसन्धान गर्ने परीक्षा संचालन, परीक्षा प्रणालीमा पुनरावलोकन तथा सुदृढीकरण गर्ने जनशक्ति विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने । शैक्षिक योग्यता पुनरावलोकन कार्यक्रम गर्ने । परीक्षण प्रविधि विषयक अध्ययन अनुसन्धान कार्य गर्ने विज्ञापन प्रकाशन देखि सिफारिस सम्मको कार्यप्रणाली सुधार सम्बन्धी अध्ययन कार्य गर्ने । संघीय संरचनाको ढाचा सम्बन्धमा सार्क स्तरीय लोक सेवा आयोगको प्रतिनिधीहरूको गोष्ठी तथा अन्तरक्रिया गर्ने । आयोगको ऐन नियम निर्देशिका म्यानुअल समसामयिक सुधार गर्ने । केन्द्र, क्षेत्रीय, तथा अन्चल कार्यालयहरूद्वारा रिक्त दरवन्दी निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने । क्षेत्रीय निर्देशनालय तथा अंचलहरूमा भवन निर्माण गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/संघीय संकेत	संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	२१००११	लोक सेवा आयोग (प्रशासनिक खर्च समेत)	१६३,८४०	१९४,५९५	१९४,५९५			१९४,५९५			२०९,८६१	२१६,७६२	१	७	२	२	३	
२	२१००१२	क्षेत्रीय निर्देशनालय तथा अंचल कार्यालयहरू (प्रशासनिक खर्च समेत)	२०३,१३५	२०९,८३२	२०९,८३२			२०९,८३२			२२६,१२३	२३३,४४२	१	७	२	३	३	
३	२१०१०१	संस्थागत सुदृढीकरण	३३,६०४	६९,२५०	११,७५०	५७,५००		६९,२५०			७६,१७५	७९,६३९	१	४	२	३	३	
४	२१०००१	लोक सेवा आयोग	४,४८५	८,२१३	८,२१३			८,२१३			८,६१६	८,७४७	१	७	२	२	३	
		जम्मा	४०५,०६४	४८१,८९०	४२४,३९०	५७,५००		४८१,८९०			५२०,७७५	५३८,५९०						

१.८ निर्वाचन आयोग

(क) पृष्ठभूमि

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को भाग १४ धारा १२८ मा व्यवस्थित निर्वाचन आयोग एक स्वतन्त्र संवैधानिक निकाय हो। राष्ट्रिय तथा स्थानीय निर्वाचन व्यवस्थापनको जिम्मेवारी पाएको आयोगले लोकतन्त्रको संस्थागत विकासको लागि निर्वाचनलाई स्वच्छ, निष्पक्ष र विश्वसनीय तुल्याउन निर्वाचनका अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डलाई आत्मसात् गर्दै निर्वाचन प्रणाली, कानूनी संरचना, विधि तथा प्रकृत्यामा सुधार गर्दै जानेछ। नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ६३ (२) मा संविधान सभा सदस्य निर्वाचन र धारा १३९(१) मा स्थानीय निकायको निर्वाचन सम्पन्न गर्ने व्यवस्था भएअनुसार आयोगबाट निर्वाचनलाई स्वच्छ, निष्पक्ष र विश्वसनीय तुल्याउन सम्पूर्ण मतदाताको पहिचानसहित फोटोसहितको मतदाता नामावली संकलन तथा अद्यावधिक गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै मतदाता परिचय-पत्रको व्यवस्था, मतदान प्रकृत्यालाई आधुनिक र छिटो छरितो प्रविधिमा आधारित बनाउने प्रकृत्या, तालिम तथा समुदायमा आधारित मतदाता शिक्षा र अन्य कार्यक्रममार्फत मतदातालाई जानकारी तथा सशक्तीकरण गर्ने, निर्वाचन आयोगको संस्थागत सुदृढीकरण र क्षमता विकासका कार्यहरू, निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्रमार्फत स्थानीय तहसम्म मतदाता शिक्षा र निर्वाचन प्रक्रियामा सहभागिता बढाउने गरी संस्थागतरूपमा नै कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको अवस्था छ। यसै सिलसिलामा आगामी आ.व. मा नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा प्राथमिकतामा रहेको स्थानीय निकाय निर्वाचन नेपाल सरकारले तोकेको मितिमा सम्पन्न गर्ने, आयोगको सांगठनिक पुनःसंरचना गरी निर्वाचन तथा मतदाता शिक्षालाई अझ व्यापक र सुदृढ एवं प्रभावकारी तुल्याउने, मतदाता परिचयपत्रलाई स्तरोन्नती गरी स्थायी परिचयपत्रको रूपमा तयार गरी वितरण गर्ने, विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरूको मतदाता दर्ता कार्य प्रारम्भ गर्ने, निर्वाचनसम्बन्धी एकीकृत कानून तर्जमा गरी कार्यान्वयन गर्ने र राजनीतिकदल व्यवस्थापनसम्बन्धी एकीकृत कानून तर्जमा गरी कार्यान्वयन गर्ने लगायतका क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकता दिई आ.व. २०७२/७३ को बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ।

(ख) नतिजा सूचकहरू :

फोटोसहितको मतदाता नामावलीमा थप, छुट तथा त्रुटी भएकोमा त्रुटी सच्याई थप मतदाताको नामावली दर्ता भएको हुने, थप भएका मतदाताहरूको परिचय पत्र तयार भई वितरण भएको हुने, नेपाल सरकारबाट तोकिएको मितिमा स्थानीय निकाय निर्वाचन सम्पन्न भई स्थानीय निकायमा जनप्रतिनिधीहरू बहाल भएको हुने, निर्वाचनसम्बन्धी एकीकृत कानून निर्माण भई कार्यान्वयन भएको हुने, राजनीतिक दल व्यवस्थापनसम्बन्धी एकीकृत कानून तर्जमा भई दलव्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य सहज भएको हुने, विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरूको मतदाता दर्ता कार्य प्रारम्भ भएको हुने, निर्वाचन तथा मतदाता शिक्षा अझ व्यापक र सुदृढ एवं प्रभावकारी भएको हुने, जिल्ला निर्वाचन कार्यालयहरूको भवन निर्माण सम्पन्न भई सहज तथा सरलरूपमा सेवा प्रवाह हुने, तालीम कार्यक्रमबाट कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि भई शीघ्र कार्य सम्पन्न हुनुका साथै लागत समेत कम लाग्ने, निर्वाचन तथा मतदाता शिक्षाको पहुँच स्थानीयस्तरसम्म पुगी निर्वाचनमा मतदाताको सहभागिता वृद्धि हुने तथा आयोगका काम कारवाहीहरूको जानकारी सम्बन्धित सरोकारवालासम्म पुग्ने।

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरु हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२१२१०१४	संस्थागत सुदृढीकरण	वहुवर्षे	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला निर्वाचन कार्यालयहरूको भवन तथा कम्पाउण्ड बालको निर्माण हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ४ वटा जिल्ला निर्वाचन कार्यालयहरूको भवन निर्माणको काम सम्पन्न भएको र ४ वटा जिल्ला निर्वाचन कार्यालयहरूको भवन कार्य जारी तथा १० वटा जिल्ला निर्वाचन कार्यालयहरूको जग्गा प्राप्त तथा कम्पाउण्ड बाल निर्माण भइरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> यस आ.व. मा सम्पन्न हुन नसकेको निर्माणाधीन भवन तथा कम्पाउण्डको काम सम्पन्न भई थप १० वटा जिल्ला भवन तथा कम्पाउण्ड निर्माणको कार्य थालनी हुने ।
२१२१०१४	संस्थागत सुदृढीकरण	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> तालिमबाट प्रशिक्षित कर्मचारीहरूको संख्यामा वृद्धि भै आयोगको काम कारवाहीमा प्रभावकारिता आउने । आयोगका गतिविधिहरूको सरोकारवाला एवं सम्बन्धित निकायमा जानकारी भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> १५६ जना कर्मचारीले तालिम लिएको । निर्वाचन बुलेटिन, निर्वाचन पत्रिका र वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन भइरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> आयोग र अन्तरगतका कर्मचारीको तालिम आवश्यकता पहिचान गरी कर्मचारीहरूलाई तालिम प्रदान गर्ने । त्रैमासिकरूपमा निर्वाचन बुलेटिन, अर्धवार्षिकरूपमा निर्वाचन पत्रिका र वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी प्रकाशन गर्ने ।

ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरु हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२१२०११३	मतदाता नामावली अद्यावधिक, संकलन, मतदाता परिचयपत्र वितरण	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> ● मतदाता हुन योग्य नागरिकको फोटोसहितको नामावलीमा नाम संकलन नियमित रुपमा भएको हुने । ● अभिलेख तथा सूचना प्रणाली भरपर्दो हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● करिब एक करोड एकतीस लाख एकसठ्ठी हजार तीन सय छयान्न्बे मतदाताहरूको फोटोसहितको मतदाता नामावली संकलन भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● फोटोसहितको मतदाता नामावली संकलन तथा अद्यावधिक गर्ने । ● मतदाता परिचयपत्र उत्पादन तथा वितरण गर्ने । ● जिल्ला/इलाका प्रशासन कार्यालयहरू र लक्षित समुदायमा आधारित मतदाता नामावलीको दर्ता गर्ने । ● मतदाता दर्ता प्रक्रिया कार्यविधि सरलीकरणका लागि स्थलगत अध्ययन गर्ने । ● दर्ता सफ्टवेयरको विकास गर्ने ।
			<ul style="list-style-type: none"> ● निर्वाचन शिक्षाबाट निर्वाचन प्रक्रियाको बारेमा आम मतदाता सुसूचित भएको हुने । ● विकासक्षेत्रस्तरमा निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्रको विस्तार भएको हुने ● नेपाल सरकारले तोकेको मितिमा स्थानीय निकायको निर्वाचन भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● मतदाता शिक्षाको माध्यमबाट जनचेतना अभिवृद्धि गर्न अन्तरक्रिया तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन भएको । ● तीनवटा विकासक्षेत्रमा निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्रको स्थापना भएको ● निर्वाचनसम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्न बनेको विधेयकलाई आयोगबाट स्वीकृत गरी गृह मन्त्रालयमार्फत कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पठाएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीयस्तरका सामुदायिक संस्था, नागरिक समाज, निर्वाचन शिक्षा कार्यकर्ता तथा मतदाता शिक्षा स्वयंसेवकलाई परिचालन गर्ने । ● मतदाता/निर्वाचन शिक्षासँग सम्बन्धित विभिन्न किसिमका श्रव्य दृष्य सामग्रीहरूको उत्पादन तथा प्रसारण गर्ने । ● तोकिएको मितिमा स्थानीय निकाय निर्वाचन सम्पन्न गर्ने ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	रणनीतिक संकेत	संकेत	प्रस्तावित संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	२१२०११	मतदाता नामावली अध्यावधिक संकलन - मतदाता परिचय पत्र समेत	१९५,५३७	१९८,०७७	१९८,०७७			१९८,०७७			२१७,८८७	२२७,७९१	१	७	२	३	३
२	२१२०१३	निर्वाचन कार्यालयहरू (प्रशासनिक खर्च समेत)	१८६,५२७	२१९,८५१	२१९,८५१			२१९,८५१			२३३,२२१	२३८,३९३	१	७	२	२	३
३	२१२०१५	निर्वाचन आयोग(प्रशासनिक खर्च समेत)	६२,८५५	६७,७७६	६७,७७६			६७,७७६			७१,३८६	७२,६३८	१	७	२	३	३
४	२१२१०१	संस्थागत सुदृढीकरण	१२,२५०	८५,९२७	१५,९२७	७०,०००		८५,९२७			९४,५२३	९८,८२०	१	५	२	३	३
५	२१२००१	निर्वाचन आयोग	३,४५२	५,४६२	५,४६२			५,४६२			५,७८०	५,८९७	१	७	२	३	३
		जम्मा	४६०,६२१	५७७,०९३	५७७,०९३	७०,०००		५७७,०९३			६२२,७९७	६४३,५३९					

९.९ महालेखा परीक्षकको कार्यालय

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिबाल्पुख संकेत	लौकिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	२०८०११	महालेखा परीक्षकको कार्यालय (प्रशासनिक खर्च समेत)	१८७,४६३	३१९,१०९	३१९,१०९			३१९,१०९			३३८,४३५	३४५,८९२	१	७	२	३	३
२	२०८१०१	संस्थागत सुदृढीकरण	२०,८९२	२७४,८५८	११,३२८	२६३,५३०		२७४,८५८			३०२,३४५	३१६,०९३	१	४	२	३	३
३	२०८१०२	म.ले.प.को कार्यालय सवलिकरण कार्यक्रम	३६,९७७	९७,६३४	९५,६३४	२,०००		५७८	९७,०५६		१०७,३९९	११२,२७९	१	४	२	३	३
४	२०८००१	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	५४७	२,३६१	२,३६१			२,३६१			२,५४८	२,६३५	१	७	२	३	३
		जम्मा	२४५,८७९	६९३,९६२	४२८,४३२	२६५,५३०		५९६,९०६	९७,०५६		७५०,७२७	७७६,८९९					

९.१० राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग

(क) पृष्ठभूमि

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग स्वतन्त्र र स्वायत्त संबैधानिक निकाय हो । यो मानव अधिकारसम्बन्धी निकायहरूको स्वतन्त्रता तथा स्वायत्ततासम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय घोषणापत्र – पेरिस सिद्धान्त १९९३ अनुरूप स्थापित भएको हो । यस आयोगमा अध्यक्ष र ४ जना सदस्यहरू गरी ५ जना पदाधिकारीहरू रहने प्रावधान छ । हाल आयोगको केन्द्रिय कार्यालय र त्यसको मातहत ५ क्षेत्रीय तथा ३ उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू छन् । आयोगका सबै कार्यालयहरूको लागि ३०९ जना कर्मचारीको दरवन्दी रहेको भए पनि कर्मचारी संख्या पूर्ण छैन । आयोगको प्रमुख काम मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण र सम्बर्द्धनको लागि योगदान गर्नु हो । मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण र सम्बर्द्धनको निमित्त राज्य व्यवस्थालाई सजग र उत्तरदायी बनाउने कार्य यसले गर्दछ । यस प्रयोजनको लागि आयोगले उजुरी ग्रहण गरी उजुरीउपर छानविन गर्ने, मानव अधिकारको उल्लङ्घनको दोषाउपर कारवाही तथा मुद्दा चलाउन नेपाल सरकारलाई सिफारिश गर्ने लगायतका कार्य यस आयोगबाट हुन्छ ।

आयोगले मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण र सम्बर्द्धनको लागि सचेतना अभिवृद्धि गर्ने, तालिम प्रशिक्षण दिने, गोष्ठी तथा सभा सम्मेलनमार्फत वकालती कार्यक्रम आयोजना गर्ने, नागरिक समाजसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने समेतको कार्य गर्दछ । यसैगरी आयोगले मानव अधिकारसंग सम्बन्धित कानून निर्माण तथा संशोधन गर्न र अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि सम्झौताको नेपाल पक्ष बन्नुपर्ने भए कारणसहित नेपाल सरकारसमक्ष सिफारिश गर्दछ । आयोगले आयोगका सिफारिश कार्यन्वयन नगर्ने पदाधिकारी वा व्यक्तिको नाम सार्वजनिक गर्न सक्नेछ ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

संस्थागत र नीतिगत सुधारमार्फत आम नागरिकको आधारभूत मानव अधिकार प्रत्याभूत तथा मानव अधिकार संस्कृतिको विकास भएको हुने ।

(ग) वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२१४००१	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> ● राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगबाट भएका सिफारिशहरूको कार्यान्वयन हुनेछ । ● मानव अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनका विषयमा सभा, सम्मेलन, गोष्ठी तथा वकालतसंग सम्बन्धित कार्यक्रम हुनेछ । ● विकास योजनाहरूमा मानव अधिकारको अवधारणालाई समावेश गरिनेछ । ● नेपाल पक्ष भएका संयुक्त राष्ट्रसंघीय मानवअधिकारसंग सम्बन्धित महासन्धिहरूको कार्यान्वयनको अवस्था र समग्र मानव अधिकारको अवस्थाबारे नियमित अनुगमन हुने । ● राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगको पहुँच विस्तार गरिनेछ । ● संविधान सभाको स्वतन्त्र, निष्पक्ष अनुगमन हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● सिफारिश कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारका प्रतिनिधिसंग छलफल भैरहेको र नेपाल सरकारबाट पीडितहरूलाई क्रमशः क्षतिपूर्ति प्रदान गर्दै आएको । ● मानव अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनका विषयमा सभा, सम्मेलन, गोष्ठी तथा वकालत कार्यक्रम भैराखेको । ● सरकारी, अर्धसरकारी तथा गैरसरकारी निकायका नीति निर्माण तहमा रहेकाहरूलाई मानव अधिकारमा आधारित विकास क्षमता अभिवृद्धिसम्बन्धी कार्यक्रम प्रदान गरिदै आइएको छ । ● नेपाल पक्ष भएका मानव अधिकारसम्बन्धी महासन्धिहरूको पालना तथा कार्यान्वयनका सम्बन्धमा नेपालका कानुनी प्रावधानहरू अन्तर्राष्ट्रिय मानव अधिकारका मापदण्डअनुरूप भए नभएको सम्बन्धमा अध्ययन भैरहेको छ । ● राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका कार्यालयहरू क्रमशः ७५ जिल्लामा विस्तार गरिनेछ । यसका लागि नेपाल सरकारसमक्ष अवधारणापत्र समेत बुझाइसकिएको छ । 	<ul style="list-style-type: none"> ● आयोगले गरेका सिफारिशहरू कार्यान्वयन हुन सकेमा उजुरीकर्ताले न्याय पाउनेछन् । ● मानव अधिकारको सम्बन्धमा सचेतना वृद्धि भई मानव अधिकारविरुद्धका कार्यहरू न्यूनीकरण हुनेछन् । साथै मानव अधिकार संस्कृति निर्माणमा सहयोग पुग्नेछ । ● सरकारी, अर्धसरकारी तथा गैरसरकारी निकायको मानव अधिकारमा आधारित विकास क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ । नीति निर्माण तहमा रहेकाहरूलाई मानव अधिकारमा विषयमा थप ज्ञान प्राप्त हुनेछ । ● नेपाल पक्ष भएका मानव अधिकारसम्बन्धी महासन्धिहरूको पालना तथा कार्यान्वयनका सम्बन्धमा नेपालका कानुनी प्रावधानहरू अन्तर्राष्ट्रिय मानव अधिकारका मापदण्डअनुरूप भए नभएको सम्बन्धमा पुनरावलोकन, अनुगमन तथा सिफारिश हुनेछ । ● राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका कार्यालयहरू क्रमशः ७५ जिल्लामा विस्तार गरिनेछ । जसले राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको क्षमता अभिवृद्धि तथा सवलीकरणलाई थप सघाउनेछ । ● मानव अधिकारमैत्री संविधान निर्माण गर्न सहयोग हुनेछ ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/संघ संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	२१४०११	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग (प्रशासनिक खर्च समेत)	१०४,३१६	११७,२४४	११४,५२४	२,७२०		११७,२४४			१२३,८१८	१२६,२१५	१	७	२	१	३
२	२१४००१	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	३,३८६	४,९१६	४,९१६			४,९१६			५,१७९	५,२७१	१	७	२	१	३
		जम्मा	१०७,७०२	१२२,१६०	११९,४४०	२,७२०		१२२,१६०			१२८,९९७	१३१,४८६					

१०. विविध

१०.१ अर्थ मन्त्रालय-कर्मचारी सुविधा तथा सेवा निवृत्त सुविधा (६०१)

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिबन्ध संकेत	लैङ्गिक संकेत	जलवायु संकेत
				कूल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	६०१०११	निवृत्तिभरण	२८,८८०,८४३	३२,०००,०००	३२,०००,०००			३२,०००,०००			३५,२००,०००	३६,८००,०००	१	७	२	५	५
२	६०१०१३	उपदान	६०६,८८३	३५०,०००	३५०,०००			३५०,०००			३८५,०००	४०२,५००	१	७	२	५	५
३	६०१०१४	संचित विदा	३,७१४,६७५	३,०००,०००	३,०००,०००			३,०००,०००			३,३००,०००	३,४५०,०००	१	७	२	५	५
४	६०१०१५	मृत कर्मचारी सहायता	४७,७१३	१५०,०००	१५०,०००			१५०,०००			१६५,०००	१७२,५००	१	७	१	५	५
५	६०१०१६	कर्मचारी सुविधा	५१४,३४८	९,०००,०००	९,०००,०००			९,०००,०००			९,२४३,०००	९,२४९,५६१	१	७	२	५	५
६	६०१०१८	औषधी उपचार	५,५०५,५३९	३,५००,०००	३,५००,०००			३,५००,०००			३,८५०,०००	४,०२५,०००	१	७	२	२	५
		जम्मा	३९,२७०,०११	४८,०००,०००	४८,०००,०००			४८,०००,०००			५२,१४३,०००	५४,०९९,५६१					

१०.२ अर्थ मन्त्रालय-विविध (६०२)

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	परिचाल्युक्त संकेत	सैद्धान्तिक संकेत	जलवायु संकेत
				कूल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
१	६०२००१	दण्ड जरिवाना फिर्ता (अदालतहरूको घरौटी फिर्ता समेत)	५,३८३	३०,०००	३०,०००			३०,०००			३३,०००	३४,५००	१	७	२	३	३
२	६०२०११	विशिष्ट ब्यक्तिको भ्रमण खर्च	३४,०९७	६०,०००	६०,०००			६०,०००			६६,०००	६९,०००	२	७	२	३	३
३	६०२०१२	प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण तथा स्वागत खर्च	४१,७४८	१२०,०००	१२०,०००			१२०,०००			१३२,०००	१३८,०००	३	७	२	३	३
४	६०२०१३	अतिथि सत्कार	११,०३५	१२०,०००	१२०,०००			१२०,०००			१३२,०००	१३८,०००	३	७	२	३	३
५	६०२०१४	मुआवजा	५२६	१८२,०००	३२,०००	१५०,०००		१८२,०००			२००,२००	२०९,३००	२	७	२	३	३
६	६०२०१५	आर्थिक सहायता	१,३१४,९२७	२००,०००	२००,०००			२००,०००			२२०,०००	२३०,०००	३	७	१	३	३
७	६०२०१६	भन्सार फिर्ता	१२०,९०७	३५०,०००	३५०,०००			३५०,०००			३८५,०००	४०२,५००	२	७	२	३	३
८	६०२०१७	कर फिर्ता	१०,६४२	५००,०००	५००,०००			५००,०००			५५०,०००	५७५,०००	१	७	२	३	३
९	६०२०१८	अन्य फिर्ता (वैदेशिक समेत)	३२५	४०,०००	४०,०००			४०,०००			४४,०००	४६,०००	३	७	२	३	३
१०	६०२०१९	भवन खरीद निर्माण र सुधार		३००,०००		३००,०००		३००,०००			३३०,०००	३४५,०००	३	७	२	३	३
११	६०२०२०	भौतिक सुविधा	१,०२२	२,१६०,०००		२,१६०,०००		२,१६०,०००			२,३७६,०००	२,४८४,०००	२	७	२	३	३
१२	६०२०२१	महशूल तथा अन्य भुक्तानी		७५०,०००	७५०,०००			७५०,०००			८२५,०००	८६२,५००	३	७	२	३	३
१३	६०२०२३	भैपरी आउने-साधारण प्रशासन	५,५०५	२४,३४६,३७७	२४,३४६,३७७			२४,३४६,३७७			२६,७८१,०१५	२७,९९८,३३४	३	७	२	३	३
१४	६०२१०१	भन्सार महशूल (वैदेशिक सहायता सम्बद्ध)		१०,०००	१०,०००			१०,०००			११,०००	११,५००	३	३	२	३	३
१५	६०२१०२	देवी प्रकोप राहत तथा पुनर्स्थापना	३०१,३८१	१७,०००,०००	२,०००,०००	१५,०००,०००		१७,०००,०००			१८,७००,०००	१९,५५०,०००	१	२	१	१	३
१६	६०२१०६	भैपरी आउने- विकास कार्यक्रम		६,०००,०००	१,०००,०००	५,०००,०००		६,०००,०००			६,६००,०००	६,९००,०००	२	४	१	३	३
१७	६०२८०१	राष्ट्रिय पुनर्निर्माण कोष		७४,०००,०००	३५,०००,०००	३९,०००,०००		१६,०००,०००	३६,०००,०००	२२,०००,०००	८१,४००,०००	८५,१००,०००	१	१	१	२	२
		जम्मा	१,८४७,४९८	१२६,१६८,३७७	६४,५५८,३७७	६१,६१०,०००		६८,१६८,३७७	३६,०००,०००	२२,०००,०००	१३८,७८५,२१५	१४५,०९३,६३४					

अनुसूची १

आ.व.२०७२/७३ को क्षेत्रगत व्यय अनुमान र आ.व.२०७३/७४ तथा २०७४/७५ को प्रक्षेपित बजेट

(रु. हजारमा)

सि.नं.	क्षेत्र	आ.व. २०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट	
		कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०७३/७४	आ.व. २०७४/७५
१	राष्ट्रपतिको कार्यालय	३१४,४११	७९,०११	२३५,४००		३१४,४११			३४४१४४	३५८७२१
२	उपराष्ट्रपतिको कार्यालय	३०,७२३	२९,३६३	१,३६०		३०,७२३			३३०६७	३४१२१
३	संविधानसभा/व्यवस्थापिका संसद	१,३२८,३३३	१,३१५,४२३	१२,९१०		१,३२८,३३३			१४१६२९९	१४५२४२९
४	सर्वोच्च अदालत	४,०४८,५२८	३,१०२,८६९	९४५,६५९		४,०४८,५२८			४३३३५११	४४५५०२९
५	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	१,००२,१७९	७३९,६९३	२६२,४८६		१,००२,१७९			१०८९१२३	११३०२७४
६	महालेखापरीक्षकको कार्यालय	६९३,९६२	४२८,४३२	२६५,५३०		५९६,९०६	९७,०५६		७५०७२७	७६८६९९
७	लोकसेवा आयोग	४८१,८९०	४२४,३९०	५७,५००		४८१,८९०			५२०७७५	५३८५९०
८	निर्वाचन आयोग	५७७,०९३	५०७,०९३	७०,०००		५७७,०९३			६२२७९७	६३३५३९
९	राष्ट्रिय मानवाधिकार आयोग	१२२,१६०	११९,४४०	२,७२०		१२२,१६०			१२८९९७	१३१४८६
१०	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	६४४,०५८	४७४,०५८	१७०,०००		६४४,०५८			६८७९५	७०५६९८
११	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्	५,२०१,६८२	४,२३६,१७३	९६५,५०९		१,०१०,४०७	४,१९१,२७५		५७०३२४७	५९५०८०१
१२	राजस्व तथा आर्थिक प्रशासन	९३,५१३,५७४	२७,८०२,९८७	२,२४३,८५०	६३,४६६,७३७	९१,९२६,१६३	१,५८७,४११		१०२७७०८५०	१०७३८३३६६
१३	अन्य आर्थिक	१,४७१,७०७	१,४६९,३३२	२,३७५		१,४७१,७०७			१६१८८५०	१६९२४२०
१४	उद्योग	४,२३४,०१०	२,७११,२८४	२,२२२,७२६		३,७७९,८१०	९७४,२००	१८०,०००	५३९४३१८	५६१८७३५
१५	उर्जा	४५,६९८,५७६	९२७,८५०	५,५९९,२२६	३९,१७१,५००	१७,८७४,४०५	२,०२४,७४२	२५,७९९,४२९	५०२५९४३	५२५३०७७५
१६	कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय व्यवस्था	१४३,२४०	१३८,५५९	४,६८१		१४३,२४०			१५४४३१	१५९४८८
१७	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	२८,१८२,५८०	२४,०२३,३०९	२,६५९,२७५	१,५००,०००	२१,९८६,१९१	३,६४८,८०५	२,५४७,५८४	३०८७३१८८	३२१९५१०६
१८	गृह	४१,८१३,६३९	३६,५५३,३१९	५,२५६,३२०		३९,३८४,७३३	२,४२८,९२६		४४२३४६२४	४५१३७४३
१९	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	१५,९५८,६४८	३,१९४,५९७	१,३२९,९६१	११,४३४,०९०	८,७००,८०१	२,९५३,६४७	४,३०४,२००	१७५३३५०६	१८३१७३५४
२०	परराष्ट्र	५,२७८,६७८	२,९९०,१२६	२,२८८,५५२		५,२७८,६७८			५७९४०१३	६०४९४९१
२१	वन तथा भू-संरक्षण	१३,२६२,३०३	६,७२०,२७५	६,५४२,०२८		१०,१३९,२७०	३,१२३,०३३		१४२९९६६७	१४७६८४४२
२२	वाणिज्य तथा आपूर्ति	२,३६४,४७२	१,०४४,३६५	१,३१०,१०७		९८८,६६२	८०९,०७०	५६६,७४०	२५९३९०३	२७०७३९२
२३	विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण	८,५५१,२५२	७,४६६,५८६	१,०८४,६६६		४,१२९,३९७	४,०८२,५१२	३३९,३४३	९३८८११५	९८०३३६२
२४	भूमिसुधार तथा व्यवस्था	४,२५७,६८१	३,२००,८१९	१,०५६,८६२		४,२५७,६८१			४५७६४९१	४७६९९०२
२५	सडक	४४,८४१,३७२	५,७३७,३३८	३९,१०४,०३४		२५,९६३,७७२	५,४५७,५०३	१३,४२०,०९७	४९२७३९२७	५१४८१३३३
२६	रेल्वे तथा अन्य यातायात	१,६४६,४३१	२६,१४४	१,६२०,२८७		१,१४६,४३१		५००,०००	१८१०१३३	१८९१८३६
२७	यातायात व्यवस्था	१,८९४,०२२	५९६,५२९	१,२९७,५०३		१,९९४,४९०	६९९,५४२		२०६८२३२	२१५२६६९
२८	लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण	२,१३८,४८९	१,९९३,४४०	१४५,०४९		१,८९४,९८४	२४३,५०५		२३२०२८८	२४०५०८४
२९	युवा तथा खेलकूद	१,८५३,८७०	१,८५१,३६४	२,५०६		१,८५१,८७०	१२,०००		२०३८०८०	२१२९८८९
३०	रक्षा	३२,७५१,१०५	२९,६५१,९८५	३,०९९,१२०		३२,७५१,१०५			३४४९६२२६	३५२८८६३६
३१	भवन, आवास तथा शहरी विकास	१०,३२९,३३९	४,९४७,४६०	४,३४६,३०९	१,०३५,५७०	५,६५०,३७०	१,२६८,७६५	३,४१०,२०४	११३३९८५५	११८४०७३९
३२	खानेपानी तथा सरसफाई	२५,०७४,६५५	१,३६३,०९०	१४,२६४,१६५	९,४४७,३७०	११,१९२,६३२	१,०६०,६९५	१२,८२१,२९८	२७५३३२६९	२८७५४०५६
३३	शान्ति, पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र पुनर्प्राप्ति	३,४३४,७११	१,५६७,१७२	१,८६७,५३९		२,६८४,७११	७५०,०००		३७२५८२२	३९४०५२७
३४	शिक्षा	९८,६४२,८६६	९८,४७४,००८	१६८,८१८		८३,४५५,५१९	१३,२८४,५०७	१,९०२,८००	१०८४३३६८९	११३३१६२८४
३५	सहकारी तथा गरिवी निवारण	१,३५६,११६	१,२५७,३२९	९८,७८७		१,०४८,३१८		३०७,७९८	९१३८९४	९४७७३६

अनुसूची १

आ.व.२०७२/७३ को क्षेत्रगत व्यय अनुमान र आ.व.२०७३/७४ तथा २०७४/७५ को प्रक्षेपित बजेट

(रु. हजारमा)

सि.नं.	क्षेत्र	आ.व. २०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट	
		कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०७३/७४	आ.व. २०७४/७५
३६	सामान्य प्रशासन	८०९,९७६	७७१,३७१	३८,६०५		८०९,९७६			८७८७१७	९१०९४३
३७	सिंचाई	१६,०१३,७२७	१,१९१,३२७	१४,८२२,४००		११,९३३,८५४	१,२१३,८०१	२,८६६,०७२	१७५६९६४६	१८३३९८४९
३८	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण	४,२११,४१०	२४९,१३५	३,९६२,२७५		३,८५१,४१०	३६०,०००		४६२१६३२	४८२४८९०
३९	सूचना तथा सञ्चार	४,४८७,५६५	३,६४०,२३७	५७७,३२८	२७०,०००	४,१९१,१४५	२९६,४२०		४७६६२८९	४८७५९१३
४०	संघीय मामीला तथा स्थानीय विकास, समावेशीकरण र निक्षेपण	७७,२३९,३०८	५३,४६९,१२९	२३,७७०,१७९		५७,०३५,५३०	१६,२०४,६३९	३,९९९,१३९	८४९४२७०५	८८७९०७८७
४१	स्वास्थ्य, पोषण तथा जनसंख्या	३६,७२९,५०४	३३,४९५,३६०	३,२३४,१४४		२८,९८७,६४५	७,७४१,८५९		३९९०९४२९	४१४१३१५०
४२	श्रम तथा रोजगार	१,०९७,६५४	९०१,२६०	१९६,३९४		६८९,६००	४०८,०५४		११९१०६०	१२३४८७०
४३	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	८७३,०६८	८१०,९६७	६२,१०१		८६५,६२८	७,४४०		९४५००७	९७८२७९
४४	अर्थ मन्त्रालय-कर्मचारी सुविधा तथा सेवा निवृत्त सुविधा	४८,०००,०००	४८,०००,०००			४८,०००,०००			५२१४३०००	५४०९९५६१
४५	अर्थ मन्त्रालय-विविध	१२६,१६८,३७७	६४,५५८,३७७	६१,६१०,०००		६८,१६८,३७७	३६,०००,०००	२२,०००,०००	१३८७८५२१५	१४५०९३६३४
	जम्मा	८१९,४६८,८८४	४८४,२६६,३७५	२०८,८७७,२४२	१२६,३२५,२६७	६१३,५७४,७७३	११०,९२९,४०७	९४,९६४,७०४	८९४,९६९,७८६	९३१,९४८,३५०

अनुसूची २

आ.व.२०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको प्राथमिकता अनुसारको व्यय अनुमान

(रु. हजारमा)

सि.नं.	शिर्षक	पहिलो प्राथमिकता	दोश्रो प्राथमिकता	तेश्रो प्राथमिकता	जम्मा
१	सर्वोच्च अदालत	१,१९१,१९०	५०,०००		१,२४१,१९०
२	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	४६५,२६१			४६५,२६१
३	महालेखापरीक्षकको कार्यालय	३७२,४९२			३७२,४९२
४	लोकसेवा आयोग	६९,२५०			६९,२५०
५	निर्वाचन आयोग	८५,९२७			८५,९२७
६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	१७६,१००			१७६,१००
७	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्	८७१,९०३			८७१,९०३
८	राजस्व तथा आर्थिक प्रशासन	३,०४७,२८७	२७,५००		३,०७४,७८७
९	अन्य आर्थिक	२५४,८९५	१,२१६,८१२		१,४७१,७०७
१०	उद्योग	३,६६१,९२३	६०,३०६	९६,२६३	३,८१८,४९२
११	उर्जा	४४,२१७,१५४	५२७,८९७	६३०,८९७	४५,३७५,९४८
१२	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	२६,६७१,५०५	६२८,६००		२७,३००,१०५
१३	गृह	२७१,३४०	१८०,८७४		४५२,२१४
१४	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	४,८३८,३२८	१०,२८६,५९१	१६,४००	१५,१४१,३१९
१५	वन तथा भू-संरक्षण	७,०५५,००५	६७८,९६९		७,७३३,९७४
१६	वाणिज्य तथा आपूर्ति	१,६०५,६२७	७२,७७३		१,६७८,४००
१७	विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण	७,७५९,२२०	३१०,३०२	५२,८०५	८,१२२,३२७
१८	भूमिसुधार तथा व्यवस्था	१,९९५,४४३	१३६,६००		२,१३२,०४३
१९	सडक	३६,९५१,५१३	६,४९६,३९९	१९०,२५०	४३,६३८,१६२
२०	रेल्वे तथा अन्य यातायात	१,५५८,३८०	२७,८५७		१,५८६,२३७
२१	यातायात व्यवस्था	१,५६७,२१०			१,५६७,२१०
२२	लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण	१,६९३,५३५	९६,२०४	१९४,१५०	१,९८३,८८९
२३	युवा तथा खेलकूद	३३२,१९६			३३२,१९६
२४	भवन, आवास तथा शहरी विकास	६,५०२,४७१	२,१५१,६३५	३५२,३८२	९,००६,४८८
२५	खानेपानी तथा सरसफाई	२४,०९१,९८४	३८०,९७२	४६४,२७१	२४,९३७,२२७
२६	शान्ति, पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र पुनर्एकीकरण	२,६९१,८१०	५१५,५७९		३,२०७,३८९
२७	शिक्षा	२८,८३७,८२०	५,८१०,०७०	१०,०८५	३४,६५७,९७५
२८	सहकारी तथा गरिबी निवारण	७७३,४३१			७७३,४३१
२९	सामान्य प्रशासन		२२१,५००		२२१,५००
३०	सिंचाई	१४,५९६,८२३	६६२,२१४	१००,७३७	१५,३५९,७७४
३१	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण	३,८९६,३७३	१५३,३५८		४,०४९,७३१
३२	सूचना तथा सञ्चार	७९२,४२०			७९२,४२०
३३	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास, समावेशी	३५,००६,९५५	२५,२५८,२६८	११०,०००	६०,३७५,२२३
३४	स्वास्थ्य, पोषण तथा जनसंख्या	२०,९५४,७४६	४,२४४,९२९	५२४,८६१	२५,७२४,५३६
३५	श्रम तथा रोजगार	३११,०३३	४१५,२५४		७२६,२८७
३६	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	२८३,४५९	५७,४२३		३४०,८८२
३७	अर्थ मन्त्रालय-विविध	९१,०००,०००	६,०००,०००	१०,०००	९७,०००,०००
	जम्मा	३७६,४५२,००९	६६,६६८,८८६	२,७५३,१०१	४४५,८७३,९९६
	प्रतिशत	८४.४	१५.०	१.३	१००.०

अनुसूची ३

आ.व.२०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान

(रु. हजारमा)

सि.नं.	शिर्षक	रणनीतिक स्तम्भ						जम्मा
		१	२	३	४	५	६	
१	सर्वोच्च अदालत				१,२४१,१९०			१,२४१,१९०
२	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग				४६५,२६१			४६५,२६१
३	महालेखापरीक्षकको कार्यालय				३७२,४९२			३७२,४९२
४	लोकसेवा आयोग				६९,२५०			६९,२५०
५	निर्वाचन आयोग				८५,९२७			८५,९२७
६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय				१७६,१००			१७६,१००
७	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्	९,२९८			८२३,९८७	३८,६१८		८७१,९०३
८	राजस्व तथा आर्थिक प्रशासन	१,४५७,२७८			१,६१७,५०९			३,०७४,७८७
९	अन्य आर्थिक	१,३६९,२४२				१०२,४६५		१,४७१,७०७
१०	उद्योग	१६५,९१८	१,८४०,६८८				१,७९५,२३५	३,८०१,४९२
११	उर्जा	५,९०२,७१२	३८,७८१,४४१		६९१,७९५			४५,३७५,९४८
१२	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	२३,२४८,४४०	४१,७६०	५४५,१९४		१,१६५,१६०	२,२९९,५५१	२७,३००,१०५
१३	गृह				१९४,३४०	२५७,८७४		४५२,२१४
१४	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उद्बुद्धयन	२६,०००	१३,२९०,०९४	१,८२५,२२५				१५,१४१,३१९
१५	वन तथा भू-संरक्षण	२,९७७,०७०	२१६,८५०		५५,३११	३,४३८,८४८	१,०४५,८९५	७,७३३,९७४
१६	वाणिज्य तथा आपूर्ति	१,५०२,७११		१५४,००५	२१,६८४			१,६७८,४००
१७	विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण		४८१,११८		७१,३१७		७,५६९,८९२	८,१२२,३२७
१८	भूमिसुधार तथा व्यवस्था	२५०,३५०			१,४६१,०१२	४२०,६८१		२,१३२,०४३
१९	सडक		४३,४०९,१३८		२२९,०२४			४३,६३८,१६२
२०	रेल्वे तथा अन्य यातायात		१,५८६,२३७					१,५८६,२३७
२१	यातायात व्यवस्था		१,०२२,२२५			५४४,९८५		१,५६७,२१०
२२	लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण					१,९८३,८८९		१,९८३,८८९
२३	युवा तथा खेलकूद					३३२,१९६		३३२,१९६
२४	भवन, आवास तथा शहरी विकास		३,९४१,९३२	४,२३९,९७६	७५६,५७६	६८,००४		९,००६,४८८
२५	खानेपानी तथा सरसफाई	२५०,०००	६०५,२७१	२४,०००,७७७	४१,१७४		४०,००५	२४,९३७,२२७
२६	शान्ति, पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र पुनर्एकीकरण		१,५०५,८४१		१,७०१,५४८			३,२०७,३८९
२७	शिक्षा	६६७,००९		३३,९९०,९६६				३४,६५७,९७५
२८	सहकारी तथा गरिवी निवारण	७७३,४३१						७७३,४३१
२९	सामान्य प्रशासन			२२१,५००				२२१,५००
३०	सिंचाई		१५,१३२,५७२		२२७,२०२			१५,३५९,७७४
३१	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण		३,८९६,३७३		१५३,३५८			४,०४९,७३१
३२	सूचना तथा सञ्चार		७९२,४२०					७९२,४२०
३३	संघीय मामीला तथा स्थानीय विकास, समावेशीकरण र निक्षेपण	५,६९७,८९०	४२,१७७,९२७	४,२८५,३८०	१६५,८७७	७,१४४,५६९	९०३,५८०	६०,३७५,२२३
३४	स्वास्थ्य, पोषण तथा जनसंख्या			२५,३९८,५२४		३२६,०१२		२५,७२४,५३६
३५	श्रम तथा रोजगार	६८३,६५२				४२,६३५		७२६,२८७
३६	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	२२५,२६६			११५,६१६			३४०,८८२
३७	अर्थ मन्त्रालय-विविध	७४,०००,०००	१७,०००,०००	१०,०००	६,०००,०००			९७,०१०,०००
	जम्मा	११९,२०६,२६७	१८५,७२१,८८७	९४,६७५,५४७	१६,७३७,५५०	१७,६६१,१७१	११,८७५,५७४	४४५,८७३,९९६
	प्रतिशत	२६.७४	४१.६५	२१.२३	३.७५	३.९६	२.६६	१००

अनुसूची ४

आ.व.२०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको गरिबी संकेत अनुसारको व्यय अनुमान

(रु. हजारमा)

सि.नं.	शिर्षक	गरिबी संकेत		जम्मा
		१	२	
१	सर्वोच्च अदालत		१,२४१,१९०	१,२४१,१९०
२	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग		४६५,२६१	४६५,२६१
३	महालेखापरीक्षकको कार्यालय		३७२,४९२	३७२,४९२
४	लोकसेवा आयोग		६९,२५०	६९,२५०
५	निर्वाचन आयोग		८५,९२७	८५,९२७
६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय		१७६,१००	१७६,१००
७	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्	९,२९८	८६२,६०५	८७१,९०३
८	राजस्व तथा आर्थिक प्रशासन	१,२००,०००	१,८७४,७८७	३,०७४,७८७
९	अन्य आर्थिक	४७१,७०७	१,०००,०००	१,४७१,७०७
१०	उद्योग	३,६८७,६४५	१३०,८४७	३,८१८,४९२
११	उर्जा	२५,८६१,६०७	१९,५१४,३४१	४५,३७५,९४८
१२	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	२५,५८७,९५१	१,७९२,१५४	२७,३८०,१०५
१३	गृह	१८०,८७४	२७१,३४०	४५२,२१४
१४	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	९,१५५,०४३	५,९८६,२७६	१५,१४१,३१९
१५	वन तथा भू-संरक्षण	४,८११,६८४	२,९२२,२९०	७,७३३,९७४
१६	वाणिज्य तथा आपूर्ति	१,३८६,५८८	२९१,८१२	१,६७८,४००
१७	विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण	६,५७८,९८०	१,५४३,३४७	८,१२२,३२७
१८	भूमिसुधार तथा व्यवस्था	१,५४६,४५८	५८५,५८५	२,१३२,०४३
१९	सडक	३१,५५१,७९३	१२,०८६,४४९	४३,६३८,१६२
२०	रेल्वे तथा अन्य यातायात	१,५८६,२३७		१,५८६,२३७
२१	यातायात व्यवस्था	५४४,९८५	१,०२२,२२५	१,५६७,२१०
२२	लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण	१,९८३,८८९		१,९८३,८८९
२३	युवा तथा खेलकूद	१५८,४८५	१७३,७११	३३२,१९६
२४	भवन, आवास तथा शहरी विकास	१,२२०,५७९	७,७८५,९०९	९,००६,४८८
२५	खानेपानी तथा सरसफाई	१५,०४९,७९५	९,८८७,५१२	२४,९३७,२०७
२६	शान्ति, पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र पुनर्एकीकरण	२,५०५,८४१	७०१,५४८	३,२०७,३८९
२७	शिक्षा	३२,०६०,३७५	२,५९७,६००	३४,६५७,९७५
२८	सहकारी तथा गरिबी निवारण	७७३,४३१		७७३,४३१
२९	सामान्य प्रशासन		२२१,५००	२२१,५००
३०	सिंचाई	१५,०८१,०२४	२७८,७५०	१५,३५९,७७४
३१	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण	४,०४९,७३१		४,०४९,७३१
३२	सूचना तथा सञ्चार	६३२,४२०	१६०,०००	७९२,४२०
३३	संघीय मामीला तथा स्थानीय विकास, समावेशीकरण र निक्षेपण	५७,२९०,३६०	३,०८४,८६३	६०,३७५,२२३
३४	स्वास्थ्य, पोषण तथा जनसंख्या	१७,४३९,६०७	८,२८४,९२९	२५,७२४,५३६
३५	श्रम तथा रोजगार	७२६,२८७		७२६,२८७
३६	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	५८,१९३	२८२,६८९	३४०,८८२
३७	अर्थ मन्त्रालय-विविध	९७,०००,०००	१०,०००	९७,०१०,०००
	जम्मा	३६०,१९०,७०७	८५,६८३,२८९	४४५,८७३,९९६
	प्रतिशत	८०.७८	१९.२२	१००.००

अनुसूची ५

आ.व.२०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको लैङ्गिक संकेत अनुसारको व्यय अनुमान

(रु. हजारमा)

सि.नं.	शिर्षक	लैङ्गिक			जम्मा
		१	२	३	
१	सर्वोच्च अदालत		१,१९१,१९०	५०,०००	१,२४१,१९०
२	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग			४६५,२६१	४६५,२६१
३	महालेखापरीक्षकको कार्यालय			३७२,४९२	३७२,४९२
४	लोकसेवा आयोग			६९,२५०	६९,२५०
५	निर्वाचन आयोग			८५,९२७	८५,९२७
६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय			१७६,१००	१७६,१००
७	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्		८३३,२८५	३८,६१८	८७१,९०३
८	राजस्व तथा आर्थिक प्रशासन		१,६६९,०६९	१,४०५,७१८	३,०७४,७८७
९	अन्य आर्थिक	१,०००,०००	३४०,७०७	१३१,०००	१,४७१,७०७
१०	उद्योग	१,८११,८८६	३५,०७१	१,९७१,५३५	३,८१८,४९२
११	उर्जा	३,९९०,०००	२९,४५१,६०७	११,९३४,३४१	४५,३७५,९४८
१२	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	१६,७३४,२८१	१०,५२४,०६४	४१,७६०	२७,३००,१०५
१३	गृह	१८०,८७४	३०,८४०	२४०,५००	४५२,२१४
१४	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन		६,९३५,४५४	८,२०५,८६५	१५,१४१,३१९
१५	वन तथा भू-संरक्षण	५,५५४,४८५	१,९६२,६३९	२१६,८५०	७,७३३,९७४
१६	वाणिज्य तथा आपूर्ति	२१६,०००	१,४६२,४००		१,६७८,४००
१७	विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण	५,९१९,२४८	१,९२९,३०१	२७३,७७८	८,१२२,३२७
१८	भूमिसुधार तथा व्यवस्था	४२०,६८१	८३५,९३५	८७५,४२७	२,१३२,०४३
१९	सडक	५,५५९,२७१	३०,४७१,०४१	७,३०७,८५०	४३,६३८,१६२
२०	रेल्वे तथा अन्य यातायात	२७,८५७	१,५५८,३८०		१,५८६,२३७
२१	यातायात व्यवस्था	१,०२२,२२५	५४४,९८५		१,५६७,२१०
२२	लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण	१,६२०,०३३	३६३,८५६		१,९८३,८८९
२३	युवा तथा खेलकूद		३३२,१९६		३३२,१९६
२४	भवन, आवास तथा शहरी विकास	७५३,६४४	७,१९८,२६३	१,०५४,५८१	९,००६,४८८
२५	खानेपानी तथा सरसफाई	९,८२१,६४०	१४,८२५,५८२	२९०,००५	२४,९३७,२२७
२६	शान्ति, पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र पुनर्एकीकरण	१,६९१,८१०	१,५१५,५७९		३,२०७,३८९
२७	शिक्षा	३४,६१५,८९०	४२,०८५		३४,६५७,९७५
२८	सहकारी तथा गरिबी निवारण	५७२,४२६	२०१,००५		७७३,४३१
२९	सामान्य प्रशासन		२२१,५००		२२१,५००
३०	सिंचाई	१,२१९,१४०	१३,८६१,८८४	२७८,७५०	१५,३५९,७७४
३१	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण		४,०४९,७३१		४,०४९,७३१
३२	सूचना तथा सञ्चार	३६२,४२०	४३०,०००		७९२,४२०
३३	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास, समावेशीकरण र निक्षेपण	१३,३४७,३७७	४५,८०५,८८६	१,२२१,९६०	६०,३७५,२२३
३४	स्वास्थ्य, पोषण तथा जनसंख्या	१४,९५४,७९९	१०,७६९,७३७		२५,७२४,५३६
३५	श्रम तथा रोजगार	२६८,३९८	४५७,८८९		७२६,२८७
३६	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय		८४,६१६	२५६,२६६	३४०,८८२
३७	अर्थ मन्त्रालय-विविध	१७,०००,०००	७४,०००,०००	६,०१०,०००	९७,०१०,०००
	जम्मा	१३८,९६४,३८५	२६३,९३५,७७७	४२,९७३,८३४	४४५,८७३,९९६
	प्रतिशत	३१.१७	५९.२०	९.६४	१००.००

अनुसूची ६

आ.व.२०७२/७३ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको जलवायु संकेत अनुसारको व्यय अनुमान

(रु. हजारमा)

सि.नं.	शिरषक	जलवायु संकेत			जम्मा
		१	२	३	
१	सर्वोच्च अदालत			१,२४१,१९०	१,२४१,१९०
२	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग			४६५,२६१	४६५,२६१
३	महालेखापरीक्षकको कार्यालय			३७२,४९२	३७२,४९२
४	लोकसेवा आयोग			६९,२५०	६९,२५०
५	निर्वाचन आयोग			८५,९२७	८५,९२७
६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय			१७६,१००	१७६,१००
७	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्			८७१,९०३	८७१,९०३
८	राजस्व तथा आर्थिक प्रशासन			३,०७४,७८७	३,०७४,७८७
९	अन्य आर्थिक			१,४७१,७०७	१,४७१,७०७
१०	उद्योग	१६,६५१	३२६,५००	३,४७५,३४१	३,८१८,४९२
११	उर्जा	५,५४०,५३१	१०,०४५,०००	२९,७९०,४१७	४५,३७५,९४८
१२	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	१,२४५,२४९	११,२१८,३११	१४,८३६,५४५	२७,३००,१०५
१३	गृह			४५२,२१४	४५२,२१४
१४	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन		३७४,८५०	१४,७६६,४६९	१५,१४१,३१९
१५	वन तथा भू-संरक्षण	४,३३६,६९१	३,३११,१५३	८६,१३०	७,७३३,९७४
१६	वाणिज्य तथा आपूर्ति			१,६७८,४००	१,६७८,४००
१७	विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण	७,७७८,२०५		३४४,१२२	८,१२२,३२७
१८	भूमिसुधार तथा व्यवस्था			२,१३२,०४३	२,१३२,०४३
१९	सडक	२६,४३०	१,३६२,९१०	४२,२४८,८२२	४३,६३८,१६२
२०	रेल्वे तथा अन्य यातायात			१,५८६,२३७	१,५८६,२३७
२१	यातायात व्यवस्था		१,०२२,२२५	५४४,९८५	१,५६७,११०
२२	लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण			१,९८३,८८९	१,९८३,८८९
२३	युवा तथा खेलकूद			३३२,१९६	३३२,१९६
२४	भवन, आवास तथा शहरी विकास	०	३७५,३५०	८,६३१,१३८	९,००६,४८८
२५	खानेपानी तथा सरसफाई	१६,०४५,०२६	४९,५०२	८,८४३,६९९	२४,९३७,२२७
२६	शान्ति, पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र पुनर्एकीकरण			३,२०७,३८९	३,२०७,३८९
२७	शिक्षा	६६७,००९		३३,९९०,९६६	३४,६५७,९७५
२८	सहकारी तथा गरिबी निवारण			७७३,४३१	७७३,४३१
२९	सामान्य प्रशासन			२२१,५००	२२१,५००
३०	सिंचाई	४,२१९,२८७	८,४१०,०२४	२,७३०,४६३	१५,३५९,७७४
३१	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण	३,३३१,९६६	४२४,२८३	२९३,४८२	४,०४९,७३१
३२	सूचना तथा सञ्चार			७९२,४२०	७९२,४२०
३३	संघीय मामीला तथा स्थानीय विकास, समावेशीकरण र निक्षेपण	३,१६०,१८३	२,०६०,३९३	५५,१५४,६४७	६०,३७५,२२३
३४	स्वास्थ्य, पोषण तथा जनसंख्या			२५,७२४,५३६	२५,७२४,५३६
३५	श्रम तथा रोजगार			७२६,२८७	७२६,२८७
३६	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय			३४०,८८२	३४०,८८२
३७	अर्थ मन्त्रालय-विविध		७४,०००,०००	२३,०१०,०००	९७,०१०,०००
	जम्मा	४६,३६६,२२८	११२,९८०,५०१	२८६,५२७,२६७	४४५,८७३,९९६
	प्रतिशत	१०.४०	२५.३४	६४.२६	१००.००

अनुसूची ७
आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को जिल्लागत बजेट सीमा

(रु. हजारमा)

सि.नं.	जिल्ला	उद्योग			कृषि			पर्यटन तथा संस्कृति		
		चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा
१	ताप्लेजुङ्ग	३८०२	८७६९	१२५७१	४३८५०	५३१२	४९१६२	१६८९	४३३१	६०५०
२	पाँचथर	४०४७	०	४०४७	४७५५	१३१००	६०६५५	८९७	२०३९	२९३६
३	इलाम	५६६२	८७६९	१४४३१	५७४६१	६९८१	६४४४२	१२७६	१००६८	११३४४
४	झापा	६२७३	०	६२७३	७०६५२	६९८१	७७६३३	४८१९	६९९३	११८१२
५	मोरङ्ग	६९७२	०	६९७२	७०४८६	८९५६	७९४४२	५१५८	७८७१	१३०२९
६	सुनसरी	६७५	०	६७५	६६०१९	३९७७	६९९१६	५७७५	१४२७४	२००४९
७	धनकुटा	५६१७	०	५६१७	५३१२४	३९७७	५७०९१	१२७६	५३४२	६६१८
८	तेह्रथुम	४१०२	०	४१०२	५०९८२	३९७७	५४९५९	६९७	४४२१	५११८
९	संखुवासभा	४०५७	०	४०५७	४८६८०	३७५५	५२४३५	२५१५	३७१०	६२२५
१०	भोजपुर	४४१७	४३८	४८५५	५१०७१	३९७७	५५०४८	१६०७	२९३८	४४४५
११	सोलुखुम्बु	४००२	०	४००२	४६७४५	५१६२	५१९०७	१५८१	२०६१	३६४२
१२	ओखलढुङ्गा	४०८०	८८	४१६८	५००२०	३९७७	५३९९७	१६९३	२३७३	४०६६
१३	खोटाङ्ग	३९०८	२१९	४१२७	५०१८७	३९७७	५४१६४	२४०३	२६४८	५०५१
१४	उदयपुर	६०९८	०	६०९८	५४४२५	६४९७	६०९२२	२३४३	४५४५	६८८८
१५	सप्तरी	५९२३	०	५९२३	६४४४४	६४२५	७०८६९	२३२६	७०५१	९३७७
१६	सिरहा	५७६	०	५७६	६३९४४	६८९२	७०८३६	३००७	५५९०	८५९७
१७	धनुषा	५५८३	०	५५८३	६४९४५	६४९७	७१४४२	४३७९	५७९१	१०१७०
१८	महोत्तरी	५६५९	०	५६५९	६४९४५	६४९७	७१४४२	२०७१	६८७०	८९४१
१९	सर्लाही	५५०८	०	५५०८	६४९६६	६४९७	७०६६३	२३०६	८४५१	१०७५७
२०	सिन्धुली	४११६	८७६९	१२८८५	५५४२६	७२८७	६२७१३	२४९७	४५५४	७०५१
२१	रामेछाप	३६८४	२१९	३९०३	५६५३९	७२८७	६३८२६	२३५२	२५२६	४८७८
२२	वीलखा	५२३८	०	५२३८	५४३५१	३९७७	५८३२८	१२८०	५००६	६२८६
२३	सिन्धुपाल्चोक	४७५०	०	४७५०	५२२०१	७२८७	५९४८८	२१६४	३०२३	५१८७
२४	काभ्रेपलाञ्चोक	५२९०	०	५२९०	६१५४५	८७२२	७०२६७	१८५८	२९४१	४७९९
२५	ललितपुर	११७६२	०	११७६२	५७७०८	६४९७	६४२०५	४८४८	४६६९	९५१७
२६	भक्तपुर	५३३८	०	५३३८	५२६७०	६४९७	५९१६७	४९२६	६५८३	११५०९
२७	काठमाण्डौ	८८५७	०	८८५७	६०४७७	९५१२	६९९८९	१६४२८	१६९४९	३३३७७
२८	नुवाकोट	५२९९	४३८	५७३७	५४८३१	९२९९	६४११०	१५०७	५७५३	७२६०
२९	रसुवा	३५४३	४३८	३९८१	४२७९१	५१६२	४७९५३	६२१	३८३२	४४५३
३०	धादिङ्ग	४६८८	०	४६८८	५५२९८	३९७७	५९२७५	२९७४	३१३६	६११०
३१	मकवानपुर	५४०९	०	५४०९	५८४३०	४७५६	६३१८६	३२५०	५८३५	९०८५
३२	रौतहट	५३२८	०	५३२८	६४१६६	६४९७	७०६६३	४१४०	४५४३	८६८३
३३	बारा	६९५३	३७७९	१०७३२	६३८३३	६४९७	७०३३०	४१८३	५०३१	९२१४
३४	पर्सा	६७९३	९४४७	१६२४०	६३८३३	५३१२	६९१४५	२९२७	५०४७	७९७४
३५	चितवन	६३६७	०	६३६७	६७३१५	१०१६९	७७४८४	३७४१	९८८४	१३६२५
३६	गोरखा	४५७२	०	४५७२	५८२०७	८७२२	६६९२९	१६१०	५२३८	६८४८
३७	लमजुङ्ग	४१०४	८७६९	१२८८३	५८७१९	८४००	६७११९	२०४४	५४७८	७५२२
३८	तनहुँ	६४६३	०	६४६३	५९८५७	७६१०	६७४६७	३५४५	९५४१	१३०८६
३९	स्याङ्गजा	४०७१	०	४०७१	५८९८६	९५१२	६८४९८	३३७०	१०७४८	१४११८
४०	कास्की	६९९१	०	६९९१	६१५४५	८४००	६९९४५	२९१६	१०२१९	१३१३५
४१	मनाङ्ग	३७९४	०	३७९४	४५१७६	४०८९	४९२६५	७१	२७३१	३४४२
४२	मुस्ताङ्ग	३७५७	२६३	४०२०	४९५११	५०१४	५४९६५	८२२	२२१५	३०३७
४३	म्याग्दी	४०११	०	४०११	५४५७५	५२७४	५९८४९	९११	४३०१	५२१२

सि.नं.	जिल्ला	उद्योग			कृषि			पर्यटन तथा संस्कृति		
		चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा
४४	पर्वत	४४७८	२६३	४७४१	५५७९९	५१६२	६०९६१	११०२	३६२५	४७२७
४५	बागलुङ्गा	५३४९	०	५३४९	५८०२४	५१६२	६३१८६	१४६०	५४०४	६८६४
४६	गुल्मी	४०६९	८७७	४९४६	५९२०७	६४०५	६५६१२	२९६४	१११९९	१४१६३
४७	पाल्पा	५८७६	०	५८७६	५७०२२	५९४१	६२९६३	१६०७	६२५२	७८५९
४८	नवलपरासी	५४२३	०	५४२३	६७७१	५२७४	७२९८५	१९५२	७८८४	९८३६
४९	रूपन्देही	६३११	०	६३११	६९१३८	६८६८	७६००६	४१९५	१०६०७	१४८०२
५०	कपिलबस्तु	५६७८	०	५६७८	६०५७७	७६१०	६८१८७	२४५०	५४८१	७९३१
५१	अर्घाखाँची	४००२	२६३१	६६३३	५३४८०	५९९०	५९४७०	५२०५	४९८६	१०१९१
५२	प्युठान	५२६०	२६३	५५२३	५९४४८	५२७४	५६७२२	२०३४	५७०६	७७४०
५३	रोल्पा	३८७२	२६३	४१३५	४७६१४	७७९५	५५४०९	१२०२	५०४६	६२४८
५४	रुकुम	४०८३	०	४०८३	४८३९३	७२८७	५५६८०	१५९७	२९०१	४४४८
५५	सल्यान	४००९	०	४००९	५०५४२	५३८५	५५७३७	१११८	४३१४	५४३२
५६	दाङ्गा	६१२२	९४	६२१६	५५८५८	७५३७	६३३९५	२५६९	८३४०	१०९१९
५७	बाँके	६५५६	४७२४	११२८०	५९७०३	५४७८	६५१८१	१७५१	५७८६	७५३७
५८	बर्दिया	५७१६	९४४७	१५१६३	५८०३४	५३८५	६३४१९	२८४१	५७७२	८६१३
५९	सुर्खेत	७३५३	०	७३५३	५३८९६	५३८५	५९२८१	१४८६	४४५२	५९३८
६०	दैलेख	३९८८	८७६९	१२७५७	५२७५७	६४२५	५९१८२	१३५१	४२४६	५५९७
६१	जाँजरकोट	३७२१	०	३७२१	५२१५०	४०८९	५६२३९	१२१६	३४६५	४६८१
६२	डोल्पा	४००५	०	४००५	५५४१०	५४७८	६०८८८	२५०८	८७०८	११२१६
६३	जुम्ला	५१८८	२६३	५४५१	५८५४७	५४७८	६४०२५	९९६	६३८५	७३८१
६४	कालिकोट	३९६१	२६३	४२२४	५९०११	५४९६	६४५०७	११७१	४९३३	६१०४
६५	मुगु	४०८१	२६३	४३४४	५५५१८	५२७४	६०७९२	२३७३	४९८८	७३६१
६६	हुम्ला	४०६९	२६३	४३३२	५३४९१	५२७४	५८७६५	२६१०	५५४१	८१५१
६७	बाजुरा	४३०८	२६३	४५७१	४५०८८	५९४१	५१०२९	१४७८	२९२७	४४०५
६८	बझाङ्गा	४०९९	२६३	४३६२	४७४९१	६४९७	५३९८८	१६९५	३९०९	५६०४
६९	अछाम	३८४९	२६३	४११२	५०८६६	५४७८	५६३४४	१५३३	३४५४	५०२७
७०	डोटी	५४०४	४३८	५८४२	५०५०७	७२८७	५७७९४	१५३२	२८३२	४३६४
७१	कैलाली	५६५९	०	५६५९	५४१२६	४९१७	५९०४३	२५८३	८४८१	११०६४
७२	कञ्चनपुर	५२३४	०	५२३४	५७९१७	५७०७	६३६२४	१७०१	५९००	७६०१
७३	डडेलधुरा	४६६०	४३८	५०९८	६१०५८	६४९७	६७५५५	१०२१	२५८८	३६०९
७४	बैतडी	५३६६	४३८	५८०४	५०१७३	५४७८	५५६५१	१६२४	३०१७	४६४१
७५	दार्चुला	३९२२	२६३	४१८५	४६९१३	५४७८	५२३९१	१२०१	३२६९	४४७०
	जम्मा	३८५०१०	८११५४	४६६१६४	४२०९४१०	४६७८८२	४६७७२९२	१८५६०९	४१९५८८	६०५१९७

सि.नं.	जिल्ला	भौतिक पूर्वाधार			महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण			युवा तथा खेलकूद			वन तथा भूसंरक्षण		
		चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा
१	ताप्लेजुङ्गा	०	२१५००	२१५००	११९९७	१२८५	१३२८२	१६१०	०	१६१०	८८४	६३१	१५१५
२	पाँचथर	०	२४४७६	२४४७६	१४४०५	१६२	१४५६७	१६१०	०	१६१०	७१६	८२२	१५३८
३	इलाम	०	४५७८९	४५७८९	१२५८८	५३१६	१७९०४	१९३३	०	१९३३	२८२८	२५९३	५४२१
४	झापा	०	६५०१५	६५०१५	१४११९	५९०८	२००२७	२९८४	०	२९८४	१०७५	८०६	१८८१
५	मोरङ्ग	०	५५०९५	५५०९५	१६६१९	१८६	१६८०५	३०५४	०	३०५४	१५४८	१५५६	३१०४
६	सुनसरी	०	४९९९७	४९९९७	१४१३३	३८९६	१८०२९	२४३१	०	२४३१	८३४	७९०	१६२४
७	धनकुटा	०	१९२४२	१९२४२	१०६२९	११९	१०७४८	१६७५	०	१६७५	१५२	२८५	४३७
८	तेह्रथुम	०	१७६७	१७६७	९८४५	११०	९९५५	१३५५	०	१३५५	१५२	२८५	४३७
९	संखुवासभा	०	२३४८२	२३४८२	११४१९	१२८	११५४७	१६७५	०	१६७५	१५२	३१३	४६५
१०	भोजपुर	०	२९७९०	२९७९०	१२४७१	१४०	१२६११	१९०५	०	१९०५	१५२	४२७	५७९
११	सोलुखुम्बु	०	२२२६३	२२२६३	११४५८	१२८	११५८६	१७५	०	१७५	७७४	८७८	१६५२
१२	ओखलढुङ्गा	०	२६१६१	२६१६१	११६६१	१५६८	१३२२९	१६१०	०	१६१०	१५२	३४२	४९४
१३	खोटाङ्ग	०	२६५८०	२६५८०	१२५४०	१४०	१२६८०	१६१०	०	१६१०	१५२	२५६	४०८
१४	उदयपुर	०	२९१९१	२९१९१	१५१५८	१७०	१५३२८	२२२८	०	२२२८	९१२	११६६	२०७८
१५	सप्तरी	०	३३३७७	३३३७७	१४७९६	३९०३	१८६९९	२३६६	०	२३६६	१४४	७०१	८४५
१६	सिरहा	०	२८३२६	२८३२६	१३७८९	३८९२	१७६८१	२४३१	०	२४३१	६५७	५६७	१२२४
१७	मनुषा	०	७३९२२	७३९२२	१४३८०	३८९८	१८२७८	२९१९	०	२९१९	२९२२	१८८४	४८०६
१८	महोत्तरी	०	३९५१३	३९५१३	१६१८४	१८१	१६३६५	२४३१	०	२४३१	९४४	८२२	१७६६
१९	सर्लाही	०	५४४११	५४४११	१७६५२	३९३५	२१५८७	२३६६	०	२३६६	९८५	५१९	१५०४
२०	सिन्धुली	०	३७७६७	३७७६७	१४७९२	१६६	१४९५८	२२२८	०	२२२८	७९१	१०९०	१८८१
२१	रामेछाप	०	४०१११	४०१११	१३६८२	१५४	१३८३६	१६७५	०	१६७५	१५२	३७६	५२८
२२	दोलखा	०	५०६७२	५०६७२	१३२२०	१०१०	१४२३०	१६७५	०	१६७५	१३८५	१६९१	३०७६
२३	सिन्धुपाल्चोक	०	३८०५३	३८०५३	१४६१७	१६४	१४७८१	१९७८	०	१९७८	२९४०	७३२२	१०२५२
२४	काभ्रेपलाञ्चोक	०	५४६५६	५४६५६	१६६४४	१८६	१६८३०	१९८३	०	१९८३	३०२४	७६५१	१०६७५
२५	ललितपुर	०	२३६९८	२३६९८	१२२९५	३८७५	१६१७०	१९३३	०	१९३३	६१७४	७०४२	१३२१६
२६	भक्तपुर	०	२२३५४	२२३५४	९३७२	१०५	९४७७	१६७५	०	१६७५	७६२	५९३	१३५५
२७	काठमाण्डौ	०	४९४३४	४९४३४	१६१३२	१८१	१६३१३	३१७२	०	३१७२	१५१५८	३३३५६	४८५१४
२८	नुवाकोट	०	५०२८८	५०२८८	१३०२०	१४६	१३१६६	२२२८	०	२२२८	१३०८	१५१०	२८१८
२९	रसुवा	०	२६६६६	२६६६६	११०७६	१२४	११२००	१४२०	०	१४२०	७४४	५३८	१२८२
३०	धादिङ्ग	०	३८२३९	३८२३९	१५३४४	१७२	१५५१६	१९३३	०	१९३३	१०७६	१६८७	२७६३
३१	मकवानपुर	०	२९५३५	२९५३५	१७०२६	३९२८	२०९५४	२२०३	०	२२०३	२९१०	२१५३	५०६३
३२	रोल्पा	०	३४२५०	३४२५०	१९०२०	३९५०	२२९७०	२३६६	०	२३६६	७७३	४५२	१२२५
३३	बारा	०	२७५७	२७५७	१५२६३	९०८३	२४३४६	२४३१	०	२४३१	९१६	५५४	१४७०
३४	पर्सा	०	३४४२३	३४४२३	१४३४२	३८९८	१८२४०	२५८१	०	२५८१	६६५	२१९	८८४
३५	चितवन	०	७३७७६	७३७७६	१३४२९	३८८८	१७३१७	२२८६	०	२२८६	१३७८	११३५	२५१३
३६	गोरखा	०	४९२५८	४९२५८	१९८४१	२२२	२००६३	१९३३	०	१९३३	१०१५	१२६४	२२७९
३७	लमजुङ्गा	०	३७२३१	३७२३१	१२०६०	५८८५	१७९४५	१६१०	०	१६१०	१०७०	१३६८	२४३८
३८	तनहुँ	०	५५३३०	५५३३०	१४६५२	६७७६	२१४२८	२२२८	०	२२२८	२९५२	७३८८	१०३४०
३९	स्याङ्गजा	०	५१३०९	५१३०९	१३६००	१५२	१३७५२	१८८८	०	१८८८	२८५०	७२६२	१०११२
४०	कास्की	०	६४८०४	६४८०४	१२४५९	३८७७	१६३३६	२२०३	०	२२०३	३२२२	८१६७	११३८९
४१	मनाङ्ग	०	२७५२२	२७५२२	९१५५	१०२	९२५७	१२९०	०	१२९०	६६५	१९१	८५६
४२	मुस्ताङ्ग	०	१९३१४	१९३१४	९७४७	१०९	९८५६	१३५५	०	१३५५	०	०	०
४३	म्याग्दी	०	२५२१५	२५२१५	१२१६२	१५७४	१३७३६	१२९०	०	१२९०	२०७२	६१९५	८२६७

सि.नं.	जिल्ला	भौतिक पूर्वाधार			महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण			युवा तथा खेलकूद			वन तथा भूसंरक्षण		
		चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा
४४	पर्वत	०	४०४६४	४०४६४	१२००५	१५७२	१३५७७	१६१०	०	१६१०	२०९२	६२६९	८३६१
४५	बागलुङ्ग	०	४८१४१	४८१४१	१४६९८	१६४	१४८६२	२२२८	०	२२२८	२०३९	६४२२	८४६१
४६	गुल्मी	०	५८२६५	५८२६५	१४०६८	५९०८	१९९७६	१८६८	०	१८६८	२३६६	७००९	९३७५
४७	पाल्पा	०	३९२०४	३९२०४	१३४६६	३०२६	१६४९२	१९३३	०	१९३३	२१७०	५५५४	७७२४
४८	नवलपरासी	०	७३६७८	७३६७८	१९२२५	६८२८	२६०५३	२६७६	०	२६७६	१५२	१६०	३१२
४९	रूपन्देही	०	५६३३२	५६३३२	१७३६०	५९४४	२३३०४	२६८९	०	२६८९	१५२	१७८	३३०
५०	कपिलबस्तु	०	३९४०२	३९४०२	१६४०८	९०९६	२५५०४	२२८६	०	२२८६	१५२	१९४	३४६
५१	अर्घाखाँची	०	२८४६३	२८४६३	१३३३८	१४९	१३४८७	१६७५	०	१६७५	१९०७	४९३८	६८४५
५२	प्युठान	०	३५१०५	३५१०५	१२३३९	५८८८	१८२२७	१६१०	०	१६१०	१५२	१९९	३५१
५३	रोल्पा	०	२९२७४	२९२७४	१२१५१	१३६	१२२८७	१६१०	०	१६१०	१५२	१७१	३२३
५४	रुकुम	०	३१८४२	३१८४२	१३८६३	१५९३	१५४५६	१६१०	०	१६१०	१५२	२२८	३८०
५५	सल्यान	०	३५५६०	३५५६०	१६१२५	१८१	१६३०६	१६१०	०	१६१०	१४९१	८३५	२३२६
५६	दाङ्ग	०	३४७०५	३४७०५	१६११६	३९१८	२००३४	२२८६	०	२२८६	१५२	२२८	३८०
५७	बाँके	०	३२४३३	३२४३३	१४५८३	१६३	१४७४६	२३२३	०	२३२३	३३०७	१६९९	५००६
५८	बाँदिया	०	३५५४५	३५५४५	११५२९	३८६७	१५३९६	२०२८	०	२०२८	८३२	१४४७	२२७९
५९	सुर्खेत	०	४५७८२	४५७८२	१४६४५	३९०१	१८५४६	२१०८	०	२१०८	९८९	१९४५	२९३४
६०	दैलेख	०	२६३११	२६३११	११९८९	१३५	१२१२४	१६१०	०	१६१०	१५२	२२८	३८०
६१	जाँजराकोट	०	२३००६	२३००६	१४२५६	१६०	१४४१६	१६१०	०	१६१०	१५२	१७१	३२३
६२	डोल्पा	०	२८०४२	२८०४२	११९२३	१३३	१२०५६	१३५५	०	१३५५	८४३	५५३	१३९६
६३	जुम्ला	०	२३५६२	२३५६२	१३५०९	१३०१	१४८१०	१७८०	०	१७८०	२४५६	१६४३	४०९९
६४	कालिकोट	०	२५४६८	२५४६८	१४२३०	१५९	१४३८९	१४८५	०	१४८५	१५२	१९९	३५१
६५	मुगु	०	२५२७५	२५२७५	१२८३०	१४४	१२९७४	१३५५	०	१३५५	९३९	७५४	१६९३
६६	हुम्ला	०	२६२३०	२६२३०	१०७६०	१२१	१०८८१	१४२०	०	१४२०	९१०	५२७	१४३७
६७	बाजुरा	०	२३२०६	२३२०६	११४७६	१२९	११६०५	१४८५	०	१४८५	७७०	६८३	१४५३
६८	बझाङ्ग	०	२५३२४	२५३२४	१३९७६	१५६	१४१३२	१६१०	०	१६१०	१५२	१९९	३५१
६९	अछाम	०	२४१४८	२४१४८	१३९२३	१५६	१४०७९	१५४५	०	१५४५	१५२	३२५	४७७
७०	डोटी	०	२५१८०	२५१८०	१३१८२	१४८	१३३३०	१६७५	०	१६७५	८४१	१२६७	२१०८
७१	कैलाली	०	४१५३४	४१५३४	१५७४४	१७७	१५९२१	२७२६	०	२७२६	१४५३	२३६७	३८२०
७२	कञ्चनपुर	०	३५३५९	३५३५९	११३१७	१२६	११४४३	२३२३	०	२३२३	७९०	८६२	१६५२
७३	डडेलधुरा	०	३०२४७	३०२४७	१०१६९	११४	१०२८३	१५९५	०	१५९५	७४१	१३३८	२०७९
७४	बैतडी	०	२७७८१	२७७८१	१४५४९	१६३	१४७१२	१४८०	०	१४८०	७२४	९७३	१६९७
७५	दार्चुला	०	२५५७४	२५५७४	१२२६१	१३७	१२३९८	१४२०	०	१४२०	६६०	७६४	१४२४
	जम्मा	०	२७४६८०१	२७४६८०१	१०२६८०६	१४०५८५	११६७३९१	१४६०७६	०	१४६०७६	१००२८१	१६५१६६	२६५४४७

सि.नं.	जिल्ला	विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण			शहरी विकास			शिक्षा		
		चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा
१	ताप्लेजुङ्ग	३७६४२		३७६४२	३८१७	३४९७७	३८७९४	१७७४१३	१७४	१७७५८७
२	पाँचथर	४१२६३.२		४१२६३.२	५३४८	५६५१०	६१८५८	२०३६६९	५२३	२०४१९२
३	इलाम	३५४६९.५		३५४६९.५	६५२७	४५३१८	५१८४५	२१४२६०	१७४	२१४४३४
४	झापा	२९७४२.९		२९७४२.९	८३५७	८२८९९	९१२५६	३४६९८१	१७४	३४७१५५
५	मोरङ्ग	३१९३०.८		३१९३०.८	७७३०	७००८३	७७८१३	४२९३०३	५२३	४२९८२६
६	सुनसरी	२४२०८.८		२४२०८.८	९३४१	५७७०९	६७०५०	३९०८६९	५२३	३९१३९२
७	धनकुटा	८६८८.९		८६८८.९	१०६७७	५२०९५	६२७७२	१६७१६९	५२३	१६७६९२
८	तेह्रथुम	३५९७६.६		३५९७६.६	४३१३	२९४९६	३३८०९	११९३२९	५२३	११९८५२
९	संखुवासभा	३९६५७.२		३९६५७.२	५०८५	३२६७७	३७७६२	१७१७३८	५२३	१७२२६१
१०	भोजपुर	४०६७४.७		४०६७४.७	४९२६	४२८०७	४७७३३	१७०१०९	५२३	१७०६३२
११	सोलुखुम्बु	४३५२१.५		४३५२१.५	४७६३	३२९८४	३७७४७	१३६८८८	१७४	१३७०६२
१२	ओखलढुङ्गा	४८३७४.७		४८३७४.७	५४८६	३३०८५	३८५७१	१६३६४६	१०६३९	१७४२८५
१३	खोटाङ्ग	४३०६६		४३०६६	४६५७	३७२२७	४१८८४	२२१४७०	५२३	२२१९९३
१४	उदयपुर	४९७९९.२		४९७९९.२	६१६३	५३४०६	५९५६९	२५९६०९	५२३	२६०१२२
१५	सप्तरी	३३५१४.८		३३५१४.८	६८८५	६४५७२	७१४५७	३१९७७५	५२३	३२०२९८
१६	सिरहा	३३३०६.९		३३३०६.९	६७९४	८६०४५	९२८३९	३६१६३९	५२३	३६२१६२
१७	धनुषा	३१५०१.८		३१५०१.८	८६०१	७५०११	८३६१२	३०१९२३	५२३	३०२४४६
१८	महोत्तरी	२८६८५.८		२८६८५.८	८०३३	६२४८९	७०५२२	३०३४०५	५२३	३०३९२८
१९	सर्लाही	२५७९२.८		२५७९२.८	८९९२	७१४०७	८०३९९	३८८४८१	५२३	३८९००४
२०	सिन्धुली	७८१७५.९		७८१७५.९	७२८१	५२३७०	५९६५१	२७७७२३	५२३	२७८२४६
२१	रामेछाप	३५२३५.२		३५२३५.२	६३७८	४५३४८	५१७२६	२१७४००	५२३	२१७९२३
२२	दोलखा	२४३३०.९		२४३३०.९	६२१४	६००६६	६६२८०	२०५१३७	५२३	२०५६६०
२३	सिन्धुपाल्चोक	२१४०१.६		२१४०१.६	६०६२	५४७६३	६०८२५	३११८८७	५२३	३१२४१०
२४	काभ्रेपलाञ्चोक	४२२७६.३		४२२७६.३	६९६३	६०९५३	६७९१६	३०३२६४	५२३	३०३७८७
२५	ललितपुर	६०३२.४		६०३२.४	१२१६५	४८०९६	६०२६१	२०९३६०	५२३	२०९८८३
२६	भक्तपुर	५२६६.८		५२६६.८	११७३८	५४६६५	६६४०३	१४०४६२	५२३	१४०९८५
२७	काठमाण्डौ	४३२६.३		४३२६.३	१८९५३	९३८६९	११२८२२	४७९९५७	५२३	४८०४८०
२८	नुवाकोट	२८४२६.२		२८४२६.२	६५७०	५३६९७	६०२६७	२२४१३८	५२३	२२४६६१
२९	रसुवा	११७१.३		११७१.३	३७९५	२०४६५	२४२६०	६०२७५	१०६३९	७०९१४
३०	धादिङ्ग	५६४२४.५		५६४२४.५	६२२१	५५९२६	६२१४७	३२५५३३	५२३	३२६०५६
३१	मकवानपुर	५९९३२.४		५९९३२.४	६५५०	८२८९६	८९४४६	२८७५९५	५२३	२८८११८
३२	रौतहट	२९८०५.६		२९८०५.६	८३७२	७६००३	८४३७५	२९५६४५	५२३	२९६१६८
३३	बारा	३२७९९.८		३२७९९.८	७७१३	६५६३५	७३३४८	३६१४१६	५२३	३६१९३९
३४	पर्सा	३१६९९.८		३१६९९.८	७०१२	५१०३४	५८०४६	२५२६४२	५२३	२५३१६५
३५	चितवन	६०३९८.८		६०३९८.८	९२८०	८२४६८	९१७४८	२६३१४७	५२३	२६३६७०
३६	गोरखा	४४००५.५		४४००५.५	६६७७	६२०६८	६८७४५	२५४५८४	५२३	२५५१०७
३७	लमजुङ्ग	३९२०४		३९२०४	६०३८	३०७०१	३६७३९	१७१७३३	५२३	१७१९६६
३८	तनहुँ	४३५०२.८		४३५०२.८	७३४२	७०६४०	७७९८२	२९३१८४	५२३	२९३७०७
३९	स्याङ्गजा	२१६७१.१		२१६७१.१	६५७०	५२५१०	५९०८०	२७५०९३	५२३	२७५६१६
४०	कास्की	४५९८१.१		४५९८१.१	१२२१९	८७२२८	९९४८७	२५२७६८	१०६३९	२६३४०७
४१	मनाङ्ग	९८९२.३		९८९२.३	४३४४	१०९९८	१५३४२	१८२९०	५२३	१८८१३
४२	मुस्ताङ्ग	५२४०.४		५२४०.४	४७९३	३६३४९	४११४२	४३५६२	५२३	४४०८५
४३	म्याग्दी	३०२१३.७		३०२१३.७	५५३६	४७५३१	५३०६७	११४००३	५२३	११४४२६

सि.नं.	जिल्ला	विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण			शहरी विकास			शिक्षा		
		चालू	पूर्वीगत	जम्मा	चालू	पूर्वीगत	जम्मा	चालू	पूर्वीगत	जम्मा
४४	पर्वत	१२८०४		१२८०४	६८३१	५७९३२	६४७६३	१५४८९४	५२३	१५५४१७
४५	बागलुङ्ग	३०३६५.५		३०३६५.५	७१५४	६०४५२	६७६०६	२५६३५६	५२३	२५६८७९
४६	गुल्मी	३०४३७		३०४३७	६९६४	५७५००	६३६६४	२४१०१८	५२३	२४१५४१
४७	पाल्पा	३९८८८.२		३९८८८.२	७१७२	५७०१४	६४१८६	२३७७३६	५२३	२३८२५९
४८	नवलपरासी	४४९६२.५		४४९६२.५	७६११	६६४१२	७४०२३	३६७६०४	५२३	३६८१२७
४९	रूपन्देही	३१३३६.८		३१३३६.८	६७७५	५१७६०	५८५३५	३६६४९७	५२३	३६७०२०
५०	कपिलबस्तु	२४३९६.९		२४३९६.९	५६८१	४२९७७	४८६५८	३७०२७७	५२३	३७०८००
५१	अर्घाखाँची	१६७०६.८		१६७०६.८	६२५९	५४८८४	६११४३	१९९३४६	५२३	१९९८६९
५२	प्युठान	२८१७८.७		२८१७८.७	५६२६	५८०१६	६३६४२	२१५९०२	५२३	२१६४२५
५३	रोल्पा	१३३६५०		१३३६५०	४९७४	३२५९४	३७५६८	२२८५६१	५२३	२२९०८४
५४	रुकुम	१३२०५०		१३२०५०	६०१७	२९३१०	३५३२७	२१८०३८	५२३	२१८५६१
५५	सल्यान	४०००७		४०००७	५०९८	३९३४४	४४४४२	२१८०६२	५२३	२१८५८५
५६	दाङ्ग	१२९५१८		१२९५१८	८६५६	८६४२५	९५०८१	३३१०२६	५२३	३३१५४९
५७	बाँके	२८७२९.८		२८७२९.८	७६९२	३६९१८	४४६१०	२६६२२४	५२३	२६६७४७
५८	बर्दिया	१०७५६५		१०७५६५	४३२७	३४२०२	३८५२९	२९२९५०	५२३	२९३४७३
५९	सुर्खेत	५२४७०		५२४७०	१०८७४	८०७३३	९१६०७	२६३८०९	५२३	२६४३३२
६०	दैलेख	१५१०७५		१५१०७५	६१६९	४३७९५	४९९६४	२५७५६३	५२३	२५८०८६
६१	जाँजोरकोट	९२३९८.४		९२३९८.४	३९७७	२८७१६	३२६९३	२१५६०७	४७०९	२२०३१६
६२	डोल्पा	६२९४९.४		६२९४९.४	३५८६	३२३९५	३५९८१	८३१९१	१७६५५	१००८०६
६३	जुम्ला	७७९०५		७७९०५	५४८८	३१२३५	३६७२३	१९१८०७	५२३	१९२३३०
६४	कालिकोट	९६७६३.१		९६७६३.१	४५३५	६२३१८	६६८५३	२८६८५९	५२३	२८७३८२
६५	मुगु	४४८५०		४४८५०	४९३१	३४९८०	३९९११	११२६८९	५२३	११३२१२
६६	हुम्ला	५९६२७.९		५९६२७.९	५३८०	३६६०६	४१९८६	११६४०५	५२३	११६९२८
६७	बाजुरा	७१७५६.६		७१७५६.६	६०९१	२४४५७	३०५४८	१३९६६२	५२३	१४०१८५
६८	बझाङ्ग	६६९२९.५		६६९२९.५	६२९१	५०१३०	५६४२१	१९३७६५	५२३	१९४२८८
६९	अछाम	७५५००.४		७५५००.४	५५०१	५४८४०	६०३४१	२४५२९६	५२३	२४५८१९
७०	डोटी	२९३०८.४		२९३०८.४	९५३५	६१०४१	७०५७६	१९४९६०	५२३	१९५४८३
७१	कैलाली	१६५००२		१६५००२	९२१५	५३६७२	६२८८७	४९६९६०	५२३	४९७४८३
७२	कञ्चनपुर	५२४८९.८		५२४८९.८	६४२७	४७४२१	५३८४८	२५४९८२	५२३	२५५५०५
७३	डडेलधुरा	१३८८९.७		१३८८९.७	६८९६	५२७५१	५९६४७	१४४०३५	५२३	१४४५५८
७४	बैतडी	४६९९७.५		४६९९७.५	५८०६	४२२१५	४८०२१	२७३२७७	५२३	२७३८००
७५	दार्चुला	४५०६९.२		४५०६९.२	७११४	५५८२०	६२९३४	१६००४०	५२३	१६०५६३
	जम्मा	३४६६३५७	०	३४६६३५७	५४०५	३९३५९४१	४४५१११५	१८०८१३१२	८९४५५	१८१७०७६७

सि.नं.	जिल्ला	स्थानीय विकास			स्वास्थ्य सेवा			कूल जम्मा		
		वालू	पूँजीगत	जम्मा	वालू	पूँजीगत	जम्मा	वालू	पूँजीगत	जम्मा
१	ताप्लेजुङ्गा	११२७६१	३४०५९९	४५२३६०	३२३४४	५९७०६	९२०५०	४२७८०९	४७७३१४	९०५१२३
२	पाँचथर	८९२१४	२८०१६८	३६९३८२	३७६९९	७२४३७	१०९६०६	४४५८९३	४५०२३७	८९६१३०.२
३	इलाम	११२८३४	३१८५७६	४३१४१०	५१६३३	७७८८५	१२९५१८	५०२४७२	५२१४६९	१०२३९४०.५
४	झापा	१४०९८५	४६२७९९	६०३७८४	८५८३५	२१३५२०	२९९३५५	७११८३३	८४५०९५	१५५६९१७.९
५	मोरङ्गा	१७६७६२	६१३९९७	७९०७५९	३५०४२	१२३८४४	१५८८८६	७८४६०५	८८२१११	१६६६७५५.८
६	सुनसरी	१८०१३८	३४५११४	५२५२५२	३२४२९	११९५६३	१५१९९२	७३२९३३	५९५८४३	१३२८७७५.८
७	धनकुटा	८६५१४	२४५९६५	३३२४७९	३५९१६	६९२८९	१०५२०५	३८१४३८	३९६८३७	७७८२७४.९
८	तेह्रथुम	७९६४	१९५४६२	२६७४२६	६५४३६	५१७८६	११७२२२	३६४१५२	३०३२२७	६६७३७८.६
९	संखुवासभा	८३८६०	२९७००२	३८०८६२	८५३३२	६४०१०	१४९३४२	४५४१७०	४२५६००	८७९७७०.२
१०	भोजपुर	१२२१२१	२४३८५०	३६५९७१	४६२८६	६१३४८	१०७६३४	४५५७४०	३८६२३८	८४१९७७.७
११	सोलुखुम्बु	८७५२२	२०३१६५	२९०६८७	३००२१	४८४१८	७८४६९	३६९०२१	३१५२३३	६८४२५३.५
१२	ओखलढुङ्गा	१७३०८५	५२६४८४	६९९५६९	५०१२०	७८३६७	१२८४८७	५०९९२८	६८३८८४	११९३०११.७
१३	खोटाङ्गा	२१२६५३	४२५९३२	६३८५८५	४१६०४	६६३३८	१०७९४२	५९४२५०	५६३८४०	११५८०९०
१४	उदयपुर	१५०६३५	३८३८६०	५३४४९५	३९१४४	६२९७१	१०२११५	५८६५१४	५४२३२९	१११८८४३.२
१५	सप्तरी	२८१८४५	२७०५१५	५५२३६०	७८४१७	१२८०३३	२०६४५०	८१०४३६	५५५१००	१३२५५३५.८
१६	सिरहा	२७४२६२	२९६६५६	५७०९१८	८३५५५	१२०९०९	२०४४६४	८४९१०१	५४४४००	१३९८५००.९
१७	धनुषा	२७६५८३	३९३८६५	६७०४४८	८८४७७	१०४४८४	१९२९६१	८०२२१४	६६५८७५	१४६८०८८.८
१८	महोत्तरी	२१४६११	२४१४४९	४५६०६०	५३८२३	८४६३६	१३८४५९	७००७९२	४४२९८०	११४३७७१.८
१९	सर्लाही	२६२८९५	३६४२४२	६२७१३७	५८८३८	९२९९४	१५१८३२	८३७९८२	६०२९७९	१४४०६६०.८
२०	सिन्धुली	१७३८३६	३८४९७७	५५८८१३	३४३९९	७०५६१	१०४९६०	६५१२६५	५६३८६४	१२१९३२८.९
२१	रामेछाप	१६८७३३	४९८८९२	६६७६२५	३४५६५	५९९३३३	९४४९८	५४०३९५	६५५३६९	११९५७६४.२
२२	वीलखा	११५८३७	१७५५५९	२९१३९६	४०२७९	५५११०	९५६८९	४६८९४७	३५३९१४	८२२८००.९
२३	सिन्धुपाल्चोक	१४२६८७	२५३५४९	३९६२३३	४०११५	७३२६८	११३३८३	६००८०३	४३७९४२	१०३८७४७.६
२४	काभ्रेपलाञ्चोक	१७५३८६	२९४१४४	४६९५३०	४९७५७	९६५८१	१४६३३८	६६७९९०	५२६३५७	११९४३४७.३
२५	ललितपुर	१२७३८६	२८९५४०	४१६९२६	४७००५	६५९९४	११२९९९	४९६६६८	४४९९३४	९४६६०२.४
२६	भक्तपुर	७५९६७	२०२५६३	२७८५३०	१८९२१	४०४१५	५९३३६	३२७०९८	३३४२९८	६६१३९५.८
२७	काठमाण्डौ	२४२४७१	७५६५००	९९८९७१	७९७३४	१५४४१५	२३४१४९	९४५६६५	१११४७३९	२०६०४०४.३
२८	नुवाकोट	१२५३२२	२३६२५०	३६१५७२	२७९१०	५५५३४	८३४४४	४९०५३९	४१३११८	९०३९५७.२
२९	रसुवा	५७००३	१००२२२	१५७२२५	६०२४२	३६१६०	९६४०२	२५३२२८	२०४२४६	४५७४७४.३
३०	धादिङ्गा	११०६५४	२३१८१८	३४२४७२	४२५५६	८०२०३	१२२७५९	६२२७०२	४१५६८१	१०३८३८२.५
३१	मकवानपुर	१४७४६७	२६७१७४	४१४६४१	६४०१०	५७८०७	१२१८१७	६५४७८२	४५४६०७	११०९३८९.४
३२	रोहट	२५७४४०	३३५८६६	५९३३०६	५९१८९	१०१५९७	१६०७८६	७४६२४५	५६३६८१	१३०९९२५.६
३३	बारा	२६०१७०	३४०४२८	६००५९८	५६४४५	७७०१८	१३३४६३	८१२१२३	५३५७०५	१३४७८२७.८
३४	पर्सा	२७१८७६	१०३५४९३	१३०७३६९	७२५८८	९८४२८	१७०१६	७२६९५९	१२४३८२४	१९७०७८२.८
३५	चितवन	११६२१२	३६७२८९	४८३५०१	९०२८५	१०२४४४	१९२७२९	६३३८३९	६५१५७६	१२८५४१५.८
३६	गोरखा	१३५०३९	२६५७९४	४००८३३	३०६०१	५७९९३	८७७९४	५५८०८५	४५०२८२	१००८३६६.५
३७	लमजुङ्गा	१२१२३९	२४७८३०	३६९०६९	५०३९२	५७८४६	१०८२३८	४६७६५३	४०४०३१	८७१६८५
३८	तनहुँ	१२७३६०	३१५२२८	४४२५८८	३६३४२	६६८९२	१०३२३४	५९७४२८	५३९९२८	११३१३५५.८
३९	स्याङ्गाजा	१४६६२१	३७८२७०	५२४८९१	१५९१९	७०७५८	८६६७७	५५०६१९	५८१०४४	११३१६६३.१
४०	कास्की	१३१०४०	३९२०१७	५२३०५७	४२७९५	११४३३८	१५७२३३	५७४१७९	६९९७८९	१२७३९६८.१
४१	मनाङ्गा	५३२६८	८६०३१	१३९२९९	४४६१४	१९९९०	६४६०४	१९११९९	१५२१७७	३४३३७६.३
४२	मुस्ताङ्गा	६३७८४	१०१६५५	१६५४३९	३८३०२	२६७६५	६५०६७	२२१३१३	१९२२०७	४१३५२०.४
४३	म्याग्दी	१०३६२९	२४९४०१	३५३०३०	४३३७९	५२७५९	९६१३८	३७१७८२	३९२७७३	७६४५५४.७

सि.नं.	जिल्ला	स्थानीय विकास			स्वास्थ्य सेवा			कूल जम्मा		
		चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा	चालू	पूँजीगत	जम्मा
४४	पर्वत	११९११०	२२०४५७	३३९५६७	५२९१६	६०१९९	११३११५	४२३६४१	३९६४६६	८२०१०७
४५	बागलुङ्ग	१४०७५२	२६६२७४	४०७०२६	८४९६९	७५५२५	१५६४९४	६०३३९५	४६४०६७	१०६७४६१.५
४६	गुल्मी	१५२४७७	२८४४१०	४३६८८७	१६३५८	६५३८१	८१७३९	५३०९९६	४९७४७७	१०२८४७३
४७	पाल्पा	१३७९८८	२६१८३२	३९९८२०	१०४४२५	७२०९२	१७६५१७	६०९२८३	४५१४३८	१०६०७२१.२
४८	नवलपरासी	१६४७०४	४७०७३८	६३५४४२	४६६८७	१०३८३४	१५०५२१	७२८७०८	७३५३३१	१४६४०३८.५
४९	रूपन्देही	१८५४४७	५८५८९२	७७१३३९	४३८२७	१३७०८३	१८०९१०	७३३७२८	८५५१८७	१५८८९१४.८
५०	कपिलबस्तु	१६७२४९	४४९३१५	६१६५६४	३६९३५	९७७४९	१३४६८४	६९२०९०	६५२३४७	१३४४४३६.९
५१	अर्घाखाँची	९४३१७	२३७०७४	३३१३९१	४००२५	६७५५४	१०७५७९	४३६२६१	४०६७९२	८४३०४२.८
५२	प्युठान	१२५७६३	३४४०६७	४६९८३०	७६४३९	६७६९७	१४४१३६	५२४७५२	५२२७३८	१०४७४८९.७
५३	रोल्पा	१२३६६७	२३६६२३	३६०२९०	५१९००	७५१५३	१२७०५३	६०९३५३	३८७५७८	९९६९३०.८
५४	रुकुम	१०९३९५	२३५६८७	३४५०८२	८९१२८	७०७९४	१५९९२२	६२४३२६	३८०१६५	१००४४९१.३
५५	सल्यान	१०४९७७	२३५२६२	३४०२३९	३३९०६	६५०६३	९८९६९	४७६७५५	३८६४६७	८६३२२२
५६	दाङ्ग	१०६६७९	३८६१५२	४९२८३१	५४१०१	१५२९६१	२०७०६२	७१३०८३	६८०८९३	१३९३९७५.८
५७	बाँके	११५४३५	२८९९०३	४०५३३८	१७७४७	१३१७९६	१४९५४३	५२४०५१	५०९४२३	१०३३४७३.८
५८	बर्दिया	७८५०६	२४७८६९	३२६३७५	३४६९०	८६८५९	१२१५४९	५९९०१८	४३०९१६	१०२९९३३.८
५९	सुर्खेत	११३४६५	२५४१२८	३६७५९३	२८५८८	९६०९५	१२४६८३	५४९६८३	४९२४४४	१०४२६२७
६०	दैलेख	१३४११०	४१३३४१	५४७४५१	२३१४२	९१६७८	११४८२०	६४३९०६	५९५४५१	१२३९३५६.७
६१	जाँजरकोट	७८५६६	२८८५४८	३६७११४	२८७७७	५८६८९	८७४६६	४९२४३०	४११५५३	९०३९८३.४
६२	डोल्पा	७३५१६	२२९४००	३०२९१६	३७२८२	३७३६९	७४६५१	३३६५६८	३५९६९३	६९६२६१.४
६३	जुम्ला	८७६६७	३८११३९	४६८८०६	४४४९६	९२२२४	१३६७२०	४८९८३९	५४३७५३	१०३३५९२
६४	कालिकोट	८१०९७	४९७४३७	५७८५३४	६११५७	६६३१०	१२७४६७	६१०४२१	६६३१०६	१२७३५२७.१
६५	मुगु	७८१७२	४६७१८३	५४५३५५	३६६३३	५८२७१	९४९०४	३५४३७१	५९७६५५	९५२०२६
६६	हुम्ला	९१०१९	४७२५१०	५६३५२९	३६६४७	५७८६४	९४५११	३८२३३९	६०५४५९	९८७७९७.९
६७	बाजुरा	८७९४५	४१३१२०	५०१०६५	६१००९	६६९२२	१२७९३१	४३१०६९	५३८१७१	९६९२३९.६
६८	बझाङ्ग	१३१६८३	३५१९४२	४८३६२५	९६०९२	८०७६५	१७६८५७	५६३७८४	५१९७०८	१०८३४९१.५
६९	अछाम	१५१२८८	४०१२२१	५५२५०९	६०५३६	१११०६९	१७६६०५	६१००२९	६०१४७७	१२११५०६.४
७०	डोटी	१३४७३३	२६१६१८	३९६३५१	४५४००	९४३२१	१३९७२१	४८७०७७	४५४६५५	९४१७३२.४
७१	कैलाली	१३१९११	४९९०४३	६३०९५४	३४७८०	१३९६७७	१७४४५७	९२०१५९	७५०३९१	१६७०५४९.६
७२	कञ्चनपुर	७५८४२	३४८५०१	४२४३४३	३७०९८	८५५९४	१२२६९२	५०६१२१	५२९९९३	१०३६११३.८
७३	डडेलधुरा	७८२१९	१७००९८	२४८३१७	५१५७२	६६५४३	११८११५	३७३८५६	३३११३७	७०४९९२.७
७४	बैतडी	१४७०३७	२२५२७३	३७२३१०	४८२२७	९४६०९	१४२८३६	५९५२६१	४००४७०	९९५७३०.५
७५	दार्चुला	११६७०६	२१९७८८	३३६४९४	५०४४८	६१४३५	१११८८३	४४५७५४	३७३०५१	८१८८०५.२
	जम्मा	१०२८१११३	२४९०२०३५	३५१८३१४८	३७५७३२	६०७७७२२	९७९५४५४	४२११४८८०	३९०२६३२९	८११४१२०८.९

अनुसूचि-८

(ब.उ.सि.नं. ३३७१२३-४ को क्र.सं. ९८८ संग सम्बन्धित)

आर्थिक सामाजिकरूपले आवश्यक र प्राविधिकरूपले औचित्यपूर्ण देखिएमा क्षेत्रिय सडकको रूपमा कार्यान्वयनमा जाने सडकहरूको आयोजना वैक स्थापना गरी संभाव्यता अध्ययन, सर्वेक्षण तथा डिजाइन र कार्यान्वयनमा लैजाने आयोजनाहरू

क्र.सं.	आयोजना	शुरु मिति
१.	मेची राजमार्गबाट थेचम्बु-औसिडाँडा-थेचम्बु ९ हुँदै जरीबोटे-देउराली-पाथिभरा जोड्ने पर्यटकीय सडक कालोपत्रे, ताप्लेजुङ्ग	२०७२/०७३
२.	सिनाम डाडागाँउ बहुमुखी क्याम्पस मादिवङ्ग ल्हासा सिंच्यापु भञ्ज्याङ सके विमानस्थल पाथीभारा सडक निर्माण, ताप्लेजुङ्ग	२०७२/०७३
३.	उत्तर दक्षिण (ताप्लेजुङ्ग-ओलाङचुङ्गगोला खण्ड सडक), ताप्लेजुङ्ग	२०७२/०७३
४.	घनकटाको मुलघाट हुँदै ताप्लेजुङ्ग तमोर करिडोर, ताप्लेजुङ्ग	२०७२/०७३
५.	थुकिया चाँगा तोक्पेगोला चीन सिमा जोड्ने सडक, ताप्लेजुङ्ग	२०७२/०७३
६.	लिम्बा न लेखा गाउ फुकेँ रूख चप्लेटी घाम्टार भन्ज्यांग खान्द्रुक तीनतले नावाखोला सडक कालोपत्रे , पाँचथर	२०७२/०७३
७.	जाते डाडा पोखरी तिन घरे वाल्ने गाविस हुँदै मौवा गाविस जोडने सडक कालोपत्रे , पाँचथर	२०७२/०७३
८.	च्याङ्गथापु कुवापानी विजुली हाइड्रोपावर हुँदै चिवाभञ्ज्याङ्ग सडक, पाँचथर	२०७२/०७३
९.	फिदिम, शिवालय-रानीटार, नाडलपा-लुङरूपा, गोरूवाले सडक, पाँचथर	२०७२/०७३
१०.	राजदुवाली चिसापानी दानावारी खुदुनावारी सडक कालोपत्रे, ईलाम	२०७२/०७३
११.	दशमी-जुङ्गेटार-फूएनप्या-दोभान गजुरीमुखी सडक, इलाम	२०७२/०७३
१२.	माडसेवुङ्ग- इभाङ्ग- गजुरमुखी सडक, इलाम	२०७२/०७३
१३.	ईलाम नपा ७ मार्से खुलाल गाउँ सडक निर्माण, ईलाम	२०७२/०७३
१४.	जोगमाई जौवारी मेग्मा तुम्लिङ्ग थुम्के -मानेभञ्ज्याङ्ग पशुपतिनगर सडक, इलाम	२०७२/०७३
१५.	गजुरमुखी रत्नदेवी भञ्ज्याङ्ग पुङ्गखोला खमारे जालपा कजले फुएतप आमचोक सडक, ईलाम	२०७२/०७३
१६.	ईलाम बाखोर देउराली माईमभुवा पक्कीपुल माईखोला मावु जमुना प्यांग नयावजार जोगमाई गोर्खे धाप सडक कालोपत्रे , ईलाम	२०७२/०७३
१७.	ईलाम नपा वडा नं३ टुडिखेल बार भन्ज्यांग हुँदै एरपोर्ट जाने पक्कि सडक , ईलाम	२०७२/०७३
१८.	मानेभञ्ज्याङ्ग, गोर्खे धाप हुँदै जोगमाई शनसरे सम्म सडक कालोपत्रे , ईलाम	२०७२/०७३
१९.	राजदुवाली चिसापानी दानावारी खुदुनावारी दुर्गापुर भपा बजार सडक कालोपत्रे, इलाम	२०७२/०७३
२०.	इलाम नगरपालिका रत्नचोक देखि साजबोटे इन्टेक साङ्गरूम्बा हुँदै गाग्नेभञ्ज्याङ्ग, इलाम	२०७२/०७३
२१.	धरमपुर -शुक्रबारे -मङ्गलबारे - पाँचगाछी सडक कालोपत्रे, भपा	२०७२/०७३
२२.	कन्काई-कोटीहोम-जामुनखाडी-कैलाशघाट-अर्जुनधारा धाम- शनिश्चरे बजार - शहिद पार्क - कालिका विठ हुँदै उत्तर दक्षिण मेची राजमार्ग जोडने सडक, भपा	२०७२/०७३
२३.	जलथल मंगलबारे बजारबाट वडावारी जोन वाटो नेत्र मार्ग, भपा	२०७२/०७३
२४.	नेत्रमार्ग पथरीया - केचना खण्ड, भपा	२०७२/०७३
२५.	भीमनगर किचकवध रिङ्गेरोड, पृथ्वी नगर ४, भपा	२०७२/०७३
२६.	भद्रपुर न.पा. रंगीयाडाँडा देखि फागुचोक हुँदै जनकल्याण स्कूल हुँदै ज्ञानेचोक जाने वाटो पिच, भपा	२०७२/०७३
२७.	बुधबारे बजार क्षेत्र सडक, भपा	२०७२/०७३
२८.	शनिश्चरे बजारबाट खुदुनावारी-दानावारी-राजदुवाली वाटो पक्की, भपा	२०७२/०७३
२९.	धुलावारीबाट आउने न्यू एभरग्रिन बोर्डिङ हुँदै मिलनचोक आइतबारे हुँदै हापेनचोक जाने सडक, भपा	२०७२/०७३
३०.	वितार्मोड न.पा १ महेन्द्र राजमार्गबाट वितार्सिटी हस्पिटल, बाल्मिकी स्कूल, अतिथी सदन हुँदै शनिश्चरे जाने सडक कालोपत्रे, भपा	२०७२/०७३
३१.	शान्तिनगर गाविस वडा नं.१ आइतबारे वाट शान्ति चोक मिलन चोक पन्जावी चोक बोर्डिङ्ग स्कूल हुँदै मंगलबारे सम्मको सडक कालोपत्रे, भपा	२०७२/०७३
३२.	पृथ्वीनगर हिमालीचोक पाठामारी वनियायी बालुवारी सडक, भपा	२०७२/०७३
३३.	भपा चकचकी बजार १,२ देखि कालिदाग बारी जोडने सडक , भपा	२०७२/०७३
३४.	भपा चकचकी बजार देखि राजगर ७ हुँदै हुलाकी राजमार्ग जोडने सडक कालोपत्रे , भपा	२०७२/०७३
३५.	लखनपुर मंगलबारे मुजुरटिभट्टा ज्योतिनगर क्याम्पा वीर्नावारी हवल्दार चोक हुँदै शिवगञ्ज सडक स्तरोन्नती, भपा	२०७२/०७३
३६.	लक्ष्मीमार्ग हुँदै जामुनखाडी सडक, कन्काई न.पा., भपा	२०७२/०७३
३७.	मेचीनगर-१०को मनमोहन मार्गबाट कोईरालामार्ग हुँदै बाहुनडाँगी जोड्ने वाटो, भपा	२०७२/०७३
३८.	गौरादह पेट्रोलपम्पबजार हाँसखोरा दहलु ठकठके बैराती ठेकीटोला गौरीगंज सडक, भपा	२०७२/०७३
३९.	केरखा गुरुङ्गटोल भलायोडाँडा समयगढ गौरादह सडक, भपा	२०७२/०७३
४०.	धुलावारीबजार मागुरमाडी ऋण्डीचोक मंगलबारे सडक, भपा	२०७२/०७३
४१.	महेशपुर धिमालधुरादेखि पृथ्वीनगर कुलेचोकसम्मको सडक, भपा	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
४२.	भद्रपुरबाट दुहवी लोकमार्गको चक्चकीखण्डदेखि शरणामतिखण्डसम्म सडक, भ्रापा	२०७२/०७३
४३.	सितापुरी रंगपुर बजार स्कूल चौन बालुवथान चण्णारामारी खजुरगाछी हुँदै फत्तेपुर सडक,भ्रापा	२०७२/०७३
४४.	देवकोटामार्ग चन्द्रगढीको सडक, भ्रापा	२०७२/०७३
४५.	बनिरामा गा.वि.स. देखि पूर्व चतरा मुल नहर कसेनी, बाहुनी केरीन चौकसम्म १२ कि.मि कालोपत्रे, मोरङ	२०७२/०७३
४६.	विराटनगर उ.म.न.पा. वडा नं. १८ देखि भातीगंज गा.वि.स. सम्म कालोपत्रे, मोरङ	२०७२/०७३
४७.	बैजनाथपुर गाविस भवन देखि बैजनाथपुर २,३,६ हुँदै भौडाहा गाविस सम्मको सडक, मोरङ	२०७२/०७३
४८.	घिनाघाट सडक खण्ड, तेतरिया चौक देखि पूर्व मोतिपुर गा.वि.स. सम्म कालोपत्रे, मोरङ	२०७२/०७३
४९.	नमुना बाहुनी गा.वि.स. ५ डाँगीटोलबाट गिरीटोल हुँदै होक्लावारी गा.वि.स. जोड्ने सडक कालोपत्रे, मोरङ	२०७२/०७३
५०.	विराटनगर चक्रपथको बाइपास सडक निर्माण र स्तरोन्नती, मोरङ	२०७२/०७३
५१.	विराटनगरदेखि भौडाहा, थालाहा, वविषवित्ता, दर्वेशा हुँदै गान्धी आश्रमसम्मको सडक विस्तार एवं कालोपत्रे, मोरङ	२०७२/०७३
५२.	सौराभाग गा.वि.स. मायागञ्जदेखि वैतौना चौक पूर्व दर्वेशा गाविस ४ आमतोला-रफिक टोल-दक्षिणटोल-वर्मेली टोल - रञ्जनी बजार-मंगलवारि-हेक्लावारी डिपु हुँदै भाउन्ते सम्म(अमर मार्ग) सडक, मोरङ	२०७२/०७३
५३.	मोरङ कटहरी गा.वि.स. वडा नं ४ स्कूल चौकबाट जुडी पुल हुँदै लोहन्द्रा खोलासम्मको सडक, मोरङ	२०७२/०७३
५४.	विराटनगर उप म.न.पा. बरगाछी चौकबाट सुनसरी जिल्लाको चमडी हुँदै हरिनपा, लोकेशीसम्मको बाटो, मोरङ	२०७२/०७३
५५.	गदिया चौकबाट गृगीलिया जाने सडक, मोरङ	२०७२/०७३
५६.	विराटनगर रिङरोडभित्र नेमुवा देखि रानीसम्मको बाइपास सडक, मोरङ	२०७२/०७३
५७.	सुन्दर दुलारी न.पा. गछिया चौकबाट धेरावनी हुँदै चतरा मुल नहर (सिसवनी बढहरा)सम्म जोड्ने सडक, मोरङ	२०७२/०७३
५८.	बाँसवारी ओखें सडक मोरङ. ८ र धनकुटा, मोरङ	२०७२/०७३
५९.	सितापुरी-रमपुर-स्कूलचौन, भ्रापा	२०७२/०७३
६०.	गान्धी-मनमोहन मार्ग (पथरीबाट रङ्गेली मोरङ जोड्ने सडक), मोरङ	२०७२/०७३
६१.	पिपरा बैठार मिलनचोकबाट बकलौरी गा.वि.स. २ कूरखत हुँदै धरान जाने बाटो, मोरङ	२०७२/०७३
६२.	सुन्दरपुर डाँगी दाहालचोक लामेटार खदम हुँदै पार्टी गा.वि.स. जाने बाटो,मोरङ	२०७२/०७३
६३.	पुष्पलालचोक उत्तर देखि टंकी हात्तीमुडा सिसवनी बढहरा हुँदै गछियासम्म सडक, मोरङ	२०७२/०७३
६४.	बकाह पुलदेखि रंगेली न.पा. देखि दर्वेशा गा.वि.स. बजारसम्मको सडक, मोरङ	२०७२/०७३
६५.	बबिया विर्ता-३ इश्वर एकीकृत फर्म लक्ष्मीपुर सडक, मोरङ	२०७२/०७३
६६.	दर्वेशा गा.वि.स. वडा नं ६ युवाचौकदेखि बयरवन गा.वि.स. हरकपुर १ हुँदै अमरदह गा.वि.स. दोहमना कृषिबजार जाने बाटो, मोरङ	२०७२/०७३
६७.	कदमाहा गा.वि.स. वडा नं. यादव टोलदेखि नोचा गा.वि.स. हुँदै अमाही परियाती गा.वि.स. जाने बाटो, मोरङ	२०७२/०७३
६८.	विराटनगर गड्डीचौकबाट देवानगंज सडक, मोरङ	२०७२/०७३
६९.	धरान १५ दन्तकाली चौक देखि बगरकोट पुल सम्मको सडक कालोपत्रे, सुनसरी	२०७२/०७३
७०.	ईनवा महेन्द्र चौक देखि उत्तर दुमराहा राम धुनी नगरपालिका हुँदै बराह क्षेत्र जोड्ने सडक, सुनसरी	२०७२/०७३
७१.	भुम्का लगुनाचोक बकलौरी सडक, सुनसरी	२०७२/०७३
७२.	सुनसरी औरावनी ९ को भमरीदेखि गढदेव बुद्धस्थान पश्चिमबाट टेगा खोला, इडा भडा, सिमरिया ८ छिटाहा बजार हुँदै चिमडी बजारसम्म जोड्ने सडक, सुनसरी	२०७२/०७३
७३.	औरावनी गा.वि.स. वडा नं ६ मभरी बजार हुँदै सिमरिया, धिराहा, चमडी गा.वि.स.को दैताघुर र राजगञ्ज सिनवारी गा.वि.स. जोड्ने बाटो, सुनसरी	२०७२/०७३
७४.	सुनसरी अकहा बजरबाट मण्डेला प्रावि हुँदै नसिंहजन्ना चौक भुटाहा -वसन्तपुर-धुस्की जोडर जाडने पीच बाटो, सुनसरी	२०७२/०७३
७५.	नरसिंह गा.वि.स. वडा २ को मुसहरी टोलदेखि पश्चिम र त्यसपछि नक्सा ४ ग हुँदै दक्षिण जाने शर्दुसम्म जोड्ने सडक, सुनसरी	२०७२/०७३
७६.	धरान उपमहानगरपालिका वडा १५ महादेव चौकदेखि तल्लो पानवारी धरान २३ सेहरा खोलाको पुल सम्म सडक, सुनसरी	२०७२/०७३
७७.	इटहरी १५ को खैराटोल देखि मधेली तथा चाँदवेला हुँदै इटहरी-७ जोड्ने सडक, सुनसरी	२०७२/०७३
७८.	इटहरी-१८ पकली कान्छीचौकबाट डकाहाचोक बडारा पटेवा हुँदै तरहराबजारसम्म सडक, सुनसरी	२०७२/०७३
७९.	इटहरी ७ -९ हुँदै खनार जोड्ने बाटो, सुनसरी	२०७२/०७३
८०.	महेन्द्रराजमार्गको विसनपुर देखि अमहा हुँदै भवानीपुरसम्म सडक, सुनसरी	२०७२/०७३
८१.	भुल्केचोक कृषिकेन्द्र हुँदै तरहरा सम्मको सडक, सुनसरी	२०७२/०७३
८२.	लक्ष्मी खोला मारिक कटहो लेगुवा खोला सडक निर्माण, धनकुटा	२०७२/०७३
८३.	हिले आखी सल्ला छिन्ताङ्ग सडक कालोपत्रे, धनकुटा	२०७२/०७३
८४.	पाखीवास नगरपालिका ४ पाखवास बजार हुँदै सान्ने, लेगुवा, लाठीभञ्ज्याङ्ग, चानुवा डाडागाउ, संखुवासभाको आँखिभुई खाँदवारी जोड्ने मध्य पहाडी सडक कालोपत्रे, धनकुटा	२०७२/०७३
८५.	गुठीटार दाइसिंह राईघाट सडक, धनकुटा	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
८६.	भेडेटार-राजारानी-छर्नव्धबारे-पाँचथर सडक, धनकुटा	२०७२/०७३
८७.	धनकुटा मुडे जितपुर सडक, धनकुटा	२०७२/०७३
८८.	नसवोटे आडदीन हमरजुड मछीन्द्र मा.वि. रामनवमी सडक, तेह्रथुम	२०७२/०७३
८९.	राधाकृष्ण चौतारा आहाले आरूबोटे सादेन विमिरे पावरहाउस, तेह्रथुम	२०७२/०७३
९०.	भुल्के धारा बर्खे सिंह बाहिनी निमावि दान्पा सडक , तेह्रथुम	२०७२/०७३
९१.	शुक्रबारे जुरू सल्ला बहनवा रोतेपिङ्ग बागपा पिङ्ग बसन्तपुर सडक, तेह्रथुम	२०७२/०७३
९२.	जोरलाकुरी मुलपानी सिरानघर सिरुवानी मध्यपहाडी सडक, तेह्रथुम	२०७२/०७३
९३.	इवाथ दवीस्थान जलसिंह प्रा.वि. मौलोधारा न्युरातीन सडक, तेह्रथुम	२०७२/०७३
९४.	जिरिखिम्ती टिमुरे सोल्मा सिंहदेवी सडक, तेह्रथुम	२०७२/०७३
९५.	डम्परेपानी नाम्जाङ्ग गहतराज चोक कृष्ण मा.वि. समुद्र सडक, तेह्रथुम	२०७२/०७३
९६.	आम्बुङ्ग कोवेकको माथिल्लो भाग हुँदै लिफुवाखोला सिक्केदिम हुँदै मोराहड सडक, तेह्रथुम	२०७२/०७३
९७.	गुफापोखरी श्रीजुङ्ग मोराहाङ्ग (सिकीदिम) जिरिखिम्ती सडक, तेह्रथुम	२०७२/०७३
९८.	भञ्ज्याङ्ग नक्कलेघाट सडक छातेढुंगा, तेह्रथुम	२०७२/०७३
९९.	लेग्वा-तुम्लिङ्गटार सडक कालोपत्रे, संखुवासभा	२०७२/०७३
१००.	बसन्तपुर हुँदै ताप्लेजुङ्ग जोडनु बसन्तपुर -गुफा- दोभान सडक, संखुवासभा	२०७२/०७३
१०१.	बसन्तपुर चैनपुर कोशी राजमार्ग कालोपत्रे, संखुवासभा	२०७२/०७३
१०२.	तेह्रथुमको बसन्तपुर देखि संखुवासभाको चैनपुर हुँदै खादवारीको सडक स्तरोन्नती, संखुवासभा	२०७२/०७३
१०३.	बसन्तपुर गुफापोखरी सभापोखरी सडक, संखुवासभा	२०७२/०७३
१०४.	आँखीभुई केवावेसी मुडे मिलाखर्क मावदिल मुनढाकी सिद्धपोखरी जलजला खराण रिङ्गरोड, संखुवासभा	२०७२/०७३
१०५.	मालिङ्ग याखाचोक आँखीभमी सडक, संखुवासभा	२०७२/०७३
१०६.	प्याउली भ्याउपोखरी सडक, भोजपुर	२०७२/०७३
१०७.	भदौरे-पाडरेवारी-वावीथान-लमसुवा पुल-केउरेनीपानी २, भोजपुर	२०७२/०७३
१०८.	अजिङ्गरे बराहपोखारी चिसापानी भोजपुर सडक खोटाङ्ग/भोजपुर	२०७२/०७३
१०९.	वघाखोर माभुखर्क तिम्ना खम्बुखा तिम्मा सडक, भोजपुर	२०७२/०७३
११०.	नागी खोङ्गराड शारदा प्रा.वि. हुँदै वडा नं. ६,३,८,७ पर्ने चखेवा पुग्ने सडक, भोजपुर	२०७२/०७३
१११.	देवानटार बयाङ्ग दुमरे सडक, भोजपुर	२०७२/०७३
११२.	पंचन भञ्ज्याङ्गवाट काँगेलको ढलुंगा सल्यान केउरिनी -ख्याम्पु-नेचा गैरी ओखलढुंगा जिल्लाको देउराली सडक, सोलुखुम्बु	२०७२/०७३
११३.	चुर्पुघाट-सगरमाथा प्रा.वि.-कालिका नि.मा.वि-रूवापधेरो-जाल्पा प्रा.वि.-खडका गाउँ भैसेचिसापानी हुँदै ओखढुंगा जिल्लाको रात्माटे डाडाखर्क सडक, सोलुखुम्बु	२०७२/०७३
११४.	सल्लेरी-खरीखोला देखि चौरीघर्क गा.वि.स.को सुर्के सम्मको बाटो, सोलुखुम्बु	२०७२/०७३
११५.	साघुटार सिंह देवी पसलटार नवलपुर एकवार सडक , ओखलढुंगा	२०७२/०७३
११६.	लिखु खिजि फलाटे रावा दोल भुसिङ्गा सडक कालोपत्रे, ओखलढुंगा	२०७२/०७३
११७.	निसंखे मोली जयरामघाट मोटर बाटो , ओखलढुंगा	२०७२/०७३
११८.	रामपुर जलजले मोटर बाटो , ओखलढुंगा	२०७२/०७३
११९.	थुल्मे घाट बल्लु भन्ज्यांग सिस्नेरी मुलखर्क फलाटे भन्ज्यांग सडक निर्माण , ओखलढुंगा	२०७२/०७३
१२०.	जयराम - मोली - निशाखे सडक, ओखलढुंगा	२०७२/०७३
१२१.	कटुञ्जे कोषहाट - ककनी सडक, ओखलढुंगा	२०७२/०७३
१२२.	बरुणेशवर दुस्के ७ विगुटार, राँगदिप, पात्ले जोडने मोटर बाटो, ओखलढुंगा	२०७२/०७३
१२३.	रामेश्वर महादेवको मन्दिर शिलढुङ्गे पधेरो हुँदै रानीवन पोखरी भञ्ज्याङ्गसम्म सडक, ओखलढुंगा	२०७२/०७३
१२४.	रामपुर बजार हर्कपुर जरयटार मानेगाँउ घलेगाँउ हुँदै कटुञ्जे कोषहाट जोडने सडक, ओखलढुंगा	२०७२/०७३
१२५.	लिखु सिल्लुवेशी सिंहदेवी गाम्नाटार लिखु एकवार सडक, ओखलढुंगा	२०७२/०७३
१२६.	दूधकोशी स्क्वार (जयरामघाट तलुवा, भदौरे, कुइभिर दूधकुण्ड सोलु), ओखलढुंगा	२०७२/०७३
१२७.	लगलगे ओखलढुंगा हुँदै निशङ्केसम्मको मोटरबाटो, ओखलढुंगा	२०७२/०७३
१२८.	लामीडांडा दुवेकूल ऐसेलुखर्क सडक, खोटाङ्ग	२०७२/०७३
१२९.	बजले देखि ऐसेलु खर्क हुँदै नाम्चे बजार सम्मको सडक कालोपत्रे , खोटाङ्ग	२०७२/०७३
१३०.	मौरे डाडा गाउ खापा जलजले रावा खोला सडक कालोपत्रे , खोटाङ्ग	२०७२/०७३
१३१.	खानी डाडा विमान स्थल देखि याम्खा गाविस सम्मको सडक कालोपत्रे , खोटाङ्ग	२०७२/०७३
१३२.	बाजे च्यान डाडा ५ बाटो दोर्पा चिउरे डाडा हुँदै दिक्तेल जाने सडक कालोपत्रे , खोटाङ्ग	२०७२/०७३
१३३.	वैक चोक बम्रांग दिखुवा खोला मसानघाट बुईपा बसेरी हुँदै तराई जोडने रेग्मितार सम्मको सडक कालोपत्रे , खोटाङ्ग	२०७२/०७३
१३४.	सोलमा पाथेका फेदी सडक कालोपत्रे , खोटाङ्ग	२०७२/०७३
१३५.	चिउरीडाँडा- नयाँ सडक- दोवेलावाट वडानं. ४ वुवासुड मध्ये पहाडी राजमार्ग जोडने, खोटाङ्ग ।	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
१३६.	घाण्डा-धर्तुङ-चिसापानी सडक, खोटाङ	२०७२/०७३
१३७.	खोटाङ्गबजार - सावा - लिकुवा सडक, खोटाङ	२०७२/०७३
१३८.	हलेसी गुडगाँउ हुँदै ओखलढुंगा सोलुखुम्बु माटरबाटो, खोटाङ	२०७२/०७३
१३९.	दुर्छिम गा.वि.स. दलसुर चोक देखि सूनकोशीको बत्तासेघाट सम्मको "होलेसुङ जनकराज-राई मार्ग" सडक, खोटाङ	२०७२/०७३
१४०.	अजिगरे-बारहपोखरी-चिसापानी सडक, खोटाङ	२०७२/०७३
१४१.	ऐसेलुखर्क वाकचौल सडक, खोटाङ	२०७२/०७३
१४२.	राजापानी गा.वि.स. देखि वडा नं. ५ हुँदै लिपेदोभान सडक, खोटाङ	२०७२/०७३
१४३.	मुकुंची - पुँवारे -माभ्रखर्क सडक, उदयपुर	२०७२/०७३
१४४.	मुकुंची - धाडले -सिलले - चुसम्फा सडक, उदयपुर	२०७२/०७३
१४५.	गाइघाट हडिया फतेपुर सडक खण्ड, उदयपुर	२०७२/०७३
१४६.	उदयपुर वेल्टा बसहा ६ हुँदै पवित्र मार्ग मादिवास सम्मको सडक, उदयपुर	२०७२/०७३
१४७.	कमेरे सिर्वांनी बारा सडक निर्माण, उदयपुर	२०७२/०७३
१४८.	सोमबारे देउली कुना कर्कुन्तार सडक कालोपत्रे, उदयपुर	२०७२/०७३
१४९.	जलजले मोहनपुर तोरीबारी कालिखोला हाडेवास सडक, उदयपुर	२०७२/०७३
१५०.	लालपट्टी सखडा सडक (दक्षिण तर्फ), सप्तरी	२०७२/०७३
१५१.	देउरीभरुवा विषहरिया सकरपुर सडक कालोपत्रे, सप्तरी	२०७२/०७३
१५२.	लोखरम कोचावखारी गा.वि.स.को हाटी कुपही हुँदै फकिरासम्मको सडक, सप्तरी	२०७२/०७३
१५३.	चन्द्रनहर -भारदह डाढा पकडी-गोइठी गाविस सडक, सप्तरी	२०७२/०७३
१५४.	शिवचोक छपडारी रामपुर पिपडा पत्राई पोखरी कचनारी सडक, सप्तरी	२०७२/०७३
१५५.	वीरपुर गढपोखरीदेखी लोखरम हरिजन टोल देखि दक्षिण हुँदै लालापट्टी राजपुर सम्मको सडक, सप्तरी	२०७२/०७३
१५६.	रुपनगर कंचनपुर बाईपास सडक, सप्तरी	२०७२/०७३
१५७.	लोथरम पचावखारी हाँटी कुपही सडक, सप्तरी	२०७२/०७३
१५८.	रूपनगर देखि सीतापुर घोघनपुर धरमपुर-बालुवा चोकसम्म सडक, सप्तरी	२०७२/०७३
१५९.	भोटियाटोल-पक्कीटोल हुँदै मावीदह सडक, सिराहा	२०७२/०७३
१६०.	महेन्द्र राजमार्ग-महेशपुर-सीतापुर-डुमरी-मभौलिया-विष्णुपुर प्रा.रा. -निर्दाना सडक निर्माण, सिराहा	२०७२/०७३
१६१.	अर्नामा बाँनिनिया -करहवा-थलहा-लक्ष्मीपुर-अर्नामा प्रा.पि. सडक निर्माण, सिराहा	२०७२/०७३
१६२.	विष्णुपुर भुक्किया बजार हुँदै अयोध्या नगर हुँदै हर्कतीको हुलाकी सडक सम्मको सडक कालोपत्रे, सिराहा	२०७२/०७३
१६३.	भगवानपुर ईनर्वा विशौल ठाडी सडक कालोपत्रे, सिराहा	२०७२/०७३
१६४.	बडहरामाल देखि कन्जहाँरा हुँदै चोर्हवा सम्म रहेको रजैया सडक, सिराहा	२०७२/०७३
१६५.	ज.उ.न.पा वडा नं.१२ को कुवा देखि ज.उ.न.पा. वडा नं.१६ को कपिलेश्वर महुवा हुँदै लोहनाको सीमा सम्मको ६ कि.मी सडक ग्राभेल, धनुषा	२०७२/०७३
१६६.	धनुषा महोत्तरी जोडने सडक जनकपुर देखि बसहिया, दनौली, बिसनपुर, मभौरा, फेचहा, तुलसिपाही जब्दी हुँदै मुसरनिया सडक, धनुषा	२०७२/०७३
१६७.	ननुपदी गा.वि.स को बगमुही नदी हुँदै चम्पावती माइस्थानसम्मको सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१६८.	कमला नदीको तटबन्ध देखि वालावाखर वडा नं.१ वेमरखीटोल हुँदै मुसहरी बजार र वडा४-५ हुँदै क्षेत्र नं.६ को गा.वि.स सतोषको कलुवामोर हुँदै मठीहन चौक सम्म करिब ७ कि.मि सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१६९.	घोढघास वडा न ४ देखि हलखोरी पोखरीको पूर्व हुँदै वडा न ५ हुँदै बजवा टोल हुँदै दुधमति पुल बिसनपुर हुँदै मभौरा सम्मको सडक, धनुषा	२०७२/०७३
१७०.	नबतोली गदनिया चौक देखि बफई दुस्टोली हुँदै पछाबाँ सिमरा कट्टी पुल सम्मको सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१७१.	सधारा दुर्गा मन्दिर देखि टरीया, लककर, सिंगयाहीमडान सम्म कालोपत्रे सडक, धनुषा	२०७२/०७३
१७२.	बेगाशिवपुर देखि कटरैत नि.मा.वि सम्म सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१७३.	यदुकोहा हाई स्कूल देखि पश्चिम सरस्वती मन्दिर नया हुँदै ननु पट्टि सम्मको सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१७४.	खुट्टीखोल देखि तरेगना गोविन्दपुर सम्मको सडक कालोपत्रे सिरहा, धनुषा	२०७२/०७३
१७५.	गोदार चिसापानी सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१७६.	लोहना, रामपुर, रूपैठा सम्मका सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१७७.	धनौजी बजार चोक देखि लखौरी हुँदै बेदेही सम्मको सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१७८.	हनुमाननगर कटिटोल हुँदै बसहिया सम्मको सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१७९.	बसहिया कबरगाह देखि घोढघास वडा नं.२ सम्मको सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१८०.	नगराईन चौक देखि लगमा पूर्वारी टोल हुँदै नहुटीया घाट सम्मको सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१८१.	लगमा पूर्वारी टोल देखि राघोपुर सम्मको सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१८२.	मतलेश्वर सिरसिया प्रष्टोकी हार्दिनाथ भंगाहा सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१८३.	सोहनी बनिगमा रनगाछी राजमार्ग कालोपत्रे सडक, धनुषा	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
१८४.	हनुमान मन्दिर संखुवाबजार चन्द्रपुर कुकुरना कालोपत्रे हाडसर पछवारी सिरसिया, धनुषा	२०७२/०७३
१८५.	चतरा गढी देखि चमेनिया माईस्थान सम्मको सडक कालोपत्रे , धनुषा	२०७२/०७३
१८६.	महुलिया, विर्ता, सिमरा पट्टि, पचेर्वा, बर्फई, तिन्कौरिया, ठाडी, र भिम्भा गाउ सम्मको सडक कालोपत्रे , धनुषा	२०७२/०७३
१८७.	नमुवा टोल,धबौली देखी बर्फई, चक्कर, कप्तौल सम्मको सडक कालोपत्रे , धनुषा	२०७२/०७३
१८८.	जमुनिया कुमरौरा लक्ष्मीनिया बजार सडक कालोपत्रे, धनुषा	२०७२/०७३
१८९.	बेलबाडी देखि कुमरौरा सम्मको सडक , धनुषा	२०७२/०७३
१९०.	मन्खाप देखि निकाल हुदै श्री निमावि भंगहा सम्मको सडक कालोपत्रे , धनुषा	२०७२/०७३
१९१.	महेन्द्रनगर देखि औराहाहुदै धनुषाधाम सडक, धनुषा	२०७२/०७३
१९२.	कुम्हरोल रमदैया वनिनिया धनुषाधाम सडक, धनुषा	२०७२/०७३
१९३.	विरता, सिमरापट्टी, पचेर्वा, वफै, तिनकौरिया हुँदै गोवाराही दुहवी सम्मको सडक, धनुषा	२०७२/०७३
१९४.	गा.वि.स. वालावाखर वडा नं. ४ देखि सोही गा.वि.स.को वडा नं. ९ सम्मके सडक, धनुषा	२०७२/०७३
१९५.	मलहनिया टोल गा.वि.स. इनरूवा रेल्वे लाइन देखि वडा ३,४ हुँदै कमला नदिको बाँधसम्म सम्मको सडक, धनुषा	२०७२/०७३
१९६.	भोयल देखि दक्षिण भोभी कटैया पुल सम्मको सडक कालोपत्रे , धनुषा	२०७२/०७३
१९७.	महेन्द्रनगर देखि औरहा हुँदै धनुषा धाम सम्मको सडक, धनुषा	२०७२/०७३
१९८.	निकालथान देखि सप्टी हुँदै रमदैया मवाडी हुँदै चन्द्रपुर सम्मको सडक, धनुषा	२०७२/०७३
१९९.	थुम्हौना देखि हर्दिनाथ सिंचाई परियोजनासम्मको सडक, धनुषा	२०७२/०७३
२००.	पुरानो विपीराजमार्ग लालगढ देखि तुलसीविट हुँदै बाउनमारा सडक, धनुषा	२०७२/०७३
२०१.	धनुषाधाम १ गोविन्दपुर रामलागरा हुँदै लदुवाकोट प्रसाईसम्म सडक, धनुषा	२०७२/०७३
२०२.	तुलसी-४,५ देखि ९ सम्म पुने तुलसी-विसम्बर जोड्ने सडक, धनुषा	२०७२/०७३
२०३.	गौशाला नगरपालिका गौशाला-बेलगाछी-टुटेश्वरनाथ-खयरमारा सडक निर्माण, महोत्तरी	२०७२/०७३
२०४.	वर्दिवास न.पा. वार्ड १० हाडवेको विश्वकर्मा चौकबाट भन्सी हुदै बरडाँडा भक्तिपुर सम्म सडक निर्माण, महोत्तरी	२०७२/०७३
२०५.	सम्सी बोर्डर देखि बसपट्टी हुदै सिरिपुर नवराजपुर सम्मको सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२०६.	गौशालाबजार भरतपुर वडा नं. ३ जमुनिया सर्लाही जोड्ने सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२०७.	नेरा कुलदिप निमावि ईतहर्वा कट्टी वडा न २ देखि मनरा बजार हुदै साडा जाउख सम्मको सडक कालोपत्रे, महोत्तरी	२०७२/०७३
२०८.	टिकुलिया बजारदेखि बनौटा ल्यउरी, गेरूकाधाम हुँदै मध्यपुरासम्म सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२०९.	रौजा बजार देखि अध्यानपुर, संरन्धिया हुँदै बलुवा बलवाबजारसम्म सडक , महोत्तरी	२०७२/०७३
२१०.	भिद्मामोड-जलेश्वर-जनकपुर सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२११.	महोत्तरी पिपरा वडा नं. ९ दीदीया पोखरीको उत्तर पश्चिम कुना राजमार्गसंग जोडिएको ठाँउबाट कवरापट्टी -भूमयपुरासम्म हुँदै भुमरपुरा जाने रोड सम्मको बाटो र भुमर पूरा रोड देखि पिपरा ८ र ९ को सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२१२.	लोहारपट्टी गाविस २,३,५ र ७ मा महादेव मन्दिरदेखि गेरूका नदिसम्मको सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२१३.	महेन्द्रनगर (धनुषा)-गौशाला -हरिपूर्वा-मलङ्गवा (सर्लाही) शुधरो सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२१४.	अजमरपट्टी हुलाकी सडक देखि भटौलिया भङ्गयहीयासम्म सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२१५.	धनुषाको महेन्द्रनगरबाट महोत्तरीको गौशालाबजार, भरतपुर वडा नं. ३ जमुनियाँ हुँदै सर्लाही जोड्ने सडक खण्डको गौशाला देखि भरतपुर ३ जमुनियाँ र सर्लाहीको बल्वा सोकनाहा सडक खण्डको स्तरोन्ती, महोत्तरी	२०७२/०७३
२१६.	अजमर पट्टी हुलाकी सडक देखि भटौलिया भङ्गयहीया सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२१७.	बेला-सहस्राम-बधनाहा सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२१८.	खयरमारा बजार देखि महेन्द्र राजमार्गबाट लक्ष्मीनियाँ क्रान्तिबजार हुँदै गौशाला औरही हुँदै भंगहा सम्म सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२१९.	बोर्डर सिमाना देखि गैढामेटलपुर महादेव चोक लक्ष्मीनिया हुँदै विर्ता बजार जलेश्वर वर्दिवास सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२२०.	मनहरी स्याङ्गे राकिसराङ्ग गा.वि.स. भवन जोड्ने खेराङ्ग ताल्ती धादिङ्ग मलेखु जोड्ने सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२२१.	जलेश्वर रौता जाने सडक देखि कौकेला महोत्तरी हुँदै पर्सा भिगमोड जनकपुर जाने सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२२२.	गौडा हनुमानमन्दिर-समसी गोवरडिया सोनमा बैरिया-कबलासा विश्रामभरपुर सहसौला-सोनौल-संग्रामपुर हनुमान मन्दिर सडक, महोत्तरी	२०७२/०७३
२२३.	१ दुम्जा मरिनखोला कपिलकोट लालवन्दी सडक, सिन्धुली, सर्लाही	२०७२/०७३
२२४.	मेघवारी, मुसहरनिया विसनपुर भदीया ८ र ९ सडक, सर्लाही	२०७२/०७३
२२५.	भारदह बाट डिमन तथा पकरी हुदै राजविराज जोड्ने सडक कालोपत्रे , सर्लाही	२०७२/०७३
२२६.	मुर्तिया पडरिया टोल लौकठ धन गाठा सडक कालोपत्रे , सर्लाही	२०७२/०७३
२२७.	भारतीय सिमाना देखि लोकयल्वा मोहन एश्वरपुर नपा सम्मको सडक कालोपत्रे , सर्लाही	२०७२/०७३
२२८.	अचल गढ नरहर गंज बलारा सडककालोपत्रे , सर्लाही	२०७२/०७३
२२९.	महिनाथपुर ७ देखि हर्कठवा नया टोल हुदै हनुमान चौक जोड्ने सडक कालोपत्रे , सर्लाही	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
२३०.	रोहवा बजार भटौलिया सिमरा-भगवतिपुर काँटा सडक कालोपत्र, सर्लाही	२०७२/०७३
२३१.	सति विहृला जाने सडक संग्रामपुर सर्लाही, सर्लाही	२०७२/०७३
२३२.	गा.वि.स. हथीऔल वडा नं २ सेदुवा भगवती मन्दिर देखि छनकी हुँदै भारत सिमाना सम्म सडक, सर्लाही	२०७२/०७३
२३३.	कर्मया रायमाफीचोकदेखि वडा नं. ८ हुँदै वडा नं. ९ को जंगलटोल सम्म सडक, सर्लाही	२०७२/०७३
२३४.	दुधौली न.पा. वडा नं. ८ थलीवाट अरुण ठाकुर महादेव डाँडा रत्नावती हुँदै मध्य पहाडी जोड्ने सडक, सिन्धुली	२०७२/०७३
२३५.	सिन्धुलीमाढी चक्रपथ, सिन्धुली	२०७२/०७३
२३६.	ढल्केश्वर-रानीवास-रत्नपुर, लगुरखोला महादेव हुँदै मझुवा सडक, सिन्धुली	२०७२/०७३
२३७.	हतपते गा.वि.सको रतनपुर देखि कमलामाई न.पा. को वार्ड नं.१८,१७,१६,१५ हुँदै माइस्थानको पुल अगाडि सम्मको सडक कालोपत्रे, सिन्धुली	२०७२/०७३
२३८.	सिन्धुली जिल्ला पुरानो भागाभोली गाविस वार्ड नं.४ रामटार देखि बन्दिपुर सडक कालोपत्रे, सिन्धुली	२०७२/०७३
२३९.	बिपी राजमार्ग हुँदै काभ्रेको भिमखुरी गाविस जुगेपानी नेत्रकाली गाविस राम भेडे शान्तिेश्वरी गाविस को रामपुर कपिलाकोट गाविसको मधुबनी मारिन खोला,कल्पवृक्षको ८ बरुण शिस्नेरी क्यानेश्वर गाविसको अँधेरी केमान्चुली सर्लाही नवलपुर महेन्द्र राजमार्ग जोड्ने मोटर बाटो, सिन्धुली	२०७२/०७३
२४०.	बिपी राज मार्ग भागाभोली रातमाटा बजार देखि मैनापुर, बर्लेनी, कोटगाउ, बन्दीपुर, अमले चर्चरे सुख जोडी खटार मोटर बाटो भागाभोली ३,८,७,६,पुराना भाँगाभोली ९ आमाले ८ सडक, सिन्धुली	२०७२/०७३
२४१.	जेतु खोला सोल्पा भन्ज्याग सल्लेरी फिक्कल मोटर बाटो, सिन्धुली	२०७२/०७३
२४२.	भिमस्थान - बेलधारी- दुंग्रेफेदी - डकाहा सडक, सिन्धुली	२०७२/०७३
२४३.	बाहुन तिलपुड-दारेगौडा सडक, सिन्धुली	२०७२/०७३
२४४.	बाहुनतिरपुड, दारेगौडा हुँदै च्याकुटार बेशी मध्य पहाडी राजमार्ग जोडिने क्षेत्र नं १ बाट २ मा जोडिने, सिन्धुली	२०७२/०७३
२४५.	मजुवा गा.वि.स. मसानवासबाट बस्तीपुर गा.वि.स.को भैसे सातदोवाटोसम्मको सडक, सिन्धुली	२०७२/०७३
२४६.	दुधौली बजारको लखिमा देखि छतिवनगाछीसम्म, दुधौली-७, सिन्धुली	२०७२/०७३
२४७.	सालु-गोठगाँउ-साँघुटार सडक कालोपत्रे, रामेछाप	२०७२/०७३
२४८.	साँवा डाडा बुडदाल रजाई सिक्राल साउनेपानी सडक स्तरोन्नती, रामेछाप	२०७२/०७३
२४९.	सलम्बु काफले चौरीखोला, टार पुडीधयाड हुँदै सानोसैलुङ्ग महादेवस्थान पर्यटकीय क्षेत्र जोडने सडक, रामेछाप	२०७२/०७३
२५०.	गुले - रजाई-बुडडदाना-लामापाखा -जखिनटार सडक, रामेछाप	२०७२/०७३
२५१.	ध्याम्सेडाँडा -डाँडाखरी सडक, रामेछाप	२०७२/०७३
२५२.	मन्थली कठजोर धोवि शिरिसे सडक, रामेछाप	२०७२/०७३
२५३.	ठोसे ५-१ विकाय बस्ती सिडि निर्माण फलाम खाने वाने बाटो, रामेछाप	२०७२/०७३
२५४.	रामेछाप न.पा. ४ धारापानी हुँदै सल्ले तिलवारी मन्थली सडक, रामेछाप	२०७२/०७३
२५५.	बेलघुम्ती काटाकुटी दुंगे दुधपोखरी २१ किलो सडक, दोलखा	२०७२/०७३
२५६.	ध्याड भन्ज्याड कल्लेरी मालुखोला सडक, दोलखा	२०७२/०७३
२५७.	माली सैलुड चेर्दुङ सुरी मस्तीड सडक, दोलखा	२०७२/०७३
२५८.	पवटी फिरफिरे-हात्तिदुंगा चौताराडाँडा पर्यटकीय सडक, दोलखा	२०७२/०७३
२५९.	मालुखोला पोखरी काकलिङ लोकतान्त्रिक विद्यालय सडक, दोलखा	२०७२/०७३
२६०.	भिमसेनडाँडा वंशेशली टुटवान सडक बाबरे, दोलखा	२०७२/०७३
२६१.	भिरकोट भुले सडक, दोलखा	२०७२/०७३
२६२.	मत्यरे चौर, माने डाडा भोर्ले सडक कालोपत्रे, दोलखा	२०७२/०७३
२६३.	सिंगटी बुलुङ देउलाड महादेवस्थान, दोलखा	२०७२/०७३
२६४.	खरीदुंगा फिल्मसिटी सडक, सिन्धुपाल्चोक, दोलखा	२०७२/०७३
२६५.	मालुखोला-पोखरी-काकलिङभन्ज्याङ सडक, दोलखा	२०७२/०७३
२६६.	गोपी जोरमाने हावा बेताली सडक, दोलखा	२०७२/०७३
२६७.	मैना पोखरी छेत्रवा मलेपु सुनखानी बाह्रविसे सडक, दोलखा	२०७२/०७३
२६८.	शहरे कल्लेरी -गोगनटार-बेताली पर्यटकीय सडक योजना,दोलखा-रामेछाप जोड्ने सडक, दोलखा	२०७२/०७३
२६९.	बाह्रविसे -राम्चे-मानेशरा-धुमधाङ्ग-भैरव्णुड सडक स्तरोन्नती, दोलखा	२०७२/०७३
२७०.	शहरे बेताली ठोसे सडक, दोलखा	२०७२/०७३
२७१.	मनमोहन मार्ग (बाथखोर-विर्ता-चरिकोट) सडक, दोलखा	२०७२/०७३
२७२.	बारविसे गाविसको क्षेमा देवी चिउरे टोल सडक कालोपत्रे, सिन्धुपाल्चोक	२०७२/०७३
२७३.	लिस्ती गाविसको डाग लांग लिस्ती गुम्बा धारा पानि सडक कालोपत्रे, सिन्धुपाल्चोक	२०७२/०७३
२७४.	थुम्पाखा गाविसको बारह किलो टिम्बुरे सडक, सिन्धुपाल्चोक	२०७२/०७३
२७५.	गोल्चे ७ खुन्दुर्ग देखि गोल्चेगाउँसम्म मोटरबाटो, सिन्धुपाल्चोक	२०७२/०७३
२७६.	गुम्बा - अम्वाखर्क - भैरवकण्ड सडक, सिन्धुपाल्चोक	२०७२/०७३
२७७.	पोखरी चौरी १ देखि रामेछाप जिल्ला गुन्सी भदौरे ५ सिम्पानी जोड्ने सडक, सिन्धुपाल्चोक	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
२७८.	बाह्रविसे-ठोटनेरी-रातामाटा-चुलीदमार-घुँडे -ओम पार्क सडक सडक, सिन्धुपाल्चोक	२०७२/०७३
२७९.	बाह्रविसे मानेस्वारा घुम्याङ्ग लिस्ती भैरवकण्ड सडक, सिन्धुपाल्चोक	२०७२/०७३
२८०.	धुलिखेल ६ पंचकन्या बत्तासेडाँडा तल्लो कुताल चपलेटी रवीगाँउ पांचखाल सडक, भक्तपुर, काभ्रेपलान्चोक	२०७२/०७३
२८१.	बुढानिलकण्ठ, बालुवा, सुन्दरीजल, सूर्यमण्डली, साँखु र नगरकोट २५ कि.मि सडक कालोपत्रे तथा स्तरोन्नति, काठमाण्डौ, काभ्रे	२०७२/०७३
२८२.	पोखरी चौकी-७ तुसारे जुंगे बहखोला चौरी खोला मलसिङ्गे, काभ्रे	२०७२/०७३
२८३.	जगडोल भञ्ज्याङ्ग, गाम्चा, घट्ट बसपार्क, बालुवा, भिमदेव बनगाँउ, मेलम्चीचोक, ढकालगाँउ, पुवारगाँउ, गागलफेदी, अधिकारी गाऊ १२ कि.मि सडक कालोपत्रे, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
२८४.	सुरूङ्गा चम्पापुर हुँदै घैलाडुवा जाने सडक, भापा	२०७२/०७३
२८५.	टोखा न.पा. ७ र ८ को सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
२८६.	गोसाईकण्ड मार्ग(सुन्दरीजल चिसापानी) सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
२८७.	विहानीचोक साडला देखि गोङ्गुवु सम्मको सडक	२०७२/०७३
२८८.	बुढानिलकण्ठ १० महाकाल रूद्रमती मार्ग, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
२८९.	नागार्जुन मा.वि. देखि चोगाँउसम्म सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
२९०.	पन्चकन्या इन्द्रदह सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
२९१.	चारघरे तीनचुली सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
२९२.	छेडा(धुनजितेमाने)-कृथली-सलम्बु-माभीफेदा काष्ले हुँदै शैलुङ्गेश्वरी महादेव रामेछाप सडक, काभ्रे	२०७२/०७३
२९३.	समाज कल्याण (पांचखाल) - अनैकोट (हागेठाटी) - नयागाऊ -नगरकोट सडक (पर्यटन सडक/क्षेत्रिय सडक), काभ्रे	२०७२/०७३
२९४.	धुलिखेल पंचकन्या कुन्तल पांचखाल सडक, काभ्रे	२०७२/०७३
२९५.	मेच्छे चक्रपथ अर्न्तगत माम्ती देकनापुर मुक्पा ८-९ हुँदै पौवा जोड्ने सडक निर्माण, काभ्रे	२०७२/०७३
२९६.	वि.पी राजमार्ग-कटुन्जे खार्पाचोक-लेखपानी-सुगुरे बुढापानी ग्याप्रिङ्गा घर्तिछाप-गोकुले धाप फापरवारी हुँदै हेटौडा सडक	२०७२/०७३
२९७.	पनौती खोपासी दुर्गाखर्क च्यामङ्ग वेसी ललितपुर चन्दनपुर सडक कालोपत्रे, काभ्रे	२०७२/०७३
२९८.	बोहोरे दोबान सुनकोसी पुल नाग्रे गगर्चे माभुफेदा किल्यु छेडा गुन्सी रिसाङ्गु ग्रामीण सडक निर्माण, काभ्रे	२०७२/०७३
२९९.	बल्यली-सिउरेनी हेल्पोष्ट -मेदास-फलामेसाँधु सडक, काभ्रे	२०७२/०७३
३००.	शंखु-दहालटार-एकलेखेत-विमिखेसेरी-पिपलटार -वीपीराजमार्ग जोड्ने सडक, काभ्रे	२०७२/०७३
३०१.	हिगुवापाटी जोगीहाट दोलालघाट सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३०२.	डुकुछाप-देवीचौर-बावियागाऊ-घुसेल-भागलकोट-माल्टा हुँदै मकवानपुर (कान्तीचोक पथ) जोड्ने सडक	२०७२/०७३
३०३.	थेचो ८ बाट धापा खेल सडक ललितपुर	२०७२/०७३
३०४.	गोदावरी हुनुमन्ते दोभानबाट नयाँबस्ती मार्ग, ललितपुर	२०७२/०७३
३०५.	ललितपुर सिद्धीपुर हुँदै टीकाथली सडक, ललितपुर	२०७२/०७३
३०६.	नागटार-हेलटार सडक, ललितपुर	२०७२/०७३
३०७.	लुभू चौतारा पहिलो गेटहुँदै मथिल्लो धाफलसम्म सडक, ललितपुर	२०७२/०७३
३०८.	भैसेपाटी महेन्द्रज्योती पनौती सडक, ललितपुर, भक्तपुर	२०७२/०७३
३०९.	याचुपौवा स्कुल कुलो बाटो हुँदै गणेश मन्दिर भालुखर्क त्रिशुलडाँडा गोरखनाथ मन्दिर हुँदै नगरकोट सम्मको सडक, भक्तपुर	२०७२/०७३
३१०.	महादेव खोलाको पुल देखि मन्दिर हुँदै कैलाश सम्म करिव २ कि.मी. सडक कालोपत्रे, भक्तपुर	२०७२/०७३
३११.	सुजना नगर मंगलचोक, तेज टोल हुँदै सुशिला भैरव मन्दिर बाट दधिकोट बालकोट हुँदै ललितपुर जाने बाटो कालापत्रे, भक्तपुर	२०७२/०७३
३१२.	पर्खालचौर बुढापौखरी सूर्य विनायक सडक स्तरोन्नति, काभ्रे, भक्तपुर	२०७२/०७३
३१३.	कमलविनायक देखि करिव ३ कि.मि भित्र वडा ३ को सेतावीको पुलदेखि खुलालेको मुहानसम्मको सडक कालोपत्रे, भक्तपुर	२०७२/०७३
३१४.	पिवारे टोल मुलपाने हुँदै चागु नारायण भक्तपुर सडक , भक्तपुर	२०७२/०७३
३१५.	चाँगुनारायण न.पा. १२ बारूदखान चोकबाट फसिन्टार पाटिको चौर नारायणटार हुँदै मध्यपुर ठिमि न.पा बोडे निलबाराही मन्दिर जोड्ने सडक कालोपत्रे, भक्तपुर	२०७२/०७३
३१६.	साँगा मुसेगणेशबाट काकावारी आशापुरी सडक, भक्तपुर	२०७२/०७३
३१७.	चाँगुनारायण न.पा.वडा नं. ४ छालिङ्ग घुमाउने दोभाने सडक, भक्तपुर	२०७२/०७३
३१८.	तिनपिप्ले जितपुर फेदीवजार सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३१९.	सोल्दी दोबाटो खरिबोट रामकोट भिमदुङ्गा सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३२०.	फुटवल ग्राउण्ड देखि कालीदेवी मा.वी. सम्मको सडक ड्रेन, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३२१.	काठमाण्डौ-१४ बल्खु-बन्धुदत्त मार्ग लिङ्गरोड भगवती मन्दिरमार्ग, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३२२.	विहानी चोक देखि बौडेश्वर मा.वि. सम्मको सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
३२३.	बुढानिलकण्ठ, बालुजा, सुन्दरिजल,सूर्यमण्डली, साँखु र नगरकोट सडक स्तरोन्नती, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३२४.	जगडोल भञ्ज्याङ्ग, गाम्वा, घटवसपार्क, बालुवा, भिमदेव, वनगाउँ , मेलमिचचोक, ढकालगाउँ, पुवारगाउँ गागलफेदी अधिकारीगाउँ सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३२५.	चुच्चेपाटी-कपन-गम्वा-चपली सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३२६.	आकासेधारा-बालुवाखानी-सुन्दरवस्ती सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३२७.	वीपी पदयात्रा सम्भाव्यता अध्ययन (धनकुटा-भोजपुर-खोटाङ्ग-ओखलढुंगा-रामेछाप-सुन्दरीजल), काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३२८.	विष्णुबुढानिलकण्ठ ३ चपली सडक घुम्तिबाट सामुदायिक मार्ग महाकाल चक्रपथ जोडने सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३२९.	साङ्गला जगाते ३ देखि बडा २ ढकालचौर जाने बाटो,काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३३०.	बुढानिलकण्ठ -बालुवा-सुन्दरीजल-सूर्यमसुली- साँखु- नगरकोट सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३३१.	काभ्रेस्थली - सिम्लेश्वर -महादेव हुँदै देवीस्थान सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३३२.	नागजुन-१, टौडल तीनधारा चोक बाल विकास मा.वि. टिटि चोक सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३३३.	साँखु-पुखुलाछी-खत्रीपाखा-गागलफेदी-सुन्दरीजल सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३३४.	चन्द्रोल चोक विशाल मिलन केन्द्र बाट मानश्री मार्ग हुँदै रिङ्ग रोड निस्कने बाटो, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३३५.	विष्णुबुढानिलकण्ठ न. पा. ३ चपली सडक घुम्तिबाट सामुदायिक मार्ग महाकाल चक्रपथ जोडने बाटो, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३३६.	आदेश्वर-ईचडगु भद्रमती रामकोट सडक, काठमाण्डौ	२०७२/०७३
३३७.	काउलेथाना घोके सालघारी छहरे तलाखु, नुवाकोट	२०७२/०७३
३३८.	आईतराम पाटी, गौगिनी, तलाखु सडक कालोपत्रे , नुवाकोट	२०७२/०७३
३३९.	गुम्तांग बुम्तांग महादेव स्थान साल्मे जाने सडक कालोपत्रे नुवाकोट	२०७२/०७३
३४०.	सामरी पोखरी मैबोल टुदी म्यगंग किमतांग सडक कालोपत्रे नुवाकोट	२०७२/०७३
३४१.	देउराली बुम्ताङ्ग महादेवस्थान चामछप्पा रसुवा सडक, नुवाकोट	२०७२/०७३
३४२.	रानीस्वारा भालुखोला काफलस्वारा थापागाउँ सामरी सडक, नुवाकोट	२०७२/०७३
३४३.	फासाङ्ग चामथप्पा साल्मे सिल्ह रसुवा सडक, नुवाकोट	२०७२/०७३
३४४.	तुप्चे साहुगाउँ देउराली सडक, नुवाकोट	२०७२/०७३
३४५.	शिक भीरवारी शयाउरे उच्च मा.वि. लिखु ७ गौजीनी जोड्ने सडक, नुवाकोट	२०७२/०७३
३४६.	बडहरे सडक भौले ७ सडक निर्माण, रसुवा	२०७२/०७३
३४७.	कोलडाँडा आँपचौर चिति खाल्वेत किमाजुङ्ग सडक कालोपत्रे, रसुवा	२०७२/०७३
३४८.	ठूलो भोलै वासभन्याङ्ग पाटीखर्क पारच्युङ्ग सडक, रसुवा	२०७२/०७३
३४९.	धैवुङ्ग ज्याङ्लाङ हुँदै लोकिल सम्म रिङ्गरोड, रसुवा	२०७२/०७३
३५०.	ठूलो भाखु-ठूलो स्याफू सडक, रसुवा	२०७२/०७३
३५१.	हुरदीखोला गौडराङ्ग कोटथाप्के जवाङ्ग मोहखोला सडक, धादिङ्ग	२०७२/०७३
३५२.	गोला भन्ज्याङ्ग गौरीगाँउ सडक मार्ग, धादिङ्ग	२०७२/०७३
३५३.	वेनिघाट पृथ्वीराजमार्गबाट चन्द्रोदय उ.मा.वि. विशालटार सडक, धादिङ्ग	२०७२/०७३
३५४.	भुमिस्थान ८-एकलेफौट-विर्ताडाँडा थुम्कीडाँडा गैहृगिाऊ बाँसखर्क मकवानपुर सडक, धादिङ्ग	२०७२/०७३
३५५.	जोगिमारा १, लैताक, टुकराड रोवाड भुवाभञ्ज्याङ (धुषा) पंचलिङ खटौती सडक, धादिङ्ग	२०७२/०७३
३५६.	धादिङ्गवेशी, सल्यान्टार आरूघाट सडक कालोपत्रे, धादिङ्ग	२०७२/०७३
३५७.	खहरे-फुलवारी-गंगा-जमना सडक स्तरउन्नति सहित कालोपत्रे, धादिङ्ग	२०७२/०७३
३५८.	ससाहा-ज्यामिरे हटिया हुँदै मुरली भन्ज्याङ्ग सडक स्तरउन्नति सहित कालोपत्रे, धादिङ्ग	२०७२/०७३
३५९.	लापाङ्ग-मार्पाक-सेमजुङ्ग- गैरा सडक, धादिङ्ग	२०७२/०७३
३६०.	धार्के धारेखोला भोटेडाँडा बतासेडाँडा आचार्यपोखरी सडक, केवलपुर ८, धादिङ्ग	२०७२/०७३
३६१.	बसेरी मान्बु लावा सडक, धादिङ्ग	२०७२/०७३
३६२.	धादिङ्ग सत्यदेवी थम्पु मानेटार बछला सडक, धादिङ्ग	२०७२/०७३
३६३.	राक्सीराङ्ग ८ दारीम वास चैनपुर मकवानपुर सडक, चितवन, मकवानपुर	२०७२/०७३
३६४.	रजैया लामाटार वसन्तपुर, डिल्लीपुर मोटरबाटो हाडीखोला ६-८, मकवानपुर	२०७२/०७३
३६५.	दियावाती पिपलटार हुँदै सिम्ले मोटरबाटो स्तरउन्नति कार्य ह.उ.म.न.पा -२५, मकवानपुर	२०७२/०७३
३६६.	चरौदी स्यादुल बोमराङ्ग स्याम्राङ्ग सडक, धादिङ्ग, मकवानपुर	२०७२/०७३
३६७.	किसेडी मच्छेवास भैसे हुँदै बसामाडी, नामटार, धैराङ्ग सडक, मकवानपुर	२०७२/०७३
३६८.	फुकेचौर गोरक्ष मा.वि. हुँदै ज्योति उच्च मा.वि. बालबोध उच्च मा.वि. हटिया स्वास्थ्य चौकी हुँदै सिचापानी चोक हाट बजार जोडने सडक, मकवानपुर	२०७२/०७३
३६९.	गठी -२ डाडाँगाउँ फुलवारी बेलडाडा ठूलोदमार सडक, मकवानपुर	२०७२/०७३
३७०.	हर्नामाडी -४ दियावती हुँदै पिपलटार सिम्ले सडक, मकवानपुर	२०७२/०७३
३७१.	चारघरे रमनटारबाटो हे.न.पा वडा ९,१४,१३,१२,२८, मकवानपुर	२०७२/०७३
३७२.	मकवानपुर , हेटौडा, रमान्तत हात्तिगौडा बेलडाडा सडक, मकवानपुर	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
३७३.	हेटौडा १७,१८,१९ को सडक, मकवानपुर	२०७२/०७३
३७४.	मनहरी प्याङ्छे चैनपुर सडक, मकवानपुर	२०७२/०७३
३७५.	खेसरडिया पुलदेखि सखुआवा चौक , मिठुआवा, विसुनपुरवा, माधोपुर हुदै, धर्मपुर बागमती पुल सम्म काले पत्रे सडक , रौतहट	२०७२/०७३
३७६.	वरियापुर बजारदेखि पर्सा, सग्रामपुर, सुन्दरपुर इदिर्या सडक, रौतहट	२०७२/०७३
३७७.	रौतहट बौद्धादेखि पथराबुधराम हुदै बारा भगवान हुदै गण्डक नहरको कोतवाली चोक सम्मको सडक कालोपत्रे , रौतहट	२०७२/०७३
३७८.	गाविस हथियाहीको छेदि चौक देखि प्रतापपुर पल्टुवा, जुगौलिया, देवीपुर हर्षाहा चौक र विरेन्द्र राजमार्ग सम्म सडक निर्माण, रौतहट	२०७२/०७३
३७९.	हथियाही देखि छेदी चौक हुदै जमुनिया, कनकपुर सडक निर्माण, रौतहट	२०७२/०७३
३८०.	राजपुर फरहदवा गाविसको पानीट्याकी देखि बैरिया गाउसम्मको बाटो, रौतहट	२०७२/०७३
३८१.	गौर, पिप्रा, समनपुर सन्तपुर नुनथर सडक, रौतहट	२०७२/०७३
३८२.	भेडियाई देखि राजपुर तुलसी मोतिपुर हुँदै सवराज जोड्ने सडक, रौतहट	२०७२/०७३
३८३.	हर्साहा (विश्रामपुर सडक), रौतहट	२०७२/०७३
३८४.	कुडिया बजारदेखि रामपुर खाप हुँदै भारतीय सिमासम्मको सडक, रौतहट	२०७२/०७३
३८५.	सिमौनगढ न.पा.१ नन सागरा ठाट भारत सिमाना देखि महुआही नैकाटोला-गंगानगर, देवापुरटेटा, इनर्वा र धुटाहाँ हुदै बतरा सम्म सडक कालोपत्रे, बारा	२०७२/०७३
३८६.	मोतिसर खेखरिया सडक कालोपत्रे, बारा	२०७२/०७३
३८७.	खपरताता-गम्भरिया सडक कोलोपत्रे, बारा	२०७२/०७३
३८८.	सिसहनिया देखि फेटा हुदै छतवा गाविस को घोडा सहन सम्म को सडक, बारा	२०७२/०७३
३८९.	पदम रोड देखि बरहमपुरी हुदै पिपरा विर्ता कंचनपुर सम्मको सडक कालोपत्रे, बारा	२०७२/०७३
३९०.	हनुमानगंज बगेवा निकास प्रगति नगर सपही जुगवा ककरी सखुवा बलुवा मधुवन जोड्ने सडक कालोपत्रे, बारा	२०७२/०७३
३९१.	निजगढ भरतगंज फापरवारी सडक, बारा	२०७२/०७३
३९२.	भोदह खम्वा दोहारी कलैया सडक, बारा	२०७२/०७३
३९३.	सिसहानिया पुरैनिया सडक, बारा	२०७२/०७३
३९४.	कचोवा वाड नं १ रौतहट सिमादेखि सिम्रौनगढ बेनौली वगही कनही गोठ दक्षिण फिटकैया, बसन्तपुर , मटिअर्वा छतवा बरैनिया हुदै ने.मे. कलेज वीरगञ्ज पर्सा जोड्ने सडक, बारा	२०७२/०७३
३९५.	बालखाप्चे सिमल चौउर हुदै तकसेहा उत्तर गंगा सम्म मोटर बाटो, बारा	२०७२/०७३
३९६.	लीलकन्ठवा फेटा इटियाही सडक, बारा	२०७२/०७३
३९७.	मधुवनदेखि सिहोरवा ढाडिया हुदै धोधरपासम्मको सडक, बारा	२०७२/०७३
३९८.	भेडाहा खमथु दोहरी कलैया सडक, बारा	२०७२/०७३
३९९.	जनतासडक जीतपुर देखि लक्ष्मीपुर जाने सडक-बारा पर्सा	२०७२/०७३
४००.	त्रिभुवन राजपथ लालपर्सा वगही सडक-बारा पर्सा	२०७२/०७३
४०१.	बदुअरीवारा-त्रिभुवन राजपथ सडक-बारा पर्सा	२०७२/०७३
४०२.	हुलाकी सडकदेखि ओराहा-सन्डी-लमरिया-पोखरिया सडक कालोपत्रे, पर्सा	२०७२/०७३
४०३.	मानिकपुर बाट सावारा त्रिभु आन विरंची वाखा भेदिहारी सडक कालोपत्रे , पर्सा	२०७२/०७३
४०४.	वडा नं १८ लछुमणवा भिस्वा शिरोमणी टोल नहर सडक निर्माण, पर्सा	२०७२/०७३
४०५.	प्रसौनी भाटा छोटी भन्सार देखि गदौली सम्म सडक कालोपत्रे, पर्सा	२०७२/०७३
४०६.	पदम रोड लक्ष्मी आयल स्टोरमोड देखि आरम्भ भई विरगञ्ज न.पा. वडा नं २८ भौजेश्रीसिया टोलदेखि ने.रा. विद्यालयसम्म सडक, पर्सा	२०७२/०७३
४०७.	बगई गा.वि.स. इनारवाटोलदेखि रत्नपुर समैली गा.वि.स. बसडिलवासम्म सडक, पर्सा	२०७२/०७३
४०८.	रमौली गोडपसरा सडक, पर्सा	२०७२/०७३
४०९.	दासहुंगा पुल कालीमाटी खोला कालीमाटी पिपलटार किउदी देउपुर देवघाट पर्यटकीय सडक, चितवन	२०७२/०७३
४१०.	मुग्लीन - इच्छाकामना सडक - चितवन	२०७२/०७३
४११.	मुङ्गलिङ्ग देखी तामिन हुदै लामीडांडा सडक, चितवन	२०७२/०७३
४१२.	पुरानो पर्सा सुल्ताना कपिया वाडगांउ समनपुर पांचमुहाने सडक, चितवन	२०७२/०७३
४१३.	टाटा कृष्णचोक पुरानो पर्साबाट सुल्ताना वडगाउँ कपिया समनपुर हुँदै अम्रहाघोल सडक, चितवन	२०७२/०७३
४१४.	भरतपुरबाट रामपुर - चनौली - मेघौली पुग्ने सडक, चितवन	२०७२/०७३
४१५.	भरतपुर-५ शिवघाट फूतीचोक रामपुर हुँदै विजयनगर, चितवन	२०७२/०७३
४१६.	सिमलीटांडी देखि क्याम्पा विरेन्द्रनगर सडक, चितवन	२०७२/०७३
४१७.	चनौली बसन्तचोक देखि उत्तर समावेशी चोकसम्म सडक स्तरोन्नती, चितवन	२०७२/०७३
४१८.	गितानगर चोक हुँदै शिवनगर बरको बातौ हुँदै चनौली बजार सम्म सडक, चितवन	२०७२/०७३
४१९.	गितानगर चोक हुँदै शिवनगर बरकोबाटो हुँदै चनौली बजार सम्मको सडक, चितवन	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
४२०.	महेन्द्र राजमार्ग चैनपुर चोकदेखि खैरहनि नपा भवनदेखी जम्कौली फसेरा हुँदै सौराहासम्म सडक, चितवन	२०७२/०७३
४२१.	काउले गा.वि.स., हात्तिवाङ्ग-हुग्दी बाटो, चितवन	२०७२/०७३
४२२.	चिसोपानी-सितलमार्ग, रतननगर-७ कृष्णमन्दिर उत्तर बट्टारसम्म सडक, चितवन	२०७२/०७३
४२३.	भ.उ.म.न.पा. ९ हाकिम चोकबाट पाँडे घुम्ती हुँदै सितामाईसम्म सडक, चितवन	२०७२/०७३
४२४.	शान्तिचोक, कायरखोला हुँदै वन्सी जाने मोटरबाटो, चितवन	२०७२/०७३
४२५.	माडी क्षेत्र सडक, चितवन	२०७२/०७३
४२६.	जगतपुर-शुकनगर-नवौली सडक, चितवन	२०७२/०७३
४२७.	ढोरेनी सिम्जुंग घ्याँतोक सिरान डाडा सडक कालोपत्रे, गोरखा	२०७२/०७३
४२८.	भत्केक लप्सीवोट खरिवोट हकूल ओलांग सडक कालोपत्रा गोरखा	२०७२/०७३
४२९.	गोरखा नगरपालिका वडा नं.१ सतिपिपल पोखराथोक हटियाथोक, कालिका दरवार मोटरबाटो सुधार, नाली निर्माण र ग्राभेल तथा पिच, गोरखा	२०७२/०७३
४३०.	गोर्खा बुक कोट थाब्दी भन्ज्यांग वड डाडा चापा बोट मार्ग, गोरखा	२०७२/०७३
४३१.	घ्याम्पेसाल देउराली ताकुम्बारा सौरपानी वारपाक सडक, गोरखा	२०७२/०७३
४३२.	स्याउलीवजार वक्राड टिउरी भन्ज्याङ्ग मनकामना सडक, गोरखा	२०७२/०७३
४३३.	देवीघाट- पुरानो आरूघाट- आर्खेत-माछीखोला-सिर्दिवास-लार्के भन्ज्याङ्ग, गोरखा	२०७२/०७३
४३४.	मान्दको बगरदेखि मान्दगाउँ हुँदै काशीगाउँ-केरौजा मोटरबाटो, गोरखा	२०७२/०७३
४३५.	आरूघाट भन्ज्याङ्ग बाट पैकागाउँ हुँदै अलैचे -कल्लेरी-स्वाँरा मोटरबाटो, गोरखा	२०७२/०७३
४३६.	चोरकाटे चित्रे-नयाँवजार चिप्लेटे भत्केक मोटरबाटो, गोरखा	२०७२/०७३
४३७.	आरूचनौटे गा.वि.स. वडा नं. १ र २ को आरूघाट वजारमा सडक, गोरखा	२०७२/०७३
४३८.	ध्यालचोक गा.वि.स. भवन ९ फेदीखोला तेर्सै कोटगाँउ भूम्लीचोक भैरवीस्थान सडक, गोरखा	२०७२/०७३
४३९.	रिठ्ठेवगर -नौथरसेरा - छोटेखोला - ताजे सडक, लमजुङ्ग	२०७२/०७३
४४०.	पृथ्वीराजमार्ग डुम्रेवेसीशहर ठाँटी पंचे गैही बाईपास सडक वेसीशहर नपा १, गैहीठाँटी, लमजुङ्ग	२०७२/०७३
४४१.	बेलघारी ढोके शिरुवारी लाकुरी भन्ज्याङ्ग वतासे सडक - लम्जुङ्ग	२०७२/०७३
४४२.	तामाखानी-सप्तधारा- ताप्ले-भौलगाउँ-भागिरथी भन्ज्याङ्ग सडक, लमजुङ्ग	२०७२/०७३
४४३.	लामाखेत -आले-ऐसेलुचौर-अर्चल्यानी सडक, लमजुङ्ग	२०७२/०७३
४४४.	स्वतीपसल -जिताकोट -मिर्मिरे भन्ज्याङ्ग- तुर्लुङकोट -सिन्दुरे सडक, लमजुङ्ग	२०७२/०७३
४४५.	करापुटार साल्मेभन्ज्याङ्ग. सडक, लमजुङ्ग	२०७२/०७३
४४६.	वेशिशहर-गाउँभाचोक-पुरानोद्वार टक्सार सडक, लमजुङ्ग	२०७२/०७३
४४७.	रामबजार, बालिया भन्ज्याङ्ग सिम्दी मोटरबाटो, लमजुङ्ग	२०७२/०७३
४४८.	रामबजार, बालिया भन्ज्याङ्ग सिम्दी मोटरबाटो, लमजुङ्ग	२०७२/०७३
४४९.	कमरेपानी सिम्लेस्वाँरा कुन्छा सडक, लमजुङ्ग	२०७२/०७३
४५०.	बाराही-रानीमार्ग-कालोपत्रे - व्यासनपा वडा नं.३ सडक, तनहुँ	२०७२/०७३
४५१.	मर्किचोक नयाँ हिलेखर्क सडक, तनहुँ	२०७२/०७३
४५२.	वेणी-जुगेडी धार्मिक सडक निर्माण, तनहुँ	२०७२/०७३
४५३.	कलेस्ती गजौरी टुटेपसल अर्चले भन्ज्याङ्ग महत्ते हटिया हुँदै पाँच सय फाटसडक कालोपत्रे, तनहुँ	२०७२/०७३
४५४.	तनहुँ चोक चिसापानी वडा नं. ८ गा.वि.स. दुधेकुना सडक कालोपत्रे, तनहुँ	२०७२/०७३
४५५.	टुडुरेपसल पल्याङ्गखोला हुँदै कालीका मन्दिर देखि थानीको थानसम्म मोटर बाटा स्तरोन्नती, तनहुँ	२०७२/०७३
४५६.	राईपुर बराही मार्ग राईपुर-८, तनहुँ	२०७२/०७३
४५७.	कलेस्ती - दोभान - सुहरे मन्थाङ, तनहुँ	२०७२/०७३
४५८.	छाब्दी रामकोट सेराटार वन्दिपुर सडक, तनहुँ	२०७२/०७३
४५९.	छिपछिपे भन्ज्याङ्गबाट सारङ्गघाट मार्ग, तनहुँ	२०७२/०७३
४६०.	माफ्कोट -किहुँ-गजरकोट, तनहुँ	२०७२/०७३
४६१.	भिकोट सिञ्ज्याङ्ग गार्घघाट मार्ग, तनहुँ	२०७२/०७३
४६२.	वन्दिपुर -ढाँडखोला -चिसापानी सडक, तनहुँ	२०७२/०७३
४६३.	पुलजीप घुमाउने सडक, तनहुँ	२०७२/०७३
४६४.	वन्दिपुर- भान मा.वि. देखि बाउन भन्ज्याङ्ग हुँदै धरमपानी सडक स्तरोन्नती, तनहुँ	२०७२/०७३
४६५.	अमर शहिदमार्ग तनहुँसुर वडा नं. ६ र ८ को तनहुँसुर जाने मोटरबाटो, तनहुँ	२०७२/०७३
४६६.	कलेस्ती अर्मले भन्ज्याङ्ग पाँचसय फाट सडक, तनहुँ	२०७२/०७३
४६७.	गल्याङ्ग चापाकोट दामाचौर हुँदै तनहुँ भिमाद सडक, स्याङ्गजा	२०७२/०७३
४६८.	सिद्धार्थ राजमार्ग मुडिकल्ला तुल्सीभन्ज्याङ्ग तीनदावाटे सांखर तनहुँ सडक, स्याङ्गजा	२०७२/०७३
४६९.	अर्चनवोट थुमपोखरा डुम्रे भन्ज्याङ्ग पर्वत, स्याङ्गजा	२०७२/०७३
४७०.	बराह मन्दिर बाटो : अर्जुन चौपारी वडा नं. ५ ओडारे देखि वडा नं. ४ धेरनी वन बराह मन्दिरसम्म जाने बाटो कालोपत्रे, स्याङ्गजा	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
४७१.	कराडी खोला देखि पकवादी,कवाकोट,चापाकोट गाविस हुँदै पाल्पा रामपुर सम्मको सडक कालोपत्रे , स्याङ्जा	२०७२/०७३
४७२.	अर्जुन चौपारी छाप सल्यान आग्री खर्क पर्वत सडक कालोपत्रे , स्याङ्जा	२०७२/०७३
४७३.	अर्जुन चौपारी छाप देउराली सल्यान खानि डाडा पर्वत सडक कालोपत्रे , स्याङ्जा	२०७२/०७३
४७४.	स्याङ्जाको सर्केटारी आरूखर्क पन्चासे मार्ग , स्याङ्जा	२०७२/०७३
४७५.	धुम्ती -मग्याम चिसापानी सडक स्तरोन्नती, स्याङ्जा	२०७२/०७३
४७६.	केलादी-पन्थे-सहलकोट-भयालवास सडक पाल्पा-नवलपरासी, स्याङ्जा	२०७२/०७३
४७७.	जलुके-तम्कीकोट -पिडिखोला सडक, स्याङ्जा	२०७२/०७३
४७८.	बराडदी-खानीगाउँ -दैलानुड स्याङ्जा सडक, स्याङ्जा	२०७२/०७३
४७९.	खड्केटारी -पञ्चासेधाम- पर्वत जोड्ने सडक, स्याङ्जा	२०७२/०७३
४८०.	म्याग्दी-दासिङ्ग-विडडाँडा -सखाम-धुर्पाल-साँखर तनहुँ वैडी सडक, स्याङ्जा	२०७२/०७३
४८१.	ज्याग्दी -चिन्नेवास ६-टार -बसन्डाडा- पुतलीगौरा - भिमाद सडक स्तरोन्नती, स्याङ्जा	२०७२/०७३
४८२.	जगतभञ्ज्याङ्ग-भार्ले-च्यारे-लगता-धुर्लेचौर-पोम्दी-कोटगाउँ-लामडाँडा-दासिङ्ग-पिपलस्वारा- वाउनडाडा-वजदी दिर्सिङ्गकोट -किनारेभञ्ज्याङ्ग -केवरेभञ्ज्याङ्ग सडक स्याङ्जा	२०७२/०७३
४८३.	त्रियासी -रत्ने-थुम्का-एलादी-मनकामना-कुसुमभञ्ज्याङ्ग-दुलेगौडा सडक स्तरोन्नती, स्याङ्जा	२०७२/०७३
४८४.	सिमलचौपारी फेदी अस्पताल लाइन बालिङ्ग ७, स्याङ्जा	२०७२/०७३
४८५.	तिलाहार तारेभिर मोतिचोक सडक, कास्की	२०७२/०७३
४८६.	पामे गैरावारी रातमाटा ढोकाकोमुख सडक , कास्की	२०७२/०७३
४८७.	नयाँ पुल - बिरेठाँटी - चाने (घान्द्रुक) ग्रामीण सडक कालोपत्रे, कास्की	२०७२/०७३
४८८.	स्याखुदी - गोल्थेपानी सडक कालोपत्रे, कास्की	२०७२/०७३
४८९.	लामाचौर पानि टंकी ठुली पोखरी शहर डाहर अमला हरपाक अमला विसौनी घार्मी वेशी चौक हाले बारी हुँदै महेन्द्र गुफा तल्लो घार्मी पूर्ण चौर गाविस सम्मको सडक कालोपत्रे , कास्की	२०७२/०७३
४९०.	ले.न.पा. वडा नं १७ अन्तर्गत श्री गण्डवेशी ठूलाढुङ्गा ठाँटी भञ्ज्याङ्ग ग्रामिण सडक (स्याङ्जा र तनहुँ जिल्ला जोड्ने बाटो), कास्की	२०७२/०७३
४९१.	शिभुवा देउराली फेदी सडक कालोपत्रे, कास्की	२०७२/०७३
४९२.	काहँरखोला आब्रो विजयपुर मौजा सडक खण्ड, कास्की	२०७२/०७३
४९३.	धम्पुस लेकुना सडक र लुम्ले चन्द्रकोट, तान्चोक, लान्द्रुक सडक कालोपत्रे, कास्की	२०७२/०७३
४९४.	नयाँ पुल - बिरेठाँटी,दाडासिङ्ग, सार्क्यू, र गैरीवाड हुँदै पर्वत जिल्ला भुक गा.वि.स जोड्ने सडक कालोपत्रे, कास्की	२०७२/०७३
४९५.	लाहा चौक ३ देवा सिंह मार्ग लाहा चौक, कास्की	२०७२/०७३
४९६.	नयाँपुल बिरे ठाँटी तिखे ढुंगा उल्लेरी सडक, कास्की	२०७२/०७३
४९७.	पोखरा साराङ्गकोटको बाटोबाट बालसुधार गृह सम्म सडक कालोपत्रे, कास्की	२०७२/०७३
४९८.	गण्डवेशी ठूलाढुङ्गा ठाँटी भञ्ज्याङ्ग ग्रामीण सडक, कास्की	२०७२/०७३
४९९.	लेखनाथ नं ५भवानीचोक राइथर मार्ग सडक, कास्की	२०७२/०७३
५००.	पानी टंकी, घार्मी, हरिपाउ हुँदै अम्बवेश्वर सडक, कास्की	२०७२/०७३
५०१.	मध्यम पथ, तुलसी घाट, बाँध सडक, कास्की	२०७२/०७३
५०२.	लाहाचोक बाने टाकुर सडक, कास्की	२०७२/०७३
५०३.	विजय-कुँडहर वि.पि. मार्ग, कास्की	२०७२/०७३
५०४.	अमला विशौनी घार्मी आलेवारी अम्बेश्वर सडक, कास्की	२०७२/०७३
५०५.	लुम्ले तान्चोक लान्द्रुक ग्रामीण सडक, कास्की	२०७२/०७३
५०६.	वेगनासताल-आनन्दज्योती मा.वि.भाभठाना, कास्की	२०७२/०७३
५०७.	पोखरा १४, अन्तर्गत बेलचौतारा मार्ग नाला र सडक, कास्की	२०७२/०७३
५०८.	धम्पु -कोखठाँटी -टिटी -कुम्जो -लेते सडक, मुस्ताङ्ग	२०७२/०७३
५०९.	ह्याकर भोलुङ्गपुलबाट ह्याकरगाँउसम्म पुग्ने सडक, मुस्ताङ्ग	२०७२/०७३
५१०.	पाल्खेत गा.वि.स को ओखले वाखेत हुँदै टोड्के जोड्ने सडक खण्ड ग्राभेल, नालि कलभर्त, म्याग्दी	२०७२/०७३
५११.	वेनी नगरपालिका १,२,३ हुँदै मकिमली गा.वि.स जोड्ने रत्नेचौर किर्म्ली ग्रामिण सडक कालोपत्रे, म्याग्दी	२०७२/०७३
५१२.	धारखोला -धार-शिख मोटरवाटो, म्याग्दी	२०७२/०७३
५१३.	अर्धुङ्गे-पुरूण्डी-थुलाचौर-नयाँगाउँ - कँहु मोटरवाटो, म्याग्दी	२०७२/०७३
५१४.	दर्वाड विम मालिका सडक, म्याग्दी	२०७२/०७३
५१५.	देउराली -बौसीदह-पैयूपाटा सडक, बनौ पर्वत	२०७२/०७३
५१६.	कुशमा दोर्लुग सरुन्चौर क्यान सडक , पर्वत	२०७२/०७३
५१७.	गयाटारी स्वास्थ्य चौकी सौरिकोट धारादी हुँदै बयर धारी पर्वत स्याङ्जा सडक , पर्वत	२०७२/०७३
५१८.	लुंखु बालाकोट सिल्ले साधने सरौखोला हुवास सडक, पर्वत	२०७२/०७३
५१९.	नेवा डाँडा चिसापानी देवी पर्यटन मार्ग कुर्घा ७, ८, पर्वत	२०७२/०७३
५२०.	लुंखु बालकोट अर्घौदी होस्मान्दी मईथान कलेन डाडा पूर्ण गाउ बेउली बास उराम सेतिवेनी सडक , पर्वत	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
५२१.	देउउपुर देतेनी मख दुले पानि सडक , पर्वत	२०७२/०७३
५२२.	वालिङ्ग हुवास भोले बान्ने लुंखु फलेवास सडक, पर्वत	२०७२/०७३
५२३.	डिमुवा रामजा चित्रे मैदारे, पर्वत	२०७२/०७३
५२४.	वनौ देउराली डाडाखोर हुँदै धाइरिङ्ग लस्ती मोटरबाटो, पर्वत	२०७२/०७३
५२५.	हातेमालो चोक हुँड मैदान चिउरीडाँडा (लाकुरीबोट) सडक, पर्वत	२०७२/०७३
५२६.	होश्राङ्गदी (ठूला पधेरा) पैयुँकोट देवी मन्दिर सरौखोला हुवास सडक, पर्वत	२०७२/०७३
५२७.	बाम्रा-चनौटे-साईकल चोक- मोदीबेनी सडक पर्वत	२०७२/०७३
५२८.	शहिदचोक -मेलपोखरी-थापाठाना सडक, पर्वत	२०७२/०७३
५२९.	बायँटारी-डुम्रे भञ्ज्याङ्ग पर्वत सडक, पर्वत	२०७२/०७३
५३०.	बालाकोट विसौना -२ बाट मुसुरवारी सिर्वानी सरङ्गखोला सडक, पर्वत	२०७२/०७३
५३१.	खानीगाँउ पानी टयाडकी भनपोखरा पोखरेलथर खोला पुरानो पोखरी हुँदै लिमीठाना सम्मको सडक, पर्वत	२०७२/०७३
५३२.	त्रिवेणी-भर्मा-घुसुङ सडक, पर्वत	२०७२/०७३
५३३.	मुडेखोला चनखोला भवानी स्कुल पिपले बहेरडाँडा लमाखोला लिमीठाना लुङ्खु सडक, पर्वत	२०७२/०७३
५३४.	डिमुवा भित्रिबाटो-तिलाहार सडक, पर्वत	२०७२/०७३
५३५.	काँडेवास पचुवा दवखर्क ज्यामिरे सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५३६.	जरीखेत विसौन पिपलडाँडा दाडसिङ सडक बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५३७.	शान्तिपुर-सल्यान-सुखौरा-भित्रीवन-देउराली हुँदै डाँडाखेत सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५३८.	बालाकाचौर नयाँवजार-भडार-खाले-पदमफूल खीर कटेरी पेरिवाङ सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५३९.	सुल्डाडा -लेखानी-दुरिलाभाठी सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५४०.	बिहु रिजाल चोक हुँदै अमरभूमी माभखर्क काफलडाँडा हुँदै हरिचौर ७ भैसे बाट मध्यपहाडी लोक मार्ग जोड्ने सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५४१.	बुङ्गा दोभान तमान सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५४२.	मालिका ५ कुमाई खोला-चनौटे-बराहास्थान-खोतारा सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५४३.	बलघाट नयाँगाउँ राकीचौर नियलपानी हुँदै गहरी जोड्ने सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५४४.	राम्से जिमि सक्नयार तुन्डाडा सिसाखानी पाण्डखानी सडक , बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५४५.	ब.न.पा. गौडाकोट, तिल्माङ्ग, मकुके, रामडाडा, दमेक, वरेङ्ग शान्तिपुर गुल्मी सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५४६.	पन्च कोट गौश्वारा सडक मार्ग बागलुंग नपा ८ पन्चकोट, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५४७.	भिमगिटे-गोब-असारे-थामा-धोजे घुरी हुँदै खुङ्गा सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५४८.	बाम्रा-चनौटे-साईकल चोक -मोदीबेनी सडक पर्वत/बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५४९.	मन्निबल काकाखोर गुरास नेटा हिल सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५५०.	बलघाट नयाँगाउँ राकीचौर नियलपानी हुँदै गहरी सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५५१.	लेखानी ठूलाखोरिया थारखोला दुदिला भाटि कफल डाँडा सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५५२.	बयाडथला धुलुनेटा बाओ चौर बेलबगर कालिगण्डकी कोरिडोर जोड्ने सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५५३.	डुवाखोर धाराखर्क छपाखानी यडमङ प्युठान सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५५४.	बाग्लुङ्ग-पैपुपाटा-भैरवस्थान-मुलावारी सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५५५.	राङ्गखानी उच्च मा.वि. -तोरीवारी-चिलाउनेखर्क र किटनी खण्ड सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५५६.	सिमलचौर -उपल्लोवेणी - बाँफकटेरी -ढोरपाट सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५५७.	हरिचौर तरिम हिस्लाङ्ग मोटरबाटो, गलकोट, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५५८.	ब.न.पा. उपल्ला चौर देखि ढोडेनी हुँदै बेनी जोड्ने मोटर बाटो , बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५५९.	बाग्लुङ्ग न.पा.४ देउराली चोक हुँदै गौडाकोट तिल्याङ्ग भकुण्डे रायाडाँडा बाटो विस्तार तथा स्तरोन्नती, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५६०.	नयाँ ट्याक सालबोट घुम्ती देखि गाँउ पारी डाँडावारी सम्म बाटो, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५६१.	बिहुँ (करलीम) रेस तिडरिङ्ग दुहार बलेवा एयरपोर्ट, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५६२.	दोगादी गादी खोला खानी चामिदार ढोरपाटन सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५६३.	वृत्तिवाङ्ग रिनाम भिडाल खर्क नौलाखर्क पुरानो गाँउ सडक, बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५६४.	गैडाकोट ८ लुम्थर भिरवाटो लोसे हुँदै रेसुंगा सडक, गुल्मी	२०७२/०७३
५६५.	शिवालय काफलदुङ्गा (सात वीसे) सडक सडक, गुल्मी	२०७२/०७३
५६६.	डाँडा चौपारी ब्यालोपोखरा कुमालगाउँ अचाजे मोटरबाटो, बाग्ला, गुल्मी	२०७२/०७३
५६७.	राम्चे भिनाखर्क-खैरेनी-भासे-पुर्तिघाट-पर्वत सडक निर्माण , गुल्मी	२०७२/०७३
५६८.	आम पोखरा लामा खर्क ताल खोला रिडी मोटर सडक , गुल्मी	२०७२/०७३
५६९.	साल विसौना स्यालपोखरी सागरपोखरी गौखोला सडक, गुल्मी	२०७२/०७३
५७०.	आरा खोला जैसी पोखरा नेटा सम्मको सडक कालोपत्रे , गुल्मी	२०७२/०७३
५७१.	अर्विनी, पुर्तिघाट, बरल्वा, पालुङ्गखोला सम्मको सडक निर्माण, गुल्मी	२०७२/०७३
५७२.	देउराली युस्का असलेवा राम बारी मोबा ठुलो लोम्पेक सडक निर्माण, गुल्मी	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
५७३.	इन्द्रगौडा आपचौर खण्डको टू खोल्नेयाक, गुल्मी	२०७२/०७३
५७४.	म्यालपोखरी भल्कने सिम हुँदै दुवानेटा जोडने सडक, गुल्मी	२०७२/०७३
५७५.	खङ्कालिका मन्दिर, नयाँगाँउ ५ गुल्मी, सिँडी, कम्पाउण्डवाल र सडक, गुल्मी	२०७२/०७३
५७६.	मजुवा, घोराहा, हुल्डुङ., घुर्मी विरवास सडक, गुल्मी	२०७२/०७३
५७७.	सलादी घमीर दुनाम पातखर्क, गुल्मी	२०७२/०७३
५७८.	ढोकामुख खुग कोटकोटेरी नेटा दर्लिङ्ग बाग्लुङ्ग सडक, गुल्मी/बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५७९.	खादह पिपलधारा वस्तु अमरापुरा जैसीथुम पौदीमराइए खार, गुल्मी/बाग्लुङ्ग	२०७२/०७३
५८०.	कुशुमखोला मैनाडी मुभुङ्ग अमलाबास सडक कालोपत्रे, पाल्पा	२०७२/०७३
५८१.	देउराली -ख्याहा-करोदी-जोगीथुम सडक कालोपत्रे, पाल्पा	२०७२/०७३
५८२.	चण्डिभञ्ज्याङ-पोखराथोक-लुहुङ्ग-जोर्ते, पाल्पा	२०७२/०७३
५८३.	भिरभञ्ज्याङ्ग, खानीगाउँ, टाँकीचौर रानीघाट सडक स्याङ्गजा जिल्ला जोड्ने सडक कालोपत्रे, पाल्पा	२०७२/०७३
५८४.	शम्भुनास गोबरबन्दि ज्यामिरे सम्मको सडक कालोपत्रे, पाल्पा	२०७२/०७३
५८५.	चिलाङ्गदी बगनास नायर चौपारी खानीछाप हुँदै राम्दी सिद्धार्थ हाइवे सम्म सडक, पाल्पा	२०७२/०७३
५८६.	सिद्धवावा सुरूङ्गमार्ग, पाल्पा	२०७२/०७३
५८७.	तानसेन रिडरोड -बराडदी -खानीगाँउ- दैलातुम, स्याङ्गजा, पाल्पा	२०७२/०७३
५८८.	जगात सल्लेगाउँ हुँदै ठूलोखोलासम्मको सडकमा ड्रेन तथा ग्रावेल, पाल्पा	२०७२/०७३
५८९.	बतासेडाँडा साफाकुम बराडदी सडक, पाल्पा	२०७२/०७३
५९०.	पाल्पा बासटारी भुडेवा गोठादी खैरेनी, पाल्पा/रूपन्देही	२०७२/०७३
५९१.	जनकल्याण मा.वि. चोकबाट कैलाशचोक सम्मको सडक कावासोती ८, नवलपरासी	२०७२/०७३
५९२.	तिनाउ दानव नदी करिडोर सडक, नवलपरासी	२०७२/०७३
५९३.	दुम्कीबास सर्दी हुँदै पाल्पा जाने सडक, पाल्पा, नवलपरासी	२०७२/०७३
५९४.	बनकट्टी - जुटेनी बाटो स्तरोन्नती, नवलपरासी	२०७२/०७३
५९५.	त्रिवेणी दुम्कीबास बाटो, नवलपरासी	२०७२/०७३
५९६.	बैरवा देखि विष्णुपुरा हुँदै गोर्मा, गोर्मा बाट सिसवा सम्मको सडक कालोपत्रे, नवलपरासी	२०७२/०७३
५९७.	भुयालबास-बसेनी-रूचाङ सडक निर्माण, नवलपरासी	२०७२/०७३
५९८.	जनज्योती मार्ग (देवचुली न.पा. वडा नं. १०,१४ र १५), नवलपरासी	२०७२/०७३
५९९.	म.रा.मा. फलफूलचोक (कावासोती)-लुम्बिनी कलेज हुँदै टरुवा साँढसम्मको सडक, नवलपरासी	२०७२/०७३
६००.	शान्तिचोक देखि परिवर्तन चोक, अधिकारीचोक, बेलचोक हुँदै बिजिचोक (२८ विगहा) पश्चिमटोला सम्मको बाटो, कावासोती, नवलपरासी	२०७२/०७३
६०१.	देवीचोक देखि पश्चिम एकता चोक हुँदै थकाली चोकसम्मको बाटो कावासोती २ र ३, नवलपरासी	२०७२/०७३
६०२.	देवचुली चक्रपथ (धौलागिरी चोक, तुलसी चोक, धारापानी चोक, कुलाघाट, लक्ष्मपुर हुँदै दलदले गणेश मन्दिरबाट छतिसघरे सालघारी, पशुपती सागवेद हुँदै धौवलागिरी चा.क) करीब १० कि.मी. सडक निर्माण देवचुली नगरपालिका, नवलपरासी	२०७२/०७३
६०३.	गैडाकोट चक्रपथ (गैडाकोट न.पा. ३ देखि ९ सम्म), नवलपरासी	२०७२/०७३
६०४.	आरूङ्गखोला रातमाटा राकाचुली सडक, नवलपरासी	२०७२/०७३
६०५.	म.रा.मा. कावासोती कुशनेरी टयाडरी घोसारघाट सडक कावासोती, नवलपरासी	२०७२/०७३
६०६.	कावासोती ८ पोल्टी फर्मबाट जनकल्याण स्कुल कुमार चोक, थकाली चोक, उपस्वास्थ्यचौकी कालिका. मा.वि. हुँदै विष्णुनगरसम्मको सडक, नवलपरासी	२०७२/०७३
६०७.	भांके, हमालचोक हुँदै नारायणी सडक स्तरोन्नती -देवचुली न.पा. वडा नं. १,२ र ३०, नवलपरासी	२०७२/०७३
६०८.	लेकबेसी कृषि मार्ग (थामबेसी देखि रातनपुर कोटथर गा.वि.स.), नवलपरासी	२०७२/०७३
६०९.	कैलाश पर्यटकीय मार्ग गैडाकोट न.पा. वडा नं. १३, नवलपरासी	२०७२/०७३
६१०.	अमरापुरी चोकबाट नारायणी जाने बाटो गैडाकोट न.पा. वडा नं. १६ र १७, नवलपरासी	२०७२/०७३
६११.	तुलसीचोक विशालटार हुँदै रामवास गैडी कुनाघाट मार्ग स्तरोन्नती (देवचुली न.पा. वडा नं. ७,८ र ९), नवलपरासी	२०७२/०७३
६१२.	अमरापुरी १६ नं. चोकदेखि हरिहर मन्दिर सडक, नवलपरासी	२०७२/०७३
६१३.	नयाँ बेलहानी अरूणखोला तमासपुर बगुवन सडक, नवलपरासी	२०७२/०७३
६१४.	महेशपुर (भारतको सिमाना) सुनवल-महलपोखरी-गोठादी, नवलपरासी	२०७२/०७३
६१५.	रतनमोर पञ्जीङ्गखोला लाकुरी दोबाटो मोटरबाटो, नवलपरासी	२०७२/०७३
६१६.	मुर्गिया-लुम्बिनी सडकको मुर्गिया -कोत्रवा खण्डलाई डवललेनमा स्तरोन्नती गरी सडक कालोपत्रे, रूपन्देही	२०७२/०७३
६१७.	गा.वि.स. सुर्यपुरा बजार देखि वार्ड ९ कानीजवा हुँदै अमौली - भैरहवा रोड जोड्ने सडक कालोपत्रे, रूपन्देही	२०७२/०७३
६१८.	गा.वि.स. विष्णुपुरा ५ कोटवा देखि गोवरौली हुँदै लुम्बिनी जोड्ने सडक कालोपत्रे, रूपन्देही	२०७२/०७३
६१९.	बुटवल बेलबास, पत्थरगंज, बेलभरिया, उज्जलापुर, मधैया, रतनपुर, नरैनापुर हुँदै वैठोलिया, कोल्छुवा, भुजौली मानपकडी सडक कालोपत्रे, रूपन्देही	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
६२०.	सेमरहवा औरहवा बोदवार भारतको बोर्डर सडक कालोपत्रे, रुपन्देही	२०७२/०७३
६२१.	खुरहुरी वडकी जुरहरिया वरौहवा मैनहवा बोर्डर सडक कालोपत्रे, रुपन्देही	२०७२/०७३
६२२.	ओढारी भड्डीहवा कारियाचोक पटना वनगंगा कोठीनदी रुपन्देही जोड्ने सडक, कपिलवस्तु, रुपन्देही	२०७२/०७३
६२३.	रामग्राम - छपिया - हरैया- तिलौराकोटसम्मको सडक, रुपन्देही	२०७२/०७३
६२४.	शिवपुर सडक, दयानगर, रुपन्देही	२०७२/०७३
६२५.	बुटवल-बेलवास-सेमलार-नरैनापुर-बैठोलिया-मानपकडी सडक, रुपन्देही	२०७२/०७३
६२६.	भानभट्टेरिया-मंगलपुर-दयानगर लुम्बिनी जोड्ने सडक, रुपन्देही	२०७२/०७३
६२७.	सुर्यापुरा बजार वडा ९ - कानीजवा -अमौली भैरहवा रोड, रुपन्देही	२०७२/०७३
६२८.	सैनामैना १ बर्मडाडा खि पर्रोहा बोलवम मन्दिर जाने बाटो, रुपन्देही	२०७२/०७३
६२९.	सैनामैना नगरपालिका (साविक पर्रोहा) को चक्रपथ, रुपन्देही	२०७२/०७३
६३०.	बुटवल-५ रामफेदी ज्योतिनगर-शिवनगर चुरेको फेदीमा शान्ति परिपथ सडक, रुपन्देही	२०७२/०७३
६३१.	तिनाउ तथा दानव नदीको किनारमा कोरिडोर सडक निर्माण, रुपन्देही	२०७२/०७३
६३२.	खरेन्द्रपुर गाउँको प्रा.वि. भवन देखि नयाँबस्ती भदोखर मानपुर राजपुर शिवभारी हुँदै भारत सिमानसम्म सडक, कपिलवस्तु	२०७२/०७३
६३३.	महराजगंजकरहवा इटरोल हुँदै जगाभारीसम्म सडक, कपिलवस्तु	२०७२/०७३
६३४.	बरोहिया-पचेरा सडक, कपिलवस्तु	२०७२/०७३
६३५.	चाकरचौडा पिपरा गौरा सिसहनीयाकोट सडक, कपिलवस्तु	२०७२/०७३
६३६.	पकडी जयनगर सडक,कपिलवस्तु	२०७२/०७३
६३७.	बोडगाँउ मोर्मी बर्दवा जिनुवा डोटे सडक, कपिलवस्तु	२०७२/०७३
६३८.	चौपारी बलार गङ्गा खोला मोवा सुवर्ण खाल १,२ सडक कालोपत्रे, अर्घाखाँची	२०७२/०७३
६३९.	नियाली पातले दंदिता मोटर सडक, अर्घाखाँची	२०७२/०७३
६४०.	राँगामारे पाल्ते माजहाल्टे तल्लाहाल्टे भुल्का सडक, अर्घाखाँची	२०७२/०७३
६४१.	नेरपा गाबिस खोटांग जिल्ला वडा न १ देखि ३ सम्मको कृषि फर्म सडक, अर्घाखाँची	२०७२/०७३
६४२.	लाकुस्टारी -घट्टारी-काफलटारी - घट्टारी मसालबजार कृषि सडक, अर्घाखाँची	२०७२/०७३
६४३.	धारापानी मिलनचोक देखि हंशपुर ८ वामरुक जोड्ने सडक, अर्घाखाँची	२०७२/०७३
६४४.	चोरभुण्डा -अरल्गा-गर्वे-सिमिचौर एरपोट सडक, अर्घाखाँची	२०७२/०७३
६४५.	धरमपानी बेलटारी ओखरखोला लमलमे पकले बाटो, अर्घाखाँची	२०७२/०७३
६४६.	पैयाछेडा बजेने ठाडाखोला निन्युपाटा प्युठान मोटरबाटो, अर्घाखाँची	२०७२/०७३
६४७.	सेतीनेटा दुवीचौर भन्द्रेज मोटरबाटो, अर्घाखाँची	२०७२/०७३
६४८.	देविस्थान स्वर्गद्वारी सडक, प्युठान	२०७२/०७३
६४९.	सारी गायखर्क भोल छेडा चिन्ने रोल्या सडक, प्युठान	२०७२/०७३
६५०.	तापा ओरला रोल्या सडक, प्युठान	२०७२/०७३
६५१.	प्युठान न.पा. १६ खरिवोट पाहारपाखा, आपपाटा मरन्ठानाबाट अरवाङ्ग हुँदै चुँजाठाटी मोटरबाटो निर्माण, प्युठान	२०७२/०७३
६५२.	खरिवोट - चुन्द्रिखोला - चुनजा सडक, प्युठान	२०७२/०७३
६५३.	बुढानिलकण्ठ शिवपुरी कृष्णमन्दिर काठमाडौं	२०७२/०७३
६५४.	घोराही पाँच अम्बाकुर नाला निर्माण, दाङ्ग	२०७२/०७३
६५५.	बहने लिघा स्यालीवाङ्ग रोल्या सडक, प्युठान	२०७२/०७३
६५६.	माडि नमुना नगरपालिकामा चक्रपथ निर्माण, प्युठान	२०७२/०७३
६५७.	चेरनेटा चाल्नेटार सारी खुर्पी रोल्या जोड्ने सडक, प्युठान	२०७२/०७३
६५८.	ढाड-बादिकोट सडक, प्युठान/गुल्मी,	२०७२/०७३
६५९.	इरिबाड, ओबाड, कोहलबोट स्कूल, थानेकोट, ल्याल्मा, सेलाजु वुराँसे राँक, पाखापानी हुँदै सल्यान जोड्ने मोटरबाटो, रोल्या	२०७२/०७३
६६०.	प्युठान जिल्लाको किमी चौर देखि घोडा गाउ जेडुपांग करेटी गोडगाउ माढी चौर सडक कालोपत्रे , रोल्या	२०७२/०७३
६६१.	सुलिचौर, अरेस, प्युठान मोटरबाटो, रोल्या	२०७२/०७३
६६२.	वि पी चौक मैसासुर हरिद्वार धनिवागथिया गेरिगाइ हुलरिया हुँदै दाङ्ग	२०७२/०७३
६६३.	लिवाड, माडिचौर, घर्तीगाउँ, धनबोट, सुकाओडार, पाखापानी, दलसिंगे मोटरबाटो, रोल्या	२०७२/०७३
६६४.	इरिबाड ओबाड, नाफे स्कूल, ल्याल्मा, गुराँसे, पाखापानी सडक, रोल्या	२०७२/०७३
६६५.	माडिचौर-वनहर-कुडहर-टुटु मोटरबाटो, रोल्या	२०७२/०७३
६६६.	तारकेबाड राडसी भावाड मोटरबाटो, रोल्या	२०७२/०७३
६६७.	नारायणपुर गाविस कन्तला अर्गु भरतकिल गोकुलपुर सडक, दाङ्ग	२०७२/०७३
६६८.	घोराहि फुसँखाली दाङ्ग	२०७२/०७३
६६९.	कोहलपुर-वालुवा-सल्यान खलंगा-दल्ली सडक, रुकुम	२०७२/०७३
६७०.	मेलपोखरी देखि सिम्रुतु सम्मको सडक खण्ड निर्माण, रुकुम	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
६७१.	महत गा.वि.स वडा ५ बागतारे, शहिद मार्गदेखि काक्री त्रिवेणीसम्मको मध्य पहाडी लोकमार्ग जोड्ने सहायक मार्ग, रुकुम	२०७२/०७३
६७२.	रुकुम क्षेत्र नं. १ मध्यपहाडी राजमार्ग देखी राप्ती राजमार्ग हुँदै देवस्थल शिवालय सडक, रुकुम	२०७२/०७३
६७३.	चुनवाङ्ग हुकाम मैकोट सडक, डोल्पा, रुकुम	२०७२/०७३
६७४.	रुकुमकोट घाउने जामावगर तकसेरा ढोरपाटन सडक, रुकुम	२०७२/०७३
६७५.	रारी फलामे गौडा रुकुमकोट सडक, रुकुम	२०७२/०७३
६७६.	चुनवाङ्ग तातोपानी चुन मुसिकोट सडक, रुकुम	२०७२/०७३
६७७.	सल्लीबजार -चौरजहारी सडक कालोपत्रे, रुकुम	२०७२/०७३
६७८.	भालुखाप्चे सिमल चौर तकसेरा हुँदै उत्तरगंगासम्म सडक, रुकुम	२०७२/०७३
६७९.	लामिछानेगाँउ अमलाटारकुरा सडक चौरजहारी, रुकुम	२०७२/०७३
६८०.	तकसेरा हुकाम तिज्याङ्ग सडक, रुकुम	२०७२/०७३
६८१.	फिमिचे गा.वि.स दारिमज्यूला देखि खाँपकाँदा, तारूपरे हुँदै लेख पोखरा गा.वि.स को महानेटा सडक खण्ड कालोपत्रे, सल्यान	२०७२/०७३
६८२.	सल्यान नेता खोलागाँउ खहरे चौरजहारी सडक, रुकुम, सल्यान	२०७२/०७३
६८३.	खालीगर्पा कालापतालगर्पा हुँदै दाङ्ग जोड्ने सडक, सल्यान	२०७२/०७३
६८४.	सहिद मार्ग घोराही - थवाङ्ग - मुसिकोट सडक अन्तर्गत मैकोट-मुसिकोट खण्ड टयाक ओपन गर्ने, दाङ्ग	२०७२/०७३
६८५.	लक्ष्मी पुर गाबिस फिमिगनी बाट पचुरका,छिरिटे,अमराई,हुँदै सौडियार गाबिस सुक्रवार, चौपारी हुँदै ढिकपुर मछाई हुँदै डुरुवा गा.वि.सको कोट्टेडाडा सम्म जोड्ने दामोदर सडक, दाङ्ग	२०७२/०७३
६८६.	दाङ्ग सतबरिया वडा नं ५ राजमार्ग सतबरिया चौक कोलनी देखि गाउँ पुछारसम्म सडक निर्माण, दाङ्ग	२०७२/०७३
६८७.	पुकार पसल देखि लालौरा हुँदै गोठुवा सम्मको सडक कालोपत्रे, दाङ्ग	२०७२/०७३
६८८.	तुनपा राई खल्यान गौरी गाउ हुँदै मोतिपुर सम्मको सडक कालोपत्रे, दाङ्ग	२०७२/०७३
६८९.	तुनपा पर्सेनी हुँदै चमेरो गुफा सम्म जोड्ने सडक कालोपत्रे, दाङ्ग	२०७२/०७३
६९०.	पञ्चकुले वडा नं.७ आदाले, भार गजेडी हुँदै वडा नं. ६ उल्कावजार निस्कदै सरस्वती उ.मा.वि पञ्चकुले ५ सून्डवरी जोड्ने सडक निर्माण, दाङ्ग	२०७२/०७३
६९१.	गंगा परासपुर वडा नं. ८ चौराहा देखि मधर हुँदै गंगालसम्मको सडक कालोपत्रे, दाङ्ग	२०७२/०७३
६९२.	घोराही फुसँखाली गिठेपानी हातिखार्के जाने सडक कालोपत्रे, दाङ्ग	२०७२/०७३
६९३.	कुईरे पानि रामपुर स्वर्ग द्वारी सडक, दाङ्ग	२०७२/०७३
६९४.	गंगा प्रस्पुर गा.वि.स. १ गोविन्दनगर देखि सालभुडी हुँदै खडगपुर सम्म सडक कालोपत्रे, दाङ्ग	२०७२/०७३
६९५.	वि पि चोक (भैसासुर) हरिद्वार घनिवगिया,गैरागाउँ, गुलरिया हुँदै सरा बाइपास जोडने बाटो, दाङ्ग	२०७२/०७३
६९६.	शिवशक्ति मा.वि. धनौरी , वैसा, खैरनी, बाघमारे जम्ले कुला , पेदीखोला सडक, दाङ्ग	२०७२/०७३
६९७.	लक्ष्मीपुर गा.वि.स. वडा १ कुहरेपानी, गैराखुटी हुँदै धारापानी मन्दिर हुँदै धर्ना ९ डौगी गाउँ हुँदै अमेलिया तुलसीपुर सडक खण्ड जोडने दामोदर सडक, दाङ्ग	२०७२/०७३
६९८.	तु.न.पा. ६ डुम्री थारू गाउँ देखि रजौराम्म सडक, दाङ्ग	२०७२/०७३
६९९.	हापुर गुर्जे खोला पुलदेखि घोराही ८ कलमधारी हुँदै त्रिपुर न.पा. ५ सिस्नेरी तल्लोकोट - माराकोट-रिसचौर हुँदै सैधा गा.वि.स. को च्यान गैरा हुँदै रोल्या जोडने सडक, दाङ्ग	२०७२/०७३
७००.	घोराही राम्चे डुविडाँडा, जुर जवाड नोसा मसिना सडक, दाङ्ग	२०७२/०७३
७०१.	लमहीको उत्तर चुरेकोफेदी हुँदै भालुवाङ्गसम्म सडक, दाङ्ग	२०७२/०७३
७०२.	डोकराना ललौरा गोठुवा सडक ४, दाङ्ग	२०७२/०७३
७०३.	विजौरी मानपुर भलाई डुरुवा सडक, दाङ्ग	२०७२/०७३
७०४.	घोराहीदेखि रक्षाचौर आँखा अस्पतालसम्मको सडक, दाङ्ग	२०७२/०७३
७०५.	घोराही न.पा. चुरूमगैरा देखि तल्लो लापे देखि माथिल्लो लापे सम्मको सडक, दाङ्ग	२०७२/०७३
७०६.	तुलसी न.पा., आँखा अस्पताल घोरनेटी खाट्टे सडक, दाङ्ग	२०७२/०७३
७०७.	पवन गा.वि.स. ४ सुनपुरको आमनगरदेखि वडा नं ३ देविस्थानसम्म जोड्ने सडक	२०७२/०७३
७०८.	बाँके क्षेत्र नं ४ बागेश्वरी ५ मनकामना चोक देखि ठाकुरपुर बुधुनापुर हुँदै क्रान्तिपुर चोक जाड्ने बाटोमा कालोपत्रे, बाँके	२०७२/०७३
७०९.	भूलभुलिया बाट उदयपुर हुँदै लोनिथन पूर्वा सडक कालोपत्रे, बाँके	२०७२/०७३
७१०.	बाँके कोहलपुर ८ मूल बाटो पिपरीचौक हुँदै सरस्वती चौक (अगाडी सानो डुरुवाको पूल निर्माण) ज्योति सामुदायिक वन सम्म सडक कालोपत्रे, बाँके	२०७२/०७३
७११.	क्षेत्र नं ४ बागेश्वरी ५ मनकामना चोक देखि ठाकुरपुर, बुधुनापुर हुँदै क्रान्तिपुर चोक जोड्ने बाटोमा कालोपत्रे, बाँके	२०७२/०७३
७१२.	सुर्खेत रोड रत्नराजमार्ग उत्तरसाइड हुँदै चिसापानी ७,८ र ९ रारा नि.मा.वि. जोड्ने बाटोमा कालोपत्रे, बाँके	२०७२/०७३
७१३.	परस्पुर, सितपुर, गौघाट बर्दिया जमूनि बाटो स्तरोन्नती, बाँके	२०७२/०७३
७१४.	वैजापुर देउखुरी दाङ्ग जोडने सडक, बाँके	२०७२/०७३
७१५.	कोहलपुर चच्यरगौरी घुइयावारी सल्यान जोडने सडक, बाँके	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
७१६.	कचनापु कम्दि गा.वि.स. जोडने बाटो निर्माण, बाँके	२०७२/०७३
७१७.	नेपागञ्ज १७ रामबागदेखि उदयपुर तेलीयन पुर्वा गधैली जोडने सडक, बाँके	२०७२/०७३
७१८.	कोहलपुर-चप्परगौडी-बतेहनी-सल्यानको धुइयाबारी जोडने सडक, बाँके	२०७२/०७३
७१९.	चपरगौडी-निवुवा-खड्गवार हुँदै सल्यानको घइयाबारी सडक, बाँके	२०७२/०७३
७२०.	उदयपुर रोड देखि तेलिएन पुरवासम्म सडक, बाँके	२०७२/०७३
७२१.	दैलेखी मार्ग देखि वाटरपार्कसम्म सडक नेपालगञ्ज, बाँके	२०७२/०७३
७२२.	उढरा पुर देखि गिजरा हुँदै खजुरा रोड जोडने बाटो, बाँके	२०७२/०७३
७२३.	बेलासपुर देखि इन्द्रपुर इन्द्रगाँव मोतीपुर हुँदै धौलागिरी सडक, बाँके	२०७२/०७३
७२४.	करमोहना देखि इन्द्रगाँव हुँदै खजुरा जोडने सडक, बाँके	२०७२/०७३
७२५.	रत्नराजमार्गको हवलदारपुरदेखि पूर्व पश्चिम राजमार्गको रोहिणी, चप्परगौडी उत्तर हुँदै कौसल्या नगरसम्मको सडक, बाँके	२०७२/०७३
७२६.	सुखराम पुरवा देखि कम्दी जानेबाटो, बाँके	२०७२/०७३
७२७.	महेन्द्र राजमार्ग पुष्पलाल चोक देखि भौलागौडी जमुनी डाँफे जोडने सडक, बर्दिया	२०७२/०७३
७२८.	बर्दिया ठोकरी गा.वि.स वार्ड नं. ९ को खाता बण्डालिपुर हुँदै भकरैया ताल सम्म जाने सडक कालोपत्रे, बर्दिया	२०७२/०७३
७२९.	पाताभार गा.वि.स. ९ कालिका मन्दिर रिङ्गरोडबाट वडा नं. ४ राजीपुर हुँदै सिचाई रोड जोडने सडक, बर्दिया	२०७२/०७३
७३०.	पशुपतिनगर गा.वि.स. वडा नं.८ पथरिया वडा नं. १ जाने बाटो, बर्दिया	२०७२/०७३
७३१.	मानपुर टपरा चोक देखि गणेशपुर हुँदै ओखरिया बाँध सम्म सडक कालोपत्रे, बर्दिया	२०७२/०७३
७३२.	जब्दी घाट-कटर्निया-ढकेला सडक, बर्दिया	२०७२/०७३
७३३.	राजापुर भन्सार भिम्मापुर ६ मुर्कटा हुँदै गुलरिया सडक, बर्दिया	२०७२/०७३
७३४.	पताभार-९ रिङ्गरोड कालिका मन्दिर हुँदै पताभारा-४ राजीपुर हुँदै सिचाई रोड जोडने सडक, बर्दिया	२०७२/०७३
७३५.	राजापुर-२ सोनपुर बाट भर्बाहि जाने बाटो, बर्दिया	२०७२/०७३
७३६.	बेलवा लखनाचोकदेखि रौम्भासम्म सडक, बर्दिया	२०७२/०७३
७३७.	सुर्खेत बढी पाटि चौरासे चिसापानी सडक , सुर्खेत	२०७२/०७३
७३८.	गोजिवजार जम्ले अम्नाई आरुडाडा डाडाखाली सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७३९.	छिचुतोलाखोलापुल फिलिमिले कराले ठुलाखाली नाम्नेलेख फिङ्गनी सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७४०.	सुर्खेत कल्याण खोलते पानि फलाटे चार कूने नेटा सडक , सुर्खेत	२०७२/०७३
७४१.	हुर्क ब्रहमतल पर्यटन मार्ग सडक, तरंगा, सुर्खेत	२०७२/०७३
७४२.	विचापुर बेलडाँडा सान्ने स्कूल दह जाजुरा छाप्रे सडक पर्यटन मार्ग सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७४३.	सुर्खेत साटाखानी कूडनेपानी गन्नेपानी मसेरी सालडाँडा पाटन लामिडाँडा सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७४४.	बाँखर्क -काफलकोट-बादशाला-जितेजुवा सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७४५.	सुर्खेत साटाखानी भाडगारी रूपसे सिमदमार सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७४६.	सुर्खेत कल्याण रानागाँउ, दुम्की पुलटार सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७४७.	बुद्धपथ पतेनी सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७४८.	धरमपोखरा अवलीचङ्ग ढाँडखेत सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७४९.	गुटु साल्मधारा जंगलाघाट अछाम जोडने सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७५०.	राहुलपुर-परशेनी सडक लाटिकोईली-१४,१५ सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७५१.	बाटेचौर धारापानी सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७५२.	नेवारे शहरीचोक, करेखोला साताखानी, खलाकोट गरपन सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७५३.	कल्याण रानागाँउ दुम्की पुलटार सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७५४.	साताखानी भाडगारी रूपसे सिमदमार सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
७५५.	दैलेख - नौमुले कालिका जाजरकोट जिल्लाको जुनी सडक, दैलेख	२०७२/०७३
७५६.	कूसापानी पुनडाडा विसाला कालीकोट सडक कालोपत्रे, दैलेख	२०७२/०७३
७५७.	शान्ति बजार सानाकाँडा भेरी सडक, दैलेख	२०७२/०७३
७५८.	उनपाटा महावु लेक देखि कर्णाली राजमार्गको गाल्जेसम्म जोडने मोटरबाटो, दैलेख	२०७२/०७३
७५९.	सरस्वती मन्दिरदेखि-धर्पु-चारिपाटा-सिमाडा सडक नारायण-८, दैलेख	२०७२/०७३
७६०.	सुवानाउली -गर्खाकोट सडक आयोजना , जाजरकोट	२०७२/०७३
७६१.	फुल च्याउली देखि समयला सम्मको सडक कालोपत्रे, जाजरकोट	२०७२/०७३
७६२.	मुरचौर स्याउली कालिका मन्दिर सडक, जाजरकोट	२०७२/०७३
७६३.	कालीमाटी वाउसेखोला लहां थाप्ने नेटीलेक सडक, जाजरकोट	२०७२/०७३
७६४.	बोहरा-इबवर-गंगटीया-भिथ्याडग्रा-पुन्या-दोकान-मेहलटाकुरी, जाजरकोट	२०७२/०७३
७६५.	पाँचकाटीया देखि पैक हुँदै व्याउली दुर्गासम्म सडक, जाजरकोट	२०७२/०७३
७६६.	गौखाली राममन्दिर बाग्लुङ्ग होटले ठाटीसम्म सडक, जाजरकोट	२०७२/०७३
७६७.	कायाखेत देखि जिकुवा मा.वि. हुँदै हलचौरसम्म मोटरबाटो, जाजरकोट	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
७६८.	मुर्कोट छार्का हुँदै मुस्ताङ्गजाने बाटो, डोल्पा	२०७२/०७३
७६९.	पटमारा गाविस को उर्थ चौतारा देखि बान्ता हुँदै दिल्ली चौर गाविसको लुम गाउ सम्मको सडक , जुम्ला	२०७२/०७३
७७०.	रारा साँघु देखि घोडेमहादेव गा वि स घोडेसम्म सडक, जुम्ला	२०७२/०७३
७७१.	कुडारी-त्रिवेणी-बुढीचुला सडक, जुम्ला	२०७२/०७३
७७२.	चन्दननाथ-८ को मुलसडक तलीमहत गाँउको पुल देखि चियालघाटसम्म सडक, जुम्ला	२०७२/०७३
७७३.	गाल्जे ठिनके रुरु वन्चु सडक, कालिकोट	२०७२/०७३
७७४.	कुमाल गाउँ देखि कोट बाडा विमानस्थल जोडने सडक, कालिकोट	२०७२/०७३
७७५.	बदालकोट सातपाटा सडक, कालिकोट	२०७२/०७३
७७६.	ताडी बसपकदेखि तिलाकर्णाली बहुमुखी क्याम्पससम्मको मोटरबाटो, कालिकोट	२०७२/०७३
७७७.	गमगढी चंखेली सडक कालोपत्रे, मुगु	२०७२/०७३
७७८.	नागु गमगढी नामुचे सडक, मुगु	२०७२/०७३
७७९.	श्रीकोट बरांतु भागोटी हुँदै खमाले जोडने सडक ,मुगु	२०७२/०७३
७८०.	मुगु -चखिलि हुँदै हुम्ला सिमिकोटसम्म सडक निर्माण हुम्ला	२०७२/०७३
७८१.	इलिङ्ग देखि ऐंगार गाऊ सम्मको सडक कालोपत्रे, हुम्ला	२०७२/०७३
७८२.	मुगु -चखिलि हुँदै हुम्ला सिमिकोटसम्म सडक, हुम्ला	२०७२/०७३
७८३.	श्रीमण्डा, मेल्लाम, गोठी हुँदै रोडिकोटसम्म सडक, हुम्ला	२०७२/०७३
७८४.	खार्पुनाथदेखि चावाखोलासम्म सडक, हुम्ला	२०७२/०७३
७८५.	मार्तडी-कोल्टी-हुम्ला जिल्लाको कवाडी सम्म सडक निर्माण, बाजुरा	२०७२/०७३
७८६.	मार्तडी देखि जुगाडा, थलारा, घट्मना, बसाला, माभपाली हुँदै मानाकोट, दहकोट गा.वि.स हुँदै बभ्राङ्गसम्म जोडने सडक, बाजुरा	२०७२/०७३
७८७.	बजुंगाड चैनपुर वार्तुकोट जिउलेख मन्दीर हुँदै छेडेदह पर्यटन सडक, बाजुरा	२०७२/०७३
७८८.	मार्तडी-कोल्टी-जुकोट-साप्पाटा- कालिकोट सडक, बाजुरा	२०७२/०७३
७८९.	सेरा-आटीचौर-डोगडी सडक स्तरोन्नती, बाजुरा	२०७२/०७३
७९०.	मार्तडी-थामलेक सडक, बाजुरा	२०७२/०७३
७९१.	तिपाडी -सल्याना-पिनालेक सडक, बाजुरा	२०७२/०७३
७९२.	रुगीन-बोल्डीक-विच्छया सडक, बाजुरा	२०७२/०७३
७९३.	वाह्रविस देखि टुनुसैनी हुँदै दोगडी थाप लेख सडक, बाजुरा	२०७२/०७३
७९४.	जुगाडा थलारा घट्मना बसाला माभपाली गा.वि.स. भवनहुँदै बभ्राङ्ग जोडने सडक, बाजुरा	२०७२/०७३
७९५.	पोखरेकाढ-बुढीनन्दासाई सडक, बाजुरा	२०७२/०७३
७९६.	वागथला बखेत हुँदै सिग्राली भाटसैन भामचौर सडक, बभ्राङ्ग	२०७२/०७३
७९७.	पानकोट समदेव भवानी, चिउरी, लेकीखौला, कोट टेवल, रनाडा भुस्याखाद सडक कालोपत्रे, बभ्राङ्ग	२०७२/०७३
७९८.	देउरा रेगम दंगाजी पोखरा पारीवन डोटी जिल्ला जोडने सडक निर्माण, बभ्राङ्ग	२०७२/०७३
७९९.	खोड्पे बभ्राङ्ग चेनेज ६० देखि वागथला भामचौर सडक, बभ्राङ्ग	२०७२/०७३
८००.	सेन पसेला गाविस वडा न १ विनायक स्वास्थ्य चौकी वाट वडा न ९ मल्लो चुवावान सम्मको गोरेटो बाटो कालोपत्रे, बभ्राङ्ग	२०७२/०७३
८०१.	डुङ्गी, चीउरी, कोटदेवल हुँदै भुस्या खान सडक निर्माण कोटदेवल, बभ्राङ्ग	२०७२/०७३
८०२.	दिलबगर देखि छतुल्लेक रिवानी हुँदै थामलेक सडक, बभ्राङ्ग	२०७२/०७३
८०३.	जडार मालुमैला लिस्ताडा पौडी सडक, बभ्राङ्ग	२०७२/०७३
८०४.	रिपुदेखी मालिका थान जाने मोटरबाटो, बभ्राङ्ग	२०७२/०७३
८०५.	विनायक तोली पुल्लेतो वारला कालेकाडा सडक, अछाम	२०७२/०७३
८०६.	तुर्मा खाँद नाडा दुंगा यालना सडक, अछाम	२०७२/०७३
८०७.	देउराली, रोटेपानी, बासपाटा, नेटाखर्क सडक निर्माण, अछाम	२०७२/०७३
८०८.	दहपाटा-ब्रमदेव, तोलेना मोटर सडक निर्माण, अछाम	२०७२/०७३
८०९.	शान्तडा खाल बजारदेखि वाटुलासैन गा.वि.स. सडक, अछाम	२०७२/०७३
८१०.	जयगढ-कालिका-दर्ना- रामारोशन सडक, अछाम	२०७२/०७३
८११.	कुइका चाल्सा-बेलखेत सडक दैलेख जोडने सडक, अछाम	२०७२/०७३
८१२.	सहजपुर गाडिसाल जोरायल सडक, डोटी	२०७२/०७३
८१३.	विपीनगर सिम्सडा नापानी उदैनी सडक, डोटी	२०७२/०७३
८१४.	साजघाट गैरागाऊ सडक निर्माण, डोटी	२०७२/०७३
८१५.	गैरा मुडभारा सडक, डोटी २	२०७२/०७३
८१६.	भौंगराना-भलमा-वेनारा-साप्रा सडक कालोपत्रे, डोटी	२०७२/०७३
८१७.	सिमलडाडा सानागाउँ -गाँजरी- पोखरी सडक, डोटी	२०७२/०७३
८१८.	लक्ष्मीनगर हाटदेखि बगस्ती हुँदै चौरानव्ये सडक, डोटी	२०७२/०७३

क्र.सं.	आयोजना	शुरू मिति
८१९.	बेलपाती वल्लाडाँडा कोटीगाँउ धुरकोट सडक, डोटी	२०७२/०७३
८२०.	अत्तरिया-बास्कोटा सडक अत्तरिया ३ कैलाली	२०७२/०७३
८२१.	बोराडाँडी मटीयारी जाली सडक, कैलाली	२०७२/०७३
८२२.	कनरी घुराही सडक, कैलाली	२०७२/०७३
८२३.	रामपुर बेलुवा, चैलावोनिया मुद्धि सडक कालोपत्रे, कैलाली	२०७२/०७३
८२४.	स्याउले-फुलबारी-बडकपुर हुँदै तुलसी बारी सडक निर्माण, कैलाली	२०७२/०७३
८२५.	रतनपुर-७, रामपुर गाउँ देखि दक्षिण हुँदै कटैनी नाला सडक निर्माण, कैलाली	२०७२/०७३
८२६.	टिकापुर मुनुवा सडक देखि सतघरूवा ज्योति नगर सम्मको सडक कालोपत्रे, कैलाली	२०७२/०७३
८२७.	दुगौली कालाकुण्ड सडक खण्ड कालोपत्रे, कैलाली	२०७२/०७३
८२८.	रतनपुर - ७ रामपुर गाउँदेखि दक्षिणहुँदै करैनी नाला, कैलाली	२०७२/०७३
८२९.	रामपुर बलैया, बेलुवा, चैला वोनिया, मुद्धी सडक स्तरोन्नती तथा कालोपत्रे, कैलाली	२०७२/०७३
८३०.	चुहा-भ्रवही हुँदै मरियाघाट सडक कालोपत्रे, कैलाली	२०७२/०७३
८३१.	लम्कीचुहा नपा गुलरा चौराहवाट बाघमारा हुँदै सुँगखाल मालीका मन्दिरसम्म सडक, कैलाली	२०७२/०७३
८३२.	दैजी वडा नं. ५ (भम्का चौराह), ६, ७ र ८ जोड्ने चक्रपथ, कंचनपुर	२०७२/०७३
८३३.	अत्तरिया-सिमलकटान सडक, कैलाली-कञ्चनपुर	२०७२/०७३
८३४.	चम्फापुर हात्थिला - छेला कञ्चनपुर चक्रपथ, कंचनपुर	२०७२/०७३
८३५.	ब्रह्मदेव भेलमिला नाल हुँदै भंकेनी चक्रपथ सडक कालोपत्रे, कंचनपुर	२०७२/०७३
८३६.	सुडा गा.वि.स वडा नं २ हजारौ चौराह देखि दक्षिण शिव पार्वती मन्दिर हुँदै पूर्व जाने सडक कालोपत्रे, कंचनपुर	२०७२/०७३
८३७.	कञ्चनपुर जिल्लाको ब्रह्मदेववाट डडेलधुरा, बैतडी, हुँदै दार्चुलासम्म जाने महाकाली नदि किनारमा महाकाली राजमार्ग निर्माण प्रारम्भ गर्ने, कंचनपुर	२०७२/०७३
८३८.	मक्का(चौराह) जडेपानी हात्थिला चम्पापुर सडक, कञ्चनपुर	२०७२/०७३
८३९.	बेलौरी न.पा. ५ प्रवाहदेखि बेलौरी दुम्की खैराना सडक, कञ्चनपुर	२०७२/०७३
८४०.	शान्तिपुर देखि बुद्धबारीसम्म सडक, कञ्चनपुर	२०७२/०७३
८४१.	घुम्ती मोड देखि नवदुर्गा मन्दिर सम्मको सडक कालोपत्रे, डडेलधुरा	२०७२/०७३
८४२.	बगरकोट रुपाखाल सडक, डडेलधुरा	२०७२/०७३
८४३.	बोगटा सतिगाँउ लामिकाँडे सडक, डडेलधुरा	२०७२/०७३
८४४.	अनारखोली खतेडा सडक, डडेलधुरा	२०७२/०७३
८४५.	पुड्लेक शिखर समैजी हरियाली सडक, डडेलधुरा	२०७२/०७३
८४६.	बुडहर (डोटी)-दोबाटो (डडेलधुरा) सडक, डडेलधुरा	२०७२/०७३
८४७.	बुडहर जोगबुद्धा सडक, डडेलधुरा	२०७२/०७३
८४८.	शीर्ष-कालिभण्डी सिमल्टा परिगाउँ सडक शिर्ष, डडेलधुरा	२०७२/०७३
८४९.	मठैराज नुवाकोट - महादेवस्थान - हाट सडक कालोपत्रे, बैतडी	२०७२/०७३
८५०.	लामालेक-बलराघाट सडक, बैतडी	२०७२/०७३
८५१.	खाल-देहीमाण्डौ-शर्माली सडक कालोपत्रे, बैतडी	२०७२/०७३
८५२.	देहीमाण्डौ-दुर्गास्थान-सलेना सडक कालोपत्रे, बैतडी	२०७२/०७३
८५३.	खाल-देहीमाण्डौ -शर्माली सडक, बैतडी	२०७२/०७३
८५४.	ऐरिछना डाडाकोट लाली सडक, दार्चुला	२०७२/०७३
८५५.	तिमुरपाटा -खेती-कालागाउँ-तुषराडी-वाननी- हति सडक, दार्चुला	२०७२/०७३
८५६.	दल्लेखधार-भूस्कु, बाँज- जाइभुल -ऐरान - गर्फे सडक, दार्चुला	२०७२/०७३
८५७.	मैखोली-बुढीचोरा-छापरी-कोट कौतली -बारबाँज धारी सडक, दार्चुला	२०७२/०७३
८५८.	घाप-धौकोट-भगवति-मालिकार्जुन सडक, धाप दार्चुला	२०७२/०७३
८५९.	कोठेघर-राप्ता-माल सडक, दार्चुला	२०७२/०७३
८६०.	ऐरीधाना-धनथला सडक, दार्चुला	२०७२/०७३
८६१.	म्यानेल-धर्पु-न्याम्डो सडक, मुस्ताङ	२०७२/०७३
८६२.	झलोपानी-लेतेडाँडा-गाउँ पछाडीवाट, मुस्ताङ	२०७२/०७३
८६३.	बाँसवारी-आडसिला -ओखे सडक, मोरंग	२०७२/०७३
८६४.	कन्काइ न.पा. २ जानकी नि.मा.वि. स्कुल नेवारगाँउ पूर्व कृषी मार्ग सुगेडी सामुदायिक वन कार्यालय जाने बाटो, सुरुगा, भापा	२०७२/०७३
८६५.	भेडावारी सिमखोला नारङ्गमसेरी डाँडाखाली सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
८६६.	कालीखोला खारोल आगीगाँउ सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३
८६७.	घिउपोखरी विखंम भोजनी सडक, सुर्खेत	२०७२/०७३

शुद्धाशुद्धि

क्र. सं.	पृष्ठ संख्या	फरक परेको स्थान	भएको	हुनुपर्ने
१	१६१	पहिलो अनुच्छेदको पहिलो हरफ	१६	१५
२	४२७	चौथो कोलनको तेस्रो हरफ पछि	अ २१ मा.....गरेका छन् ।	आ. व. २०७१/७२ मा २१ लाख ८४ हजार ६८४ नागरिकहरूले यो सुविधा प्राप्त गरेका छन् ।
३	४२८	तेस्रो र चौथो कोलनको १३औं हरफ	:ऋए:	MCPM
४	४२८	तेस्रो कोलनको १६औं हरफ पछि	प्रावधानमाभएको हुनेछ	प्रावधानमा परिमार्जन भएको हुनेछ
५	४३०	चौथो कोलनको अन्तिम हरफ	वृद्धि गराउन	वृद्धि गराउन सहयोग गरिएको
६	४४१	पाँचौं कोलनको १८ हरफ	अधिराज्यभरि	देशभरि
७	४४४	पाँचौं कोलनको छैठौं हरफ	५५	५ प्रतिशत
८	४४७	चौथो कोलनको सातौं र आठौं हरफ	कार्यको ३०..... भएको मि	कार्यको ३० कि.मि.सम्पन्न भएको
९	४६३	चौथो कोलनको छैठौं हरफ पछि	जुन ३०, २०१५	डिसेम्बर २०१६
१०	५२२	क्र.सं. ८ को दोस्रो कोलोन	५१५	५१ प्रतिशत
११	५४५	चौथो कोलनको १८ औं हरफ	:त्भ्	योजना

नेपाल सरकार

राष्ट्रिय योजना आयोग

सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

फोन : ४२१११४३ फ्याक्स : ४२११७००

इमेल : npcs@npcnepal.gov.np

वेब साइट : <http://www.npc.gov.np>

मुद्रक :